171

2

Suessanus de gene. et corru.

Octaviani Patauini
Mei fratris Deodati Senensis et amicorum

Eutychi Augustini Niphi medices Philosophi Suessani. Interpretationes atqȝ cōmētaria librorum Aristotelis de generatione ⁊ corruptione/nuperrime ab ipsomet auctore recognite: ⁊ castigate. ad sūmos nature indagatores Guardinum Guarduȝ Bergomensem/Franciscum poetum Fundanum/Joānem butium Fractinatem amicorum primarios.

Eiusdem Augustini Niphi medices in cōmētarijs ⁊ interpretationibus eorūdeȝ Librorum Aristotelis de generatione ⁊ corruptione paralipomena: hoc est recognitiōes/ac retractationes: necnon ⁊ plurimorum que obscure in cōmentarijs dicebantur: dilucidationes. Ad Diomedē Carafaȝ Epm Arianensem virum integerrimum atqȝ doctissimum. nuperrime ab eodem in lucem edite ⁊ sūma diligentia impresse.

Eiusdem Questio de infinitate primi motoris.

Vitus Thesmophilus Tranensis ad Lectorem.

Claustra Suessanus reclusit ferrea Niphus,
Nec sera quam reseres hic tibi lector erit.
Gaudet Aristoteles, cunctisqȝ legentibus offert
Se facilem, lucent omnia, nox abijt.
Hunc igitur Sophie siquis penetralia visat
Perlegat, hunc emito, quem sophos omnis amat.

¶Eutychi Augustini Niphi Philothei Suessani. in Aristotelis de generatione ⁊
corruptione libros/ad summos nature atq; dei interptes Suardinũ Suardum Ber/
gomensem/Franciscum Petruz Fundanum/Joãnem Butium Fractinatem, ami/
corum, discipulorumq; primarios. Prefatio.

On semel viri oĩum disciplinaruz studiosissimi, vt libros de gñatione
⁊ corruptione Aristotelis ⁊ interptarer/ ⁊ exponerẽ: sũma
expectatione petieratis. Quando illos in translationibus cõmunibus frequen
tius corruptos/mirum in modũq; difficiles comperisse asserebatis. Potissi/
mum ꝙ expositores, e quibus p̃sidij quicq̃ colligere desiderabatis, ob malas
illorum translationes in errores maximos mersos inueniebatis, rem profecto
⁊ curiositate ⁊ expectatione dignam, q̃ꝙ nostris humeris lõge imparem. Hos eniz libros
cum non semel publice legerim, ⁊ mecum sepissime lectitauerim. Et cum grecis Aristote/
lis codicibus contulerim, in vtraq; lingua difficillimos, vixq; explicabiles semper adinue/
ni, Eo quippe maxime, ꝙ ab expositoribus, e quibus (vt dicitis) quicq̃ boni expectandum
erat, ad Aristotelis aures habemus fere nihil. Interptis itaq; officio functi: hos latinos fa
cere enitimur, vt vo sentẽtie clariores essent, expositoris more in illis cõmentationes subie/
cimus. vt si quid in grecis verbis esset, qd̃ propter lingue diuersitatem, necnon verborum
difficultatem, ad verbum latine dici nequierit, id longius explicatuz intelligat. Ubi vo, vel
aliqua etiam quantũcũq; minima aut adiecimus, aut abiecimus. In nostris cõmentationi/
bus, ne translatio culparetur, annotauimus. Hos igitur labores nostros, elucubratiõesq;,
vt expectationi vestre satisfaciam: vobis dedico, vtq; etiam si non nostro nomine, auctori/
tate saltem vestra perpetuitatem nãciscantur. Bene valete.

¶Eiusdem Augustini Niphi Medices in cõmentarijs ⁊ interptationibus eorũdez libro/
ruz Aristotelis de gñatione ⁊ corruptione Recognitiones/ad Diomedem Carafaz Epm
Ariancẽsem, Uirum integerrimum ac doctissimum. Prefatio.

Um Joãnis Grãmatici cognomẽto Philoponi, Diomedes Ca/
rafa p̃sul integerrime, in libris de gñatiõe ⁊ corruptio/
ne cõmentaria ad manus nr̃as puenerint, ⁊ qdez diu a nobis desiderata, Illico
ↄcepimus cõmẽtaria nostra, que olim in eisdẽ libris scripsimus, diligẽtius pen
siculare. Sciebamus eniz illa scripta esse, tuz in inuẽta, tuz etiaz minus diligen/
ter, siquidez (vt Auerroes inqt) impossibile aut saltem difficile est Aristotelis
verba intelligere, vbi grecos expositores nõ habemus. hoc ergo anno Pisis ⁊ Aristotelis
verba/ ⁊ nostra cõmentaria recognouimus/multa ex illis reiecimus, multa dilucidauimus,
multa quoq; addidimus. ⁊ quidem omnia ex hisce Philoponi cõmentarijs. Est enim in/
ter Aristotelis expositores curiosissimus, ⁊ omni ex parte diligentissimus. A labore enim
(quẽ in exponẽdis singulis Aristotelis vbis tulit) Philoponus cognominatus est. Uti/
nam anni superessent vt cetera nostra cõmẽtaria, que in Aristotelis libris scripsimus, sic ru
minare possemus. Esset enim mihi iucũdissimum, posteritati vo non inutile. Has ergo re/
cognitiones doctissime Diomedes accipe, quas tibi dedico/tuz qa labores nostros. quãtu
licũq; sint, semper amplexatus es. tũ vt mea quoq; oĩa mihi tecum cõia sint. etiaz vt ↄtra
detractores defensionis clauam assumas, cognoscasq; meã in te deditã obseruãtiã. Uale.

A ¶ Eutychi Augustini Niphi medices phi losophi Suessani/Questio de subiecto Librorum Aristotelis de Generatione, et Corruptione.

p° qō ő sb iecto. Arg^m p p te nega^m. B

ANteq̄ igitur ad textus cōmentatōes descendā. In gñali queri solet, primo de subto hui⁹ sciē, vel huius ptis nālis phiē. Et videt̄ q gñatio et corruptio, gñabile et corruptibile, augmentatioq3 atq3 alteratio nō sint subtum huius partis phiē, vt Aristoteles dicere videt̄. ¶ Primo ga subm deb3 eē vnū 4° metaph. tex. cō. pmi. et p posteriox. hec non sunt vnum. igit̄ nō sunt sub3. ¶ Scdo, nulla scia pbat suum subm esse. p physi. com. vltimo. et 12. metaphy. cōmē. 5° et alibi. Sed Aristoteles pbat ptra antiquos gñationem eē. igit̄ nō est subtu3. ¶ Tertio, qd alteri accidit non est subtū, subiectū n. est, qd alijs subijcitur: vt in pdicamentis dicitur. generatio alteri accidit: vtpote enti mobili vl corpori mobili ad formam. igitur non est subiectum.

p pte affir matiua. ¶ In ptrarium est Alexan. et Philoponus z° posteriox. vbi volunt id esse scientię subiectum: a quo liber inscribitur. Sed hic liber a generatione inscribitur. igitur et generatio erit hic subiectu3.

Pō cōis oiu3 latiox C ¶ Circa hāc qōnē, positio cōmunis fere oium est subtu3 pñtis libri esse vel ens mobile ad forma3: vt placet magis expositori pmo. vel corpus mobile ad formā: vt placet nouo expositori. et Alberto.

Arg^m positionis. ¶ Hox arg^m potissimu3 est: ga queadmodū pars sub toto ptinet̄: sic sub3 partis sub subto totius: s3 subtū totius sciē nālis est vel ens mobile vel corpus mobile. igit̄ erit huius ptis subtu3 id qd ptinet̄ sub illo: tale est ens mobile ad formā vel corpus mobile ad formā.

Qō qd est ens mobile ad for^m. ¶ S3 q̄rent iuniores qd corpus mobile. qdda3 di ad vbi vel locū, de quo in libro cęli agit̄. Ibi eni de celo et elemētis ptractat̄, vt mobilia tm̄ sūt. et nullo mō gñabilia. de cęlo qdem vt circulo fert̄. de cęteris vero, vt vel a medio vel in mediu3 mouent̄. Aliō di corpus mobile ad formā. de quo agit̄ hic. nā de corpore agit̄ mobili vt gñat̄, cui⁹ termin⁹ est suba, vl alterat̄, cui⁹ termin⁹ est q̄litas, vel vt augmētat̄, cui⁹ termin⁹ est q̄titas. mō pstat termios hosce eē formas.

Replica. ¶ S3 3, qm̄ vbi est forma, vt tradit auctor sex pn^{cī}. Est eni for^a cōis oib⁹ sex pncipijs. de qb⁹ agit̄ ibi. quox vnū est vbi.

Rñ° D ¶ Dicūt q p formā expositores volūt itelligere suba3. Mō gñatio et corruptio sunt ad suba3 p se et pncipalr, at alteratio et augmētatio dispositiue. igit̄ p formam bene itelligūt subam. Solus aūt mot⁹ localis eē pōt et nō ad suba3. 12. metaphy. cō. 41.

Rñ° z° ¶ Uel aliter dicūt, q per formā expositores volunt intrinsecam formā. At vbi nō est intrisecum, sed extrinsecus adueniens et potius in locante, q̄ in mobili ipo. hec sunt, quę iuniores sentiūt de subiecto huius libri, et quę adijciunt pro illius declaratione.

Impugnatio ¶ S3 (pace hox dixeri3) hec sūt aliena a peripateticox mēte. pmo peccant in vbo subti, ga semp greci subtū id eē dicūt, qd pdicato subijcit̄. vt Simplici⁹ in pñtis ait. et

Quid sub3 Themisti⁹ in p posteriox. mō ens vl corpus mobile ad formā nō subijcit̄ huic phiē nālis parti. nā hec falsa est, corpus mobile ad formā est scia de gñatione. hanc etia3 et doctissimus Boetius asserit in pdicamētis. textu. quādo alterū de altero pdicat̄. vbi qd subm sit, qd ve pdicatū, et de subto tali mō minime loquit̄.

z° error. ¶ z° peccāt in re, qm̄ itētio et subm, siue magis latine, et mā idē, vt Ammoni⁹ in p de iterpratiōe. S3 itētio hui⁹ libri est de gñatiōe, vt dicit Auerro. in pncipio cōmenti. igitur generatio est subiectū vel materia. Amplius p subiectu3 siue materiā liber differt a libro. Secāur enim scientię vti res de qbus sunt, 3° de aia. S3 liber iste dīt a cęteris, quia hic de generatiōe est, at liber de cęlo est de cęlo. vt dicit Simplicius in libro cęli. igitur generatio est materia.

Pō pppria. ¶ Et l3 in re hac demonstrationes spectari non debeāt, sed satis sint coniecturę, tamen sectādo modum tradendi gręcorum, vt Alexandri, Simplicij, Philoponi, necnō Themistij, ac Boetij. dico q loquēdo de subiecto, quod pdicato subest, vt dic̄ Boeti⁹ vel p se, vt Socrates hoi. et hō aiali, vel p accñs eēntiale. vt hō risibili. et equ⁹ hinnibili, aut p accñs ptingenter. vt hō albo. et Socrates nigro. sic

F tot sūt subta, q̄t pdicata, at pdicata tot, q̄t q̄sita, vt z° posteriox tradit̄. Utrū vo oib⁹ his det̄ vnū subtu3 cōe, qd de oib⁹ pdicet̄. Dici pōt q sic. siue illō sit ens vl corpus mobile ad formā, s3 nō d3 dici sub3 libri vel sciē, s3 p^m pdicatū subtox. et p^m subtu3 p^e et cōissimę passiōis.

An vnū cō mune pmū detur. 3 iuniores. ¶ Ex his sequtur q qd de subto libri est nulla. meli⁹ eni de pdicato psiderato x libri d3 eē, vt grece loquar. vel de subto primi et cōissimi accñtis.

Quę mā li bri. ¶ Si vo loqmur de itētiōe libri, quā nri et latine mām vocāt, dicerem mām pñtis libri eē gñationē. Hāc eni Ari^{les} intēdit, et ab hac librum inscribit. Et per hanc etiā hic liber differt. Quare hęc vera erunt. pmū pdicatum in hoc libro est ens vel corpus mobile ad formā. Ampli⁹ mā est generatio. hęc eade3 et intentio, cum cętera huius gratia intendantur.

Solōnes argumētox ¶ Tūc ad argumēta facta in qōnis principio.

Ad p^m ¶ Ad p^m arg^m pcludit illa oia nō eē subtū libri. s3 bñ subta, de qb⁹ colligit̄ pdicari vnū qddā, qd ens mobile ad formā appellant.

Ad z^m G ¶ Ad z^m. Auerroes in p physicę auscultatiōis. com. vltimo. voluit sub3 nō pbari eē in scia, cui⁹ est sub3, vt. 12. metaph. cō. 5° Immo nec spēs subti, sed ambo eē supponi d3, at pn⁹ subti demrātiōe signi pbari pñt esse. Accipit. n. subtū p pmo pdicato oiu3 cox q̄ subijciūtur q̄stis, et spēs subti sumit p pmis ptib⁹ subti, vt z° de aia. cō. 27. at greci opinarent̄ q libri itētio bñ pōt pbari eē, vt in libro elēchox sophisticū eē. in lib° physicox motū eē.

Pleba du bitatio i do ctrina Ari. ¶ Uex nō p habitū libri. s3 fortasse altioris ptis. ¶ S3 q̄res cur subti et spērū subti pn⁹ pōt pbari eē in scia. sed sub3 vel spēs subti eē minime apō Auerroem. Dici pōt, ga apō cū subm est pmo notū in scia. et id quo cętera certificant̄. nihil eni est in scia quo subtu3 certificari possit, spēs vo subti, ga sunt oib⁹ modis idē cū subto. et subiecti exñtia. est vna cū spēru3 eē. at pn⁹ hñt qd notius saltem quo ad nos, vt ipm subm et ptes eius et alia multa virtu-

H te subti pmi. Quia igit̄ sub3 nō pōt notificari p aliō pus eo in scia. ga est pmū, nec p aliud posterius. ga oē posterius certificat̄ per ipm. tāq̄ p pmo notu3 in scia, igit̄ est indemōstrabile oino. Pricipia aūt qm̄ hñt qd noti⁹ salte3 quo ad nos. vt sub3 ipm et cętera pp subm, ideo fieri pōt vt demrātiōe signi et ab effectu dclaret̄ eē. Greci vo nō hñt p incōgruo itētionē libri demrāri a pori et posteriori in. scia, siue p habitū eius, siue altioris ptis. eo ga cōtingit sępe libri mām siue itētionē eē passione3, cuius eē est in esse, vt in pposito. et hęc ignorāt recētiores.

Ad z^m ¶ Ad 3^m solo p3, gñatio eni nō est subtum, sed vel materia vel intentio. et hęc potest eē accñs, vt mā quarti physicę auscultationis est tps, qd alteri accidit. Hęc de subiecto.

I ❡ Incipit expositio super libros de gñatione ⁊ corruptiõe Aristotelis ędita ab Eutycho Augustino Nipho Phõ Suessano, vna cũ trãslatione textus ipsius Aristotelis Antiqua recognita, necnõ ⁊ alia etiam noua ab eodem Augustino Suessano elaborata.

Text' antiquus. cõ. 1.

DE generatione aũt ⁊ corruptione, natura generatorum ⁊ corruptoꝝ quodã modo oium ⁊ causas diuidendũ, ⁊ rõnes earũ determinandũ. amplius de alteratiõe ⁊ augumẽtatiõe, qd vtraqꝫ. ⁊ vtrum existimandũ sit eandeꝫ esse naturã generationis ⁊ alterationis, an semotam / vt determinatę sunt ⁊ nominibus.

K

Dilucida' tex. cõmẽ. eiusdem.

DE gñatione Ꝟo ⁊ corruptione, de nã gñatoꝝ ⁊ corruptoꝝ. Similr̃ de oibus, ⁊ causas, ⁊ eorũ rõnes diuidendũ. Amplius aũt de incremẽto, ⁊ alteratione, qd ambę, ⁊ vtrũ asserẽdũ eãdẽ esse nãm alterationis ⁊ generationis, vel diuersaꝫ, quẽadmodũ ⁊ noibus discrepant.

Cõmentariũ pmuꝫ. Exordiuꝫ.

HIs acceptis generatiꝫ, ꝯñs est, vt ad textus cõmẽtationẽ ꝯdescẽdamus. ⁊ lꝫ expositores latini. vt Thomas. ⁊ Egidius librũ hunc satis apte exposuerint, vt q̃si temerarium videaẗ me eis vel addere, vel diiudicare, tñ qa multis in

L

locis aliter sentio. vt ex vera trãslatione Aristotelis declarare enitar, decreuimus q̃daꝫ de nr̃o agello adycere, quę lectores nõ approbẽt, nec iprobẽt affectu, vt qdaꝫ ignari agũt, quoꝝ nullus vnq̃ perfici potuit. Oẽs itaqꝫ hac pte ꝯsentiũt Ari^{lem} p̃accepisse dicendoꝝ ĩtẽtionem, veꝝ quę sit illa, differũt. ❡ Auerroes sua in paraphrase

Auerrois introductio.

sentire vĩ. intẽtionẽ pmaꝫ esse de causis gñatoꝝ ⁊ corruptoꝝ. itẽqꝫ ⁊ alterabiliũ. ⁊ augumẽtabiliũ. Scd̃a ĩtẽtiõe ponit eẽ dicẽdũ ⁊ de vniuscuiusqꝫ hoꝝ definitione. atqꝫ an differũt gñatio ⁊ alteratio. Sic itaqꝫ Auerroes pmaꝫ

Egidij

libri intẽtionẽ dicit eẽ de causis hoꝝ. ❡ Nouus expositor Ari^{lem} tria ĩtẽdere sentit. Primũ / qd gñatio ⁊ corruptio, Scd̃m / q̃ nã gñatoꝝ ⁊ corruptoꝝ. Tertiũ / q̃ ⁊ quot causę ⁊ rõnes gñabiliũ ⁊ cęteroꝝ. Hęc eni tria dicit esse

M

pmo ĩtẽta. Scd̃o aũt ⁊ q̃si annexa sunt duo. Quoꝝ pmũ est qd alteratio qd ve cremẽtũ sint. Scd̃m Ꝟo ait. Sicut gñatio ⁊ alteratio noĩe differũt, ita re, ita vt sint multiuoca, ⁊ diuersiuoca. ❡ Uideẗ aũt mihi q̧ id pmo ⁊ pcipue

ppa indu°

intẽdaẗ, a quo est toti' libri ĩscriptio, quãdo quidẽ ĩscriptio libri (teste Alexãdro) a principaliori ac potiori fiat. Inscribiẗ aũt de gñatiõe ⁊ corruptione hic liber in gręco. q̃re hęc tñ pmo ĩtẽdenẗ. Ueꝝ qa acciñs non põt cognosci, nisi cognoscanẗ subtũ, ⁊ cã, ⁊ ea q̃ sibi videnẗ ꝯsimilia. ꝯiter opꝫ trãsigere de nã gñatoꝝ ⁊ corruptoꝝ, q̃ sunt subta gñationis ⁊ corruptiõis. Itẽqꝫ ⁊ causas similiter oiaꝫ ⁊ rõnes, siue sint definitiones, siue descriptiones. quando qdẽ scire sit p causas cognoscere. Insup opꝫ ⁊ cognoscere ea q̃ gñationi ⁊ corruptiõi ꝯsilia sunt. nã ⁊ cognitio perfecta est, ⁊ quę per simile, ⁊ diuersu fit, ppterea opꝫ ⁊ de incremẽto, ⁊ alteratiõe asserere. Ut sciamus an differãt a gñatione in re. vt differũt noĩe. ❡ La-

N

Declatio textus.

borant Egidius ⁊ cęteri qd Ari^{les} p causas, ⁊ qd p rõnes sentit. ⁊ pace sua vacillãt. Nam vt Themistius p posterioꝝ tradit, duplex põt rei cognitio hĩi. altera qdem demõstratione, quę cõplexa nũcupaẗ. altera definitione, q̃ simplex diciẗ, cõplectẽs itaqꝫ Ari^{les} vtrasqꝫ ait. ⁊ causas ⁊ eaꝝ rõnes diuidẽdũ, causas qdeꝫ dicẽs ad demõstratiuam sciam hoꝝ. rõnes Ꝟo ad definitiões, q̃q̃ ⁊ definitio ⁊ demõstratio ambę p causas ędanẗ. veꝝ vt vtrasqꝫ innueret, visus est noibus differentib'. Sic igiẗ pꝫ qd sit

Defensio Auerro.

intẽtio pma. ❡ Ueꝝ aiaduerte q̧ pmitas apud Auerroem duplex est. cognitiõe, ⁊ executione, vt. 7. meta. cõ. 23. pmitate cognitionis Ari^{les} pmo intẽdit de gñatione. Et ab hac librũ ĩscripsit, pmitate Ꝟo executiõis ⁊ tractatus pintendit causas, ⁊ sic Auer. forte bene dixit. Hęc de

Du.° lr̃alis.

O

Sol. egidij

intẽtiõe. ❡ Quęret qs ad textus expõnẽ pp qd de alteratione ⁊ cremẽto ptractabit, cũ intẽtio sit de gñatiõe et corruptione. ❡ Rñdet expositor nouus, qa de mobili ad formã agiẗ, mõ omne qd ad formã moueẗ, vel ad q̃litatem moueẗ, vt qd alteratur, aut ad quantitatẽ, vt qd augetur, aut ad substãtiam, vt qd agitur. ❡ Sed meli'

Sol. ppa.

(vt diximus) dicere oportet, q̧ vꝫ, pma ⁊ principalis intẽtio est de gñatione. de cęteris agiẗ vel vt subꝫ eius, vel vt causę eius, vel vt similia vel dissimilia eidem.

Qõ 2ª.

❡ Quęrũt pmo ⁊ pncipalr̃. vtrum de his corruptibilib' possit haberi scia. Uideẗ q̧ nõ. de sensibilib' nõ habeẗ scia, qa abeũtib' a nobis nõ est palã. an sint vel ne. 7. metaphy. tex. cõmẽ. 35. ❡ Huic qõni rñdet Egidius. q̧ de

R.° Egidij

sensibilibus ⁊ corruptibilibus põt hĩi scia, vt de eis formanẗ rõnes ęternę, gñabilia. n. ⁊ corruptibilia (vt qdaꝫ dicũt) ꝯsiderari possunt quo ad p̃dicata cõtingentia, vt cygnus currit, ⁊ ęthiops moueẗ, ⁊ respectu p̃dicatorum necessariorum atqꝫ p se, vt cygnus est alb', ⁊ ęthiops niger, aut hõ est risibilis, ⁊ equus hinibilis. Et qm̃ necessa-

P

rium ⁊ per se de omni sunt, q̃libet haꝝ est vlis. ❡ Tũc pꝫ solo Egidij. vt eni sensibilia cõparanẗ p̃dicatis p se. sunt scibilia. vt Ꝟo p̃dicatis p accidens, non sunt scibilia.

Improba°

❡ Sꝫ h̃ solo nõ est itelligibilis. Nã accipio hęc corruptibilia comparata p̃dicatis per se. ⁊ q̃ro vel sunt singularia vel vlia. Si singularia. igiẗ nõ possunt eẽ subta demõstrationis, qm̃ subꝫ demõstratiõis est vle. vt p̃ posterioꝝ diximus. Si vlia. igiẗ non possunt cõparari p̃dicatis per accidẽs. Nõ possunt igiẗ eẽ singularia. qa nõ cõparabunẗ p̃dicatis per se. neqꝫ vlia, qa nõ p̃dicatis p accidẽs. ❡ Ampli'. p̃dicatũ illud per se. qd dĩ de singulari. vel dĩ de singulari ppter rõnẽ singularẽ. vel pp rõnem vlem. nõ pp rõnẽ singularẽ. qa nihil inest per se singulari pp rõnẽ singularẽ. qd alteri cõpetat ab illo. Si pp rõnem vlem. igiẗ illa p̃dicata inerunt pmo vlibus. ⁊ p ꝯñs scia pmo erit vlium. ⁊ per acciñs singulariuꝫ. Põt igitur

Q

Sol. ppa.

aliter dici. ❡ Ubi aiaduertendũ q̧ ppositio non dĩ necessaria fm esse, qa ppositio põt eẽ, ⁊ nõ eẽ. igiẗ põt nõ

p° suppo^{m}

esse vera. Si eni nõ est. nõ est vera. Sꝫ põt nõ eẽ. igitur põt nõ esse vera. nec dĩ necessaria fm significationeꝫ. qa ipsa in voce vel scripto significat ad placitũ. igiẗ põt aliter significare q̃ significat. Sic h̃ de' est. dato q̧ deus significet plasma. Erit igiẗ necia quãtũ ad eẽ in re sic ipsa significat, vt dĩ in p̃ñtis. ab eo qd res est vel nõ est diciẗ

2^{m} suppo^{m}

oĩo vera vel falsa. ❡ 2° aiaduertendũ q̧ triplex est abstractio. vt a mã, q̃li abstractione mathematica abstrahit. a p̃ñtia mãę, q̃uo ẽt mathematicus abstrahit ⁊ physicus. Et a ꝯditiõe mãę, q̃li abstractiõe physicus abstra-

Solo.

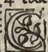
hit. ❡ Tũc dicerẽ q̧ p̃dicata p se dicunẗ de gñabilib' ⁊ corruptibilib', put abstrahunẗ a mã / ⁊ p̃ñtia / ⁊ ꝯditione mãę, naꝫ sic sunt vlia. ⁊ nõ singularia. ⁊ mediantib' his

dicantur

A dicuntur de his corruptibilibus z generabilibus, q̄ sunt
singularia. at prędicata per accidens. p̄mo dicunt̄ de his
corruptibilibus in mã/z p̄sentia/z cõditione materię cõ-
cepta. z per hęc de vlibus secũdo. Ut enim p̄dicata per
se p̄dicantur de vniuersalibus. sic ꝓpositiones efficiũtur
necessarię. quia sic ita erũt in re necessario, vt significãt.
Ut ꝟo prędicata per accidens prędicantur de corrupti-
bilibus, efficiuntur propositiones per accidens. quia cõ-
tingit nõ ita esse in re, vt propositiones significant.
Dubiũ nõnes ꝫ solonez. ¶ Sed cõtra hęc obycit Egidius. Primo/ga tũc hęc sic
vniuersaliter cõcepta nõ essent sensibilia. qm̄ quę abstra-
hũt ab hoc vel illo sensibili. nõ sensibilia sunt. ga oē qd̄
sentitur est hoc vel illõ. ¶ Secũdo obyciũt aly. qz vni-
uersale videtur p̄mo corruptibile, Tum q corruptibile
est res vniuersalis, z est corruptibile. Tum q omne qd̄
inest pluribus per se. z non vni per alterum. nec alteri ꝑ
B alteruz. inerit per vniuersale. modo corruptibilitas inest
oībus singularibus per se. z non vni per alterum. nec al-
Rn̄ ꝓpa. teri per alterum. igit̄ oībus per cõmune tertiuz. ¶ Dici
põt q generabilia abstracta a materia. p̄sentia materię.
ac cõditione materię, dicunt̄ sensibilia a potẽtia sentien-
di. non aũt ab actu. Uel dicunt̄ sensibilia. ga sunt rõnes
dictę de reb⁹ sensatis. ¶ Ad 2ᵐ multũ laborãt iuniores.
Mihi tamẽ videt̄. q generabile z corruptibile possunt
accipi vt sunt aptitudines. vel potentię. vt sunt aptitudi-
nes. sic cõpetunt primo vlibus. ga omnis aptitudo ema-
nat a p̄ncipys speciei. Ut ꝟo sunt potentię, cõpetũt pri-
mo indiuiduis, z ꝓpter mãm. ga vt sic sunt p̄dicata con-
tingentia. ¶ Et per hęc patet ad argumenta.
Qõ 3ª. ¶ Quęrũt 2°. vtruz corruptio sit quid nãle vel res nãlis:
So Egidy ¶ Q sit res naturalis Egidius trib⁹ rõnibus oñdit. Pri-
mo/ga de consideratione scientię nãlis. Scdo/ga nãliter
euenit, ga euenit ꝑ nãm materię, ga mã est qua res põt
esse z nõ eẽ. 7. metaph. tex. cõmen. 22. Tertio ga corru-
C ptio est forma genita. sz forma genita est nãlis mãę, an-
tecedens pz. ga generatio vnius est corruptio alterius.
Impugñtio ¶ Sed hęc sunt cõfuse dicta, ga Aristo. 2. auscultationis
physicę. Dicit q tria sunt quę cõsiderant̄ a nãli scientia.
Natura ipsa vt mã vel forma. Habẽs nãm vt substãtię
compositę. quę habẽt mãm z formaz. z res s̄m naturã,
vt quęcũqz compositis nãlibus insunt per se. vt igni fer-
ri sursum, z id genus. Et ita pz erratũz in conclusione. ga
corruptio non est res naturalis. ga nõ compositum natu-
rale, nec natura. sed ens s̄m nãm. ¶ Secũdo peccat, ga
rationes friuolę sunt. Prima quidez non. ga a pari deus
esset res naturalis, qd̄ falsum est. ga non est habens natu-
ram. Et tamẽ considerat̄ a sciẽtia nãli. Secũda minime
valet. ga quod euenit naturalr̄, est accidens. sed accidẽs
non est res nãlis. sed ens s̄m naturam. Tertia nequaq̄.
D ga si corruptio esset forma genita. tunc forma genita nõ
esset. nam corruptio est priuatio. z priuatio nihil est. qua-
Solo. q. re forma genita nihil esset. ¶ Et ita patet ad qõnem q
corruptio est ens s̄m naturam. quia est accidens ꝑ se re-
bus naturalibus ꝓpter naturam materię.
Qõ 4ª ¶ Quęrũt 3°. vtrum re ipsa corrupta eius sciẽtia remane-
p̄rũ Egi. re possit: ¶ Respõdet Egidius duplr̄. Prio q res ha-
bet triplex esse. in effectu. qd̄ est esse in seipsa. in suis cau-
sis. z apud itellectũ. qd̄ est eẽ vle, z obiectiuũ. Uult itaqz
q dato q res desinat quãtũ ad esse in seipsa. z quãtũ ad
esse essentię, ga remanet quãtũ ad esse causale in causis,
2° rñ: adhuc detinet rõnem scibilis, z põt sciri. ¶ Secũdo rñ-
det q scibile vt est obiectũ intellectus, habet duplex eẽ.
videlicet mãle, inquãtũ est ipsa res. z formale. qd̄ est ipa
p̄conceptio, non quęcũqz. sed illa quę est per causas, quũ
scire sit per causam cognoscere. Sic igitur corrupto sci-
bili quo ad esse mãle. remanet quo ad esse formale. z sic
esse poterit scientia de illo, Quãtum enim ad illam p̄cõ- E
ceptionem ex causis in actu vel potẽtia potest sciri. Ubi
autẽ tale formale tolleretur, etiã sciẽtia desineret. ¶ Cõ- Argumẽta
tra primaz arguunt qdam, ga tunc indiuiduo corrupto ꝫ Egidiuz
non remaneret sciẽtia. ꝯsequentia declaratur. ga nec quo
ad esse in seipso. nec eẽntię. nec in suis causis remaneret.
quia non potest idez numero redire. ꝯsequens ꝟo est fal-
suz. ga de facto manet scientia idiuidui corrupti. ¶ Itẽ
arguunt aly secũdo, ga tunc de rebus nõ haberetur sciẽ-
tia. nisi pro esse potẽtiali. cõsequens est falsum. ga habe-
mus scientiam de rebus tam pro esse potẽtiali in causis,
q̄z in seipsis, q̄z omnibus modis. ¶ Tertio habem⁹ sciẽ-
tiam de aliqua pluuia, quę quandoqz est aqua guttatim
cadens. sed hoc nõ est pro esse qd̄ habet solũ in suis cau-
sis. sed pro esse in effectu. ¶ Quarto. vel habemus sciaz
de reb⁹ pro esse qd̄ habent in suis causis sufficiẽtib⁹, vel F
insufficientibus. Si insufficiẽtibus, tunc scia esset iperfe-
cta. Si sufficientibus, tũc res ipsę essent in effectu.
¶ Cõtra 2ᵐ positionem arguunt etiã. p̄mo fiat cõceptio
hęc. omnis rosa est pulchra. vel igit̄ rosa supponit ꝓ ro-
sis existentibus. z possibilibus existere. z pulchra verifi-
catur de p̄sentibus, vel de futuris. Si primũ. habetur q
p̄conceptio illa requirit rosas existentes, z ita significatũ
formale z mãle. Secũdo, dato q rosa maneat soluz quo
ad significatũ formale. Fiat hęc enunciatio. rosa est flos.
vel vera. vel falsa. si falsa. igitur corrupto significato ma-
teriali. nõ remanet scientia. Si vera, arguo. rosa est flos.
igitur rosa est. tenet cõsequẽtia a tertio adiacente ad 2ᵐ
adiacens. vt secũdo de interp̄tatiõe. ¶ Tertio. heri fuit
tonitruuz. z hodie disputemus de eo. vel igitur nostra in
disputatione nomẽ tonitrui simplr̄ idẽ significat. vel nõ
idez. Si nõ idẽ, disputatio nostra nõ fiet de tonitruo qd̄
fuit heri. Si idez, habet̄ q re existente z nõ existẽte ea-
dem erit nominis simplr̄ significatio. ¶ Quarto. ꝓ quo G
nomen supponit, idem oīno significat. sed in disputatio-
ne nostra hodie supponit eodem modo quo heri. igit̄ no-
men oīno idem significabit. ¶ Uidet̄ autẽ mihi q am- Quid au-
bo modi Egidy ad idem veniant. Propterea est aiad- ctor.
uertendũ q scientia de re põt esse vel desinitiua, vel de-
monstratiua. Si definitiua, erit per genus z differẽtiam
propriã, z quoniaz genus z differẽtia abstrahunt ab esse
existentię, z ab esse subsistẽtię, qd̄ est esse in indiuiduis.
Ut sic sufficit q habeat esse solum in aptitudine. Unde
6° topicoꝝ, definitio ipsa aptitudinem dicit. Si demon-
stratiua, quum in omni demõstratione passio cõcludat̄
de subiecto, passio autem omnis sit aptitudo quędaz, ẽt
nõ requiritur q res de qua demõstratio fit. in inesse exi-
stentię, vel subsistẽtię. Igitur sufficit q habeat eẽ qddi-
tatiuum, quod est eẽ in causis. Et hęc est positio Egidy. H
¶ Tunc ad rõnes. Ad primaz cõcederet Egidius q de
singulari nõ habet̄ scientia nisi per accidẽs, ꝓpter rõnẽ
vniuersalem. vt dictum est. ¶ Ad 2ᵐ diceret q de reb⁹
est scientia solum, vt accipiũtur in esse qdditatiuo, quod
est esse causale. pro alys esse hñtur opinio, sensus, z phã-
tasia. 2° de anima. ¶ Ad 3ᵐ diceret/q illa pluuię defi-
nitio, vt dicit actũ, est accidens, vt in plurib⁹. At vt dicit
aptitudinẽ est definitio. z sic scię p̄nᵐ. ¶ Ad 4ᵐ diceret/
q ad cognitionem p̄fectam simplr̄ sufficit cognitio oīuz
causarum sufficientium in aptitudine. z sic non erit ipsa
res ꝓpter hoc. at in cognitione perfecta in genere. sat est
cognoscere rem per suã formã, quę est tota definitio, z ꝑ
materiam, quę est deferens definitionem.
¶ Ad argumenta ꝯtra 2ᵐ modũ diceret Egidius. ¶ Ad
p̄ᵐ/q prędicatum verificatur pro rosis pręsentib⁹, vt il-

I la ppositio est opinio q̄daz, vt scientia p rosis aptitudinalib⁹. Hęc eniz opz dicere, qui Egidiū vult sectari, gc quid Sorticolę in re hac dicerent. ¶ Ad 2ᵐ diceret, q̄ verbuz, sum es est, dicit aptitudinez, vt est copula scibilis ppōnis. & tūc nō valet a tertio adiacente ad 2ᵐ adiacēs. Ut vō est copula ppōnis opinabilis, dicit actum, & sic valet. ¶ Ad 3ᵐ diceret, q̄ nomen tonitrui supponit simpl'r eodem mō heri & hodie: q̄a pro sig̃ato formali, qd res quę est tonitruū in suis causis ɔtenta. at sm quid aliter hodie aliter heri supponit. q̄a deficit māle. ¶ Ad 4ᵐ eodē mō diceret Egidi⁹. hęc mihi videnẽ nūc.

Recognitiones

Irca ea, quę in cōmētarijs diximus, occurrere videtur recognitiōes nō paruę, nec ab rōne quidem. Accidit eniz opiniōes mutari nō soluz in diuersis, sz in eodē hoīe, potissimuz ob ętatis maturitatem, vn̄ non iniuria dicit, barbato crede magistro, hac rōne visuz est nobis hac in ętate his in cōmētarijs, quę oliz in libris de g̃iatione scripsimus, recognitiōes facere, quę nūc videnẽ veriores. quaK

rū pma in pmo cōmentario occurrit de testuū differentia. Nam in codicib⁹, e quibus latinę trāslationes defluxerūt, q̄s latini expositores interp̄tati sunt, vba Ari^lis leguntẽ copulatiue, & h pacto nos in cōmētarijs vba legebamus. Hūc ēt in modū vba illa legerunt diuus Thomas expositoꝝ decus, Egidi⁹ lucidus iterp̄s, & alij q̄pluris. In codicib⁹ vō Joānis grāmatici, q̄ a studioꝝ laborib⁹ Philopon⁹ dicebatẽ, vba legunẽ absq̧ copulatiōe, veluti in trāslationū antiquaꝝ emēdatiōe, quam vides, pz. Hęc de p⁹ recognitiōe. ¶ 2ᵃ vō recognitio est circa intentionē libri, quā Ari^les ppōnit. Philoponus eniz vult Ari^lem pponere eē dicēdū de causis & rōnib⁹ g̃iationis,

L & corruptionis earū rerū, quę sm nām g̃ianẽ & corrumpunẽ, et h p̄ncipal'r. ɔsequēter vō ppōnit esse dicēdum de auctione, & alteratione, trib⁹ de causis. Primo q̄dem. q̄a agere de his est vtile ipsi physico, quo auctio & alteratio sunt q̄dam nāles mutatiōes. Scdo vō, q̄a sunt generationes q̄dam, cuz eni hic agat de g̃iatione, & hę sint generationes q̄dam, de his saltez cōsequenter agendum erit. Tertio, q̄a agere de his vtile est ad sermonē de generatione. nā siue alteratio, & g̃iatio eadē sint, siue diuersa, cognita alteratione, quęnā sit, facile dep̄hendeẽ generatio, at in cōmentarijs intētionē, quā Ari^les pposuit, aliter exposuimus. ¶ Tertia recognitio erit, quo ad vboꝝ

Cōtinuatio h⁹ libri ad lib^m d cęlo.

ɔsiderationem. Nam Philoponus pmo in vbis Ari^lis cōsiderauit huius libri ad librū de cęlo cōtinuationē, nā cum in fine libri de cęlo egisset de graui & leui, epilogando dixit, de graui q̄dem igiẽ, & leui determinatuz sit hoc

M mō, huic cōtinuationez faciens dicit, de g̃iatione autem & corruptiōe natura generatoꝝ & corruptoꝝ quodā modo oīum, & causas diuidendū, & rōnes earuz determinādum. In q̄bus vbis, vbū illud/aūt qd gręce est δὲ, de, talem ɔtinuationez innuit, qd diuus Thomas veluti diligēs expositor etiā notauit, notauit etiā Ari^lem dixisse naturą g̃iatoꝝ, & corruptoꝝ q̄a h agit de g̃iatione, & corruptione, nō oīum rerū, sed soluz earū reruz, quę sm nām

Quid p nā g̃iata & corrupta.

fiūt, & corrūpūtur, qd etiā aduertit & post eu diligens expositor diuus Thomas. nō eni hic agit de generatiōe & corruptione rerū, quę fiunt arte, vel electiōe. Sit eni domus arte, amicitia vō & inimicitia fit electione. ¶ Dixit

Quid p causas & rōes

causas in plurali (vt notat Philoponus) q̄a q̄tuor sunt causę, dicet eniz oēs q̄tuor causas generationis & corruptionis rerū & non vnā vel duas tm̄, sed oēs. dixit rationes, vt quidaz dixerūt. s. particulares causas, ac primas. quasi dicat se velle differere de causis in vniuersali, & in particulari, generatiōis & corruptionis. quę expositio nō

N placet Philopono, nec mihi, cuz hic nō ageẽ de primis causis. Melius ergo per rōnes Ari^les intelligit rōnes factiuas, sm quas vnūquodq̧ fit, & corrūpitur. Dic eni dicet nō tm̄ q̄ sol est causa actiua g̃iationis & corruptiōis, sed quo mō & qua ratiōe sit causa, q̄a appropinquāte, est g̃iationis causa, abeunte vō, est causa corruptionis. & sic nō soluz agit de causis, sed de rōnibus causandi. Sed dices nō est veruz q̄ hic ageẽ de oībus causis, & de oīb⁹ rationibus causandi, innuit Ari^les solonem, cuz dixit quodā modo oīum, q̄a non agit de causis oīum simpl'r, sed quodā modo. Quod vbuz gręce legiẽ ὁμοίως, & Philoponus exponit quodaz mō, alij simil'r, alij vniuersal'r, quę in idē veniūt. Nō eni agiẽ de causis & rōnibus oīuz simpliciter, sed quodā modo, & vniuersal'r & in quadā cōmuni similitudine. ¶ Ex his colligiẽ de mēte Philoponi Aristotelez in hoc libro duo eē dicturuz. pmo q̄dem, ac principal'r de causis ac rōnibus generationis, & corruptiōis

Quę itētio in sūma.

O rerū sm nām generabiliuz, & corruptibiliuz. Cōsequenter vō ac secūdario de auctione, & alteratione, & quid sit vtraq̧z, & an differat alteratio a generatione re ipsa, sicut differt nomine. Dixit autē signanter de alteratiōe an differat a generatiōe, q̄a auctio lz noīe differat ab ipsa generatione, re non differt, vt dicet. ¶ Sed dices Aristoteles in hoc libro de agere & pati pertractabit, quoꝝ in p̄hemio nihil meminit, ergo prohemiuz diminutum est.

Dubō cur ptermisit d agẽ, & pati.

Innuit Philoponus solutionem, q̄ de agere & pati non agit nisi per accidēs, quo agit de alteratione per se, nō. n. fieri potest alteratio sine agere, & pati. Ideo in vbo alteratio, ipse intelligit. ¶ Rursus occurres q̄ hic agetur de

Cur pretermisit mistionem.

mistione, cuius nihil meminit, iteruz innuit solutionē. q̄ de mistiōe agetur quo reducitur ad generationez mistorum, vel ad alterationez elemētoruz, & ita reduciẽ ad al-

P terationem, vel generationez. Hęc de tertia recognitiōe. Posthęc differenduz est de libri huius inscriptione. Inscribitur enim gręce περὶ γενέσεως καὶ φθορᾶς, sz quibus verbis latine liber inscribendus sit, non leue est exponere. Antiquus iterpres per genesim generatiōez, per phthoram autez corruptionem exposuit, vt liber inscribēdus sit de generatione, & corruptione. Qz quidez p genesim exponāt reruz ortum, non displicet, naz lz generare sit fętum ędere, vt Aristoteles dicit in libro de animalibus, & generatiuū opponatur ad sterile, tamē Cicero in libro de vniuersitate, generationez appellat ortuz. Dicit eniz quid est, qd semper sit, neq̧ vllum habet ortum. Plinius quoq̧ libro. 20. de naturali historia agens de radice rubę ingt, generationes impediri h cibo, ideo profluuio genitali datur. Quo vō exponunt per phthoram, corruptionez, non nisi recepto vocabulo dici pōt.

Q siquidem corruptio apud latiniores cōtaminatio est, idē corruptela, hoc est subornatio dicitur. Propterea latine phthora est interitus. Interitus eniz generationi opponiẽ, vnde Cicero in tertio de natura deorum ingt. nūc autem concludatur illud, qd interire possit, non eē ęternum, ignem autē interitum esse, nisi alatur, & quę intereant, innumerabilia sunt, vsu tamē hoc vocabuluz corruptio a Phis pro interitu receptum est. Et nos igiẽ ita loquamur. ¶ Sed quęres e quo libri inscriptio accipiẽ.

Un̄ libri īscriptio.

Philoponus & Alexāder libro secūdo posterioruz libri inscriptionem accipi asseruerunt a libri intētione. Modo intentionem & subiectuz pro eodez acceperunt iuniores. ergo inscriptio libri a subiecto libri accipiẽ. Sz contra. nam liber physicoꝝ inscribitur auscultatio physica, vbi constat in eo libro subiectuz non eē physicaz auscultationem. Preterea hic liber inscribitur de generatiōe, & corruptione. vbi constat nec generationem, nec corruptionem

A ptionem esse hic subiectum. Dicendum ergo inscriptio-
nes libri multifariam fieri, potissimũ xo aut ab aliquio
essentiali ipsi libro, aut ab aliquo accidentali. ab accide-
tali, liber physicorum dicitur auscultatio, quatenus acci
dit, vt illa, quę ibi scribuntur, obscure scribantur. Ab es-
senti. li xo, aliquando liber inscribitur a principali spe-
cie communissimi considerati in scientia, vt metaphysica,
nam liber ille tanq̃ de principali specie entis est de sub-
stantijs supernaturalibus, ꝛ hoc pacto dicitur inscribi a
subiecto, quatenus principalis species primi considera-
ti est subiectum in scientia. Aliquando autem a principa
li affectione communissimi considerati, vel proprij subie-
cti, ꝛ sic inscribitur liber hic, generatio enim ꝛ corruptio
sunt principales affectiones corporis vel entis mobilis
ad formam, quod est comune consideratũ hic. Post hęc
B recognoscẽda est ea solutio, quę in commentarijs assigna-
tur ad illaʒ quęstionem. vtrum de generabilibus, ꝛ cor-
ruptibilibus sit scientia. Diximus enim de his esse scien
tiam, quatenus abstrahuntur a materia, pręsentia mate-
rię, ꝛ conditionibus materię. Quã quidem solutionẽ nõ
reuocamus, sed verbis Themistij in pͥmo de anima eaʒ
Cap. 4. dilucidamus. Asserit enim definitiones esse nõ notionũ,
non enim notio animalis est substantia animata sensiti-
ua, nec notio hominis est animal rationale. Sed singula-
res homines (vt inquit) proprie animalia rationalia ꝛ di
cũtur ꝛ sunt. Uult igitur definitiones, ꝛ demõstrationes
esse singularium, non quidem quo ab intellectu singula
riter concipiuntur, vtpote per notionẽ rei singularis sin
gulariter repsentatiuam. Sed quo res ipę singulares, ac
corruptibiles, per notiones ipsarum vniuersaliter repre-
sentatiuas ab intellectu concipiuntur. nam hoc pacto de
C singularibus ꝛ corruptibilibus assignantur definitiões,
ꝛ demonstrantur proprię affectiones per illas definitio
nes. ex quo sequitur de corruptibilibus esse scientiã, non
quo corruptibilia sunt, sed quo incorruptibiliter a nobis
intelliguntur. Sequit̃ etiam de mutabilibus esse sciẽtiã,
non quo mutabilia sunt, sed quo immutabiliter intelligun-
tur. Secundo quęrebamus in cõmẽtarijs, vtrum corru-
ptio sit naturalis, vbi fecimus vim in verbo illo, qd̃ est
ens naturale, ꝛ bene dictum est. Nunc reuocamus rẽ in
dubium, nam Aristoteles in libro de morte ꝛ vita, distin-
guit de duplici morte, violenta, ꝛ naturali. ergo non oĩs
corruptio est naturalis. Qui enim moritur per consum-
ptionem humidi radicalis, moritur morte naturali. Qui
xo moritur in iuuenta, febre, vel vulnere, moritur morte
violenta. Dicenduʒ ergo q̃ corruptio põt dupliciter cõ-
siderari, aut ratione habita ad subiectum remotuʒ, ꝛ cõ-
mune, ꝛ sic omnis corruptio est naturalis, quoniam oĩs
D est naturalis primę materię, aut ratione habita ad subie
ctum propinquuʒ, ꝛ sic mors quę fit per consumptioneʒ
humidi est naturalis, quę fit nõduʒ radicali humido cõ-
sumpto. dicitur violẽta, hęc de mẽte Aristotelis. Tertio
quęrebamus. vtruʒ re corrupta, de re possit sciẽtia, quę
habebatur de illa, remanere, vt dato q̃ de rosa habeat̃
ęstate hęc scientia, q̃ sit pulcherrima florũ, vtrũ hyeme
omni rosa corrupta. hęc eadeʒ scientia remanere possit.
Induximus duas Egidij responsiones. pͥma erat, q̃ ad
huc remanet de rosa illa eadem scientia, q̃a sufficit rosę,
vt habeat esse causale, siue aptitudinale. Hęc enĩ est ve-
ra, rosa est pulcherrima florum, dato q̃ nulla rosa actu
sit, modo possit esse, vel apta sit esse. Secũda erat, q̃ ro-
sa corrupta, quo ad esse in actu, ꝛ quo ad esse in aptitudi-
ne, adhuc remanet illa scientia, q̃ sit pulcherrima floꝝ,
modo remaneat quo ad esse formale, quod est esse obie
ctiuum, ac formale eius. Cum enim rosa concipiebat̃ q̃
sit pulcherrima floruʒ, habebat ęstate duplex eẽ actua-
E le extra causas, ꝛ aptitudinale. s. in causis. ꝛ vtrũq; dicit̃
esse materiale. Cum xo hyeme desineret quo ad vtrũq;
esse, remaneret eadeʒ scientia, modo remaneat in anima
concipientis formalis conceptio rosę, quę repręsentabat
illam propositionem, rosa est pulcherrima florum. nam
conceptione remanente adhuc rosa habet aliquod esse,
saltem obiectiuum. ¶ Contra hos modos est vna sola q̃- qõ pulchra
stio (vt mihi videtur) quę non est dilucide resoluta, quia
omnis ꝓpositio scita est demonstrata, ꝛ omnis demon-
strata est vniuersalis. ergo in illa ꝓpositione, rosa est pul
cherrima floruʒ, rosa supponetur ab intellectu in tali ꝓ-
positione distributiue, ꝛ sic pro omnibus rosis, quę sunt.
Pręterea omnis scientia ꝑsupponit subiectũ esse, vt di-
F citur pͥmo posteriorum. Pręterea omnis propositio de
tertio adiacente infert ꝓpositionem de secũdo adiacen-
te. ergo valet, rosa est pulcherrima florum, ergo rosa est.
Pręterea sunt aliquę propositiones scitę, quę non pos-
sunt esse verę, nisi subiecto existẽte, vt hęc, pluuia est aq̃
guttatim cadens. ꝛ illa, tonitruũ est extinctio ignis in nu-
bibus. quęlibet eniʒ harum supponit subiectum eẽ. ergo
illo corrupto, non poterit sciẽtia de eo remanere. Ex his
colligitur q̃stio magna in hac materia, nam aliq̃. q. bene
in cõmentarijs sunt euentilatę. ¶ Propter hęc argumen- Põ sophistarum.
ta dixerunt nõnulli, q̃ scientia, quę habebatur de re exi-
stente, non põt remanere, illa corrupta simpliciter. ver-
bi causa. hęc scientia rosa est pulcherrima florũ, non põt
remanere rosa simpliciter in se, ꝛ in quolibet suo indiui-
duo corrupta, q̃a si prędicatum verificatur de rosa, non
verificatur de rosa, nisi accepta pro omnibus idiuiduis
rosę quę sunt, ꝛ sic non potest remanere, nisi remanente
G rosa in suis idiuiduis, quod est esse rosę simpliciter. Si-
mili ratione de scientia, quę habetur de pluuia, tonitruo,
ꝛ alijs. Cum xo dicitur hyeme desinit rosa, non desinen-
te illa scientia. Similiter ęstate desinit pluuia, non desi-
nente pluuię scientia. Respõdere possunt nec rosaʒ pos-
se simpliciter desinere, nec pluuiam, nec aliquam spẽm,
quin semper reseruetur in aliquibus suis idiuiduis, quę
sunt in aliqua regione. nam lʒ ęstate pluuię desinãt apd̃
nos, apud antipodas non desinũt. Hyeme quoq; lʒ apd̃
nos desinant rosę, non desinunt apud antipodas. Hanc
positionem sustinent omnes sophistice, qui de supposi-
tionibus scripserunt. ¶ Sed hęc solutio videtur fuga, q̃r Refutatio.
Aristoteles vult non omneʒ speciem esse perpetuam in
suis indiuiduis, nisi eas tm̃, quarum indiuidua generari
non possunt, nisi per semen, vt in libris de animalibꝰ sa-
tis dicit. ꝛ Auerroes 8° physicoruʒ ideʒ asserit. Nõ ergo Com. 47.
H oportet, vt rosa sit perpetua in suis idiuiduis, propterea
videtur adhuc q̃stio stare, nam si ponatur rosaʒ desine-
re simpliciter ꝭm se, ꝛ quodlibet indiuiduuʒ sui, q̃stio re-
manet vtrum scientia, q̃ sit pulcherrima florum rema-
neat: non enim videtur soluta. ¶ Propterea videt̃ mi- Alia solu.
hi esse dicendum, q̃ scientia quę habetur de rosa, vel de
aliqua tali re, potest esse de rosa, vel per prędicata, quę
non possunt rosę competere, nisi existat actu, sicut si sci-
remus de rosa, q̃ sit digerens choleram, ea enim corru-
pta, desinit hęc scientia, aut per ꝑdicata, quę possunt ro-
sę competere ꝭm aptitudinem, vt q̃ sit pulcherrima flo-
rum, ꝛ tunc rosa corrupta potest remanere eadem sciẽ-
tia, quia rosa potest esse pulcherrima florum, tunc patet
solutio. Diceremus enĩ q̃ si de aliqua re existente habere-
tur scientia per prędicata actualia, talis remanere non
potest, subiecto simpliciter desinente. Sin autem per ꝑdi-
cata aptitudinalia, põt remanere re illa simpliciter cor-
rupta, modo sit apta esse. Tũc patet solutio ad obiecta,

Suess. de glia. ꝛ cor. A 4

Arist. 2° Celi et mundi t. c. 37 [illegible]

prima enim deletur concedēdo propositionem quę scie-
I batur esse vniuersalez, & ita concedam subiectuz suppo-
ni pro indiuiduis, sm prędicati exigentiam, nam prędi-
cata aptitudinalia requirunt subiectum remanere in in-
diuiduis aptitudinalib⁹, vt in hac, rosa est pulcherrima
florum, dato q prędicatum dicat aptitudinem, rosa acci
pitur pro omnibus rosis, quę sunt aptę esse, vnde discen
tibus erit, & hę possunt esse omnes rosę, ergo hęc quę po
test esse rosa, est pulcherrima florum, & sic de singulis.
At prędicata actualia requirunt subiectuz esse actu. Se-
cunda deletur etiam, qa omnis scientia supponit subie-
ctum esse sm exigentiā prędicati propositionis, quę sci-
tur. Tertia etiam diluitur, q regula non sit vniuersalis,
sed solum cum prędicatum est actuale. Quarta tollit cō
cedendo maiorem, sed negando minorem, naz in talib⁹
K propositionibus prędicata debent accipi in aptitudine,
& non actu, vt in cōmētarijs diximus. ¶ Sed adhuc re-
manere videtur q̄stio, nam habeatur hęc scientia de ro-
sa, q sit pulcherrima florum, & desinat esse rosa simpli-
citer sm vtrūqz esse. s. actuale, & aptitudinale. vtrum ea-
dem scientia, quę fuit de rosa, remaneat. Egidius dixit q
sic, quia rosa remanet sm esse obiectiuum, & sic remane-
re potest scientia. Quę responsio in cōmentarijs est su-
stentata, verum ego nunc dicerem casum esse impossibi
lē simpliciter, qa ad hoc, vt desinat esse rosa sm vtrūqz
esse, oportet vt desinant omnes eius causę, & sic oporte-
ret deum desinere, & cęlum, & omnes stellas. ¶ Sed ad-
huc occurres, quia volo q desinant omnes causę rosę, et
remaneat ille intellectus qui concepit illam propositio-
nem, rosa est pulcherrima florum, cum notione eadem,
quę reprępsentabat ipsi illam propositionem, & certū est
L q remanebit scientia, & tamen rosa nullum esse habz ni-
si obiectiuum. Potest dici casum implicare cōtradictio
nem, qa si remanet intellectus, qui illam propositionem
concepit, oportet, vt remaneat deus, & motores cęlorū,
& omnes causę rosę. hęc mihi nunc videntur. nec recusa-
bo aliter dicere, si aliter occurret. Ultimo quęritur de
subiecto huius libri, vt in prohęmio fuit quęsitum. Cō-
munis opinio est, q subiectum huius sit ens mobile ad
formam, vel corpus mobile ad formam. Sed pro solu-
tione, primo debes scire quid subiectum sit, quid ve prę-
dicatum. Secundo quid per mobile ad formaz. Tertio
quid est obiectum apud Phos. ¶ De primo dixerūt q-
De subto. p⁹ positio. dam. subiectum non esse nisi substantiam, prędicatū vo
non nisi accidens. Cōtra obijcit Philoponus p̄mo prio-
rum, q subiectum aliquando est accidēs, vt in hac pro-
positione, color est qualitas, & in illa, album est lignum.
Similiter prędicatū aliquando est substantia, vt in hac,
homo est animal. ¶ Alij dixerunt subiectum esse id oē
2⁹ positio. quod est determinationis susceptiuum, vt vniuersalita-
tis, particularitatis, & indefinitatis. prędicatum vo mini
M me. Contra obijcit Philoponus, quia tunc singularis p-
positio careret subiecto, cum eius subiectum nec possit
recipere vniuersalitatem, nec particularitatem. ¶ Phi
Pō Philo poni. loponus ergo distinguit in libro priorū de subiecto & p̄-
dicato, quia alia sunt subiectum, & prędicatum p̄blema-
tica, & sic quatuor sunt prędicata, vt genus, accidēs, defi-
nitio, & proprium, & vnum subiectum. s. species. Aut sim-
pliciter, & sic subiectum est, vel cui alterum inest, vel de
quo alterum prędicatur. Prędicatum vo, vel quod al-
teri inest, vel quod de altero dicitur, differt autem quod
alteri inest ab eo quod de altero dicitur, quia omne qđ
alteri inest, dicitur de altero, & non econtra, nam eē in ac-
cidentium est, dici de est accidentium & substantiarum.
Uā subcū. ¶ Ex his colligitur subiectuz dici non posse, nisi respe-

ctu alicuius, quod vel ipsi inest, vel de ipo dicitur. ¶ De N
secundo dicamus per mobile ad formam esse intelligē- Quid per
dum, ens mobile ad formam absolutam, vt ad qualita- mobile ad
tem, substantiam, & quantitatem. Ubi vo quia est respe- formam.
ctus, non dicitur forma in proposito, ideo quod mouet
ad vbi, non dicitur mobile ad formam. ¶ De tertio dica Quid obz.
mus obiectuz dici iam respectu potentię, q̄z respectu sci
entię, vel habitus, quatenus offertur potentię, vel habi-
tui, vt patet secūdo de anima. ¶ His terminis expositis Suppōnes
sint tres suppositiones. p̄ma. in omni scientia est dabile
vnum primū ac cōmunissimum, quod est genus ad oīa,
quę in scientia considerantur. Patet. aliter sciētia nō eēt
vna. Secūda. inter omnia considerata, quę continentur
sub illo cōmuni genere, est dare vnum subiectum prin-
cipale, quod est vna p̄ma species. patet. quia in omni ge-
nere est vnum primum, & principale. 10. metaphy. Ter- O
tia. in omni scientia cōmunes passiones, quę quęruntur,
quęruntur aut de genere, aut de principali specie illi⁹ ge-
neris primi, vt patet primo posteriorum. ¶ His suppo Cōclones.
sitionibus stantibus, sit prima conclusio, ens mobile ad
formam vel corpus mobile ad formā est cōmunissimū
genus omnium eorum, quę in hoc libro considerantur,
patet. quia de omnibus prędicatur, & nulli in hac scien-
tia considerato subijcitur. Secunda. ens vel corpus mo
bile ad formam est cōmunissimum prędicatum omniū
eoruz, quę hic considerantur. patet. qa est cōmunissimū
genus, & non species alicuius considerati in hac scientia.
Tertia. ens vel corpus mobile ad formaz non potest eē
primum subiectum in hac scientia. probatur, quia respe-
ctu nullius prędicati, cum nulli considerato in hac sciē-
tia subijciatur, sed omnia ipsi supponuntur. ergo nō po- P
test esse primum subiectuz. Pręterea nec potest dici pri
mum subiectum passionum, quia respectu illarum non
dicitur cōmune subiectum, sed propriū. Quarta. ens vel
corpus mobile ad formam est cōmune obiectuz huius
scientię, quę habetur in hoc libro, patet ex declaratione
terminorū. Ultima conclusio, primum & principale sub-
iectum in hoc libro est ens, vel corpus mobile ad formā
subalē, pz. qa est p̄ncipalis species cōissimi p̄dicati. Hęc
de dilucidatione, & ita de recognitiōibus hactenus.

¶ Antiquorum igitur, hi quidez vocatā sim- Text⁹ anti-
plicē generationem esse inquiūt alterationē, quus. cō. 2.
hi vo aliud generationem & alterationez.

¶ Antiquorum quidem igitur, hi quidē quā Dilucida:
simplicem vocant generationem, alteratio- tex. cōmē.
nem esse profitentur. Hi vo & alterationem eiusdem.
alteram a generatione.

¶ Oēs ɔueniunt Aristotelem p̄sequi de p̄posito. Uez cur a 3⁹ Com. 2ᵐ.
p̄positorū cęperit p̄seq, nō oib⁹ pz. ¶ Diuus Thomas Expō thōe
ait Aristotelem. h egisse, qa ex diīa ɔstituit spēs, quo fit vt mi Q
nime cognosci possit gn̄atio vel corruptio nisi eius ab al
teratiōe diīa dep̄hēsa. ¶ Sz hoc stare nō pōt, qa p̄ma Cōfutatio.
cognitio rei est p genus. Cōe. n. oē p̄cedit diīam & spēz. q̄-
re nō vt diīam venet, sed potius pp genus. ¶ Egidius Egi. expō.
aūt hoc dicit eē factū. qa qđ hęc erat valde famosa apđ
antiquos. ¶ Qđ minime placet. qa Arist. potius ordinē Cōfutatio
rōnalē sequi solet, q̄z antiquorū. Qui eni delirāt a verita-
te ipsa, & ab ordie delirare solēt. ¶ Mihi igit pp hęc vi p̄pa expō
det q Arist. itēdat venari genus gn̄atiōis. De gn̄atione
eni p̄mo & p̄cipue intēdit. q̄re de ea p̄mo p̄seq dz. Prose
quit aūt p̄mo de ea colligēdo genus. Hoc aūt p diīam &
ɔuenientiā docuit colligi Arist. 6. topicorū. Et sic pz cā or
dinis. ¶ His autē positio antiquorū de hac re est in duo Pō āntiq̄rū
ɔtraria

A cõtraria. Naʒ vna secta oẽm generationem dicit altera/
tionẽ eẽ. Alia nullã generationẽ esse alterationem. Et ita
Dubitatio. positiones hę ɜ̃riȩ sunt oino. ℂ Sed q̃ret iunior. vtrum
subcõtrariȩ sint simul verȩ. vʒ aliq̃ gñatio est alteratio,
Soo aliq̃rũ ꝛ aliqua gñatio non est alteratio. ℂ Rñdent qdã ꝙ sic,
qa duplex est gñatio. vʒ simplex vt subitus forᵉ pueẽtus.
ꝛ cõposita vt ex p̃uia alteratiõe ꝛ puentu formȩ subito.
ℂ Dicunt modo ꝙ simplex gñatio nõ est alteratio. Et
ad hoc adijcit Aristo. quã vocãt simplicẽ gñationem, at
Cõfutatio. cõposita est alteratio. ℂ Sed istud stare nõ põt, qa mo
tus differunt ꝓpter diũam terminoꝝ ad quos. 5° physic.
coñ. 9. sed in vtraq; gñatione terminus ad quẽ est suba.
at in alteratione est qualitas. Igiẽ omnis generatio erit
Nota. altera ab alteratione. ℂ Uex ꝓpter verbũ Aristo. ani/
maduertẽdũ ꝙ per simplicẽ gñationem intelligit eam,
B quȩ est substãtiȩ. Est. n. vt Arist. inquit. 5. physicoꝝ. gene/
ratio duplex, ſm quid ꝛ simplr̃, generatio ſm qd est al/
teratio vt dicet. Et ꝓpterea adijcit quã vocant simplicẽ
generationem, ꝛ dixit quã vocãt, quia apud antiquos ge
neratio voce tñ differt ab alteratione.
Recognes ℂ In cõmẽtarijs q̃rebaẽ cur Ari[tes] de tertio ꝓpositorũ
nũc p̃mo sit executus, vbi fuit satis abũde declarata cã,
cur ab isto tertio exequiẽ. Uerũ Philoponus autumat
Ari[lem] ꝓsequi de p̃mo, naʒ p̃muʒ ꝓpositoꝝ fuit de gña/
tione, nũc ꝓsequiẽ de illa quid sit, vbi (vt est ipsi mos)
primo narrat opiones veterũ, quas de gñatione habue/
rũt. 2° vo opinionib' veteꝝ reiectis, quȩ sibi de gñatiõe
videnẽ, ɔstituit. Prosequẽdo opiones veterũ de gñatio/
ne qd sit (vt Philoponus inquit) ait nõnullos ꝓpriam ꝛ
simplicẽ gñationẽ voluisse eẽ alterationeʒ. Alios vo di/
xisse gñationẽ eẽ qd diuersuʒ ab alteratõe. ꝛ sic ſm Phi
C loponũ Ari[les] ꝓsequit de primo ꝓpositoꝝ. Quo vo ad
verba attinet, Ari[les] per simplicẽ gñationẽ intelligit ge/
nerationeʒ in suba, quȩ simplex gñatio diciẽ (vt Philo/
ponus inqt) qa est ꝓprie gñatio, quȩ diciẽ gñatio addi/
tione nullius. Gñatio vo accidẽtis diciẽ ſm qd, qa non
diciẽ generatio, nisi additione, cum dicaẽ gñatio q̃dam.
Animaduerte ꝙ subcõtrariȩ hȩ, aliqua generatio est al
teratio, ꝛ aliqua generatio non est alteratio. Alia ratione
possunt esse simul verȩ. nam generatio qualitatum alte/
ratiuaꝝ est alteratio, ꝛ sic aliqua generatio est alteratio,
generatio vo substãtiȩ non est alteratio, ꝛ sic aliqua ge/
neratio non est alteratio. Ergo hoc pacto possunt subcõ
trariȩ esse simul verȩ, ꝛ sic pʒ qd̃ mota in cõmẽtarijs.

Tex. anti/ quus, cõ. 3. ℂ Quicũq; enim vnum aliquod dicunt esse
omne/ꝛ omnia ex vno generant, his quideʒ
vtiq; necesse est generationem alterationeʒ
dicere/ꝛ quod pricipaliter fit alterari. Qui/
D cũq; auteʒ plures materias vna ponunt/vt
Empedocles ꝛ Anaxagoras ꝛ Leucipp',
his aliud.

Dilucida/ tex. cõmẽ. eiusdem. ℂ Quicũq; quidem enim vnum quoddam
omne esse aiunt, ꝛ omnia ex vno gñant. His
quidem necesse est alterationem generatio/
nem esse fateri. ꝛ quod principaliter fit, alte/
rari. At quicũq; materias plures vna conce
dũt. vt Empedocles, ꝛ Anaxagoras, ꝛ Leu
cippus. His aliud.

Coñ. 3[m]. ℂ Quia duȩ sunt põnes de q̃one, docet nũc eas accipi ex
fundamẽtis acceptis ab antiqs. Nam de reꝝ p̃ncipijs, ꝛ
de reꝝ eẽ, duȩ fuerũt ptes. vna ponit oẽ eẽ vnũ q̃odaʒ. ꝛ

oia ex vno gñari, qbus ɔtingit dicere gñationẽ esse alte/
rationẽ, qa si nõ, tũc oia nõ eẽnt vnũ q̃odam. Alia ponit E
mãs plures, ꝛ res plures. Et ita dicerȩ possunt gñationẽ
eẽ aliã ab alteratiõe, qa si nõ, tũc oẽs res erũt vnũ. text'
pʒ. ℂ Auerroes sua in paraphrase affert cãm q̃re ponẽ/ Rõ Auer.
tes vnũ subtũ, ꝛ oia vnũ. dicere coguñ gñationẽ eẽ alte/
rationẽ. Et ait h̃ esse. qa apud eos mã est ens in actu nõ
gñabilis. Quia vt di. 5. phy. in hoc differt alteratio a ge/
neratione. nã subʒ gñationis est ens in potẽtia, subʒ alte/
rationis est ens in actu. ℂ Sʒ hȩc videẽ friuola cã, qa a Cõfutatio.
pari ẽt qui ponũt plures mãs idẽ dicere cogerenẽ. naʒ ꝛ
ipsi quoq; mãs illas afferũt eẽ in actu. Sʒ de h̃ dicem'
posterius. ℂ Aiaduertẽdum, vt refert Simplici' 3° cęli Nota
auctoritate Platonis in lib° Parmenidis. ꝙ oia eẽ vnũ
põt duplr̃ intelligi, aut p̃nr̃, aut pticipatiue. Pricipalr̃ q/
deʒ ea dicunẽ vnũ, quoꝝ forma ꝛ definitio est vna. Par
ticipatiue vo, q̃ vna ab essentia deriuanẽ, q̃uo oia calida
sunt vno calore eadẽ. 12. meta. coñ. 51. ꝛ h̃ mõ dicim' ꝙ
oia sunt vnũ participãdo eẽ, qd̃ p essentiã saluaẽ in deo.
Si itaq; Parmenides ꝛ Melissus oia vnũ eẽ senserint F
ſm formã, tũc bñ sequiẽ ꝙ gñatio nõ differt ab altera/
tiõe, qa ex opposito ɔñtis infertur opp[m] añtis. at si velint
oia eẽ vnũ pticipatiue, vt nos tenem', ꝛ Aristo[les] 2° meta
physi. tex. cõmen. 4[r]. Proculdubio non sequtur ꝙ gñatio
sit alteratio, qa oppositũ cõsequẽtis stat cũ añcedẽte.
ℂ Cum diuisit opiones in duas, nũc (vt Philoponus in/ Recognes
quit) vtriusq; opionis autores exponit, ꝛ rõnes opionũ,
ſm vo diuum Thomaʒ Ari[les] hic assignat rationem di
uersitatis prȩdictȩ, ꝛ est optima expositio etiam. Mihi
tamẽ videẽ ꝙ Ari[les] faciat vtrũq;, nam assignando ra/
tiones diuersitatis, exponit opinionuʒ autores, vt intelli/
genti patet. Dicit Philoponus hic, ꝙ eorum qui dixerũt
vnum elementũ oium. Alij dixerunt aerẽ, vt Diogenes,
Alij igneʒ, vt Heraclitus, Alij aquã, vt Thales. Alij ho
rum medium vt Anaximander. ꝛ omnes isti sunt, gene/
rationem asserentes esse alterationem. Cuius causaʒ af/
fert Philoponus, qa omnes isti asserũt elemẽtũ eẽ cor/
pus in actu, cuius nõ simplr̃ generatio, sed alteratio est, G
quã causam in cõmentarijs de mente Auerrois assigna
uimus. Qui vo posuerunt reruʒ elemẽta plura, possunt
dicere gñationẽ differre ab alteratiõe, qa (vt Philopo/
nus inqt) ꝛ i cõmẽtarijs postea est dcm̃, q ponũt plura,
dicere pñt gñationẽ fieri ɔgregatiõe illoꝝ pluriũ. Corru
ptionẽ vo disgregatiõe, alterationẽ pñt dicere fieri ptiũ
ɔpositaꝝ trãsfiguratiõe/vel trãsordinatione. veluti De/
mocritici, ꝛ Leucippei dixerũt. Sʒ ɜ̃ adhuc stat arg[m] in
cõmẽtarijs, qa tã dicẽtes vnũ elñtũ, q̃ʒ dicẽtes plura, as/
serũt mãʒ eẽ corpus vel corpora in actu. q̃ eorum vĩ nõ
posse eẽ nisi alteratio. Propterea vĩ mihi ꝙ Ari[les] velit
eos dixisse gñationẽ eẽ alterationẽ, q posuerunt oia esse H
vnũ, ꝛ oia q̃ appent, ex vno orta eẽ, ꝛ sic tãgit Melissuʒ.
Melissus. n. hȩc duo asserẽs gñationẽ nec existẽtẽ, nec ap/
parenteʒ seruare põt. At qui ponunt plura vno, ꝛ si gene
rationem veraʒ seruare non possint, apparentem serua/
re possunt, quatenus generationem fieri dicunt congre/
gatione, alterationẽ vo aut transfiguratione, aut transor/
dinatione/vel dici põt, ꝙ Aristoteles velit dicere quos/
dam dixisse vnum esse principium materiale oium re/
rum, vt vel aerem, vel ignem, vel aquam, ꝛ etiam illud
esse totaʒ substantiam rei. iuxta quos oportet dicere rei
substantiam semper manere, ꝛ ita generatio, ꝛ alteratio
apud eos nõ differunt. Democritici vo lʒ posuerint plu
ra corpora in actu esse materialia principia, ea nõ posue
runt totam rei substantiaʒ. verũ de his in cõmẽtarijs.

ℂ Sed tamen Anaxagoras etiam propriam Tex' anti. coñ. 4.

I vocem ignorauit. Dicit enim ꝙ fieri ⁊ de-
struí, idem existit quod alterari. multa autē
esse dicit elemēta, quēadmodū ⁊ alij.

Dilucida: tex. cōmē. eiusdem. ¶ Veruʒ Anaxagoras, vocem propriā igno
rauit. Dicit enim ꝙ factio ⁊ destructio idē
sint alterationi. Plura vero dicit elementa:
quemadmodum ⁊ alij.

Cōm. 4m. ¶ Dictum est ꝙ plures asserendo materias, sequitur ge
nerationem esse aliam ab alteratione. Et ꝓpterea Ana-
xagoras propriam vocem ignorat, qa concedit duo con
tradictoria. qa bene apud eum sequitur generationeʒ eē
alteram, ⁊ non alteraʒ. Pro quanto plures sunt materię
erit altera. pro quanto ipse tenet generationem esse alte-
K rationem erit eadeʒ. quare ꝓpriaʒ vocē ignorat. ¶ Ani
maduerte ꝙ dicere concorditer cum suo fundamēto est
propriam vocem cognoscere, at dicere discorditer cum
suo fundamento. est propriam vocem ignorare. Hęc ex
paraphrase Auerrois.

Recognes ¶ Animaduerte (vt ex verbis Philoponi colligitur) ꝙ
Anaxagoras propriam vocem ignorauit, pro quāto cō-
cessit ea omnia, quibus potuit seruare generationem eē
alteram ab alteratione, ⁊ tamen dixit generationem ⁊ al
terationem esse idem. Concessit enim (vt Philoponus
inquit) elementa esse plura. ergo potuit dicere generatio
nem fieri congregatione illorum principiorūʒ, disgrega-
tione vero eorum, fieri corruptionem. Rursus potuit di-
cere composita quę congregatione fuerunt genita / varia
ri ſm transpositionem, ⁊ transordinationem eorum ele-
L mentorum. ergo potuit saltem apparenter seruare diffe
rentiam inter generationem ⁊ alterationem, vt Demo-
critici fecerunt, ⁊ tamen dixit generationem non differre
ab alteratione. ergo (vt Philoponus asserit) propriā vo
ceʒ, qua sua fundamenta expressit, ignorauit. Quod etiā
Auerroes notauit.

Text' antiquus. cō. 5. ¶ Empedocles enim, corporea quideʒ / qua-
tuor, omnia autem cum mouentibus, sex nu
mero. Anaxagoras autem ⁊ Leucippus ⁊
Democritus, infinita. Hic enim homoeo-
mera elementa ponit / vt os / carnem / medul-
lam / ⁊ alia, quoruʒ vniuscuiusqʒ synonyma
pars est. Democritus auteʒ ⁊ Leucippus,
ex corporibus indiuisibilibus / alia componi
inquiunt. hęc autem, infinita ⁊ multitudine
⁊ formis esse. illa auteʒ ab illis differre / his,
M ex qbus sunt / ⁊ positiōe / ⁊ ordine horum.

Dilucida: tex. cō. eiusdem. ¶ Empedocles quidem eniʒ corporea qua-
tuor. Omnia autem cum mouentib', sex nu
mero. Anaxagoras vero infinita, ⁊ Leucip-
pus ⁊ Democritus. Hic quidem eniʒ simi-
laria elementa ponit, vt os, ⁊ carnem, ⁊ me-
dullam, ⁊ cętera alia, quorum vnaqueqʒ ps
vniuoca est. Democrit' vero ⁊ Leucippus
ex corporibus indiuiduis alia cōponi aiunt.
Hęc autem infinita esse ⁊ multitudie ⁊ for-
ma. Illa vero ab illis differre his, ex qb' sunt,
⁊ positione ⁊ horum ordine.

Cōm. 5m. ¶ Prima diuisio erat ꝙ loquentium de materia rerum,
quidam vnā dederunt, quidaʒ plures, at subdiuisio nūc N
est ꝙ ponentium plures. quidam numero finitas. quidā
infinitas ponunt. Finitas ponit Empedocles, qa sex, q̄-
tuor ex parte materię. duo ex pte agētis. Infinitas Ana-
xagoras, Democritus, Leucippus. Ponētiuʒ infinitas
materias, iteruʒ subdiuidūtur. qa alij ponunt similares,
vt Anaxagoras, alij dissimilares. vt Democritus, ⁊ Leu
cippus. ¶ Animaduertenduʒ p̄mo ꝙ Empedocles po Nota p̄.
suit sex principia. quatuor quidem corporea vt elemen-
ta, quę mole dep̄hensa sunt. Duo vero incorporea vt liteʒ
⁊ amorem. Hęc enim incorporea sunt, qa relatiōes mi-
scibilium videntur esse. vt Aristoteles ait in libro de ani
ma. ⁊ 8. physicoꝝ. ¶ Animaduertēdum secūdo ꝙ pars Nota 2.
similis dicitur gręce homoeomera, latine similaris, ⁊ sy
nonyma latine vniuoca, quando cum suo toto idem no-
men habet vt caro. Nam quęlibet pars carnis est caro. O
Itemqʒ ⁊ os ⁊ id genus. Dicitur quidem similaris, quia
vnius est formę cum suo toto, dicitur vniuoca, qa nomi-
ne ⁊ ratione conuenit cum suo toto. Ex quo sequitur ꝙ
caro ⁊ os sunt partes similares, ⁊ dissimilares. compara
tione quidem ad totum animal, ⁊ inter se sunt dissimila-
res. comparatione seorsum vniuscuiusqʒ ad se, similares
erunt. qa caro respectu partium carnis similare qddam
est, ⁊ os respectu partium ossis. at respectu animalis ⁊ i-
ter se dissimilares ⁊ diuersiuocę. Anaxagoras itaqʒ vult
vnūquodqʒ mistum effici ex partibus infinitis similari-
bus, non ꝙ sint similares respectu totius animalis, ⁊ in-
ter se, sed seorsuʒ vnaqueqʒ ad sui partes. ¶ Tertio ani Nota 3.
maduertenduʒ ꝙ corpora indiuidua, ex quibus compo
sita fiunt, apud Leucippum sunt ⁊ dissimilaria, ⁊ diuer-
siuoca tripliciter. dissimilaria quidem comparatione fa
cta vnius ad se. qa totum indiuiduuʒ ⁊ pars figura diffe P
rūt, ⁊ inter se. qa indiuidua illa nomine ⁊ forma differūt
inter se. ⁊ respectu totius misti, qa nomine ⁊ forma ab il-
lo differunt. igitur respectu misti dissimilaria ⁊ diuersi-
uoca, ⁊ inter se similiter. ⁊ comparatione vni' ad se. ⁊ sic
tribus modis. Et ꝓpterea dicūt illa composita differre
ab illis, vt equum ab homine, his, ex quibus illa indiui-
dua sunt. vʒ ⁊ positione, ⁊ ordine, ⁊ id genus. ¶ Quarto Nota 4:
animaduertendum ꝙ compositionuʒ altera est integra-
lis ⁊ quantitatiua. Et hęc ex infinitis fieri partib' siue si-
milaribus, siue dissimilaribus nihil ꝓhibet (⁊ si sic antiq
sentiunt, bene dicunt, vt Simplicius inquit physicorū
p̄mo) altera essentialis. vʒ ex partibus quarum vna act'
est, altera potentia. Et hoc modo Aristoteles composi-
ta dicit fieri ex materia ⁊ forma. ꝙ si de hac cōpositiōe
antiqui loquantur, errant omnino.

¶ Animaduerte ꝙ Philoponus concordat cum exposi Recognes
tione assignata in cōmentarijs, vult enim ꝙ Aristoteles Q
quasi subdiuidat positiones eorum, qui dixerunt rerum
elementa esse plura. Naʒ alij posuerūt finita, vt Empe.
qui materialia quidem, ⁊ veluti passiua quatuor corpo-
ra supposuit. Factiua vero, ⁊ motiua litem ⁊ amicitiā. Alij
vero posuerunt infinita, qui iterum subdiuiduntur, qa alij
principia illa infinita posuerūt homoeomera, hoc est si-
milaria, vt Anaxa. Alij dissimilaria, vt Democrit'. Ve-
ruʒ Philoponus de mente Aristotelis narrat opinionē
Epicureorūʒ, qui cum Democriticis conuenientes dixe-
runt atomas multitudine infinitas, ſm figuras vero incō
prehensibiles quidem, non tamen infinitas. contra quo-
rum opinionem Alexander, ⁊ Philoponus argumentā-
tur, qa si atomę multitudie sunt infinitę. vʒ vt et figuris
sint infinitę, alioquin eadeʒ figura reperiet̄ in plurib' ato
mis, ⁊ sic nō differrent figuris. Quo vero ad verba attinet,
cum Aristo dicit Illa aūt ab illis differre his, ex qb' sūt,

A ꝛ positione, ꝛ ordie hoꝝ. Ari^{les} p illa (vt Philopon⁹ ingt) Intelligit cõposita, q̄ ex atomis ꝯstãt q̄ atomata dicũt. Hec eni dĩnt ab illis, h̄ est iter se, q̄tenus vn⁹ atomatũ cõpositũ dĩt ab altero in trib⁹. s. in atomis ipsis, in positiõe atomoꝝ, ꝛ in ordie ipaꝝ. Propterea dic̃ his, ex qb⁹ sũt, h̄ est atomis ipsis, qa (vt Philopon⁹ ingt) ignis ꝛ terra nõ sũt ex eisdẽ atomis, naꝫ ignis ex sphęricis, terra ex cubicis. dixit ꝛ põne atomoꝝ, q̄ten⁹ in vno cõposito atomi vna põne ꝯstituunt̃, in alio xo, alia, vt xbi cã, in vno cõposito sphęricę atomę ꝯstituent̃ in supiori, cubicę in iferiori, in atomato alio cõposito, ꝫ. dixit ꝛ ordie, qa et cõposita atomata dĩnt iter se ordie atomoꝝ, q attedit̃ ẜm prius, ꝛ posteri⁹, q̄ten⁹ in vno cõposito in prorib⁹ ptib⁹ erũt atomę sphęricę, ꝛ in posteriorib⁹ atomę cubicę. in alio xo cõposito ꝫ. veluti in syllabis so, ꝛ os. Fiunt eni ex eisdeꝫ lr̃is, aliter atqꝫ aliter ꝯstitutis, vt Philopo-B nus ingt. q̄ atomata h̄ cõposita dĩnt ab illis alijs tripl'r, his atomis, ex qb⁹ sũt, põne atomoꝝ, ꝛ ordie. Positio. n. dĩt ab ordie, qa positio attẽdit̃ penes sursuꝫ, ꝛ deorsum, ordo xo penes pri⁹ ꝛ posteri⁹, vt notauit Philopon⁹.

Tex. antiquus, cõ. 6. ¶ Cõtrarie aũt vident̃ dicere hi q circa Anaxagorã, eis q circa Empedocleꝫ. Hi eni, inquiunt ignẽ ꝛ aquã ꝛ aerẽ ꝛ terram elemẽta q̄tuor, ꝛ simplicia eẽ magis q̄ carnẽ ꝛ os ꝛ talia siliũ ptiũ. Hi aũt, h̄ qdem simplicia ꝛ elemẽta eẽ, terrã aũt, aquã ꝛ igneꝫ ꝛ aerẽ cõposita. oiseminariũ eni, esse horum.

Dilucida: tex. cõmẽ. eiusdem. ¶ Cõtrarie aũt vident̃ dicentes, q circa Anaxagoram, his q circa Empedoclẽ. Hi qdem eni ignẽ, ꝛ aquã, ꝛ aerẽ, ꝛ terrã elementa q̄-C tuor: ꝛ simplicia eẽ magis q̄ carneꝫ ꝛ os, ꝛ cętera similaria. Hi xo, hęc qdem simplicia ꝛ elemẽta. Terrã xo ꝛ ignẽ ꝛ aerẽ cõposita. Omnigerminiam eniꝫ esse illorum.

Com̃. 6^m. ¶ Quę Arist. ingt, patet. Uerũ aiaduertẽdũ q̄ põnes hę possunt hac rõne cõcordari. q̄ cõpositio est duplex, aut (vt diximus) q̄titatiua, ꝛ sic elm̃tũ vnũqdqꝫ ex ptib⁹ fit similaribus. vt bñ ait Anaxagoras. alia est cõpositio elm̃taria. ꝛ h̄ mõ vnũqdqꝫ mistũ fit ab elm̃tis. q̄re si de compositiõe q̄titatiua loqmur, bñ ait Anaxa. p̄mã ꝯpõnem ex similarib⁹ pficisci. qñ qdẽ vnũqdqꝫ quãtũ ex ptibus fit quãtitatiuis. Et hoc mõ vnũqdqꝫ elm̃tuꝫ fit ex carne ꝛ osse ꝛ id gen⁹, qa quodlibꝫ est in quolibꝫ, at si de eẽntiali cõpositione, bñ Empedocles, cũ vnaqueqꝫ illaꝝ ex elementis fiat. ¶ Scdo animaduerte q̄ gręci codices hñt

pãspermia omgermia. πᾶνσπέρμιαν, latine non hꝫ nomen vnũ, sed dici põt omnigermia, verbum verbo reddendo.

D ¶ Aiaduerte (vt ex verbis Philoponi colligit̃) q̄ Ana-Recognes xagoras differt ab Empedo. p̄mo in positione p̄ncipiorũ, qa Anaxagoras m̃alia rerum p̄ncipia supposuit homoeomera, hoc est similares ptes. Empe. xo elm̃ta. 2° in mõ ponẽdi gñationẽ ex illis principijs, q̄ Anaxagoras ꝯcessit in p̄ncipijs, ꝛ p̄ncipiatis reciprocationeꝫ, nã dixit elm̃ta fieri ex homoeomeris, hoc est similarib⁹, qa ignis vꝫ fieri ex carne, ꝛ neruo, ꝛ id gen⁹, ꝛ ecõtrario, qa ei caro ꝛ os, ꝛ id gen⁹ fiũt ex elm̃tis. Asseruit eni ex quolꝫ fieri qdlibet. Empedo. xo reciprocationẽ negauit, qa dixit oia fieri ex elemẽtis, elm̃ta xo esse ingñabilia, q̄ positiones istę cõtrarie se hñt (vt Ari^{les} ingt) ꝛ Philopon⁹ exponit. ¶ Pręterea aiaduerte vlteri⁹ homoeomera, h̄ est similaria posse cõsiderari rõne habita ad remotas partes. s. m̃am ꝛ formã remotas: ꝛ sic respectu earũ non dicunt̃ homoeomera, sed poti⁹ dissimilaria. aut rõne habita ad ptes ꝓpinqores, vt ad elm̃ta: ꝛ sic minime sunt ho- E moeomera. aut rõne habita ad ptes quãtitatiuas proximas, ꝛ sic sunt homoeomera. Uel põt aliter dici, q̄ cõsiderari possunt respectu ptiũ eẽntialiũ, ꝛ sic sũt dissimilaria. vel respectu ptiũ itegraliũ, ꝛ sic sũt homoeomera.

Tex⁹ antiquus. cõ. 7. ¶ His igit̃ qui ex vno oia constituũt, necesse est dicere gñationẽ ꝛ corruptionẽ, alterationem. semp eni subtuꝫ manere vnũ ꝛ idẽ. tale autẽ alterari dicimus. His aũt qui genera multa faciunt, differre a generatione alteratio-F nẽ. cõuenietib⁹ eniꝫ ꝛ dissolutis, generatio contingit ꝛ corruptio, ꝛ ideo dicit Empedocles h̄ mõ, q̄ nullius natura est, ꝫ soluꝫ ꝛ mistio ꝛ segregatio mistorũ. Qr igit̃ proprius sit sermo eoꝝ suppositioni ita loq, manifestum est, ꝛ q̄ dicũt hoc modo.

Dilucida: tex. cõmẽ. eiusdem. ¶ His qdẽ igit̃ qui ex vno omnia ꝯstituũt, necesse est dicere gñationẽ ꝛ corruptionẽ, alterationẽ esse. Semp eniꝫ manere subm h̄ ꝛ vnuꝫ. Hoc aũt idẽ alterari dicimus. His xo qui genera multa faciũt differre alterationẽ a gñatione. Cõuenietib⁹ eni ꝛ dissolutis, generatio euenit ꝛ corruptio. Propter qd ꝛ Empedocles h̄ mõ ait. q̄ nã nullius est. sed solũ mistio ꝛ segregatio miscibiliuꝫ. Qd qdẽ igit̃ hic sermo conueniat supponi eoꝝ sic G loqui, pꝫ. ꝛ quoniã dicũt hoc modo.

Com̃. 7^m. ¶ His enarratis hac in parte iuxta dicta duas ponit conclusiones. p̄ma, tenentes vnũ materiale p̄ncipiũ cogunt̃ dicere generationẽ esse alterationẽ. probat. qa alteratio est quoties subiectum est vnũ ꝛ idem, ꝛ hoc confitentur.

Dubitatio. Solutio. ¶ Sed dices. q̄ etiã apud Aristotelem sequetur ideꝫ, qa concedit vnam m̃am ꝛ eãdem oium. ¶ R̃ndet Auer. 12. metaphy. com̃. 14. q̄ materia est vna ꝛ eadem oiuꝫ priuatione formę. at apud hosce m̃a est vna ꝛ eadeꝫ ẜm formaꝫ. Et ꝓpterea apud hos gñatio est alteratio. ¶ 2ª ꝯclusio. ponentes plura m̃alia p̄ncipia, coguntur dicere generationẽ esse aliã ab alteratione. pbat. qa gñatio erit partium ꝛ p̄ncipioꝝ ꝯgregatio, corruptio eoꝝ disgregatio. alteratio xo erit congregati euariatio. quare poterũt differentiaꝫ illarũ bene saluare. hac de cã Empedocles ait. nãm cuiuslibet entis esse nullius spẽi per se aliam a H miscibilibus, sed soluꝫ mistionẽ vel segregationeꝫ, quia ꝯgregatio illa toti⁹ nõ differt a partibus simul sumptis.

Dubitatio. Sol. expositorum. Replica. ¶ Sed dices. nec isti possunt saluare verã dñiam illaꝝ, qm̃ et p̄ncipia illa m̃alia sunt in actu. ¶ R̃ndent expositores ꝛ bene, q̄ in rei veritate nõ saluant. sed ẜm apparentiã, at p̄mi nec existenter nec apparẽter saluãt. ¶ Dices. q̄ h̄ sit falsum. qa Auer. p̄ phy. cõ. 41. ait. Parmenidẽ ꝛ Melissuꝫ ꝯcedere entia duob⁹ modis vera ꝛ apparẽtia. igit̃ apparẽter põt saluare gñonẽ. Fortasse Ari^{les} h̄ aduertẽs subscribit. I. q̄ qdẽ igit̃ hic sermo ꝯueniat eoꝝ supponi sic loqui, pꝫ. ꝛ qm̃ dicũt hoc mõ. J. q. d. q̄ re vera nullus põt saluare verã gñationẽ. ꝛ oẽs pñt saluare apparentẽ generationẽ. at ipsi loquũtur hoc mõ. tu xo cõsidera.

Digressiones Egidij ¶ Sed circa hęc occurrũt speculationes Egidij, quaruꝫ prima est. vtrũ hęc possit stare in positione De-

I mocriti, ꝙ corpora quę sunt rerū principia sint indiui/
So. Egidij dua, τ figurata. (Quicqd alij dicūt. Egidi⁹ tenet ꝙ cor/
pora illa possunt cōsiderari in eo ꝙ quāta, τ in eo ꝙ na/
turalia. Si cōsiderent in eo ꝙ quāta, sic sunt diuisibilia
in infinituz. Si in eo ꝙ nālia sic est deuenire ad minimū
de quolibet generatū. Tūc vult Democrit⁹ voluisse cor/
pora illa eē indiuidua vt sunt nālia, nō autez vt quāta. τ
sic dici possunt indiuidua, τ quāta, τ figurata.
Arg⁹ ꝯtra Egidium (Sed cōtra hanc cōuenientiā arguūt quidaz, τ ostēdunt
ꝙ nullo modo sit dare indiuiduuz. Primo. qa quicquid
p° rō sequit̃ ad ꝯsequēs sequit̃ ad anccedēs. sed hęc se habent
vt ancedēs τ ꝯsequēs. vz nāle τ quantū. igitur quicqd se
quitur ad quātū. sequit̃ ad nāle, sed bene valet. est quā/
tuz. igit̃ indiuiduum. igit̃ si nāle erit, erit τ diuiduuz. q̃re
2° vtroqꝫ mō erit diuiduuz. (Secūdo arguo. omne quā/
tum est diuisibile in eo ꝙ nāle. omne corpus physicū est
quantū. igit̃ omne corpus physicū est diuisibile in eo ꝙ
K nāle. Syllogismus est ex maiori reduplicatiua, τ minori
absoluta. Maior pz, qa diuisio ē corruptio, τ corruptio
3° est entis quanti vt est nāle. Minor pz. (Tertio sophi/
stę arguūt, qa tūc motus esset in nō tēpore vt alteratio,
augmētatio τ id genus. ꝯña patet. qa minimū in istan
ti acquiritur. qa si in tēpore, tūc per partē post partē. igi/
4° tur eē diuisibile. ꝯsequēs est ꝯtra Arist. 6. phy. (Quar/
to. tūc rei permanētis daret̃ vltimū. Nā applicet̃ in hoc
instante, qđ est p̄sens, agēs corrūpens ipsi minimo. τ pz
ꝙ in hoc instante, qđ est p̄sens, est illud minimuz, τ ime/
diate post hoc non erit. igitur fuit illud vltimuz eius in/
5° stans. (Quinto. ꝑpter quid pōt dari minimū in eo ꝙ
naturale. τ nō in eo ꝙ quātuz. quātitas enim est dispositio
cōpositi nālis, veluti τ qualitas. Et hęc dubitatio est
occulta valde. (Hęc questio de minimis diffuse in li/
L bro de substātia orbis. τ. 6. physi. tractata est.
Sol. dubi/tationum. (Nūc ꝟo ad rōnes. Ad primaz cōcederet nouus expo
sitor totuz, τ qđ minimū nāle est quantuz, τ est diuisibi/
le, sed non in eo ꝙ compositū naturale. (Ad 2m nega
ret maiorem, qa quantuz in eo ꝙ quantuz est diuisibile.
τ non in eo ꝙ naturale, multę eniz sunt res nāles indiui/
duę vt cęlum, τ stella omnis, τ id genus. Sed si sunt di/
uidua, in eo ꝙ quāta, diuisibilia efficiūtur, vt in libro cę/
li satis. Probatio maioris nulla est, quoniam diuidi est
dupliciter. per solutionem cōtinui realem, aut mentalē,
qualē mathematici seruāt, prima fortasse est corruptio,
non simpliciter, sed continui. (Ad 3m concederet Egi/
dius ꝙ solus motus localis esset cōtinuus τ successiuus.
sed cęteri successiui. τ nō continui, vt etiaz Auerroes ait.
8° physicoꝝ. cōmē. 23. successiui quidē, qa fiunt per mi/
nima. quorum vnuz post aliud fit. non autem continui,
qa inter primi minimi τ secūdi generationem intercidit
M tempus. (Ad 4m negaret cōsequentiaz. Nam primū
instans applicati esse diceret esse primuz illius non esse.
τ sic negaret ꝙ in hoc instante quod est p̄sens sit, qa illō
est primuz instans applicati esse, qđ est primum nō esse
minimi. (Sed dices. illo in instante vel applicat̃ enti
vel non enti. Si non enti, applicatio nulla erit, non enti
enim nihil applicatur. Si enti. igitur primuz instans ap
plicationis siue applicati esse, nō erit primum nō esse il/
lius. (Secūdo. oēm generationez. oēmqꝫ corruptionē
pręcedit alteratio. 6° physicoruz. Si igitur nunc primo
minimuz corrumpitur, prius alterabat̃. Igitur primuz
instās applicati esse nō erit primuz nō esse illius. Et hoc
est totum posse sophistaruz contra Egidium, Thomaz,
τ Auerroem. (Ad primuz diceret Egidius ꝙ enti ap/
plicatur, τ nō enti. enti quidez in potētia. Non enti ꝟo in
actu. quod sat est. (Ad 2m diceret, omnez corruptionē
pręcedere alterationem per rationez generis, vt. 6. phy/ N
sicorum. cōmē. 15. sed per rationem speciei nō est verū,
vel intelligitur omnem generationem τ corruptionem
pręcessisse alterationem vel in eodem subiecto cū gene/
ratione, vel in alio distincto loco τ subiecto, τ hoc satis.
(Ad 5m principale dicerem nunc, lz alibi satis dixi. ꝙ
compositū naturale ꝑpter formam τ ꝑpter actionem
est limitatuz ad maximuz τ ad minimuz. ꝑpter formaz
quidem, quoniaz forma requirit certas dispositiones, q/
bus conseruetur in materia. τ quibus agat in suuz cōtra/
rium. τ qbus resistat corruptiuis causis, tale autē esse nō
potest, nisi sit determinatuz ad maximum τ minimum.
ꝑpter actionez ꝟo, qa actio est finis forme. igitur tādiu
est forma in materia, q̃diu potest agere, sed non potest
agere in infinita modica materia. Igitur nō potest eē in
īfinita modica materia. Hęc latius diximus alibi. Hęc
τ Egidius diceret iuxta sua fundamenta. (Secūda du O
bitatio est in opinione Anaxagorę, quę satis tangitur ab
Egidio. Illud tamē non ignorandūz ꝙ Democritus po
suit infinita corpora indiuidua esse rerum p̄ncipia. Hęc
autem non erant illa corpora indiuidua, quę τ atoma ēt
quandoqꝫ vocat. Sed (vt dicit Simplici⁹) opinantis est
omnia esse ab vno producta per formas pręcognitas, q̄
erāt indiuidua τ corpora, indiuidua quidez, quia in vno
simplici contenta, corpora ꝟo, pro quanto rep̄sentāt cor/
pora illa, quā opinionem τ Aristoteles non negasset, vt
Auerro. 12. metaphy. cōmen. 36. vbi ait. omnes formas
contineri in potētia in p̄ma materia, actu ꝟo in p̄mo mo
tore. Amplius Anaxagoras triplicem mundum dicit, vt
Simplicius ait. Primuz effectricem, vltimum effectū.
tertium medium a primo quidez deriuatum, τ vltimuz
deriuantem, hunc mundū appellat πᾶν, hoc est omne, τ pan
quodlibet, qa in nullo eorum deficit aliquid quod est in
altero, vt eniz in mundo effecto sunt quatuor elementa,
sic τ in mundo medio, quod est cęleste, sic τ in mūdo in/ P
effecto, hoc est angelico τ intellectuali, τ ita voluit quod/
libet effici a quolibet, nam cęluz efficitur a mundo ange
lico, qui est quodlibet, τ a cęlo elementariū. Aut (vt Cal
cidius ait.) Anaxagoras posuit triplicem mundū. vz for
mam, vt deum, τ intelligibilem, vt angelicum, τ sensibi/
lem, τ vocauit singulaz horuz πᾶν, siue quodlibz, qa qc
quid est in vno est in altero, vt declarat longo sermone,
τ hic mundus sensibilis est a mūdo angelico, τ angelic⁹
ab ipso mūdo formę, igitur quodlibz a quolibet. Aristo
teles igit̃ tm̄ cōtra verba certauit. sed an res sese habeat
sic. est parum ad propositum, qa hoc nos non intēdim⁹.
Hęc satis pro dictis antiquorum.
(In cōmētarijs deficit ꝯtinuatio, ideo s̄m Philoponū Recognes
ꝯtinuat̃ sic textus, ꝙ cū superius narrauit duas opinio/
nes, alteraz ꝙ generatio sit alteratio, alterā ꝙ generatio Q
differat ab alteratiōe, in hac p̄te vult manifestare ratio/
nes, qbus mouebant̃ ad sic dicēdū. nā superius opinio/
nes τ earū rōnes dixit tm̄. hic ꝟo rōnes earum manife/
stat. Quā ꝯtinuationē diuus Thomas nō spreuit. ¶ Ani Declatio
maduerte aūt ꝙ qui ponūt mālē p̄ncipiū vnum corpus p̄ pōnis.
actu, vt ignē, vel aerē, vel aquā, aut hoꝝ mediū, cogunt̃
ponere gñationē esse alterationez. Cā est, qa ponūt illud
mālē principiū eē corpus in actu specifico, ac cōpletum
in sua spē, τ cū h̄ voluerūt tale mālē p̄nm esse totā substāz
rei, quę generat̃ ex illo p̄n°. Sunt huius opionis Dioge/
nes apollinates, τ Anaximenes, qui dixerūt mālē p̄nm eē
aerē. Amp. eiusdē opionis sūt Heraclit⁹ ephesi⁹, τ Hip/
parchus metapōtin⁹, q mālē oiuz p̄ncipiū fecerūt ignez.
Preterea eiusdē opionis sunt Thales Milesi⁹, τ Hip/
pon, qui omnium materiale principiuz asseruerunt esse

aquam. Insuper eiusdez opinionis dicitur fuisse Anaxi-
A mãder, qui omniuz mãle ꝑncipium voluit esse corpus
medium, ꝛ aliud ab elemẽtis. Omnes enim isti ex eo q2
dicunt materiale principiuz esse corpus in actu, ꝛ totam
substãtiaz eius, qḋ ex illo generatur, cogebãtur asserere
Declaratio generationẽ esse alterationez. ¶ Qui ꝟo dixerunt plura
r'pōnis. principia materialia, vt Empedocles quatuor elñta. Et
Democritici atomos, q̃ꝗ ea velint corpora esse in actu,
q2 ipsa non dicũt esse totã sub̃am reꝝ, quę ex his princi-
pijs constant, generationẽ ꝛ alterationẽ non eẽ idẽ asse-
rere cogunt̃. vñ Ari^{les} inq̄t. [His aũt, qui gñia multa fa-
ciũt]. (Et intelligit p̱ gñia, elñta ac ꝑncipia mãlia, vt dicit
Philoponus). [Accidit dicere a gñatione differre alte-
rationẽ.] Cuius cãm manifestat, cũ dicit. [Cõuenientibus
eni ꝛ dissolutis gñatio ↄtingit, ꝛ corruptio.] Gñatio q̄dez
B illoꝝ principioꝝ ↄgregatione. corruptio ꝟo dissolutiõe.
Sed dices corpora illa sunt entia in actu. ergo p̱ ↄgrega-
tionẽ eoꝝ nõ variat̃ sub̃a eoꝝ, ꝛ sic non erit gñatio. Ari-
stoteles q̃ inuit solonẽ (ꝛ inq̄t.) Et ideo dicit Empe. hoc
mõ ꝙ nã h̃ est forma nãlis, q̄ ↄgregatiõe fit, nulli' ẽ eo-
rũ, q̄ miscent̃, sed soluz est sub̃a alia ab elñtis, q̄ est ꝛ mi-
stio, cũ fit, ꝛ segregatio, cũ corrũpit̃. Ergo lz pñ^a mãlia il-
la sunt corpa in actu, q2 tñ nõ sunt tota mistoꝝ sub̃a, as-
signare possunt dr̃iaz iter gñationẽ ꝛ alterationẽ. Demo-
critici etiã idẽ sentiũt, nã (vt inq̄t Philoponus) lz atomi
sint corpora in actu, q2 tñ non sunt tota sub̃a reꝝ atoma-
taꝝ, iõ Democritici pñt iter gñationẽ ꝛ alterationẽ dif-
ferẽtiaz assignare. In cõmẽtarijs ꝟo aliter ꝟba h̃ itelle-
ximus. Nũc tñ hęc expõ mihi placet. Tunc epilogat (vt
exponit Alexãder) ꝛ dicit, ꝙ ita loq̄ de generatiõe. vz ꝙ
differat ab alteratiõe, sit sermo eoꝝ suppõni ↄueniẽs, q̄
est, ꝙ plura sunt pñ^a mãlia manifestũ est. est ẽt manife-
C stũ ꝙ dicant h̃ mõ, q̃si dicat. id qḋ dcm̃ est de dr̃ia gña-
tionis ꝛ alteratiõis nõ mõ ↄsonat suppõni eoꝝ, sed etiã
ita expsse dixerũt, quare hñ dcm̃ est. Ex his pz dr̃ia iter
hanc expositionẽ, ꝛ eã, quã attulimus in cõmẽtarijs.

Tex. antiquus, cō. 8. ¶ Necesse aũt est, ꝛ his dicere gñationẽ esse
aliq̄d p̃ter alterationẽ. ipossibile tñ est, s̃z ea
q̄ ab eis dicunt̃. Hoc autẽ, ꝙ dicimus recte:
facile est videre. quẽadmodũ eni videmus
quiescẽte sub̃a in ea trãsmutationez fieri s̃m
magnitudinẽ, q̄ vocat̃ augumẽtatio ꝛ dimi-
nutio, sic ꝛ alterationẽ. S3 tñ ex q̄b' dicunt
plura pricipia faciẽtes vno, ipossibile est al-
terari. passiões eni s̃m quas hoc dicim' ↄtin
gere, differẽtię elñtoꝝ sunt. dico aũt, vt cali-
D dũ ꝛ frigidũ, albũ ꝛ nigrũ, siccũ humidum,
molle duꝝ, ꝛ alioꝝ vnũq̄dq3. vt inq̄t. ꝛ Em
pedocles, solẽ albũ videre ꝛ calidũ, hymbrẽ
aũt in oib' nigrũ ꝛ frigidũ. Sĩlr autẽ deter
minat, ꝛ de reliq̄s. Quapp̱ si nõ sit possibi-
le ex igne fieri aquam, neq3 ex aqua terram,
neq3 ex albo nigrum erit aliq̄d, neq3 ex mol-
li durum. Eadem aũt ratio, ꝛ de alijs. Hoc
autem erat alteratio.

Dilucida: tex. cōmē. eiusdem. ¶ Necessariũ ꝟo ꝛ his alterationem, dicere
q̄dẽ eẽ aliquid p̃ter generationez. Impossi-
bile tamẽ est s̃m ea quę ab illis dicũtur. hoc
aũt ꝙ recte dicimus, facile est videre. Quẽ-
admodum eniz videmus quiescẽte substan-
tia, in ipsa trãsmutationez s̃m magnitudinẽ. E
quę vocatur augumẽtatio ꝛ diminutio, sic
ꝛ alterationez. Attamẽ per quę dicũt q̄ plu
ra principia faciũt vno. impossibile est alte-
rari. Passiones eni per quas dicimus id cõ
tingere, differẽtię elementorum sunt. Dico
autem vt calidũ, frigidum, albuz, nigrũ, ari-
dum, molle, durum. ꝛ cęterorũ vnũq̄dq3,
quẽadmoduz ꝛ Empedocles inquit. solem
quidez albũ videre ꝛ calidũ omnino. hym-
brez ꝟo in omnibus ꝛ frigidum ꝛ nigrum
ꝛ nebulosum. Similiter autez determinat F
ꝛ de reliquis. Quapropter si non est possi-
bile ex igne generari aquaz, nec ex aqua ter-
ram, nec ex albo nigrũ q̄cq̃ erit. nec ex mol-
li durum, eadem autem ratio ꝛ de alijs. hoc
autem erat alteratio.

¶ Obijcit nunc cõtra antiquos ꝛ proponit cõtra hos, ꝙ Com. 8m.
ipsi cogunt̃ dicere alterationez esse aliquid p̃ter genera-
tionez quantuz ad verboruz eorum superficiem, veruz
quantuz ad eorum fundamẽta, negare hoc cogunt̃. pri-
mo ostendit primuz hoc modo. sicut augumentatio est
motus s̃m magnitudinez substãtia ipsa non mutata, ita
alteratio erit motus s̃m qualitatez. substãtia non muta-
ta, subaudi. sed isti ponũt hũ motum s̃m qualitatez ele-
mentis ipsis nõ mutatis, vt congregationem ꝛ disgrega-
tionem, vbi elemẽta manent eadem, igitur cõcedunt al- G
terationem, quantuz ad superficiez verboꝝ, hoc est pri-
mum. Deinde [attamẽ] ostẽdit scdm̃. vz ꝙ per fundamẽ-
ta eorum cogũtur concedere alterationẽ non esse, ꝛ per
cõsequens nõ esse p̃ter generationez. Ad hoc autem pe-
tit sibi cõcedenda duo. vnuz expssit. vz ꝙ passiones per
quas fit alteratio sunt differẽtię elementoꝝ, vt calidaz,
frigiduz, albuz, nigrum, aridum, molle, durum, ꝛ cętero-
rum vnũquodq3 id genus, qḋ patet carmine Empedo-
clis, qui solem albũ videre ꝛ calidũ nos ait oino, ꝛ apud
eum sol ignis erat. hymbrem ꝟo in omnibus ꝛ frigiduz
ꝛ nigrum, ꝛ nebulosuz, ꝛ intẽdit aquaz. Similiter autem
determinat ꝛ de reliq̄s. Sic igitur patet, p̄mo ꝙ passio-
nes per quas alteratio fit, sunt elementorum differẽtię.
¶ Petit secũdo ꝛ nõ explicat, q2 apud omnes illos erat
famosuz, ꝛ maxime apud Empedoclez, cõtra quez p̃ci-
pue nunc instat, ꝙ elemẽta nec sunt generabilia, nec cor-
ruptibilia s̃m substãtiam, ꝛ hoc eo pz, q2 sunt prima re- H
rum principia. oportet eniz principia semp̱ manere, ꝛ p̱-
petua esse, aliter essent ꝑncipiata. His duob' fundamen-
tis cõcessis s̃m ea quę dicũt, arguit. non potest vnum ele
mentuz ex alio generari, vt nec ignis ex aqua, nec ex aq̃
terra, igitur nec album ex nigro, nec ex molli duruz. Ea-
dem autem ratio ꝛ de cęteris q̄bus alteratio fit, hęc aũt
erat alteratio. Quare isti coguntur duo cõtraria dicere.
Primũ, ꝙ alteratio fit, ꝛ aliq̄d p̃ter generationez, ꝛ hoc
patet per eoꝝ verba. Scdm̃, ꝙ alteratio nõ fit, ꝛ per cõ-
sequens non differat a generatione, ꝛ hoc patet iuxta eo-
ruz fundamẽta. Sed quomodo valeat hęc cõsequẽtia,
non potest esse generatio elementoruz inuicem, igit̃ nec
alteratio in primis eorum qualitatibus, nec in secũdis,
quę ab illis p̄mis sunt, posterius disputabimus, nũc ꝟo
satis est intellectus verborum crassus.

Recog̃nes ¶ In cõmentarijs nõ ponit̃ ꝯtinuatio, ideo dicamus, ſm
I Philoponũ, ꝙ cũ Ari^{lem} oſtẽdiſſet ponẽtes plura mãlia
ꝑncipia poſſe aſſignare dr̃iam inter gñationem, ⁊ altera-
tionẽ, nunc vult eos icrepare, ⁊ ſm Philoponum ponit
duas ꝯnes, primã, ponẽtib⁹ mãlia pn̄ plura, neceſſe eſt
dicere gñationẽ eẽ aliqd ꝑter alterationẽ. 2^{am}, ponẽtib⁹
pn̄ mãlia plura, neceſſe eſt ſm ea, quę ipſi dicũt, dicere
gñationẽ nõ eſſe aliqd ꝑter alterationẽ. vñ p̄mã ꝯnẽ po-
nit, cũ inquit. Neceſſe eſt aũt ⁊ his, q pn̄ mãlia plura aſ-
ſerũt, dicere gñationẽ eſſe aliqd ꝑter alterationẽ. hęc eſt
p̄ma ꝯ. Deinde ponit 2^{am}. Impoſſe tñ eſt ita ſupple dice-
re, ſm ea, quę ab eis dicunt̃, ⁊ ſic habet̃ 2^a ꝯ. Ordinat au-
tem diuus Thomas ſic text⁹ nã aſſerit Ari^{lem} p̄mo obij-
cere cõiter cõtra eos oẽs, qui ꝑncipia mãlia plura eẽ ꝓ-
fitent̃. Scdo ſpeciatim ꝯ Empe. vt ibi[Empedo. igit̃.]
Philoponus ꝟo vult ꝙ hęc icrepatio non ſit cõmunis
ad oẽs illos, q generationẽ faciunt ſm ꝯcretionẽ, ſed ſit
K ꝓpria ad Empedoclẽ. Quę expoſitio ꝟbis Ariſto^{lis} eſt
ꝯuenientiſſima. Circa ꝟo has ꝯnes (vt Philoponus in-
qt) ſic ꝓcedit, qa p̄mo oſtẽdit primã, cũ inqt. hoc autẽ. ſ.
primã ꝯnem, ꝙ dicamus recte, hoc eſt ꝙ ita ſit, vt p̄ cõ-
cluſio dicit, facile eſt videre. Nã quẽadmodũ videmus,
⁊ ita eſt, geſcente ſuba, hoc eſt ſeruata ſuba in ea, fieri trã-
ſmutationẽ ſm magnitudinẽ, quę vocat̃ augumẽtatio et
diminutio, Sic euidẽs eſt ſeruata ſuba fieri trãſmutatio-
nez ſm q̃le, quę eſt alteratio, qa igit̃ añcedẽs eſt euidẽs
⁊ de facto verũ, erit ⁊ ꝯñs etiã euidẽs, ⁊ de facto verũ.
Quare neceſſe eſt ipſis dicere alterationẽ eẽ, ⁊ eſſe aliqd
ꝑter gñationẽ, qð erat p̄ma ꝯ, vt pulchre Philopon⁹ ex-
poſuit. Deinde oſtẽdit 2^{am}, cũ inqt. Sed tñ faciẽtes prin
cipia plura vno ex his rõnib⁹, qb⁹ dicũt, impoſſe eſt alte
rari, hoc eſt alterationẽ cõcedere, quare impoſſe erit alte
rationẽ eẽ aliud a gñatione vt aſſumptis duab⁹ ſuppoſi-
tionib⁹, optime in cõmẽtarijs eſt declaratũ. Quã expoſi
L tionẽ Philoponus laudat, ⁊ eã narrauit ſcdo loco in cõ-
mẽtario huius loci. Alexãder ꝟo aliter ꝟba Ari^{lis} expo
nens, vult ꝙ Ari^{lem} ponat duas ꝯcluſiones, quaꝝ prima
eſt, ꝙ tenentes principia mãlia plura, cogunt̃ cõcedere
alterationẽ eſſe. Scda ꝟo eſt, ꝙ lꝫ ita dicant, ſm eorum
fundamẽta, neceſſe eſt ipſis dicere alterationẽ nõ eſſe. q̃
ꝟbis affirmãt alterationẽ, ⁊ rõnib⁹, ex qbus loquuntur,
eã cogunt̃ negare. Differt aũt hęc expõ ab illa Philopo
ni, qa illa ꝟtit̃ circa differẽtiã iter gñationez ⁊ alteratio-
nẽ. hęc Alexãdri vertit̃ circa eẽ vel nõ eſſe alterationez.
Dicit tñ totũ hoc Ari^{lem} inducere ꝯ Empe. vñ p̄ma ꝟba
legit hoc pacto Alexander, neceſſe autem eſt ⁊ his dice-
re generationem eſſe aliquid ꝑter alterationez, ⁊ ſic opꝫ
dicere alterationẽ eẽ in rerũ natura, qa ſi generatio eſt
ꝑter alterationẽ, ⁊ gñatio ⁊ alteratio erunt. Hęc eſt p̄ ꝯ.
Scdaꝫ ponit, ⁊ inqt. Impoſſe tñ eſt ſupple alterationem
M eẽ aliqd in reꝝ nã ſꝫ ea, q̃ ipſi dicũt. Deide volẽs dmõ-
ſtrare ꝙ Empe. ꝑ q̃ dicit, deſtruat alterationẽ, ꝓ reducit
ad memoriã qd ſit alteratio, ⁊ vult ꝙ alteratio ſit tran-
ſmutatio facta in ſuba, ſuba ei⁹ in quo ſit manẽte. Quam
definitionez oñdit exẽplo augumẽtatiõis, qa (vt Philo-
pon⁹ dicit) augumẽtationẽ oẽs ꝯcedũt, nõ tñ oẽs ꝯcedũt
alterationẽ. Prothagoras. n. ꝯ alterationẽ pugnauit. nul-
lus aũt ad augumẽtationẽ oppoſuit. vñ dic̃. Hoc aũt ꝙ
dicam⁹ recte, hoc eſt ꝙ alteratio nõ ſit, ſit recte dcm̃ ꝯtra
Empedo. facile eſt videre. poſtea ſubmemorat qd alte-
ratio ſit, ⁊ inqt. Quẽadmodũ eni videmus geſcẽte ſuba,
⁊ nõ variata, in ea trãſmutationẽ fieri ſm quantũ, ⁊ ma-
gnitudinez, q̃ vocat̃ augumẽtatio, ⁊ diminutio, ſic ⁊ alte-
rationẽ dicim⁹ eẽ trãſmutationẽ geſcẽte ſuba, ⁊ ſic patet
qd ſit alteratio, ſtãte hac definitiõe, oñdit ꝯ Empedo. ꝙ

ſtantib⁹ his, quę dicit, opꝫ negare alterationẽ, ⁊ p̄mo nar N
rat q̃ Empe. dicit, quoꝝ vnũ expſſe ponit Ari^{les}, alterũ
clam inuit ſũma breuitate vtẽs. Pręmittit tñ itẽtionẽ, et
dicit, ſꝫ tñ ex qb⁹ dicũt plura pn̄ vno facientes, ipoſſe eſt
alterari, hoc eſt alterationez eẽ. Deide accipit ea, q̃ Empe.
dicit, ⁊ ſunt duo, alteꝝ expſſe ponẽs, alteꝝ clam, p̄mũ qð
ponit, eſt, ꝙ paſſiões, per quas alteratio fit, ſunt elmtorũ
dr̃ię, q̃ ab elemẽtis ſunt inſepabiles, ⁊ inqt. Paſſiões eni
ſm quas hoc. ſ. alterationẽ dicimus ꝯtingere, dr̃ię elmto-
rũ ſunt. ſ. inſepabiles, quas exponit, ⁊ inqt, dico autẽ cali
dũ, ⁊ frigidũ, albũ, ⁊ nigrũ, ſiccum humidũ, molle durũ,
⁊ alioꝝ accidẽtiũ vnũqðqꝫ. Qꝛ ꝟo hęc ſuppõ ſit de mẽ-
te Empe. pꝫ per ei⁹ ꝟba, cũ inqt. Solẽ hoc eſt ignez nos
videre albũ ⁊ calidũ. poſuit eni vt Philoponus inqt, cę-
leſtia ignea. Imbrẽ aũt dixit nos videre in oib⁹ nigrũ ⁊
frigidũ, ⁊ ꝑ imbrẽ, aquã itelligit. Similr aũt determinat
Empe. de reliqs. aſſerit eni cętera eẽ elmtoꝝ dr̃ias, velu-
ti calidum albũ ignis, albũ nigrũ aquę dr̃ias eẽ affirma- O
uit. Hoc eſt vnũ, qð Empe. expſſe ponit, alteꝝ qð Ari^{les}
clam ponit de mẽte eius, eſt, ꝙ elemẽta cũ ſint p̄ma pn̄-
cipia, nec ſunt generabilia, nec corruptibilia ſm ſubam,
his duob⁹ ab Empe. conceſſis. Argumentat̃ alterationẽ
nõ eẽ, hoc pacto, nõ eſt poſſibile ex igne fieri aquã, neqꝫ
contra ex aqua fieri terrã, vt ex 2ª ſuppõne Empe. pꝫ. q̃
nec ex albo erit poſſibile eſſe nigrum, neqꝫ ex molli du-
rum, ⁊ ſic de cęteris. Hoc aũt (vt inquit) erat alteratio. q̃
non eſt poſſibile eẽ alterationẽ. Quare Empedo. conce-
dit alterationẽ eſſe, ⁊ tamẽ ex his fundamẽtis, quę aſſe-
ruit, cogit̃ negare alterationẽ, hęc eſt ſecunda expoſitio,
quaꝫ Alexander attulit, quę mihi optime ſatiſfacit, p̄mã
ꝟo attulit Philoponus, ⁊ eam in cõmentarijs ſecuti ſu-
mus. Quid ꝟo ſit dicẽdum ſm Democritum, ⁊ Anaxa-
goram, Philoponus exponit, quę nos prętermittimus
tanq̃ inutilia, cum ea non ſimus proſecuturi.

¶ An ⁊ manifeſtum eſt ꝙ ſemper vnam cõ- P
trarijs ſupponendum materiaꝫ, ſiue trãſmu- Text⁹ antiquus. cõ. 9.
tetur ſm locum, ſiue ſm augumentationem
⁊ diminutionem, ſiue ſm alterationẽ. Am-
plius autez ſimiliter eſt neceſſe eſſe hoc, ⁊ al
terationem. Etenim ſi alteratio eſt, ⁊ ſubtuꝫ
vnum elementum, ⁊ vna omnium materia
habentium adinuicem tranſmutationem, ⁊
ſi ſubiectum vnum eſt, alteratio eſt.

¶ Aut ⁊ manifeſtũ ꝙ vna ſemꝑ ſupponẽda Dilucida: tex. cõmẽ. eiuſdem.
eſt ꝯrijs mã, ſiue aliqd trãſmutet̃ ſm locuꝫ,
ſiue ſm augumẽtationẽ ⁊ diminutionẽ, ſiue Q
ſm alterationẽ. Amplius aũt ſimilr neceſſe
eſt eẽ hoc ⁊ alterationẽ, eteni ſi alteratio eſt
⁊ ſubiectũ vnum elemẽtuꝫ ⁊ vna oium ma
teria habẽtium inuicem trãſmutationez eſt,
⁊ ſi ſubiectũ vnum eſt, erit alteratio.

¶ Videt̃ Auerroi in ſua paraphraſe ꝙ Ariſtoteles ꝓbet Cõm. 9^{m}
ꝯñtiam datam. vꝫ ꝙ ſi vnũ elemẽtũ nõ põt ex alio trã- Auer. intro-
ſmutari, nec alteratio erit poſſibilis. ¶ Mihi aũt vide- ductio.
tur ꝙ ꝓbet illam ꝯñtiã, ſed ſecũda rõne. Prima eniꝫ rõ Expõ ꝓꝑia.
proceſſit ex incorruptibilitate elementoꝝ. Secũda ex hoc
ꝙ mã apud eos nõ eſt vna, petit igit̃ cuiuſlibꝫ tranſmu
tatiõis vnũ eẽ ſubm, vnã ⁊ mãm, quę manet ſub vtroqꝫ
termino, ⁊ ꝙ hęc ſit mẽs ei⁹ pꝫ. ait. n. Aut ⁊ manifeſtum,
vbi vĩ velle ꝙ idez pꝫ ⁊ alia rõne (Inqt) Aut ⁊ manife-

A stum ꝙ vna semꝑ supponēda est ꝫꝛꝯs mō, siue aliquid trāsmutet̃ ₰m locum, siue ₰m augmētationē ⁊ diminutionez, siue ₰m alterationē, qđ ꝑcipue hoc in alteratione ostēdit de qua est intētio, ⁊ inq̄t. Amplius aūt silr̃ necesse est eē ⁊ hoc alterationē, eteniz si alteratio est, ⁊ subtuz vnū elemētū ⁊ vna oīum mā̄ hñtiuz inuicē trāsmutationē est, ⁊ si subtuz vnū est, erit alteratio. Ex his arguo. cuiuslz trāsmutatiōis subz est vnū, sz apđ antiquos alterationis subtū nō est vnū, q̄a q̄tuoꝛ elnta nō iuicē trāsmutabilia. igit̃ alteratio nō erit trāsmutatio, ⁊ ita nihil erit.

Nota ℂ Aiaduerte ꝙ hęc ꝑpō, cuiuslibet trāsmutatiōis subtū ⁊ mā̄ est vna, pōt duplr̃ intelligi, vel de subto remoto, ⁊ hoc est veꝝ, nā vna est ꝑma oīum mā̄, quę est remotum subtū oīum trāsmutationū, vel de subto ꝓximo, ⁊ iteruz hęc est vera singula singulis referēdo, vt augmētatiōis vnū augmētabile, loci mutationis vnū mobile, ⁊ altera-
B tionis vnū alterabile, nō tñ vnum oīuz ꝓximū est subiectū, q̄a nō idē augmentationis, loci mutationis, ⁊ alterationis, ⁊ vtroqꝫ mō ratio Ariſt valet, ꝑmo q̄dez mō valet, qm̄ antiqui nō ponunt vnā oīuz primā mā̄m, qua negata, ⁊ potētia ad trāsmutationes negabit̃, nam carētia mā̄ sunt ęterna, ⁊ impassibilia, ⁊ ita inalterabilia, iterum nō ponit Empedo. vnū subtū a ꝑncipio alteratiōis vsqꝫ in finē, q̄a elemēta sunt quatuoꝛ ꝑma inuicē distincta, q̄ non alia rōne enarrātur, nisi ꝯgregatione, disgregatione, quare vtroqꝫ mō apud fundamēta eoꝝ alteratio negabitur esse, bene itaqꝫ dcm̄ est ꝙ apud ꝟba eoꝝ alteratio est ⁊ aliq̄d ꝑter generationē, apud ꝟo fundamēta eoꝝ minime.

Qō recētiorum. ℂ Querūt recētioꝛes. vtrum aliq̄d possit simpliciter generari ⁊ coꝛrūpi, arguit̃ duab⁹ rōnib⁹ ꝙ non, Primo q̄a si q̄d generat̃ simplr̃, illud eēt forma, sz forma nō generat̃. 12. metaph. cō. 18. q̄a tūc crearet̃. Scđo non
C est nobis euidēs aliq̄d gñari. igit̃ nihil gñari est ꝯcedēdum, vel nō est ꝯcedendū aliquid generari, q̄a dubium non est ꝯcedenduz, añcedēs pꝫ, q̄a aliquid generari hac obseruatione patet, q̄a a nunc percipit̃ esse, ⁊ prius non, modo hoc nō valet, q̄a lz non ꝑcipiebat̃, poterat esse.

Rñ° recentiorum. ℂ Ad qōnez hāc recentioꝛes rñdent. ⁊ ꝑmo accipiunt duplicez esse gñationē, simplr̃, ⁊ ₰m q̄d, ⁊ inter has talē ponunt differentiā, ꝙ de eo, qđ generat̃ simplr̃, verificatur iste terminus ens sine addito, de eo qđ generat̃ ₰m q̄d, verificat̃ ens cū addito. Tūc dicūt duo. Primo ꝙ aliquid potest simpliciter generari, q̄a de aliquo potest verificari nunc ens, ⁊ prius nō, absqꝫ addito. Secūdo ꝙ hoc nō est euidens euidentia sūma, sed euidentia naturali, q̄a ꝑ rationes certioꝛes pro hac parte multa alia fingunt.

Improba° ℂ Sz hęc stare nō possunt. primo q̄a si generatio simplr̃ est de q̄ua ens simplr̃ verificat̃ absqꝫ additiōe, tūc elntū simplr̃ generat̃, q̄a hñ valet. nūc nō est ens ignis, ⁊ imme-
D diate post hoc erit ens, qđ Arist. īfra negabit. 2° suppono ꝙ hō ⁊ qđlibꝫ causatū respectu primę causę, est ens ₰m quid, vt accidens respectu substantie. Ex hoc patet quia sicut vera hęc est. nunc non est ens ignis ⁊ imediate post hoc erit, ita de quolibet accidēte valet, nūc est ens caloꝛ ⁊ imediate post hoc erit caloꝛ ens, nec valet dicere, quia est ens ₰m quid respectu substantię, quia sic oīs substantia respectu dei, ⁊ tamen hoc non tollit propositum.

Rñ° ꝓpria ℂ Propter hęc dōm ꝙ gñatio simplr̃ differt a gñatione ₰m q̄d duplr̃. Uno mō penes subtū. Alio mō penes terminuz, penes subiectuz. 5° physicę auscultationis. tex. cō. 7. habet̃ ꝙ gñatio simplr̃ est de nō subiecto in subtum, illa ₰m q̄d de subto in subiectū, hoc est vt Auerroes exponit in gñatione simplr̃ subiectū nō manet idē ⁊ vnum in actu sub vtroqꝫ termino factionis, at in gñatione ₰m quid hñ manet. Penes terminuz ꝟo q̄a vt dicit, te. cō. 10. huius. gñatio simplr̃ est trāsmutatio totius in totum nullo sensibili remanēte, at generatio ₰m q̄d est trāsmu-
E tatio sensibili aliquo remanēte. Ex ịs pꝫ gñationē simpliciter eē, ⁊ aliq̄d simplr̃ posse generari. Tuz q̄a ꝯtingit aliqđ gñari subiecto nō manēte eodē. Tum q̄a ꝯtigit totum transmutari in totum nullo sensibili remanente.

ℂ De 2° videt̃ ꝙ iste mirabiliter aberrat, ꝑmo q̄a oīs euidentia qua veritas primoꝝ ꝑncipioꝝ habetur est sūma, sed ꝑ sensus habet̃ euidentia primoꝝ principioꝝ. 2. posterioꝝ. cap̄. vltimo. 2° per inductionē pōt sūma euidentia colligi ꝑ topicoꝝ. cap̄. 10. sed gñari aliq̄d pōt colligi inductiōe, q̄re pōt summa euidentia hñi. ℂ Ideo ani- 2° erroꝛ
maduerte ꝙ apud Auer. ꝑ celi. cō. 2. ꝑpositio est tribus modis nota, vel simplr̃ nota, vel simplr̃ ignota, sed demōstratione nota, vel media, ꝑma accipit̃ sola termioꝝ euidentia, ⁊ lumie itellectus agētis. 2° demōstratione. 3° ⁊ media pauca eget obseruatiōe vt sola iductiōe. ℂ Secundo aiaduerte ꝙ apud Auer. in posterioꝛib⁹, ꝑma ꝑpositio est vel in qua ꝯueniūt oēs sensus. vt ex nihilo nihil generat̃, nā visu pꝫ album generari ex nigro, auditu ꝙ graue ex acuto, gustu ꝙ dulce ex amaro, tactu ꝙ calidū ex frigido, odoratu ꝙ suaue ex austero. Igit̃ hęc est prima ꝑ ꝑmā ⁊ sūmā euidētiaz nota. Uel q̄ vno sensu ꝑcipit̃ illi⁹ veritas, sz alịj nō ꝯdicūt, vt aliq̄d gñat̃ simpliciter, nā visu ꝑcipit̃ aliq̄d nūc ens simplr̃ eē, ⁊ prius nō, ⁊ in hoc nullus sensus ꝯtradicit. Tūc patet ꝙ hęc ꝑpositio est sūma euidentia nota, q̄a vno sensu verificabilis, alịjs non dissentientibus, quare sūma euidentia patet.

Nota apđ Auer.

F

ℂ Tūc ad rōnes. ℂ Ad ꝑm̄ Auer. respondet ꝙ ꝯpositū per se gñatur ⁊ forma ₰m q̄d. de hoc als. fortasse enī forma gñat̃ vt per se exñs, totū vt ꝑ se subsistēs. ℂ Ad 2m̄ pꝫ. ꝙ illa euidentia est sūma, q̄a percipitur, ⁊ alịj nō dissentiunt, igitur ita est simpliciter, nam a ꝑceptione ad eē hoc mō, valet argm̄. Hęc de qōne mihi videtur. G

Recognes ℂ In cōmētarịs designauimus hic scđam rōnē ad probandū alterationem nō esse, data pōne Empedoclis. At Philoponus inq̄t, ꝙ cū Aristo. ostendisset quō, qui plura elemēta dicūt, destruant alterationē, hic in ꝑma ꝑte textus facit ad dcm̄ vnuz corollariū. Infert enī ꝙ necīum sit vnū eē alterationis subtū, ⁊ q̄si ad abūdantez doctrinā, addit in omni trāsmutatiōe esse vnū subtū. Quo ꝟo mō sequat̃ ex dictis, Philoponus ꝯclarat, nā cū Empe. concedere nō possit alterationez, asserendo plura mālia ꝑncipia eē elemēta, ⁊ intransmutabilia, ⁊ alteratio sit q̄d euidēs ad sensuz. ergo opꝫ ꝯcedere vnū subtū, qđ lz ₰m subaz ꝑmaneat, trāsmutet̃ in ꝯtraria. ⁊ hoc siue trāsmutatio sit ₰m locū, siue ₰m augumentationē, ⁊ diminutionē, siue ₰m alterationē. Ex hoc seq̄tur illud verbum an qđ gręce est ἤ, esse q̄si vt notā illationis. deide ibi, Amplius aūt silr̃. Scđm Philoponū īfert̃ 2m̄ corol̃, ⁊ est,
H ꝙ eodē mō necessariū est cōe subtum, ⁊ vnū esse, ⁊ alterationem, hoc est, ꝙ sicut necīuz est eē cōe subtuz, ita necessarium est eē alterationē, ⁊ ecōtrario sicut est necīuz alterationem eē, ita ⁊ cōe subtū esse necīuz est. Cui⁹ cām affert, q̄a si alteratio est, ⁊ subtuz vnū elntuz, ⁊ vna oīuz mā̄ habentiū adiuicez trāsmutationē est. ⁊ econtrario, si subtuz vnū est, alteratio est. ergo bene illatū est eadē necessitate eē vnū cōmune subiectū, ⁊ alterationez necessaria. Hęc Philoponus in cōmentario huius ꝑtis, q̄ expō multū dīt a nostra in cōmētarịs, ⁊ ab illa diui Thomę.

Text⁹ antiquus. c. 10. ℂ Empedocles igitur, ipse videtur cōtraria dicere ⁊ ad apparentia ⁊ ad seipm̄ ipse. Simul enim non dicit alterū ex altero fieri elemētoꝛuz vlluz, sed alia omnia ex his.

I ¶ Empedocles q̃dē igitur videt̃ cōtraria dicere ⁊ ad apparētia, ⁊ ad seip̃m ip̃e. Simul quidē enim nō alterū ex altero fieri elemētoꝝ vllū dicit, sed cetera omnia ex his.

Com̃.10m. ¶ Nūc speciatī increpat Empedoclē, ⁊ p̄mo resumit errata, deinde declarat illa. Sunt itaq̃ (vt ait) errata duo. p̄mū ꝙ contradicit apparentibus. 2m est, ꝙ contradicit sibi. p̄mum declarat eo q̄a ait nullum elementorum ex altero generari, sed cetera ex illis proficisci.

Nota. ¶ Aiaduerte ꝙ aliq̄d est ꝯueniens apparētib9, aliq̄d cōtradicit apparētibus aliq̄d nec ꝯdiat̃ apparētib9, nec cōuenit apparētibus. Qd̄ q̄dē ignis generet̃ ex aq̄, cōuenit apparentib9, q̄a ꝓ̄p̄o nāli appet ignē nūc p̄mo eē in loco aq̄, ⁊ appet aquā nō exiuisse locū illū, nec penetrasse ꝯtinēs, scimus aquā eē in ignē ꝯuersā, ⁊ ita ignem ex aq̄

K generari, ꝯrari v̄o apparētibus est duplr̄, vel rōni apparenti. vel apparētib9 per sensū, solē esse maiorē terra cōtradicit apparētib9 per sensū, sed saturnum eē terra minorē ꝯdicit apparēti rōni, quę per astrolobū colligit̃, at aliq̄d creari ex nihilo, nec ꝯdicit apparētijs, nec cōuenit, q̄m creari nō est aptū fieri notū per sensum, igit̃ nec ꝯdicit, nec ꝯuenit, pōt tn̄ dici supra sensus, sicut ignē moueri circulariter in sphęra sua, nec est ꝯ nām, nec ſm naturā, sed supra naturam, q̄a per naturam altioris rei. Si igit̃ Empedo. inferat cōtra apparētias ſm sensum, non esset erroneum, nā cōtra sensuū apparentias astrologus ꝓbat solem esse tota terra maiorem, sed vult eū apparētijs sensuū ⁊ rōni apparēti opponere, ⁊ ita est error.

Recognes ¶ In cōmētarijs exposuimus vno mō, ⁊ q̄dē nō ab rōne, Philoponus tn̄ vult, ꝙ cū ꝯdixit eoꝝ opinioni, q̄ dixerunt māle principiū eē vnū, ⁊ Empedocli, nūc quasi

L epilogādo colligit errores Empe. ⁊ dicit. Empe. igit̃ ip̃e videt̃ cōtraria dicere, ⁊ ad apparētia, ⁊ ad seip̃m ipse. tacuit q̄uo ꝯdicat apparētib9, q̄a satis fuit deductū. Dictū est eni eū destruere alteratione, quę euidēs existit, laborat ergo declarare, q̄uo sibi ipse ꝯtradicat, ⁊ sumit dicta eius, nā vt inq̄t. p̄mo asserit elemēta nō fieri ex inuicē, sꝫ oīa ex his. ex quo vult hic elemēta eē incorruptibilia, ⁊ ingenerabilia, ⁊ hoc inq̄t. Simul eni non dicit alterū ex altero fieri elemētoꝝ vllum, sed alia oīa ex his, ecce q̄uo dicit elemēta esse incorruptibilia, ⁊ ingenerabilia.

Text9 antiquus C.11. ¶ Simul autē in vnū cū iunxit nām oēm p̄ter litē, ex vno fieri rursus vnūq̄dq̃. Quapropter ex vno aliquo. s. differētijs q̄busdā diuersoꝝ ⁊ passionib9, factū est hoc q̄dē aq̄, illud aūt ignis. quēadmodū dicit solē albū ⁊ calidū, terrā autē graue ⁊ durū. Ablatis

M igitur his differētijs (sunt eni dimobiles genitęq̃) manifestum est ꝙ necesse est fieri ⁊ terram ex aqua, ⁊ aquā ex terra. similiter autem, ⁊ aliorum vnumquodq̃.

Dilucida: ex cōmē. eiusdem. ¶ Simul aūt quādo ꝯtingit in vnū oēs nām p̄ter litem ex vno ḡnari rursus vnūquodq̃. Q̄m ex vno aliquo manifestū ꝙ q̄busdam differētijs eoꝝ quę sepant̃, ⁊ passionib9, factū est hoc q̄dē aq̄. Illud v̄o ignis, quēadmodū dicit solē q̄dē albū ⁊ calidū, terrā v̄o ⁊ grauē ⁊ durā. Ablatis itaq̃ his differentijs (Sunt eni auferibiles ⁊ genitę) manifestū q̄m necesse est fieri, ⁊ terrā ex aq̄: ⁊ aquā ex terra. silr̄ aūt ⁊ cęteroꝝ vnūquodq̃. N

¶ Qm̄ v̄o ꝯdicat sibi, nūc declarat, ⁊ supponit ad mentē Empedoclis ꝙ postq̄ elemēta deuenere in vnā nām vt in totius mūdi corruptione, ex illo vno iterū generetur vnūq̄dq̃ elemētoꝝ seorsū ab alio, hoc aūt effici nō pōt nisi ꝑ q̄asdā differētias, quas sibi limitat vnū, ⁊ alterū alias, cū eni ignis accipit albedinē ⁊ calorem, ⁊ terra grauitatē ⁊ duritiē, tūc ex illo vno vnūq̄dq̃ elemētorū fit. Inq̄t [Simul aūt] subaudi sibi ipse ꝯdicit, quādo cōtingit in vnū oēm nām reꝝ p̄ter litē, ex vno illo ḡnari rursus vnūq̄dq̃ quatuor elementoꝝ, qd̄ fit in toti9 mundi corruptione, vbi ḡnat̃ qd̄ grēce chaos, latine confusio dr̄. Cuius cām subdit, ⁊ inq̄t. Q̄m ex vno aliquo manifestum ꝙ q̄busdā differētijs eoꝝ quę sepant̃, ⁊ passionib9 Com̃.11m.

O hincinde assumptis. factū est hoc q̄dē aqua, si ex illo assumat humidū ⁊ frigidū. Illud v̄o ignis, si assumat calidū ⁊ siccum, quēadmodū dicit solē q̄dem albū, ⁊ calidū, ⁊ intēdit ignem, terram v̄o ⁊ grauē ⁊ duram, quo fit vt terra si assumat sibi duritiem ⁊ grauedinē, ex illo generetur, si ignis calidū ⁊ albū, iterū generet̃ ex illo. Aduerte ꝙ grēcū verbū ὥστε, quādoq̃ latine pro vt, quādoq̃ pro ergo, quādoq̃ ꝓ quare trāsfertur, ego transtuli hic, q̄m ex vno, eo q̄a ⁊ sępe reddit cām, vt alibi collegim9. Vult itaq̃ Ari[les] habere ꝑ hęc oīa ꝙ differētię elementarię siue passiōes sunt auferibiles, ⁊ ḡnabiles, ḡnabiles quidem, quādo elemēta seorsū assumūt illas ex chaos vnūq̄dq̃ suas, q̄bus est, sunt auferibiles, quādo veniūt ad chaos in mūdi totius corruptiōe. Hęc concedit itaq̃ Empedocles, tunc cogit̃ ꝯcedere ꝙ elemēta possunt ex inuicē trāsmutari, quę ꝯn̄tia patet, quia possunt dīę illę

P deperdi ⁊ acq̄ri, igit̃ ⁊ vnū pōt in alterū trāsmutari, q̄a in illud a quo differentias deperdit. Inq̄t [Ablatis itaq̃ his differētijs]. (Sūt eni auferibiles ⁊ genitę) vt ꝑ dicta eius patet, manifestū quoniā necesse est fieri, ⁊ terrā ex aqua, ⁊ aquam ex terra. Similiter autē ⁊ cęteroꝝ vnūquodq̃ ex suo contrario aptum est fieri.

¶ Aiaduerte ꝙ tota ratio hęc consistit in hoc. potest elementum ḡnari ex mixto illo, qd̄ chaos dr̄. igit̃ potest ex elemento generari, ⁊ ita ex inuicem transmutari. In q̄ rō cōsistit.

¶ Hāc ꝯn̄tiā deducit Auerroes in paraphrase secūdi cōmentarij, q̄a ideo Empedocles dixit hęc inuicē nō trāsmutari, q̄a eorum differentias, nec deperdere, nec acq̄rere possunt. Modo (vt dicit Auerroes) apud Empedoclem hę acquiri ⁊ deperdi possunt, igit̃ ⁊ inuicem generari, ⁊ sic videtur contradicere sibi, q̄a ꝯcedit antecedēs ex quo sequit̃ consequēs, ⁊ negat cōsequētiam ⁊ ꝯn̄s. Auerrois deductio.

¶ Cępit declarare, quo Empedo. sibiipsi aduersēt̃, ⁊ ex his, quę dixit, ꝯclusit eū velle elemēta esse incorruptibilia, ⁊ ingenerabilia. nūc vult narrare alia Empe. v̄ba, ex Recognes

Q quibus deducere intēdit Empe. velle elemēta eē corruptibilia, ⁊ ḡnabilia, vt pulchre Philoponus deducit, ⁊ inquit, Simul aūt cum oēm nām in vnū ꝯiungit p̄ter litē, scꝫ in vl̄i mundi corruptione, in qua ponit oīa elēnta venire ad vnam ꝯfusionem, quā grēci chaos appellāt, asserit ex illo vno ꝯfuso fieri vnumquodq̃ elemētoꝝ. Tūc ex hoc secūdo ꝯcesso deducit, ꝙ elemēta sint generabilia, cuius oppositū est deductū ex p̄mo ab eo cōcesso, et dicit. Quapꝑ ex vno aliquo vtpote ex illo chaos differētijs. s. ac passionib9 diuersoꝝ elementoꝝ assumptis, vꝫ ꝑ litē, quā p̄ter confusionē ꝯcessit, factum est hoc q̄dem. s. assumptis ab illa ꝯfusione frigido, ⁊ humido, aqua. Illud autē ignis assumptis differentijs, quę sunt calidum ⁊ albū. nec hoc est ab rōne, q̄a dicit solem, hoc est ignē esse

albu[m]

A albũ ꝛ calidũ, terrã aũt dicit grave qͦdã ꝛ durꝫ. q̃re bñ dcm̃ est, ꝙ assũpt ab illo vno, calido ꝛ albo fit ignis. assumptis aũt gravi ꝛ duro fit terra. Tũc replicat deductionẽ q̃si epilogãdo, ꝛ inq̄t. Ablatis igitur ab illo vno ꝯfuso his dimiꝯs. Sũt.n. ab illo dimovibiles, ꝛ genitę in illo ꝑ vl'cz mũdi corruptiõez manifestũ est ꝙ necẽ est fieri ꝛ terrã ex aq̃ ꝛ aquã ex terra. Sil'r aũt ex alioꝝ vnũqͦdqꝫ. g̃ ex ꝓ Empe. ꝯcesso hĩ elñta igñabilia eẽ. Ex h̃ v̾o 2° hĩ elñta eẽ gñabilia. Sili mõ deduci põt ex ꝓ ipa eẽ icorruptibilia, ꝛ ex h̃ 2° ipa eẽ corruptibilia. Quare Empe. sibi ipsi adũsat. hãc ę expõnẽ, quã itẽdit Philopon' laudo.

Tex.anti. com.12. ¶ Nõ tũc solũ, ſꝫ ẽt nũc trãsmutata passionibus. Sunt.n. ex qb' dicit possibiles advenire ꝛ separari, rursus p̄sertiꝫ adversantib' ad invicẽ ꝛ adhuc ꝑ se lite ꝛ amicitia, ꝑꝑ quę ꝛ B tunc ex vno generata sunt. nõ eni ꝛ ignis iaꝫ ꝛ terra ꝛ aqua existẽtia adhuc vnũ, erãt oẽ.

Dilucida: te.ei.eiusdẽ. ¶ Nõ tũc solũ, sed ꝛ nũc trãsmutari passiõibus, sunt aũt ex qbus ait possibiles advenire, ꝛ separari rursus, ꝛ aliter adversantibus adinvicez adhuc ꝑ se lite ꝛ amicitia. Ideo ꝛ tũc ex vno genita sunt, nõ eniꝫ vtiqꝫ ignis ꝛ aqua ꝛ terra adhuc entia vnũ erãt omne.

Com.12m. ¶ Põt ꝯfutari hic vna expõ ꝓ Empedo. diceret eni qs ꝙ in chaos elñta invicẽ trãsmutant̃ deꝑdẽdo ꝓꝑas diũas, at extra chaos nõ est possibile. ꝯ obiicit. si tũc trãsmutãt̃ invicẽ ꝑꝑ litẽ ꝛ amicitiã adversantes aliter, igit̃ ꝛ nunc. Quoꝝ.n. cãę sunt eędẽ, ꝛ nãę eędẽ, pñt evẽtus eẽ ydẽ. ſꝫ ꝙ in chaos iuicẽ elñta trãsmutent̃, est ꝑꝑ diũas elñtorũ, C quę acgri pñt ꝛ deꝑdi, ꝛ ꝑꝑ litẽ ꝛ amicitiaꝫ aliter q̃ꝫ p̄ns adversantes, igit̃ ꝛ nũc, qa oia hęc adsunt, pñt.n. nũc differẽtię deꝑdi ꝛ acgri, lis ꝛ amicitia aliter adversari, igit̃ nũc est possibile illa iuicẽ trãsmutari. Inq̄t. Nõ tunc solũ, ſꝫ ꝛ nũc trãsmutari pñt elñta passiõib'. qδ declat.d. Sũt autẽ.s. passiones tales. ex qb' ait possibiles advenire ꝛ separi rursus, ꝛ aliter adversantib' adinvicẽ ꝑ se lite ꝛ amicitia. Ideo ꝛ tũc ex vno genita sunt. Dices forte ꝙ nõ ex vno genita sunt, qa in illo chaos ꝑerãt actu, ꝛ nõ corrupta, ꝯ adiicit, nõ eni vtiqꝫ ignis ꝛ aq̃ ꝛ terra adhuc entia illęsa ꝛ icorrupta vnũ erãt oẽ, sed corrupta ꝛ trãsmutata in vnũ 3m.

Vis rõnis ei' dedu: ¶ Suppleas. si igit̃ ex illo vno tunc genita sunt, igit̃ ꝛ nũc, qa causis existẽtib' eisdẽ, erũt idẽ effectus. Qꝛ tũc erãt trãsmutata invicem, duę erant causę, prima ꝙ differẽtię elñtarię possunt acgri ꝛ deperdi. Secũdo ꝙ lis ꝛ amicitia poterant aliter adversari q̃ꝫ antea, D sed nũc adsunt causę eędeꝫ, igitur põt vnum in alterum trãsmutari particulari transmutatione.

Recognes ¶ Philoponus velle vĩ, ꝙ cũ Ari'les ꝓbavit ex dict. Empedoclis elñta eẽ gñabilia, hic ꝓbet ex eiusdẽ dictis ipa eẽ corruptibilia, q̃ expõ accõmodari nõ põt his verbis, q̃ nos in nr̃o gręco codice habem'. Forsitan h̃ expõ convenit v̾bis, q̃ erãt in libro Philoponi. Propterea in cõmẽtariis ꝑpulchre diximus, ꝙ Ari'les hic velit refutare vnã tacitã solõnẽ, ꝙ.s. elñta sint gñabilia ꝛ corruptibilia in vl'i vniversi ꝯfusiõe, ꝛ in vl'i vniversi origine. Postea v̾o, cũ elñta lite fuerint suis locis statuta. Ampli' nec generari, nec corrũpi pñt. Cõtra quã tacitã solõnẽ obiicit Ari'les. cũ inq̄t. Nõ tũc solũ elñta in passiõib' trãsmutata gñari ꝛ corrũpi poterãt. Sꝫ ẽt nũc.s. postq̃ꝫ suis locis lite statuta sũt. Qꝛ aũt nunc gñari ꝛ corrũpi possint, ꝓbat Ari'les, qa adsũt oia reqsita, q̃ fuerũt in ꝓ° mũdi gñone.s. lis ꝛ passiõ̃es, vñ inq̄t. Sunt.n. oia ea sup. ex qb' supple

E Empe. ipse dixit poles advenire, ꝛ separi rursus passiones eoꝝ. Pręsertiꝫ (vt inq̄t) adversantib' adinvicez ẽt adhuc ꝑ se lite, ꝛ amicitia, ꝑꝑ q̃ ꝛ tũc genita fuerũt, nã post mũdi originẽ sũt passiões, ꝛ lis, ꝛ amicitia, q̃ ita nũc adversari pñt, veluti ꝛ tũc. g̃ sicut tunc gñabilia ꝛ corruptibilia fuerũt illis causis sufficiẽter positis, ita ꝛ nũc cũ totidẽ cãę adsint. Sꝫ dices falsum eẽ, qδ Ari'les accepit.s. ꝙ ex vno elñta fuerint gñata, nam in illo chaos elñta erant actu, ꝛ ita nõ ex vno genita sũt, ꝯ obiicit, ꝛ dic̃. Nõ eni ꝛ ignis iã, ꝛ terra, ꝛ aq̃ existẽtia actu adhuc vnũ, erãt oẽ, sed in illo chaos fuerunt corrupta, ꝛ postea lite erant genita. Vel aliter pñt v̾ba h̃ itelligi, qa aliqs posset dicere concedo elñta gñari posse ex illo chaos assũptis ꝓpriis q̃litatib', ſꝫ cũ iferr̃ g̃ alteꝝ ex altero gñari põt, nego ꝯñaꝫ. Solvit Ari'les q̃si ꝓbãs hãc ꝯñtiã, ꝛ dic̃. Nõ.n. ꝛ ignis iã F ꝛ terra adhuc vnũ actu existẽtia erat oẽ, qδ Empe. appellavit chaos. Sꝫ illδ chaos erat vnũ, in quo elñta erãt solũ virtute, ꝛ sic cũ ex illo chaos gñat̃ ignis, nõ gñatur ex eo, nisi ꝓ q̃to in ipso erat aq̃ po°. ꝛ cũ gñat̃ aer, nõ nisi, qa in eo erat terra po°. g̃ si elñta ex illo chaos gñant̃, ẽt ex invicẽ generabunt̃, cũ nullũ eoꝝ ex illo gñari possit, nisi quo in eo est alteꝝ ꝯ̃riũ, saltẽ po°. ¶ Quo v̾o ad v̾ba attinet, illδ v̾buꝫ ꝑꝑ q̃, gręce est δι' ὅπερ, veꝝ, vt apud nos istud adverbiũ vnde, aliq̃n capit̃ pro a quo, vel e q̃, vel e qb', ita dioper apud gręcos, aliq̃n accipit̃ ꝓ ideo, vel q̃circa, vel quapꝑ, ꝛ aliq̃n ꝓ ꝑꝑ q̃, vt arbitror h̃ Aristotelẽ accepisse. Est eni sensus ꝑꝑ q̃.s. litẽ ꝛ amicitiam, ꝛ tũc ex vno illo.s. chaos elñta generata sunt.

Text' antiquus, c.13. ¶ Incertũ aũt, ꝛ vtrũ p̄cipiũ ipsoꝝ ponendũ illδ vnũ, an illa multa. dico aũt ignẽ ꝛ terrã ꝛ coordinata hoꝝ. ſm eni ꝙ vt mã̃ supponit̃ ex quo trãsmutata per motũ, fiũt ignis ꝛ G terra ꝛ aqua, vnũ est elñtum. ſm aũt ꝙ hoc quidem ex compositione fit cõvenientib' illis, illa autem ex dissolutione, magis elementa quatuor illa ꝛ priora natura.

Dilucida: te.ei.eiusdẽ. ¶ Incertũ aũt, ꝛ vtrũ p̄cipiũ coꝝ ponẽdũ vnũ, an plura. Dico aũt ignez, ꝛ terrã, ꝛ ordinata his. Inq̃ntũ qdẽ eni veluti mã̃ supponit̃, ex quo q̃ se trãsmutant ꝑꝑ motum, fiunt terra, ꝛ ignis, est ꝛ vnũ elemẽtũ. Inq̃ntum v̾o hoc quidem ex cõpositione fit ꝯvenientibus illis. Illa aũt ex dissolutione magis elementaria erũt illa ꝛ nã̃ priora.

Com.13m. ¶ Ut introducit Averroes in 3. cõmen. suę paraphrase, os est hic aliud erratum Empedoclis, ꝙ latenter locut' H est, ꝛ in suo sermone contraria invũt. Videtur enim vna ratione ꝛ via velle materiaꝫ esse vnaꝫ primam omniũ, ꝛ priorem elemẽtis ipsis, ex qua ꝛ elementa ꝛ cętera ꝓficiscuntur, inquãtum vꝫ vult illud vnum chaos esse, ex quo elementa generãtur. Alia ratione velle videtur plures esse materias, eo qa chaos illud effici ait ex elemẽtorum cõpositione, ꝛ corrumpi ex illorum dissolutiõe. Inquit. Incertum autem ꝛ vtrum p̄ncipium eorum ponẽdum vnum, an plura, ꝛ de materia itelligit q̃stionẽ hãc. Dico autem plura vt ignez ꝛ terram in cõtrario cõstituta, ꝛ ordinata his, vt aerez ꝛ aquam, nam aqua terrę, aer igni coordinant̃, vnde gręce est systoicha, latine ordinata. Et hanc q̃stionem esse in verbis Empedoclis ostẽdit d. Inquantum quidem enim chaos illud supponit velu- σύστοιχα

I ti materiam,ex quo vti e materia quę se transmutāt ꝓ-
pter motuꝫ,fiūt ignis ⁊ terra,est ⁊ vnum elemētū,⁊ ma-
teria vna respectu elementoꝝ,⁊ sic habetur ꝙ sit mate-
ria. Inquātum ꝟo hoc quidem compositione fit illis cō
uenientibus. Illa autem ex dissolutione magis elemēta-
ria erunt illa ⁊ natura priora hoc habebūt magis illa q̄-
tuor rōnem materię principij. Et ita dicta huius incerta
Questio. Rº iunioꝝ sunt,qđ erat erratum tertium. ¶ Circa hęc q̄ro primo
vtrū generatio sit in tēpore vel in instāte. Ad hoc respō-
dent recentiores pmo ꝙ generatio nō est in instante,q̄a
generatio non potest esse in eo qđ nihil est,modo instās
nihil est. Dicūt secūdo ꝙ in tēpore est generatio, q̄a est
aliquādo ⁊ non in instāte,igit̄ in tempore. Dicunt tertio
ꝙ generatio est in tēpore cōposito ex tēpore in quo res
habet esse, ⁊ tempore in quo res nō hꝫ esse,mō hęc sunt
K duo tempora,igitur generatio est in tempore cōposito.
Dicūt quarto,ꝙ in nullo tēpore toto est generatio distri
butiue accipiendo totuꝫ,q̄a nec in tota hora,nec in toto
medio horę,nec in toto aliquo tempore,eēt eniꝫ tūc suc-
cessiua. Dicimus enim pūctum esse in tabula,⁊ tamen in
nulla tota parte tabulę est pūctus, ⁊ tūc patet ipsam esse
totam simul,⁊ instātaneam,prima pars pꝫ,q̄a non per
partem ante partem forma acqritur.igitur gn̄atio est to
ta simul,instantanea ꝟo,q̄a in nullo tempore toto,sic.n.
capitur instans apud oēs. Alij sub alijs verbis cōcedūt
generationem esse in tēpore,q̄a non extra tēpus,vt pun
ctus in tabula,q̄a non extra tabulā,in nullo tamē tempo
re toto,q̄a nullum est tēpus in quo equate sit, velut pū-
ctus in nulla parte equate est. Alij dixerūt ꝙ si per istās
intelligitur indiuisibile temporis,cū istud non detur,ge-
L neratio non potest dici eē in instāti. Sin autē intelligit̄
ꝙ gn̄atio sit tota simul,q̄a nō prius vna pars q̄ alia,ad-
Cōfutatio. huc sensum ꝯcedi pōt gn̄ationē eē in instāti,capiēdo eē
in instanti esse totum simul. ¶ Sed (pace horum dixe-
rim) hęc sunt,⁊ contra Auerroem,⁊ cōtra rōnem. Con-
tra Auerroem quidem,naꝫ 4º physicoꝝ.cō.129.in fine
duabus rōnibus ꝓbat generationeꝫ eē in instāte. Tum
q̄a finis motus.⁊ omnis finis est vltimū,⁊ omne vltimū
est in instante. Tuꝫ q̄a in ea non est velox ⁊ tardum,nisi
rōne alterationis,⁊ ita cōcludit eam eē in instāte. Idem
⁊ per easdē rōnes ait 6º physicoꝝ.cōmē.32. Cōtra rōnē
ꝟo,q̄a omne mēsuratuꝫ hꝫ aliquā mēsuraꝫ equatā sibi,
quare generatio hꝫ aliquā mensuram sibi equatam,vel
igitur est diuidua vel idiuidua. Si diuidua,igit̄ est in to-
to aliquo tempore equate,qđ est cōtra eos,si indiuidua,
Nota Aui. pōnem. igit̄ in instāte. ¶ Uerum aīaduerte ꝙ Auerroes nec tē-
pus nec instās extra aīam esse formal'r cōcedit,tempus
quidem nō,q̄a est numerus motus,⁊ numerus habꝫ eē
formaliter ab anima,instans minime,q̄a est indiuiduū,
M ⁊ idiuiduū est priuatio,⁊ nulla priuatio habet eē forma-
liter extra aīam,quare nec tēpus nec instās formal'r sūt
extra animā,sed bn̄ in potētia ⁊ māliter,cū dicit̄ gn̄atio-
neꝫ esse in instante,intelligitur ꝙ potest intelligi eē actu
in instante vt in mensura equata,attamen extra animaꝫ
nec in instante,nec in tēpore,nisi in potētia ⁊ materialr,
simil'r cum dicit̄ motuꝫ esse in tēpore,intelligit̄ in potē-
tia,q̄a pōt intelligi esse in tēpore actu. hęc diceret Auer-
Nota roes. ¶ Animaduerte tamē ꝙ apud eū cōceditur,ꝙ ge
neratio aliqua est successiua,vt generatio elementoꝝ.3º
celi.cōmen.67.eo q̄a formę elementoꝝ intendunt̄ ⁊ re-
mittūtur.verum forma pfecta fit tota simul extra aīaꝫ ⁊
in instante in potētia,vnde apud eū momentaneuꝫ non
est de rōne generationis,nec successiuum de rōne mot⁹,
q̄a generatio elementoꝝ est successiua,⁊ augmentatio
Questio est in nō tempore. ¶ Secūdo q̄res contra Aristotelem,

q̄a non videt̄ valere.elemēta possunt transmutari inui
cem in chaos,igit̄ vnuꝫ ex altero effici pōt extra chaos. N
Nam si pōt esse hęc ꝓpositio,ita nunc totū ignem cōtin-
geret trāsmutari in aquā,⁊ sic tm̄ tria elementa restarēt
in mundo,⁊ ita mancus erit mūdus. ¶ Dicendum ꝙ si Rn̄sio.
elementa possunt trāsmutari inuiceꝫ in chaos,sequitur ꝙ
extra chaos. Nam causę ꝙ in chaos transmutentur sunt
duę.vꝫ q̄a contraria actiua ⁊ passiua,⁊ q̄a possunt diffe-
rētias amittere ⁊ acqrere,sed hę eędem causę sunt in eis
extra chaos,igitur si possunt in chaos trāsmutari ꝓpter
has causas,⁊ nunc poterūt ꝓpter easdem,⁊ sic cōsequē-
tia Aristo^lis valet. Tūc ad argumētuꝫ diceret Aristote-
les.ꝙ potest totus ignis trāsmutari in totam aquā,nūq̄
tamē totus transmutabitur,potest enim f'm se ⁊ quod-
libet sui trāsmutari,sed pro potentia saluanda,sat est vt
transmutet̄ f'm aliquid sui. Potest ⁊ aliter logice ride-
ri,sed non curo. ¶ Utrum si generatio est impossibilis, Questio.
alteratio quoq; impossibilis sit.arguunt ꝙ nō.naꝫ lunā O
generari est impossibile,⁊ tamen alteratur.
¶ In q̄stione ista omnes cōcordant ꝙ si impossibilis est ꝯsēsus oīuꝫ
generatio,etiam alteratio erit impossibilis.cōtra etiam
vbi alteratio sit impossibilis,generatio quoq; erit ipos-
sibilis.⁊ hoc accipiendo generationē ⁊ alterationē corru
ptiue,non perfectiue,sed in ratione cōsequētię differūt.
¶ Egidius ꝓbat hanc sic,si possibilis est alteratio,pos- Egidij ꝓ
sibilis est generatio,igitur a destructione cōsequentis si batio.
impossibilis est generatio,erit impossibilis alteratio.pri
mam ꝓbat tribus rationibus,primo ex parte formę,q̄a
de rōne formę,vt est q̄dam natura,⁊ habet eē naturale,
est ꝙ sit cōiuncta qualitatibus ꝓprijs actiuis ⁊ passiuis,
igitur si illę qualitates possunt amitti,⁊ forma pōt desi-
nere,igitur si est possibilis alteratio erit possibilis ⁊ gn̄a-
tio. Secundo ex parte materię,q̄a tādiu materia hꝫ for-
mam,q̄diu est illi ꝓportionata,sed ꝓportionatur pro- P
pter qualitates,igit̄ illis amissis ⁊ acq̄sitis fit generatio
⁊ corruptio,quare si alteratio est possibilis,⁊ gn̄atio sil'r.
Tertio,generatio est finis ⁊ terminus alteratiōis,igitur
si alteratio est possibilis,erit etiaꝫ finis possibilis.vꝫ ge
neratio ⁊ ecōtra,quā rōnem iuniores tāq̄ demōstratio-
nem assumunt,volentes fundari in duab⁹ maximis, q̄s
vide. ¶ Mihi autem videtur ꝙ conclusio sit vera,⁊ ꝙ Pō ꝓpria.
non possit ꝓbari ex simpliciter notis (vt isti credūt) sed
ex cōcessis vt fecit Aristoteles.ꝙ quidem hę ratiōes nō
simpliciter teneāt,declaratur,q̄a omnes petunt,pma ac-
cipit ꝙ de ratiōe formę est hēc qualitates sibi inseꝑabi-
les,hęc petitur,q̄a Empedocles non ponit reruꝫ formas
differētes ⁊ stabilitas sursuꝫ,imo res apud omnes sunt
eiusdem speciei,⁊ nō differūt,nisi accidentaliter,⁊ tunc
habet concedere ꝙ nullę qualitates sunt proprię alicui Q
formę,⁊ ita concederet ꝙ amissis qualitatibus quibus-
dam formę subeunt qualitates alias.patet igitur ꝙ hęc
ratio petit. Secūda petit ꝓpter duo. Tum q̄a apđ Em-
pedo.non est vna oīum materia. Tum q̄a res non gene-
ratur ꝓpter ꝓportionem materię,vel disproportioneꝫ,
sed cōgregatione,vel lite. Tertia petit ēt q̄a vtrū gn̄atio
sit finis alterationis. Empedocles non cōcederet,forta-
se eniꝫ apud eū non est generatio alia ab alteratiōe,imo
accipere ꝙ generatio sit finis alterationis est petere ꝙ
gn̄atio sit,q̄a si est finis,generatio est. ¶ Quare videtur Quō vale-
mihi ꝙ hęc consequentia non valeat simpliciter,nisi ex at ꝯñia.
concessis,vt Aristoteles arguit. Ipse enim supponit ad
illius mētē elementa transmutari in chaos ⁊ in illo cor-
rūpi,⁊ ex illo generari,eo quia differentias amittunt vel
acquirunt,⁊ tunc habere vult ꝙ causa corruptionis ⁊ ge-
nerationis sunt differentię acquisibiles ⁊ deperdibiles,

tunc

A tunc patet φ si possibilis est alteratio, generatio etiã erit possibilis ⁊ econtra. Itẽq; si generatio erit impossibilis, etiã ⁊ alteratio erit impossibilis, vbi enim generatio nõ sit possibilis, differentię non possunt amitti. igit̃ nec poterũt alterari in chaos, ⁊ sic argumenta Aristotelis sunt ad hominez ex concessis, ⁊ de elementis ipsis, non autez generatim de omnibus. Quare positio hęc peccat. Primo, q̃a conclusionem generalius assumit q̃ Aristoteles in litera, cũ solum in elementis Aristoteles loquat̃. S; isti de generatiõe in cõi cuiusuis entis. Secũdo peccat. q̃a Aristotelis ratio est ex cõcessis, ⁊ rationes eorum ex absolutis. Ideo petunt ⁊ hoc est rationale, q̃a an generatio sit, est q̃stio si est, talis autem quęstio non potest terminari nisi per syllogismuz hypotheticuz ex cõcessis, et sic Aristoteles facit.

Deductio Auerrois. ⁋ Uerũtamẽ aiaduertẽdũ φ Auerroes in paraphrase primi textus ꝓbabilius ꝯsequentiam illã B sic deduxit. Si elemẽta non possunt transmutari in substãtia, non erit subiectũ vnũ recipiẽs duo ꝯtraria successiue, hęc eni cõuertunt̃ subiectum esse ⁊ trãsmutationez in cõtraria eẽ. Nam si est subm̃z vnũ, trãsmutatio in cõtraria est. contra etiaz si non est subiectum, nec transmutatio in cõtraria, ⁊ ita bene valet. si nõ est generatio, igit̃ non est trãsmutatio in cõtraria, igit̃ nec subiectũ vnũ recipiens cõtraria. Ultra nõ est subiectum vnũ recipiens cõtraria, igitur nõ est alteratio, omnis enim alteratio est vnius subiecti, ⁊ de cõtrario in cõtrarium. Hęc est tota vis rõnis. tu x° recipe hanc tãq̃ ꝓbabiliorem, naz fortasse prima cõsequentia est ambigua, ⁊ non minus petit, q̃ cęterę alię rationes. ⁋ Propter hęc possunt solui tria

1ᵐ ꝓblema problemata. ⁋ Primũ ꝑpter quid nihil seipsum generat, sed bene saluat. 2. de anima. tex. cõ. 47. ⁋ R̃ndet̃. q̃a generatio est trãsmutatio de non esse ad esse, igit̃ vbi

C aliquod seipsuz generaret, idem inquantuz generãs eẽt,

2ᵐ vt x° genitum non esset, quare cõtradictoria sil. ⁋ Secũdum. ꝑpter q̃d nihil alterat vel augumẽtat se, at mouet se in loco. 2. physi. cõ. p̃mo. ⁊. 4. cęli. cõ. 24. dicit̃. q̃a augumentatio est quędaz generatio, sed nihil se generat per primum, igitur nihil se augumentat. Itẽq; alteratio vel est generatio, vel mediuz in generatione, sed nihil se generat, igitur nihil se pręparat per se ad generationez, q̃a si posset omnia media pro generatiõe sibi agere, pos

3ᵐ set se generare. ⁋ Tertium. ꝑpter quid per accidẽs aliquid corrũpit se, at generat autem se nihil, nec per se nec per accidẽs. Dicendũ φ si quid corrũpit se per accidẽs, non ꝑpter hoc idem esset, ⁊ nõ esset, vt pz, at si aliquod per accidens generaret se, tũc esset, ⁊ generat se, igit̃ non esset. Quare propositum. Ratio in principio quęstionis patet. Est eniz quęstio nostra de alteratione corruptiua,

D ⁊ non perfectiua, quali luna alteratur.

Recognĩtes ⁋ In cõmentarijs aliter diximus circa hũc textũ, q̃ nobis nunc occurrat, diximus eniz ex verbis Empedoclis nihil certi haberi de vnitate principij mãlis, an. s. sit ponẽdum vnum mãle principiũ oĩuz, vtpote illud chaos, an plura, vt illa elñta, ⁊ ita videtur quasi in Empedoclis dictis hoc esse tertiũ erratum. At nunc cum Philopono videtur nobis esse dicẽdum, φ q̃q̃ Empedocles complura dixerit de illo chaos, ⁊ de elementis, nõ tñ ex his, quę dicit, certum habemus an ipse velit chaos illud eẽ mãle principiuz elemẽtorum, an cõtra elemẽta illa materialia principia illius chaos, ⁊ hoc inquit. Incertũ autem, ⁊ vtrum principium ipsorum elementorum materiale, sit ponẽdum illud vnum, quod appellauit chaos, an contra illius chaos materialia principia sint illa plura elementa, dico ignem ⁊ terram, ⁊ coordinata hoc est correspondentia horum. s. aquam, quę igni, ⁊ aerem, qui terrę correspondet per contrarietatez. Qđ x° hoc sit in- E certum, probat. ⁊ dicit, q̃a quatenus illud chaos supponitur, vt materia, ex quo vel ex qua per motuz litis, fiũt ignis ⁊ terra, ⁊ aqua, illud chaos est vnum elementuz. s̃ ex altera parte videt̃ chaos elementum, ⁊ principiũ materiale eorum, ex altera x°, quo hoc chaos fit ex illis elementis cõuenientibus, ⁊ illa ex chaos dissolutione, elñta illa quatuor videntur magis materialia principia illius chaos, ⁊ illo priora natura, materiale eniz principiuz est ex quo aliq̃d primo fit, ⁊ in quod vltimo dissoluit̃. ergo hac ratione elemẽta illa q̃tuor vidẽtur principia mãlia illius chaos, cum ex illis primo fiat, ⁊ in illa vltimo dissoluatur. Quę quidẽ expositio mihi placet nũc, cum eaz Philoponus sectet̃. In cõmentarijs narrauimus ꝓ solutione tertię q̃stionis Egidium ꝓbare illam hypotheticam, si alteratio est possibilis, generatio est possibilis tri- F bus rõnibus, vbi diximus omnes illas petere quod est in principio q̃situm, ⁊ per pulchre fuit probatum, nunc x° idem probo, q̃a omnes illę rationes supponunt p̃ter materiã rerum esse substãtiaz, quę est forma, ⁊ accidentia, quibus forma in materia cõseruatur. At veteres (vt diximus in 2° de anima, ⁊ in recognitionibus physicis) p̃ter materiam nõ ponunt, nisi accidentia, q̃a totam rex substãtiam posuerunt mãm. ⁊ ideo prima rõ Egidij petit, q̃a sumit in materia esse substãtialem formã, ⁊ qualitates illi proprias, q̃bus in eo qđ naturalis est in materia, hoc autem q̃ritur apud illos. Secũda sumit in materia esse substantialem formam, ⁊ ꝓportionez qualitatũ pręter materiam, ⁊ formã, qđ quęritur. Tertia sumit generationem formę substantialis esse finem alterationis ꝑuię. quę est ad qualitates, q̃bus forma illa sub̃alis itroducit̃ in mã, ⁊ sic sumit in mã eẽ qualitates, ⁊ formam G sub̃alem p̃ter mãm ⁊ qualitates, qđ quęrit̃. ergo oẽs illę rõnes petunt, quod quęrit̃. Ideo in cõmentarijs, Aristoteles solũ in elemẽtis loq̃tur, ⁊ ex suppõne dato φ in mã sint formę substãtiales p̃ter primas qualitates. Hoc eni cõcesso, hypothetica est necessaria. s. si alteratio est possibilis, generatio est possibilis, at si hoc non supponat̃, Aristotelis ratio non demonstrat.

⁋ Uniuersaliter itaq; de generatione ⁊ corruptione simplici dicendum est, vtrum est aut non est, ⁊ quomodo est/ ⁊ de alijs simplicibus motibus/ puta de augumentatione ⁊ alteratione. Text° anti. com. 14.

⁋ Omnino itaq; de generatiõe ⁊ corruptione simplici dicendum, vtrum est, vel nõ est, ⁊ q̃uo est, ⁊ de alijs simplicibus motibus, veluti de augumẽtatione ⁊ alteratione. Dilucida° tex. cõmẽ. eiusdem. H

⁋ Recẽtiores p̃tẽ hãc ad formã nõ bñ duxũt, ꝑꝑea Aristoteles ꝯfutatis his quę dixit Empedocles de g̃natiõe, q̃a adeo leuia ⁊ friuola sunt, vt nihil sint ad ꝑpositũ, q̃si per viam ꝯsequentis infert [oĩno itaq; de g̃natiõe ⁊ corruptione simplici dicẽdũ] vbi dixit oĩno, ⁊ gręce ẽ olos, q̃a quę dicta sunt. q̃si nihil sunt, ⁊ hoc fecit per viã ꝯñtię, vt ostenderet se coacte h̃ agere, ⁊ inq̃t vtrũ est, vel nõ ẽ, ⁊ q̃uo est, ⁊ de alijs simplicibus motib⁹ veluti de augumẽtatione ⁊ alteratione, vtrũ sint, ⁊ quomodo sint. Com. 14.

⁋ De generatione quatuor quęruntur vt vtrum sit, quia Parmenides ⁊ Melissus dixerunt ipsam non esse. Secũdo. quid est generatio, q̃a Democritus, Anaxagoras, ⁊ Empedocles, dixerunt ipsam esse congregationez. Tertio. quibus inest generatio, q̃a Plato soluz elementa di- De g̃none q̃ões.

I xit generari. Quarto. ꝓpter quid est generatio, qꝛ dicemus ꝓpter materiã. Ideo ait. vtrũ est, vel non est, quãtum ad primam quęstionem, ꝛ quomõ est. quantum ad cęteras tres. quas quoqꝫ quęstiones etiã de cęteris motibus intelligere possumus. Põderat Egidi⁹ in tex. verbum elementoꝝ. qd̃ in gręcis codicibus nõ inueni, sꝫ bene inueni verbum simplici, ꝛ intelligit de generatiõe in sub̃a, quę est simplr̃ dicta, nã cęterę sunt dictę ẜm qd.

Recognes ❡ Quę in cõmentarijs diximus pulchra sunt, tamẽ Philoponus sic continuat, cum Aristoteles dixisset veterum de generatione opiniones, tam eorum, qui inter generationem ꝛ alterationem differentiam assignarunt, q̃ eorum, qui nullam inter eas differentias fecerunt, redit ad id, quod ꝓposuit, ꝛ quęrit si est generatio, ꝛ modũ quo est (ꝛ inqt.) Uniuersalr̃ itaqꝫ de generatiõe, ꝛ corruptione simplici dicendum est, vtrum. s. est, aut non est, h̃ est
K primum, ꝛ quomodo est, ꝛ hoc est scd̃m, ꝛ non modo hęc duo proponit esse quęrenda de generatione, sed de alijs motibus, ꝛ dicit, ꝛ de alijs simplicibus motib⁹, vt de augumentatione, ꝛ alteratione, hęc eadem quęrenda sunt. ¶ Quo vero ad verba attinet, generationem, de qua ꝑ ponit, appellat simplicem, q̃ sit substantię, augumentationem vero ꝛ alterationem appellat simplices mot⁹, q̃ sint puri motus, potissimum ẜm eos, qui augumentationem non distinxerunt a rarefactione.

Text⁹ antiquus. c. 15. ❡ Plato igitur solum de generatione scrutatus est ꝛ corruptione, quomodo existant in rebus, ꝛ de generatione non omni, sed de ea quę est elementorum. quomodo autẽ carnes fiant, aut ossa, aut aliorum quid taliũ, ni-
L hil. Amplius, neqꝫ de alteratiõe, neqꝫ de augumentatione, quomodo existant in rebus. Uniuersaliter autem pręter ea quę superficietenus, de nullo aliquis instituit, pręter Democritum. hic autem videtur quidẽ de oĩbus curasse, iã vero in quomodo differt. De augumentatione enim nullus quidẽ determinauit (vt dicimus) quod non ꝛ quiuis dicat, q̃ adueniente simili augumentanẽ. quomodo autẽ hoc, non vltra. Neqꝫ de mistione, neqꝫ de aliorum (vt ita dicã) vllo. vt de ipso agere aut ipso pati, quõ hoc qdẽ agit, il-
M lud vero patiẽ ẜm nãles operationes.

Dilucida. tex. cõ. eiusdem. ❡ Plato quidem igitur solũ de generatione perscrutatus est, ꝛ de corruptiõe quo mõ insint rebus. Et de generatione non omni, sꝫ elementorum, quo modo autem carnes, aut ossa, aut aliorum talium aliquod, nihil. Amplius neqꝫ de alteratione, neqꝫ de augumentatione quo modo insint rebus. omnino aũt vltra ea quę superficietenus de nullo, aliqs constituit, pręter Democritum. Iste autẽ de omnibus quidem videtur curã habere, iam autem in quo modo differunt. neqꝫ eni de augumentatione aliquis quicq̃ protulit (vt dicimus) nisi q̃ otychon quis rudis diceret. videlꝫ q̃ adueniente, augetur sili, quo- modo autem hoc, neqꝫ adhuc, neqꝫ de mi- N
stione, neqꝫ de aliorum (vt ita dicã) vllo vtpote agere ꝛ pati, quõ hoc quidẽ agit, quõ vero patitur ẜm naturales passiones.

❡ Pro quãto in textu poniẽ illationis nota, vĩ q̃ ꝓseq̃tur, vt Egidio placet, vt vero narrat Platonis defect⁹, vĩ assignare suę intẽtiõis cãm, vt Thomę vĩ. Sũt aũt Platonis defect⁹ plures. Primus. q̃ de gñatiõe ꝛ corruptione loqtur quõ reb⁹ insint ꝛ nõ termiãuit ꝑ qõnem, an sit gñatio. Scd̃s est. q̃ ipse de gñatiõe nõ oĩ, sed elntoꝝ locutus est, sꝫ quõ carnes, aut ossa, aut alioꝝ taliũ aliqd̃ insit reb⁹, nihil dixit. Terti⁹ est. q̃ neqꝫ de alteratiõe, neqꝫ augumẽtatiõe quõ rebus ĩsint locutus est. Isti sunt tres Platonis defectus. Deide gñalis defect⁹ oĩum fuit q̃ de
O his trib⁹, nihil dixit aliqs, qd̃ rudis ꝛ ignarus nõ diceret, excipit aũt Democritũ, nã de his oĩb⁹ vĩ eẽ sollicit⁹, imo etiã si gñatio ꝛ alteratio dĩnt, curauit ptractare. Sed gẽ qd sit, nullus de augumẽtatiõe trãscẽdit metã rudium, dixerũt enim tm̃, q̃ augumẽtatio fit a sili, qd̃ ꝛ rudes vident in appõne cumuli, sed quõ hęc appositio fiat, neqꝫ adhuc aliqs perfecit, itẽ defecerũt de mistione, ꝛ agere, ꝛ pati, ꝛ talib⁹. Quare Platonis defectus sunt tres, cęterorum vero quatuor. Primus. qꝛ supficietenus loquunẽ de oĩbus. Scd̃s. qꝛ in augumẽto populariter loquunẽ, ꝛ nõ quõ fiat illa appositio. Tertius. nõ locuti sunt de mistione. Quart⁹. neqꝫ de agere ꝛ pati. Quare pꝫ q̃ de his opꝫ pertrãsire diligẽter, quãdo qdẽ cęteri defecerũt. ❡ Ani maduertendũ q̃ multę sunt causę, quibus veteres circa res ꝛ rerum passiones errauerunt, ꝑmo qꝛ erant primi, vt 2° metaph. tex. cõ. 2. Phia enim obseruationibus, ꝛ in-
P uentionibus sicut cęterę artes adinuẽta est, vt 2° cęli dicitur, ꝛ impossibile est hęc omnia simul haberi, vt Auerroes eodẽ 2° metaph. cõmẽto illo 2°. Secũdo, ꝓpter paucitatem logicę, vnde ꝑmo physicoꝝ ꝓpter ignorãtiã logicę in quãdam viam ceciderũt extraneã. Est eni logica ad oĩum sciẽtiarum principia viã habẽs. ꝑmo topicorũ. Tertio. qꝛ magis moralibus intenti, vñ ꝑmo meta. Socrate circa moralia negociante, de natura nihil. tex. cõ. 5. Quarto. ꝓpter consuetudinem in legibus quę eorum tẽporibus vigebant. 2. metaph. tex. cõmẽ. 14. Naꝫ vt consueuimus ita dignamur dici, quare his quatuor veteres circa res. ꝛ rerũ passiones ꝛ principia errauerũt.

❡ Uideẽ Philopono q̃ Ari[les] assignet cãm ꝓpositę itẽtionis, ꝛ ita legit verba per notã causalẽ, verũ circa expositionẽ verboꝝ Ari[lis] dici nõ põt melius q̃ sit dictũ in cõmentarijs. Laborat aũt Philoponus declarare, quo mõ Plato, non dixit nisi de gñatione elemẽtoꝝ, qꝛ dixit elemẽta fieri ex supficiebus. Quo mõ vero mista fiant, an
Q ex elntis, an ex superficieb⁹, nõ exploratũ habemus a Platone, vt inqt. ¶ Quo vero ad verba attinet, dicit Philoponus q̃ Democritus dixit de gñatiõe ꝛ corruptione, et de oĩb⁹ motib⁹, ẽt dixit, ꝛ ꝯsiderauit in q̃ mõ gñatio dĩt ab alteratiõe, dixit eni gñationẽ fieri cõgregatiõe, corruptionẽ vero disgregatiõe. At alterationẽ dixit fieri trãspositione, ꝛ trãsordinatiõe. Pręterea. dicit Philopon⁹ nullũ de augumẽtatione dixisse, nisi tãtũ, quãtũ quis diceret, vt. s. q̃ oẽ qd̃ augeẽ, augeẽ ab appõne silis. Quo mõ vero simile accedat, an per poros, an corpus ꝑ corpus penetret, nullus dixit. ¶ Pręterea. dicit Philoponus, q̃ mistionũ alia est tẽperatio, quę gręce crasis dĩ, apud nr̃os complexio, veluti in mellicrato. Alia appositio, veluti in panspermia, in qua duo semina miscentur. Alia complicatio in materia ꝛ forma. Antiqui de mistione nihil dixerunt, cum de ea nihil diuiserint.

Cõ. 15°. Recognes

A Tex. anti. cō.16. ¶ Democritus aūt ⁊ Leucippus faciētes figuras, alteratiōez ⁊ gnationē ex his faciunt. segregatione qdē ⁊ ꝯgregatione/ gnationez ⁊ corruptionē, ordie aūt ⁊ positione/alterationez. Qm̄ aūt existimabāt verū eē in apparēdo, ꝯria aūt ⁊ ifinita sunt ea q̄ apparent, figuras ifinitas fecerunt, quare mutationibus ipsius cōpositi idē ꝯriuz videat alij ⁊ alij, ⁊ transmutetur paruo imisto, ⁊ omnino aliud appareat vno transmutato. ex eisdem enim, comedia fit ⁊ tragedia, literis.

Dilucida: tex. cōmē. eiusdem. B ¶ Democritus vo ⁊ Leucippus faciētes figuras, alterationē ⁊ gnationē ex his faciunt, disgregatiōe qdē ⁊ ꝯgregatiōe, gnationez ⁊ corruptionē, ordie vo ⁊ positiōe, alterationē. Qm̄ existimabāt verū in apparēdo, ꝯtraria ⁊ infinita apparēt, figuras infinitas faciunt. Quapp trāslatiōe ꝯgregati idē ꝯriuz videtur alteri ⁊ alteri, ⁊ mutari paruo adueniente, ⁊ oino apparere aliō vno trāsmutato. Ex eisdē.n. tragedia ⁊ comedia lr̄is sunt.

Cō.16m. ¶ Siue nūc ꝓsequat̄ Aris, vt videt̄ Thome, siue nunc ostēdat Democriti insufficientiā ad cōplēdā rōnem sue intētionis, vt Egidio, totū est bonū. pmo narrat Democriti ⁊ Leucippi positionez (⁊ ingt) Democritus vo ⁊ Leucippus faciētes figuras, alterationē ⁊ gnationez ex his faciūt sed nō vna rōne. Nā disgregatione qdē ⁊ cō

C gregatione, generationē ⁊ corruptionē, ordie vo ⁊ positione, alterationē gnatio eni erat pma indiuiduoꝝ ꝯgregatio, ⁊ ꝯgregati, deinde varia positio ⁊ situs, erat alteratio. Qz vo infinite figure ⁊ cōtrarie sint, syllogizat sic. oē qd apparet est. infinite ⁊ cōtrarie figure apparēt. igit̄ ifinite ⁊ ꝯrie figure sunt, sz nō possunt eē ifinite ⁊ ꝯrie ꝯgregatoꝝ figure, nisi sint ifinita corpora idiuidua, q̄re h necesse est dicere. Ex h verificat positionez q ꝯria sint sil vera (⁊ ingt.) Quapp trāslatione ꝯgregati idem alteri ⁊ alteri videt̄ ꝯrium ⁊ sub diuersis rōnib9, ⁊ videt̄ mutari paruo adueniēte, ⁊ videt̄ apparere aliud atq aliō vno solo trāsmutato, veluti ex eisdē fit tragedia ⁊ comedia li

Que de pn cipys. teris, attn̄ alia atq alia scansiōe. ¶ Pz mō q hi de pncipys q̄tuor ponūt. q idiuidua, ne ex alys fiāt. q corpea, ne corpus ex nō corpore pficiscat̄, q ifinita, qa omne qd apparet est, q demum figurarum sint diuersarū, vt res

D differunt. Nam alique differunt numero, qa indiuidua sunt cōsimilia, sed ordine differunt, aliqua vo specie, qa indiuidua illa figura discrepant, aliqua sunt cōtraria, qa indiuidua illa sunt contraria re vel ordine.

Qō prima Egidy. ¶ Querit Egidius in p9 sua qōne. Utrum possit gnatio simplr competere cui nō competit motus simpliciter.

Rn̄ Egidy. ¶ Rndet ⁊ dicit duo. Prio q pōt aliqd eē gnatio simpliciter, ⁊ nō motus simplr, qa motus ⁊ gnatio se habēt vt genus ⁊ spēs, sed pōt spēs in aliquo abūdare a genere, igitur potest esse gnatio simpliciter, ⁊ non simpliciter mot9. Dicit 2o. q alteratio ⁊ augumētatio magis dicant̄ simpliciter motus, ⁊ non simpliciter generatio. Nam de ratione motus est fieri, de ratione generationis est factū esse, sed illis magis fieri competit, q̄z factuz esse, igit̄ ma

Du9 i expō ne Egidy. gis ratio motus, ⁊ sic dici possunt motus simpliciter. ¶ Sed circa hec dubito. Prio. qa valet. a. est ifinitū corpus, igitur ifinitū ens. Itēq. b. est ifinita q̄titas ens simpliciter, igit̄. a. simplr tali in specie, sequitur infinitum ⁊ simplr tale in genere, ⁊ sic si gnatio simplr erit. a. erit et

E

2a dubita9 motus simplr. ¶ Cōtra 2m dubito etiā. Nā vel motus est fieri pro forma fluente, vel pro fluxu forme, non primo mō. qa forma fluens est res permanens, vt qualitas vel quātitas, si pro fluxu. etiam gnatio erit fieri sic accepta. ¶ Potest Egidius ⁊ bene defendi. Ubi debes scire

Defensio ad primū pro prima dubitatione, q a maximo ⁊ simplr in specie nō valet maximuz ⁊ simplr in genere, vt non valet. Socrates est maximus hō, igitur maximum aial, sed ab ifinito in specie valet infinitū in genere, vt si. a. est infinituz corpus, igitur infinitū ens. Causa huius est. qa infinitum est qd non patit̄ secuz aliqd, nec sui generis, nec sue speciei, sed totū occupat. 3. phys. Et ideo si maximū corp9, nō maximū ens, at si infinituz, erit ⁊ ens infinitum, qa si erit finitū, non totū occupabit. Maximū eniz esse pōt, ⁊

F non occupare totuz. ¶ Ad 2m diceret Egidius q mot9 illi debent accipi pro fluxibus, ⁊ generatio etiam p fluxu, sed quoniam generatio accepta pro fluxu est in non tempore ⁊ momentanea, magis accedit ad rationez termini, ⁊ illi magis ad rōnez motus. propter qd generatio dicet̄ motus fm quid, ⁊ augumētatio ⁊ alteratio gnatio fm quid, ⁊ motus simpliciter, ⁊ ita hec stare possunt.

2a qō ¶ Scdo q̄rit. vtrum omne qd apparet sit, ⁊ videt̄ q sic, nam qd apparet est, ⁊ nihil est qd apparet, quin illud sit. igitur omne qd apparet est. Scdo arguit Egidius nō potest sensus corrigi, igit̄ omne qd apparet est, añcedēs patet, qa nō pōt corrigi, nisi per aliū sensum, ⁊ alius sensus est eiusdē pos, q̄re nō maioris correctiōis. ¶ Respōdet Egidius q sensuz errare pōt esse quātū ad imutationē, ⁊ quātum ad rez mutātem, quātū qdem ad imutatiōez

G nullus errat, nec circa ꝓpriū, nec cōe, nec accidentale obiectū, vt declarat, quātum vo ad rem imutāte seruatis tribus nō errat, vt bona organi dispōne, bona medy aptitudine, ⁊ obiecti bona ꝓportione. Et tūc pz qualiter non oportet q omne qd apparet sit, qa vnum apparēs pōt corrigi per alium sensum, qui sentire pōt illis oibus seruatis. ¶ Aly ꝯtra Egidiū dicūt q hec stare non pñt, nam si illa tria sunt reqsita ad sensuum verificationē, cū semp organa, ⁊ mediū, ⁊ rē eē ꝓportionata nō pateat intellectui, tūc nunq̄ intellectus certe sciet aliqd. Propter qd dicūt duo. Primo. q sensus errare nō pōt circa sensibile per se, sed circa sensibile per accñs. vt dicit Auer. 2. de aia. cō. 63. visus enim nō errat in colore vtrū sit alb9 aut niger, neq auditus in voce vtrū sit grauis aut acuta, sed in comprehēdēdo differētias sensibilium, vt vtrum hoc albuz sit nix, aut differentias locorum, vt vtrū albū

H hoc sit sursuz an deorsuz. Secūdo dicere vident̄ q non semp error est pp sensum, ⁊ correctio p aliū, qa cum sint ambo sensus, ⁊ equalr mãles, nō videt̄ vnus altero pollentior, pp qd videt̄ eē dicēduz duo. pmo. q vnus corrigere pōt aliū, quādo alius errat in obto corrigentis, vt si visus iudicaret pomū dulce, gustus posset illuz corrigere, vel baculū eē fractū, tactus corrigit, qa fractio ⁊ durities est obiectū tactus. Ubi aūt erret circa rē, que nulli9 exterioris sensus sit obiectū per se, vt q cōtraria sint simul vera, tunc intellectus corrigit. nam sunt alique prime ꝓpositiones, que lumine intellectus sole patent, veluti fores, secūdo metaphysice. quas nemo habens intellectum ignorat, tunc ex illis per manus post manus deducitur ꝓtenus ad ꝯdictionez. vt Aristoteles. 4. meta. Et tunc per hoc patet solutio questionis.

Recognes ¶ In cōmētarys pulchre dictum est de his verbis, verum Philoponus verba hec coniungit cum priorib9 h

I modo isti insufficiẽter locuti sunt de his. Democrit⁹ aũt
⁊ Leucippus facientes figuras alteratioñe ⁊ generatio/
nem ex his faciũt. Segregatione quidez ⁊ congregatio/
ne, generationem ⁊ corruptionem, ordine autem ⁊ posi/
tione/alterationem. Hoc ergo pacto legit Philoponus.
illa vero verba. [Quoniam autem existimabant veruz in
apparendo] Philoponus legit ꝙ Aristoteles ponat mo
tiuum, quo mouebatur Democritus ad ponendas infini
tas atomas ẜm figuras, siue infinitas atomaruz figuras,
qđ idem est, ⁊ syllogismũ sic cõficit Philoponus, omne
qđ apparet, est. Apparent aliquando de eodez misto cõ
traria diuersis phantasiantibus. ergo contraria de eodẽ
vera sunt. sed nõ possunt esse vera, nisi supponant prin/
cipia infinita ẜm figuras, quę aliquãdo permutantes or
K dinem appareant aliquibus vno modo, aliquãdo ꝑmu/
tantes positionem, appareant contrario modo. igit̃ prin
cipia sunt ẜm infinitas figuras. Qz autẽ contraria de eo/
dem apparere possint. Philoponus exponit, primo de
collo columbę solis radijs exposito, quod ad aliaz atq3
aliam oculi positionem apparet diuersicolor, vt his cę/
ruleus. Alijs vero aureus. Alijs niger. Alijs varius. Scđo
idem declarat exemplo quadrãguli, naz quadrangulus
procul circularis figurę apparet, ꝓpe vero quadrangula
ris. Tertio idem declarat de melle, qđ icterico laborãti
apparet amarum, bene valẽti vero dulce. ¶ Quo vero ad
verba attinet, dicit. [Ita vt mutationib⁹ ipsius cõpositi]
vbi Philoponus per cõpositum intelligit ꝑncipiũ com
ponens. q. d. mistũ apparere diuersum quo atoma in cõ/
posito mutat̃ aut positione, aut ordine, dicit etiã [Et trã/
smutet̃ paruo] ipsi cõposito [in misto.] Quo ad altera/
tionem, nã paruo. s. corpore atomo imisto, videtur ꝯpo/
L situm alterari. dicit etiã [Et oĩno aliud appareat vno trã
smutato.] Qđ Alexander ad phãtasiantem refert, quasi
⁊ oĩno apparet aliud vno phantasiante mutato. Philo/
ponus ad augumentationem retulit. q. d. ⁊ oĩno apparet
aliud. s. maius vno paruo trãsmutato, hoc est vna parua
atoma apposita, ꝙ vero trãsordinatione vel trãspõne ap/
pareant contraria de eodem. Ari^les probat exẽplo sum/
pto a comędia, ⁊ tragędia, vbi solis literis mutatis, mu/
tantur. Immo ex eisdez literis omnes orões fiũt, diuer
sę vero quo diuersimode lr̃ę se habent. hęc est expõ Phi
loponi. Tu vero lege cõmentaria, qa verba hęc bene ex/
ponũtur, ⁊ (vt arbitror) tota differẽtia pẽdet ab illo ver/
bo gręco ὥστε, qđ Philoponus legit pro vt, nos vero pro
quare/vel quapropter. Si eniz sic legit̃, Ari^lis syll's pro
Democrito sic conficitur, omne qđ apparet est, figurę i/
finitę, ⁊ contrarię apparent de eodem, ergo figurę ꝯtra/
M rię ⁊ infinitę sunt. Hoc syllogismo cõcesso, quasi corolla/
rie infert, quo mõ de eodem misto possint contraria eẽ
simul vera, ⁊ sic in cõmentarijs bene legunt̃ verba. In
cõmentarijs quęrebat̃ vtruz aliqua mutatio esse possit
simpliciter generatio, quę non est simpl'r motus, vbi est
assignata respõsio Egidij, ⁊ bene defensata. Veruz illõ
animaduerte, ꝙ Egidius supponit motuz esse genus ad
generationem, qđ non concedit̃ 5° phẏsicoꝝ. Tu vero in/
tellige hęc ab Egidio dicta esse supponendo ꝙ mot⁹ sit
genus ad alterationem, nõ autez ꝙ velit esse ita Egidi⁹.
De mõ corrigendi sensus cũ errãt circa sensibilia. ¶ Pręterea de correptione sensus animaduerte, ꝙ sen/
sus non eget correptione quo ad imutationem, vt recte
inquit Egidius. Nec eget correptione circa sensibile ꝓ/
prium, quia visus non errat, quoniam album aut nigrũ,
sed quoniaz Sophronisci filius, nec eget correptiõe cir/
ca ea sensibilia per accidẽs, in quibus omnes sensus cõ/
cordant, vt ꝙ omne totuz sit maius sua parte, vel qđ oẽ
quod generatur, generetur ex ente vel suo contrario, naz

in his omnes sensus concordant. nec eget correptiõe, cir/ N
ca ea sensibilia per accidens, in quibus conuenit vn⁹ sen
sus. Alijs non contradicẽtibus, aut eiusdem, aut alterius
rationis, vt ꝙ aliquid simpliciter generetur. Hoc enim
pz visu, ⁊ in eo non discordant visus aliorum, nec sensus
alterius rõnis, nec eget correptione, circa sensibilia ꝑ ac/
cidens, quando omnes sensus eiusdem rationis concor/
dant, alijs non contradicentibus, vt ꝙ piper sit calidu3.
Eget ergo sensus correptione, quando nõ omnes sensus
eiusdem rationis concordant, vt ꝙ bacculus sit fractus,
nam tunc corrigit̃ per alium sensum, cuius obiectum il/
lud est ꝓprium. Scđo eget correptione, quando in sen/
sibilibus per accidens non cõcordãt omnes sensus eius/
dem rationis, vt ꝙ mel sit dulce. Gustui cholerico appa
ret amarum. Gustui sano apparet dulce, corrigitur ergo
per alios sensus omnes, quib⁹ possumus iudicare gustu3 O
illum esse infirmuz, ⁊ cholericum, ⁊ per alios gustus sa/
nos plures, quos iudicamus esse sanos. Ex quo sequitur
ꝙ corrigens semper est intellectus, sed nõ nisi medianti/
bus alijs sensibus interiorib⁹ vel exteriorib⁹. Sequitur
secũdo ꝙ correptio in sensibus non cadit, nisi in sensibi/
libus per accidens in duob⁹ casibus, vel quando alij sen
sus quoruz sunt ꝓpria obiecta, discordãt, vel quãdo alij
sensus eiusdem rationis discordãt. hęc de correptiõe sen
suuz. In cõmentarijs probauimus ꝙ omne qđ apparet
est, ⁊ nihil determinauimus. Ubi de sensu ei⁹ debes sci/
re, ꝙ potest dupliciter intelligi. Uno modo ꝙ omne qđ
apparet sit ens, ⁊ in hoc vera ꝓpositio est, verum syll'us
est in quatuor terminis. Hęc eni est vera, omne qđ appa
ret, est ens, cum vero additur, mistuz apparet sub infinitis
figuris, mediuz variatur, debuit enim medium esse. sed
mistum apparet, ⁊ conclusio erit tũc. ergo mistũ est ens. P
Alio modo intelligi potest. ꝙ omne quod apparet sit, vt
apparet, ⁊ hoc pacto, negatur maior. Non eniz omne qđ
apparet, est vt apparet (vt Philoponus inquit) De logi/
ca vero dicas vt in ludicris dictum est, ꝙ hęc propositio/ Enu^ra li.io.
omne quod apparet est. probatur per ascensuz hoc mo/
do, hoc quod apparet/est ens, ⁊ illud quod apparet, est
ens, ⁊ sic de singulis. ergo omne quod apparet, est ens.
Illa enim Sorticolarum probatio multifariaz peccat,
vt in ludicris diximus. Hęc de logica.

¶ Quoniã autẽ videt̃ fere oĩb⁹ esse aliud ge/ Text⁹ antiquus. c. 17.
neratio ⁊ alteratio, ⁊ generari qdẽ ⁊ corrũ/
pi quę cõgregantur ⁊ disgregantur, alterari
aũt mutatis passionib⁹, de his istituẽtes spe/
culari opz. Dubitationes eni hñt hęc, ⁊ mul
tas ⁊ rõnabiles. Naz si gñatio est ꝯgregatio, Q
multa accidũt impossibilia. Sũt aũt rursus
rõnes alię cogentes/nec faciles vt dissoluã/
tur, ꝙ non contingat aliter se habere ⁊ si ge/
neratio non sit congregatio/aut oĩno non est
generatio/aut si est/alteratio est. an/etsi h̃ dis/
soluere sit difficile, tentandum.

¶ Quoniam autez videtur fere omnibus al/ Dilucida: tex. cõ. eiusdem.
terum esse generationem ⁊ alterationem, ⁊
generari quidem ⁊ corrumpi congregatis
⁊ segregatis. alterari vero translatis passioni/
bus, de horum scientijs considerandũ. quę/
stiones eniz habent hęc ⁊ multas ⁊ rõnabi/
les. Sigdem enim ꝯgregatio est generatio:
multa

A multa ĩpoſſibilia ɔtingũt. ſũt autẽ rõnes alię rurſus neceſſarię, ⁊ nõ faciles ſolõne, vt nõ ɔtingat aliter ſe habere. ⁊ ſi nõ eſt ɔgregatio gñatio, vel oĩno nõ eſt generatio, vel erit alteratio. aut ſi h̄ eſt difficile ſolui, tẽtãdũ eſt.

Com. 17^m. ¶ His expeditis repetit q̃õnẽ, p̃accipit tñ illud in q̃ oẽs ɔſentiũt, ɔueniũt q̃dẽ quãtũ ad h̄ q̃ gñatio dĩt ab alteratiõe. nã gñatio ſit ɔgregatiõe corporum ĩdiuiduorũ, ⁊ corruptio ſegregatiõe. alteratio ṽo ſit facta ɔgregatiõe, quoties illa in ɔgregato ordinẽ ⁊ poſitionẽ euariãt, verũ q̃a ⁊ antiq̃ ĩſufficiẽter locuti ſunt, ⁊ falſa dixerũt. de horũ ſciẽtys ɔſiderãdũ. Nã ſi gñatio eſt ɔgregatio, multa ĩmpoſſibilia accidũt, q̃ dixit ɔ̃ Empedoclem, ⁊ ſi generatio nõ eſt ɔgregatio, tunc vel nõ erit oĩno generatio vel erit
B alteratio, aut ſi hoc difficile eſt ſolui, tẽtãdũ eſt labore, ⁊ ſudore, ac ſtudio. Et ſic pʒ q̃ſtio, quę ait, patent.

Recognes ¶ Optime textus iſte in cõmẽtarys ĩtroducit̃, verũ qd̃ diuus Thomas aſſerit, pulchrũ eſt, vult eñ q̃ Ariſt^{les} hic velit oñdere rei difficultatẽ qd̃ laudo, q̃a ex h̄ redditur auditor attẽtus. p̃cedit tñ hoc pacto, q̃ p̃mo reſumit illud in quo fere oẽs ɔcordãt (⁊ inq̃t.) Om̃ aũt vĩ fere oĩbus eẽ aliud gñatio, ⁊ alteratio, q̃a Democrito, Leucippo, Empedocli, ⁊ Epicureis, vt inq̃t Philoponus. ⁊ non ſolũ h̄ vĩ fere oĩb⁹, ſed q̃ gñari ſit corũ, q̃ ɔgregant̃, corrũpi corũ, q̃ diſgregant̃. Alterari ṽo mutatis paſſionib⁹ in ipſo ɔgregato, h̄ eſt illud, in quo fere oẽs ɔcordãt. Secũdo aũt p̃ponit eius ĩtẽtionẽ, vt oñdat hincinde difficultatẽ, ⁊ inq̃t de his ĩſtituẽtes ſpeculari opʒ. nũc oſtẽdit difficultatẽ (⁊ inq̃t.) Dubitatiões enĩ hñt hęc, ⁊ multas, ⁊ rõnabiles. ⁊ tentat rões pro vtraq̃ p̃te, ⁊ p̃mo p̃bat q̃ generatio nõ ſit ɔgregatio, ⁊ dĩc, nã ſi gñatio eſt ɔgregatio,
C multa accidũt ĩpoſſia, q̃a (vt Philoponus inq̃t) deſtruemus paſſiões, ⁊ corporũ ɔtinuitatẽ. p̃ altera p̃te argumẽtat̃, ⁊ p̃mo p̃ponit h̄, ⁊ dĩc. Sũt aũt rurſus rõnes alię p̃ altera p̃te nec diſſolutu faciles, cũ id, qd̃ p̃bãt, nõ videat̃ aliter ſe hře, ⁊ ponit illas, ⁊ inq̃t. Et ſi generatio nõ ſit cõgregatio, tũc aut oĩno non eſt generatio, aut ſi eſt, tunc generatio erit alteratio, vt deductũ eſt ɔtra Diogenẽ, Anaximenẽ, Heraclitũ, Hippaſuʒ, Thaletem, ⁊ Anaximandrũ. Tunc erigit eius intẽtionẽ. ⁊ inq̃t. an ⁊ ſi h̄ diſſoluere ſit difficile, tẽtandũ eſt eius diſſolõnẽ. Hęc de itẽtiõe ⁊ de difficultate ĩtentionis, in quibus non recedimus ab his, quę diximus in cõmentarys.

Tex. anti. cõ. 18. ¶ Principiũ aũt horũ oium eſt, vtrũ ſic ⁊ generẽt̃ ⁊ alterent̃ ⁊ augumẽtent̃ ea quę ſũt ⁊
D his ɔtraria patiant̃, primis magnitudinibus exñtib⁹ ĩdiuiſibilib⁹, an nulla ſit magnitudo ĩdiuiſibilis: differt eñ hoc, plurimũ. Et rurſus, ſi magnitudines ſint ĩpartibiles, vtrũ (vt Democrit⁹ ⁊ Leucippus) corpora hę ſint, an (vt in Timęo) plana:

Dilucida: tex. cõ. eiuſdem. ¶ Principiũ autẽ horũ oium, vtrũ ſic ⁊ generent̃, ⁊ alterent̃, ⁊ augeant̃ entia ⁊ horũ contraria patiant̃, primis magnitudinib⁹ exiſtẽtibus indiuiduis, aut nulla exiſtẽte ĩdiuidua magnitudie. Refert eñ hoc plurimũ. ⁊ rurſus ſi magnitudies indiuiduę ſint, vtruʒ (vt Democrit⁹ ⁊ Leucippus) corpora illę ſint, aut (quẽadmodũ in Timęo,) planities.

Cõ. 18^m. ¶ Nunc ad q̃õnis ſolõnẽ accedit. ⁊ duas p̃ponit q̃õnes. q̃bus ſolutis, patebit ſolõ ad q̃õnẽ p̃ncipalẽ, ſunt eñ hę
E p̃ambulę ad illã. Inq̃t. [Principiũ aũt horũ oium. Utruʒ ſic ⁊ gñent̃, ⁊ alterent̃, ⁊ augeantur entia] vʒ nãlia [⁊ ɔ̃ria patiant̃] gñationi q̃dẽ corruptionẽ, augumẽtatiõi ṽo diminutionẽ, hoc eſt corrũpant̃ ⁊ diminuant̃ [p̃mis magnitudinib⁹ exñtib⁹ ĩdiuiduis, aut nulla exñte ĩdiuidua magnitudine] [Refert eniʒ hoc plurimũ. hęc eſt p̃ma qd̃ p̃ambula. deinde mouet ſecundam. ⁊ qd̃ dicit. pʒ. hę enim duę q̃õnes p̃ręambulę ſunt ad principalem.

Recognes ¶ Philoponus ſic reſoluit textũ ad q̃õnes p̃ręambulas, vt prima ſit vtrum corpora atoma ſint, vel nulla corpora atoma ſint, dicit enim Ariſt^{les}, q̃ differt plurimum. Cur autẽ differt plurimuʒ, Philoponus declarat. nam ſi corpora atoma ſunt ⁊ intranſmutabilia. ſequitur q̃ gñatio ſit congregatione, vt Democritus ⁊ Leucip. dixerũt. At ex deſtructione antecedẽtis non ſeq̃tur deſtructio cõſequentis, q̃a ſtat non eſſe atoma corpora, ⁊ gñationem
F fieri ɔgregatione, vt ponit Empe. qui negat atoma corpora, ⁊ ɔcedit generationẽ fieri cõgregatione elementorum. ¶ Animaduerte tamen, q̃ nec p̃ma hypothetica eſt neceſſaria niſi in doctrina eorũ, nõ eñ ſequit̃, atoma corpora ſunt. ẽ gñatio ſit ɔgregatiõe corporũ atomorũ. q̃a ſtat atoma corpora eẽ, ⁊ ex illis nihil fieri. Hęc eſt p̃^a q̃ſtio. Secũda ṽo eſt, dato q̃ atomę, emergit alia q. vtrũ hę ſint vt Democritici corpa: An (vt Plato) ſup̃ficies. h̄ ẽ 2^a. q.

Tex. anti. com. 19. ¶ Hoc igit̃ ipʒ, vt ⁊ in alÿs diximus, irrõnabile ẽ, vſq̃ʒ ad plana diſſoluere. Quapp̃ magis rõnabile fuerit, corpora eẽ indiuiſibilia. Sʒ ⁊ hęc, multaʒ hñt irrõnabilitatẽ. attñ ⁊ hos alterationẽ ⁊ gñationẽ ɔtingit facere (vt
G dcm̃ eſt) ɔuerſione ⁊ cõtactu trãſmutantes idẽ, ⁊ figurarũ differentÿs. qd̃ q̃dẽ, facit Democritus. Quapp̃, ⁊ colorem nõ dicit eẽ. cõuerſione eniʒ, colorari. His aũt qui in plana diuidũt, nõ amplius. nihil eñ ſit p̃ter ſolida, cõpoſitis ſ̃m ſup̃ficiẽ, paſſioneʒ eñ nõ poſſunt generare aliquam, ex ipſis.

Dilucida: tex. cõmẽ. eiuſdem. ¶ Hoc q̃dẽ igitur ip̃m, quẽadmodũ ⁊ in alÿs diximus: irrõnabile eſt vſq̃ʒ in ſup̃ficies reſoluere, ideo magis rõnabile eſt, eẽ corpora indiuidua. Lʒ ⁊ hęc plurimã habeãt irrõnabilitatẽ. tñ per ipſa alterationeʒ ⁊ generationẽ cõtingit facere (quẽadmodum dictũ eſt)
H conuerſione, ⁊ tactione, ⁊ figurarũ differentÿs ip̃m tranſmutantibus (vt Democritus inquit.) Ideo ⁊ colorem nõ aiunt eſſe. ɔuerſione eniʒ colorari. His ṽo qui in planicies diuidũt, nequaq̃ʒ. nihil eñ ſuperficieb⁹ ipſis congregatis ſit p̃ter ſolida. nam nullã ex his paſſionem generari concedunt.

Cõ. 19^m. ¶ Soluit nũc ad 2^{am} q̃õnẽ. ⁊ inuit ɔ̃ Platonẽ. p̃ ſyllʒ hypotheticũ a deſtructiõe ɔ̃ñtis, qd̃ 3° cęli fecit. Scd̃o cõparat hãc Platonis ad illam Democriti, dans itelligere 2^m errorẽ eius. Prima rõ ſic cõponitur. ſi corpora nãlia ex planicieb⁹ cõponunt̃, reſoluunt̃ in planicies. hęc pʒ. q̃a in ea eſt reſolõ, ex q̃bus eſt cõpoſitio. deſtruit ɔñs. ⁊ inq̃t [Hoc q̃dẽ igit̃ ip̃m ɔñs, quẽadmoduʒ in alÿs dixi.

I mus, irrõnabile est vsq3 in sup̃ficies resoluere. deide cõ-
parat iter Platonẽ ꝛ Democritũ. Et ingt adeo mag rõ-
nabile est eẽ corpora indiuidua, pp rões quas dicet, lz
ꝛ hęc plurimã habeãt irrõnabilitatẽ. Declarat tñ eaz eẽ
minus malã. ꝛ ingt. tamẽ per ipsa alteratione ꝛ gñatiões
ꝯtingit facere (quẽadmodũ dcm̃ est) ꝯuersiõe, ꝛ tactiõe,
ꝛ figurarũ differẽtijs ipm ꝯgregatum transmutãtib⁹, vt
Democritus ingt. Prima eni indiuiduoꝝ corpoꝝ ꝯgre-
gatione gñat̃ ens. at ipso genito, qñ corpora illa conuer-
tunt̃, vel alio mõ ꝯtangunt̃, vel alijs figuraruz differen-
tijs euariat̃ illud, alteratio illius erit. Hoc aũt magis de-
clarat per ea q̃ spãliter dicũt. Et ingt. [Ideo ꝛ colorẽ nõ
aiunt esse.] Subaudi in ipso corpore effectualr̃, ꝛ realr̃.
naz ꝯuersiõe illoꝝ aiunt ipm colorari, ꝛ ita ꝯcedunt cor-
pus nãle colorari, ꝛ non per colorẽ realẽ. vt nubes colo-
K rant̃, ꝛ cętera alia. ꝛ nõ per colorẽ realem, sed solũ p ap-
parẽtiã. Sic igit̃ possunt Democriti gñationez ꝛ altera-
tionẽ aliquãtulũ saluare. Tũc subdit. His xo qui in pla
nities diuidũt, neq̃q̃ est possibile talẽ differẽtiã salua
re, ꝛ dat cãm. Et ingt. [Nihil eniz sup̃ficieb⁹ ipsis cõgre-
gatis fit p̃ter solida.] Nã e puncto fluente linea, ex linea
sup̃ficies, ex superficie solidũ siue corpus. Nã nullaz ex
his passionẽ nãlem gñari ꝯcedunt Platonici, sed solam
mathematicã, q̃re alterationem differre a generatiõe di
cere non possunt. Et ita patent tria contra Platonẽ. Pri
mũ est, q ex superficiebus non fiunt entia naturalia. Se
cundo, q non differt alteratio a generatione. Tertio, q
Democritus minus male dixit.

Recogñes ¶ In cõmẽtarijs diximus Ari^{lem} dissoluere hic 2^{am} quę-
stionẽ, circa qd (vt Philoponus ingt) Aristo^{les} p̃mo me
minit absurditatis opinionis Platonis, quaz dixit in 3°
L de cęlo. Secũdo transit ad inquirenduz si atoma corpo-
ra esse possint, de p̃mo dicit, hoc igitur ipsum, qd Plato
dixit de sup̃ficieb⁹, vt ẽt in alijs dixim⁹. s. de cęlo. libro 3°
irrationabile est vsq3 ad plana dissoluere. hęc est absur-
ditas opionis Platonis, ex quo vult habere nullatenus
esse concedendas superficies. deinde trãsit ad ingrẽduz
an atoma corpora sint, ꝛ, vult (vt Philoponus ingt) q
non sint, verũ asserit hanc positionem esse pbabiliorem
ꝛ magis nãlem, ꝛ dicit, quapp magis rõnabile est corpa
esse indiuisibilia (vt Democritus ingt) Sed ꝛ hęc mul-
tã habẽt irrationabilitatẽ, attñ ꝛ hos alteratione, ꝛ gene
rationem ꝯtingit facere (vt dcm̃ est) asserentes ꝯuersiõe
de situ in situm ipsoꝝ corpoꝝ atomoꝝ, ꝛ contactu, quo
illa se aliter atq3 aliter in ipso misto ꝯtangunt, ꝛ figura-
rum differentijs, quib⁹ illa in ipso misto diuersimode fi-
gurant̃, idem alterari, qd qdem facit Democritus. signũ
autẽ qa Demo. non dixit colorez esse rẽ nãlez in effectu,
Sz dixit mistũ colorari ꝯuersione corporuz atomorum
M de situ in sitũ, de ordine in ordinẽ, ꝛ de figura in figuraz.
His autẽ (vt ingt) qui corpora in plana diuidũt, nõ am-
plius, supple faciũt q̃3 solida, naz ex sup̃ficieb⁹ nihil fit p̃-
ter solida, hoc est corpora, cũ ſm superficies cõponunt̃,
vt mathematici dicunt. cui⁹ cã est, qa ex sup̃ficieb⁹ nullã
passionem nãlez possunt gñare, nec sub̃alem, nec accidẽ-
talem, nisi corpora. Et sic pz, q positio Demo. est absur-
da, tñ pbabilior, ꝛ magis nãlis positione Platonis.

Text⁹ anti quus. c. 20. ¶ Causa autẽ quare minus possint confessa
videre, inexperiẽtia est. Quapp quicũq3 ma
gis insudauerunt in nãlibus, magis possunt
supponere talia pñcipia, quibus multa pos-
sunt complicare. qui autem ex multis ratio-
nibus, eoꝝ quę existũt, indocti sunt, ad pau-
ca respicientes, facilius enunciant.

¶ Causa xo quare minus potuerunt cõfessa N Dilucida⁹ tex. cõmẽ. eiusdem.
videre, inexperiẽtia fuit. Iccirco qcũq3 ma-
gis insudauerunt in nãlibus, magis possunt
supponere talia principia, quę possunt plu- alr̃ plimoꝝ fmo nõ ignari eẽ
ra congregare. Qui xo ex pluribus sermo-
nib⁹ minime contẽplatiui existentes sunt, ad
pauca aspiciẽtes, enunciant facile.

¶ Latini subtilius textũ hũc exponũt. q̃3 forrasse Ari^{les} Com. 20⁹.
velit, volũt eni Platonẽ philosophatũ eẽ ab itelligibili-
bus, circa q̃ est inexperiẽtia. Democritus a sensibilibus,
circa quę est scia nãlis. Ideo ingt. Cã xo q̃re Platonici
minus potuerũt ꝯfessa . h̃ est nãlia ꝛ apparentia videre,
inexperiẽtia fuit, quę est circa vlia, ex qbus ad sensibilia O
ꝓcesserunt. Iccirco qcũq3 magis insudauerũt in nãlib⁹,
magis possunt supponere talia pñ^a, q̃ possunt plura con-
gregare, vt inde generent̃ res ipsę. Nã phia hoꝝ ꝓcessit
a sensibilib⁹, q xo ex plurib⁹ sermonib⁹ minime contẽ-
platiui existẽtes sunt, vt Platonici, ad pauca h̃ est vlia,
quę sunt pauciora singularib⁹, enũciãt facile de nãlib⁹ ꝛ
leuiter. Hęc latini. Ego xo nõ credo Ari^{lem} ita subtilr̃ ꝛ
metaphorice eẽ locutũ, sed xba itelligo vt sonant. Accu
sat eni Ari^{les} Platonẽ, qa in nãlib⁹ min⁹ ꝓfessus fuit, sz
in metaphysicis, ideo min⁹ dicere potuit in eis, at Demo
crit⁹ ꝯ. plurimũ circa res nãles, ꝛ min⁹ in metaphꝭica. iõ
p̃ponẽdus ẽ. Propterea illi multoꝝ sermonũ ignari ad
pauca respiciẽtes, facile enũciãt, qa rões ñ hñt, sz xba.

¶ Ut bene in cõmẽtarijs diximus, hic assignat Aristo^{les} Recogñes
cãm, cur opinio Demo. pbabilior sit, ꝛ magis nãlis, ꝛ to
ta causa est, qa Demo. xsatus est in nãlibus, ꝛ Plato in P
rõnibus mathematicis (vt Philoponus ingt) vñ dicit.
Causa aũt quare minus possint cõfessa videre, h̃ est nã-
lia ꝛ sensibilia, est inexperiẽtia. s. qa Plato nõ est xsatus
in nãlibus. Ideo ingt, quapp quicũq3 magis in nãlibus
ipsis insudarũt, magis possunt supponere talia pñcipia,
per quę multa nãlia (vt Philoponus ingt) possunt com
plicare, ac assignare. vt Demo. qui exercitatus in physi-
cis multos effectus nãles saluauit, ꝛ multoꝝ causas assi-
gnauit ex suis pñcipijs, quę posuit. Philoponus autẽ in
gręco habebat duas scripturas, vt quę, ꝛ qbus, sed nõ re
fert, qa si dicit quę, sensus est, quę principia multa nãlia
possunt cõnectere, si dicit qb⁹ vult dicere, qbus pñcipijs
Demo. põt multa nãlia cõponere. Qui aũt ex multis ra
tionib⁹. s. mathematicis philosophati. eoꝝ, quę existũt. i.
rerũ nãlium, q̃ sunt, indocti sunt, ad pauca respicientes,
facilius enũciant, ꝛ per pauca, Philoponus innuit Ari^{lem} Q
intelligere paucas rões in nãlibus ꝯfectas, naz paucas
rões in nãlibus, multas in mathematicis respexit Pla
to. In cõmentarijs xo quę diximus, bene dicta sũt. Phi
loponus tamen sic videtur intelligere.

¶ Uidebit aũt quis ꝛ ex his, quãtum diffe- Text⁹ anti. com. 21.
rũt qui physice ꝛ qui logice cõsiderant. De
eo eniz qd est indiuisibiles esse magnitudi-
nes, hi qdẽ inquiunt, q ipse triangulus mul-
tę erit. Democritus autem, videbitur vtiq3
proprijs ac physicis rationibus persuaderi.
Manifestũ aũt erit qd dicim⁹, ꝓcedẽtib⁹.

¶ Uidebit aũt vtiq3 quis ꝛ ex his, quãtũ dif- Dilucida⁹ tex. cõ. eiusdem.
ferũt physice ꝛ logice intẽdẽtes, nã q idiui-
duę sint magnitudies, dicũt qa ip̃z triangu-
lum eẽt

A luȝ eēt plura. Democritus ꝟo videtur proprijs ⁊ physicis rōnibꝰ ꝑsuadere, quēadmodūȝ ꝓcedētibus (qđ dicimus) patebit.

Com̄.21m. ℂ Qȝ magnitudīes hoc est planities īdiuiduę sint, Plato logica rōne ꝑsuadet, eo qꝫ si nō, tūc triāgulū nō eēt indiuiduū, sed plura, ⁊ sic non ꝑma figura, ad quā est resolō oīuȝ figurarū. Hęc rō dr̄ logica, ĝa ꝑ extranea ꝓbō nāli, sȝ magis ꝑ mathematicā, at Democritꝰ ꝓcessit in sua opione rōnibꝰ ꝓprijs ⁊ physicis. Et hic est tertiꝰ Platonis error.

Qō Egidij ℂ Quia ad pōnēȝ Democriti sequit̄ colorem nō hr̄e eē reale ⁊ in effectu fixū ⁊ stabile. Ideo q̄rit Egidius vtruȝ color habeat eē fixum, ⁊ reale, ⁊ arguit qꝫ nō. Tūȝ ĝa accidēs, cui nō cōpetit eē nisi in ordīe ad subaȝ. Tūȝ ĝa est extremitas ꝑspicui in corpore termīato. Tū

R° Egidij B ĝa causat̄ ex diuisiōe corporis visibilis. ℂ Ad B r̄ndet Egidius qꝫ color est res in effectu, ⁊ realis, ⁊ non apparitio tm̄. Uult eni colorē eē qd cōpositum ex lumine tāq̄ formali quodā, ⁊ dispōne quadam ꝯcta ex mistura tāq̄ ex mā, ex qbꝰ ambobus fit color, q est veluti lux opaca,

Ad rōnes vel opacitas lucida. ℂ Tūc r̄ndet ad rōnes. Ad ꝑmā qꝫ color est ens, ⁊ formalr̄. Et cū dr̄ qꝫ ens dr̄ de suba ⁊ accidēte analogice. R̄ndet qꝫ dr̄ analogice seruata nā, ⁊ non analogice seruato ordīe tm̄. ℂ Ad 2m r̄ndet qꝫ est extremitas lucida corporis ꝑspicui, ⁊ in effectu existēs, nō apparēs tm̄. ℂ Ad 3m r̄ndet qꝫ ex diuisiōe fit ꝑ accńs color, pro quāto ꝑ diuisionē fit sup̄ficies, q̄ ꝑmo coloratur. Hęc Egidiꝰ.

Dubōnes ꝯ Egidiū ℂ Sȝ vr̄ qꝫ hęc positio peccet. Tūȝ ĝa solō est falsa. Tūȝ ĝa r̄nsiones malę, falsa qdē solō, qm̄ ꝯtra Auerroeȝ 2° de aīa.cō.67. vbi ꝯ Auēpacē determīat lumē esse necessariū coloribꝰ, non qdē ꝑ ꝑ esse colorꝫ, sȝ ꝓpterea vt videant̄, ꝑsuadet aūt hoc pluribꝰ rōnibꝰ, sȝ po

C tissime, ĝa apud Arist.tex.cō.66. hęc est ꝑ se secūdo modo. color est visibilis, tūc arguit. si visibilitas inest colori per se, igit̄ hȝ cām in subito, ⁊ per ꝯn̄s dēpta luce erit visibilis. R̄nsiōes ēt peccāt, ꝑma qdē, ĝa si ens seruat vnā nām cōem vtrisq̄, tūc ab vnitate nāę dicet̄ vniuocūȝ, ⁊ si sic, tūc erit qd potentiale, ⁊ ita in deo erit cōpositio. 2° ꝟo, ĝa tunc totius corporis sola extremitas esset colorata, ⁊ ita ꝓfundū nō esset coloratū. tertia aūt, ĝa tūc color fieret nulla ꝑcedente in ꝑmis qualitatibꝰ alteratione, ĝa sola diuisione ḡnat̄ sup̄ficies per ipsuȝ, qua genita, color

Defensio fit in extremo. ℂ Et lȝ hęc positio sit ꝯ Auerroem, ꝓbabilr̄ pōt teneri nūc. Ad ꝑmaȝ diceret Egidius qꝫ illa est per se. color est visilis, ⁊ qꝫ color hȝ cām ꝑdicati, ĝa habȝ lucē, nō eni lux est res extranea colori, sed illius forma ⁊ actus. ℂ Ad ea q̄ sūt ꝯtra r̄nsiones. Ad ꝑmā diceret ipse qꝫ per nām itelligit ꝯceptuȝ cōem nālem, q est aliqd ꝑ

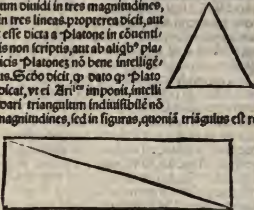
D ter aīam, quo formalr̄ suba ⁊ accńs sunt entia, nec oportet eū eē potētialem, ĝa nō est nā cōpleta, sed ꝯceptꝰ nālis, nō potētialis, sed ꝯbibilis, vt acutiores qdaȝ fingunt. ℂ Ad 2m ꝯcederet Egidius solā sup̄ficiē extremā esse actu coloratā, cęterꝫ corporis eē potētia ꝓxima taleȝ, ĝa sibi non deest nisi lux, qua recepta in sup̄ficie mox color est. ℂ Ad 3m diceret qꝫ ꝑ solaȝ diuisionē pōt causari color in actu vltima actuatione, ac ꝑ alterationē causat̄ color quo ad māle, ⁊ hoc nō incōuenit, verꝫ res hęc ꝓpria

In q̄t Democritꝰ minus male. est 2° libro de aīa, sed hęc raptiȝ ꝑꝑ Egidiū tetigi. ℂ Animaduerte qꝫ Democritꝰ minꝰ male dixit, q̄ Plato. Tūȝ ꝑmo ĝa sensibiliū reruȝ posuit ꝑnꝰ sensibilia. Plato ꝟo insensibilia, vt 3° cęli.cō.61. Tūȝ 2° ĝa Democritꝰ potest saluare differentiā saltē apparēter iter ḡnationeȝ ⁊ alterationem, quā minime Plato, qđ in textu patet. Tū tertio. quia Democritus philosophatus est ex sensibꝰ, ⁊ memorius, ⁊ experiēs. Plato minime. Tūȝ quarto ĝa rōnes Democriti nāles sunt, Platonis extraneę.

E Recognes ℂ Ostēdit etiā qꝫ Democritus ꝓbabilius dicit quo ad rationes, ĝa Plato ꝓbauit eē indiuisibiles magnitudines per mathematicas rōnes, ⁊ sic per extraneas, ⁊ ita ꝑ logicas, rōnes eni extraneę, logicę dicunt̄ ꝑmo posteriorꝫ. Democritus aūt (vt postea dicetur) ꝓbauit īdiuisibiles magnitudines eē per ꝓprias rōnes, vtpote ꝑ physica ꝑncipia. Ergo quo ad rōnes Demo. probabilius ꝓcessit, qꝫ autē Plato ꝓbauit indiuisibiles magnitudines eē ꝑ rōneȝ mathematicā, declarat Philoponus ex ꝟbis Aristo. nam si oīs magnitudo diuisibilis est, cū triangulus ipse per se, qui est idea triāgulorꝫ, sit quędaȝ magnitudo, erit idea triangulorꝫ diuisibiles in plures magnitudīes, ⁊ sic (vt Philoponus inqt) erūt q̄dam priora ipso ideali triangulo, vtpote ea, in quę illa idea diuidet̄, qđ est impossibile, nō enī esse pōt aliquid prius idea ipsa. Quare cūȝ

F hęc absurda sint, opȝ dicere ipm per se triangulum, qui idea est oīam, nō esse magnitudinē diuisibilem, qua rōne fit, vt aliquę sint indiuisibiles magnitudines, hęc fuit rō Platonis, ⁊ vt pȝ, mathematica est, sumēs mediū ipȝ per se triāgulum. vn̄ dicit. Uidebit aūt qs ⁊ ex his, quātuȝ differūt in suis rōnibꝰ Democritici, q physice, ⁊ Platonici, qui logice, hoc est ꝑ extraneas ⁊ mathematicas rationes magnitudīes cōsiderant. cuiꝰ expōnem statiȝ subscribit, ⁊ dicit. De eo eni qđ est indiuisibiles esse magnitudīnes, hi qdem .s. Platonici inqunt. supple qꝫ si oīs magnitudo sit diuisibilis, autotrigonon, hoc est ipse ꝑ se triangulus, qui est oīam triāgulorꝫ idea, multę magnitudines erit, vt deductuȝ est. qđ cum sit absurdū, cōcluserūt esse īdiuisibiles magnitudīes. Patet igit̄ Platonicos ꝓcessisse logice, hoc est ꝑ mediū extraneū a nāli ꝑhia. Democritus autēȝ (vt inqt) videt̄ vtiq̄ ꝓprijs ac physicis rōnibus persuaderi ad dicēdū magnitudines indiuisibiles, vt manifestū erit, ꝓcedentibꝰ postea.

G Defensio Platonis. ℂ Digreditur aūt Philoponus hic pro defensiōe Platonis, ⁊ ꝑmo dicit qꝫ Plato ita peritus in mathematicis, nō potuit dicere hoc. s. qꝫ triāgulus sit indiuisibilis, nam oībus pȝ triāgulum diuidi in tres magnitudines, vt in tres lineas. propterea dicit, aut hęc esse dicta a Platone in cōuenticulis non scriptis, aut ab aliqbꝰ platonicis Platoneȝ nō bene intelligētibus. Scđo dicit, qꝫ dato qꝫ Plato ita dicat, vt ei Aristo. imponit, intelligit dari triangulum indiuisibilē nō in magnitudines, sed in figuras, quoniā triāgulus est re

H ctilinearuȝ prima figura, ad quā resoluunt̄ omnes alię, vt quadrangulus in duos triangulos, pētagonus in tres triangulos, ⁊ sic de cęteris. Ipse autem cū in nullā ꝑorē resolui possit, non ab ratione figura īdiuisibilis dicitur, q̄ non est in priores figuras resolubilis, lȝ in lineas resolui

possit. Tertio dicit, q dato q velit Plato triãgulum eẽ
I indiuisibilem simplr etiã in magnitudines, nõ intelligit Plato de triãgulo reali, sed de rõne triãguli, domus eni in re diuisibilis est, ratio vero domus idiuisibilis. Hec ex Philopono. nos autẽ dicimus Platonez, ⁊ oẽs veteres posse defendi, cuz eoꝝ opiniones reducuntur ad sensuz peripateticuz. Satis autẽ fuit Aristoteli habere opionẽ Platonis vel in conuentionib' narratã, vel in libris scriptaz vt iacet, eẽ falsam, vt Alexãder sepius asserit.

Tex. anti. com. 22. ¶ Habet eteniz dubitationẽ, si qs ponat corpus qõdam eẽ, ⁊ magnitudinẽ oino diuisibilez. ⁊ hoc possibile. Quid eniz erit, qd diuisionem effugiat? Si enim oino diuisibile est, ⁊ hoc possibile sit, ⁊ simul erit hoc oino
K diuisum (etsi non simul diuidatur) ⁊ si hoc fiat, non erit vtiqz impossibile.

Dilucida. tex. cõmẽ. eiusdem. ¶ Habet eni dubitationez: si quis ponat corpus aliqd eẽ ⁊ magnitudinẽ penit' diuiduã ⁊ idẽ possibile. Quid eniz erit qd qdẽ diuisionem aufugiat. Si enim penitus diuidua: ⁊ idem possibile. Tunc simul erit h penitus diuisum: ⁊ si non simul diuidatur: ⁊ si hoc fiat: nihil vtiqz erit impossibile.

Cõ. 22m. ¶ Pro Democrito nũc arguit, ⁊ virtus syllogismi (vt mihi videt, ⁊ põt colligi ex paraphrase Auerrois) est. põt oẽ corpus nãle eẽ actu diuisuz in atoma, igit cõponit ex atomis. ꝯñtia tenet. qa ex eisdẽ cõponunt corpora natu
L ralia, in quę vltimo possunt esse actu diuisa. añcedẽs pbat, qa oẽ quo posito in esse nullũ seqtur impoẽ, est possibile, sed posito q corpus nãle sit actu diuisum ad ifinita atoma, nulluz seqtur impoẽ, igit corpus nãle põt diuidi in ifinita atoma, qd erat añcedens, fortasse Aristoteles sic intẽdit, lz lr̃a sit occulta valde. Aristoteles igitur de syllo pbat añcedẽs tñ, ⁊ ingt. Habet eni dubitationẽ, siue argum p parte Democriti, si qs ponat corpus aliqd eẽ, ⁊ magnitudinẽ penitus diuiduã actu, ⁊ idẽ possibile. q. d. si quis ponat possibile in eẽ. p Democrito bona psuasio erit, quia qs dicere põt corp' nõ eẽ diuisibile ƒm oẽm ptez. Ingt. Quid eni erit, in corpore ipso, qd qdẽ diuisionez aufugiat? q. d. nihil. qa põt fieri diuisio supra oẽ signũ datũ, ⁊ h vlterius declat. d. Si eni penit' diuidua actu, ⁊ idẽ possibile, hoc est si possibile ponat in eẽ, vt qd est possibile diuidi ƒm oẽ diuisuz actu sit ƒm oẽ, tunc per casum illr erit hoc penit' diuisum, ⁊ si nõ simul totũ diuidat, sed p ptẽ post ptẽ, ⁊ si hoc fiat, ita vt ponat in esse, tunc vtiqz nihil
M erit impoẽ. Sic igit pz añcedẽs, q oẽ corpus nãle põt esse actu diuisum in atoma infinita, ⁊ per ꝯsequẽs ex illis componitur. Uel fortasse videt mihi melius q Aristoteles hic pro Democritica ratione petat sibi cõcedenduz q magnitudo omnis ⁊ corpus omne nãle potest eẽ actu diuisum ƒm omne signum, ⁊ hoc declarauit, qa eo posito in esse, nullum sequitur impossibile.

Recognes ¶ Oẽqz in cõmentarys expõnes, quas assignauimus, nõ sint reuocandę, tñ ex his quę Philoponus dicit, possum textus hosce forsitan facilius exponere, tãetsi fatear ingenue textus hos me nõ plenius intelligere, desiderarez eni plibenter pceptorem, nec Philoponus omni ex pte hos textus dilucide exposuit. Dicamus tñ, q cuz Aristoteles dixit rõnes Democriti esse pbabiliores, quibus ipse corpora resoluit ad magnitudies atomas, ⁊ pmisit hoc declarare pcedentibus, nũc qd promisit, declarat. Et pmo mo

uet qõnem, ⁊ querit dato q aliqd corpus nãle, vt lignũ N
sit actu diuisum ƒm omne signũ, quid est illud, qd remanet, qd vlterius diuidi nõ põt, post illius corporis oimodam diuisionẽ? Hec est qd dicit. Habet eni dubitatõez, si qs ponat corpus qõdam nãle, vt lignum, vel id genus esse in rerũ natura, ⁊ esse magnitudinẽ oino, hoc est ƒm omne signũ diuisibilẽ, ⁊ ponat hoc eẽ possibile, hoc est. Si ponat idem corpus nãle esse magnitudinẽ ƒm oẽ signuz diuisibilẽ, ⁊ idẽ possibile ƒm omne signũ esse actu diuisum. ¶ Dicit aũt hec, qa qdam sophistaruz fecerunt Quę sophistę.
differẽtiam, cõcedunt eni aliqd corpus nãle esse magnitudinem ƒm oẽ signuz diuisibilẽ, ⁊ negant eam posse eẽ ƒm oẽ signum actu diuisam. Propterea Aristoteles dicit, si qs ponat, ⁊ pro eodẽ accipiat aliqd corpus magnitudinem eẽ ƒm omne signũ oino diuisibilem, ⁊ hoc idẽ corpus eẽ possibile actu ƒm oẽ signum eẽ diuisuz, vt reuera est di
cẽdum, nã idẽ est, qa si magnitudo est ƒm omne signum O
diuisibilis, põt diuidi ƒm oẽ signuz, qa diuisibile, ⁊ aptũ, ⁊ possibile diuidi idez est. Ulterius, põt diuidi. ergo põt ƒm oẽ signũ esse actu diuisa, qd eniz est possibile fieri est possibile factuz. ergo hr̃ verũ est idem corpus ƒm oẽ signũ esse diuisibile, ⁊ ƒm oẽ signũ possibile esse diuisum. Igit posito supple casu in eẽ, q sit corpus illud ƒm oẽ signum actu diuisum, quid eni erit vlterius qd diuisionez
effugiat. ¶ Hec est vna expositio, quã Diuus Thomas Quid sig'
assignat, lz aliter nos in cõmentarys diximus, ⁊ tũc p signum oẽ intelligit partez oẽm, quę põt ad sensuz in ipo nãli corpore designari. At mota qõne, pcedit ad rõnes Democriti, ⁊ sumit hanc hypotheticã, si idem corpus naturale est magnitudo ƒm oẽ signuz diuisibilis, ⁊ possibile ƒm omne signũ esse actu diuisuz, simul erit aliquando oino, hoc est ƒm oẽ signum actu diuisuz, ⁊ si nõ simul di
uidat, sed successiue, ⁊ addit, q si hoc fiat, vt. s. tale corp' P
actu ponatur diuisuz, ex positiõe huius nullũ eueniet impossibile. ergo ex his sumit suppõnẽ, ⁊ cãz suppositiõis, suppõnem qdẽ. s. q ponatur aliqd corpus nãle, vt lignũ ƒm omne signũ actu diuisum, pz hec suppõ, qa oẽ possibile, ex cuius positiõe nõ emergit ipossibile, põt poni in esse, hec de suppõne, quã etiam Philoponus colligit, ex verbis Aristotelis. Quo vero ad verba attinet, Addit [⁊ si h fiat nõ erit vtiqz ipossibile,] qa posset qs dicere, q de facto nunqz erit tale corpus actu diuisuz. Propterea addit, dato q nũqz erit ita ƒm oẽ signum actu diuisum, saltẽ si ponatur per casuz q hoc fiat, nullum emergit impossibile, ergo saltez ponatur per casuz, vt videatur vis argumenti. Tu vero considera, si melius habes.

¶ Quapp ⁊ ƒm ipsum medium, similr. ⁊ oino etiam, si omni ex parte natura est diuisibile: qñuis sit diuisum, nullum erit impossi- Text' antiquus. c. 23.
Q bile factuz: quoniam neqz si in decez millia decies millies diuisa fuerint: vllũ est ipoẽ. Quãuis forsitan, nullus vtiqz diuidet.

Dilucida. tex. cõmẽ. eiusdem. ¶ Igit ⁊ ƒm mediũ silr: sed etiaz si omnino aptum natum diuidi etiã diuidatur: nullum erit impossibile nascens. Qm neqz si in decẽ millia millia diuisa fuerint nulluz erit ipossibile: ⁊ si forte nullus vtiqz diuidat.

Com. 23m. ¶ Quidã voluñt q hic Aristoteles 2o arguat p positiõe Democriti, ⁊ põt stare, alij q sibi petat 2m ꝯcedẽdũ. Mihi vr q acceptã petitionẽ vlterius declaret. Naz pbatum est corpus posse eẽ actu diuisuz in duas ptes, ꝯcludit nunc. Igit ⁊ ƒm mediũ silr cuiuslibet illaruz, ⁊ rursus ƒm di

A midiuʒ tertie, sed etiã si oino aptũ natũ diuidi ẽt diuidatur, nullũ erit impoſſe naſcens, qm̃ neqʒ ſi in deceʒ millia millia diuiſa fuerint, nullũ erit impoſſibile, ⁊ ſi forte nullus vtiqʒ diuidat. pʒ igiť φ omne corpus naturale põt eſſe diuiſum actu ſm ſe, ⁊ quodlibet ſui ſignum.

Recognes ¶ Quia aliqs poſſet dicere, corpus illud nãle non poſſe diuidi ſm oẽ ſignum, ſed ſoluʒ ſm duas medietates, q̃ſi obyciendo dicit. Quapp ⁊ ſm ipſum mediuʒ eſt diuiſibile, ⁊ poſſibile eſſe actu diuiſum, ⁊ ſic de medio medij, vſquequo accipi poſſunt media. Propterea repetit ſuppoſitionẽ obiectione repulſa, ⁊ dicit. Et etiam q̃uis oino ſit diuiſum, ſi omni ex pte natura ſit diuiſibile, nulluʒ ex poſitiõe huius erit ipoſſibile factuʒ. q. d. Quare ſi ponať actu diuiſum ſm oẽ ſignum, nulluʒ erit impoſſe. ergo caſus fuit bene poſitus. Et autẽ ita poni poſſit, dato φ nõ ſit, pbat, ⁊ dicit. Quoniaʒ neqʒ ſi in decem millia decies millies diuiſa fuerint, vllum eſt impoſſe, q̃uis nullus forſitan diuidat, vtpote ſi diuidẽs nullus inuenitur ita fortis, vt poſſit diuidere. ergo a pari ſi ponať diuiſum eẽ in oia, dato φ non ſit, nullum erit abſurdũ. Patet ergo ſuppoſitio nũc plenius. Quo v͛o ad verba attinet, illõ v͛buʒ δὲ, in grçco, qõ latine eſt, autẽ, hic hʒ vim copulationis. q. d. ⁊ omnino etiã, vt pʒ legenti v͛ba grçca.

Text. anti. com. 24. ¶ Quoniaʒ ergo omnino tale eſt corpus, diuidatur. quid igiť erit reliquũ? magnitudo? Non eniʒ eſt poſſibile. nam erit quippiam, nõ diuiſuʒ. erat aũt, omnino diuiſibile.

Dilucida. tex. cõmẽ. eiuſdem. ¶ Et ſi tale corpus penitus diuidať, qd igiť erit relictum, magnitudo? Non enim poſſibile erit, nam erit aliquod non diuiſum, ſed erit omnino diuiſibile. C

Com. 24. ¶ Accepit ſuppoſitũ. vʒ φ corpus oẽ nãle ⁊ cõtinuũ poteſt eſſe actu diuiſuʒ ſm omne ſignũ. nũc erigit rõnẽ Democriti, ⁊ põt formari ꝑ ſyllm hypotheticũ diuiſiuuʒ a deſtructione partiũ ſup aliã ptẽ, ſic, facta diuiſiõe ſm oẽ ſignum, qõ relinquiť ex diuiſione, vel erunt magnitudines indiuiſibiles, vel diuiſibiles, vel pũcta, vel paſſiões, vel nihil, ⁊ deſtructis omnibus, quç relinquũtur ex diuiſiõe erũt idiuiduç magnitudies. Et itaqʒ nõ ſit magnitudo diuiſibilis, pbat qa tũc poſt diuiſionẽ relinqueť aliqõ nõ diuiſuʒ, ſʒ erat oino diuiſibile, igiť ꝯ ſuppõnẽ.

Recognes ¶ Hac ſuppõne ꝯceſſa. Argumentať, ⁊ q̃rit, qd remanet poſt totalẽ corporis diuiſionẽ, vtrum magnitudo adhuc diuiſibilis, certũ eſt φ nõ. aliogn nõ fuiſſet corpus illud ſm oẽ ſignũ actu diuiſum. Cui⁹ ꝯtrũ ponebať, ponebať eni ipm eſſe actu ſm oẽ ſignũ diuiſuʒ. dicit, qm̃ g̃ corpus nãle, vtpote lignũ, oino tale eſt, hoc eſt ſm oẽ ſignũ poſſibile eſt eẽ diuiſuʒ, diuidať g̃, ita vt actu ꝑ caſum ſit totaliter diuiſuʒ, ⁊ q̃ratur qd igiť erit reliquũ poſt totalem diuiſionẽ, magnitudo. ſup. adhuc diuiſibilis. ſup. nõ. Cuius cãm affert, ⁊ dicit. Nõ eni eſt poſſibile, vt illud derelictum ſit magnitudo vlteri⁹ diuiſibilis. naʒ (vt ingt) erit quippiã poſt illius totalẽ diuiſionẽ nõdũ diuiſuʒ, quod eſt ꝯ caſuʒ, naʒ fuit poſitũ oino diuiſibile, ħ eſt ſm oẽ ſignũ actu diuiſuʒ. Sic igiť illud, qõ remanet, nõ põt eſſe magnitudo vlterius diuiſibilis. Ergo erit magnitudo penitus atoma, ex qua corpus illõ naturale componebať, ⁊ ſic habetur poſitio Democriti. D

Text. anti. com. 25. ¶ At v͛o, ſi nullũ erit corpus neqʒ magnitudo, diuiſio aũt erit, aut ex pũctis erit, ⁊ non magnitudines ea, ex qbus cõponiť, aut nihil prorſus. Quare ⁊ gñabiť ex nihilo, ⁊ erit cõpoſituʒ, ⁊ ipm vtiqʒ vniuerſuʒ, nihil erit, ſʒ vel apparẽs. tm̃. Silr aũt ⁊ ſi ex pũctis, non erit quãtũ. qñ eniʒ tãgebãt ſe in vna magnitudine, ⁊ vna erat magnitudo ⁊ ſimul erãt, nihil faciebãt maius ipm totũ. diuiſo eniʒ in duo vel plura, neqʒ maius neqʒ min⁹ eſt ipʒ totum q̃ȝ prius. Quare ſi etiaʒ oia ſimul ponanť, nullam facient magnitudinem. E

Dilucida. tex. cõmẽ. eiuſdem. ¶ Sʒ ſi non erit corpus neqʒ magnitudo, diuiſio aũt erit, vel ex pũctis erit, ⁊ nõ magnitudines ea ex qb⁹ ꝯgregať, vel nihil oino, q̃propter ⁊ gñabiť ex nihilo, ⁊ erit ꝯgregatuʒ, ⁊ oẽ iaʒ nihil, ſʒ vel apparẽs. Silr auteʒ ⁊ ſi ex pũctis nõ erit quãtũ, quãdo eni ſe tãgebãt in vna magnitudie, ⁊ vnuʒ erat magnitudo ⁊ oia erant, nõ faciunt ipſuʒ omne maius. diuiſo eni in duo vel plura, neqʒ mai⁹ neqʒ minus eſt ipſuʒ oẽ q̃ȝ prius. quapp ſi oẽs cõponantur nullam facient magnitudinem. F

Com. 25. ¶ Deſtruit duo alia mẽbra, ⁊ φ poſt diuiſionẽ nõ remanent pũcta, neqʒ nihil, ⁊ ingt. Sʒ ſi non erit corpus neqʒ magnitudo, id qõ poſt diuiſionẽ reſtat, ⁊ ſit diuiſio facta vſqʒ ad vltima vt ponit caſus, tũc vel ex pũctis erit cõpoſituʒ, ⁊ in pũcta reſolueť, ⁊ nõ magnitudies ea ex qb⁹ ꝯgregatur res ipſa nãlis, vel nihil oino. Et non ſit nihil arguit. d. quapp ⁊ gñabiť ex nihilo, ⁊ erit ꝯgregatũ, ⁊ iaʒ omne nihil, ſed vel apparẽs qõdã. ꝯñtia tenet, qa cõpoſituʒ eſt ex eis, in quç diuidiť, igiť ſi in nihil diuidiť, ⁊ ex nihilo erit, ⁊ ita in effectu erit nihil. Et nõ diuidať in pũcta, arguit ⁊ ingt. Silr autẽ ⁊ ſi ex pũctis, nõ erit quãtũ. quãdo eni ſe tãgebant in vna magnitudine, ⁊ vnum erat magnitudo, ⁊ oia erãt inſimul, nõ faciũt ipm totum maius, ⁊ ħ pbat. d. Diuiſo eni in duo vel plura, hoc eſt ablato ab eo vno vel pluri⁹ pũctis, neqʒ maius neqʒ minus eſt ipm oẽ q̃ȝ prius. Nõ quãto eniʒ ablato a quanto adhuc reſtat tm̃, veluti ſi a linea pũcta extrema remoueãtur adhuc reſtat tãta, quapp ſi oẽs inſil cõponanť, nullã facient magnitudinem, qa eadem ratio eſt in duobus, ⁊ omnibus. Patet igitur φ neqʒ in nihil neqʒ in pũcta diuiditur, ⁊ ſic tria membra erunt deſtructa. G

Recognes ¶ Remouet duas rñſiones, qa põt dici, φ illud qõ relinquiť poſt totaleʒ diuiſiõeʒ, ſint pũcta, vel ſint nihil, ⁊ ħ ingt. at v͛o ſi poſt totalẽ diuiſionẽ nullũ erit corp⁹, neqʒ magnitudo, mõ ſit diuiſio totalis, illa q̃ remanent, erunt aut pũcta, ⁊ ſic cõpoſitũ fuit ex pũctis, ⁊ nõ erãt magnitudines ea, ex qb⁹ cõponiť, ex eiſdẽ eni vnũqʒqʒ cõponiť, in quç diuidiť, aut erũt nihil, q̃re (vt ingt) ⁊ ſi gñabitur ex nihilo, ⁊ ſi erit cõpoſitũ ex nihilo, vt opʒ dicere, ſi qõ remanet, eſt nihil, ipm vtiqʒ vniuerſum cõpoſitũ ex tali nihilo, nihil erit, ſed ſolũ erit apparẽs qõdã. Si eniʒ in nihil diuidiť, ex nihilo cõponiť, cõpoſituʒ v͛o ex nihilo, nihil eſt, q̃re vel nihil eſt, vel apparitio tm̃. Et v͛o cõpoſitũ eẽ nõ poſſit ex pũctis, pbat (⁊ ingt) Silr aũt ⁊ ſi ſit cõpoſitũ ex pũctis, nõ erit quãtũ, qa (vt Philoponus ingt) vt illud qõ cõponiť ex nõ entib⁹ nõ eſt ens, ita illõ, qõ cõponiť ex nõ quãtis, nõ erit quãtũ. pbať tñ aliter, ⁊ dicit. Quãdo eni tãgebant ſe pũcta in vna magnitudine, ⁊ vna erat magnitudo, ⁊ ſimul erãt, ipm totũ non faciebãt maius. Linea eni nõ eſt maior cum pũctis extremis cõpoſita, q̃ȝ ſine pũctis. ⁊ hoc dicit. diuiſo eni ipo to- H

I to, hoc est diminuto ipso toto in duo vel plura puncta,
neqꝫ maius est ipm totũ, neqꝫ min⁹ q̃ prius. g̃ de cõposi
tione, si ẽt oĩa pũcta simul ponant̃, nullã faciẽt magnitu
dinẽ. eadẽ enĩ est ratio de duob⁹, ⁊ de mille, ⁊ de oĩb⁹, si
enĩ duo nõ faciũt maius, nec mille. ergo nec omnia. nõ g̃
illa, quę remanent, puncta sunt.

Tex. antiquus. c. 26. ¶ Sed ⁊ si qd/ veluti rasura/ diuiso corpore
fiat, ⁊ sic ex magnitudĩe corpus qõdã abscedat, idẽ sermo/ illud quomõ diuisibile.

Dilucida. tex. cõ. eiusdem, ¶ Sed si qd ẽt diuisibile veluti rasura fiat ex
corpore, ⁊ sic ex magnitudĩe corp⁹ aliqd recedet, idẽ erit sermo. illd enĩ qũo diuisibile?

Com. 26m. ¶ Et ea in quę diuidit̃, nõ fit supficies, declarat ⁊ inquit.
Sꝫ si qd etiã diuisibile veluti rasura, hoc est in lõgum/ ⁊
latũ/ ⁊ nõ ꝓfunduꝫ, cuiusmodi est supficies fiat post diui
K sionẽ ex corpore, ita vt illd qd derelinquit̃, sit supficies,
ita vt ex magnitudĩe/ siue dimẽsione illa supficiali corp⁹
aliqd fluat, vt more mathematico, ex puncto linea, ex li
nea supficies, sic ex supficie corpus, si inqt ita dicat̃, idẽ
erit sermo. Illud enĩ siue illa res cõposita ex talib⁹ supfi
ciebus quomõ erit diuisibile? quasi dicat. minime, quã
do qdem ex indiuiduis ea ex parte qua idiuidua nõ fiat
diuiduꝫ, modo superficies quo ad ꝓfundum idiuidua
est, quare non põt corpus ex ipsa hac ex parte ꝓfluere,
vel fluẽdo effici. verbuꝫ illud fluet gręce est aperchete,
aperchome eniꝫ interdum ꝓ fluo legitur, sꝫ proprie pro
recedo, quo in sensu lr̃a esset obscura.

Recognes ¶ Remouet ⁊ tertiã tacitam rñsionẽ, qa dici posset post
totalẽ corporis diuisionẽ ſm oẽ signum, nõ remanere si
gnuꝫ, sed rasurã quãdaꝫ quę nõ est signũ, ⁊ sic nõ erit de
L ueniendum ad corpora atoma. Et p rasurã in cõmenta
rÿs supficieꝫ itelleximus, quę est latitudo lõga ⁊ lata si
ne ꝓfunditate. At Philoponus per rasuram itelligit ra
mẽtuꝫ corporeũ, qd fit in lignis, cũ secant̃. Ramẽtũ eniꝫ
corporeũ est, non tñ iterũ secari põt. Cõtra obÿcit Ari[les]
qa hoc ramẽtuꝫ, vel est corpus, vel nõ est corpus, si cor
pus, eadẽ rõ quadrabit. nam ramẽtuꝫ siqdẽ nõ est peni
tus indiuisibile, cũ sit corpus, diuidet̃ ⁊ ipm, cuꝫ sit posi
tũ in casu magnitudinẽ eẽ diuisibilem, ⁊ actu diuisaꝫ ſm
id oẽ, qd poterat diuidi. Et si talia ramẽta corpora sint,
⁊ nequaq̃ diuisibilia. Democriti rõ vera derelinqt̃ur. s.
ꝙ sint corpora idiuisibilia, quoꝝ ꝯcretione gñationẽ fie
ri dicebat. Unñ dicit, sed ⁊ siqd, veluti rasura (diuiso cor
pore nãli) fiat, ita vt ex magnitudĩe data abscedat deflu
atqꝫ corpus quoddã, qd ramentũ dicit̃. Cõtra obÿcit, di
M cens, ꝙ idẽ sermo erit. s. ꝙ illud ramẽtuꝫ (cũ sit corpus)
quodã mõ diuisibile est. Alioquin erit idiuisibile corp⁹,
⁊ relinquetur Democriti positio. Hęc expositio Philo
poni mihi placet. in cõmentarÿs vero aliter diximus.

Tex. anti. com. 27. ¶ Si vo nõ sit corpus/ sed spẽs aliqua sepa
bilis/ aut passio, qd recessit/ ⁊ est magnitudo
ipsa/ pũcta/ vel tact⁹ h̃ passi, icõueniens est ex
nõ magnitudinib⁹ magnitudineꝫ esse.

Dilucida. t. cõ. eiusdẽ. ¶ Si vo nõ est corpus, sꝫ aliqua spẽs segre
gabilis, vl' passio q̃ secedit, ⁊ est magnitudo
pũcta/ vel tactiões illud patiẽtes, icõueniẽs
ex nõ magnitudinib⁹ magnitudines esse.

Com. 27. ¶ Et illud qd ex diuisione restat, nõ sit spẽs alicui⁹ acci
dẽtis vel passio siue affectio aliqua, vt calor vel frigus ⁊
id genus, declarat, qa nõ põt hoc esse, nisi ꝯgregatum ex
talib⁹ passionib⁹, siue affectionibus sit, aut pũcta, aut ta
ctiones patiẽtes talem passionẽ, si tale erit, tũc inconue N
niẽs derelinquet̃. vꝫ ꝙ ex nõ magnitudĩb⁹ fiat magni
tudo. ¶ Aiaduerte ꝙ Aristo[les] adÿcit, ⁊ est magnitudo
pũcta vel tactiões, qa nõ videt̃ ex passionib⁹ effici quã
tuꝫ, nisi inquãtũ pũcta illa vel tactiones illę in magnitu
dine existẽtes patiant̃ talẽ, siue specieꝫ, siue affectioneꝫ,
⁊ quia res hęc non est itelligibilis aliter, adÿcit illud, vt
forte hoc est, qa passiones illę nõ possunt esse nisi vt pũ
cta vel tactus, vt enĩ omni diuisione carent pũcta vel vi
cem punctoruꝫ subeunt, vt vo hęrent subiectis tact⁹ sũt,
vel vicem tactuũ habent, ⁊ ideo primo ostendit nõ pos
se vicem punctoꝝ subire. scdo, nec vicem tactuum.

¶ Si ramẽtũ sit corpus, dcm̃ est, quo mõ idẽ sermo seq̃ Recognes
tur, qa vo aliqs dicet rasurã illam nõ esse corpus, sꝫ pũ
cta, vel tactiones partiũ corpoꝝ (qd idẽ est) assumentes
quãdam spẽm vel passionẽ in cõpõne, facientes hoc pa
cto magnitudinẽ, quę qdẽ forma seu passio in diuisione
sepatur, vt derelinquãtur puncta. Si inquã sic dicat̃, ea O
dem absurda sequent̃. s. ex nõ quãtis fieri quãtuꝫ. vñ di
cit. Si vo rasura illa non sit corpus, illd qd abscedebat,
sed spẽs sepabilis, aut passio sepabilis, ita vt magnitudo
nãlis sit ipsa pũcta, siue ipsę tactiones q̃ passionẽ illã vel
formam illã in cõpõne patiebant̃. Si inquã sic dicatur,
idem absurdũ seq̃tur. s. ex nõ magnitudinibus magnitu
dinẽ eẽ. ¶ Et debes scire (vt Philoponus inquit) ꝙ dif
fert hęc respõsio ab ea, quę dixit, q̃ derelinquunt̃ esse pũcta,
qa pma dixit ea, quę derelinquunt̃ esse pũcta simplr, qꝛ
puncta simplr in cõpõne erant, at hęc rñsio imaginatur
cõposita esse ex pũctis nõ simplr, sed quãdaꝫ spẽm siue
passionem assumẽtib⁹ in cõpõne, q̃cunqꝫ sit illa spẽs, si
ue passio, quę postea passio in diuisione nõ remanet cuꝫ
pũctis, sed sola puncta remanent. Et ꝓpea obÿcit, ꝙ hac
respõsione ꝯcessa, tunc quãtum esset ex nõ quãtis (vt di P
ctum fuit.) Intelligit aũt per tactiones, pũcta, quasi alte
rum verbũ alterius sit expositiuũ. Pũctum eniꝫ dr̃ pun
ctuꝫ, ⁊ dicit̃ tactio, pũctum qdeꝫ quo est qd incorporeũ,
ac simplr indiuisibile, quo vo est id, in quo partes se cõ
tangunt, ac copulant̃, dicit̃ tactio, siue tactus. ¶ Dubita Dubitatio.
tur vo hic, qa Ari[les] absurdũ esse dicit ex non quãtis fie
ri quantũ, ⁊ tñ videt̃ necessariuꝫ, qa cõpositum nãle, qd
est corpus, fit ex materia ⁊ forma, quoꝝ nullũ est per se
corp⁹. ¶ Auerroes in libello de subĩa orbis hoc argumẽ Quę Aũ.
to ductus, cõpulsus fuit asserere mãm esse corpus, saltẽ
dimẽsionibus interminatis affectam, qa impoĩe est cor
pus fieri ex nõ corpore. ¶ Philoponus vo rñdet, ꝙ sꝫ Quę Philoponus.
mã ꝓpria rõne qua mã, sit incorporea, ⁊ penitus infor
mis, tñ p̃sentia atqꝫ in actu semp est corpus, ⁊ sic corpus
fit ex materia, quę p̃cessit sub specie corporis. At puncta Q
sunt simpliciter informia, nec actu, nec potẽtia magnitu
dines, nec possunt eẽ subiecta alteri, cũ ipsa altero egeãt
ad subsistẽtiam, ⁊ sic pꝫ differẽtia. Rñdetur etiã aliter,
verũ respõsio in idem venit, ꝙ corpus fieri ex nõ corpe
itelligi põt, q̃tenus illud nõ corpus, ex quo fit, nec actu,
nec potẽtia est corpus/ vel corporeuꝫ, nec actu nec potẽ
tia est pars corporis, ⁊ sic ꝯcedo esse absurdũ corp⁹ fie
ri ex nõ corpore, vel intelligi põt, quatenus illud nõ cor
pus est non corpus ſm eius rõnem essentialeꝫ, tñ eẽ po
test corpus/ vel corporeum, vel actu pars corporis, ⁊ sic
nõ est absurdum, nã sꝫ nec mã nec forma ſm earuꝫ rõ
nes nõ sint corpora, sunt corporea, ⁊ ptes corporis, quia
vo puncta, nec sunt corpus, nec corporea, nec ptes actu/
vel potentia corporeę, ideo ex eis non põt fieri corpus.
Sic igit̃ sꝫ mã ⁊ forma ſm rõnes earum formales non
sint corpora, qa sunt corporea actu, vel potẽtia, satis est
vt ex eis fiat corpus.

A Tex.anti. com.28. ℭ Amplius aũt, vbi erũt ꝛ imobiles aut mo ti pfcti: ꝛ tactus semꝑ vnus, duoꝝ, quorũ dã est tãq̃ existẽte aliquo ꝑter tactũ/ ꝛ diui sionem/ ꝛ punctũ. Si itaq; quis ponat qđuis, aut quantũuis corpus omnino diuisibile, hęc omnia accidunt.

Dilucida: tex.cõmẽ. eiusdem. ℭ Amplius vbi erũt ꝛ imobilia aut mutata pũcta, ꝛ tact⁹ semꝑ vnus est duoꝝ aliquoꝝ, q̃si existẽte quodã, ꝑter tactionẽ/ ꝛ diuisionez/ ꝛ pũctũ. Si vtiq; quis ponat qđlz, aut q̃tũ corpus eẽ oĩno diuisuz, oĩa hęc ↄtingũt.

Cõ.28m. ℭ Qꝛ talis magnitudo ex passiõib⁹ vel spẽb⁹, non possit eẽ pũcta, vel q̧ illę nõ possint vicẽ punctoꝝ subire, nũc scđo declarat. ꝛ inq̃t. [Amplius vbi erũt, ꝛ imobilia, aut mota pũcta] q. d. nullibi, opꝫ eni oẽm ꝑtẽ hẽre positionez in toto, at cũ pũcta hęc nullã habeãt positionẽ, nõ erunt ꝑtes. dixit imobilia aut mutata ꝑꝑ duas positiones, naz B vna positio vult ex pũctis effici totũ sola ipsoꝝ ↄgregatione, ꝛ non ipsoꝝ fluxu. Alia (vt mathematici) q̧ fluxu ipsa faciãt totum. Qꝛ ṽo tale resultãs ex passionibus vł spẽbus nõ sit tactus q̃dam vel illę passiones nõ vicẽ tactuuz subeant, declarat. d. [ꝛ tactus semꝑ vnus est duoꝝ aliquoꝝ, q̃si existẽte quodaz] h̃ est ac si existat talis tact⁹, quodã ꝑter tangibiliũ tactionẽ, ꝛ partiũ diuisionez, ꝛ pũctum tangẽtẽ. In tactione q̃dem eniz est tactus resultãs, ꝛ tangibilia ꝛ tangibiliũ tactio, ꝛ diuisio etiã partiũ, modo non potest ex tactibus effici vnus tactus ꝑter tactibilia, ꝛ ita illud effectũ ex passionibus, nõ est tact⁹, nec passiones possunt vicẽ tactuuz hẽre. Epilogat ꝛ inq̃t. si vtiq; quis ponat quodlibet ꝛ quãtum corpus esse oĩno diuisibile siue penitus actu diuisum ẜm se ꝛ quodlibet signũ, vt supposuit, omnia hęc contingunt.

C Recognes ℭ Textus etiã iste mihi difficilis est, ꝛ in cõmẽtarijs exposimus valde obscure, ꝛ obscurius a cęteris nr̃is expositoribus. ideo desiderarẽ ꝑlibenter magistrũ, naz q̃ Philoponus dixit, nõ sunt oĩno clara. Sed vtcũq; dicamus mõ cum Philopono, q̧ cũ Ari[les] cępit ꝓbare q̧ resolutio corporis nãlis nõ põt esse ad pũcta, nũc hoc idez ꝓbat scđa rõne, quę põt legi interrogatiue, ꝛ põt legi sine interrogatione, vt placet Philopono. Si interrogatiue, quęremus cũ nãle corpus resoluiẗ in pũcta, cũ ꝑtes ad quas resoluiẗ vnũquodq;, sint in certo loco, vel moueãtur ad certum locũ, quęro q̄s est locus, in quo pũcta, quę remanent, quiescẽt, vel ad quẽ pũcta, quę remanẽt post resolutionẽ, mouenẗ. Rursus q̄s motus quo mouebunẗ puncta illa ad illũ locũ, vel quo mouebunẗ ad ḡnationẽ D misti, vel q̄s est locus e quo mouenẗ ad mistũ, nõ eni locus, ad quẽ ferunẗ puncta post resolonem, põt esse supnus, q̄a erit aut ipsius ignis, aut aeris, qđ derisibile est dicere. Nec potest eẽ infernus, q̄a nec aquę, nec terrę. ergo nõ potest assignari locus, ad quem post resolutionẽ corporis feranẗ, vel in quo quiescãt. Siĩi rõne nec põt assignari motus, quo veniant ad mistũ, vel quo feranẗ post resolutionez misti, q̄a ille motus, aut erit sursum, aut deorsum, ꝛ ita puncta erunt, aut leuia, aut grauia, qđ est friuolum. vñ dicit. Amplius aũt vbi erunt ꝛ imobiles pũcti. i. quis est locus vbi puncti stabunt imoti, ac q̄escentes ante ꝛ post resolonem, ꝛ vñ moti veniant ad mistionem, vel ad quẽ mouenẗ post mistionẽ. cum nõ sit talis locus assignabilis, videẗ q̧ pũcta nõ possint eẽ, ex q̄bus cõstent corpora, ꝛ tũc iuxta hanc expõnem ṽbum πού, legatur vbi. Sin autez rõ intelligaẗ sine interrogatione, E verbũ πού, legatur alicubi hoc mõ. Amplius autem, si physica ipsa corpora resoluanẗ in pũcta, ꝛ cõponanẗ ex pũctis, ante cõpositionẽ ꝛ post resolonem opꝫ eẽ aliquẽ locum, in quo puncta stent imota ante cõpositionẽ ꝛ ad quem moueanẗ post resolonẽ. talis autẽ locus aut est supernus, aut infernus, ꝛ ꝓcedaẗ, vt prius. Deide sequunẗ illa ṽba, [Et tactus semꝑ vnus duoꝝ.] Ubi ẜm Philoponũ iterũ poniẗ tertia rõ, ꝛ q̃q̃ Philopon⁹ velit verba hęc dupłr exponere, ego nõ possuz hęc itelligere nisi vno mõ. Argumentaẗ ergo Ari[les], puncta nõ pñt se tangere, ergo nõ possunt cõponere corpora, tenet argu[m], q̄a partes nõ cõponunt aliqđ totum, nisi se tãgãt. Qꝛ autem pũcta non possint se tãgere, ꝓbat Ari[les], q̄a q̃cũq; se tãgunt, ẜm aliquã partẽ se tangũt, ꝛ ẜm aliquã nõ, q̄a si ẜz se, ꝛ qđlibet sui sese tangerẽt, esset penetratio tãgibiliuz, ꝛ nõ continuatio. At pũcta non hñt partez ꝛ partẽ, vt ẜm aliquã se tangãt, ꝛ ẜm aliquã nõ. Ergo pũcta nõ possunt F se tãgere, ꝛ ita nõ possunt cõtinuum cõponere. vñ dicit. ꝛ tactus semꝑ vnus duoꝝ quorũdam est, tãq̃, hoc est, tali mõ, ac lege vt vnum duoꝝ tãgibilium aliqd in ipso habeat, ꝑter tactum, ꝛ ꝑter diuisionẽ eoꝝ, quę se tãgũt, ꝛ ꝑter pũctum, cũ quo se tangit. Omne eni qđ tangiẗ a puncto, debet hẽre aliquã partẽ non tactã ab illo, ꝛ ita hꝫ aliquã partẽ ꝑter tactũ, quę est ꝑter diuisionẽ eoꝝ. q̃ se tangũt, ꝛ ꝑter pũctum, cũ quo se tãgit, tactus eni qui est duoruz se tãgẽtiũ ẜm oĩa, est penetratio. Tũc epilogat, ꝛ dicit. si itaq; q̄s ponat quoduis, aut quãtũuis corpus oĩno, hoc est ẜm oẽ signum, diuisibile, hęc oĩa accidũt. s. vt pũcta sint in aliquo loco, ꝛ vt habeãt ꝑtes. Sic mihi videẗ hic locus esse exponendus, tn̄ ṽo non abhorreas videre Philoponi cõmentaria, lꝫ aliter sentiat. vt videtur.

ℭ Amplius si postq̃ ego diuisi lignuz/ cõponam/ an aliqd aliud, rursus ęquale ꝛ vnum erit: Igiẗ sic se habet vt patet, etiaz si incidero lignum ẜm quodcũq; signum. Tex.anti. com.29.

G

ℭ Amplius si diuidens compono lignuz aut aliquod aliud rursus ęquale ꝛ vnum. igitur sic manifestum se habet, q̧ ꝛ diuido lignum ẜm quodcunq; signum. Dilucida: tex.cõmẽ. eiusdem.

Com.29m. ℭ Cõprobat nũc suppõnez, quę erat q̧ possibile est corpus eẽ actu diuisuz ẜm oẽ signũ (ꝛ inq̃t) Ampli⁹ si diuidẽs cõpono lignũ aut aliqđ aliud rursus ęq̃le ꝛ vnum, h̃ est per quãtũ diuido ex vno/ tãtuz cõgrego in alio ligno faciendo vnũ aliud lignũ ęquale ꝛ vnũ ligno priori. igiẗ sic manifestum se hꝫ, q̧ ꝛ diuido lignũ pristinuz ẜm qđcũq; signum, nã cõposui aliud ẜm se ꝛ quodlibꝫ sui. igiẗ diuisi pristinum ẜm se ꝛ quodlibet sui signum, ꝛ ita põt esse actu diuisum ẜm se ꝛ quodlibet sui. H

Recognes ℭ Quicq̄d in cõmẽtarijs diximus, Aristo[les] videẗ ꝓbare quãdam suppõnẽ, qua superi⁹ vsus est (vt Philoponus autumat.) In rõnib⁹ eniz tactis supponit, magnitudo cõponi ex his, in quę diuidiẗ. Et ad hui⁹ ꝓbationem inducit exẽplum, ꝛ dicit. Amplius. sup. si postq̃ ego diuisi lignũ, lignũ iterũ cõponam vel aliquã aliã magnitudinem, ꝛ q̄dem eodẽ ordine, vt quã partẽ diuiserim, eaz componam. Casu inquã isto posito quęraz (vt dicit) an istud aliq̄d aliud, qđ composui ex priorib⁹ ꝑtib⁹, rursus ęquale ꝛ vnũ erit priori ligno: sup. certum est q̧ sic. ḡ vt pꝫ, sic se habet etiã si icidero lignũ ẜm quodcũq; signũ, qđ non potero incidere nisi in ea, ex quibus erat cõpositum. Hñ ergo dcm̃ est cõposita cõponi ex his, in q̃ diuiduntur, quod fuit suppositum in rationibus.

I Text' anti. com.30.

¶ Omnino igiť diuisa sit, potentia. qd ergo erit, pter diuisionez? Si.n. ꝛ est aliqua passio, at quõo in hęc dissoluunť aut generãtur ex his, aut quõo separãtur hęc? Quapropter siquidem est impossibile ex tactibus aut punctis esse magnitudines, necesse est corpora idiuisibilia esse atqz magnitudines.

Dilucida' tex. cõmẽ. eiusdem.

¶ Omino igitur diuisum est qd potestate. qd igitur erit pter diuisionem. si nãqz est passio aliqua. quõo etiã in hęc resoluenť, ꝛ ex his generentur? aut quomodo segregãtur hęc, qre siquidez impossibile est ex tactibus, aut pũctis esse magnitudines, necesse erit corpora indiuidua esse ꝛ magnitudines.

K

Com. 30m. ¶ Qz non ex pũctis nec passionib' nec tactib' sit res ipsa cõposita, nũc resumit. (ꝛ ingt.) Omino igiť diuisum est qd erat potestate diuisibile, ꝛ tũc petit. qd igiť erit pter diuisionẽ. nãqz si est passio aliqua siue spẽs, quõo res nãles in hęc resoluenť, ꝛ ex his generenť: aut quõo segreganť h, ꝛ qa hęc oia enumerata sunt tãqz ipoßia (ingt.) Quare si qdem impoße est ex tactib', aut pũctis siue affectionib' esse magnitudies, necesse erit corpora idiuidua eẽ ꝛ magnitudines, vt dixit. ¶ Aiaduerte qz simul locutus est de punctis, tactib', passionib', ꝛ spẽbus. nã oia hęc sunt indiuisibilia, ꝛ in rõne quasi eadez vel simillima. In hac rõne ꝛ textu fere toto isto Ari[les] valde obscure locutus est, ꝛ vix in latino vba gręca trãsferri possunt, sz hoc modo trãstuli nõ recedendo multũ ab antiqua trãslatione quã latini hñt. ¶ Multas digressiões Egidius in qõnib' q̃rit.

L Prima. Et pmo. vtrũ si darenť hęc Democritica corpora, essent pn'. Respõdet qz nõ. Tuz qa resolubilia. Tum qa corruptibilia. Tuz qa in gñe.

Ↄ Egidiuz ¶ Sz videť hoc stare nõ posse, qa vbi hęc sunt, ex eis fieret aliqd totuz. igiť pncipia opz esse. Amplius totũ itegrale est pncipiatũ. igiť h corpora sunt pn'. rões suę nõ cogunt, qa oẽs petunt qz mã sit por istis corporib'. Democritus enĩ pter hęc nullã posuit mãm, ꝛ ppea nec hęc erũt in mãm resolubilia nec corruptibilia. nec in gñe, qa lz sint corpora, qa vo sũt indiuidua, nõ pñt esse in gñe quanti nisi vt principia.

Scõa du'. ¶ Querit 2° vtruz dici possint aliquo mõ pncipia corporum, ꝛ qz sic videtur, qa ad ipsa potest stare resolutio.

Egidy rñ'. ¶ Rñdet Egidi' qz dato qz corpa nãlia resoluerenť aliq̃ mõ in illa, nõ ppea dici debẽt mõ aliquo pn'. Tuz p, qa principia ꝛ pncipiata sunt eiusdẽ gñis, mõ phyca corpora sunt subę, ꝛ hęc sunt magnitudines, q̃ poti' faciũt maius, q̃z subaz.

M Tuz 2°, qa ptes itegrales nõ sunt ptes corporis in eo qz corp' nãle, vt Arist. 7. meta. te. cõ. 37. Tuz 3°. qz remota ꝛ prima pncipia sunt eiusdẽ gñis, qa remota continenť in primis. Sed remota sunt substantię, vt mã ꝛ formę. igiť hęc non sunt proxima principia.

Nota ¶ Animaduerte pmo. qz si qd est simplr̃ fm oẽz viã. oẽs hę rões petunt pn[m], vt facile pz. at vt puto qd est in via

Cõfutatio Egidy. Ari[lis], ꝛ pptera dicẽdũ qz vbi darenť hęc minima, saltez essent pn' dispositiua. nã inquãtũ qñta disponũt, eo qa dimensio est pma materię dispõ, vt dicit Auerro. 12. metaph. cõ. 18. ꝛ in li° de suba orbis. Tũc pma rõ fallit. Tuz pmo. qa possunt esse pn' dispositiua, in eo qz quanta, vt dixit Auic. de mistione, quãdo elñta reducunť ad minima, hęc enĩ simul iũcta disponunt ad formaz misti. igiť possint dici pn' aliquo mõ. Tum 2°. qz qualitas est pn[m], ꝛ dispositiuũ, ꝛ mãle, ꝛ actiuũ subę, vt ẽt Egidi' cõcedit in 2° huius. Et Auer. 12. meta. cõ. 13. ꝛ. 18. ꝛ 3° cęli. cõ. 56. ꝛ 2° cęli. cõ. 42. ꝛ in lib° de suba orbis, de calore, q disponit ꝛ agit subam, vt instrm totius. N

Tum 3°. qa suba est pn[m] oium accñtiuz. vt Auer. 7. meta. cõ. 4. ꝛ ꝯstat tam suba q̃z qualitas qz sint alterius spẽi a pncipiato, ꝛ sic pz primã rõnem nullã esse. Scõa rõ etiam peccat. nã causę sunt inuicẽ causę. 2° physicoꝝ. cõ. 30. vt finis est cã agentis ꝛ agens finis, itẽqz mã formę, ꝛ forma materię, vt. 7. etiã meta. cõ. 35. diciť, ꝛ tũc idem potest eẽ prius ꝛ posterius. sed alia rõne. sic itaqz minima hęc possunt eẽ causę corpoꝝ nãlium vlr ꝛ particulariter accepꝛoꝝ, vt mã quidem, ꝛ vt sic in genere causę mãlis priora, at contra corpora phyca vniuersalia, vt formę erũt pora illis. Tertia etiã hac rõne peccat, pñt enĩ hęc minima dici pn' prima dispositiua, ꝛ nõ eẽntialia, ꝛ vt sic icludũt vel supponũt principia essentialia. vz mãm, ꝛ vt sic nihil phibet prima eẽ vnius generis, remota alterius, cuz sint prima in disponẽdo, nõ in eẽntialr̃ cõponẽdo, ꝛ qm̃ pñt disponere. igiť aliquo mõ dici pñt pn', ꝛ ita pz rões nullas eẽ. O

¶ Generalr̃ vo ꝯtra oẽs rões arguo sic. oẽ qd gñať, generatur vt quãtũ, q̃uis quãtitas nõ sit rõ gñandi, sed dispositio. Sed hęc atoma sunt pn' corpoꝝ, in eo qz gñanť vt quanta. igitur aliquo mõ dici pñt pn'. Ↄ positionẽ Egidy.

Scdo. hęc atoma sunt pn' corpoꝝ inquãtũ crescũt. igiť aliqua ratione pn', añcedẽs est Egidy. Tertio. hęc atoma sunt pn' corpoꝝ, vt moueń de loco ad locũ. igitur aliqua rõne pn'. añcedẽs pz. 6. physi. potissimũ textu. cõ. 32. Quarto. hęc atoma sunt pn' corpoꝝ vt agũt ꝛ patiunť. igiť aliq̃ modo pncipia. añs pz. qa ois actio fit ꝯtactu, ꝛ ꝯtact' est corporum, vt dicemus. Multa alia adduci possunt, sz hęc satis. sic igiť pz qz si hęc corpora darenť, possunt dici aliquo modo pn' generabiliũ, nõ qdez pncipalia nec vt generabilia, sed aliquo modo vt dixi. Et in hoc apparet, qz quarta q̃stio Egidy vtrũ possunt esse principia talis corporis vt hoc corpus, male soluitur. non enĩz ratio sua valet, ꝛ ꝯtra ipz possunt fieri oẽs hę, ꝛ sic de re hac pz solo. P

¶ Tertio. q̃rũt vtruz ꝯtinuũ vt linea cõponať ex pũctis, arguiť qz sic, ppter argumẽtũ de sphęrico tãgẽte planũ in pũcto, vt arguit Egidius. De qõne in se nõ est magna ambiguitas. nã ꝛ Egidius recte soluit ꝛ Ari[lis]. 6. physic. ample rem demõstrat, sed tota qd vertiť supra argumẽto de sphęrico tangente planũ. Dubõ 3°.

¶ Egidius adducit tres modos. ꝛ pmus est Auer. ꝛ scõs non differt a pmo, sz est causa pmi modi. Egidy dcã

Auerroes itaqz p de aia. cõ. 13. ꝛ p cęli. cõ. 32. in fine. ingt. v. g. fm ꝯsideratioñẽ geometrę superficies ꝛ sphęra possunt se ꝯtingere in pũcto, sed cũ fuerint in corpore nãli, nõ possunt se tãgere nisi super ptez diuisibilem, ꝛ ita vult sphęricum planuz non tangere in pũcto, sed planum in plano fm superficiem. probat autem hoc Auerroes, qa in nãlibus nec datur vere sphęricum, nec vere planũ, ꝛ ppea nõ possint se in puncto tangere. Q

¶ Contra arguit Egidius, quia sphęrici quęlibet pars est sphęrica ꝛ nulla plana, similiter plani q̃libz pars plana, ꝛ nulla sphęrica. igitur sphęricuz nõ potest tangere planuz nisi in puncto. Dubitationes Ↄ Aui.

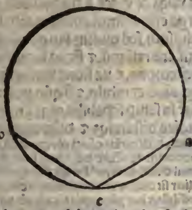
Itẽ cõtra rationem Auerrois arguũt, quia cęlũ est sphęricum, ꝛ perfecte. 2° cęli. Tertius modus. qa non est rõnalis, nunc omittitur.

¶ Propter hęc tenet Egidius tãdem post multa verba qz sphęricũ tangit planum in pũcto, ꝛ si mouetur, nõ ppter hoc ꝯtinuũ siue linea ex pũctis cõponetur. Põ Egidy

Ad argumentuz dicit, qz sicut instans facit tẽpus fm Ari[lem]. 4. physi. ꝛ tñ instantia non sunt imediata in tẽpore, neqz partes eius, vt probať. 6. physicoꝝ. Ita punctus causans lineaz per suũ motum, manet idẽ numero per totũ motuz, ꝛ ita pro quolibet instante causat pũctum intrinsecum lineę, ꝛ pro q̃libet

A bet parte illius tpis mēsurātis totū causat motuz, quare in tpe toto causat lineā totaz, in q̄libet parte illius tēporis ptē lineę, ꝛ in quolibet instāte aliquē pūctuz cum eo cōdiuisuz. igit̄ ęquant̄ iuicez tēpus, motus, ꝛ linea, sic ꝙ totū toti, ps parti, ꝛ īdiuiduū indiuiduo respōdet.

Confutatio ¶ Cōtra positionē Egidij arguo. Et p̄mo ꝙ nō possit eē in nā ꝑfecte ꝛ simpl'r planū vel sphęricuz. Primo, qa si sic, tūc tale esset infinite sphęricū vel planū, qa si nō, tūc esset finite sphęricū vel planū, sed itellect⁹ pōt intelligere vltra omne finitū datū. igit̄ pōt intelligere planius ꝛ sphęricius. igit̄ illō nō erat simpl'r tale. Scdo. planum ꝛ sphęricū sunt talia īquātū quāta, sed quātū īquātū quātuz pōt crescere in īfinitū. igit̄ nihil est simpl'r sphęricū. Tertio. nō est sphęricū nisi vt lineę procedentes a punctis medij

is concur- rūt in pun B cto, vt. a. b. in. c. igit̄ facerēt angulū, vt ꝓbat̄ ꝑ Euclydis. hoc aūt falsuz est, nisi ꝑ imagīatione. Quarto. cum oē qō mouet̄ partiz sit in termino a quo, ptiz in termino ad quē, ꝛ s̄m illū punctū ꝯtactus per Egidiū sphęricuz pōt moueri in plano. igit̄ tale est diuisibile, ꝛ nō pūctus. Quinto. tūc idiuisibile simpl'r vt pūctū posset moueri. ꝯ Aristo. 6. physicoꝝ. tex. cō. 86, ꝛ inde ꝓbat̄. nā tale sphęricū motū sup

C planum describeret in plano lineā, ꝛ per ipm non tangit nisi in pūcto. igit̄ illud pūctū ptrāsit totā lineā. Nec valet ꝙ rudes aiūt ꝙ ille pūctus ꝑ accńs mouet̄, ideo non opz ꝙ cōmēsuret sibi spatiū sup qō mouet̄. sphęra autē per se mouet̄ ꝛ est diuisibilis. Nā q̄uis pars in toto moueat̄ per accńs, tn̄ semꝑ est in spatio sibi ęq̄li, ꝛ pertrāseūdo illa describit totū spatiū, imo si albedo quę magis mouet̄ per accńs moto quāto q̄ȝ aliquid qō est pars vel terminus quāti s̄m quātitatē suā, quā hȝ per accńs comparet̄ ad spatiū adhuc eius quātitas accn̄talis cōmensuraret̄ spatio. vn̄ non vr̄ ꝙ quātū ad cōmēsurationē aliquid auferat moueri per accńs aliter q̄ȝ ꝑ se moueri. Illud etiā qō accipit ab Aril'e. 4. physi. tex. cō. 103. ꝙ idez est instās in toto tpe, ꝛ sic idē pūctum eadē in linea, si sic intelligit̄ vt vba sonāt, est falsuz, eēt eni totū tempus si-

D mul. at si itelligat idē eē istās per ęqualētiā, quēadmodū dicim⁹ eūdē eē locū nauiculę in fluuio ꝑ ęqualētiaz, sic bn̄ ait. ꝛ sic nō habebit ꝓpositū. nā sic in rei veritate instās est aliō atqȝ aliō, ꝛ pūctū sphęrę idem ꝯtinuo.

Rōnes ꝑ Auerroe. ¶ Propter hęc. Ad argumēta ꝯ Auerroē rn̄det̄. Ad primuz diceret Auer. in sphęrico simpl'r s̄m itellectū oēm ptez esse sphęricā, sed in sphęrico nāli. nulla minima ps est simpliciter sphęrica, qa q̄libet minima ps erit plana s̄m qd, ꝛ sphęrica s̄m qd, ꝛ in tali minimo est ꝯtactus, ꝛ ita de plano dicas. Nec valet tūc idē eē sphęricū ꝛ planū simpliciter, sed bn̄ s̄m qd, vt pȝ. nā qōlȝ minimū est planū s̄m qd ꝛ sphęricū similiter, qa totū est sphęricum nō qdē simpliciter. ¶ Ad 2ᵐ diceret Auer. cęlū eē sphęricū quātū pōt natura, nō tn̄ quātum pōt itelligere mathematicus, veluti velocissime motū quantum eē pōt a nā, non tn̄ quātū itelligi pōt. pōt eni intelligi veloci⁹ moueri, sic sphęricius. Et per hęc pȝ ꝙ multa q̄ ait in qōne

E proxima huic sunt dubia, ꝛ non certa.

Recognes ¶ Quasi (vt mihi vr̄) epilogat rōnē ꝛ in epilogando iterponit, ꝙ ea quę remanēt, non pn̄t eē passiōes. ꝛ dic̄. Diuiso igit̄ diuisa sit po⁹, q̄si dicat magnitudo, q̄ s̄m oē sigⁿ erat po⁹ diuisibilis, ꝑ casuz positum est oino diuisa, sit ḡ oino diuisa, qd igit̄ erit p̄ter diuisionē, nam si qō post diuisionem relinqtur, sit aliqua passio, vel aliq̄ spēs, q̄ mō in hęc, siue in has passiōes dissoluunt̄, ꝛ ex his gn̄ant̄, intelligit aūt Philoponus ꝑ passiōes pūcta aliqua passione vel specie affecta, sȝ si itelligimus per passiones affectiōes punctoꝝ, vel accn̄ria intelligit qn̄o cōposita naturalia, in has dissoluent̄, vel ex his gn̄ent̄, nō eni pōt substātia ex nō substāntijs fieri, aut quo mō sepant̄ hęc, non eni pōt sub̄a resolui ad accidētia, cū non possint accidentia a substātijs separi s̄m Arilem. Ideo ꝯcludit, quapꝑ si

F qdem est īpossibile ex tactib⁹, h̄ est pūctis esse magnitudines nāles, necesse ea, q̄ post vltimā diuisionē oiuȝ derelinquunt̄ eē atoma corpora, atqȝ indiuisibiles magnitudines, ꝛ sic habet̄ positio Democriti. Tacuit aūt epilogare alias ptes, q̄s destruxit, qa in illis nō est vis. ¶ In

Utruz atoma corpa sint p̄nᵃ. cōmētarijs q̄sitū vtrū datis atomis corporibus, illa sint aliq̄ rōne p̄nᵃ, breuib⁹ pōt nunc dici ꝙ corpus nāle pōt duob⁹ modis ꝯsiderari, vt totū eēntiale, ꝛ sic atoma corpora esse nō pn̄t eius p̄nᵃ elemētaria aliqua rōne, vel vt totū integrale, ꝛ h̄ dupliciter, vel vt totū homogeneū, ac similare, ꝛ sic intelligi pn̄t esse p̄nᵃ, s̄m Arilem, qa in p̄mo de historia aialiū tota homogenea ex similarib⁹ ꝯstant. Aut ꝯsiderari pōt, vt totū etherogeneuz, ac dissimilare, ꝛ hoc pacto sunt remota p̄nᵃ integralia, vt codez loco. h̄ non negarēt Peripatetici, qa si darent̄ atoma corpora, illa nō essent, nisi nālia minima alicuius totius homogenei. Modo minima naturalia sunt partes itegrales ei⁹, quod in ipsa est diuisum.

G ¶ At vo ꝛ hęc ponentibus: non minus accidit impossibile. Consideratum autez est de his in alijs, sed hęc soluere tētādū est. Quapropter, rursus a principio dubitationem dicere oportet. Omne igitur corpus sensibile, esse diuisibile s̄m quodcūqȝ signum, ꝛ indiuisibile, non est absurdum. hoc enim potentia, illud vo actu existit. Text⁹ antiquus. c. 31.

¶ Attamen hęc ponētibus etiam non minus contingit impossibile. pertractatum est autē de his in alijs. Sed hęc tentādum est solue- Dilucidate. c. eiusdē.

H re. Ideo rursus a principio quęstionē dicendum. omne quidem igitur corpus esse diuisibile s̄m quodcūqȝ signuȝ ꝛ indiuisibile nō est incōueniens. Hoc qdem eniȝ potētia diuisibile est: illud vo actu existit.

Cō. 31ᵐ. ¶ Quę ait in ꝯtinuādo se ad dicēda patēt, cęteꝝ ad punctum qōnis. ¶ Rn̄det ꝙ duplex est possibile. s̄m actū,

Rn̄⁹ Arilis. ꝛ possibile s̄m poᵃᵐ. motus cęli pōt corrūpi s̄m potentiā, qa quęlibet reuolutio pōt desinere. 12. meta. cōmen. 41. nō autē s̄m actū, qa tūc totū esse periret, vt in 3ᵒ de sub̄a orbis ait. itēqȝ aqua pōt corrūpi s̄m poᵃᵐ, qm̄ q̄libet aqua pōt corrūpi, nō aūt s̄m actū, qa tūc esset corrupta aliqn̄, ꝛ sic totus mūdus periret. 2ᵒ physico. Tūc ad formā diceret Arilᵉˢ ꝯtinuū eē diuisibile vel posse diuidi s̄m qōcūqȝ signum in potentia. non autem s̄m quodcunqȝ in actu, ꝛ ita non oportet vt ponatur in actu, quia

I nõ eſt poſſibile diuidi in actu. qð aũt põt eſſe in po°, nõ

Nota. debet poni in eſſe, qa tunc eẽt poſſibile ſm actũ. ¶ Animaduerte ꝙ ꝯtinuũ dr̃ diuiſibile ſm qðcũqꝫ ſignum in potẽtia, qa cum ſm vnuꝫ diuiditur, reſtat potẽtia diuiſionis in alio, ⁊ ſic hoc eſt diuiſibile ſm oẽ ſignũ in potẽtia. cauſa eſt, qa eſt cõtinuũ nõ ex punctis vtí ex partib⁹ conſtitutũ, ſed ex diuiſibilibus ſemper partibus.

Dubitatio. ¶ Sed dices. cuilibet ꝓpõni de ineſſe correſpõdet iam vna de poſſibili, ⁊ ꝯ etiã vni de poſſibili corñdebit vna de ineſſe qñqꝫ vera. nã ꝓpõ de ineẽ eſt ꝓpõ de poſſibili poſita in actu, vt p̃ prioꝝ. dicĩ Ariſt[o], ⁊ declarãt oẽs grẽci, vt Alexã. Philopon⁹ ⁊ Philon. igiĩ ſi poſſibile eſt cõtinuũ diuidi ſm oẽ ſignũ, qñqꝫ ita erit ꝙ diuidetur ꝑ oẽ ſignũ. hẽc vr̃ illa de ineſſe, quẽ ſibi correſpondet.

Reſpõſio. ¶ Rñdeĩ apud Alexãdrũ/ Philoponũ/ ⁊ Philonẽ/ ꝙ ꝓpoſitioni de poſſibili aliqñ correſpõdebit vna de ineſſe

K qñqꝫ vera, nõ tñ eiuſdẽ quãtitatis, vt põt ꝯtinuũ ſm oẽ diuidi. igiĩ aliqñ diuiſuꝫ erit ſm vnũ eẽ diuiſuꝫ ſm vnũ eſt illa de ineſſe, q̃ illi correſpõdet. po° eni nõ erit fruſtra in toto ſi in vno ſaluetĩ. Veluti poteſt oĩs aqua deſinere, nũq̃ tñ deſinet, correſpõdebit tñ ſibi aliqñ h̃ vera. aliq̃ deſinit q̃ eſt alterius quãtitatis. ꝓpõni ꝟo poſſibili ſm actũ correſpõdere dꝫ vna de ineẽ eiuſdẽ quantitatis, ꝑꝑ cãm datã. rem hãc pauci itelligũt, ⁊ vtplurimũ ſomniãt ex mala logica. ſi enim vidiſſent libros Ariſtotelis in logica, non extranica ſcriberent. verba textus patent.

Recoĝnes ¶ Cũꝫ aſſignauit argu[m] Democriti/ quo atoma corpa ꝓbauit, nũc ad illud intẽdit rñdere, ⁊ in rñdendo p̃mo excuſat ſe à reprobatiõe opionis, quã afferre debuit, ⁊ dicit. At ꝟo, ⁊ hẽc. ſ. atoma corpora ponẽtib⁹ nõ min⁹ accidit ipoſſibile. verũ (vt ingt) de his. ſ. opione, ⁊ ei⁹ ipoſſibili, qð ei accidit, ꝯſideratũ eſt in alijs, vt in 3° lib° de cẽ-

L lo. ⁊ in 6° ⁊ 7° libris phyſicoꝝ, ⁊ in libello de lineis indiuiſibilibus, q̃q̃ (vt Philoponus dicit) libellus ille de lineis indiuiſibilib⁹ ab aliq̃b⁹ Theophraſto aſcribatĩ. hẽc de excuſatiõe. Deinde in his. q̃ vult rñdere ad qõnẽ Democriti ordinẽ ponit, ⁊ ingt. Sꝫ hẽc ſoluere tẽtãdũ eſt. quapꝑ rurſus a p̃n° dubitationẽ dicere oportet, añq̃ ad ipſaꝫ rñdeamus. hẽc de ordĩe. Circa ꝟo ordis executionẽ p̃mo diſtinguit hãc ꝓpõnẽ corpus nãle eſt diuiſibile ſm oẽ ſignũ/ tripliciter, veluti tripliciter termin⁹ ille diuiſibile ſm oẽ ſignũ põt itelligi. Cũ eni terminus ille ſit multiplex, ꝓpõ ẽt ex illo cõſtituta eſt multiplex. Diuiſibile g̃ ſm oẽ ſignũ, vno mõ poteſt intelligi potẽtia, h̃ eſt ſm ſucceſſionẽ in qua actus ſemꝑ eſt potẽtiẽ admiſtus. Alio mõ intelligi põt diuiſibile ſm oẽ ſignũ, hoc eſt ſm infinita ſigna, ſiue ſm ifinitas ptes, nã lꝫ oẽ totum ⁊ pfectuꝫ differãt ab ifinito, tñ q̃ñq̃ omne accipiĩ ꝑ infinito. vt in deo. Deus enĩ eſt oẽ, ⁊ infinituꝫ. non tñ ſemꝑ (vt di-

M cemus.) Sic igiĩ põt intelligi diuiſibile ſm oẽm ptem/ hoc eſt, ſm ifinitas ptes. Alio mõ intelligi põt diuiſibile ſm oẽ ſignũ ſimul in actu, ita vt ſm oẽs ptes ſimul actu ſit diuiſibile. De his trib⁹ ſignificatis primo ponit duo, ⁊ dicit. Oẽ igiĩ corpus ſenſibile eẽ diuiſibile ſm qðcũqꝫ ſignũ, ⁊ indiuiſibile, nõ eſt abſurdũ, qa po° eſt diuiſibile ſm oẽ ſignuꝫ. Illud ꝟo. ſ. indiuiſibile ſm oẽ ſignuꝫ/ actu exiſtit. g̃ corpus nãle po° eſt diuiſibile ſm oẽ ſignũ, actu ꝟo non eſt diuiſibile ſm oẽ ſignũ. ¶ Quo ꝟo ad ꝟba attinet, dixit [corpus ſenſibile] qa lꝫ ſint alia corpora a ſenſibilib⁹ diuiſibilia, vt mathematica, de illis nõ eſt ſmo, ſed de ſenſibilib⁹/ hoc eſt nãlibus. Aut dixit hoc ꝑꝑ materiã vt Philoponus ẽt autumat, q̃ lꝫ ſit corpus, non tñ eſt corpus ſenſibile hoc eſt actu, ſed corpus en potentia ſẽſibile. Hẽc ergo ſunt duo ſignificata illius ꝓpoſitionis, tertium autem ſupplebit poſtea.

¶ Eſſe autẽꝫ ſimul oĩno diuiſibile potentia, N

impoſſibile videbiĩ eſſe. Si eni eſt poſſibile Tex. anti. cõ. 32.

⁊ fiat, non tñ vt ſit ſimul ambo potẽtia diuiſibile, ⁊ diuiſuꝫ/ ſed diuiſuꝫ ſm quoduis ſignũ. Nihil igiĩ, erit reliquũ, ⁊ ad icorporeũ/ corruptũ erit ipꝫ corpus, ⁊ generabiĩ vtiqꝫ rurſus/ aut ex pũctis/ aut oĩno ex nihilo. ⁊ h̃, qũo erit poſſibile? At ꝟo ꝙ diuidaĩ in ſeparabiles ⁊ ſemꝑ in minores magnitudines, ⁊ in ſemotas ⁊ ſeparatas, manifeſtuꝫ eſt.

¶ Eſſe ſimul oĩno diuiſibile potẽtia ipoſſibi- Dilucida: tex. eiuſdẽ.

le vtiqꝫ eẽ videĩ. ſi eni poſſibile eſt fieret, nõ ergo eſſent ſimul ambo in actu idiuiſibile ⁊

diuiſum, ſed diuiſuꝫ ſm qðcũqꝫ ſignũ. nihil igiĩ erit reliquũ, ⁊ ſic ad icorporeũ corrũpeĩ corpus, ⁊ ita fieret rurſus vel ex pũctis vel oĩno ex nihilo, ⁊ h̃ qũo poſſe? verꝫ ꝙ diuidaĩ in ſemꝑ ſeꝑabilia, atqꝫ i minores magnitudĩes diſtãteſqꝫ ⁊ diſgregatas ꝑſpicuũ ẽ. O

¶ Quia dixit rurſus qõnẽꝫ eẽ repetendã, nũc repetit pro Democrito rõnẽ alio mõ, ⁊ petit p̃mo ꝙ corpus nãle eẽ Com. 32[a].

ſimul diuiſibile in po° ſm qðcũq̃ ſignũ (ita vꝫ. ꝙ aliqñ taliter ſit diuiſuꝫ vt nihil remaneat diuidẽdũ) videĩ impoſſibile, ⁊ hoc ꝓbat, quia tũc nõ eẽt po° diuiſibile ſm oẽ ſignũ, ſꝫ actu diuiſibile. ingt. Eſſe ſimul oĩno h̃ eſt ſm omne ſignũ diuiſibile po°, ipoſẽ vtiq̃ eſſe videĩ. ſi eniꝫ poſſibile eſt tunc aliquãdo ⁊ fieret in actu. Et ſi eſſet aliquãdo factũ in actu. nõ ergo eſſent ſimul ambo in actu idiuiſibile ⁊ diuiſuꝫ, ita ꝙ relictũ eſt idiuiſibile, ⁊ ab alio diuiſum, ſꝫ diuiſuꝫ ſm qðcũq̃ ſignũ, ⁊ ſic ad incorporeũ corrũpereĩ corpus, ⁊ ita fieret rurſus vel ex punctis, vel oĩno ex nihilo, ⁊ hoc quo mõ poſſibile? h̃ eni deſtructũ P

eſt, tũc petitionẽ recolligit. ⁊ ingt. verum ꝙ diuidatur in ſemꝑ diuiſibilia atqꝫ in minores magnitudines diſtanteſqꝫ ⁊ diſgregatas perſpicuuꝫ eſt. Sic igitur pꝫ corpus ipſum non poſſe diuidi ſm omne ſignũ, ſed eſſe deuenire ad magnitudines ſeorſum ſeparatas ⁊ diſgregatas.

¶ Scðm Philoponũ Ariſto. cũ aſſignauit duo ſignifica- Recoĝnes

ta ꝓpõnis, vult ſeligere ſignificatuꝫ verꝫ, a falſo. Et prio oſtẽdit ſignificatuꝫ falſuꝫ, ⁊ dicit. Eſſe aũt ſimul oĩno h̃ eſt ſm oẽ ſignuꝫ po° diuiſibile, impoſẽ videbiĩ eẽ, ⁊ implicãs ꝯdictionẽ, qð ꝓbat dicens. Si eni eſt poſſibile ſiĩ ſm oẽ ſignuꝫ eſſe diuiſuꝫ/ ⁊ fiat g̃. non tñ (vt ingt) fiat, ita vt ſint ſimul ambo, hoc eſt vt ſiĩ ⁊ ſemel tale corpus ſꝫ omne ſignũ actu diuiſuꝫ ſit po° diuiſibile, ⁊ actu diuiſuꝫ, Q

vtpote ſm vnã partẽ po° diuiſibile, ⁊ ſm alterã actu diuiſum, ſed volo ꝙ ſm qðuis ſignũ ſit ſiĩ ⁊ ſemel diuiſuꝫ penitus. ¶ Quo ꝟo ad ꝟba attinet, aiaduerte ꝟbum illud, po° diuiſibile in alijs codicibus legi idiuiſibile/ verꝫ idẽꝫ eſt, qa qð actu eſt indiuiſibile/ po° eſt diuiſibile, clarius tamẽ legiĩ (vt diximus.) Sic igiĩ vult ꝙ ſi eſt poſſibile ſimul eẽ diuiſum ſm oẽ ſignũ, vt ſit de facto actu ſimul ſm oĩa diuiſuꝫ, ⁊ nõ ſm partẽ aliquam ſit, ſm aliquã nõ. Tũc oſtendit huius ipoſſibilitatẽ per rõnes ſuperius factas, ⁊ dicit. Igiĩ caſu iſto poſito, reliquuꝫ erit nihil, ⁊ ſic corpus nãle erit corruptũ ad incorporeuꝫ/ qa vel ad nihil, vel ad pũcta, ⁊ ita gñabiĩ rurſus/ aut ex pũctis/ aut oĩno ex nihilo, ⁊ hoc quo mõ (ingt) erit poſſibile. q. d. nullo mõ vt in rõnib⁹ Democriti dcũ eſt, g̃ ſignificatuꝫ iſtud eſt impoſẽ. Tunc colligit ſignificatũ verũ,

⁊ ingt.

A & ingt. At vero q dividat ad sepabiles, & semp ad minores magnitudies seorsuz divisas, ac seorsuz sepatas, manifestũ est, sensus ğ verus est, q corpus sensibile est divisibile sm oẽ signũ sm potẽtiã, hoc est sm successionẽ in qua actui divisio est admista potẽtia ad semper vlterius dividendũ, hic est sensus ppositionis verus.

Tex. anti. quus. c. 33. ¶ Neq3 itaq3 sm partem dividenti erit infinita in minutas ptes sectio, neq3 simul possibile est esse divisum sm omne signum (non enim possibile est) sed vsq3 ad aliquid. Necesse est igitur insecabiles inesse magnitudines invisibiles, & presertim si erit generatio & corruptio, hec qdez segregatione, illa vero cõgregatione. Sermo igitur qui cogere videt esse magnitudines insecabiles, hic est. B

Dilucida. te. c. eiusdẽ. ¶ Quare neq3 sm partez dividẽti erit vtiq3 infinita fractura, neq3 est possibile simul eẽ divisum sm omne signuz, nõ enim possibile, sed vsq3 ad quid. necesse igit individuas existere magnitudies invisibiles. Atq3 & aliter certe erit generatio & corruptio, hec quidem disgregatione. Illa vero congregatiõe. sermo quidez igitur qui videtur cogere magnitudines esse individuas. hic est.

Com. 33. ¶ Cum accepit suppositionez, nũc arguit ppositum Democriti. acceptuz est enim ipossibile esse simul sm oẽ signũ corpus nãle divisum. tũc concludit, quare neq3 sm partẽ dividẽti erit vtiq3 ifinita fractura, neq3 poẽ est sil esse divisuz sm oẽ signũ. nõ eni, poẽ, vt dixit, s3 vsq3 ad quid vt ad certas datas magnitudies, necesse igit idividuas existere magnitudies idivisibiles, atq3 & aliter certe erit generatio & corruptio, hec qdez disgregatiõe corruptio est. illa vero congregatione generatio erit, vbi eniz corpora atoma dabuntur ad quę stat vltima resolo. erit igit & generatio & corruptio ex illis, nõ tamẽ eadem rõne. Sed disgregatione corruptio, cõgregatione illo℞ generatio. tunc epilogat & patet. ¶ Aiaduerte q dato istis atomis corporibus quę Democritus cõcessit, & ad q̃ vltimã divisionem dixit venire corpo℞ nãlium, nõ ppea oportet vt sint principia gñationis, & corruptio simplr & oino, vt disputatũ est, qa adhuc sm rei veritatẽ, dantur mã & forma, ex qbus hec corpora atoma fieri oportet, si erũt nãlia, vel si purę magnitudies sint, ex his suba corporea nõ pficiscet nisi vtiq a dispositivo quodã, & sic Democritus nullo modo hz ppositũz. nam sm Aristotelem aĩs est cõcedendũ. v3 corpora atoma sunt. & ɔsequẽs negandũ. igit pncipia re℞ simpliciter, vt postea dicetur. C D

Recognes ¶ Tertiũ significatũ illius ppõnis exponẽdo divisibile sm omne signuz, idest sm infinitas partes, ideo qa hoc est reprobatũ 3° physico. recolligit iterum simul significata falsa, & dicit. Neq3 itaq3 sm partem dividenti erit infinita sectio, & sic, illa est falsa, corpus est divisibile sm omne signum, hoc est sm infinitas partes, qa (vt Philoponus ingt) l3 totum pfectum, & oẽ possunt accipi quãdoq3 pro infinito, hic non possunt accipi, qa perfectum est cuius est finis, infinituz vero caret fine, totum & oẽ est cuius nulla particularum est extra, infinitum est cuius semper est aliqua particula extra. non ergo corpus sensibile potest dividi sm omne signum. s. sm ifinita signa, quia tunc darentur actu infinita, neq3 simul (vt inquit) possibile est esse divisum sm omne signum, non eni est possibile, vt dictuz est, sed vsq3 ad aliquid. refutatis his sensibus, repetatur argumentuz Democriti, hoc pacto, corpus naturale, vt lignũ, est divisibile sm omne signũ. ergo possibile est esse divisum sm omne signum, ponat inesse, & sequitur esse atoma corpora, congregatiõe quorum est generatio, & disgregatione est corruptio. vnde dicit. Necesse est igitur insecabiles esse magnitudies, & invisibiles, & erit hoc necessarium, si generatio erit cõgregatione, corruptio disgregatione. hoc autem sequit possibili illo posito in esse. Ideo epilogat, sermo igitur, qui cogere videt esse magnitudines insecabiles, hic est. Totus eni syllogismus stat in hoc, corpus est divisibile sm omne signum. ergo est possibile esse divisum sm omne signum, ponat in esse, & sequitur qd Democriti. E F

Tex. antiquus. c. 34. ¶ Q2 aũt lateat paralogizans, & qua lateat, dicamus. Qm̃ eni nõ est pũctus pũcto contiguus, esse omnino indivisibile, est quidez vt inest magnitudinibus est autẽ vt non.

Dilucida. te. c. eiusdẽ. ¶ Qm̃ autẽ latet paralogizans, & quo mõ latet. dicamus. Qm̃ eniz nõ est pũctus pũcto contiguus, oino esse divisibile est qdẽ sic existens magnitudinib9. est vero non sic.

Com. 34. ¶ Respondet nũc ad argumẽtũ Democriti, & vult illam propositionẽ. cõtinuũ est divisibile sm omne signũ. esse distinguẽdã. nã est vera vno modo. alio vero modo falsa. nam continuum potest dividi sm omne signuz in potẽtia. non autẽ in actu, causa autẽ quare non est divisibile sm omne signũ in actu est, qa punctus non est cõtiguus & imediatus puncto, vbi nãq3 pũcta essent immediata, tunc possemus seorsum puncta dividere, & ita nihil restabit dividendum. ¶ Sed dices. quid ad formam. omne possibile potest poni inesse. pmo prio℞. igit si cõtinuuz est divisibile sm omne signũ, ponat inee, & argumentum stabit. G Dubitatio.

Rñ Egi. ¶ Respondet Egidius, q possibile eo modo debet poni in esse, quo mõ est possibile, & qm̃ hoc est possibile in fieri & non in facto. igit o3 poni in esse in fieri, & sic semp aliquid restat dividendũ.

Cõfutatio. ¶ S3 hec rñsio videt contra Alexandrũ, Philoponũ, Philonẽ, & Aristotelem. nã ppõ de inesse est illa quę est vera de pñti. Q2 autem ponit in fieri, nõ est positũ in eẽ de pñti sm bonã logicaz, & ita hoc nõ est logicã itelligere.

Aliter. ¶ Propter qd dicas. vt supra, q possibile esse sm actũ, o3 poni inesse sm eandẽ vtriusq3 subiecti amba℞ ppositionũ quantitatẽ, at possibile esse in potentia, nõ o3 poni in actu sm eãdẽ quantitatẽ, qa si ppositio possibilis est vera. de omni, sat est ponere eam inee de quodam. Sed hec forte repetemus.

Recognes H ¶ Hac q̃stione resumpta, nunc respondet, q in syllo illo latet deceptio, naz ppõ hec, corpus est divisibile sm oẽ signũ, est multiplex, multiplicitate illius termini cõplexi, divisibile sm oẽ signuz, nã si intelligit divisibile sm oẽ signum potentia, est vera, & tunc negatur corpus posse esse divisum sm omne, qa argumentum procedit ab eo qd est possibile sm successionem, ad illud quod est possibile sm permanentiaz & simultatem. Vel ab eo quod est possibile sm potentiaz, ad id, quod est possibile sm actum, & sic latet deceptio. Respondendo ergo ad formaz, sumit hanc suppositionem. s. q nullũ corpus cõponitur ex punctis. & dicit. Qm̃ eni nõ est punctus puncto cõtiguus, hoc est, qm̃ corpus nõ cõponit ex pũctis cõtiguis, eẽ oino. s. sm oẽm ptẽ idivisibile est qdem vt inest magnitudi b9, qa in actu eẽ idivisibile sm oẽ signũ iest corporib9, est aũt nõ, qa po9 divisibile sm omne signuz

I inest corporibus. Ad formam ergo dico ꝙ corpus natu/
rale est diuisibile ſm omne signū potentia ⁊ successiōe,
nō autē actu ⁊ simultate, mō si ita est, nō seqtur corpus
nāle est diuisibile ſm oē signū ſm successionem, ġ posse
est eē diuisuz ſm simultatē. Hęc ad formā Ari^{stotelis} sed ad/
hunc vi stare argu^{m}, qa si est possibile diuidi ſm oē signū
3^{m} potētia est posse diuidi ſm oē signū, sed oē posse pōt po/
ni inesse, ponat̃ ġ inesse, ꝙ sit diuisum ſm oē signū, ⁊ re/
linquit̃ qđ, vt prius. ergo nō vi argu^{m} solutū. Hęc quę/
stio mouet̃ a Philopono, de qua in cōmētarijs abūde.
Aristo^{teles} videtur innuere responsionem, ꝙ ꝓpositio de
possibili ſm potentiam ⁊ successionem non potest po/
ni inesse, qa tūc fuit possibilis ſm actum ⁊ permanētiā,
⁊ sic cōcedit hanc, posse est corpus nāle diuidi ſm oē si/
gnū, ⁊ negat hāc, posse est eē diuisum ſm oē signū, qa p^{a}
erat de poss ſm potentiam, ⁊ successionē. 2^{a} est de possi/
K bili ſm actum, ⁊ simultatē, ac ꝑmanentiā. non ergo seq/
tur nāle corpus est diuisibile ſm omne. ergo est possibi
le ſm omne signum esse diuisuz, sed bene sequitur. ergo
est possibile diuidi ſm omne signum, qa diuidi succes/
sionem, ac potentiam dicit. Diuisum vero dicit actuz ⁊ ꝑ/
manentiam ac simultatem. Nos enim cōcedimus cęlū
posse moueri ſm omnez partez motus, non tamen con/
cedimus posse esse motum ſm omnem partem motus,
qa tunc cessasset a motu. Sed adhuc dubitabis, oē possi
bile pōt poni inēē, ꝑmo prior. Pręterea cuilibet ꝓpōni
de possibili correspōdet vna de inesse. Ari^{stoteles} velle vide/
tur hęc non esse vera in successiuis, sed solum in perma
De ꝓpōni/b⁹ ɔtigē^{bus} nota hęc. nentibus. ¶ Philoponus vero pulchre exponit mentem
Aristotelis. ⁊ vult ꝙ in successiuis, ⁊ in ꝓpositionib⁹ pos
sibilibus ſm potentiam, non eodē modo sint ponendę
propositiones in esse, vt in illis quę fiunt in permanēti/
L bus. Nam quādoqȝ vl'es ponunt̃ inēē in particulari, vt
cum dicimus dies crastina potest eē ſm oēm partez, sa
tis est vt ponat̃ inēē ſm aliquā partē, qa dies est, si aliq̄
sui ꝑs est. quādoqȝ ponunt̃ inēē ꝑ negatiuas, dies enim
crastina ſm ꝑtem oēm pōt esse, si nulla ꝑs crastinę diei
sit impossibilis, ⁊ sic ꝓpōnibus contingentib⁹ in succes/
siuis aliquando correspōdet vna de nō inesse, aliquādo
vniuersalibus correspōdent particulares, at in ꝑmanē/
tibus aliter, semper eniz vl'ibus vl'es, affirmatiuis affir/
matiuę correspondent. Ex his pz solo. concedo eni cor/
pus naturale esse diuisibile ſm omne signum successio/
ne ⁊ potentia. ergo potest ſm omne signum diuidi, itez
concedo successione ⁊ potentia. Sed cum infertur ergo
potest ſm omne signum esse diuisum, semper neganda
est ɔñtia, qa argumentum ꝓcedit a possibili ſm succes/
sionē ad possibile ſm ꝑmanētiā. Ex his pñt solui mul/
ta sophismata, vt illud mā pōt stare sine forma. ġ aliqñ
M stabit, corpus pōt stare sine loco. ġ aliqñ stabit, q̄q̄ de
rigore logico negant̃, tñ ɔcessis ꝓpōnibus, negādę sunt
consequentię, qa materia potest stare sine forma succes/
sione, non tamen simul, corpus sine loco simil'r. Simil'r
non sequit̃, omnis hō est corruptibilis. ġ aliqñ ois erit
corruptus, semꝑ negāda est ɔñtia, qm añs est verum ⁊
possibile ſm successionē, nō aūt ſm simultatez. Hęc de
dubitatione. ¶ Aiaduerte quo ad vba Ari^{stotelis}, ꝙ respon/
dendo accepit corpus nō componi ex pūctis, causa est,
qa si corpus posset componi ex pūctis, corpus posset eē
diuisum ⁊ posset diuidi ſm omne signum. Hęc aūt sup/
positio accipit̃ (vt concessa) qa ēt a Democrito cōcessa
est, cū in suo argumēto duxit ad illā tāq̄ ad aliqd ipossi
bile. Philoponus tamen probat hanc, qa si magnitudo
fiat ex punctis, aut quatenus puncta sunt contigua, ⁊ se
tangentia, aut quatenus non se tangunt, si quatenus non
se tangunt, inter ea dabitur vacuum, si vt se tangunt, vel N
quo se tangunt ſm tota, ⁊ sic magnitudo esset indiuisibi/
lis, cum esset punctorum penetratio. Si vero quo se tan/
gunt ſm partem, tunc erunt diuisibilia.

¶ Videtur aūt quādo hoc ponitur, ⁊ vbiqȝ Text⁹ anti. com.35.
⁊ omni in parte punctum esse. quare necesse
esse, diuidi magnitudinem in puncta. vbiqȝ
enim esse punctum, quare, aut ex tactibus
aut ex punctis esse.

¶ Videtur autē quando hoc ponit̃, ⁊ vbiqȝ Diuidide. te.c.eiusdē.
⁊ vndiqȝ punctum esse, quare necesse est di
uidi magnitudinē in pūctū, vbiqȝ eni est pū
ctus, quare vel ex tactib⁹ vel ex pūctis erit.

¶ Propter verba quę in textu sequente ponunt̃, hic Ari Com.35^{m}.
stoteles videtur dubitare contra dicta. Et dubitatio po/
O test sic componi. Si punctus vbiqȝ in linea est, diuisio
effici potest ſm omne signum. hęc patet, quia diuisio fit
in puncto, ⁊ ita vbiqȝ punctus est, vbiqȝ diuisio fiet, vel
fieri poterit. Sed ponit antecedens. ⁊ inquit. Videt̃ au/
tem quando hoc ponitur, ⁊ vbiqȝ ⁊ vndiqȝ punctū, hoc
est, sed punctum est vbiqȝ in linea. quapropter necesse
est diuidi magnitudinem in nihil, hoc est adeo, vt nihil
restet diuidendum, ⁊ tunc sequetur positio Platonis. vi
delicet ꝙ vel corpora erunt ex tactibus, vel pūctis. adij/
cit quando hoc ponitur, quia vtrum hoc debeat concedi
vel ne, est tota argumenti vis. Sic igitur si punctis, est
vbiqȝ in linea, diuisio fieri poterit in actu ſm oē signum
pūctus est vbiqȝ. igitur diuisio fieri potest ſm omne si/
gnuz. ¶ Animaduerte ꝙ sensus literę est sanus, verba
tamen textus forsitan sunt trāsposita, ⁊ sic paraphrasti/
P ce legerem, videtur autem quando hoc ponitur ⁊ vbiqȝ
⁊ vndiqȝ esse punctum, hoc est dicere si vbiqȝ ⁊ vndiqȝ
punctus est, hoc debet poni, ⁊ tunc hęc est maior syllo/
gismi hypothetici, interponit conclusionem ante mino/
rem, ⁊ tu transpone minorem sic. vbiqȝ enim est pūct⁹,
hęc est minor, ⁊ positio antecedentis, tunc conclusio, q̄/
re necesse est diuidi magnitudinem in nihil, hoc est vsqȝ
adeo vt nihil restet, ⁊ sic ſm omne signuz, ⁊ tunc dat du
bitationem. ⁊ inquit. Quare vel ex tactibus, vel ex pun/
ctis erit totum ipsum, quod erat Platonis positio, ⁊ h̄
modo ipsa litera patet, ⁊ bene.
¶ In cōmentarijs de his verbis fecimus q̄stionē, Phi/ Recognes
loponus vero legit hęc cum pręcedentibus, nam cuz de/
duxit ad hoc, ꝙ tunc magnitudo componeretur ex pun
ctis, ostendit nunc quid consequenter sequit̃. ⁊ dicit. Et
si magnitudo ex punctis componeretur, vt dicunt, qui
Q corpora ex indiuisibilib⁹ cōponūt, videbit̃ punctū eē, ⁊
vbiqȝ, ⁊ pro idest, ⁊ in oi parte. Vel melius potest cōti/
nuari hoc pacto, cū eni dixit, magnitudinē ſm omne si/
gnū nō eē actu diuisibilē, ostēdit eos, q ita dicerēt, quid
seqtur (vt dicāt) ⁊ dicit. Videt̃ autem qñ hoc ponit̃. s. ꝙ
magnitudo ſm oē signū sit diuisibilis actu, ⁊ vbiqȝ ⁊ in
oi ꝑte eē pūctuz ac signū supra qđ fit diuisio actu. nā cū
magnitudo sit diuisibilis ſm oē signum actu, ⁊ signū ⁊
punctum idem sint, videbitur ꝙ in omni parte magni/
tudinis erit punctum, ⁊ signum actu. quo concesso isert,
quare necesse est diuidi magnitudinem in puncta, cum
vbiqȝ ⁊ in omni parte sit punctum actu, ⁊ tunc sequitur
aut ex tactibus, aut ex punctis confici magnitudinem.
¶ Aiaduerte, vt ex cōmētarijs Philoponi colligit̃, ꝙ si Pulchr̃ h̄ nota.
tot eēnt actu pūcta in magnitudie, ſʒ q̄t ꝑtes ipsa sit di/
uisibilis, cū ſm ꝑtes isti^{vsmo} sit magni^{tudo} diuisibilis, ifinita
erunt

A erunt actu pũcta in ipsa, ⁊ sic magnitudo cõponet̃ ex il lis, ⁊ diuidet̃ ad illa. Ubi eñ puncta infinita sint in magnitudie, erũt attigua, cum inter ea nõ detur vacuũ, nec detur pars nõ habẽs pũctuꝫ. ĝ sunt attigua, ⁊ ita magnitudo cõponetur ex illis, ⁊ dissoluet̃ ad illa. Quare oportet dicere nullũ eẽ pũctum in actu in magnitudinẽ, pter eum, quo magnitudo diuiditur actu ab altera magnitudine (vt Philoponus autumat) alij sũt potestate, vt dicetur. Uerum hec verba legas, ⁊ relegas, quia abstrusissima sunt, ⁊ mihi occulta.

Tex. anti. com. 36. ¶ Hoc autem ꝙ inest in omni parte, est, quia vnus vbiqꝫ est, ⁊ omnes vt vnusquisqꝫ. plures autẽ vno non sunt. consequenter eñ, nõ sunt. Quare, non omni in parte. Si eniꝫ ſm medium est diuisibilis, ⁊ ſm contiguũ pun
B ctum erit diuisibilis. Hoc autem non. nõ. n. est contiguum signum signo, aut punctum puncto. Hoc autem, est diuisio, aut compositio. Quare est ⁊ congregatio ⁊ segregatio, sed neqꝫ in impartibilia ⁊ ex impartibilibus (multa enim sunt impossibilia) neqꝫ ita, vt omni in parte diuisio fiat (si enim esset cõtiguus pũctus puncto, hoc vtiqꝫ esset) sed in parua ⁊ minora est segregatio, ⁊ congregatio ex minoribus.

Dilucida: te. c. eiusdẽ. ¶ Hoc autem sic vbiqꝫ existit: quoniã vnus vbiqꝫ est, ⁊ omnes vt vnusqsqꝫ. plures ſo vno non sunt. consequenter enim non sunt, quapp non vbiqꝫ. Si enim ſm medium est
C diuisibile, ⁊ ſm cõtiguum pũctuꝫ erit diuisibile, sed hoc nõ. non eniꝫ est contiguum signum signo, vel pũctum pũcto. Hoc auteꝫ erat diuisio vel compositio, quare erit ⁊ cõgregatio ⁊ disgregatio, sed nõ in atoma ⁊ ex atomis (plura eñ eẽnt atoma vel absurda) neqꝫ sic vt vbiqꝫ diuisionẽ sit facẽ, si. n. esset ꝯtigu⁹ pũct⁹ pũcto, h vtiqꝫ eẽt, sed in parua ⁊ minima est, ⁊ congregatio ex minimis.

Com. 36. ¶ Respõdet ꝙ pũctum esse vbiqꝫ põt intelligi dupliciter. Uno mõ vt verbum vbiqꝫ distribuat singulas toti⁹ partes, ⁊ sic conceditur. nam in singulas totius ptes est punctũ. Alio modo vbiqꝫ distribuit omne signuꝫ, ⁊ sic non vbiqꝫ est punctus, q̃a punctus nõ est in pũcto, neqꝫ iuxta ⁊ contiguus puncto. ⁊ sic lr̃aꝫ exponũt latini. Et lꝫ respõsio h vera sit, attamẽ nõ põt textui ꝯsonare. Pro
D pterea videt̃ mihi ꝙ Ari^les^ sic distinguat illam, ꝙ punctum eẽ vbiqꝫ in linea siue cõtinuo potest esse in actu ⁊ potẽtia. Si in actu, sic pũctus erit imediatus pũcto, ⁊ ei cõtiguus. at si in potẽtia, non est ita, q̃a semper data parte, in ea erunt isinita pũcta in potẽtia. ⁊ hoc inquit. Hoc autem sic vbiqꝫ existit, quoniam vnus est in actu, ⁊ oẽs vt vnusqsqꝫ. q. d. omnia pũcta habent vicem vni⁹ rei in actu, que enim sunt plura potentia vnũ in actu, ⁊ q̃a pũcta sunt plura potentia, ideo omnes vt vnum quoddam esse ait. plures ſo vno seorsum ⁊ in actu non sunt. ꝯñter enim nõ sunt, quapropter nõ vbiqꝫ sunt in actu, quia si vbiqꝫ eẽnt in actu plura eẽnt. si eniꝫ ſm pũctum mediũ est diuisibile, ⁊ ſm pũctum illi imediatum ⁊ cõtiguum potest diuidi, q̃a ambo in actu, ⁊ eiusdem rõnis. Sꝫ hoc B
non, non enim est cõtiguum signum signo, vel qd idem est, punctum puncto, ⁊ tunc subdit quomodo erat diuisio dicens. Hoc autẽ erat diuisio ⁊ cõpositio supra puncto in potẽtia, quare erit ⁊ cõgregatio ⁊ disgregatio, sed nõ disgregatio in atoma, ⁊ disgregatio ex atomis, plura enim essent atoma ⁊ pũcta in actu vel absurda, q̃a forte grecum verbum corruptũ est, ⁊ dꝫ dici atopa loco ſbi atoma, neqꝫ sic vt vbiqꝫ diuisionẽ sit facere. vꝫ in pũcto medio, ⁊ in pũcto illi imediato. si eñ eẽt contiguus punctus puncto, hoc vtiqꝫ eẽt, ideo subdit veritateꝫ responsiõis dicẽs. Sed in parua ⁊ minima est disgregatio ⁊ cõgregatio ex minimis. sic igit̃ patet vbiqꝫ eẽ pũctũ in potẽtia nullibi eẽ in actu nisi in extremis. Secundo pꝫ disgregationem ⁊ congregationeꝫ fieri in minima ⁊ ex minimis, nõ autem ex atomis indiuisibilibusqꝫ pũctis. F

¶ Sed circa hec querit Egidius in q̃stionibus. vtrũ corpus quantum ⁊ continuum sit diuisibile in infinitum, ꝙ non videtur, q̃a tunc in eo essent infinite ptes quante. p^o^ dubita^o^

¶ Ad hoc respõdet Egidius ꝙ corpus cõtinuum diuidi posse in infinitũ est duplr̃, vel vt naturale, vel vt quãtũ continuuꝫ. vt nãle, ppositio est falsa, q̃a oẽ corpus naturale est determinatũ ad maximũ ⁊ ad minimũ, vt diximus, vt ꝯtinuum ſo, adhuc duplr̃, vel ſm partes equales vni certe date, ⁊ sic nõ posset diuidi in isinitũ, vel ſm ptes pportionales pportiõe minoris inequalitatis, ⁊ sic corpus põt diuidi in isinitũ. rõnes hui⁹ rei ex textu colligũtur, ⁊ est Aristotelis in litera determinatio. R^su^ Egi.

¶ Sed sup hac determinatione cõtingit dubitare. pmo, q̃a vna est potẽtia cõtrarioꝝ. 10. metaph. ⁊ 2° topicorũ. Augumẽtum ⁊ diminutio sunt duo opposita. igitur vna erit potentia vtriusqꝫ. igit̃ per eãdẽ potentiã corpus naturale quãtum põt augeri in infinitũ, hoc ꝯsequens est ꝯ Aristotelẽ. 3. phys. tex. cõmen. 60. quare ⁊ antecedens. Dubõ p^o^ ꝯ Egidium, G

¶ Secundo. Si corpus quantuꝫ vel continuum ipsuꝫ potest diminui in infinitũ, vel rõne forme, vel rõne materie, nõ rõne forme, q̃a forma terminat ⁊ finit. 3. phys. cõmẽ. 59. in fine. nec rõne materie, q̃a materia pro tãto minuitur pro quãto recipit minorem formã. igitur si nõ potest ipsa forma minui in infinituꝫ nec materia. cũ correspondenter diminuantur. 2°

¶ Tertio. Hec Egidij determinatio est cõtra Auer. Quantũ. s. ad primũ dictum. vult eñ Auer. 3. phys. cõmen. 60. ꝙ geometra ⁊ naturalis cõueniũt quantũ ad hanc ppositionẽ, ꝙ cõtinuũ est minuibile in infinitũ. nõ aũt augumẽtabile, q̃a si eẽt augumẽtabile in isinitũ aliquãdo eẽt auctũ. nõ aũt si diminuibile aliquãdo diminutũ, vt dicit ibidẽ. cõ. 69. Iste sũt maxime difficultates, ⁊ tacte a me in 3° physice auꝫ ⁊ alibi, ⁊ semper in re hac fui ambiguus, ⁊ varia scripsi, quẽadmodũ soleo in omnib⁹ rebus meis. In phia enim nihil certi habeo, qd nõ possit esse pbabile pro vtraqꝫ pte. 3° Qualia dicta ppria. H

¶ Pro solone hoꝝ igit̃ que nũc occurrũt. dicã cũ ptestatione dicẽdi aliter si aliter ꝯtigeret. Solutio.

¶ Et pmo animaduerte ꝙ augeri est ire ad eẽ, ⁊ ad formã apd Auerroem p totũ illũ tertiũ. causa est q̃a esse forma ⁊ perfectio idem sunt. per augumẽtũ enim res crescit in perfectione, q̃a in maiori quanto est maior virtus ceteris paribus. perfectio est forma ⁊ esse siue actus. igitur per augumentũ res currit ad formã. p^m^ suppo^m^.

¶ Ex quo sequit̃ ꝙ quãtacũqꝫ cõtingit eẽ magnitudinẽ in potẽtia in mundo tãtaꝫ ꝯtingit esse in actu. Nã mundus est perfectus ⁊ constat ex omni materia totoqꝫ possibili ſm perfectioneꝫ, nulla enim esse potest perfectio, que non sit in mundo, igitur si potest magnitudo augeri in infinitum, potest eẽ quandoqꝫ aucta, imo ab eterno fuisset aucta. Coro^m^.

I 2^m ¶ Accipio secūdo q̄ diminui est ire ad imperfectionem, quia sicut in maiore quanto est maior virtus (vt dr̄ ceteris paribus) sic in minore minor. Imperfectio est nō esse priuatio, et quasi mā, vt Auer. dicit. quare ire ad minus est ire ad priuationē et imperfectionē. ¶ Ex hoc sequitur cōtra. q̄ nō quātā contingit minui magnitudinē, tātā contingit esse minutā, quia sine hoc ponatur, sine nō, mūdus est semp eque perfectus, et sic nō opz esse in actu, cum nihil ad vniuersum. ¶ Tertio accipio q̄ tā mathematicus, q̄ physicus concedere debēt hanc, magnitudo corpea pōt diminui in infinitū, nō tamen eodē modo. nam physicus concedit hanc per accidens, quia per habitum atq̄ rōnes mathematicam. at mathematicus per se, quia propria ratione, que est cōtinuitas. continuum enim et a physico, et a mathematico consideratur pmo celi. cō men. z. verum a naturali, vt accidens corporum naturalium, a mathematico vt cōtinuum, et sic a physico per accidens, et ab ipso mathematico per se. ¶ Ex hoc sequitur q̄ lz naturalis phūs concedat illam, non ppter hoc, oportet negare minima naturalia, quia per se minima naturalia, vt corpora naturalia dant per accidens, vt quanta non dantur. igit physicus per se habet illa ponere, sed per accidēs negare, et hoc pauci ante me norūt. ¶ Quarto accipio q̄ naturalis phūs nec per se nec per accidens debet cōcedere corpus cōtinuū posse crescere in infinitū, quia tūc opz concedere ipsum eē actu quādoq̄. at mathematicus pōt illam ccedere, ratione ipsius quātitatis, que vt sic nullam dicit perfectionē. cum non sit de principijs actiuis. His habitis verificatur positio Egidij. ¶ Et ad rationes. Ad primam iā pz solutio. Augeri enim et minui sunt opposita, et ideo potentia est vna vtriusq̄, sed augeri in infinitū et diminui in infinitum, nō sunt cōtraria, quia nō sunt eiusdem generis, cum crescere in infinitū sit impossibile, qd nullo est in genere. ¶ Ad 2^m dici potest q̄ ratione materie quante. et cum dicitur, tunc ratione forme, nego cōsequētiam, per se enim ratione materie quāte minuit in infinitū, et cōcedo q̄ forma pōt minui in infinitum, non per se ratione forme, sed p accidens rōne materie quāte. ¶ Ad 3^m iaz patet solutio ex tertio accepto. Et sic patet determinatio qōnis, que non mihi leuis fuit. ¶ Secūdo querunt vtrum corpus sit diuisibile supra omne signum vel f̄m quodcūq̄ signum, et videtur q̄ non. Primo quia tunc fieret ex punctis. pbatur cōsequentia in textu, quia possibili posito in esse, nullū sequitur impossibile. ponatur igitur in esse, et q̄ritur quid restat, nō res diuisibilis. igitur indiuidua. igit puncta. Secūdo corpus nō est diuisibile vbiq̄ sui. igitur non diuisibile super omne signum. antecedēs pz, quia non est diuisibile supra puncto extremo vel illi proximo, cum vbiq̄ sui sit punctus et nō vbiq̄ diuisibile. Tertio hec ppositio. corpus diuiditur super omne signū, est impossibilis. igitur impossibile est corpus diuidi super omne signū. añcedēs pz. cōsequentia declaratur per regulā logicam. ab impossibilitate ppositionis de inesse ad ipossibilitatē ppōnis de possibili. seruatis eodē predicato et subiecto. Quarto corpus potest diuidi f̄m omne signū. igitur istud corpus diuidit aliquando supra omne signum. tenet cōsequentia a ppositione possibili de termino cōmuni particulariter tento ad ppositionem de inesse de eodē subiecto discreto cū to tēporali. cōsequens est impossibile. quare et añcedens etiam. ¶ Circa hāc qōnem Sorticole cōcedunt sup oē signū corpus est diuisibile, quia supra signū corpus est diuisibile, et nullū est signū, quin supra illo corpus sit diuisibile. igit supra omne signū corpus est diuisibile. negāt 2° corpus esse diuisibile super omne signū, quia nullum est vel pōt esse tale corpus, qd diuidatur supra oē signū. cā 2° est, quia in prima corpus stare dicunt cōfuse tm̄. In secunda determinate. ¶ Captiūculatores 2° aliam fingūt respōsionē, concedūt enī corpus diuisibile esse sup omne signū, et hāc etiā. corpus pōt esse diuisum supra oē signū, pbant per vba Auer. quia corpus est diuisibile sup qdlibet signū indifferenter, hoc est nō magis super vnū q̄ super aliud, vel igitur est diuisibile super quodcunq̄ signū vel sup nullū, non super nullū. igit est diuisibile super omne signū. Similr corpus pōt esse diuisū idifferenter sup qdlibet, hoc est non magis super vnū q̄ sup aliud. igit vel supra oē vel supra nullū vt supra. Scdo aiunt hāc nō esse verā. possibile est corpus diuidi super oē signū. vel istā, possibile est corpus eē diuisum sup oē signū, quia hec est ipossis. corpus diuidit vel est diuisum supra oē signū. igit et illa, et ita sequitur impossibile corpus diuidi vel esse diuisū sup oē signū. Cā est, quia in primis ppositionib' possibile facit sensum diuisū, et nō debēt poni in esse. In scdis sensū cōpositū et debēt poni in esse. et sic volūt Arīstotelem et Auer. intellexisse. Sz quolz pferente ctrariū stultū est sollicitū esse p topicorum. Istas captiūculas nos debemus spernere, qm̄ colorem non hñt, cū nec rōnem nālē, nec possunt fundari pmis pncipijs. Immo videnī et sunt cōtra Arīstotelem, et omnes grecos. Arīstoteles enim in lra voluit cōtinuum esse diuisibile sup omne signum esse multiplex f̄m actū, et potētiam. Nam diuisibile est verbū notās potētiā. igit potest resolui. Uno mō est diuisibile hoc est pōt diuidi, et hoc vocat diuisibile f̄m potētiam, quia cū diuidi sit motus qdā, et motus sit actus imperfectus semper videt potentia qdā ad vlterius. Alio mō est diuisibile hoc est pōt esse diuisū, qua rōne intelligit sub diuiso eē. veluti differūt moueri et motū eē. 6. phy. Nam post oē moueri est motus. nō autem post oē motum eē est motus. Si igitur est vt dicunt vel Sorticole vel captiūculatores. Aristoteles illud nō dixisset multiplex f̄m actū et potētiam, sed vel f̄m cōfusum et determinatū vt primi dicunt, vel f̄m sensum compositum et diuisū, vt secūdi. Amplius apud Arīstotelem videtur eē possibile debere poni in esse pmo priorum. et hoc est rōnabile. nam vel ad sensū diuisū in esse positū sequitur impossibile, vel nō. si nō. igitur pōt poni in esse, si sic. igit in ipso possibili icludet ipossibile, oē enim sequēs ad aliud, icludit in illo, vt bene Egidius. Multa alia dici possunt, q̄ pmo priorum notauimus, pp hec tenet Egidius q̄ oē possibile, eo mō quo possibile pōt poni in eē. ctinuū est diuisibile sup oē signū. vt ille terminus diuisibile dicit actum, illa est falsa, quia esset sensus, cōtinuum pōt eē diuisum supra oē signū, vt dicit potētiam, est vera, quia sensus est. continuū potest diuidi super omne signum, mō sic ponendo inesse illā, nihil impossibile sequitur. ¶ Ut 2° hec positio intelligat, dubitatur contra eā. pmo quia quero que propositio de inesse correspōdet illi. cōtinuum potest diuidi super omne signum, si est vera, certum est q̄ non nisi hec. continuū diuiditur super omne signū. Sz hec videt falsa, quia sua contradictoria est vera, nullum cōtinuum diuidit super omne signū. igitur propositio possibilis illi correspōdēs erit falsa. Amplius. si ponamus in esse q̄ corpus diuidit super oē signū, igit potest esse diuisum super oē signū, quia f̄m quodcūq̄ signum corpus modo diuiditur, ipm potest esse modo diuisum super illud, quare si ponamus in esse q̄ nunc corpus diuiditur super omne signum pari ratione potest poni in esse q̄ supra omne signū sit diuisum, et sic idē qd prius. Tertio possibile est ctinuum eē diuisum f̄m a. et f̄m b. et sic de singulis. igit f̄m oē signū potest eē diuisū, ab oībus singularibus acceptis sufficienter

Margin notes (left): Corol^m (beside "est ire ad priuationē"); 3^m (beside "ad vniuersum. ¶ Tertio"); Corol^m / K (beside "mathematico per se"); 4^m (beside "re, et hoc pauci"); L (beside "primam iā pz"); 2^a. q. (beside "tet determinatio"); M (beside "extremo vel illi"); 1^a positio. (beside "etiam. ¶ Circa").

Margin notes (right): N (beside "est vel pōt esse tale corpus"); 2^a positio. (beside "secunda determinate"); O (beside "sic volūt"); P (beside "fectus semper"); Q (beside "bile pōt poni in eē"); Dubōnes. (beside "possibile sequitur. ¶ Ut 2°").

A enter ad vlem.2° topicoꝝ.Confirmat.qa omnes singu
lares hę sunt possibiles ꝛ inter se nō incōpossibiles.igit
Sol.Aui. ꝛ philopōi. inferunt vniuersalez.℃Aiaduertendū itaqꝫ primo ꝙ
Auerroes in nona huius primi paraphrasi,lꝫ nihil ad te
xtum dicat.videtur tamē ad rem nostram sic respōsio/
nem Aristotelis intelligere,ꝙ illud signuꝫ quodcūqꝫ po
test capi composite ꝛ diuise.cōposite cum capit,est sen/
sus ꝙ continuum potest esse diuisum ſm quodcunqꝫ si/
gnū in vno instante,ita ꝙ nunc sit diuisuꝫ ꝛ ſm nihil di/
uidendum,vel potest intelligi diuise,ꝛ est sensus ꝙ pōt
diuidi ſm.a.signū in hoc instante,ꝛ ſm.b.in alio,ꝛ nō p
vno.Quare concedet ipse cōtinuum est diuisibile,ꝛ po/
test esse diuisum ſm quodcūqꝫ signuꝫ diuisiue,ꝛ nō ſm
quodcūqꝫ compositiue,vt non sequitur.homo est rece/
ptiuus oium scientiarum.igitur recipiet eas quādoqꝫ in/
simul.qd enim dicitur de aliquo diuisim,non sequit vt
B coniunctim dicatur.Causa autem quare facta diuisione
supra vnum signū,non possit supra omne fieri,est ꝙ cū
fit supra aliquod punctuꝫ,cessat potētia ad diuidi supra
aliud ad illud ꝯsequēs.℃Sed dices.ꝯtra.quia facta di
uisione supra.a.pūcto,potest fieri supra.b.remoto ꝛ nō
proximo.igitur non cessat potentia diuisionis in alio.q/
dam aiunt ꝙ verbum Auerrois sic itelligitur,ꝙ facta di
uisione supra.a.pūcto cessat potentia diuisionis in pun/
cto,qui nō distat ab illo plus vno minimo naturali,qa
ſm Auerroem minimum naturale est dare in natura,q̄/
re facta diuisione in.a.non potest diuidi in ipso.b.nisi.b.
distet plus vno minimo ab.a.qa tunc daretur min⁹ mi/
nimo.Sed hęc expositio stare non potest.Primo/quia
tunc per hoc Auerroes nō haberet rationem suę distin/
ctionis,quā probare enitebatur.Secundo/minimuꝫ na/
turale potest diuidi,non in partes potentes per se exi/
stere, sed facta diuisione resoluitur in continens. igitur
C non cessat potentia diuisionis.potest enim diuidi,qa po
test conuerti in continēs.Uidetur igitur mihi esse dicē/
dum ꝙ Auerroes vult ꝙ facta diuisione supra.a.pūcto,
non possit fieri supra alio,quia diuisum esse est in instan
te,ꝛ vnum diuisum eē in vno instante,igitur si vnius si/
gni est vnū diuisum eē in hoc instante,nō potest eodem
instante effici diuisio in alio.igitur cessat potentia ad di/
uisum esse pro illo instante.lꝫ adhuc diuidi possit p alio,
ꝛ ꝓpterea conceditur illa in sensu diuisiue ꝛ nō cōposi/
tiue,hoc est p diuersis instantibus,ꝛ nō pro vno.℃Sꝫ
dices contra.hęc potest cōtinuum esse diuisum ſm.a.in
aliquo instante,ꝛ ſm.b.pro eodē instante,ꝛ ſm.c.in eo/
dem,ꝛ sic de singulis.igit ſm omne in eodem instante.
℃Animaduerte igitur ꝙ ad hoc vt ex singularibus de
possibili inferatur vniuersalis de possibili pro eodeꝫ in/
stante.requiritur primo ꝙ oēs singulares sint possibiles
in eodem nunc.ꝛ ꝙ non repugnent simul esse in illo,nec
illis repugnet vna indetermiata accepta vel acceptabi/
lis.exemplū/Socrates potest portare.9.lapides ꝛ non
D 10.hęc est falsa.potest Socrates portare oēm lapidem,
quia non decimū,ꝛ non qa singulares sint impossibiles
vel incōpossibiles,sed quia vna singularis idetermina/
ta illis repugnat.nā nouem determinate sunt cōpossibi/
les,decima idetermiata ipsis,ꝛ sic potest intelligi ꝙ
cessat potētia diuisionis supra aliud,nō qdem determi/
natum,sed ideterminatū.hęc itaqꝫ pnt stare ad Auer/
rois mētē.Uerū pro solutione ad argumenta cōtra Egi
dium facile per hęc potest responderi.℃Ad primū.cō
cederet illam esse de inesse illi correspondentē,ꝛ cum di
citur illa est impossibilis,negatur ꝛ cōtradictoria etiam
negatur,qa aliquod continuū diuiditur super omne si/
gnum,qa diuiditur super totū.igitur super omne signū.

E ℃Ad 2m cōcedo/ꝙ si diuiditur sup aliquod mō signū.
potest esse diuisum supra illud,ꝛ sic de singulis nego,qa
vna idetermiata repugnat oib⁹ determiatis p vno illo
nūc,vt dictū est.℃Ad 3m.Et ad cōfirmationeꝫ pꝫ simi/
liter.℃Ad rōnes Xo in pncipio pꝫ solutio.Pōt eni illō
poni inesse vno mō,ꝛ nō poni inesse alio mō.Silr iā con
cedimus has/aliqd corpus diuidit ſm omne signū.ꝛ il/
lud corpus diuidit ſm oē signū.lꝫ nūq̄ erit diuisuꝫ ſm
omne signum.hęc mihi videntur de re hac.
℃Non est alienum ab eo,qd diximus in cōmētarijs,ꝙ Recognes
Aristoteles per hęc verba remoueat vnum dubiū ma/
gnū.℃Et dubium(vt arbitror)est tale,nam magnitu/ Prim⁹ qō/
do pōt diuidi ſm hoc punctum,qd est in hac pte actu, nis sensus
diuisio eni fit in pūcto.ergo diuisio fit in pūcto,qd actu
est in pte,quę diuidit,ꝛ silr rōne fieri pōt diuisio in pun
F cto alio,qui actu est in alia pte,ꝛ sic de oibus.ḡ ſm qd/
cunqꝫ pūctuꝫ actu fieri pōt diuisio.℃Uel qd est hęc, Scds qō/
famosuꝫ est diuisionē ptis fieri per pūctū,qd actu est in nis sensus
illa,ḡ qd sunt partes diuisibiles tot sunt actu pūcta.Ut
ex cōmētarijs Philoponi potui pcipere.℃Ad hāc du Solo.qō.
bitationem sic est respōdendū,ꝙ pūctuꝫ eē omni in p/
te,quę diuidi pōt,intelligit duplr.Uno mō ꝙ quot sūt
partes,q̄ diuidi pnt,tot sunt actu pūcta/q̄ per diuisionē
relinquunt.Alio modo,intelligit in potētia,ꝙ nulla sit
pars,in qua nō possit esse pūctus,q ex diuisione reliq/
tur.pmo mō negat.scdo mō ꝯceditur,ꝛ sic nō sequitur
actu magnitudinē eē ex pūctis.Uel magis ad Xba Ari
stotelis,dicamus ꝙ pūctū esse in oi parte,pōt duplr i/
telligi.Uno mō per ꝓportioneꝫ rōnis,vel per silitudi/
nē rationis,ꝛ sic est vnus vbiqꝫ,ꝛ oēs pūcti in oib⁹ pti/
G bus sunt vt vnusqsqꝫ/hoc est,qa qua rōne est in vna p/
te,ꝛ eadem rōne est in alia,nō ꝙ oēs simul actu sint in
oibus ptibus.Sed qa vt in hac pte punctus eē pōt vt
fiat diuisio,ita ꝛ in singlis eē pōt(vt Philoponus inqt)
ꝛ hoc mō est pūctum eē in potētia in singlis,quaten⁹ ea
ratiōe,qua in vna esse pōt,ꝛ in singlis esse poterit. Alio
mō intelligi potest,in tot partib⁹ eē pūcta actu,quot sūt
diuisibiles,ꝛ hoc falsuꝫ est,qa tūc puncta essent attigua,
vt dicet.vnde dicit.Hoc aūt ꝙ punctus inest in oi pte/
est,qa vnus vbiqꝫ est,ꝛ omnes vt vnusqsqꝫ est,silitudi
ne rationis.ad hūc videlꝫ sensuꝫ,ꝙ qua rōne pōt diui/
di hęc pars p diuisionē,ex qua derelinquit pūctus,ea/
dem rōne,ꝛ ois pars,veꝝ hoc pacto intelligēdo,nō sūt
plures actu vno,cū nullus alius actu sit,nisi ille,qui est
H magnitudis termin⁹,quo magnitudo est actu diuisa ab
altera.cętera aūt sunt silitudine rōnis,quaten⁹ qua rōne
magnitudo est actu diuisa p illū ab altera,eadē rōne q̄/
libet ps pōt esse actu diuisa ab altera p suū pūctuꝫ/quē
derelinquet ex diuisiōe.Qr aūt actu nō sint.pbat.qa nō
sunt ꝯiter/hoc est actu diuisi,ꝛ imediati.Quare(vt re/
cte ifert)nō in oi pte est actu pūctus.℃Debes scire,ꝙ ꝓpō cōis
diuulgata ꝓpō est ꝙ diuisio magnitudis fiat in pūcto, sup puncto
verū cōiter nō itelligit.Propterea debes scire,ꝙ nō i/ fit diuisio.
telligit diuisionē magnitudis fieri in pūcto,q actu sit in
ipsa magnitudie aū diuisionē,qa tūc pūcta in magnitu/
dine eēnt ꝯtigua,ꝛ magnitudo cōponeret ex pūctis vel
pūctū eēt diuisibile.Sꝫ dī diuisio magnitudinis fieri in
pūcto,qa p diuisionē magnitudis relinqtur pūct⁹.Sēp
eni diuisiōe facta,pūctus remanet,vt termin⁹ diuisoꝝ.
quare aū diuisionē nō erat actu pūctus in pte diuisibili,
sꝫ solū po⁹.Deide sequunt illa Xba.[Si eni ſꝫ mediū] Declat sup
vbi ſm Philoponum vult ꝓbare,ꝙ nūq̄ magnitudo positio sę/
possit eē penit⁹ diuisa,ita vt nihil reliquat diuidēdū. B pe accepta.
aūt fac,qa sępe hoc assumpsit,ꝛ ipm vel nō declarauit,
vel nō ita dilucide vt in hac pte,ꝛ dicit.Si eniꝫ magni/

I tudo sm medium, & medium mediũ, & sic sm totam sit actu diuisa, ita vt nihil diuidendũ derelinquatur, erit ẽt diuisibilis actu ad contigua pũcta. cum totali diuisione facta, nihil nisi pũcta remaneãt, & sic erant ꝯtigua. Nõ destruit ꝯsequens (& inqt) Hoc aũt nõ est dõm, qa signũ signo, hoc est punctum puncto non est contiguũ, & expo nit quid esset pũcta esse cõtigua, & dicit. Sz hoc .s. pũcta vel signa esse cõtigua est diuisio vel cõpositio magnitu dinis, & ita nõ possunt pũcta eẽ ꝯtigua, eẽt eni magnitu do nihil aliud q̃ hęc diuisa/vel cõposita. ¶ Quo v̾o ad verba attinet, signũ aliquãdo accepimus pro pte ad sen sum demõstrabili. hic Ari^{les} accipit ꝓ pũcto, verũ non refert ad ea q̃ diximus. Deide sequunt̃ illa v̾ba [Qua re est. & cõgregatio] vbi, vt placet Philopono, Ari^{les} ex dictis cõcludit ꝙ congregatio & segregatio erunt, lz non sint atoma corpora, & dicit. Quare est & cõgregatio/& se

K gregatio. Sz neq3 ad impartibilia, neq3 ex impartibili bus sunt, nam (vt inqt) Si ita esset, multa eẽnt absurda. Pręterea (vt inqt) neq3 ꝯgregatio & segregatio ita sunt, vt in omni pte diuisio fiat .s. sm oẽ pũctũ actuale. Si .n. eẽt ꝯtiguus pũct⁹ pũcto, hoc vtiq3 eẽt/ꝗ ẽ, diuisio fieret sz oẽ pũctũ actuale. Demũ subscribit ex qb⁹ ꝯgregatio est & ad q̃ segregatio (& inqt) lz segregatio ẽ ad pua & ad miora, & ita ad magnitudies diuisibiles, & ꝯgregatio ex minorib⁹, & puis, vñ (vt Philoponus dicit) qui ꝯgregat ꝓcedit ex minorib⁹ semp ad maiores magnitudines, q v̾o disgregat contra ꝓcedit ex maiorib⁹ magnitudinib⁹ semper ad minores, verũ nec ex idiuisibilibus, nec ad indiuisibiles. ¶ In cõmẽtarijs q̃situm est de veritate istius, ꝯtinuũ est diuisibile sm oẽ signuz vbi plura, & q dez acute diximus. Nũc v̾o aiaduerte, ꝙ hęc ꝓpõ põt distingui p̊, rõne illius termini ꝯtinuũ, sm sensuz cõpo

L situz, & sm sensuz diuisum, quatenus põt accipi ꝓ subto ꝯtinuitatis solũ mõ, & sic est sensus corpus nãle est diui sibile sm oẽ signũ, & hoc pacto est falsa, cũ corpus nãle ammota ꝯtinuitate, nequaq̃ est diuisibile, cũ diuisibili tas in ptes ꝓportionales ꝓportiõe subdupla nõ compe tat nãlibus corporib⁹, nisi rõne cõtinuitatis, vel q̃tenus põt sumi pro corpore nãli ꝯtinuo, & sub hoc sensu de ve ritate illius queritur in cõmentarijs. Secũdo hęc ꝓpo sitio potest distingui rõne illius termini diuisibile, nam diuisibile idẽ est qđ possibile sm diuisionẽ/mõ possibi le sm diuisionẽ itelligi põt duplr, vel sm actũ vl potẽ tiam, sm actuz quidẽ, est sensus, continuum põt esse di uisum sm omne signũ, sm potẽtiam v̾o, est sensus cõti nuũ est possibile diuidi sm omne signũ. Tertio hęc ꝓ positio adhuc diuidi põt multiplicitate illius termini si gnuz, quatenus signũ accipi põt pro pũcto, & põt accipi pro pte ad sensuz demõstrabili, vt dcm̃ est. Quarto põt diuidi multiplicitate illi⁹ termini oẽ, q̃tenus oẽ põt ac

M cipi cõposite, vt Auer. & Philoponus dixerũt, & diuise, Cõposite intelligit̃ simul in eodem instanti. Diuise v̾o ꝙ possit diuidi vel eẽ diuisum sm vnũ signũ in vno in stanti, & sm aliud signum in alio instanti. hęc ergo ꝓpo sitio tot multiplicitates hr̃e põt. Scđo accipiam⁹ ꝙ in nullo sensu continuum est diuisibile sm oẽ signũ signo sumpto pro pũcto in actu p̄cedẽte diuisionẽ, ꝗ ꝓbatuz est in textu, qa nullum punctum p̄cedit ante diuisionez, cum puncta ante diuisionem nõ nisi potentia sint in cõ tinuo. Põt autem esse vera ad sensuz datum .s. similitu dine rationis, quatenus ea ratiõe, qua potest diuidi hęc pars, taliter, vt remaneat punctus terminans partẽ di uisam, eadem rõne diuidi potest alia pars taliter, vt re maneat punctus terminans eius partẽ diuisaz. Sinaũt signum supponatur pro parte ad sensum demõstrabili,

N vt cõmuniter accipiunt Sorticolę pũcta negãtes, tunc iuxta multiplicitatẽ illius termini diuisibile, aliq cõce dũt illã, cõtinuũ est possibile diuidi sm oẽ signũ, negãt tñ hanc, ꝯtinuũ possibile est esse diuisuz sm oẽ signũ, si cut ꝯcedi solet, possibile est ludũ cras fieri sm oẽm ptẽ, vt exẽplificat Philoponus, & tñ nunq̃ possibile est esse ludum sm oẽm partẽ, nam ad veritatem p̄mę, vt Phi loponus inqt, sufficit, vt hęc pticularis nõ sit impolis, lu dus sit sm partẽ .a. nã si põt fieri sm .a. partez, fieri põt sm oẽm partẽ. Ad veritatẽ scđę opz vt hęc nõ sit ipossi bilis ludus est sm oẽm eius partẽ. Nõ hęc est ipolis, cum successiua nũq̃ pñt esse sm oẽs ptes. At si eam di stinguimus penes multiplicitatẽ illius termini oẽ. Auer. concedit diuise sumẽdo illũ terminũ oẽ, vtrãq3 .s. conti nuum possibile est diuidi sm oẽ signũ, & ꝯtinuũ possibi le est eẽ diuisuz sm oẽ signũ, qa in instãti .a. põt diuidi & eẽ diuisum sm .a. signũ, & in instãti .b. põt diuidi & eẽ di uisum sm .b. signũ, & sic de cęteris semp diuersis instan

O tib⁹ acceptis. Cõposite v̾o negat Auerroes illã ꝯtinuũ possibile est eẽ diuisuz in .a. instãti sm oẽ signum, conce deret tñ hãc, ꝯtinuũ est pole diuidi in .a. instãti sm oẽ si gnum, qa ad veritatẽ huius (vt dixit Philoponus) suffi cit. ꝙ particularis huic correspõdẽs nõ sit impossibilis. ¶ Epilogãdo igit̃ dicamus, ꝙ diuidẽdo ꝓpõnẽ penes illum terminũ cõcretuz cõtinuũ, ꝓpositio non est vera in sensu diuiso, In sensu v̾o cõposito est dubitanda, qa rursus ꝓpõnez diuidendo, multiplicitate illius termini diuisibile dõm est, eam eẽ verã exponẽdo diuisibile ꝓ possibili diuidi. Hęc eni vera est/ꝯtinuũ est pole diuidi sm oẽ signũ, qa si pticularis ei correspõdens est polis, illa erit vera. Exponẽdo aũt diuisibile ꝓ eo qđ est possi bile eẽ diuisuz sm oẽ signũ, est iterũ dubitãda, qa si rur

P sus exposuerimus illũ terminũ signũ ꝓ pũcto, nullate nus est vera, nisi ad sensuz nouũ, vt dcm̃ est. Exponẽdo v̾o ꝓ parte ad sensuz demõstrabili, rursus est dubia, qz si exposuerimus illud syncategorema oẽ composite, est simplr falsa, nã hęc est ipolis, ꝯtinuũ in eodem instanti põt eẽ diuisuz sm oẽm eius ptez. Sinaũt diuise, illa est vera, qa qua rõne ꝯtinuũ põt eẽ diuisuz in .d. instãti sm a. partem: ita potest esse diuisuz sm .b. partez in .c. instã ti, & sic de alijs. Patet ergo multiplex sensus ꝓpositio nis. Hęc colliguntur partiz ab Auerroe. partim ab Ale xandro: & Philopono.

¶ Sed non simplex & perfecta generatio/cõ gregatione & segregatione determinata est, vt quidam inquiunt. eam v̾o quę in ꝯtinuo est/mutationem/alterationem. Sed hoc est/ in quo errant sm oia. est eniz generatio sim plex & corruptio nõ congregatione & segre gatione, sed cuz mutatur ex hoc in hoc. Alij autẽ putant alterationem esse, oẽm talẽ mu tationem. Hoc autez differt. naz in subiecto/ hoc qdem est sm rationem, illud autem sm mãm. Quando igitur in his fuerit mutatio, generatio erit aut corruptio. quando autem in passionibus/& sm accidens, alteratio.

Q ¶ Sed non simplex & perfecta generatio, cõ gregatione & segregatione determinata est. vt quidam aiunt. In continuo trãsmutatio nem alterationem esse. Sed hoc est in quo

falluntur

Marginal notes:
Signũ pũctum
Utrũ cõtinuũ sit diuisibile sm oẽ signum
Epilogus & dilucidatio qõnis.
Tex. antiquus. c. 37.
Dilucidatio te. c. eiusdẽ.

A fallũtur omnia.est enim generatio simplex ⁊ corruptio,nõ ꝯgregatione ⁊ sepatiõe.Sȝ qñ trãsmutaẽ ex hoc in hoc,existimant alterationẽ eẽ oẽm talẽ trãsmutationẽ.hoc autẽ refert.In subto eni hoc quidẽ est ẽm rõnez/ hoc aũt ẽm mãm.Quãdo qdem igiẽ in his est transmutatio,gñatio erit ⁊ corruptio.qñ aũt est in passiõib⁹ ⁊ ẽm accñs est alteratio.

Com.37m. ¶ Uerificat nũc Democriti positionẽ quãtũ ad aliqd,⁊ nõ rñdet(vt latini fingunt)erat itaq; qõ vtrũ gñatio sit congregatio.Rñdet ꝙ gñatio est duplex.simplex.⁊ ẽm qd,de qbus mox dicet.Tũc vult ꝙ loquẽdo de gñatione simplici,gñatio nõ est ꝯgregatio.loquẽdo de gñatiõe

B ẽm qd,põt dici ꝙ gñatio est cõgregatio,qa in quanto ⁊ partib⁹ alteratio,quę gñatio dici põt ẽm qd.inquit.Sȝ nõ simplex ⁊ pfecta gñatio,ꝯgregatione ⁊ segregatione determinata est(vt qdã aiunt)subaudi dicẽtes,in continuo/hoc est in corpore exñte ⁊ pfecto trãsmutationẽ alterationẽ esse,at ꝯtinui euariationẽ in ptib⁹ ⁊ toto eẽ generationẽ.¶ Ubi aiaduerte ꝙ generationẽ dixerũt priuȝ ꝯgregationẽ.alterationẽ vo ꝯgregati entis euariatiõeȝ,⁊ ita per ꝯtinuũ ꝯgregatũ ens intelligit.Addit.Sȝ hoc est in quo fallunẽ oĩa subaudi eoruȝ dicta,qõ declarat.d.est eni gñatio simplex ⁊ corruptio,nõ ꝯgregatione ⁊ separatione,sed quãdo trãsmutaẽ ex hoc in hoc.i.ex quodaȝ in quiddã existimãt.sup.recte alterationẽ esse oẽm talem trãsmutationẽ.q.d.ꝙ vno mõ errant,alio mõ bñ dicũt. Inquãtuȝ qdeȝ generationẽ simplicẽ volunt eẽ ꝯgregationẽ.male dicũt.Ut vo generationẽ ẽm qd,q̃ est de hoc

C in hoc/hoc est de quodã in qddaȝ,bene existimãt,hoc autẽȝ refert ⁊ nõ parũ,differũt eni generatio simplr ⁊ generatio ẽm qd.In subto eni hoc qdeȝ est ẽm rõnẽ ⁊ formã. illud vo ẽm mãm.subaudi ⁊ aliud ẽm passioneȝ ⁊ accidẽs,quãdo qdẽ igiẽ in his/hoc est mã ⁊ forma/est transmutatio,generatio ⁊ corruptio simplr sunt,quãdo autẽ in passionib⁹ ⁊ ẽm accñs est alteratio,⁊ sic ꝯcedi põt generationẽ ẽm qd esse ꝯgregationẽ.¶ Aiaduerte ꝙ congregatione ⁊ segregatiõe fiũt formę artificiales,vt arca,⁊ nauis/⁊ domus/⁊ id genus,formę autẽ artificiales(vt dcm̃ est.2°phys.)sunt accñtia,accñtis aũt gñatio nõ est simplr,sed ẽm qd,ideo in pte bene dixit Democritus. ¶ Scdo aiaduerte ꝙ recẽtiores decipiunẽ circa illum textũ,sed quãdo trãsmutanẽ ex hoc in hoc,hũt eniȝ ex toto in totũ,⁊ laborãt tũc qd Arist. velit,⁊ nõ possunt illud intelligere,qa quod non est,nõ est intelligere,gręca verba sonant,vt nos trãstulimus,quę facilia sunt.

Recognes ¶ Et lȝ in trãslationibus nřis,⁊ antiqs sit aliqua diũa,hoc

D est qa in gręco codices non leganẽ eodẽ mõ.Ideo cum Philopono dicamus/ꝙ siue Aristo. respõdeat ad aliud Democriti argumẽtũ(vt placet expositori)siue verificet põneȝ Democriti in parte/Aristo. ostendit,ꝙ etiaȝ in positione errauerũt,cuȝ igiẽ demõstrauit ꝙ Democrit⁹ est deceptus in syllo,in pte ista ostẽdit,ꝙ etiã in positione deceptus est,⁊ dicit.Sȝ nõ simplex,⁊ pfecta gñatio est determinata/hoc est definita ꝯgregatione ⁊ segregatiõe,ꝯgregatione vnius.i.⁊ segregatiõe alterius(vt quidã aiunt)qui dixerũt hoc,⁊ dixerũt alterationẽ esse mutationẽ in ꝯtinuo.Democritici eni duo dixerũt.pmũ/ꝙ generatio sit ꝯgregatiõe vnius,⁊ segregatiõe alterius,⁊ ita sit solone ꝯtinui.Inquantũ eni vnũ ꝯtinuũ erat solutum,⁊ ex illius pticulis ꝯgregaẽ alterũ,dixit gñationem fieri.alteratiõe vo dixit mutationẽ esse sine solone cõtinui,⁊ sine ꝯgregatione cõtinui.Sȝ dixit eẽ mutationem

E eius,qõ iam ꝯgregatũ est,⁊ manet cõtinuũ,vt sępius dictũ est,narrata positione,eã rephendit,⁊ dicit.Sȝ hoc est, in quo errãt ẽm oĩa,hoc est ẽm vtraq; dicta,qa(vt Philoponus inqt)nec generatio est(vt dixerunt)nec alteratio est(vt dixerunt)⁊ hoc dicit,est eni gñatio simplex ⁊ corruptio nõ cõgregatiõe ⁊ segregatiõe.Sȝ tũc est simplex ⁊ pfecta gñatio/cũ mutaẽ hoc in hoc nullo sensibili remanente,vt dicemus.Hoc autẽ pbat auctoritate aliorũ,dicentiũ taleȝ mutationẽ/quę determinaẽ ꝯgregatione ⁊ segregatione/eẽ alterationẽ,quali alteratione artificialia fiũt,vt domus,q̃ non simplr/ac in suba fit,sȝ congregatiõe partiũ,mõ vt dicit,hoc qõ dicũt alij dit ab eo qõ dixerũt Democritici.Democritici eni dixerũt eã mutationeȝ/q̃ ꝯgregatione pficiẽ,esse gñationẽ perfectaȝ ⁊ simplicem.Alij vo dixerũt eã esse alterationẽ,⁊ solũ generationem ẽm qd ⁊ artificialẽ.Philoponus aũt p exẽ-

F pla,hęc eadẽ declarat,⁊ dicit ꝙ nõ est verũ eã mutationem,q̃ fit sine solone ꝯtinui,eẽ alterationeȝ semp,qa aq̃ in aerem,⁊ plũbũ in cerusam mutaẽ sine solone ꝯtinui/hoc est sine ꝯgregatione,vel segregatione.Pręterea(vt dicit)nec ꝯgregatione partiũ semp fit gñatio,naȝ si quis plũbũ in minima diuiserit,⁊ postea oẽs particulę eliquescat,rursus plũbum ꝯgregaẽ,⁊ tñ non fit de nouo.g̃ nec mutatio sine ꝯtinui solone semp est alteratio,nec cõgregatio semp est gñatio.Deinde exponit q̃ proprie ⁊ nãlis gñatio est,⁊ q̃ alteratio,⁊ dicit.nã in subto/hoc est in ipo cõposito nãli,qõ est subm̃ accñtiuȝ sunt duę ptes subales,altera qdem ẽm rõnẽ,q̃ est forma,altera ps est ẽm mãm,ex qbus subtũ cõpositũȝ fit.Tũc exponit dĩam ⁊ dicit,quãdo igiẽ in his.s.forma ⁊ mã fuerit mutatio hoc

I pacto.s.ꝙ mã priorẽ formã relinquat,⁊ nouaȝ recipiat, gñatio erit nouę formę/⁊ corruptio prioris,quando aũt mutatio est in passionibus,⁊ ẽm accidẽs,erit alteratio.

G Hęc est vera differentia.

¶ Quę aũt segreganẽ ⁊ ꝯgreganẽ,leuiter ⁊ difficulter corruptibilia sunt.Si eniȝ in minores aquas/aq̃ diuisa sit,citius aer gñatur. si aũt ꝯgregata sit,tardius.magis autem erit manifestũ in sequẽtib⁹.Nũc autẽ tñ determinatũ sit,ꝙ ipossĩe est gñationẽ esse congregationem/qualem qdam inquiunt. Tex. antiquus.c.38.

¶ Segregata aũt ⁊ ꝯgregata facile fiũt.si quidem eni in paruissimas aquas aq̃ diuidiẽ:citius aer gñatur.si vo cõgregaẽ tardius.magis aũt hoc erit manifestũ in posteriorib⁹.at nunc tñ determinatũ sit,ꝙ ipossĩe est gñationem esse ꝯgregationẽ,qualem qdaȝ aiunt. Dilucidate.c.eiusdẽ.

H

Cõ.38m. ¶ Secũdo bene dicũt quãtũ ad disponẽdũ ad talia.naȝ rarũ ⁊ in minima scissum facile corrũpitur,vt de aq̃ patet.at densum ⁊ vnitũ tardius trãsmutatur.Si igiẽ velit Democritus segregationẽ esse corruptioneȝ dispositiue, bene ait,at si vult illã esse corruptionem principalr,errauit.Sed de hoc remittit se in posterum,colligit tamẽ in tantũ esse dictum ꝙ generatio simplex non est ꝯgregatio,vt voluit Democritus.hęc satis de positione Democriti.dubitationes ⁊ quęstiones circa hęc satis dictę sunt,nũc autẽ ad positionẽ Aristotelis trãsigamus.

Recognes ¶ Pulchre vba hęc sunt exposita in cõmẽtarijs, veruȝ dicamus ꝙ cũ Aristo. declarauit ꝯgregationẽ,⁊ segregationẽ nõ esse gñationẽ nec corruptioneȝ,vult declarare, ꝙ aliquãdo cõferũt generationi,⁊ aliqñ ipediũt,⁊ dicit.

I Que aũt segregant̄, ꝛ ꝯgregant̄ leuiter, ꝛ difficulter corruptibilia sunt, ꝛ hoc exponit, ꝛ dicit. Si eniꝫ in minores aquas. s. in paruas ꝑticulas aq̃ diuisa sit, vtpote in mẽsa tẽpore estiuo, vt Philoponus dicit. Citius ex aer illa sic disseminata gñatur. at si eadẽ aqua ꝯgregata sit in ciato etiaꝫ in estate, tardius ex ea aer fit, ꝛ tardius in vapores cõuertetur. Qđ exẽplum Ari^cis in libris metheoroꝝ apposuit. ꝓpterea dicit eẽ hoc magis manifestũ in sequẽtibus. s. in libris metheoroꝝ. Uel in sequẽtibus, hoc est in hoc libro. at nũc manifestũ esse dicit intãtum, ꝙ impossibile est gñationẽ esse ꝯgregationẽ, qualẽ qdã aiũt, vt Democritici, qui eã dixerũt eẽ ꝯgregationẽ ex atomis.

Tex. anti. com. 39. ℂ Determinatis autem his, primo speculari opꝫ, vtrũ generet̄ quippiaꝫ simpl'r ꝛ corrũpat̄, an ꝓprie quidẽ nihil, semꝑ autem ex aliquo, ꝛ qd. Dico aũt vt ex laborante, sanũ, ꝛ laborãs, ex sano. aut paruũ, ex magno, ꝛ magnũ ex paruo. ꝛ oĩa alia, hoc modo.

K

Dilucida: te. c. eiusdẽ. ℂ Determinatis aũt his. primo speculãduꝫ est vtrũ generat̄ aliqd simpl'r, ꝛ corrũpitur: aut ꝓprie quideꝫ nihil, sed semꝑ ex aliquo ꝛ aliquid, dico autem vt ex laborante sanuꝫ, ꝛ laborans ex sano, aut paruũ ex magno, ꝛ magnũ ex paruo, ꝛ cetera oĩa hoc modo.

Com. 39^m. ℂ Expeditis positionib⁹ veterũ: trãsit ad ꝓpriã põneꝫ ꝛ mouet q̃stioneꝫ. vtrũ videlꝫ ꝯtingat aliqd simpl'r generari ꝛ corrũpi, an cõtra oĩs gñatio sit ſm qd ex aliq̃ ſm partem in aliquod ſm partem. Hec questio est multipliciter vtilis. Primo, quia ex hui⁹ solutione patebit subiectum generationis. Secundo, patebunt termini a quo ꝛ ad quẽ. Tertio, patebit differentia inter generationeꝫ et alterationem, q̃ omnia a principio erant expedita.

L

Recognes ℂ Philoponus vir doctissimus atq; laboriosissimus, cõtinuauit textũ ꝑmo, ꝛ dicit. cũ redarguisset Democriti rationẽ, per quã eẽ corpora atoma cõcludebat, ꝛ ẽt ostendisset, ꝙ nõ est necessariũ gñationeꝫ ꝛ corruptionẽ fieri ꝯcretione, ꝛ segregatiõe, ꝛ etiã ostẽdisset, ꝙ hoc remoto, nõ idẽ erit alteratio ꝛ gñatio, de his enim oĩbus q̃rere ꝓposuerat. nũc ꝯtiter q̃renduꝫ eẽ dicit. Si oĩno sit simpl'r generatio, hoc est num possibile sit subẽ gñationem esse, nec ne. Appellat eni (vt inq̃t) eaꝫ gñationeꝫ simpl'r, q̃ ꝓprie dicit̄ gñatio, ꝛ absq; vllo additamẽto. An solũ q̃ substantijs accidũt. gñent̄, q̃bus nihil simpl'r fieri dr̄, sed cũ additamẽto, nõ eni (vt Philoponus inq̃t) sine additiõe ꝓnũtiamus accidentiũ gñationẽ. Cũ eni (si ꝯtigat) homo mutet̄ ſm colorẽ, nõ dicimus hoiem simpl'r genituꝫ eẽ, sed dicimus ipm factũ esse ſm qd, vtpote, aut albuꝫ, aut nigruꝫ, nec valet, hõ fit albus. g̃ hõ fit. dicit. Determinati aũtẽ his, ꝑmo speculari opꝫ vtrũ generet̄ q̃ppiam simpliciter, ꝛ corrũpatur. s. suba: An ꝓprie ac simpl'r nihil, hoc est nulla suba generet̄, sed semꝑ aliqd ſm additionem ex aliquo. vt cum aial ex laborãte ac egroto fit sanum, ꝛ ecõtra laborãs ex sano, vbi lꝫ aial ex egroto fiat sanũ, tñ aial non fit simpl'r. dat 2^m exẽplum, aut cuꝫ aliquid fit paruũ ex magno, vel ꝯtra magnũ ex ꝑuo, ꝛ oĩa alia, que gñant̄, fiant semꝑ hoc mõ per additionẽ, ꝛ nũq̃ simpl'r. Hec est qđ ergo nuꝫ gñatio ꝛ corruptio soluꝫ fit accidẽtiũ, subẽ ꝟo nullo pacto. Huius ordis cãm assignat Philoponus, q̃a qđ an est, est ꝑma oĩum q̃õnuꝫ. Modo (vt inq̃t) fatuum est priori ignorato, posteriorẽ doctrinã ꝯcedere, velut siq̃s vtiq; nostrũ corpus imortale construere voluerit, oportet prius ostendere an sit

M

immortalitatis susceptiuum.

N

Tex^t anti. cõmẽ. 40. ℂ Si eni simpl'r erit generatio, simpl'r vtiqꝫ fiet ex non ente. Quare veꝝ erit dicere, ꝙ inest quibusdã ipm nõ ens. q̃dam eniꝫ gñatio, ex nõ ente aliquo, vt ex nõ albo, aut ex nõ bono. Simplex aũt, ex simpliciter non ente.

Dilucida: te. c. eiusdẽ. ℂ Si eniꝫ simpl'r erit gñatio, simpl'r vtiqꝫ generabitur ex nõ ente, quare veꝝ erit vtiqꝫ dicere nõ ens q̃busdaꝫ ꝑesse: q̃dam quideꝫ. n. generatio ex non ente quodam vt ex non albo. aut ex nõ bono: simpliciter vtiqꝫ ex simpliciter non ente.

Com. 40. ℂ Arguit nũc ad ꝑteꝫ q̃õnis negatiuã sic, si gñatio simpliciter esset, tũc ex nihilo aliqd generaret̄, qđ tñ manifeste falsuꝫ. ꝓbat dicẽs. ꝙ tũc nõ ens ꝑesset vt subiectuꝫ quibusdã, imo oĩbus. nã sicut qđ fit ex materia, ꝑsupponit mãm vt subiectuꝫ sue generationis, ita qđ fit ex non ente, presupponit nõ ens tñ subiectum sue generationis. Primuꝫ enthimema deducit per simile sic. generatio ſm qd fit ex non ente ſm quid. igit̄ gñatio simpliciter ex nõ ente simpl'r. argumẽtum est a loco a simili.

O

Recognes ℂ Argumẽtat̄ ad q̃õnem, ꝛ ꝑmo ꝓbat, ꝙ nõ sit generatio simpl'r, ꝛ ꝓponit ſm Philoponũ ꝛ alios, hãc ꝯñiã, si gñatio simpl'r est, aliqđ ens fiet simpl'r ex nõ ente, cuius ꝑmo destruit ꝯñs. Quare veruꝫ erit dicere, qđ inest quibusdã ipm nõ ens, hoc est, verũ erit dicere, ꝙ ipsuꝫ nõ ens ꝑest q̃busdam. s. oĩbus substãtijs, que fiũt ex nõ ente, hec est vna expositio. Uel aliter ſm Philoponũ, verũ erit dicere, ꝙ inest q̃busdã ipm non ens. i. ꝙ ipm non ens existet, q̃a cũ mutet̄ ad eẽ, recipit esse, ꝛ sic existet, ꝛ nõ põt nõ ens existere, nisi insit q̃busdã, mõ quo animal inest hoi. q̃cq̃d enim est existẽs dr̄ de aliq̃b⁹, vt aial dicit̄ de hoie, ꝛ inest hoi. Animaduertẽdũ ꝙ si non ens existit, ita vt fiat ens, nõ existit vnũ, sed qd cõe pluribus, cũ multa fieri opꝫ ex non ente. Deide deducit cõsequẽtiam, ꝛ dicit. queadmodũ eni generatio ſm qd est ex nõ ente aliquo, vt ex nõ albo, aut ex nõ bono, sic generatio simpl'r erit ex simpl'r nõ ente. Hãc ꝯñiam clarius ostẽdit ẽt Philoponus ex eo, q̃a vnũq̃dq; generatur ex ꝓpria negatione, vt albũ ex non albo, ꝛ nigrũ ex non nigro. quare cũ gñatur aliqd simpl'r, generabit̄ ex non ente simpl'r. Hec eni illi est ꝓpria negatio.

P

Tex^t anti. com. 41. ℂ Ipm aũt simpl'r, aut primuꝫ significat ſm vnũquodqꝫ ꝑdicamentorũ ipsius entis, aut vle ꝛ oĩa cõꝑhendẽs. Si igit̄ primũ, substantie erit gñatio ex nõ substãtia. cui eniꝫ nõ inest substãtia, manifestũ est ꝙ neqꝫ alioruꝫ vllum ꝑdicamentoꝝ. vt neqꝫ q̃le neqꝫ quãtum, neqꝫ ipm vbi. separabiles eni eẽnt passiones, a substãtijs. si aũt nõ ens oĩno, negatio erit vl'r oĩum, quare ex nihilo necesse est id generari quod generatur.

Q

Dilucida: te. c. eiusdẽ. ℂ Simpl'r aũt aut primũ significat ſm vnũquodqꝫ ꝑdicamentoruꝫ entis, aut vle ꝛ oĩa cõꝑhendẽs. Siqdeꝫ igit̄ primuꝫ: substantie gñatio erit ex nõ suba. at cũ substantia nõ existit, neqꝫ hoc, ꝑꝫ ꝙ neqꝫ cetero rum vlluꝫ ꝑdicamentoꝝ, vtpote, neqꝫ quale, neqꝫ quã

A tuz/neqz vbi,separatę eni eēnt vtiqz passio-
nes a substātijs,si autem nō ens vniuersalr,
negatio vniuersaliter erit omniuz:quapp ex
nihilo necesse erit generari gn̄atum.

Com̄.41. ℂ Secundo arguit,ꝛ p̄mo accipit ꝙ simplr ens pōt du/
pliciter accipi,vel simplr pro perfectissimo/ꝛ p̄mo iter
decē p̄dicamēta.vel simplr pro cōi ꝛ trāscēdēte ac oib⁹
decem p̄itis cōe.Tūc arguit.si qd generat̃ simplr,opꝫ
vt fiat ex nō ente,vel ex nō ente simplr p̄mo mō vel z°
modo.Si p̄mo mō subę generatio erit ex nō substātia.
at cū suba non p̄existit,neqz hoc aliquid qd̄ sit subtū,pa/
tet ꝙ cęteroꝝ vllum p̄dicamentoꝝ,vtpote,neqz quale,
neqz quātū,neqz vbi,separatę eni essent vtiqz passiōes
a substātijs,quare si ante gn̄ationem simplr,nulla p̄fuit
B suba,nullum p̄fuit accidens.igit̃ nihil,q̄re erit gn̄atio ex
nihilo.Hęc quātū ad primū mēbrū.quātū ad z^m(inqt)
si autem nō ens vniuersaliter.subaudi pręsupponit̃,qd̄
secūdo modo acceptuz est.negatio vniuersalr erit oiuz,
quapropter ex nihilo necesse erit generari gn̄atum.hęc
sunt duo argumēta,qbus solet destrui gn̄atio simplr.

Recognes ℂ Siue hic ponat z^am rōnē(vt in cōmētarijs diximus)
siue excludat quādā solonez ad rōnem factā,vt placet
expositori,textus vno mō itelligi potest,ꝙ simplr ens
pōt duplr intelligi,aut pro suba,quę est ens simplr,q̄/
tenus est primū oium p̄dicamentoꝝ,aut p ente cōiter
sumpto ad oia p̄dicamēta,sic dici potest ens simplr du
pliciter,vno mō,vt est negatio correspōdens subę p̄di/
camētali.Alio mō,vt est negatio totius entis vlr sum/
pti,dicet ḡ aduersarius,ꝙ suba gn̄ari potest ex nō ente
simplr,vt nō ens simplr sumit̃ pro negatiōe subę,quę
est ens simplr,ꝛ sic nō est incōueniēs,quia oē qd̄ fit/ex
C eius ꝓpria negatiōe fit.Alio modo,vt nō ens simplr su/
mitur pro negatione entis totius vlr,ꝛ sic suba nō gn̄a/
tur ex nō ente simplr.Excludit hāc solonez Ari^les,qa si
suba fit ex non ente,qd̄ est ꝓpria sua negatio,etiā fit ex
nō ente/qd̄ negatio cōis entis,cuz negatio subę sit nega/
tio oium entiū,cū alia entia non nisi in suba sint.Philo/
ponus itelligit hūc locū alio modo,sed sua expō est ob/
scura,ꝛ difficilis,ideo legas Xba,iuxta hāc expōnē,ꝛ di
cit,ipm autē ens simplr,duplr intelligi pōt,aut simplr
primitate,aut simplr vlitate,vn̄ dicit,aut p̄mū sigt̃ s̄m
vnūquodqꝫ p̄dicamentorum ipsius entis,hoc est qd̄ est
ante oia p̄dicamenta,nō singula singulis reddendo(vt
exponit Philoponus)sꝫ qd̄ antecedit cętera p̄dicamē/
ta qb⁹ diuidit̃ ens,aut intelligit̃ ens qd̄ est vle ens,ꝛ oia
prędicamēta cōpręhēdēs.Sic igit̃ ens simplr vno mō
pōt accipi pro ente simplr primitate.s.p suba,ꝛ p ente
simplr vlitate,vt pro ente trāscendēter sumpto,ex hac
D distīōne innuit tacitam solonē,ꝙ.s.non ens simplr possit
accipi duplr pro negatione ꝓpria subę,ꝛ pro negatione
ꝓpria entis vlr.Qua rōne dici posset subam simplr fie
ri ens ex nō ente simplr,qd̄ est ꝓpria negatio,ꝛ non ex
nō ente simplr,qd̄ est negatio entis vlr.Contra obijcit,
qa si suba fit ex nō ente simplr,qd̄ est ꝓpria subę nega/
tio,etiā fit ex nō ente simplr,qd̄ est negatio entis vlr,et
dicit.Si igit̃ primū/hoc est,si ens accipit̃ pro eo qd̄ est
simplr primitate,subę erit gn̄atio ex non suba,ꝛ ita ex
nō ente simplr,qd̄ est ꝓpria subę negatio.Qz aūt sequa/
tur gn̄ationem eē ex non ente simplr vlitate.pbat.Cui
eni non inest suba/hoc est,qa si suba nō est,manifestum
est,ꝙ neqꝫ aliqd̄ alioꝝ p̄dicamentoꝝ est,vt neqꝫ quale/
neqꝫ quātū/neqꝫ ipm vbi,qa(vt inqt)huiꝰ passiōes p̄/
dicamētales essent sepabiles a substātijs.sup.si eē pos/
sent suba non existēte,tūc colligit argu^m.ꝛ dicit.Si autem

nō ens simplr ꝛ oino,tūc suba fiet ex negatiōe vlr oiuz E
entiū,quare ex nihilo necesse est id generari,quod gene
ratur.Hęc est exclusio obiectionis.

ℂ De his igit̃ ꝛ in alijs dubitatū est atqz de/ Tex.anti.
terminatū sermonibus ampli⁹,breuiter aūt cō.42.
ꝛ nūc dōm est/ꝙ aliquo qdem modo ex nō
ente simplr generat̃,modo autē alio ex ente
semp,ipsuz enim potentia ens,actu aūt non
ens,necesse est p̄existere/dcm̄ vtroqz mō.

ℂ De his qdē igit̃ ꝛ in alijs dcm̄ est ꝛ deter Dilucida:
minatū sermonib⁹ in plurib⁹.Ampli⁹autez te.c.eiusdē.
ꝛ breuiter nunc dōm.Qm̄ modo quidē ali/
quo ex non ente simplr gn̄atur,mō autē alio
ex ente sp,potestate.n.ens,actu aūt non ens, F
necesse est(qd̄ dr̃)p̄existere vtroqz modo.

ℂ Nūc soluit.ꝛ qm̄ solo hęc tacta est in libro physicę au/ Com̄.42^m
scultationis,ꝛ in libro cęli.ꝛ in libro metaphysicę.ꝛ ver/
ba hęc patent,satis sit verba sic posuisse.

ℂ Quęrūt hic vtruz aliqd ex nō ente simplr possit gene p̄°qd̄ si ex
rari,ꝛ videt̃ ꝙ sic,qa forma fit,ꝛ nō ex forma.igit̃ ex ni/ nō ēte sim/
hilo.ℂ Circa hāc qōnez fuerūt duo extrema ꝛ mediuz. plr aliqd
ℂ Anaxagoras claçomenius gn̄ationez posuit totalr ad generet̃.
intra,cū gn̄ationē dicat latētis formę manifestationem.
Et tūc iuxta hāc positionē gn̄atio est ex ente simplr tali p̄° pō de
quale sit.ℂ Alexāder/Themistius/Auicēna a Platone gn̄atione
accipiētes ꝛ plęriqꝫ gręci dicūt gn̄ationē esse ex toto ad Scōa.
extra,vt ꝙ formę omni ex p̄te in materia ab agēte repo
nant̃,efficiunt̃ eni formę ab agēte,ꝛ in mā reponuntur.
ℂ Aristoteles Xo(vt.17.meta.cō.18.Auer.narrat)me/ Tertia.
diauit.voluit eni cōpositū per se effici,at formā ꝛ mām G
per accñs,idcirco ꝓductuꝫ s̄m partē p̄supponit̃,vtpote
s̄m mām.ꝛ quātuꝫ ad hoc cū latitatiōe ꝯuenit.s̄m p̄tez
aduenit,vt s̄m formā,ꝛ quantū ad hoc cuꝫ pōne ꝛ crea/
tione cōcordat,ab vtrisqꝫ Xo differt/qa partes per acci/
dens.cōpositū p se fiūt.ℂ Qua e re pꝫ nihil gn̄ari ex ni Qz ex nihi/
hilo,qd̄ Egidius trib⁹ rōnibus declarat.verū petit pro lo nihil.
nūc sibi fore ꝯcedendū oēm gn̄ationē esse ab agēte p̄ti/
culari extrahēte formā de potētia mā̄ę.nā pro nūc vult
eē supponēdū a p̄mo agēte simplr nihil effici imediate
p̄ma itaqꝫ rō accipit̃ ex ordie agentiū.Nā ars ꝛ nā sunt
duo agētes,ars supponit cōpositūz.igit̃ nā pręsupponit
mām tm̄.Scōa est accepta ex motu.Naz gn̄atio vel est
motus vel finis motus.Sꝫ in omni motu opꝫ itelligere
subtuꝫ.vt z° meta.ꝛ p̄ ꝛ 3° physico.igit̃ ois gn̄atio p̄sup/
ponit subtuꝫ.Tertia ex mō agendi.nā agens nāle agit p
virtutē,quę est alia ab eius eēntia.talis aūt est accñs.igit̃ H
prius sibi passuꝫ assilabit in accñtib⁹,q̄ꝫ in suba.ꝛ p ꝯñs
pręalterabit subtuꝫ,ꝛ ita oportet subiectū pręsupponi.
ℂ Aduerte ꝙ hęc ꝓpositio.gn̄atio fit ex ente.est p̄ma Qual ꝓpō
ꝛ nō pōt demōstrari.Cui⁹ signū est p̄mo,qa Ari^les eam ex nihilo ni
accepit per ꝯsensuꝫ oiuz,quo mō accipiunt̃ cōes animi hil.
cōceptiōes.Scōo/qa in illa ꝯcordant oēs sensus,vt vi/
su pꝫ albū ex nigro fieri,ꝛ gustu amarū ex dulci,ꝛ in cę/
teris id genus.Tertio/qa rōnes Egidij petūt.p̄ma qdē
nihil valet.nā si agēs artificiale plura supponit.qa com
positū nāle minus,qa mām tm̄,tūc agens cęleste vt itel
ligētia nihil supponeret,qa est sup.arte ꝛ nā.Scōa petit.
accipit eni oēm gn̄ationē esse vel motū,vel mot⁹ finez,
qd̄ non pōt probari.Tertia magis friuola est.Tum p̄,
qa multi ꝛ p̄clari volūt formā esse imediatū p̄n^m actiōis
per eius essentiā.Tuꝫ qa virtus ab eēntia nō differt vt
accidēs a subto.Sic igit̃ Egidius bn̄ dixit ex supposito,

I ex simplr̃ 2o nihil valet qđ dicit. Tũc ad rõnẽ in prin- cipio pz solo.

Utrũ in nihil sit redigere. ¶ Scđo q̃rũt vtrũ agens possit redigere aliqđ in nihil, ⁊ videt̃ q͏ sic, q͏a põt corrũpere cõpositũ aliqđ, vel igit̃ post illius corruptionẽ manet aliqđ illi⁹, vel nihil, non manet aliqđ, q͏a vel in po⁹ vel in actu. Si in actu, nõ esset iã corruptũ. Si in potẽtia igit̃ posset redire, ⁊ si nihil manet. igit̃ est redactũ in nihil, qđ erat ꝓpositũ.

Quę Egidius suppõit ¶ Circa hãc q̃õnez Egidius multa dicit. ꝑ enim accipit de mẽte Aristo. q͏ ꝑmum vt deus sit cã ⁊ agens nullo supposito declarat, q͏a ipse. z. meta. ꝯcedit esse aliqđ ꝑmuz agẽs, qđ est cã entis ⁊ totius eẽ inquãtum ens. igit̃ agens nullo ꝑsupposito, q͏a si q͏d ꝑsupponeret, tunc non eẽt agens ꝑmuz, ⁊ vl'e. naz eẽt aliqđ in effectu, ad qđ eius causalitas nõ se extenderet. Scđo ait q͏ Ari^{les} non cõcederet deum posse ex nihilo aliquid facere, vel in nihil redigere aliquid, q͏a vult ab ęterno imobili ⁊ inuariabili nihil noui effici nisi secũdis causis mediantib⁹.

K Nõ cũ secũdę causę agant mediãte motu, ⁊ ois mot⁹ sit act⁹ mobilis, opz vt in agendo supponãt subiectũ, ⁊ mobile. ⁊ sic nec ex nihilo agere possunt, nec in nihil redigere, ⁊ per ꝯsequẽs nec deus, cũ nihil agat, nisi illis mediãtib⁹. Tertio dicit q͏ Ari^{les}. Uno mõ non peccauit. Alio modo peccauit. Nõ peccauit quidẽ, nõ ponendo aliqđ ꝓduci ex nihilo, q͏a hoc trãscendit ꝓn⁹ sciẽ nãlis. at peccauit, pro quãto negauit hoc, q͏a lz non spectet ad sciam ponere oẽm veritatẽ, spectat tñ ad oẽm sciam nõ ponere aliquam falsitatẽ, nec seq͏tur hoc non ponit̃. g͏ negatur, stat eni aliquid non poni, quod non negatur.

Qz in nihil nihil redigitur. ¶ Qz 2o causę scđę ⁊ agentes nãles, q͏bus mediãtib⁹ de⁹ agit, nõ possint aliqđ redigere in nihil, trib⁹ rõnib⁹ probat. ꝑma est ex parte formę, q͏a corruptio vnius est generatio alterius, sed nihil generat̃, nisi aliquo supposito vt diximus. igit̃ nihil corrũpitur, nisi aliquo remanẽte.

L Scđo, ex parte materię, q͏a mã est icorruptibilis, ⁊ non põt manere absq3 forma. igit̃ si vna forma desinit alia remanet. igit̃ nõ in nihil, q͏a semꝑ mã remanet cum forma. Tertio, ex pte mot⁹, q͏a corruptio formę vel est motus vel nõ sine motu, sed ois motus est ad formã. igitur nõ põt corruptio eẽ ad nihil.

Põ Maurorum. ¶ Mauri vt Auerro. 12. metaph. cõ. 18. dicit. volũt q͏ quãq͏ȝ aliqđ agẽs possit ex nihilo aliqđ facere, vt deus, non tñ in nihil redigere, ⁊ h̄ q͏a omne agẽs agit agẽdo, ⁊ ois actio est ad aliqđ. igitur non põt redigere in nihil.

Declatio ꝓpria. ¶ Aiaduertendũ tñ q͏ per nihil possumus itelligere vel nihil in trãscẽdẽte, vt si q͏d ita eẽt redactũ in nihil, vt nec illius aliqđ relinq̃retur in transcẽdente. vel in gñe, vt si aliqđ ita dicatur redimi in nihil, vt nec aliqđ sui generis remaneret. vel in spẽ, vt si quid eẽt reductũ taliter ad nihil, vt suę spẽi nihil remaneret. vel in indiuiduo, vt ita eẽt ad nihil, vt nec q͏cq͏ȝ indiuidui restet.

M Tũc dicerem q͏ nõ est posẽ vt aliqđ reducat̃ ad nihil ꝑmo mõ, nec vt theologus, nec vt Phs, pz, q͏a deus apud theologos nõ põt ita reddere rem ad nihil, vt nihil suę trãscendentię maneat, q͏a nec ipse manebit. Dicerẽ z. apud Ari^{lem} q͏ nec secũdo mõ, q͏a gñ͏a sunt ęterna, ⁊ ęternũ nõ põt ꝺm se ⁊ qđlibet sui deficere. Per idem dicerẽ tertio q͏ nec tertio mõ, q͏a etiã spẽs sũt ęternę. Restat igit̃ videre si põt agens nãle reddere rez ad nihil ꝺm idiuiduũ. Apparuit Egidio q͏ nõ, q͏a semꝑ materia restat, q̃ est aliqđ indiuidui, q͏a pars cõpositi, ⁊ vna numero oium. 12. meta. cõ. 14. Uidet̃ aũt mihi q͏ h̄ nõ sit bene dcm̃, ꝑmo, q͏a mã nullam hz esse apđ Auer. nisi a forma. igit̃ ablata forma indiuidui, ꝑdit eẽ indiuiduale illius cuius erat. igit̃ nõ manet vt ps indiuidui. sed vt pars gñis, ⁊ hoc decepit Egidiuz. Scđo, si manet vt ps q. indiuidui. igit̃ manet forma eiusdem, q͏a mã vt ps ad formam refert̃ vt pars, ⁊ relatiua simul sunt ⁊ nõ sunt,

N ꝓpter hęc videt̃ mihi q͏ agens nãle possit aliquid ad nihil reddere ꝺm indiuiduuz. pz, q͏a nihil indiuidui restat sub ratione qua erat illius, vt nec mã, q͏a nec forma, nec potẽtia, q͏a posset idem numero redire. igit̃ est redactuz ad nihil simplr̃ indiuidui. Cuz eni desinit eẽ indiuiduuz, desinit eẽ forma (loquor de his indiuiduis, quoꝝ formę corrumpuntur) cuz desinit eẽ forma, desinit eẽ mã, quo erat illius formę, cũ desinit esse mã, quo erat illi⁹ formę, desinit eẽ quo erat illius indiuidui. ergo nihil illi⁹ quo illius erat remanet. Hęc de ꝑmo.

De z⁹ Egidij an de⁹ ex nihilo ¶ Ulterius aiaduerte, q͏ hęc vident̃ inuicẽ cõtradicere, q͏. videlz deus agat nihilo presupposito, ⁊ tñ ex nihilo nihil facit. Primo, quia dũ deus agit simul cũ causis secũdis, vel agit vt primuz vel vt z^{m}. Si vt primũ igit̃ agit nullo pręsupposito. igit̃ ex nihilo agit, qđ negat Egidius. Si vt z^{m}. igit̃ aliđ aget vt primũ, ⁊ sic de illo, vt prius dicet̃. ¶ Secũdo agere ex nihilo ⁊ agere nullo ꝑsupposito idem sunt apud oẽs. igit̃ si agit nullo ꝑsupposito aget ex nihilo.

O ꝓpria põ ¶ Propterea dici põt duplr̃. Uno mõ q͏ deus apud Aristotelem est agens primũ, ⁊ tamẽ agit aliquo ꝑsupposito, q͏a dicit̃ agens primũ, q͏a agit virtute ꝓpria ⁊ indepẽdẽter. at cętera agunt virtute illius ⁊ depẽdenter, ⁊ tũc quę dic̃ Egidius nulla sunt. Alio mõ dici põt q͏ dũz ignis fit, dicitur effici ⁊ vt ignis, ⁊ vt ens. vt ignis, q͏a nũc est ignis, ⁊ ꝑus non erat ignis. vt ens nũc ⁊ prius nõ erat, ⁊ q͏a ens est cõmunius igne, ideo dz ad cãm cõiorem reduci iuxta propositionẽ libri de causis. effectus vl'is ad causas vl'es debet reduci. ⁊ q͏ñ est effect⁹ cõissimus, ideo soli deo ascribitur. Tunc dicerez apud Ari^{lem} q͏ ignis sub rõne ignis ab igne fit, at sub rõne entis a deo, ⁊ q͏a ante ens non est ens. igit̃ deus est causa ignis vt est ens nullo ꝑsupposito, non tñ creat, q͏a creare est agere nullo ꝑsupposito rem ꝑ se ⁊ seorsum existẽtez, qualr̃ nõ est hic. nam deus nõ facit esse in igne absq3 igne, ideo nõ creat.

P Põt igit̃ ad mẽtem Ari^{lis} concedi deum concurrere ad effectus ꝺm rationem, quę nihil ꝑsupponit, attamen nũq͏ȝ per se ⁊ imediate ex nihilo facere, q͏a est agens primũ, qđ mediantibus causis secundis agit, ⁊ sic bñ dixit Egidius noster.

De tertio ¶ Tertio debes scire q͏ Ari^{les} nõ dz ponere aliqđ effici ex nihilo, ⁊ debet negare aliqđ effici ex nihilo, nõ dz ponere, q͏a nõ est ponẽdũ quod trãscendit ꝓn⁹ suę ph̃ię, vt Egidius dicit dz negare, q͏a eius opp^{m} colligit ex concordia oium sensuum, vt diximus, simplr̃ tñ male dicit, q͏a ex nihilo aliqđ fieri, lz nõ sit ꝺm suã ph̃iam, neq͏ȝ ꝺm sensus, est supra sensus, ⁊ supra suã ph̃iaz ⁊ sic lz nõ sit physicum, nõ est cõtra physicũ, sed supra physicum. ¶ Ad rõnem in ꝓn⁹ pz solutio.

Utrũ mã possit esse absq͏ȝ for⁹. ¶ Tertio q̃runt, vtruz mã possit esse absq͏ȝ forma, q͏ sic põt esse absq͏ȝ hac ⁊ absq͏ȝ illa, ⁊ sic de singulis. igit̃ sine forma. Secundo, forma põt eẽ absq͏ȝ mã. igit̃ mã sine forma, tenet ꝯñtia: q͏a sunt causę primę inicez indepẽdẽtes.

Q ꝑ⁹ suppõ ¶ Rñdet Egidius ⁊ petit ꝑ q͏ actus est triplex vt forma, ⁊ eẽ, ⁊ agere. forma est act⁹ oino primus. agere oino secũdus. esse medi⁹ actus, quia supponit formã. actus est secũdus, q͏a supponit̃ ab agere ipso est actus primus.

Scđo ¶ Petit z⁹, q͏ separi est dupliciter aut ꝺm eẽ, q͏ũo vinũ separatur a dolio, aut ꝺm itellectũ, q͏ũo sapor a pomo. Tũc dicit q͏ mã a forma separari nõ põt, nec ꝺm esse, nec ꝺm itellectũ, ab ipso agere, ⁊ ꝺm esse, ⁊ intellectũ, ab ipso esse põt separari rõne ⁊ itellectu, nõ aũt ꝺm eẽ. Scđm pz, q͏a mã ipsa nõ agit nisi per formã ⁊ esse, ⁊ in passo ꝑsente. modo põt passum nõ esse ꝑsens. Tertiuz pz, q͏a vbi separaret̃ ab esse. ipsa nõ esset, ⁊ per ꝯñs nõ esset separata, potest tñ itelligi absq͏ȝ esse, q͏a eẽ nõ est de q͏dditate essentię cũ sit accñs. ab for-

A ma ꝟo nec esse nec intellectu separari pōt.itellectu q̄dē
non,q̄a est pura potētia,quę itelligi non pōt absq; for°,
esse ꝟo minime.q̄a cū nō possit separari ab eē,nec a for
ma,cū esse sit a forma.ꝛ hoc mō Auerro.2° phẏsi.cō.12.
dicit.ꝙ mā non pōt denudari a forma,q̄a tūc qḋ nō eēt
in actu,eēt in actu.Nā vbi sep̄ata esset a forma,ipsa eēt.
igiẽ eēt in actu,ꝛ cū esse actu sit a forma,quę nō est.igiẽ
nō esset actu,ꝛ sic eēt in actu,ꝛ non esset in actu.Itēq; 3°
cęli.cō.29.idem declarat,ꝙ de ratiōe materię est vt sit
pars cōpositi,quare vbi eēt absq; forma eēt.igiẽ ps cō/
positi.ꝛ sic in actu,ꝛ q̄ñ sine forma,tūc nō esset.igiẽ eēt
ꝛ nō eēt.ꝛ tota causa est,q̄a omne ens in actu est for° vel
habens formā ꝛ oē esse est a forma vt a calore calidum.
Declaratio p pria. ⁋ Aiaduerte p̊ ꝙ Egidius quātum ad duo bñ dicit.Cū
eni mā possit esse absq; actiōe,oēs ꝯcedūt,q̄a agere sup
ponit passiuꝫ,qḋ non semp̄ pñs adest.ꝙ ꝟo mā possit in/
B telligi absq; esse,nō tñ existere absq; eē,etiā bñ dicit,q̄a
omne prius pōt itelligi absq; suo posteriori,itēq; eē est
veluti accñs materię essentię.Et h̄ per Auer.etiaꝫ opor/
tet ꝯcedere.at ꝙ mā nō possit eē absq; forma nec itelli/
gi,non acceptamus,q̄a lꝫ apud Auer.nō possit eē,potest
intelligi absq; forma,pꝫ.12.meta.cō.14.mā vt itelligi/
tur vna,intelligiẽ absq; forma.Scḋo pōt per te itelligi
absq; eē.igiẽ absq; forma,q̄a si nō,tunc pōt itelligi hīe
formā ꝛ nō hīe esse,qḋ nō capio.nō eni pōt intelligi ha/
bere calorē,ꝛ nō esse calidū,nisi quodaꝫ in casu calcula/
toꝝ,quē nūc omitto.Tertio mā est cā formę.igiẽ prior
forma.ꝛ oē prius.pōt itelligi absq; posteriori.Dico igiẽ
ꝙ pōt itelligi absq; for°,ꝛ nō esse absq; forma,vt tenet
Auerroes.⁋ Tūc ad rōnes Egidij.Ad primā dicerē ꝙ
mā sub rōne essentię est intelligibilis absq; forma,q̄uis
nunq̄ itelligaẽ nisi p̄intellecta forma,at p̄intellecta,tunc
C intellectus dispositus ꝯceptiōe formę pōt ferri ad mate
rię essentiā,vt absolutū qḋdaꝫ,ꝛ sub̄a q̄dam.⁋ Ad 2m
dōm/ꝙ intelligiẽ ꝑpter formā dispositiue ꝛ quietatiue,
Optima solo. tñ pōt itelligi impfecte actu simplici absq; for°.⁋ Uel
forte melius ꝛ magis ad ꝟba Auer.mām intelligi p for/
mam est 2r.Uno mō vt nō possit intelligi,quin in ea si/
mul in eē intelligaẽ forma,ꝛ hoc mō falsuꝫ est,q̄a cū ma
teria possit itelligi vt priuata tūc pōt itelligi ꝙ sibi non
insit forma.Alio mō ꝙ nō possit intelligi nisi aliqua rō/
ne itellecta forma,ꝛ sic bñ dicit Egidius,quia quocūq;
mā intelligaẽ,semp forma intelligiẽ,q̄uis possit intelligi
nō inesse materie.Si eni intelligiẽ mā vt priuata,forma
intelligiẽ,vt id,quo priuaẽ.Si vt subꝫ,forma itelligitur
vt id,cui subijciẽ.ḡ mā ꝑprio ꝯceptu intelligi non pōt,
nisi aliqua rōne forma intelligaẽ,pōt tñ intelligi sine for
ma,q̄a pōt intelligi nō intelligēdo formaꝫ ipsi inhercre.
⁋ Scḋo aiaduerte ꝙ q̄dam recētiores qui hñtur acu/
D ti,tenent ꝙ mā sit res distincta a forma realiter,ꝛ sic ꝙ
mā sit res,ꝛ q̄ñ de rōne rei est eētia ꝛ exñtia,ideo di/
cunt mām hīe essentiaꝫ ꝛ exñtiam aliā a forma ꝛ nō pp
formā.ꝛ sic volunt ꝙ eē nō sit actus formę,sꝫ actus en/
tis.Qua e re tenēt ꝙ mā pōt esse ꝛ itelligi absq; forma,
q̄a hꝫ ꝑpriam essentiā ꝛ exñtiaꝫ.igiẽ pōt terminare per
se actū intellectus ꝛ eē,q̄a p̄mū indepēdēs pōt eē absq;
eo a quo in suo ordie nō depēdet.dicit tñ ꝙ Arlcs dice/
ret mām nunq̄ eē absq; forma,pp actionē agētis natu/
ralis,quę semp est ad formā,ꝛ q̄a deus semp agit medi/
ante actiōe agētis nālis,ideo nūq̄ erit absq; for°.⁋ Et
si dicis cōtra.q̄a possibili posito in actu nullū sequiẽ im
possibile,sed h̄ nō pōt poni inesse,quare nō est possibi/
le,dicūt ꝙ hoc est possibile.nec opꝫ vt ponaẽ in actu ꝫm
se ꝛ qḋlibet sui,sed ꝫm aliq̄d sui,vt ꝫm vnā formā nunc
ꝛ cras ꝫm aliam,ꝛ hoc satis,hęc tñ positio alibi pertra/

ctaẽ,nunc autē satis sit dcm̄ in tm̄.⁋ Ad rōnes in pricī/ E
pio.Ad primā dōm ꝙ mā nō pōt esse sine forma,ꝛ cuꝫ
diciẽ pōt esse sine hac.ꝯcedo in hoc instāte,ꝛ sine hac in
illo eodē.igiẽ ꝛ sine forma.negaẽ.quia debent sumi oēs
singulares copulatę ad idē instans vt diximꝰ.⁋ Ad 2m
pꝫ solutio ꝙ nulla est for° sine mā,nisi ęquioce dicta.
⁋ Arlcs respōdet,ꝛ p̄mo p̄mittit excusationē/ꝛ dicit.De Recognes
his igiẽ,ꝛ in alijs est dubitatū,ꝛ determinatū sermoni/
bus ampliꝰ.Hęc est excusatio/mā in p̊ physico.diligēter
est dcm̄.Tūc tangit solōnēꝫ breuibus,ꝛ dicit.Breuiter
aūt ꝛ nunc dōm est.ꝙ aliquo q̄dem mō ex nō ente sim
pliciter aliq̄d generaẽ,vt ex mā,quę rōne p̄uationis est
simplr nō ens.Mō autē aliquo ex ente semp̄,vt ex ma
teria,quę semper est ens potētia,ꝛ hoc declarat,ꝛ dicit.
Ipm̄ eni potētia ens.s.mām,qḋ actu est nō ens,necesse
est ḡñationi subę p̄existere,tanq̄ id qḋ dr̄ vtroq; mō.s.
ens semp̄,ꝛ nō ens simplr in actu.est eni mā simplr nō F
ens actu rōne priuationis(vt Philoponus inqt) ꝛ ens
semper rōne suę p̄manentię,qua semp̄ p̄manet ens po/
tentia.⁋ Circa q̄sita in cōmētarijs magna q̄stio occur/ Dubitatio
rit in determinatiōe p̄mę q̄ōnis,vtruꝫ aliq̄d agens nāle an agēs nā
possit aliquā formā ex nihilo ḡñare,vel saltēꝫ ꝑducere, le ex nihilo
ꝛ illud qḋ q̄ōnē facit.est sol,qui lumē ḡñat,ꝛ nō suppo/ possit ali/
nit ens in potētia.ex quo ipm̄ educat. Rursus sensibile q̄d ꝑducẽ.
generat in phātastica virtute phātasma,ꝛ non supponit
ens in potētia,ex quo ipm̄ extrahat.Tertio phantasma
ꝑducit in intellu spēm,ꝛ nō p̄supponit ens potentia,ex
quo illā extrahat.ḡ oēs istę ꝑductiōes videnẽ,aut crea
tiones/aut ḡñationes ex nihilo.Quidā phīę ignari dixe
runt nō esse absurdū agēs nāle ꝑducere ex nihilo acci
dens,ꝛ ita creare,maxime quādo accñs est intētionale
pendēs in eē,ꝛ ꝯseruatione ab eo,vt lumē a sole,ꝛ phā/
tasma a sensibili,ꝛ spēs a phantasmate.Sꝫ ꝙ agēs nā/
le possit ꝑducere ex nihilo sub̄am/hoc negāt. Sed hęc G
positio nō placet,q̄a creatio ex nihilo est actus infinitę
potētię ꝫm veritatē,ꝛ hoc tam respectu subę q̄ accñtis,
q̄a sicut creās sub̄am ex nihilo trāsit infinitā distātiam
quę est iter ens ꝛ nō ens,ita creans accñs ex nihilo per/
trāsit infinitā distantiā/quę est inter nihil ꝛ ens.Pręte/
rea videẽ ꝙ minus accñs sit creabile q̄ sub̄a,q̄a accñs
non hꝫ esse nisi in alio,sub̄a per se.ḡ minꝰ accñs pōt crea
ri.Alij ꝟo dixerunt,ꝙ hęc accidētia nō creanẽ.sed ge/
neranẽ,q̄a p̄supponūt subtuꝫ in potētia,in quo recipiū/
tur,non autēꝫ p̄supponunt subtū in potentia,de qua ex/
trahunẽ.Sed nec hęc positio mihi placet,q̄a tūc aīa i/
tellectiua ḡñareẽ,q̄a non pōt fieri nisi supponaẽ corpus
humanū in potētia/in quo recipiẽ,lꝫ non extrahatur de
eius potētia,ꝛ sic aīa humana ḡñaretur.Ego ꝟo solitus
sum dicere,ꝙ hęc accidētia ḡñanẽ,q̄a supponunt subta H
in potētia accidētali,de qua extrahunẽ accidentalr,vt cōmē.4°
Auer.innuit in.8.physi.vbi asserit graue moueri deorsuꝫ
de potētia accñtali,sursuꝫ ꝟo de potētia essentiali,ꝛ sic
sol supponit mediū,qḋ est subtū in potētia.de qua acci/
dētaliter extrahit lumen,ꝛ sensibile supponit organum
phātasticū in potētia,de qua accñtaliter extrahit phan/
tasma,ꝛ phātasma supponit itellectū in potētia,de qua
extrahit accñtaliter spēm itelligibilē,ꝛ sic euitatur crea
tio.Sꝫ huc q̄res vtrū sit differētia inter ḡñationē albe/
dinis,ꝛ luminis,vtraq; eni supponit subtuꝫ in potētia,
de qua accñtaliter extrahiẽ ab agēte.Dicēdū,ꝙ accidē/
tia nālia magis depēdent a subtis,q̄ ab eoꝝ agētibus,
accñtia ꝟo itētionalia cōtra magis ab agētibꝰ.ideo ma
terialia accñtia p̄supponūt subta in potētijs,de q̄bꝰ ex/
trahunẽ accñtaliter nālius,q̄a cū maiori depēdētia ab
eillis.Intētionalia ꝟo supponūt subta in potentijs,de q̄

I ꝑbus extrahunt accñtaliter minus mãliter, qa cũ minori depẽdẽtia. Et ppea tenẽdo dimẽsiões intermiatas in mã (vt Auer. tenet) possum⁹ dicẽ accñtia mãlia supponere potẽtiã in subiectis accñtalẽ, sed dimentionalez, de qua accñtaliter extrahũtur. Accñtia ꝟo itẽtionalia nõ, nisi valde per accñs, spẽs eni itelligibiles supponũt potentiã in itellectu, de qua accñtaliter extrahunt, non tñ est dimẽtionalis, ꝛ cã differẽtię est, qa mãlia accidentia magis a subtis ꝗ ab agẽtibus depẽdẽt. Intẽtionalia ꝟo cõtra magis ab agẽtib⁹. At subales formę supponũt potẽtiam in subtis eẽntialez, de qua eẽntialiter extrahunt. Mãles qdem mãliter, ac dimẽtionaliter ꝓm Auer. ala ꝟo intellectiua nõ, qa nec potẽtiã essentialez de qua extrahitur ꝑ supponit, nec dimẽtionalẽ, sed solũ supponit materiã in qua extrĩsecus iducit, vt alibi dictum est.

Tex. anti. com. 43. ¶ Qd autẽ ꝛ his determinatis, mirabilẽ hz dubitationẽ, rursus repetendũ, quõ est simplex gñatio, siue ex potẽtia ente, siue etiã quõ

K aliter. Dubitabit eniz aliqs, an sit subę gñatio ꝛ huius, sed nõ qualis, aut quãti, aut ipsi⁹ vbi. Eodẽ autẽ mõ, ꝛ de corruptione.

Dilucida: te. c. eiusdẽ. ¶ Illud aũt qd ꝛ his determinatis dictũ est. hz mirabilẽ qõnez rursus repetẽdã, quõ est subę simplex gñatio siue ex potẽtia ente siue ꝛ quõlibet. Quęret eniz vtiqz qs an est substantię gñatio ꝛ huius, sed nõ quãti, ꝛ qualis, ꝛ vbi, eodẽ aũt mõ ꝛ de corruptione.

Com. 43m. ¶ Contra determinatã respõsionez videt̃ mouere duas ambiguitates. Prima, vtrum subę sit gñatio simplr dicta, siue ꝙ gñatio fiat ex ente potentia, siue ex ente quomodolibet aliter. Scda q̃stio est, vtrum gñatio sit tñ

L subę ꝛ huius ꝛ non cęteroꝝ ꝑdicamẽtoꝝ, vt neqz quãti, nec qualis, nec vbi, nec alterius eoꝝ, ꝛ vt de gñatione hę duę qõnes q̃ri possunt, etiã ꝛ de corruptione q̃rant, vel forte ꝙ est vna q̃stio, sed textus nõ dz transferri vt iacet, sed sic q̃ret enim vtiqz an est ex suba gñatio ꝛ hac, ꝛ nõ ex quãto, ꝛ quali, ꝛ vbi. Nã in gręcis codicibus hęc oĩa in genitiuo legunt̃, quę possunt ad ablatiuũ cõuerti, ꝛ tũc est sensus, vtrum gñatio simplr dicta sit subę. vz ex suba ꝛ hac, non aũt ex quãto, ꝛ quali, ꝛ vbi, quõ q̃stio est vna, ꝛ quõcũqz legatur parum refert, attamẽ Auerroes videtur intelligere illam secũdo modo in cõmẽ. 12.

Recognes ¶ Mouit primã qõnez, nũc mouet 2am, quę re vera est prima, sed (vt Philoponus inuit) dicit̃ 2a, qa nouo argumento cõponit̃, vnde dicit. id aũt supple qd ꝛ his determinatis. s. in ꝑma solone, mirabilẽ hz dubitatiõez. Rursus est repetendũ, repetẽduz dico, quo mõ est sim-

M plex gñatio, dico quo mõ est simplex gñatio siue sit ex potẽtia ente, vt in ꝑma solutione dcm̃ est, siue ẽt quo mõ aliter, vt antiq dixerunt ex ente in actu, siue ex nihilo. Et exponit qõnez, quę revera cũ prima cõcidit. ꝛ dicit. Dubitabit eni aliqs an simplex gñatio sit subę, ꝛ huius hoc est an simplex gñatio sit idiuiduę subę, vt Socratis, vel Platonis, ꝛ nõ qualitatis, aut quãti, aut vbi. Eodem aũt mõ ꝛ de corruptione qd est, an sit idiuiduę subę, an indiuidui alterius ꝑdicamẽti. ergo qd est an generatio simplex sit indiuiduę subę. Sed dices hęc quęstio est eadẽ cũ prima ꝛ ꝑncipali qõne. g̃ Aristo[les] superfluit. ꝛ iã solo est, ꝙ lz q̃stio sit eadem vel parꝝ differẽs (vt Philoponus itroducit) tñ emergit ꝑp nouũ argum̃, qd potest fieri contra solutionẽ assignatã ad illam.

¶ Si enim quid generat̃, manifestum est ꝙ erit potentia substantia aliqua, actu autem non, ex qua generatio erit, ꝛ in quam necesse est id trãsmutari quod corrumpitur. N Text. anti. cõm. 44

¶ Si eni aliqd gñabit̃ manifestum est ꝙ erit aliqua substantia potentia, non autẽ actu, ex qua generatio erit, ꝛ in quam necesse est trãsmutari, qd corrumpitur. Dilucida: t. c. eiusdẽ.

¶ Arguit nũc ad qõnem sic, si gñatio est, opz vt aliqd ꝑsit, vel illud est in potẽtia, vel in actu. nõ est substãtia in actu, qa tunc fieret qd erat. igit̃ suba in potentia. vltra, si pręest suba in potẽtia, vel in ea pręest aliqd decẽ ꝑdicamentoꝝ in actu, vel solũ in potẽtia, ꝛ nihil potest dici hoꝝ, quare nõ põt ꝑesse suba in potẽtia. ¶ Circa hãc rõnẽ ꝑ ostẽdit, ꝙ nõ põt ꝑesse suba in actu. ꝛ ingt. Si eni aliqd gñabit̃, hoc est suba. manifestũ est ꝙ pręerit aliqua suba potentia. non autem actu. ex qua generatio erit, ꝛ in quã necesse est trãsmutari, qd corrũpit̃. suba igit̃ quę ꝑest, non potest esse in actu, qa vt dixit, tũc eẽt anteꝗ̃ fieret. Com. 44 O

¶ Argumentat̃ nũc ad qõnez, ꝛ supponit qd in solone ꝑprima dcm̃ est. s. ꝙ si suba generatur, opz ꝑesse subam in potẽtia, ex qua gñatur, vt est mã. hoc ex solone ꝑma pz. vnde dicit. Si eni qd hoc est suba indiuidua gñatur gñatione simplr. Manifestum est ex solone ꝑma, ꝙ erit aliqua suba in potẽtia. s. mã ꝑma, ex qua generat̃, ꝛ in quã id qd corrũpit̃, necesse est transmutari, quę suba non est in actu, hęc suppositio patet ex solutione proxima, nec eam aliter probat. Recognes

¶ Vtruz igit̃ inerit aliqd huic alioꝝ actu: dico autem vt nunqd erit quantum, aut quale, aut vbi, id qd potentia solum, est hoc ꝛ ens, simplr autem nõ hoc neqz ens: si eni nihil, sz oia potentia, ꝛ separabile accidet id esse qd sic est nõ ens, ꝛ insuper (qd maxime timẽtes erant, qui primi philosophati sunt) ex nullo generari pręexistente. Text. anti. com. 45. P

¶ Vtrũ igit̃ existit huic aliquid alioruz actu. dico autẽ vtruz erit quantum, aut quale, aut vbi, quod potẽtia solũ est hoc ꝛ ens, simplr autem neqz hoc neqz ens. Si eniz nihil, sed omnia potẽtia qd ꝛ sic nõ ens cõtingit separari. Amplius qd maxime timuerunt primi phantes. ex nihilo ꝑexñte erit aliqd gñari. Dilucida: te. c. eiusdẽ.

¶ Ostendit nũc ꝙ illa suba ꝑexistens non potẽtia aliqd nouẽ ꝑditoꝝ. ꝛ ꝑmo ꝑponit hoc. d. vtrũ igit̃ existit huic aliquid alioꝝ actu. dico aũt vtrũ erit quantũ, aut quale, aut vbi, qd potẽtia solũ est hoc ꝛ ens, simplr autez neqz hoc neqz ens. hoc est mã, quę est solũ potẽtia hoc ꝛ ens, sed simplr neqz est h̃ neqz ens. vtrũ inquaz mã sic dicta sit actu aliqd ꝑdicamẽtoꝝ, an potẽtia tñ. Arguit mõ ꝙ non sit potentia illa nouẽ ꝑdita. d. si eni nihil actu est, sed oĩa potẽtia, illud qd est sic non ens hoc est mãz ipsaz cõtingit separari. hoc est esse nec subam, nec aliqd accidentiũ. Sed esse qõdam diuersuz ꝛ separatũ ab his oĩbus, ꝛ sic illa nõ essent prima rerũ genera. Scdo idez ꝑbat, qa tunc ex nihilo aliqd esset. ꝑbatur. qa ex mã eẽt suba ipsa, quę mã nec est substantia nec aliqd nouem ꝑditoꝝ. igitur nihil, ꝛ sic ex nihilo fieret substantia. Com. 45m. Q

¶ Illa suppõne stante, Ari[stoteles] argumẽtat̃, ꝛ qd ꝓm Phi- Recognes

A loponus sic cōponitur, cū p̄sit suba in potētia, vt suppositū est, vtrū hęc suba in potētia, q̄ gñationi p̄existit, pticipet actu aliquo alioꝝ p̄dicamentoꝝ, an nullo penitus. Si nullo pticipet, erit aliqd subsistēs, qđ nō existit ſm actū, h̄ est eēt mā̄ informis, q̄ per se subsisteret, qđ qdē absurdū est. Si uaūt participat aliquo nouē p̄itoꝝ/tūc passiōes/hoc est aliqđ accñs erit seorsum/hoc est posset actu eē, ⁊ non in suba actu. Hoc pacto Philoponus exponit, de hac rōne p̄mo accipit, ⁊ destruit p̄maꝫ ptem, ⁊ dicit. Utrū igit̄ huic qđ potentia solū est hoc ⁊ ens. idest suba. simpl'r aūt nec hoc neqꝫ ens. i. suba insit aliqd aliorum p̄itoꝝ noueꝫ, q̄ sunt actu p̄dicamenta, q. d. dato q̄ p̄sit mā̄, quę est suba potētia. vtrū aliqđ alioꝝ p̄itoꝝ, q̄ actu sunt p̄dicamēta huic insit, dico aūt, vt nunquid erit quātū, aut quale, aut vbi, quę sunt p̄ita actu. Et p hoc ⁊ ens vt Philoponus inqt, subam intellexit, q̄ per excel-

B lentiā est hoc aliqd. Tūc destruit p̄mā ptem, ⁊ dicit. Si eni illi subę in potētia, quę gñationi p̄existit, nihil, h̄ est nullū p̄itoꝝ noueꝫ actu inexistit. Sꝫ oia potētia, ⁊ pro tūc id qđ sic est nō ens. s. mā̄ p̄ma, quę est non ens sic. h̄ est quę nō est aliqđ nouē p̄itoꝝ, separabile ⁊ per se subsis̄tens erit, qđ est absurdū. Nō eni pōt eē mā̄ ens p se subsistens, cuꝫ nullū p̄dicamentoꝝ actu ei insit. Sꝫ forꝫ tasse dicet qs, q̄ mā̄ non subsistit p se, nec aliquo modo pręest gñationi. Cōtra obijcit, q̄ tūc suba ex nullo ente pręexistēte fieret, qa nec ex ente actu p̄existente, nec ex ente potentia. Hoc aūt timuerūt oēs p̄hantes. non ergo dici potest, q̄ illi substantię in potentia nullum aliorūꝫ prędicamentoꝝ insit actu, qđ est primum mēbrum.

Tex. anti. c6.46. ¶ Si autē hoc qdem esse hoc aliqd aut substātiam/non existit/sed alioꝝ quippiā prędi-

C camentorum, erunt quēadmoduꝫ diximus/ separabiles passiones a substantijs.

Dilucida: te. c. eiusdē. ¶ Si autem hoc quidē/neqꝫ hoc aliqd/neqꝫ substantia existat, sed aliorum p̄dicamentorum aliquod sit (quemadmoduꝫ diximus) passiones a substātia separatę erunt.

Com. 46. ¶ Qꝫ mā̄ non sit sub aliquo p̄dicamentoꝝ, hoc est q̄ nullum p̄dicamentoꝝ actu sibi insit, pbat. qa tunc passiōes h̄ est p̄ita nouē essent sepata a substātijs. pꝫ/qa mā̄ illa nō est suba, ⁊ accñtia isūt mā̄ę, q̄re erūt ⁊ nō i sbstātijs.

Recognes ¶ Destruit zm mēbrum qōnis hoc pacto ſm Philoponum. Si aūt hoc. s. mā̄ prima/nō existit eē hoc aliquid ⁊ subam/hoc est nō est actu suba. quę est hoc aliqd, sꝫ existit qppiam alioꝝ p̄dicamentoꝝ, erūt (vt diximꝰ.) Passiones hoc est accñtia sepabilia a substātijs. s. in actu, h̄ est erūt accñtia, ⁊ nō in idiuiduis subę, qđ est absurdū. Oē eni accñs fundat̄ in suba actuali. hęc est qđ ſꝫ Philoponū.

D Quęstio ḡ hęc cadit in solōne assignata p̄ncipaliter, qa Aristo. quęrit de illa suba in potētia, ex qua pręsupposita sit gñatio indiuiduę subę, remote ⁊o cadit in prima qōne, vtrū. s. gñatiōe simpl'r possit suba idiuidua gñari. vel posset cōponi qđ tota supra p̄ma dubitatiōe, hoc mō/vtrū suba idiuidua possit simpl'r generari, ⁊ videt̄ q̄ nō, qa si posset simpl'r generari/hoc est, qa generationi eius p̄est mā̄ quę est suba in potētia, sed hęc non p̄est, qa vel p̄est participās aliquo alioꝝ p̄dicamentoꝝ vel nullo, ⁊ fiat rō, vt supra. Hoc pacto hęc dubitatio ē prima dubitatio (vt Philoponus autumat) verū dicit̄ noua, qa noua forma est ꝯfecta. Et sic exponēdo, textus isti tres nō sunt diuidēdi, sed simul legēdi. In cōmentarijs ⁊o aliter qđ inducit̄, verum modus iste est Philoponi, ⁊ verbis Aristo. ꝯsonus, vt oibus ꝯspicuum est.

E Tex. anti quus. c. 47 ¶ Et de his igit̄ quantū fieri pōt/tractādum est, ⁊ quę causa sit vt generatio semp sit, ⁊ q̄ simpliciter/⁊ quę ſm partem.

Dilucida: te. c. eiusdē. ¶ Et de his igitur quantū contingit, tractandum est. ⁊ quę causa est quare gñatio semp sit, ⁊ quę simplex, ⁊ quę ſm partem.

Com. 47. ¶ Ad solōnē qōnis tactę p̄ponit aliam qōnē. ex cuiꝰ solutione patebit solō ad q̄sitā a p̄n°. (⁊ inqt) Et de his igitur quantum cōtingit, deficit tractandū est attico, ⁊ quę causa est q̄re generatio semper sit, ⁊ quę simplex sit gñatio ⁊ quę ſm parteꝫ ⁊ ſm qd. nā his solutis patebit solō ad p̄ncipalē qōnem. Alij ex ignorātia literarum gręcaruꝫ. Aliter exponūt, qđ non est dignum nunc narratione.

Recognes F ¶ Mouet rursus duas alias dubitationes, p̄ma est de cā cur nūq̄ deficiat gñatio. z° ⁊o quę est gñatio simpl'r, ⁊ quę ſm pteꝫ. rō primę qōnis est vt postea dicet̄, qa vel qđ corrūpitur ad nihil redigit, vel ad ens, si ad ens, non corrūperet̄, si ad nihil corrumpit̄, cū entia genita sint finita, tādeꝫ oia desinēt ex toto, ⁊ sic desinet gñatio ⁊ corruptio penitus. Intellectꝰ ⁊o zᵉ qōnis est, qa per generationē simpl'r intelligit gñationeꝫ subę p̄stantioris, ⁊ p generationē ſm partē intelligit gñationeꝫ subę ignobilioris (vt Philoponus autumat) q̄rit ergo vtrū oēs generationes sint ęque nobiles, an aliqua sit alia nobilior. Mouit aūt has quęstiones, qa ex solutione harū pꝫ solutio cęterarum priorum, vt dicemus.

Tex. anti quus. c. 48 ¶ Cum autē sit causa/vna qdē vñ principiū motus esse dicimus, vna autē mā̄, taleꝫ cām

G dicere opꝫ. de illa eni dictum est prius in de motu sermonibus, q̄ est hoc qdem imobile per omne tp̄s/illud ⁊o qđ mouet̄ semp. horum autē/de imobili qdeꝫ principio distinguere, prioris est phię. De eo auteꝫ qđ propterea q̄ ꝯtinue mouet̄ alia mouet, posteriꝰ assignādum est/quid talis coꝝ quę singularia dicūtur/causa est. Nūc auteꝫ cam q̄ vt in materię specie ponit̄ cām/dicamus, ob quā semp generatio ⁊ corruptio nō deficiūt ſm naturam. simul enim forsitan hoc fiet manifestum/⁊ de eo qđ nunc dubitatum est, quonam pacto oporteat dicere de simplici generatione ⁊ corruptione.

Dilucida: te. c. eiusdē. ¶ Existēte autē causa vna qdeꝫ, vñ pricipiū motus dicimus eē. vna vera mā̄ de tali causa dicendū. de illa qdem eniꝫ dcm̄ est prius

H in de motu sermonibꝰ, qđ sit hoc qdem immobile per omne tp̄s. hoc autē mouet̄ semper. hoꝝ autem de imobili principio. primo quidē diiudicare alterius phię est opus. de eo autē qđ inquātuꝫ ꝯtinuo mouet̄ alia mouet. post hęc dicēduꝫ quę taliū singularium dictoꝝ causa sit. At nūc vt in materię specie positā cām dicamus, ꝑpter quā semp corruptio ⁊ generatio nō deserūt nām. simul eniꝫ forsitan fiet hoc manifestuꝫ, ⁊ de nunc quę-

I fito quo mō oportet dicere de simplici corruptione & generatione.

Cō.48ᵐ. ¶ Nūc accipit ad q̄ōnis solōnem de qua cā opꝫ loqui, & vult q̄ cū duplex sit cā, vna quidē, vñ dicimus eē pncipiū motus, quę agēs dī, vna x̄o vt mā, de tali causa hoc est mā dicēdū, cuius rōnē subscribit. d. de illa q̄dē enim dcm̄ est prius in de motu sermonib᷒, q̄ sit hoc q̄deꝫ immobile per oē tp̄s vt deus. hoc aūt mouet̄ semꝑ vt cęlū & sol. hoꝝ autē de imobili pncipio p̄mo quidē diiudicare alterius phię est opus. de eo aūt q̄ð inquantū ꝯtinuo mouet̄. alia mouet, hoc est cęlo & sole: post hęc in 2ᵒ dōꝫ quę & q̄uo causa sit dictoꝝ talium singulariū. at nūc pro satisfactione q̄ōnis, vt in materię spē positam cām dicamus, ꝑpter quā semper corruptio & generatio non deserunt naturā, sed semꝑ sunt, cuius causaꝫ ait. d. Sil' enim
K forsitan fiet hoc manifestū & de nunc quęsito, quomō vꝫ opꝫ dicere de simplici corruptione & gn̄atiōe. igr̄ de mā ipsa est dicendū, q̄a ea declarata, quęstio pncipalis moꝝ tollet̄, at de agēte, partim est dcm̄, partim dicemus.

Recognes ¶ Quia ꝑposuit se velle quęrere cām, cur ea quę generantur, nō deficiant, & eoꝝ quę gn̄antur, plures sunt causę, ꝑponit nō oēs velle nūc q̄rere, sed solū quę sunt cāę eoꝝ, quę gn̄antur magis vtiles, & cū sint duę, exponit, q̄ nunc dicēda est. & dicit. Cū generationis. sup. duplex cā sit, vna q̄dem, vñ principiū motus eē dicimus. s. effectiua, quę ꝑ excellētiā, & ꝑprijssime dicit̄ pncipiū vñ motus semꝑ ab Ari͛ᶜ. vna autē est mā. Sed dices nōne generationis causę etiā sunt finis & forma. cur has duas solū generatiōis causas esse dixit. R̄ndet Philoponus & pulchre Ari͛ᶜᵐ has solas gn̄ationis causas dixisse tanq̄ magis vtiles ad gn̄atione, cū gn̄ationi p̄existant. at for᷒ & finis gn̄ationi superueniunt. Et cū duę sint causę gn̄ationis magis vtiles, quę nūc dicēda est exponit. & inq̄t. Ta
L lem cām. s. quę est mā dicere opꝫ nūc. de illa x̄o cā gn̄ationis, quę est effectiua, & vt pn̄ᵐ vñ motus, dcm̄ est p̄us in sermonib᷒ de motu. s. in libro physi. vbi dcm̄ est, talē cām esse duplicem, q̄m̄ est hoc q̄dem imobile ꝑ oē tp̄s, vt primus motor. Illud x̄o q̄ð mouet̄ semꝑ. s. cęluꝫ, q̄ð circulariter fert̄, nūc ordinat se ad sequētia. & diuidit cōsiderationeꝫ. & inq̄t. Hoꝝ autē. s. effectiuoꝝ principioꝝ, de imobili q̄dem principio. s. deo distinguere, & definire opus est p̄mę phię, quę theologia est, de eo aūt, q̄ð propterea q̄ ꝯtinuo mouet̄ alia mouet. s. de cęlo q̄ð mouet hęc inferiora, q̄a mouet̄, ꝑosteri᷒. s. 2ᵒ huius assignāduꝫ est, q̄d sit talis causa eoꝝ, quę singularia dicunt̄. s. generabiliū & corruptibiliū, vbi dicet̄ q̄ erit sol ꝑꝑ eius va
M rium motū accessus, & recessus, eligit nunc haꝝ duaruꝫ cārum, quę vtiles sunt ad gn̄ationeꝫ, & quas nūc intēdimus, quę sit dicēda. & inq̄t. Nūc aūt eam cām, q̄ ponitur vt in specie, hoc est in gn̄e materię dicamus, ob quaꝫ vꝫ semꝑ gn̄atio & corruptio sunt, & nō deficiunt s̄m nāꝫ. addit vtilitatē huius. & dicit. Simul enim forsitan hoc fiet manifestū, & de eo q̄ð nūc dubitatuꝫ est, quo nam pacto oporteat dicere de simplici gn̄atione & corruptione, vbi soluet̄ dubitatio mota an subię potentia inerit aliq̄d aliorum actu nec ne. Hęc de intentione & ordine, & considerationum diuisione.

Dub.ᵒ Solo. *(marginal manuscript note)*

Text'anti. cōmē.49. ¶ Habet autem dubitationem sufficientem, & quę causa sit vt connectat̄ gn̄atio, si quod corrūpit̄, ad non ens abit, non ens autē nihil est. neqꝫ eni q̄ppiam est, aut quale, aut quātum, aut vbi, ip̄m non ens. Si igit̄ semꝑ aliquid eoꝝ quę sunt abit, cur nō cōsumptum est iādudum, & inane ipsum vniuersuꝫ, si q̄dem finitum est id ex quo fit eorum quę generantur vnumquodqꝫ. N

Dilucida: te.c.eiusdē. ¶ Habet aūt q̄ōneꝫ sufficiētem, & quę cā est q̄ perpetuet̄ gn̄atio, siq̄deꝫ q̄ð corrūpit̄, ad nō ens secedit. nō ens autē nihil est. neqꝫ. n. quid, neqꝫ quale, neqꝫ quātum, neqꝫ vbi, q̄ð non ens. Siquidem igitur semper aliquod entium secedit, quare non consumptum est aliquando retro & vacuum omne, si finituꝫ erat ex quo fit generatoꝝ vnumquodqꝫ.

Cōm.49. ¶ Hęc Ari͛ᶜᵘˢ q̄ð sic categorice cōponit̄. oē finitū q̄ð per resecationē ad nō ens secedit, tādē deficiūt, q̄cūq̄ gn̄antur vel genita fuerūt ex mā quę nec est suba, nec quāta, nec qualis, nec aliq̄d alioꝝ sunt finita. igit̄ tandeꝫ deficient. Aristoteles format rōnē sub mō q̄ōnis. d. Habet au
O tem q̄ōneꝫ sufficientem. & quę cā est q̄ ꝑpetuet̄ gn̄atio, verbū ꝑpetuet̄ gręce est syneiço, hoc est ꝯgrego vel cōplico, vel cōtinuo, placet mihi ad ꝑpositū mag̃ sic trāsferre, q̄a eū sensum gręca constructio expostulat. Deide reddit q̄ōnis cām. d. siq̄dem q̄ð corrūpit̄ ad non ens secedit vt ad mām, quę est nō ens, vel ad p̄uationeꝫ, ideo dicit. nō ens aūt nihil est, neq̄ eni q̄d. i. suba, neq̄ quale, neq̄ quātū, neq̄ vbi est q̄ð non ens, hoc est mā vel p̄uatio, tūc resumit q̄ōnis vim. d. siq̄dem igit̄ semꝑ aliquod entiū secedit, q̄re nō cōsumptū est aliquādo retro, & vacuū omne hoc est mūdus totus cur tādē nō desijt, si finituꝫ erat subiectum & mā, ex quo fit vnūquodq̄ gn̄atoꝝ, hęc est q̄ð, & eius forma, & q̄si propter duo videt̄ gn̄atio & tot᷒ mūdus ꝯsumptus. p̄ q̄a in dies corrūpit̄ vnūq̄ðq̄ ad nō ens. 2ᵒ. q̄a mā ex qua pullulāt gn̄ata est finita. P

Recognes ¶ Cum mouit q̄ōneꝫ, s̄m Philoponuꝫ nūc argumentat̄ ad illā, & ꝑbat nec generationē, nec corruptioneꝫ esse ꝑpetuas, imo nec mūdum. & inq̄t. Hꝫ aūt dubitationē sufficientē, & quę cā sit, vt cōnectat̄, hoc est, vt ꝑpetuet̄ generatio. sup. & corruptio, si q̄ð corrumpit̄, corrumpit̄ ad non ens, & nō ens sit nihil, hoc est neq̄ quale, neqꝫ quātum, aut vbi. Assignat cām, q̄ ita sequat̄. & inq̄t. Si igit̄ semꝑ aliq̄d eoꝝ, quę sunt, abit, cur nō consumptum est iādudum totū in nō ens, ita vt inane sit ip̄m vniuersuꝫ, siq̄dem id ex quo fit vnū q̄ð eoꝝ quę generant̄, sit finitum, h̄ est, si mā ex q̄ res fiūt, sit actu finita. & non chaos infinitum, vt Anaxagoras dixit. Nā tunc multitudo entium, quę sunt in vniuerso finita sunt, & ita tandē eēnt cōsumpta per corruptionem ad nō ens. & ad priuationeꝫ, quę nihil est, qua rōne deficit corruptio, & deficit gene-
Q ratio, & deficit vniuersum, & omnia sunt vacua.

Tex. anti. cōmē.50. ¶ Non enim propterea q̄ infinitum id sit ex quo generatur, nō deficit. Hoc. n. est impossibile. actu eni nullum est infinitum.

Dilucida: te.c. eiusdē. ¶ Nō eni vtiqꝫ q̄a infinitum est id ex quo generatur: non deficit. hoc enim ip̄ossibile est, s̄m actum q̄dem enim nihil est infinitum.

Cōmē.50. ¶ Anaxagorici & Mellisei fingūt, ideo nō deficere gn̄ationē & genita ip̄sa, q̄m̄ mā est infinita, ex qua genita effluunt. ꝯstat aūt īfinitū nō posse per resecationē ꝯsumi, q̄a infinitum est, q̄ð quātūcunqꝫ accipientibus, semper restat aliq̄d accipere. ¶ Cōtra obijcit Ari͛ᶜᵘˢ, q̄a vel est infinita in actu vel in po᷒, nō in actu, q̄a īfinitū in actu nihil est. nec in po᷒, vt dicet̄. igit̄ nō valet hęc solutio.

A Recognes ¶ Refellit respōsionē, quę dari posset, q ideo non deficit gñatio, qa chaos, ex quo res extrahunt, est īfinitum. Cōtra obycit, qa tale chaos nō pōt eē actu infinitū, qa 3° physicoꝝ pbatū est tale eē impōle, nec pōt eē potentia infinitū, qa qd est potētia infinitū, solum est ꝫm diuisionez in ptes minores ꝓportiōe subdupla, vt dcm̄ est in his, quę Democriti sunt. ḡ tale chaos nō est infinituz. De hac rōne pmo refellit primū mēbrū, ⁊ ingt. Non. n. ꝓpterea q id chaos, ex quo gñatur id qd gñatur, sit infinitum, generatio non deficit. Hoc enim est impossibile, actu enim nullum est infinitum, vt 3° physicoꝝ probatū est, hoc est primum membrum.

Tex. anti. com. 51. ¶ Potentia aūt in diuisionem. Quare opor tebat hāc esse solam cām/non deficiēdi, qm̄ generatur quiddam semper minus. nūc autem, hoc non videmus.

B Elucida: te c. eiusdē. ¶ Potentia autez est vt in diuisione, quapp oportebat hāc eē solam nō deficiendi q generetur semper quidez minus. Sed nūc nō videmus huiusmodi.

Com. 51m. ¶ Qr vo nō sit īfinita in potētia arguit, qa qūis sic dicēdo posset aliquantulū satisfieri ad qōnē, imaginando q corruptio fiat, vt diuisio, in qua semp min⁹ restet, tn̄ hoc est cōtra sensum, qa nos videmus aliqd deficere in magis ⁊ minus ⁊ ęq̄le, ⁊ restare magis ⁊ minus ⁊ ęquale vł semper ęquale. ingt. Potētia autē est, vt in diuisiōe ip̄m infinitum, quapp oportebat hāc esse solā nō deficiendi q generetur semper quidez minus. Cōtra obycit. d. Sz nunc non videmus hō, qa semper videmus ęqualitatez ⁊ rerū ⁊ mūdi. Tota igitur ratio est. vel materia est actu infinita vel potentia, nō actu vt ꝓbatum est, nec potentia, qa tunc generatio fieret per diuisionem illius, sed h est contra sensum, quare contra phīam.

C Recognes ¶ Reprobat 2m. ⁊ inquit. Potētia aūt. I. infinitū solū est ꝫm diuisionē in partes minores ꝓportiōe subdupla. vt eni Philoponus ingt, numerus per appositionē potentia infinitus est, magnitudo vo per diuisionē potētia est infinita. Propterea ingt. Quare oportebat hāc eē solaz causam nō deficiēdi gñationē, qm̄ generaẜ qdā semp min⁹, ex illo chaos resecatū, h aūt (vt ingt) est ꝫ sensuz, cū nō videamus semper genitū eē minus eo, ex quo fit.

Tex. anti. cōmē. 52. ¶ Quocirca ꝓpterea q huius corruptio alterius est gñatio/⁊ huius gñatio alterius est corruptio, ingetā necesse est trāsmutationez esse. De eo igiẜ qd est gñationē ⁊ corruptionez silr semper eē circa vnūqdqz entiū, hāc existimādū est sufficiētē oibus causam.

D Elucida: te c. eiusdē. ¶ Quocirca qm̄ huius corruptio alteri⁹ est generatio, ⁊ huius generatio alteri⁹ est corruptio, indefectibilē esse necesse est transmutationez. qd qdē igiẜ generatio ⁊ corruptio, silr fit circa vnūqdqz entiūm, hāc existimamus eē sufficientē causam in omnibus.

Com. 52m. ¶ Soluit nūc ad qōnez q ideo semp est gñatio ⁊ nunq̄ deficit, silr ⁊ corruptio, qa gñatio vnius est corruptio alterius ⁊ ecōtra, ⁊ tūc quasi se excusans. ingt. q qdez igiẜ generatio ⁊ corruptio, silr hoc est cōtinuo fit circa vnūquodqz entiū subaudi semp ⁊ indeficiēter, hāc existimamus esse sufficientez cām in oib⁹. vz q gñatio vnius est corruptio alterius ⁊ ecōtra. verbū idefectibilē apayston scribiẜ grece, qd sonat inquietū ⁊ ꝯtinuū. idcirco sic trāstuli, vt vides, qa gręcus sensus ille est. Sed circa dicta q̄runt vtrum corruptio vnius sit generatio alteri⁹, ⁊ eꝫ. Arguunt qdaz sic. gñatio nō est corruptio. igiẜ generatio vnius nō est corruptio alteri⁹. Scdo/tunc semp eēt ęq̄lis entiū multitudo. Tertio/gñatio equi est vnius gñatio ⁊ nullius corruptio. Quarto/corruptio hois non est generatio alterius, qa eadem forma corporis manet in vtroqz. Quinto/in nutritione hois aliqd corrūpiẜ, ⁊ tamen nihil gñatur. Sexto/in corruptione hois nihil corrumpiẜ, ⁊ tn̄ aliqd gñatur, vt forma cadaueris. Ulteri⁹ septimo arguūt alij de colore genito per diuisionez corporis. vbi nulla opposita qualitas corrūpiẜ. Octauo/de luminis gñatione, vbi nihil corrumpiẜ. Alij nono. sic arguūt. augmētatio vnius nō est alterius diminutio, nec ecōtra. igiẜ nec gñatio vnius erit alteri⁹ corruptio. Decimo/Auerroes in libro de suba orbis. cap. 2. ponit mūdū esse factū a pma cā, vbi nulli⁹ fuit corruptio. Alij 11°. arguūt gñatio est forma, corruptio est puatio, sz nulla for⁹ est puatio. igitur gñatio vnius nō pōt eē alterius corruptio. 12°, in gñatiōe misti ex elñtis fit gñatio misti ⁊ nō corruptio elñtoꝝ apud Auer. 3. cęli. cō. 67. hęc sunt Iunioꝝ pcipua argumēta in hac re. ¶ Circa qōnem hāc p de substātijs, deide de accñtib⁹ eēt dōm. Sed qa hn̄ de accidentib⁹ aiūt de substātijs soluz trāsigamus. recētiores soluunt qōnē de rigore logico, deide de rigore physico. ¶ Quātū ad primū supponūt quatuor, quoꝝ duo tn̄ accipianẜ, qa in illis stat tota rei difficultas. p⁹/q generatio aliquando accipiẜ pro subto gñationis, quo mō videẜ log. Auer. p phy. cō. 60. aliqn̄ pro forma quę gñatur, vt gñatio ignis dr forma ignis quę gñaẜ. eodē mō ⁊ de corruptiōe dici pōt. petit 2° q in successiuis idem est eē gñari ⁊ corrūpi, vt in motu ⁊ tpe ⁊ id genus. pbāt. qa motus localis nūq̄ gñatur, vel qn̄ est, vel qn̄ nō est, nō qn̄ nō est, qa tūc gñatio motus eēt absq̄ motu. itēq̄ tūc mobile generaẜ, qn̄ mobile moueẜ. igiẜ tūc gñaẜ quādo mot⁹ est. eodē mō de corruptiōe. Tūc dicūt pmo q generatio vni⁹ est corruptio alteri⁹. probaẜ. qa mā est vna amboꝝ. Scdo in successiuis gñatio est corruptio ⁊ ecōtra. pbāt expositorie. nā hoc demōstrato motu, est gñatio ⁊ hoc est corruptio. igiẜ gñatio est corruptio. Tertio/in pmanētibus gñatio nō est corruptio, pbāt. q gñatio est forma genita, ⁊ illa nō est corruptio. addunt tn̄ q hn̄ de futuro ois gñatio erit corruptio, qa ois forma genita corrūpeẜ p cęli. Ultimo dicūt q de rigore sermonis hęc est falsa. gñatio vnius est corruptio alteri⁹, qa gñatio est forma quę gñaẜ, ⁊ corruptio est forma quę corrūpitur, modo forma genita nō est forma quę corrumpitur.

E

Pō recentiorum.

F

G

H

Confutatio ¶ Sed pace dixerim ola hęc falsa sunt, ⁊ friuola, ⁊ textū Ari^lis nō sapiant. ¶ Prima qdē ꝯclo falsa est. Tum p qa a pari hęc esset vera. albedo est nigredo, itēq̄ calefactio est īfrigidatio, auctio est īminutio, ⁊ cęterę id genus. pbaẜ. qa sicut gñatio apud eos pōt accipi pro subiecto. Ita ⁊ vnūqdqz hoꝝ. igiẜ vt cōcediẜ illa p subto, gñatio est corruptio, sic hę pro subto erūt cōcedēdę. cōstat aūt tales a nullo fuisse cōcessas, ideo nec illa est concedēda. Scdo/si gñatio pōt accipi pro mā. Tūc mā eēt gñatio. tenet ꝯñtia per rationē eius, nā hoc est mā, ⁊ hoc est generatio, igiẜ mā est gñatio. hęc a nullo cōcessa est. Tertio/Tūc gñatio gñatur. pbaẜ. nam mā gñatur p Auer. quem tenet, ⁊ generatio est materia. igitur generatio generatur. hęc nullus doctus ⁊ sani capitis diceret.

Confutatio p̄c ꝯnis.

Cōfuta⁹ 2e. ¶ Scda vo etiā falsa est. naz gñatio est de nō esse ad eē. 5° physico. ⁊ corruptio de eē ad nō esse. Tūc si mot⁹ generaẜ dum est, igiẜ simul est, ⁊ nō est. pbaẜ. gñatur. igiẜ

I non est, qa hec est definitio gñationis, et est. igit est et nõ est. Secũdo si motus generat quãdo est. igit gñatio est ex ente in actu, qđ Ari[les] vbiqz negat. Tertio si hec est vera. motus generat quãdo est. hec erit vera. motus icipit eẽ quãdo est. ɔñria pz. qa gñatio est de nõ esse. igitur qđ generat nũc primo est. et sic motus icipiet eẽ, quando est.

Cõfuta[o] 3[e] ¶ Tertia autẽ falsa etiaz et sibi ɔdictiua. Primo, qa si hec erit vera de futuro in pmanẽtib[9]. gñatio erit corruptio. igit aliquãdo erit hec vera de pñti. generatio est corruptio. nã cuilibet ppõni de futuro correspõdet vna de pñti quãdoqz vera, et ipse ait. nũqz illam de pñti esse ɔcedẽdã. Scđo, oẽ possibile potest poni incẽ, illa est vera de futuro. igit possibilis, pol'is igit põt poni incẽ, oẽ qđ ponit incẽ est ɔcedendũ. igitur illa ppositio de pñti est ɔcedenda, nõ tñ in successiuis, sz in pmanẽtibus.

Declaratio vltiẹ ɔnis K ¶ Ultimo vo dico qp illa Ari[lis] ppositio est vera de rigore sermonis. vbi aiaduertẽdũ qp aliud est in relatiuis, et aliud in absolutis. In relatiuis põt vnum oppositũ de altero pdicari sub rõnibus diuersis, vt Plato est pr ad Caiũ, et filius ad Socratez. igit pater vnius est fili[9] alterius. hec eni est vera de virtute sermonis, et per se, quoniam in relatiuis. Ulterius generatio et corruptio sũt relationes siue relatiua inuicem se respiciẽtes, vt nunc peto, quia al's declarabitur de mẽte Auer. 5. phy. cõ. 9. Tũc seqtur in pma figura, qp de virtute sermonis hec est vera. generatio vni[9] est corruptio alteri[9], sicut illa. pr vni[9] est filius alterius, et sicut nõ seqtur in hac. igitur pr est filius, qa eẽt pcessus ad absoluta, ita nec dz inferri, qp generatio sit corruptio aut ecõtra, et hoc ignorarunt.

Quid ð p[a] suppõne. ¶ Tũc ad suppositiones eo{r}. Ad pmã dicerẽ qp nullibi Auer. dixit, qp gñatio põt capi pro mã, sed bñ qp mã vere generet, mõ qñqz lignũ vere sit albũ, nõ ppea albedo L põt capi p ligno, vel supponere p ligno, sic lz hec sit vera. mã generatur, nõ pptera generatio poterit pro mã capi, et miror hanc certe stultitiam tantam.

Quid ð 2[a] ¶ Ad 2[m]. Auicẽna in phia non puẹ auctoritatis vir vult qp motus et tps et talia nõ generant, qa in his quẹ sunt talia denoiatiue et participatiue est venire ad talia p eẽntiam, et per se. 2. phy si. et qñ qđ generat motu generat et generatiõe etiã. igit motus nõ generat nec generatio generatur, sicut nec albedo est alba. Sz bñ sequit qp mot[9] sit per se generatio, et gñatio per se gñatio per essentiaz, vt albedo per essentiã albedo. ¶ Sz dices. mot[9] est ens de nouo. igitur generat. potest dici qp generatur vel est quo aliud generatur. ad hoc enim qp aliqd sit de nouo, sufficit qp vel generet, vel sit quo alia generantur. rõ vo eo{r} etiã reducit in permanẽtibus sic, qa vel quãdo est, vel quãdo nõ est generat res permanẽs, quare soluat p me et se. Et ad hunc errorẽ labebant ob ignorantiã metaphysicẹ. ¶ Nũc de rigore physico transigamus.

De rigore physico. Põ recentiorum. M Recentiores supponũt duo. at pma suppositio est qp plures formẹ specificẹ nõ possunt stare in eodẽ subto, ac in eodez pũcto materiẹ. pbãt. qa tũc vnũ idiuiduũ eẽt in pluribus speciebus, qa a forma specifica sumit species, et qlibet forma cõstituit spẽm, quare ɔstituẽt idiuiduũ in diuersis spẽbus. Scđa eo{r} suppositio omittit, quia vera.

Intell's ppõnis physicus. ¶ Tũc volunt qp ad gñationẽ vnius cõpositi sequitur corruptio alterius, et ecõtra, nõ tñ ad generationez vni[9] formẹ sequitur corruptio alterius formẹ, hoc pz. nã vbi corrũpitur hõ, generatur cadauer, at ad generationẽ formẹ cadaueris nõ seqtur corruptio humanẹ formẹ, quia rõnalis aia est perpetua. ¶ Propter quẹ dicũt qp hois generatio, et hominis corruptio, et eius nutritio sunt miraculosẹ. quia non sunt propter causam naturalem.

Cõfutatio põnis. ¶ Siue Aristotelis intellectus physicus sit iste, siue ali[9], nõ curo, at videtur qp suppositio eorum sit falsa, et ratio nõ concludat. Scđo videtur qp conclusio non sit in toto vera, vt credunt. Tertio illud quod addunt de generatione hominis est omnino dubium. N

Suppõnis ɔfutatio. ¶ Suppositio qdez est falsa. nam Auicẽna et Auer. 3. cẹli. cõmẽ. 67. et vltimo cõmẽto hui[9] pmi. volũt in misto esse quatuor formas subales elemento{r}. Auer. tamẽ ait. illas eẽ in misto sub eẽ remisso. Auicẽna vo ibi sub eẽ reducto et nõ libero, de quo al's. Nec valet qp tũc mistũ eẽt i pluribus speciebus. est eni tñ in specie vltimẹ formẹ, q sola reponit in specie, et sola ɔstituit. Cẹtera vo disponũt, nõ. n. omnis forma recepta in materia constituit in specie, sed interdum disponit, quia non principaliter insunt materiẹ ppter se, sed pp aliud vltimũ, qđ vltimo cõstituit.

ɔnis expõ. ¶ Cõclusio vo non videtur ex toto vera, qa quãdo dicit nõ ad quãlibet formẹ gñationẽ sequi alterius corruptionez, ppter formã humanã, vel intelligit alteri[9] in nũero, vel alterius in spẽ, vel alteri[9] in gñe, si alterius in numero. eiusdẽ tamẽ in specie, bñ dicit, sed nõ ad Ari[lis] mẽtẽ, et breuiter Ari[les] (vt mihi videt) vult ad cuiuslz formẹ gñationem sequi alicuius formẹ corruptionẽ, siue illa sit eiusdem spẽi, siue alterius. pp qđ intellect[9] Ari[lis] potius est iste. nõ est alicuius gñatio sine alicuius corruptione, nec alicuius corruptio sine alicui[9] gñatione. imõ vbi generat forma cadaueris corrũpunt formẹ siue dispões, quibus rõnalis aia ɔseruat in mã, et ita est alicui[9] corruptio. O

De gnõne bois. ¶ Qđ vo addunt de gñatione hois, videt falsissimuz, p ex parte materiẹ et formẹ. nã miraculũ est effect[9] supra nãz. Si igit generatio hois est miraculosa, erit supra nãm. hoc autẽ stare nõ põt qa vel supra nãm for[e], et hoc nõ, qa rõnalis aia per se est actus corporis, pp qđ pficit in specie, et per se iclinat ad vnionẽ corpis tanqz ad eius pfectibile, vel supra nãz materiẹ, et h mime, qa materia nãliter appetit formã, et nãlius pfectiorez formam possibilẽ eẽ in illa. Scđo, ex pte vtriusqz, dicit enim. 8. metaph. circa finẽ, causa qre ex aliqb[9] efficit vnũ naturalr est, qa hoc actus per se, illud po[a] per se. Sz rõnalis aia est p se actus, et mã p se po[a]. igit vnio est nãlis, et non miraculosa. Tertio, ex pte corruptiõis. corruptio et generatio sunt ɔriẹ respectu eiusdẽ, et ɔria sunt nãlr nata fieri circa idem, pp qđ si vnũ ɔriũ est alicui nãle et alteruz, sz corruptio hois est nãlis, qa a pncipio intriseco. igit et generatio fuit nãlis. multẹ aliẹ rões factẹ sunt in libro de intellu. quas nũc omitto. Quo vo gñatio hois sit nãlis, lege librũ de intellectu. trac. p. libro p. cap. 28. et 29. vbi dictũ est. qp generatio est nãlis pro quãto hoc iducit sũmã dispõnẽ, qua rõnalis aia mox a pmo effundit in corp[9]. et in ibi. P

¶ Tunc ad rões. Ad p[m]. solo pz. qa in relatiuis diuersis rõnibus ɔceditur, nõ tñ in absolutis. ¶ Ad 2[m]. dicũt qp illud nõ seqtur, qa p se ex vni[9] corruptione plura gñantur. ¶ Ad 3[m]. dicunt qp in gñatione eq for[e] subalis embriõis corrũpit, lz forte restet dispões qdã, de qbus postmodũ. ¶ Ad 4[m]. solo pz. nõ eni vnamet for[e] cadaueris manet, lz silis vi. ¶ Ad 5[m]. in nutritione hois gñatur cõpositũ ex mã et aia rõnali, nõ pp nouam formẹ gnõnẽ, sz pp nouã formẹ vnionẽ in mã nutrimenti. et tu in libro de itellu. ¶ Ad 6[m]. dicat qp in gnõne cadaueris corrũpit hõ, non pp aiẹ corruptionez, sz pp dispositionẽ, qua aia ɔseruabit, vt diximus, qua vz corrupta desinit iformare. ¶ Ad 7[m]. dõm qp ibi corrũpit vnitas ɔtinui et gñatur non qdẽ color in actu, sz de nouo incipit appere. ¶ Ad 8[m]. dõm qp in accñtib[9] dicit Phs nõ est vle, nisi qñ accñs habz ɔriũ et tale, qp mã nõ possit eẽ sine altero illo{r}. ¶ Ad 9[m]. iã diximus illud Aristo. verbũ nõ vle in accñtib[9], et sic nõ in quãtitatib[9]. ¶ Ad 10[m].

A 10um Aristo. loquitur in generatione quę fit p abiectionez 3m, quo mō nō est illa mūdi genitura. ¶ Ad 11um /dōz q forma pōt eē priuatio nō ad idez, sed ad diuersa, silr z priuatio habit⁹ ad diuersa. ¶ Ad 12um /apud Auerro. dōm q in gñatione pma misti ex elntis elnta corrumpunt, nō qdez corruptiōe tollēte formę essentiā, s; tollēte informationē z denoīationē ꝯcretā. i misto eni restāt elntarię formę apud Auerro. z inhęrēt māę misti, nō tn̄ principalr īformāt nec denoīant denoīatione specifica, qa nulla est pars misti, quę sit ignis vel aqua, s; in quālibet parte misti sit ignis z aqua, eodem modo z de corruptione misti in elnta, nō q formę illoꝝ incipiāt eē, s; qa nūc pmo īcipiunt eē formę actu denoīantes elemēta sub pprīȝs z specificis denoīationibus, vel dicas q in pa mistione, in pmo instāti gñationis misti formę elntarię desinūt, z alię cōsimiles generant, qa pmę fuerūt dispositiones p fieri. Posteriores vo pro cōseruatione in facto, dici etiā pōt, q fuerunt corruptę fm partē, z remanētes fm partē, qa pcessit actio z reactio earuz inuicem B 4° metheoro. cōmen. 10. de hoc latius dicemus in de mistione. Hęc de quęstione.

Recognes ¶ Soluit dubitationez tertiaz, in qua dixit consistere totam vim. z dicit. Quocirca, ppterea q huius corruptio alterius est generatio, z huius gñatio alterius est corruptio. Inquietaz, hoc est sempiternaz necesse est transmutationez esse. Ad formaz autē soluit Philoponus. nā cū dicebat, illud qō corrūpit, in quid corrūpitur. Respondet q illud qō corrūpitur, non corrūpitur in nō ens, sed in aliud ens, qa corruptio vni⁹ est alterius gñatio. In eodez eniz momēto est nō esse formę pcedentis, z esse formę sequentis, non eniz est dare vltimū momētū pmę, z primū momētū scdę. S; qō est primū nō eē pmę, h est primuz secūdę. Cū vo dicebat, cū aliqd gñatur, ex quo C generat, vtrū ex ente vel non ente. Rñdet Philopon⁹, q oē quod generatur ex aliquo ente generat actu z specificato, verum generatur ex ipso, nō quatenus actu est, sed quatenus est potentia id quod generat. nec oportet quod potentia est actu subsistere seorsuz ab oibus, qm semp est cū actu, z simul in poa ad aliud. Est eniz actu p formā priorē, potentia vo p māz. Tūc cōcludit z dicit. De eo igit qō est generationē z corruptionē similr, hoc est semp esse circa vnūquodqz entiuz /hoc est circa vnāquāqz subaz. Tuz simplr. Tuz particulatim (vt Philoponus dicit) hanc. s. māz quę est sub priori forma, existimanduz est sufficientē oib⁹ gñationibus cām, vel ab oibus, q dubitāt. existimādū causaz. ¶ Quo vo ad verba attinet, cū Arīles dicit, circa vnūquodqz entium, non intēdit q vnaquęqz substātia semp generet, ac semp corrūpatur. Sed vult dicere, q gñatio z corruptio nunq̄ D dficiat ab vnoquoqz ente. Hęc est cā, hoc est q semper aliquod ens generetur z corrūpatur aliud, hęc est causa. Verbū illud silr Philoponus p semp legit, q̄q̄ in nōnullis codicib⁹ verbū semp legit, sed non refert.

Text. anti. cōmen. 53. ¶ Propter qd aūt tādē, h qdē simplr dicūt gñari z corrumpi, illa aūt nō simplr, rursus tractanduz /si idē est gñatio qdez huius, corruptio aūt hui⁹, z corruptio qdez hui⁹, gñatio autē huius. q̄rit eni, aliquam rationem.

Dilucida: te L. eiusdē. ¶ Propter qd autē aliquādo hęc qdez simpliciter gñari dicunt z corrūpi. hęc vo non simplr rursus pertractādū. Siqdē idez est generatio quidem huius, corruptio vo huius, z corruptio quidez hui⁹, gñatio vo huius. q̄ret eniz super hoc aliquis rationez. E

Com. 53m. ¶ Soluta qōne accessoria. vz. vtrū gñatio sit semper, z si semp cur non ꝯsumptū est oē, repetit pmā qōnē. z inqt. Propter qd aūt aliqñ, hęc qdem simplr gñari dicunt z corrūpi. hęc vo non simpliciter rursus ptractādū. rōcinatur ad qōnē sic, omnis gñatio quę est huius ex corruptione huius gñatio est fm qd. z corruptio quidē huius ex gñatiōe hui⁹ corruptio est fm quid. Sed per solōnez qōnis accessorię ois gñatio est hui⁹ īquātū est corruptio huius, z ꝯ. igit ois gñatio est fm qd, z corruptio silr.

Recognes F ¶ Scdm Philoponū nō pncipalē qōnē hic Arīles ptractat, vt in cōmentarys asserebamus, sed potius vltimaz qōnem, vtrum oēs generationes subales sint ęq̄les, z si non ęquales, ppter quid (vt inquit) Hęc quidē. s. de numero subarum, simplr dicuntur generari, z corrūpi. Illa autē non simplr, z cur gñationū subaliū alię sūt simplices alię q̄dā. Asserit Arīles hāc qōnē eē rursus tractādā. Cui⁹ cām dicit, qa gñatio vni⁹ si est corruptio alteri⁹, z ecōtra. tūc gñatio ignis erit corruptio aq̄, z gñatio aq̄ corruptio ignis. ergo nulla est pstātior altera. Gñatio. n. ignis cum sit corruptio aq̄, non pōt esse nobilior corruptiōe aq̄. Gñatio vo aquę cū sit corruptio ignis, nō pōt esse nobilior corruptione ignis. ergo tanta est generatio aquę respectu corruptionis ignis, quāta gñatio ignis respectu corruptionis aq̄. Et sic oēs gñatiōes sunt ęq̄les. Ideo Arīles inqt. q hęc qō q̄rit aliquā rōnē. Philoponus vo dicit, q qa gñationes istę vident siles in mō se G hñdi, qa vt gñatio ignis ē corruptio aq̄, sic gñatio aq̄ est corruptio ignis, iō altera nō vr pferēda alteri, z nō pōt dici altera simpliciter, altera fm quid.

Text. anti. cōmē. 54. ¶ Dicimus eniz q corrūpitur nunc simpliciter /z non soluz hoc. z hęc quidez /est generatio simplr, hęc autē /corruptio. hoc aūt, generatur quidē aliqd, simplr autē nō generatur. dicimus eniz discentez, fieri qdem scientem, fieri autem simpliciter /non.

Dilucida: te L. eiusdē. ¶ Dicimus eni q corrūpitur qdē simplr, z nō solum hoc, z q hęc qdem generatio est simplr. Illa vo corruptio. hoc aūt fit qdez aliqd. simplr vo nō fit. dicimus eni discētez fieri qdez scientē. simplr autē fieri non.

Com. 54. ¶ Videt aliqbus q Aristoteles hic soluat, qō stare non pōt. nā verbū eni qō gręce est gar, reddit cām, q̄re vr q H reddat cām maioris, z hoc per dr̄iam iter gñationē simpliciter z gñationē fm qd, q̄ in hoc consistit, q pp gñationem simplr verificat ens sine addito de aliquo, de q̄ prius verificabit nō ens sine addito. Vbi cā. cū equus generatur dicimus q equus nunc primo est ens simplr, z equus prius non erat ens, p oppositū corruptio simplr. at pp generationē fm qd verificat ens cū aliquo addito de aliquo, de quo prius nō verificabat. nā dicim⁹ discentē fieri quidē ens sciens. simplr autez fieri non dicimus, similr ppter corruptionez sit. Ex hac differētia pz maior, q ois generatio huius, hoc est qua aliqd fit ens /hoc ex ente nō hoc, sit generatio fm quid, quę erat maior. z hoc mō Auer. textū hūc paraphrizare vr.

Recognes ¶ Or iste gñatiōes z corruptiones sint siles in mō se hñdi, pbat, qa in corruptiōe aq̄, vt in corruptōe ignis, dicimus q aq̄ corrūpit nūc simplr, z non solū corrūpit h, hoc est, z non soluz desinit esse /hoc. s. calida vel frigida,

I & dicimus et in aqua sicut in igne, q hec qdē est gñatio simplr, cū corrūpit ignis, hec aūt corruptio simplr, cuius gñat ignis simplr, nec corruptio ignis dr simplr corruptio, magis q̄ gñatio aq̄ simpliciter generatio. ergo generationes & corruptiones istorum oēs sunt eq̄les, & sic oēs dicunt simplr, exponit aūt q̄ sit gñatio vel corruptio sm quid, & dicit. Uerum hoc quidem generatur aliquid, vt grāmaticum vel musicum, simpliciter aūt nō generat. dicimus enim qui discit, fieri scientem. Fieri autem simpliciter nō dicimus, at cum aq̄ fit, vel ignis, vtrunq simpliciter fieri dr. ḡ oēs gñatiōes sunt eq̄les in substātijs.

Tex. anti. cōmē. 55. ¶ Quemadmodum igitur determinauimus sepe dicentes q hoc quidem significat hoc aliquid, hoc autem non, propter hoc contingit quod queritur.

K

Dilucida. te. c. eiusdē. ¶ Quemadmodum igitur determinauimus pluries dicentes, q hec quidem hoc aliquid significant. hec vero non, propter hoc contingit quod queritur.

Com. 55[m]. ¶ Rndet ad dubitationē q eorum que sunt, q̄dam sunt hoc aliquid, q̄dam vero non, que hoc aliqd significāt vel sunt hoc aliqd, simplr esse vel significare dicunt. at que non hoc aliqd, sed q̄le, vel quātū, & id genus signū vel esse dicunt, sm qd sūt vel signt. Ex quo p3 solo q sube est generatio simplr, quoniam sigt vel est hoc aliqd. at accñtis est gñatio sm qd, qa est ens sm qd, & pp hāc differētiam ait contingere qd q̄ritur, & solui problema dictum.

Recognes ¶ Epilogat nunc q̄stionem, & vim q̄stionis. & dicit. Quēadmodum igitur determinauimus sepe, dicentes q eorum que sunt, hoc qdem sigt hoc aliquid. s. suba, que significat ens simplr. hoc aūt nō sigt hoc aliqd. s. ens simplr, sed q̄le, vel quātū, ppter hāc diuisionē ptingit qd q̄rit, nam cū significās hoc aliqd, sigt ens simplr, ois substātia videt ens simplr, & ita oēs gñationes erunt eq̄les in substātijs, cū oēs sint ad subas, que sunt simplr ens. hic est (vt mihi videt) sensus q̄onis, in cōmētarijs vero aliter hos textus exposuimus. Uerum hec expositio magis est ad mentem Philoponi.

L

Text. anti. cōmē. 56. ¶ Differūt enim, in que transmutetur id qd transmutatur. puta forte que in ignē est via, generatio simplex, corruptio autem alicuius est, puta terre. terre autem generatio, aliqua generatio, generatio autem non simpliciter, corruptio autem simpliciter, puta ignis. sicut Parmenides dicit, duo ipsum ens & nō ens, inquiens ignem & terrā. Hec autem aut alia talia supponere, nihil differt. modum enim querimus, sed non subiectum.

M

Dilucida. te. c. eiusdē. ¶ Differūt enim ea in que transmutat trāsmutans, veluti fortasse que in ignem via, generatio quidem simplex est. corruptio vero alicuius vtpote terre. que vero terre generatio, q̄dā est generatio, sed non simpliciter gñatio, corruptio vero simplr, vtpote ignis, quemadmodū Parmenides ait. duo ens & non ens esse inquiens, ignem & terram, hec iam vel talia alia supponere differt nihil. modum enim querimus, sed non subiectum.

N Cō. 56[m]. ¶ Uerificauit q̄stionem. s. quomodo sit gñatio simplr & q̄uo sm qd, volēs q gñatio simpliciter sit ad ens simpliciter, qd est hoc aliquid. gñatio sm qd, ad ens sm qd, qd est ens quale vel quātū, & id genus. Assignat nunc rationem solonis. Et hoc p̄mo quo ad formas ignis & aq̄, 2° quo ad materias. & inqt. Differūt enim ea in q̄ trāsmutās trāsmutat, hoc est. differūt termini ad quos, igitur et transmutationes, sed ea in que trāsmutat trāsmutās differūt penes simplr & sm quid. igit & trāsmutatiōes, & hoc declarat exemplo Parmenidis dicēs. Ueluti fortasse q̄ in ignem via, generatio quidem simplex est, qa ad ens simpliciter. corruptio vero alicuius, vtpote terre, que vero terre generatio, quedam est generatio, quia ad ens sm quid, sed nō simpliciter generatio. corruptio vero simpliciter, quia entis simpliciter. vtpote ignis, qd auctoritate Parmeni. pbat. d. Quēadmodum Parme. ait. duo ens & nō ens esse inquiens, ignem & terram, volens per ignē ens, & per terram non ens, & quia visus est exemplo falso Parmeni. quasi se excusans. inquit. Hec iam falsa vel alia talia supponere, differt nihil. modum enim q̄rimus quo discimus, sed non subiectum, qd discimus. hoc est, hec indicimus vt discamus, non autem vt ita sentiamus. Sic igitur patet generationem simpliciter esse ad ens simpliciter, qd est ens perfectum hoc aliquid, generationem sm quid esse ad ens sm quid, qd est tale vel quantum. Colligit hic Auerroes paraphrasticans, q generatio sm quid, & generatio simpliciter tam in substantia & accidente sunt, q̄ in substantijs solis, vt patuit de ignis & aque vel terre generationibus & corruptionibus, qd hac ratione patet, quia eiusmodi generationes differunt penes differentiam terminorum ad quos, sed ignis & terra ita differunt, q ignis respectu terre, dicit esse simplr & terra sm quid, quare & gñationes etiā ita differunt.

O

P

Recognes ¶ Hic soluit q̄onem sm Phm, & vult q trib' modis generatio simplr in substātijs differt a gñatione sm qd, & tribus a corruptione, corruptio, & oēs iste differentie sumunt a differētia terminorum ad quos, vñ lra sic ptinuetur, ppter hoc cōtingit, qd q̄ritur, sed non est ita. Cuius cām dicit. & inqt. Differūt enim ea in que transmutat id, quod transmutat, & sic l3 omnes generatiōes sint ad substantias, tñ termini ad quos differūt, sed q̄ sit p̄ma dñia difficultas est. Aliq enim dixerūt, q differūt penes formale & māle, nā l3 oēs termini ad quos sint sube, aliq̄ suba ē formalior vt ignis, & aliq̄ mālior, vt terra, & nūc generatio ignis dicet simplr, & nobilior, qa entis nobilioris ac formalioris, gñatio vero terre ignobilior, qa est ens mālioris. ¶ Reprobat hāc expōnē Philoponus, & bñ, qa Arist. in p̄nti textu de formaliori & māliori nihil meminit. ¶ Aliter ḡ Alexāder, & Philoponus volūt q p̄ma dñia sumat ex eo q in substātijs aliqs termin' ad quem se h3 vt ens, veluti ignis, & aliquis vt nō ens, vt terra in opiōne Parme. gñatio ḡ ignis ex terra dicet simplr, qr ignis, & corruptio sm qd, qa terre. Cōtra. gñatio terre ex igne dr sm qd, qa terre q̄ est vt nō ens, & corruptio simplr, qa ignis, q est vt ens. & sic dñt. vñ dic. Dñt. n. ea, in q̄ trāsmutat, id qd trāsmutat, & sic subales gñatiōes nō sunt eq̄les, qa termini ad quos dñt, & exponit p̄mā differentiā, ex eo, qa aliqs termin' ad quē, vt ens, aliqs vt non ens habetur. & dicit. Puta forte que in ignē est via, generatio simplex est. quia ad substātiam, que se habet vt ens, hec eadem est corruptio alicuius, & sm qd, puta terre, que se habet vt non ens, & sic de terra, nā terre generatio est aliq̄ gñatio & nō gñatio simplr, quo terra est vt nō ens. Corruptio autem est simplr, puta ignis, q se h3 vt ens, & sic vnamet trāsmutatio est gñatio simplr, &

p° expō.

Reprobatio p° expō. p Philoponum.

2° expositio Alexā.

Q

A corruptio ꝯm quid. Sĩlr vnamet trāsmutatio est corruptio simplr, ꝛ gñatio ꝯm qd, exponit hanc differentiam exemplo sumpto ab opinione Parmenidis. ꝛ inqt. Sicut Parme. dicit duo rerum principia, ipsum ens ignē, ꝛ nō ens terram vz. Ubi patet bene dictū esse generationem terrę esse ꝯm quid, qa est eius qđ est vt non ens, generationem ignis esse simplr, qa est eius, qđ est vt ens, quia quis posset dicere. Hęc Parme. non dixisse, ideo excusat se. d. Hęc autē, aut alia talia supponere, nihil dīt, ħ ē siue hęc dicat Parme. siue nō dicat, nihil refert, qa nos q̄rimus differētiaz terminoꝝ ad quos, sed non subiectum, hoc est, non autē ipsos terminos, qui differunt, quos hic subiecta appellat. Hęc est expositio Philoponi, ea ꝟo quā dedimus in cōmentarijs, non est mala.

B

Tex. anti. com. 57. ¶ In non ens igitꝰ simplr, est corruptio simplex, in simplr antez ens, generatio simplex. Quibꝰ igitꝰ determinata sunt, siue igne ꝛ terra, siue alijs qbusdā, hoꝝ erit hoc qdē ens, ħ aūt nō ens. Uno igitꝰ mō differt in hoc, simpliciter gñari ꝛ corrūpi, a nō simplr.

Dilucida. te. c. eiusdē. ¶ Quę quidē igitꝰ in non ens simpliciter via, corruptio simplex est, quę ꝟo in simplr ens, generatio simplex. quibus igitur determinatum est, siue igni ꝛ terrę, siue alijs quibusdā horum erit hoc quidez ens. hoc ꝟo nō ens. vno quidez igitur modo hoc differt simplr fieri ꝛ corrumpi a non simpliciter.

C

Cōmē. 57. ¶ Tunc quasi ꝯcludēs recolligit definitiōes. ꝛ inqt. Quę quidē igitur in nō ens simplr via corruptio simplex est. quę ꝟo in simplr ens, generatio simplex, hę sunt descriptiōes. Tūc addit ea subaudi qbꝰ determinatū est siue igni ꝛ terrę, siue alijs qbusdā subaudi esse, ꝛ nō esse hoc modo sunt ꝙ coꝝ erit hoc quidem ens, hoc ꝟo nō ens, nam cui competit esse, est simplr ens, cui non esse, simpliciter non ens, forte hoc adijcit, quia ad libꝛuz hūc determinare talem rem non spectat, sed ad metaphysicā. Sed hoc vnum tm̄ accipiatur ꝙ cui eē competit, eidem ꝛ ens competere dicimus. cui non esse eidem ꝛ nō ens. Aut forsitan adijcit hoc propter antiquorum positiōes, nam quidaz dixerūt terrā reꝝ pn̄m, vt Hesiodus quidē ignē, ꝛ alij alia, q ponit terrā, dicere cogitꝰ illi cōpetere eē ꝛ ens simplr. q ꝟo ignē, illi eē ꝛ ens. q. d. nūc omittatꝰ, sꝫ accipiatꝰ ꝙ siue sic siue aliter, apud oēs vnum ens dī simpliciter, aliud non ens. Tunc quasi epilogans. inqt. Uno quidez igitur modo hoc differt simpliciter fieri ꝛ corrumpi a non simpliciter in elementis ꝛ ipsis substātijs, hoc est penes terminos ad quos.

D

Recognes ¶ Cōcludit dūiam primā. Deinde remouet dubiū, ꝛ dīc de p̄ma parte, via igitꝰ quę est in nō ens, simplr est corruptio, vt cū corrūpitꝰ ignis, quia desinit esse illud, qđ se hꝫ vt ens. Uia ꝟo in ens simplr, vt ad ignez, est gñatio simplex. ꝙ prima differētia est ex eo, qa alius terminus ad quē est se hn̄s, vt ens, ꝛ alius, vt non ens. Deinde remouet dubium, qa posset aliquis dicere, ꝙ ens ꝛ nō ens non sunt determinata igne ꝛ terra. Solū enim hoc esset veruz in opinione Parme. nam in opinione alioꝝ ens determinatꝰ raro, nō ens determinatꝰ dēso. Rñdet. ꝛ inquit. Quibꝰ igitꝰ rōnibꝰ determinata sunt ens ꝛ nō ens, siue igne ꝛ terra ꝯm Parme. siue alijs quibusdaz. vt raro, ꝛ denso, horum ad quę generationes sunt, erit ħ quidem ens vel vt ens, hoc autem non ens, siue vt nō ens.

E

Tunc epilogat differentiaz p̄maz. ꝛ dicit. Uno igitꝰ mō differt in hoc. i. penes ens, ꝛ non ens simplr gñari ꝛ corrūpi a nō simplr gñari ꝛ corrūpi. Hęc de p̄ma dūia.

Tex. anti. com. 58. ¶ Alio aūt mō materia, qualiscūqꝫ quędam vtiqꝫ sit. Cuiꝰ enīz magis differētię hoc aliquid significant, magis substantia est. cuius autem priuationem, non ens. puta, calidū p̄dicamētū aliqđ ꝛ spēs, frigiditas aūt priuatio. differūt aūt ignis ꝛ terra, hiꝰ differētijs.

Dilucida. te. c. eiusdē. ¶ Alio ꝟo materia qualiscūqꝫ vtiqꝫ sit, cuiꝰ quidez eni differētię magis hoc aliqd significāt, magis substātia. cuius ꝟo priuationez non ens, vt calidū quidem p̄dicamentū qđdam est ꝛ spēs. frigus ꝟo priuatio. differūt ꝟo terra ꝛ ignis ijs differentijs.

F

Com. 58m. ¶ Dictum est ꝙ generationes ignis ꝛ terrę differunt penes terminos. Uno modo, eo quia ignis vt ignis est ens ꝛ perfectius ipsa terra. Secundo differunt penes materias ex quibus sunt. naz ignis ex calido constat. terra ex frigido, at calidum magis videtur simile substantię, qa est vniuersale quoddam ꝛ species siue forma. frigidum ꝟo magis videtur priuatio, ꝛ tunc syllogismus Aristotelis est iste. Omne illud cuius materia siue differentię materiales magis significant hoc aliquid, magis est substantia, sed differentię siue materia e quibus ꝯstat ignis magis significat hoc aliquid, igitur magis substantia. inquit. Uno quidem modo generationes ignis ꝛ terrę differunt quo ad terminos quo ad simpliciter ꝛ ꝯm quid. Alio ꝟo differunt materia, ꝛ hoc q̄liscunqꝫ vtiqꝫ sit materia, hoc est qualitercūqꝫ materia accipiatur, siue p differentijs quibus constat aliquid, quomodo calidum et siccum dicunt materiam ignis, frigidum ꝛ humidū materiam aquę, siue accipiatur materia pro subiecto. quasi dicat, loquor de materia large. Tunc accipit maiorez. d. Cuius quidem enīz differentię magis hoc aliquid significāt. est magis substantia. cuius ꝟo differētię significāt priuationem, est magis non ens ꝛ minus substantia, vt calidum quidem p̄dicamentum quoddā est, hoc est forma ꝛ species, frigus ꝟo priuatio. Deinde addit minorez dicens. differunt ꝟo terra ꝛ ignis his differētijs tāqꝫ materijs, igitur ignis magis est substantia q̄ꝫ terra.

G

Nota. ¶ Debes scire ꝙ ignis ꝛ terra possūnt considerari dupliciter ꝛ quo ad formas, quibus ignis est ignis, ꝛ terra est terra, ꝛ sic dictū est ꝙ generatio ignis est generatio simpliciter, ꝛ generatio terrę est generatio ꝯm quid, nam generatio ignis est ad formaz quę est simpliciter ens, ꝛ generatio terrę ad formam quę est non ens respectu ignis, ꝛ hic est vnus modus. Secundo modo possunt considerari quo ad materias, quibus constant, vt quo ad qualitates siue differentias, ꝛ sic secūdo modo etiam generatio ignis est simpliciter, quia ignis constat calido, qđ respectu frigidi perfectius est, generatio terrę ꝯm quid, qa constat frigido, quod est magis vt priuatio. Et hoc modo declarauit nunc. quibus patet ꝙ nō sunt tres modi, quibus differt generatio ꝯm quid a generatione simpliciter, vt recentiores credūt ex malo intellectu literę.

H

2° nota. ¶ Secundo animaduerte ꝙ Auerroes in paraphrase 18. reddit causaz quare ignis vt ignis sit forma p̄fectior terra, qa indiuidua, in quoruz mistione vincit ignis, perfectiora sunt in esse, q̄ꝫ ea in quorum compositione vincit terra. Secundo reddit causam cur calidum sit perfectius frigido, quia actio ignis, quę est calor, propinquior

I est ad esse, q̃ actio aquę vel terrę quę frigus, frigus enim quidam est defectus caloris.

Dubiōnes 3 Auer. ¶ Sed hęc Auerrois dicta falsa videntur. Primum quidē quia omnium mistorum perfectissimus est homo, vt medici dicunt, & tamen in hoīe terra plus exuperat. ¶ Secundo seq̄retur q̄ cholericus eēt perfectior temperato, quia in eo superexcedit ignis. ¶ Scdm vero, quia sicut calor est actio ignis, sic frigus aquę. igitur sicut calor igni est eē, sic frigus aquę vel terrę, igitur ęquales ambo, propter qđ. non magis frigus caloris, q̃ calor frigoris priuatio est.

¶ Dici potest p̄mo q̄ forte Auer. loquitur in mistis inanimatis, vbi patet calidiora & magis ignea perfectiora esse. Secūdo dici potest q̄ cōparat distēperata inter se, vbi vult q̄ vbi ignis excedit perfectius sit, q̃ vbi terra, & tunc forte diceret q̄ homo quantum ad hoc sit imperfecti⁹ alijs vbi ignis exuperat, sȝ in alio excedat, vel forte in hoīe excedit ignis quo ad actiua, terra vero q̄ ad motiua.

K ¶ Ad 2ᵐ diceret q̄ calefacere est magis ad esse, quia vitę & naturę opus est. at frigere cum sit opus mortis, nō ad esse facit, propter qđ priuatio videtur magis.

Recognes ¶ Secūda differentia sumitur ex eo. quia aliqua substantia est melior & magis substātia videt̃, alia minus & deterior, gñatio ergo, quę est ad subaȝ meliorem, erit generatio simpl'r, q̃ ad deteriorē, erit gñatio ſm qd. Similimō corruptio, q̃ est subę melioris, simplex dicit̃, quę vero est deterioris, dr̃ ſm quid. vñ dicit. Alio aūt modo generari simpl'r & corrūpi simpl'r a nō simpl'r gñari & corrūpi differūt in mã, qualiscūq3 q̄daȝ vtiq3 sit. Et p mãm, mãlem dñiam itelleximus in cōmētarijs. Philoponus aūt per mãm itelligit ipsa elnta, quę sunt mã mistorum corporum. q. d. alio mō simpl'r generari & simpl'r corrūpi differūt a nō simpl'r generari & corrūpi in ipsis elntis, q̃ generant̃ & corrūpunt̃. Et exponit quo mō. & dicit. nam elntuȝ, cui⁹ differētię magis significāt hoc aliqd, magis suba est, elemētū vero cuius differentię sigñt magis p̄uationem, & nō ens est minus suba, cui⁹ exemplū ponit, et dicit. Puta calidū p̄dicamentū aliqđ est, & spēs, & sic videt̃ magis suba. Frigiditas vero est magis priuatio, & sic est minus suba. Differunt aūt ignis & terra his differentijs. q̄ ignis est magis suba q̃ terra. quare gñatio ignis & ei⁹ corruptio dicent̃ simpliciter. Gñatio vero & corruptio terrę dicent̃ ſm qd, sunt q̄ dixerunt scdam dñiam accipi penes simplicius, & cōpositius, vt dicatur illa simpl'r generatio vel corruptio, cuius termin⁹ ad quē est substantia simplicior, illa vero ſm qd, cui⁹ termin⁹ ad quē est substātia cōpositior. Quā expōnem nō laudat Philopon⁹, cum non possit nec verbis Aristotelis, nec eius exemplo

L

M accōmodari, vt intelligenti patet.

Tex. anti. cōmen. 59. ¶ Videt̃ autem multis, magis sensato & non sensato differre. quādo eni in sensatā trāsmutatur materiā, generari inquiunt. quādo aūt in non manifestā, corrumpi. Ens eni & non ens, in sentire & non sentire determināt. quēadmodū scibile quidē ens, ignotuȝ autem nō ens. sensus eni, scientię habet virtutē. Quēadmodū igit̃ illi in sentire vl' posse & viuere, & esse existimāt, ita & res modo quodā p̄sequētes veritatē, id aūt dicētes nō verum.

Dilucida: t. c. eiusdē. ¶ Multis vero videt̃ magis, ea p sensatum & nō sensatū differre. qñ quidē eni in sensibilē mutat̃ mãm generari aiūt, quādo vero in nō sensibilem corrūpi, ens eni & nō ens sensibilitate & nō sensibilitate determinant, quēadmodū scibile quidem ens, nō scibile nō ens, sensus enim scientię vim habet, quēadmodū igit̃ ipsi in sentire vel posse, & viuere & eē existimāt, sic & res, modo quodā veritatē p̄sequentes in modo alio nō verū dicentes. N

¶ Hactenus iter gñōnes veras dñias designauit, nūc qd alij senserint, adducit. nã eorum iprobatio erit sine veritatis affirmatio & illi⁹ manifestatio. Heracleī vero & qui apparētias veras eē autumāt, dicūt generationem sic ab ipsa corruptiōe differre, q̄ gñatio est via in sensibile ens, corruptio vero ad sensibile, qđ ideo aiunt, quia oē ens volunt eē sensibile, & qđ nō sensibile nō ens, quēadmodū etiam scibile ens aiunt, & nō scibile nō ens, reputāt eni sensum vim ac vicē exercere in reb⁹ q̄les & scia, q̄ scia sit sensus & sensus scia, & qđ ñ sensus nō sit scia, qb⁹ addit fundamētum eorum. d. quēadmodū igit̃ ipsi in sensu vel posse sentire dicūt aial & viuere & ēt aial. nam aial est viuēs & aial p̄p sensum & sentire, sic & res dicūt eē, quia sentiunt̃, & quę nō sentiunt̃, nō eē, vt quę nō sentiūt nō aial. addit q̄ sic dicētes mō quodā sunt veritatē p̄sequētes, s. quātū ad animal ipsum, q̄ nō est nisi sentiat vel pōt sentire, sȝ q̄ res non sit, quę nō sentit̃ vel nec possit sentiri errant. Scdo bene dicūt quātuȝ ad hoc q̄ omne qđ est, est intelligibile, & qđ nō est itelligibile, nō est, vt dicit Auerro. sȝ male aiunt, inquantum sensum autumāt sciam esse. Com. 59. O

Recognes ¶ Hęc est tertia litera, quę sumit̃ ſm opinionē q̄ in substantijs simplex gñatio sit, quę est ad magis subale. Generatio vero q̄dā ad min⁹ subale. Siliī mō simplex corruptio est eius, qđ est magis subale. q̄dam vero corruptio, q̃ est eius qđ est minus subale. At videt̃ multis id eē magis substātiale, qđ est magis ens, id vero minus substātiale, qđ est minus ens. Tūc his duob⁹ statibus, quidam dicebant gñationē terrę eē simplicē, gñationē vero aeris esse ſm qd, quia terrā existimabāt magis subale. aerem vero minus. Causa vero erat apud eos, quia terra est ens, aer non ens. existimabāt enim oē sensibile eē ens, & oē insensibile non ens. Et hoc ideo, quia virtus sensus apud eos, est virtus scię. Hęc est tertia dñia, quę lȝ sit vera, sumit̃ ab opinione falsa, propterea dicit̃ a Philopono differētia, q̃ sumit̃ ſm opinionē. vñ ingt. Videt̃ autē multis ea entia, ad quę subales trāsmutationes sunt, magis sensato & nō sensato differre, & hoc est ſm opinionē, quam exponit. & dicit. Qñ eni aliqd ad sensatā mãm trāsmutat̃, generari. ingt. Quādo aūt ad nō manifestā, corrūpi. Cui⁹ causam iterū assignat, cū dicit. Ens eni & nō ens per sentire & nō sentire determinant, quia dicūt insensibile eē nō ens, sensibile vero ens, quemadmodū ēt determināt ens & nō ens, scibili, & ignoto, dicētes scibile ens, ignotū nō ens, & hęc ideo dicūt, quia apđ eos sensus hȝ virtutem scię, ita vt non scibile & nō sensibile sint idē, & scibile & sensibile ēt idē, veluti scia est sensus. Deinde assignat 2ᵃᵐ cām eorum ad dicēdū sensibile eē ens, isensibile eē nō ens, argumēto sūpto ab ipsis, quia tūc suspicant̃ viuere, & eē, cū sentiūt, aut pñt sentire. q̄ veluti sentiētib⁹, viuere & eē determinant, sic in sensibilib⁹ dicūt illa esse, cum sensum mouent, aut mouere possint. Argumentū est quasi ab actiua ad passiuam, nam si sentire vel posse sentire est viuere, & esse actiue, sentiri vel posse sentiri est esse & viuere passiue, si in ipsis actio & passio esse possint. vnde dicit. Quemadmodū igit̃ illi i sentire vel posse sentire existimant & viuerē & eē actiue, ita & res existimat & eē & viuē passiue, vt P Q

ita loquar

A ita loquar, q̃si dicat. sicut nos sumus, qa possumus sentire res, ita res sunt, quia possunt sentiri a nobis. ergo sensibile est ens, & insensibile non ens, Addit hos, mõ quodam prosequi veritatem, modo quodam non veritatẽ. In duobus enim veritatẽ dicunt, vt Philoponus animaduertit. Primo quo dicũt magis scibile eẽ mag ens, & minus scibile esse minus ens. Scdo quo dicũt sciẽtiaz simplr, & ignorantiam simpliciter terminare ens & non ens. Naz ẽm veritatem non scibile simplr est non ens, scibile simpliciter est ens. At errauerunt de sensibili & insensibili, non eniz oportet insensibilia omnia esse nõ entia, lz omnia sensibilia sunt entia, aliter possunt hec intelligi, vt patet in cõmentarijs, sed non curo.

Tex. anti. com. 60.
B
¶ Contingit itaqz, ẽm opinionem & ẽm veritatem aliter & generari simpliciter & corrũpi. spiritus enim & aer, ẽm sensum quidem minus sunt. ideo & quę corrumpuntur simpliciter, in hec transmutatione corrumpi dicuntur. generari autem, quãdo in tãgibile & in terrã trãsmutanẽ. ẽm veritatẽ aũt, magis hoc aliquid & spẽs hec sunt q̃ terra.

Dilucida. te. ei. eiusdẽ.
¶ Accidit eni ẽm apparẽtiã & ẽm veritatem aliter simplr & gñari & corrũpi. spũs eniz & aer ẽm gdẽ sensuz minus est. Ideo & q̃cũqz corrũpũtur simplr, quę in hec trãsmutãtur, corrũpi dicũtur, fieri vo quãdo in maius & in terram trãsmutantur. ẽm veritatez vo q̃cũqz magis hoc aligd & spẽs q̃ terra.

Com. 60m.
C
¶ Moderat q̃si eoz opionẽ per talẽ distõnem, q aligd gñari & corrũpi est duplr. Uno mõ ẽm apparentiã, quę gręce doxa di. interdũ latine opio, qũo non di nũc. Alio mõ ẽm veritatẽ. Spũs eni & aer, ẽm gdẽ sensuz minus est, ideo & q̃cũqz in ipm corrũpunẽ, simplr corrumpi dicunẽ. Ecõtra quãdo in maius vt in terrã, gñari. Hec ẽm apparentiã. ẽm veritatẽ vo, q̃cunqz magis hoc aligd & spẽs sunt, q̃ terra, pp qd aer & ignis ẽm veritatẽ magis sunt. Tũc pz cõtra eos q nõ valet. B est magis tale ad apparẽtiã. igiẽ magis tale ad veritatez. ¶ Aiaduerte q verũ maius, gręce est apton, qd ppe tactile sonat, a vbo aptome, latine tango. verũ sensus Aristo est vt dixi. Uel forte melius põt hec lra cõtinuari ad pcedentez sic, modo quodã veritatẽ psequentes. modo alio nõ verum dicentes. & tunc declarat qũo verum dicunt, & quo mõ falsum. Nam ẽm apparentiã verum dicũt. Scdm autem existentiã, non verum. & hec declarat. sermo patet.

Recognes
D
¶ Propterea q non eodẽ modo reperiunẽ scripta vba Aristotelis, in cõmentarijs diuersimode nos vba accõmodauimus. At ẽm Philoponum Aristo hic ostẽdit q de gñatione & corruptione simplr, & ẽm quid aliter ẽm veritatem, aliter ẽm opinionem sit dicendum, imo quę de illis dicẽda sunt ẽm veritatẽ, aduersantur eis, q̃ sunt dicenda ẽm opinionem. Cõsonat autẽ huic expõni vbũ illud [itaqz] qd in libro Philoponi legiẽ, naz denotat illationem quasi corollariam ex dictis, vnde dicit. Cõtingit itaqz ẽm opinionem, & ẽm veritatez aliter supple eẽ dicendum de ipsis simplr generari & corrũpi, imo sunt admodum pugnãdi & hoc exponit, nam spiritus hoc est ventus & aer ẽm sensum gdem, minus sunt, & minus entia, & minus substantialia, & ideo quę corrumpuntur in hec, simpliciter corrumpi, & corruptione simpliciter dicta, dicũtur corrumpi. dicuntur vo simpliciter generari, quando transmutantur ad tangibile, & ad terraz, quę est palpabilis. hec ẽm opinionem. At ẽm veritatem accidit totũ oppositum, & hoc exponit. & inquit. Scdm veritatem autem, aer & spiritus sunt magis hoc aliquid, & species siue formaliora q̃ terra. Primo, qa terrę est circuitius. Scdo, qa calidior, vt Philoponus addit. Patet ergo quo mõ quę ẽm opinionem dicenda sunt, contraria sunt his, quę dicunẽ ẽm veritatem.

E

Text. anti. cõmẽ. 61.
¶ Essendi igiẽ simplicez generationez corruptionem existentem alicuius, corruptionem autem simplicẽ generationẽ existentez alicuius, dicta est causa. ppter enim materiã differre, aut eo q substantia est, aut non, aut q hec magis hec vo non, aut q hec quidẽ magis sensata est materia ex qua & in quaz, hec vo minus dicuntur, hec quidem simpliciter generari, hec autem aliquid solũ, non ex adinuicem generatione, sed ẽm quem diximus nunc moduz, nunc enim tm̃ determinatum est, quare omni generatione existente corruptione alterius, & omni corruptione existente alicuius alterius generatione, nõ similiter attribuimus generari & corrumpi his quę adinuicem transmutantur.

F

Alr in codice Philoponi.
Qua vo hec qdẽ simplr gñari. hec vo ẽm qd nõ ex inuicẽ gñatiõe solũ. sz quẽ nũc diximus modũ. sz vlr q̃rendũ est.

Dilucida. te. c. eiusdẽ.
¶ Propter qd qdem igitur sit. hec qdẽ simplex gñatio, alicui9 existẽs corruptio. Corruptio vo simplex, gñatio existẽs alicuius: dicta est cã. Cũ eni mã differunt, vel hoc substa est, illud non. Vel hoc magis. illud vo non. Vel hoc magis sensibile est ppter mãm, ex qua & in quã. Illud vo minus alio. hec generari simplr dicunẽ. hec vo ẽm qd solum, non inuicem generatione, ẽm quem moduz nunc supponimus. Nunc quidem enim tm̃ determinatum sit. ppter quid vtiqz cuz ois generatio sit alteri9 corruptio. & omnis corruptio sit alterius cuiusdaz generatio, nõ similiter determinamus inuicem transmutabilia & generari & corrumpi.

G

H

Cõ. 61m.
¶ Uideẽ mihi q textus hic totus sit epilogus. & quia sensus patet, lege literam (inquit.) Propter quid quidẽ igiẽ sit. hec quidem simplex generatio alicuius existens corruptio, vt ignis generatio est quidẽ simplex, at terrę ẽm quid. Corruptio vo simplex vt ignis, generatio existens alicuius vt terrę, dicta est causa, quaz replicat. o. cuz eni materia differunt hoc est differentijs materialibus. hec fuit vna causa. Uel hoc substãtia est. Illud vo non, hec fuit secũda causa. Uel hoc magis. Illud vo nõ. hec fuit tertia. vel hoc magis est sensibile, ppter materiã ex qua generatur. & in quaz corrũpiẽ. Illud vo minus alio. hec fuit quarta causa apud antiquos. cum hę tres causę sint. hec generari simpliciter dicunẽ. hec ẽm qd soluz, nõ inuicem generatione eiusdẽ rõnis existente. ita vt ambę sint simpliciter dictę, ẽm quẽ modũ nunc supponim9. Propter qd breuibus epilogans (inquit) Nunc quidem eniz tm̃ determinatum sit. ppter quid vtiqz cum omnis generatio sit alterius corruptio, & omnis corruptio sit alte-

I rius cuiusdā gñatio.non siľr ⁊ eodē mō ꝼm qd ⁊ simpľr nō determinamus trāsmutabilia ⁊ gñari ⁊ corrūpi.ſ3 di cimus gñationem simplicē vnius esse corruptionē ꝼm qd alterius ⁊ ecōtra.Hic est epilogus oium quę dixit.

Nō an sub stātia susci piat mag ⁊ minus. ¶ Sed circa hęc q̄runt.Primo/vtrū suba suscipiat ma gis ⁊ minus.vt dixit Aristo^les.Et videť ꝙ non.Tum qa Ari^les in pdicamentis ait.ꝙ substantia non suscipit ma gis ⁊ minus,Tu3 qa esset ei aliqđ cōtrarium,Tum' vel maxime ꝙ eius gñatio eēt motus,qa successiua trāsmu tatio.Cōtrariū vt vidistis Ari^les ait.¶ Hęc q̄stio meli⁹

Cōis pō tractabitur aľs in isto libro.Uerū qa Egidius ⁊ Albert⁹ quędā dicūt,⁊ nos etiā aliqua dicemus.Egidi⁹/Alber

K tus/⁊ oēs conueniūt ꝙ nulla suba suscipiat magis ⁊ mi nus seruata vnitate spēi hoc est gradualr.hoc est nulla suba pōt esse intēsior vel remissior altera eiusde3 spēi.

Arg^m Egi dij. ¶ Qđ Egidi⁹ vnica rōne pbat,qa vel illa gradualis i tensio ⁊ remissio essent ꝼm essentiā vel ꝼm esse.ꝼm gra dus essentię nō,nam cum essentia pertineat ad definitio nē,per variationē cuiuslibet talis gradus variabiť de finitio,ita nā ⁊ species eius.vt 8° metaph.tex.cō.10.nec ꝼm gradum ipsius esse.nā cū nos loquamur de eē speci fico,tūc mox tolleť esse specificum.Arguo sic. Uariato esse variatur species.variata specie,variať eē specificū.

De Xbis Ari^lis igiť nō erit in eadē spē,nec seruato esse specifico.¶ S3 ad saluandū Xbu3 Ari^lis Egidius dicit duo. Primo ꝙ ꝼm formā generis,⁊ analogia3 quandā reperiť magis,⁊ minus in substātijs.pbat.qa q̄cūq3 in eodē genere mag ⁊ minus distant a pmo illius gñis,suscipiūt magis ⁊ mi nus in illo gñe.S3 oēs subę in eodē genere magis ⁊ mi

L nus distāt a pmo ente,nā q̄dā magis a deo distant,q̄da3 minus per mensuram suę subę.igiť in genere ⁊ analogia subę est magis ⁊ minus.¶ Scđo idē pbať in gñe sub stātię pdicamētali,nā forma est potior suba q̄ materia. Scđo dicit ꝙ in suba reperiť magis ⁊ minus in genere capiēdo pro pfectiori ⁊ iperfectiori,qđ tripľr pbat.Tū ex intētione naturę,qa aial perfectius est embriōe.Tu3 ex victoria formę,quādo forma magis rarefacit mām, qūo ignis magis est terra.Tum pfectione spēi,⁊ sic ani

Reductio oium. mal magis a leone,q̄ a formica participabiť.¶ Uerū oia hęc reducunť sic.quum q̄riť vtrū suba suscipiat ma gis ⁊ minus.hoc pōt intelligi vel gradualiter,vel perfe ctionalr.gradualiter nulla suba suscipit magis neq3 mi nus.perfectionaliter pōt pmo in analogo. scđo in gene re.Et per 2^m saluare vult verbu3 Aristotelis. Albertus Xo cum Egidio cōuenit quātum ad pmū.tenet enim cū Egidio vbiq3,ꝙ nulla suba suscipit magis neq3 minus gradualiter.S3 ad saluādū Aristotelis verbū videť di stinguere,qa subam recipere magis ⁊ minus pōt eē vel

M quantū ad esse qđ est actus formę in mā.⁊ hoc mō terra est ęqualr suba sicut ignis.Alio mō vt forma per potē tias nāles principium est operationum.⁊ hoc mō ignis magis substātia est ipsa terra,qa in ea propter potētias vincit magis rō formę,q̄ terra vbi forma est mag op pressa a mā.Qđ etia3 Egidius accepit in sua secūda rō

De accñti bus. ne ad 2^m dictū.⁊ adijcit duas alias rationes.¶ Sed qa hęc res nō pōt bene perpendi,nisi q̄ratur de accñtibus, ideo q̄rit Egidius.vtrum magis ⁊ minus possint esse in accidētibus.Et videť ꝙ non per argumentū suū.qa vel ꝼm gradū eēntię,vel gradū eē.nō ꝼm gradu3 eēntię,qa tunc variareť species.nec ꝼm gradū ipsius esse.Tū pri mo,qa esse fluit ab eēntia imediate.igitur si essentia nō variatur ꝼm gradus,nec esse.Tum secundo,qa esse pn cipaliter est a forma,sed forma est inuariabilis essentię. igitur esse.¶ Respondet Egidius ꝙ formę accidenta les ex natura earum non recipiūt gradualē intensione3

N vel remissionem,sed ex natura subiecti,qđ esse pōt du pliciter,vel qa recipiuntur in subiecto mediante aliqua forma,quę remittiť,aut qa recipiť mediantibus formis pluri b⁹,cum quarū vna habēt maiorē ɔueniētiā q̄ cu3 alia.igitur semp est itēsio ⁊ remissio formę mediāte ma iori vel minori dispōne materię.ppter qđ non op3 da re pcessum in infinitum vt arguit ipse.¶ Cōtra hāc po

Arg^m 3 Egidium. sitionē arguunt oēs Calculatores,⁊ multa aiunt.verum quia res hęc raptim tangiť,adducamus q̄dā quę Junio rum qdā cōtra Egidium referūt.Et pmo videť ꝙ Egi dius contradicat sibi.Nam in solone pmi dubij voluit ꝙ nulla subalis forma gradualiter recipit magis ⁊ mi nus.At nūc vult ꝙ accidentalis recipit ppter dispōnu3 euariationē.¶ Cōtra arguūt,qa vt forma accidētalis p pter dispositiones in subiecto intēdiť ⁊ remittiť,sic sub

O stantialis.¶ Scđo/tūc in omni elemēto eēnt oēs qua litates in summo,⁊ ꝙ semper ęqualiter intenderent,vľ remitterentur,cum nō habeāt dispōnes pcedentes,qui bus euariari possint.¶ Tertio/sequitur ꝙ nullū agens naturale in eodē medio vniformi per totū,posset diffor miter agere,cuius cōtrarium patet de lumine,⁊ calido. ¶ Quarto/tūc agens nāle nō posset aliquā qualitatem per aliqđ tēpus vniformiter generare,qa si in pma me dietate hore pducit calidū,vt quatuor.in scđa medieta te necessario agit scđam medietatem,vt quatuor in mi

Alia pō. nori tēpore,qa subtū est melius dispositū.¶ Mihi aūt videť pmo eē tenēdū aliquā subam gradualiter remitti ⁊ intendi,vt formę subales elementoꝝ,vt tenet Auer.3° celi.cōmē.67.⁊ hoc nō ꝼm essentias,nec ꝼm eē cōpara tum essentię,sed ꝼm esse qđ habent in mā,prout eni ma teria magis vľ minus disponiť per qualitates pmas,sic forma ꝼm esse magis vel minus intēdiť.Et per hoc non cogit argumētū suū,dicerem eni3 ꝙ ꝼm eē recipiūt ma

P gis ⁊ minus gradualr,nec esse dat spēm,s3 eēntia.¶ Di co 2° ꝙ in analogo subę aliq̄ est pfectior aliqua iperfe ctior.Et nō ppter rōnem Egidij,qa inęqualiter recedūt a pmo,qa cū primū apud eū sit infinitū,oēs a pmo rece derent ęqualr,qa qcqd cadit ab infinito,per infinitū di stat,⁊ vnum ifinitū nō est altero maius vel minus.Sed hoc dico pp recessu3 a nō gradu entiū,vt a mā,ipsa eni3 mā est nō gradus entiū.Cui⁹ elōgatione vel appropinq̄ tiōe cętera mēsuranť.¶ Dico 3° ꝙ accñtia intēsibilia ⁊ remissibilia sunt in duplici differētia,q̄da3 magis causę ⁊ p^a vt simplices ⁊ p^e q̄litates.v3 calidū,frigidū,⁊ id ge nus.q̄dā sunt magis cāta ⁊ 2^a vt albū/nigru3/⁊ cętera id gen⁹.Tūc dico ꝙ loquēdo de accñtib⁹ q̄ sūt cāę,⁊ p^e sui nā,⁊ nō a pte subti recipiūt magis ⁊ min⁹ gradualr.non qdē ꝼm eēntiā.sed ꝼm eē,qđ est modus eēntię.Nā quē admodū dimēsio siue in subto/siue nō in subto.hiet ex tensionē,sic calidū itēsionē.Cōcurrit tñ subtū,nō vt cau

Q sa formalis itēsiōis,s3 tāq̄ cā sine qua non.iteq3 ɔcurrit actiuitas agētis vt dispō sine qua nō.Uex for'illa pma accidentalis sua inclinatione apta est intēdi ⁊ remitti.lo quendo igitur de primis ⁊ causis,dicerem ea sua incli natione esse talia.Ulterius/dicerem ꝙ loquendo de se cundis ⁊ causatis.illa non recipiunt magis ⁊ minus gra dualiter,nisi ppter maiorem aut cōuenientiores dispos tionem factam in materia ⁊ subiecto a primis,a quibus dependent.⁊ quantu3 ad hęc vt puto Egidius intelligit. hoc declarať,qa prima ⁊ secunda ita differunt.ꝙ prima in aliquo genere sunt talia seipsis.at secūda sunt talia p pter prima,cum igitur pma accidētia sint talia propter eorum inclinationes ⁊ naturas,ipsa secūda vt albu3 ⁊ id genus propter illa prima erunt talia.Et hęc(vt mihi vi detur)est mens omniu3 sapientū.¶ Rōnes Juniorum

contra

A cōtra hoc nō cogunt. Ad pmā. ꝯcedo ꝙ pme qualitates per suas naturas remittunt, sed secūde per nām pmar. ¶ Ad 2m. dōm ꝙ pōt difformiter agere in pmis nulla dispōne supposita, nisi sola approximatōe. at in secūdis opꝫ vt ꝓdisponat mām in primis. lumē quoqꝫ mag habet rōnē pme qualitatis, ꝗ̄ secūde vt pꝫ 2o de aia. ¶ Ad 3m pꝫ silr. ¶ Rōnes in pn° qōnū facte facile delentur. Ad pmā Auerroes rn̄det illud eē intelligēdū de substātijs pfectis. ¶ Ad 2m pꝫ ꝙ nō ꝓpterea sibi erit ꝯrium. qa ꝯria recipiunt in subto ente actu, quo mō nō recipiūtur forme elntarie. ¶ Ad 3m patet solo, ꝙ non ois successiua transmutatio est motus, sed que in subto in actu, nec omnis subita mutatio est gn̄atio, nisi q̄ in ente in potētia. ¶ Ad argm 2e qōnis. solo pꝫ ꝑ qōnis solonem.

Recognes ¶ Epilogat, ⁊ dicit. Essendi igit simplicem gn̄ationē existentē corruptionē alterius ꝭm qd, ⁊ corruptionem simplicē gn̄ationeꝫ existētem alicui°, hoc est, ꝙ gn̄atio sim-
B plex sit alterius corruptio ꝭm qd, ⁊ corruptio simplex sit alterius gn̄atio ꝭm qd, est dicta cā. Quā epilogat, dicens. Propter eni mām, hoc est ꝑ terminos ad quos, quā mām appellat, diximus differre, aut eo ꝙ suba est aut nō, vt dicit pma differētia, que est ipꝫ ens, ⁊ nō ens, aut ꝙ hec mā est magis, illa ꝟo min°, hoc est nobilior, ⁊ ignobilior, vt fuit scda differētia, aut ꝙ hec qdem magis sensata est mā, ⁊ magis qd subale, ex qua mā fit, ⁊ in quā corrūpit. hec ꝟo minus est sensata ⁊ minus subale quid, vt fuit tertia dr̄ia. Ex his trib° differētijs factū est, ꝙ gn̄atio vna est simplr altera ꝭm quid. ⁊ hoc ait, dicūtur hec qdem simplr, hec aūt ꝭm aliqd solum generari, vel corrūpi. Deide sequunt illa ꝟba. Qua ꝟo, hec quidē que nō hntur in codice greco nostro, sed hn̄ in codice Philoponi, vbi ꝭm eū Arist° mouet hāc eādeꝫ qōnē in oibus vlr, ⁊ non tm̄ in substātijs que fiunt ex inuiceꝫ.
C Querit eni vlr in ipsis entib° qd simplr generet, qd ꝭꝫ quid. Hec eniꝫ qō ampla est, cum q̄rat in entib°. qō disputata fuit pressa, qa solū in substātijs. Unde in codice Philoponi, inqt, qua ꝟo causa hec qdē simplr generari dicant, hec ꝟo ꝭm qd, nō in his, que ex gn̄atione inuicem solū fiunt, ꝭm quē modū nunc diximus in substantijs, sed vlr q̄rendū est. Cui° cām dicit, nūc enim tm̄ determinatū est, quare oi gn̄atione existēte corruptiōe alterius, ⁊ oi corruptione exn̄te alicui° alterius gn̄atione, non silr attribuimus generari ⁊ corrūpi his, q̄ adinuicē transmutant, ⁊ sic qō fuit pressa solum in substātijs. At nūc q̄rendū est vlr in oibus que generant, que simplr, que ve ꝭꝫ qd generari ⁊ corrūpi dicant, hoc pacto Philoponus itelligit, qm̄ textus eius erat pfectus. In codi-
D ce ꝟo nostro text° est iperfectus, ⁊ ideo nō erat intelligibilis. ¶ In cōmētarijs q̄situꝫ est vtrū aliqua substantia suscipiat magis ⁊ minus. Ubi breuib° resumpta est positio Egidij ⁊ Alberti, ꝙ magis ⁊ min° pn̄t sumi, aut gradualiter, aut pfectionalr. Gradualr, nulla suba suscipit magis vel minus, qa nō ꝭm eius eēntiā, cū illa pertineat ad definitionē, que nec magis nec minus suscipit, nec ꝭm eē, qa esse ptinet ad spēm, q̄ nō suscipit magis ⁊ minus. Perfectionalr ꝟo, in trāscēdēti aliq̄ suba est magis altera, vt illa q̄ magis deo appropinquat. In genere analogo etiā forma est magis suba ꝗ̄ mā, in gn̄e vniuoco ꝟo, hō est aial perfectius ꝗ̄ bos. Querit postea de accn̄tibus, ⁊ asserit, ꝙ accn̄tia ꝭm eoꝝ essentias nō recipiunt magis ⁊ minus gradualr, sed solū rōne subti. Et h̄ duplr, vel qa recipiunt in subto mediāte aliq̄ qualitate gradualr suscipiēte magis ac minus, vel qa recipiuntur in subto mediantibus plurib° dispōnibus. cū quaꝝ vna hn̄t maiorē ꝯuenientiā ꝗ̄ cū alia, quare suscipiūt mag ⁊

Hec qō ⁊ tāgit .11. li. meta. disputa. 4a.

minus rōne dispōnū materie. ¶ Scōm ꝟo Auer. dōm est pmo de substātijs, ꝙ sube elntoꝝ, siue eoꝝ for° non tm̄ pfectionalr in trāscendēti, ⁊ in gn̄e analogo, ⁊ genere vniuoco suscipiūt magis ⁊ minus, sed suscipiūt gradualiter magis ⁊ minus, ⁊ ꝭm eēntiā, verū eēntia est duplx altera, q̄ resultat ex ptib° essentialib° alteri° rōnis, ⁊ hāc signt definitio, ⁊ ꝭm hāc, nec suba, nec accn̄s suscipit magis ⁊ minus, cū hec sit qdditas, q̄ est sicut nūerus, altera est eēntia, q̄ resultat ex ptibus essentialib° eiusdē rōnis. Cū eni partes caliditatis sunt in eodē pūcto subti, ex ijs resultat eēntia caliditatis maior, ꝗ̄ sit essentia ptis, q̄ in eodē subto ꝓcessit. Ex his pꝫ ꝙ sic eēntia calitat sit per additionē ptis calitat ad ptē calitat i eodē pūcto subti vtraqꝫ remanēte, ex qua vtraqꝫ resultat eēntia q̄daꝫ caliditatis maior eēntia ptis ꝓcedentis, ⁊ ptis sequētis, sic intēsio forme ignis fit vniformiter per itēsionē caliditatis ⁊ per additionē ptis ad ptē vtraqꝫ remanēte. hec de substātijs. Accn̄tia ꝟo duplicia sunt pma ⁊ q̄si cause, vt quatuor q̄litates, ⁊ q̄ ex his sequunt. Prima suscipiunt magis ⁊ minus nō solū perfectionalr in trāscēdēti, ⁊ in gn̄e analogo, ⁊ in genere vniuoco, sed gradualr in eadeꝫ spē per se, ⁊ ꝭm eēntiaꝫ resultātē ex ptibus essentialib° eiusdē rōnis. Accn̄tia ꝟo 2a, vt albū nigruꝫ ⁊ id gen° suscipiūt magis ⁊ minus ad susceptionē hoꝝ, ⁊ de his itelligit Egidius. ¶ Penes qd aūt forme dicant intēsiores vel remissiores alij vtrū per accessum ad sūmū, vel ꝑ recessum a non gradu, de his libro metaph. 8° dcm̄ est. Nūc ꝟo dicas aliquā formā eē altera intēsiorem, qa in eodē pūcto subti plures gradus hꝫ. eam ꝟo hr̄e plures gradus scit ex suppōne, nō simplr. Nam scit, qa ex illa ꝓficiscit pfectior operatio, q̄ est pfectior ex iudicio sensus. Nec Arist° aut alius peripateticus sciuit aliaꝫ cām, cum ꝟo q̄rit de pfectione opationis penes qd scit, dico ꝙ hec habet ex suppōne ⁊ iudicio sensitiuo, vel existimatiuo, nec est alia via. Arist° eni vbiqꝫ formaꝫ pfectiorem ꝓbauit, qa maiorē opationē ꝓducere pōt. Mensurat eni potētias penes vltima, in q̄ pn̄t, nec aliā viaꝫ dedit, alij modi calculatoruꝫ aut penes recessuꝫ a nō gradu, aut penes accessuꝫ a sūmo sunt cōmētitij, ⁊ petūt pncipiū, qa eadē q̄stio erit ꝓpter qd hec magis recedit vl accedit ad nō gradū, vel ad sūmuꝫ, ⁊ non pōt assignari alia cā nisi ex effectu, qui supponit ad sensuꝫ esse maiorem. ¶ Medici eni regulant medicinas in ordie ad iudiciū tactiuuꝫ, supponūt eni tactuꝫ corporis tēperati eē calidū, vt q̄tuor. ⁊ dicunt medicinā eē calidā vt vnū supra. s. tactū, siue per vnū gradū supra illū tactū, qa alterat ⁊ nō sentit eius alteratio. Hoc eni asserunt eē calidū per vnū supra tēperatū. cum ꝟo medicina alterat, ⁊ sentitur eius alteratio, de ꝯsensu dicūt eam eē calidam per duos gradus supra tēperatū. cū ledit, ⁊ nō sentit eius lesio, dr̄ calida ꝑ tres gradus supra tactū. Cū ꝟo medicia ledit sensibilr mortificādo tactuꝫ, dicit calida, per quatuor gradus supra tactū, ⁊ qm̄ tactus tēperatus supponebat calidus, vt q̄tuor. ⁊ medicina supra illū per iudiciū est calida vt q̄tuor. relinquit ꝙ medicia sit, vt octo calida, qa supra q̄tuor gradus temperātie addit q̄tuor. Scimus aūt ignē eē calidū, vt octo. ⁊ plus, qa applicatus tactui statim ledit corruptiue, g̃ supra tactū tēperatuꝫ erit calidus, vt q̄tuor. Sed calidū, vt quatuor respectu tactus tēperati, est ꝭm nām simplr calidūꝫ, vt octo, ergo ignis est, vt octo calidus, ⁊ sic scim° caliditatē esse caliditate altera intēsiorē non penes recessuꝫ vel accessum ad nō gradū vel ad sūmum, sed qa de ea in eodem subto adequato plures gradus sunt ei°, scim° aūt plures gradus eē, qa opatio ei°, q̄ est calefactio est pluriū gra-

E De itēsiōe formaꝝ.

F

Penes qd attēdit itēsio for° ꝭm peripateticos.

G

Regula, q̄ scit itensio forme.

H

I duū. Hoc aūt habet ex sensus iudicio, vt dictū est. Non eni possumus scire hāc caliditatē plus vel minus recedere vel accedere ad sūmuz vel ad imuz, nisi per ei⁹ effectū vltimū. ❡ Hoc pacto peripatetici sciuerūt φ vn⁹ motus sit altero velocior. Dixerūt eni vnū motū localē eē altero velociorē, qa spatiū ptransitū p vnū est mai⁹ spatio ptrāsito per alter, vñ qa pertrāsitio, quę est effectus vnius, est maior ptrāsitiōe, quę est effect⁹ alterius, vt 6° physico. habet. ideo mot⁹ est velocior motu, & tota hęc scia habet penes effectus motuū. Penes causam vero sciuerūt φ motus equi est velocior motu tortucę, qa potentia motiua equi est maior potētia motiua tortucę, at po^m motiuā equi eē maiorē potētia motiuę tortucę, sciuerunt, qa maximū, qd pōt potentia motiua equi, est maius maxio, qd pōt potētia motiua tortucę, & sic tā excessus motuuz φ excessus potētiarū sciuerūt solū ex ef-
K fectuū excessibus, vt pmo de cęlo patuit, nec penes cām potuerūt scire inquāto alter mot⁹ sit altero velocior, qa siue penes excessus potentiar, siue penes excessus pportionū, cū pportiones & excessus sint diminuibiles, & augumētabiles in īfinitū, aliqs motus posset altero motus fieri velocior, & tardior in īfinituz, qd nālis Phs abhorret, cum in natura sit velocissimū, & tardissimū. ergo oēs regulę assignatę penes cām in velocitatū cognitiōe sunt cōmentitię, & nō verę, nec peripateticę. Sili mō in qlitatib⁹ scimus penes cām vnā esse altera intēsiorē, qa in eodē subto adęqto de ea sunt plures gradus, φ in subiecto alterius. Scimus vero postea de vna esse plures gradus in eodē subto adęquato per effect⁹, quos p iudiciuz sensitiuū existimamus eē tot graduū, vt dcm̄ est. Calcu-
L latores aūt, cū sint ignari peripateticę phię tradunt ad aniles fabellas, & de his fecerūt cōmenta, quę desiderāt perpetuum silentium, qa detinuerūt multis annis multa ac pclara ingenia in magna phię ignorantia.

Tex. anti. cō. 62. ❡ Qd autē post di, nō qrit hoc: s3 qre discēs qdem, nō dicit simplr generari, sed generari sciens, planta autem generari.

Dilucida: te. c. eiusdē. ❡ Qd aūt postea dicet, nō hoc qret. sed quare aliquādo discēs non dicit simplr gñari, s3 generari sciēs. Nascēs vero generari.

Cōmē. 62. ❡ His epilogatis, qrit circa dicta pp̄ter qd nascēs generari dicit simplr vt planta, vel aial. At discēs aliqn non dicit gñari simplr. sed effici sciens, qsiuit in pcedentib⁹ quare generatio vnius est alteri⁹ corruptio, & nō eodem mō, qa vnius per se, alterius fm quid, nūc qrit pp quid suba simpliciter gñari dicit, accñs fm quid. Et hoc ait. Qd aūt postea dicet, non h qret. v3 vtrū gñatio vni⁹ sit
M corruptio alteri⁹. & reliq. sed qret vtrūq3 qre discēs aliqñ quidē nō di simplr gñari, sed gñari sciens. Et in cęteris accidentibus similiter. Nascens vero generari absolute & simpliciter. dixit aliquando, quod grece est pote, qa etiā in accidētibus aliquid generari potest simpliciter cōparatione facta ad se. vt calidū respectu frigidi.

Recognes ❡ Monuit qōnem, nūc ponit differentiā inter qōnem factam, & eam, quā posterius mouit & exponit qōnem posterius motā. & dicit. Qd autē post dicit, non quęrit h. s. vtrū in trāsmutationib⁹ subalib⁹ sic aliq simplr, aliqua fm qd, vt in prima qōne fuit qsitum. Sed qrit qre discens, cū fit sciens, nō dicit simplr generari, aliqd autez cū fit planta, dicit simplr fieri. Patet igit dria qōnum, qa illa fuit pressa, & solu3 in subalib⁹ trāsmutationib⁹, h est fusa in oibus entib⁹. P3 etia3 expō qstionis, quę est. cur, cum aliqd fit suba, dicit simplr fieri, cum aliqd fit sciens, nō dicit simplr fieri, sed fieri aliqd. s. sciens. hęc est expositio qstionis, & ita simul exposuit quęstionem, & posuit differentiam inter qstiones. N

Tex. anti. cōmē. 63. ❡ Hęc autem, determinata sunt pdicamētis. hęc eni, hoc aliqd significant, hęc aūt quale, hęc autē quātuz. Quęcūq3 igitur nō subam significant, non dicunt simpliciter gñari, sed fm quid fieri. Sed tñ silr fieri in oib⁹ generatio qdem, fm ea quę in alio ordie, dicitur. puta in suba qde3 si ignis, sed non, si terra. in qualitate aūt, si sciens, sed nō si nesciens.

Dilucida: te. c. eiusdē. ❡ Hęc autē determinata sunt in pñtis. Nam hęc quide3 hoc aliqd significant. Illa vero qle, alia autē quātū. qcunq3 igit non suba3 significant, nō dicunt simplr. sed fm quid ge-
O nerari. Verū non silr oibus generatio qde3 est fm ea q in ordie altero dicunt. vt in suba quidem, si ignis. nō autem si terra. In qli vero si sciens, non autem aliquādo si nesciens.

Cōm. 63^m. ❡ Soluit. q. per ea quę in pdicamētis dicta sunt. Ibi eni dixit eor quę sunt, alia hoc aliqd significare, alia vero qle, aut quantū, & id genus. Tūc soluit φ qcūq3 hoc aliqd sunt, simplr generari dicunt, & hęc sunt indiuidua subę, vt dixit Auerroes hic paraphraxe. zo^a. Cętera autē fm qd generari nūcupantur. ❡ Sed cōtra replicabis, tunc ois substantia simpliciter gñaret, & sic terra, cuius contrariū diximus. Itēq3 eē accidens fm qd generabitur, qd etiā non est ita. Propter hęc subscribit. verum nō similiter oibus generatio quidem est, fm ea quę in altera
P coordinatione sunt, hoc est non omnia inter se vnius coordinationis simplr generantur. nam in suba ignis simpliciter generat, non terra. In quali vero sciens. non autē nesciens, quasi velit φ cōparando substātiarum coordinationē ad illa3 accidentiū, qdlibet coordinationis substātię simpliciter generat respectu cuiuslibet coordinationis accidētiū. sed cōparando ea inter se vt subas inter se, nō qdlib3 dicit simplr generari. Nā in quali ip3 sciēs di simplr gñari respectu nesciētis, qd valde fm qd fit.

Recognes ❡ Soluit, & repetit solōnē, quā assignauit in pdicamētis, postea dicit qdda3 cōe vtrisq3 gñationibus. Soluendo ergo dicit, φ in pdicamētis hęc qd determinata est, vbi est dcm̄, φ quę fm subam generant simplr generātur, quę vero gñantur fm aliqd alior pñtor generātur fm quid. vnde dicit. Hęc aūt determinata sunt pñtis, h est differētia pdicamentor, na3 pñtor hęc significāt h aliquid. s. indiuidua subę, & tunc illud qd dicit fieri aliquid istor, dicit simplr fieri, qm̄ suba est hoc aliquid, hoc est
Q simplr ens. Hęc autē pdicamentor significāt quale, h autē quantū, quor nullum est ens simplr, & ideo cōcludit. Quęcūq3 igit non subam significant, nō dicunt simpliciter generari, sed supple. si dicunt generari, dicuntur fm qd generari, & ita illud qd fit albu3, dicit fieri albū, non autē dicit fieri, qd autē dicit fieri hō, vel planta, dicit fieri simplr. Deinde sequunt illa vba [Sed tñ similiter fieri in oibus] vbi fm Alexādrū, & Philoponū ponit vnu3 cōe in oibus pdicamētis, siue generent simpliciter, siue fm quid, & cōe est, φ ea transmutatio, q est ad terminum honoratiore3, ac nobiliore3 per excellētiam dicit generatio, quę vero est ad terminū ignobiliorē, non gñatio dicit, sed corruptio prioris formę, & mutatio, vt trāsmutatio. Vbi grā, cum fit ignis ex terra, gñatio dicit

ignis

A ignis, cũ vero ex igne fit terra, hęc trãſmutatio dicit̃ corruptio ignis, non tñ dicit̃ gñatio terrę, ſ; dicit̃ mutatio, vel trãſmutatio ignis in terraʒ. Silr̃ cũ ex nigro fit mutatio in album, hęc dicit̃ mutatio, ⁊ dr̃ gñatio albi. Mutatio vero albi in nigrum, non dicitur nigri gñatio, ſed albi corruptio, ⁊ mutatio albi in nigrũ, hoc ꝗ eſt cõe in oĩbus p̃dicamẽtis, ⁊ hoc inqt. S; tñ ſilr̃ in oĩbus .ſ. tam in ſubſtãtijs, ꝙ̃ in accidẽtib⁹ ip̃m fieri ſm ea, vel cõparata ad ea, quę ſunt in alio ordine .ſ. eoꝝ q̃ ſunt ignobiliora, dr̃ generatio. hoc eſt ip̃m fieri rerũ nobiliũ comparatione eoꝝ, q̃ ſunt in alio ordie .ſ. ignobiliuʒ, dicit̃ gñatio, vtpote in ſubã ſi generet̃ ignis ex terra, hęc trãſmutatio ſiue hoc fieri dr̃ generatio, ſed nõ dicit̃ gñatio. ſi ex igne fit terra, ſed dicit̃ corruptio ignis, ⁊ tranſmutatio ignis in terrã. Silr̃ in accidẽtibus hoc eſt, vt in qualitate. Si

B ex inſcio fit ſciens, qð fit ſciẽs dicit̃ gñari ſciens, ſed ſi de ſciente fit neſciẽs, nõ dicit̃ fieri, ſed corrũpi ip̃m ſciens, ⁊ mutari in neſciẽs. Sili ratione in cęteris gñib⁹, ⁊ ſpeciebus. Hęc eſt expoſitio Alexãdri, ⁊ Philoponi. Et ſi aliqñ Ariſto. vtitur cõtrario, hoc eſt de licẽtia vtentium, ꝑprie tamẽ ſemꝑ eſt dõm, vt dcm̃ eſt. Ex his pʒ, ꝙ trãſlationes nr̃ę, ⁊ codex gręcus ſint corrupti. In qbus legitur [verum non ſimplr̃] ⁊ reliqua, qa text⁹ eſt affirmatiuus apud codicem Alexandri ⁊ Philoponi.

Text⁹ anti. cõmẽ. 64. ¶ De eo igit̃ qð eſt hęc ſimplr̃ gñari / hęc autem ſm quid. ⁊ vlr̃ in ſubſtãtijs ipſis dictuʒ eſt ⁊ ꝙ vt generatio cõtinue ſit, cauſa vt materia / ſubm eſt, qm̃ tranſmutatur in cõtraria. ⁊ eſt alterius generatio ſemꝑ in ſubſtantijs / alterius corruptio, ⁊ alterius corruptio / al-

C terius generatio.

Dilucida: te. c. eiuſdẽ. ¶ Propter qd quideʒ igitur hęc qdem ſimpliciter generant̃. Illa vero non. ⁊ vlr̃ in ſubſtantijs ipſis, dictũ eſt. Et ꝑpter qd gñationis eiuſmodi cõtinuo cauſa vt mã ſit ſubm, qm̃ trãſmutabile in ꝯria. Et ꝑpter qd ſemꝑ alterius gñatio in ſubſtãtijs eſt alteri⁹ corruptio, ⁊ corruptio alterius / gñatio alterius.

Cõ. 64m. ¶ Epilogat oĩa. ⁊ inqt. Propter qd quidẽ igit̃ hęc qdem ſimplr̃ gñant̃. Illa vero nõ. ⁊ vlr̃ i ſubſtãtijs ſimplr̃ generatio ſit, dcm̃ eſt. Et ꝑpter quid generationis cõtinuo cã vt materia ſit ſubiectum, ſubaudi dictum eſt, quoniam tranſmutabile in contraria. Et ꝑpter quid ſemper alterius generatio in ſubſtãtijs eſt alterius corruptio, ⁊ ecõ-

D tra. dictum eſt. Hęc igit̃ ſunt quę dixit.

Recognes ¶ Epilogat oĩa declarata breuibus, ⁊ p̃mo ꝙ dcm̃ ſit ꝙ aliqua ſimplr̃ generant̃, ⁊ aliqua ſm qd, hoc eſt p̃mum. Scðo eſt dictũ vlr̃ in ſubſtãtijs. ꝙ cauſa vt mã vt generatio ſit cõtinue / ⁊ ſemꝑ eſt ſubtũ gñationis, quoniã tale ſubm ſemꝑ trãſmutat̃ in cõtraria. ꝑ̃ dicta eſt cã vt materia cur gñatio eſt cõtinua, ⁊ eſt hęc cauſa, qa ſubm generationis ſemper tranſmutatur de vno cõtrario in aliud. Cum eniʒ tranſmutatur de vno contrario in alteꝝ. ideo ſemꝑ gñatio alterius eſt, cũ corrũpit̃ alterũ. Scða ratio fuit / ꝙ in ſubſtãtijs ſemꝑ generatio vni⁹ eſt corruptio alterius, ⁊ ecõtrario. corruptio vni⁹ eſt generatio alterius. His duab⁹ de cauſis nõ poteſt eẽ generatio ſine corruptiõe, nec corruptio ſine gñatione, ⁊ ita gñatio nũꝙ̃ põt deficere penit⁹. Addit aũt Ariſto. [in ſubſtãtijs] quia (vt Philoponus inqt) In accidẽtibus non opʒ gñationem vnius eſſe corruptionẽ alterius, nã gñatur ſciens, ⁊ nihil corrũpitur, gñatur aer luminoſus, ⁊ nihil corrũpitur.

E

Text. anti. com. 65. ¶ At vero neqʒ q̃rere opʒ, quare generat̃ aliquid ſemper corruptis alijs. Queadmodũ eni ⁊ corrũpi hoc ſimplr̃ inquiũt quãdo ad inſenſibile venit ⁊ nõ ens, ſilr̃ ⁊ generari ex nõ ente inquiunt quãdo ex inſenſibili. Siue igitur exiſtẽte aliquo ſubiecto / ſiue nõ, generatur ex nõ ente. quare ſimiliter, ⁊ gñatur ex non ente ⁊ corrumpitur in non ens.

Dilucida: te. c. eiuſdẽ. ¶ Verũtamẽ nõ quęrere opʒ quare peremptis ſemꝑ, qðpiam ſit. Naʒ queadmoduʒ ⁊ corrumpi ſimplr̃ dicunt quãdo ad inſenſile itur ⁊ nõ ens, ſic ⁊ generari aiunt ex nõ ente, quãdo ex inſenſili, ſiue igitur ſubiecto exñte aliquo, ſiue nõ, fit ex nõ ente. quare ſimilr̃ fit ⁊ ex non ente, ⁊ corrumpitur ad nõ ens.

F

Com. 65m. ¶ Nũc oſtẽdit quę q̃ſtio non ſit q̃renda apud veteres. ⁊ inqt. Verũtamẽ nõ q̃rere opʒ quare perẽptis ſemꝑ qðpiam ſit. hęc qð nõ eſt q̃renda apud veteres, cui⁹ cauſaʒ ſubſcribit. d. Nã queadmodũ ⁊ corrumpi ſimpliciter dicunt. quãdo ad inſenſile itur ⁊ nõ ens, ſic ⁊ gñari aiũt ex non ente, quãdo ex inſenſili. ſiue igit̃ ſubto exiſtẽte aliq̃ ente actu, ſiue nõ, fit omne qð fit ex nõ ente. Et ſic ꝯcludit ad mentẽ antiquoꝝ, quare ſilr̃ fit ex nõ ente, ⁊ corrũpit̃ ad non ens. Et ſic q̃ſtio quare aliqd ſimplr̃ generat̃, ⁊ aliquid ſimpliciter corrũpitur, eſt nulla apud antiq̃s, quia apud eos tunc generari eſt ſimplr̃ quando ad ſenſile itur. corrumpi, quando ad inſenſile.

Recognes ¶ Obſcure Philoponus exponit hũc locuʒ, ⁊ nos in cõmentarijs nõ acceſſimus ad verba, ex his tñ, quę Philoponus dicit, Ariſto. ſoluit ad formaʒ q̃onis. Arguebat̃ eni corruptio trãſit ad nõ ens, igit̃ cuʒ generatio fiat ex corruptis, tãdem corrupta deſinent, ⁊ ita generatio etiã tãdem deſinet. Rñdet, ꝙ generatio fit ex corruptis, nõ tamẽ deficit, qa illa corrupta, ex qbus fit generatio, non penitus deficiũt, qa nec corruptio fit ad nõ ens ſimpliciter, nec generatio fit ex nõ ente ſimplr̃, ⁊ ſic generatio non deficit, qa corrupta ex qbus fit, nõ ſimplr̃ deſinũt, ſed deſinũt ad illa, quę gñant̃, ex qbus pñt iterũ ſpẽ redire. ⁊ hoc dicit. At vero his ad mãm ꝓpoſitis, neqʒ q̃rere opʒ, quare generatur aliqd ſemꝑ corruptis alijs, nã illa corrupta non ſimplr̃ corrũpunt̃. Confirmat hãc ſuã rñſionem ex vſu multoꝝ, qui ens ⁊ nõ ens ſenſibili ⁊ iſenſibili definiũt, ergo ſicut illi ꝯcedũt generationẽ fieri ex nõ ente, qa ex inſenſibili, ⁊ corruptionẽ in nõ ens, qa ad inſenſibile, ita nos. ergo ſicut apud illos generatio nũꝙ̃ deficit, lʒ fiat ex nõ ente, ſic apud nos nũꝙ̃ dficit, lʒ fiat

G

ex corruptis. vñ dicit. Queadmodũ eniʒ ⁊ corrũpi hoc ſimplr̃ inquiũt, qñ ad inſenſibile venit, ⁊ nõ ens, ſimiliter ⁊ generari ex nõ ente inquiũt, qñ venit ex inſenſibili, ⁊ h dicũt, ſiue ſubtũ aliqd ſit ex quo fit generatio, ſiue nullũ ſit ſubtuʒ, quare ſilr̃ ⁊ nos dicimus ꝙ aliqd generat̃ ex non ente, ⁊ corrũpit̃ in non ens. ꝑ̃ ſicut apud eos hęc nõ ſunt abſurda, ita apud nos. dixit ſiue ſubtum ſit, ſiue nõ ſit, qa nihil differt ad rõnẽ, qa ſemꝑ vniuerſum ꝯcedet ad ęquale, nã ſm eos iſenſibile mutat̃ ad ſenſibile. ⁊ ecõtra, ⁊ ita nec generatio, nec corruptio dficit.

H

Text⁹ anti. com. 66. ¶ Merito igitur, non deficit. generatio eniʒ entis, eſt corruptio nõ entis, corruptio auteʒ entis, generatio non entis.

I Dilucida: t.c.eiusdē. ¶ Merito igiť nō deficit. Nā generatio corruptio non entis est. at corruptio generatio non entis.

Com.66ᵐ. ¶ Ex his ab antiqs dictis ↄcludit ēt veritatem suę solonis, ⁊ inqt. Merito igiť nō deficit, subaudi gñatio. Naz gñatio corruptio non entis est. At corruptio gñatio non entis. ⁊ sic ēt apud antiquos veritas suę solonis pz.

Recognes ¶ Quia dixit nō differre quo ad rerū ęqualitatē an subz ex quo fit, sit ens, an nō ens ꝼm opiones eoꝝ. ideo ↄcludit. Merito igiť generatio nō deficit. Cuiꝰ cām assignat ꝼm eos, qa generatio entis est corruptio nō entis, ⁊ corruptio entis est gñatio non entis. ⁊ ita lz qđ generať, generet ex eo, qđ corrūpiť ad nō ens, qa tñ ex corruptione illius pōt aliqd generari, qđ iterū pōt corrūpi, ⁊ ecōtrario, hac rōne nūq̄ deficit gñatio neq̄ corruptio. Tūc K deficeret, qñ aliqd corrūperetur ad nō ens, ⁊ ex illo nihil posset generari. At ꝟo qa aliquid ex illo corrupto generatur, ideo nūq̄ deficit generatio.

Text.ᵒ anti. cōmē.67. ¶ Sz hoc nō ens simpliciter, quęret aliquis vtrū alterum cōtrarioꝝ est. puta terra ⁊ graue non ens, ignis autē ⁊ leue ens, an non. sed est ⁊ terra ens, non ens autem materia terrę ⁊ ignis similiter.

Dilucida: te.c.eiusdē. ¶ Sed hoc non ens simplr, q̄ret aliqs. vtruz alterū sit cōtrarioꝝ: vt terra ⁊ graue, nō ens. Ignis autem ⁊ leue ens: An nō, sz est ⁊ terra ens. nō ens aūt mā terrę, ⁊ ignis similr.

Com.67ᵐ. ¶ Querit in opinione antiquoꝝ ꝼm veritatem, ne qs credat ipm velle illā. sed h̄ nō ens simplr, qđ antiq vocitāt insensile. vtrū alteꝝ sit ↄrioꝝ: vt terra ⁊ graue non ens. Ignis autem ⁊ leue ens. Respōdet an nō, sed est ⁊ terra L ens, vt etiā ignis ipse, nō ens autem, qđ subaudi materia est ꝼm veritatez, est materia terrę ⁊ materia ignis similiter. igitur illud non ens ex quo fit generatio est nō ens in actu, quia nullum elementorum est.

Recognes ¶ Cum dixit ꝙ gñatio fit ex non ente, ⁊ corruptio ex ente, ⁊ hoc dixit soluēdo dubitationē, nunc q̄rit de simplr nō ente ꝼm Philoponū qd sigt, ⁊ quid sigt simplr ens, vt vtrū dicamus terrā nō ens esse, ignem ꝟo ens, ita vt semꝑ alterū ↄrioꝝ sit ens, alteꝝ nō ens. Rñdet, sed est ⁊ terra ens, nō ens aūt mā terrę, in qua est priuatio formę terrę, ⁊ quę est terra in potētia. ⁊ ignis silr est ens, et mā ignis, in qua est ꝑuatio ignis, ē nō ens simpliciter, ⁊ ens in potētia. ex nō ente ḡ fit generatio, q̄tenus ex mā fit, quę nō est ens actu, sed ens potētia. Sed dices nūq̄ mā per se subsistit absq̄ forma. ḡ semꝑ qđ generať, generať ex ente in actu. Rñdet Philoponus, ꝙ mā semꝑ M est in actu per aliquā formaz, qa nunq̄ mā pōt esse ꝑ se subsistens absq̄ forma, attamē qđ fit, fit ex ente in actu non quo est ens, in actu, sed quo in eo est mā, q̄ est potētia illud qđ fit. Cuz eni ignis fit ex terra, terra nō mutať in ignem, sed ignis fit ex terra, inquantū in terra est mā quę est potētia ignis. Huius exēplū ponit Alexander. si statuę mutētur abinuicē, ⁊ vna ex alia fieret, non diceretur alterā fieri ex altera nisi quo in altera eēt ęs, ex quo per se fieret. nā lz non fieret ex ęre ꝑ se subsistēte, qa nō datur, diceret̄ fieri ex ęre, quo fit ex statua, in qua est ęs. ita in ꝓposito, lz qđ generať, nō generet̄ ex mā ꝑ se subsistente, qa nō datur, cū semꝑ sit cū forma, tñ dī fieri ex mā, quatenus qđ generať, fit ex ente in quo est mā, ⁊ sic qđ fit, semꝑ fit ex mā cum aliquo existēte. ḡ qđ generať fit ex materia, qa ꝟo non datur mā sine forma, dī fieri ex ente in actu. Hęc Alexander, ⁊ Philoponus.

N Tex. antiquus.c.68. ¶ Et an alia vtriusq̄ materia, an nō vtiq̄ fierent ex seinuicem, neq̄ ex cōtrariis (his eniz existunt contraria, igni, terrę, aquę, ⁊ aeri) an est quidē aliquo modo eadez, ⁊ aliquo modo alia: qđ enim quandoq̄ existēs subiicit, id idem est, esse autē non idem. De his igiť, in tm̄ dictum sit.

Dilucida: te.c.eiusdē. ¶ Et vtiq̄ altera vtriusq̄ materia: aut non generantur ex inuicem neq̄ ex cōtrariis: nā hęc existunt contraria ignis ⁊ terra, aqua ⁊ aer. An est quidem vt eadem. est autē vt altera. Inquantum eniz qđ subiicitur est ens, eadem est. ꝼm esse ꝟo, non eadem. de his quidem igitur intm̄ sit dictum.

Com.68. O ¶ Petit 2° si ꝼm veritatē mā est ens in potētia, ⁊ non in actu. vtrū sit vna ↄtrariorum vt terrę, ⁊ ignis, aut nō est vna. qa nō generant̄ ex inuicē, nec ex cōtrariis: nā h̄ existunt contraria ignis ⁊ terra, aqua ⁊ aer. Est igiť q̄stio. si mā sit alia ab vtrisq̄. vtrū sit vna oīuz, vel altera, ⁊ si altera, tunc gñatio nō erit ex inuicē, nec vnū ↄrium ex altero, qa vnū cōtrariū nō recipit alterū. Rñdet. an est quidem vt eadē, est aūt vt altera. Inquātū eni subiciť ens, est vna ⁊ eadē. ꝼm ꝟo esse, est altera. Qđ Auer. sic intelligit mām eē vnā subto, plures tñ potētiis ⁊ habilitatibus. epilogat, ⁊ pz. ¶ Sed circa hęc q̄runt. vtrū pñᵐ ꝑpetuę generatiōis sit mā. Rñdent quidā ꝙ sic. sed vnde mā habeat illud, assignāt duas causas. Pria est. qa eēntiale est māe esse in po°. igiť semꝑ ex ea pñt formę educi, sed gñatio continuať per eductionē formaꝝ. q̄re mā est causa ꝑpetuę gñationis vt est eēntialr in po°. Secūda est. qa mā est ingenerabilis ⁊ icorruptibilis. igiť cum nūq̄ deficiat, pōt ↄtinuare gñationē. ¶ Sed cōtra hęc obiicit Egidius. Prio cōtra pmā, qa qđlibet vt videť, separari pōt ab eo qđ nō est de rōne eius. q̄re cum esse in potentia sit essentiale materię, ⁊ eē in actu sit accidentale, pōt mā separari a forma, ⁊ sic remaneť nuda, ⁊ ita non esse cā gñationis. ¶ Scđo ↄ 2ᵃᵐ. qa dato ꝙ mā eēt corruptibilis adhuc saluareť perpetua gñatio. qa si mā generareť, hēt mām, ⁊ illa mā aliam mām, ⁊ sic in īfinitū nunq̄ gñatio deficeret. Ambę itaq̄ videnť oppᵐ cōcludere. ꝓpter hęc aliter ipse breuiusꝰ probat, q̄ omitto. Videť tñ mihi rōnes hasce valere. ¶ Ubi aiaduertēdum pmo vt ab Ariˡᵉ colligimus supra, esse in potētia intelligi quādo ꝼm qd actu est, ꝼm qd restat haberi, qūo diximus ↄtinuum eē diuisibile ꝼm oē signū in potētia, quia semꝑ diuidendū, qđ est diuisuz. Et cā est. qa eē in potentia nō est nisi ꝓꝑ actum, quādo qdē actus est eēndi principiū. Ex hoc valz pma rō, qa eni mā est essentialr in potentia, semꝑ est ptim in actu, ⁊ partiz in po°. igiť nūq̄ deficit gñatio. ¶ Tūc ad rōnē dicerez, oē ꝑus separi posse a suo posteriori, qñ illud prius eēt in actu, sed in posꝫ ꝼm potentiā falsuz est, quādo qdez ens in potētia sit ꝼm quid in actu, ꝼm qd in po°. ¶ Scđo aiaduerte ꝙ vtroq̄ mō materia existēte, gñatio nō deficit. vbi eni mā esset corruptibilis, ꝓculdubio gñatio erit semꝑ ad bonū sensum. Ut argumētū Egidii ostēdit. vbi est incorruptibilis, cū non possit eē absq̄ forma, iterū semꝑ gñatio erit. Uez potius ex mā ꝑpetuitate cōcludiť gñatiōis ꝑpetuitas, q̄ ex illius corruptibilitate, qa mām eē ꝑpetuaz cām eē dicimus ostēsiuā, sed ipm eē corruptibile est cā

De causa ꝑpetuę generationis.

P

Q

A per impossibile. quod fortasse non ab omnibus eodem modo diceretur, fortassis dicerent materiam desinere p annihilationem. At vbi perpetua sit, nihil dici pôt. vnde sit generatio perpetua, ꝛ quo modo, posterius dicetur.

Utrum qđ generaẽ fiat ex ente in potentia.

¶ Querũt 2° vtrum oẽ qđ gñatur, ex ente in potẽtia fiat. quidam ꝛ subtilr dicũt gñationẽ vt ꝓuẽtũ ex ente in potentia fieri, vt motũ ex ente in actu. ¶ Sed contra h̄ arguit Egidius, qa in omni motu opꝫ ẽesse ens in potẽtia. igiẽ etiã inquãtũ motꝰ, est ex ente in potẽtia. ¶ Secundo Auer. in p̊ de suba orbis. tex. cõ. mei. 9. inqt. Silr autẽ inueniẽ posse ꝑcedere esse ꝛ reliq̃. ¶ Propter hęc tenet Egidius aliter, ꝛ dicit p̊mo ꝙ de rõne motꝰ est hñi subm aliquo mõ in actu, aliquo mõ in potẽtia. In actu qdem, inquãtũ est accidẽs, quando qdẽ oẽ accidens fundaẽ in ente in actu. 2. de aĩa. cõ. 4. In potẽtia vero, inquãtũ motus. Dicit 2° ꝙ lꝫ hęc ambo sint de rõne motus. p̊ ꝛ p̊ncipaliter de rõne eius est hñe subm in potẽtia, vt pꝫ p B diffinitionẽ eius. 3. physico. cõ. 6. motus est actꝰ entis in potẽtia in eo ꝙ in potẽtia. Hinc pꝫ ꝙ gñatio vt motus est, ẽt reqrit ens in potentia. ꝛ sic vtroq; mõ gñatio est ex ente in potẽtia, tam vt gñatio. q̃ꝫ vt motus. Dicit 3° ꝙ gñatio vt forma genita est, nec est ex ꝑuatiõe per se, nec ex ente in actu per se. Ex ꝑuatione qdeꝫ nõ, qa priuatio non manet. Ex ente vero in actu nõ, qa nec illud manet. fit igiẽ p se ex ente in potẽtia. p accidẽs vero ex ente in actu, ꝛ non ente siue ꝑuatione, nec valet. igiẽ pôt nõ fieri ex illis, qa vt dicit Auerroes p̊ physi. cõ. 66. aliqđ est per accñs necessario. Hęc tenet Egidius, ꝛ multi alij cuꝫ eo. ¶ Sꝫ ꝯ hęc dubitarem. p̊ cõtra duo dicta. nam Auer. p̊ physico. cõ. 63. inter trãsmutationẽ essentialẽ ꝛ accñtalẽ talẽ designat differẽtiaꝫ, ꝙ subalis est entis in potẽtia. accidentalis entis in actu. idẽ ꝛ in libro p̊ de suba orbis. textu mei. cõ. 12. Hęc cõtra p̊muꝫ. ¶ Cõtra 2m vero, qa illud videẽ C magis de ratione alicuius, qđ magis essentiale est, sꝫ essentiale est motui ineẽ corpori, ꝛ corpus est ens in actu. igiẽ eẽntialius est motui habere subm in actu. ¶ Scđo illud videẽ essentialiꝰ alicui, qđ est prius, sed esse in actu ꝛ eẽ in potẽtia sic se hñt, ꝙ esse in actu est p̊us q̃ꝫ eẽ in potentia. vt. 9. metaph. igiẽ eẽntialius erit motui eẽ entis in actu. ¶ Tertio eẽntialius est, per qđ differt ab alio non ipso, vt dicit Porphyriꝰ. sed motus differt a gñatiõe, qa est entis in actu. igiẽ illud est sibi essentialius. ¶ Contra 3m aũt. Primo, qa termini sunt de rõne motus vel transmutationis, nõ minus q̃ꝫ subm. 5. physi. ¶ Scđo, illud est de rõne alicuius, sine quo illud itelligi nõ pôt, sed sine priuatione gñatio minime intelligiẽ. igiẽ priuatio est de rõne gñationis. ¶ Propter hęc aiaduertẽdum p̊mo ꝙ motus ꝛ gñatio reqrunt ens in actu, ꝛ reqrunt ens in potẽtia. generatio qdem reqrit ens in potentia p̊mo ꝛ per se formalr. tãq̃ꝫ de eius rõne, ens in actu cõcomitanter, D tãq̃ꝫ de extrĩseca rõne illius. Motus vero ens in actu requirit, vt de rõne eius itrinseca ꝛ formali. At ens in potẽtia vt cõcomitãs ꝛ tãq̃ꝫ de rõne extrinseca. ¶ Hęc ex Auerroe colligi possunt. 5. physico. cõ. 8. ꝛ hoc mõ intelligunt illi, quos incusauit Egidius. ¶ Et tũc ad argumẽta Egidij. Ad p̊mũ soluiẽ ꝙ in oĩ motu ẽest subꝫ in poa, vt ꝯcomitãs rõeq; extrĩseca, ꝛ silr ad 2m. ¶ Ad aliud dico ꝙ lꝫ motus definiaẽ per ens in poa. definiẽ etiam p ens in actu. nã est actus entis in actu sꝫ qđ in potẽtia. nõ vt illa ꝑticula sm qđ ẽt dicit rõnẽ formalẽ, sed cõcomitãteꝫ, quo mõ dicimus hõ inquãtum currit, moueẽ, vbi nec cursus, nec motꝰ sunt de rõne hoĩs. ¶ Ulterius animaduerte ꝙ motꝰ ꝛ gñatio possunt cõsiderari vt vię, et vt formę. 5. physico. cõ. 9. Si gñatio cõsideraẽ vt via, est ex priuatiõe per se ad formã per se. ꝯcomitanter vero ex

E ente in actu, qđ desinit. ꝛ motus vt via de positiuo in positiuum p̊mo, per accidẽs ꝛ cõcomitanter de priuatiõe vt formę vero sic p̊mo sunt ex subiecto, generatio quideꝫ ente in potentia. Motus vero, ente in actu. Et per hęc soluuntur rationes Egidij. vt patet. Hęc mihi videnẽ magis ad rationem Aristotelis.

¶ Quia dixit ignẽ fieri ex terra, q̃tenus fit ex mã, q̃ non est sine forma terrę, ꝛ terrã fieri ex igne, quatenus fit ex mã, quę nõ est sine forma ignis, q̃rit subsequẽter nũc si vtriusq; illoꝝ. s. terrę ꝛ ignis, quoꝝ meminit, altera sit mã, ita vt altera sit terrę, altera ignis. Rñdet ad parteꝫ negatiuã. ꝛ dicit. Si eẽt supple altera alteriꝰ, an nõ vtriq; fierent ex se inuicẽ, neq; ex contrarijs aliqđ fieri posset, mõ cum his. s. igni, terrę, aquę, ꝛ aeri insint cõtraria, hęc nõ possent ex inuicẽ fieri. Causa autẽ est, qa cõtraria fieri nõ possunt abinuicẽ nisi vtrisq; sit vnũ ꝛ idẽ cõmune F subꝫ, vt ex definitione ꝯrioꝝ pꝫ. Et qa supius dixit materiã alterius eẽ quodã mõ alterã, ꝛ quodã mõ eãdem, exponit nũc quo mõ mã cõtrarioꝝ sit eadẽ, ꝛ quo modo altera, ꝛ dicit. An est aliquo mõ qdem eadẽ, ꝛ aliquo mõ alia, qa (vt inqt) qđ q̃nq; existẽs subijciẽ, id idẽ est, ꝛ sic vtrisq; mã est eadẽ subto, esse aũt ꝛ rõne non ideꝫ. Ut enĩ Philoponus exponit, mã est eadem ꝛ vna oĩuꝫ sm ipsius nãm, qa ad oĩa similez aptitudinẽ hꝫ. Cũ vero eẽ ꝛ subsistentia ipsi semp cũ aliqua sit forma, hac rõne non eadem erit mã oĩbus sm formã ꝛ subsistentiã, ꝛ sic sm subm est eadẽ oĩbus, sm rõnẽ altera. sed qa de his alibi dixit (inqt) De his igitur intm̃ dictum sit.

¶ De generatione autem ꝛ alteratione, quid differunt, dicamus. dicimus enim, has esse alteras trãsmutationes abinuicem. Tex. anti. cõ. 69.

G

¶ De generatiõe vero ꝛ alteratione dicamus propter quid differunt. Dicimus enim has alteras esse transmutationes. Dilucidate. c. eiusdẽ.

¶ Nũc 2m ꝓmissuꝫ absoluit, quo mõ. vꝫ. differat alteratio a gñatione. hinc patebit alteratio qd sit. Cã aũt intentionis est. Primo, qa alteratio ordinaẽ in gñationẽ tãq̃ꝫ in finẽ. Scđo, qa gñatio est in formã. forma autẽ est vti qualitas, vt diciẽ 5° metaphy. mõ ad qualitatẽ est alteratio. q̃re maiorẽ hꝫ alteratio cũ gñatione cõuenientiaꝫ q̃ꝫ alij motus. Tertio, qa veteres gñationeꝫ ꝛ alterationem fecerũt idem. ꝓponit intẽtionẽ. ꝛ inqt. De gñatione vero ꝛ alteratione. dicamus ꝓpter quid differunt. ¶ Sꝫ dices. nõ pôt quęri ꝓpter qd, nisi soluto ipso quia. Rñdet. dicimus enĩ has alteras esse transmutationes, quare cum ipsas differre per se pateat, consequens est, vt quęramus ꝓpter quid. Et in quibus differunt. Cõmẽ. 69.

¶ Ut Philoponus inqt, quo differat gñatio ab alteratione, breuiusꝰ ab Arĩle antea dcm̃ est, verum nunc resumens iterũ in ordine de ipsis dicit. Cũ enĩ dixisset q̃cũq; de generatione oportebat ingrere, ꝛ qd sit, ꝛ si est oĩno, ꝛ ex quo, ꝛ vnde gñenẽ, quę generanẽ, ꝛ cur nõ deficiat generatio, facile nũc quęrit quo differat ab alijs mutationibus, ꝛ primo ab alteratione, ꝓpter causas assignatas in cõmentarijs. Recognes

H

¶ Quoniã igitur est aliqđ subiectuꝫ, ꝛ aliud passio, q̃ de subiecto nata est dici, ꝛ est transmutatio vtriusq; horum. Text. anti. cõm. 70.

¶ Cuꝫ igitur subiectum sit aliquid. alterũq; passio, quę de subiecto ipso dici apta est. erit ꝛ horum vtriusq; transmutatio. Dilucidate. c. eiusdẽ.

¶ Ad intẽtum exequẽdum ꝓmittit taꝫ subiecti, q̃ꝫ passio / Cõm. 70m.

I nis transmutationē eē, lʒ modo alio, qa subti vt illius in quo. passionis vt in qđ. inqt. Cum igit subm sit aliqd, alterūqʒ passio, quę de subiecto ipo dici apta est, erit τ horum vtriusqʒ trāsmutatio. Hęc est suppositio.

Recognes ℂ Aristoteles ergo nunc exequitur, τ pmittit duas suppositiones. Quarū pma est, ꝙ subtū sit aliquid. s. significans subam, τ aliud passio, q̄ de subto est nata dici, hoc est, q̄ est accn̄s, nec pbat hāc suppōnē. Sed tāq̄ sensib⁹ manifestaʒ accipit. Scđa xo suppō est, ꝙ trāsmutatio vt termini ad quē, sit vtriusqʒ hoꝝ, vt exponit Alexāder, naʒ contingit subtū trāsmutari de nō eē ad eē, τ de eē ad nō esse, τ ɔtingit ēt eius accidēs trāsmutari de eē ad nō eē, τ de non esse ad esse. Hęc 2ª suppositio minime probatur, sed, vt per se notam supponit.

Tex. anti. cōmē. 71. ℂ Alteratio qdē igr̄ est / quādo manēte subto sensibili existēte, trāsmutatꝛ in eius passioni-
K bus / aut cōtrarijs / aut medijs. vt corp⁹ sanuʒ est, τ rursus laborat manēs idem. τ ęs, quādoqʒ rotūdū, qn̄qʒ aūt angulare / idē exn̄s.

Dilucida: te. c. eiusdē. ℂ Alteratio qdē igit est, quādo subʒ manēs sensile ens. in ipsi⁹ passionib⁹. aut ɔ̄rijs exn̄tibus. aut medijs trāsmutatꝛ. vtpote qn̄ corpus ɔualescit atqʒ manēs ideʒ iteruʒ dolet. Et ęs rotūdū, qn̄ ideʒ manens acuitur.

Com̄. 71. ℂ Nunc alterationē ipsam definit, τ vult ꝙ alteratio sit trāsmutatio in passionib⁹ vel ɔtrarijs, vel medijs subiecto ipso manēte eodē ad sensuʒ. In passionib⁹, vt aliqn̄ aliqđ corpus de sanitate in dolorem ipm trāsmutatꝛ. In
L ɔ̄rijs vt si lignū de calido trāsmutatꝛ in frigiduʒ. In medijs vt si paries de viride rubeus fit. In omnib⁹ aūt his subiecta eadē manēt ad sensuʒ. ℂ Sʒ dices. mutato sensili, mutatꝛ τ sensus. igit si subtū mutatur in his, erit non manēs idē sensile. Auerroes itelligit subtū manere ideʒ in actu, hoc est s̄m formā. Et sic p sensile itelligit ens in actu τ essentiale. Hoc aūt saltē per accidēs sensile est, qa omne compositum certas detinet qualitates sensiles, lʒ in alijs alteretur, quibus sentiatur. Subiectum xo generationis, nec per se, nec per accidens est sensile vt materia prima. vt dicemus.

Recognes ℂ His duab⁹ suppōnibus stātibus, ɔcludit dīaʒ, nā cuʒ trāsmutatio sit subti, τ passionis vtriusq̄, vt termini, ea mutatio quę est subti de nō esse ad esse gn̄atio est, q̄ xo est passionis, est alteratio, τ h̄ inqt. Alteratio qdē igitur est, quādo manēte subto. sensibili, ipm subtuʒ trāsmutatꝛ in eius passionib⁹, dico passionib⁹, aut cōtrarijs, aut medijs. Cuius exēpla ponit, cū dicit, vt corpus sanum est, τ rursus mutatꝛ ad laborās siue ad ęgrū, manens idem, h̄
M dicitꝛ alterari. τ ęs, quādoq̄ rotūdū, qn̄q̄ aūt angulare, ideʒ existēs, ēt alterari dicitꝛ. ¶ Quo xo ad x̄ba attinet, Ari^les addidit [Manēte subto sensibili] quia vt Philoponus inqt, τ est notatū in cōmētarijs. Ari^les p sensibile subiectū, intelligit subtū in actu, qđ additū est ad dīam materię, q̄ lʒ maneat eadeʒ in gn̄atione, tn̄ nō manet eadem s̄m actū specificatū, vt dicit Philoponus. dixit ēt [in eius passionib⁹] hoc est in his passionib⁹, q̄ cōtinentꝛ in subiecto absolute (vt Philoponus dicit) τ hoc ad differētiaʒ eius variationis, quę est in passionib⁹, q̄ sunt ad aliud. Colūna eni si mutetꝛ de dextro in sinistruʒ, hęc qdem mutatio est, nō tn̄ alteratio, non eni fuit mutatio in passionib⁹, quę sunt in ipso, vn̄ cū seruus fit dn̄s, non alteratꝛ, nec cum dn̄s fit seruus, vel vt Philoponus dicit. Ari^les dixit hoc, pꝑter passiones cōes generato, τ corrupto. Cū eni mutatꝛ aer in aquā, remanet diaphanū, q̄ est passio cōis vtriusqʒ. dato ergo ꝙ nō mutetꝛ in his, modo mutetꝛ in pprijs passiōib⁹, alteratio est. ideo dixit in ei⁹ passionibus, qa siue subtū mutetꝛ in cōibus passionib⁹, siue nō, alteratio eē pōt. Cum xo dixit [in cōtrarijs aut medijs] intelligit in cōtrarijs passionib⁹ alterationē fieri per se, in medijs xo, quatenus in eis est rō contrarij. Fuscū eni qđ participat albo τ nigro, cum mutatꝛ in nigrū, mutatꝛ non quatenus participat nigrū, sʒ quatenus albo participat. Hęc ex Philoponi cōmentarijs. N

ℂ Quando autē totū trāsmutatꝛ, non manēte aliquo sensibili, vt subiecto eodē, sed quasi ex semie toto sanguis, aut ex aqua aer, aut ex aere toto aqua, generatio iaʒ hoc tale huius autem corruptio. Tex^t anti. qua. c. 72.

O

ℂ Quū xo totū trāsmutatꝛ, nullo sensili manēte, tāq̄ subto eodē. sʒ veluti ex stirpe tota sanguis, vl' ex aq̄ aer, vl' ex aere toto aq̄, eiusmodi gn̄atio erit vtiqʒ. Illi⁹ xo corruptio. Dilucida: te. c. eiusdē.

ℂ Nūc qđ generatio sit quasi p locū a contrario adijcit. dicens. Quū xo totū transmutatꝛ, nullo sensili manente, tāq̄ subiecto eodē. Sʒ veluti ex stirpe tota sanguis, vel ex aqua aer, vel ex aere toto aqua, eiusmodi gn̄atio erit vtiqʒ. Illius xo corruptio, qa generatio τ corruptio circa idē sunt. ℂ Aduerte ꝙ stirps gręce est gone, qđ ēt latine fętus, siue semē humanū est. sed qn̄ ex sanguie fit semē, ex stirpe τ herba sanguis, transtuli ex stirpe. Quō h̄ definitio itelligēda sit, in dubitatiōib⁹ tractabitꝛ. Com̄. 72^m.

Recognes ℂ Dixit trāsmutationē esse tā subiecti, q̄ passiōis. In 2ª suppōne, ideo cōclusit, ꝙ cū transmutatio est passionis
P tn̄, est alteratio, nūc dicit. ꝙ cū trāsmutatio fuerit subti, erit huius gn̄atio alterius corruptio. vn̄ dicit. Qn̄ auteʒ totum. s. subtū transmutatꝛ nō manente aliquo sensibili, vt eodē subiecto, sed mutetꝛ adeo ꝙ ex semine toto fiat sanguis, aut ex aq̄ tota fiat aer, aut ex aere toto fiat aq̄. hęc trāsmutatio, siue hoc tale mutari erit gn̄atio, huius auteʒ corruptio. ¶ Quo xo ad verba attinet, Philoponus per totū, intelligit aliqđ s̄m subam, ideo gn̄atio fit, cum nihil subę permanet in actu tāq̄ subtuʒ. per totum siue oē intelligit vl'r s̄m subam. Ergo est sensus, cum totum, hoc est, cuʒ vl'r suba, τ hoc aliqđ mutatur, nullo sensibili hoc est nulla suba in actu remanēte, vt eodē subiecto, tūc hęc mutatio est vnius gn̄atio, alteri⁹ corruptio. Et per semē itelligit geniturā aīalē, q̄ pmo in vtero mutatꝛ in sanguinē, dein in fętū, vel in animal.

ℂ Maxime autē, si trāsmutatio fiat ex isensibili in sensibile / aut tactu / aut oībus sensib⁹. puta, quādo aqua generatꝛ / aut corrumpitꝛ in aerem, aer. n. valde insensibilis est. Tex. anti. com̄. 73.

Q

ℂ Maxime autem iam mutatio fit, ex insensili ad sensile, aut tactu, aut sensibus omnib⁹. Vtpote quando aqua fit, aut corrumpitꝛ in aerem. Aer enim mitis, insensilis est. Dilucida: te. c. eiusdē.

ℂ Docet ex dictis quę gn̄atio maxima sit τ ab oīb⁹ accepta. τ inqt. Maxime aūt iā mutatio fit. ex isensili ad sensile. dico sensile, aut tactu, aut sensib⁹ oībus. vtpote quādo aqua fit. aut corrūpitꝛ in aerē. Aer eniʒ mitis subaudi manēs, isensilis est pꝑter eius mites ac lenes q̄litates. q̄re dum aqua ex aere fit, generatio erit maxia. At contra ex aqua aer dū fit, gn̄atio erit latens. Verbuʒ mitis grę Cōmē. 73.

A ce est epieices, latine, tum mitis, tum ęquus, tum mãsuetus, qualis aer est, propter qualitates nõ in excessu actiuas, maxime ad nos, qa in illis assueuimus.

Recognes ¶ Docet nũc p̃riter, quid maxime videat̃ gñari, non (vt Philoponus inqt) q̃ gñatio tunc potissimũ sit, cum vi, sed q̃ videat̃ multis ipsa esse generatio. ꝛ dicit. Maxie autem est huius gñatio, illius ꝟo corruptio, si trãsmutatio fiat ex isensibili ad sensibile, dico sensibile, aut tactu, sicuti sunt solida, vt terra, aut sicut sunt maximaz tactui passioñe inferentia, vt ignis, aut oibus sensibus quibuscũqz vt visu, veluti solida colorata. Cũ eni aqua corrũpitur in aerez, maxima trãsmutatio est, qa aqua est valde sensibilis tactu, aer ꝟo quasi nobis assuetus, vix sentitur, intelligit ergo hanc maximam esse ẜm apparẽtiã, ꝛ quia multis maxima videtur.

Text' anti. cõmẽ. 74. B ¶ In his aũt si aliqua manet passio eadẽ contrarietat in generato ꝛ corrupto. puta quãdo ex aere aqua, si ambo trãsparentia aut frigida, non oportet huius alteram passionem esse in quam transmutatur.

Dilucidate c. eiusdẽ. ¶ In his ꝟo, si qua manet passio eadẽ in contrarietate quę est inter generatũ ꝛ corruptũ, veluti dũ ex aere aqua. Si ambo trãsparentes vel humecti sint, non opz talis alteraz eẽ passionem ab ea in quam transmutatur.

Com. 74. ¶ Recẽtiores videnť velle Ari^lem nunc petere an vna met qualitas in gñato ꝛ corrupto permaneat. Et volunt q̃ soluat in aliqbus q̃ sic. vt illę manent q̃ gręce symbolę dicũtur. veluti trãsparẽtia, quę gręce diaphanetas dicitur, ꝛ humor. ¶ Mihi autẽ pace hoꝝ. videtur expositioñe hanc gręcis verbis non facere. Propterea videtur C Ari^les probare q̃ nulla eadẽ numero affectio manet sub vtroqz termino gñationis. Immo nec ipsę symbolę, vt nec diaphanetas, nec humor. Et arguit sic. Si manerẽt eędem, tũc illa passio ex qua trãsmutat̃. ꝛ illa in quam, essent vna. ꝛ sic trãsmutatio eẽt de eodẽ in idez. inqt. In his ꝟo. si qua manet passio eadẽ in cõtrarietate q̃ est inter generatũ ꝛ corruptuz. veluti dũ ex aere aq̃ sit. si ambo trãsparentes vel humecti sint, dat incõueniẽs. s. non opz talis corporis geniti, vt aq̃ alterã esse passioñe ab ea in quã trãsmutat̃. ꝛ sic trãsmutatio eẽt ab eodẽ in idem, sed vtrũ hoc sit veꝝ, posterius disputabimus. Ecce quomõ textus est syllogisticus, ꝛ non respõsiuus.

Recognes ¶ Ari^les (vt placet Philopono) soluit dubitationem, vbi supponit in corruptione aeris, cũ corrũpit̃ in aquã, diaphanũ remanere idez specificatũ in mã sub vtroqz termino, tũc dubitat. si mutatio, q̃ circa idẽ subm specificatuz est alteratio, vt dcm̃ est, ꝛ in mutatiõe, quę fit ex ae- D re in aquã manet idez diaphanũ specificatũ. Mutatio ꝟo ẜm calidũ ꝛ frigidum fit. g̃ mutatio aeris in aquam erit alteratio, qm̃ fit circa subm specificatuz. s. circa diaphanuz in actu, qõ remanet in mã sub vtroqz termino. Rñdet Aristo^les, q̃ ea inter quę fit mutatio, opz vt sint ipsius diaphani specificati vt subti per se. vñ opz, vt frigidũ siue forma aq̃ remaneat illius diaphani, vt per se subti, ꝛ forma p̃cedẽs fuerit illius, vt subti specificati ẽt per se. Nõ sic est in casu nã forma aq̃ remanet cum diaphano per accñs, p quãto eidẽ accidũt, vt caluum ꝛ albũ in Socrate. Ad formã ergo dico, q̃ nõ sufficit vt pmaneat aliqd specificatũ, sed opz, vt pmaneat idẽ specificatũ, vt per se subtũ, eius, cui^9 est mutatio. Mõ diaphanũ specificatũ, qõ permanet, nõ manet, vt subtũ ge frigidi, qõ accipitur vt forma aquę. Dicit ergo Ari^les. In E his aũt si aliqua passio, manet eadẽ sub 2trietate, quę est in generato ꝛ corrupto. Xbi cã. quãdo ex aere fit aqua, si ambo sint diaphana, siue trãsparẽtia, aut si ambo sint humida, maneat dico idẽ diaphanũ specificatũ, vl' idẽ humidũ specificatũ sub eadem cõtrarietate, vtpote sub frigido, postq̃ fuit calidũ, dico q̃ nõ opz hui^9. s. diaphani specificati, vt subti per se eẽ alterã passioñe. s. frigidũ, in quã passioñe transmutat̃ siue fit trãsmutatio. ergo nõ est alteratio, qa ad hoc, vt sit alteratio reqritur, vt idem subm specificatũ maneat, vt p se subtũ eius, cui^9 est trãsmutatio. ¶ Quo ꝟo ad ꝟba attinet, Ari^les penuria nominuz vtit̃ frigido pro for^a aq̃, ꝛ calido p forma aeris, tñ re vera hęc sunt accñtia, sed p ipsa noiamus substantias. Cũ ꝟo dixit, trãsparentia aut frigida, gręcus codex est corruptus, vel vt Philoponus dicit, vtit̃, vt exẽplo. F Uel fortasse ꝟbuz illud trãsparẽtia accipit̃, vt cõe aeri ꝛ aquę, verbuz frigida accipit̃, vt cõe alys elñtis. s. terrę ꝛ aq̃. mutuo autẽ dico, q̃ legi debet humida.

¶ Si autẽ non, erit alteratio. Xbi gratia. musicus homo corruptus est, hõ autez immusicus gñatus est. homo autẽ, manet idem. Si igitur huius passio non esset ẜm se musica ꝛ immusica, huius qdez esset gñatio, hui^9 aũt corruptio. nũc autẽ passio, hęc manẽt. Ideo hominis qdẽ hęc est alteratio, hois aũt musici ꝛ hominis immusici generatio ꝛ corruptio. ideo est alteratio ẜm talia. Tex. antiquus. c. 75. ꝛ 76.

¶ Si ꝟo non, erit alteratio. vt si musicus homo corrumpatur. generetur autem imusic^9 homo. homo subiectum erit idem. Si quidem igitur huius non passio per se sit musica ꝛ immusica. huius qdez generatio vtiqz erit. Illius ꝟo corruptio. Ueruz qa hominis hę passiones sunt, hois musici, ꝛ imusici hominis, generatio ꝛ corruptio erũt. Nunc ꝟo cum passio hęc subiecti sit manentis, ppterea alteratio ẜm talia est. Dilucidate. cõmẽtarioꝝ eorũdem. G

Com. 75. ¶ Arguit ad oppo^m, si nõ manet eadẽ passio in gñatiõe. tũc gñatio erit alteratio, qa alteratio est mutatio de affectione in affectioñe. Tota igit̃ dubitatio sic cõponit̃, vel manet eadẽ passio aliqua vel nõ. Si sic. tũc eẽt trãsmutatio de eodẽ in idem. Si nõ manet eadẽ. tũc erit mutatio de affectione in affectione. igit̃ alteratio. inqt. Si ꝟo nõ. subaudi manet eadẽ passio, tunc alteratio erit generatio ipsa, vt si musicus homo corrumpatur. generetur autem homo imusicus, homo subiectum erit idem. igit̃ H alteratio. Nec hęc latini intelligere possunt.

¶ Soluit qõnem Ari^les, ꝛ eius solo cõsistit in hoc. q̃ alteratio ꝛ gñatio sola differẽtia subti differũt, nam quando subtũ manet sub vtroqz termino, alteratio est, qñ subtũ nõ manet idem in actu, est gñatio. Tũc pz q̃ siue qualitas aliqua maneat, siue nõ. nõ ppterea gñatio tollit̃, qa nõ ppter terminos est p̃ncipalis differẽtia. sed pp subz. inqt. Siqdem igit̃ huius non passio per se sit. sed forma subalis musica ꝛ imusica. huius qdem gñatio vtiqz erit. Illius ꝟo corruptio. qa in isto casu ppter formę substãtialis euariatioñe subtũ variaret̃ de esse in esse. verũ qa hominis hę passiões ꝛ accidẽtia sunt. gñatio ꝛ corruptio erunt, nõ hois simplr, sz musici ꝛ imusici hominis, ꝛ sic

I ꝓm quid, subiecto ipso manēte eodē. ℭ Concludit solutionē ad mām. ꝛ inqt. Nūc ꝟo cū passio hęc sit manētis. subaudi subiecti, ppterea alteratio ꝓm talia est. Siue igiť maneat eadē qualitas, siue nō, p3 generationem differre ab alteratione. Et sic pōt cōcedi gñationē effici qualitate manēte vna in vtroq3, ꝛ qualitate nō manēte, qm̄ nō penes affectiōes, s3 subra differūt p̄ ꝛ p̄ncipaliter. Ecce quō recētiores textū hūc nō pceperunt.

Recognes ℭ In cōmentarijs legimus hos text⁹ diuisos, verūtamē possunt legi seorsū ꝓm Philoponū. ideo, cui placet prima expō, legat hos diuisos, cui placet expositio Philoponi, legat isimul. Probat ḡ solonem, ꝛ dicit. Si autem nō sit (vt dcm̄ est) sed diaphanū manet, vt subtū per se ꝛ frigidū acquirit vt passio illi⁹, tūc manebit vt subm p se illi⁹ passionis, cuius est transmutatio. ḡ illa gñatio aq̄ ex aere erit alteratio. Exponit hoc p exēplum, ꝛ ponit p

K casū q̄ hō musicus corrūpať, ꝛ hō imusicus fiat de nouo, certū est in hac mutatione, q̄ hō manet idem. Tunc argumētať, si igiť huius hoīs pmanētis musica ꝛ imusica nō essent passiōes. Tūc seq̄reť q̄ quādo hō musicus fieret hō imusicus, esset simplr̄ gñatio vnius ꝛ corruptio alterius, qa gñatio imusicę ꝛ corruptio musicę, q̄ imusica nō acqrereť vt passio hoīs subiecti remanētis, qō est absurdū. Nō eni trāsitus de accidēte ad accidens est generatio vni⁹ ꝛ corruptio alterius, at qa hęc. s. imusica est passio manētis. s. hoīs, ideo hoīs qdē3 hęc est alteratio, hoīs autē musici ꝛ imusici gñatio ꝛ corruptio ꝓ3 quid. ideo est alteratio ꝓm talia, ꝛ tota cā est, qa subtum manet idē, vt illi⁹ passionis p se subtū, ꝛ illa passio acqritur vt passio illius subti. trāsitus ergo de musica ad imusicā est gñatio ꝛ corruptio ꝓm qd, ꝛ simplr̄ alterať, qa manet idē subtū, vt per se subtū eius passionis, q̄ fit,

L qa ꝟo in trāsmutatiōe aq̄ ex aere nō manet diaphanū, vt per se subtū frigidi, qō est forma aquę. ideo hęc non est alteratio, sed simplr̄ corruptio aeris, ꝛ generatio aq̄. ¶ Quo ꝟo ad verba attinet, debes scire ꝟba illa [Nūc autē passio hęc manentis] legunť in codice gręco transposite, sed debēt legi, vt nos scripsimus, ꝛ sic verba vidētur clariora, l3 textus isti fuerūt mihi penitus obscuri, verbū illud [passio] cū dicit. ideo hoīs qdem hęc est passio, corrupte legiť, ꝛ si bene legiť, itelligať p alteratiōe, vt p3. ¶ Aiaduerte q̄ Philoponus rn̄det p̄mo ad hanc dubitationē, q̄ nō sufficit alterationi, vt manet idē specificatū, sed est necessariū vt illud, cui⁹ est trāsmutatio sit passio subti, in quo est trāsmutatio, mō frigidum cui⁹ est trāsmutatio, nō est passio diaphani, sed frigidū

M ꝛ diaphanū eidem subto accidūt. s. materię, ꝛ ideo ꝯiungunť per accidēs. Scdō dicit, q̄ nō est verū q̄ idē diaphanū p̄cise pmaneat sub vtraq3 contrarietate, nec eadē humiditas, nā in aere humidū erat intēsius, in aq̄ remissius, ꝛ sic nō manet p̄cise idē subtū eodē mō specificatū. Tertio dicit. q̄ tota humiditas aeris nūero corrūpitur, ꝛ alia de nouo gñatur, manet tn̄ eadē spē. Quarto dicit. q̄ nō manet eadē humiditas specie in aere ꝛ aq̄, s3 genere. qa differunt ille specie. nec manet eadē3 diaphanitas specie, ꝛ sic multiplex est solutio.

Text⁹ antī. cōm. 77. ℭ Quādo igiť ꝓm quantū est trāsmutatio ꝯrietatis, augumētatio est ꝛ diminutio. quādo autem ꝓm locū, latio. quādo ꝟo ꝓm passionē ꝛ quale, alteratio. quādo aūt nihil manet cuius altera passio est ꝛ accidens, vlr̄ generatio, huius autem corruptio.

Dilucida: te. c. eiusdē. ℭ Quādoqdem igiť ꝓm quātum inter ꝯtraria est mutatio, auctio, ꝛ iminutio sunt. Qn̄ ꝟo ꝓm locum, latio. quādo ꝟo ꝓm passionem ꝛ quale, alteratio. quādo ꝟo nihil manet eius, cuius alterum passio sit aut accidēs oino, generatio est hęc. Illa autem corruptio. N

ℭ Nunc ꝟo quasi exemplariter differentiam tactā declarat. Et eius sermo perspicuus est. Cōm. 77.

ℭ Scdm̄ Philoponū Aris remouet vnā tacitam dubitationē, qs posset dubitare, vtrum oīs mutatio, q̄ est ꝓm accn̄s sit alteratio, ideo rn̄det. d. Quādo ꝟo ꝓm quātū est trāsmutatio cōtrarietatis, augumētatio est ꝛ diminutio, cōtrarietas in quanto est magnū ꝛ paruū, vt p3 in p̄dicamētis. Quādo aūt mutatio cōtrarietatis est ꝓm locū, est latio, siue mot⁹ localis. est aūt cōtrarietas in loco sursum ꝛ deorsum. Quādo ꝟo ꝓm passionē ꝛ qualē est cōtrarietatis mutatio, est alteratio. Qn̄ aūt nihil, hoc est nullū subtū specificatū manet, cui⁹ altera passio sit ꝛ accidēs, tūc oīno est gñatio vnius. hui⁹ aūt corruptio. p3 ḡ non oēm mutationē, q̄ ꝓm accn̄s est, eē alterationē. Recognes O

ℭ Est autem mā, maxime qdē3 ꝛ ppꝛie sub3 generationis ꝛ corruptiōis susceptibile. mō autem aliquo, ꝛ idē alijs trāsmutationibus. qm̄ omnia subiecta, susceptiua sunt contrarietatum aliquarum. De generatione igitur siue est siue non, ꝛ quo modo est, ꝛ de alteratione, determinatum sit hoc modo. Tex. anti. cō. 78.

ℭ Est aūt mā maxime quidē ꝛ principaliter subtū gñationis ꝛ corruptionis susceptiuū. Mō autē quodā ꝛ aliarū trāsmutationū. Quoniā oīa susceptiua subiecta cōtrarietatum aliquarū sunt. De gñatione qdem igiť ꝛ corruptione, siue sit, siue nō. ꝛ quo mō sit, ꝛ de alteratiōe determinatū sit mō hoc. Dilucida: te. c. eiusdē. P

ℭ Fortasse ꝯuenientiā tradit inter gñationē ꝛ alterationem. hoc mō. v3 q̄ mā est sub3 gñationis, ꝛ hęc est sub3 alterationis, ꝛ cęteroꝝ motuū. sed nō eodē mō. Nam generationis subm est p̄mū. Cęteroꝝ ꝟo motuum, pro quāto est subm subtoꝝ, vt alterabilis, augumētabilis, ꝛ mobilis ꝓm locū. Et hoc subdit. Mō autē quodā ꝛ aliarū trāsmutationū, quoniā oīa susceptiua subiecta, sunt subta cōtrarietatū, quaꝝ. v3. subiectū est materia ipsa. ꝛ sic cōmune subiectum est materia. quę dicit patent. Cōmē. 78.

ℭ Circa p̄sens caput multa q̄runt recētiores. q̄rūt enim. p̄mo vtrū in gñatione simplr̄ dicta, fiat ex pte formarū subalium resolō vsq3 ad mām primā, hoc est vtrū nulla for⁹ subalis q̄ fuit in generato remaneat in corrupto, vel ecōtra. ita q̄ solū ex parte subarū nō remaneat nisi mā. ℭ Et arguūt q̄ nō. Tū p̄, qa aliquando staret materia sine forma, qa sumus in istante medio, cū tunc non magis sub vna q̄ sub altera, stabit sub neutra. ℭ Tum 2°, qa elemētarię formę manēt in generato, q̄ p̄erant in corrupto, maxime apud Auerro. vbiq3. ℭ Tū 3°, qa in generatione cadaueris eadē forma corporeitatis remanet. ℭ Tum 4°, qa eadē forma carnis manet, ꝛ ossis, ꝛ cęteroꝝ similarium. ℭ Tum 5°, qa in fętu p̄mo for⁹ introduciť vegetatiua. qa p̄mo vita viuit plātę. secūdo sensitiua. qa secūdo vita aialis. tertio vita hoīs. igiť oēs manēt. Hęc sunt qnque argumenta, q̄ pro exercitatione sat sint. Hāc qōnē prolixe tractauimus in 12° metaph. ꝛ in p̄mo de suba orbis, ꝛ alibi. ℭ Nūc ꝟo alijs pōnibus p̄ Qō ō plali tate foꝛaꝝ. Q p pte negatiua qōnis.

A termissis, tñ duas positiones de pluralitate formaꝝ dicimus utiles, ꝛ ꝓbabiles. vz. ꝙ detꝰ forma corporis, eadem numero in gñato ꝛ corrupto. Et ꝙ denꝰ plures formę partiales similariũ. Ideo p̃mo p̃mã. 2ᵒ 2ᵃᵐ ptractare fas erit, nec expecta a me lõgas pertractationes, quãdo qdẽ quí me vbiqꝫ videt, me vbiqꝫ itelliget.

Q nõ detꝰ corporeitas.

¶ Quidaꝫ itaqꝫ recẽtiores pauciuoces, qui in libro isto scribũt corporeitatẽ cõeꝫ sic refellũt. Primo ꝑ Auer. ꝑ physic. cõmen. 63. ꝛ 69. ¶ Scđo ꝑ Ariˡᵉᵐ 7ᵒ metaph. tex. cõ. 8ᵒ: vbi mãm, nec quid, nec quale, ꝛ id genus asserit. ¶ Tertio, qa idẽ est in equo eẽ equũ, corpus, ꝛ subaꝫ, sed vltia forma dat eẽ equũ. igiꝰ ꝛ dabit esse corpus, ꝛ substãtiaꝫ. ¶ Quarto, nõ est aliqua forma distincta correspõdens cęteris p̃dicatis. igiꝰ nec aliqua correspondens corpori, ꝯñtia videꝰ tenere, qa nulla est maior rõ de vna ꝙ̃ alys. ¶ Et forte argueres ꝑ illasmet rõnes sic. quia duę imo

B plures essent in vno misto formę corporis. pbaꝰ. datur p̃ma a qua accipiꝰ hoc p̃dicatũ cõe corpus. Sꝫ in corporeitate nõ ęquaꝰ oia ꝯueniunt. qa terra ꝛ aqua magis ꝙ̃ terra ꝛ aer. Igiꝰ opꝫ dare vnã aliã in qua p̃rime terra ꝛ aqua ꝯueniunt. Scđo ꝛ fortius daꝰ prima forma corporis in qua oia corpora ꝯueniunt. Et cũ q̃libet forma vltima corpulẽtat. nã vltima equi forma corpulẽtat equũ. Igiꝰ erũt plures formę corporeę. ¶ Quinto, ꝛ ꝙ sit frustra ꝛ ad nihil necessaria, quãdoqdem ꝙ̃cũqꝫ ꝑ formam corporis saluanꝰ. ꝛ ꝑ vltimã saluari possunt.

pᵃ põ d̃ corporeitate.

Ut vo hęc positio intelligaꝰ. Aiaduerte ꝙ ꝑ formã corporis qdam intellexerũt formã mistionis. Imaginanꝰ enĩ ꝙ quãdo elemẽta veniunt, vel stant in mistura, ipsis vel remissis ꝛ cõpactis, vel ipsis corruptis, aduenire formã quãdam in qua saluaꝰ cis elemẽtaria virtus, e qua qdẽ mista re-

C ponuntur in genere corporis misti. Ultra hãc aduenire aiunt specificã ꝛ vltimam formã. vbi causa. in equo forᵃ corporis est per quã equus est corpus mistum virtualꝛ igneũ terreũ, ꝛ id genus. Forma vo vltima est per quaꝫ equus est equus.

Cõfutatio.

¶ Sꝫ pace hoꝝ. mihi videꝰ hanc superfluere. Primo, qa nõ poniꝰ pp ꝯueniẽtiaꝫ in gñe corporis, qa sili rõne, elemẽta sunt corpora, ꝛ sic in elementis deberet eẽ cõis. Nec vt euiteꝰ creatio, qꝛ saltẽ elementarię formę crearenꝰ, qa nihil formę p̃supponerẽt. Nec vt in illa ꝛ ꝑ illã disponaꝰ mã qualitatiue, ꝛ quãtitatiue, qa mã sufficis recipere formã vltimã ꝑ elemẽta ꝛ eoꝝ dispões medias. Nec vt ipm cõpositum sit virtualiter igneũ aereũ, ꝛ id genus, qa forma specifica satis est. q̃re ad nihil poniꝰ. ¶ Scđo, tũc duę formę perfecte essent in eodeꝫ pũcto materię, quod omnes reputant falsum. ¶ Tertio, tunc mistuꝫ eẽt triplꝛ mistũ, formalꝛ quideꝫ

D pp elemẽta quę pmanẽt formalꝛ, ꝙ si nõ manẽt, erit dupliciter mistũ virtualꝛ per formaꝫ corporis semel, ꝛ per formã vltimam, ꝛ semꝑ virtualꝛ.

Alia põ ꝛ ꝓpria.

¶ Propter hęc ꝛ alia alibi dicta. videꝰ mihi ꝓbabilꝛ eẽ dõm ꝙ forma corporis põt accipi secũdo modo, ꝑ forma gñis remoti. Ubi aiaduertendũ ꝙ de cõpositis loqui possumus duplꝛ, vꝛ simplicibꝰ elemẽtis, vel mistis. Si in elẽtis, erũt concedendę duę formę substantiales. Altera qdẽ corporis de genere subę, quã sequũtur dimẽsiones in poᵃ saltem nã. Hęc enĩ est materię coęua, igenita, ꝛ incorruptibilis vti mã ipsa. cũ nec in se, nec suis in qualitatibꝰ ꝯ̃riũ habeat. qa dispõibꝰ certis nõ eget ad hoc vt sit in mã. Põt enĩ stare cũ dispõibus oium gñabiliũ, pp eius idifferẽtiaꝫ ꝛ cõitatẽ, inde vna cũ mã cõstituit indiuiduũ gñis remoti. qđ est corpus. Propter q̃ a grecis quibusdã symbola, h est cõis forma dicta est. Altera vo est forma specifica, ꝑ quã elementũ ipm in specie reponiꝰ. veluti ignis per ꝓpriã, aer silꝛ, ꝛ reliq̃ eodẽ mõ. ¶ At si in mistis loquimur,

E ꝯcedẽdę sunt sex formę apud Auer. Prima est illa corporis, quę oibꝰ symbola hoc est cõis existit. Secũda est elemẽtaria, q̃ sunt q̃tuor sub esse remisso. Tertia est specifica, per quã in specie ipa reponiꝰ p̃dicamẽtali.

Necẽtas corporeitatis

¶ Necessitas vo talis formę corporeitatis. est p̃mo vt euitetur creatio. Ipsa enĩ est vt semẽ materię, qđ incohationẽ vocant gñalẽ, cõfusã, potentialẽ, quę ꝑtinet in poᵃ oẽs formas specificas. Illę enĩ exꝰbũtur ꝑ agẽtia ex tali habitu ꝯfuso. per hoc ꝙ agẽtia diuersa diuersimode mãꝫ disponunt. Ubi nãqꝫ hꝫ nõ p̃supponereꝰ specificę formę nihil formę supponerẽt. ꝛ sic crearenꝰ. Nec valet dicere ꝙ cõpositũ sit, ꝛ sic aliqđ supponiꝰ vt mã, nã saltẽ ipsa forᵃ sit vt quo, ꝛ vt pars, qua rõne ꝛ via ex nihilo formę fieret, qđ pterreret oẽs nãles. vt igiꝰ omnĩ mõ saluetꝰ gñatio ꝛ quo ꝛ qđ, talis corporeitas materię coęua erit vtilis, ꝛ necessaria. ¶ Secũdo poniꝰ vt disponat mãm, ac vt materia ipsa appetat formas. est enim mã valde remota a

F formis, ꝛ nullatenus seipsa appetẽs, qua e re eas recipere nõ põt, nisi sit apta recipe, ꝛ appetẽs, aptitudo autẽ ꝛ appetitus sunt pp formã. ¶ Tertio pp dimẽsiões, nam dimẽsio est materię ęterna vna nũero oibꝰ, nõ põt accidens vnũ nũero esse ęternũ nisi pp formaꝫ, q̃re ob has necessitates hꝫ posita est. Hãc sentit Auer. in 3ᵒ cęli. com. 61. Ait enĩ Ariˡᵉˢ in textu. Opꝫ aũt forte sensibiliũ qdeꝫ, sensibilia, sempiternoꝝ sempiterna, corruptibilium vo corruptibilia eẽ p̃nᵃ. supra quibus verbis Auerro. ita supplet. ꝛ itelligendũ est, ꝓpinqua ꝛ nõ remota, qa p̃nᵃ reruꝫ sensibiliũ remota. nõ sunt sensibilia. vt p̃ma forma ꝛ prima mã. mõ nõ põt per p̃mã formã itelligere, nisi formã corporis, qa nõ dimẽsionẽ, qa est acciñs, ꝛ non p̃nᵐ substãtię. Iteꝫ est sensibile cõe. Et ipse ait. p̃mã formã esse insensibilẽ. ¶ Et 2ᵒ auscultatiõis phicę. com. 15 ingt. Et

G forte intẽdit ꝙ forma dĩ duobꝰ modis. de habitu ꝛ p̃uatione existẽ in pᵃ mã. Ista enĩ p̃uatio quodã mõ non est priuatio simplex, imo est sicut forᵃ materię. Ubi pꝫ eus nõ loqui de p̃uatione ꝑ carẽtia tñ, sꝫ de ea q̃ est habitꝰ, ꝛ quasi forᵃ materię, qđ itelligi non videꝰ, nisi de corporeitate subali. Hęc enĩ q̃dam gñalis priuatio, de qua oẽs formę educunꝰ.

Auerroes

¶ Hãc ꝛ Albertus magnꝰ ꝛ asserit, ꝛ ꝑtẽdit. vt 5ᵒ metaph. trac. 2ᵒ cap. 2. ꝛ 3ᵒ. Iteꝫ ꝛ 9ᵒ metaphysicę. trac. ꝑ. cap. 8. ꝛ alibi. ¶ Hanc qõnẽ Grossatesta Lincon. ꝛ ꝑ physicoꝝ. ꝛ in libro de luce ꝛ lumine, ꝛ aly plures. hãc vocant formã p̃mam, qua corpus siue idiuiduũ corporis corruptiui ꝯstituiꝰ, non ꝙ forma ipsa corporis corruptiua sit, sed vel qa disponit. Tuꝫ ad generationẽ. Tum ad corruptionẽ, vt diximus. ideo cęlestibus corporibꝰ, ꝛ genitis nõ cõis est.

De itermedys forᵉ.

¶ Intermedię vo forᵉ vt elemẽtarię, q̃ sunt elementis specifice ac ꝓprię. in mistis sunt, sed vicẽ hñtes formę vnius gñis, qa ab eis mistuꝫ ꝯstituiꝰ, qđ est idiuiduũ corporis misti, qđ supra ani-

H matũ corpus est, ꝛ infra corpus corruptiuũ, qđ est genus generũ. vt dicit Auer. in paraphraxe Porphyry. Et has actu eẽ in misto cõcedit Auer. ꝛ ab eis intermedię (vt in hoie vegetatiua ꝛ sensitiua vsqꝫ ad specificaꝫ) apđ Auerroem nõ sunt alię a rõnali. qa vegetatiua ꝯtinet in sensitiua, vt in suo toto virtuali, sensitiua aũt ps est aię rõnalis, nã itellꝰ accedẽs ab extra, copulaꝰ parti sensitiuę nobilissimę, q̃ grece dianoea dĩ, apud Auerroẽ cogitatiua, latine tñ discursiua, ꝛ inde rõnalis aia redũdat. In brutis vo vegetatiua ꝛ sensitiua vnã faciunt tñ. eo ꝙ vegetatiua virtute ꝯtineꝰ in sensitiua. Hãc reꝫ Auerro. vult ꝑ de aia. cõ. 89. ꝛ 91. ꝛ 92. cui ꝛ Auicẽ. 6. nãliuꝫ ꝯsentit. pte vltima. cap. penul. Itemqꝫ ꝛ Alber. ꝛ Tho. ꝛ Egidius, ꝛ oẽs fere.

Nõ qõnẽ.

¶ Sꝫ dices. cur vegetatiua ꝯtineꝰ virtualꝛ in sensitiua, ꝛ corporeitas, ꝛ elemẽtarię forᵉ nõ: sꝫ vtrasqꝫ

I actu eē opȝ. Dici pōt hoc eē. Prio/q̄a corporeitas & cęte
rę formę incōnexę sunt. Scdo/quia diuersi ordinis. Di/
uersi qdem ordinis, q̄a op̄atio corporeitatis est ęterna.
Illę sensitiuę & vegetatiuę corruptiuę. Incōnexę xō, q̄a
op̄ationes incōnexę. dimēsio eni & cęterarum op̄atiōes in/
cōnexę sunt. Est eni dimēsio op̄atio corporeitatis, vt sen
sus sensitiuę, & nutrire vegetatiuę. Silr se hȝ vegetatiua
cuȝ elemētarijs formis. Utrū xō hęc positio sit vera, et
ad mentē Auerro. in libro de sub̄a orbis satis diximus.
¶ Nūc ad rōnes recentiorum. Ad p̄mā diximus q̄ inten
tio Auer. est q̄ forma corporeitatis ponat̄ materię coę/
terna, vt posuit Auicē. vȝ. tāq̄ sub̄ȝ vel id p̄pter qd̄ mā
est mā, q̄a tunc oēs alię essent accn̄s. Esset eniȝ illa tunc
specifica. ¶ Ad 2m Aris verbū intelligit̄ q̄ mā non sit
quid, nec quātū, & id genus per eius essentiā. at per for/
K mas eē aliquid horum, nihil p̄hibet. ¶ Ad 3m dixi q̄ esse
equū, & esse corpus, & esse sub̄am, sunt idē in sub̄o. & dif/
ferūt re. q̄a equus corpus est a forma corporis, & equus
a forma equi. vt diximus. ¶ Ad 4m/pȝ sol'o. in alijs eni
non opȝ, q̄a nulla est necessitas. sed hāc p̄esse opȝ p̄pter
causas dictas. Nec valet q̄ tunc esset equus bis corpus.
nā lȝ forma equi cōtineat formā corporis virtute. nō p/
pter hoc supfluit illa. sicut lȝ aurū ꝯtineat argentū virtu/
te, nō p̄pterea supfluit. Et sic cōcedo equū eē semel cor/
pus formalr, & semel virtualr. nec in corporeitate aliq̄
magis vel minus ꝯueniūt. sed in accidentibus corporis.
De formis partium. ¶ Ad 5m pȝ sol'o. hęc de p̄a. De 2a positione hoc est de
formis similariū recētiores qdam tenēt q̄ forma carnis
nō differt a forma ossis, nec illa nerui a forma cartilagi/
nis, imo oēs partes similares vna forma spē sunt, vt vna
forma specie os est os, caro xō caro, & in cęteris id gen9.
p̄a positio ¶ Hanc p̄bant tribus suppōnib9, & rōne sic. Si for' car
nis differret spē a forma ossis. tunc p̄portio dispōnuȝ q̄/
L litatiua, qua educit̄ forma in carne, differret spē ab edu/
cente in osse, vt p̄ primā suppōnē quā ponunt, dicunt pa
tere. Falsitas ꝯn̄tis declarat̄. q̄a tunc pars aię, q̄ educta
est in carne. deberet ēt differre specie a parte aię educta
in osse; ꝯn̄tia tenet. q̄a p̄pter variā dispōnem differētes
formę inducunt̄. ¶ P. Solitus sum arguere. q̄a tunc di
gitus mortuus nō eēt ęquoce digitus, vt 7o metaph. di.
cō. 35. & 39. ¶ Tertio/Ioānes sic arguit. cor generat alia
mēbra, vt in libro de morte di. Et hęc gn̄atio est vniuo/
ca. vȝ. filis ex filii, q̄a ois generatio p̄fecta est vniuoca. 7o
metaph. cō. 22. & 23. & 27. & 12o metaph. cō. 18. & 13. Igit̄
oia mēbra sunt vnius speciei cuȝ corde. & ita vnius for'.
¶ Quarto/Diuus Thomas in partuis suis sic arguit. p̄/
fectior forma virtute ꝯtinet ip̄fectā. Sȝ forma totius,
vt aia est perfectior forma partis. Igit̄ virtute continet
M illā formā partis, quare sola sufficit sine illa ꝯstituere to
5a rō tuȝ mistū. ¶ Quinto supponit q̄ omnes formę sub̄ales
sint eiusdē generis physici. p̄bat. Tum p̄mo q̄ oēs for'
p̄a suppō inter quas est transmutatio sunt eiusdē generis physici.
Cōstat oēs formas inuicē trāsmutari. Tuȝ q̄a generatio
vnius est corruptio alterius. Tuȝ q̄a oēs tādē desinūt p̄
putrefactionē. vt pȝ 4o metheororum. Tuȝ 2o vident̄ eius/
deȝ physici generis. q̄ diuersa gn̄e sunt quę nō hn̄t ideȝ
susceptiuū. 5. metaph. igit̄ genere eadē illa erūt, q̄ conue/
niunt in sub̄o. Tuȝ 3o: q̄a formę eiusdē generis sic se hn̄t
q̄ vna est p̄fectior alijs, penes cuius recessuȝ & accessum
cęterę mēsurant̄. In omni eni genere est dare vnum qd̄
est metrū cęterorum. Sed ita sunt formę sub̄ales vni9 mi/
sti. nā vna est alijs perfectior. vt pȝ. ¶ Petit 2o q̄ duę
formę eiusdē generis physici nō possunt p̄ficere eādem
materię p̄mū. ¶ Patet p̄. q̄a aliter nō essent eiusdeȝ ge
neris physici, q̄a sic diximus esse eiusdē generis physici
formas, q̄a inuicē possunt in eodē subiecto transmutari. N
¶ 2o/si perficerent eādeȝ materię p̄mū, vel ęque pri/
mo. vel vna mediāte alia, nō ęque p̄mo. q̄a ambę essent
ęque vltimę, & sic mistū reponeret̄ ęque p̄mo in diuersis
spēbus. Si xō vna mediāte alia, tūc mā nō eēt imedia/
tum subm̄ oium formarum sub̄aliuȝ. ¶ Tertio/nō potest
ideȝ subm̄ȝ super vnā & eādeȝ partē recipere albū & ni/
gruȝ, q̄a sunt formę eiusdeȝ generis. igitur nec duas for/
mas sub̄ales eiusdeȝ generis. ¶ Quarto/formę contra/
rię vt colores & sapores sunt incōpossibiles, vel vt inten
sibiles & remissibiles, vel vt eiusdeȝ generis. nō vt inten
sę vel remissę, q̄a vt sic cōpatiuntur in tertio colore me/
dio. igit̄ vt eiusdeȝ generis. Quare oēs formę eiusdē ge/
neris erunt incōpossibiles. ¶ Quinto/vnuȝ subm̄ nō
potest simul hr̄e priuationeȝ & habitū. Sȝ forma perfe/ O
cta est habitus, ip̄fecta priuatio. Igit̄ non pōt recipe/
re formas eiusdē generis. ¶ Sexto/ois actus q̄diu suā
potentiaȝ perficit, totalr eaȝ perficit, & occupat, & cōtinet.
De rōne eni actus est p̄ficere, terminare, & cōplere suam
potentiā. sed susceptiuū occupatuȝ, & cōpletuȝ, nihil su/
scipit quousq̄ euacuet̄. igit̄ formę eiusdē generis in eo/
dē recipi nō possunt, nisi priore abiecta. ¶ Ultimo iter
formas eiusdē generis physici est trāsmutatio. Igit̄ vna
tm̄ forma est in vno sub̄o. Ex his cōponit̄ rō sic. formę
eiusdē generis physici, nō recipiunt̄ in eodē sub̄o p̄ se/
cūdam. Sȝ forma totalis & formę similares sunt eiusdē
generis physici. quare non possunt esse in eodem.
¶ Sexto p̄ncipalr arguit, q̄a omne adueniēs enti in actu
est accidēs, vt Auer. 2o de aia. cō. 4. Et p̄ physicorum. cō. P.
63. & 69. Et multas facit rōnes pro & cōtra, q̄ omittantur
causa breuitatis. ¶ Septimo/ex plurib9 existētibus in
actu nō fit vnum. 2. de aia. cō. 7o: quare nō p̄nt eē plures
formę in cōposito. Hęc sunt argumēta p̄ recentioribus. 2a positio
¶ Alij & fere oēs medici tenēt ꝯtrariū. vȝ. q̄ similares p̄/
tes specie differūt, & p̄ ꝯn̄s differūt forma. & ita tot erunt
in vno misto formę, quot p̄tes dissimilares. Ultra quas
erit vna cōis, & totalis reponēs totum in specie. Huic vi
det̄ Auer. 12. metaph. cō. 2. & 6o physi. cō. 59. Plures idu
cūtur rōnes pro hac p̄te, quas alibi recitaui. Nūc xō sci
endū q̄ ois forma sub̄alis est imediate recepta in nuda
essentia materię. Uerū ob p̄fectionem, q̄dā dispōnes pos
sunt p̄cedere tāq̄ non qdē media receptiua, vt quātitas
est mediū receptiuū colorum, q̄a color recipit̄ in substātia
mediāte quātitate recipiēte. Sȝ p̄cedūt tāq̄ mediū dis/ Q
positiuum, q̄a sunt mediū determinationis. nō autē rece/
ptionis. sūme eni mā apta est recipere omnem formā. at
hāc vel illā determinate ob has vel illas dispōnes. Ul/
terius accipiendū ex cōplexionib9 oium partiū dissimi/
lariū resultare vnā cōeȝ dispōnē ita p̄portionatā aię ad
recipiēdū vnā formā, q̄ nō aliā. Mediante eni illa dis/
pōne cōi forma toti9 recipit̄ in sub̄o. non aūt mediante
aliqua illaruȝ particulari cuiusq̄ partis. Propter quod
illa est mediū dispositiuuȝ receptionis, & non receptiuū.
¶ Tūc ad rōnes. Ad primā pȝ sol'o. q̄ lȝ oēs dispositio/ Ad rōnes.
nes specie differant, tm̄ ex oibus resultat vna cōis p̄pria,
p̄pter qd̄ nō opȝ vt partes aię differant, q̄a nō recipiū/
tur p̄tes in partib9 per se, sed totū in toto per se, & partes
in partib9 per accn̄s, vbi aia sit partibilis, vel tota in q̄/
libet parte, vbi sit ip̄artibilis. Sūt qui dicūt aiam p̄ reci
pi in corde, & in partib9 ceteris nō eē formalr, sed pote/
statiue, de quo alibi. ¶ Ad 2m r̄ndet Auer. 7. metaphy.
cō. 39. q̄ digitus mortuus di ęquiuoce penes actū 2m, &
nō penes actū p̄mū, penes 2m quidē, q̄a non ampli9 ope/
ratur operatiōe totius. Penes p̄mū xō nō, q̄a adhuc de
tinet p̄priā partialē formam, donec putrescat. ¶ Ad 3m

dōm/q̄

A dōm/ꝙ in libro de morte non habeť plus niſi ꝙ coꝛ eſt
primū qđ viuit ꝛ vltimū quod moritur,non ꝑpter h ha
betur ꝙ generet alia mēbra.ſ3 ꝙ virtus genitiua medi/
ante eo cętera mēbra generet.℄ Ad 4^m/aurū virtute
continet oē metallū.ꝛ tñ cętera metalla non ſupfluunt.
Sic in propoſito,l3 tota aïa cōtineat partiales formas.
illę non ſuperfluūt.ꝛ cauſa eſt,ga operationes partiales
non prouenirent ab aïa totali ob ſuā perfectionem niſi
adeſſent partiales formę determinantes ꝛ iminuentes
actionē totalis aïę,veluti apō ꝑhōs/deus virtute ꝑha/
bet cęteras intelligentias,ꝛ tñ non ſuperfluunt,ga ſunt
neceſſarię ad effectū determinationes.℄ Ad 5^m/cōce
derē oēs illas formas eſſe eiuſdē generis phyſici,ga in
eodē ſubiecto recipiuntur,ꝛ tñ poſſunt eſſe in eodē pū/
cto materię ordine ꝛ ratiōe diuerſa.v3.quia formę par/
B tiales vt diſpoſitiones totales vt habitus ꝛ perfectio pri
ma materię,ꝛ ſic primā ſuppoſitionē ꝯcederē.℄ Ad
rationes pro ſecunda reſpōdetur quatenus ſunt contra
hanc poſitionē.℄ Ad primā dicendū/ꝙ ſunt eiuſdē
generis phyſici,vel quia ordine quodam in eodē reci/
piuntur,vel quia poſſunt inuicē trāſmutari,non ꝙ vna
ſit terminus alterius,ſed diſpoſitio.℄ Ad ſecundā di/
cendū/ꝙ non ęque primo,quia materia recipit totalem
formā mediantibus partialibus,ꝛ tñ materia eſt ime/
diatū ſubiectū receptionis,non tñ diſpoſitionis.℄ Ad
tertiā/ſilitudo negatur,quia albū ꝛ nigrū non ſunt for
mę ſubordinatę inuicē.℄ Ad quartā/dico ꝙ ſunt in/
cōpoſſibiles/nec ſic nec ſic,ſed quia non inuicē per na/
turas ſubordinatę.Neutra enī ad neutrā ordinať.Sūt
qui dicunt ꝙ idē poteſt eſſe calidū ꝛ frigidū,dūmodo
ex ambobus non reſultet plusꝙ̄ ſit latitudo alterius,qđ
C omitto calculantibus.℄ Ad quintā/vno modo priua/
tio eſt pura carentia,alio modo iperfectio quędā, pri/
mo modo non poſſunt eſſe in eodē reſpectu eiuſdē,ſed
ſecundo modo bene poſſunt eſſe in eodē,cū vna ordi/
netur in aliā.℄ Ad ſextam vbi illa valeret,tunc idem
ſubiectū non poteſt quando recipit formā ſubſtantia/
lē,recipere accidentalē.propter quod dico ꝙ totū oc/
cupat,nec illa recipitur per ſe,vt perfectio,ſed vt diſpo/
ſitio,vt etiā accidentales recipiuntur,ꝛ ſic occupat totū
receptiue,non tñ totū diſpoſitiue.℄ Ad ſeptimam di/
cendū ꝙ non ſemper inter illas oportet eſſe reciprocā
tranſmutationē,ſed hoc modo poteſt eſſe tranſmutatio,
quia mediante vna materia tranſmutatur in reliquam.
℄ Ad ſextā principalē/dicerē,ꝙ forma vltima non
aduenit enti in actu,ſed materię,l3 ꝑcedat aliqua diſpo/
ſitio,vt mediū diſpoſitiuum,ꝛ non receptionis.℄ Ad
ſeptimā patet ſolutio,propoſitio enī Auerrois intelli/
gitur quando illę formę eſſent ęquales,ꝛ vna non eēt al
terius diſpoſitio.ex pluribus enī exiſtentibus in actu eo/
dē modo,ꝛ non inuicē ordinatis,non fit vnū.Hęc po/
ſitio itaq̧ mihi vr̄ ſatis ꝓbabilis ꝛ maxie quia medici te
D ſtantur,ꝛ obſeruatū eſt digitū abſciſſū a radice,mox
applicatū reconfici,ꝛ conualeſcere.Ubi autē nulla eēt
in digito forma ꝑter aïā totius cū primū fuiſſet am/
putatus,aïa deſyſſet informare,quare eſſet digitus ſim/
pliciter mortuus,ꝛ ſic non potuiſſet reſumi.At nos dici/
mus digitū amputatū non eſſe mortuū ſimpliciter,ga
adhuc detinet propriā ꝛ particularē formam,ꝛ ſic eſt
mortuus ſm quid,tale ſm quid mortuū poteſt reuiui/
ſcere,vt patet in ſpaſmis,ꝛ id genus.Sic igitur cōſtat in
generatione ꝛ corruptione nō fieri reſultationē vſq̧ ad
primā materiā.Tū quia manet forma corporis per/
petua.Tū vel maxime,quia poſt mortē per plura tē/
pora manent formę diſſimilares,nec obſtat Ariſtotelis

verbū.In gñatione enī ꝛ corruptione nihil reſtat,quod B
ſit vel ſubiectū receptiuū,niſi ſola materia,quę ſola re
cipit,cętera reſtantia diſponunt.Propterea adycit tāꝙ̄
ſubiecto eodē,ga aliqđ reſtat,ſed nihil tāꝙ̄ ſubtū idē.
℄ Ad rationes principales vna reſponſio ſatis eſt,ꝙ oēs
faciunt pro me,pręter quintā.ad quā dicerē vegeta/
tiuā corrūpi ꝛ generari ſenſitiuā.cui poſtmodū intus
accedit,ꝛ efficitur rationalis,vel q̄ iterū deſinit,ꝛ efficiť
rationalis.℄ Animaduerte ꝙ ſcriptores de' hac re innu/
mera ſcribunt,quę eſſet perdifficile enarrare.Nunc vō
hęc ſatis ſint ad excitamentū.In diuerſis meis ſcriptis
ꝛ lectionibus multa inuenies.hęc ſatis.
℄ Conſequenter quęrunt/vtrū aliquod accidens vnum Qō vtrum
numero maneat in generato ꝛ corrupto. aliqđ acci/
℄ Hic erūt ꝑmo videndę poſitiones extraneę cū ſuis ra dēs mācat.
tionibus.Secūdo dicemus proprias poſitiones. F
℄ Quantū ad primū vna poſitio eſt ꝙ nullum accidens ꝑōnes ꝑ^a
manet idē numero in generato ꝛ corrupto,vt nec dimē/
ſio,nec qualitas,nec aliud tale. ℄ Secunda poſitio eſt 2^a poſitio
ꝙ oïa accidentia ſaltē ſymbola,hoc eſt cōïa manēt ea/
dē numero in vtroq̧.℄ Recentiores decē ratiōes fa Arg^{ta} ꝓ ꝑ^a
ciunt pro prima ratione.decē quoq̧ pro ſecunda,ꝛ oēs poſitione
ſoluūt,ꝛ ꝓbabiliter defendunt vtraſq̧.Pro ꝑma tamē
arguo.oïa alia a primis ſubſtātys,aut ſunt in ꝑmis ſub/
ſtantys,aut ꝑdicantur de primis,vnde in prędicamētis
concludit.deſtructis ꝑmis ſubſtantys,ipoſſibile eſt ali/
quod alioꝝ remanere.S3 deſtructa for^a deſtructa eſt
ſuba ꝑma,igiť ꝛ oē accñs deſtrueť.Scđo/accñtis eē eſt
ineſſe.Igiť eadē inhęrētia nō manēte,non manebit idē
accidens,ſed corrupta forma ſubali,nō manet eadē ihę
rentia.igiť ꝛ accñs corrūpeť.Tertio/corrupto ſubto ꝑ ſe
accñtis corrūpiť ꝛ accñs,ſed ſubtū per ſe accñtiū eſt cō/
poſitū,ꝛ mā eſt ſubiectum remotū,vnde Ari^{les} in h te/ G
xtu ait.materiā eſſe ſubtū cęterarū trāſmutationū,ga
eſt ſubiectū ſubtoꝝ.Igiť materia eſt ſubtū remotum.
Hęc argumēta ſunt ꝑncipalia ꝓ ꝑ^a pōne.℄ Pro ſcđa Arg^{ta} ꝓ 2^a
adducā rōnes recētioꝝ,gbus approbāt eoꝝ poſitiōem. poſitione
Ubi ꝑ ꝓbant ꝙ ſubiectū primarū qualitatū eſt ꝑ^a mā
hoc eſt ſubtū receptionis,at ſubtū denoïationis eſt cō
poſitū ex mā ꝛ forma.Hęc ꝓbant.ꝑ/caliditas in aq̄ ſoli
materię aq̄ inhęret.igiť imediatū receptiuū illi^9 eſt mā,
añcedēs ꝓbať,ga ſi aquę inhęreret,ꝛ nō māę,tūc calor
ageret de per ſe ad corruptionē eāę,ſine qua eē nō pōt.
Nā ageret ad corruptionē aq̄,ſine qua eſſe nō pōt.Se/
cūdo/tūc aliqđ ageret ad corruptionē ſui,ageret enī ad
corruptionē aq̄,ſine qua nō poſſet eē.Tertio/illi ihęret
calor de cui^9 po^a educit formā ſubalē.Cōſtat aūt formā
ſubalē educi de ꝑ^a mā.igiť hęret materię.Quarto/ſi ca/
lor aq̄ inhęreret,tūc amoto calefaciente non deberet aq̄
calorē corrūpere,eſſet enī idē agēs ꝛ paſſū.Scđa ps
cōcluſionis p3 apud vulgares,loquēdū enim eſt vt plu H
res,ſentiēdū vt pauci,mō vulgares ꝑ eiuſmodi accñtia
denoïant ſubiecta ꝛ cōpoſita.his p3 ꝙ q̄litas ſymbola
manet eadē nūero in gñato ꝛ corrupto. ꝓbant 2^a.ꝑ/ga
eiuſmodi ꝑmę q̄litates cū ſymbolę ſunt,nō corrūpūtur
ad corruptionē ſubti,ga mā ꝑma eſt earū ſubtū,nec ꝓ/
pter ſucceſſiū cōtrary,ga ſunt ſymbolę.Scđo/ſi deſine
rent in aduētu formę,tunc forma educeretur a mā ſine
agente,quia nullum eſt agens ꝑſens.Secundo patet ꝙ
dimenſio etiā manet eadē numero in generato ꝛ corru
pto,nā ſubtū dimēſionis eſt mā,q̄ manet eadē.℄ S3 Confutatio
(vt mihi videť)iſti verā forte ꝯcluſionem per falſa ꝑn/
cipia perſuadent,acceperunt enim primas qualitates i/
mediate ꝛ per ſe fundari in materia prima.Quod ſtare
nō poteſt.Primo/quod de ſe nō poteſt imediate termi

I nare dependẽtiaz accidentis,nõ videtur esse imediatuz
subiectũ accidentis,sed mã non põt terminare depẽdẽ-
tiaz accidentis,qa non est in actu,qd est primuz & princi
pale independens,igitur non potest esse imediatũ subie
ctuz accidentis.Secũdo quero/vtrũ ex qualitate illa re-
cepta in materia,& ipsa materia fiat vnuz per se,vel vnũ
per accidens,non vnũ per se,igitur vnum per accidens,
sed omne tale per accidens psupponit tale per se,igitur
aliquod vnuz per se erit prius illo vno per accidẽs.Ter
tio/tunc qualitates ille essent substãtia,vt deducit Auer-
roes,declaratur.qa vel sunt actus,vel potẽtia,si potẽtia,
igitur non agẽt,si actus vel a se,vel ab alio,non a mate-
ria,qa non ens in actu,non erit causa essendi in actu,si p
se,igitur erunt substãtie,nã substantia est illa que per se
est in actu.Quarto/si prime qualitates essent in p̃ma ma
teria,& forme substãtiales in materia,vel eque p̃mo,vl
K ordine quodã,si eque primo,tũc ambe essent equales,&
nulla esset prior altera,si ordine quodam,vel substantia
prima,& habetur intentũ,vel qualitas prima,& tũc nulla
esset via,quare magis forma erit substãtia,q̃ qualitas.
Propter hec videtur mihi suas rationes nõ simplr con
cludere.¶ Ad p̃mã dico q̃ calor aque soli aque heret
vt in subiecto,& cõcedo q̃ per se agit ad corruptionem
sue cause,non inquantũ sua causa naturalis,sed vt cau-
sa violẽta,cum qua non stat nãliter,sed violenter,pp̃ter
presentiaz agẽtis.¶ P̃.Non est absurduz, vt corrũpat
eius causam,vt instrumentuz alterius.¶ Ad 2m conce-
derez aliquid agere ad corruptionez sui per accidens,vt
de flãma satis patet.Silr de calore naturali aialis, qui
agit resoluendo humiduz,per se quidez agit resoluendo
humectũ,per accidẽs cõtra se.¶ Ad 3m/ratio illa potest
reduci,qa nulla forma agit in subiecto in quo est,quare
vbi calor in ipa mã est,ab ea nihil educet,melius igitur
L dici potest q̃ est in aqua,& a materia aq̃ educit,& sic põt
concedi aliquod accidens educere a subiecto in quo nõ
est primo & per se.¶ Ad 4m cõcedo/q̃ amoto calefaci-
ente aqua reducit se,vbi & a quo disputabitur.
¶ Tunc ad rationez primaz pro p̃ma conclusione patet
solutio.¶ Ad secũdaz vo dicerez/q̃ in instante medio
forma est educta,vnuz eniz est instãs corruptionis & ge-
De opione Auerrois. nerationis,& pp̃terea non educitur absq̃ agente. Sup-
est modo de opinione nostra aliqua dicere,naz in libro
de substantia orbis copiose diximus,nunc vo breuibus
perstringemus.Accidentia itaq̃ sunt in multiplici diffe
rentia,quedaz eniz sunt cõmunia oibus generatim tam
vz.mistis,q̃ simplicibus,vt dimẽsiones que possunt cõ
siderari vt interminata,vel vt terminata.vt quidez in-
terminata,insunt quidez cõpositis, sed ratione materie,
ideo sunt coeterna materie,a quibus nunq̃ materia ex-
poliatur,quoniã sunt oibus symbola,hoc est cõmunia,
M vt vo terminata insunt cõpositis,sed ratione forme,p-
pter quod hac rõne non sunt materie coeterna,quedam
sunt cõmunia tñ mistis,vt albedo & nigredo,& id gen9,
que quidez vt interminata,sunt quidẽ in misto,sed rõne
elementarie materie,vt vo terminata,sunt in misto,sed
ratione forme misti,que nõ sunt simpliciter materie co-
eterne,sed tãdiu permanent,q̃diu eoruz fundamentuz
perdurat vt mistio,& proportio elemẽtaria,qua resolu-
ta,mox corrũpuntur,quedaz vo cõmunia sunt tñ sim-
plicibus siue oibus vt forte raritas,siue pluribus vt dia
phanetas,siue duobus vt caliditas aeri & igni,que vt in-
terminata,elementis quidez insunt,sed ratione materie
prime,vt vo terminata,insunt elementis & ratione for-
me elementarie.hec tãdiu permanent,q̃diu symbolum
siue cõmunio subiectoruz permanet.Si eni ex igne aer

fieret,caliditas p̃maneret,& diaphanetas,qa restat sym- N
boluz,at vbi ex igne terra fieret.proculdubio oino cali-
ditas & diaphanetas corrũperentur,qa non symbolum
succederet,sed contrariuz,quedam vo sunt propria vni
speciei,& cuilibet indiuiduo eiusdẽ tñ,vt risibile homi-
ni,& id genus,hec oino insunt cõpositis,& ratione forme.
¶ De accidentibus igitur simpliciter symbolis siue cõ-
munibus oibus taz mistis q̃ simplicibus, non est dubi-
tanduz,q̃ illa vt interminata manent eadez in generato
& corrupto.imo(vt dixi)sunt eterna materie,quoniã vt
sic non habent contrariuz.Silr vbi essent aliqua ac-
cidentia symbola oibus simplicibus tñ,illa essent simi-
liter materie coeterna,& remanerent eadez in generato
& corrupto,a quibus mã nunq̃ denudaretur,si de acci-
dentibus cõibus soluz mistis.Joannes dubitauit an ea- O
dez numero maneant in generato & corrupto.Uez apd
Auerroez quando generatum & corruptũ sunt symbola,
hoc est q̃ conueniãt in eadez mistura,que est fundamẽ-
tuz accidentis,illa manent eadẽ numero in gñato & cor-
rupto,vt quãdo ex viuo fit cadauer.Apud eni cuz rema
net eadez mistio,non punctualis,quia adhuc staret vi-
ta,ideo albedo eadez manet,& id genus. At quando mi-
stuz resolueretur in simplicia,tũc talia non permanerẽt,
quia ablatuz esset iaz fundamentuz eoruz,ideo eiusmo-
di accidẽtia non sunt materie coeterna,nisi tãdiu q̃diu
durat mistio sub tãta pp̃ortione sub quãta potest ee fun
damentuz illoz.Hec concedit Auicẽna primo sue suffi-
ciẽtie.ca.7.de cicatrice,quã restare ait in cadauere. Ubi
tamẽ accidentia sunt pp̃ria,illa desinunt desinente for-
ma,incipiuntq̃ ea incipiẽte.Sed de termino taz quali- P
tatis interminate,q̃ dimẽsionis,esset magna dubitatio,
veruz quia rẽ hanc in libro de substantia orbis plene de
clarauimus,nũc pro exẽplo sufficiat scire terminũ quã-
titatis significari certo extẽsionis nũero,vt extensio lon-
gitudinalr tripoda,latitudinalr tripoda,altitudialr tri-
poda,terminus est dimẽsionis,quantitas vo terminata
est quãtitas tripodaliter lõga/lata/& pfunda.Terminus
vo qualitas significat certo nũero intẽsionis veluti in-
tensio vt quatuor.Uerũ nunc satis,qui eniz vult intelli-
gere positionẽ meã,legat totũ me vbiq̃.¶ Sz cõtra h'
maxie de dimẽsionibus interminatis arguit Thomas
in libro de nã materie,& dimẽsionibus iterminatis, pri-
mo qa eiusdẽ dimensiones interminate vel sunt educte
de potẽtia materie,vel nõ,si educte.igit nõ materie coe
terne vt satis pz.Si nõ educte,tũc nõ erũt tñ duo prin-
cipia in cõstitutione rex nãliuz,mã.vz.& forma,sed etiaz
tertiũ.vz.dimẽsiones,oẽ enim qd manet & nõ fit ex aliq̃
necesse est eẽ p̃nm p̃ phyſi.Itẽq̃ accidẽtia haberent aliq̃
p̃n° alia a p̃ncipijs substãtie,dimẽsiones.Lqd ẽt cõcedit Q
Auer.dũ dicit terminatas dimẽsiones ex intermiatis fie
ri.Secũdo/ille dimẽsiones vel diuidũt materie p̃tes ad
inuicez,aut nõ.Si diuidũt,cum ois diuisio fit ab aliquo
actu,mã haberet distinctas p̃tes actu,& nõ hẽet illas ab
aliq̃ forma subali,qd est ipoẽ,cuz mã non habeat esse,
nisi a forma subali,si vo non diuidũt,nisi in potentia,ad
nihil ponunt in mã,qa in mã nuda est potentia ad diui-
sionẽ partiũ,quã acqrit introducta forma.¶ Tertio/i-
possibile est dimẽsionũ essentiã itelligere sine eẽ,eẽ eniz
est primũ oium actuuz.igitur sine actu nõ est intelligere
dimẽsiones in mã.¶ Quarto/cũ ex mã & dimẽsiõe vnũ
fiat,vel per se,vel per accidens,non per se,quia tunc ex
subiecto & accidente eẽt vnuz per se,si per accidẽs, cum
omne per accidẽs reducat ad per se,oportet vt p̃sit ali-
qua alia cõpositio per se ante dimẽsiones.& illa non põt
esse nisi ex forma.¶ Quinto/omne qd pertinet ad ge-

nus aliqd

A nus aliquod, aut cõtinet̃ illo in genere vt species, aut vt
indiuiduũ, aut genus, vel est reducibile ad genus illud
vt principiũ reducitur ad genus principiati, ꝛ priuatio
ad genus habitus sui, ꝛ pars ad genus sui totius. dimen
siones illę non sunt in genere quantitatis vt species, vel
indiuiduũ, aut genus, cum oĩs species sit determinata
respectu generis, ꝛ oẽ indiuiduũ respectu speciei, ꝛ oẽ
genus respectu generalissimi, nec vt principiũ, q̃a prin/
cipium dimensionũ non est dimensio. Prima enim di
mensio est linea, cuius principium est pũctus, nec vt pri
uationes, q̃a priuatio non habet essentiã, illę dicunt̃ es/
sentię quędã, nec vt partes ad totum, totũ enĩ in quã/
titate habet partes determinatas per certas dimensio/
nes, modo dimensiones interminatę nõ sunt partes ali/
cuius terminatę. ¶ Sexto si dimensiones in materia
essentiã habent, poterunt definiri, ꝛ non nisi per subie/
B ctũ in quo sunt, ꝛ sic oportet definire illas per esse ma/
terię, sed materia nullũ habet esse, nisi propter formã,
igitur oportet dimẽsiones materię inesse ꝑpter formas.
¶ Septimo interminatũ ꝛ incertũ non spectat ad ra
tionẽ naturalẽ: q̃a vltra certũ non se extendit physic᷒.
¶ Octauo sicut aĩal simpliciter fit ex non simplr̃ ani/
mali, ita dimensio simpliciter, qualis est terminata, fiet
ex non dimensione simpliciter. Hęc autẽ nihil est. igit̃
dimensio interminata nihil erit. ¶ Nono cuiuslibet lõ
gitudinis termini sunt puncta. igitur non potest poni di/
mensio interminata, nisi ponantur puncta, sed punctus
interminatus nõ est. igitur nec dimẽsio intermĩata erit.
Hęc sunt potiora argumenta diui Thomę, ꝛ lʒ aliq̃ ho/
rũ ↄsoluerĩ in libro de sub̃a orbis, nũc iterũ ↄsoluemus.
¶ Ad primũ diceret Auerroes eiusmodi dimẽsiões nõ
esse eductas de potẽtia materię, sed esse materię coęter
C nas, ꝛ concederet q̀ non tñ duo sunt principia constitu/
tionis, imo ait dimensionẽ esse principiũ, ꝛ substantia/
rum ꝛ accidentiũ, ꝛ lʒ Ari[les] enumerauit duo tñ vt for
mam ꝛ materiã, dedit intelligere dimensiones, q̃a sunt
propriũ propriorũ materię, sicut qui dicit hominẽ di
cit risibile. Similiter principia accidentiũ sunt illamet
quę sunt substantię, ꝛ dimensiones sunt principia sub̃a/
rum vt dicit: ꝛ secũdo accidentiũ. ¶ Ad 2[m] tenẽdo for
mã corporeitatis, argumentũ solutum est, q̃a materia
habet aliquẽ actũ ↄfusũ ꝛ potẽtialẽ, ꝛ sic diuidit̃. Sed
non tenẽdo, diceret Auerroes q̀ dimensiones illę diui/
dũt partes materię nõ terminata diuisione, q̃a lʒ per il/
las mã sit in loco, non tñ in certo dato loco, ꝛ diuisio hęc
sic interminata, nõ est ab aliquo actu, nisi interminato ꝛ
cõfuso, cuiusmodi est illa dimẽsio. ¶ Ad 3[m] concederet
Auerroes si dat̃ forma corporis vt diximus q̀ illę sunt
in mã cũ esse, q̃a ꝑpter formam corporis, vbi non dat̃
D illa forma, diceret q̀ illa dimensio est ibi ſm eẽ ꝛ essen/
tiã, quales esse ꝛ eẽntia cõpetunt dimensioni vt quãti/
tas est extra suas causas, ꝛ tale eẽ nõ est a forma substã/
tiali, sed põt esse a forma accidẽtali vna cũ materia ipa.
¶ Ad 4[m] vbi datur forma corporis, dubitatio soluta ẽ
quoniã p̃cedit cõpositio ex materia ꝛ corporeitate, vbi
nõ datur, tũc diceret q̀ illa cõpositio est per se vno mõ,
ꝛ per accidens alio mõ, vt ex risibili ꝛ hoie, lʒ siue sic si/
ue sic, non ante oẽ cõpositũ per accidẽs opʒ semꝑ prę/
cedat cõpositũ per se, sed sat est vt p̃cedat aliqđ. qđ est
ens seipso, vt mã, quę vt materia est ens seipsa, q̃q̃ esse
actuale habeat a forma. ¶ Ad 5[m] teneri potest qđlibet
illoꝝ, tamẽ videt̃ mihi veri᷒ q̀ dimẽsio sit per se in ge/
nere vt species ꝛ indiuiduum speciei, ꝛ concederẽ q̀ est
terminata essentialiter vt in genere, sed accidentalr̃ iter/
minata, veluti color vt color est essentialiter terminat᷒,
at vt respectu latitudinis gradualis quę non est de eius E
essentia, interminatus est, ꝛ sic cõcederẽ illas dimẽsio/
nes in genere terminatas esse, q̃a nihil deest, quod perti/
net ad rationem generis, qua ratione diceret q̀ dimẽsio
terminata non est per se in genere, q̃a superaddit termi/
nũ, qui est vt accidens, linea enĩ est in genere, sed nõ vt
bicubita, vel tricubita, sed vt linea. ¶ Ad 6[m] fortasse cõ
cederet q̀ illę sunt definibiles per materiã, ꝛ ꝑ formã,
non quidẽ quę est actu in materia ante illas, sed post il/
las, non enĩ oportet vt oẽ definiens sit prius tẽpore re
definita, sed sat sit vt sit prius quo ad nos, ꝛ sic in defini/
tione illarũ ponetur materia vt subiectũ, forma ꝟo vt
terminus. ¶ Ad 7[m] ratio friuola est, q̃a sunt intermina/
tę respectu dimensionũ actualium, sed forte terminatę
ſm cognitionẽ, ꝛ hoc potest ꝑtinere ad physicũ. ¶ Ad
8[m] diceret Auerroes nõ esse simile, q̃a non tñ propter F
generationẽ ponuntur, sed vt materia prędisponatur,
insuper corpus ex non corpore fieri est ĩpossibile, at ani
mal ex non aĩali est necessariũ. ¶ Ad 9[m] diceret q̀ cu/
iuslibet longitudinis terminatę termini sunt puncta, de
hac enĩ loquunt̃ mathematici. Sʒ lõgitudinis p̃dicamẽ
talis abstrahit a pũctis, sed sicut est in potẽtia ad termi/
nũ, sic ad puncta. Unde apud Auerroẽ puncta nõ sunt
de rõne linee vt linea est in gñe, sed vt linea est termina/
ta, q̃ nõ est in genere. Hec Auer. ¶ Verũ aiaduerte q̀
vbi dat̃ forma corporis de qua disputatum est, rõnes
hę friuolę essent, at vbi nõ dat̃, opʒ laborare, vt dixi/
mus. De mẽte enĩ Auerrois certũ habemus dimẽsiões
esse, nõ tñ formã illã p̃esse. Sʒ vtrũ dimensio intermia/
ta p̃sit in materia vt in actu, an vt in potẽtia, ꝛ si in potẽ/
tia: quo mõ, ꝛ per quid terminet̃ ꝛ reducat̃ ad actũ, non
parua est ambiguitas, verũ hęc oĩa diximus in libro de
sub̃a orbis, ꝛ tu q̃re illic, vbi si hęc illis, ꝛ illa his copula
bis, nihil tibi icerti relinquet̃. ¶ Restat nũc soluere ar/ G
gumẽta ꝑ prima positione. ¶ Ad p̃[m] dicerẽ q̀ destru/
ctis primis substãtijs ſm se ꝛ quolibet sui, nihil restat, i/
mo nec mã, cũ illa sit aliq̃d p̃mę substãtię, ex hoc nõ ha
bes, nisi q̀ accidentia sunt in p̃mis principalr̃, vel rõne
materię. ¶ Ad 2[m] dicerem q̀ in accidente interminato
restat eadẽ inhęrentia, q̃a restat ratio inhęrendi, vtpote
materia. In ipso ꝟo terminato non restat, ideo nec ipm
vt sic restat. ¶ Ad 3[m] solutio patet. subiectũ accidentis
interminati denoiationis est cõpositũ, ꝛ sic Ari[les] intel/
ligit, at accidentis vt interminati, est prima materia, quę
restat in vtroq;. ¶ Ex his patet in accidentibus nõ fie/
ri resolutionẽ vsq; ad materiã primã. Uerba Aristo
telis ab oĩbus glossantur, quare hęc satis pro nunc.
¶ Consequẽter q̃rũt, vtrũ idem effectus numero possit a Qõ pl̃chra
quolibet pluriũ agẽtiũ gñari, vt idẽ Caius a Platone ꝛ
Socrate, ꝛ arguũt recẽtiores multis rõnibus q̀ sic. Ego H
tñ arguo vnica rõne q̀ sic, q̃a agens nõ est aliquid actu
ipsi᷒ effect᷒, igit̃ ꝑ diuiã agẽtiũ nõ differunt effect᷒. Sʒ
cõtra hoc est Ari[les] ꝛ Auerroes, 12. meta. cõmen. 11. Ab
agẽte vno in passũ vnũ non exit nisi effectus vnus.
¶ In ista quęstione primo videndũ est de causis intrin Ordo qõ/
secis. secundo de extrinsecis. nis.
¶ Quantũ ad primum quidam antiqui tenent q̀ idem
numero effectus potest esse a diuersis materijs nũero.
Cuius positionis fuit Dauidanus monacus. Uerũ distin Põ Dau/
guit de cõposito, q̃a vel eius forma est ꝑpetua, vl̃ corru/ iani.
ptibilis educta de potẽtia materię, tũc vult q̀ idem hõ
numero simpliciter, potest esse a diuersis numero mate
rijs, nã cõtinuo materia fluit, ꝛ rationalis aĩa eadẽ nu/
mero existit. Nõ tenet ipse q̀ principiũ indiuiduatio/
nis est forma, quare omnino idẽ homo numero eẽ põt,

I vbi mā sit altera, at si forma est corruptibilis, cū ipsa si/
mul fluat cum materia, etiā sicut materia alia atq alia
est, sic forma alia, quare nō pōt idem effectus numero
eē, vbi forma sit corruptibilis, si mā altera sit.

Ad rōnē. ¶ Tunc ad rōnem hoꝝ pꝫ solo, potest eni cōpositū esse
idē, altera essentiali parte euariata, qa cōpositū est pro/
pter formā, et nō ꝓpter materiā, et sic pꝫ ꝙ idem homo
potest eē a diuersis hominibus, lꝫ idem equus non a di/
uersis equis. Naꝫ homo habet formā inuariabilem om/
no equus vero variabilem. Secundo patet idem esse cō/
positum numero variata materia, et hoc quando cōpo/
situm formam habet inuariabilem, potest eni tunc ma/
teria fluere et refluere forma ipsa existēte eadem.

Pō propa ¶ Mihi tñ videt ꝙ lꝫ hec positio sit ꝓbabilis, tamē vr
cōtra Arilem et rōnem. Cōtra Arilem quidem, qa compo
situꝫ nō est aliud nisi ꝓpter materiā. 7° metaphy. te. cō.
K 28. et ibidem tex. cōmē. 20. et. 21. et 8° metaphy. tex. com.
8. et. 12. metaphy. tex. cōmē. 49. et pmo celi. te. cōmē. 92.
igitur vbi mā altera est, compositū ipsum alterū erit, et
ita euariata mā, et forma, et cōpositū variabunt. ¶ Cō/
tra rationem vero, primo, qa materia est essentiale indiui/
duo sicut forma. igitur sicut indiuiduum non est idē, for
ma ipsa euariata, ita et ipsa materia euariata, erit compo
situm alteruꝫ. Secundo, Socrates senex differt a seipo
puero, vel propter formā, et hoc non, qa anima rationa/
lis est eadeꝫ, vel ꝓpter materiaꝫ, et habeo propositum.
Tertio, compositū congregatum non est aliud ꝙ sue p/
tes simul iūcte. p physicoꝝ. cōmen. 17. igitur vna parte
Dubium. alterata, totuꝫ non erit ideꝫ. ¶ Sed queres vtrum vna
forma numero possit in diuersis materijs numero tota/
R. recētio/rum. libus inesse. ¶ Respōdent recentiores ꝙ non. Tuꝫ pri
mo, qa forma non est aliud ꝙ materie formatio. sed di/
uerse materie non est vna formatio, igit nec vna forma.
Tum secūdo, qa vna figura numero non potest eē in di
uersis materijs. igitur nec vna forma. Tuꝫ tertio, qa tūc
vna forma posset bis generari, vt deducūt, quare patet
L si anima vnius equi non fuisset genita in materia illius,
ppa posi° nunꝗ amplius generari posset. ¶ Sed hec res sic sim/
pliciter audita, non sonat omnibus, pmo nō sonat Auer/
roi, qui vnum intellectū materialem numero ponit for/
mam omium hominuꝫ specificam et vltimaꝫ, vt declaraui
in libro de beatitudine. Constat autem homines esse ma
terias totaliter diuersas. Secundo vna intentio numero
coloris est in oculo, et sensibus interioribus. ¶ Propter
hec videtur mihi esse dicendū cum Peripateticis pmo
ꝙ forma eterna est vna numero, et esse potest in diuersis
materijs totalibus, vt deus est forma omium orbiuꝫ pma.
2° celi. cōmēto. 71. et. 42. et. 12. metaphysice. cōmen. 41.
Itemq rationalis anima vna numero est in sene, ꝙ pre/
fuit in iuuene, vbi materie sunt omino et totaliter diuerse
apud monacum. Dico secūdo ꝙ in formis intentionali/
bus vna forma numero potest esse in diuersis subiectis, vt
M vna numero coloris intentio est in diuersis oculis diuer
sorum hominuꝫ. et hoc qa intentionalis et illimitata, sꝫ lo
quendo de forma reali et generabili, vna forma numero
non pōt esse, nisi in eadeꝫ mā, et ad hoc valent rōnes re/
centiorum, qa forma illa non est aliud, ꝙ formatio ma/
terie, et ita vt materie differūt, sic forme. Hec de pmo.

De 2° ¶ De secūdo vero inueniuntur plures modi dicendi, am/
bo tamen reducuntur ad idem. Naꝫ agens influens est
agēs per se, et per propriam nām, agens non influēs, est
agens per accñs. Et ꝓpterea ambo modi sunt vnus mo
dus, et ita quicquid est contra primū modum, est contra
2m. Tunc dicunt ꝙ idem numero effectus potest effici a
pluribus agentibus per accidens, vt idem numero bos

N potest a pluribus interfici. Secundo dicunt ꝙ idem nu
mero effectus non potest produci a pluribus agentibus
per se, probant. qa tunc ideꝫ bis fieret, et hoc tenet Auer/
roes, 12. metaphysi. cōmento. 11.

¶ Sed hic modus deficit. pmo, qa Socrates a Platone Impugñio
fit, et non per accidens, nec per se. igitur illa distinctio est
insufficiens. Secūdo, qa per hanc responsioneꝫ non pa/
tet si ideꝫ homo numero possit esse a pluribus patribꝰ
Propterea animaduerte pmo ꝙ agens est duplex. per
se, et per accidēs, per se est qđ per naturaꝫ agit, et sic So/
crates pater est agēs per se respectu Platonis filij. p ac/
cidens quod non agit per naturaꝫ, sed est remouens pro/
hibens, vel applicans actiua passiuis. Iteruꝫ per se agē/
tium aliud per se ordinatur in effectuꝫ, vt celuꝫ. Aliud p/
accidens vt auus ad patreꝫ, et pater ad filium.

O Pō magꝛ ¶ Tunc quidam magni Theologi tenēt. Primo ꝙ ideꝫ
effectus numero potest esse a pluribus causis per acci/
dens, vt patet de boue interfecto. Tenēt secūdo ꝙ ideꝫ
filius quo ad materiā et formā pōt esse a diuersis patri/
bus. pbāt, qa corpus hominis vel fit solum a menstruo
mulieris, vel etiā a mēstruo et semine viri, cuꝫ ambo ge/
nerent ex suꝑfluo alimēti, vbi idē sit alimentū et cibus,
idē suꝑfluet, et ideo pōt esse idē filius numero a patribꝰ
diuersis, qa potest idē alimentū superesse. Tenēt tertio,
ꝙ idē effectus numero nō pōt effici a diuersis agētibꝰ p
se et essentialr ordinatis, et hoc cōcedūt recentiores.

¶ Sed pace hoꝝ dixerim, hoc stare non potest. Primo, Impugñio
qa si ideꝫ numero filius potest esse a diuersis patribus,
tūc idē numero potest redire, declaratur, qa ideꝫ alimē/
P tum potest superfluere ante et post mortē. igit pōt redi/
re post mortē. Secūdo, tunc generatio naturalis nō eēt
ordinata, declaratur. quoniaꝫ primuꝫ principium vnde
motus est contingēs, igit et motus ab illo erit contingēs,
et sic generatio erit contingens, et inordinata.

¶ Propter hec videt mihi ꝙ solū ab agētibꝰ p accidēs ppria pō
possit ideꝫ numero effici, quoniā talia non agūt, sed ma/
gis remouent impedimēta, quibus actio nō erat. Argu/
mentū coꝝ iaꝫ est solutuꝫ, nā lꝫ idem alimentū numero
possit esse, nō tñ ideꝫ nutrimentū actu, qa colores deco/
quētes differūt, adsunt alie rōnes, qbus differunt semi/
na. ¶ Tunc ad rationeꝫ in principio q̄stionis patet solu
tio. ¶ Ulterius q̄runt, vtruꝫ in quolibet plurium instā/ Questio
tium idem numero generabile datuꝫ possit generari. vt
si Socrates sit genitus in. a. instante, vtruꝫ ipsum potest
vel potuisset eē genitū in. b. instante. Omissis argumen/
tis. pmo videbimus de motu. 2° de re mobili.

¶ Quantū ad primū quidaꝫ recentiores tenēt ꝙ nō, vbi
primo petūt tēpus p̄teritū non posse non esse p̄teritū,
Q quia aliter p̄teritū esset futurū, qđ est simpliciter īpossi/
bile. Petunt secūdo motū esse tēpus, vel saltem consigni
ficare tempus. 4° physice auscultationis. tex. cōmē. 99.
Petunt tertio motum esse aliud a mobili, qa motꝰ suc/
cessionem, mobile permanentiaꝫ importat. Tunc tenēt
tria. Primuꝫ ꝙ motus celi factus in vno tempore nō po
tuit esse alio in tempore, probant. qa motus, vel est tem/
pus, vel importat tēpus, sed tempus factuꝫ non pōt nō
fuisse. igit motꝰ factus in. a. tēpore, non potest non fuisse
in. a. tēpore, ex hoc sequitur ꝙ impossibile est motū celi
factuꝫ in vno tēpore, esse in alio, vel fuisse in alio.

¶ Secūda ꝓ. Nullus motus inferior pōt eē in alio tēpo/
re, ꝙ in eo in quo est. Prio, qa oēs alij depēdent a pmo.
8. physicoruꝫ ad principiuꝫ. Secūdo, qa remotio princi/
palis cause remouet effectū, modo motus celi est prīci/
palior causa omium motuum. Ex quo inferunt ꝙ eundeꝫ
cursum numero, quem Socrates hodie facit, non potu/
isset fecisse

A issēt fecisse alio in tempore. Item sequitur ꝙ si Socrates mouetur aliquo motu hora vigesima, si expectasset vsq; ad horam vigesimāprimam, nō potuisset istomet motu fuisse motus, lz potuisset alio.

ℭ Tertia ꝯ. illud qd̄ acqrit̄ per motū aliquez totalē tāq̄ eius ꝓprius terminus extrinsecus, īpossibile est acqri ꝑ aliū. probāt. qa alius terminus est alterius mot⁹, vn̄ motus vel ipse terminus est, vel numerat̄ ob terminum. 5° phyficorum. cōmē. 9. quare vnus terminus non pōt eē, nisi per vnum motum tm̄.

ℭ Alij ⁊ famosi Theologi dicunt q̄daz cōtraria his. Primo eni petunt tp̄s nō eē motum, pz qa tp̄s est mēsura, ⁊ motus mēsuratū, mō mensura est alia a mensurato. Ex hoc inferūt ꝙ plures motus pn̄t esse in vno tpe, qa plura pn̄t mēsurari vna mēsura. Secūdo inferunt ꝙ vnus motus pōt mensurari diuersis mensuris vicibus diuersis, vt idē pānus pōt mēsurari bis vlna. Secūdo petūt

B ꝙ hi motus nō depēdent ꝑ se a motu cęli. sed ꝙ hę causę sunt subordinatę illi, nō tamē depēdentes. Ex hoc sequit̄ ꝙ in diuersis motib⁹ cęli potest esse vnus ⁊ idē motus inferior. Tertio petūt ꝙ motus diuersi possunt esse ad vnū terminuz numero, pz de locali recto ⁊ circulari. Tunc dicūt p̄ ꝙ. a. motus qui nūc est, pōt vel potuit esse in alio tpe, ꝓbant. qa vnum mēsuratū pōt bis eadē mē-

pmo ꝯ sura vel diuersis ęqualib⁹ mēsurari, vt accepi. ℭ Tunc ad rōnes cōtra hoc rn̄dent ꝙ bene aliquis effectus pōt bis gn̄ari, imo infinities, nūq̄ tn̄ erit bis genitus. ℭ Ad

2ª 2m dōm. ꝙ suppositio est falsa, nam motus differt a tēpore, ⁊ sic idē motus pōt esse in diuersis tp̄ibus. ℭ Secūdo tenēt ꝙ reuolutio cęli quę est hodie inquātuz motus. potuit fuisse heri, sed inquātū motus cęli, nō potuit, qa vt sic est necessaria ab itellectu necio mouēte, q mo-

3ª uet inuariabilr. ℭ Tertio tenēt ꝙ motus inferior q est

C hodie potuit fuisse al's. probat̄. qa iste nō depēdet ab illo cęli, nisi s̄m ordinē. ℭ Et per hoc ad argumēta cōtra hoc. ℭ Ad primū pz solo, qa cęteri motus nō depēdent a motu cęli. ℭ Ad 2m etiā pz, qa motus est causa princi-

4ª palior nō s̄m influētiam, sed s̄m ordinē. ℭ Tenēt 4° ꝙ illud qd̄ acquirit̄ per vnā mutationē potuit acquiri ꝑ aliam. Primo qa vnus terminus esse potest pluriū. Secundo qa diuersitas posterioris non arguit differentiaz prioris, sed motus est posterior termino saltē s̄m intentionem. igitur variato motu, potest idem terminus esse.

ℭ Tunc ad rationem contra hoc pz solutio, motus eni differt a termino motus, non eni capit esse a termio s̄m

De gn̄abili numerum. sed s̄m spēm. Hęc de p̄mo. ℭ De secūdo recentiores tenent ꝙ generabile datum non potest idē numero vel impossibile est in quolibet plurium instantiuz produci. Primo qa mutatio qua producitur non potest fuisse in alio tēpore. Secundo qa motus cęli continuo

D est alius, q est per se causa rerum. Tertio qa omnes causę non possunt in diuersis instantibus esse eędem numero. Quarto tunc idez numero posset redire. dicunt secūdo idez numero nō posse redire. ℭ Animaduerte ꝙ famosi viri tenēt oppositum, ꝙ. vz. si aliqd̄ generabile sit genitum in aliquo instante, idez numero potuit fuisse in alio, quod probant. Primo qa tempus ⁊ instans non est de essentia, nec essentiale ꝓducto. igitur genitū indifferēter pōt esse in quolibet tempore. Secundo idem numero corpus potest esse in omni loco. Igitur idem numero effectus pōt esse in quolibet tempore sibi ęquali.

ℭ Tunc ad primā dicunt ꝙ vna mutatio numero potuisset produci in diuersis tēporibus, vel posito ꝙ nō, adhuc vnus terminus numero pōt esse pluriū mutationū.

ℭ Ad 2m dōm. ꝙ motus cęli non est causa coꝝ quę hic agūtur, sed hę causę vna cū cęlo sunt causę subordinatę ad vnū, ⁊ non per influētiam, nec per aspectuz, qcqd dicat Ptolemęus, cuius nūc auctoritas nō recipit̄. ℭ Ad 3m dōm. ꝙ omnes causę possunt concurrere in diuersis temporibus, qa causa particularis ⁊ cęlum, nam cęlum per naturā est causa, quę semper est eadē. ℭ Ad 4m nego cōsequentiam, qa lz remaneat eadem materia, ⁊ idē agens, nō manet eadem potētia respectiua, quia illa desinit in aduentu formę s̄m Auerroem, ⁊ sic in hac re nulla videtur necessitas, veruz tenendo mentē Ptolemęi, ⁊ cęterorum astronomorum qui volunt cęluz agere motu ⁊ lumine, tunc oportet dicere ꝙ sicut continuo est aliud ⁊ aliud lumen, alius ⁊ alius motus, ⁊ planetarum confi- B

F guratio, sic concursus causarum nunq̄ potest esse nisi in vno tempore, tu Xo in his considera.

ℭ Et quoniam mā dicit̄ multiplex, nā subtū alteratiōis mā dicit̄, ⁊ subtuz lationis mā dicitur, ⁊ subiectū augumētationis mā dī, ideo nunc exponit ꝓpriū ⁊ p̄ncipale significatū materie s̄m Philoponuz. ⁊ dicit. Est aūt mā maxie quidē ⁊ ꝓprie subtū gn̄ationis, ⁊ corruptiōis susceptibile, modo autez aliquo. s. non proprie ⁊ maxime est idem subiectū ⁊ alijs transmutationibus. ergo mā ꝓprie ⁊ maxie subtū est gn̄ationis ⁊ corruptionis, aliaruz Xo trāsmutationū subtū est aliquo mō, nō ꝓp̄e nec maxime. Cui⁹ cām affert. ⁊ inqt. Qm̄ oia subta, q̄ sunt susceptiua aliaꝝ trāsmutationū, sunt susceptiua aliquaꝝ contrarietatū (vt visuz est) at mā est cōe subtuz saltē remotū oium ꝯrietatū, ⁊ sic quaten⁹ est subtū cōe ac remotuz oium cōtrarioꝝ, est subtuz oium aliarū trāsmutationū, ⁊ sic pz significatū principale ipsius materię s̄z Aristotelem. Recognes

ℭ In cōmentarijs multa disputauimus, in qbus recognoscenda sunt aliq̄, ⁊ p̄mo de illa forma mistionis, quā aliqui appellant corporeitatez, circa quā sunt plura videda, p̄mo quid sit, ad qd̄ respōdēt qdā, ꝙ sit corporeitas de gn̄e subę, per quā hō est corpus, alij dixerunt ꝙ est forma mistiōis, per quā homo est corpus mistū virtualiter ꝯtinens elemēta. Nō eni hęc forma est elnta, vl formę elemētarię collectiue, sed q̄daz forma alia ab illis, virtualr illas oēs cōtinens, per quā hō est corp⁹ mistuz subalr. Scdō vtrū hęc forma corporeitatis differt s̄m rem ab aīa intellectiua. Rn̄dent ꝙ sic, ⁊ ꝓbant primo qa diuersoꝝ agentiū, quę agūt diuersis actionib⁹ impole est terminū eē vnū ⁊ eūdez numero, vt 5° physico. patet, sed hō in gn̄atione hois agit propria mutatione, ⁊ de⁹ in creando aīam agit alia actiōe. igit̄ alia ⁊ alia for⁹ termiat hincinde. ℭ P̄. Sumus in eo istāti in quo corrumpit̄ p̄cedēs forma sensitiua in embriōe, aut ergo ꝑ agens nāle inducitur in eodem signo duratiōis alia forma in materia sic disposita, aut non, non est dicendū ꝙ non, qa agēs nāle nūq̄ agit corrumpēdo aliquā formā vnā, quin gn̄et s̄m aliā. Est eni corruptio vni⁹ gn̄atio alteri⁹. Sin aūt dicam⁹ ꝙ sic, cuz ꝑ eodē signo duratiōis, qn̄ mā est vltimate disposita, iducit̄ intellectiua. igit̄ sit in mā erūt duę for^e subales aīa itellectiua ⁊ corpitas distinctę s̄m rem. Tertio cuz anima intellectiua adueniat materię prius natura saltem, ⁊ si non prius tempore, q̄ modo saluatur generatio. Dictū est eniz qd̄ ois mutatio adueniens enti in actu est alteratio, vel nō est generatio. Respōdēt, ꝙ saluatur generatio, qa corporeitas nō aduenit materię prius tempore, sed simul tempore cū anima intellectiua eādem materię po^am ꝑficiēs, quā ꝑficit aīa intellectiua. Nō eni est credendū s̄m istos, ꝙ materia alio instanti tēporis recipiat corporeitatē, ⁊ alio aīaz intellectiuam, sed eodē instanti tp̄is a deo recipit itellectiuā aīam, ⁊ ab agente nāli recipit corporeitatē, nec est

G
De corporeitate.

Tex. cō. 12.

H

I credēdū ꝙ alia potētia recipiat corporeitatē, ⁊ alia itel
lectiuā aīaȝ, sic eni nō eēt vna gñatio hoīs, sed eadē poa
ab agente nāli recipit corporeitatē per extractionem fa
ctā ab illa potētia, ⁊ adeo recipit aīam itellectiuā ꝑ crea
tionē, ⁊ sic saluat̄ rō gñationis, cū aīa intellectiua nō ad
ueniat enti in actu, prius existēti tpe. Quarto si hō habȝ
duas formas, quo mō hō est vnū cōpositū, ⁊ ꝑ se vnuȝ.
Rñdēt, ꝙ ideo hō est ꝑ se vnū, qa mā recipit illas du
as formas simul tpe, ⁊ vna ⁊ eadeȝ poa. Ea eni potentia
qua ab agēte nāli recipit corporeitatē, eadem a deo per
creationē recipit intellectiuam aīaȝ, ⁊ eo instāti quo ab
agente nāli recipit, corporeitatē a deo recipit aīaȝ intel
lectiuaȝ, ⁊ sic hō est vnum per se, qa recipit illas vnica
potentia, ⁊ vnico signo durationis. est ⁊ alia rō, qa lȝ sil
tēpore recipiātur, tñ corporeitas prius nā recipitur, vt
dispō ad intellectiuā aīam, ⁊ sic hō est vnū per se ab vl
tima forma, q̄ est itellectiua aīa. Quinto, vtrū in alijs po
K nenda est hęc corporeitas, an in solo hoīe, dicūt ꝙ in so
lo hoīe ponēda est. Cā est, qa nisi poneret̄ in hoīe agēs
nāle corrūperet aliquā formā, ⁊ nō generaret aliā. Hęc
eni est dr̄ia inter agēs nāle, ⁊ agens diuinū, ꝙ agēs diui
nuȝ pōt agere aliquā formā nō corrumpendo priorem,
agēs nāle nō pōt agere formā, nisi corrumpat priorē, ⁊
nō pōt corrūpere priorē nisi aliā generet, ⁊ sic opȝ pone
re corporeitatē vt saluetur corruptio sensitiuę prioris, q̄
p̄cessit in embrione. In alijs mistis nō opȝ, qa vltia for
ma inducit̄ ab agēte nāli, ⁊ oēs p̄cedentes corrūpūtur.
ex qbus sequit̄ ꝙ corporeitas, q̄ est forma hoīs, est ꝓpa
hoī, ⁊ in ea nō ꝯueniunt alia mista, cū sit vltima dispo
tio, q̄ ita facit ꝓ inductiōe itellectiuę aīę ꝙ non ꝓ alijs
iterū pȝ corporeitatē vltimo iduci vt dispōnē vltimaȝ,
quę facit ꝓ aīa itellectiua, q̄ simul tpe recipit̄ in mā cuȝ
illa, prius tñ nā, pȝ vlterius qd pater ⁊ mater dant in ge
neratiōe, nā dant vltimā dispōnē, q̄ est ista corporeitas,
L ⁊ alia q̄ faciunt ad hāc, ⁊ hac rōne hō generat̄ ab homi
ne, qa gñatur oē reqsitū ad inductioneȝ aīę. Hęc pō est
refutata in cōmētarijs q̄ nuperrime ędimus in libris de
aīa. ideo hę sufficiant. ¶ Circa 2m pōnem aīaduerte ꝙ
Auicēna ⁊ Auer. differūt in pōne corporeitatis, nā Aui
cēna supponit corporeitatē, ⁊ corpus ipm, vt ꝑ se subtū
generationis ac corruptiōis. ⁊ ꝓpea cōtra Auicēnā seq
tur gñationē eē alterationē, qa ad ipsuȝ seqtur gñationē
esse trāsmutationē alicuiꝰ subto ꝑmanēte in actu, quate
nus est subtū illius, in qd fit transmutatio. At ꝭm Auer.
corpus nō supponit̄, vt subȝ ꝑ se eiꝰ, in quo est trāsmu
tatio, sed supponit̄ corporeitas, vt qdā simul susceptū
in mā cū ea forma, cuius est gñatio, qd susceptū p̄suppo
nitur, vt dispositiuū eius, cuiꝰ est gñatio, vt dictum est.
Hoc eni remanere sub vtraq; ꝯrietate, nec Aristoles, nec
Philoponus, nec Auer. negaret, cuȝ cōcedat de diapha
M no, ⁊ de humido, ⁊ sic pȝ dr̄ia inter Auicēnā, ⁊ Auer. quā
non aīaduertētes qdā Junioꝝ blacterināt cōtra ea, quę
nos scripsimus. ¶ De formis vo particularibꝰ, lȝ posi
tio, quā scripsimus, possit esse satis ꝓbabilis, tñ dicereȝ
nūc ꝙ opposita positio videt̄ magis ꝑipatetica. Prio
qa est q̄si pnm in phīa peripatetica ꝙ agēs nāle nō pōt
attingere essentiaȝ materię purę, nisi corrūpat formam
subaleȝ q̄ p̄cessit. igit̄ in alijs ab hoīe, cuȝ agens inducit
vltimā formā, opȝ vt corrūpat oēs priores, alioqn gña
tio vnius nō eēt corruptio alterius. Añcedēs lȝ sit mani
festū, ēt pȝ ex dr̄ia agentis nālis, ⁊ agētis diuini, nā agēs
diuinū pōt agere priorē formā in mā ꝯseruādo. Agens
vo nāle non pōt agere nouā formā priorē cōseruādo, sȝ
illaȝ penitus corrūpēdo. Ex hac rōne videt̄, ꝙ tales for
mę nō sunt cōpossibiles cū forma vltimo inducta. Se

De formis ꝑticularibꝰ

cūdo, rō quare duę formę sil' pñt induci in eadē mā, est N
quād o inducunt̄ a diuersis agentibꝰ, quoꝝ alterū ꝯser
uat actionē alterius. Nō formę illę, ⁊ forma vltima nō
sunt iducte a diuersis agētibꝰ, sed ab eodē nāliter agen
te, qd nō generat, nisi corrūpat. Tertio, rō quare duę for
mę pñt simul eē in eadē mā, est qm̄ mā respicit illis per
eādē potentiā. Diuersę eniȝ potētię nō pñt esse eiusdem
formę (vt Auer. inqt. 12. libro meta.) Vna tñ pōt esse di Com.18.
uersaꝝ formaꝝ, qm̄ sunt a diuersis agentibꝰ, quoꝝ alte
ruȝ nō destruit actionē alterius, sed mā nō respicit vlti
mā formā, ⁊ formas ꝑtiales eadē potentia respectiua. g̊
nō pñt simul stare in mā. Qȝ nō respiciat illas eadē po
tentia respectiua, pȝ. qa oporteret, vt per illam potētiaȝ
respiceret diuersa agētia, quoꝝ alteꝝ nō destruit actio
neȝ alterius, at talia diuersa agētia nō sunt, ideo nō pñt
esse simul in mā. Sȝ qm̄ cōtra pōnem hāc ꝑipateticam O
nulla rō videt̄ efficax, nisi illa experiētia de digito am
putato, ego crederē, ꝙ si digitus aliqs eēt totalr ampu
tatus, nūq; posset parti priori ꝯtinuari. Hñ tñ obserua
tuȝ est digitū reuniri, qm̄ non totalr fuisset amputatꝰ, nā
adhuc aīa in illo residere poterit, ⁊ sic virtute illiꝰ reuni
ri poterit. Tu vo scias in his nullā eē necessitatē ꝓ alte
ra parte, nā qd dicunt medici de membris, ⁊ de formis
eoꝝ, medice est intelligendū. Medice eni intelligendo
cōplexio est forma mēbri, qa merito huius oꝑationē ꝑ
uenire autumant, merito huius ledi, ⁊ iuuari credūt quę
sufficiūt ad oꝑa medici. Oīa eni dirigūt medici ad opus
vel ꝯseruatiuuȝ, vel reductiuū, vel p̄seruatiuū, vel cura
tiuū, pro oībꝰ vo his satis est eis cōplexionis aut cōser
uatio, aut curatio, aut id tale. Cū eni ꝯseruat cōplōnem,
mēbrū ꝭm subam iudicat ꝯseruare. cū p̄seruat comple
xionē, p̄seruat mēbrum, cū reducit cōplōnē, reducit mē
bruȝ, cū curat cōplexionē, curat mēbrum. g̊ si ꝓ oī actu P
medici circa subaȝ mēbri. Medicus iudicat sufficere re
spicere ad cōplexionē. g̊ medice loquendo dōm est cō
plexionē esse totā subaȝ mēbri. At phs nālis, qui ꝓspi
cit reꝝ naturas, cuȝ cōplexionē sciat resultare ex quali
tatibus, coget̄ dicere cōplexionē esse q̄litatē. Pȝ g̊ apō
medicos mēbra eē diuersaꝝ formaꝝ subaliuȝ, quę sunt
eoꝝ cōplexiones, apud phm vo, oīuȝ mēbroꝝ est vna
forma totalis, plures tñ qualitates, vt dictū est. Querit̄
in cōmentarijs etiā vtrum ideȝ effectus nūc, vt niphus
anteq; sit, possit esse a diuersis generātibus: ⁊ determi
nauimus ꝙ nō, quia gñatio nālis est determinata, ⁊ sic
opȝ, vt determinatus effectus ꝓficiscat̄ a determinato
agente, alioqn nō esset determinata. Sed contra accidit
dubitatio. pmo, qa. a. effectus anteq; fiat, cōtingit fieri. a.
b. causa. Igit̄ ad oppositā qualitatē. a. ꝯtingit nō fieri. a.
b. causa. cōtingit nō fieri. a. b. causa. g̊ ꝯtingit fieri ab alia Q
causa q̄. a. b. qa si ꝯtingit nō fieri. a. b. causa, ⁊ ꝯtigit fieri
tunc ꝯtingit fieri ab alia cā. ¶ P̄. Inter. b. causaȝ ⁊. a. ef
fectuȝ, qui nōduȝ est, ⁊ pōt esse, ordo est ꝑ accñs atq; cō
tingens, igit̄. a. ꝯtingit fieri. a. b. ⁊ fieri nō. a. b. ⁊ sic videt̄
ꝙ possit fieri ab alio q̄. a. b. Hęc argumenta sunt diffici
lia. Propterea dixerunt vnū effectū nondū existeȝ fieri
posse a diuersis agētibꝰ inter se, ⁊ cū effectu accītalr or
dinatis. verū pōt defendi positio in cōmētarijs posita.
Et sic dico ad primū ꝙ. a. effectus, qui nōduȝ factus est,
contingit fieri. a. b. causa, ⁊ ꝯcedo ꝙ ꝯtingit nō fieri. a. b.
causa, qa pōt impediri, ⁊ nūq; fieri, ex quo ꝯtingit fieri.
Nego tñ, ꝙ ꝯtingit fieri ab alia cā q̄. a. b. qm̄ si cōtingit
fieri, nō nisi. a. b. ꝯtingit fieri. Dicit̄ eni ꝯtingēs fieri, non
qa contingat fieri ab alia causa q̄. a. b. sed qa ꝯtingit fie
ri, ⁊ non fieri. a. b. qm̄ contingit impediri. Per idē ad 2m
ꝯcedo ꝙ inter. a. ⁊. b. est ordo ꝯtingēs, ⁊ per accidens,
quoniā

A quoniã.a.põt fieri,& põt non fieri.a.b. ¶ Pĩ. Põt eẽ.b. & põt nunq̃ esse.a.g̃ est ordo per accñs,nõ tamẽ est ordo per accñs ex eo,q̃a possit esse ab alio q̃.a.b.quoniã si põt esse,non põt esse nisi.a.b.tñ est ordo per accñs inter.b.&.a.q̃a ꝯtingit.b.esse,& nunq̃ eẽ.a. Hec sunt dicenda (vt mihi videt̃) pro defensione positionis peripateticę. Utrũ vero hec positio sit simpl'r vera,nũc nõ determino,sed remitto rẽ ad veriores,& sapiẽtiores. Quęrit̃ etiã in cõmentarijs vtrũ aliq̃s effectus ꝑductus in aliq̃ instanti,potuit esse ꝑductus in alio,vt in priori,vel posteriori. Pro dilucidatiõe aĩaduertendum,q̃ hec ꝑpositio est multiplex pro quãto subtũ põt intelligi ſm cõpositionẽ,& ſm diuisionẽ. Si eni intelligit̃ ſm cõpõnẽ, sensus eius est de p̃terito,q̃a est sensus. Utrũ aliq̃s effectus ꝑductus in aliquo instãti,vt ꝑductus in illo instanti,potuit eẽ ꝑductus in alio,& sic de q̃õne nulla prorsus

B est dubitatio,q̃a nec res successiua nec res ꝑmanẽs ꝑducta in aliquo instãti,vt ꝑducta in illo,potuit eẽ ꝑducta in alio. Sin autẽ intelligit̃ subtũ ſm diuisionẽ,eius sensus est de futuro,vel de p̃terito ꝑ implicationẽ de futuro. Est eni sensus,vtrũ effectus ꝑductus in aliquo istãti anteq̃ eẽt ꝑductus in illo instãti,potuisset eẽ ꝑduct⁹ in quocũq̃ alio ab illo. Et tũc de hoc aliq̃ dicũt q̃ nõ,aliq̃ q̃ sic,& hñt bonas rõnes. Ego vero arbitror q̃ tẽpus (vt Alexãder dicit ꝑ metheo.) põt accipi dupl'r. Uno modo ꝑ mẽsura siue quãtitate simpl'r nihil aliud intelligẽdo,& sic dicerent talẽ effectũ ꝑductũ in vno tẽpore vel instãti anteq̃ ꝑductus eẽt potuisse esse ꝑductũ in quocũq̃ alio,qm̃ nec tp̃s sic sumptũ est causa rei,nec res est causa tẽporis. Sed solũ eius quãtitatiua mẽsura,mõ idem mẽsuratũ potest diuersis mẽsuris mẽsurari,mõ sint ęq̃les,& sic illa ꝑductio potuit esse in quocũq̃ alio instanti.

C Alio mõ põt accipi tp̃s,put est fato affectũ hoc cęlesti cõstitutione dispositũ,ita vt sit dicere tp̃s cũ nexu oĩuz causarũ q̃ sunt cũ illo tẽpore,& sic dicerem q̃ effect⁹ ꝑductus in vno instãti vel in vno tẽpore,nõ potuit eẽ ꝑductus in alio,q̃a cũ illud tp̃s dicat nexũ oĩum cãrum,a quibus est ille effectus,non potest effectus esse ab alio nexu q̃ ab illo,vt proxima dilucidatione patuit,& hoc est verũ in successiuis,& ꝑmanẽtibus. Dicebamus eni effectũ ꝯtingenter esse a sua totali causa,q̃a põt ipediri,non tamẽ põt esse ab alia causa,q̃ ab illa totali.g̃ effect⁹ productus in aliquo tẽpore anteq̃ eẽt ꝑductus,non potuit esse ꝑductus in alio tp̃e,sumendo tp̃s ꝑ tp̃e affecto nexu omniũ causarum,e quibus ille ꝑducitur. Hec dilucidatio (vt arbitror) est peripatetica.

De augumẽtatiõe. Tex. anti. cõmẽ.79. ¶ De augumẽtatione autẽ reliquũ est dicere,& quid differt a generatione & alteratiõe,& q̃uo augumẽtatur vnũquodq̃ qđ augumentat̃,& diminuit̃ qđcũq̃ diminuitur.

D Dilucida: t.c.eiusdẽ. ¶ De augumẽtatione vero reliquũ est dicere,& quo differt a g̃ñatiõe,alteratiõe ve,& q̃uo auget̃ eorũ,quę augent̃,singulum,& minuit̃,eorum quę minuũtur,vnumquodq̃.

Cõmẽ.79. ¶ Perfecit hactenus declarare tã g̃ñationẽ,q̃ alterationem. Nũc de augumẽtatione ꝑponit,dicit̃ autẽ augumẽtatio gręce auxesis,latine. Tuz augumẽtatio. Tũ auctio. Tuz incrementũ.minutio vero dicit̃ phthisis,latine diminutio,siue iminutio. De auxese & phthisi,hoc est incremento,& iminutione nũc ꝑponit,ꝑponit aũt duo.vz. quo differt a g̃ñatiõe,& alteratiõe,ac latione.iteq̃ & quo mõ augeat̃ augumẽtabile,q̃uo ve iminuat̃ diminuibile. Hic ꝑfectam colliget descriptionẽ,ab ipso eni augumẽtabili colliget genus ipm̃,ab alioꝝ motuũ dĩa colliget differentiã,& inde perfectã ꝯgregat definitionem.

Recognit. ¶ Quę in cõmẽtarijs dicta sunt,bñ se hñt ad vba,tamẽ Philoponus dicit q̃ Ari^{les} duo ꝑponit differere de augumẽtatiõe.s.quo differant,& quo mõ augeant̃,q̃ augescũt. & hoc ingt. De augumentatione aũt reliquũ est dicere,& exponit,quę,& ingt,& q̃d differt a g̃ñatione & alteratione,vtrũ ſm vnum,an ſm plura,& q̃uo augumẽtet̃ vnũquodq̃ eoꝝ,quę augent̃,& diminuit̃ vnũquodq̃ eorũ,quę diminuũtur. ¶ Pro cui⁹ intellu (vt notat Philoponus) aĩaduerte q̃ artiũ q̃dam cõueniũt in mã,& differũt in forma,vt tectonica & nauifactiua,nam vtrisq̃ cõmunis mã sunt ligna,formã vero,hec q̃dem nauigij,illa vero ianuę vel abaci agit. Alię differũt mã,& conueniunt forma,vt argentaria & ęraria,nam ęrarię mã est ęs. Argentarię vero mã est argentũ.attñ vtraq̃ eiusdem fere formę est operatiua,vtraq̃ eni vrceolũ,vt ita dixeris,& patellam facit,& hõ. Alię differũt mã & forma,q̃ sunt penit⁹ sepatę,vt tectonica & medicinalis,nam tectonica mãm hz ligna,hec vero humana corpora. Tectonica est ianuę vel sedis formã faciẽs. Medicinalis sanitatẽ nostrorũ corpoꝝ.g̃ cũ oĩs ars cõsideret mãm & formã,opz q̃ vestigat de g̃ñatione,& augumentatione,sciat q̃ differant ſm vtraq̃.s.materiã & formã,ideo ꝑposuit duo,& quo differũt vt materia,& quo mõ,vt forma.

E Diuisio artium.

Tex.anti. cõmen.80. ¶ Scrutandũ itaq̃ primo,vtrũ solũ in ipso circa qđ eoꝝ adinuicẽ differẽtia est. Ubi gratia,q̃ ex hoc in hoc trãsmutatio,vt ex potentia suba in actu substãtiã,g̃ñatio est.q̃ autẽ circa magnitudinẽ,augumẽtatio & diminutio.quę autẽ circa passiões,alteratio. vtraq̃

F autem,ex potẽtia existẽtibus in actũ trãsmutatio,dictarũ est. An etiã modus differt trãsmutationis: videt̃ eni qđ alteratur,nõ ex necessitate trãsmutari ſm locũ,neq̃ qđ generat̃.quod autẽ augumentat̃ & diminuit̃,alio autẽ mõ ab eo qđ fert̃.qđ enim fert̃,vniuersũ mutat locũ.qđ autẽ augumẽtat̃,quẽadmodũ qđ deducit̃.hoc eni manẽte,particulę transmutantur ſm locum.

G Dilucida: t.c.eiusdẽ. ¶ Cõsiderandũ itaq̃ primo,vtrũ eoꝝ adinuicem differentia solũ sit penes id ad qđ sunt. Ubi causa.q̃ hec quidẽ trãsmutatio q̃ est ex hoc in hoc,vt ex potẽtia suba,in actu subaz,generatio est,quę vero ad magnitudinẽ,auctio,& iminutio,quę autẽ ad affectiones,alteratio. Ambę autẽ sunt ex entibus potẽtia in actũ transmutatio eoꝝ quę dicta sunt. Aut etiã transmutationis refert modus,videtur eni qđ quidẽ alterat̃,nõ ex necessitate ſm locum trãsmutatũ,neq̃ qđ g̃ñat̃,sz qđ auget̃,& minuit̃.verũ mõ altero ab eo,qđ fertur. Qđ q̃dẽ eni fert̃,totũ ꝑmutat locũ,qđ vero auget̃,quẽadmodũ id qđ extendit̃,ipso eniz permanẽte,partes ſm locũ mouentur.

H

I

Cõm.80. ¶ Trãsmutationes differũt trifariã,vel penes terminos ad quos,aut penes modos trãsmutãdi,aut penes subie-

I cta, de differentiis penes subiecta, alibi dixit, et posteri᷒ quedam adduciet. Nunc ꝓponit vtrū augmētatio ab alteratiōe, et gñatiōe differat, penes terminos, aut penes modos qbus transmutatiōes fiunt, penes quidē terminos, vt sit hec qdem gñatio ad subam. Illa alteratio ad passiones. Ista augmētatio ad quātitatem, penes vo modos, vt gñatio et corruptio et alteratio nō sint in loco, augmentatio vo sit in loco, sed mō alio a latione. nā latio maxime recta est in loco ꝑmutanter, qa locum deserit, et locū accipit, at augmētatio est in loco nō ꝑmutanter, sꝫ permanēter, qa est in loco, quēadmodū qd circūcirca rarefit ipso existēte fixo. Hec igit est qstio. inquit. Cōsiderandū itaqꝫ pmo, vtrū eoꝝ adinuicē differētia solum sit penes id ad qd sunt, hoc est penes terminos ad qs. vbi causa. qꝫ hec qdē trāsmutatio q est ex h in hoc, vt ex po᷒ suba. in actu subam, gñatio est, que vo ad magnitudinē, sit auctio, et iminutio, que aūt ad affectiones siue passio-

K nes, vt ad qualitates de 3ª specie, sit alteratio, et ne sit cōtentio antiqua subdit, ambe aūt he. vꝫ, auctio et alteratio sunt ex entib᷒ in potētia in actū trāsmutatiōes, eoꝝ q dicta sunt. vꝫ. alteratio qlitatis, auctio quātitatis, hoc itaqꝫ adijcit, ne qs credat solā gñationē esse ex ente in potentia ad ens in actu. Hoc est pmū mēbrū qōnis, deinde subscribit 2m. d. aut etiā trāsmutatiōis refert modus, ita vt non tm penes terminos differāt, sed penes modos, et hoc declarat. d. Videt eni qd alteratur, nō ex necessitate ſm locū trāsmutatum, neqꝫ qd generat, sed qd auget et minuit, videnꝫ ſm locū trāsmutari. verum mō altero ab eo qd fertur, et loco mouet. Qd quidē eniꝫ fert, totuꝫ locū permutat, maxie in motu recto, qd vo auget, mutat locū, quēadmodū mutat id qd extendit aut rarefit, elauno eni grece, extendo, siue duco, siue rarefio latine, nā qd rarefit, hoc mō mouet, qꝫ ipso pmanēte ſm eūdē locū, partes eius ſm locū mouent, est igit qd, vtruꝫ au-

L gmētatio differt a ceteris motibus penes termios tm, an penes modos, et sic litera est suspensiua.

Recognes ¶ Exequtur de ꝓblematibus, et pmo ſm Philoponuꝫ quērit. 2º ibi [An etiā soluit] Cuꝫ eni ꝓposuit dicere de materia, et de forma, qrit vtrum solū differant in ipso circa qd, hoc est in sola mā, an etiaꝫ in forma, et in modo? soluit g qꝫ in vtroqꝫ. et solo est, qꝫ Arist. sumit hꝫ trāsmutationes differre mā, qa differunt pdicamento circa qd sunt. nā suba est mā in qua sunt gñatio et corruptio, quale est mā in qua est alteratio. Quātuꝫ vo mā, in qua sūt auctio, et iminutio. differūt etiā forma, qa gñatio fit sine eo qd ipm genitum mutet locū, nec mutabilr, nec pmanenter. Alteratio silr, motus vo localis est cū mutatiōe loci mutabilr. auctio vo et diminutio facit mutare locū pmanenter. ¶ Quo vo ad verba attinet, qreo cur dixit. [Vtraqꝫ autē ex potētia existētibus] cū vtraqꝫ vbū non dicat nisi de duob᷒, at Arist. enumerauit tres mutatio-

M nes. g debuit dicere oibus aūt, et nō vtraqꝫ. Innuit Philoponus rn̄sionē, qꝫ respexit ad genus, nā ſm gen᷒ due mutationes sunt. s. ſm subam, et ſm accñs, et ppea dixit vtraqꝫ, qa tam ea trāsmutatio q est ad subm, qꝫ que est

pª dubō. ſm accñs vtraqꝫ est de potentia ad actū. ¶ Dubitabis rursus, qa Arist. nō ꝓposuit dicere de motu locali. ergo male distinguit auctionē ab ipso motu locali, innuit solu. Philoponus, et bñ, qꝫ hoc nō facit pmaria intētione, sed quasi obiter, et ꝑ accñs, qa cū motu locali ipsa auctio vī valde cōuenire. ideo erat necessariū dicere de dña inter

2ª dubō. ea. ¶ Rursus dubitabis, qa in libro physico. dcm est, qꝫ motus localis est pmus motuū. ergo nihil pōt alterari vel generari, qd nō moueat localr. innuit Philoponus solonē, et rectā, qꝫ motus localis est primus, quia nihil pōt generari, qn pcedat motus saltē in alio, vt in ipso ge- N nerante, silr nihil pōt alterari, quin pcedat motus localis in alio, vt in ipso alterāte, at aliqd pōt generari, et nō mutare locū. Nō eni cerusa ex plūbo facta mutat locū, neqꝫ lac ex sanguine factū mutat locū simili rōne de alterabili dōm. qa pōt lapis calefieri nullo penit᷒ loco ꝑmutato. ¶ Dices cur Arist. non assignauit dñaꝫ in- 3ª dubō.

ter augmentationē et extēsionē. innuit sol. Philoponus, qa patet, nā extensio fit semꝑ ſm vnaꝫ diametrum, aut longuꝫ, aut latus, at augmentatio simul et semel fit ſm omnem diametrum.

¶ Non quēadmodū q sphere. he eni, in equli loco toto manēte trāsmutant. que aūt eius qd augetur, semꝑ in ampliorē locū. in minorem autē, que eius qd diminuitur. Tex. anti. com. 81.

O

¶ Non quēadmodum que sphere. he qdem enim equali in loco transmutantur, toto ipso permanente. Sꝫ que sunt eius qd augetur, semper in ampliorem locum, que vo ei᷒ qd minuitur. in minorem. Dilucida: te. c. eiusdē.

¶ Sed contra argues, qa si qd auget mutat locū ſm partes, tūc non differt ab eo qd mouetur circulariter. Rñdet nō. subaudi mouent partes aucti, quēadmodū mouent partes, que sunt sphere. He qdem eniꝫ equali in loco trāsmutant, toto ipso permanēte, et sic mutat locum ſm partes, ipso loco semꝑ existente equali, sed ꝑtes que sunt eius, quod augetur semper transmutātur et rarefiūt in ampliorem locum, que vo eius, quod minuit, in minorem, et sic loci non seruatur equalitas. Com. 81ᵐ.

¶ Intelligas etiaꝫ qꝫ Arist. obiter, et nō de primaria itētione ponit differētiaꝫ inter motuꝫ sphericū, et augmētationeꝫ, ductus necessitate cōueniētie, que pma facie videt esse inter eos. Demū epilogat. et inqt. Qꝫ igit auctio differat nō solū in ipso circa qd hoc est mā, sed etiaꝫ sic hoc est forma et modo, manifestū est. tacuit aūt dñā inter auctionē, et extēsionē, qa vt dictū est, patet. Recognes P

¶ Qꝫ igitur differt nō solū in ipso circa qd, sꝫ et sic trāsmutatio eius quod generatur et alteratur et augmentatur, manifestum est. Tex. anti. cō. 82.

¶ Qm̄ quidem igitur transmutatio eius qd generatur, et alteratur, et augetur. nō tm̄ differt penes id ad quod, sed etiā sic, patet. Dilucida: te. c. eiusdē.

¶ Soluit qōneꝫ, et vult qꝫ eiusmodi transmutatiōes differūt penes terminos ad quos, et sic, h est penes modos. Cōmē. 82.

¶ Circa qd aūt est trāsmutatio augmentationis et diminutionis (circa magnitudineꝫ autem videtur esse) quod est augeri et diminui qualiter accipiendum est. Tex. anti. com. 83.

Q

¶ At circa quid est trāsmutatio auctionis, et minutiōis? (cū circa magnitudinē videatur esse) ipsum augeri et minui, qua nam ratione suscipiendum? Dilucida: te. c. eiusdē.

¶ Duo ꝓposuit, quoꝝ primum erat. quo auctio ceteris e trāsmutationibus discrepat, circa qd mouit, et soluit qōnem. Scdm erat qūo augendū augeatur, minuēduꝫ minuat, perfecit primuꝫ, nūc circa 2m mouet qōnes. Petit autē vnū ex nunc dictis, et aliud postulat. Petit qdē auctionē et minutionē circa magnitudineꝫ fieri, at postulat qua nam rōne ipsuꝫ augeri et minui circa magnitudineꝫ Cōmē. 83.

fiant

A ſiem. ingt. At circa quid eſt trāſmutatio auctionis, ꝛ mi- nutionis: qd̃ erat ſm (cum circa magnitudinem videatur eſſe) ipm augeri ꝛ minui, qua rõne ſuſcipiēdũ: verbum qua ratione, grece eſt poteros, quod interrogat.

Recognes ℂ Tria, vt ingt Philoponus, q̃runt de augumētatione, ꝛ poteſt addi quartũ, vtpote q̃ ſit augumentationis mã, quid factiua cã, ꝛ qd eſt qd̃ augetur, ꝛ qd qd̃ auget, ꝛ quo mõ qd̃ augetur augeatur. ideo q̃rit de mã. ꝛ ingt. Sed ſup. bis ſolutis, q̃rit circa qd̃ eſt trāſmutatio de ſpe augumẽ tationis, ꝛ diminutionis. q̃ſi reſpondens. ingt. Circa ma gnitudinẽ aũt videtur eẽ, tñ circa mãm, tũc ſtatim mo- uet qõnem de mõ quo augetur. ꝛ dicit. Supple tu cũ cir- ca magnitudinẽ ſit auctio, id qd̃ eſt augeri ꝛ diminui q̃- liter accipiendũ eſt, ꝛ ſic q̃ſtio eſt de mõ, nam ſi mã cir- ca quã ſit auctio eſt magnitudo, ſiue quãtũ, qũo ex illo quanto ſit, ꝛ quid eſt illud quantum ex quo ſit. Hec eſt
B expoſitio Philoponi.

Tex. anti. com. 84. ℂ Utrũ ex potentia quidem magnitudine ꝛ corpore/actu autẽ incorporeo ꝛ ſine magni- tudine generari corpus ꝛ magnitudinẽ.

Dilucida: te. c. eiuſdē. ℂ Utrum ex potentia quidem magnitudine ꝛ corpore, actu vero incorporeo, ꝛ indiuiduo fieri corpus ꝛ magnitudinem.

Com. 84. ℂ Explicat qõnem ꝓpoſitã. q. d. vtrũ ſuſcipiendũ ſit fieri corpus ꝛ magnitudinẽ ex potentia qdem magnitudine ꝛ corpore, actu vero incorporeo ꝛ idiuiduo: an ſubaudi tu. ex actu corpore corpus, ꝛ ex actu magnitudine magnũ fieri ſit dicendũ. Mouit autem q̃ſtionem hanc propter phyſicos, q dixerũt aliqd̃ elmtorũ q̃tuor eẽ ſolũ mãm, q̃ ratione oportet dicere crementũ effici ex actu quanto, ꝛ actu corpore cũ elementũ illud ſit actu quantum.

Recognes ℂ Cum accepit ipſum quãtum eſſe id, qd̃ augumētationis
C mã efficitur, q̃rit. vtrũ hoc quantũ ſit potẽtia corpus, ꝛ ma gnitudo, actu aũt incorporeũ an ſupple ſit actu corpus, ꝛ magnitudo. ꝛ hoc ingt. vtrũ generari corpus ꝛ magnitu dinẽ, qd̃ eſt ipm augeri, ſic ex potẽtia magnitudie, ꝛ cor- pore, actu aũt icorporeo, ꝛ ſine magnitudie. hoc eſt vtrũ quantũ qd̃ eſt mã auctionis, ſit potentia corpus, an actu corpus. Hec eſt expoſitio Philoponi.

Tex. anti- quus. c. 85. ℂ Et cũ hoc dupl'r ꝯtingat dici, qual'r augu- mẽtatio ſit: vtrũ ex ipſa ſeparata ſm ſe mã, an exiſtente in alio corpore:

Dilucida: te. c. eiuſdē. ℂ Et hoc cũ biſariã dici ꝯtingat, qua nã rõne auctio ſit, vtrum ex ſeparata ipſa per ſe mã, aut exiſtente aliquo in corpore:

Com. 85. ℂ Oẽs ꝯcedunt auctionẽ effici ipſa e mã, quẽ qdem actu non eſt corpus, ſed potẽtia. Sed ipſam nõ eſſe corpus du-
D pliciter eſt, aut loco, aut eẽ, quẽ res vt itelligatur, aiaduer- te ꝙ aliqd ſeparari ab aliquo pro nũc dupl'r ꝯtingit, aut loco qua rõne vinũ fuſum e dolio ipſo ſeparari loco cõ- tingit, qũo Pithagorei ꝛ forte Plato mãm ſeparatam a corpore phyſico dixere, nã exiſtimauerũt ipſam eẽ va- cuũ qõdam e phyſicis corporib9 loco ſeparatũ. Aut eẽ, qua rõne vinũ in dolio ꝯſtitutũ e dolio ipſo re ꝛ eſſe ſiue definitione ſeparatur, qa realiter differũt ſicut accidens ꝛ ſubtũ, vel locatũ ꝛ locus, qũo Peripatetici materiam ſe- parari a corpore ꝯfitentur, cũ ipſa nõ ſit corpus, ſed in po- tentia ad corpus, ꝛ re ꝛ diffõne aliud qd a corpore ipſo. Sũt qui addũt aliqd ſeparari ab alio loco ꝛ re ſiue eſſe, nauta in portu ex naui ſeparatur, cũ nec ſit nauis, ſm eſſe, nec in vno eodẽq; loco cum naue ipſa. Nihil tñ ſeparari põt ab alio loco, ꝛ nõ eſſe, nam vbi loco ſeparatur, ꝛ eẽ ne-

ceſſe eſt diſiũgi. Qua diſtinctione accepta, petit dato ꝙ E ex mã auctio ipſa fiat. Et hoc cũ biſariã dici ꝯtingat. i. cũ materia biſariã dicatur nõ corpus, vtpote loco, ꝛ eſſe, q̃ nam rõne auctio ſit, vtrum ex ſeparata ipſa p ſe mã. ſub- audi a corporibus phyſicis loco tm̃, aut exñte aliquo in corpore, ꝛ ita nõ loco, ſed re ꝛ eẽ ſeparata. Eſt igitur q̃ſtio vtrũ auctio fiat ex mã ſeparata e phyſicis corporib9 lo- co ꝛ ſubto, vt Pithagorei, an ſeparata re ꝛ eẽ, nõ aũt lo- co, more Peripateticorũ. ℂ Recentiores petũt qũo po teſt intelligi mãm ſeparari a quãtitate, ꝛ eſſe partem cor- poris ſenſibilis. Rñdent, qa põt indiuiſibile eẽ pars rei diuiſibilis, vt intellectus idiuiduus pars eſt hois, imo p̃- cipua pars, qm̃ homo eſt res diuidua, res hec ſumit du- bium in defenſione certioris, an enim intellectus ps ſit hois, phyſici ambigunt. Adhuc nec qd̃ eſt ad ꝓpõm, nec ſolo, quãdoqdẽ Ariſtoteles p ſeparari ſm eẽ intelligat ſeparari F ſm rẽ, nõ ſm ſubiectionẽ, dicas igitur, vt diximus.

ℂ Queſiuit de eo ex quo augetur, qd̃ augetur, qdnam eẽt, an Recognes corpus actu, an corpus poteſtate. ideo ꝓbat p̃mo ꝙ nõ poſſit eſſe corpus poteſtate, nam poſtea cõcludet illd̃ ex quo augetur qd̃ augetur, eſſe corpus actu. Uerum ſuppo- nẽs poteſtate corpus nõ poſſe eẽ niſi mãm, q̃rit vtrum qd̃ augetur, augeatur ex ipſa mã ſed ſe ſeparata, ꝛ p ſe ſub- ſiſtente, an ex ipſa mã exñte in alio corpore. Et ingt. Et cum hoc dupl'r ꝯtingat dici, hoc eſt, ꝛ cũ illud corp9 po- tentia ſit mã, ꝛ ex mã fieri auctionẽ dupl'r ꝯtingat dici, qual'r augumentatio ſit: vtrum qd̃ augetur, augeatur ex ipſa mã ſm ſe ſepata ab omni nãli corpore, an ex ipſa ma- teria exiſtẽte in aliquo corpore nãli. Dupl'r enim ꝯtingit qd̃ augetur augeri ex corpore in potẽtia, quod eſt mã, aut imaginãdo ipſam materiã eẽ ab omni corpore penit9 ab- iunctam, ac p ſe ſubſiſtentem ꝛ in nullo nãli corpore exi- G ſtẽtem aut imaginando mãm eẽ in aliquo corpe nãli.

ℂ An impoſſibile vtrũq;: ſeparata enĩ exñs, aut Text. anti. cõmẽ. 86. nullũ poſſidebit locũ/aut velut punctus ali- quis/aut vacuũ erit ꝛ corpus non ſenſibile. Horum aũt, hoc qdẽ nõ ꝯtingit, hoc aũt neceſ- ſe eſt in aliquo eẽ. ſemp enim alicubi erit, qd̃ generatur ex eo. Quapropter ꝛ illd̃, aut ſm ſe, aut ſm accidens.

ℂ Aut impoſſibile vtroq; modo. Separata q̃- Dilucida: te. c. eiuſdē. dem enim exiſtẽs, aut nullũ poſſidebit locũ, aut vt pũctus quidã, aut vacuũ erit, aut cor- pus inſenſibile. Sed horum hoc qdem nõ cõtin git. illud vero neceſſarium eẽ in quodam. Sẽ- per enim alicubi erit, qd̃ generatur ex ipſa, q̃- re ꝛ ipſa, aut per ſe, aut per accidens. H

ℂ Cõfutat vtrũq; datũ, p̃mo ꝙ mã non ſit loco ſepara Com. 86. ta a corporibus phyſicis, qa hoc non põt eſſe niſi tribus modis, vel ꝙ ipſa ſeparata nullũ obtineat locũ vt pun- ctum, aut obtineat locum, verũ ſit vacuũ ipm, aut tertio plenũ ſed iſenſibile vt aer, igitur ſi materia eſt ſepata, aut erit in loco, aut nullo mõ in loco erit. Ingt Ariſtoteles. ſed horum, hoc qdem non cõtingit. ſ. vt mã ſit ſeparata, ꝛ non in loco. Illud vero. ſ. ipſam eſſe in loco neceſſariũ eſt eſſe, ſed non ſeparata, ſed exiſtẽs in quodã, ꝛ hoc probat. oẽ qd̃ eſt pars alicuius, qd̃ eſt in loco per ſe, eſt in loco per accidens rõne illius. Sed mã eſt pars eius qd̃ generatur, qd̃ eſt in loco per ſe, igitur mã eſt in loco per accidens, de ra tione tãgit vim minoris. d. Semp enĩ alicubi erit, qd̃ ge- neratur ex ipſa, hoc eſt genitum cuius ipſa eſt pars, hec

I fuit minor, dat cclusionez. d. quare & ipsa, aut per se, aut per accidēs. subaudi in loco erit, & sic nullo mō pōt loco separari a physicis corporibus. ¶ Essent hic dubitationes. pmo, qa intellectus fm veritatē est pars hois, & nullo mō est in loco. Itēq; pars celi intelligētia est, & nullo mō in loco. Amplius, qd est in loco per accñs potest nō esse. Hec sunt alibi ad lōgum tacta. Nūc vo sciendū q pars alicuius est duplex, depēdēs a toto, & indepēdens, vt multis locis colligitur, intellectus est pars hois indepēdens ab hoie. ideo indiuiduus, qa cū non dependeat in, esse ab hoie, nec in accidētibus eius, quo vnū est diuidi. Silr & intelligentia celi est, at mā est pars depēdēs ipso a toto, & ideo pōt accipere conditiones totius, quarum vna est diuisio, itēq; materia est in loco per accñs, sz necessario, nam est quoddā per accidēs necessario, p physice auscultatiōis. com. 56. & 4. phy. com. 20.

K

Recognes ¶ Destruit vtrūq; mēbrum, & pmo q ipsa mā q ponit corpus potestate, nō sit per se subsistēs ab omni physico corpore separata. Scdo, q nō est in aliquo corpore q quidē nō sit per se subsistēs ab omni nāli corpore separata. pbat. qa cū nō existat actu corp⁹, erit aut pūct⁹, aut vacuū nullū obtinens locū, aut erit corpus insensibile. punctus eē nō pōt. Tuz qa nō ɔtingit eē aliquē punctū separatū ab aliquo corpore. Tuz qa ex idiuisibili nō fit maius, nō ergo pōt esse pūctus, nec vacuū eē pōt, qa tale non daī. 4. physico. Qz nō possit eē insensibile corpus. pbatur. qa si eēt insensibile corpus, eēt corpus nō quale, tn eēt corpus, trinę dimēsionatū, tale aūt oē est in loco, nō eni per qlitatē corpus est in loco, sz rōne trinę dimēsionis. Rōne eni trinę dimēsionis corpus est in loco, rōne vo qualitatis est in certa dria loci, vt vel sursū, vel deorsum. g cū illud corpus isensibile sit corpus, erit in loco, cū totalis cā q̄re aliqd sit in loco sit trina dimensio, qa per illā est in loco sibi equali, eē autē eqle quāti est. Qz si sit in loco, vel sursuz, vel deorsuz, & qcqd dicif, erit in illo, vel nāliter, vel pternāliter, & sequitur ipm esse graue, aut leue, & sic qd erat corpus nō sensibile, seqr eē sensibile. Hec (vt Philoponus inqt) Arīs tāq; p se manifesta drelinqt. Pz ergo pmuz mēbrū eē impoīe. Sz quō legenda sint vba, nō leue est, legant ergo pmo sic, an impoīe vtrūq;. s. dicere mām esse sepataz p se ab omni corpore, & dicere ipsam esse in aliq corpore. Et q sit impoīe pmū, ostēdit. & ingt. Sepata eni exiñs. s. ab oi physico corpore, aut nullū possidebit locū. Vbum [aut] affirmāter dixit. pbat (& ingt) Uelut eniz pūctus aliqs, aut vacuum erit, & hoc est, aut corpus nō sensibile erit. Sic habebat vba Philoponus in quodā exēplari, in q legit [et] p aut. In alio codice nō legit eni. Sed sic legitur, aut velut pūctus aliquis, aut vacuū erit, aut corpus nō sensibile, & tūc ipse pmuz [aut] legit aduersatiue p sz, hoc mō, nulluz possidebit locū, sed velut pūctus aliqs,

M aut vacuū erit, aut corpus insensibile. Deinde fm vnam Philoponi expōnē destruit hec tria mēbra (& ingt) Horuz aūt triū. s. q sit pūctus, vel vacuz, vel insensibile hoc quidem, hoc est illa duo pma. s. q sit pūctus vel vacuū, non ɔtingit, hoc aūt. s. si sit insensibile corpus, necesse est in aliquo supple loco eē. Uerū pma duo cōtraxit in vnū fm hāc primā expōnē, nā cū dixit [Hoc autem hoc qdē nō ɔtingit] inuit illa duo nō ɔtigere. s. q sit pūctus, vel vacuū. quę in vnū ɔtraxit, qa quasi eadē ipossibilitate sunt impoīa. Qz aūt si mā sepata ponif insensibile corpus, sequaī ipsaz eē in aliquo loco, pbat Arīs, & ingt. Semp eni alicubi erit, qd generaī, hoc est, quod augeī ex eo insensibili corpore. Accepit eni generaī, p augetur, nā p auctionē fit corpus vel magnitudo maior

N q fuit, & sic augeri videī idē qd generari, pbat q Arīs, qd augeī ex illo insensibili corpore, alicubi est, omne. n. qd augeī, est in loco, quapp & illud ex quo augetur, aut fm se, aut fm accñs erit in loco, & vtrūq; est necium, lz sub disiūctione ptulerit. Est eni illud insensibile corp⁹ in loco fm se, qa corpus trinę dimensionatū, est in loco per accñs, qa id qd augeī ex ipso, est in loco p se. Hec ē vna expositio Philoponi, quā carpit ex eo, qa vī subdiuisio aduersari ei, qd per ipsaz subdiuidiī. Cepit eniz pbare, q illud ex quo augeī, qd augeī nō sit corpus potestate, qa esset mā, & quęrebat, si mā vel separata vel in corpore exñs. Si sepata, aut punctus, aut vacuum, aut corpus insensibile, mō ponere ipsaz corpus insensibile videī ipsaz ponere corpus actu, hoc autē cōtradicit ei, qd cępit destruere, ideo aliter exponit Philoponus fm

O Alexandrū. & remouet inter subdiuisionē, & illō qd subdiuidiī contradictionē. & dicit. An impoīe vtrūq;. s. tam q sit sepata per se ab omni corpore, q̄ q sit in aliq corpore. q sit impoīe ipsaz eē sepatā per se. pbat. Sepata eni existēs, nulluz possidebit locū. nam ipsa sic sepata erit aut aliqs pūctus, aut vacuū, aut corpus insensibile, quę supponit eē impoīa, nō eni est pūctus, qa ipsi non ɔtingit separi, nec vacuz, qa nō contingit reperiri, non insensibile corpus, qa istud est solū corpus mathematicum in ɔsideratione, & nō actu exñs in re, & sic intelligēdo nullū hoz ɔdicit ei, qd cępit destruere. Deide ponit

P driam inter illa duo pma mēbra, ostēdēs vtraq; eē ipossibilia. s. q nec possit poni p se subsistens, nec in aliquo corpore. & dicit. Hoz autē duoz. s. q sit p se subsistens vel in aliquo corpore, hoc qdem nō cōtingit. Nō eni contingit ipsaz poni p se sepatam, pp cām assignatā, qa vel pūctus erit, vel vacuū, vel fictio mathematica. H autē necesse est. s. ipsaz esse in aliquo corpore, & in aliquo loco, qa semp erit in loco saltē per accñs rōne ei⁹ quod augeī ex ipsa. Hec est Alexādri expositio, q differt a p⁹ qa hec refert vba ista ad pma duo mēbra. Expō Philoponi retulit ad illa tria mēbra. Et si dicaī, q Arīs textu primo destruit z^m mēbrū. g videī supfluus, dicendū q ibi destruit principalr illud, hic vo q̄si obiter, vt ostendat driam mēbroz, etiā pōt prima expō defendi, possumus eni dicere q nō est absurdū accipere mēbrū oppositū ei, qd pcepit, qa arguit ad hoiez ex dat ab illo.

¶ Sed si in aliquo existit, siquidē separatuz ita sit vt non illius fm se aut fm accidens aliqd sit, contingent multa & ipossibilia. Dico aūt verbi gratia, si generabitur aer ex aqua, non aqua erit transmutata. Tex^tus antiquus. c. 87.

Q

¶ At vo si in quodā sit, sed qdē separatū ita, vt nullius per se, aut per accidēs aliquid sit, multa accidūt & ipossibilia. Dico aūt si aer ex aqua fiat, nō ex aqua erit transmutata. Dilucidatiue. c. eiusdē.

¶ Destruit z^m, & pbat q auctio siue gñatio fieri nō pōt a materia sepata fm eē a corpore ad itellectuz datū, & arguit, nam vbi mā eēt sepata a corpore fm eē, ita q esse materię nō sit eē corporis, sicut eē vini nō est esse dolij, tūc mā eēt in actu in corpore, quia oē esse est a forma, & actu, quare mā haberet actuale esse aliud ab eo corpore in quo est. si mā est actu in corpore vtpote in aqua, tunc pōt ex aqua effici aer, nō corrupta aqua. pbatur. qa aer fit ex materia aquę, quę est res in actu, igitur potest fieri ex materia eius, nulla facta variatione in aqua. Com. 87^m.

¶ Sz hic est locus ɔsiderationis. Primo, qa apud Arī Dubiōnes

A stotelem omne qđ generatur, fit a materia, ꝛ mā distinguit̃ ſm esse a forma. ꝛ cōposito. igit̃ cōtra ipsũ sequet̃ idem inconueniens. Secūdo, ex misto fit elementum, ꝛ constat elemētum esse distinctū ſm esse a misto, ꝛ tamē fieri nō potest nisi corrūpatur mistū. Dici potest ꝙ tota ratio dirigitur ad antiquos, qui tenuere materiā esse aliquod elementorum, ꝛ actu ens, ꝛ perfectum in specie, et ꝙ generatio est alteratio, contra quos bene valet ꝙ tūc posset generatio fieri ex materia ipsa, nulla facta corruptione essentiali in ipsa aqua, quando quidem materia aquę est res actu ꝛ perfecta.

Recognes ¶ Nūc ꝓbat ꝙ ex mā exn̄te in aliquo corpore physico non pōt augeri, qđ augetur, qđ erat 2m mēbrum, ꝛ quęrit, si ex mā existēte in aliquo corpore auget̃, qđ auget̃, vtrū ex ipsa exn̄te in aliquo corpore, q̄ nō est illi9 aliqd, scꝫ neqꝫ pars, nec passio, neqꝫ illius aliqd penitus. an ex ipsa exn̄te in aliquo tāq̄ illius pte vel passiōe auget̃ qđ auget̃. Circa hāc diuisionē sic ꝓcedit ſm Philoponũ, ꝙ pmo ꝓbat ꝙ ex mā exn̄te in corpore vt nihilo illius B non potest aliquidd fieri. Secūdo probat ꝙ ex mā existente in corpore, vt aliquo illius nihil fit. 2o ibi. [Amplius autem talis transmutatio.] Primum destruit sic ſm Philoponū, nā si mā esset in corpore aliquo vtpote in aq̄, ꝛ non vt illius ps vel passio, tunc esset in ea, vt vinū in dolio, vel aq̄ in vase, hoc est sepata ſm distōnē saltem, ꝛ si nō ſm locum. Sꝫ qua rōne in aqua posset esse vna mā sic distincta, ꝛ nō vt illius aliqd, eadē rōne posset in aq̄ esse alia scđa mā, ꝛ tertia, ꝛ īfinitę, cū tales non facerēt maiorē aquā. Et si possent eē infinitę, tūc cuꝫ ex qualibet earū fieri posset generatio, tūc ex aqua possent infinita fieri ipsa aq̄ non corrupta, qđ est ipossibile, ꝛ ꝯ sensum. Hoc pacto exponit Philoponus. ingt. Sꝫ si in C aliquo existit ipsa mā, quę ponit̃ corpus in potentia, ex quo auget̃, qđ auget̃. sup. erit in illo aut separata, hoc est nec vt ps, nec vt passio, nec vt aliqd illi9, hoc exponit. d. Siqdem sepatũ in ipso corpore ita sit, vt nō illius ſm se, aut ſm accńs aliqd sit, hoc est ita sepatũ in corpore sit, vt nec sit illius pars, nec illi9 accńs, nec illius qcq̄, sꝫ vt vinū in dolio, vel aq̄ in vase, qđ non est nec eius accidens, nec eius ps, ꝯtingent multa ꝛ impoſſia, hoc est accidet ex vno corpore infinita gn̄ari illo nō corrupto. ergo per multa, itelligit multas materias, q̄ sunt ipoles. q. d. cōtingent multę materię et impossibiles in eodē corpore, qa qua rōne vna in eodē est, eadem rōne duę, ꝛ tres, ꝛ multę, imo infinitę. vt exponit Philoponus. Hoc aūt non ꝓbauit Arist, sed tāq̄ rōni cōsonũ supposuit. Exponit autē absurdum. ꝛ ingt. Dico aūt v̄bi grā. si gn̄abitur aer ex aqua, generabit̃ ex mā exn̄te in aqua, ꝛ aqua nō erit trāsmutata, qa cum illa mā stet in aq̄ vt vinū in dolio, sicut ex vino pōt aliquid fieri dolio nō corrupto, D ita ex mā exn̄te in aqua fieri poterit aer, ipsa aqua non corrupta. ꝛ hoc subdit, sed ꝓpterea qm̄ vt in vase aqua inest mā eius. s. aq̄. q. d. sequit̃ ex illa mā existente in aq̄ fieri aerem illa nō corrupta, sicut fieri pōt aliqd ex aq̄ existēte in vase, vase nō corrupto. qa accepit infinita fieri posse ex aqua ipsa aqua nō corrupta, ꝓbat, ex eo, qa nihil ꝓhibet in aqua eē īfinitas materias, qa qua ratiōe in ea pōt esse vna nō illius aliqd, eadē rōne duę, ꝛ tres, ꝛ infinitę. ḡ nihil ꝓhibet ex illis infinitis materijs infinita generari actu. ꝓpterea ingt. Infinitas eni nihil prohibet eē materias in eadē aqua, quapp nihil ꝓhibet ex illis infinita actu fieri aq̄ non corrupta. Et in eadē aq̄ nihil ꝓhibeat eē infinitas materias. Arist accepit, ꝛ nō ꝓbauit. Philoponus autē ꝓbat, qa cū mā nō sit actu corpus, nec ꝑficit aquā in qua est, nec est ps illius, nec locū aliquem totius occupet, nihil ꝓhibet in eadeꝫ aqua esse E duas, ꝛ iterū tres, ꝛ sic in infinitū. Nō eni possunt eē plura in eodem vase, qa illa sunt corpora, nec plura mēbra in eodē toto eiusdē rōnis, qa sunt partes, nec pn̄t plures passiones eē in eodē subto, qa sunt accidētia eiusdeꝫ rōnis, quare cū mā in aqua sit, ꝛ nō vt pars, nec vt corpus occupans locū, nec, vt accńs occupās subtū, nihil ꝓhibꝫ in eadē aqua eē duas, ꝛ tres, ꝛ q̄tuor, ꝛ sic de infinitis.

¶ Sed ꝓpterea ꝙ vt in vase aqua inest materia eius. Infinitas enim, nihil ꝓhibet materias esse. quapp, ꝛ generari actu. Tex. anti. cōmē. 88.

¶ Etiam qa tunc vt in vase, inerit ipsi aq̄ materia. Infinitas enim nihil vetabit materias esse, quare ꝛ generari actu. Dilucidate. c. eiusdē.

¶ Secūdo arguit. si materia ſm esse separaretur a corpore, sicut aqua a vase, tunc esset indiuidua ſm esse, igit̃ in vno corpore possunt esse infinitę materię, nam in vno diuiduo possunt esse infinita indiuidua vt puncta. Hoc autem relinquit tāq̄ falsum, quia tunc ex illis infinitis materijs possunt simul infinita generari. Com. 88. F

¶ Animaduerte ꝙ Arist arguit ex possibili ſm imaginationem ad impossibile ſm imaginationem, hoc modo, vbi mā sit ita separata a corpore, vt aqua a vase, tūc eēt quid indiuisibile. igit̃ esset imaginabile eē infinitas materias in vno corpore, sicut imaginabile est esse infinita puncta in vno corpore, qua e re ex illis imaginabile eēt fieri actu infinita genita, hoc autem est re ꝛ imaginatione impossibile, igitur ꝛ id ex quo sequitur. Uis rōnis Aristo.

¶ Amplius, neqꝫ sic videtur generari aer ex aqua, vt exiens a manente. Tex. anti. cōmē. 89.

¶ Amplius v̄o nec sic videtur genit9 aer ex aqua, veluti exiens a manente. Dilucidate. c. eiusdē.

¶ Syllogiçat hypothetice sic. si materia esset in corpore, vt aqua in vase, tunc aer esset genitus ex aqua, veluti exiens a manente, generaretur enim aer ab aqua prout materia exiret ab illa, qua ratione esset generatio exitus quidam a manente. Destruit consequens. d. Ampli9 v̄o nec sic videtur genitus aer ex aqua, veluti exiens a manente, ꝛ sic vult habere oppositum antecedentis. Com. 89. G

¶ Hic ſm Philoponū ponitur 2m argm, per qđ ꝓbat, ꝙ mā non est in corpore physico vt nihil illius, nā tunc ex aqua fieret aer vt exiēs a manente, deduco qa sit aq̄ ex mā, quę nihil est aquę. ergo aer fieret ex ipsa, hoc est exiret ab ipsa aq̄, aq̄ ꝑmanēte, ꝛ sic generatio aeris esset exitus, veluti exitus vini a dolio. Modo hoc est cōtra sensum. ¶ Quo v̄o ad verba attinet. dicit Philoponus ꝙ Arist loquens de mā auctionis, loquit̃ de ea, ac si esset mā gn̄ationis, ostendēs ꝙ mā eius, qđ gn̄atur, nō est in aliquo, ita vt nihil sit illius, in quo est. Uerum dicemus de hoc postea. Recognes H

¶ Melius ergo est facere oībus inseparataꝫ esse mām, vt existentē vnā ꝛ eandem numero, ratione autem non vnam. Text9 anti. cōmē. 90.

¶ Melius igitur est facere omnibus inseparatam esse materiam, veluti existentem vnā ꝛ numero eādem, rōne v̄o non vnam. Dilucidate. c. eiusdē.

¶ Ex his ꝯcludit veritatem, ꝙ. s. mā non sit separata ſm esse a corporibus, imo sit ſm subiectū vna ꝛ eadem numero. ratione v̄o non vna, quia propter formas multiplicatur, a quibus sumitur ratio. Com. 90m.

¶ Ambigunt Iuniores vtrum mā possit ſm eē separari Dubōnes

I

pᵒ dubitaᵒ

a magnitudinibᵒ. ℂ Videtur ꝙ sic. pᵒ, qꝛ ois subā prior est tpe accñte. igiť pōt separari. Scdo, qꝛ oē prius pōt separari a suo posteriori. Tertio, qꝛ accidens est qđ pōt inesse τ abesse ꝑter subiecti corruptionem.

2ᵒ dubō.

ℂ Secundo ambigūt cōtra Ariˡᵉᵐ, qꝛ videť in eodē eē plures materias coextēsas, qm̄ quādo mistū generatur ex elemētis, q̄libet pars misti est mista, igiť coextēdunť sub eadē quātitate oēs formę elementoꝝ, sed nō separať mā a sua forma, neq3 forma a sua mā, igiť etiam coextendūtur sub eadē forma misti omnes materię elementoruꝫ. ℂ Ad idem fiat bipedale tripedale per rarefactionem, tunc pedalitas acquiritur in aliqua mā, τ nō in prima materia, quę ꝑfuit, quia tunc penetratio, igitur in mā noua, τ sic duę materię simul in eodem.

Solōnes

ℂ Ad primā respōdet Auer. 7. metapħ. cō. 4. ꝙ accidentia sunt in duplici dr̄ia, q̄dā sepabilia, τ tūc subꝫ est ꝑus tpe accidēte, q̄daꝫ insepabilia, τ tunc subm̄ ꝑcedit illa tēpore quo ad eius mām, τ nō quo ad totū, vt hō ꝑcedit risibile ꝑm mām, lꝫ nō vt hō. Sed ista rn̄sio non satisfacit q̄ōni, imo est falsa, qꝛ tūc mā ꝑcederet tpe dimēsionem, τ sic posset eē sine dimēsiōe.

K

De ꝓpōne absoˡᵗᵃ τ reduplicaᵘᵃ.

ℂ Propterea animaduerte apud Auer. eē ꝓpōneꝫ verā cū reduplicatione, q̄ est falsa absolute, vt oē aīal potest videre, absolute est falsa, q̄ tm̄ cū reduplicatione est vera, naꝫ oē aīal pōt videre inquātū aīal, imo τ talpa pōt videre inquantum aīal. 5. metapħ. cō. 27. Sil'r in ꝓposito, ois subā pōt separari ab accñte inquātū subā, absolute tm̄ subā ois non pōt separari ab accñte, vt patuit. Sil'r oē prius pōt separari a posteriori inquantū prius, τ tm̄ absolute non oē ꝑus pōt separi a posteriori. vt pꝫ in multis. Et per h̄ pꝫ solō ad duo ꝑma. dcm̄ ꝟo Auer. 7. metapħ. intelligit tm̄ in accñtibus actu, τ terminatis.

L

ℂ Ad 3ᵐ ꝙ q'd velint recentiores definitio accñtis data a Porphyrio itelligiť, vt dicit Ariˡᶜᵒ ꝑ topico. caꝑ. 4. ꝙ pōt adesse, τ abesse, ꝑter subiecti corruptionē, h̄ est ꝙ est ꝑdicatū nō conuersim, τ sic magnitudo est accidēs materię, τ nō pōt separari. ℂ Ad 2ᵃᵐ tenemus ꝙ in vno vna est mā, τ oium vna est mā ꝑm priuationē, nō autem ꝑm actū. tūc apud Auer. in. 3. cęli. cō. 67. opꝫ imaginari eē in misto vnā materiā tm̄ oium formarū, nā elemēta cū veniūt ad misturā in ꝑma mistiōe reꝝ, ne se penetrēt, frāgunť ad minima, q̄ postea agūt τ patiunť inuicē, quousq3 in cuiuslibꝫ elemēti mā inducunť ꝑ gñationē formę alioꝝ elntoruꝫ priori forma nō corrupta, ad quarū formarū gñationeꝫ sequr cōtinuatio oium māruꝫ elemētoꝝ, τ non extēsio, nec penetratio, qua rōne mā vnius elnti nō igrediť materiā alterius, nec forma vnius elnti migrat in mām alterius elnti, sed bn̄ gñat formā ꝯsilem in mā alterius, τ ecōtra, qua gñatione formaꝝ mutuo facta, mā ipsa reddiť vna oium, τ sub vna dimēsiōe, sed h̄ stare non pōt, qꝛ lꝫ minimū ignis generet in minimo aq̄ formā, nō ꝓpterea seq̄tur cōtinuatio materię, nā pōt bipedale ignis agere in lignū, τ materię amboꝝ non efficienť vna.

M

propterea meliᵘ esset dōm ꝙ ex illa reciproca gñatiōe vniᵘ formę in minimo alterius, fit q̄daꝫ dispō ꝑuia ad continuationē, quę postea sequr in istāti, quo ipsa forma vltima mistionis aduenit, tūc eni oēs materię efficienť vna numero oium formaꝝ elntoꝝ, hęc est respōsio optima ad mēteꝫ Auer. ℂ Ad 2ᵐ diceret Auer. in libro de subā orbis. ꝙ dū additur pedale supra bipedale, ibi nō addiť q̄ntitas quātitati. ita vt sint duo pedalia, quoꝝ vnū alteri adueniat. imo ꝑma quātitas subito desinit eē, τ continuo generať alia τ alia dimēsio, quousq3 in fine sit inducta tripedalitas subito in eadē mā numero. Nec intellige ꝙ dimēsio ꝑma desinat simplr, τ noua gñeť simplr, eadē mā remanēte sub vtraq3. Sꝫ ꝙ ꝑma quātitas desinat iformare subꝫ sub ꝑ termino. τ scda icipiat iformare sub alio termino. nam dimensiōes vt lōgitudo, latitudo, τ ꝓfunditas sunt materię coęternę. sed generātur τ corrumpunť ꝑm terminos. pro quanto dimēsio nunc informat materiam sub vno, nunc sub alio termino. N

ℂ His disputatis, nūc dat illud, qđ ꝯsequiť ad ea, quę dicta sunt, q̄siuit eni vtrū corpus ex quo augeť, qđ augeť sit actu corpus, vel potētia corpus, τ ꝓbauit, ꝙ non pōt esse potētia corpus, vt patuit, nūc ꝯcludit. τ ingt. Meliᵘ ergo est facere oibus isepatā esse mām, vt existē vnaꝫ, τ eādem nūero, rōne autē vnam. Circa q̄ ꝟo q̄rit Philoponus de qua mā loquutus est Ariˡᶜᵒ, an de mā generationis, an de mā auctionis. Est eni duplex mā, gñatiōis, quę est mā cōpositionis, τ hęc est ꝑma mā, quę est altera ps cōpositi, τ augumētationis, q̄ est ipm̄ cōpositum vt cibus, est mā augumētatiōis, quęq3 dr̄ mā alterationis. ꝟbi grā. in elemētis aq̄ est mā auctionis aeris. Mā ꝟo cōpositionis aeris est altera ps, ex qua componitur aq̄, τ in qua expulsa forma aquę itroducitur forma aeris. Quęrit ḡ Philoponus de qua mā loqtur Ariˡᶜᵒ, cū concludit illā eē insepatā, τ existeꝫ vnā numero, ratione ꝟo nō vnam. An de mā cōpōnis, an de mā alteratiōis. O

ex vna pte videť ꝙ loquať de mā generationis, siue cōpositionis, qꝛ de hac loquutᵘ est in oibᵘ textibᵘ ꝑcedētibus, τ huic expōni fauere videnť verba hęc, vt pꝫ intuenti, ex alia pte videť ꝙ debeat intelligi de mā augumētationis, q̄ est mā alterationis, qꝛ de illa cępit disputare, an eēt actu corpus, an potētia corpus. Adaptat aūt ipse hęc ꝟba vtriq3 materię, ꝙ sint adaptabilia materię generatiōis, oibᵘ pꝫ. Qđ sint adaptabilia materię auctionis pꝫ. qꝛ legit sic. Melius ḡ oibus supple q de auctione disputāt, facere mām auctionis insepatā, hoc est eandem cū corpore, vt existē vnā τ eādem numero cū corpore, qđ est mā auctionis, rōne ꝟo nō vnaꝫ. Aqua enim est actu corpus, τ quatenus est mā auctionis, τ aq̄ idem nūero est, panis q̄tenus est mā auctionis, τ panis idem numero est, rōne ꝟo nō vnū, qꝛ panis, vt panis differt rōne a seipso vt mā auctionis, τ sic hęc vba pñt aptari ad mām auctionis, τ si dicas in ꝓcessu prius loquutᵘ est de mā gñatiōis. Dicēdū ꝙ loquutus est ad aduersariū, naꝫ si aduersarius ponit mām auctionis eē corpus potētia, mox sequiť illud esse mām gñationis, τ sic ꝑm eū eadē erit auctionis, τ gñationis mā, τ ꝓpterea ad eū sic loquutus est. Hęc ex Philopono colligi pñt breuibᵘ, q̄ ipse multis ꝟbis dixit. P

In cōmentarijs diximus pauca de mistione, vbi aīaduerte, ꝙ de mistione dicemus postea, nūc ꝟo quę dicimus in cōmētarijs intellige de prima τ noua mistiōe elementoꝝ, quę est imediate ab elemētis, nō autē de antiqua, cū de antiqua nulla. sit q̄stio, cū ibi elemēta fuerūt simul iā. De noua ꝟo intelligas, ꝙ cū elemēta veniūt ad misturā ab aliq̄ cęlesti ꝯstitutione (vt credit Auer.) ibi fiūt due fractiōes, ꝑma ē corporum, qua corpora elntoꝝ frangunť ad minima, vt fieri solet ab aromatarijs, qn̄ duo simplicia triturant, τ deinde miscenť. sic elnta triturant a virtute cęli, vel ab aliq̄ agente sublunari virtute cęli, τ hęc est ꝑma fractio, hac fractiōe, τ mistione ꝑsupposita, minima agūt τ reagunt per coꝝ q̄litates remitēdo se in substātijs τ qualitatibus tādiu q̄diu ꝑdomineť vnū in tota miscella, τ tūc induciť in oibᵘ materijs oiuꝫ illoꝝ minimoꝝ vna dispositio faciēs ꝑ gñatione formę misti, τ in eo instanti in q̄ illa induciť. Induciť forma misti, ita vt vnū sit instans inductionis formę τ dispōnis, τ ꝯtinuati eē oium materierū ad vnā mām, τ vnā quātitatē ꝯuenictē formę mi/ Q

203

A fit. Et si quęrit qd est illa dispō, Medici dicūt eā eē cō plexionem, siue scdaz qualitatē resultantem ex primis. vez de his postea. Itez in cōmētarijs loquuti sum⁹ de rarefactione, vbi debes scire, q in rarefactione sūt tres motus. Primus est calefactio p quā acqrit caliditas, si ne qua nō pōt fieri rarefactio. Scdo est rarefactio, per quā acqrit raritas, q̄ est qualitas in quanto quę ɔsequitur caliditatē. Tertius est mot⁹ localis, q fit ex eo qa prior quantitas dī maior, qui motus dī ad imaginationē mathematicorum motus ɔñs maiorē quātitatem. Et cum dicis, qd acqrit per motū hunc rarefactionis vtrūz noua quātitas, dōm q non, sed pma fit sub maiori extēsione, & cū dicit motus rarefactionis est mot⁹ realis, g̃ per ipsaz acqrit terminus realis, ɔcedo, sed nō realr distinctus a priori quātitate. acqrit eni noua quātitas fm nouum terminū, nō aūt noua simplr. Aiaduerte q non dico quātitatez maiorē acqri p motū illū localē, sed dico B eam acqri consecutiue acq̄sita raritate. Nā rarefactio p se pmo est ad raritatē, quę est qualitas in quātitate, per se. 2° est ad maiorez quātitatē, ad quā sequitur occupatio maioris loci. Illa eni quātitas maior nō acqrit p se primo rarefactione, sed per se 2°. ¶ P̄. Nō acqrit motu locali, nam revera illa occupatio maioris loci nō est mot⁹ localis, sed accńs ɔsequēs acquisitionem maioris quātitatis & si est motus localis, non est de loco ad locuz, sed est in loco, vt superius dictum est.

Tex. anti. cōmē. 90. ¶ At vo neqz pūctos neqz lineas, ponēduz corporis māni/ ppter easdem causas.

Dilucida: te. c. eiusdē. ¶ At vo neqz puncta neqz lineas mām corporis ponendum est. dictas ob causas.

Cōmē. 90. ¶ His exactis de materię sepatiōe, ostēdit q esse nō pōt C indiuiduū simplr vt punctū respectu linę, nec vt linea respectu corporis, qd idiuisibile est oino tale. & ait B p bari posse ijs met rōnib⁹, qbus ipugnata est sepatio. qa tunc nullibi eēt. Tum qa infinitę possent intelligi materię in vno misto. Tum etiam ob alias causas.

Recognes ¶ Alexāder hęc vba intelligit de mā gñationis, & cū nota causę, hoc pacto, melius est facere mām gñatiōis iseparatam at vo, hoc est qa neq puncta neq lineas ponendū est corpis materiā, hoc est gñationis materiā, ppter easdē causas, hoc est, qa nihil hoz per se subsistere pōt, nec per se locū occupare. Qz autē loquat de mā generationis, Alexāder pbabat, qa in toto pcessu loquutus est de ea. Philoponus vo dicit, q hęc expō est paz D violenta quo ad vboz ɔtextū. s. accipere verūtamen p enīz/vel pro qa, ideo ipse exponit de mā augumētationis, qa de hac cępit disputare, & tūc non corrūpit textū, sed legit sic, verūtamē neq pūctos neq lineas ponēdū est augumentationis corporis mām. q. d. verūtamē non mō puncta nō sunt ponenda augumentationis mā, sed neq linę ppter easdē causas. s. qa nullus eoz pōt per se subsistere, neq per se locū occupare. Addit q appellatione lineaz & punctoz intelligit superficiez, quę lz sit magnitudo, non tñ pōt se subsistere, neq locū occupare. Cum vo dicebat q in pcessu loquutus est de mā generationis. Rñdet Philoponus q loquit de ea. gratia exempli. vel dici potest q loquutus est ad aduersarius, vt dictum est.

Tex. anti. cōmen. 91. ¶ Illud autē cuius hęc vltima, materia erat/ quam neqz sine passione possibile est eē/neqz sine forma.

Dilucida: t. c. eiusdē. ¶ Illud pręterea cuius hęc vltima sunt, materia est. quę neqz sine passione aliquādo poterit esse, neqz sine forma. F

Cōm. 91ᵐ. ¶ Scdo arguit in 3ª figura sic, linea & pūctū sunt termi nus materię, mā nō est terminus materię. igit mā non est pūctus neq linea. apponit maiorē. d. Illud pterea cuius hęc vltima sunt, mā est. Deide addit minorez. d. quę neqz sine passiōe. hoc dico mām, q̄ neqz sine passiōe aliquādo pōt esse. neqz sine forma, quasi velit q sit nō terminus, sed semp terminata. verbū pterea, in gręco ē de. modo sic trāstuli, vt sensus sit apertior.

Recognes ¶ Cum dixit q impoſſe est lineas aut pūcta eē materiaz, nūc exponit, qdnaz sit corporis mā, & potest exponi fm Alexādrum de mā gñationis, & fm Philoponū de materia augumētationis. fm Alexādrū. d. Illud aūt cuius hęc sunt vltima, mā erat generationis, hoc est illd, cuius F linę & pūcta sunt termini. est materia gñationis, & quia quis posset credere, lineas & pūcta eē terminos mātę generationis sine medio illi inhęrētes. d. quā generatiōis materiā neqz sine passione possibile est eē, neqz sine forma. ergo linę & pūcta sunt termini materię illi inhęrentes mediāte forma & passione, sine qbus esse nō pōt materia, fm Philoponū vo (inqt) Illud autē, cui⁹ hęc sunt vltima, materia erat augumētationis, quę est corpus in actu. cuius termini sunt pūcta & linę, quā materiam augumētationis, quę est corpus in actu, neqz sine passione possibile est eē, cū necessario sit quale calidūz, vel frigidū, vel siccum, vel humidum, neqz sine forma, quę est eius pars essentialis. Et sic verba hęc itelligi possunt de materia augumentationis.

Tex. anti. cō. 92. ¶ Generatur igitur simplr alteruz ex altero, quemadmodum & in alijs determinatū est. & ab aliquo autē actu existēte, aut a simili in G spē. vt ignis ab igne, aut hō ab hoie. aut ab actu. durū. n. a non duro generatur.

Dilucida: te. c. eiusdē. ¶ Fit quidem igitur simpliciter alteruz ex altero. quemadmodum & in alijs dictum est. Sed a quodam & actu existente, vel simili, vt ignis ab igne, aut homo ab homine. vl' ab actu. nam durum non a duro fit.

Cōmē. 92. ¶ Nūc ex dictis cōcludit qua rōne se hēt agens & factū, siue generās & genitū. & vult q omne qd gñatur generetur ex alio, ita vt nihil generet se, sed semp generans differat a genito. verū q̄tūq̄ differant, semp genitum est vel a generante sibi simili in specie, vel sibi sili in virtute. in specie qdem, vt ignis ab igne, & hō ab homine, in virtu H te vo, vt vermis & mus a cęlo, siue sole, nā sol est in actu tale, quale mus in potētia, qd est esse virtute & po⁹ actiua tale. Similr durū fit, & nō semp a duro, sed ab agente actu. hoc est hñs potentiā agendi durū. & sic omne qd fit, vel fit a sili in specie, vel simili in actu, & potētia actiua (inqt) Fit quidez igit simplr alterum ex altero. ita vt semp generās sit simplr aliud a genito. vt in alijs. B est 7° metaph. dictū est. Declarat tamē illam diuersitatem reduci ad quādam cōuenientiā. d. Sz ipm genituz sit a quodam & actu existēte. hoc est qd ɔuenit genito in virtute, vel simili. Exēplum secūdi, vt ignis ab igne, aut hō ab homine. Exēplū pmi, vt durum non a duro fit, sz ab agente nō duro. Et hic apparet q̄ inepte recētiores hūc locū intelligunt. Crediderẽ enim Ari^lem declarare materiam nō esse actu separatam a magnitudinibus, qd nec verba Ari^lis, nec dicendi necessitas expostulat.

Recognes ¶ Utrū verba hęc de auctione an de generatiōe sint in

I telligenda nõ est q̃stio, q̃a clare loquit̃ quid est illud ex quo tãq̃ ex materia alterationis generet̃, qd̃ generat̃, & vult, q̃ sit corpus in actu, q̃m positum est, q̃ alterius generatio sit alterius corruptio. Dixit velut in alijs dictum est, q̃a dixit hoc idẽ p̃mo phy̆sico. Ibi enim cũ q̃siuisset q̃uo contraria ex inuicem generent̃, causam dixit. s. q̃ sit ipsis aliqd̃ cõe subiectum, qd̃ est vtrorũq̃ susceptiuum, & sic vult q̃ omne qd̃ g̃nat̃, generet̃ ex ente in actu contrario tãq̃ ex mã alterationis, vel tãq̃ ex termino a q̃. Sed cũ Ari^les cepit loqui de auctiõe, nõ video, quomõ nunc trãsit ad materiã g̃nationis. Fortasse hoc facit, vt ostẽdat q̃ simile est de mã auctionis, & de materia generationis, quę est alteratiõis mã, nam vtraq̃ est ens actu, & actu corpus, vel forte hoc facit, q̃a vult statim loqui de effectiua causa augumẽtationis, & sic p̃cedit q̃si sillitudinarie,

K hoc pacto, generat̃ igit̃ simpl'r hoc est p̃prie vel vl'r (vt exponit Philoponus) alterũ. s. corpus in actu ex altero corp̃e in actu, tãq̃ ex materia alterationis (vt alibi dc̃m est) & vt id qd̃ g̃nat̃, g̃natur ex corpore in actu, vt ex materia alterationis, & ab aliquo aũt, hoc est ita etiam qd̃ augetur, auget̃ tanq̃ a causa effectiua ab aliquo ente in actu, dico ab aliquo ente in actu altero duo͛ mõ, quia aut a simili in specie, vt hõ ab hoie, & ignis ab igne, aut ab aliquo existẽte in actu, siue sit sile in specie, siue dissimile, vt durũ a non formal'r duro, sed ab aliquo existẽte in actu, qd̃ tamẽ nõ est formal'r durũ, sed duritiei effectiuum, & hoc scd̃o mõ id qd̃ auget̃ ab eo qd̃ auget̃, augeri dicit̃. a calido eñi nõ duro existẽte generant̃ ossa dura, & cartilagines, satis aũt est, vt calidum sit in actu p̃ductiuo duritiei. hoc pacto exponendo, nõ videt̃ Ari^les superfluus, nec exiens a p̃posito. Volo tñ vt scias v̈bum

L illud generat̃ p̃ro augumẽtat̃ posse intelligi, nam quod auget̃, generat̃ in maiori quantitate, nã fit maius vt postea dicemus, & sic poterimus dicere, q̃ Ari^les ex dictis infert duas causas eius qd̃ auget̃. s. materiã, & effectiuam, materiã quidẽ cum ait. g̃natur igit̃ simpl'r, hoc est auget̃ igit̃ & fit maius vl'r alterũ ex altero, quemadmodũ & in alijs determinatum est. s. 5° physico͛. vbi dictum est qd̃ auget̃, augeri ex corpore actu tãq̃ mã auctiõis, & ab aliquo existẽte in actu tãq̃ a causa effectiua, vt a calido vl tali, & sic itelligẽdo tollit̃ in dictis Ari^lis inutilis digressio.

Text' anti. cõmẽ. 93. ¶ Quoniam autem est & substãtię corporeę materia & corporis talis (corpus enim commune, nullum) eadem & passionis & magnitudinis est ratione quidem separata, loco autem nõ separata nisi & passiões sint separabiles.

Dilucida͛ te. c. eiusdẽ. M ¶ Quoniã v̈o materia ipsa & subę corporeę est, & corporis iam talis (Nã cõe corp⁹ nullum est) vna erit & magnitudinis, & passionis, ratione quidem altera, loco v̈o non altera, nisi passiones essent & separabiles.

Com. 93ᵐ. ¶ His expositis, nũc magis ad rẽ accedẽs. declarat vnã esse materiã augumẽti & alterationis. Et hoc p̃bat. substantię corporeę, & talis determinati corp̃is vna est materia, alteratio est corporis talis, augumẽtatio substãtię corporeę. Igit̃ vna est materia alterationis, & augumenti. Syll's est ex ambobus obliquis. inq̃t. Quoniam vna & ipsa est mã substãtię corporeę, & corporis iam talis indiuidui. Hęc est maior. cuius causam subdit. d. nam cõe corpus nullum est, & per consequẽs non põt esse alia materia corporis, & huius corporis. Omissa miore. addit cõclusionem, d. Vna erit & magnitudis & passiõis. ¶ Animaduerte q̃ omne qd̃ alterat̃ est corpus hoc, siue tale,

N vt calidũ vel frigidum, q̃a vt hoc & calidũ alterat̃ ad frigidum. Omne qd̃ augetur est corpus, nõ tamẽ inquantum tale calidũ & frigidum. Et sic patet minor q̃ alteratio est corporis talis, augumẽtatio corporis, sed vna est materia talis corporis, & corporis, igit̃ vna & alteratiõis, & augumẽti. ¶ Sed dices. vna est mã alterationis & augumenti, igit̃ alteratio est augumẽtum. ¶ Cui ipse r̃ndet d. ratione q̃dem altera, loco v̈o nõ altera, & sic alteratio non erit augumentatio. ¶ Sed dices. falsum est passiones eẽ corporis inquãtum talis. ¶ R̃ndet nisi passiões essent separabiles, sed cum non sint separabiles, sed oĩno in materia & hac sensibili materia, ideo passiones erunt corporis vt talis, & augumentum corporis tñ, & p̃ p̃ñs l3 mã sit vna ambo͛ s̃m subiẽtũ, erit altera ratione.

Recog͂nes O ¶ Philoponus sic hũc textũ p̃tinuat, q̃ cum q̃siuisset de mã eius. qd̃ auget̃, & dixisset q̃ est corpus actu, ne aliq̃s putet hãc esse p̃mã materiã, nũc docet q̃ g̃nationis materia, quę dicit̃ corporis mã, est p̃ma materia informis, & incorporea ex necessitate. cũ sit alterũ ab eo, cuius est mã, quę v̈o est augumẽtationis mã eadem est cũ materia alterationis, & corpus in actu. Sunt ergo vna subiecto, differũt rõne, vna eñi est materia corporis, & alterationis & augumẽtationis loco, & nũero, non tamẽ rõne, q̃a mã alterationis & augumẽtationis est ip̃m corp⁹ in actu, mã corporis est mã p̃ma informis, mõ corpus in actu, & mã informis sunt vnũ numero, non separata loco, & sic differũt rõne. & sunt eadem numero & loco. Si. n. in alio loco eẽt mã corporis, & mã passionum & magnitudinis, tũc in alio loco esset corpus cũ sua mã, & in alio

P loco essent passiones cũ sua mã, & sic passiones essent in alio q̃ in substãtia corporea. dicit. Q̃m autẽ est, & substãtię corporeę mã, & corporis talis indiuiduati (q̃a corpus vl'e nullum est separatum ab hoc corpore) q̃m inquam eadem est mã corporis, & huius corporis, eadẽ & passiõis, & magnitudinis est, hoc est eadẽ erit alterationis mã, et auctionis & corporis mã, exponit aũt q̃uo eadem, & q̃uo diuersa, & inq̃t. Ratiõe & eẽntia separata, q̃m mã corporis est altera eius p̃s, & mã informis, materia v̈o augumẽtationis, & alterationis est ip̃m corpus, loco autẽ nõ separata. Nõ eñi põt materia corporis separari ab ipso corpore. Q̃ aũt materia alteratiõis, & augumentationis non sit loco sep̃ata mã corporis, p3, q̃a aliter mã corp̃is esset in vno loco cũ suo corpore cuius est materia, & passiones & magnitudies cũ sua mã essent in alio loco, & sic essent passiões, & nõ in substãtia corporea, p̃pterea dic̃ nisi & passiões eẽnt sep̃abiles. g̃ p3 q̃ materia corporis & materia auctionis non eadem est, l3 numero & loco nõ sint separabiles.

¶ Manifestum igitur ex q̃sitis, q̃ non est augumentatio trãsmutatio ex potẽtia magnitudine, actu autem nullam habẽte magnitudinem. separatum enim esset, quod cõmune. hoc aũt q̃ ĩpo͛le sit, dc̃m est prius in alijs. Tex. anti. com. 94.

Q ¶ Manifestum igitur ex perquisitis q̃ nõ est auctio transmutatio, ex potẽtia magnitudine, actu v̈o nullam habente magnitudinem. Separatum enim iam esset cõmune, hoc v̈o q̃ impossibile, dictum est prius. Dilucida͛ te. c. eiusdẽ.

¶ Nũc subiectũ p̃rimum augumẽti cõcludit ex dictis, & potest sic syllogiʒare, qd̃ alteratur nõ est ens in potentia, oẽ qd̃ augetur alterat̃, igit̃ nullum ens in potẽtia au- Com. 94.

A gerẽ, ꝛ per ꝯñs auctio nõ põt esse ex ente in potẽtia tãq̃ ex subiecto, acceptis ꝛ suppositis pmissis ex textu nunc dicto (inquit) Manifestũ igiẽ ex pergsitis pauloante, ꝙ non est auctio trãsmutatio ex potẽtia magnitudine, actu ṽo nullam hñte magnitudinẽ, ꝛ sic subiectũ opꝫ eẽ actu quantũ ꝛ quale, ꝛ hoc ꝓbat. d. Separatũ eni iam eẽt cõmune, si nõ ex actu quãto ꝛ quali eẽt, nã vbi nõ sic esset, tũc auctio eẽt ex mã quanta separata a corporib⁹ qualibus. Hoc ṽo ꝙ impossibile, dictum est prius. Sic igiẽ subiectũ actionis est corpus in actu quale, ꝛ quantum, ꝛ nõ corpus in potẽtia, vel corpus cõmune separatuꝫ.

Recognes ¶ Nunc fm Philoponũ ꝯcludit, quę ostẽsa sunt. ꝛ inqt. Manifestuꝫ igiẽ ex q̃sitis, ꝛ ꝓbatis, ꝙ augumẽtatio nõ est transmutatio ex potẽtia magnitudine, actu aũt nullam hñte magnitudinẽ. Cuius cãm repetit, qa qð cõe/B est materia eẽt qd separatũ, nam si id ex quo augeẽ qð augetur, eẽt corpus potestate, eẽt mã prima, quę eẽt aut B separata loco a corpore physico, aut sepata, qa nihil eẽt illius, ꝛ sic oĩno aliqua rõne separata, vt ꝓbatũ est. Appellauit aũt materiã cõmune, quia (vt Philoponus inquit) est cõe oĩum subtuꝫ. ¶ Quo ṽo ad verba attinet, debes scire ꝙ Philoponus dicit in alio exemplari, legi loco illius ṽbi cõe, vacuum, vt sit sensus, ꝙ si corp⁹ potestate esset illud ex quo augeẽ, quod augeẽ, tunc dareẽ vacuũ separatũ. Laborat aũt declarare ꝯñtiam, quę cũ non sint multę vtilitatis, dimitto.

Tex. antiquus. c. 95. ¶ Ampli⁹ aũt, talis trãsmutatio/nõ augumẽtatiõis ꝓpa ꝫ gnõnis oĩno. Augumẽtatio. n. est inexñtis magnitudinis additamentũ. diminutio autẽ, minoramentũ. Jdeo opꝫ ha- C bere aliquam magnitudineꝫ, id qð augetur. Quapropter non ex materia sine magnitudine, oportet esse augumentationem in actũ magnitudinis. generatio eni erit magis corporis, non augumentatio.

Dilucida: te. c. eiusdẽ. ¶ Adhuc vtiqꝫ hęc transmutatio, nõ auctionis proprie esset, sed generationis oĩno. Auctio eniꝫ est ad ꝑexistentem magnitudinem additio. diminutio subtractio. igitur qð augetur, aliquaꝫ oportet habere magnitudinẽ. Quare auctionem nõ oportet esse ex materia non quanta ad actu quantam. Esset eniꝫ D generatio potius corporis q̃ auctio.

Com. 95. ¶ Scdo ad idẽ arguit sic, vbi subiectũ auctionis eẽt materia ens in potentia, auctio nõ differt a generatione, sed hoc est in potẽtia, qa auctio semper est additio quãti ad ꝑexistens quantum. ꝛ sic semꝑ augẽdum dꝫ esse quãtũ, aliter sibi nõ posset fieri additio. tũc dant ꝯclusionem. d. Quare auctionẽ non oportet eẽ ex materia non quanta. ad actu quãtam, esset eniꝫ gñatio potius corporis quãti

Tres rationes. ex non quanto. q̃ auctio. ¶ Ex ista lrã possunt formari tres rõnes, prima est, si subiectuꝫ auctionis eẽt pma materia, tunc non differret a gñatione. ¶ Scdo/ auctio est additio ad quãtum, igitur ꝑexistens subtuꝫ est quãtum. ¶ Tertio, si qð augeẽ nullo mõ fieret quantuꝫ corpus, sed solũ in fine, tũc auctio non eẽt corporis augẽdi additio, sed eẽt corporis aucti gñatio. Sꝫ dices, supius cõclusit cõe subiectum auctionis ꝛ alterationis eẽ mãm, nũc aũ subiectuꝫ non eẽ mãm. Responde ꝙ ibi de subiecto cõmuni, nunc de proprio loquutus est.

¶ Qꝫ corpus potestate non sit augumẽtationis materia, E Recognes hoc nũc probat Ari^{les} iterũ fm expõnẽ Philoponi. ꝛ inquit. Amplius autẽ talis transmutatio, hoc est magnitudinem fieri ex nõ magnitudine, sed ex magnitudine potestate, nõ est ꝓpriuꝫ mutationis, q̃ est fm augumentationẽ sed eius/q̃ fm subam est oĩno, hoc est gñationis. Qꝫ autẽ fieri magnitudinẽ ex nõ magnitudine, sꝫ ex magnitudine potestate, nõ sit augumẽtatio, ꝓbat. nã augumentatio nõ est gñatio magnitudinis, sed est ꝑexistẽtis magnitudinis accremẽtũ. Non eni fit magnitudo ꝑ augumentationẽ, sed ꝑexistẽs fit maior. Diminutio autẽ est ꝑexistẽtis minoramẽtuꝫ, non eni ꝑ diminutionẽ ꝑor magnitudo corrũpiẽ, ꝛ alia minor gñaẽ, sed ꝑexistẽs fit minor, q̃ prius erat, ꝛ in B apparet ꝙ ꝑ auctionẽ nõ generẽ noua quãtitas, nec ꝑ diminutionẽ corrũpiẽ. Ex B infert, ꝙ nõ solũ id ex quo auctio fit, sit actu corpus, sed etiã id qð augeẽ opꝫ ꝑhabere aliquam magnitudinẽ ꝑ- F existẽtem, ꝛ ita nõ soluꝫ materiã augumẽtationis oportet eẽ actu magnitudinẽ atq̃ corpus, sed ẽt qð augeẽ ex illa opꝫ eẽ corpus, ꝛ aliquã magnitudinẽ. ¶ Quo ṽo ad verba attinet, hęc ṽba [id qð augeẽ] Jn scriptura Alex. legũtur id qð fit. Uerũ Alexãder per fieri nõ simplr fieri intelligit, sed fieri maius vel minus, vñ legit, ideo opꝫ habere aliquã magnitudinẽ id qð fit. i. id qð fit mai⁹ vel minus. ¶ P. Ut Philoponus inqt. Ari^{les} nõ ꝓbauit id qð augeẽ debere hẽre aliquã magnitudineꝫ, sed tãq̃ cõmunem notionẽ accepit ex eo, qa si nullaꝫ hẽet, non eẽt augumẽtatio magnitudinis, sed eius simplr gñatio, nec aliter hanc notionẽ ꝓbauit Ari^{les}. Tũc cõcludit ꝓpositum ꝑncipale. ꝛ inqt. Quapꝑ non ex mã sine magnitudine opꝫ eẽ augumentationẽ in actum magnitudinis, sed supple ex mã, quę est actu corpus, nam vt inqt. Gñatio erit magis corporis, q̃ augumẽtatio, nã illa mã nõ exi- G stens corpus cõuersa in subam aucti fieret corpus, ꝛ sic esset gñatio corporis. g̃ vtrũqꝫ opꝫ eẽ actu corpus, ꝛ id qð augeẽ, ꝛ id qð est mã auctionis. Sꝫ q̃rit Philopon⁹ q̃q̃ id qð augetur debeat eẽ actu corpus, alioqn ꝑ auctionem nõ fieret minus, qd prohibet mãm auctionis ex qua augeẽ eẽ potẽtia corpus. Uideẽ eni ꝙ sit potentia corpus, nã vt calidũ est potentia frigidũ, ꝛ actu calidũ, sic cibus est actu cibus, ꝛ actu corpus corporeitate suę spẽi, potẽtia ṽo magnitudo ꝛ corpus corporeitate, ꝛ magnitudine eius qð augeẽ. Nã cib⁹ ꝯuersus in corpus eius qð augeẽ, fit magnitudo vel quantũ magnitudine eius qð augeẽ. ¶ P. Ut illud ex quo gñaẽ qð generatur, est actu corpus, ꝛ in actu, ꝛ est ens in potentia. actu qdeꝫ ꝓpria specie. Potentia ṽo specie eius, quod ex ipso fit, sic illud ex quo aliqd augeẽ, est actu corpus H sua ꝓpria magnitudie, potẽtia ṽo corpus magnitudie eius in cuius subam cõuertiẽ. Jgnis eni ex quo fit aer, anteq̃ aer fit, est actu ignis, ꝛ potẽtia aer, sic cib⁹ anteq̃ cõuertaẽ est actu corpus sua ꝓpria magnitudie, ꝛ potẽtia corpus magnitudie eius qð augeẽ. Concedit g̃ Philoponus totũ, ꝛ vult ꝙ Ari^{les} solũ voluerit ꝙ mã augumentationis sit actu corpus saltẽ ꝓpria magnitudie. cũ quo tñ stat eam eẽ potẽtia corpus alia rõne, vt rõ concludit. Rursus q̃res vtrũ id qð augeẽ, sit potentia magnitudo, videẽ qð sic, qa est in potẽtia ad maiorem magnitudinẽ. ergo est potẽtia magnitudo. Philoponus dicit quędã, ex qbus colligo hãc solonem, ꝙ id qð augeẽ anteq̃ augeẽ est potẽtia magnitudo maior q̃ sit, non tñ potẽtia magnitudo, q̃q̃ eni calidaꝫ vt q̃ tuor sit potentia magis calidũ q̃ est, non tñ est potẽtia calidaꝫ, ita id qð augeẽ anteq̃ augeẽ, est potẽtia maior magnitudo q̃ sit, non tñ est potẽtia magnitudo. Ex his sequr ꝙ aliq̃

I ĝmō dicere possumus ⁊ mām magnitudinis eē potentia corpus,⁊ ipsum augmentabile esse potētia corpus,nō quidem simplr,sed aliqua rōne,vt dictum est.

Tex.anti. cōmē.96. ℭ Accipiendū itaq₃ magis/quasi tāgētes q̄stione₃ a principio,quali existēte ipso augumentari ⁊ diminui/causas querimus.

Dilucida⁹ te.c.eiusdē. ℭ Suscipiēdū vtiq₃ magis tāq̄₃ a principio qōne₃ tāgentes,qualis cuiusdā entis auctionis,⁊ iminutionis,causas querimus.

Com̄.96. ℭ Ut res apertius pateat,in speciali q̄rit de mō auctionis,de subiecto eius hactenus dixit,de modo restat dicere,quo etia₃ ⁊ subiectu₃ patebit(⁊ inquit) Suscipiendū vtiq₃ magis tāq̄₃ a p̄ncipio q̄stionem tangentes,qualis v₃.entis cuiusda₃,auctionis,⁊ iminutionis causas queri-
K mus.hec questio est magis illa,quia est de mō auctiōis,⁊ de subto insit,⁊ sic videt̄ tāq̄₃ illa,l₃ non sit illa.

Recognes ℭ Scdm Philoponū Arilēs nūc vult altera₃ qōnis partē puestigare,vtrū.s.mā̄ augumētationis sit actu corp⁹. Cū eni₃ pbauit eā non eē potestate corpus,vult puestigare an sit actu corpus. Resumit aūt iterum vniuersum sermonē ⁊ facit diuisionē vltiore₃ argumentās p vtraq₃ parte.vn̄ inqt.Accipiēdū itaq₃ magis quasi ppingorib⁹ factis inqsitionib⁹ de augumētatione q̄si tāgētes qōne₃ a principio,qualr existēte ipso augumētari ⁊ diminui,causas q̄rimus.q.d.cu₃ ipm augeri ⁊ diminui existat q̄le,h̄ est habeat pprium modū ⁊ qualitatē,causas q̄rimus illius modi.Est ergo intētio q̄rere quale sit ipsu₃ augeri. ⁊ quo mō fiat,⁊ causas q̄rere,⁊ si v̄ba legerent̄ copulatiue,vt arbitror eē legēda,essent clara,hoc pacto. Accipiendū itaq₃ magis q̄si tāgentes qōnem a principio, ⁊ q̄li
L existēte ipso augumētari ⁊ diminui causas q̄ramus,⁊ h̄ pacto v̄ba clara sunt,nec egent expōne. Dicit.n.accipiendu₃ itaq₃ magis,hoc est particularius vtrū augumentatio sit ex actu corpore,dico pticularius,qm̄ nō solum accipiemus an sit ex actu corpore,sed ex q̄li actu corpore,q̄si tāgentes totā qōne₃ a principio,dixit eni q̄si tangentes totā qōne₃,qa nō tāgit vtrūq₃ mēbru₃ sed alterum.s.an auctio sit ex corpore actu,⁊ q̄li actu,qd erat alteru₃ qōnis mēbru₃,⁊ quali existēte ipso augumētari ⁊ diminui,q̄ramus causas,cur tale existat,⁊ si q̄rem⁹ de modo,⁊ de causis modi.Ecce q̄uo nulla est difficultas.

Tex.anti. cōmē.97. ℭ Videt̄ itaq₃,eius qd augetur quecūq₃ ps aucta esse. Similr autem ⁊ in diminutione, minor generata eē. Amplius autē,aduenie-
M te aliquo augumētari,⁊ recedente diminui. Necesse igitur,aut icorporeo augumentari/aut corporeo. Si igit̄ incorporeo,erit separatu₃ qd cōmune. impossibile aūt est,a magnitudine mām esse separabile₃/sicuti dcm̄ est prius. Si autem corporeo,duo corpora in eode₃ loco erūt/⁊ quod augetur/⁊ quod auget.est autem ⁊ hoc impossibile.

Nō repetita. Dilucida⁹ te.c.eiusdē. ℭ Videt̄ igitur ia₃ aucti partem q̄libet esse auctam. Similr v̄o in iminutiōe, iminutā genitā eē. Adhuc adueniente aliquo,augeri ⁊ subtracto,minui.igitur aut corporeo,aut incorporeo auctio erit.siquidē incorporeo, igitur erit separatū vacuū.al's.cōmune. S₃ impossibile a magnitudine mā₃ separari,vt quidem dictum est prius. Si v̄o corporeo, N
duo in eodē loco corpora erunt.vt qd augetur,⁊ qd auget. S₃ ⁊ hoc est ipossibile.

ℭ Nūc mouet q̄stione₃ proposita₃.⁊ petit sibi duo concedēda,que sibi ⁊ oibus patēt. Primum/q̄libet ps aucti est aucta.Scdm/oē qd auget̄,auget̄ sibi aliquo adueniente.hec omnes concedūt,tunc querit de illo adueniente,vel est corporeu₃ quid,vel incorporeu₃,non incorporeu₃,qa tunc erit aliquod separatū cōmune incorporeū preexistens ante auctione₃,⁊ sic quantu₃ esset a nō quāto.Si corporeum,tunc quod auget̄ ⁊ quod aduenit erūt simul in eodem loco,⁊ sic penetratio corporum.questio hec patet in textu ⁊ litera etiam. Com̄.97.

ℭ Mota qōne,⁊ posita intētione,nunc exequit,⁊ primo Recognes
sm̄ Philoponū accipit tres suppōnes.Quarū p̄ma est,
quelibet ps aucti auget̄.Scda est,auctio fit aliquo ex- O
trinsecus accedēte.Tertia qd auget̄,pmanet in sua forma seruatum.Uult igit̄ Philoponus,q Aristoles p has tres suppōnes se regulet in tota mā̄ de auctione,nam q̄ illis suppōnibus coueniūt,erūt bene de augumētatiōe dicta,que nō possunt stare cum illis suppōnib⁹,nō erūt de augumētatione bn̄ dicta. Hec tradendi via est rōnabilis,⁊ ab Arile alibi obseruata.rōnabilis qde₃(vt Philoponus inqt)qa cuiuslibet demrationis p̄n[m] sunt cōes animi pceptiones.Ab Arile v̄o obseruata,qa 4⁹ physicor in tractando de loco ita fecit.Posuit eni cōes suppositiones,⁊ ea,q̄ de loco cōiter pcedunt̄,postea egit d̄ loco,⁊ ea,q̄ illis couueniebant,ea de loco tradebat,q̄ non concordabant illis cōmunibus,a loco ipso remouit. De
his suppōnibus,duas dicit in p̄senti textu,tertiā v̄o posterius,pcedit aūt sic,qa primo sumit suppōnes.2⁹ mo- P
uet qōne₃ rursus vltius.⁊ dicit. Videt̄ itaq₃,eius qd augetur,q̄cunq₃ pars aucta eē.Silr autē in diminutiōe,q̄cunq₃ pars diminuit̄,videt̄ minor eē gñata. Hec est p̄⁹. Deinde ponit 2[m].⁊ inqt.Amplius aūt videt̄ qd auget̄,adueniēte aliquo ⁊ illo pmanēte augumētari,⁊ recedēte aliquo diminui. Hec est 2⁹ suppō. 3[m] postea assignabit. His acceptis,q̄rit illā eāde₃ qōne₃,vltius tñ,vt Philoponus inuit.⁊ dicit. Necesse igit̄ aut ipsum qd auget̄,incorporeo augumētari,aut corporeo.Ecce q hec q̄stio est vltior p̄dicta,qa incorporeū cōtinet ⁊ corpus in po⁹,⁊ simplr indiuisibile.Posita ḡ diuisione argumētat̄ ad partes(⁊ inqt)Si igit̄ incorporeo,erit separatū qd cōe,hoc est p̄ma mā,q̄ est cōe oiu₃ subiectu₃.mō ipossibile est materiā esse sepatam a magnitudine,vt dcm̄ est prius. S₃ qm̄ in quodā exēplari loco illi⁹ v̄bi cōe,legit̄ vacuu₃,laborat Philoponus exponere illō,⁊ vt possit accōmodare ipsu₃ v̄bis,v̄ba illa[Impoīe aūt est]Uult vt legant̄[⁊ ipossibile est]⁊ ita vult p duas rationes,q Arilēs pbet materiā augumētationis nō eē icorporeum quid.Tu₃ qa daret̄ vacuu₃,vt deducit.Tu₃ etiā,qa im-
possibile est a magnitudine materiā esse separatā,vt dictu₃ est. Laborat etiā supra illa p̄positione a/cū ducit̄ a magnitudine,qa vno mō legi pōt q est ipossibile mām esse sepata₃ a magnitudine,qa de necessitate est in aliq̄ physico corpore,alio mō q magnitudis mā̄ nō pōt eē sepata.Que cū non sint necessaria,nō op₃ corrūpāt textu₃.Deinde destruit aliud mēbru₃.⁊ inqt.Si autē,corporeo duo corpora in eodē loco erunt,⁊ qd auget̄,⁊ qd auget,⁊ tenet argumentu₃/qa ex quo per suppōnes,q̄l₃ pars aucta auget̄,q̄libet eius pars d₃ esse cum qualibet parte eius,quod aduenit,quare penetratio corporu₃,h̄ autem(vt inquit)est impossibile. Q

ℭ S₃ neq₃ sic ptingit dicere fieri augumen- Tex.anti. cō.98.

tationem

A tationē ꝛ diminutionē,vt cū ex aq̃ aer.tūc.n. maior tumor eſt generat⁹.Nō.n.augumēta tio h̄,ſʒ gñatio qdeʒ ei⁹ in qd̄ tráſmutat̄ erit, corruptio aūt ꝯrij,augmētatio aūt neutri⁹.

Dilucida: te.c.eiuſdē. ¶ At ꝟo neq; ſic contingit auctionem dicere fieri,ꝛ diminutionem,quemadmodum interdum ex aqua aer.maior eniʒ moles tūc facta eſſet.non eni auctio hoc.ſed generatio quidem.eius in qd̄ tranſmutatio erit.corruptio ꝟo contrarij.ſed auctio neutrius.

Cōm.98. ¶ Secūdam ſuppoſitioneʒ quidam negarunt,dicētes ſimul fieri auctionem,ꝛ generationem,ꝛ non per aliquid adueniēs,vt fit ex aqua aer,vbi aer increſcit,nullo adueniēte. B Aut forte hęc eſt reſponſio antiquoꝝ,q̄ ſoluere ſolebāt q̄ſtionem.d.auctionē fieri ꝑ alterius rei corruptionem,ꝛ hęc expoſitio eſt melior. ¶ Cōtra arguit,q̄a tunc auctio nō differret a gñatione,nā dū ex aqua aer fit deſinit aq̃,gñat̄ aer.ꝛ ſic deſinit vnū contrarium,generat̄ alterum.igitur auctio eſſet generatio,ꝛ non additio partis ad partem.vt ſuppoſuit.quę dicit,patent.

Recognes ¶ Hic ſm Philoponū remouet vnū dubium,naʒ poſſet dici,q̄ auctio eſt generatio maioris corporis ex minori corrupto,ꝛ diminutio contra,ꝛ ſic nō ſeq̄tur penetratio corpoꝝ,veluti cum mutatur aqua in aereʒ,maior facta eſt ſubſtātia ex minori/ſic in diminutione mutat̄ minor magnitudo per eius corruptionem in minorem.Contra obijcit Ari[les],q̄a tunc auctio non differret a generatiōe.

C ¶ P.Eſt contra tertiam ſuppoſitionem.dicebam⁹ eniʒ quod augumentabile permanet ſeruatū in eius forma,ꝛ ſubſtātia(inq̄t)ſed neq; ſic contingit dicere fieri augumentationē ꝛ diminutionem,veluti cū fit ex aqua aer.ſ. per corruptioneʒ minoris corporis,ꝛ gñationē maioris,q̄a tunc maior tumor eſſet gñatus,ꝛ ſic auctū eſſet genitū,qd̄ falſuʒ eſt,nō eni augumētatio eſt hoc,ſed eius q̄dem in quod tranſmutatur.ſ.aeris,erit generatio,corruptio autē cōtrarij.ſ.aquę,augumentatio aūt neutrius.ſ. neq; aquę neq; aeris.

Dō Philoponi. ¶ Mouet hic Philoponus dō/nē in generatione aquę ex aere,nam ſi aqua poſſet fieri ex aere,cū aer ex quo fit ſit maior aq̃ ex ipſo genita,tūc derelinq̄ret vacuum. ¶ P.Et ſi ex aqua fieret aer,tunc prius fuiſſet vacuū,ad qd̄ aer factus replendū moueb/tur.

Prima pō ¶ Narrat vnā opinionē,q̄ voluit,q̄ non pōt aqua ex aere fieri,quin tm̄ aeris ex aqua ex regione contraria fiat,vt ſi in regiōe noſtra ex aere fit vna glebba aq̃,in regione oppoſita ex aqua fit vna glebba aeris,ꝛ tūc h̄ poſitio vult q̄ cū gñet̄ aq̃ ex aer,aer totus moueat̄ ad replēdū locū in quo erat aer corrupt⁹.Quę oīa tāq; abſurda repellit,Tuʒ q̄a tūc ad gñationē paruę pticulę aquę oporteret totū aerē moueri,qd̄ eſt cōtra experiētiā.Tū

D Solo Philoponi. q̄a nō oportet vt parua aqua ex aere facta,alibi fiat aer ex tanta aqua. ¶ Tādem reſpondet,q̄ non oportet derelinqui vacuū,q̄a aer derelict⁹ rareſit,ꝛ replet vacuuʒ,ꝛ ſic ſi ex aq̃ fit aer,nō opʒ vt ſſit vacuū,q̄a aer ꝯdēſat̄.

Tex.anti. cōmē.99. ¶ Sʒ aut nullius,aut ſi quid cōmune amborū exiſtit/eius qd̄ generatur/ꝛ eius qd̄ corrumpitur.Vbi gratia,ſi corpus. Aqua auteʒ non aucta eſt,neq; aer,ſed hoc qdē deperijt,hoc autē generatū eſt.corpus itaq; eſt,ſi qd auctum eſt.ſed ꝛ hoc,impoſſibile.Oportet enim ſaluare,ratione inexiſtentia ei quod augetur ꝛ diminuitur.

E Dilucida: te.c.eiuſdē. ¶ Amplius aut nullius.aut ſi quid cōmune vtriſq; eſt.videlicet genito ꝛ corrupto.vt ſi corpus aqua non aucta eſt.neq; aer.naʒ hoc quidem deperijt.Illud ꝟo factum eſt.corpus ꝟo ſiquidem vel augetur.etiam ꝛ hoc impoſſibile.Oportet eniʒ ratione ſaluare ea quę inſunt aucto ꝛ imminuto.

Cōm.99. ¶ Secundo eandem reſponſionē confutat ſic,in auctione aliquid augetur,vel nihil,nihil augeri dici nō poteſt,igitur aliquid,aut aer,aut aqua,ac cōmune vtriſq; corpus.non aqua vel aer,quia aqua deſinit,ꝛ aer fit,nec cōmune corpus,quia cum iſtud varietur de eſſe aqueo ad eſſe aereuʒ,corpus idem numero eē non pōt ſub vtroq; F termino,quare non erit auctio,quia de ratione auctionis eſt vt idem ſaluetur in vtroq; termino (inquit) Amplius aut nullius ſubaudi auctio erit,aut ſi q̄d cōmune vtriſq; eſt.vʒ.genito ꝛ corrupto vt ſi corpus.quaſi dicat.vel nihil eſt cōmune,vel aliquod corpus cōmune.verbū amplius gręce/eſt alla.quod poteſt latine accipi pro etiam,ꝛ pro amplius ꝛ cęteris id genus.Tunc declarat nō poſſe eſſe corpus cōmune.d.aqua non aucta eſt,ita vt ſit illud cōmune corpus.neq; aer.Cuius cauſam ſubdit,naʒ hoc quidem vt aqua deperijt.Illud ꝟo factū eſt vt aer.ꝛ ſic nullum horum.verbum nam gręce eſt alla,qd̄ accepi pro nam,quia reddit cauſam.deinde oſtendit non poſſe eſſe corpus commune.d.corpus ꝟo ſiquidem vel G augetur,etiam ꝛ hoc impoſſibile,oportet enim ratione ſaluare ea quę īſunt aucto ꝛ īminuto.modo tale corpus cōmune non ſaluatur ideʒ numero,quia ſubſtantialiter variatur de eſſe aqueo in aereum.quare dici non poteſt aerem augeri,eo q̄ ex aqua generetur.

Recognes ¶ Alia reſponſio eſſe poteſt,q̄ cum ex aqua augetur et fit aer,neq; aer augetur,neq; aqua,ſed quoddam commune corpus aeri ꝛ aquę,ſic etiam nec cibus augetur,nec corpus animatum,ſed quoddam corpus vtriq; cōmune.Contra obijcit,ꝛ vt deſtruat,q̄ illud quod augetur,non poſſit eſſe cōmune corpus vtriſq; cōmune,repetit omnia membra,ꝛ ſingula refutat,ꝛ dicit.Sed aut nullius eſt auctio.ſ.neq; aeris,neq; aquę,aut eſt alicuius ſupple corporis cōmunis,ſiquid cōmune corp⁹ amborum exiſtit.ſ.eius quod generatur.ſ.aeris,ꝛ eius quod corrumpitur.ſ.aquę.Vbi gratia.ſi cōmune illud ſit corpus vtriſq; cōmune.Eſt ergo ſolutio.ſ.q̄ neq; aer,neq; aqua,ſed cōmune corpus augetur.Repetit ergo iteruʒ H deſtructionem illorum duorum.Deinde trāſit ad reprobandum hoc tertiū,ꝛ inquit.Sed ſi aqua non aucta eſt,neq; aer,ſed hoc quidem deperijt.ſ.aq̃,hoc autem.ſ.aer generatum eſt,corpus.ſ.cōmune eſt,quod augetur,ſi q̄dem aliquid auctū eſt.¶ Quo ꝟo ad verba attinet,verbum illud[autem]cum dicitur[corpus autem eſt]corrupte legitur,ꝛ non eſt neceſſarium,q̄a textus eſt ſuſpenſiuus,cuius ſuſpenſio,terminatur ibi[Corpus itaq;]ꝛ propterea debet legi itaq;,quod gręce eſt δὴ.vnde legatur totus ſic,ſed aut nullius eſt auctio,aut cuiuſdam communis,ſiquid cōmune amborum eſt,eius quod generatur,ꝛ eius quod corrumpitur,vt ſi illud commune ſit corpus,ꝛ aqua non aucta eſt,neq; aer,ſed hoc quidē deperijt.ſ.aqua,hoc autem generatum eſt.ſcilicet aer,ſi inquam omnia hęc ſunt,corpus itaq; eſt,ſiquid auctum eſt.Dicit autem hoc rurſus eſſe impoſſibile,quia in vera poſitione,atq; declaratione ipſius augumentationis oportet ſaluare oīa ea,q̄ rationabiliter inexiſtūt ei quod

I augetur, ⁊ diminuitur, nam (vt diximus) si que de augu
mentatione dicimus, illis cōmunibus non conueniunt,
hec de auctione non erūt bene dicta. An ꝟo illa tria sal
uari possint, in textu sequenti dicentur. Dicit tamē Phi
loponus qꝺ istꝺ cōmune corpus aeri ⁊ aque est fictio,
quia nullum cōmune corpus daṫ ꝑter singularia corpo
ra, ⁊ sic dicere istud est mera fictio.

Tex. anti. cō. 100. ¶ Hec aūt sunt tria, quoꝝ vnuʒ est/quācūqʒ
partē maiorē fieri eius que augeṫ magnitu
dinis. Vbi grā. si caro/carnis. Et adueniente
aliquo. Et tertiū, vt saluet quod augeṫ ⁊ ma
neat. Cū eniʒ generaṫ aliqd simpliciter/aut
corrumpitur, non manet. Cum autem alte
ratur/aut augetur/aut minuitur/manet ideʒ
K quod augetur/aut alteratur.

Dilucida. te. c. eiusdē. ¶ Sunt aūt tria hec, quorum vnum est qdē
ꝗlibet partem effici maiorē magnitudis au
cte. vt caro/carnis. ⁊ ꝙ aliqd adueniat. ⁊ ter
tiū ꝙ saluet auctū ⁊ remaneat. In gnatione
quidē eni simplr, seu corruptione, nihil ma
net, in alteratione vel auctione, aut minutio
ne. manet idē auctum vel alteratum.

Cōm. 100. ¶ Apertius arguit ⁊ petit tria esse auctioni necessaria vt
ꝙ quelibet pars aucti augeatur. vt si caro augetur pars
carnis quelibet. ⁊ vt aliquid deforis adueniat. vt idē nu
mero auctum maneat in principio ⁊ fine. Ex his possunt
formari tres rationes, lʒ Aristoteles formet istam tm̄. oē
quod augetur manet per tertiam, quod generaṫ nō ma
net. igitur generatum non augetur. at per primaʒ, scilicet
conditionem, arguo, quod augetur ſm se ⁊ quodlibʒ sui
L ipso manente augeṫ. qꝺ generatur nō ſm se ⁊ quodlibet
sui ipso manēte augeṫ. igiṫ generatū nō augeṫ. Amplius
⁊ tertio. qꝺ augeṫ recipit aliqd deforis, sed genitum nihil
deforis recipit, ⁊ sic idē quod prius. verba patent.

Recognes ¶ Enumerat illa tria, ⁊ ostendit, ꝙ dicenti auctionē esse
generationem maioris corporis ex minori, non pōt ser
uare duo illorum, ⁊ ꝑmo enumerat illa. 2ᵒ ibi [Si itaqʒ
erit predicta.] Ostendit quomodo non potest illa salua
re. ⁊ inquit. Hec autem. s. que cōmuniter insunt ei quod
augetur, ⁊ diminuitur, sunt tria, quorum vnum est quā
cunqʒ partem maioreʒ fieri eius magnitudinis, que au
getur. Vbi gratia. si caro augetur, quācunqʒ parteʒ car
nis fieri maiorem. Scōm est, ⁊ quod augetur aduenien
te aliquo ⁊ illo manente augeri. Et tertium, vt saluet qꝺ
augetur, ⁊ maneat, quod tertium lʒ cōmuniter ponatur
ab omnibus, illud probat (⁊ inquit) Cum enim generaṫ
M aliquid simpliciter, aut corrumpitur aliquid simplr, nō
manet. Cum autem alteratur, aut augetur, aut minuiṫ,
manet idem quod augetur, ⁊ minuiṫ, ⁊ alteratur. hec pa
tent ex differentijs superius assignatis iter generationē,
⁊ alterationem, ⁊ auctionem. Dictum est enim superius
ꝙ generatio est mutatio non permanente subiecto, alte
ratio ꝟo, ⁊ quecūqʒ alia transmutatio est mutatio ꝑma
nente subiecto, ⁊ sic de his tribus, solum tertium proba
uit. cetera supposuit.

Text. anti. cōm. 101. ¶ Sed tum quidem passio/tum aūt magni
tudo, eadem non manet.

Dilucida. te. c. eiusdē. ¶ Uerum nulla quidem passio/nullaue ma
gnitudo eadem manet.

Cōm. 101. ¶ Sed dices, in auctione ⁊ alteratione passio ⁊ magnitu
do nō manent. igitur non differūt a generatione, iam so N
lutum est, ꝙ differentia est penes subiectuʒ, qa qꝺ auge
tur vel alteratur est, nō autem quod generatur.

¶ Uerba hec in cōmentarijs diuisimus a prioribus, sed Recognes
tamen debent cum prioribus continua legi, hoc pacto.
Cum enim generatur aliquid simpliciter, aut corrumpi
tur, non manet, cum autem alteratur aut augeṫ, aut mi
nuiṫ, manet idē, qꝺ augeṫ, ⁊ alteraṫ, ⁊. q. d. ⁊ lʒ qꝺ augeṫ,
⁊ alteraṫ maneat, tn̄ tuʒ qdē passio, tuʒ aūt magnitudo
eadē non manet, nā in ipsa alteratiōe prior passio corrū
piṫ, ⁊ alia gnaṫ, in ipsa aūt augumētatiōe silr. ⁊ sic subʒ
manet accn̄tia mutanṫ, ⁊ tu itelligas, ꝙ nō manet eadē
passio quin aut corrūpaṫ, aut varieṫ ſm intēsuʒ vel re
missuʒ, nec manet eadē magnitudo, qn varieṫ ſm maio
reʒ vel miorē extēsionē, qa (vt supiꝰ dcm̄ est) in auctiōe
nō corrūpiṫ, nec gnaṫ simplr magnitudo, sed fit maior
vel minor q̄ʒ erat. In alteratiōe ꝟo aliqn̄ ex toto passio O
corrumpiṫ, aliqn̄ variaṫ ſm magis vel minꝰ. Hec sunt
tria, q̄ ꝯcedunṫ de oi eo qꝺ augeṫ, ⁊ diminuiṫ, quorum
duo nō ꝓbauit, sʒ sumpsit taꝗʒ cōiter ꝯcessa ab oibꝰ, ter
tiū ꝟo ꝓbauit. Philoponꝰ ꝟo velle vī, ꝙ Ariſtotelem hic re
moueat dubitationē, qa dici posset in auctiōe manē idē
trine dimēsionatū, vt subtū, ⁊ sic pōt dici, ꝙ in gnatione
aeris ex aq̄ remanet trine dimēsionatuʒ, ⁊ nō corrūpiṫ,
ħ remouēs inqt. ꝙ nec passio, nec magnitudo manet in
gnatione aeris ex aq̄, ⁊ sic Philoponꝰ ħ ꝟba nō ad pxi
ma copulat, sʒ vult p ħ ꝟba Ariſtotelem remouisse hāc tacitā
obiectionē. Tu ꝟo ꝯsidera ħ, qa nō sūt magne necessitatis.

¶ Si itaqʒ erit ꝑdicta augumētatio, cōtinget Tex. anti. cōmē. 102.
nullo adueniēte, neqʒ manēte augeri, ⁊ nul
lo recedente diminui, ⁊ non manere qꝺ au
getur. sed hoc saluare oportet. supponiṫ eni
augumentatio talis. P

¶ At si dicta erit auctio, contingit nullo adue Dilucida. te. c. eiusdē.
niēte, neqʒ saluato augeri. ⁊ nullo subtracto,
diminui, neqʒ saluari, qꝺ augeṫ. Sʒ opʒ hoc
saluare. naʒ existit auctio eiusmodi.

¶ Ultimo ꝯcludit intētū. d. At si dicta gnatio erit auctio, Cōm. 102.
ꝯtigit nullo adueniēte, neqʒ saluato, augeri. ⁊ nullo sbtra
cto, diminui, neqʒ saluari qꝺ augeṫ, mō dictū est debere
saluari, nā auctio existit eiusmodi, ħ est talis vt auctū sal
ueṫ, ꝟbū existit grece est hypoccite, latine est subijcitur,
melius sonat existit, vt trāstuli. Ex his pʒ auctionem nō
effici per gnationē, vt quādo ex aq̄ aer fit, neqʒ per ꝑce
dentis rei corruptionem, vt dixerunt antiqui. ⁊ sic nec ge
neratio, nec corruptio est auctio, neqʒ subiectum auctio
nis vel minutionis est ens potentia, vt mā ꝑma, sed ens Q
actu corporis, qꝺ sub vtroqʒ termino remanet.

¶ Enarratis illis tribꝰ, q̄ cōiter ꝯcedunṫ de eo qꝺ augeṫ, Recognes
nūc ꝯcludit, ꝙ q dicit augumētationē eē gnationē maio
ris corpis ex miori vt aeris ex aq̄, vel ꝙ illꝺ 3ᵐ cōe cor
pus augeaṫ, non pōt saluare duo illoꝝ (⁊ inqt) Si itaqʒ
ꝑdicta gnatio maioris corporis ex miori vt illa aeris ex
aq̄ sit augumētatio, ꝯtiget nullo extrisecꝰ accedēte, neqʒ
eo manēte augeri, ⁊ nullo recedēte diminui/ħ est vnuʒ,
qꝺ destruūt, ⁊ ꝯtigit nō manere, qꝺ augeṫ, ⁊ ħ est 3ᵐ qꝺ
destruūt, sʒ hoc, imo ħ duo saluare opʒ. supponiṫ. n. au
gumētatio talis, subaudi vt de eo qꝺ augeṫ ħ tria cōce
danṫ. Qꝫ aūt ħ duo destruat dicēs ħ. pʒ, qa cū gnaṫ aer,
nō gnaṫ aliq̄ adueniēte ⁊ eo in ipso aere manēte, sʒ cor
rupto priori corpore. s. aqua, ⁊ ipso aere ex ea facto, ⁊ sic
non saluant 2ᵐ, nec saluant tertiū, quia aer non erat. ergo
quod

A quod augetur non pmanet, sed fit, qđ est contra tertiū. Pꝫ igitur ꝙ augumētatio non est generatio maioris corporis ex minori. nec dici potest ꝙ cōmune corpus augetur, nam cum illud cōmune corpus mutetur de aqueo esse ad aereum, non manet idem numero, imo nec idē specie. ¶ P. Non augetur aliquo ipsi adueniente ⁊ in eo manente. ergo nullo mō positio illa stare potest.

Text. anti. com. 103. ¶ Quęret autem aliquis, ⁊ quid sit quod augetur, vtrū cui apponitur aliquid? vbi gratia. si quid crus augeat hoc maius, quod autē auget cibus nō. Quare igitur, non ambo aucta sunt? maius enī quod apponitur ⁊ eo cui, quemadmodum quādo misces aquę vinū.

B similiter enim, plus vtrūq̃.

Dilucida: tex. eiusdē. ¶ Dubitabit autē quispiā, quidve sit qđ augetur vtrū id cui apponitur, vtpote si ipsū maius crus augetur. cibus vero qđ auget nō. ppter quid vtiq̃ ambo nō aucti sunt. maius enim erit qđ ⁊ id cui. queadmodū cū qs miscuerit vinū aquę. Silr enī vtrūq̃ erit plus.

Cōm. 103. ¶ Circa nūc dicta mouet q̄stionem. vꝫ. vtrum id augeatur cui fit additio, vt aial ipsū. an id qđ additur, aut vtrūq̃. ⁊ arguit vtrūq̃ sic. qđ maius fit in fine augetur. vtrūq̃ maius fit. igitur vtrūq̃ augetur. minor pbatur in exemplo misturę vini cū aqua, vbi ambo aucta sunt. ⁊ quę dic̃, patent. ¶ Animaduerte ꝙ dubitatio hęc exorit̃ ex secūda ⁊ tertia auctionis conditionibus, nam dictum est auctionem effici aliquo adueniēte. Itemq̃ illo cui aduenit saluato. Et ita duo concurrunt. videlicet adueniens, ⁊ id cui aduenit. hinc quęstio exoritur, an videlꝫ adueniens ipm

C increscat. an id cui aduenit, vel vtrūq̃.

Recognes ¶ Ut Philoponus inqt, antequā Aristo. perfecte mām de augumētatione dilucidet, quot qs de augumētatiōe mouere potuisset, Tū dubia, Tū q̄sita mouet, ⁊ in singulis suam sniam affert, qm̄ dubiis ppositis, ⁊ cōuenienter resolutis, facilius de augumētatione dilucidatio tota apparebit. Mouet ergo nūc de augumētatione Aristo. (vt Philoponus inqt) dubitationē ppriā, ⁊ peculiarē, quę (vt ita dixerim) plerūq̃ currit per scholas. Et q̄rit vtrū vtraq̃ sint, quę augent̃, an solū id, cui apponit̃, est autē hęc q̄stio rōnalis, qa vtraq̃ videnṫ eē facta maiora, velut se hꝫ in vino, ⁊ aqua. Cū enim misceas vino aquam, vtrūq̃ ⁊ vinū ⁊ aqua videnṫ esse facta ampliora (inqt) Quęret aūt aliqs ⁊ quid sit qđ augetur, vtrū corpus, cui apponit̃ aliqd. v.g. si qd augeat crus faciendo hoc crus maius, qđ autem auget cib9 nō augetur. q.d. si cibus auget crus, ⁊ cibus nō augetur, quare igit̃ non ambo aucta sunt.

D videt̃ enī ꝙ ambo aucta sint, nā hęc duo simul iuncta qđ apponitur, ⁊ id cui apponit̃, maius sunt, queadmodū quādo misces aquę vinū, simplr plus vtrūq̃, g̃ est qđ, cū cib9 qui apponit̃ nō augetur, vtrū augeat̃ corp9 cui cibus apponitur, an aggregatum ex vtroq̃, ⁊ videt̃ ꝙ aggregatum, qa illud est maius, q̄ prius erat.

Tex. anti. cōmē. 104. ¶ An quoniā huius qdē manet suba, hui9 aūt nō. vbi gr̃a cibi? Qm̄ ⁊ ibi dominās dicit̃ in mistione, vt qm̄ vinū. facit enim vini opus, sed nō aquę, vniuersa mistura.

Dilucida: tex. eiusdē. ¶ Aut quoniam huius substantia manet. Illius vero vtpote cibi non. Nā ⁊ in his, in mistione pdn̄ari dr̄. veluti qa vinū. Exercet. n. vini opus mistura vniuersa, nō aūt aquę.

B

Cōm. 104. ¶ Rńdet Aristo. nō augeri adueniens, sed ipm cui aduenit. ¶ Et hoc pbat tripl'r hic. Primo, qa id cui aduenit saluat̃ in toto motu. Et hoc ait. Aut qm̄ huius. s. cui aduenit suba manet. Illi9 vero, vtpote cibi, nō. subaudi manet. ¶ Scđo, id cui aduenit pdominari dicit̃ in fine. Igitur ipm augetur. d. nā ⁊ in his. subaudi cui aduenit in mistiōe pdominari dr̄. ¶ Tertio, in mistura vbi vinū exercescit, vinū augetur, ⁊ nō aq̄, quādo qdem tota mistura exercet opa vini, qa sępe inebriat. nō aūt aq̄ (inqt) Ueluti qa vinum. subaudi pdominatur, dicitur vinum augeri. Exercet enim vini opus mistura vniuersa, non autē aq̄. His tribus rationibus patet id augeri, cui fit additio.

Recognes ¶ Qōnē motā soluit, ⁊ vult ꝙ illud cui apponit̃ solum

F mō dōm est, ꝙ auctū sit. v. g̃. si crus sit cui apponitur, ⁊ nutrimētū sit, qđ apponit̃, crus ⁊ nō nutrimētū diceret̃ auctū eē. Cui9 cām affert ex tertio pcessio, qa id, qđ augetur, opꝫ, vt pmaneat, at crus pmanet, nō aūt nutrimētū qđ aduenit. Hoc enī mutat̃ fm subam. g̃ rōnabilr crus dicet̃ auctū eē, nō aūt nutrimētū qđ aduenit. ⁊ hoc inqt. An qm̄ hui9. s. cruris manet suba, hui9 aūt. s. qđ aduenit, nō manet suba. v. g̃. cibi, ergo qđ augetur, est crus, cui apponit̃. Ad exēplū vero respōdet, ꝙ qn̄ in mistura ex aq̄ ⁊ vino, vinū pdominat̃, qđ fit qn̄ parū de aq̄ ei miscetur, vinū videt̃ augeri, qm̄ illđ pmanet, ⁊ aq̄ apposita quasi corrūpit̃ ⁊ mutat̃ in vinū ⁊ sic vinū videt̃ auctū, qa ipsū vr̄ pmanere, vñ inqt. qm̄ ⁊ ibi dominās dr̄ in mistione,

G vt qm̄ vinū, h est. qa vero in illa mistione vini ⁊ aq̄ pdominat̃ vinū. s. aq̄ pauca apposita, vinum dr̄ augeri, lege vba, qm̄ ⁊ in mistiōe dominās dr̄ subaudi augeri, vt qm̄ vinū dnat̃, vinū augetur. Qꝛ vero vinū auctū sit, qn̄ pdn̄atur, pbat, nā pauco aquę apposito, mistura illa facit vini opationē, ⁊ nō aq̄ cū calefaciat. g̃ cū pdominat̃ vinū, qm̄ illđ pmanet, ⁊ aq̄ corrūpit̃, vr̄ vinū eē auctū. Cōtra

I aūt fit si vinū sit paucū, ⁊ aq̄ multa, erit enī tunc aq̄ aucta, nō vinū, qa illa manet, ⁊ vinū corrumpit̃, cū illa seruet ppriā potētiā, nō vinū. Sꝫ fiat mistio ex aqua ⁊ vino ęqualibus, ⁊ quęro quid augetur? Respondet Philoponus, ⁊ dicit, quoniā vtrūq̃ passum est, vtrūq̃ esse auctum, vtrūq̃ enim patitur ab altero, ergo vtrūq̃ auctum est. Aliter respondet ⁊ melius, ꝙ vtrūq̃ est corruptum, ⁊ ita neutrum augetur, cuius signum est, qa neutri9 potestas ⁊ actio sincera seruatur. g̃ vtrūq̃ est corruptū.

H Aduerte (vt Philoponus inqt) ꝙ in his quę miscētur valde abusiue accepit ipsam augumentationē, nā sincere non permanet eadem forma, neq̃ omnis eius ps augetur, ideo solum totum additione maius fit.

Tex. anti. cōmē. 105. ¶ Similiter ⁊ in alteratiōe, si manet caro existens ⁊ quod aliquid est, passio autem aliq̄ existit earum quę fm se, quę prius nō existebat, alteratum est hoc.

Dilucida: tex. eiusdē. ¶ Similr autē ⁊ in alteratione. si existēs caro permanet, ac quod qd est. Passio vero eorū quę per se existunt, aliquid est, quę prius non existebat, alteratum erit hoc.

Cōm. 105. ¶ Incidēter qđ declarauit in auctiōe, nūc ⁊ in alteratiōe verificat vt vnū p alterū elucescat. (Et inqt) Silr autē ⁊ in alteratiōe, subaudi est dicēdū, vt dcm̄ est in auctione. Et hoc si existēs caro pmanet ac qđ quid est. Passio vero eorum quę per se inexistunt, aliquid nunc est, quę prius non existebat, quando inquam hęc duo sunt, ꝙ caro manet, ⁊ passio nunc primo est, vbi non fuit, alteratum erit

I hoc, vtpote caro ipsa, ⁊ non passio.

Recognes ¶ Scdm Philoponum hic loquitur de alteratione, vt p hęc ea, quę dicuntur de augumentatione pateant, ⁊ etiaʒ contra quę dicuntur in augumētatione pateant. Ubi debes scire ꝙ sicut in augumētatione tria sunt id quod augetur, vt crus, ⁊ quo augetur nutrimentuʒ, ⁊ facultas auctiua, quę est potentia in crure, qua crus est aptuʒ augeri. Ita in alteratione tria sunt. s. subiectuʒ id quod alterat̃ id quo alteratur, ⁊ facultas, seu potentia, a qua alteratio fit. His tribus stantibus, dicit ꝙ velut in augumētatione dicimus solūmodo subiectum auctuʒ esse, ita ⁊ in alteratione dicimus subiectum alteratuʒ esse (inquit) Similiter autē ⁊ in alteratione, si manet caro existēs, ⁊ ipsa est qđ aliquid est permanens, passio auteʒ aliqua existit earuʒ passionuʒ, quę sunt per se, quę prius nō existebat,
K hoc. s. caro alteratuʒ est, quia passio non permanet, cum prius non erat, ⁊ caro manet, sic igitur inter augumentationem ⁊ alterationeʒ est prima similitudo ex parte eiꝰ, quod mutatur, nam in vtraqꝫ subiectum est, quod mutatur. ¶ Quo vo ad verba attinet, cū dicit, ꝙ passio est earum quę per se insunt, non intelligit de per se, vt loquitur in posterioribus, sed per se pro eo quod in ipso corpore inest, quo modo albedo ⁊ caliditas insunt per se, quia insunt corpori, ⁊ non extrinsecus, ⁊ ſm habitudinem ad aliud, veluti dextrum ⁊ sinistrum insunt colūnę in habitudine ad aliud. Deinde ponit dissimilitudinem quātū ad id quo fit mutatio in textu sequēti, vt dicemꝰ.

Tex. anti. comē. 106. ¶ Quo autem alteratum est, hoc quandoqꝫ quidem nihil passum est, quandoqꝫ autem ⁊ illud. Sed alterans ⁊ principiuʒ motus, in eo quod augumentatur ⁊ alterat̃. In his enim mouens, quoniam ⁊ ingrediens generaretur vtiqꝫ maius, ⁊ accipiens id corpus.
L vbi grã. si ingrediens fiat vtiqꝫ spūs, ſʒ corrūpit̃ hoc patiēs, ⁊ mouēs nō in hoc.

Dilucida. te. c. eiusdē. ¶ Quo vo alteratur, modo quidem nō passum est, modo vo est illud, quare ⁊ ipsuʒ alterans, principium motus erit in aucto, ⁊ alterato. In his enim mouens est, nam ⁊ ipm̃ adueniens potius generatur iam, atqꝫ corpus eo fruens, veluti si adueniens esset spiritus, verum corruptum esset illud patiens, ⁊ non mouens in illo.

Com. 106. ¶ Incidenter in alteratione declarauit ea quę in auctione. nunc vo quotuplex fit in ipsa auctione alterās, exponit, ⁊ vult esse duplex, vt alterans passum, ⁊ alterās non passum. Alterans quidē non passum, id est, quod est p̃ncipium mouens in aucto ⁊ alterato, vt forte est aĩa ipsa.
M Alterans alteratum est adueniens vt cibus, qui quidem inquantum quidem conuertitur in nouaʒ rem generat̃, alteratur, vt vo adueniens est, alterat (inquit.) Quo vo alteratur, hoc est fit alteratio in ipso viuo, modo quidē non passum est, nec alteratū, modo vo est illud. vʒ. passum ⁊ alteratum. verbum illud modo. gręce est ote, latine interdū, hic tamen sic transtuli, vt sensus pateat. Hāc differentiam concludens ⁊ illius explanationeʒ ait, quare ⁊ ipsum alterans principium motus erit in aucto ⁊ alterato. In his enim mouens est, vt anima, verbum istud quare, gręce est alla, quod latine est. Tuʒ sed, Tuʒ etiā, vsus tamen eius aliquando est pro ipso quare, vt hic accipitur. declarat deinde quo modo cibus est alteratū. d. nam ⁊ ipsuʒ adueniens siue magis iuxta gręca vba ipʒ
N ingrediens potius generatur iam melius conuertit̃ dicerem, quia corrumpitur, ⁊ in substantiam nutriti generatur, atqꝫ etiam corpus eo fruens vt ipsuʒ nutritū substātiali generatur, saltem ſm quid. verbuʒ istud fruēs gręce est apolauſan, latine est etiam accipiens. Hęc per exēplum declarat. d. veluti si adueniens esset spiritus, quod gręce est pneuma, hic eniʒ spiritus ingrediens corpus alteratur, quia supercalefit a calore naturali corporis. qa comparauit spiritum cibo, addit differentiam. d. verum corruptum est illud patiens. vʒ. cibus, ⁊ non mouens in illo. vʒ. spiritus qui mouet se in illo. aut forte gręca litera debet esse sic, quare corruptuʒ est illud patiēs, ⁊ nō mouens in illo, ⁊ tunc loquitur de anima ⁊ cibo, dicēs cibū alterari, quia corrumpitur, at mouens in illo cibo, vt vel corpus vel anima, non corrūpitur, ⁊ hoc stat pro tāto, qꝛ verbū alla potest latine esse pro sed, ⁊ pro quare.

O Recognes ¶ Nunc ponit dissimilitudinem, quantum ad illud quo fit vtraqꝫ mutatio, ⁊ dicit, quo autem alteratum est, vtpote igne, quo nos alteramur, hoc quandoqꝫ quideʒ nihil passum est. quandoqꝫ autem ⁊ illud patitur. Ignis enim quo alteramur nos, a nobis non alteratur. Aer vo in balneo alterat nos ⁊ alteratur. at id quo augemur. s. cibus nunq̃ augetur, sed semper auget. ergo quo augemur, ⁊ quo alteramur differunt, quia quo augemur, ita auget, ꝙ nunq̃ augetur, at quo alteramur, aliquando alterat, ⁊ non alteratur, aliquando alterat, ⁊ alterat̃. Deinde ponit similitudinem inter potentias alterandi, ⁊ augumentādi (⁊ inquit) Sed alterans, quod est principiū motus, hoc est, sed potentia alteratiua quę est alterationis principiuʒ ⁊ potentia auctionis, est in eo quod augu-
P mentatur, ⁊ alteratur, ⁊ ita vult ꝙ potētia alteratiua sit in alterabili, ⁊ auctiua in augumentabili. Cuius causam affert (⁊ inquit) In his. s. augumentabili ⁊ alterabili est ipsum mouens, quę est potentia motiua. ¶ Sed contra. quoniaʒ aliquando cibus ingrediens nostruʒ corpus augetur ⁊ fit maior q̃ erat. vtpote cuʒ cōuerteretur in spiritum, siue in ventuʒ corpus tumefacientem. ergo ipsuʒ quod augetur aliquando augetur. ¶ Respōdet ⁊ primo ponit dubitationem (⁊ inquit) Quoniaʒ ⁊ ingrediens cibus generatur vtiqꝫ maius, quia spiritus generatur ex ipso, ⁊ est talis cibus accipiens id corpus. s. spirituʒ. vbi gratia. si ingrediens fiat vtiqꝫ ventus ⁊ spiritus, vbi pʒ quod fit maius. Respondet. ꝙ cibus nō augetur, ſʒ corrumpitur hoc patiens. Cibus enim corrumpitur patiēs corruptionem eius a calido corporeo, ipsam corrūpente ⁊ conuertente in ventuʒ, ⁊ sic negatur ꝙ illa sit auctio sed potius cibi corruptio, ⁊ generatio venti. Causa autē, quare non augetur cibus conuersus in spiritum, est qa
Q mouens, hoc est potentia mutatiua ipsius non est in cibo. ergo ꝓpter duo non augetur, Tuʒ quia corrumpit̃. Tuʒ quia in ipso cibo non est virtus mouens, ⁊ mutās ipsum in spirituʒ, sed in eo, quod ipsuʒ mutat. vʒ. in corpore. s. stomacho vel ventre, ⁊ sic patet ꝙ augumentatio ⁊ alteratio sunt similes in duobꝰ, ⁊ dissimiles in vno, sunt quidem similes. Primo, quia in alteratione ⁊ augumentatione subiectum est quod mutatur. Secundo, qa vt in augumentatione virtus auctiua est in augumentabili, ita in alteratione virtus alteratiua est in alterabili. Dissimiles vo, quia quo alteramur, aliquando alterat̃, aliquando alterat, ⁊ non alteratur, at quo augemur, auget, ⁊ nunq̃ augetur. Animaduerte ꝙ Aristoteles per quo alteramur, non intelligit quo vt differt a quod, naʒ quo alteramur est ipsum quod alterat, sed pro quo intelligit id quo extrinsecus mutamur, siue sit quo, siue sit quod.

A quod. Augemur enī cibo extrinsecus, ꝛ alteramur igne,
vel alio tali extrinsecus, vtrunq; dicitur quo, quatenus
vtroq; extrinsecus mutamur. Est tamen differentia, qa
cibus est quo, vt materia, ignis quo vt agente, verum
quaten⁹ vtrūq; extra est, vtrūq; quo appellauit. ℭ Sʒ
circa hęc dubitat Philoponus satis pulchre, ꝛ ꝓbat ꝙ
auctiua potentia bene est in eo, quod augeẗ. s. crure, naʒ
ibi est auctiua potētia, in quo est nutritiua virtus, modo
non in cibo, sed in crure est nutritiua virtus. Qȝ in crure
sit nutritiua. ꝓbat. qa cibus corrūpiẗ, crus saluaẗ. ḡ non
in cibo, sed in crure est nutritiua ipsa potētia, aliogn cō-
pleta nutritiōe p̄ma euanesceret virtus nutritiua. ℭ P̄.
In eo est virt⁹ auctiua in quo est virt⁹ assimilatiua qua
mēbrū sibi assimilat cibū, hęc est in crure, vt cibus pʒ.
B ℭ P̄. In eo est virt⁹ auctiua, qđ permanet, at mēbrum
ꝑmanet, cib⁹ trāsmutaẗ. Sic ḡ nō est dubiuʒ ꝙ auctiua
virtus sit in eo, qđ augeẗ. Qȝ autē alteratiua nō sit in eo,
qđ alteraẗ, ꝓbat Philoponus, qa tunc factiua cā altera-
tionis eēt in eo qđ alteratur, ꝛ sic qđ alteraẗ, a seipso al-
teraret, qđ est cōtra rōnem, ꝛ rerū euidentiā, nā nos ca-
lescimus ab igne, ꝛ frigescimus a niue, ꝛ nō videmus in
nobis factiuā cām caliditatis ꝛ frigiditatis. ℭ P̄. Cera
alteraẗ a sigillo, cū figuraẗ, vbi pʒ alteratiuā facultateʒ
esse in plasmate, nō in cera. Ergo nō videẗ verū, ꝙ po-
tentia alteratiua sit in eo, qđ alteraẗ, vt sumpsit Ari[sto]. q̄-
dam rn̄dent ꝙ Ari[sto] per alterationeʒ intelligit nō sim-
pliciter alterationē, sed alterationē augumētatiuaʒ, qua
nutrimentū assimilaẗ mēbro, ꝛ qua nutrimentuʒ corrū-
pitur, ꝛ trāsit in sūbam nutriti, mō loquendo de hac al-
teratione, hęc hʒ potentiā alteratiuā in eo in quo est au-
C ctiua, qa alteratiua ꝛ auctiua potētia eadē est, soluʒ dn̄t
rōne, nam qua mēbrū reddiẗ maius, dr̄ auctiua, qua nu-
trimentū alteraẗ, ꝛ assimilaẗ ipsi mēbro, diciẗ alterati-
ua. Quā rn̄sionē inuit Diuus expositor. Sed cōtra hāc
facit, qa Ari[sto] in p̄n⁹ verboꝝ dixit [Siľr autē ꝛ in altera-
tione] vbi ponēs primā similitudinē, locutus est de altera-
tione vľius, q̄ȝ de alteratiōe auctiua. Alteratione enī au-
ctiua caro non alteraẗ, sed magis cib⁹. ergo hęc respon-
sio nō ꝯsonat verbis Ari[stotelis]. Alexāder vo ꝛ Philopon⁹ fa-
tenẗ hūc locū esse difficilē, tn̄ Alexāder inuit hāc distin-
ctionē ꝙ alteratiua potētia est duplex, altera q̄ dr̄ facti-
ua alterationis, altera actuatiua alterātis. Factiua alte-
rationis semꝑ est in alterāte, actuatiua vo eius, qđ alte-
rat, semꝑ est in eo, qđ alteraẗ. huius exēpla plura ponit
Philoponus, de pipere, ꝛ piretro. Hęc enī apposita ali-
cui corpori nō calefaciūt, sed actuata a calore organi gu-
statiui alterāt. Simili rōne ꝛ pharmaca, hęc enī non al-
terant, nec mouēt nostra corpora, nisi prius a calore no-
D stroꝝ corporꝝ actuētur, at postq̄ȝ actuata erūt, mox mo-
uent, ꝛ alterāt. Simili rōne aer reclusus inter linteami-
na lecti calefact⁹, ac tritturatus a nr̄o corpore, tādē nr̄m
corpus calefacit. Tūc dōm ꝙ quādo Ari[sto] dicit princi-
piuʒ alteratiuuʒ eē in ipso alterato, loqtur de ea altera-
tione, in qua alterās ad hoc, vt alteret, reqrit actuatōeʒ,
de hac enī alteratiōe loquendo, intēdit ꝙ p̄ncipiuʒ alte-
ratiuum actuatiuū sit in alterato, cū quo tamē stat, ꝙ po-
tentia factiua alterationis, sit in ipso alterāte. Postq̄ȝ. n.
actuatuʒ est, mox alterat, quā respōsioneʒ sub alijs ver-
bis Philoponus asserit. ꝛ dicit. ꝙ potētia alteratiua pri-
ma est in alterante, remota vo, q̄ non est nisi actuatiua,
est in alterato. Sed qm̄ non oē alterās reqrit actuatio-
neʒ, ideo verbuʒ Ari[sto] solū hʒ veritatē in his alterationi-
bus oibus, in quib⁹ alterās requirit actuationē, ꝛ sic exē-
plum de carne pōt eē ad ꝓpositū. Non ergo solū de au-
ctiua alteratione loqtur Ari[sto], sed vľius, qm̄ de oib⁹ al-
terationib⁹, in qbus alterās reqrit actuationē. ℭ Quę- B
rit vlterius Philoponus cur q̄tuor extrīsib⁹ mutationi- Dubitatio.
bus, solū auctiua, ꝛ motiua ſm locum potentia sit in eo
qđ mutatur. Nō aūt generatiua, nec corruptiua, nec alte-
ratiua, loquor de alteratione nō reqrente actuationem,
vel de potētia alteratiua prima. Rn̄det, ꝛ bene ꝙ mo-
tiua potētia mouendi ſm locū est in eo qđ moueẗ nālī-
ter, qa natura est potētia motiua, q̄ est in eo qđ moueẗ.
Natura enī est p̄ncipiū motus ꝛ quietis eius in quo est.
Auctiua etiā est in eo qđ augeẗ, ꝛ nō in cibo, qa cib⁹ cor-
rūpitur, crus qđ augeẗ permanet, ꝛ nō pōt virt⁹ seruari
in re corrupta, generatiua vo potētia non est in ipso ge-
nerabili, qa cā alicuius opus est vt sit actu, qđ aūt nōdū
F est, nō est actu. Ergo potētia generatiua nō potest eē in
ipso gn̄abili, sed solū in ipso gn̄ante. Nec corruptiua po
tentia nō sit in ipso corruptibili, sed in corrūpēte, pʒ, qa
omnia nālīter suū esse desiderāt, ergo in eodē nō pōt ꝑ
se esse potentia corruptiua, ꝛ desideratiua ipsi⁹ eē. Quę-
ritur vlterius vtruʒ cibus aliqn̄ alterat illud in quo est
virtus auctiua, aut soluʒ ꝛ semꝑ alteraẗ ab illa virtute.
Innuit Philoponus soľoneʒ, ꝙ qn̄ cibus est virtuti di-
gestiuę cōmēsuratus in quāto, ꝛ quali, tunc patiẗ, ꝛ non
agit in virtutē, cū vo inter virtutē ꝛ cibū fuerit incōmē-
suratio, tūc mēbrū patiẗ. Potest aūt icōmēsuratio eē ex
parte cibi, ꝛ ex p̄te virtutis nutritiuę. Ex p̄te cibi qdem
quādo fuerit icōmēsuratus multitudīe, ꝛ q̄litate, ꝛ quā-
G titate. Ex p̄te virtutis vo, qm̄ opera naturę sunt deter-
minata, ꝛ ideo cū corpora ꝑueniūt ad debitā magnitu-
dinē, subitū fit ineptū ꝓpter siccitatē ꝛ frigiditateʒ, ꝛ sic
ꝓpter tēpus debilis reddiẗ auctiua ipsa facultas, cū igi-
tur inter cibū ꝛ virtuteʒ fuerit ex parte vtriusq; debita
cōmensuratio, tūc cibus patiẗ tm̄, ꝛ non agit, cū vo fue-
rit incōmēsuratio, aut ex p̄te cibi, aut ex p̄te virtutis, tūc
virtus alteraẗ, ꝛ patiẗ a cibo. ℭ Sed tūc est vna dubi-
tatio, qa postea dicet ꝙ oē agens in agendo repatitur, ꝛ
tn̄ dcm̄ est hic aliquādo id quo alteramur alterare, ꝛ nō
alterari, aliquādo alterare, ꝛ alterari. Amplius dcm̄ est,
ꝙ quādo inter virtutē cibū est debita cōmensuratio, ci-
bus patiẗ ꝛ nō agit. ℭ Rn̄det Philoponus, ꝛ bene, ꝙ
hic loqtur cōparatiue, nā vult ꝙ aliquid possit agē ma-
gis q̄ȝ patiaẗ. Posterius loquiẗ simpľr, qa vult ꝙ nihil
agat, ꝙ nō patiaẗ aliquo mō, quę nō ꝯtradicūt. Alij vo-
lunt ꝙ hic loquiẗ vľius qm̄ de omni alterāte, siue agat
H per cōtactū, siue non, mō non oē alterās alteraẗ, qa cęlū
alterat, ꝛ non alteratur, postea loquiẗ de alterante ꝑ cō-
tactum physicum. Uerum de his postea.

ℭ Quoniā autē q̄situʒ est de his sufficiēter, Tex. anti. cōmē. 107.
opʒ ꝛ soľoneʒ q̄stionis tentare inuenire, sal-
uantes, ꝛ manēte eo qđ augetur, ꝛ aduenīē-
te aliquo augeri, recedēte autem minui. Ad-
huc autē, quodcūq; signuʒ sensibile, aut ma-
ius, aut minus factum esse, ꝛ non vacuū eē
corpus, neq; duas magnitudines in eodem
loco, neq; incorporeo augeri.

ℭ Qm̄ auteʒ sufficienter de his perquisituʒ Dilucida⁹ te. c. eiusdē.
est, opʒ experiendo dubitationis solutioneʒ
adinuenire saluantes, manente eo qđ augeẗ,
ꝛ quodam adueniente augeri. subtracto vo
imminui. Adhuc autē quodlibet signū sen-
satum, aut maius, aut minus generari. atq;
neq; vacuum esse corpus. neq; duas esse in

I eodem loco magnitudines, neq; incorpo-
reo augeri.

Com. 107. ¶ Nūc accedit ad q̄stionez persolnēdam. vbi pmittit se
talē solonez afferre, qua saluet̄ auctio ⁊ iminutio, ⁊ oēs
conditiones auctionis ⁊ iminutiōis, q̄ sunt quinq;. vz. ꝙ
auctio fit ipso aucto remanente eodē. ⁊ ꝙ fiat aliquo ad-
ueniēte, ⁊ ꝙ q̄libet signū sensatuz. i. quodlibet minimū
aucti augeat̄. ⁊ ꝙ maius, aut minus generetur, ⁊ ꝙ neq;
vacuū detur in corpore aucto. ⁊ ꝙ duo corpora nō sunt
in eodem loco. ⁊ ꝙ auctio non fit incorporeo. Solō igit̄
erit pulchra, quia satisfaciet q̄sitis, ⁊ saluabit has aucti
vel iminuti conditiones. verba eius patent.

Recognes ¶ Scdm Philoponū Arist. duo fecit, dixit q̄cunq; sm
cōem notionē insunt augumētationi, q̄ erant tria, ⁊ ꝙ p-
maneat id, quod auget̄, ⁊ ꝙ aliquo adueniēte fiat augu-
K mētatio, ⁊ ꝙ queuis particula ei⁹, qd auget̄, fiat maior,
⁊ eius, qd minuit̄, minor. Scdo vo exercuit dubia, q̄rū
pmū erat, ꝙ si augumētatio ex īcorporeo fieret, seq̄bat̄
materiā separabilē esse a magnitudine. Scdm aūt, ꝙ si
augumētatio fiat ex corpore, cuz q̄libet pticula fiat ma-
ior ex additiōe adueniētis corporis, tūc aut id, qd auge-
tur, totū est porus, ⁊ vacuuz, aut qd corpus p corpus pe
netret, ⁊ sic duo corpora erūt in eodem loco. His factis
nūc vult ponere eius opionē, ⁊ qdem talē, vt dubia sol-
uat, ⁊ que sm cōem notionē augumētationi insunt. ser-
uet. vñ dicit. Qm aūt q̄situ est de his sufficiēter, et exer-
cuit solones, vt visuz est, opz ⁊ solonē qōnis tentare inue-
nire, saluātes ⁊ manēte eo, qd auget̄, qd est primū, ⁊ ad-
ueniente aliquo augeri, ⁊ recedēte minui, qd est 2m. Ad-
huc autē qdcunq; signū sensibile, aut maius, aut minus
factū esse, qd fuit tertiū, qm punctū siue signū est dupl'x
nāle, vt minimū, ⁊ mathematicū, vt pūctum ad denotā-
L dum, ꝙ ipse loquit̄ de pūcto nāli, qd est minimū addit
sensibile, est aūt minimum nāle (vt Philoponus inqt)
cōparatione totius corporis, qd auget̄ veluti pūctuz, vt
terra respectu vniuersi. Hec ergo tria sunt, q̄ augumen-
tationi insunt sm cōem notionē, cū his ergo saluat opz
soluere q̄sita, quare opz cū his non vacuuz esse corpus,
neq; eē duas magnitudines in eodē loco, neq; incorpo-
reo augeri, solutio ergo assignanda talis erit vt hec sol-
uat, ⁊ illa tria seruet.

Tex. anti. cōmē. 108. ¶ Suscipienduz autē causam determinātes
prius vnū qdē ꝙ anomeomera augent̄, cuz
homeomera augent̄, componit̄ eniz ex his,
vnumquodq;. Deinde ꝙ caro ⁊ os ⁊ vna-
queq; taliū partiū est duplex, queadmodū
⁊ aliarū in mā spēm habentiū. eteniz mā di-
M citur ⁊ spēs, caro aut os. Quācūq; igit̄ ptē
augumentari ⁊ adueniente aliquo sm spēm
qdē est poīe. sm mām autem, non est.

Dilucida: te. c. eiusdē. ¶ Suscipiendū tñ primū determinatis cām
vnum qdez, ꝙ dissimilaria augent̄, cōponit̄
enim ex his vnūquodq;. Deinceps ꝙ caro
⁊ os, ⁊ talium pars singula est duplex, quē-
admodū ⁊ ceteroꝝ, que in materia speciem
habēt. eteniz materia dicitur ⁊ species caro,
aut os. partez igitur quālibet augeri. aliquo
etiam adueniente, sm speciez quidē est pos-
sibile. sm materiam vo non est.

¶ Proposuit qōnez, deinde pmisit soluere illā mō tali, N
vt cū solutione saluent̄ oēs cōditiones augumenti. nunc Cōm. 108.
exequit̄ ⁊ petit sibi cōcedenda duo. quoꝝ pmū est dissi-
milaria augeri tm, grece dissimilaria est anomeomera.
vt neruus, caro, cartilago inuicē cōparata. supponē hāc
pbat. d. cōponitur eni vnūqdq; dissimilariū ex his hoc
est similarib⁹. quare dissimilaria ad auctionē similariuz
augeri debēt. Petit secundo ꝙ caro ⁊ os, ⁊ taliū ps vna-
queq; dissimilaris duplex est, queadmoduz duplex est
vnūqdq; ceteroꝝ, que in mā spēm siue formā habent. ⁊
subdit qūo duplex. d. Eteniz caro ⁊ os dicit̄ mā, ⁊ dr spe-
cies, ad totū dicit̄ mā. ad se dr spēs. aīal enim ipz ex car
ne est vti ex mā, ⁊ caro in specie reponitur, vt caro. Acce
ptis his, saluat vnā cōditionem auctionis. vz. qūo in au-
ctione q̄libet pars sensibilis augeat̄ (⁊ inqt) Partē igit̄
q̄libet augeri aliquo etiā adueniente sm spēm est possi
bile, hoc est verificatur in dissimilaribus. sm materiam
vo, hoc est in similaribus non potest fieri. sed que dicat̄ O
pars formalis, ⁊ quare itēq; cur sz partes formales tm
fiat auctio, in dubitationib⁹ dicemus. ¶ Sic igit̄ patet
aucti vnāquāq; partem sensibilem esse auctam, loquen
do de partib⁹ formalib⁹, nō autē de materialibus.

¶ Nūc soluit, ⁊ sm Philoponum facit duas supponēs, Recognes
Prima est, ꝙ dissimilaria non sint ea, q̄ pmo augent̄, sz
similaria, dissimilaria eni augent̄ eo ꝙ similaria augen-
tur, ex his eni cōposita sunt. Nō eni additione faciei au
get̄ facies, neq; manus additiōe manus, sed eo ꝙ auge-
tur caro ⁊ os, ⁊ neruus, ⁊ oia similaria silr. His enim au
ctis, augent̄ etiā dissimilaria. Similaria eni sunt veluti
mā dissimilariū, dissimilariū eni cōpositio dissimilaria
facit. vñ dicit. Suscipiendū aūt cām determinātes pus
vnum qdez. q. d. sed nos determinantes cām q̄sitoꝝ, su- P
scipiendū prius vnū qdē ꝙ dissimilaria que grece dicū-
tur anomeomera, augent̄, cū homeomera augent̄. Cām
affert (⁊ inquit) Cōponit̄ eni ex his vnūquodq;. q. dissi-
milaria nō pmo augent̄, sed ea q̄ primo augent̄, sunt si-
milaria, ex qb⁹ illa cōponuntur, auctione quoꝝ dissimi-
laria postea augent̄. Accepit aūt hāc supponē (vt Phi-
loponus inqt) pō vt sciatur, quid est illud, qd pmanet, hoc
autē sciri non pōt, nisi sciatur qd est illud, qd primo au-
getur. 2° vt sciat̄ qd est illud, in qd pō nutrimētū conuer-
tit̄. Absurdū eni est nutrimentū fieri faciez, fieri vo os
vel carnē non est absurdū. Ergo accipit hāc supponē vt
sciamus qd est illud, in qd nutrimentuz cōuertit̄. Scda
suppositio est, ꝙ vnaqueq; res nālis bifariā dr, interdū
quidē sm mām, interdū vo sm formā, nā carnem dici-
mus interdū qdē formā carnis, interduz vo mām, iter-
dū aūt vtrāq; simul, qd pretermisit, ⁊ qa est p se notum, ⁊
qa non facit ad ppositū solonis. Naz cū dicimus carnez
esse cōpositā ex q̄tuor elmtis, dicimus mām carnis, naz Q
mā prima cū dispōnib⁹ qualitatiuis ⁊ quātitatiuis ⁊ mi
stura elmtoꝝ mā est carnis, ergo cū dicimus carnē com
poni ex quatuor elmtis, p carnē eius mām itelligim⁹. Cū
vo dicimus carnē mollē esse, aut duraz, aut tēperatam,
carnē vocamus formā, at cū dicimus carnē esse trifariā
dimēsionatā, aut multā, aut paucā sm vtrūq; simul car
nem dicim⁹. vñ dicit. Deide ꝙ caro ⁊ os, ⁊ vnaqueq; ta-
lium partiū est duplex, queadmodum ⁊ vnaqueq; res
aliarū hñtiuz spēm in mā, nā caro ⁊ os dicit̄ aliqñ mā,
aliqñ spēs, ⁊ aliqñ vtrūq;. Cū enim dicimus carnē pas-
saz esse, aut os fractū esse, carnē vel os dicimus cōposi-
tuz ex mā ⁊ forma, verū hoc tāq; notū, ⁊ nihil ad ppom
vtile dimisit. ¶ Quo vo ad verba attinet debes scire, ꝙ
in codice greco nro est error, qa deficiūt illa vba, cū ho-
meomera augent̄, ⁊ ideo que diximus in cōmētarijs fue-

A Erũt violẽta, postea legimus librũ Philoponi, & errorem recognouimus. Tũc soluit q̃onẽ, q̃ quãdo dicimus carnem auctã eẽ eã, quę ſm formã, & nõ eã, quę ſm mãm, inueniemus oĩa dubia soluta, & seruata illa cõĩa. vñ dic. Quãcũqз igit̃ partẽ augumẽtari, qđ est vnũ eoꝝ, q̃ cõiter insunt augumẽtationi, & adueniẽte aliquo, qđ est aliđ eoꝝ etiã, ſm spẽm qdeз est poĩeз, ſm mãm aũt non est possibile. Si eni dicemus carnẽ augeri sumẽdo carneз pro mã, neqз dubia effugiemus, neqз q̃ augumentatiõi insunt, seruabimus, nã neqз mã qdeз est eadẽ, neqз qđ/ tis eius fit maius, at si dicemus carnẽ augeri intelligendo carnẽ ꝓ forma subali, & eius figura, oĩa saluabimus, permanet eni eadẽ forma, nã esse carnis ſm formã non est in eo q̃ tanta sit, sed in eo q̃ talis ſm subam, vtrum
B vero hęc prędicatio sit vera forma carnis augetur, an illa cõpositum ex mã & forma rõne for[e] augeat̃, postea disputabit̃, pro nũc vero scias q̃ vtraqз ꝯcedit̃. Forma eni carnis dĩ augeri, qa ipsa est, quę fit in pluri mã, q̃ꝫ prius erat (vt Philoponus inqt) Cõpositũз augeẽ, qa ratione formę, quę fit in pluri materia, ipsũз & quęlibet ei[9] pars maior denominatur, sed de his postea.

Tex. anti. com. 109. C Opзẽ eniз intelligere, quẽadmoduз si quis mẽsurabit eadẽ mẽsura aquã. semp eni aliđ & aliud, id qđ generat̃. Sic vtiqз & augumentatur materia carnis, & nõ cuicũqз partium aliquid aduenit, sed hoc quidẽ defluit,
C hoc autem aduenit. Figurę autez & speciei, cuicũqз particulę.

Dilucida[t]. te. c. eiusdẽ. C Opзẽ eniз intelligere ac si q̃spiã vnica mẽsura aquã percunctaret̃. nam semp alia atqз alia fieret. ita quoqз carnis materia ĩcrescit, & non per hoc q̃ pars q̃libet fieret, sed eo q̃ hoc quidem deflueret. Illud vero ꝑmaneret, pars. vз. q̃libet ſm figuram & speciem.

Com. 109. C Recentiores Ari[lem] nũc saluare aliã ꝯditionem dicũt, eam. vз. q̃uo potest idẽ auctũ in fine & principio remanere idẽ. & certe hoc verũ est, attamẽ nõ illud nũc p̃cipaliter vult declarare Ari[les], sed reddere cãз eius. qđ mox dixit, dicebat eni partes mãles nõ augeri, sed formales. nũc hoc ostẽdit, & induit hãc rõnẽ. vз. auctũ debet manẽ idẽ numero in toto motu, partes mãles non manẽt, sed fluũt, & refluũt, at ptes formales manẽt eędem, q̃re solę partes ſm formã ĩcrescũt, quę vero ſm mãm non. declarat itaqз hãc minorẽ exẽplo (& inqt) Opзẽ eni intelligere ac si q̃spiã vnica mẽsura aquaз dimetere, vtpote vrceo-
D lo aut fiala, nã isto in casu semp aq̃ alia fieret atqз alia. nã p̃ma abiecta, secũda succederet, ita quoqз carnis mã increscit, & nõ per h̃ q̃ ps q̃libet fieret, sed eo q̃ h̃ qdeз deflueret, vt ptes mãles. illud vero ꝑmaneret, vtpote q̃libet pars ſm figurã & spẽm. Imaginat̃ Ari[les] formã mẽbri ꝯtinere mãm membri. h̃ est partes similares membri, quo sit vt forma mẽbri sit vti fiala, & partes vti aq̃, & ꝯtentũ, quare sicut eadẽ ꝑmanet fiala, aq̃ ꝯtinuo fluẽte & refluẽte, sic mẽbrũз & eius forma eadẽ ptib[9] sĩlibus ꝯtinuo euariatis, & sic pз auctionez fieri ſm ptes formales, & nõ mãles, quãdo qdeз illę maneant, hęc defluant. Ex hoc põt patere qđ dixerunt expositores. vз. q̃uo possit auctio effici, ipso aucto perdurãte sub p̃cipio & fine, nam ſm formam quidem permanebit, at ſm materiam continuo est aliud. fecit autez eos sic exponere verbũ autem, aduersatiuum qđ ipsi habent, qđ verbuз est, & quędã modo diuersũз ponit. at in gręcis codicibus scribitur gar, qđ latine est redditiuum causę.

E C Accepit, q̃ si caro ſm formã augeat̃, põt saluari q̃ id qđ augeẽ ꝑmaneat, q̃ñ stat formaз carnis ꝑmanere, ei[9] mã fluente, ſm g̃ Philoponũ hoc ostẽdit, ꝑ exẽplũ & sumit ꝑ exẽplo formę mẽsurã, vt vrceolũ, pro exẽplo materię sumit aquas, q̃ fluũt, & refluũt, & hoc inqt. Opзẽ eni intelligere quẽadmodũ siq̃s mẽsurabit eadem mẽsura aquã. i. eodeз vrceolo, nã hoc casu posito, semp id, qđ generat̃. i. ipa aq̃ quę fit in vrceolo, alia atqз alia, ita vtiqз augumentat̃ mã carnis, h̃ est, ita nõ permanet mã carnis, & nõ cuicũqз ptiũз carnis aliqđ aduenit, sed h̃ qdeз carnis defluit, hoc autẽ aduenit. ¶ Quo vero ad verba attinet, cũ dixit [ita augumentat̃ mã carnis] vt Philopon[9] dicit, Ari[les] abusus est augumẽtationis nõie, tale eni est additio, non augumẽtatio, vñ sensus est, sic vtiqз augu-
F mentat̃ mã carnis, hoc est sic recedẽte mã carnis, sicut recedit aq̃, addit̃ materie carnis, & fit maior q̃ꝫ fuit p̃or mã, anteq̃ꝫ fieret additio, figurę aũt & spẽi cuicũqз ptiũ supple aliqđ aduenit, figura & specie, & q̃libet ei[9] pte remanẽte. ¶ Quo vero ad verba attinet. dixit figurę, ꝓꝑ figurã vrceoli, & dixit spẽi ꝓꝑ formã subalem carnis, naз cuicũqз pti figurę vrceoli aduenit aliqđ aq̃, & cuicunqз parti formę carnis aduenit aliqđ carnis, vel dixit figurę (vt Philoponus inqt) q̃ñ vnũquodqз eoꝝ qđ augetur, lз sit similare, figurã quãdã ꝓpriã hз & peculiarem, vt igit̃ ab initio gignit̃ cuз figura ꝓpria atqз peculiari,
G ita quoqз cũ augeẽ, eadẽ figura seruata augeẽ. pз g̃ q̃ sicut eadẽ mẽsura ꝑmanet fluẽte, & refluẽte aq̃, sic eadem forma carnis ꝑmanere põt, mã carnis fluẽte, & refluente, & ita qđ augeẽ, ꝑmanet, qđ erat ꝓbandũ. Sз dices h̃ exemplũ non quadrat, q̃ñ in tali aquę mutatiõe mẽsura nõ augeẽ, at in mutatione materię carnis forma carnis augeẽ. g̃ exẽplũ non quadrat. R̃ndet Philoponus q̃ istud exẽplũ est inductũ soluз vt ostendat q̃d manet & q̃d defluit, vt forma manet, & mã defluat, & quãtũз ad hoc quadrat. Uel (vt inqt) dici põt, q̃ in hoc exẽplo debet intelligi mẽsurã illaз in mutatione aq̃ extẽdi fieriqз maiorem, & tũc quadrabit augumẽtationi. Ex his accipit̃, q̃ tenendo aquã augeri ſm formã saluari põt, q̃ id qđ augetur, ꝑmaneat. Amplius teneri põt q̃ q̃libз eius pars augeẽ, q̃ñ forma ꝑmanet, & quęlibз eius ps augetur, & sic oĩa illa saluant̃, quę cõiter ĩsunt auctioni, vt q̃
H permaneat, q̃ augeat̃ aliqđ adueniente, & q̃ q̃libet ps aucti augetur, nam forma & quęlibз eius pars augetur. Q̃uo vero dissoluantur q̃stiones, postea dicemus.

C In anomeomeris autẽ, hoc magis manifestuз est. Ubi gratia manu, q̃ ꝓportionalr̃ aucta est. mã eniз altera existens, est manifesta magis hic q̃ꝫ in carne & homeomeris. Ideo & mortui magis videbit̃ esse adhuc caro & os, q̃ꝫ manus & brachiũ. Quapp est quideз vt quęcũqз pars carnis aucta sit, est autẽ vt non. ſm speciem enim cuicũqз aduenit, ſm materiam vero non. — Tex. anti. cõmẽ. 110.

C In dissimilaribus vero res ista magis constat veluti in manu, nã ꝓportione vel seruata ipsa augeẽ. Materia enim q̃ existat altera a forma, videẽ magis hic. q̃ꝫ in carne ipsa, aut similaribus. q̃obreз in cadauere videẽ magis q̃ remanere adhuc caro & os, q̃ꝫ manus — Dilucida[t]. te. c. eiusdẽ.

I aut brachiũ, quare modo quidem aliquo q̃libet pars carnis increſcit. modo ꝟo alio nõ. nam ſm ſpeciem quidem pars quęlibet ꝑmanet. at ſm materiam minime.

Cõmẽ.110. ¶ Quo qdez modo maneat eadẽ ps ſm formã, in exemplo declarauit ſialę, nũc idẽ oſtẽdit in exẽplo mẽbrorũ, quę ꝑtes ſunt iſtrumẽtarię, veluti man⁹, pes, ⁊ cętera id genus (⁊ inqt) In diſſimilarib⁹ ꝟo res iſta quę nũc dicta eſt, magis cõſtat veluti in manu. nã ꝓportiõe vel ſeruata, ipſa augeꝛ, quãtũ enĩ tota manus augeꝛ, tãtũ ꝓportionabilr qb⁹ digitus, vola, ⁊ vẽtriculi, ⁊ cętera id gen⁹. reddit cãm cur res illa magis appeat in eiuſmodi membris, ſiue inſtrumẽtarijs partib⁹ (⁊ inqt) Mã enĩ ꝙ exiſtat altera ⁊ diuerſa a ſpecie, ſiue forma, vt ꝙ mã man⁹ ſit altera a forma man⁹, videꝛ magis hic, q̃ in carne, aut ſimilaribus. vocat aũt carnẽ nunc ſimilare, naz in cõpa-
K ratione ad ſuas ꝑtes eſt eiuſdez rõnis. lz cõparatione ad os ſit forte diſſimilare, verificat ꝑꝑ hoc plebeiũ eloquz vz. quare in cadauere vulgares carnes ⁊ oſſa remanere dicũt. nõ aũt oculũ, manũ, ⁊ cętera id genus. credũt enĩ carnem ⁊ os remanere ſm eãdẽ rõnẽ in viuo ⁊ mortuo, ⁊ nõ manuz, aut oculũ, ſed equoce (⁊ inqt) Quobrez in cadauere videꝛ magis iam remanere adhuc caro ⁊ os ſeruata vniuocatione nois, q̃ manus, aut brachiũ, dixit videꝛ ⁊ grece doxeien qa apõ ipm neqz caro, neqz oculus vniuoce manẽt. qb⁹ expoſitis cõcludit veritatẽ ꝓpoſitę cõditionis. vz. quo quęlibet ps aucti eſt aucta (⁊ inquit) Quare mõ quidez aliquo q̃libet pars carnis icreſcit, vt pars ſm formã quęlibet. mõ ꝟo alio nõ, qa nõ ſm materiã, cuius cãm nũc tactã breuib⁹ repetit. o. nã ſm ſpẽz quidez pars q̃libet permanet. at ſm mãm minime. ⁊ ſic patet quo mõ cum auctione ſtet q̃libet partem augeri. quibus patent duo. Primũ quo mõ q̃libz pars aucti au-
L getur. Scõm quo mõ auctum idem ipm in principio et fine permanet. vnũ enĩ ſeqtur ad aliud, vt diximus.

Recognes ¶ Scõm Philoponũ oſtẽdit, illa duo magis videri ſaluari in mẽbris diſſimilarib⁹. ſ. ꝙ forma ſit id qð augeꝛ, ⁊ ꝙ q̃libet eius ps augeaꝛ (inqt) In anomęomeris autẽ hoc magis. i. hęc duo magis manifeſta ſunt. Vbi grã. manu. ſ. ꝙ forma augeaꝛ, ⁊ nõ mã, ⁊ q̃libet ps eius augeaꝛ, qm̃ manus ipſa cũ augeꝛ proportionabilr aucta eſt, mã enĩ cũ altera exñs ſit, ſunt hęc duo magis manifeſta hic q̃ in carne. Qz autẽ forma magis appareat in diſſimilaribus, ꝓbat ſigno, qa apparet vulgarib⁹, q poſt mortez iudicant carnẽ ⁊ oſſa remanere in boue mortuo, non ſic mẽbra. potius enĩ credũt mẽbra eſſe mortua q̃ carnez, qm̃ videnꝛ illa remanere vt picta, ⁊ marmorea, caro ⁊ os videnꝛ remanere eędẽ. g̃ forma maxie appet in his. forma g̃ maxie appet in diſſimilarib⁹, vt Philopon⁹ di-
M cit, qa formarũ functiões clarius apparẽt in his, q̃ in ſimilarib⁹, ⁊ ꝑꝑea, cuz moriꝛ aial hęc mẽbra videnꝛ mortua, cũ oibus pateat ea functiões nõ habere, qa ꝟo in ſimilarib⁹ functiões nõ apparẽt, ideo formę nõ apparẽt, ⁊ qm̃ nõ apparẽt formę, in mortuis non videnꝛ formas ãmiſiſſe, ⁊ ſic videnꝛ eadẽ, quę prius erãt, qm̃ igitur formę clariores ſunt in diſſimilarib⁹, manifeſtum eſt, ꝙ in ipſis euidenter cognoſci põt ꝙ forma ſit id qð augeꝛ, ⁊ ꝙ quęuis ei⁹ ꝑticula ęque augeꝛ. Cũ enĩ dicim⁹ manum auctã eẽ, nõ mãm manus auctaz eẽ dicimus, ſed formã, manus enĩ magis formę q̃ materię eſt repñtatiua, ⁊ cũ dicimus faciez auctã eẽ non magis dicimus oculũ q̃ naſum, ſed ęqualr vnãquãqz faciei particulã auctaz eẽ dicimus. Tũc epilogat reſponſionẽ (⁊ inqt) Quapꝑ eſt qdẽ, vt q̃cũqz pars carnis aucta ſit, eſt aũt vt nõ, ſm ſpeciem ⁊ formã enĩz cuicũqz ꝑticulę carnis aduenit mã, ⁊ N
augeꝛ. Scõm mãm ꝟo nõ aduenit materię, vt ipſa augeaꝛ. Patẽt g̃ hęc duo ꝙ forma augeaꝛ, ⁊ ꝑmaneat, ⁊ ꝙ q̃libet ei⁹ ps augeaꝛ, ꝙ aũt hęc fiãt adueniẽte aliquo, ꝑſpicuũ eſt. Opz enĩ imaginari mẽbrũ purificari a calido cõſumẽte humidũ mẽbri, ⁊ ꝙ virtute aię attrahẽte humidũ nutrimẽtale ad illos poros, recedit ab illis poris aer, ⁊ replenꝛ humido nutrimẽtali, qð eſt mã, tunc for⁹ oſſis agẽs in illud humidũ, tãdiu q̃diu ſit ſufficiẽs recipere ipſaz in vno eodẽqz inſtanti corrũpit formã nutrimẽti, ⁊ ipſa iduciꝛ, ⁊ hoc humidũ fit vna mã cũ priori, ⁊ quęlibet ps formę maior, qa inducta in maiori mã, ita vt vnũ ſit inſtãti corruptionis prioris formę nutrimẽti ⁊ iductio formę oſſis, ⁊ vnificatio materię cũ pori, ⁊ augumẽtatio formę, ⁊ tunc ſaluanꝛ illa tria, ꝙ id qð augeꝛ permaneat, qm̃ forma ꝑmanet, ⁊ aliquo adueniẽte. ſ. humido nutrimẽtali, ⁊ q̃libet ps formę augeꝛ, ⁊ tñ non ex O
icorporeo fit augumẽtatio, nec daꝛ vacuũ, qa pori erãt aere pleni, nec penetratio, qa noua materia non aduenit priori, ſed vnitur illi, ⁊ fit vna eiuſdem formę, quę ꝑerat vt Philoponus inquit.

¶ Maius autez totũ generatũ eſt, aduenien- Text⁹ anti. com. 111.
te aliquo quidem qð vocatur cibus ⁊ cõtrariũ, trãſmutato autẽ in eãdez ſpẽm. Vbi gratia, ſi ſicco aduenit humidum. cum autem aduenerit, tranſmutabitur ⁊ generabiꝛ ſiccum. Eſt enim vt ſimile ſimili augumentetur, eſt autem vt diſſimili.

¶ Maius ꝟo totuz fit, quoties aduenerit q- Dilucida⁹ te. c. eiuſdẽ
dez aliqð, qð cibus diceꝛ ⁊ ꝯriũ, fueritqz id-
ipſum in eãdem ſpẽm conuerſum. veluti ſi P
duro molle adueniat, adueniẽs ipm trãſmutabitur ⁊ indureſcet. nã modo quidẽ aliquo ſimile icreſcet ſilĩ. mõ ꝟo alio diſſimili.

¶ Erat alia ꝯditio quõ fieri põt auctio adueniẽte aliquo Cõmẽ. 11
deforis, ⁊ nõ effici penetratio corpoꝝ, ⁊ hoc nũc declat, ⁊ vult totũ auctũ effici maius quoties ab extra aduenerit aliqð, qð cibus diceꝛ ⁊ ꝯrium, fueritqz ipm in mẽbri eãdẽ ſpẽm ꝯuerſum, veluti ſi duro vt oſſi molle aduenerit, tũc adueniẽs ipm molle trãſmutabiꝛ, ⁊ idureſcet, eo qa ꝯuertetur in mẽbruz durũ. nec mirũ hoc. vz. ꝙ adueniens illud trãſmuteꝛ, nã mõ qdez aliquo ſile ſilĩ increſcit. mõ ꝟo alio diſſimili augebiꝛ. in principio qdez erit diſſimile, ⁊ ꝑꝑea trãſmutaꝛ. in fine eſt ſile. ⁊ ꝑꝑea adau-
get. Hinc pz nõ dari corpoꝝ penetrationem. quando q- Q
dem adueniens corrũpaꝛ, ⁊ mẽbrũ ex illo genereꝛ. Cęterę ꝯditiones, vt ꝙ auctio eẽ poſſit, vacuo exiñte nullo in corpore, nec ipſo ab incorporeo, ex hiſce patent.

¶ Auer. in cõmẽ. 38. ꝑſentis libri digrediꝛ ſatis cõdecen- Digreſſio Auerrois
ter, ⁊ digreſſio icipit. ibi [ſed Alexãder dicit] Vbi ꝑ narrat poſitionẽ Alexãdri, deinde ibi [Et hoc ſi ſit verum] cõfutat illã. ¶ Quãtũ ad primã dicit ꝑ Alexãder ꝙ po- Pð Alex
ſitio Ari[lis] ꝙ auctio fiat ſm ꝑtes formales, ⁊ nõ ſm materiales, nõ eſt dicta per demõſtrationẽ, ſed qa ob reuerentiã Ari[lis] illi aſſentimus, ⁊ ꝑ hoc vult hic rõnes Phi eſſe dialecticas. [Mã eniz] Scðo petit Alexãder ꝙ materia rei auctę nõ diſſoluiꝛ ſm totũ, ita vt in fine vitę nihil ſit. Immo ſemꝑ in aiali reſtat aliqua res fixa, q̃ ſe tenet ex ꝑte materię. [Et ſi nõ] Tertio ꝓbat hãc petitiõez per impoſſe, qa ſi nihil materię ꝯgenitę remaneret, tunc forma mãlis data a patre ⁊ matre poſſet ſepari vniuer-

A salr a mã, quę potest sic patere, qm̃ ęque eẽntiale est for
mę nãli, mã sibi ꝯgenita, ⁊ ois alia, sed põt eẽ sine mate-
ria ꝯgenita p te. igiť ab oi alia separi põt. [Et cũ mã] ex
hac petitiõe infert ꝫ Arileṡ q̃ ps mãlis augeri põt, ⁊ per
rõnem eius sic. oẽ pmanens augeri põt, sed ps ẜm mãm
pmanet per petitionẽ, igiť augeri põt, ⁊ sic nõ tm̃ ps ẜm
formã. [Quapp opꝫ vt] Declarat nũc quę sit illa ps ma
terialis, q̃ est vitę coqua. Et vult eẽ duplicẽ humiditatẽ
nãlem. s. q̃ est per mẽbra dispersa, qȯ humiduꝫ radicale
etiã dici solet, ⁊ humiditas cibalis, tũc imaginatur q̃ hu
miditas cibalis adueniẽs post digestionẽ, misceť humi-
ditati nãli per mẽbra dispersę, ⁊ quasi mutať in illiꝰ na-
turã, qua cõuersione facta virtute eiꝰ mẽbri attrahiť il-
lud mistũ in poris corporis nr̃i. Et inde in figurã mẽbri
vertiť, quo facto, sequiť auctio, ⁊ sic ad humiditatis nã-
B lis abũdantiã, maior fit auctio, vt pꝫ in pueris, ad illius
iminutionem diminutio fit, vt senibꝰ. Hoc facto virtute
naturę ⁊ aię mẽbri ꝯseruatur figura aucti mẽbri tã in au
ctione, q̃ꝫ diminutione. sic igiť pꝫ auctioneꝫ effici ẜm p-
tes mãles, ⁊ q̃uo fiat apud Alexãdrũ. [Et hoc si sit veꝝ]
Refutatio. ¶ Nũc cõfutat Alexãdrũ. nã primus magister, vt Ari-
stoteles, nihil dixit sine forti rõne. naꝫ hic solus philoso-
phatus est cũ rõne sensata. [Et tũc ingramus in B.] Cõ-
futato Alexãdro, vult nunc declarare põnes Arilis, vbi
sciẽdũ q̃ sicut in alteratione vt in calefactione subm est
suba in actu cõposita, q̃ trãsit de frigido in calidũ, ⁊ est
terminus a quo vt frigidũ, ⁊ terminus ad quẽ vt calidũ,
sic opꝫ in auctione. hęc tria imagiari subꝫ. vꝫ. terminum
a quo, ⁊ terminũ ad quẽ. de subto nemo dubitat. naꝫ oẽs
profitenť subtũ esse aial ipm, siue viuũ, qȯ ẜm se ⁊ q̃ǒli-
bet minimũ nãle augeť. naꝫ in fine auctionis terminus,
vtpote ipsa quãtitas est alia numero, a termino ad quẽ.
C Ideo restat ingrere qd sit iste terminus ad quẽ. Utrum
forma ipsa totius, ⁊ hoc nõ. qa tũc per auctionẽ noua for
ma efficereť, ⁊ cũ subtũ formę sit mã pma, tũc auctuꝫ ⁊
subtũ auctionis eẽt mã pma. si vo sit quãtitas, tũc auctio
esset sola rarefactio, ⁊ sic alteratio. ppter hãc rẽ magna
fuit difficultas de auctione. Primo igiť Auerroes osten-
dit formã ipsaꝫ nõ esse terminũ auctionis. d. quia forma
vt forma nõ augeť, hoc est non põt esse terminus augu-
menti. nã tunc auctio nõ differt a gñatione simplr. itẽq
auctio dꝫ esse ẜm magnitudinem, hoc est ad magnitudi
nẽ. ¶ Ostẽdit 2º non eẽ auctionẽ ad dimẽsionem vt di-
mẽsio, eo qa qȯ augetur, nõ augeť inquãtũ quantũ. par-
tim qa tunc eẽt rarefactio. partim qa dimẽsio est eterna
materię. ⁊ sic ꝯcludit augeri vnũqȯq̃ꝫ vt quantũ habẽs
formã, ⁊ sic terminus auctionis erit forꝰ quãta, aut quã-
D titas formata. [Cũ augumẽtũ in oibus] hęc dixit de ter-
mino ad quẽ, nũc de subto, ⁊ qm̃ subiectũ augumenti est
duplex. pmũ ⁊ totale siue adęquatũ, ⁊ subtũ partiale, ⁊
inadęquatũ. de subto pmo nemo dubitat, oẽs enim pfi-
tenť (vt dixi) subtũ primũ esse animal ipm siue viuũ, re-
stat dubitatio de subiectis partialibꝰ, naꝫ totum aial au-
getur auctis partibꝰ dissimilaribus, vt manus, pes, bra-
chiũ, epar, lien, cor, ⁊ cętera id genus, hęc dissimilaria au
genť, auctis similaribus, vt auctis carne, osse, neruis ⁊ cę
teris id genus, augeť manus. Similaria vo augenť, ẽt a
suis partibus auctis, sunt autẽ duplices ptes, vt minime
potẽtes per se existere, ⁊ opari, aut pati, quę apȯ quosdã
formales dicuntur, qa actiuę, aut passiuę, cũ actio ⁊ pas-
sio sint a formis ipsis, alię partes mãles, quę sunt ĩfinitę
partes minimi, aliquantę, nõ tñ separabiles seorsum, ac
potẽtes per se existere ⁊ opari, dictę nõ illę formales, qa
solę illę habeãt formã, nam ⁊ hę formã hñt saltẽ totius,
dicuę igiť formales, qa agere possunt aut pati ad modũ

formati. istę non dictę materiales, qa solę materię, sꝫ qa
nec agũt nec patiunť, sed solã viꝫ detinẽt materię, inq̃ꝫ-
tuꝫ totũ ipm minimuꝫ, cuius sunt cõstituunt, ostẽdit igiť
subta partialia auctionis eẽ partes formales ⁊ nõ mate-
riales. Primo, qa per ptes formales si ponantur augeri,
põt saluari argumentũ de penetratiõe corpoꝝ: ⁊ non si
partes ipsę mãles augerenť. hanc nõ pbat, põt declara-
ri supposita descriptiõe partiuꝫ, nam partes illę forma-
les, vt sic possunt agere in nutrimentũ, cũ sint formales.
at illę mãles cũ nõ sint actiuę, nõ possunt agere in illȯ, ⁊
sic nõ possent ꝯuertere illud. [Et sic esset ita.] Scȯo idẽ
ostendit ⁊ arguit sic. si auctio esset ẜm ptes mãles, ita q̃
subta partialia auctionis eẽnt partes mãles, tũc alteruꝫ
duoꝝ seq̃retur, aut q̃ nõ esset auctio vllo mȯ. aut si eẽt,
esset tñ vel accumulatione, aut penetratiõe. qȯ pbat, qa
quid est quo alligať adueniẽs ei, cui aduenit, vt idẽ ma-
E ius efficiatur, opꝫ eni ad hoc esse determinatã qualitatẽ,
F vel igiť illa determinata qualitas adiũgẽs illa esset hu-
miditas, vt putauit Alexãder, aut forma partis attrahẽ-
tis ⁊ ꝯuertẽtis attractũ secũq̃ꝫ illud miscẽtis, non humi-
ditas, qa humiditas nõ est miscens vt sunt quãta tñ, nã
quantũ vt quãtum abstrahit ab humore ⁊ omni q̃litate
sensibili, qa si nõ abstraheret, ⁊ humiditas alligaret mi-
sceretq̃ꝫ quãta vt quãta, possunt oia quanta misceri mi-
stione augumẽtatiua. nõ igiť humiditas põt eẽ, quo nu-
trimentũ alligeť misceaturq̃ꝫ membro vt inde maiꝰ effi
ciatur. erit igiť forma quę existens in parte formali agit
in nutrimentuꝫ attractũ illud disponẽdo, vt inde cõuer-
tať in subam eius. [Qm̃ aũt] Tertio ad idem arguit. eo
mȯ augeť vnũquodq̃ꝫ, quo mȯ pmanet. sed ptes pma-
nent vt formales. ⁊ nõ vt mãles, qa vt sic fluunt. igiť vt
sic pmanent. [Scȯm h igiť] Cõcludit intẽtioneꝫ Arilis.
vbi aiaduerte (vt dictũ est) minima vt terminata nõ po
G tentia stare sub minori mã seorsum dicuntur partes for-
males. at partes minimoꝝ infinitę nõ potẽtes per se sta
re dicunť partes mãles, illę partes formales. Primo, vt
dcm̃ est, qa actiuę ⁊ passiuę. Secũdo, vt nũc dicit, qꝛ ter-
minatę, nã ois terminus est a forma. nõ põt eni minimũ
ꝯseruari in minori mã, ppter formã, quę non põt stare
per se in minori mã. hę materiales. Primo vt dixit, qa
non agũt nec patiunť, sed tñ sunt id ex quo. Secũdo vt
nũc dicit, qa sunt diuisibiles in ĩfinituꝫ qȯ est pp mãm, a
qua est ĩfinitudo ⁊ ĩterminatio. tunc vult q̃ Arileṡ velit
nõ formã augeri sine mã, nec mãm sine forma, sꝫ subta
partialia auctionis eẽ ptes formales, vt formales ⁊ non
vt mãles. nã illę vt formales pmanent ⁊ terminatę sunt.
H illę vt mãles sunt in ꝯtinua variatione. hinc pꝫ mẽs Ari
stotelis [Et videť mihi] nũc cõcludit differẽtiã inter po-
sitionem Arilis, ⁊ Alexãdri. vult pͦ q̃ multũ differãt. naꝫ
Alexãder vult mẽbra augeri per auctionẽ humiditatis
in oibus partibꝰ. Arileṡ vult illa augeri p auctionẽ ptiuꝫ
formaliũ. Scȯo differũt, qa Alexãder pmutat q̃õneꝫ in
aliam, vt q̃uo augeať magnitudo p illã humiditatem in
oibus partibꝰ, nã auctio videť effici per ꝯuersionẽ ⁊ ad-
mistioneꝫ. mȯ illa nõ ꝯuertiť, nec admista sit, sed semp
in superficie mẽbri. Tertio, dura videnť augeri a duro
vt ossa ⁊ cartilagines, nõ ab humore. miscibile eni est li-
quidũ. Ideo adhuc restat q̃stio quo modo dura augeri
possunt in illa ⁊ p illã. [Quapp] cõcludit nũc positioneꝫ
Arilis qualis sit, vt vult eẽ meliorẽ illa Alexãdri, ⁊ ideo
illa sufficit vel dꝫ q̃rere cõplementuꝫ illius. [Qm̃ videť
q̃ augumentũ] declarat nũc q̃ vnio siue admistio nutri
menti sit necessaria, est autẽ hęc vnio, quãdo nutrimẽtũ
attrahiť in mẽbroꝝ foramina, ⁊ illis foramina iplẽtur,
postea virtute formę vniunť cũ forma mẽbri, ⁊ reddiť

I res vna. Et igit̃ hęc siue admistio, siue vnio sit necc̃ia. p-
bat, qa si nõ admiscerent̃ partes attractę cũ attrahenti-
bus, tunc gñarent̃ partes carnis ⁊ ossis nõ vnitę, ⁊ sic p
se, ⁊ ita auctio esset vera gñatio [Hęc igit̃ mistio necc̃io]
cõcludit nũc intentũ. qꝫ. vz. illa admistio siue vnio nutri-
mẽti cũ suba mẽbri est mõ dicto. vz. ꝓpter formaz mẽ-
bri, quę recipit̃ in mã nutrimẽti. ⁊ nõ ꝓpterea qꝫ oẽs p-
tes admisceant̃, ⁊ inde resultet maius, vt dixit Alexan-
der, qđ fieri põt absqꝫ penetratõe, quo credebat fieri in
mistione vini cũ aqua. Res eni hęc eẽ nõ põt, qa tunc so
la humida pñt admisceri. ⁊ sic membra dura ⁊ organica
minime. nisi illud fiat virtute formę, ⁊ sic habebit̃ inten-
tũ. Sic igit̃ patẽt tria de mẽte Auer. p̃mũ qꝫ termin⁹ au
gumẽti est forma subalis vt quãta, siue quãtitas forma-
ta forma substãtiali. 2° pꝫ subm totale auctiõis eẽ totuz
aial siue viuũ ipm qđ in termino ad quẽ ꝓpter formam
K maiorẽ efficit̃ maius ꝑ ꝑ minorẽ minus. 3° pꝫ tale subm
augeri partib⁹ oibus dissimilaribus auctis, q̃ augent̃ si-
milaribus, nõ qua rõne sunt partes mãles, sꝫ partes for
males. ⁊ ita subiecta partialia auctiõis sunt ptes forma-
les minimę [Aut dicamus] nũc quo mõ fiat auctio, dcla
rat, ⁊ p̃supponit in omni mẽbro augendo eẽ cãm auctio-
nis vt forma ipsa agens in nutrimẽtũ, apta se extendere
per ptes attractas. quo supposito, imaginat̃ plures nutri
menti euariatiões. p̃a est/qua efficit̃ idoneũ vt cõuertat̃
in mẽbruz. 2a est/qua attrahit̃ ad membrũ, naz mẽbruz
virtute caloris foraminib⁹ paruis perforat̃, vt pꝫ in po-
lenta miliacea, qđ fit in igne. ⁊ sic nutrimẽtũ illud sic at-
trahit̃ a virtute aię mẽbri, quę vocatur attractiua. vocat
Auerroes nutrimẽtũ illud sic idoneũ, humiditatẽ ciba-
lez, q̃ revera est similis nãli. 3a est/qua humiditas illa ci-
balis attracta conuertit̃ in partes carneas, aut osseas, h
mõ qꝫ in materia cibalis humiditatis inducit̃ for⁹ mẽ-
L bri priori forma corrupta. 4a est applicatio siue mistio
siue vnio, nã ad inductionez illius formę, sequit̃ vnio, q̃
dicet̃ vna caro vel vnũ os cũ priorib⁹ [Et iter] dclarat
nũc hoc fieri semꝑ donec aial viuit, nã semꝑ est aia ⁊ sẽꝑ
calor mẽbra resoluẽs, ⁊ in illis poros ⁊ forãcula iducẽs,
verꝫ nõ semꝑ erit auctio, qa nõ semꝑ fit maius restaura
tuz q̃ sit deperditũ, vt dicemus. [Ergo nõ est augumen
tati] Ex his dat positionẽ Ari[lis], qꝫ auctio fit ꝑ ꝑ formam
mẽbri hoc est aiam membri, ipsa eni virtute caloris, aut
magis vt vtens calore, resoluit. ⁊ ipsa ꝑ ipm digerit ⁊ re
ducit nutrimẽtũ ad formã humiditatis aptę ꝯuerti, ipsa
etiã per virtutẽ attractiuaz attrahit, ipsa se in mã attra-
cti migrat (vt dicaz ita) qua migratione reddit̃ hũiditas
caro vel os ⁊ cętera id gen⁹. Ex hoc patet qꝫ ablata hac
virtute oia hęc agente, tũc auctio non est nisi ꝑ penetra-
tionẽ, ⁊ nõ per verã ꝯuersionẽ, pꝫ. quia a nullo essent tot
M motus, ⁊ ita sola penetratio vel accumulatio eẽt. tũc dat
differẽtiam inter cãm Ari[lis], ⁊ illã Alexãdri, volẽs qꝫ lꝫ
cã Ari[lis] sit in oibus, nã forma agit in dura ⁊ mollia con-
uertendo, vt dctũ est. at causa Alexãdri in mollib⁹ tñ q̃
possunt misceri vt vino ⁊ aqua, melle ⁊ aceto, ⁊ cęteris
id genus. Sic igit̃ pꝫ p̃ terminus, subm vl'e ⁊ partiale. et
modus auctionis, ⁊ cã auctionis. Sed in hac põne sũt q̃-
Dubõnes stiones. ¶ Prima/vtrũ forma subalis prior sit termin⁹
p̃a vel q̃ de nouo gñatur. si prior. igit̃ nõ erit mot⁹ ad nouũ
2a terminũ. Si noua igit̃ auctio erit gñatio. ¶ Scđa/vni⁹
motus ꝑ se vnus terminus ꝑ se. ⁊ p̃. vel igit̃ sola forma
est termin⁹ ꝑ se, vel dimẽsio, aut aliqđ aliud, ⁊ qcqđ dat̃,
3a falsũ est vt pꝫ. ¶ Tertia/ptes formales augent̃ vl' ser-
uata forma eadez nũero vel alia de nouo genita, vt p̃us.
4a ¶ Quarta/minimũ auget̃, igit̃ qđlibꝫ illi⁹ auget̃. ⁊ sic p-
5a tes mãles augebunt̃ ⁊ nõ tñ formales. ¶ Quinto/du-

bitãt recẽtiores ⁊ hñ. nã si auctio eẽt qꝫ forma extendit̃ N
in maiori mã, ⁊ q̃libet ꝑs aucti est aucta, tũc tota forma,
⁊ q̃libet ꝑs formę in auctiõe eẽt in noua mã, ⁊ sic nõ re-
maneret eadẽ ipsa nũero mã. ¶ Sexto/tũc forma sub- 6a
stãtialis ⁊ accñs aliqđ migraret de subto in subtũ. de for
ma pꝫ, qa in alia mã fit, de quãtitate ꝓbat̃, qa illamet re-
stat in noua mã, quę p̃fuit. ¶ Septimo/aut forma mẽ- 7a
bri subito ingredit̃ mãm nutrimẽti, aut successiue. si su-
bito. igit̃ auctio erit mot⁹ indiuisibilis: si successiue. igit̃
forma alimẽti successiue desinit. cõtra Ari[lem] 5° physico.
d. corruptionẽ effici i nõ tꝑe. ¶ Octauo/corruptio vni⁹ 8a
est gñatio alterius, sed alimentũ corrumpitur, igit̃ aliqđ
generat̃, ⁊ nõ nisi forma mẽbri, igit̃ illa for⁹ nõ p̃fuit, sꝫ
de nouo fit. Multę alię dubõnes dicent̃ in qõnibus.
¶ Circa terminũ augumentationis varię sunt põnes, q- De termio.
daz dicunt qꝫ terminus augumẽti est forma subalis par- Prima põ
tiuz formaliũ de nouo genita, imaginãtes vnicã trãsmu O
tationez esse gñationez, ⁊ auctionez, solo tñ hoc discrepa
re, qꝫ per generationẽ simplr totuz auctũ s̃m se ⁊ quod-
libet sui incipit, at per auctionẽ. lꝫ forma fit alia, ⁊ totum
aliud, non tñ totalr, vnde auctuz est idez totũ, nõ tñ totũ
auctũ est idez, vt sophistę dicũt. ¶ Et lꝫ hęc positio diu Confutatio
sit defensata a me in adolescẽtia, nunc non mihi vz. Pri- p̃a rõ
mo/qa semꝑ vbiqꝫ Ari[les] auctionẽ motum appellat ad
quantitatẽ, ⁊ non ad formã. ¶ Scđo/qa si q̃libet forma 2a
in partibus formalib⁹ de nouo educit̃ de po⁹ mãę, ⁊ nõ
quę p̃fuit se extendit in mãm sibi attractã, tũc nulla eẽt
causa vnionis, naz illud minimũ genitũ esset ens per se
existens distinctũ numero a quolibꝫ alio alia generatio-
ne genito. declarat̃, qa nõ cõsimilitudo formę in pręexi-
stente membro, quia sic caro mea ⁊ caro tua possunt eẽ
vna, nec materię similitudo, ꝓpter idem. ¶ Tertio/qa 3a
tunc anima vegetatiua, siue sensitiua in animali, siue ra- P
tionalis in homine continuo flueret ⁊ reflueret.
¶ Alij peritissimi viri opinãtur auctionẽ effici per nouaz 2a po
dimensionẽ, quę de nouo aduenit priori, ita qꝫ sicut ꝑ al-
terationẽ noua editur qualitas, ita per auctionem noua
quãtitas efficit̃, quę prius nõ erat, ⁊ in hoc differt auctio
a rarefactione, nã auctio est ad quãtitatem, ⁊ rarefactio
ad raritatẽ, q̃ est qualitas. ¶ Sꝫ hęc positio stare nõ po Cõfutatio
test, qa tũc dimensio non esset materię coęterna, vt vult p̃a ratio
Auer. ¶ Scđo/tũc auctio eẽt additio dimẽsionis ad di- 2a
mensionẽ, ⁊ nõ vera auctio. ¶ Tertio/nõ videt̃ q̃ mõ 3a.
hęc secũda fiat vnũ cũ priori. nolo tñ te latere, qꝫ tenẽtes
hãc positionẽ, cogunt̃ dicere priorẽ totaz desinere, ⁊ s̃m
totã generari. ⁊ sic ita cito sicut est primũ auctũ eẽ, ita est
alia numero quãtitas, quę de nouo fit, p̃ori corrupta. Et
sicut ꝯtinuo auctio fit, sic continuo est alia, atqꝫ alia, ⁊ sic
apud hos auctio, nõ erit additio. Nec hęc noua cum illa
facit vnũ. Sꝫ priori corrupta est noua dimẽsio. ¶ Hęc Cõ Auer.
positio lꝫ sit vtilis, ⁊ sustentabilis, nõ est ad mẽtẽ Auer. Q
naz ipse ponit quãtitatẽ esse materię coęternã vnã ⁊ eã-
dez numero, sicut ⁊ mã ipsa. ¶ Cuius põnis rões in li- Põ ꝓpria.
bro de suba orbis diximus. Propterea saluo meliori iu
dicio, ⁊ cũ licentia dicendi aliter, si in qõnibus aliter oc-
curret, videt̃ mihi duo eẽ de rõne auctionis, vt qꝫ idem
numero subiectũ totũ maneat, ⁊ qꝫ sit aliqs termin⁹ no-
uus. ¶ Ad saluãduz primũ opꝫ imaginari auctionẽ fie- De subto
ri s̃m partes formales, hoc mõ, qꝫ disposita mã alimẽti
sufficienter ꝓ forma mẽbri, vel rei augendę, atqꝫ in de-
bito loco approximata, vt in poris. tunc forma mẽbri se
extendit in illa. ⁊ inde sequit̃ vnio, ⁊ augumẽtuz, qua rõ-
ne forma nõ de nouo fit, sed de nouo in nouã extẽdit̃ si-
ue (vt ita dicaz) migrat mãm, ⁊ ita totum auget̃ p̃mo vt
formatũ aia vegetatiua, partes oẽs dissimilares vt sub-

A lecta p partialia partes similares formales q p nūc minima dicant, vt subiecta 2° partialia. tūc p3 q totū manet idē nūero, qa aia vegetatiua tota quę pfuit, ꝛ in toto ꝛ in mēbris, ꝛ in partibus formalib⁹ eadē quę prius. igit totū ꝛ qlibet ps formalis augentur, ꝛ sic fm q formalia sunt, oia eadē manēt. Hęc de p. ¶ De termino visuʒ est ab Auerroe in pncipio digressionis, neqʒ eē formaʒ tm, nec dimensionē tm, sed esse dimensionē vt formatā. Ad cuius euidentiā est aiaduertēdū, q dimensio est, vt qlitas. v.g. color, siue caliditas ipa, modo sicut in caliditate ipsa est duo cōsiderare. caliditatē ipsam singularē, ꝛ gradus qbus dicit magis aut minus, ita aliud est dimēsio vt hęc vt per gradus extēsionis dicit maior aut minor. vn qd in calore dr intensio ꝛ remissio. in dimēsione magnū ꝛ paruū. vt igit in tota alteratione manet eadē caliditas, variata tn fm magis ꝛ minus, ꝛ gradus intēsionis

B vel remissionis, sic in toto augumento manet eadē dimēsio numero variata fm magnū ꝛ paruū, siue extēsum ꝛ inextēsum, ꝛ vt in qualitate termin⁹ alterationis est qlitas sub tanto gradu, causa vbi vt octo, sic in auctiōe est quātitas sub tāta extensione vel sub tot gradib⁹ extensionis. ꝛ sicut intēsio ꝛ remissio sub certis gradib⁹ sunt termini qualitatis, sic magnū ꝛ paruū siue extensiuʒ ꝛ ꝫtū termini dimensionis. ꝛ hinc p3 qd sit qualitas termiata. ꝛ dimēsio terminata, nam qualitas terminata est qlitas sub tāto gradu. ꝛ dimēsio sub tāta magnitudine. Et qm certā magnitudinē ꝛ extensionē cōpositum ipm sibi limitat a forma, quę est vt radix determinationis, ideo bene Auerroes dixit. nō dimensionē vt dimēsio est, eē terminuʒ, sed dimēsio vt termiata, qd est dicere, vt certa ꝛ stabilita ab ipsa forma. terminus igit auctionis nō est for., nec dimensio simplr, sed vt terminata, veluti termin⁹ al-

C terationis nō est caliditas, sed vt octo vel sex, hoc est vt terminata. Hāc rē pauci norūt, ꝛ copiose scripsi in libro de suba orbis. quid sit subtū, quid ve termin⁹, p3. ¶ Ad rōnes. ad pmaʒ ꝛ scdaʒ p3 solo per nūc dicta. ¶ Ad 3^am p3 solutio, q augeť seruata pcise eadeʒ forma nūero, lʒ non eodē mō, vel sub dimēsiōe eodē mō extēsa. ¶ Ad 4^am dōm, tam partes mālcs q formales augeri, lʒ mālcs augenť non rōne qua mālcs, qa vt sic fluunt ꝯtinuo, sed sub rōne qua participāt esse partiū formaliū, qa vt sic hnt esse fixū, cū vt sic participent aia, que est fixa, vel melius dicēdū q sola forma augeť ꝛ nō minimū nec ptes minimi. augeť autē, qa fit in maiori mā, quę non est aucta, sed per additionē est facta maior. ¶ Ad 5^am dicūt ꝛ bene, q qlibet pars formę ipsius aucti noua efficiť in mā, non tn in noua totalr. sic q nihil prioris materię restet, imo restat aliquid eadem forma informatū. ¶ Ad

D 6^am concederem formaʒ fm quid migrare, vt p3 simpliciter migrare, vt voluit Pithagoras. v3. q priori tota totaliter relicta, aut corrupta, aliā informet penitus diuersas ab illa ipsa dimensio nō migrat, qa subiectum suuʒ p se est materia, quę est vna semp. bene tn ipa vt terminata migrat de subiecto per accńs in subiectū per accidēs non totaliter, sed fm qd. ¶ Ad 7^am, dicerem q aia mēbri successiue ingrediť materiā mēbri, nō successiōe cōtinua, sed discōtinua, nam minima nālia alimenti successiue corrūpuntur. v3. vnū post aliud, nullū tn illoʀ successiue corrūpitur, lʒ subito, ꝛ sic auctio est successiua, nō tamen ꝯtinua. vt dicit Auerroes. 8. phystco cō. 23. non tamē intelligendū est, q auctio fit prius per vnū minimū per totuʒ corpus, sed per plura minima simul, quę sunt ppinqua diuersis partibus mēbri. ¶ Ad vltimā dōʒ, q corruptio vnius est gńatio alterius, nā corruptio alimēti est gńatio carnis, nō qdē p formā nouiter īcipiētē

esse, sed nouiter incipiētē informare nouā mām. hęc p nūc. Uerū si aliter occurret in qōnib⁹ aliter dicam. E

¶ Scdm Philoponū cum Ari^les dixisset qd nā sit id qd augetur, q nō mā, sed forma sit, nunc vult dicere, quid naʒ sit qd auget, ꝛ qm demōstrauit q nō sit incorporeū, nūc quęrit quale corpus, num simile ei, qd augeť, an dissimile, ꝛ cōtrariū. ꝛ dicit. q id, qd auget ei. qd augeť, fm quid est simile, fm qd vo contrariū, ꝛ dissimile. Nā potentia qdeʒ simile, actu vo dissimile, ꝛ cōtrariū. Siłe qdeʒ in fine, qm oē qd augettur, simili augeť, vt caro carne, ꝛ os osse. In principio vo contrariū. qm necesse est, vt nutrimentū patiať in principio anteq̄ fiat simile, pati autē non pōt, nisi cōtrarium a cōtrario (ingt) Mai⁹ autem totū generatū est, adueniente aliquo quidē, qd vocatur cibus, ꝛ ꝯriuʒ. trāsmutato anteʒ in eādem spēm, et sic in principio ꝯriuʒ, in fine simile erit. v.g. si sicco aduenit humidū, cū aduenerit in pncipio cōtrariū est, trāsmutabiť autem ꝛ gńabiť siccū. Causa autē, qm est vt simile simili augumētetur, est autem, vt dissimili. Simile quidem in fine, contrarium in principio. *Recognes* F

¶ Quęret autē aliquis, quale opʒ esse id quo augeť. Manifestuʒ igitur, q potentia illud. vbi gra. si caro, potentia carnē, actu aūt aliud. Corrupto aūt hoc, caro generata est. *Text⁹ antiq. com. 112.*

¶ Quęret autē vtiqʒ quispiā, quale nam esse opʒ idipsum, quo augeť. patet iā q potentia illud. veluti si caro potētia carnē actu alterū vtiqʒ. Corruptum vo hoc caro fit. *Dilucidatē. c. eiusdē.*

¶ His actis, quęrit de nutrimēto ipso, quale nā opʒ esse, vt nutriat. Respōdet. p3 iam q potētia opʒ eē illud qd augeť. vt si caro sit id qd augeť, opʒ esse potētia carnē. ꝛ si neruus sit, opʒ esse potentia neruū, ꝛ si os, potentia os. actu autē opʒ eē alteruʒ. Cuius cām forte inuit. d. Corruptū enim caro fit. ꝛ in carnē vertiť. Ex his p3 nō oē corpus esse bonū alimentū aiali. vt nō lapidē, neqʒ lignuʒ, sed opʒ esse tale potentia, quale auctuʒ in actu. *Cōm. 112.* G

¶ Philoponus legit (aūt pro) enīʒ (ꝛ iure (vt mihi videtur) qm cum dixit simili augeri qd augeť, ꝛ cōtrario, assignat cām cur ita dictū est. q. d. bene dcm est qd augeť augeri simili, ꝛ ꝯrio, qm q̄ret quis, quale nā opʒ esse id, qd augetur, ppea ꝯcludit quasi solōneʒ epilogādo, ꝛ declarādo quale dissimile opʒ eē id qd auget. Non eni oē dissimile auget, sed illud dissimile qd est potentia id qd augeť, tale dissimile est cōtrariū. vnde ingt. Manifestū igiť q illud dissimile nō est qdcunqʒ, sed qd potentia illud. vbi gra. si caro est illud qd augebiť, opʒ illud dissimile esse potētia carnē, actu autē aliud. Sed ita aliō, vt corrupto hoc, caro generata sit. Quare illō dissimile ex quo fit auctio, ppie est cōtrariuʒ, in quo est potētia vt illud fiat ex ipso. Hęc de eo, qd auget. ¶ Circa psentes textus greci expositores digrediunť, Philoponus enīʒ pmo ostēdit, q mā carnis augeri non possit, ¶ Intelligēdo per mām ipsuʒ humidū, ꝛ oē illud qd est citra formaʒ subaleʒ carnis, ꝛ citra figurā. hoc pbat. pmo q hoc dato non poterūt saluari illa, quę cōiter īsunt augumentationi, nō eni poterit dici, q id qd augeť, pmaneat, qm continuo humidū exiccať, ꝛ diffluit, ꝛ per nutritionem aliud succedit. ergo mā carnis nō permanet eadē numero. Nec dici pōt, q quęlibet ps materię sit aucta, qm ptes, quę recedūt, nō possunt esse auctę, cum illę nō sint. Scdō hoc dato nō poterimus soluere qōnes, naʒ h dato, cum nutrimētum opʒ vt pcurrat per oēs ptes illius materię, tūc erit penetratio vel antea erat vacuū. ¶ Cō *Recognes* H *Digressio Philopōi. Cō nō mā augeatur.*

Marginalia (left): De termio; Ad rōnes.

I si dicere nõ possum⁹ mãm carnis augeri, tũc nec vtrũq;
Cõ ñ vtrũq; simul. simul erit id qd̃ augeť. naʒ si vtrũq; simul auctum fue/
Cõ forma. rit, tũc oĩno mã aucta erit. ℂ Jdeo Philoponus cõclu/
dit, ꝙ quãdo dicimus carnem augeri, caro intelligiť ꝑ
eius forma, ⁊ subali, ⁊ eius figura, vnde Sorticolę dice/
rent, in hac ꝓpõne caro augeť, carnẽ supponi ꝑ forma
carnis, nam pro mã est falsa, ⁊ ꝑ vtroq; simul est falsa,
qd̃ autẽ pro forma sit vera, ꝓbat, q̃a saluanť illa tria, et
tolluntť q̃ones, saluať enim p̃mo, ꝙ id qd̃ augeť, ꝑma/
neat, qm̃ forma, ⁊ figura eius qd̃ augeť, ꝑmanet, saluať
scdo, ꝙ eius q̃libet ps augeť, naʒ q̃libet pars eius fit ma
ior, q̃ꝫ erat, saluatur ꝙ augeať aliquo adueniente corpo/
Q̃uo for⁹ augetur. reo, qd̃ alteratuʒ recipiat ipsaʒ in fine. ℂ Et cũ diciť for
ma augetur, forma nõ accipiť pro forma, vt forma, sꝫ ꝑ
K forma, vt quãta, hęc eni ꝓprie augeť ſm Philoponuʒ,
ꝙ si dicať totũ augeri, illud ſm denoiationẽ, nõ ſm in/
hęrentiã diciť. vñ asserit, ꝙ circulus nõ quatenus circu
lus, nec caro quatenus caro augeť, sed quatenus cubita/
le os, vel cubitalis caro augeť. q̃ ſm Philoponũ in illa
ꝓpõne / caro augeť (vt loquar more Sorticolarũ) caro
Q̃uo for⁹ eadem esse possit ⁊ mã alia. supponiť pro for⁹ carnis cubitali vel tricubitali. ℂ Sꝫ
dubitať cõtra hęc, qm̃ si mã sit alia. ergo forma nõ põt
esse eadẽ nũero, cuʒ esse formę sit in mã. Rñdet Philo
ponus ꝙ si coniugatis simul oib⁹ ꝑticulis materię / vni/
uersa mã corrũperetur, forma desineret, illa desinente,
nunc autẽ mã ſm aliquas ꝑtes recedit, ſm alias statim
accedit, ideo mã vniuersa non desinit, ⁊ ꝑꝑea forma ma
net eadeʒ nũero, ⁊ figura eadẽ numero, q̃ formã conco/
mitať, exẽplo ꝟo hoc demõstrat, vt si q̃s in fluuio con
tinuo fluente vmbrã ab aliquo corpore factã considera
uerit, vmbra quidẽ quę in aq̃ est vt in subto eadem nu
L mero est, aqua ꝟo quę est vt illius mã, est alia semꝑ. est
quidẽ eadẽ vmbra, qm̃ non vniuersa aqua sił tolliť. est
auteʒ in alia mã, q̃a continuo aqua succedit. ⁊ alia rece/
Q̃uo ꝑmutetť mã. dit. ℂ Ꝓ. Nec mã permutatur. vt simul ẽt aliq̃d formę
destruať. ꝟ. g̃. si nunc q̃deʒ statuę ps permuteť, aliquã/
do autẽ manus, nonnũq̃ꝫ ꝟo caput. Accidet eni tp̃is in/
teruallo, vt tota statua tandeʒ alia ex alia facta sit, non
mõ ſm mãm, sed ſm figurã, ⁊ formã. Quare nec sic ꝑ/
mutatio materię fit, sꝫ vt dictuʒ est de aq̃ respectu vm/
An hũiduʒ radicale ꝑmaneat vsq; ad fineʒ vitę. bręe. ℂ Sed q̃res vtrum materia in qua forma ipsa au/
geť interuallo tẽporis, tandeʒ tota sit resoluta ꝑmanen/
te adhuc forma in mã. Rñdet Philoponus ꝙ non, nã
si hoc esset possibile, aĩalia eẽnt sempiterna, vel possent
fieri imortalia, qm̃ semꝑ mã posset remanere in consi/
mili vigore. Õꝫ autẽ maneat eadẽ materia, ⁊ nunq̃ꝫ tota
possit resolui, patet ex eo, q̃a videmus easdeʒ cicatrices
Pl̃chra dubitatio q̃uo aliq̃ adueniente fiat auctio. remanere, q̃ sequunť mãm. ℂ Sꝫ circa hęc q̃rit Phi/
loponus, p̃mo q̃uo cuʒ positione hac saluetť illud, vt ali/
quo adueniente fiat auctio. Si eni non ꝑ totũ adueniat,
fiet auctio alicuius nullo eo adueniẽte, si per totũ adue/
niet, tũc erit penetratio. ℂ Ꝓ. Si forma augeť, ⁊ nõ ma
M teria, tũc mã auctionis adueniret alicui, qd̃ nõ augereť,
⁊ illud cui non adueniret augereť. ¶ Rñdet Philopo/
nus, vbi p̃ intelligendũ ꝙ in augumẽtatione formę non
ꝯcedit corpus per corpus, nõ enim totuʒ id, qd̃ aduenit
ꝯcedit per totũ, sed qd̃ ingrediť, apponiť solũmõ prio/
ri materię. Jmaginať eni Philoponus, ꝙ q̃dlibet signũ
sensibile corporis augẽdi a gñatione sit creatũ cũ sua hu
miditate sanguinea in venis mẽbri cõtenta, tũc vult ꝙ
illud qd̃ addiť de humido cibali sanguineo, apponať so
luʒ priori materię, quẽadmodũ in vtre per foramẽ ad/
ditio aquę fit, ⁊ quę igrediť, additur solũ ei, quę ante est
quę pellit aliã ante ipsaʒ, ⁊ ita ęque secta vbiq; abũdã/
tia aq̃ fit, ⁊ ita q̃libet particula aquę dissecta extẽditur,

Simili mõ accidit in augumẽtatione, nutrimẽto eniʒ in N
sanguineʒ verso per venas vbiqʒ tracto, atqʒ circũfuso
in vnaquaqʒ similariuʒ per venulas ꝑuas a magnis, nã
quę in vnaquaqʒ particularũ est hũc coquẽre, ⁊ trãsmu
tante ipm in subiecti subam, accidit augumẽtationẽ fie/
ri. Est eni in ossiuʒ suba, ⁊ carnis, ⁊ aliarũ particularum
humiditas sanguinea q̃daʒ vbiqʒ circũfusa per oĩa mẽ/
bra quę augẽtur, hęc eni humidiora sunt, sanguis igiť q̃
circũfundiť extrinsecus in vnaquaqʒ particulaꝝ ꝑ ve/
nas magnas ⁊ paruas, addiť illi priori hũiditati, ⁊ sic ꝓ/
pellit ipsaʒ, magis aũt vndequaqʒ a particulis tractus
ſm oẽm dimẽsionẽ reddit ipsaʒ ampliorẽ, quę q̃dẽ cuʒ
excoquať a nutritiua facultate, mutať in subaʒ subiecti,
⁊ qm̃ nã curat figurã ꝑticularũ, plurima mã existẽte sub/
iecta, expãdit in ipsam ęquali rõne vnãquãqʒ for^e par/
ticulã, ⁊ ita quãlibet particulã dicimus auctã, ⁊ qm̃ san/ O
guis appositio terna fit dimẽsione, ideo augumentatio
etiã fit ſm oẽm dimensionẽ. ℂ Tunc ad dubitationes.
Ad p̃mã dõm / ꝙ nõ opꝫ vt id qd̃ additur. ꝯcedat ꝑ oẽs
particulas, sed sufficit ꝙ appositũ priori humido illud
reddat maius. Sic eni vicinabiť mẽbro, ⁊ cõuertetur a
virtute membri in eius subam. ergo satis est, vt ipsi ſm
plures partes apponať. ℂ Ad 2^m dõm / ꝙ Ari^{tes} nõ di/
cit ꝙ id qd̃ aduenit, debeat per oĩa percurrere, sed solũ
dixit ꝙ id qd̃ augeť aliquo adueniente augeť. ℂ Sꝫ 3.
Adhuc dubitat Philoponus quid est illud, quod ꝓpel/
litur, an ipsa caro, ⁊ videť ꝙ non, alioquin cõtingeret vt
caro calcanei tãdẽ ꝓpulsione fieret caro manus, aut fę/
moris, aut alterius cuiuspiã mẽbri, aut est ipsa humidi/
tas, quę in ossibus vel carne est disseminata, ⁊ tunc q̃riť
quid sit hęc humiditas, quę a sanguie apposito ꝓpelliť,
siquideʒ est subalis humiditas carnis, illa erit elemẽtuʒ
eius, mõ ipossibile est hãc humiditatẽ a sanguine ꝓpel/ P
li, quę est carnis elñtuʒ ⁊ suba, nõ ꝓpulsa ipsa carne. aut
corrupta. Õꝫ si hoc humidũ nõ fuerit subale carnis ele/
mentuʒ, sed id qd̃ ex nutrimẽto aduenit, hoc esse nõ põt
per subam carnis totaʒ, nã cũ hoc humidũ nutrimẽta/
le sit corpus ⁊ nõ qualitas, ipossibile est, vt ipsuʒ per to
taʒ carnẽ concedat, nã tũc corpus per corpus ꝯcederet,
⁊ essent duo corpora in eodẽ loco. Si ꝟo nõ est ꝑ totam
carnis subam, tũc non quęuis pars augebiť, cũ tale hu/
midũ non ꝑ totaʒ carnis subam expãdiť. Aiaduertẽduʒ
ergo (vt Philoponus innuit) ꝙ aliq̃d augeri põt dupľr
intelligi vel ꝑ iuxta põneʒ quãtitatiuã / vel ꝑ additioneʒ
quę pulsione prioris corporis fit, ⁊ hoc pacto ianua vel
abacus additiõe augeť. Si eni ianuę vel abaco lignum
aliqd̃ additũʒ fuerit, aggregatũ totuʒ fit maius ⁊ q̃libet
pars fit maior nõ additione cuiuslibet ꝑtis ligni ad q̃ꝫli/
bet partẽ ianuę vel abaci, sed ꝓpulsione, ⁊ additione ꝑ/
tis ad partẽ pulsaʒ. Hac eni additione totũ ⁊ q̃libꝫ eius
pars fit maior, ⁊ tñ non est facta additio cuilibet ꝑti ei⁹, Q
qd̃ diciť maius. Alio mõ diciť aliquid augeri ꝑ hoc, qd̃
eius quęlibet ps fit maior additione cuiuslibet ad q̃dli/
bet, ⁊ hęc auctio nõ esset possibilis nisi fieret penetratio
corpoꝝ. Tũc dicerem, ꝙ humidum disseminatũ augeť
additiõe p̃mo mõ, qm̃ (vt Philoponus ait) illi additur
sanguis ex nutrimẽto genitus, mõ ex sanguine apposito
⁊ priori humido fit quoddã corpus mai⁹, nõ quidẽ ad/
ditione cuiuslibet sanguinis ad q̃dlibet signũ sensatum
prioris humidi, sed fit totũ ⁊ q̃libet pars maior sicut ia/
nua additiõe ligni. Hoc aũt sic amplificato, facultas nu
tritiua conuertendo istud in subam mẽbri, auget totum
mẽbruʒ. Tũc dico / ꝙ id qd̃ pellitur est humidũ cibale,
⁊ sanguis venalis, qui disseminatur ꝑ mẽbrũ, qd̃ quideʒ
non est radicale, qm̃ illud est elñtum ⁊ suba mẽbri, sed

A est cibale, impurius sem p ꝙ fuit prius ⁊ cum dicitur, si
pellitur, ergo exit membrum, dicendum ꝙ pellitur, sed
infra sphęram membri. Non enim exire videt̃ ad ma/
iorem locū prius ꝙ augeat̃ membrū, imo cū sanguis
huic addit̃ venulis tumefactis in eodē mēbro a virtu/
te nutritiua hoc in subam mēbri ẜm oēm dimēsionē cō
uertit̃, ⁊ fit auctio mēbri, hoc p3 de aq̄ addita vtri, nam
aggregatū fit maius, sed nō exit vtrē. ¶ Ex his p3 error
Auer. hic eni cū nō legit Alexādrū in gręco, dixit de mē
te Alexādri ꝙ humidum radicale augeri pōt, qđ nunꝗ
Alexāder somniauit. Philoponus enim q est Alexādri
magnus imitator, ait humidū augeri nō vera augumen
tatione q̄ fit additiōe cuiuslibet ad qđlibet, sed additio/
ne, q̄ ꝓpulsione fit. ⁊ ita Alexander vult humidū qđ est
B mā eius qđ auget̃, fieri maius nō auctione ꝓpe dicta, s3
additione, vt aggregatū ex vino ⁊ vino fit maius, vt ⁊ la
nua vel abacus additione ligni. Vñ Philoponus ⁊ Ale
xāder asseruerūt formā carnis vel ossis augeri ꝓpe, nō
additione facta ad ipsa3, sed additiōe facta ad ei⁹ mā3.
Nō eni op3 id qđ auget̃, vt augeat̃ extrinsecus aliq̄ ac/
cedēte ad ipm, sed extrinsecus aliquo accedente ad eius
mām, vt p3 de vtre aucto additiōe facta ad aquā. Ale/
xāder eni ⁊ Philoponus dixerūt mām carnis nō auge/
ri, sed additiōe id qđ ex illis est, fieri maius, dixerunt ēt
formā carnis augeri additione illa facta ad eius mām,
dixerūt etiā formā nō augeri ea rōne, qua forma, sed q̄
quāta, nec ea rōne qua quāta simpl'r, s3 qua extensa hac
vel illa extēsione vt tricubita vel bicubita. Demū dixe/
rūt cōpositu3 ex mā ⁊ forma nō augeri, qm̄ tunc mā au
geret̃, ⁊ ita sola forma vt quāta tricubita vel bicubita ē
C id qđ per se auget̃, ⁊ gde3 mā nō aucta, sed additiōe fa/
cta maiori, vñ p3. ꝙ quę Auer. ait. nō sunt aliena ab his,
quę gręci expositores dixerūt. Auer. tñ addit ad eoꝝ po
sitionē ꝓpter ossa, ꝙ in mēbro virtute calidi fiūt pori, ⁊
ad eos vult attrahi humidū cibale, ⁊ sic imaginat̃ reple
tis poris fieri auctionē p hoc ꝙ in mā attracta fit corru
ptio prioris formę, ⁊ introductio formę mēbri in illa. ve
rum de his in cōmētarijs. Sed q̄res quō humidū nutri
mentale fiat vnū cū humido priori, qđ erat disseminatū
per mēbrū. Rñdit Philoponus, ꝙ nō fit vnu3 simpl'r,
sed 2m pellit primū, ⁊ totū fit maius, ⁊ hoc totū postmo
du3 cōuertit̃ in suba3 mēbri, semp derelicta humidita/
te disseminata per faciē mēbri intra venulas mēbri cō/
rēta, qm̄ ẜm ipm nō op3, vt auctio fiat corpore acceden
te ad qđlibet, qđ auget̃, sed satis est vt fiat corpore acce
dente ad mām. Causa aūt est, ga primū ⁊ 2m humidum
sunt eiusde3 spēi. vtrūq3 eni est sanguis vt posterius di/
D cetur, ⁊ ideo faciūt vnā humiditatē maiorē, veluti cum
vino adderet̃ vinū. In cōmētarijs q̄rit̃ primo vtru3 p
augumētationē generet̃ noua subalis forma, vel saltem
partes substantiales formę nouę. Soluit̃ ꝙ nec for⁹ no/
ua generat̃ per augumētationē, nec aliq̄ pars ei⁹, sed ea/
dem nūero forma, q̄ fuit, remanet, auget̃ autē ẜm q̄lib3
parte3 (vt Philoponus inqt) nō per gn̄ationē nouę par
tis supra nouā materię partē, s3 per hoc ꝙ forma prior
fit in maiore mā ꝙ prius erat. Cum eni forma prior fit
in maiori mā ꝙ prius erat, forma derelinquit̃ maior, ⁊
quęlibet eius ps maior, ⁊ hęc est expssa opinio Philo/
poni. Sed dices si aīa sensitiua ⁊ intellectiua est idiuisibi/
lis, quo mō augent̃, ⁊ quō q̄libet pars aię fit maior, ẜm
Auer. ⁊ Philoponū nō est difficile respōdere, quoniam
ẜm eos q̄libet aīa est mālis, ⁊ diuisibilis, ⁊ in maiori ma
ior, ⁊ in minori minor. In hoīe eni l3 itellectus sit idiui/
sibilis, dianoetica est diuisibilis, ⁊ in maiori maior, ⁊ in
minori minor. ẜm tñ veritatē dicēdū ꝙ sicut dupl'r ali/

E qua forma dici pōt diuisibilis, aut p ęqualentiā, vtpote
quę est in maiori corpore, ⁊ in q̄libet eius pte, ⁊ forma/
liter, q̄ formal'r in maiori corpore est maior, ⁊ in miore
minor, sic dupl'r possumus dicere, formā fieri maiorem
ẜm se, ⁊ q̄libet eius partē. Formal'r quidē, vt aīa plāta/
rum, p ęquiualentiā, vt humana aīa, ⁊ aīa perfectoꝝ ani
maliu3. aīa humana auget̃ nō per hoc ꝙ in maiori ma/
teria fiat formal'r maior, sed per ęqualētiā, ga est in tota
maiori mā, ⁊ in q̄libet eius pte, ⁊ sic p ęquiualētiā dr̄ au
geri, ga informat maiorē mām ꝙ prius, ⁊ dr̄ q̄libet ps
eius fieri maior, ga ipsa in q̄libet pte maiori inest. ḡ ipa
auget̃, ⁊ q̄libet eius pars fit maior, quatenus ipsa est in
tota maiori mā, ⁊ in q̄libet parte materię, q̄ est facta ma
ior ꝙ prius erat, hęc sunt dicēda p veritate. Est eni3 ve/
ritas tales aīas esse formal'r indiuisibiles, ęqualere autē
F formis diuisibilib⁹, qm̄ sunt aptę informare tātā mām,
⁊ q̄libet eius pte3, quātam formę diuisibiles sunt aptę
informare. ergo sicut illę sunt formaliter extensę, ita istę
sunt ęquiualenter extensę.

¶ Non igitur ipsu3 ẜm se. generatio eni eēt, nō augumētatio. s3 qđ auget̃, in hoc. Tex. anti. cō. 113.

¶ Nō igit̃ ipm per se. eēt eni ia3 gn̄atio, nō auctio. Sed quod augetur, est in hoc. Dilucida⁹ te. c. eiusdē.

¶ Quasi quāda3 differētiā colligit inter gn̄ationem ⁊ au Com. 113.
ctionem ex dictis, qua pōt tolli dubiu3, ꝙ. v3. in auctiōe
res augenda, vtpote caro, nō per se fit seorsum. Sed qđ
augetur, est in hoc. ⁊ sic auctio videt̃ aggeneratio q̄da3,
cuius cām dat. eēt eni3 iā generatio, non auctio, vbi caro
vel qđ auget̃ per se seorsu3 fieret. ¶ S3 dices. dū auge/
tur caro, fit caro vel nō, si non fit. non auget̃. si fit, vel no
ua, aut antiqua. dici pōt ꝙ non fit, noua caro per se vt be
G ne ait Arist., sed fit noua per accñs, hoc mō ꝙ forma car
nis antiqua inducit̃ in mā eius, quę gn̄atio non tollit au/
ctionis rōnē, imo facit vera3 auctionem, cū p einsmodi
gn̄atione3 forma aucti fiat in maiori mā. gn̄atio ꝟo per
se tollit rationē auctionis. ⁊ ideo bene Aristo. vocat au
ctionem generationem in hoc, non extra hoc per se. ⁊ fit
caro non simpliciter, sed ẜm quid, pro quāto forma car/
nis efficitur in noua materia, in qua non pręerat.
¶ Scđm Philoponū (⁊ vt diximus in cōmentarijs) hic Recognes
Arist. ponit differētiā gn̄ationis, ⁊ augumētationis, qm̄
generatio est mutatio eius materię, q̄ per se est, augumē
tatio ꝟo est mutatio nō eius materię, q̄ est per se, s3 eius
qđ mutat̃ in eo, qđ augetur. Est eni augumētatio muta/
H tio nutrimēti in eo, qđ auget̃, non aūt mutatio nutrimē/
ti per se. verū de hac differētia in cōmentarijs (vñ inqt)
Nō igit̃ ipm ẜm qđ augetur, fit per se. gn̄atio eni esset, ⁊
nō augumētatio. S3 qđ auget̃. s. ipsa forma, fit in hoc. s.
in mā nutrimenti priori nutrimēti forma corrupta, non
dicit̃ aūt generatio, ga nō fit in illa mā per se, pērat eni
ideo fit in illa mā, quatenus illa fit vna cum mā totali.
Ex quo p3 (vt Philoponus inqt) ꝙ nō pōt fieri auctio
sine generatione, qm̄ non pōt fieri auctio sine corruptio/
ne, verū non dicit̃ generatio, ga forma nō fit, pręerat. n.
sed fit in hoc, hoc est in mā nutrimēti. mō nō seqtur, for
ma fit in hac mā. ergo forma fit. S3 occurres corruptio
vnius est gn̄atio alterius. ḡ corruptio simpl'r vni⁹ est ge/
neratio simpl'r alterius. Dicēdū ꝙ corruptio vnius pōt
dici totalis corruptio, ⁊ tñ gn̄atio nō dicet̃ simpl'r gene/
ratio. Cibus eni simpl'r corrūpitur, ⁊ tamē forma in ei⁹
mā non simpl'r gn̄atur, sed satis est, vt in ei⁹ mā fiat sub
stantialis for⁹, in qua pus nō erat, vt p3 in cōmētarijs.
¶ Quid igit̃ patiens ab hoc auctū est, an mi/ Text⁹ anti. cōm. 114.

I stuz/quemadmoduz si qs vino supinfundat aquã, hoc autẽ possit vinũ facere qđ mistuz. Et queadmodũ ignis tãgens vrenduz vrit, ita in eo qđ augetur/ & existente actu carne/qđ inest augumentatiuum/adueniente potentia carne fecit actu carnem.

Dilucida: te.c.eiusdẽ. ¶ Qđ igitur patitur ab hoc, augetur. aut mistũ est. queadmoduz vino siqs superfundat aquã. hoc autẽ qđ mistũ est põt, qđ aqua ipsa põt agere, & vt ignis tãgens vrẽdũ. ita in hoc qđ augetur, est caro actu, q̃ existẽs qđdã auctiuũ

K adueniẽs, potẽtia carnẽ, faciet in actu carnẽ.

Com.114. ¶ Hactenus quale alimẽtũ sit, explicauit, nũc qd auctuz explicat. Aduerte ꝙ auctio est silis mistioni, & est silis alteratiõi. pro quãto qdẽ ex aucto & nutrimẽto fit mai⁹, misto persile est, vbi totũ exercet opera pdominãtis. p quãto vero agit in nutrimẽtũ, auctũ alteranti sile est, & auctio ipsi alterationi. has duas silitudines volẽs (inquit.) Qđ igitur patitur ab hoc, augetur aut mistũ est. & sic auctũ est tale in potẽtia, quale nutrimẽtũ actu. nũc silitudinez primã assignans (inqt) Queadmoduz vino siqs superfundat aquã, sic nutrimẽtuz funditur nutrito. hoc autẽ qđ mistũ est, põt qđ ipsa aqua põt agere. sic nutritũ cõuersum in subam mẽbri facit qđ mẽbruz. & sic auctio mistioni videtur similis. Deinde declarat 2ᵃᵐ silitudinez. d. & vt ignis tangẽs vrendũ, subaudi vrit, & augetur ab illo, ita in hoc qđ augetur est caro actu, quę existens quoddam augumen/

L tabile, adueniens potentia carnem facit in actu carnem, & sic videtur augendum simile alteranti, & auctio alterationi. & sic quid augumentabile sit, patet.

Recognes ¶ Scđz Philoponũ Aristoteles tria simul declarat, & qd est quod auget, & qđ augetur, & qd est virtus, q̃ auget, & tertio declarat quõ fit augumẽtatio sine penetratiõe. Et rñdet ad hęc oĩa, & dicit primo ꝙ tã id qđ auctũ est, q̃z id qđ auget est mistũ. aliter tñ & aliter, qđ enim augetur, est mistum hoc est forma in mã extrĩs, qđ autẽ auget, est mistum ex mã & forma. Scđo dicit ꝙ auctio fit mõ quo vinuz augetur ex appositione aq̃, & ignis ex appositione vrendi. nam vinũ cõuertendo aquã fit maius, & ignis cõuertẽdo vrendũ etiã fit maior. Tertio dicit, ꝙ virtus q̃ cõuersionem hanc facit, est facultas nutritiua, q̃ est in eo qđ augetur, veluti erat virtus in vino, & igne. vñ inquit. & q̃rit, qd igitur est auctũ ipm ab hoc. s. cibo patiens. Est ergo qđ, quid est ipm qđ augetur, & simili rõne qd est ipsuz qđ auget, quęri põt. Rñdet, an mistum. est ergo sol. ꝙ vtrãqz sit mistũ, non tñ eodẽ mõ, qm̃ qđ augetur est forma extrĩs in mã quasi illi cõmista, qđ auget est cõpositũ, nec pbat

M hoc, sed tanq̃ manifestuz ex dictis sumit. Deinde affert modũ quõ fieri põt augumentatio sine penetratione nutrimẽti in corpus eius, qđ augetur, & exponit virtutez per quã fit (& inqt.) Queadmodum si qs vino superfundat aquã, ita ꝙ vinũ, hoc qđ est ipsi mistuz, possit facere vinũ, hoc est, vt adeo parua sit aq̃, vt vinuz possit conuertere illã in subam eius. Et queadmodũ ignis tãgẽs ipm vrendũ, cõuertit ipsuz in eius subaz, & fit maior, ita in eo qđ augetur. qđ adhuc existit actu caro, inest virt⁹ & facultas augumẽtatiua q̃ adueniente potẽtia carne, facit actu carnẽ. Ergo sicut vinũ cõuertit aquaz sine penetratione aquei corporis in vinuz, & sicut ignis cõuertit cõbustibile, & vinũ & ignis fiũt maiores nulla interueniẽte penetratione aquei corporis in vini corpus, nec corporis vrendi in ignẽ, sic membrũ augetur per appositionez humidi ex-

N traneì. Ut enim inqt Philoponus nouum humidũ pellit pristinũ, & facit vt vicinetur mẽbro. Facta aũt appropinquatione, virtus mẽbri cõuertit appositũ in eius subam vt faciũt ignis & vinũ. Quo vero mõ apponatur, dictuz est, & Philoponus repetit, dictũ est enim totũ mẽbrũ habere venulas paruas minutas, quę recipiunt sanguinẽ a maioribus, sanguis ergo nouus pellit antiquũ & facit, vt magis vicinetur mẽbro, & sic apposito nutrimẽto crescit mẽbrum, sicut ignis apposito cõbustibili & vt vinũ, apposita aqua crescit. Crescit aũt totũ mẽbruz apposito nutrimẽto, qa virtus nutritiua est in toto mẽbro, & in q̃lz ei⁹ parte, & ita nõ põt augeri in parte quę est ppinqua nutrimento, quin augeatur in totũ. Quare nõ opz (vt Philoponus inqt) vt nutrimẽtũ per totũ nutrituz penetret, sicut nec cõbustibile per totũ ignẽ, satis enim est, vt partib⁹ vi-

O cinetur, nã virtus, quę est in toto, efficit, vt totũ fiat maius. veluti ad hoc, vt diminuatur sanguis a toto corpore, nõ opz, vt trahatur per flebotomiã a singulis partib⁹ venę, satis enim est. vt per vnã ptez diminuatur, qa sic diminuitur in toto. g̃ ad hoc, vt mẽbruz augetur, non opz. vt singulę partes recipiãt nutrimentũ, sed satis est, vt sanguis vicinetur aliqbus partibus, qm̃ virtus q̃ est in toto, illum cõuertit in totũ, qa cũ replentur venę maiusculę, replentur, venę minores, & minores, ita, vt sanguis vicinetur mẽbro. & cũ in toto mẽbro, & singulis eius ptib⁹ sit virtus auctiua, cũ illa virtus conuertit sanguinẽ vicinũ partib⁹ exterioribus, auget illas, & cęteras oẽs partes, & ita fit maius totũ mẽbrũ fm oẽm dimensionẽ. Ex his pz fm Philoponũ nõ esse necessariã virtutẽ attractiuã nutrimẽti, cũ sanguis deferatur ad mẽbrũ pulsione fm Philoponum. Sed quęres illa humiditas antiqua, quę in venulis mẽ-

P bri adest, qd est. dõm fm Philoponũ, ꝙ duplex est humiditas, radicalis, & hęc est elñtũ particulę, & substãtia eius. s. cuiusqz ppria, & nutrimẽtalis & hęc est sanguis, q continetur in venis, quãdo ergo aduenit sanguis ex nutritiõe genitus, apponitur per venas priori sanguini, & sic pellendo illuz, facit, vt vicinetur mẽbro, & qm̃ in membro est virtus auctiua mox apposito nutribili, qđ est potentia mẽbrũ, illa virtus conuertit illud in eius subam, & sic augetur totum, virtute illa existente in toto mẽbro, hęc ex Philopono.

¶ Ergo, simul existẽte. si enim seorsuz, generatio. Est enim ita ignem facere, ad existentez/ adiungentem ligna. sed sic quidez, augumẽtatio est. Quando autem ipsa ligna incẽdũtur, generatio est. Tex.anti. com.115.

¶ Simul igitur existẽte. si enim seorsuz, gñatio erit. est qdẽ enim sic ignẽ agere in pexistẽs adiũgentem ligna, sed sic qdẽ est auctio, quãdo vero ipsa ligna accendit, generatio est. Dilucida: te.c.eiusdẽ. Q

¶ Nunc concludit ex dictis modũ quo fit auctio ipsa, q̃ patebit differẽtia inter generationẽ & auctionẽ, & vult ꝙ nisi auctum & augens sint simul & vnũ, ita vt ex alimẽto & membro vnuz fiat, non fiet auctio, vbi nãqz alimẽtum ipsum seorsum in nãm verteretur carnis, ita vt forma noua carnis alia sit ab antiqua, non auctio erit, sed gñatio. opz igitur vt caro cibum ipsuz in sui naturã vertat. si dz auctio esse, qđ exemplo testatur, queadmodũ enim ignis dupliciter ex lignis fit. Uno qdez modo appositione lignorum ad pexistentez ignem. Et sic est auctio. Alio vero mõ accensione lignorum seorsuz, & sic est generatio, ita in nostro pposito caro dupliciter fit. Uno mõ cõuersiõe alimenti Com.115.

A in nām carnis pexītis,quo auctio eſt.Alio ꝟo ꝯuerſiōe
in nām ſeparataꝫ.Et ſic eſt gñatio.Et ſic pꝫ quo mō au/
ctio ſit,ꝛ quo differat a gñatione ipſa.ꝟba patent.

Recognes ℂ Ex his reperit dñiaꝫ inter gñationē ꝛ auctionē, vbi ani
maduerte,ꝙ cū Ariſtoteles dicit ignē augeri,et vinū augeri,
nō loqtur de auctiōe ꝓpria,q̄ eſt aīatoꝝ,ſed hęc ponū/
tur,vt exēpla.Nō enī valet hęc ꝯñria,forᵃ ignis ꝑfuit,g̃
augeť,qm̄ forma ignis ꝯtinuo eſt alia,ſicut mā̄ eſt alia.
At in aīato aīa eſt eadē ante ꝛ poſt auctionē,ꝛ ꝓpťa ſi ꝑ/
fuit,ꝛ gñať in hoc,ſiue in hac mā̄ ꝯiūcta priori mā̄ę,ſeq/
Q non ſint necēſarij pori in oſſe, aut carne. tur ipſaꝫ augeri.ℂ Ex his pꝫ ꝙ nō eſt neceſſariū pone/
re poros in oſſe ꝛ ptib⁹,q̄ nutriunť,vt in illis recipiatur
nutrimentum,ad hoc,vt fiat nutritio,ꝛ auctio, vt ponit
Auer.qm̄ ſicut nō opꝫ ponere poros in igne,vel vino ſi
debēt augeri ex appōne aq̄,vel lignoꝝ,ſed ſufficit,vt li/
gnū vicineť igni ꝛ aq̄ vicineť vino,ſic nō opꝫ ponere po
B ros in mēbro,ad hoc vt augeať,ſꝫ ſatis eſt,vt nutrimē/
tū per venas magnas ꝛ pvas deferať vſqꝫ ad mēbruꝫ,
nā poſtq̄ꝫ vicinuꝫ eſt,virtute auctiua exñte in toto oſſe
vel carne,potētia os vel caro ſit caro,vel os,ꝛ totū mē/
brū augeť ſm oēm dimēſionē,vel ignis appoſito com/
buſtibili,virtute cōbuſtiua exñte in toto,augeť ſm oēm
dimenſionē.Ergo nulla eſt poroꝝ neceſſitas,ad hoc,vt
fiat nutritio mēbri vel auctio,nec penetratio ſeqtur,qm̄
ſufficit vt humidū appoſitū fiat vicinū,ꝛ ꝯtiguū mēbro
augendo.Utrū ꝟo ꝓp aliam cām pori ſint ponēdi,hęc
queſtio eſt extra materiaꝫ,experientia enim docet po/
ros eſſe,ſed ob alias cauſas,de qbus alibi.

Text' anti. qu' c. 116. ℂ Quantū aūt,vniuerſale qdem nō generať,
quēadmodum nec aīal quod nec homo nec
aliqd eſt ſingulariū.ſed vt hic vlē,ita ꝛ illic/
C quātū.Caro igiť ꝛ os/aut manus/aut neru⁹/
ꝛ horum homęomera,adueniente quidem
aliquo quanto/ſed non carne quanta.

Dilucida: te c. eiuſdē. ℂ Quantū ꝟo quod qdeꝫ vniuerſale,nō fit,
quemadmoduꝫ neqꝫ animal qđ non ſit ho/
mo,aut aliqđ ſingularium,ſed ſicut hic/vni/
uerſale,ꝛ ibi/quātū.Caro igiť ꝛ os aut ma/
nus aut neruus ꝛ his ſimilaria,appoſito q/
dē iā aliquo quanto,ſꝫ nō carne quanta.

Com.116. ℂ Dixit de auctiuo,deqꝫ augendo,ac de mō auctiui ꝛ au/
gēdi,nūc de ſubiecto auctionis apponit.ꝛ vult ꝙ ſubtuꝫ
auctionis nō eſt quātū abſtractuꝫ a mā̄ phyſica,nec for/
ma ipſa,ſed ꝯpoſitū hñs formā quātā,vt caro/ꝛ os/ꝛ cę
D tera id genus,qđ ꝓbat ſic,ſicut vlē abſtractū nō gñatur
nec vt ſubtū gñationis,nec vt termin⁹ gñationis,ſic nec
quātū vlē ſeparatū a mā̄ phyſica augeť.igiť ſicut vlē ꝯ/
crtum gñať,ſic quātū ꝯcrtum ad mā̄m phyſicā augeť(in/
qt)Quātū ꝟo qđ qdem vlē,nō fit,quēadmodū neqꝫ
animal fit vlē qđ nō ſit hō,aut aliqđ ſingulariū.Lra grę
ca ſic ſonat,lꝫ nō ſic formalr dicat,vt pꝫ,ſed ſicut hic in
gñatione vlē fit.ſ.dū cōtrahiť,ſic ꝛ ibi quantū augeť dū
cōtrahiť ad mā̄m phyſicā.Tūc cōcludit veꝝ ſubtuꝫ au
ctionis.d.caro igiť ꝛ os,aut man⁹ aut neruus,ꝛ his ſimi/
laria,q̄ ſunt ptes formales,augenť veluti ꝓpa ſubta au/
ctionis.Appoſito qdē aliquo actu quāto vt cibo , ſꝫ non
appoſita actu carne quāta,qa cib⁹ nō eſt caro actu ſꝫ po
tētia,lꝫ ſit actu quātus.Et ſic pꝫ ſubm auctionis.

Recognes ℂ In cōmentarijs diximus vno mō,at ſm Philoponū
Ariſtoteles hic remouet qōneꝫ,dictū eſt enī ꝙ augumētatio
fit corporeo,cōtra obijciet quis,augumētatio eſt gñatio
quāti,oīs aūt gñatio alicui⁹ eſt ex nō tali vt gñatio albi

E ex nō albo,gñatio dulcis ex nō dulci,augumentatio eſt
gñatio quāti.g̃ augumētatio erit ex nō tali/hoc eſt ex nō
quāto,q̄re augumētatio nō fit corporeo.Rñdet ꝙ ſi ge
neratio eēt vliuꝫ,oporteret vere ꝙ id qđ fit actu quātū
aliqd fieret ex nō quāto,qm̄ ꝟo neqꝫ quāti vlis,neqꝫ al
terius cuiuſuis vlium gñatio eſt/nihil abſurdū eſt vt id
qđ fit quātū fiat ex quāto.Caro enī quāta non ex carne
quāta fit,ſed ex cibo quāto,ꝛ ita fit ex nō quāto tali.ſ.ex
nō quāta carne,cuꝫ quo tñ ſtat,ꝙ fiat ex quāto cibo(in/
quit)Quātū aūt vlē qdem nō gñať,ſic enim oporteret
fieri ex nō quāto ſimplr,quēadmodū nec aīal gñať,qđ
nec ſit hō,nec aliqđ ſingulariū aīaliū.Sed vt hic.ſ.in ge
neratiōe aīalis gñať vlē.ſ.gñatione alicui⁹ ſingularis,ita
ꝛ illic quātuꝫ gñať ſingulare.ſ.qđ eſt caro,aut os.Tunc
ꝯcludit reſpōſionē(ꝛ inqt)Caro igiť ꝛ os,aut man⁹,aut
F neruus,ꝛ hoꝝ homęomera aduenięte qdē aliquo quā/
to gñanť,ſed nō carne quāta.g̃ augumētatio q̄tenus eſt
quāti gñatio,eſt ex quāto,ꝛ ex nō quāto,ex nō quāto q/
deꝫ tali,nā cū augeť caro ex nō carne augeť.qa ex cibo,
qui nō eſt caro,ex quāto ꝟo ſimplr,qm̄ quātū in eo qđ
quātū nō fit.Aiaduerte(vt Philoponus inquit)ꝙ dñia
eſt iter aīal ꝛ corpus ſiue quātū,nā aīal fieri pōt ex non
aīali,fit enī aīal ex ſemine,qđ eſt nō aīal ſimplr,at quā/
tuꝫ fieri nō pōt ex aliquo ſimplr nō quāto,qm̄ corp⁹ vt
corpus nō eſt gñabile,aīal vt aīal eſt gñabile,ideo aīal
fieri pōt ex aliquo ſimplr nō aīali,corpus aūt ꝛ quantū
fieri nō pōt ex aliquo ſimplr nō quāto,at nō corporeo.
Qđ aūt corpus vt corpus nō ſit gñabile,ꝓbat Philopo
nus,qa corpus trine dimēſionatum eſt materię coęter/
num,ꝛ ita cum Auerroe concordat de trina dimenſiōe
ꝙ ſit coęterna materię.

G Text' anti. cōmē. 117. ℂ Scdm̄ id igitur ꝙ potētia vtrūqꝫ eſt.ver/
bi gratia/quanta caro,ſic auget.eteni,quātaꝫ
oportet generari ꝛ carnem.ſm autem ꝙ ſo/
lum caro eſt,nutrit.etenim ſic differunt,cib⁹
ꝛ augumentatio ratione.

Dilucida: te c. eiuſdē. ℂ Quatenus igiť quidē potentia eſt vtrūqꝫ,
vt quanta caro,ipſum quidem auget.eteniꝫ
quantam oportet generari ꝛ carnem,quate/
H nus ꝟo caro tm̄ nutrit.nutrimentū eniꝫ ipꝫ
ꝛ augumentum ratione diſcrepant.

Com.117. ℂ His actis,nūc quo differūt nutrimētū ꝛ augumētū de/
clarat.idē eniꝫ ſm ſubtū eſt nutrimētū ꝛ augumētuꝫ,vt
cibus.Ipſe enī qua rōne eſt potētia quāta caro,eſt augu
mentū ac obiectuꝫ potētię auctiuę.Qua ꝟo eſt potentia
caro tm̄,eſt nutrimētū obiectūqꝫ potentię nutritiuę.Et
hoc inqt.igiť cib⁹ qui gręce trophe nūcupatur, quaten⁹
qdeꝫ potētia eſt vtrūqꝫ.ſ.caro ꝛ quātū/hoc eſt quatenus
eſt potētia quāta caro,vt quāta caro,ipm̄ qdeꝫ auget,et
gręce auξeſis.latine augumentū,vñ augumētū nō ꝑ au/
ctione,ſed ꝑ obto auctiuę potētię ſumiť,vt nutrimentuꝫ
eſt obiectū potētię nutritiuę.Reddit rōnē dicens,eteni
quātam oportet generari ꝛ carnem.igiť augumentū de/
bet eſſe caro quanta potentia.quatenus ꝟo cibus eſt po
tentia caro tm̄,nutrit.Et ſic concludit, nutrimentū enim
ipſum ꝛ augumentū ratione diſcrepant.Uerbū gar gręce,
multotiens vim habet illatiuam,vt hic.

Recognes ℂ Scdm̄ Philoponū Ariſtoteles hic vult ponere dñiam inter
nutrimētū ꝛ augumētatiuū,ꝛ vult ꝙ nutrimētuꝫ ꝛ augu
mentatiuū ſint ſubto idē,differūt ſola rōne.Panis eniꝫ
quo eſt potētia caro quāta,eſt augumētatiuum,qua ꝟo
eſt potētia caro ſeorſuꝫ ꝛ abſolute eſt nutritiuū ſiue nu/

I tritiuũ. vñ dicit. Scōm id igiẗ q̃ cib⁹. s. panis est potentia vtrũq3. s. caro quāta, sic auget, & dĩ augumẽtatiuum. Quatenus vo est potẽtia solũ caro, nutrit, & diciẗ nutritiuũ. Eteni sic differũt cib⁹ & augumẽtatio. idest ita differũt nutritiuũ & augumẽtatiuũ, sicut differũt caro & quāta caro. Caro eniз absolute, & quāta caro rõne differunt, subto vo eadẽ sunt, sic cibus quo est augumẽtatiuum, & quo est nutritiuũ subto eadem sunt, ratione differũt, intellexit enim per illud verbuз augumentatio, augumẽtatiuum, vt Philoponus exponit.

Tex.anti. com.118. ℂ Ideo nutriẗ qdẽ quousq3 saluaẗ/ & qd diminuiẗ, augumẽtaẗ aũt non semper.

Dilucida: te.c.eiusdẽ. ℂ Idcirco enutriẗ qdeз quousq3 vtiq3 pmanet & diminuiẗ. Augeẗ vo semp nequaq̃.

Com.118. ℂ Verbũ grecũ dio, q̃q̃ latine sit ideo vel ppterea, habet vim aliqñ confirmatiui aduerbij, & sic accipiẗ hic p ppterea, & tũc idẽ pbat Ari[les] sic, si augumentuз nõ differt K a nutrimẽto, tunc q̃ durat nutrimẽtũ, tā durat augumẽtum. Sз h est falsuз, qd ostẽdit dicẽs. Nutriẗ qdeз quousq3 viuens vtiq3 permanet/ siue crescat/ siue diminuatur. augeẗ vo semp nequaq̃, sed solũ vsq3 ad psistẽtiaз. igiẗ nutrimentũ & augumentũ differũt ratione.

Recognes ℂ Scōm Philoponũ q̃st soluiẗ pblema, pp qd semper vsq3 ad finẽ vite aial nutriẗ, non aũt semp augeẗ. Rñdet, q̃ tādiu cib⁹ auget, & aial augeẗ q̃diu cib⁹ operatur ſm vtrũq3. s. ſm carnẽ & quātũ, cũ vo ſm carnẽ tm̃, tũc nutrit, & non auget, nec aial augeẗ. vñ dicit. Ideo viuens ipm nutriẗ qdeз quousq3 saluaẗ, & etiam quousq3 dimi-

L nuiẗ, hoc est vsq3 ad finẽ vitę. Augumẽtaẗ aũt nõ semp nisi quousq3 nutrimentũ operaẗ vtrũq3. s. carnẽ & quātuз, vñ (vt Philoponus inqt) cũ maius fuerit, qd dissoluiẗ, q̃ id qd instauraẗ, nõ amplius cib⁹ auget, iterũ cum fuerit ęq̃le, minime augeẗ. at cũ id qd instauraẗ fuerit maius, tũc cib⁹ auget, vt postea patebit, qa vo nõ semp cibus operaẗ vtrũq3, ideo nõ semp vsq3 ad finem vitę auget, qa vo alterũ. s. instaurationẽ carnis vsq3 ad fineз vitę operatur, ideo semper nutrit. Causa vo, cur alteruз tm̃ vsq3 ad finem operetur, dicemus.

Tex. anti. quus.c.119. ℂ Et nutrimentũ, augumentationi ideз quidem est, esse autem aliud. Scōm eniз q̃ est id quod aduenit, potentia quāta caro, augumentatiuũ carnis est. Scōm autem q̃ solũ potentia caro, nutrimentum.

Dilucida: te.c.eiusdẽ. ℂ Igitur nutrimentuз idem quideз est augumento, sed esse est aliud. naз quatenus qdeз

M ipsum adueniens est potẽtia quanta caro, illud quideз erit carnis auctiuũ. quatenus vo potentia caro tm̃, nutrimentum est.

Com.119. ℂ Verbũ grecũ και, lз latine sit et, vel atq3, quādoq3 viз hз illationis, & accipiẗ pro igiẗ. Ideo videẗ q̃ Ari[les] nũc inferat differẽtiā dictā & repetat eām differentie (& inqt) Igiẗ nutrimentũ, ideз qdeз est augumento in subiecto, sed esse siue rõne est aliud, nam quatenus qdem ipsum adueniens vt cib⁹, est potẽtia quanta caro, illud erit carnis auctiuum, & dĩ augumentũ. quatenus vo est potẽtia caro tm̃, nutrimentum est, & sic nutrimentuз & augumẽtum subiecto idem sunt, ratione vo differunt.

Recognes ℂ Repetit differẽtiā inter augumentatiuũ, & nutritiuuз, & vult q̃ eadẽ subto sint, rõne vo differunt. Quo vo ad verba attinet, cũ Ari[les] ait. Scōm eniз q̃ id qd aduenit, scз cib⁹ est potẽtia quāta caro, nõ itelligit (vt Philoponus inqt) q̃ cibus sit potentia quāta caro, ita vt ipse nõ N sit actu quantus, sed intelligit, q̃ non est actu quanta caro, tamẽ propria quantitate est quantus.

ℂ Hoc autẽ spẽs sine mā, vt fistula, potentia aliqua in mā est. silr, & aliud qdcunq3 organum. Si auteз aliqua aduenerit materia existens potentia fistula/ habens & quantuз potentia, hę erunt maiores fistulę. Si autẽ amplius facere non potest, sз vt aqua vino semper amplius mista in fine aquaticum facit & aquam, tunc diminutioneз facit quanti/ species autem manet. Tex.anti. com.120.

ℂ Species vo ipsa sine mā est, vt imālis q̃dā potẽtia, in mā est. si itaq3 mā q̃dā aduenerit, quę sit potestate imālis, habensq3 quantum ipsum potentia imāles eiusmodi erunt maiores. Si vo non amplius agere poterit, sed veluti aqua vino semper plus mista, tādem aquosum agit & aquam, tunc diminutionem facit quanti, lз species maneat. Dilucida: te.c.eiusdẽ. O

ℂ Dictũ est q̃ augendũ tāgens cibum sua forma puertit ipsum in sui spẽm & patiẗ ab illo, & ita agit & patiẗ. ppterea nũc declarat qualis sit illa forma, qua mẽbrũ cõuertit cibum in sui spẽm vt soluat hoc (& inqt) Spẽs vo ipsa mẽbri, q̃ est forma mẽbri, sine mā est vt forma, at vt imālis q̃dam & particularis potẽtia, est in mā. Igiẗ forma mẽbri rõne qua forma sine mā est, rõne qua potẽtia particularis est in mā, & sic rõne qua forma agit in nutrimentũ, rõne qua in mā est, patiẗ ab illo, & ita nõ icõuenit agẽ & pati, alia atq3 alia rõne. Hinc pcludit differẽtiā iter auctionẽ, & diminutionẽ, & inqt (Si itaq3) qd grece est de, sз sensus est itaq3. si itaq3 mā q̃daз aduenerit, q̃ sit potestate illa forma imālis. hoc est q̃ sit capax illi⁹ formę, sit tm̃ ipsa mā adueniens hñs quātũ in potẽtia vt mẽbrũ hoc. quę mā sit quāta & talis potẽtia, q̃le mẽbrum in quo est forma, ptes imāles hoc est formales erũt maiores, nam forma illa informabit mām additā, & reddeẗ totũ mai⁹. Si vo nõ amplius agere poterit restaurando maius q̃ deperditũ sit, sз sit veluti aqua vino semp admista, quę addẽdo & addẽdo tandẽ facit vinum aquosum, & totum aquā, si inquā ita est, tunc diminutionẽ facit quāti, lз forma ipsa maneat vsq3 ad finẽ vitę. ℂ Aduertẽdũ q̃ sicut vinũ per mistionẽ aq̃ fit ipurũ & minoris potentię q̃ erat, & tādẽ tāta fiet admistio aq̃ q̃ nõ põt ampli⁹ illam cõuertere, sed fit aquosum & fit aqua, ita mẽbra p alimẽti admistionẽ ptinuā fiũt minus pura & ibecilliora, adeo q̃ aīa nõ hз vim cõuertẽdi, lз habeat vim resoluẽdi. Inde mors surgit, ppter quā acquirunt impuritatẽ mẽbra. hinc in educatione ipsa plures sunt animę stat⁹. Prim⁹ est/ quādo põt plus cõuertere, q̃ sit deperditũ. & hic status est auctionis ipsaq3 ab aīa ob mẽbrorũ robur. Scōs est/ quo tātũ pcise restaurat, quātũ fuit resolutũ, qui cõsistentię est. Terti⁹ est/ quo ppter mẽbrorũ impuritatem plus resoluit, q̃ possit restaurare, & hic est vltimus. Com.120. P Q

ℂ Ex hoc cõstat idem realr eẽ nutrimẽtũ/ augumentũ/ & minuimentũ. vt cibus ea rõne q̃ potẽtia caro vel membrũ, est nutrimentũ. ea rõne qua potẽtia caro quanta, est duplr vel quāta minus, & sic est minuimẽtũ. Qua vo ratione est potẽtia quāta caro magis, est augumẽtũ. Verũ vo auctiua & diminutiua potẽtia & nutritiua differũt re

e ratione

A a rõne ⁊ inter se ⁊ ab aia.in libro de aia perquirat̄.Sunt qui formã aiunt aliã esse po⁹ mãlem vt est illa lapidis ⁊ ignis,⁊ hec qa nimis materie imersa non põt de mã in mãm migrare.Est ⁊ alia,q̃ est po⁹ imãlis vt aia ipsa,q̃ ꝑpter eius imãlitatem potest migrare de mã in mãm, hec facit auctionem,q̃ res bona est,sed nihil ad Arist.cũ eoꝝ textus falsus sit,vt pꝫ in nostra trãslatione.℄ Circa hec q̃runt primo/vtrũ auctio sit generatio,⁊ ꝙ sic arguunt.p/qa auctio est alicuius corruptio.igit̄ alicui⁹ generatio,qa corruptio vnius est gñatio alterius.añcedẽs pꝫ. qa auctio est corruptio alimẽti.℄ Scdo/diminutio est corruptio.igit̄ auctio est gñatio.ꝯña tenet,qa sicut oppositũ in opposito,ita ꝑpositũ in ꝑposito.añcedens declarat̄,qa diminutio fit aliq̃ recedente.℄ Tertio/auctio est motus ad subam.nã per auctionẽ aliqua ps substantie acqrit̄.Sed oĩs motus ad subam est gñatio.igit̄ auctio est gñatio.℄ In ꝯriũ est Arist.nam suba nõ est dimẽsio.igit̄ gñatio nõ est auctio,nec eꝯ.℄ In hoc questito recentiores tenẽt ꝙ auctio est realis gñatio ptis maioris substantie q̃ est deperdita,dũ tñ ipsa sic fiat ꝙ pars q̃ generat̄ ptibus q̃ ꝑterierũt continuet̄.hinc magis ad generationem dicunt,siue generationem in hoc vt dicebat Arist.q̃ gñationẽ.℄ Hãc põnẽꝫ,pbãt.ꝑ/oĩs ꝯuersio nutrimẽti in maiores ptes corporis aiati,q̃ sunt deperdite est generatio.Oĩs cõuersio nutrimẽti in maiores partes corporis aiati,q̃ sunt deperdite est auctio.igit̄ auctio est gñatio.in tertia figura.maior pꝫ,qa illa cõuersio est corruptio nutrimẽti ⁊ gñatio partiũ.minor est definitio auctionis.℄ Scdo/illud quo existẽte est auctio ⁊ quo non existẽte non est auctio,oĩb⁹ aliis seclusis est vera auctio. Sꝫ gñatio maioris ptis aiati q̃ fit deperdita est eiusmodi,vt pꝫ,igit̄ auctio est gñatio.Sic igitur ꝯcludũt ꝙ vnamet gñatio partialis fit ad subam respectu sube q̃ ꝑ eaꝫ

C incipit esse.Et fit ad quãtitatẽ in ordine ad totũ cõpositũ qd per eã fit maius.℄ Sꝫ hec positio apud me est mãca,ac diminuta ⁊ falsa.Manca quidem,qa per hãc non apparet vtrũ pars carnis maior,q̃ icipit esse per auctionem,incipiat esse per hoc ꝙ eius forma incipit eẽ,aut ꝙ forma antiqua icipiat esse in mã noua eius.Falsa ꝟo qa apud Auerroem motus ⁊ terminus motus nõ differũt, nec numero,nec specie,imo sunt idẽ real̄r.5.phyficoꝝ. cõmẽ.9.tũc arguo.vel acquisitio quãtitatis est acquisitio sube.vel alia,si eadẽ.igit̄ suba erit quantitas.nam acqsitio rei est ipsa res vt dixi.Si alia,sed acquisitio sube est gñatio ⁊ acquisitio quantitatis est auctio.igit̄ auctio non est gñatio.℄ Scdo/q̃cunq̃ specie differũt ⁊ gñe conueniunt ꝑprimo nihil vnius est aliquid alterius,sed gñatio ⁊ auctio sunt motus specie diuersi genere cõueniẽtes.igit̄ nulla gñatio est auctio,nec eꝯ.℄ Uidet̄ igit̄ mihi eẽ dicendũ queadmodũ de rarefactione,vt eni rarefactio nõ

D est vnus motus,sed duo,vtpote alteratio ⁊ motus localis,vt enim ad raritatem est,alteratio erit.vt ꝟo ad vbi, motus localis.Sic in auctione sunt due mutatiões,vna est gñatio partis.Alia est acquisitio quãtitatis sub nouo termino.gñatio partis nã ꝑcedit quãtitatis acqsitionẽꝫ, nõ autẽ tpe,sed sunt simul tpe.Uerũ due sunt mutationes.altera acquisitiua substãtie q̃ generatio dicit̄,altera acquisitiua quantitatis q̃ auctio appellat̄.ꝑcedit autẽ generatio ptis ipsaꝫ quantitatis acquisitionẽꝫ,qa suba ꝑcedit accidẽs origine ⁊ tãq̃ subm.℄ Sꝫ mox dubitabis. primo q̃lis sit illa generatio.vtrum.vꝫ.noue forme vel eiusdem in noua mã.℄ Secundo/vtrum successiua an momentanea.videt̄ enim successiua,qa quãtitas successiue acqrit̄.igit̄ gñatio ptis erit successiua.℄ Ad has dici potest vt in l'ra dixit Aristo.ꝙ hec gñatio partis,q̃ natura precedit auctionem est trãsmutatio qua forma mẽbri non fit de nouo.Sed qua antiqua inducitur in noua materia.Et sic est gñatio in hoc,vt dixit Aristoteles.non generatio simpliciter.℄ Ad scdm dici potest/ꝙ forma membri successiue ingreditur materiam augumenti,nõ quideꝫ successione.vꝫ.continua,sed discontinua.quoniã minima naturalia augumenti successiue corrumpũtur. vꝫ.vnum post aliud.nullum tamen illoꝝ successiue corrumpitur sed subito,⁊ ꝑm hoc subito ingredit̄ materiaꝫ augumenti forma membri,ita nõ sequitur ꝙ auctio fiat subito.nam auctio fit post generationeꝫ partis membri ex augumento extendendo tam partem nouam q̃ antiquam,vt dicit Auerroes.Et sic patet ꝙ auctio illa q̃ consequitur conuersionem alimenti momentaneam,subito fit,vt illa conuersio.que ꝟo consequitur conuersionẽ alimenti factaꝫ pluribus momentis,est auctio successiua quidem,sed discontinua,⁊ hec est sententia Auerrois octauo phyficoꝝ.cõmẽto.23.vbi vult ꝙ solus motus localis sit vnus ⁊ successiuus ac continuus.℄ Ad ratiões. Ad primam maiorem concederem,sed negarem minorem,nõ eniꝫ auctio est illa conuersio nutrimenti, sed cõsequens ad conuersionẽ,nisi qs abutatur auctione ꝑ toto aggregato.℄ Ad 2ᵐ maior falsa est apd aliquos existente hoie est risibile,⁊ isto corrupto corrũpit̄ ⁊ ecõtra, ⁊ tñ hec nõ sunt idẽ realiter.⁊ sic maior falsa est.℄ Rões principales in ꝑncipio q̃onis facte solute sunt similiter.℄ Ad pmã pꝫ falsuꝫ esse añcedẽs.nõ enim auctio est alicuius corruptio,sed ad alicuius corruptionem sequens.℄ Ad 2ᵐ simil'r diminutio nõ est alicuius corruptio,sed ad alicuius corruptionẽ sequẽs.℄ Ad 3ᵐ pꝫ auctionẽ nõ eẽ motũ ad subam primo,sed ad quãtitatẽ consequentem substãtiam.Hec de questione.

Qõ 2ᵃ G ℄ Consequenter querunt/vtrum cuilibet quod augeť q̃libet pars aucti est aucta.⁊ arguo ꝙ nõ,qa vel equaliter omnes partes augerentur vel inequal'r.Si equal'r.igitur partes nutrimẽti equaliter inciperent motus ad partes, qd patet esse falsum.Si inequaliter,cum nõ magis vna q̃ altera erit nulla aucta.Cetera argumenta omitto,qa cõmuniter scribuntur.℄ In hoc questito quidam ꝑstantes opinati sunt omnes partes aucti augeri remotis impedimentis,sed non eodẽ modo.nam partes porose augent̄ per intus susceptionem,nam nutrimentuꝫ vt quãtum ingredit̄ poꝝum qui cedit sibi,⁊ non fit penetratio. at partes solide augentur per penetrationem.nam nutrimentũ vt substantia penetrat illas quantitate illaꝝ corrupta.Fundant̄ autẽ in ꝟbo Auerrois,qui ponit vbiq̃ formas elementarias esse in quolibet pũcto misto,quod esse non posset,nisi se penetrarent,⁊ sic penetratio subarum non est impossibilis,sed bene penetratio quantitatiua.Hanc positionem persuadent,quia non potest verificari verbum Aristotelis aliter,dicit enim.quelibꝫ ps

H aucti est aucta,⁊ lꝫ hoc de porosis pateat,de solidis non potest verificari nisi per penetrationem.

℄ Sꝫ hec positio stare nõ põt,qa duꝫ forma nutrimenti penetrat in nutritũ vel simul cuꝫ sua mã penetrabit vel solũ forma penetrabit relicta mã ⁊ quantitate,nõ potest dici ꝙ sola forma relictis mã ⁊ dimensione,quia tũc materia staret sine forma,nec dici põt ꝙ mã penetret,quia tunc dimensio nõ esset coeterna materie,qa corrupta dimensione penetraret.⁊ sic mã aliquando expoliaretur a dimensione.℄ Secũdo/si mã penetret,tunc due materie essent in eodem puncto membri,ac due forme,⁊ sic membruꝫ esset in duabus spẽbus.℄ Recentiores fere oẽs voluere q̃libet aucti partem augeri remotis ipedimentis,sed nõ vno modo auctionis,nam partes porose

I augent̃ per intus susceptionem, sed solidę augẽtur ꝑ iu/
stapõnez. Ubi aiaduerte ꝙ iustapositio q̃dam est quan/
titatiua, q̃dam alteratiua, q̃dam gñatiua. augent̃ quidem
arca per iustapõnem lignoꝝ quãtitatiuã tñ. augetur ca/
lor per iustapõnez calidi corporis adhuc mãm alteran/
tis illius subiecti. generatiua ꝟo iustapõne auget̃ ps so/
lida. Nam postq̃ꝫ illud nutrimentuz in poro est sic rece/
ptũ alterat̃ a qualitatibus partis solidę circũstãtis, qua
forma nutrimẽti corrumpit̃. ⁊ de mã eius remanẽte for
ma substantialis educit̃, quę est similis formę substãtia/
li pręexistenti, ⁊ ratiõe talis similitudinis in spẽ illarum
K formarum, mã quę fuit nutrimenti continuatur materię
formę p̃existentis, ⁊ forma formę, ⁊ inde fit vnũ maius,
qd iterum per actionẽ caloris rarefit ⁊ porisficat̃ ⁊ iterũ
vt prius erit, ⁊ q̃diu hęc extendi possunt (sic ꝙ nõ impe
diat nimia duritics, ꝑꝑ terrestreitatẽ ⁊ resołonem mol/
liuz) tãdiu fit auctio. Sic igit̃ volunt q̃libz aucti partez
augeri, porosam qdez per intus susceptionẽ. solidam ꝟo
per iustapõnez alteratiuaz/quantitatiuã/⁊ generatiuam.
⁋ Hęc positio quantũ ad vnũ stare nõ potest. ait enim
iustapõnem illam esse gñatiuam, qa p̃ma forma alimẽti
desinit ⁊ noua educit̃ de potentia materię. hoc eñi stare
non põt. p̃mo/qa Auerroes cõmẽ. 38. voluit auctionem
fieri per gñationẽ non formę simplr̃, sed pro quãto trã/
sit ad nouam mãm, ⁊ sic voluit esse generationem ꝑ hoc
ꝙ forma incipit, ⁊ in noua mã, non per hoc ꝙ forma ici/
pit esse. ⁋ Scđo/forma educta ⁊ mã illius continuãtur
vel ꝓpter cõsimilitudinẽ speciei, ⁊ sic oẽs homines pos/
sunt eẽ vnus hõ ꝯtinuus. vel ꝑꝑ vnitatẽ formę, q̃ p̃erat,
⁊ sic non de nouo incipit esse, lꝫ de nouo incipiat nouam
mãm informare. ⁋ Tertio/anima vegetatiua manet ea
dem numero, ⁊ nũq̃ꝫ s̃m aliquid sui generat̃, sed ipsa est
materię coęua s̃m se ⁊ quodlibz sui, lꝫ nouã mãm conti/
nuo informet in auctione ipsa. igit̃ forma nõ de nouo ici
pit esse. ⁋ Propterea videt̃ esse dõm cum Auer. cõmẽ.
38. vbi vult aliquas partes augeri per intus susceptionẽ
vt pori, alię solidę per iustapositionẽ alteratiuaz ⁊ gene/
ratiuã, nõ qdẽ nouę formę sed antiquę in noua mã. Cuz
eñi nutrimentũ in poro attrahit̃ a partibus circũstãtibꝫ
alterat̃ alteratione corruptiua ad quaz sequit̃ formę eiꝰ
corruptio ⁊ antiquę in illius mãm inductio, ⁊ sic gñatio
est non per hoc ꝙ noua forma incipit, sed ꝙ antiq̃ de no
uo mãm nouam incipit iformare. ⁋ Tũc ad rõnez pri/
mę positionis pꝫ solo. vꝫ. ꝙ omnes ꝑtes augent̃, ⁊ nõ ꝑ
penetrationem, sed porosę per intus susceptionẽ, ⁊ soli/
dę per iustapõnez alteratiuaz ⁊ corruptiuã. Ad illud de
mistiõe dicemus, attñ dicimus, ꝙ elemẽta corporea nec
se penetrant in misto vt corpora de p̃dicamẽto substan
tię, nec vt corpora quãta, qa vt diximus vna est materia
M oium formarũ. elementariarũ qdẽ vt dispõnũ. misti ꝟo
vt vltimę ⁊ specificę. ⁋ Sꝫ dices saltẽ erunt q̃tuor for/
mę subales in eodẽ puncto materię. igit̃ se penetrabunt
vt formę, lꝫ nõ vt corpora. Dico ꝙ sunt in eodẽ puncto,
nõ qdez informatiue, ⁊ specificatiue, qa nõ informãt ma
teriã, nec reponunt illam in spẽ. sed dispositiue, veluti in
vno pũcto materię sunt calor/frigus/⁊ cętera, ⁊ tñ nõ se
penetrãt, qa disponũt tñ ⁊ nõ informãt. Uel ꝯcedi põt
illas formas se penetrare in hũc moduz, quo vna dispo/
nat ad alterã in eodẽ puncto materię. Ueruz penetratio
hęc ęquiuoce dicit̃, cũ vera penetratio nõ fit nisi corpo/
ruz. ⁋ Ad rõnẽ in p̃ncipio dõm ꝙ cęteris paribꝰ ⁊ abla/
tis oibꝰ ipedimentis oia mẽbra ęqualr̃ ꝓportionalr̃ au/
gent̃. Absolute tñ vnuz maius altero. Ueꝝ ꝑꝑ tres cau/
sas pñt non ęq̃li ꝓportione augeri vel nutriri. Primo/ꝑꝑ
infirmitatẽ, vt si pori eẽnt opilati, vt pꝫ in cõtractiõe mẽ

N bri ⁊ linieticis. Scđo/ꝑꝑ sinẽ. nã vbi quis multuz coiret
multũ de nutrimẽto iret ad vasa seminaria, ⁊ virga ma/
gis incresceret q̃ꝫ cętera mẽbra. Tertio/ꝑꝑ inęqualitatẽ
caloris. nã vbi plus caloris est, ibi maior sit attractio, qa
ibi maior resolutio. Et sic patet ad rationem.
⁋ Cõsequẽter 3° q̃rit̃. Utrũ in actione maneat idẽ totuz Dõ 3°
ante ⁊ post. Et videt̃ ꝙ nõ, qa cõtinuo ꝑtes resoluuntur.
⁋ Rñdent qdã recẽtiores ꝙ in plantis ⁊ brutis, manet
idẽ nũero nõ simplr̃, sed ꝑ ęqualentiã vti fluuius ⁊ aer.
At in hoie solo manet idẽ numero añ ⁊ post, nõ simplr̃
s̃m se ⁊ q̃libz sui, sed s̃m p̃ncipalẽ partem. ⁋ Sꝫ ꝯ ar/ Prima põ
guit̃ p̃, qa tũc nõ eẽt dĩa iter auctionẽ aiatoꝝ ⁊ inaiato/
rũ, ⁊ sic vinũ augeret̃ vera auctiõe in ꝯuersione aquę, ⁊
ignis in ꝯuersiõe lignoꝝ. ꝯ Aristotelez hic. ⁋ Scđo/tũc
solus hõ augeret̃ vera auctiõe, qa solus ipse manet s̃m O
principaliorẽ ꝑtẽ, hoc aũt est ꝯ eos, dicẽtes auctionẽ ho/
minis eẽ miraculosaz. ⁋ Tertio/tunc forma mẽbri non
extẽderet se in nouã mãm, sed noua educeretur, ⁊ sic au/
ctio nõ differt a gñatiõe vera. ꝯ Ari[lem] in lr̃a. ⁋ Quarto/
hoc est ꝯ Auer. cõ. 38. vbi vult auctionẽ effici ꝑ for[e] anti/
quę extẽsionẽ. ⁋ Alij Iuniores voluere ꝙ plãta ⁊ bru/ 2ª positio.
tum manẽt ita hñ eadẽ ꝑ totũ tp̃s vitę suę sicut hõ, quo/
niã formę subales manẽt eędẽ absq̃ꝫ acq̃sitiõe ⁊ deꝑdi/
tione alicuiꝰ ꝑtis. Nõ tñ manet eadẽ mã nũero, nisi per
ęqualẽtiã, nã ꝑtes materię continuo fluũt ⁊ refluũt. non
aũt ꝑtes formę, ⁊ sic in auctiõe idẽ manet s̃m formã, qa
eadẽ aia vegetatiua, nõ tñ s̃m mãm, qa mã ꝯtinuo fluit.
Et ita manet idẽ s̃m formã. Þ est qa p̃ncipalior eius ꝑs
manet, nõ tñ idẽ nũero simplr̃ s̃m se ⁊ q̃lꝫ sui. ⁋ Sꝫ ꝯ
arguit̃. p̃/partes materię plãtę cõtinuo corrũpunt̃. igitur
partes formę, nã vt tota corrũpit̃ ad totius materię cor/
ruptionẽ, ita ꝑs formę ad corruptionez ꝑtis materię, qa P
tota est in toto, ⁊ ꝑs in ꝑte, ⁊ ita sicut tota desinit desinẽ/
te tota mã, ita ꝑs formę desinẽte ꝑte. desinit formę pars.
igit̃ in auctiõe eędẽ restaurabunt̃, aliter in auctiõe deꝑ/
ditũ non restaurabit̃. ⁋ Scđo/põt forma ꝯtinuari. for/
mę. igit̃ põt gñari ⁊ effici vna cum forma totius. añs pꝫ
Inserat̃ pirus in piro, facta isertione, pirus est maior, et
per formã aliã a tota q̃ p̃erat. igit̃ auctio potest effici per
formę nouę gñationem. ⁋ Tertio/in diminutione cõti/
nuo corrumpit̃ forma plantę. igit̃ in auctione ꝯtinuo ge/
nerat̃, tenet ꝯñtia, qa diminutio ⁊ auctio circa idez sunt.
añcedens pꝫ, qa diminutio est resolutio materię. igit̃ re/
solutio formę, q̃ illi coextendet̃. ⁋ Animaduerte ꝙ hęc
secũda positio pro tanto est falsa, pro quanto vult posse
totã materiaz et radicalem diffluere, ⁊ remanere eãdez
formaz plantę. ⁋ Alij dixerũt ꝙ forma est triplex. q̃dã
informãs/idiuisibilis/⁊ idepẽdẽs, vt rõnalis aia, q̃ infor/
mat mãm, ⁊ est tota in toto, ⁊ tota in q̃libz ꝑte, ⁊ non de/ Q
pẽdet a corꝑe. Quędã iformãs idiuisibilis, sꝫ depẽdens,
vt aia bruti ꝑfecti, vt bouis aut ęq. Hęc eñi iformat ⁊ est
tota in toto, ⁊ tota in q̃lꝫ ꝑte. sed depẽdet, ideo corrũpit̃
ad corruptionẽ cõpositi. ⁋ Tertia est iformãs depẽdẽs
⁊ diuisa ꝑ totuz, sic ꝙ est tota in toto, ⁊ ꝑs in parte. vt aia
plantę. Tũc dicũt ꝙ in hoie ⁊ brutis idẽ manet numero
in auctione s̃m formaz, ⁊ in plantis nõ, qa illa forma est
tota in toto, ⁊ pars in parte, ⁊ ita desinũt ꝑtes desinẽtibꝰ
partibꝰ materię. ⁋ Scđo dicũt ꝙ in plantis manet idẽ
s̃m ęquiualentiã. vt fluuius ⁊ aer. ⁊ per hãc distinctionẽ
volũt positiones eẽ ꝯcordes. ⁋ Sꝫ hęc positio stare nõ Põ ꝑꝑa.
põt per rõnes factas cõtra p̃mã. ⁋ Ideo ꝓ nũc cũ ꝑte/
statione dicẽdi aliter teneo ꝙ tã in plãtis q̃ꝫ in brutis aia
est extẽsa apud Auerroez, qa omnis forma materialis
est extensa. ⁋ Secũdo/qa recipiantur mediantibus di/
mensionibus interminatis. igitur extensa. vt in libro de
substantia

A fub͡a orbis.⁊ ſic ſola anima rõnalis eſt in toto idiuiſibilr
ſm veritatem.¶ Ad rões.Ad primã dicerem ptẽ ma
terię cõtinuo corrũpi,⁊ nõ partes formę.nam deficiente
mã,forma manet in reliquo materię.vel ſi corrumpitur
etiam partes formę nõ ꝓpea generant̃ nouę,ſed priores
extendant̃,⁊ fiunt in pluri mã,ꝙ̃ pręerant.¶ Ad ſcḋaʒ
dicerem illam partẽ nunc effici vere continuam,ſed con
tignam,⁊ propterea ſumit ab illa nutrimentum,vt plan
ta facit ex terra.¶ Ad 3ᵐ reſpõdetur ꝙ in auctione cõ
tinuo generant̃,non tamen per hoc ꝙ partes formę in
cipiant,ſed bene incipiunt nouaʒ informare mãm.aliter
non eſt ſimilitudo.¶ Ad argu̅ᵐ in principio pʒ ſolo.
Qõ 4ᵒ. ¶ Conſequenter q̃rit̃.Utrũ auctio fiat ſm ptes forma
les tñ,videt̃ ꝙ nõ,p̃mo/q2 forma vini in auctione red
dit̃ maior.igit̃ eius mã,⁊ ſic ita ſm mãm fiet auctio,ſicͭ
B ſm formã.Scḋo/partes q̃ aduenĩũt vino,aduenĩũt cuʒ
mã vel ſine mã.ſi cuʒ mã.igit̃ ſicut forma augeť per ad
uẽtũ formę,ita mã augebit̃ p aduentũ materię.Tertio
non ſolũ forma augeť,ſʒ totũ cõpoſitũ.igit̃ augeť mã ⁊
forma,cũ cõpoſitũ nõ ſit aliud ꝙ̃ hę ptes ſimul iunctę.
¶ Ad oppoᵐ eſt Ariſto.Alexã.⁊ Auerroes ⁊ omnes.
Põ Alex. ¶ In iſto quęſito grauiſſimo ſunt multę ⁊ innumerę poſi
tiones.Ego ꝟo recitabo famoſiores.Alexãder queʒ Al
bertus pluribus ſectat̃ in locis,voluit in vino ipſo ptes
eẽ in duplici dĩa.Quędam.vʒ.q̃ hñt humidũ nãle,ſiue
radicale,ſiue ſeminariũ.h eſt q̃dã ſunt,quę ſunt hũiduʒ
ipm coagulatũ ad modũ ptiũ.alię ꝟo q̃ hñt humiduʒ ci
bale,hoc eſt,quę ſunt ptes coagulatę ex hũido nutrimẽ
tali.Primę formales dicunt̃,q2 aĩa ipſa principalr ve
luti in ſubiecto p̃ eſt in illis,ideo illis corruptis corrũpit̃ et
aĩa.Quapp ſemp manet vſqʒ ad finẽ vitę lʒ non rema
neãt eędem humidę hũore illo nãli,vti p̃erant.cęterę ptes
C quę coagulamẽta ſunt humoris cibalis mãles dictę ſũt,
q2 in eis forma vitalis nõ per ſe exiſtit,ſed p accñs,pro
quãto ſunt ꝯtinuatę ptib⁹ radicalib⁹.Tũc volũt auctio
nem effici ſm ptes formales mõ dicto,non aũt ſm ptes
Argu̅ᵐ ꝯ ſcḋo mõ acceptas.¶ Sed ꝯtra hãc inſtant.p̃mo/q2 nõ
Alexãdrũ. q̃libet pars aucta eſſet aucta,q2 cũ ptes illę humidę hu
more nãli remaneant eędem ſemp,ipſę nõ augebuntur
nec diminuent̃,cum nihil illarum corrumpat̃,q2 durãt
vſqʒ ad finem vitę.¶ Scḋo/videt̃ ꝙ hę nõ remaneant
eędem,nã ꝯtinuo calor agit in illas reſoluẽdo.igit̃ ſemp
earum aliquid deperdit̃.¶ Tertio/tunc duo corpora ſe
penetrabunt.nam partes humidę nouę penetrabũt par
tes radicales antiquas.¶ Quarto/tunc multę partes eſ
ſent in animali non aĩatę,vt partes humidę nouę.
Defenſio ¶ Hęc ſunt fortiſſima argumenta ꝯ Alexandrum. Qui
D dam defendunt hãc.⁊ ad p̃mã reſpõdẽt ꝙ argᵐ cõcludit
verũ.non eñ illę ptes eẽnt auctę per intus ſuſceptioneʒ,
oẽs tñ ſunt auctę per iuxtapõnem qua facta totũ maius
reddit̃.¶ Ad 2ᵐ volunt humidũ radicale nunꝙ̃ conſu
mi ſed effici cõtinuo impurius ⁊ iproportionatũ,⁊ ſicut
ſm eẽntiam perdurat durãte vita,nõ aũt ſm puritateʒ
quã primo accepit.¶ Ad 3ᵐ dõm ꝙ nõ,q2 nõ fit auctio
per penetrationem,vel intus ſuſceptioneʒ ſed per iuxta
poſitionem.¶ Ad 4ᵐ concedunt multas eẽ ptes in aĩa
li nõ aĩatas nec viuas,q2 nõ dicunt̃ partes proprie.
Uera Ale ¶ Sed pace iſtoꝝ dixerim,lʒ hęc poſitio poſſit defendi
xãdri ipu ab eoꝝ cauillis,nõ a rõnibus Auerrois.ex cõmẽto eniʒ
gnatio. colligunt̃ tres rões fortiſſimę.¶ Prima/data poſitio
ne Alexãdri,tũc auctio eẽ quãtitatiua ⁊ nõ formalis.Cõ
ſequentiam deduxi,q2 erit pro quãto partes addunt̃ p
tibus,⁊ nõ per hoc ꝙ ptes agũt in ptes ⁊ recipiũt a par
tibus.hoc incõueniẽs reiigit ex textu,vbi dixit auctioneʒ
non fieri per quãtitatiuas partes,q2 tunc auctio eſſet vt

ꝑmiſtio vini cum aqua,vbi vinuʒ reddit̃ impurius.col B
ligit̃ hęc rõ in textu cõmẽti.39.¶ Secũda rõ eſt,q2 tũc
auctio eſſet abſqʒ actione ⁊ paſſione,⁊ ſic nũꝙ̃ nutrimẽ
tum fiet ſimile oĩno ipſi aucto,q2 ſemp partes humidę
nouę reſtarẽt alię a partib⁹ radicalibus,ſicut ptes aq̃ in
miſtura cũ vino.Colligit̃ hęc ratio textu cõ.38.¶ Ter
tia/non omnia membra ſunt mollia vt oſſa ⁊ carthilagi
nes.igitur non poſſunt augeri per accumulationẽ ipſoꝝ.
vel admiſtionem,niſi per conuerſionem.Ad hęc nemo
poteſt ſoluere niſi negeť Ariſtotelem,⁊ ſic non eſſet ex
ponere Ariſtotelem ſed euertere.
¶ Recẽtiores dixerũt p ptes formales Ariᵗᵉᵐ itellexiſſe Rᶜᵒ recen
partes poroſas.p mãles ꝟo partes ſolidas. Illę forma tiorum.
les dicunt̃,q2 ſenſibiles.hę mãles q2 inſenſibiles,quan
doq̃dẽ ſint diuiſibiles in infinitũ,vel ifinitę modicę. F
¶ Sʒ ꝯobyciũt.p̃mo/q2 potius partes ſolidę videntur Obtiones
formales,q2 perfectiores,nã poroſę ſunt diminutę expe
ctantes pfici per nutrimẽtũ,ſolidę ſunt plenę,ſed oẽ pfe
ctius eſt forma imperfectioris.3ᵒ de aĩa.cõ.36.¶ Secun
do/partes ſolidę hñt ita hñ formã vel forte melius ꝙ̃ po
roſę.igit̃ ęque bene formales erũt ſicut poroſę.¶ Ter
tio/vel pars poroſa dicit̃ ſenſibilis ⁊ illa iſenſibilis,quia
poroſam hʒ aĩam,nõ poroſa non habʒ,vel q2 eſt maior.
primũ non põt dici,qm̃ anima eſt inſenſibilis.igit̃ nulli
eſt cauſa ſenſibilitatis,nec 2ᵐ dici poteſt,quia aliqua ſo
lida eſt maior poroſa.igitur illa erit forma,quia eſt ſenſi
bilior.¶ Quarto/tunc nihil augeretur,quia non ps po
roſa,cum illa tãtuʒ recipiat quantum eſt necnon poroſa,
quia illa nihil ſuſcipit.¶ Quinto/tunc auctio nõ eẽt mo
tus ad quantitatem ſed ad formã genitam in poro.
¶ Sed lʒ poſitio hęc ſit falſa,argumẽta hęc non valent. Defenſio.
¶ Ad p̃ᵐ dicerent/ꝙ ideo pars poroſa eſt formalis, q2
ſenſibilior,poteſt tñ dici mãlis alia rõne,ſed Ariᵗᵉˢ eam G
vocat formalẽ ad illũ ſenſum.¶ Ad 2ᵐ dicerẽt/ꝙ quã
tum eſt de rõne formę totius forte partes ſolidę eẽnt for
maliores.Sed Ariᵗᵉˢ vocat illas formales hoc eſt ſenſi
biliores.¶ Ad 3ᵐ dicẽdũ/ꝙ pars poroſa dicitur ſenſibi
lis,quia non poteſt eſſe minor minimo,⁊ ſic quęlibʒ ſen
ſibilis eſt.partes ſolidę dicunt̃ inſenſibiles,quia nõ oẽs
aptę ſunt ſentiri,q2 infinitę modicę poſſunt eẽ.Et ſic illę
dicunt̃ inſenſibiles,q2 vt ſic nõ oẽs aptę ſunt ſentiri.hę
poroſę ſunt ſenſibiles,q2 omnes vt ſic aptę ſentiri,cum
vt ſic nõ poſſint eẽ minores minimo.¶ Ad 4ᵐ pʒ ſolu
tio,poroſę eñ augent̃ per intus ſuſceptionẽ,alię per iu
xtapoſitionẽ alteratiuã ⁊ gñatiuã,ad qḋ ſequit̃ totũ eſſe
maius ꝙ̃ erat.¶ Ad 5ᵐ patuit ſolutio.ſm enim iſtos au
ctio eſt motus ad formã maiorẽ ꝙ̃ fuerit deꝑdita,apud H
me eſt mot⁹ geminus.vnus gñatiuus alter auctiuus.
¶ Et lʒ hęc argumenta nõ cõcludant,tamen hęc poſitio Confutatio
eſt contra Ariſtoteleʒ.p̃mo/q2 partes formales ideo au põnis.
geri dicuntur,q2 remanent.vt textu cõmẽti.36.Sed hꝫ
pori non remanent ſed fluunt ⁊ refluunt.¶ Secũdo au
ctum agit in augmentum ſibi illud aſſimilando,vt di
citur textu cõmenti.38.ſed pori non agunt cũ ſint vacui
forma.¶ Tertio/auctum eſt actu illud qḋ nutrimentuʒ
eſt potentia.Porus nihil eſt actu,cuʒ ſit priuatus forma
⁊ vacuus.maior eſt dicta textu cõmẽ.39.¶ Quarto,ca
ro ⁊ os ⁊ id genus augentur.tex.cõmenti.40.ſed porus
non eſt caro,ſed carnis vacuitas,nec os ſed oſſis priuatio.
igitur non augetur,¶ Propter hęc mihi videtur eſſe di Põ Auer.
cendum cũ Auerroe.cõmento.38.vbi debes ſcire ꝙ ali
quod dicitur augeri tanꝙ̃ ſubiectum ſubſiſtens ipſi⁹ au
ctionis,qua ratione totum animal augetur ⁊ pars ani
mata vt compoſita augetur.aliud augetur tanꝙ̃ ſubie
ctũ exiſtens,⁊ hoc modo forma ipſa vegetatiua in plãtis

I augetur, & sensitiua in aiali. nam ꝓprie forma recipit extē-
sionem, & per hoc q fit in pluri mā, quam erat prius. ¶ Se-
cūdo aiaduerte q forma ipsa vt aia est subiectū auctionis,
terminus auctionis, & agens auctionē. subiectū quidem, quia
ipsa est quę extendit, & quia totū cōpositum dicit auctū. ter-
minus vero, quia tanta aggenerat extēsio in mēbro, quātam
sibi limitat forma illa de nouo inducta in pluri materia.
Agens vero quia in mām proximam attractam in porum per
qualitates sensibiles agit tādiu, quādiu forma nutrimenti
& ipsa in illius mā inducit, nec hęc vni cōpetere est im-
possibile, quia est secundum diuersas rationes. ¶ Ulterius ani-
K maduerte q apud Auerroem omnis aia mālis extensa
est per totum, quia ipsa est tota in toto, & etiā pars in parte,
quod etiam credit de anima hominis, quę dicit cogita-
tiua, gręce dianoetica, quicquid velit de anima itellectiua
siue noetica. Tunc sequit q Aristoteles per formales partes
carnis intelligit partes aię quę sunt in partibus. per ma-
teriales vero intelligit partes materię, quę sunt sub parti-
bus formę. Unde imaginandū est secundum partes formales
effici auctionem pro quāto alimentū receptum in poris
a partibus animę circunstantibus alterat, & inde forma
alimenti successiue discontinue corrumpitur, & inde ani-
ma illa successiue efficit in pluri materia, & vt successiue
fit in pluri materia, sic successiue illa pars porosa exten-
dit, & sic fit totum maius. ¶ Sed contra hanc positionē
arguūt. primo, quia Aristoteles loquit de augeri, & vult par-
tes formales augeri, & sic vult pati auctionem, sed forma
L agit auctionem. igit nec forma nec pars formę pōt auge-
ri. ¶ Secūdo, accipiat aliqua pars materię quę per re-
solutionem viui resoluat & vocet .a. tunc .a. materia parte
aliqua formę fuit informata, & illa iam nō est informata,
vt patet. igit vel illa pars formę remansit in alia mate-
ria, & sic migrat de subiecto in subiectum, vel non transit
sed corrumpit simul cum parte materię, & sic nō perma-
net, vel manet in nulla mā, & sic forma sine materia erit.
¶ Tertio, tūc anima vegetatiua tota migraret de subie-
cto in subiectum vt fuit deductum in expositione cōmē.
38. ¶ Quarto, hac positione data mā adueniens in qua
extendit forma penetraret materiam vel dimēsio corrū-
peret. ¶ Quinto, dispositio qualitatiua quę potest cor-
rūpere formam nutrimenti attracti potest educere nouā
formam de potentia ad actum. igit corruptis omnibus dis-
positionibus facientibus pro forma nutrimenti, educet
noua forma in illius materia, quare erunt duę formę in
materia, vtpote forma deducta & forma iducta, videlicet pars
vegetatiuę. ¶ Sexto, tūc ignis posset vera auctione au-
geri, quia sibi addito combustibili pōt per qualitates suas
actiuas formam cōbustibilis corrūpere, & tunc eius forma
M possit effici in pluri mā vt in mā vbi corrupta est forma
cōbustibilis. vel si nō, dicat causa quare non. ¶ Septimo,
rōnalis aia secundum veritatē est indiuisibilis. igit non extensi-
bilis in pluri mā, & sic auctio non est formę, prout exten-
dit in pluri materia. ¶ Octauo, si sic. tūc pars aucta nō
esset maior in fine auctionis, quam antea, ꝓbat. nam in tāta
materia se facit pars formę quantā capit porus, sed porus
nō est maior post quam ante. igit nec forma erit maior.
¶ Hęc sunt meliora argumēta quę fieri solēt contra Auerroem.
Multa alia fieri solent, quę ꝓpterea quia cōiter scribuntur,
sumque in alijs occupatus, nūc ad primum respōsum est, q
videlicet forma agit auctionē, & patit auctionē, vt enim for-
ma quibusdā qualitatibus affecta agit. vt vero apta effici in
pluri mā, recipit extēsionē. vt diximus. ¶ Ad 2m dōm,
q pars formę quę erat coextēsa parti materię resolutę, desi-
nit eē pars, non tamen desinit esse. cū enim forma & pars for-
mę nō sit partita ac diuisa, nisi quia recipit in mā mediā-
N tibus dimensionibus. igit cessante materia, cessat parti-
tio, non tamen cessat ipsa, quia non cessat maior pars materię.
¶ Ad 3m iā diximus nō eē incōueniēs aiam vegetatiuā
totā migrare de subiecto in subiectum non totaliter. nam ante augu-
mētū erat in subiecto alio secundum quid a subiecto in quo erit in fi-
ne augmenti, nō tamen est aliud simpliciter sed secundum quid, idem tamen
secundum maiorē partē. vt diximus in alia quōne. ¶ Ad 4m di-
cēdū, q nō dat vltimū instās corruptiōis materię nutri-
mēti. Sed bñ primū nō esse formę nutrimēti, quod est pri-
mum esse formę iductę. In quo primo mā preterita incipit
vna sub termino nouę formę, & sic non corrūpit mā nec
dimensio, quoniam mā est vna omnium & dimensio similiter, sed desi-
nit esse sub vna forma, vnoque termino dimēsionis, & inci-
pit eē sub alia forma, & sub nouo dimēsionum termino,
O mā enim nutrimēti vt prima, nō differt a mā nutriti. sed vt
secūda, vbi igit desinet eē mā formę nutrimenti. desinet
eē sub termino dimēsionū illius, & sic incipiet eē sub no-
ua forma & sub nouo termino, quę forma, quia est vna. ideo
mā erit vna, & quia plures habet partes, ideo & plures partes
materię, nō vt prima, sed vt secūda. Et hęc nō potuerūt in-
telligere recētiores. vnde nesciētes soluere hoc argumentum, con-
cesserūt penetrationē, alij mām corrūpi. alij dimēsionem
elidi a mā, & multos errores ꝓfessi sunt. ¶ Ad 5m aiad-
uerte q quāto forma est spūalior tāto potest eē in pluri
mā, loquendo de mā large. vnde quia deus est forma sūme
abstracta. ideo est vbique. Forma vero penitus mālis, quia
est penitus determinata ad vnū, nō pōt migrare nec ef-
fici in pluri mā. Uidemus enim q itētio coloris, quę est a lu-
mine facta spūalis, migrat de subiecto in subiectum, non autē
color ipse. causa autem est, quia spūale vt spūale eleuat a mā
& non ita depēdet a mā, sed potius ab agente, & cū possit
P eleuari a mā. potest effici in pluri mā. Primum gradum
spūalitatis videt habere vegetatiua forma, infra quam
nulla spūalitate participat, a qua ꝓcedunt animę secundum la-
titudinem difformem vsque ad summum spūale, quod est
deus. Et sic patet q vegetatiua potest effici in pluri mate-
ria, quia aliqua spūalitate participat, & sensitiua magis, & ra-
tionalis magis, elementarię formę cum sint infra gradū
formarum spūalium, non possunt effici in pluri mā, & sic
non nisi in mā in qua sunt. ¶ Tunc ad argumentum di-
cendum, q qualitatiua dispositio animę potest corrum-
pere formam nutrimenti. igit aliquā iducet, quia genera-
tio est eductio formę de mā in qua corrupta est forma.
Quidam concedūt q corrupta forma nutrimenti edu-
cit forma carnis in illius materia, mediante qua anima
vegetatiua efficit in pluri mā. Sed quia non euacuat, di-
cendum q nō oportet vt educat formam illa corrupta,
sed illud esset, quando ipsa nō posset effici in illa, & illam
Q informare, modo quia est forma spūalis. ideo potest in-
formare mām illius. qualitatiua igitur dispositio potest
corrumpere priorem, & nouam non inducere quādo pōt
antiqua illam informare, quando non. tūc inducit ne ma-
teria sit absque forma. ¶ Ad 6m patet solu. forma enim ignis
potest corrūpere per qualitatiuas dispositiones formam
combustibilis, non tamen illius materiam informare, quia
non est forma spiritualitate participās. secus in alijs ani-
mabus. ¶ Ad 7m dicendum, aliquam formam eē exten-
sibilem dupliciter in se, quia ipsa recipit extensionē. vel
in alio, quia ad ipsam sequitur extēsio in alio. modo ani-
ma rationalis potest effici in pluri materia, ideo potest
extendi secundo modo, quod sufficit. ¶ Ad octauum di-
cendū q porus efficitur maior postmodū, vel pars quę
erat porus efficit maior, non quia capit maius quam sit ca-
pax, sed quia formam effectam in pluri materia con-
sequitur maior extensio, partim quia membrum mol-
le est,

A le eſt, partim q̄a adhuc viget virtus auctiua, quę proce-
dente ętate euaneſcit, partim quia ipſa forma effecta in
pluri materia, vt ſic eſt cauſa maioris extenſionis. In di-
minutione ſecus eſt, membra dura ſunt, euanuit vis au-
ctiua, forma recipit in minori materia q̄ ſit ipſe porus.
Hęc de q̄ſtione hac difficillima dicta ſatis.

Qō 5ª ¶ Quęrūt 5°, vtrū calor nālis agat in humidū nāle reſol-
uendo ipm ꝯtinuo vſq3 ad finez vitę nālis. ¶ In iſto q̄-
ſito ſunt duę poſitiones. Una dicit ꝙ calor nālis ꝯtinuo
agit in humidū tā nāle q̄ꝫ cibale ipm reſoluēdo. Alexan
der ꝛ Albertus in multis locis tenēt ꝙ nō. In p̄ma poſi
tione adhuc q̄dā tenēt ꝙ calor nālis pōt reſoluere totuz
humorem nālē, ꝛ per ꝯn̄s ſeipm corrūpere per accn̄s, ēt
ſtante vita, vt ętbico tertię ſpēi. Ibi enim nihil humoris
nālis, nihilq3 caloris nālis remanet. Sed ſolus calor ex-
B traneus febrilis atq3 igneus. ꝛ hāc Monachus in libro
paruę technę ꝯtēdit, ꝛ plurimi p̄clariſſimi affirmāt. Aliq
vt Petrus Apponēſis ꝛ cęteri medici, ꝛ recētiores plu-
rimi voluerūt cū Monacho humorē poſſe reſolui, ꝛ ca-
lorem etiā infirmari ꝯtinuo per humoris reſolōnē, vez
vitā dicūt ſtare nālē, q̄ꝫdiu aliquid humoris nālis rema-
net, q̄ꝫ cito vo euaneſcit humor nālis calor extinguitur,
ꝛ inde mors accidit. hi nō ꝯcedūt ętbicū nihil habere ca
loris aut humoris nālis. ¶ Ut vo poſitiones hę appa-
reāt, pro p̄ma poſitione arguiť. Primo, q̄a ſi nihil humo
ris nālis ꝯſumiť, nulla eſſet neceſſitas alimēti, vel ſaltez
aīal ſine cibo lōgo tēpore viuere poſſet. ¶ Scđo, Ariſt.
cōparat in lib. de lōgitudine ꝛ breuitate vitę calorez flā-
mę, ꝛ humidū oleo. Sed flāma agit in oleum. igiť calor
nālis in humorē nālez. ¶ Tertio, ſpūs vitales reſoluū-
tur in nimio exercitio, ſed ſpūs ſunt p̄tes humoris natu-
C ralis. q̄re aliq̄d humoris nālis reſoluiť. ¶ Quarto, mē-
bra aīalis ſunt difformiter calida. igiť mutuo agūt ꝛ pa-
tiunť, ꝛ ſic ꝯtinua alteratiōe ſe reſoluūt. ¶ Quinto, me-
dici aiūt ꝯtinēs, vt aer calidus, exercitiū nimiū, ꝛ alię res
nō nāles auctę reſoluūt ſpūs. igiť humorez nālē. ¶ Se-
xto, agens nāle approximatū paſſo ſufficiēter diſpoſito
agit effectū, quē pōt. ſed calor nālis eſt ipſi humido paſ-
ſo ſufficiēter diſpoſito approximatus. igiť agit effectuz,
quē pōt, reſoluēdo. Pro ſecūda poſitione arguiť, quātū
req̄riť ꝛ ſufficit ꝑ introductione formę in mā, tātū req̄riť
ꝛ ſufficit pro eiuſdē formę in eadē mā ꝯſeruatione. igiť
quātū humidū fuit ꝑ gn̄atiōe, tātū ꝑ ꝯſeruatiōe, ꝛ ſic ni-
hil ipſius pōt reſolui. ¶ Scđo, forma non variata ſm
eſſentiā, nec ſm eē, quātū eguit pro eē, tātū ꝑ ꝯſeruatio-
ne. aliter ipſa ꝯſeruata differret a ſeipſa genita. ¶ Con-
tra vo poſitionē monachi arguūt. Primo, q̄a etbic⁹ nu-
triť. igiť nāli opatione afficitur, ſed illa nālis opatio eſt a
calore. igiť adeſt calor nālis. ¶ Scđo, ętbicus viuit, ſed
D vita eſt p̄ticipatio aīę nutritiuę in calore nāli. igiť hꝫ ali-
q̄d caloris nālis. ¶ Tertio, ętbicus pōt morbo putri la-
borare, ꝛ oīs morbus eiuſmodi eſt a nouo humore, q̄ p̄-
erat nālis. igiť in eo p̄fuit humor nālis. ¶ Mihi aūt vi-
deť in hac re nihil certi eē. Ideo ſuſtineo oēs p̄tes cuz ꝑ
teſtatione dicendi aliter, ſi aliter occurret.

¶ Ad p̄m pro p̄ma poſitione, dicerēt ꝙ neceſſitas alimē-
ti eſt nō ꝑ reſtauratiōe, ſed ꝑ ꝯfortatione, vt. vꝫ. humor
ille aliquātulū remolleſcat. ¶ Ad 2m dōm, ꝙ illa cōpa-
ratio nō eſt vera quantū ad oīa, ſed ꝙ ſicut flāma reſol-
uit ipm oleū, ſic calor nālis reddit humorez ipurū, nō tn̄
reſoluit. ¶ Ad 3m dicerēt ꝙ ſpūs non reſoluunť, ſꝫ red-
dūtur ipuri. ꝛ ideo egēt q̄ete, vt remolleſcant. ¶ Ad 4m
dicerēt, ꝙ agūt ꝛ patiunť nō reſolōnē, ſed impuritatem
quādā. ¶ Ad 5m pꝫ ſolo, faciūt eni non ad reſolōnē, ſed
ad ipuritatē humoris. ¶ Ad vltimū dōm, ꝙ agit nō re-

E ſoluēdo, ſed ipurū faciendo, ꝑꝑ cauſas datas. ¶ Ad ar-
gumenta alterius partis, oīa ſoluuntur vnico vbo, ꝙ mi-
nora req̄runť pro gn̄atione q̄ꝫ pro ꝯſeruatione, cā eſt, q̄e
cōſeruatio non eſt actio, at generatio eſt actio, modo ad
agendum plura requiruntur, vt patebit. 2. huius.

¶ Ad argumēta contra 3um monachi dici pōt. ¶ Ad p̄m
ꝙ ipſa ętbici nutritio eſt nālis ſibi, nō a calore ꝛ humo-
re genitalib⁹, ſed habituali, q̄ ob habitū nālis ſibi factus
eſt. ¶ Ad 2m dicerēt, ꝙ viuit per calorē habitualē, q̄ eſt
ſibi nālis, ꝛ ſic aīa p̄ticipat calore nāli, nō q̄dez genitali,
ſed nāli ab habitu. ¶ Ad 3m pꝫ ꝑ idē, pōt eni calor ha-
bitualis effici ętbico p̄ternālis, q̄a poſſunt humores idiſ-
poni, ꝛ erit ſibi p̄ternālis ꝑ quāto cōtra nām caloris ha-
bitualis. Illud tn̄ te latere nolo ꝓbabilius ſuſtētari poſ-
ſe humidū nāle a calore poſſe reſolui, nō q̄dē in toto (vt
monachus voluit) ſed in p̄te, cuiuſq3 reſolō in toto mors
F eſt. Hęc eni poſitio cęteris ideo ꝓbabilior eſt, q̄a ad eaz
minora ſequunť. rſtq3 facilis. Iuxta quā opꝫ ꝯcedere re-
ſolutionē hāc eſſe ꝯtinuam ſm tempus vitę totū. vtrum
vo continua ſm diſpoſitionem, dicetur tādem.

Qō 6ª ¶ Quęrunt 6°. vtrū auctio ſit motus cōtinuus. recētiores
dixerūt auctionē particularē vni⁹ particulę. vt vnius po
ri eſſe ꝯtinuā, qđ ꝓbāt, q̄a oīs motus eſt vnus mot⁹, ꝛ oīs
vnus motus eſt ꝯtinuus. Quare auctio hęc continua eſt.
¶ Scđo, ſi nō eſſet ꝯtinua. tūc aliqua auctio eēt in nō tē-
pore, ꝛ ſic motus eēt in nō tpe. Scđo dixerūt auctionez
totalē, non q̄dē a p̄ncipio vitę vſq3 ad mortē, ſed a prin
cipio vitę vſq3 ad terminuz tp̄is auctionis, ablatis. vꝫ. i-
pedimētis. poſſe eē ꝯtinuā ſm tp̄s, hoc eſt nullū eē dare
tp̄s, in quo auctio eius nō ſit, nō tn̄ ꝯtinuā ſm ſubiectuz
aut diſpōnē. Dico p̄mo ablatis impedimētis, q̄a forſitan
exiſtēte morbo aliquo, poſſet viuēs nō augeri. Dico nō
ſm diſpōnē ꝛ ſubtū, q̄a ſit in diuerſis poris inuicē nō cō
G tinuis, ꝛ per diuerſas diſpōnes non ſubordinatas. Hanc
poſitionē perſuadēt, q̄a poſitis oībus cauſis ſufficiētib⁹
pro effectu ꝓducendo ꝯtinuo, poniť effectus ipſe conti-
nuo, ſed in ipſo viuo ſano ponunť continuo omnes cauſę
auctionis actu, vt aīa, calor, potentia, mā, vt nutrimen-
tū, ꝛ finis. igiť ſemꝑ erit ꝛ cōtinuo auctio. Hęc poſitio ꝛ
ſibi nō cōſentit, ꝛ ꝯdicit Auerroi ꝛ rōni eius. ſibi q̄dē, q̄a
ſi q̄libet pars aucti augeť. vt ſolida ꝑ iuxtapoſitionē, po
roſa per intus ſuſceptionē. oēs partes ſimul ꝛ ꝯtinue au-
gebunť. igiť cū tp̄s ſit ꝯtinuū, mobile ꝯtinuū, ꝛ diſpōnes
etiā partiū cōtinuę, oīno mot⁹ hic dꝫ dici cōtinuus, maxi
me a quātitate vna ꝛ ꝯtinua denoīante ſubꝫ vnū. Auer-
roi vo. nā 3° phyſicę auſcultationis. cō. 6. aīt. ꝙ mot⁹ au-
ctionis de initio ad finē cōponiť plurib⁹ motib⁹, ꝛ pluri-
bus q̄etibus. Arguit aūt hoc, q̄a ſi auctio quātitatis digi-
talis fieret adequate in anno, tūc cuilibet parti anni cor-
reſpōderet aliqua pars digitalis quātitatis, ꝛ ſic cuilibet
parti ſenſibili anni correſpōderet aliq̄ pars ſenſibilis il-
H lius digitalis quātitatis, cui⁹ oppoſituz docet experiētia.
Propter hęc teneo ꝙ nec auctio vnius pori, nec auctio
totalis eſt cōtinua, ſꝫ q̄libet ſit motus. Et rō eſt hęc, ꝙ au-
ctio vel eſt aggeneratio vel ꝯn̄s ad aggenerationē, ſꝫ ge-
neratio ſit per minima. qđlibet aūt minimuz gn̄ať in in-
ſtāti. ꝛ ideo eſt minimū. Et ad hoc valet rō Auerrois. nā
vbi in q̄lꝫ inſtāti anni aliq̄d digitalis quātitatis aggene-
rareť, cū nō poſſit illđ eē minus minimo, tūc quot inſtā-
tia in anno ſūt, tot minima. Et cū īfinita ſint īſtātia in an-
no. Infinita erūt minima, ꝛ ſic totū auctū erit īfinitū.

¶ Tūc ad p̄m dōm, ꝙ auctio nō eſt motus continuus, nec
vnus mot⁹ vnitate ꝯtinuitatis, ꝛ tn̄ eſt motus. ¶ Ad 2m
dicerēt ꝙ ſolū de rōne motus localis eſt ſucceſſio ꝛ con-
tinuitas, imo pōt eſſe aliq̄ trāſmutatio ſubito, ꝛ eē mo:⁹,

I eē enī successiuū nō est de rōne motus. mistio enī successiua est, ₇ tñ nō est motus, nec esse subito tollit rōnē motus, cū alteratio velox ₇ auctio possint eē subito, ₇ tamē sunt motus, sed differūt penes subiecta. nā subiectū motus est ens in actu, at subiectū gñationis est ens in potētia. ¶ Solū tñ de rōne motus localis est eē ꝯtinuū ₇ successiuū, q₂ ille est supra spatium ₇ a mobili in eo ꝙ quāta, ceteri ad formā in eo ꝙ nālis, mō quātū vt quātū nō est determinatū ad maximū, nec ad minimū, at nāle bñ. ¶ Ad 3ᵐ dōm/ꝙ adsunt oēs causę auctionis. ideo adest auctio, vt est apta fieri, mō cum ipsa non possit fieri nisi per minima. ideo non successiue cōtinuo fit, ₇ sic est impedimētū

K ex parte rei agendę. Hęc de continuitate auctionis.

Questio 7ª ¶ Septimo q̄rit/vtrū rarefactio sit augmētatio. Et vr ꝙ nō, q₂ auctio fit aliquo adueniente, at rarefactio effici pōt nullo adueniēte. igr̄ rarefactio nō est auctio. ¶ In isto q̄sito. Primo aiaduerte, vt colligit̄ in 4ᵒ auscultationis physicę. cō. 84. ₇. 7. eiusdē. cō. 15. ꝙ densum id dr̄, qđ h₃ multū de mā sub parua extēsione. rarū xᴼ cōtra parum de mā, sub multa extēsione. ¶ S₃ dices 5. pmo vel mā h₃ partes/vel nō. vbi h₃, vel actu, vł potētia, si actu, igr̄ est corpus. Si potētia, tunc actu nec multa, nec parua dicet̄. at si ptes nō h₃, nec plus, nec minus dici potest. Scdo/mā h₃ plus ₇ minus a dimēsione, dimensio a forma, vt dicit Auer. in libro de suba orbis. igr̄ nō pōt dici aliqđ hīe plus de mā q̄ de forma, nec ecōtra, qū quidem sese ꝯsequunt̄, pp hęc saluo meliori iudicio. ₇ cum ꝓtestatione dicēdi aliter. si aliter occurrerit, dico ꝙ plus ₇ mi-

L nus dicunt̄ saltē ƒ₃ dici ad aliqđ, ppterea plus dr̄ respectu minoris, ₇ minus respectu maioris. vel (vt alij placet) plus dr̄ respectu mediocris, ₇ minus siłr respcū mediȷ. Ulterius accipio ꝙ ptes dicunt̄ mā totius. 2ᵒ physicę auscultatiōis, ₇ nō qdē infinitę ptes. S₃ minimę quę possunt p se existere, ac seorsum sentiri. tūc dcm̄ Phi intelligo. rarū est qđ h₃ minus de mā, h̄ est miora minima q̄ mediocre. densum xᴼ, plura q̄ mediocre. Cā est, q₂ densum ꝯtinet mediocre ₇ vltra. igr̄ oia minima mediocris ꝯtinet ₇ vltra. rarū xᴼ deficit a cōtinētia minimoꝝ mediocris. Ex hoc appet ꝙ mā nō pōt dici rara nec densa, qū nō est in actu, nec plus nec minᵘˢ nisi interminate, ₇ p ꝯñs nō potest esse id quo aliqđ dicet̄ rarū, aut densum. ¶ Scdo aiaduerte ꝙ auctio pōt esse duplex. quātitatiua, ₇ vitalis, vt quātitatiua abstrahit a gñatiōe. pōt enim effici aliqđ sub maiori quātitate, nihil in eo genito, vt si rarefiat ignis vel aer, nullo genito. at vitalis auctio ea ē, quę cū sit quātitatiua. de 2ᵒ signato cōnotat alicuiᵘˢ rei generationē in ipso viuo, vt diximus. Hāc distīonem inuit Auer. in hoc p̄. cō. 38. His acceptis, recētiores volūt p̄ ꝙ rarefactio sit auctio quātitatiua, ₇ condēsatio diminutio

M quātitatiua. ad hūc sensum, ꝙ rarefactio terminat̄ ad nouā quātitatē. siłr ₇ ꝯdēsatio, ₇ sic non differt ab auctione quātitatiua. Probāt pmo. rarefactio est motᵘ ad quātitatē, q₂ per rarefactionē corpus efficit̄ maius q̄ erat. igr̄ est auctio. Scdo p rarefactionē in suba variant̄ termini de pđito quātitatis. igr̄ auctio. Tertio p rarefactionē noua quātitas icipit, q₂ quātitas est alia a re quāta. igr̄ auctio. Scdo/dicūt ꝙ rarefactio non est auctio vitalis, nec ꝯdēsatio est diminutio vitalis, ₇ hoc q₂ auctio vitalis fit per intus susceptionē, mō aliqđ rarefit vel ꝯdēsat̄ nullo suscepto, aiūt tñ ꝙ rarefactio est magis motus ad quantitatē, q̄ auctio vitalis. nā per rarefactionē noua acqrit̄ quātitas, at per vitalē auctionē pcedēti quātitati aliq̄ superaddit̄. ¶ Sed pace hoꝝ dixeris, hoc est delirare. pᵒ enī ꝯclusio est ꝯ Auerroē ₇ rōnes. cōtra Auerroē qdem, q₂ ipse demōstrauit in libro de suba orbis. ₇ nos ibidem, dimēsiones tres eē materię coęternas. ¶ Cōtra ratiōes N xᴼ. p̄ q₂ rarefactio ₇ ꝯdensatio fieri possunt sola latiōe. vt in aere p₃ in vesica ꝯstituto. digitis enī compssus condensat̄. at naturę pmissus. rarefit. ¶ Scdo/qđ imediate ꝯseqtur subam, nō pōt acqri vel deperdi, nisi suba acqsita vel depdita. Sed quātitas imediate fundat̄ in suba, imo ab aliqbus ponit̄ suba, vt cōstat, q₂ substat vt suba accntibᵘˢ. ¶ Tertio/vt dr̄ in libro de morte. oē accidens qđ corrūpit̄, vel per se a cōtrario corrūpit̄, aut ad corruptionē subiecti, aut a ꝯ̄rio per accn̄s. S₃ in rarefactiōe pura, nec suba aliq̄ desinit, nec succedit subę ꝯ̄riū p se nec p accn̄s. igr̄ volūtariū est dicere ipsam corrūpi. Ex hoc ap- O paret, ꝙ nec magis nec minus, imo forte minᵘˢ rarefactio est motus ad quātitatē q̄ vitalis auctio. nā nec p vnam, nec p aliā noua quantitas acqrit̄. ¶ Pro solone igr̄ ad q̄situm. aiaduerte ꝙ duplex est raritas siue dēsitas apud Auer. 4. physi. cō. 88. vna q̄litatiua de quarta specie q̄litatis, ₇ hęc semp seqtur calidū siue frigidū, siue aliqđ genitū quale aut quātū, siue motū localē, vel aliquā causam nālem. Alia est raritas siue dēsitas quātitatiua, ₇ hęc est in quātitate, vt densum ₇ remissum in q̄litate. Uerū hęc in quātitate dici solent magnū ₇ paruū, plus aut minus. Illa xᴼ in qualitate intēsum ₇ remissum. differūt aūt. nam quātitatiua pōt itelligi stare sine q̄litatiua, vt in cubo separato a nālibus, si poneret̄ in aere vel aq̄. faceret enim (vt dicit Ariˢᵗᵒ) latera distare. Scdo differunt, q₂ raritas qualitatiua nō pōt intēdi quin quātitatiua itelligat̄ intendi, ₇ de facto ita sit. at pōt quātitatiua saltē itelligi intendi, nulla qualitatiua intēsa, q₂ prior pōt abstrahi a poste- P riori. Per hęc p₃ in quo differūt quātitatiua auctio ₇ rarefactio. Auctio enī quātitatiua est ad raritatē quātitatiuam, q₂ per ipsam variant̄ termini de pdicamēto quātitatis, nō tñ quātitas ipsa. at rarefactio est motus ad q̄litatiuā raritatē. ecōtra dicat̄ de diminutiōe ₇ ꝯdēsatiōe. Et qm̄ motus distinguunt̄ penes terminos ad quos. 5. physicoꝝ. cō. 9. ideo hęc differunt specie ₇ gñe. Ex hoc apparet ꝙ cū auctiōe vitali sunt tria cōnotata, ₇ vnū pncipale. Primum est gñatio formę in mā nutrimēti. Scdm est rarefactio, q̄ raritas q̄litatiua acqrit̄. Tertium est motus localis, q̄ auctū maiorē occupat lociī. Principale xᴼ, vñ nomē retinet auctiōis ē acqsitio raritatis quātitatiuę. Et sic hęc quattuor sunt de rōne auctionis vt vitalis, q̄ non sunt de rōne auctionis, vt auctio, nō tñ sunt ęque primo de rōne illius. Tūc p₃ ꝙ auctio vitalis magis ppie est motus ad quantitatē q̄ rarefactio. nā p illā saltē raritas quātitatiua variat̄, at per hāc minime. ¶ S₃ supra hęc Q est magna dubitatio, q₂ si cū auctiōe vitali sunt cōnexi illi tres motus, vtpote gñatio particulę minimę, rarefactio. ₇ motus localis. tūc rarefactio ₇ motᵘ localis essent subito. nā 3ᵒ physic. cō. 6. ₇. 8. physi. cō. 23. auctio fit in instāti, ₇ est momētaneus motus. igr̄ cum illi alij motᵘ erūt sibi cōnexi. tūc oēs erūt in instāti. Hoc est ꝯ Auer. met illis ipsis in locis, vbi solū localē vult motū eē successiuū, ₇ ꝯtinuum. Ceteri xᴼ vident̄ cōponi ex pluribᵘˢ motibus momētaneis. ₇ quietibᵘˢ tēporalibᵘˢ. Dicerē p nūc cū ꝓtestatione dicēdi aliter. Hoc nō eē incōueniens p accn̄s, imo dico ꝙ sicut gñatio fit subito, q₂ qđlz minimū gñat̄ subito, sic auctio subito, ₇ ceteri. h̄ aūt illis cōpetit p accidensᵘˢ, p quāto sūt cōnexi gñatiōi ₇ auctiōi. ¶ Per h̄ p₃ rñsio ad rōnes recētioꝝ. h̄ de auctiōe dicta satis sint.

¶ Illud pnomē hoc pōt referri ad nutrimentū, ₇ tūc solsuit̄ obiectio tacita ƒm Philoponū, dcm̄ est enī ꝙ nutrimentū quādo nutrit tm̄, ₇ nō auget, ƒm solā formā agit, non aūt ƒm quātū, in quo suū eē h₃. q̄ posset qs suspicari, ꝙ forma nutrimēti quatenus nutrit, vere sepata est a materia, Recognita

A materia, tollit ergo hoc dubiũ (ꝛ inqt) Hoc autẽ. s. nutri-
mentũ, quatenus nutrit, ꝛ non auget, spẽs sine mã, vt fi-
stula potẽtia aliqua in mã est, silr aliud ẽt qdcũqȝ orga-
nuȝ. Ergo nutrimẽtũ nõ est simplr forma sine mã, sȝ co
mõ quo fistula, vel qdvis organoꝝ est potentia imãlis,
in mã tñ exñs, ꝛ sic lȝ sit potẽtia imãlis, est exñs in mã,
vel hoc pnomẽ referri potest (vt Alexãder exponit) ad
carnẽ fm formã, verũ est eni q caro vt caro quanta au-
get, vt caro nutrit, mõ qs dicet carnẽ vt caro est, eẽ for
maȝ sine mã, ideo inqt. Hoc aũt. s. caro spẽs sine mã, vt
fistula potẽtia aliq in mã est. Silr ꝛ sicut aliqd qdcũqȝ
organũ, qdlibet eni organũ potẽtia imãlis formalr exi-
stens, in mã est. ¶ Quo vo ad vba attinet, vbuȝ fistula
grece est αὐλός, aulos, verũ Arist accepit p ol forma
artificiali plixa, q est potentia formalr imãlis in mã tñ
existẽs, vt notaret eadẽ rõne esse de carne, q vt caro sal-
B uari põt nõ vt quãta, in quãto tñ existẽs. Tũc redit ad
dñiam inter augmẽtatiuũ, ꝛ nutritiuũ, sunt eni hẽ subto
eadem, rõne tñ differũt. vñ dicit. Si aũt aliq aduenerit
mã exñs potẽtia fistula, hñs ꝛ quãtũ potẽtia, non quod
simplr sit nõ quãtũ, sed exñs potẽtia tãtũ, quãtũ fistula
vel caro, hẽ. s. ptes formales erũt maiores fistulę, hoc est
forma fistulę maior erit. Sũpsit eniȝ formales ptes (vt
Philoponus inqt) pro forma. Deinde sequunt illa vba.
[Si aũt amplius facere nõ põt.] vbi fm Philoponuȝ
cũ dixit qd sit augumẽtatio, nũc vult exponere qd sit di
minutio, vbi debes scire fm Philoponum, q quãdo id
qd aduenit, superat augumẽtatiuã potẽtiã, ita vt maius
sit q̃ facultas possit ꝯuertere, tũc maior pars nutrimen
ti diffluit, ac in supfluitates trãsit, ꝛ parũ trãsit in subam
mẽbroꝝ, ꝛ hoc pacto fit diminutio. Et hoc declarat exẽ
plo vini, cui si apponet de aq, ita vt nõ exuperet po^{am}
C vini, trãsit in vinũ, ꝛ auget vinũ, at si aqua superat po^{am}
vini factiuã, tũc diminuit vinũ, ꝛ intelligo (vt Philopo
nus inqt) q diminuit nõ vinũ in quãto, sed in vinifacti-
ua potẽtia. vñ inqt. Si aũt amplius facere nõ põt, sed vt
aqua vino semp amplius atqȝ amplius ꝛ paulatine mi-
sta, in fine aquaticũ facit, ꝛ aquã, sic supple nutrimẽtuȝ,
cũ superat potẽtiã nutritiuã, tũc diminutionẽ facit quã-
ti. Est eniȝ maior materię depditio q̃ instauratio. Ma-
net tñ spẽs eius qd diminuit vsqȝ in fineȝ vitę, qa suffi-
cit nutrire, augere vo nõ. Imaginat eni Philopon tria
tempora. Primũ in quo plus potẽtia existẽs in mẽbro
põt ꝯuertere de sanguine apposito, q̃ apponat, ꝛ sic de
mã plus trãsit in mẽbra q̃ de ea diffluat. Aliud est tps,
in quo minus potẽtia de sanguie apposito cõuertere po
test, q̃ apponatur, ꝛ sic plus de mã diffluit, q̃ cõuertat
in mẽbra, ꝛ hoc est ętas diminutionis. Aliud est tps, in q
ęqualr põt potentia cõuertere, ꝛ nutrimentũ apponi, ꝛ
hęc est ętas cõsistentię. Veꝝ vñ sit hęc facultatis dimi-
D nutio, ꝛ vñ auctio, ꝛ de tẽpoꝝ determinatione alĩs dice-
mus, nunc vo Philoponus tñ asserit, qm pma ętas est
calida ꝛ humida, ideo ibi est mã, ꝛ agens, humidũ extẽ-
sibile, calidũ effectiuũ extẽsionis, ideo mẽbra sũt augu-
mẽtabilia ꝛ virtus coꝝ apta augere. Vltima est frigida
ꝛ sicca, ꝛ sic mẽbra facta sunt extẽsioni inepta, ꝛ calidum
agẽs extẽsionem, deficit. Media vo ętas in his qlitati-
bus media est, ꝛ ppea in his actionibus media est. Ex q
sequit Philoponũ p virtutẽ intellexisse calidũ regula-
tuȝ ipsa aĩa, cuius est instrm. Aiaduerte tñ q in senectu-
te nõ solũ de nutrimẽto minus cõuertit in mẽbra, sȝ ob
caloris debilitatẽ minus generat, ꝛ ita mẽbra diminuit
ꝛ pp paucitatẽ nutrimẽti qd generat, ꝛ pp paucitatem
ꝯuersionis nutrimẽti geniti in mẽbra, q ob siccitatẽ ex-
tensioni sunt inepta, veꝝ de his alibi. ¶ In cõmẽtarys

querit pmo, vtrũ augumẽtatio pprie dicta sit gñatio, p° B
positio asserit, q augumẽtatio sit generatio, nõ qdẽ ab- De p° qõne
solute, sed aggeneratio, qm est gñatio maioris substãtię in cõmẽ.
q̃ prius erat per hoc qd aliq pars subę generatur, q ap
ponit partib subę, quę prius erãt. Cõtra hãc positionẽ
in cõmentarys trib rõnibus obiecimus, veruȝ potissi-
ma rõ contra hanc positionẽ est illa, qm Arist vbiqȝ q̃-
tuor motus siue mutationis spẽs distinxit ad quãtitatẽ,
augumẽtationẽ, ad vbi, motũ localẽ siue lationẽ, ad sub
stãtiaȝ, gñationẽ, ad qualitatẽ, alterationeȝ. g sicut gene-
ratio est formalr ad subam, ꝛ alteratio formalr ad qli-
tatẽ, ꝛ latio formalr ad vbi, ita augumẽtatio ad quãtita-
tem formalr maioreȝ q̃ prius erat. Vñ Auer. vbiqȝ as-
serit specificã motuũ ꝛ mutationuȝ dñiam eẽ pp specifi-
cam differẽtiaȝ terminoꝝ ad quos, qm motus, ꝛ termi- F
nus motus sunt eiusdẽ spẽi, imo nõ differunt nisi penes
magis ꝛ minus, vel penes fluxũ ꝛ factuȝ. Propterea in
cõmẽtarys diximus gñationẽ ptis esse necessariã augu
mẽtationi, tãq̃ aliqd necessario coexactum, formalr tñ
dicebamus augumẽtationẽ eẽ acqsitionẽ maioris quã-
titatis q̃ prius erat eius formę, q auget. Cõtra quã posi
tionẽ duas dubitationes fecimus, nũc facimus ꝛ tertiã,
qa hac positione data, tũc auctio nõ eẽt per se mot, qm
quãtitas maior nõ acqrit nisi pcedente gñatione ptis, g
fit per accñs ad mutationẽ alterius. ¶ P. De augume-
tatione quõ fiat p minima, nõ satis bene in cõmẽtarys
explicat. ¶ Ad primã dõm, q gñationẽ partis psuppo
ni esse põt, aut tãq̃ id sine quo nõ, aut tanq̃ id p qd, qm
aliqd acqrit p mutationẽ pcedenteȝ tẽpore vel nã tãq̃ G
per id, per qd hoc acqrit p accñs, vt relationes ꝛ id ge-
nus, quãdo vo tãq̃ p id sine quo nõ, põt dici per se acq-
ri, suba eni per se acqrit, sed nõ sine alteratione. Cã vo
qre quãtitas nõ per acqsitioneȝ subę acqrit, tãq̃ p id p
quod est, qa quãtitas est p se variabilis fm maius extẽ-
sum, ꝛ minus extẽsuȝ. Relationes vo p se non sunt va-
riabiles nisi rõne eius, qd pcedit. pȝ g gñationẽ subę esse
necessariã ad augumẽtationẽ tãq̃ id sine quo nõ, ꝛ non
tãq̃ id per qd. ¶ Ad 2^{am} dubitationẽ dõȝ, q auctio nõ
fit per minima imaginãdo de nutrimẽto vnũ minimuȝ
ꝯuerti in nutritũ ad oĩa eius qd auget mẽbra, ꝛ postea
de eodẽ nutrimẽto aliud minimũ successiue, hoc eni est
impoẽ, sed est imaginãdũ membro augẽdo in diuersis
partib iuxtaponi plura nutrimẽti minima delata ad il-
lud p venulas minimas fm Philoponum, vel p poros
fm Auer. ꝛ sic iuxtaposita subito cõuerti in mẽbrũ. Ite-
rũ post hęc imaginãdũ est alia iuxtaponi, ꝛ iterũ subito
cõuerti, ꝛ hoc toties fieri donec iuxtaponunt minima p
attractionẽ ad poros, vel ad origines venaꝝ, q iuxtapo- H
nunt mẽbro, ꝛ sic auctio erit motus successiuus, nõ aũt
ꝯtinuus, vt Auer. pbat 3° physicoꝝ. c. 8. Hęc de dubita- Com. 6.
tionib, sed vnũ restat, nã Arist in textu posuit dñiaȝ in Com. 23
ter nutrimẽtũ ꝛ augumẽtatiuum, ꝛ voluit, q panis quo
est potẽtia caro absolute, est nutrimentũ, quo vo est po
tentia caro quãta est augumẽtatiuũ. g augumẽtationis
terminus est caro quãta, ꝛ nõ quãtas absolute, nec caro
absolute. ¶ P. Auer. in cõmẽto dixit qd non quãtitas,
vt quãtitas, nec caro, vt caro auget, sed vel quãtitas for
mata, vel forma carnis quãta, quã rẽ Philoponus etiaȝ
asseruit. Põt ergo dici q terminus auctiõis põt itelligi
duplr, aut totalis, ꝛ sic est caro quanta, vel forma carnis
vt quãta, ꝛ si hoc pacto Iuniores itellexerũt, bene dixe-
rũt. Aut formalis, ꝛ sic est quãtitas maior q̃ prius fuit,
eius formę, q facta est in maiori mã q̃ prius erat, ꝛ hoc
nõ negant Auer. ꝛ Philoponus. Sȝ circa hęc qrit vtrũ
auctio sit subitaria, ꝛ dõm q qtuor acqsitiões sunt subi-

A rl,nisi alter℞ 3riū corrūpať.ğ opʒ nāle būidū corrūpi ab ipso sicco ꝛ cōmisto. ℂ Sexto rursus q̄riť/vtrūʒ auctio sit motus cōtinuus. vbi optime dcm̄ est, ꝙ nec auctio p/ticularis,q̄ est p corruptionē vnius minimi nutrimēta/lis,nec auctio totalis est motus ꝯtinuus,qm̄ quouis mō fiat auctio est/aut ipsa gñatio for^e in maiore mā q̄ pus erat,aut in eodē instāti cū hac gñatione. At cū hęc generatio sit subitaria.ğ auctio est subitaria,est tñ verū ꝙ auctio particularis fit p corruptionē vnius minimi nutri/mētalis,totalis ꝟo quo ad subiū fit p corruptionē mul/to℞ minimo℞ nutrimēti,nō per hoc ꝙ illa minima su/

B scipianť in poris,sed p hoc ꝙ apponuntur mēbris p venulas delata(vt dicit Philoponus.) ℂ Septimo q̄riť/ vtrū rarefactio sit augmentatio. vbi optime qō dilucidať. Unū tñ est sciendū ꝙ in instāti est gñatio formę in maiori mā q̄ prius erat, ꝛ augmentatio, ꝛ rarefactio, ꝛ occupatio maioris loci,q̄ id qō auctū est prius occupabat. Ue℞ hęc occupatio maioris loci nō est motus localis,qm̄ nec rectus de loco ad locū,nec circularis circa locuʒ, vt ꝓbauit Ari^les,est tñ acqsitio eiusdeʒ loci sub maiori extēsione q̄ prius erat, ꝛ sic talē occupationē eē subitariam nō est absurdū. Rarefactionē ꝟo, ꝛ augmentationē fieri in instāti est manifestū p se in cōpluribꝰ locis,pʒ ergo ex hac positione nō seq motū localē fieri in instanti,sed solū rarefactionē, ꝛ auctioneʒ fieri in istāti. ꝛ

C causa est,ga occupatio maioris loci non est motus localis,sed generatio loci in maiori subto q̄ prius erat. Hęc de augmentatione satis sint.

Tex.anti. cōmē. ℂ Quoniā autē opʒ primuʒ de mā ꝛ de vocatis elemētis dicere/siue sint:siue nō/ ꝛ vtrū sempiternuʒ sit vnūquodqʒ/aut generet̄ aliquo mō, ꝛ si generet̄, vtrū ex seinuicē generenť oia eodē mō,aut aliqđ primū co℞ vnū sit,necesse est prius vtiqʒ dicere de quibꝰ indeterminate dicitur nunc.

Dilucida^o te.L.eiusdē. ℂ Qm̄ ꝟo opʒ primum dicere de mā, deqʒ his,quę vocanť elementa,siue sint, siue non, vtrū. vʒ. vnūqđqʒ sempiternū sit. aut aliqua ex parte genitū. ꝛ si generenť. vtrū generenť omnia ex inuicem modo eodē. vel eoruʒ sit

D vnū qđdam primū. Necesse itaqʒ dicere ea. de quibus indeterminate dicitur nunc.

Com.121. ℂ De mistura/actione/ꝛ passione/deqʒ. tactu ꝓponēs dicere,cām tractatus assignās,tale proponit enthymema. vʒ.opʒ de elemētis tractare in libro 2°: vʒ. vtrū sint ęterna,an gñabilia. ꝛ si gñabilia. vtrū reciproce,an vnum sit primū īgenitū.igiť opʒ de tactu,actiōe, ꝛ mistura agere. (ingt) Qm̄ ꝟo opʒ primū dicere de mā,deqʒ hisq̄ vocanť elemēta. ꝛ hoc siue sint vocata ꝛ vera elemēta,siue nō vera,sed vocata tm̄,qđ dicit pp positionē suā,ga verum elemētū est mā. 5° metaph. dicere dico. Utruʒ. vʒ. vnūquodqʒ sit sempiternū ₰m se, ꝛ qđlibet sui,aut aliq̄ ex parte genitū. ęternum ₰m totum. Et si generenť aliq̄ ex parte, vtrū generenť oia ex inuicē mō eodē, h est mutuo,ita vt qđlibet trāsmuteť in qđlibet. vel eo℞ sit vnuʒ qđdā ꝑmū. ex quo cętera fiāt,ipm̄ tñ sit īgenitū, vt dicūt physici. Necesse itaqʒ est dicere ea. vʒ. misturaʒ,tactū, ꝛ actionē,de qbꝰ nūc nr̄o tpe dr̄ interminate, ꝛ satis cōfuse. Hoc est enthymema ꝯcludens intentionem.

Recog̃nes ℂ Ari^les vsqʒ ad pñteʒ locū plura disseruit,ꝑmo gdē falsas veterū de gñatiōe opiniones. 2° ꝟo de gñatione ipsa vliter. 3° de differētia iter generationē ꝛ alterationem, ꝛ de alteratione ipsa, ꝛ quo mō differt ab ea mutatione,q̄ est ₰m locū. 4° qūo differt ab augmētatione, ꝛ de ipsa augmētatione gdnaʒ augmentatio sit, ꝛ gd id,qđ augetur, ꝛ quo augeť, ꝛ gs modus sit,₰m quē augenť,quę

E augenť, hęc q̄tuor hactenus. Sʒ gd facturus sit post h. Philoponus ait ꝯñs esse euʒ dicere de gñatione co℞, q̄ singulariter gñanť, vtpote de gñatione co℞,quę in metheoro fiūt,de gñatione metallo℞/ꝛ lapidū,de gñatione plantarū, ꝛ de gñatione aialiū,hęc eniʒ singulr ac seorsum gñantur. Cū ğ de his sit dicturus, ꝛ opus sit, vt g disceptaturus sit de gñatiōe singulari ꝑus disserat de materia ꝓxima vnicuiqʒ gñationi,vtpote q̄naʒ sit mā,quę subiecta est metheoris,q̄naʒ sit,quę metallis, ꝛ reliquis eodē mō. Sed vt sermo,qui est de mā simplr̄,q̄ cōiter oibus nālibꝰ est subta,de qua in physicis nos docuit,ꝑ/

F cedit sermonē,qui est de nālibꝰ oibus,ita ēt opus est, vt sermo,qui est de mā ꝓxima eo℞,quę singulr̄ gñanť,ꝑcedat eū,qui de gñatione particulariū, ꝛ de mā,q̄ subta est vnicuiqʒ ipso℞. Hęc autē mā particularis cōiter accepta sunt elnta.ğ necessariū erat ꝑassumere sermoneʒ de elntis,nō eni ꝓpria cuiqʒ mā inueniri pōt,nisi elnta ꝑficianť. Hęc eni cōiter post primā mām oibꝰ sunt subiecta,tāq̄ corporea mā oium co℞,q̄ generanť. Jccirco ꝑ de elntis sermone aggrediť 2° huius,anteq̄ ad singularum rerū gñationē ꝓficiscatur, ꝛ q̄rit num hęc gñabilia sint an ingñabilia ꝛ īmutabilia, vt videbať Empedo. et si gñabilia,num ex inuicē,an ex alio quodā, ꝛ si ex inuiceʒ/ num pari pacto oia in oia mutenť,an sit aliqđ ipo℞ ꝑ^m,

G ex quo alia mutenť, vel mā reliqs subta, vt videť Thaleti gdeʒ aqua, Anaximeni ꝟo aer, Heraclito aūt igni, verū etiā q̄rit,si q̄tuor nūero,an plura. ꝛ dicet ꝙ q̄tuor sola, ꝛ sic terminať scđs liber huius. Jn libris aūt de cęlo q̄siuit de elntis, ꝛ demōstrauit ꝙ sermo de elntis ordine primus est. Amplius ꝙ neqʒ ingñabilia sunt,neqʒ incorruptibilia, ꝛ ꝙ nō ex alio quodā subto generenť, ꝛ ꝙ nō sunt īfinita,sed finita. Quot tñ hęc sint, vel quo pacto ex inuicē generenť, in illis dicere supsedit,ga in h libro de illis erat dicturus. Ex his ğ quę Philoponus inquit,colligiť intētio libri pñtis, ꝛ causa intētiōis. est eniʒ intētio disserere de elntis,q̄lia ꝛ quot sint, ꝛ qūo ex inuicem generenť. Cā intētionis est,ga est dicturus de singulari gñatione rerū nāliū,ante quē tractatū opʒ agere de mā singulari corporea, vliter tñ. Post hęc ad intētionē pñtis sermonis descēdamus, ꝛ dicamus ꝙ sunt q̄daʒ, q̄ pręcedūt sermonē de elntis,quę cū indearticulata sint, impoſle est facere sermoneʒ de elntis,ideo de illis ꝓponit dicere,q̄ sunt tria gd sit mistio,gd facere ꝛ pati, ꝛ gd

H sit tactus. vñ dicit. Qm̄ aūt opʒ primuʒ de mā, ꝛ de vocatis elntis dicere/siue sint/siue non. ¶ Quo ꝟo ad ꝟba attinet,qm̄ ꝓposuit dicere de mā,ne quis credat eū velle dicere de ꝑma mā incorporea,de qua iā dixit in physicis,iccirco addidit ꝛ de vocatis elntis. q.d. de mā,q̄ gdem est vocata elnta. Hęc Philoponus. Sʒ dici pōt,ꝙ Ari^les 2° huius de vtrisqʒ dicit,qm̄ tā de incorporea materia q̄ de vocatis elntis, vt patebit, verū de īcorporea mā dicit p accñs, vt exponat mām corporeā,q̄ sunt elemēta. Dixit ꝟo vocata(vt Philoponus ingt) Qm̄ nōdum demōstrauit,ꝙ hęc sunt elnta. vel dixit vocata,ga q̄tuor hęc elnta non ꝓprie sunt elnta,sed mā ꝑma est ꝓprie elntuʒ,aut dixit vocata,ga hęc q̄tuor elnta,potius sūt elemētata,q̄ simplicia ꝛ pura elnta. Dixit siue sint, siue nō sint,qm̄ q̄stio est, vtrū hęc elemēta sint,cum nō sint euidētia(vt Philoponus ingt) vel ꝟba hęc retulit ad ꝓxime dicta, vt sit sensus. dico hęc vocari elnta, siue

I revera sint, siue nõ sint elñta, naz siuẽ revera sint elñta, siue revera nõ sint, ab oib⁹ vocanť elñta. Exponit autez quę de elñtis est dicturus, & dicit. Utrũ sempiternuz sit vnũquodq̃z, aut generet aliquo mõ. dixit aliquo mõ, q2 ẽm veritatẽ elemẽta ẽm tota nõ generanť, sed ẽm pte. Amplius si generet vnũqđq̃z, vtrũ ex seinuicẽ generẽtur oia eodẽ mõ, aut aliqđ primũ eoꝝ vnũ sit, qm̃ inq̃ de elemẽtis hęc agẽda sunt, necesse est prius vtiq̃z dicere de qbus indeterminate dr̃ nunc. s. de tactu, agere, & pati, & de mistione, tãq̃ de ꝯferentib⁹ ad doctrinam de elemẽtis, & hoc ideo, qm̃ de his a seniorib⁹ non accepimus determinationẽ ac dearticulationẽ. Hęc est intẽtio p̃sentis sermonis, qui in hoc capite habeť. Causa ṽo est, q2 K doctrina de his confert ad primam atq̃z principalez totius libri intẽtionẽ. s. ad doctrinam de elementis.

Tex. anti. comẽ. 122. ¶ Oẽs enim & qui elementa gñant, & q ea q̃ ex elemẽtis, segregatione vtunť & congregatione, & ipso facere & pati. Est aũt cõgregatio, mistio. Quo mõ autem misceri dicim⁹, non est determinatum manifeste.

Dilucida⁹ te. c. eiusdẽ. ¶ Oẽs eniz & qui elemẽta generãt, & qui hęc ex elemẽtis, disgregatione vtunť & ꝯgregatione, atq̃z actione & passione. Est aũt ꝯgregatio mistura. Veruz quo mõ misceri dicimus, non determinatum est manifeste.

Cõm. 122. ¶ Deducit enthymema. & p̃mo de actiõe & mistura p auctoritatẽ tractãtiũ de gñatione rerũ (& inq̃t) Oẽs enim & L qui elñta gñant, vt multi physicoꝝ, & q hęc gñant ex elemẽtis. disgregatiõe vtunť & ꝯgregatione, atq̃z actione, & passiõe. s3 ꝯgregatio est mistura. igiť de mistura. verũ q̃ mõ misceri dicimus, & qd superaddit cõgregationi ipsa mistura, nõ determinatuz est manifeste. Et sic p3 auctoritate antiquorum tractatui de generatione elementoruz esse annexum tractatum de actione, & mistura.

Recognes ¶ Cũ accepit intẽtionẽ & dixit tractatui de elñtis esse annexaz doctrinã de agere & pati, & de mistione, & tactu, B cõprobat etiã ex veterib⁹, naz cũ aduersarij dicere possent tractatui de elñtis non esse annexã doctrinã de his tribus, ad eos pbat etiã ex veterib⁹ illi tractatui eẽ hãc de trib⁹ his doctrinã annexã (& inq̃t) Oẽs eniz & q elñta generãt, & qui ea, q̃ ex elñtis, segregatione vtunť, & ꝯgregatione, & ipso facere pati.

Dubitatio Philoponi ¶ S3 dubitat Philoponus, qm̃ l3 oẽs vtanť segregatione. & ꝯgregatione, nõ omnes vtunť agere & pati, sed solũ hi qui elemẽta ex inuicẽ generãt.

p⁹ solo. ¶ R̃ndet p̃ q verba hęc legẽda sunt per synedochen hoc pacto. Oẽs eni. s. qui elñta ex inuicẽ gñant vtũ-M tur ipso facere & pati, & oẽs qui generãt ea q̃ sunt ex elemẽtis, nõ autẽ ipsa elñta, vtũtur segregatione & congregatione, vt Empedoclici, Democritici, & Anaxagorici, & sic referẽdo singulos singulis sermo p3.

2⁹ solo. ¶ Vł legi põt cõiunctiz. s. tã qui elemẽta generãt, q̃ qui elñta impmutabilia faciũt, vtunť ꝯgregatione & segregatione, & agere & pati, nõ tñ ipsis agere & pati pprie, sed cõiter sumptis. Q2 eni qui elemẽta generẽt, his vtanť, p3. Q2 aũt q elemẽta nõ generãt, his vtanť, declarať, qm̃ cũ oẽs vtãtur segregatiõe & ꝯgregatione, opus est vt sit aliq̃ cã motiua ꝯgregationis, & segregationis, vt ẽm Empedoclez odiũ segregationis, amicitia ꝯgregationis. mõ ꝯcernere & segregare videť aliquo mõ facere, & ꝯcerni & segregari videť pati. Scd̃m Anax. ṽo mens ẽ factiua ꝯgregationis & segregationis. ẽm Democrituz aũt, primę factiuę causę sunt Rythmus, versio, & diathigęs, remotę ṽo aia & casus. g̃ cõiter loquendo oẽs vtuntur facere & pati. Q2 aũt sit necessariũ dicere de mistiõe, pbat ex veteribus, q2 ꝯgregatio mistio q̃dã est, verũ quo mõ misceri dicimus nõ est manifeste determinatũ. Q2 qdez ꝯgregatio N sit mistio, p3, quoniã quę faciũt, & patiunť, necesse est, vt p̊us misceanť inter se. veruz qd sit mistio, & quo mõ fit, res q̃õne digna est. Est eni dubiũ vtrũ ad hoc, vt mistio fiat, oporteat elementa in frustellis secari, & secata iuxtaponi, ita vt mistio sit solũ ad sensuz, veluti si farinas ordei & tritici misceres, qđ ad sensũ totũ videť mistũ. an mistio sit oibus ꝯcedẽtib⁹ p tota, & vtrũ in mistiõe corrumpanť formę elementorum, an saluantur, & si saluãtur, vtrum omnes aut quędam.

Tex. anti. com. 123. ¶ Sed neq̃z alterari possibile est, neq̃z segregari, neq̃z ꝯgregari, nullo faciẽte, neq̃z patiẽte. Eteni plura elemẽta faciẽtes generãt, fa-O ciẽdo & patiendo abinuicẽ, q̃nis ex vno necesse sit dicere factionem. Et hoc recte dicit Diogenes, q si nõ essent ex vno oia, nõ esset facere & pati abinuicẽ. vbi gratia. calidũ infrigidari, & hoc calefieri rursus. nõ eni transmutanť caliditas & frigiditas in seinuicẽ, s3 manifestũ est q subiectũ. Quapp in qb⁹ facere est & pati, necesse est horum vnam esse subiectã nãm. Oia igiť talia eẽ dicere, nõ verũ est, sed in qb⁹, ip̃m abinuicem est.

Dilucida⁹ te. c. eiusdẽ. P ¶ Amplius autez nec alteratio est possibilis, neq̃z corruptio, neq̃z gñatio nullo agẽte, neq̃z patiẽte. Nã & q plura elementa faciũt hi generãt actiõe & passiõe eoꝝ abiuicẽ. Et his qui ex vno, necesse est dicere actionẽ. Hocq̃z recte Diogenes facit, q nisi ex vno cũcta essent, neq̃z erit hoꝝ abinuicẽ huius actio illi⁹ passio, vtpote calidũ frigere. Hocq̃z calescere iterũ. Nõ eni caliditas & frigiditas inuicez trãsmutanť, nisi ꝯstet subtũ subijci. quare in qbus actio est & passio, eis vnaz sub eẽ nãm necesse est. Oia quidẽ igitur talia nõ veꝝ est dicere, sed in qbuscũq̃z subiectum est.

Cõm. 123. Q ¶ Secũdo arguit rõne idem sic, nec gñatio, nec alteratio effici possunt absq̃z actiõe aut passione. igiť tractatui de gñatione & alteratiõe annectẽdũ est de actiõe & passiõe. Añcedẽs declarať, q2 tã qui plura elñta faciunt vtũtur actiõe, q̃ qui ex vno cũcta generãt, vtunť actiõe. Immo nisi ponať vnũ elemẽtũ cõe, nõ erit actio nec passio. & sic nec gñatio, nec alteratio. vt recte facit Diogenes (inq̃t.) Amplius aũt, qđ gręce est alla myn, latine at ṽo, siue pterea, aut amplius, nec alteratio est possibilis, neq̃z corruptio, neq̃z generatio nullo agẽte, neq̃z patiẽte. Ar[ł]t[us] in gręco habz diacrinesthe & sygrinesthe, latine disgregari & ꝯgregari, veꝝ ego pro corruptione & gñatiõe trãstuli, q2 antiqui gñationẽ ꝯgregationẽ vocant, corruptionem ṽo disgregationẽ. Deide pbat añs. d. nã & qui plura elemẽta faciũt, vt Empedocles hi generãt actiõe & passiõe eoruz abinuicẽ, vt lite & amicitia. Et his q ex vno generãt, vt physici qdã, necesse est dicere actionẽ. Qđ auctoritate Diogenis affirmat. d. hocq̃ recte Diogenes fač, q nisi ex vno cũcta essent, neq̃ erit hoꝝ adinuicẽ hui⁹ actio il-

A lius passio, vtpote neq̃ subaudi erit calidũ frigere, neq̃ hoc calescere iter. Non enĩ caliditas ⁊ frigiditas inuicez trãsmutant̃, ita vt vna alterã recipiat, nisi cõstet subtuz subiici. vel magis iuxta grecũ, sed manifestũ est q̃ subz aliqđ est, qđ eis subiicit̃. ¶ Sed ambiges. p̃, q̃a si h̃ ꝯsequẽtia valet. sine actiõe nõ est gñatio. igit̃ opz de actiõe tractare, arguerẽ sic, sine intelligẽtijs ⁊ stellis non est generatio. igit̃ de stellis ⁊ itelligẽtijs est agendũ, qđ nõ cõcederes. ¶ Amplꝰ 2°. quo mõ valet hec, nisi mã subesset, tunc nõ eẽt actio ⁊ passio. Primo, nec agit mã, nec patitur, vt hic loquimur. Igit̃ nihil facit ad actionẽ ⁊ passionem. ¶ Ad p̃m dõm q̃ añs est sic accipiendũ, sine actione ⁊ passiõe tã̄q̃ p̃mis requisitis ⁊ pximis, nõ est gñatio. igit̃ tractatui de gñatiõe est annexus tractatus de actiõe ⁊ passione. nũc cauillũ nõ est ad ppositũ. Stelle enim ⁊ intelligẽtie sunt cause remote. ¶ Ad 2m dõz, q̃ nihil patit̃ nisi sit in mã, q̃a lz ipsa nõ patiat̃ p̃mũ, est radix

B passionis, pp̃ter qđ forme liberate a mã nõ patiunt̃. 9. metaphysice. cõ. 2. nihilq̃ agit physica actiõe, qđ nõ sit in materia, q̃m oẽ agẽs physica actiõe est idiuiduũ, ⁊ oẽ idiuiduũ est tale pp mãm. Amplꝰ, oĩs actio est corruptiua ⁊ gñatiua, vt nũc loquit̃. Expulsio ⁊ iductio circa idẽ subz fiunt, q̃re necessaria est mã. Et sic pz rõ Aristotelis.

Recognes ¶ Due erant secte de gñatione. Altera q̃ dixit ipsaz generationẽ esse ꝯgregationẽ, corruptionẽ vero eẽ segregationem. Altera vero, q̃ dixit gñationẽ esse alterationez vt rarefactionẽ, vel ꝯdẽsationez, corruptionẽ vero cõtra, cum ergo ostẽdit eos, qui gñationez dicũt ꝯgregationẽ vti facere ⁊ pati, ostẽdit eos, qui gñationẽ dicũt alterationem vti facere ⁊ pati (inq̃t) Sz neq̃ alterari possibile ẽ, neq̃ segregari, neq̃ ꝯgregari nullo faciente, neq̃ patiẽte, de cõgregatione ⁊ segregatione dcm̃ est, de alteratione vero pz, q̃m non põt fieri alteratio nisi sit alterãs, ⁊ si est alterans, alterat̃ aliq̃d, ⁊ sic est agere ⁊ pati. naz plura elñta faciẽtes generãt faciẽdo ⁊ patiendo adinuicẽ. ⁊ supple ẽt

C qui ex vno generãt faciẽdo ⁊ patiẽdo generant. Approbat aũt, q̃ ex vno generent̃ (cuz inq̃t) Cuius ex vno necesse sit dicere factionẽ siue gñationez, ⁊ hoc recte dicit Diogenes Apollinates, q̃ si nõ essent oĩa ex vno, nõ essent facere, ⁊ pati abinuicẽ. Uult igit̃ dcm̃ Diogenis verũ esse, q̃. s. nisi oĩa fierent ex vno, nõ possent eẽ agere ⁊ pati, ⁊ probat rõne Diogenis, qua etiã Plato vsus est in phedone (⁊ inq̃t) Uerbi grã. calidũz ifrigidari, ⁊ hoc calefieri rursus, non enĩ transmutant̃ caliditas ⁊ frigiditas in seinuicẽ, cũ sint cõtraria, quoꝝ alterũ nõ recipit alterum, sed manifestũ est q̃ subiectum est illud qđ recipit vtrũq̃. Ideo cõcludit, quapp in q̃bus facere est ⁊ pati, necesse est hoꝝ vnã esse subiectã naturã. Uex corrigit aliquo mõ hoc qđ Diogenes, ⁊ Plato dicebãt. ⁊ põt intelligi p̃. q̃ nõ est verũz, vt oĩa entia mundi sint talia, vt

D vnã ⁊ eandẽ substã mãm habeãt, q̃m incorporea vnam substaz materiã nõ hñt. Uel 2° intelligit q̃ nõ in oĩbꝰ, q̃ agunt ⁊ patiunt̃ est vna substa mã, instantia est de celo ⁊ de his, q̃ patiunt̃ a celo, quoꝝ nõ est vna substa mã eadẽ oĩbus illis. Celestia enĩ carẽt ea mã, q̃ est sublunariũ.

Text.ꝰ anti. com. 124. ¶ Sed si de ipso facere ⁊ pati, ⁊ de mistione videndũ sit, necesse est ⁊ de tactu. Neq̃ enĩ facere hec ⁊ pati possunt proprie, que nõ est possibile seinuicẽ tãgere. neq̃ nõ tãgẽtia seinuicez aliqualr̃, ꝯtingit misceri primũ. Quapropter de tribus his determinandũ est, q̃d tactus, ⁊ quid mistio, ⁊ quid factio.

Dilucida. te. c. eiusdẽ. ¶ At vero si de actione ⁊ passiõe, ⁊ de mistura speculandum est, necesse est ⁊ de tactu. E

Neq̃ enĩ hec facere ⁊ illa pati possunt proprie, q̃ seinuicẽ tangere nõ possunt. neq̃ que aliqua ex parte nõ se tãgũt, contingit misceri primũ. Quare de tribus his differendũ. q̃d videlz tactus. q̃d de mistura. quidq̃ actio.

¶ Cum de actione ⁊ mistura hoc in libro sit agẽdũ, declarauit nũc q̃ de tactu, apponit, q̃a de mistura ⁊ actiõe. ⁊ igr̃ de tactu. declarat̃ enthymema, q̃a sine tactu nulla prorsus actio est, neq̃ passio. Et hoc accipiẽdo actionez proprie. nã intellectus agit itelligibilia, nõ tñ illa tãgit. Amplius, intelligẽtia agit orbẽ, illũ tñ minime tãgit. hec enĩ actio nõ ppria est, sed metaphorica. sic igit̃ tractatui de actiõe annecti dz ⁊ de tactu. Itẽq̃ ⁊ tractatui de mistura, quãdoq̃dẽ q̃ nõ tãgere se possunt, nec misceri, vt dicemus. Restat igit̃ vt pro cõplemẽto totiꝰ negocij qđ a p̃ncipio pposuimus. vz. de generatione, vt de actiõe mistura, ⁊ tactu, transigamus. Hec de intentione. Com. 124 F

Recognes ¶ Cũ ostẽdit q̃ sermo, q̃ est de facere ⁊ pati ⁊ de mistiõe necessarius sit ei tractatui, q̃ est de elemẽtis, ex his ostendit, q̃ sermo de tactu etiã necessarius est (⁊ inq̃t) Sed si de ipso facere ⁊ pati ⁊ de mistiõe videndũ sit pro doctrina de elñtis, necesse est quoq̃ ⁊ de tactu. Cuiꝰ cãm accepit, ⁊ dicit, neq̃ enĩ facere hec, ⁊ pati possunt pprie, que nõ est possibile seinuicẽ tãgere. Factiuũ enĩz (vt Philoponus inq̃t) tangit passiuũ, aut imediate, vt ignis ligna, aut per mediũ vt ignis aquã mediãte lebete. ¶ Quo vero ad verba attinet, dixit pprie, q̃m dicimur pati a cõuitio, non tñ cõuitiũ pprie facit. pz igit̃ nõ esse factionem pprie sine tactu. De aũt neq̃ mistio, pbat, (⁊ inq̃t) Neq̃ nõ tãgentia seinuicẽ aliqualr̃, ꝯtingit misceri primũ. ⁊ dixit primũ sine pprie, q̃m pprie ea se tangere dicuntur, quoꝝ extrema sunt simul. Tũc concludit intẽtionez q̃si sermonis totius exordiũ (⁊ inquit) Quapp de tribꝰ his determinandũ, quid tactus, ⁊ quid mistio, ⁊ q̃d factio. G

Tex. anti. com. 125. ¶ Principiũ aũt accipiamus hoc. necesse. n. entiuz q̃bus est mistio, esse hec adinuicẽ tactiua. ⁊ si aliquid facit, hoc autẽ patitur proprie, ⁊ his similiter. Ideo primum dicendũ est de tactu.

Dilucida. te. c. eiusdẽ. ¶ Accipiemus aũt principiũ tale, necesse est enĩ eoꝝ q̃ sunt, q̃bus est mistura, hec esse adinuicẽ tactilia. ⁊ si aliq̃d agit. Illud vero patit̃ pprie. ⁊ is silr̃. Ideo primo dõm de tactu. I

Com. 125. ¶ De ordine vero, vult a tactu esse incipiẽdũ qui grece, dr̃ aphe. q̃a miscibilia sũt tactilia ⁊ nõ ecõtra. Itẽq̃ ⁊ actiua ⁊ passiua tactilia sunt, ⁊ nõ ecõtra, q̃re a tãgẽtibꝰ incipiendũ, tã̄q̃ ab vniuersaliori, q̃ dicit, patẽt. ¶ Sz ambiges. p̃, de tactu in libro dr̃ de aĩa. igit̃ non hic. 2°, de actione ⁊ passione in 5° metaph. igit̃ non hic. 3°, de mistura in 4° metheo. igit̃ nõ hic. ¶ Ad p̃m dici põt de tactu eẽ dictum, put est vnus q̃nque sensuum, qui tãgendo sentit. Hic vero, vt passio est corpoꝝ actiuorum passiuorũq̃, ⁊ miscibilium. ¶ Ad 2m de passione ⁊ actiõe in metaphysica dr̃, vt sunt differẽtie entis, qđ diuiditur per potẽtiaz ⁊ actũ. Hic vt sunt rõnes corporum physicorum. ¶ Ad 3m de mistura agitur in 4° metheororum. vz. ipsoꝝ humoꝝ. at hic de mistura. vt elementorum est. H

Recognes ¶ Insinuata intentione, ponit in his, q̃ pposuit ordinẽ (⁊ inq̃t) Principiũ aũt accipiamus, hoc. s. tactũ. Est g̃ ordo q̃ a tactu sit incipiendũz, ⁊ pbat. q̃m tactus est mistione

I et factione colorum. nam necesse est entium, quibus est mistio, esse hec adinuicem tactiua. ¶ B. Si aliqua sunt, quorum B facit, illud vero patitur, et his similiter necesse est inesse tactum, contra vero minime. Dixit autem proprie, quia quecunque proprie agunt et patiuntur, vel proprie miscentur, hec necesse est se tangere. Contra vero nequaquam, possunt enim aliqua se tangere proprie, que nec proprie agunt, vel patiuntur, nec proprie miscentur. vt orbes proprie se tangunt cum vltima simul sint, que tamen nec miscentur, nec agunt et patiuntur. Philoponus disputat an tactus sit illis prior, quod (cum postea patebit) nunc transeat.

Text. anti. comm. 126. ¶ Fere igitur vt et aliorum nominum vnumquodque dicitur multifariam, et hec quidem homonyme, hec autem altera ab alteris et prioribus, sic sese habet et de tactu. Sed tamen principaliter dictum inexistit habentibus positionem, positio autem quibus et locus. etenim mathematicis similiter reddendum est tactum et locum, siue est separatum vnumquodque eorum, siue alio modo.

Dilucida. te. c. eiusdem. ¶ Fere quidem igitur, quemadmodum et ceterorum nominum vnumquodque multipliciter dicitur. et hec quidem equiuoce. Hec autem altera ab alteris et prioribus, sic se habet et de tactu. Verum principaliter dictum est in habentibus positionem. Positio vero inest, quibus quidem et locus. Etenim mathematicis dandum est tactum atque locum, siue eorum vnumquodque separatum sit, siue modo alio.

L

Com. 126. ¶ Quod tactus multipliciter dicatur, per talem videtur affirmare coniecturam, quod nomina fere omnia multipliciter dicantur. hoc est aut equiuoce, aut modo et ratione, ac ordine, vt analoga. Cum igitur tactus nomen dicatur, ideo videtur multipliciter dici. Dicit. Fere quidem igitur quemadmodum ceterorum nominum vnumquodque multipliciter dicitur. hec quidem equiuoce. Hec autem altera ab alteris, et prioribus, hoc est analogice, et tactus nomen sit quoddam, sic se habet et de tactu. et ita dicitur multipliciter dictum. ¶ Aduerte quod plures sunt res, quam nomina, ideo vt dicitur in elencorum venit equiuocatio, vt nomen. scilicet imponeretur pluribus rebus. Verum potest nomen aliquod reperiri vniuocum, sed raro. ideo dixit fere omnia. Deinde declarat que se tangunt proprie ac principaliter. Et quod sint corpora, sic syllogizat. Quecunque sunt in loco, corpora sunt, que se tangunt, sunt in loco. igitur tangentia sunt corpora. quod tangentia sint in loco. declarat. dicit. verum principaliter nomen tactus dictum est in habentibus positionem. Positio vero inest, quibus quidem inest et locus. et sic patet minor. Idem probat per exemplum. dicit. Etenim mathematicis dandum est tactum, atque locum, siue eorum vnumquodque separatum sit, vt Pithagorei aiunt, siue modo

M alio, hoc est in naturalibus constitutum, vt veridici, dicunt. Ex B arguo sic. Mathematica sunt tangentia, et non nisi ratione que corpora. igitur tangentia sunt corpora. Quereres forsitan an mathematice res a loco abstrahant. quod sic videtur. nam abstrahunt a virtute conseruatiua rei locate. igitur a loco. Dici potest quod locus vno modo capitur physice, alio modo mathematice pro vltima superficie corporis ambientis, a loco physico abstrahunt mathematica. Non autem a loco mathematico.

Recognes ¶ Nunc accedit ad narrationem, et accipit, quod tactus dicitur analogice (et inquit) Fere igitur vt et aliorum nominum, quorum supple vnumquodque dicitur multifariam, eorum. scilicet dicuntur hec quidem equiuoce, hec autem altera ab altera et prioribus, sic se habet et de tactu. Est ergo sensus, quoniam quecunque multipliciter dicuntur, sunt equiuoca, vel analoga, quare et tactus, cum supple multipliciter dicatur, erit aut equiuoce, aut analogice dictum.

Quod Philoponi. ¶ Sed mouet quidem Philoponus, quoniam in predicamentis voluit omnia que multipliciter dicuntur, dici equiuoce. Dico vero aut

N Solutio. multipliciter dici, aut equiuoce, aut analogice. ¶ Respondet Philoponus, quod hic non exquisite loquitur, vt in predictis, ideo satis est vt ostendat tactum esse analogum. Quoniam conclusit tactum dici analogice, ostendit de quo principaliter dicitur (et inquit) Sed tamen principaliter dictum inest habentibus positionem, positio autem inest, quibus et locus inest, positionem enim habere est in loco esse. quare tactus principaliter est corporum, que sunt in loco. scilicet corporum. Quod autem ita sit, probat, (et inquit) Etenim mathematicis similiter reddendum est tactum, et locum, siue ipsa mathematica sint natura separata, siue non, quod addit propter Pithagoricos, et Platonem, qui ea posuerunt separata. patet igitur tactum esse corporum, quoniam est corporum, que sunt in loco, et ita erit corporum naturalium, et mathematicorum, nam (vt Philoponus inquit) esse in loco corporibus inest, non quatenus habent passiones, sed quatenus habent spatium, et sic mathematica sunt in loco, quare eorum potest esse tactus.

O Tex. anti. comm. 127. ¶ Si igitur est, vt determinatum est prius, tangere, vltima habere simul, hec vtique tangent se inuicem quecunque determinatas magnitudines, et positionem habentia, simul habent vltima.

Dilucida. te. c. eiusdem. ¶ Si igitur erit tangere vti prius determinatum est, habere. videlicet. vltima simul, ipse vtique determinate magnitudines se tangent, quecunque habentes et positionem. Vltima simul habent.

Com. 127. ¶ Secundo quod se tangentia simul vltima habeant, non alio probat, nisi quod se probasse in 5° physice auscultationis asserit. dicit. Si igitur erit tangere vti prius determinatum est 5° physicorum. habere. videlicet. vltima simul. ipse vtique determinate magnitudines siue corpora se tangunt. quecunque

P habentes et positionem. Vltima simul habent. Sic igitur habetur secunda definitionis pars.

Recognes ¶ Colligit ergo nunc que proprie se tangunt, partim ex nunc dictis, partim ex dictis 5° physice auscultationis (et inquit) Si igitur est, vt determinatum est prius. scilicet 5° physicorum tangere, scilicet quod sit vltima habere simul, sequitur quod hec proprie sese inuicem tangere dicentur, quecunque habentia positionem atque determinatas magnitudines vltima habent simul. Dico habentia positionem, hoc est locum, quoniam proprie tactus est corporum, nam licet linea tangat lineam, non proprie est tactus. Dico determinatas magnitudines, propter particulas continui, continui enim partes cum non sint determinate magnitudines, sed sint potentia in toto, non dicuntur se tangere, sed idipsum continuum et vnum. Hec ex Philopono. Quare tres sunt conditiones corporum que principaliter se tangunt, quod sint corpora, et ideo due li-

Q nee non se tangere dicuntur, et quod actu distincta ac positiones proprias habentia, ideo due continui medietates non dicuntur se tangere, et quod vltima sint simul, que propria tangentium conditio est.

Tex. anti. comm. 128. ¶ Quoniam autem positio quidem quibus et locus inexistit, differentia autem prima loci sursum et deorsum et talia oppositorum, omnia seinuicem tangentia grauitatem vtique habebunt, aut leuitatem, aut ambo, aut alterum. talia autem, passibilia et actiua. Quapropter manifestum est, quod hec tangere nata sunt seinuicem, quorum diuisis magnitudinibus simul vltima sunt, existentibus motiuis et mobilibus adinuicem.

Dilucida. te. c. eiusdem. ¶ Quia vero positio quidem inest his, quibuscunque et locus inest. loci autem prima differentia est, sursum et deorsum, talia quoque aduersantia

A sunt, habebunt itaq; se tangentia cũcta grauitatem, aut leuitatem, aut ambo, vel alterum. Talia aũt sunt passiua & actiua. quare patet hęc eẽ apta se tãgere. quorũ (cũ sint determinatę magnitudines) vltima simul sunt. ac existunt motiuę & mobiles abinuicem.

Com.128. ¶ Qȝ tãgentia sint actiua & passiua mutuo sic syllogiçat, q̃cũq; sunt grauia aut leuia, sunt actiua & passiua, q̃cũq; se tãgũt, sunt grauia, aut leuia, igr̃ q̃cũq; se tãgũt sũt actiua & passiua. qȝ tãgẽtia sint grauia aut leuia. pbat. d. Qȝ vero positio q̃dem inest his, q̃buscũq; & locus inest. Loci aũt p̃ma dr̃ia est sursum & deorsũ, talia quoq; aduersantia sunt, oĩb' his acceptis veluti p̃missis, dat minorẽ. d. Habebunt itaq; se tãgẽtia cũcta, grauitatẽ, aut leuitatẽ, cũcta dico aut ambo ipsa tãgentia, aut saltẽ alterũ, qȝ dicit forte pp̃ cęlũ, qȝ ignẽ tangit. nõ tñ graue est, aut leue. Hęc est minor. Deide sumit maiorẽ. talia aũt sunt passiua & actiua. Tũc recolligit totã ɔclusionẽ. vȝ. igit̃ tãgentia sunt corpora actiua & passiua. quorũ vltima sunt sil'. Hęc eni ꝓprio noĩe tãgentia dicuntur. cętera vero metaphorice. ¶ Aduerte vt in paraphrase Auer. cõ, 44. colligit̃, qȝ tactus dupl'r est. alter q̃dẽ mathematicus, ad quem sufficiũt duo, vt sit corporũ, & qȝ illa sil' habeãt vltima. Physicus vero reqrit tria, qȝ sit corporũ, & qȝ eorum vltima sint simul, & sint mutuo actiua ac passiua.

B

Recognes ¶ Hactenus de tactu ꝓprie dicto ac p̃ncipal'r, nũc de tactu principalissime. Est eñ duplex tactus. s. qui ꝓp̃e dr̃, & hic est mathematicus, q est corporũ, quo corpora sunt, & qui ꝓprijssime ac p̃ncipalissime dicit̃, & hic physic' ẽ, qui est corporũ, q̃ sunt apta inuicẽ agere, & pati (inquit) Qm̃ autẽ positio q̃dẽ inest his q̃buscũq; & locus inest, differẽtia autẽ p̃ma loci est sursũ & deorsũ, q̃ sursum & deorsũ sunt talia de nũero oppositorũ, dixit aũt [p̃ma] qm̃ cęterę differẽtię. s. añ / retro / dextrũ / & sinistrũ / nõ sũt primę loci dr̃ie, sed in habitudine ad nos, graue eñ dicit̃ dextrũ vel sinistrũ, añ vel retro nõ p̃mo ac simpl'r, sed respectu habito ad nos. Ex his duob' ɔcludit qȝ oĩa inuicem tãgentia habeant grauitatẽ, aut leuitatẽ, aut ambo, aut alterũ. Dixit aũt / aut ambo / aut alterũ s̃m Alexã. pp̃ cęlum, qȝ tangit ignẽ, & tñ nec est graue nec leue. Uel h̃ dixit (vt Philoponus inq̃t) pp̃ extrema elĩta, q̃ alterũ tm̃ habẽt. s. aut grauitatem / aut leuitatẽ. Intermedia vero vtraq;. s. q̃a aer est grauis, & leuis, & aq̃ sil'r. Qȝ si pp̃ cęlũ hęc dixit, tũ cũ dixit, inuicẽ, intelligendũ est alterũ sub altero, nã cęlũ tangit ignẽ, & agit in ipm, & nõ econtrario. Si vero hęc dixit pp̃ elĩta media, & extrema, tũc p̃ verbũ inuicẽ, intellexit reciproce, q̃a alterũ tãgit alterũ & ecõtrario passiue & actiue. Qȝ si oĩa tãgentia grauitatem hñt, & leuitatẽ, cũ talia (vt inq̃t) passiua sint, & actiua, concludet̃, qȝ hęc tãgere apta sunt inuicẽ, quorũ diuisis magnitudinib', simul vltima sunt, existẽtibus motiuis & actiuis, atq; mobilib' & passiuis adinuicẽ. Accepit aũt Ari[les] (vt Philoponus inq̃t) qȝ oĩa grauia & leuia passiua sint, & actiua, nõ rõne, sed tãq̃ p̃ se notum ad sensum. Quare physico tactu sese tãgũt, q̃cũq; corpora distincta actiua & passiua mutuo existẽtia, vltima habẽt sil'. ¶ Sȝ dubitat Philoponus qm̃ nõ videt̃ verũ, qȝ q̃cũq; positionẽ & locũ hñt, sint sursũ vel deorsũ, nã q̃ sunt intra sphęricã regionem / positionẽ & locũ habẽt, & tñ nullũ eorũ est / aut sursum / aut deorsũ. ¶ P. Dubito ego, nã quę hñt positionẽ & locũ nõ opȝ, vt sint grauia, vel leuia, vel vtraq;, qm̃ s̃m Pithagoricos & Platonicos mathematica corpora positionẽ & locũ hñt, quę nec grauia, nec leuia sũt,

C

D

Dubitatio Philopõi.

Dubita'.

E ¶ Ad primã r̃ndet Philoponus multipl'r. p̃ negãdo cęlestia corpora se tãgere. nã lȝ sint imediata, nõ tñ se tangũt, q̃ respõsio friuola est. Diximus eñ cęlestia corpora se tãgere tactu ꝓprie dictu, qm̃ sunt corpora actu diuersa, quorũ vltima sunt simul. 2° ɔcedit illa se tãgere. Uerũ ait illa inuicẽ non agere & pati, q̃ r̃nsio etiã nulla est, qm̃ Ari[les] vult ꝓbare qȝ q̃cunq; se tãgũt, agunt & patiunt̃, & sic respõsio petit p̃n'. 3° respõdet, qȝ Ari[les] velit cęlũ eẽ vnũ corpus, qȝ nec ipm, nec suę p̃tes positionẽ vel locũ hñt, accipiẽdo locũ p̃ termino exterius ɔtinẽte, nam extra cęlũ nihil est. vel tãdẽ dici põt qȝ Ari[les] accipit positionẽ & locũ arctius p̃ loco & positione corporũ gñabilium, & corruptibiliũ. qui ꝓprie est sup̃ficies corporis cõtinẽtis qualitate ɔseruatiua affecta, & sic de loco hic loq̃tur cõtractius q̃ in ꝓximo textu. Per idẽ ad nostrã dubitationẽ, nã mathematica corpora sũt in loco & positione, accipiẽdo locũ quãtitatiue, vt dixit Philoponus, legẽda aũt sic sunt verba, qm̃ aũt positio q̃dẽ. s. quãtitatiua & qualitatiua inest his oĩb', quibus & locus q̃litatiuus & quãtitatiuus inest. Differentia autem prima loci. s. quantitatiui / & qualitatiui sunt sursum & deorsum, & sic cęlum per hęc excluditur.

F

¶ Quoniã autem mouens nõ simil'r mouet qȝ mouetur, sed hoc quidẽ necesse est motum & ipsum mouere, hoc autẽ imobile existens, manifestũ est qȝ in faciente dicemus similiter. Etenĩ mouens facere aliquid inquiunt, & faciens mouere. Tex. anti. cõmẽ. 129.

¶ Quoniam vero mouẽs nõ similiter mouet mobile. Sed alterum quidẽ necessario motum. & ipsum mouet. Alterum vero imobile existens. manifestum qȝ in agente ipso similiter dicimus. nam & mouens, aliquid agere aiunt. atq; agens ipsum mouere. Dilucidat' te. eiusdẽ.

G

¶ Tractaturus Ari[les] q̃õnẽ siue cuiusdã q̃siti solonem vȝ. vtrũ oẽ mouens agat, moueatq; p̃ ɔtactum, & rursus vtrũ oẽ agens p̃ cõtactũ agat. Primo accipit iter agẽs & mouens ɔueniẽtiã. Scdo differẽtiã. Tertio rẽ ꝓpositã declarat (inq̃t) Qm̃ vero mouens nõ sil'r mouet mobile, cui applicatũ est. Sed alterũ est mouens, qȝ necessario q̃dẽ motũ & ipm mouet, hoc est qȝ in mouẽdo mouet̃, vt sunt motores physici, & corporei. Alterũ vero imobile existẽs, hoc est qȝ in mouẽdo nõ mouet̃. manifestũ qȝ in agẽte ipso sil'r dicimus. Cui' cãm ait. d. nã & mouẽs aiunt agere aliq̃d atq; agẽs ipm mouere. ¶ Sȝ dices. q̃ est vis hui' rõnis? ¶ R̃nderes qȝ est vis sylli sic. in mouẽtibus aliqȝ est mouẽs qȝ in mouẽdo mouet̃. aliqȝ qȝ in mouẽdo nõ mouet̃. sed agẽs est mouẽs. igit̃ agens est duplex. qȝ agẽdo patit̃, & qȝ agendo nõ patit̃. ¶ Sȝ ɔ. ex puris particularibus nihil sequitur. modo ambę sunt particulares. ¶ Dici põt qȝ sunt reducibiles ad vniuersales hoc modo. in omnibus mouentibus est aliquod primum immotum. Omnia agentia sunt mouentia. igit̃ in omnibus agentibus datur primum nõ patiens. Com, 129. Dubitatio. R̃nsio. H Replica. Solutio.

¶ Ut Placet Philopono, Ari[les] hic mouet. q. vt ex eius solone refellat quandã positionẽ falsaȝ de ipo facere, cõponit̃ ergo q̃stio sic, in mouentib' est aliqȝ mouens, qȝ mouet imobile. faciens est mouens. ergo in facientibus est aliqȝ faciens, quod non patitur. Recognes

¶ Sed tñ differũt, & opȝ determinare. Non enim possibile est mouẽs, oẽ facere, si q̃dem Tex. anti. com. 130.

I facere opponamus patiēti. hoc autē, quibus motus passio. passio autem est scdm q alterat solum. verbi gratia. calidum & album. s mouere, in plus est ipso facere.

Dilucida: te.c.eiusdē. ¶ Uerūtamē differunt, atq id determinare opz. Non enim potest omne mouēs agere. Siquidē agens referimus ad patiens. Hoc vero est in qbus motus ipse passio est. Passio vero ꝑut alteratio est sola. veluti album, & calidū. itaq mouere in pluribꝰ est ipso agē.

Com.130. ¶ Nunc differētiā inter mouēs & agēs, motūq & actiōem accipit. & inqt. Uerūtn̄ differūt, atq subaudi differētias illam determinare opz. Nō eni potest oē mouēs agere. K Siqdē agēs referimus ad patiēs. Ubū referimus grece est antithesomen/latine opponimus. verū hic trāslati referimus, q relatiua etiam opposita sunt. capiēdo igitur agēs vt referē ad patiēs, sic nō omne mouēs est agens. Qd declarat. d. Hoc vo. subaudi agēs relatū ad patiens est, in qbꝰ motus ipse passio est. hoc est vbi idē est motꝰ & passio. Passio vo ꝑut alteratio est sola, veluti albū, & calidū. Et sic patiēs relatum ad agēs est alterabile tm̄. & agēs relatū ad patiēs est alterans. Et actio & passio sunt, vbi motꝰ est alteratio tm̄. Propter qd īfert. Itaq mouere in pluribꝰ est ipso agere. Deꝰ enim mouet, & non agit actione quę est alteratio, qm̄ qdem omne agens ꝑprie in agendo repatiatur. Ubi tamē agere pro efficere, & actio pro efficientia acciperentur, forsitan agens esset in plus ipso mouente, vt in metaca dictum est.

Recognes L ¶ Scdm Philoponū hic respōdet, & qdem ad mām, nam vult q differūt mouere & facere, qm̄ mouere ē in plus, facere vo in minus. & ideo oē faciens mouet, nō aūt opz vt oē mouens faciat. ꝓbat autē hoc ex opposito ipsi facere. s. ex ipso pati, pati eni est scdm qualitatē mutari, vt albefieri aut calefieri, & simplr̄ alterari scdm q̄litatem. Et si pati est alterari scdm q̄litatē, facere erit scdm qualitatē alterare vel mutare. At mouere nō est alterare vel mutare scdm qualitatē. Celeste eni corpus mouet scdm locū, & tn̄ non in passionē ducit. g in plus est mouere, q̄ facere. H ad mām. Ad formā vo dici pōt negādo maiorē, nō eni omne mouēs mouet imobile, sed solū ꝑmū mouēs. Ex hoc loco colligit Philoponꝰ, cām ꝑpter quā Arlēs negauit deū fecisse mūdū, qm̄ si fecisset eum, scdm q̄litatē mutasset ipm. Uerū (vt Philoponus inqt) lz deus nō fecerit mundū, ipm tn̄ ꝑduxit, & creauit scdm Arlēm, pz (vt liquit) q nō pōt dici deus ꝑprie facere, sz creare mūdū.

An mūdus sit factus a deo.

Nō q̄ Philoponus vide infra.

M

Tex. anti. cōmē.131. ¶ Illud igit manifestū est, q est qdē vt motiua mobilia tāgāt. est aūt vt non. Sz determinatio ipsius tāgere vlr̄ quidē est, positionē habentiū, & huius quidem motiui, huius autem mobilis, adinuicem aūt motiui & mobilis, in quibus existit facere & pati.

Dilucida: te.c.eiusdē. ¶ Illud igit manifestuz est, q est qdem. vno mō motiua mota tāgere iam. alio vo modo nō est. Uerū determinato tactu simplr̄ quidem, qui est habētium positionez, atq huiꝰ quidē motiui, illius moti. Motiui aūt & moti. vz. adinuicē, in qbꝰ agere erit, & pati erit.

Com.131. ¶ Accedit ad tertiū qd ꝑpositū erat. vz. an oē mouēs motum moueat, & an per ꝯtactū, & an se tāgētia agant & patiantur. Et primū qd infert est, q vno mō q̄dā motiua mota tāgunt, & sic tāgēdo mouent. q̄dam vo nō. sed mouēt & nō mouent, quęq tāgūt, & nō tāgunt. Exēplū ꝑmi intelligētię imotę mouent. Et hę tāgūt intactę. Exēplū secūdi. elemēta mota mouēt. hęcq tāgūt & tangunt. Declarat tn̄ q̄ agentia repatiunt cū tangūt. d. verū determinato tactu simplr̄ (qd grece est catholu/latine etiā vlr̄) q est habentiū positionē, vt corpoꝝ, atq huius qdez motiui. Illius vo moti, motiui autē & moti. vz. adinuicē, concludit q in quibꝰ agere erit. & pati erit. Et ita vult q omne mouens tangendo per propriam cōtactus definitionez, in mouendo & agendo repatitur. At tactū accipiēdo metaphorice, aliquod est mouens per tactum, qd nec tangitur nec mouetur. Hoc est primum. N

Recognes ¶ Redit nunc ad sermonē (vt inqt Philoponus) eoꝝ, q̄ se tāgūt, & inuit hanc distīōnez, q coꝝ, quę mouēt, q̄dam cū mouēt, mouent. q̄daz aūt mouēt, & nō mouent. nunc vult, q in his q̄ mouēt, & ab his mouent, q̄ mouēt, tactꝰ est, in his vo q̄ mouent, & ab his nō mouent, q̄ mouent, tactus ꝑprie nō est. nā (vt Philoponus inqt) neq imago, neq cōnitiū, q̄ aiam mouēt, tāgūt ꝑprie ipsam, quoniā neq ab aia mouent. ¶ P. Alia rōne hęc nō se tangūt, qm̄ nō hn̄t vltima, p quę aliq̄ dicunt se tāgere. Cuz igit dixit nō in oībus eē tactū, q̄ mouent, determinat in qbus est, & (vt Philoponus inqt) Arles inuit tria significata ipsius tāgere. ꝑmuz qdē cōissimuz. s. eoꝝ, q̄ positionem hn̄t, quo & mathematica, & cęlestia tāgere sese dicūtur, & etiā ea, q̄ hic sunt. In hoc significato Philoponus vult ēt lineas dici posse se tāgere, qm̄ positionē hn̄t. Alexander hoc negat, q voluit positionē & locū idē eē. nam Arles inqt/in mathematicis locū & positionē idē eē, & de hoc significato locutus est 5° physicoꝝ. cū dixit ea se tāgere, quoꝝ vltima sunt simul. 2° mō dicit tactus cōis, quoꝝ alterū mouet alteꝝ, & sic cęlū tāgit sublunaria, q mouet illa. Mathematica vo hac tactus spē nō se tangūt. 3° dicit tactu eoꝝ q̄ adinuicem agūt & patiunt, & sic nec cęlestia tāgunt hęc, nec mathematica (inqt.) Sz determinatio ipsius tāgere vliter qdem est positionez habentiū, & hoc est primū significatū, & huiꝰ qdem motiui, huiꝰ aūt mobilis, & hoc est 2m, adinuicē aūt motiui & mobilis, in qbꝰ est facere, & pati, & hoc est 3m. Pz g (vt Philoponus inqt) q ab initio de tactu indeterminate Arles loquit. hic aūt determinate. Sz q̄res vtrū qdlibet hoꝝ significatoꝝ dicat tactus ꝑprie, dōm q sic, verū tactus est proprie, magis proprie, & propriissime, vt pz ex verbis Aristotelis, & postea dicetur. O P

Tex. anti. com.132. ¶ Est igit vtplurimū, tactū id qd tangit tangēs. Etenim mouent, mota oīa fere q̄ in ꝯspectu nostro sunt. qbus necesse ēt videt, tactuz tāgere qd tangit. Est aūt/vt inqmus aliqn̄, mouēs tāgere solū id quod mouetur. qd autem tangitur, non tangere quod tāgit. sed q mouent mota homogenea, necesse videt cū quod tangitur tangere. Q

Dilucida: te.c.eiusdē. ¶ Est quidem igitur vt frequenter tactā rez, ipsam tāgentē tāgere. Nā & mouēt mota ferre cūcta, q̄ ipedimento sunt, qbus & necessario vi rē tactā tāgentē tāgere. Est vo vt dicimus raro motiuū tāgere motū solū. rē tactā vo nō tāgere tāgentē. verū q̄ mota mouent, cum eiusdem sint generis, de necessita-

A te videtur esse, vt res tacta tangat.

Com. 132. ¶ Cõcludit nunc q vt in pluribꝰ res tacta tãgit rem tangẽtem, vtens syllo hoc. Omnia mota mouent fere. tactę res sunt motę. igit oẽs tactę res fere tãgũt (inqt) Est qdẽ igit vt frequẽter tactaʒ rẽ ipsam tãgẽtem tangere. Hęc est sylli ꝯclusio. Adijcit maiorẽ. d. nã ꝛ mouẽt mota fere cũcta, quę ĩpedimẽto sunt. gręce est empo don. apõ aliquos latine est quę in nostro cõspectu sunt. nã ꝛ hęc sunt elemẽta, q̃ sunt in nr̃o ꝯspectu. qa infra sphęrã cęlestẽʒ. ꝛ quę sunt nobis ĩpedimẽto, qa per illa corrũpimur ac impedimur. Quibus ꝛ necessario videt rẽ tactã tangẽtem tãgere. Si igit vt in pluribꝰ qdeʒ res tacta tãgit. Deinde accipit ad idẽ scdaʒ parteʒ ꝯnis. d. est vo vt dicimus raro, siue magis iuxta gręcũ aliquãdo, motiuũ tãgere motum solũ. Rẽ tactã vo nõ tãgere tangẽtẽ. qa solũ hoc in cęlestibꝰ videt. quasi tãgens tertiã partẽ ꝯnis. d. veruʒ q̃ mota cũ eiusdẽ sint gñis, de nec̃itate videt esse, vt res tacta tãgat.

B Est igit tota ꝯ. vt i plibꝰ oẽ tactũ tãgit. vt in paucioribꝰ tactũ nõ tãgit, vt i oĩbꝰ tactũ tãgit in qbꝰ genꝰ materię est cõe. Primũ pʒ, qa plura sunt elementa. Scõm pʒ, qa cęlestia pauciora sunt. Tertiũ pʒ, qa omnia genere ꝛ materia conuenientia tangũtur ꝛ tangunt, agũt ꝛ patiunt, mouent ꝛ mouent. Et hoc erat 2m principale.

Recognes ¶ Cũ dixit de his, q̃ ꝓprie tãgũt, nũc (vt Philoponus inquit) vult loqui de rebꝰ ipsis tactis (ꝛ inqt) Est igit, vt plurimũ, tactũ id, qd tãgit tãgẽs, hoc est, ꝑ maiori parte res tacta est, q̃ tãgit reʒ tãgentẽ. Affert cãm (ꝛ inqt) et .n. mouẽt mota oĩa fere quę in ꝯspectu nostro sunt. s. elñta, quibꝰ necesse ẽt videt, vt oẽ elemẽtũ tactũ, tãgere reʒ, q̃ ipm tãgit. Dixit aũt fere, qm̃ nec imago, nec conuitiũ quę aĩam nostrã tãgunt saltẽ ĩproprie, tãgunt. vel dixit fere ꝓpter elñta ꝛ cęlũ, nã elñta sunt res tactę a cęlo, ꝛ in nostro ꝯspectu existẽtia, ꝛ tñ nõ tangũt cęlũ. Scdo mõ res tacta est, quę tãgit ab illa, ꝛ illã non tãgit, ꝛ hoc est ꝑ minori pte, qm̃ coꝝ, q̃ in nostro ꝯspectu sunt, pauca sunt, q̃

C tangunt, ꝛ non tãgant, qm̃ solũ elñta respectu cęli (inqt) Est aũt, vt inquimus, aliquãdo siue de raro mouẽs tangere solũ id, qd mouet, qd aũt tangit, non tãgere qd tangit. Deinde 3o in oĩbus ait rem tactã tãgere rem tãgẽtẽ, quando sunt homogenea, ꝛ ꝑ homogenea (vt Philoponus inqt) vno mõ intelligere potest, eiusdẽ materię, alio modo vel eiusdem gñis corporis. Hęc satis in cõmentarijs exposita sunt.

Tex. anti. com. 133. ¶ Quapꝑ si quid mouet imobile existens, illud quidem tanget quod mouetur, illud aũt non. Inquimus enim aliquando tristantem tangere nos, sed nos non eum.

Elucida. te. c. eiusdẽ. ¶ Quare si quid mouet imotum existẽs, fiet vt aliqd quidẽ solũ rem tangat motã. Aliud

D vo minime. nã interdũ dicimus tristantem nosipsos tangere. Contra vo minime.

Com. 133. ¶ Ex oĩbus his ꝯcludit tãdem rẽ tãgentẽ esse aliquam, q̃ tãgat tñ. aliquã quę ꝛ tãgit ꝛ tãgit. Motor qdẽ existẽs imotus, tãgit intactus. Motor vo motus tangit tactus. quod exemplo testat. nam cõtristans interduʒ nos męrore tangit. At cõtra nos ipsuʒ minime. ¶ Animaduertite q verbum illud solum, nõ est in codicibus gręcis, sʒ ad sensus expssionem adieci. Itemqʒ. cõtra vo minime, non sic gręce est, sed sic sonat, ideo sic transtuli.

Recognes ¶ Dubitat Philoponus, qa tactũ dẽ ad cõuertẽtiã. ergo nihil põt tãgere, quin tãgat, nec aliqd tangi quin tãgat. Rñdet tactũ ꝛ tangens dici ad cõuertẽtiã quãdo ꝓprie accipiunt, ꝛ sic superius locutus est. At fusius põt aliqd eẽ tangẽs, qd nõ tãgit. Vba textꝰ ex cõmẽtarijs patẽt.

E

Text. anti. com. 134. ¶ De tactu igitur qui in naturalibus, determinatum sit hoc modo.

Elucida. te. c. eiusdẽ. ¶ De tactu quidem igitur. eo. vʒ. qui in naturalibus, hoc sit determinatum modo.

Com. 134. ¶ Quę de tactu in rebꝰ nãlibus dixit, nũc epilogat, q̃ patent. ¶ Sʒ circa hęc q̃runt recẽtiores vtrum oẽ agens agat ꝑ cõtactuʒ. Et q nõ, arguũt. Primo, qa magnes ferruʒ trahit, nec tñ ipm tangit. Scdo, cęlũ agit in cẽtro terrę. vbi nullus adest tactus. Tertio, stellę in genituris imprimũt affectiões, tã. vʒ. ad actiões q̃ ad externa, q̃ ad valores. Et tñ nõ tãgunt nos.

Nõ si omne agens agat ꝑ ꝯtactum.

Põ Alex. ¶ Alexãder aphrodisius tenet aliqd eẽ agens physicũ corporeũ, atqʒ quãtũ agere posse in aliqd, nec ipm tãgendo, nec mediũ interceptuʒ. ¶ Qd ꝓbat p. qa solis stella calefacit igneʒ ꝓpria sua in sphęra, ꝛ tñ orbes medios minime. ¶ Scdo. qa pisce q latine dicit torpedo, a barbaris mortificator, manus stupent piscatoris, q̃s nõ tãgit, ꝛ tñ nec rhete stupet. Et si ꝯ ipm Aristo. adducat, qui ait oẽ agẽs corporeũ agere ꝑ cõtactũ. Rñdet ipse, verbũ Aristo. esse intelligẽdũ vt iacet, nã ipse verificat illud soluʒ in elñtis, vel ipsis, q̃ per q̃litates agũt elemẽtarias, quo. vʒ. mõ nec solis stella, calefacit, nec stupore qd stupet.

F

Corollaria. ¶ Ad cuius ẽt positioneʒ sequitur p aliqd agẽs posse in distãs agere, nõ agẽdo in ꝓpinquum. Itẽqʒ aliqd esse agẽs, qd nõ fortius agit in ptẽ ꝓpinquã, q̃ remotã, vt intelligẽti pʒ.

Obiectões Them. Auer. ¶ Sʒ cõtra hãc positioneʒ arguit Themistius, ꝛ Auer. 2o cęli. cõ. 42. ꝛ põt argum sic formari. Oẽ mouens opʒ eẽ simul cũ moto, vt 7o physicoꝝ demõstratũ est. Sʒ oẽ agens est mouẽs, vt in lr̃a diximus. Igit oẽ agens opʒ esse simul cuʒ eo in q̃ agit. ¶ Tũc respõdet ad argumẽta Alexãdri. Ad pmũ rñdet Auer. nõ solem ipm calefacere, sicut nec oculus videt. sed hõ oculo videt. ꝛ cęlũ totũ sole calefacit. Nõ cęlum tãgit ignẽ, lʒ ps qua agit, eũ nõ tãgat. Silr nõ oportet agens qd agit per partẽ, vt illa ps agat in ptes totius priores passo. cũ illa ps non sit qd agit. sed quo totũ agit in passuʒ. ¶ Ad 2m rñdet Themistius q mortificatore

G

stupet manus mediãte rhetę, qd non stupet. sed hñ aliq̃ qualitate afficit, q̃ in rhete nõ est stupor. in manu vo stupor est.

Corollaria. ¶ Ad quã positionẽ sequit nullũ agẽs physicuʒ agere posse in remotũ, qn in ꝓpinquũ egerit. vñ ꝛ Auerroes 2o de aĩa. cõmẽ. 34. ꝓbat si vacuũ eẽt inter oculos ꝛ visibile nõ posse fieri visionẽ. nã visibile agit in diaphanũ lucidũ intẽtionẽ coloris, qd diaphanum a tali intẽtione actuatũ agit in partẽ ꝓximã. ꝛ illa sic actuata agit sibi in sibi ꝓximã, ita vt tandẽ ad oculos veniat. Nõ tñ opʒ vt agens nãle agat fortius in partẽ ꝓpinquã q̃ in remotã. nã ignis ferrũ distans calefacit magis q̃ aerẽ medium.

H

An agẽs nãle fortꝰ agat in pteʒ ꝓpinquã q̃ in remotam. ¶ Sʒ dices. pono q sit passuʒ vniforme, ꝛ cętera sint paria, vtrũ agens nãle fortius, ꝛ citius agat in pteʒ ꝓpinquã q̃ in remotã. Sorticolę ac sophistę q sic. ꝓbãt. Primo, qa agens melius applicat parti ꝓximę, q̃ remotę. Secũdo, qa actio in remotũ ꝓcedit debilitãdo. vt pʒ ꝑ experiẽtiaʒ. ꝛ rõ est tacta in eo qd modo dixi de visione. Igit in ꝓximũ, cũ nulla sit debilitatio, fortius agit. Tertio, agens nãle agit per cõtactũ. sed fortius tãgit partẽ ꝓpiorem, q̃ remotioreʒ. Igit fortius agit ꝛ citius in ptem propinquã, q̃ remotã. ¶ Sʒ hęc positio cõtradicit pipateticis, ꝛ maxie Auer. q de quolibet gñato ponit minimũ ꝛ maximũ. qd eẽ nõ posset, nisi agẽs ęq̃ cito, ęqueqʒ fortiter ageret in ꝓpinquã, sicut in remotam partem.

¶ Propterea ad argumẽta. Ad primũ diceret Auerroes q intra sphęrã minimi ęque hñ applicat toti, ꝛ cuilibet

I parti, lꝫ extra ſphęrã illius, nõ ęque. ¶ Ad 2ᵐ concedo actionẽ in remotũ, vltra. vꝫ. ſphęrã paſſionis minimi ꝑcedere debilitãdo. At itra ſphęrã eius ęqlis eſt ꝓceſſus. ſi ꝓceſſus dici põt, quãdogdẽ ſit actio ſubita. ¶ Ad 3ᵐ per idẽ diceret ꝙ itra ſphęrã minimi lꝫ nõ tãgeret ptẽꝫ remotã, tamẽ quia intra ſphęraꝫ eſt minimi, ęque forti ter agit in propinquam, ſicut in remotam.

¶ Tũc ad rõnes. Ad primã rñdet Auer. 7ᵒ phy. cõ. 10. ꝙ magnes imediate alterat mediũ, qḋ affectuꝫ alteratione magnetis alterat ferrum, qḋ affectũ ab illa mouet ſe ad illum. ¶ Ad 2ᵐ reſponſio eſt eadẽ. ¶ Ad 3ᵐ ſolutio pꝫ. ſtellę enim agunt in genituram qualitates quę ſunt impetus ſiue propenſiones. Et has agit in medio. verū in medio nõ ſunt impetus. In genitura ꝟo ſic, vt patuit de

K ſtupore. Hęc de tactu.

Recognitio ¶ Dixit eni ipſe ꝙ tactus eſt de his, q̃ multifariã dicunť, tactus, qui ꝓpꝛiſſime dĩ, in nãlibus eſt. Meminit ẽt de tactu nõ nãli, Tũ de eo, qui in mathematicis, Tum ẽt de eo, qui eſt in his, q̃ tãgũt, ꝛ nõ tãgunť, q̃ nõ nãliter tãgunt, imo potius (vt ingt Philoponus) nõ ꝓpꝛie tãgũt, hoc eſt nõ ꝓpꝛiſſime. Aiaduerte ꝙ oẽs tactus ſignificationes Ariſᵗᵉˢ appellauit pꝛincipales, ſiue ꝓpꝛias, accipiẽdo ꝓpꝛie ꝛ pꝛincipalr̃ pro eo qḋ nõ eſt ſm accñs, tñ pꝛima ſignificatio lꝫ nõ ſit per accidens, eſt fuſe dicta, 2ᵃ ꝟo pꝛ(illegible) ſioꝛ, tertia ꝓpꝛiſſima, ꝛ h̃ pacto potes iter dicta Ariſᵗⁱˢ ꝛ

Quõ vnica i cõmẽtarijs. Philoponi ponere ꝯcordiã. ¶ Quęriť in cõmentarijs, vtꝝ omne agẽs agat ꝑ cõtactuꝫ. vbi inducunť opiones, ꝛ rõnes hincinde. ¶ Uerũtamen breuibus qḋ h̃ pacto

Dilucidatio qõnis. põt dilucidari, ꝙ vel q̃riť de faciẽte, vel de agẽte, ſi de faciẽte, dõm eſt, oẽ faciens facere ꝑ ꝯtactũ eius, in qḋ facit, vel medij per qḋ facit, ꝛ hoc ꝓꝑe loquẽdo de tactu. ſi de agẽte, vel loqmur de cõtactu phyſico, vel q̃uis modo, ſi de tactu phyſico, nõ opꝫ, vt oẽ agens agat ꝑ phyſicuꝫ tactũ. ſi quouis mõ, dõm ꝙ oẽ agens agit ꝑ ꝯtactuꝫ eius in qḋ agit, aut ei⁹ per qḋ agit, ꝛ h̃ ſatis eſt. Et ſi dicas ſolẽ calefacere, ꝛ nõ medias ſphęras, iã pꝫ ſol. ꝙ cę

L luꝫ calefacit, nõ ſol, vt diximus in cõmẽtarijs. ¶ Quęres circa ꝟba Ariſᵗⁱˢ, vtrũ q̃libet ſignificatio tact⁹ dicať tactus pꝛincipalr̃ dictus. Dõm ꝙ tactus trifariaꝫ dĩ, pure mathematice, ꝛ hic eſt corpoꝝ diſtictoꝝ, quoꝝ vltima ſunt ſimul, pure phyſice, ꝛ hic eſt corpoꝝ diſtictoꝝ, motiuoꝝ ꝛ motoꝝ, actiuoꝝ ꝛ paſſiuoꝝ, quoꝝ vltima ſũt ſimul. Eſt ꝛ tactus q̃ſi medi⁹ hoꝝ, ꝛ hic eſt corpoꝝ diſtinctoꝝ motiuoꝝ ꝛ mobiliũ, nõ actiuoꝝ ꝛ paſſiuoꝝ iuicẽ, ſed quoꝝ vltima ſũt ſil̃. ꝛ tactus quouis mõ hoꝝ dictus dĩ principalr̃ hoc eſt ꝑ ſe, ꝛ nõ ꝑ accñs, q̃lis eẽt tactus ꝑ accidẽs pũctoꝝ, vel lineaꝝ. Ueruꝫ tactus pure mathematicus dĩ principalr̃, ſiue ꝓpꝛie, tactus medi⁹ dĩ magis ꝓpꝛie, ſiue magis principalr̃, tactus ꝟo phyſicus dĩ ꝓpꝛiſſime atq; pꝛincipaliſſime. ¶ Scdo q̃riť, vtruꝫ aliqḋ corpus poſſit tãgere aliud corpus, ꝛ nõ tangi ab illo, vĩ ꝙ nõ qa tactus eſt relatio. g̃ nõ põt corpus tangere cor

M pus, quin ab eo tangať. Dõm ꝙ nõ põt corpus tangere corpus quin ab illo tangať, ſed nõ eadẽ ſpecie tact⁹. Cęluꝫ eni tãgit ignẽ duplici tactu. ſ. mathematico, ꝛ medio. At ignis tãgit cęluꝫ ſolũ tactu mathematico. ¶ Tertio quęriť, vtrũ incorporeũ poſſit tãgere corporeũ ꝛ nõ tãgi, videť ꝙ ſic, qa deus tãgit orbem, ꝛ non tangiť ab orbe. Amplius ꝯuitiũ tangit nos, ꝛ ipm non tãgimus. vno mõ dici põt, incorporeũ non poſſe tangere corpus, qm̃ nec tactu phyſico, nec mathematico, nec medio, oĩs eniꝫ tactus eſt corpoꝝ, quoꝝ vltima ſunt ſimul. ¶ Ad argumẽta dõm, ꝙ nec deus tãgit cęlũ, nec cõuitiũ tãgit aiam tactu hic deſcripto, ꝙ ſi Ariſᵗᵉˢ dicat oppoᵐ, illud eſt dictũ grã exẽpli. Uel poſſet dici ꝙ icorporeũ põt tangere corpus tactu medio, qm̃ põt illḋ mouere, ꝛ tñ nec tactu phyſico, nec mathematico, ſed medio. Contra aũt nulla tactus rõne, qm̃ moueť tñ, ꝛ nõ mouet, ꝛ cum dĩ oĩs tactus eſt corpoꝝ, ſm hanc reſpõſionẽ, opꝫ dicere ſolum extremos tactus. ſ. mathematicũ ꝛ phyſicuꝫ eſſe corporum, mediũ ꝟo, non opꝫ, ſed ſatis eſt, vt ſit motiuoꝝ ꝛ motoꝝ. Melioꝛ tamen eſt prima reſponſio.

N

Tex. cõ. 13? ¶ De ipſo autẽ facere ꝛ pati, dicenduꝫ deinceps. Suſcepimus eni a pꝛioꝛibus, ſubcontrarios adinuicẽ ſermones. Multi enĩ concoꝛditer hoc dicũt, ꝙ ſimile qdeꝫ a ſimili oẽ impaſſibile eſt, ꝓpterea ꝙ nõ magis actiuuꝫ q̃ paſſiuũ ſit alterũ altero. oĩa eni, ſimilr̃ exiſtunt hęc ſilibus. Diſſimilia aũt ꝛ differentia, facere ꝛ pati adinuicẽ nata ſunt.

Dilucidè textus ¶ De actione ꝟo ꝛ paſſione dõm deinceps. Accepimus aũt a pꝛioꝛibus ſubcõtrarios iter ſe ſermones. Plurimi qdem enim dicũt hoc cõcoꝛditer ꝙ. vꝫ. nullũ ſile qdeꝫ patitur a ſili. Cũ nõ alteꝝ altero actiuũ magis ſit q̃ paſſiuũ. Exiſtũt. n. hęc oĩa ſilr̃ ſilib⁹. diſſilia ꝟo ꝛ differẽtia apta ſunt inuicẽ agere ꝛ pati.

O

Cõm. 13? ¶ Agere gręce piein dĩ. pati ꝟo paſchein, hacten⁹ de tactu, nũc de agere patiq; ꝓponit. Eſt eniꝫ oĩs miſtio actio ꝛ paſſio, non autẽ omnis actio ꝛ paſſio eſt miſtio. q̃re de actione ꝛ paſſiõe pꝛius q̃ de miſtura. de actiõe ꝛ paſſione apud veteres ſunt duę poſitiões cõtrarię. pꝛima nullũ ſile patiť a ſili. Pꝛobabãt. Pꝛimo, qa cũ ſint ſilia, nõ videť quare magis alteꝝ agat, ꝛ alteꝝ patiať. Scdo qa ſimile oẽ generať, ꝛ exiſtit a ſuo ſili. igiť nullũ ſile patiť a ſimili. Hęc eſt vna poſitio ꝯria (inquit) De actione ꝟo ꝛ paſſione dõm deiceps, accepimus a pꝛioꝛib⁹ qui ꝯrios dixerunt ſermones, ſubcõtrarios ſermones, vt videbitur. Plurimi qdẽ eni dicũt hoc ꝯcoꝛditer, ꝙ. vꝫ. nullũ ſimile qdem patiť a ſili, ſic ſonat textus gręcus, lꝫ non ſic ſtet. Deinde tãgit pꝛimã rõnem. d. cũ nõ alteꝝ altero actiuuꝫ magis ſit, q̃ paſſiuum. Secundo idem pꝛobat. exiſtunt enim hęc, ꝛ ſubaudi ſiunt ſimiliter ſimilibus. diſſimilia ꝟo ꝛ differẽtia, apta ſunt inuicem agere ꝛ pati. non autẽ ſeipſis eſſe, ꝛ fieri. Hęc de pꝛima poſitione.

P

¶ Cũ dixiſſet de tactu, nũc diſputat de facere ꝛ pati, ꝛ vt eſt eius moris, pꝛius veterũ opiniones de facere ꝛ pati exponit, quas (cũ redargueriť) ꝓpꝛias ac peculiareꝫ adducet. ¶ Quo ꝟo ad ꝟba attinet, debes ſcire, ꝙ gręci de facere ꝛ pati caplm ſcribendũ eẽ cẽſent, nõ autẽ de agere, ꝛ pati, nã faciẽs ad patiens refeꝛť, agẽs ꝟo ad actuꝫ. Ideo volũt agere eẽ in plus ipſo facere. multa eni agũt, quę nõ faciũt vt colox agit ſpẽm in medio, qui ſpẽm nõ facit. Lux agit lumẽ in diaphano, q̃ colorẽ aut lumẽ nõ facit. verum de noib⁹ nõ multuꝫ eſt curãdũ. Sunt g̃ de facere ꝛ pati duę opiones. Pꝛima qdem ꝙ faciẽs ꝛ patiẽs ſint ꝯtraria. Scda ꝟo, ꝙ ſint ſimilia. Tertia eſt poſitio Ariſᵗⁱˢ, q̃ accipit ab vtraq;. ſ. ꝙ pro pte ſint cõtraria, ꝛ ꝑ parte ſimilia, ꝯria qdẽ ſm ſpẽꝫ, ac formã. Silia ꝟo ſm genus, ꝛ mãm, nã faciẽs ꝛ patiẽs ſpẽ differũt, ꝛ foꝛ⁹, genere ꝟo ꝛ mã ꝯueniũt. Qui g̃ dixerũt faciẽs ꝛ patiens eẽ ꝯria, reſpexerũt ad partẽ. ſ. ad ſpẽm, in qua differunt. Qui ꝟo dixerũt eẽ ſilia, reſpexerũt ad genus, in quo cõ ueniũt, Ariſᵗᵉˢ aũt reſpiciẽs ad totũ. ſ. tã ad genus, q̃ ad ſpẽm, dixit faciẽs ꝛ patiẽs eẽ pro pte ꝯria, ꝛ ꝑ pte ſimilia (ingt) De ipſo aũt facere ꝛ pati dõm deiceps hoc eſt poſt ſermonẽ

Recognitio

Q

A post sermonē de tactu. Posita ac īsinuata intētiōe, p̄ qd ab antiq̄s acceperit, iterū īsinuat (⁊ inq̄t) Suscepim⁹.n. a priorībus subcontrarios adinuicem sermones, quatenus ex vna positiōe eoꝝ accepimus ꝙ sint ꝯria ſm species, ex altera ꝟo, ꝙ sint sīlia genere ⁊ subiecto, hos eni appellat sermones subcōtrarios, quatenus pro pte veri ambo sunt, veluti propōnes subcōtrarię, deide īsinuatis intētiōe, ⁊ ei⁹ opiōne, accedit ad veterum opiniōes, vt compleat exordium. Est ergo pͥma positio, ꝙ faciēs ⁊ patiens sint contraria (vnde inquit) Multi enim concorditer hoc dicunt, ꝙ simile qdē a sīli omne impassibile est, ⁊ sic volunt faciens ⁊ patiens esse cōtraria. Qꝫ aūt

B simile nō patiaꝛ a simili. pbat, ppea ꝙ nō magis actiuū q̃ꝫ passiuū sit alterū ab altero, oia eni similr̄ existūt hęc similibus. quę in cōmentarijs patent.

Text. anti. com. 136. Eteni quando minor ignis a maiori corrū piꝛ, ppter cōtrarietatē hoc inquiūt pati. Cōtrarium enim esse multuꝫ pauco.

Dilucida: te. c. eiusdē. Naꝫ ⁊ quādo minor ignis a plurimo corrūpitur. ppter contrarietateꝫ fieri illud aiūt. Est eniꝫ plurimuꝫ pauco contrariuꝫ.

Cōm. 136. Sed cōtra illā positionē alij instabāt. nā ignis paruus a plurimo igne corrūpiꝛ, vt experientia docet. ⁊ tñ ignis paruus, ⁊ ignis magnus eiusdeꝫ sunt spēi, ⁊ similes. Igiꝛ potest pati simile a simili. Rñdent, paruum pati a plurimo ea ex parte qua ꝯria sunt, nō ea qua similia. nā plurimum ⁊ paucum contraria esse fatentur.

Recognes Textus ꝟo iste debet sic continuari cum pcedēti. dis-

C similia autē, ⁊ differentia, facere ⁊ pati adīuicē nata sūt. ergo supple nō similia, añcedēs pbat (⁊ inq̄t) Eteni qñ minor ignis a maiori corrūpiꝛ, pp contrarietatē hoc inquiunt pati, qm̄ multuꝫ pauco est cōtrariū. Est ergo 2ª ratio, patiens patiꝛ ab aliquo, quatenus est illi dissile, ⁊ contrariuꝫ. ergo non quatenus est illi simile. Antecedēs probatum est exemplo ignis parui.

Tex. anti. cō. 137. Democritus autē, vltra alios singulariter dixit solus. inquit eniꝫ idem ⁊ simile esse faciens ⁊ patiens. non enim contingere, altera ⁊ differētia pati abinuicē. Sꝫ si altera existētia faciūt aliqd adinuicē, nō ſm ꝙ altera, sed ſm ꝙ idem aliquid inexistit, sic accidere hoc eis. Quę igitur dicuntur, hęc sunt.

Dilucida: te. c. eiusdē. Democritus autē extra alios singulariter dixit. Ait enim idem atqꝫ simile esse, ⁊ agēs

D ⁊ patiens. Non enim contingit altera, ⁊ differentia abinuicem pati. Immo si dissimilia entia agunt inuicem quicq̃ꝫ. Illud non quatenus altera, sꝫ quatenus eis cōmune aliqd inest, accidere ipsis dicimus. Quę quidem igitur enarrantur, tot sunt.

Cōm. 137. Alius sermo illi contrarius est, omne simile pati a sīli. Probabat autem Democritus istud per illud diuulgatum, ꝙ omnis actio fit a simili, ob quod Plato ideas cogitur ponere, vt. vꝫ. simile a simili prodeat. Et cuꝫ opponebatur Democrito nōnulla dissimilia agere ⁊ pati inuicem. vt calidum a frigido. Respondebat, illud esse, non quatenus contraria, sed quatenus similia ac in quodam cōmune conuenientia, vt dicemus. Sunt igitur duo sermones inuicem contrarij. Primus, nullum simile patiꝛ a simili. Secundus, omne simile patiꝛ a simili, ⁊ de agere etiam fiunt sermones tales. Primus, omne agēs agit in simile. Secundus, nullum agens agit in simile. Quę dicit patent. B

Secūda ꝟo positio est Democriti, qui dixit, ꝙ faciens ⁊ patiens sint similia. Mouetur autem, quoniam si contraria faciant ⁊ patiantur, non quo contraria, sed quo similia sunt, faciunt ⁊ patiuntur. Recognes

Uidentur autem hoc modo dicentes, subcontrarios sermones dicere. Causa aūt ꝯdictionis est, qm̄ cū oporteat aliqđ totū inspicere, parteꝫ aliquam dicunt ambo. Tex. anti. com. 138.

Uidentur ꝟo hoc modo dicentes subcontraria sensu dicere. Causa autem contradictionis est, ꝙ cum decebat aliquod totū speculari, partem aliquam dicunt ambo. Dilucida: te. c. eiusdē. F

Proposuit Aristoteles opiniones antiquorum. Et dixit illas sub forma contrarietatis, nūc eas habere sensuꝫ subcontrariarum declarat. Ubi animaduerte ꝙ duę propositiones possunt dici ſm materiam contrarię, quę ſm formam sunt subcontrarię. Ut hę, omnis homo est albus, nullus homo est albus. Ambę enim hę materia ⁊ terminorum positura vniuersales econtrario sunt, ⁊ sic contrarię. At sensu ⁊ significatione siue forma sunt subcōtrarię. quia omnis homo est albus, pro quāto omnis scytha est albus, nullus homo est albus, pro quanto nullus ethiops est albus. modo hę sub sensu subcontrario verę sunt. Sic in proposito hę. omne simile patitur a simili, ⁊ nullum simile patitur a simili, terminorum quidem positura ⁊ materia, contrarię sunt, quo in sensu non sunt verę. At sensu, forma, ⁊ significatione, sunt subcontrarię, vt videbitur. Dicit. Uidentur ꝟo hoc modo dicentes subcontraria sensu dicere. Uerbuꝫ illud sensu, gręce est phęnesthe, latine apparere, at apparere pro sensu sępe accipitur, vt hic. Reddit causam. d. Causa autē contradictionis est, ꝙ cum decebat aliquod totum ⁊ vniuersale speculari, ⁊ illi sensum ascribere, partem aliquaꝫ in sensu dicunt ambo illi sermones. Igitur significatione sunt particulares. ⁊ terminorum positura vniuersales. Com. 138. G

Nunc narrat eius opinionem, nam quęcūqꝫ dixit, sunt de exordio pręsentis sermonis. ⁊ dicit, ꝙ hoc modo dicentes videntur subcontrarios sermones dicere, lꝫ verbis dicant contrarios. Qꝫ autem in re dicant subcontrarios, verbis ꝟo contrarios. probat, qa respicientes partes protulerunt tota. Respiciens enim Democritus ad genus protulit faciens ⁊ patiens esse simpliciter similia. Primi ꝟo respicientes speciem, protulerunt faciens, ⁊ patiens esse simpliciter contraria. ergo si debemus proferre, vt respicimus, debemus dicere faciens ⁊ patiens genere ⁊ materia esse similia. specie ꝟo ⁊ forma eē cōtraria. Nam sic verbis, ⁊ respectibus sermones erunt subcontrarij. Recognes H

Simile eniꝫ omnifariaꝫ ⁊ omnino indifferens, rōnabile est nō pati a sīli aliqd. Cur. n. magis alterū erit actiuuꝫ, q̃ꝫ alterum? Tex. anti. com. 139.

Etenim simile penitus, ⁊ omnino idem, rationabile non est pati aliquo modo a simili. Quid enim magis alterum erit actiuum q̃ꝫ alterum? Dilucida: te. c. eiusdē.

Ad declarāduꝫ subcontrarietatem illoꝝ sermonū, accipit primo ꝙ simile penitus ⁊ omnino idē, rationabile Com. 139.

I nõ est pati aliquid mō a simili, ꝛ sic accipit p̄mo ꝙ actio ꝛ passio nõ fiunt ratiōe similitudinis. Et syllogismus sic cōponit. in omni actiōe ꝛ passiōe vnū est magis actiuū, alterum magis passiuum. in similibus omnino ꝛ penit⁹ iisdem, nihil est magis actiuum, ꝙ̄ passiuum. aliter non essent omnino similia, ꝛ eadem. igitur in similibus ꝛ penitus iisdem non est actio ꝛ passio. De syllogismo tangit vim minoris per admirationem, siue interrogationē. d. Quid enim magis alterum erit actiuum ꝙ̄ alteruꝫ in similibus? quasi dicat nullum.

Recognes ¶ Et autem faciens, ꝛ patiens non sint simplr similia, pbat, ꝛ quęrit. Cur enim magis alterum erit actiuum ꝙ̄ alterum? nā (vt Philoponus ingt) opus est, vt id, quod facit, factiuā habeat potentiaꝫ, qđ vo patitur, passiuam. K Entia vo quę ęqualeꝫ similem ac eādem hñt potentiaꝫ non videnť, vt alterǫ factiuā magis ꝙ̄ alterū potentiam habeat, nec vt passiuā magis ꝙ̄ actiuam alterum.

Tex. anti. comē. 139. ¶ Atqꝫ si a simili pati aliqd possibile est, ꝛ ipm a seipso. ꝙ̄uis his ita existētibus nihil vtiqꝫ erit aut incorruptibile aut imobile, si simile sm ꝙ simile actiuum. ipsum enim seipsum, mouebit omne.

Dilucida: te. c. eiusdē. ¶ Et si a simili pati aliquid est possibile, ꝛ idē a seipso. Et sic his se habētibus ita, nequaꝙ̄ aliquid erit incorruptibile, aut imobile. Siquidem simile quatenus simile actiuum est. Nam seipsum idem mouebit omne.

Com. 139. L ¶ Secundo arguit ad idem. si actio ꝛ passio est inter aliqua ea parte qua similia, tunc vbi maxima erit similitudo, maxima erit actio ꝛ passio. Sed summa silitudo est eiusdem ad se. Igitur maxime ideꝫ aget in seipsum. sed deus, ꝛ cęterę substātię sunt maxime sibiipsis eędē. Igr maxime agētes in se. Et sic nihil prorsus erit incorruptibile, nihilqꝫ imobile. quandoqdeꝫ deus ꝛ cęterę substātię abstractę agunt in se. ¶ Sūt qui dicunt rationē hāc friuolam esse, argumento ꝙ eiusdem ad se non est summa ꝛ maxima similitudo. Quandoquideꝫ similitudo sit relatio, quę requirit differentiam relatiuorum. Sꝫ mihi non placet. Nam si idem in se non ageret. hoc est, qa ad actionem ꝛ passionem aliqua requireretur diuersitas, sꝫ diuersitas est dissimilitudo apud omnes. Igitur agens ageret ratione dissimilitudinis, ꝛ sic habetur, quod petebamus. Quę dicit, patent.

Recognes ¶ Scđo argumentať ad idē quasi a p̄mo ad vltimuꝫ. H pacto, si aliquid pōt pati a simili. s. quo est ipsi sile, idem M a seipso pati poterit, qm̄ idem sibiipsi est maxime simile. Si idē a seipso pati pōt, ergo omne ens mūdi a seipso pati potest, nō eni maior rō est de vno, ꝙ̄ de altero, cuꝫ nō magis vnum sit sibiipsi simile ꝙ̄ quodcūqꝫ sibiipsi. Ultra. Si vnūquodqꝫ a seipso pati pōt, omne ens mūdi erit corruptibile. nā seipsuꝫ idē mouebit factiue atqꝫ corruptiue oē, facere enim est mutare alteratiue, ꝛ sic in mūdo nihil erit simplr imobile, nihilqꝫ simplr incorruptibile.

Dubitatio. ¶ Dubitat Philoponus qa non videť sequi, si simile patiť a simili, ideꝫ pateret a seipso. qm̄ idem non est simile, vt in cōmentariis est tactuꝫ.

Solutio. ¶ Rñdet ꝙ cōsequentia tenet, vt eaꝫ Arist intelligit. vꝫ. ꝙ si simile pateret a simili, quatenus simile, tunc idē pateret a seipso, qm̄ omne diuersuꝫ est aliquo mō dissimile. Uerū in cōmentariis diximus abūde. Aiaduerte (vt Philoponus innuit) ꝙ ad dicētes simile pati, a simili quatenus est simile, sequitur nihil in natura esse penitus imobile hoc

N pacto, si simile patitur a simili, quatenus simile, ideꝫ pateretur a seipso, vt deductum est. idem patitur a seipso. ergo omne ens mūdi patitur a seipso, tenet argum, qa nō magis videť ratio in vno ꝙ̄ in alio, cum in quocūqꝫ ente mundi sit identitas ꝛ similitudo ad seipꝫ, quę est passionis ratio. Omne ens mundi patitur a seipso. ergo oē ens mundi est mobile, quare nihil erit imobile, ꝛ tūc iuxta hanc expositioneꝫ Arist pbauit nihil in mundo eē penitus imobile, ꝛ non nihil esse incorruptibile. Quę expositio pulchra est, potissimū cuꝫ Arist loquatur disiūctiue, innuēs data hac positione alteraꝫ partē. s. sequi nihil esse penitus imobile, quod est contra ea, quę in physicis dicta sunt. Siquis tamē vult, pōt consequentiā deducere pro vtraqꝫ parte, vt visum est.

Tex. anti. comē. 140 O ¶ Et omnifariaꝫ alterū, ꝛ nullatenus idē, similiter, neqꝫ eniꝫ patietur albedo a linea aut linea ab albedine, preterꝙ̄ sm accidens. puta si accidat albaꝫ vel nigram esse lineā. Nō eniꝫ extrudūt seipsa a natura, quęcūqꝫ neqꝫ contraria neqꝫ ex contrariis sunt.

Dilucida: te. c. eiusdē. ¶ Et omnino alterum, ꝛ nullatenus ideꝫ, similiter. Nō eni patitur albedo a linea, aut linea ab albedie, nisi sm accidēs. vtpote si accideret albaꝫ vel nigram esse lineam. Nō. n. extrahuntur inuicem natura, quęcūqꝫ neqꝫ contraria, neqꝫ ex contrariis sunt.

Com. 140. ¶ Secundo ostendit ꝙ dissimilitudo non sit causa actionis ꝛ passionis, hoc est ꝙ dissimilia ea parte qua dissimilia non agunt, nec patiuntur. Et ratio sic cōponitur, si dissimile quatenus dissile agit aut patiť a dissili, tūc qōlibꝫ dissimile patereť a quolibet dissili. Cōsequēs destruit p P exēplū ꝛ per rōnē. Per exēplū qdē. d. Non eni patiť albedo a linea, aut linea ab albedine, nisi sm accńs. vtpote si accideret albam vel nigrā eē lineā. Per rōnē vo. d. Non eni extrahūtur inuicē nā, ꝙ̄cūqꝫ neqꝫ cōtraria, neqꝫ ex contrariis sunt. Et sic opꝫ esse Ɔria quę se extrahunt ꝛ agūt, aut ex cōtrariis. Nō igiť qōlibet ex quolibet fit. Et sic patet consequentis impossibilitas. At cōsequentia sic pōt deduci. si causa actionis ꝛ passiōis est dissimilitudo, vbi reseruať dissimilitudo, in illis omnib⁹ seruať actio ꝛ passio, ꝛ sic qōlibet dissile fit a quolibet dissimili.

Recognes Q ¶ Cum probauit simile non pati a simili, quatenus simile, nunc probat ꝙ diuersum non patiť a diuerso, quatenus diuersuꝫ. ꝛ dicit. Et oifariā alterǫ, ꝛ nullatenus ideꝫ similr, subaudi nō patiť a diuerso, q̄tenus diuersum est. ꝛ dixit oifariā alterǫ, ꝛ nullatenus idē. s. gńe, ꝛ specie. Qđ pbat, qm̄ neqꝫ patereť albedo a linea, aut cōtra linea ab albedine, nisi sm accńs, dato. s. ꝙ linea sit nigra, nā tunc album pateretur a linea non quo est linea, sed quo est nigra, ꝙ autem albedo nō patiatur a linea p se, pbat. qm̄ linea ꝛ albedo nō sese mutuo extrudūt ab eodem subiecto natura, cum neqꝫ sint cōtraria, neqꝫ media, quę sunt ex contrariis, naꝫ (vt Philoponus inquit) albedo extrudit nigredinem a linea, ꝛ non lineam, imo in eadem natura, in qua erat nigredo, ipsa recipitur. Sumpsit autem (vt Philoponus inquit) lineam pro supficie, nam subꝫ albedinis, ꝛ nigredinis superficies est.

Tex. anti. comē. 141. ¶ Sed qm̄ nō quodcūqꝫ natū est pati ꝛ facere, sed quęcunqꝫ aut contraria sunt, aut contrarietateꝫ habēt, necesse est ꝛ patiens ꝛ faciēs genere quidē simile esse ꝛ idē, specie aūt

dissimile

A dissimile & cõtrariũ. natuʒ eni est corpus quideʒ a corpore, sapor autẽ a sapore, color vero a colore pati, vniuersalr autẽ, homogeneuʒ ab homogeneo. Huiꝰ aũt causa est, q cõtraria in eodẽ genere sunt oia. Faciunt auteʒ & patiuntur contraria abinuicem.

Dilucida: te.c.eiusdẽ. ¶ Sed qm̃ nõ qòlibet natuʒ est pati & agere. sed q̃cunqʒ aut cõtraria sunt, aut ꝯtrietatẽ habent, necesse est agẽs & patiẽs genere qdem similia esse atqʒ eadem, specie vero dissimilia, & cõtraria. Natuʒ est enim corpus a corpore, humor ab humore, color a colore pati. & omnino vnigeniũ ab vnigenio. Huius autẽ causa est q cõtraria in eodem genere cuncta sunt. Agunt vero & patiuntur cõtraria. B

Com.141. ¶ Tertio ostẽdit actionẽ & passionẽ fieri rõne silitudinis dissimilis, aut dissilitudinis similis/hoc est q agẽs & patiens debẽt esse similia dissimilia, aut dissilia similia. Ad cuius deductionẽ petit vnũ. vʒ. q agens & patiẽs sunt genere cõuenientia, specie discrepãtia. Syllogiçat sic. contraria sunt genere ꝯuenientia specie differẽtia. agẽs & patiens sunt cõtraria. igit genere conuenientia, & specie differentia. Primo accepit minoris vim. d. Qm̃ non qòlibet natum est pati. subaudi a quolibet, & agere in qòlibʒ, sed q̃cunqʒ aut cõtraria sunt, aut cõtrarietatẽ habẽt. hęc est minor. Infert ꝯclusioneʒ quę erat petitio. d. Necesse est agens, & patiẽs, genere quideʒ similia eẽ atqʒ eadem. specie vero dissimilia & cõtraria. Probat minorem p idu ctionem. d. Natũ est enim corpus a corpore, vt ignis ab aqua. humor ab humore, vt cholera a flegmate, color a colore, vt albũ a nigro pati. Et vniuersaliter ac oĩno vnigeniũ ab vnigenio. Tunc repetit totuʒ syllogismũ. d. Cã autem est q contraria in eodẽ genere cuncta sunt. Hęc est maior. Agunt vero & patiuntur cõtraria. Hęc est minor. Igitur. subaudi agens & patiens eiusdem generis sunt. Hęc est petitio. quę dixit corpus a corpore pati, & colorẽ a colore, & humorem ab humore, exempla sunt. non aũt vera, nisi pro quanto in eis sunt virtutes primaruʒ qualitatum, vt expositor nouus ait. C

Recognes ¶ Huc vsqʒ sm̃ Philoponum prohęmialiter locutus est, quoniam veteruʒ rationes exposuit, nunc vero (vt inquit) accedit ad narrationem ppriç opinionis. Nos vero credimus, q narratio ponitur ibi [Uidentur auteʒ hoc modo dicentes] vt superius notauimus hic auteʒ replicationem facit, nam cum posuisset narrationem breuibus, hic ampliat replicando ambas cõclusiones simul, est autem conclusio quã replicat hęc, faciens & patiens quodã modo quideʒ similia sunt, quodã modo vero dissimilia, syll's vero est. Cõtraria quodã modo qdem sunt eadem, quodã mõ vero diuersa, nam genere eadẽ specie diuersa sunt, quę faciũt, & patiunt, sunt contraria. g q̃ faciunt & patiunt, sunt quodãmõ eadem quodam mõ diuersa. Qꝫ faciẽs & patiẽs sint silia, exẽplis pbat dicẽs, natum eni est corpus qdẽ a corpe nõ simplr sed q̃lificatũ, sapor aũt a sapore, color vero a colore pati, qm̃ ꝯueniũt in subiecto. Tunc assignat causam, & resumit syllogismum, q̃ patent. Est enim forma textus, q primo enthymematice conclusionem infert. scda ibi [Huius autem cã] reducit enthymema ad syllogismum. D

Tex.anti. com.142. ¶ Quapp necesse est/aliquo quideʒ mõ eadẽ esse & faciens & patiens, aliquo autem modo altera/& dissimilia abinuicem. E

Dilucida: te.c.eiusdẽ. ¶ Quare aliquo quidẽ modo esse eadẽ agẽs & patiens necesse est. Modo vero alio altera atqʒ inuicem dissimilia.

Com.142. ¶ Ex hac petitione infert propositũ. d. Quare aliquo quidem modo esse eadem agens & patiẽs necesse est, modo vero alio altera atqʒ inuicem dissimilia. Et sic actio & passio fiunt ratione similitudinis dissimilis, vel dissimilitudinis similis vt accepit.

Recognes ¶ Hic sm̃ Philoponum syllogismi conclusio concluditur, sm̃ me vero replicantur ambę conclusiones sub forma vnius, & ab vno syllogismo. Ad rem tamen non refert, qm̃ qò hic infert, primi sylli ꝯclusio est tota. F

Tex.anti. com.143. ¶ Quoniam autem faciens & patiens genere quidem eadẽ sunt & similia, specie vero dissimilia, talia autem contraria sunt, manifestũ est q factiua & passiua sibiinuicem sunt contraria & media.

Dilucida: te.c.eiusdẽ. ¶ Quia vero & patiens & agens genere eadeʒ sunt, & similia. Specie vero dissilia, talia autẽ sunt contraria, manifestum q actiua & passiua inuicem sunt, contraria & media.

Com.143. ¶ Ex data conclusione dat aliam, quę ex dictis sic deducitur. dissimilia specie, & genere similia sunt cõtraria aut media, agens & patiens sunt genere similia, specie differentia. igitur agens & patiens sunt cõtraria aut & media. Quę dicit, patent.

Dubitatio pulchra ¶ Sed ambiges, quia videtur Aristotelem vsum esse in hoc circulo. Nam probauit p̃mo agens & patiens esse genere similia & specie dissimilia. propter esse contraria, & media. At nunc contra propter esse genere similia specie dissimilia probat ea esse contraria & media. Et sic est vsus syllogisticę conuersionis. vt dixit primo posteriorum. & secundo priorum. G

Solutio. ¶ Dici potest circulum non esse, nisi in eadem specie syllogismi, vt quando ambo sunt demonstratiui, vt dicit Themistius. Modo dum probauit agens & patiens esse genere similia specie dissimilia, demonstratione vsus fuit. At contra dum infert propter ea esse genere similia specie dissimilia, q sint contraria & media. syllogistice tñ processit. non autem demonstratiue. Propterea statim subiungit rationes ad hoc sufficientes. Et sic nõ cõmisit circulum. quę dicit, patent.

Recognes ¶ Cum ostendit faciens & patiens esse gñe similia, specie vero dissimilia, qa sunt ꝯria, nũc ꝯuertit syllm (vt Philoponus inquit) & nos in cõmentarijs hoc pacto, gñe silia, & specie dissimilia sunt ꝯria. Faciens & patiens sunt gñe similia, specie aũt dissilia. g faciẽs & patiẽs sunt ꝯria. verũ p̃mus syll's fuit a cã ad effectũ, qm̃ eẽ ꝯria cã est vt aliq̃ sint specie dissilia, gñe silia. 2ꝰ vero est ab effectu ad cãʒ, facit aũt hãc ꝯuersionẽ, vt ddũcat ipsiꝰ faciẽtis dfinitiõeʒ. H

Tex.anti. com.144. ¶ Etenim vniuersaliter generatio & corruptio in his.

Dilucida: te.c.eiusdẽ. ¶ Etenim vniuersaliter corruptio & generatio in his sunt.

Cõ.144. ¶ Cõuersionẽ dictã sic syllat. gñatio & corruptio sũt in ꝯrijs & medijs. agẽs gñat, patiens corrũpit. igitur agens & patiens in contrarijs sunt & medijs. De ratione accepit maiorem tñ. & sermo patet.

Recognes ¶ Dicit Philoponus q in plus est generari & corrũpi q̃

I agere et pati, quia generari et corrumpi est in substantiis, et accidentibus, et facere et pati solum in alterabilibus. Ideo probat faciens et patiens esse contraria, per hoc quod generari et corrumpi sunt ex contrariis vel mediis, ut in commentariis patet. ergo secundum Philoponum hec est secunda ratio quod faciens et patiens sint contraria.

Text' antiqu' c. 145. ¶ Ideo et rationabile iam ignem calefacere, et frigidum infrigidare, et universaliter faciens assimilare sibiipsi patiens. faciens enim et patiens contraria sunt. et generatio in contrarium. Quapropter necesse est, patiens in faciens trasmutari. sic enim erit in contrarium generatio.

Dilucida' te c. eiusdem. ¶ Ideoque rationabile est iam ignem ipsum calefacere, atque frigus frigefacere, et universaliter

K activum sibiipsi assimilare patiens. Nam agens et patiens contraria sunt. et generatio in contrarium est. quare necesse est patiens in agens trasmutari. Nam sic erit in contrarium generatio.

Com. 145 ¶ Hactenus quod actio et passio non ratione similitudinis sint. neque ratione dissimilitudinis. sed ratione similitudinis dissimilis esse declaravit. nunc quod actio ipsa principaliter ratione similitudinis fiat, et passio ratione dissimilitudinis. declarat ex dictis. d. Ideoque rationabile est iam ignem ipsum calefacere, atque frigus frigefacere, et universaliter activum sibiipsi assimilare patiens, et sic actio ratione fit similitudinis. Quod vero passio ratione dissimilitudinis. declarat. d. Nam agens et patiens contraria sunt. Et generatio in contrarium est, veluti in id in quod convertitur. quare necesse est patiens in agens trasmutari. Nam sic erit in contrarium generatio. igitur patitur unumquodque principaliter propter dissimilitudinem.

L Recognes ¶ Secundum Philoponum cum probavit faciens et patiens esse contraria, nunc ex hoc tanquam ex supposito probat quod faciens est assimilans omnino sibiipsi id, quod patitur, et sic quasi hic ponitur secunda conclusio, est autem syllogismus sic. Quod generatur atque simpliciter transmutatur, in contrarium ipsius mutatur. Contrarium autem ei, quod mutatur atque generatur, est faciens. igitur quod generatur, et quod simpliciter patitur, in faciens mutatur. Faciens igitur facit id quod patitur, sibiipsi simile. Primo ponit conclusionem (et inquit) Et ideo rationabile iam ignem calefacere, et frigidum infrigidare et universaliter faciens assimilare sibiipsi patiens, hec est conclusio, in qua etiam posuit exemplum, ut intelligeretur. Tunc accipit minorem (et inquit) Faciens enim et patiens contraria sunt, hoc est, faciens est contrarium ei quod patitur, atque generatur. Tunc dat maiorem et generatio, hoc est et quod generatur, et quod patitur, mutatur in contrarium. Dat conclusionem, quapropter necesse est patiens in faciens transmutari. Sic enim quod generatur, erit in contrarium. unde vis syllogismi hec est, in contrarium mutatur quod generatur et patitur. faciens est contrarium ei, quod generatur, et patitur. ergo in faciens mutatur quod generatur, et patitur, et sic faciens erit, quod assimilat sibiipsi quod patitur et generatur, que erat conclusio. Ex his patet definitio facientis, est enim faciens id, quod sibiipsi id quod patitur assimilat.

Tex. anti. comme. 146 ¶ Et secundum rationem autem, non eadem dicentes, ambos tamen est tangere naturam. Dicimus enim pati quandoque quidem subiectum, verbi gratia. sanari hominem et calefieri et infrigidari et alia eodem modo, quandoque autem calefieri quidem frigidum, sanari autem laborans. ambo autem sunt vera. Eodem modo

N et de faciente. quandoque enim hominem calefacere inquimus, quandoque autem calidum. est enim ut materia patiatur, est autem ut contrarium.

Dilucida' te c. eiusdem. ¶ Itaque et secundum sermonem non eadem dicentes, oportet ambos similiter eandem tangere naturam. Dicimus enim pati interdum quidem subiectum, ut sanari hominem. Et calefieri et frigefieri, et cetera eodem modo. Interdum vero calefieri quidem frigidum. frigefieri calidum, que ambo sunt vera. Eodem autem modo et in agente. Interdum quidem enim hominem dicimus calefacere,

O interdum vero calidum. Nam ut materia quidem est pati. Ut vero contrarium, est agere.

Co. 146 ¶ His determinatis ad sermones antiquorum verificandos convertitur. Et primo accipit quod antiqui sermone differunt, pro quanto aliqui dixerunt unum contrarium alii aliud. Conveniunt autem vel coguntur convenire in re, quia ambo tangunt hoc commune naturam licet alio modo. nam alii formam, alii materiam inspexerunt (inquit) Itaque et secundum sermonem non eadem, immo diversa dicentes subaudi in codice greco, oportet ambos similiter tangere naturam. subaudi in greco eandem, saltem secundum genus. Ad

P huius convenientie declarationem premittit distinctionem et causam distinctionis. d. Dicimus enim pati interdum quidem subiectum ut sanari hominem, et calefieri et frigefieri, et cetera eodem modo. Interdum calefieri quidem frigidum, frigefieri calidum, que ambo sunt vera ratione diversa, ut dicet. Eodem autem modo et in agente. Interdum quidem enim hominem dicimus calefacere. Interdum vero calidum. Causam huius distinctionis affert. d. Nam ut materia quidem est pati, subaudi primo et per se. Ut vero contrarium, subaudi in greco codice est agere primo et per se. Et sic materie per se est pati, cuiuslibet ut materia participat. Contrarii et forme agere, et cuiuslibet ut forma et contrarietate participat. Hec est distinctio, et causa distinctionis.

Recognes ¶ Nunc vult verificare opiniones veterum conferendo illas positiones ad eius opinionem, et sumit quod ea que faciunt et patiuntur, aliquando quidem a subiecto, aliquando a passione denominantur. et procedit sic, quia primo proponit quomodo

Q positiones veterum different. 2° accipit suppositionem. 3° infert dictam eorum, de primo inquit, et secundum rationem autem sunt non eadem dicentes necesse tamen est eos tangere naturam. scilicet eandem ergo differunt ratione, et conveniunt subiecto et natura positiones veterum. Tunc accipit suppositionem, quam exemplis ostendit, et dicit. Dicimus enim pati quandoque quidem subiectum. verbi gratia sanari hominem, et calefieri, et infrigidari, et alia ut lapidem et lignum eodem modo pati, quandoque autem dicimus calefieri quidem frigidum, sanari autem egrotum, que denominationes ambe sunt vere. eodem modo et de faciente, quandoque enim hominem calefacere dicimus, cum tangit alterum hominem, quandoque autem calidum dicimus calefacere frigidum, quoniam tam materia quam contrarium denominatur pati, veluti tam materia quam contrarium potest denominari faciens. Est ergo suppositio, que faciunt, et patiuntur aliquando a materia vel subiecto denominantur, quandoque a passione. Hec de suppositione.

Tex. anti. comme. 147 ¶ Ad illud igitur respicientes, idem oportere habere existimaverunt faciens et patiens, ad alterum autem, contrarium.

¶ Respicientes

A Dilucidatę.c.eiuſdē. ¶ Reſpicientes quidem igitur in illud, opor tere agens ⁊ patiens habere ſe vt idem aſſe-uerauerunt. In altera vero, contra.

Com. 147 ¶ Ubi diſſenſus inter hos emerſit, apponit, volens illos dixiſſe ſile pati a ſimili, reſpiciētes mām tm̄, q̄ vna eſt ⁊ eadē in agēte ⁊ patiente. Illos vo diſſile a diſſili reſpicientes ꝯtrium ſiue formā, ꝯueniunt tn̄ qa p̄mi tāgētes materiaz, ⁊ alij formā, ambo tangunt ratione quadaz generali naturā, cū natura dicaṫ de materia ⁊ forma. Itēqz conueniunt, qa tam ſubiecto ſiue materię, q̄ȝ formę ſiue contrario competit agere ⁊ pati. Uerum ignorantes differētiā inter per ſe, ⁊ per accidēs, in hos errores deuenere. qualis poſſit eſſe antiquoꝝ verificatio, nunc patet.

Recognes B ¶ Nūc verificat poſitiones ꝯferendo illas ad eius opiones, nam qui reſpexerūt in ſubtū paſſionuz, dixerūt ſile a ſimili pati, qm̄ ſunt eiuſdē ſubti ac materię, q̄ faciunt, ⁊ q̄ patiunṫ. Qui vo reſpexerūt ad paſſiones, dixerunt ꝯtrium pati a cōtrario.

p̄ma dubō Philoponi ¶ Sed q̄res p̄, cū dicit q̄ faciūt ⁊ patiuntur, ſunt eiuſdē materię, de qua mā intelligitur. Rn̄det Philoponus ꝙ nō eſt intelligendū de mā ꝑrima, ſed de mā cōi, cauſa eſt qm̄ albi ⁊ nigri nō eſt eadez proxima mā, qm̄ corpus alia miſtura eſt albū, ⁊ alia nigrum.

2ª Philoponi dubō ¶ Sȝ tūc dubitat Philoponus, qm̄ ſi intelligiṫ de cōi mā, quare nō oē patiṫ ab omni, ⁊ cur nō oē facit in oē. qm̄ vna cōis oium mā eſt p̄ma. vȝ. Rn̄det ꝙ non ſufficit ad hoc ꝙ aliq̄ faciāt ⁊ patianṫ ꝙ ſit eoꝝ vna cōmunis mā, ſed ꝙ ſint ꝯtria. vn̄ ad hoc ꝙ aliq̄ ſint factiua ⁊ paſſiua, reqriṫ vt ſint ꝯtria ⁊ eiuſdem materię.

3ª Philoponi dubitaº ¶ Sȝ adhuc q̄res, ſi oia factiua ⁊ paſſiua ſunt eiuſdez materię ꝯtria, vtrum oia ꝯtria eiuſdē materię ſint inuicē factiua ⁊

C paſſiua. Rn̄det Philoponus ꝙ nō. nā albū ⁊ nigrū ſūt ꝯtria eiuſdez materię, q̄ nō ſunt inuicē factiua ⁊ paſſiua. Amplius, graue ⁊ leue ſunt ꝯtria eiuſdez cōis materię, q̄ nō ſunt inuicē factiua ⁊ paſſiua. Albū eni fit mutata miſti tēperatura, ⁊ nō expulſione nigri. Sile nigrū fit mutata corporis tēperatura, nō autē expulſiōe albi.

4ª Philoponi dubō ¶ Sȝ q̄res, vtrū oia paſſiua ⁊ factiua ſint ꝯtria? Rn̄det Philoponus ꝙ nō, nā frigidū ⁊ molle ſunt actiua ⁊ paſſiua, q̄ nō ſunt ꝯtria, ⁊ multa alia talia. g̃ ad hoc vt factiua ⁊ paſſiua ſint ꝯtria, requiriṫ, ꝙ ꝑxime ⁊ ꝑ ſeinuicē ſint actiua ⁊ paſſiua, ⁊ ſic reqrunṫ duo ꝙ ſint ꝯtria eiuſdē cōis materię, ⁊ ꝙ proxime ſint factiua ⁊ paſſiua.

5º dubitaº Philopōi ¶ Quęrit rurſus Philoponus, vtrū oia ꝯtria factiua ⁊ paſſiua ꝑxime mutenṫ adinuicē. Rn̄det oia ꝯtria factiua ⁊ paſſiua ꝑxime mutari adinuicē nō ſm numeꝝ, ſed bn̄ ſm ſpēz, calidū eni ignis exñtis in cōcauo lunę, ⁊ frigidū terrę exiſtentis in centro ſunt ꝯtria factiua ⁊ paſſiua ꝑxime, quę

D nūq̄ȝ poſſunt mutari adinuicē, cū nūq̄ȝ mane ⁊ ſero ſint eadē numero. Scdm̄ tn̄ ſpēm q̄cunqz ꝯtria ꝑxime ſunt factiua ⁊ paſſiua, poſſunt ſm ſpēm abinuicez mutari, qđ ſatis eſt. Ad hęc q̄res ſi albū ⁊ nigrum nō ſunt apta ſeſe extēdere ab eodē ſubto, cur dicunṫ ꝯtria, dōm (vt Philoponus inuit) ꝙ dicunṫ ꝯtria circa viſum, qa albū diſgregat, nigrū autē ꝯgregat. Dulce ⁊ amarū circa guſtuz eodem mō, leue ⁊ graue circa tactū ſimili rōne. Uel dōm ꝙ apta ſunt ſeſe expellere ab eodē ſubiecto cōmuni mediante corruptione atqz generatione proximi ſubiecti, ⁊ hoc etiam inuit Philoponus.

Tex. anti. com. 148. ¶ Eodē mō ſuſcipiendū eſt de ipſo facere ⁊ pati, quo ⁊ de ipſo moueri ⁊ mouere. Dupliciter eni dicitṫ ⁊ mouēs. in quo etenȝ eſt principiū motus, videṫ hoc mouere (principiū eniȝ, prima cāuȝ eſt) ⁊ rurſus, vltimuȝ ad id quod mouetur ⁊ generationeȝ. Similiter autem, de faciente. etenim medicum ſanare dicimus, ⁊ vinum.

¶ Eodem aūt mō de actione paſſioneqz ipſa agēdū eſt, quo qdeȝ ⁊ de motu ⁊ motione. Nā ⁊ mouēs ipm duplr dicitṫ. In quo eniȝ eſt motꝰ principiuȝ, hoc mouere vṫ (principiū eni eſt cāruȝ primū) Rurſus ⁊ ꝑrimuȝ mobili ⁊ generationi. Similr autez de agēte. Dicimus. n. ⁊ medicū ſanare, ⁊ vinū. Dilucidatę.c.eiuſdē.

B

Com. 148 ¶ Uolens Ariſ[les] declarare ordinē in agētibꝰ, accipit diſtinctionē agentiū. ⁊ vult ꝙ vti mouēs eſt duplex. p̄muȝ quidē. vn̄ eſt ois motus p̄n[m], p̄n[m] dico, qđ eſt cauſa cārū. eſt ⁊ mouēs ꝑrimū ipſi moto, ⁊ ipſi gn̄ationi, ſic agens

F duplr eſt. p̄mū. ⁊ ꝑrimū. p̄mū qdē in curatiōe ipſa medicus eſt. vnde curationis motus p̄n[m]. Proximū vo vinū eſt maxie in cura caſus virtutis, quam ſyncopiȝ vocāt. ¶ Aiaduerte ꝙ verba illa de motu ⁊ motione gręce ſunt cineiſthe, ⁊ cinin, hoc eſt de moueri ⁊ mouere, q̄ cuȝ latina non ſint, tranſtuli pro moueri motu, pro mouere motione. Itemq̄ȝ verbum illud ꝑrimū gręce eſt eſchaton, latine vltimum, quo in ſenſu non eſſet ita clarū, ideo tranſtuli proximū. reliqua patent per ſeipſa.

Recognes ¶ Cuȝ dixiſſet, quę ſint q̄ faciūt, ⁊ q̄ patiunṫ, ꝙ quodam mō quidē ſimilia, quodā mō vo diſſimilia. Quęrit nūc (vt Philoponus inqt) quonā mō ſe habeāt hęc adinuicē quę faciūt inq̄ȝ, ⁊ q̄ patiunṫ, nūȝ oē qđ facit, etiā ꝯtra patiaṫ, an non? ¶ Et ſic ſm Philoponuȝ qđ eſt, vtrum oē

De repaſſione. faciēs, in faciēdo repatiaṫ, ⁊ oē qđ patiṫ, in patiēdo reagat, aut ꝯfaciat, quā q̄ſtionē ptractant Iuniores calculatores, ꝑ ſolōne igiṫ q̄ōnis Ariſ[les] p̄mittit quo mō ſe ha-

G beant q̄ mouent, ⁊ q̄ mouenṫ, nā quēadmodū hęc ſe habēt, neceſſe eſt eodē mō ſe habere, q̄ faciūt, ⁊ patiuntur. Affert aūt huiꝰ rei cām Philoponus, qm̄ in plus eſt mouere q̄ȝ facere, ⁊ in plus moueri q̄ȝ pati, vt ſupius ꝓbatū eſt. Mō dictū eſt in p̄itis. ꝙ q̄cūqz de p̄dicato dicunṫ, ea ⁊ de ſubto hinc dicenṫ, q̄re q̄cūq̄ȝ inſunt ei, qđ mouet ⁊ ei. qđ mouetṫ, inerūt etiā faciētibꝰ ⁊ patientibꝰ. eſt aūt eoꝝ, q̄ mouent, hoc qdē p̄ mouēs, illud vo poſtremo ac ꝑrimo mouēs. Sed qđ eſt p̄ mouēs, nihil ꝓhibet, vt in mouēdo ſit imobile. Qđ vo eſt poſtremo ac ꝑxime mouens, in mouēdo moueṫ. g̃ in faciētibꝰ qđ p̄ facit, nihil ꝓhibet, vt faciat, ⁊ nihil cōtrapatiaṫ. qđ vo ꝑxime facit, in faciēdo ꝯ pati neceſſe eſt. ¶ Quo vo ad vba attinet, dicit [Et rurſus vltimū ad id qđ moueṫ, ⁊ ad gn̄ationē]

H q. d. dico vltimū eoꝝ quę mouēt, aut eoꝝ q̄ faciunt, non reſpectu ſupremi mouētis, ſȝ ad id, quod moueṫ, aut ad id, qđ generaṫ. ita vt illud ſit vltimū qđ eſt ꝑrimū atqz ꝓpinquuȝ ei, qđ moueṫ, aut ei qđ generaṫ. Ueluti ęgroto pharmacon, aut cibariū, hoc eni ꝑrimū eſt ad id, qđ patitur. Et fecit hanc expoſitionē Ariſ[les], qm̄ ſi nō dareṫ niſi vnum faciens, illud poteſt dici vltimum, quatenus eſt proximum ei, quod patitur.

Tex. anti. cōmē. 149 ¶ Primū igiṫ mouēs, nihil ꝓhibet in motu qdeȝ imobile eſſe. in q̄buſdā autē, ⁊ neceſſariū. vltimū aūt, ſemꝑ mouere, motuȝ. In factione autē primuȝ quidem impaſſibile eſt, vltimum autē ⁊ ipſum patiens eſt.

Dilucidatę.c.eiuſdē. ¶ Primū quidē igiṫ mouens, nihil ꝓhibȝ in motu imobile eſſe. In q̄buſdā aūt eſt ⁊ ne-

I cessariũ. naȝ ꝓrimuȝ in mouẽdo moueť. In agente quoqȝ primũ qdem impassibile est. Proximum vo ipsum est ꝛ passibile.

Cõ. 149. ℂ Nunc ordinẽ ↄcludit in agẽtibus, ꝛ vult eẽ ita in agentibus, vt mouentibus. Naȝ vt primũ mouens in mouẽdo non moueť. Et ꝓrimũ mouens in mouendo mouetur. Sic primũ agens in agẽdo non patiť, proximuȝ vo agendo patiť. Illud vbũ naȝ/ grçce est ꝺe/ sed transtuli sic. q̄a grçca series illud exposcit. Itemqȝ verbum illud quoqȝ, similiter grçce est ꝺe/ sensus tamen est ille.

Recognes ℂ Scd̃m Philoponũ hic textus cum priori ↄtinuus legi ꝺȝ. Ueruȝ cũ nota aduersatiua, text⁹ vo ille[In factiõe aũt]legendus est cũ nota illationis, hçc ex cõmentarÿs Philoponi, ꝛ quidem optime.

Text⁹ antiqu⁹ c. 150. ℂ Quçcũqȝ eni nõ habẽt eãdeȝ mãm, faciũt impassibilia existẽtia. vbi grã medicina. ipsa

K enim faciẽs sanitateȝ, nihil patiť a sanato. cibus aũt faciẽs ꝛ ipse patiť. aut enim calefit/ aut infrigidať, aut aliud qd patitur simul faciens. Est aũt medicina qdeȝ vt principiuȝ, cibus aũt vltimuȝ est/ ꝛ tangens.

Dilucidate c. eiusdẽ. ℂ Quçcũqȝ eni eãdeȝ nõ hñt mãm, impassibilia existẽtia agunt. vt medicinalis. Ipsa. n. sanitatem agens, nihil patitur eo ab ipso, qui curatus est. At cibariuȝ agens, ipsuȝ quoqȝ patitur aliquid. Aut enim calefit, aut infrigidatur, aut tale aliud simul agẽs patitur. Est autem medicinalis quideȝ veluti principiũ. Cibarium vo proximũ ac contiguum.

Com. 150. ℂ Latini lrãruȝ grçcaruȝ ignari textum hunc (queãdmodũ ꝛ cçteros) peruertunt, sçpe eniȝ qd̃ in textu est cõclu-

L sio, apud ipsos fit prçmissa, qd̃ petitio, interdũ faciũt conclusionẽ. vnde ita ↄtorquent Aristotelem, vt nõ expositores dici mereanť. sed peruersores. Uideť igiť Aristoteles ꝓbare syllogismo, q̄ ꝓrime dixit, vt etiã Auerro. ꝛ si barbarus sit, in paraphrasi sentit, ꝛ sic cõponitur. agẽtia passiua conueniunt in mã cũ passis. primũ mouẽs ꝛ primũ agens cuȝ passis in mã nõ cõueniunt. igiť agẽdo vel mouẽdo impassibilia sunt. Aut sic. q̄cũqȝ non hñt mãm cõem, ipassibilia agunt. sed primũ mouẽs ac primũ agẽs cõeȝ nõ habent mãm. igiť ipassibilia agunt. Itẽqȝ secũdus syll's de ꝓrimis agentib⁹ sic cõponiť, q̄cũqȝ mãm cõem habẽt passibilia agũt. ꝓrima mouens ꝛ agẽs cõem hñt mãm. igiť passibilia agũt. De pma rõne tangit maiorẽ. d. Quçcũqȝ eni eandẽ non hñt mãm ipassibilia existẽtia agũt.

M hçc erat maior. quaȝ exẽplo ꝓbat. d. vt medicinalis. vȝ. ars. Ipsa eniȝ sanitatẽ agens, nihil patiť eo ab ipso q curatus est. Deide tãgens viȝ sylli de proximis agẽtib⁹ (inquit) At cibariũ agens, ipsuȝ quoqȝ patiť aliqd. Aut eni calefit aut infrigidať, aut tale aliõ simul agẽs patiť. Ex hoc vult hic hanc maiorẽ. vȝ. oẽ agens cõueniẽs in mãȝ cum passo agẽs patiť. Et q̄a accepit medicinaȝ loco agẽtis primi. Et cibariũ loco agentis ꝓrimi, verificat exemplaȝ. d. Est aũt ars medicinalis qdeȝ, veluti principium primũ. Cibariũ vo proximũ ac ↄtiguuȝ. Et sic pȝ loci p̄sentis expositio. ℂ Aliaduerte vt ex paraphrasi Auerro. colligiť ꝙ medicina differt q̄n̄e materiç a sanitate, nam mã sanitatis sunt humores. At mã medicinç est aĩa medici. Uinuȝ vo cũ sanitate cõuenit in materia, pro quãto est qd̃daȝ humidũ aptuȝ conuerti in humores.

N ℂ Nunc sm̃ Philoponũ Aristoteles resumit breuibus qõnis morç solonez, ꝛ vult breuiter, ꝙ q̄cunqȝ factiua nõ cõicant in mã cũ passiuis, hçc in faciẽdo, non repatiunť, q̄ vo cõicant in mã, hçc in faciẽdo repatiunť, hçc exẽplis patẽt, naȝ medicinalis facultas ab infirmo nõ cõtrapatiť. Pharmacũ vo cõtrapatitur, q̄m medicinalis scia in aĩa hȝ suuȝ esse. Morbus vo in corpore, qd̃ viuit. ↄtra facit aũt in pharmacũ, q̄m corpus est cõe subtũ amboruȝ. Sed dubitat Philoponus, q̄a nõ videť exẽplũ de mouente ad ꝓpositũ, q̄m per illud exẽpluȝ non plus habetur, nisi ꝙ dať qd̃dã mouens, qd̃ mouet imobile simpliciter, at nõ dať faciẽs qd̃ faciat simplr imobile. Rñdet, ꝙ satis est, ꝙ sicut datur aliqd̃ mouẽs qd̃ in mouẽdo non moueť, ita deť aliqd̃ faciens, qd̃ in faciendo non patiť, naȝ lȝ in faciendo moueať, non tñ in faciendo patitur, q̄m in plus est moueri q̄ȝ pati. Recognes Breuis solo de repassiõe.

O ℂ Quçcũqȝ igiť factiuoꝝ, non in mã habent formaȝ, hçc quidem impassibilia sunt. quçcũqȝ autem in materia, passiua. Tex. anti. cõmẽ. 151.

ℂ Quçcũqȝ qdeȝ igiť in materia nõ hñt formã, hçc quideȝ actiua sunt ipassibilia. Quçcũqȝ vo in materia. hçc passiua sunt. Dilucidate c. eiusdẽ.

ℂ Nũc aliã videť afferre ↄnez, vex hçc vniuersalior est ea quã proxime adiecit. Nã vlr ↄcludit ꝙ q̄cũqȝ in mã nõ hñt formã. hçc sunt actiua ipassibilia. Cõtra vo quçcũqȝ in mã hñt formã, hçc oĩa subaudi passiua sũt. Ecce quo modo hçc conclusio vniuersalior est. Com. 151.

ℂ Hic textus sm̃ Philoponum legi debet continuus cũ proximo, quoniaȝ sm̃ eum est conclusio eius, quod in ꝓrimo textu breuiter resumpsit. Recognes

ℂ Mãm enim dicimus similr eãdẽ (vt ita dicaȝ) esse cuilibȝ oppositoꝝ, vt genus existẽs. Potẽs autẽ calidũ eẽ, p̄sente calefaciente ꝛ Text⁹ anti. com. 152.

P approximãte, necesse est calefieri.

ℂ Mãm quideȝ eniȝ dicimus silr (vt ita dicaȝ) eãdẽ eẽ quorũlibet oppositoꝝ veluti genus existẽs. At pot̃e calefieri, idest qd̃ p̄nte ꝛ approximato calido, necessario calefit. Dilucidate c. eiusdẽ.

ℂ Quidã non fecerunt diãȝ inter mãm cõem, ꝛ mãm ꝓrimã. ꝛ sic credidere agẽti ꝛ patiẽti esse mãm vnaȝ ꝓrimã cõeȝ. Exponit igiť se ꝛ quid per mãm cõeȝ, quid vero per ꝓpriaȝ intelligat. declarat. d. Mãm qdeȝ eniȝ dicimus silr (vt ita dicaȝ) eãdẽ eẽ quorũlibet oppositoꝝ veluti gen⁹ existẽs. Et sic mã cõis est vti gen⁹, vt dicit Ari. 12. Cõm. 152.

Q meta. c. 14. ꝛ 8 meta. c. 17. At pot̃e calefieri hoc ẽ mã ꝓrima. idest qd̃ p̄sente ꝛ approximato calido siue agẽte, necessario calefit siue patitur. accepit calefactibile loco cuiuslibet materiç ꝓrimç. Hãc diãȝ posuit Auerro. in. 8. metaph. ꝙ mã cõmunis est, q̄ indiget plurib⁹ motorib⁹, vt exeat in actuȝ. At materia proxima vno tñ. Sic igiť oportet agens quod patitur cõuenire in materia cũ passo, non quidem ꝓrima, sed cõmuni ac generica.

ℂ Scd̃m Philoponum exponit qd intelligat p mãm eẽ eãdem factiuoꝝ ꝛ passiuoꝝ, ꝛ pmo exponit hçc. deinde ex hac expõne. ibi[Ideo queãdmodũ]redit ad id, qd̃ dixerat, ostẽdens id qd̃ dixerat, eẽ hñ dcñ. De pmo (inqt) Mãm eni dicimus silr eandẽ (vt ita dicaȝ) amboꝝ oppositoꝝ, mõ quo genus est idẽ ad spẽs ↄrias. vbũ auteȝ illõ[vt ita dicaȝ]addidit, vt Philoponus notat, quoniã nõ oium oppositoꝝ mã est ipermutabilr ac simplr eadem, nã aliter opȝ, vt elñta misceanť, q̄ albũ coloreȝ su- Recognes

scipiunt

A scipiunt, aliter vero quę nigrū, & sic oppositoꝝ est eadem mā nō simplr, sed (vt ita dicā) eadē/hoc est aliquo mō. Dixit ēt māz esse eadē oppositoꝝ/veluti genus ad species est idē, qm̄ mā nō est genus ad opposita, sed ad illa vt genus se hīs, nā vt vnū & idē genus est ꝯriaꝝ spērum, ita ēt vna est mā ꝯrioꝝ. Amplius, vt spēs ꝯrię ꝭm genus nihil differūt, sic ꝯria ꝭm mām nihil differūt. Ex his pꝫ, qd per mām eē eadē ꝯrioꝝ intelligendū sit. Deinde exponit aliū terminum. s. qd est potēs pati, definit aūt spēm. s. qd est potens eē calidū loco generis. s. vt habeat qd est potēs pati (& vt Philoponus inqt) qddā est potēs esse calidū simplr, & absolute, qddaꝫ est potēs eē calidū p̄sente & approximāte ad ipm calefaciēte, qd eni pōt esse calidū, hoc est frigidū, verū quū pōt esse calidū absolute, nō necesse est calefieri, sed cū aliqd pōt eē calidū p̄sente ipso calefaciente, & ipsi applicato, necesse est

B calefieri, ita vt nūc p̄mo calefiat, & imediate antea nō calefiebat, vel magis ad mentē Aritis declarat quo mō fit pati, & vult q fiat p̄nte agēte & approximato ipsi patiēti, naꝫ p̄sente calefaciēte, & approximato ipsi calefactibili mox fit ipm calefieri. ꝯsonat autē hęc expositio epilogo, quē affert in fine cap. Hęc de expōne terminoꝝ.

Tex. anti. com. 153.

Ideo quēadmoduꝫ dcm̄ est, factiuoꝝ hęc quideꝫ impassibilia, hęc auteꝫ passibilia. Et quēadmoduꝫ in motione, eodem modo res sese habet & in factione. illic enim primitus mouens/imobile est, & in factiuis primitus faciens/impassibile est.

C

Dilucidatę. c. eiusdē.

Ideo vt dictum est, actiuorum hęc quideꝫ impassibilia sunt. Illa vero passibilia. atqꝫ sicuti in motu, eodem modo & in actiuis se habet. Mouens eniꝫ primitus imobile est. Et in actiuis agens primū impassibile est.

Com. 153. Repetit conclusionem, quam dixit de ordine agētiuꝫ & mouentium, & quę dicit. patent.

*Recognes Redit ad id, qd dixerit his expositis/& vult q veluti in motiōe primū mouēs est imobile, sic in factiōe p̄muꝫ faciēs est ipassibile. Sequit aūt hoc ex nūc exposit, naꝫ p̄mū faciēs & vltimū patiēs nō sūt eiusdē materię. Amplius nec sūt approximata, ideo pōt facere, & nō repati.

Tex. anti. cōmē. 154

Est aūt factiua causa/vt vn̄ principiū motus. cuius autē gratia, nō factiua. Ideo sanitas nō est factiua, nisi ꝭm metaphoraꝫ. eteniꝫ hoc quidē faciente quādo existit, gn̄at aliqd patiens. habitib9 aūt p̄ntibus, nō ampli9 generatur aliqd/sed est iā. species autē & fines, habitus quidam sunt. Materia auteꝫ, ꝭm q materia/passiuum.

D

Dilucidatę. c. eiusdē.

Est autē causa actiua, vt vn̄ motus principiū. Cui9 vero gratia, nō actiua. Ideo sanitas nō actiua est, nisi ꝭm silr̄udinē. Eteni dū patiens est aliquo agēte, fit aliqd qdē. At habitibus p̄ntibus nihil fit, ꝫ est iaꝫ. Spēs vero & perfectiones habitus quidaꝫ sunt. Materia vero quatenus materia, passiuum quid.

Com. 154. Volens Aritis ponere dr̄iaꝫ inter agēs separatū a mā, & ꝯcretum cū mā, p̄mittit diuisioneꝫ quatuor causarum. Sūt eni quatuor causę, vt agens/& finis/forma/mā. ꝫ qa apud quosdā finis videt esse agēs, inter finē & agens ponit dr̄ias. Prima agens est vere p̄nm motus. Finis vero figuraliter mouet. Scda/agēs est p̄nm motus. Finis ē terminus motus. Nā dū patiens est, & agēs sibi applicatū, actio est & passio. At habitib9 & finibus p̄ntib9 in mā nihil fit, sed est iā. igit finis est terminus mot9. Spēs siue formę & pfectiones sunt habit9 qdaꝫ materię. Mā vero quatenus mā, passiuū qddā. Hęc de quatuor causis.

B

*Recognes Nūc dr̄iam affert Aritis inter cām factiuā, & cām finalem, qm̄ magnā hīe videnť affinitatē (& inqt) Est aute factiua cā, vt vn̄ p̄nm motus. Cuius aūt gra/hoc est finalis cā, non factiua est. vt vn̄ p̄nm motus. Ex si aliqn̄ dicať sanitas cā factiua, exponit hoc dici ꝭm metaphoraꝫ vel abusiue, vt exponit Philoponus, & metaphora est h, q sicut p̄nte cā factiua benevalendi corpus bn̄ valere vī, sic p̄sente sanitate corpus bn̄ valere videť. Ex aūt ipsiuꝫ cui9 gra nō sit factiua cā pprie, pbat Aritis, qm̄ factiuo p̄nte adhuc fit aliqd qd trāsmutať, & in formam ambu-

F

lat, cū non pfecte ipsaꝫ suscepit, nā donec faciēs facit, id qd patiť, nōduꝫ formā accepit, habitib9 aūt p̄ntib9, non amplius gn̄atur aliqd, sed est iā. g̃ finalis cā nō est factiua, qm̄ ipsa p̄nte cessat factio. Ex h loco colligit Philoponus q Aritis nō potuit dicere ꝭm eius fundamēta deū fuisse factiuā mundi cām, qm̄ factiuuꝫ id inqt eē/qd per viā aliquā & gn̄ationē deducit ad eē ea, q̄ fiūt. At de9 non in tpe fecit, neqꝫ iperfecta, ideo nō factiuā cām ipm dicit, sed pducens vocādus est, vocať autē & finalis cā, qm̄ ad ipsum omnia respiciunt, & ipsiuꝫ oia desiderant. Deinde exponit, qd per formas, & qd per mām ipse itellexit, & clara sunt ex cōmentariys.

An de9 sit cā factiua mūdi ꝭm Arist. vt pus dcm̄ est.

Tex. anti. cōmē. 155.

Ignis igiť hꝫ in mā caliditatē. Si autē aliqua erit separata caliditas, hęc non patietur. Hāc igiť, forsitan impoīe est separatam esse. Si autem sunt q̄dam talia, in illis vtiqꝫ erit quod dicitur/verum. Quid igitur sit facere & pati/& quibus insit/& quare/& quo modo, determinatum sit hoc modo.

G

Dilucidatę. c. eiusdē.

Ignis qdē igiť habꝫ in mā calidū. At si sit qddaꝫ separatum calidū, hoc vtiqꝫ nihil patiť. hoc quidē forsitan separatuꝫ esse ipossibile est. Verū si aliqua talia sint, in illis veꝝ erit quod dictuꝫ est. quid quidem igiť actio & passio sint, quibusue existāt, propter quid quoqꝫ, ac quo mō determinetur hoc mō.

Com. 155. Nūc dr̄iam colligit inter agens separatū & ꝯcretum, & vult agēs separatū nullatenus in agēdo pati. At cōcretū cōtra agendo patiť. Hęc in exēplo de calido exponit. d. Ignis qdē igiť. subaudi ꝭm rei veritatē hꝫ calidū, h est formā in mā. accepit pprīū loco formę, qa forma latet. nō (vt Alexāder credit) calidū est for9 ignis. Et sic revera ignis formā hꝫ in mā. At si sit per casuꝫ, qddā separatuꝫ calidū. hoc vtiqꝫ nihil patiť. & quasi corrigēs se, adiecit, hoc qdeꝫ forsitan sepatū eē ipossibile ē. Veꝝ si aliq̄ talia sint, vt itelligētię. in illis verū erit quod dcm̄ est. vꝫ. agendo non pati. q̄si igiť arguat si agens est separatum, agēdo nō patiť. sed sunt agētia sepata. igiť illa agēdo nō patiunť. Tunc pꝫ p ꝯriuum, q agētia cōcreta agendo patiunť. Aiaduerte apud Auer. in lib. de suba orbis. q primū mouēs & primū agēs, qd primum alterās vocat. Cōueniunt p̄/qa ambo agunt non passibilia. 2°/q ambo agunt p̄mo & indepēdēter. At differūt. nā primū mouēs

H

I nulla specie motus mouet. At primū agens saltē latione circūfertur. Scdo/primū mouēs nec est corpus nec virtus in corpore. At primū agens est corpus, vt cęlū virtute solis, q̄ est eius pcipua pars. Causa diuę est, q̄ mouere est vlis quodā mō operatio, cū de opationibus solus motus possit eē ęternus, non a certo tpe, nec a certo loco non certis qualitatib⁹. At actio τ passio cū sint alterationes, alteratio vo sit operatio particularis ac signata. illa ab icorporeo τ vli per essentiā pcedit. hęc a corporeo τ particulari pcedere dz. Itēq₃ alteratio presupponit motū localē. igit primū alterās pōt esse motū localiter. At primū mouens imobile penitus. Tūc epilogat. d. quid quidem igitur actio τ passio sit, quoniaz alterationes, quibusue existant, quoniaz in similibus dissimilibus. Propter quid quoq₃, quia pter materiam τ formā, τ quomodo, quia cum reciprocatione actionis τ re-

K actionis sit determinatum hoc modo.

Recognes ¶ His expositis, sm Philoponū replicat qōnis solonē breuibus, τ vult q̄ q̄cūq₃ formarū in mā hnt suū eē, hę in faciēdo repatiunt, qm̄ subtū, nec imutabile, nec ipassibile hnt. tales formę sunt ignis aq̄ τ id genus. Si quę aūt essent formę, q̄ qdez separabiles sint a mā, aut sm veritatē vt subę separę, aut ideę sm Platonē, hęc in faciēdo non repatiunt. Tūc epilogat (τ ingt) Quid igit sit facere τ pati Qm̄ facē est in passionē ducere, pati vo in passionē duci. Ampli⁹ facere est assimilare sibi ipm patiens, pati vo assimilari faciēti τ qb⁹ isit qm̄ cōtrarys τ q̄re qm̄ hnt cōem mām 3riarū passionum susceptiuā τ quo mō qm̄ accedēte faciēte, τ approximato ipsi

De reactiōe gd a pipateticis hi. passo, determiatū sit hoc mō. ¶ Ex his colligi pōt, q̄ i mā de reactiōe duo tm̄ colligimus ab Ari[le], τ Philopono, τ q̄ faciens nō oē in faciēdo repatit, s₃ solū pximū,

L τ nō oē pximū, sed solū qd cū passo cōuenit in mā. habemus quoq₃ cām, qm̄ 3ria τ in mā cōmunicantia.

Tex. anti. com. 156. ¶ Quo mō autē cōtingat hoc accidere, rursus dicamus. His igitur videtur pati vnūq̄q₃ per quosdā poros/ingrediente faciente vltimo τ principalissimo/τ hoc mō/τ videre τ audire nos inquiūt/τ sm alios sensus sentire oēs. Amplius videri per aerē τ aquā τ per trāsparētia, qa poros hnt inuisibiles q̄dez pp paruitatē, spissos aūt τ sm ordinē. τ magis hnt, transparentia magis.

Dilucida: te. c. eiusdē. ¶ Quo mō vo possit hoc accidere, rursus repetamus. qbusdā qdez igit videt pati vnūq̄q₃ quoties p meatus quosdā, agēs ipsū

M principale ac pximū penetrauerit. quo etiaz mō, τ videre, τ audire, insupq₃ cęteros oēs per sensus nos sentire inquiūt. quo etiaz visionē fieri. τ per aerez, τ aquam, atq₃ perspicua dicunt eo. v₃. q̄ meatus habent propter paruitatē quidez inuisiles. pter turmaz vo τ densos, τ qm̄ magis transparent.

Com. 156. ¶ De actiōe τ passiōe quattor pblemata siue q̄sita terminauit, vt in epilogo patuit, nūc vo de medio agendi, ac patiēdi dicere pponit. vn̄ ait. Quo mō vo possit hoc accidere rursus dicamus. siue repetamus, hęc est itētio. Tūc pmo narrat positionē Empedoclis, q volunt actionem τ passionē fieri p meatus quosdā repertos in passo, q grece pori dicunt (ingt) Quibusdā qdez igit videt pati

N vnūquodq₃, quoties per meatus quosdā, agens ipm pncipale ac pximū penetrauerit, τ sic mediū actionum ac passionū meatus sunt patiētis corporis, vbum penetrauerit, grece est eisiontos/latine intrāte, siue igrediēte, eiseimi eni grece. intro latine est, vex vt clarius eēt, trāstuli penetrauerit. Subscribit p eiusmodi meat⁹ eos dixisse nō mō passiones effici, sed sensationes, τ transperentias. Propterea ingt. Quo mō. v₃. τ videre, τ audire, insupq₃ cęteros oēs p sensūs nos sentire ingunt. τ sic mediū sensationū meatus eē finxerūt. Idē τ in trāsparentys addidere qd subscribit. d. quo etiā fieri visionē τ per aerem τ aquā, atq₃ per cūcta pspicua. subaudi in gręco dicūt, τ sic

O mediū trāsparendi meatus sunt, q̄ vo per aerē τ aquā, τ cętera id genus trāsparētia magis fiat, dupl'r declarat pmo dicēs. eo. v₃. q̄ meatus hnt pp paucitatē qdē inuisiles pp turmā ac multitudinē τ densos. vbū turmā grece est stichon, nā stichos grece/latine est turma/acies, ordo, ego trāstuli turmā. vt oppositū putari. Secūdo idez declarat. d. τ qm̄ magis trāsparent, naz illa corpora sunt magis perspicua cęteris. Sunt qui ex his formāt rationem pro positiōe antiquorū, q̄ eo modo sit actio τ passio reales, quo τ intentionales, sed actionē intentionales fiunt per meatus. igitur τ reales, minor est declarata in sensationibus τ transparentys, res hęc bona est, tamē Aristotelis expositio est vt diximus.

¶ Cū dixit quid sit facere τ pati, q̄ sint q̄ faciunt τ patiūtur, nunc vult dicere quō sit facere τ pati, vt Philoponus itroducit, τ p̄ narrat veterū opiones. 2° verū modū affert sm eius opionē. Empedocles dixit per poros fie- Recognes

P ri facere τ pati. Dixit eni in corporib⁹ poros eē, in qbus faciens ipm intrās in id, qd patit, facit. Sili quoq₃ modo videre ēt dicebat fieri, nā esse qdē in oīb⁹ corporib⁹ poros asseruit, in diaphanis aūt poros dixit eē plures, τ spissiores, τ sm ordinatā seriez, per quos cū pmeent intus, ita sese obycere visibilib⁹. In corporib⁹ vo nō diaphanis, ppea q̄ pori pauci sint, τ qui sunt, nō sint sm ordinatā seriē, dixerūt intus visū, vel visibilia suscipi nō posse, eodē aūt mō τ in alys sensib⁹ sentire fieri dicunt, vtputa audire aut olfacere p poros pcedēte q̄litate vene olida aut sonora. vn̄ ingt. Quo mō autē ptingat h. s. facere τ pati accidere, rursus dicamus. Insinuata intentione, ponit modos vetex, τ pmo Empedoclis (τ ingt) His igit videt pati vnūq̄q₃ per quosdā poros, ingrediente in illos vltimo τ pncipalissimo faciēte, τ nō qd p agit, vtputa medicinalis ars, sed qd pximū, velut pharmacū aut cibariū, τ nō solū de facere τ pati, sed ēt de vi-

Q dere ita sentiūt. Iccirco dixerūt visibilia magis videri per ea, q̄ sunt magis diaphana, qm̄ quę magis diaphana sunt, plures τ densiores siue frequentiores poros τ sm ordinatā seriem hnt. Hęc de prima positione.

¶ Hi igitur in quibusdam determinauerunt ita/quemadmoduz τ Empedocles/non solum in patientibus τ facientibus, sed τ misceri ea inquiunt/quoruz pori adinuicē sunt commensurabiles. Tex. anti. cōmē. 157.

¶ Hi qdez igit ita in qbusdaz queadmoduz τ Empedocles assignauerūt, nō tm̄ in actionibus τ passionib⁹, s₃ ēt ea misceri aiūt, quorūcūq₃ meatus inuicem cōmensurantur. Dilucida: te. c. eiusdē.

¶ Qd etiā de imistione dixerūt, obiter adiecit, vt de alys addidit (ingt) Hi qdez igit ita in qbusdaz quemadmodū τ Empedo. assignauerūt, nō tm̄ in actionib⁹ τ passionibus Com. 157.

A nibus, sed etiã ea misceri aiunt, quorũcũq; meatus inuicem ꝓportionales sunt. ¶ Aduerte meatus esse ꝓportionales, siue cõmensurabiles, quando ęqui quanti sunt, nam tunc actio ꝛ reactio, passioq; etiam ęquales fiunt, quo fit, vt maxima inde emergat mistura, quoties ṽo cõtinentia inęquales fuerint, mistura erit infirma, ac pauca. Hęc de prima positione.

Recogñes ¶ Nũc Arĩs (vt Philoponus inqt) ostendit cãm hanc, atq; modũ istũ non eẽ vlem, qm lz per hãc opionẽ assignare possumus modũ quo mõ fit facere ꝛ pati, ꝛ ipsũ misceri, nõ possumus assignare modũ, quõ fit augeri et gñari. vñ inqt. Hi igit̃ in qbusdam determinauerũt ita, quẽadmodũ ꝛ Empedo. nõ solũ in facientib⁹ ꝛ patiẽtibus, sed etiã misceri ea inqunt, quoꝝ pori adinuicẽ sunt cõmẽsurabiles, dicũt eni tũc fieri mistionẽ, cũ pori sunt cõmensurati corporibus, q̃ ipsos intrãt, ꝛ non maiores, neq; minores. Uerũ cãm ꝛ modũ quo fiat auctio, assi-

B gnare nõ possunt, nã ingrediẽs id qd̃ auget, poros qdẽ replebit, maius aũt nõ faciet, ꝛ sic non possunt assignare vniuersalem modum in omnibus.

Tex. anti. cõmẽ. 158. ¶ Compendiose aũt maxime ꝛ de oib⁹ vno sermone determinauerunt Leucippus ꝛ Democritus, principium facientes ſm naturam quod est.

Dilucida: te. c. eiusdẽ. ¶ De omnibus autẽ maxime compendiose ꝛ breui verbo Democritus ꝛ Leucippus definiunt, idipsum asserentes esse principium, quod quidem est ſm naturam.

Cõm. 158. ¶ Hęc est 2ª positio Democriti ꝛ Leucippi, q de agere ꝛ pati, gñatione ꝛ corruptiõe, auctiõe ꝛ diminutiõe, ac de alteratiõe, cęterisq; motib⁹ eodẽ simplici definiũt ṽbo, effici eni gñationẽ dixerũt, quoties corpora minima indiuidua de nouo ꝯgregant̃, ꝯ ṽo corruptionẽ, quando disgregãtur, tũc ṽo alterationẽ, quãdo corpora illa situra alternãt̃, ꝛ anteriora si posteriora fierẽt, aut ecõtra, q̃ rõne corpora ipsa physica pati aiũt, quando vel in minimis his alternant̃, vel ꝑ eoꝝ ꝯgregationẽ, aut disgrega-

C tionẽ trãsmutant̃, actionẽ ṽo esse, qua hęc sic mutãtur, ꝛ sic agere ẽ aut illa ꝯgregare, siue disgregare, aut illa euertere, pati ꝯ est aut in illis euerti, aut ꝑ illa ꝯgregata effici, ꝛ sic vna solõne saluant oẽs motus, q̃ dicit patẽt. Uocat Arĩs more Democriti minimũ corpus indiuiduũ pñcipium ſm naturam, qa eo etiam fiunt naturales gñatio ꝛ corruptio, itẽq; est vt mã, quę proprie est natura.

Recogñes ¶ Nunc narrat opinionẽ Democriti ꝛ Leucippi. ꝛ inqt. Or Leucippus ꝛ Democritus cõpẽdiose ꝛ breui ſmõe de oibus motib⁹ cãm ꝛ modũ determinauerũt, faciẽtes pñm qd̃ est ſm nãm. s. atomos ipsas, ꝛ vacuũ. Dicebant eni fieri facere ꝛ pati ꝑꝑ vacuũ, eo eni q faciẽs existens

D in vacuo trãsponebat, aut inordinabat atomos, dicebãt facere ꝛ pati fieri, quo ṽo apponit atomos dicebãt fieri auctionẽ, quo ꝯgregat ṽo, dicebãt fieri gñationẽ. Ergo breui ṽbo ponentes atomos siue plenũ, ꝛ vacuũ saluabant oẽs motus.

Dubitatio. ¶ Sz quo mõ pñm qd̃ posuit Demo. sit ſm nãm, cũ ipse ponat vacuũ ꝛ atomos, quas plenũ appellat, ꝛ vacuũ nõ sit in nã, hoc qdẽ non ꝑus qd̃ est.

Philoponi solutio. ¶ Rñdet Philoponus q pñm illud qd̃ ponit Democritus, est ſm nãm, nõ quo ad eã ꝑtẽ, qua ponit vacuũ, qm vacuũ nõ est in nã, sed quo ponit plenũ ꝛ motũ, nã sunt qdã q negãt plenũ ꝛ motũ, vt Parmeñ. ꝛ Melissus ꝛ ad hoꝝ diriã hęc ait, vt dicem⁹.

Dubitatio ¶ Adhuc dubitabis, qa Demo. nõ videt̃ differre quo ad vacui positiõẽ ab Empedo. q posuit poros, nã pori vacui sunt, ꝛ vacuũ

poros est. ¶ Rñdet Philoponus q differũt pori a vacuo, qm q poros introducũt, vacuũ eẽ nõ dicebãt nec intra, nec extra corpus nãle. Dicebãt eni corpora nãlia porosa esse, veꝝ eoꝝ poros plenos eẽ asserebant aliq̃ corpore, vtpute aere, aut aliquo tali. At Democritici ponẽtes vacuum intra ꝛ extra naturalia corpora, illa non ponebant aliquo corpore plena. **E**

¶ Quidam enim antiquorum opinati sunt, ex necessitate ens vnũ eẽ ꝛ imobile. **Tex. anti. cõmẽ. 159.**

¶ Antiquoꝝ sane quibusdam visum erat de necessitate ens vnum esse, ꝛ imobile. **Dilucida: te. c. eiusdẽ.**

¶ Nũc (vt oẽs sentiũt) põnem narrat antiquoꝝ phoꝝ. Parmenidis. vz. ꝛ Mellissi, q negauerũt entiũ distõnẽ, ꝛ omnia entia mundi posuerunt vnum ens ꝛ imobile, ꝛ sic negant motum, ꝛ actionem ꝛ passionem, ꝛ cęteros id genus, ꝛ sic apud eos ociosa est quęstio, de medio agẽdi, siue patiendi, quandoquidẽ nec sit actio nec passio, nec motus aliquis, verbum / visum erat / gręce est edoxe, qd̃ cum non sonet latine / transtuli visum erat. **Cõm. 159.** **F**

¶ Quia dixit Demo. ꝓcessisse per pñm nãle. s. plenum et motũ, ostendit ꝯ Parme. ꝓcessisse ꝑ pñm in nãle nobis ignotũ ad ignotũ. Uolẽs eni mõstrare Parme. q nõ sit in reb⁹ plenitudo, neq; mot⁹, qd̃ est pugnare ꝯ sensum, ꝛ destruere euidẽtia, accepit, vt ꝓloquiũ q vacuũ non sit, qd̃ quidẽ nõ est sensui manifestũ, sed multis indiget demõstrationib⁹, hoc stãte destruit p̃mo motũ ꝛ ꝓcedit ꝑ syllm 2 mõ. Si nõ est vacuũ nõ est motus, sz nõ est vacuũ, vt ꝑ ꝓloquiũ pz. Ergo non est motus. in quo syllo ꝑ confesso accepit, vacuo nõ existente, nõ eẽ motũ, qm credebat ꝑ vacuũ tãtũmõ fieri motũ (inqt) Quidã enĩ antiquoꝝ opinati sunt ex necessitate ens vnũ eẽ ꝛ imobile, ꝛ sic negãt plenũ ꝛ motũ, tãgit aũt eoꝝ rõnẽ breuibus (ꝛ inqt) Nã acceperũt tãq; ꝓloquiũ vacuũ eẽ non ens. Tũc dicebãt, nihil moueri posse nõ exñte vacuo separato. s. extra corpora nãlia, dixit aũt [vacuo sepato] qꝛ in physicis dcm̃ est, apud eos, q vacuũ plenum ꝛ locus subto idẽ sunt, rõne ṽo differũt, nã spatiũ (vt spatiũ est locus) vt corpe priuatũ, est vacuũ, vt corpore plenũ, est plenũ. Uolebãt igit̃ q si nõ esset tale vacuũ sepatum a corpore, qd̃ põt aliqñ habere, aliquãdo carere corpore, nõ sit motus, in hũc g̃ modũ sustulerunt motũ. Pz g̃ q isti duo textus nõ seorsũ, sed simul legi debent. **Recogñes** **G**

¶ Uacuũ eni esse non ens, moueri autẽ non posse non existente vacuo separato. **Text⁹ anti. qu⁹ c. 160.**

¶ Nam vacuum quidem nihil est, plenum enim tñ existit, potest autem moueri nihil, nisi vacuum separatum sit. **Dilucida: te. c. eiusdẽ.**

¶ Pro illa positiõe arguit. si aliqd̃ mouet̃, opz vacuũ eẽ sepatũ a pleno. nõ enim põt corpus moueri in pleno, qꝛ tũc esset penetratio. destruit ꝯñs. d. sed vacuũ nõ est. igĩ nihil mouet̃, de rõne primo ponit destructionẽ ꝯñtis. d. Nã vacuũ qdẽ nihil est, plenũ eni tñ existit, qa nihil non plenum existit, tunc ponit enthymema. d. põt autẽ moueri nihil, nisi vacuũ separatum a pleno sit, h res 4° auscultatiõis physicę disputata est, ideo nũc satis. **Cõm. 160.** **H**

¶ Neq; rursus multa esse, non existente segregante. **Text⁹ anti. cõm. 161.**

¶ Itemq; plura non sunt, cum non sit distinguens.

¶ Scdo arguit. entia nõ sunt plura. igit̃ motus nõ est, tenet enthymema, qa motus supponit distõnẽ iter mouẽs **Cõm. 161.**

I ꝛ motũ, ꝛ iter terminũ a quo, ꝛ terminũ ad quẽ, añs probat, q̃a ablata cã distõnis, auferṫ distinctio, sed distõnis causa est vacuũ, q̃a tãdiu res sunt vnum, q̃diu inter eas nulla est vacuitas. q̃re si vacuũ nõ est, nec distõ erit. q̃re omnia erunt vnum, quod erat antecedens.

Recognes ¶ Eodẽ mõ destruũt plenitudinẽ, nam (vt dicũt) si in rebus est diuisio ꝛ rex̃ diſſa est vacuũ, solũ enĩ vacuo existente diuisionẽ atq; rerũ differẽtiã fieri dicũt. Sed nõ est vacuũ. ğ nõ est diuisio. Et si nõ est diuisio, cõtinuum est oẽ, ꝛ vnũ, in qua rõne pꝫ, ꝙ accepta obscura sũt. s. ꝙ nõ sit vacuũ, ꝛ ꝙ si vacuũ nõ est, nõ est diuisio. hęc eniꝫ obscura sunt. Quę vͦo per hęc deducta sunt, obscuriora sunt, nã oĩa esse vnũ, ꝛ cõtinuũ, obscurius est. Pꝫ ğ quõ Parme. ex ꝓncipijs ignotis ꝓcessit. Quõ vͦo Demo. ex nobis notis ꝓcessit, posterius dicemus. In hũc modum

K Philoponus legit hos textus. In cõmentarijs vͦo non absq; rõne aliter legunṫ. Fortasse enim Ari[les] ꝑ hęc voluit hĩc, ꝙ ſm Parme. qͦ ꝓposita frustra q̃riṫ, qm̃ cũ ſm ipm̃ nõ sit motus, frustra q̃ritur quo mõ sit facere ꝛ pati. At Philoponus ipse vult hęc eẽ iducta, vt ostẽdaṫ differentia syllo, q̃bus Demo. ꝛ q̃bus Parme. ꝓcesserũt (inq̃t) Neq; rursus diuisio vel differẽtia, vel multa eẽ pñt, nõ existẽte vacuo segregante inter illa. Et si non erũt multa, oĩa erũt vnũ, ꝛ sic tolliṫ plenũ, nã plenuꝫ est illud qͦ hꝫ intra se corpus replẽs. ğ si non dantur multa, nõ erũt plenũ ꝛ replẽs, ꝛ ita sustulerũt plenũ, ꝛ motũ.

Tex. anti. com. 162. ¶ Hoc autẽ nihil differre, siq̃s existimet non cõtinuũ esse oẽ, sed tãgere diuisim, ab eo qͦ est dicere fore multa, ꝛ nihil esse vacuũ.

Dilucida: te. c. eiusdẽ. ¶ Refert aũt hoc nihil, si quis putet non continuũ esse oẽ, sed sectũ ꝯtiguum, apparentibus pluribus, ꝛ vacuum nihil esse.

L

Cõm. 162. ¶ Soluet forte quispiã ꝙ vniuersum ipm̃ est ꝯtiguũ sectum, nõ aũt ꝯtinuũ, ꝛ hoc q̃a multa videnṫ esse. Contra obijcit, q̃a si vacuũ nõ est, tãtum est vniuersuꝫ esse contiguum, quantum continuum in re ipsa, lꝫ voce differunt, ꝛ hoc quia, dempto vacuo, aufertur causa distinctionis, ꝛ sic adhuc stat argumentum.

Recognes ¶ In commentarijs per pulchre hic locus intelligitur, et Philoponus non aliter exponit.

Tex. anti. com. 163. ¶ Si eniꝫ vbiq; diuisibile, nihil esse vnum. quapꝓ neq; multa, sed vacuũ oẽ. Si autem tuꝫ diuisibile quidẽ, tuꝫ aũt nõ, fictitium aliquid hoc vtiq; videri. quousq; enim ꝛ propter quid ipsius totius hoc quideꝫ ita se haberet ꝛ plenũ esset, hoc autem diuisum.

M

Dilucida: te. c. eiusdẽ. ¶ Siquidem enim vndiq; diuisum sit, nihil erit vnũ, quare nec plura, sed vacuuꝫ erit totũ, at si parte quidẽ sic, parte vͦo non, figmẽto simile videbitur, ad quantuꝫ enim vsq; ꝛ propter quid, ipsius totius hoc quideꝫ sic se habet, ꝛ plenũ est, illud vͦo diuisum.

Com. 163. ¶ Cõtra rñsionez datã obijcit, q̃a aut vniuersuꝫ ipm̃ est vndiq; diuisuꝫ, aut nihil alicubi est diuisuꝫ, aut ꝑte aliq̃ diuisuꝫ, ꝑte aliqua nõ diuisuꝫ, si vndiq; diuisuꝫ, nihil erit vnũ, q̃a si alicubi vnũ, nõ vndiq; diuisuꝫ. Si nõ est eius aliqͦ vnũ, nec plura erũt, nã plura sunt vnũ ꝛ vnũ, si nõ plura, oẽ erit vacuũ, q̃a nec vnuꝫ, nec plura, at si nullibi diuisum, totũ erit plenũ, ꝛ vnũ, ꝛ habeṫ intẽtũ. Si parte quidẽ vnũ sit, parte diuisuꝫ, ħ videṫ volũtariũ, q̃a nulla est causa, q̃re hoc sit vnũ ꝛ plenum. Illud diuisum ꝛ vacuum, ꝛ sic de rõne destruit primũ, ꝛ tertiũ datum, ꝑtermittit aũt 2[m], q̃a est per se manifestũ. ¶ Aduertẽduꝫ ꝙ omne, qͦ gręce pan diciṫ, totũ, qͦ etiã apð eos olon, ꝛ ens, qͦ gręce on diciṫ, ꝛ vniuersuꝫ, siue mũdus, siue oĩa entia, siue aggregatũ ex oĩbus multiuoca sunt, apð Parmenidẽ ꝛ Mellissum idẽ ipoztãtia, ꝛ cũ crediderint distinctionem rerũ esse interuallũ rei a re, interuallum vͦo cenon siue vacuũ quoddam videṫ, subtrahentes ab vniuerso vacuum, subtraxerunt ꝛ interuallum, ꝛ inde distinctionem, quo fit vt omnia vnum plenum esse ens ꝛ immobile, quã rem latius alibi Aristoteles distinxit. N

Tex[t]. anti. com. 164. ¶ Amplius autem simili modo necessarium esse non esse motionem.

Dilucida: te. c. eiusdẽ. ¶ Adhuc autem similiter apparente, necessarium erit motum non esse.

Com. 164. ¶ Dici possunt duo ad argu[m], vel ꝙ oĩa sint plena, similiter vel qͦ oĩa vacua, ꝯ arguit. d. Adhuc autẽ silr apparente vniuerso, aut ꝙ totũ plenũ, aut ꝙ totũ vacuum necessariũ erit non esse motum. Si plenum quidẽ, patet ꝙ non, aliter penetratio eẽt, si vacuũ sit omne, tunc nec erit mouens, nec motum, q̃a vacuum omne, ꝛ sic nec motus, hoc mihi videtur de textu. tu vͦo considera.

O

Recognes ¶ Philoponus sic legit. Amplius aũt simĩ mõ Parme. inquit. Necessariũ eẽ nõ esse motũ, quo dixit oĩa eẽ vnuꝫ, qm̃ nõ existẽte vacuo, vtrũq; intulit, qm̃ eniꝫ nõ est vacuum, ꝛ rerũ differẽtias, ꝛ motus sustulit.

Tex[t]. anti. cõm. 165. ¶ Ex his igiṫ sermonib[9] trãscẽdẽtes sensum ꝛ despicientes eum, ac si ꝯueniat rõnẽ sequi, ipsum omne eẽ vnũ, ꝛ imobile, ꝛ infinitum quoddam dicũt. finem enim finire vtiq; ad vacuuꝫ. Hi ergo, ita ꝛ ꝓpter has causas enũciauerunt de veritate. P

Dilucida: te. c. eiusdẽ. ¶ Ex his q̃dem igitur rationibus tãq̃ rationem sequi deceat, quidam dicunt oẽ vnũ eẽ ꝛ imobile ac infinitum, nam finitum in vacuum finiri putant. Hi quidem igitur ita, ꝛ has ob causas de veritate protulerunt.

Com. 165. ¶ Epilogat. d. ex his q̃dẽ igiṫ rõnibus, tãq̃ rõnẽ seq̃ deceat q̃deꝫ dicunt omne siue vniuersum vnũ eẽ, ꝛ imobile, ac infinitũ, cuius additionis cãm subscribit. d. nã finitũ in vacuum finiri putant. Hęc illi de veritate.

Recognes ¶ Philoponus nõ epilogũ tm̃ hũc putat, sed ꝙ Ari[les] incuset Parmenideos, ꝙ putarũt nõ oĩno adhibere menteꝫ rerũ euidẽtię, sed solũ ꝯñtię rõnũ, qͦ quidem cũ fecissent, dixerunt omne esse vnuꝫ imobile, ꝛ infinituꝫ. nã dicunt finem corporis ad vacuum esse. Q

Tex. anti. cõ. 166. ¶ Qm̃ aũt in sermonibus q̃dem, videnṫ hęc ꝯtingere, in reb[9] aũt dementię simile est opinari ita. nullus eni dementiũ egrediṫ intãtuꝫ, vt ignẽ vnũ eẽ existimet ꝛ crystallũ. ſꝫ soluꝫ bona ꝛ apparẽtia ꝑꝑ assuetudinẽ, hęc q̃busdã ꝑꝑ demẽtiã nihil videnṫ differre.

Dilucida: te. c. eiusdẽ. ¶ Qm̃ vͦo in verbis hęc accidere videnṫ, in rebus vͦo dementię sĩle est ita credere (nullus eni demẽs adeo delirare põt, vt igneꝫ ꝛ glaciẽ vnũ eẽ cẽseat. Sꝫ ob ꝯsuetudinem solũ q̃ apparẽt, bona eẽ dicũt) hęc in q̃busdam

A ob dementiã, nihil differre videntur.

Com. 166. ¶ Nũc cõtra hãc positionẽ nihil arguit, sed solũ tãq̃ insanã cõtendit. d. Quã vero in verbis hec accidere videntur, q̃ dicũt. In reb⁹ vero ita credere est sile dementie, tũc lege suspẽsiue sic, nullus eni demẽs adeo delirare põt subaudi, vt ignẽ et glaciẽ vnũ eẽ censeat, sed ob ↄsuetudinẽ solum q̃ apparẽt bona et nõ sunt, dicẽt supple bona eẽ, nã luxuriosus ob ↄsuetudinẽ luxurie luxuriã, q̃ est apparẽs bonum, dicet bonũ eẽ simplr, vinosus ob ↄsuetudinem, dicet bibere bonũ simplr eẽ. Sic igitur nemo putabit vnũ diuersum esse idez alteri, nisi prauus, q si ita est, tũc hec in quibusdam ob dementiam nihil differre videntur. Sic igitur hac oblocutione sprevit positionẽ illorum.

Recognes ¶ Nũc qualis sit Parme. opio ostẽdit, et vtitur morata persuasione, qua aduersarios ostẽdit eẽ insanos, et se eẽ probũ in asserẽdo oppositũ (et inqt) Quã aũt in sermonib⁹ quidẽ videntur hec ↄtingere. s. q oẽ sit vnũ, et infinitũ, et immobile, dico in sermonib⁹ hoc est quãtũ est ex sermonũ sequela, et ex psuasione argumẽtorum. In reb⁹ aũt dementie simile est opinari ita, imo est plusq̃ dementia sic dicere, nullus eni dementiũ egredit intm, vt ignẽ vnuz esse existimet et crystallũ siue glaciẽ. Sz solũ (vt inqt) bona vera et apparẽtia bona videntur eadẽ pp assuetudinem q̃ aliqs assuescit in libidine et voluptate. Hec vero. s. glaciez et ignẽ eẽ eadẽ, et nihil differre, pp dementiã videntur.

B

Tex. anti. cõmẽ. 167. ¶ Leucippus autẽ existimauit hẽc sermões, qui ad sensuz ↄfessa dicẽtes nõ ↄstruẽt neqz generationẽ neqz corruptionẽ neqz motũ et multitudinẽ entiũ. Cõfessa aũt dicens, ea quidez apparẽtib⁹. Cõstruentib⁹ aũt vnũ vt nõ existẽtẽ motionẽ si nõ sit vacuũ, vacuũq3 nõ ens et entis nihil nõ ens inqt eẽ. pricipalr. n. ens, plenũ eẽ ens. Sz eẽ tale nõ vnũ, sed infinita multitudine et inuisibilia pp puitatẽ tumorum. Hec aũt in vacuo ferri. vacuũ eni eẽ. Et ↄstãtia qdem gñationẽ facere, dissoluta aũt corruptionẽ. Facere autez et pati, sm q existũt tãgẽtia. sm eni id, nõ vnum esse.

C

Dilucida. te. c. eiusdẽ. ¶ Leucippus aũt reputatur habere rõnes, q̃ ad sensuz ↄformia dicẽtes, neqz gñationem tollũt, neqz corruptionẽ, neqz motũ, neqz entiuz multitudinẽ, psitebatur aũt hec qdem, quibusdã apparẽtibus, vnuz tñ ↄstituentib⁹, ac si motus minime sit absqz vacuo, et vacuuz ipm nõ ens, taleqz nõ ens nihil ipsi⁹ entis eẽ dicit. Nã qd principalr ens est, plenuz est, lz neqz tale vnuz sit. Immo multitudine infinita, paruitate quoqz molis inuisilia, feruntur aũt hec in vacuo, nam vacuũ est, queqz cõstantia generationez faciunt, disiũcta vero, corruptionẽ. actionẽ quoqz et passionẽ quatenus ↄtigua sunt, qua ratione nõ vnum sunt.

D

Cõmẽ. 167 ¶ Laboraui textũ hũc ad linguã nrãm reducere, et vtinã ipsius sensuz verũ pceperiz, vbi eni grecã seriem seruassem, textũ istũ in latinũ versuz, nõ fecissem itelligibilez, vt vero singula verba pateãt, dicamus q Arist. cõparat positionẽ Leucippi ad illã Parmenidis et Mellissi, et narrat oia, que Leucippus asseruit, quibus expositis, pz quãtuz differt positio Leucippi ab illa Parme. (inqt) Leucippus aũt reputatur hẽre rõnes, q̃ ad sensuz ↄformia dicẽtes, neqz gñationẽ tollũt, neqz corruptionẽ, neqz motuz, neqz entiũ multitudinem. Subaudi tñ. Sz ↄ hec dicunt Parmenides et Mellissus, q sermones tales asserũt, vt per ipsos sensib⁹ aduersentur, et motus hos oẽs cogentur negare. Hec est pma differẽtia. verbuz illud cõformia. grece est omologumena, latine ↄfessa, siue ↄfitentia, clarius ↄformia. Deinde sequẽdo positionez illius, ponit fundamentũ, quo hec et alia dixit. Ubi aiaduertendũ Leucippũ posuisse corpora idiuidua, que grece atoma, siue indiuidua latine, siue minima dicuntur, hecqz appere mota in vacuo, qd esse pfitetur vt saluet motũ, q̃ cõpositione et dissolutiõe gñant et corrũpunt (inquit) Profitebatur aũt hec quibusdã apparẽtibus. vz. atomis que in vacuo moueri visuntur, vnum tamen constituentibus, nam ↄgregatione vnum agunt, segregatione multitudinez, qa hec moueri in vacuo Leucippus dixit, asserit nũc Aristo. q̃si causam. d. ac si motus minime sit absqz vacuo, vel iuxta grecũ, tãq̃ motuz nõ existem absqz vacuo pfitetur subaudi. Hec de atomis. Quale vacuũ apud illũ sit, subscribit. d. et vacuũ ipm non ens, taleqz non ens nihil ipsi⁹ entis esse dicit. Sic igitur vacuuz nec est ens, nec pars entis, exponit qd vocant ens. d. nã qd principalr ens est, plenũ est, et sic vacuz ad hunc sensuz ait non eẽ ens, nec partem entis, pro quãto nec est plenũ, nec pars pleni, qd pmarie ens dicitur. ecce secũdã driam, q. vz. Leucippus ponit atoma moueri, sed in vacuo, credẽs motũ effici non posse, nisi in vacuo, qd etiã Parmenides ait. tũc quale plenuz illud hoc est q̃ atoma illa sint, q̃ plenũ esse tñ asserit, exponit. d. lz. vel iuxta grecũ, sed eẽ tale nõ vnum, subaudi dicit, ego transtuli, lz tale nõ vnũ sit, vt. vz. lectio facilius caperetur, imo vel sed multitudine infinita, puitate molis siue magnitudinũ inuisilia, hec aũt, in vacuo ferri subaudi dicit. aut vt trãstuli, hec aũt feruntur in vacuo. Uacuũ eni esse subaudi dicit, vel vt trãstuli, nã vacuũ est, et dicit supple ↄstãtia ac cõgregata facere gñationẽ, dissoluta vero corruptionẽ, vt sermo clarior eẽt sic feci, queqz cõstantia gñationẽ faciant disiũcta corruptionẽ, sic igitur apud Leucippũ oẽ qd est, aut plenũ, aut vacuũ est, totũ est vacuuz pter atoma, aut pter facta ex eis. Nã congregatione plenũ fit ex plenis. dissolutione plenum in plena dissoluitur, et in vacuo mouentur, deide quo mõ actio et passio fiãt, subdit. d. actionẽ quoqz et passionez dici effici ab illis quatenus ↄtigua sunt, qua rõne non vnũ sunt, grece sic est, agere aũt et pati, quatenus sunt ↄtigua, sic eni non vnũ eẽ subaudi dicit. Ecce igitur 3° quo mõ Leucippus cõcedit actionẽ et passionez, differt igitur Leucippus a Parmenide in trib⁹. Primo qa pcessit rõnib⁹ sensib⁹ cõformib⁹, qd nõ fecit Parmenides. Scdo qa diuisit ens in plenũ et vacuũ, dicẽs totũ eẽ vacuum pter atoma, et preterea, q̃ ex illis sunt, addens plena illa moueri in vacuo. Tertio qa saluauit gñationem et corruptionem, et actionem et passionem, quas non saluat Parmenides, volui hunc textum sic exponere, propter difficultatem maximam, et tu si melius sentis, scribas.

E

F

G

H

Recognes ¶ Hic narrat opionem Democriti et Leucippi, q posuit vacuũ et plenũ, plenuz appellãs atomos, et qcqd ex illis ↄficitur, vacuuz appellãs spatium, in quo atomi decurrũt anteq̃ in rerũ cõpõnes veniãt. Quo eni ↄcessit atomos siue plenũ, oẽs motus saluare potuit, et ipm facere, et pati, nã atomi, quo ↄgregantur, gñatio misti fit, quo segregantur, fit corruptio, quo ab extrinseco alterante atomi existẽtes in misto mutãt ordinẽ, aut figuraz, fit alteratio atqz facere et pati, quo addũtur misto, fit auctio, quo subtra-

I buntᷣ, ſit diminutio, τ ſic Democritus τ Leucippus po/
nentes vacuũ τ plenũ, boc eſt atomos, vel atomatũ, oẽs
motus ſaluare potuerũt. Poſuerũt eñ plenũ, boc ẽ ato/
mos tãq̃ p̃n^m principale τ p ſe mãle rerũ. Uacuũ autẽ
tãq̃ neceſſariũ, in quo ꝯtineretᷣ ipm plenũ, ħ eſt atomi.
Quo ꝟo mõ ſyllogiʒauerũt vacuũ, Ari^{les} dicit, eos ꝓ/
baſſe vacuũ ex bis, q̃ p ſe nota ſunt, boc pacto. ſi eſt diui
ſio, ħ eſt miſtoꝝ differẽtia, τ plenitudo, boc eſt atomi, τ
atomatũ, τ motus, neceſſe eſt vacuũ eẽ, q̃ꝛ(vt Parme/
nides dicebat) bęc eẽ nõ pñt niſi exiſte vacuo, quoniã
Demo. credidit cũ Parme. atomoꝝ τ atomatoꝝ diffe/
rẽtias eẽ nõ poſſe, niſi interſit vacuũ, quo differãt. Rur
ſus credidit nõ poſſe eẽ motũ, niſi vacuum ſit, p qḋ fie
ret. ℂ Tꝫ. Credidit nõ poſſe eſſe plenitudinẽ, ħ eſt ato/
mos, τ atomata, niſi ſit vacuũ, in quo vt in loco eſſent, τ
ſic quãtũ ad ꝯñtię conceſſionẽ Demo. cũ Parme. cõue/
K nire videtᷣ. Differt tñ, q̃ꝛ quę Democritus vt ꝓloga ſu/
mit, ſunt p ſe nota, eſſe eñ motũ, eſſe plenũ, τ eẽ diuiſio
nẽ ac rerũ differẽtias, p ſe nota ſunt, τ ſic ex p ſe notis i/
tulit imanifeſta. Parme. aũt ex dubijs cõcluſit imanife/
ſta. Hęc de dñis boꝝ (inq̃t) Leucippus aũt exiſtimauit
bęc ſermones, q accipiẽtes ad ſenſũ ꝯfeſſa, ꝯcludunt va
cuũ τ plenũ eẽ, plenũ q̃dẽ atomos, vacuũ ꝟo ſpatiũ,
per qḋ atomi vaganᷣ, τ ſic nõ deſtruent neq̃ gñatiões,
cum illa ſit atomoꝝ ꝯgregatione, neq̃ corruptionẽ, cũ
ſit atomoꝝ ſegregatione, neq̃ motũ boc eſt alteratio/
nem, τ auctionẽ, τ facere τ pati, neq̃ deſtruere multitu/
dinẽ entiũ, ac coꝝ diuiſionẽ τ differẽtiã. Exponit autẽ
quę ſint illa ꝯfeſſa, p quę vacuũ itroduxit (τ inq̃t) Cõfeſ/
ſa aũt dicens ea q̃dẽ, q̃ ꝯueniũt apparẽtib⁹, vt ꝙ motus
ſit, τ plenitudo, τ diuiſio reꝝ, bęc eñ tãq̃ p ſe nota ꝓlo/
L quia fecit, ex q̃b⁹ itulit eẽ vacuũ. Factus aũt eſt bic ſyl/
logiſmus ipſis ꝯſtruẽtibus vnũ. ſ. ꝯceſſionẽ Parme. ſ. ꝙ
nõ ſit motus, niſi ſit vacuũ, eſt ḡ ſi motus eſt, vacuũ eſt.
Uacuũ aũt dicebãt nõ ens, nõ ſic nõ ens, ꝙ nibil ſit, ſed
q̃ꝛ nibil eſt atomata entis, q̃ꝛ plenũ dixit eẽ p̃ncipalr̃
ens, boc eſt atomos, quoniã ſolũ ex atomis voluit fieri
vnũquodq̃ miſtũ. Et dixit plenũ non vnũ, ſed atomos
infinitos multitudie, inuiſibiles ꝟo ob tumoꝝ ac corpo
reitatũ paruitatẽ, τ ſic p plenũ, atomos itellexit, q̊s ferri
Arꝫ Demo. poſuit vacuũ innatum. per vacuũ dixit, q̃a vacuũ eſt per qḋ ferunᷣ. ℂ Quęres
vtrũ Demo. τ Leucip. poſuerint vacuũ itra corp⁹ ato/
matũ. Ari^{les} videtᷣ dicere, ꝙ nõ poſuit vacuũ, niſi ſepa/
ratũ p qḋ voluerũt, vt atomi defluerẽt. Alij dixerunt ẽt
voluiſſe dari vacuũ inatũ inter atomos, cui⁹ Ariſto^{les} nõ
meminit, q̃a ex eo nõ fiũt p̃ncipalr̃ atomata apḋ Demo.
τ Leucip. τ bęc eſt intẽtio Philoponi. Tũc oſtẽdit, q̃ uo
ſaluent Demo. τ Leucippus mot⁹ (τ inq̃t) Et atomi q̃/
M dem ꝯſtãtes faciũt gñationẽ, diſſoluti ꝟo corruptionẽ,
dicũt ꝟo facere τ pati atomi inter ſe, quo in vacuo ſe tã/
gunt, q̃ꝛ vt ſic atomi nõ ſunt vnũ. Atomatũ ẽt pati põt
ab extrinſeco alterãte, q̃tenus ab illo tãgiᷣ, τ in atomis,
ex q̃bus cõponiᷣ, euariaᷣ (vt dcm̃ eſt) τ dicit Philopo/
nus, ꝙ Demo. cũ dixit atomos ſe in vacuo tãgere, nõ lo
cutus eſt de tactu phyſico τ ꝓprio, ſed de tactu, q̃ illa ſũt
ſimul. Hęc de poſitione Demo. τ Leucippi.

Tex. anti. cõmẽ. 168. ℂ Et cõpoſita τ cõplicata, gñare. Ex vno au
tem ſm veritatẽ non vtiq̃ gñari multitudi/
nẽ. neq̃ ex vere multis, vnũ. ſed eẽ boc ipoſ
ſibile. Sꝫ (vt Empedocles τ alioꝝ aliqui in
q̃ꝛũt) pati per poros, ita τ oẽm alteratiõẽ
τ oẽ pati boc mõ gñari p vacuũ facta diſſo/
lutione τ corruptione. ſimiliter autem τ au/
gumentatione, ſubintrantibus ſolidis.

ℂ Et lꝫ cõpoſita τ cõbinata generẽt dicat, nõ N Dilucidat͂e c. eiuſdẽ.
tñ ex vno ſm veritatẽ, plura gñari nec cõtra
ex vere plurib⁹ vnũ, ſꝫ illud ipoſe eẽ ꝓfiteᷣ.
Immo (quemadmodũ Empedocles, τ alij
quidã dicunt) per meatus paſſionẽ effici,
ſic alterationem omnem, omnemq̃ paſſio/
nem per vacuũ fieri boc modo diſſolutio/
ne τ corruptione factis. Similiter autẽ au/
ctionem quibuſdam ſubeuntibus.

ℂ Hęc bactenus de poſitiõe Democriti, nũc quale ſit ge Cõm. 168.
nitũ, qualeue miſtũ, explicat. d. Et lꝫ cõpoſita cõbinata
gñare ſubaudi in gręco dicat, nõ tñ ex vno ſm veritatẽ, O
plura gñari, nec ꝯ ex vere pluribus vnũ, ſed illud ipoſe
eſſe ſubaudi in gręco ꝓfiteᷣ, ex vno q̃dẽ non plura fiũt,
q̃a ex indiuiduo τ minimo nõ põt per diuiſionem effici
multitudo. Ex plurib⁹ ꝟo vnũ non põt eſſe, q̃a reſultãs
ꝯgregatione vnũ erit. Immo (quẽadmodum Empedo
cles, τ alij q̃dã dicũt) per meat⁹ paſſionẽ effici, ſic Leu/
cippus dicit fieri oẽm alterationẽ, oẽmq̃ paſſionem p
vacuũ, boc mõ. vꝫ. diſſolõne τ corruptione facta. Silr̃
autẽ auctionẽ q̃buſdã ſubeuntib⁹. ℂ Aduerte ꝙ Em/
pedocles ait alterationẽ, paſſionẽ, τ auctionẽ, per meat⁹
ipſos effici, poſuit eñ agens igredi poros ſiue meatus, τ
alterare, augere, τ diminuere, quo ẽt mõ Leucippus ait
gñationem τ corruptionẽ effici per vacuũ, boc eſt facta
diſſolõne τ corruptione in vacuo. Silr̃ auctionem p va/
cuũ effici dicit, cum corpora atoma ſubingredi vacua ꝓ/ P
fitebatur, τ ſic eiuſmodi poſitiones affines ſunt.
ℂ Si nõ eſt ſuꝑfluus Ari^{les}, opꝫ dicere ꝙ exponat qḋ di Recognet.
xit, declarauit eñ quo mõ atomi faciũt oẽs traſmutatio
nes, nunc exponit bęc q̃ dixit, τ poſſunt vno mõ ꝟba le/
gi, vt in cõmẽtarijs legimus. ſupplẽdo vnũ verbũ cõti/
nuatiũ boc pacto, τ cõpoſita, τ cõplicata, boc eſt q̃uis
atomi cõpoſiti τ cõplicati dicanᷣ gñare, ex vna tñ ato/
mo ſm veritatẽ nõ vtiq̃ ꝯtingit generari multitudinẽ,
boc eſt atomatũ aliqḋ, neq̃ ꝯtra ex vere multis, boc eſt
nec cõtra ex atomato, qḋ eſt multi atomi collectiue, cõ/
tingit gñari vnũ, vel vnã atomũ. Sꝫ boc ꝯtingit eẽ ipoſ
ſibile, quare ex multis atomis vnũ atomatum, τ ex vno
atomato fieri multas atomos neceſſe eſt. Uel põt legi
autẽ ꝓ eñ, boc pacto τ atomi cõpoſitę τ cõplicatę dicũ/
tur gñare. q. d. Dico aũt atomos cõpoſitas τ cõplicatas
generare, nã ex vna ſm veritatẽ nõ ꝯtingit fieri multi/
tudinẽ, ħ eſt atomatũ, ſicut nec ecõtrario, τ bęc expoſi/ Q
tio magis mibi placet. Cõparat aũt poſitionem bãc De/
mocriti ad illã Empe. ħ pacto, τ vt Empe. τ alioꝝ al'q
inq̃ꝛũt pati p poros. ſ. ꝓximo faciẽte illos ingrediente,
ita τ oẽm alterationẽ, τ oẽ pati dicit Demo. fieri p va/
cuũ, nã cũ atomi diſſoluunᷣ, τ ponunᷣ in vacuo, ꝯtingit
illas pati inuicẽ, τ alterari, quando ꝟo ſunt in atomato,
paſſio τ alteratio fit ab extrinſeco alterãte ꝑmutãte ato
moꝝ ordinẽ, vel figurã. Aliud enim eſt pati atomoꝝ, τ
aliud atomati, atomatũ eñ patiᷣ extrinſeco alterante, τ
ordinẽ atomoꝝ mutãte. atomi ꝟo patiunᷣ, τ alterantur
inuicẽ ꝑ ꝑ vacuũ facta atomati corruptiõe, τ diſſolõne,
nã tũc vagantes p vacuũ, ꝯtingit inuicẽ pati, τ alterari,
τ rurſus miſceri, atq̃ venire ad cõpoſitionẽ. Dicunt ẽt
Demo. τ Leucippus fieri τ augumẽtationẽ ſubintrãti/
bus atomis in poros atomati, τ in boc dare videtᷣ Ari^{les}
de mẽte Democriti poros, nõ tñ ſicut Empe. nã Empe.
illos dedit aere, vel aliquo tali corpore repletos. Demo.

A ꝑ posuit illos vacuos, nullisqꝫ corpore repletos.

Tex. anti. cōmē. 169. ¶ Fere aūt ꝛ Empedoclē necesse est dicere, vt ꝛ Leucippus inqt. esse eni quędam solida, indiuisibilia, aut si non vbiqꝫ pori ꝯtinui sunt, hoc aūt ipossibile est. nihil eni aliud solidū erit ꝑter poros, ſꝫ oē vacuū. Necesse est igiꝭ, tāgētia qdē eē idiuisibilia, media aūt eorū vacua/ quos ille dicit poros. Ita autem ꝛ Leucippus dicit de ipso facere ꝛ pati.

Dilucida: te. c. eiusdē. ¶ Empedocli itaqꝫ fere necessariuꝫ est dicere, quēadmodū Leucippus ait, esse eni solida idiuidua, tm̄ nisi vbiqꝫ meatus sint continui, qđ ipossibile est, nihil eni solidū eēt ꝑter meat⁹ ipsos. Immo vacuū oē, necesse igitur B erit idiuidua ipa ꝯtigua qdem eē, media ꝟo eoꝝ vacua, quos ille meat⁹ vocat. Sic itaqꝫ Leucippus ꝛ de actione, ꝛ passiōe scribit.

Cōm. 169. ¶ Declarauit Leucippū cogi dicere de vacuo, quę dixit Empedocles, nūc cōtra declarat Empedoclē cogi dicere idiuidua solida, q̄ ponit Leucippus, q̄si sit agēs inter meatus, quos concessit Empedocles, vel interponit solida ligamenta, aut nihil. Si nihil, totum erit vacuum, si aliqua, tunc habetur propositū, quę dicit patent. ¶ Animaduerte tamē, ꝙ hęc non dicit Empedocles, sed cogiꝭ dicere, propterea dixit fere necessarium est ꝛc̄.

Recognes ¶ Cū posuit differētiā inter positionē Empe. ꝛ Democriti, nunc (vt Philoponus inqt) reducit positionē Empe. ad illā Democriti, ꝛ ostēdit, ꝙ si, denꝭ pori, opꝫ ponere solida idiuisibilia, q̄ poros ꝯtineant, aliogn corpus esset totū porus. vn̄ inqt. Fere aūt ꝛ Empe. necesse est dicere, C vt ꝛ Leucippus inqt. Dixit fere, qm̄ Empe. ponens poros, eos repletos asseruit, tm̄ cogiꝭ ponere solida idiuisibilia, quasi ligātia poros, ꝛ hoc inqt. Nā necesse est eē solida, indiuisibilia aūt. si nō vbiqꝫ pori cōtinui quasi vn⁹ porus sit. Hoc aūt inqt, est ipoſe, qm̄ nihil aliud erit solidū/hoc est corpus nāle ꝑter poros, imo oē erit vacuū, qđ cū sit absurdū apud ipm, necesse est tāgētia qdē poros eē indiuisibilia, media aūt coꝝ esse vacua, quos ille dicit poros, ita aūt ꝛ Leucippus dicit de facere ꝛ pati. s. quādo atomatū patiꝭ ab extrinseco faciente, sicut dicit Empedocles. Quare concordāt qm̄ ambo di[illegible] solida. Ampli⁹ ambo pati fieri dicūt ꝑ ingressuꝫ agē[illegible]ximi, loquor de pati atomati, nō aūt de pati atomoꝝ.

Tex. anti. cōmē. 170. D ¶ Modi igiꝭ ſm quos h̄ qdē faciūt, hęc aūt patiunꝭ, fere hi dicūtur. ꝛ de his quidem/ ꝛ quo modo dicunt, manifestum est.

Dilucida: te. c. eiusdē. ¶ Modi quidem igitur per quos hęc qdem agunt, illa ꝟo patiuntur, fere tot dicuntur, ꝛ de his quo modo dicunt patet.

Cōm. 170. ¶ Nūc epilogat, dixit tm̄ tot esse fere, ga forte plures alij sunt, ꝛ minus famosi, qui nō erant digni mentione.

Recognes ¶ Epilogat, ꝛ duo facit. ꝑmo epilogat positiones. secūdo epilogat comparationem positionū. ibi scḃ [Et ad coꝝ positiones] ꝛ sic exponit Philoponus.

Tex. anti. cōm. 171. ¶ Et ad coꝝ positiones qbus vtunꝭ, fere cōfesse videꝭ ꝯtigere, alijs aūt/ minus. Vbi gr̄a. Empedocli quo mō erit gn̄atio ꝛ corruptio ꝛ alteratio, nō est manifestū. His eni sunt indiuisibilia, prima corpoꝝ/ formis differentia soluꝫ, ex qbus primis cōponunꝭ/ ꝛ in q̄ vltima dissoluunꝭ. Empedocli aūt, alia quideꝫ manifestū est ꝙ vsqꝫ ad elemēta h̄nt generationē ꝛ corruptionē. Ipsoꝝ ꝟo hoꝝ quo modo generaꝭ ꝛ corrūpiꝭ coaceruata q̄titas, nec manifestū est, nec ꝯtigit dicere ei nō dicēti ꝛ ipsius ignis elementum esse. E

Dilucida: te. c. eiusdē. ¶ Et ad coꝝ positiones, qbus vtunꝭ fere illō videꝭ ꝯtingens, alijs ꝟo minus, veluti Empedocli corruptio ꝛ alteratio nō patet. Nāqꝫ his corpora idiuidua erāt prima corpoꝝ figura differētia tm̄, ex qbus primū generanꝭ, ꝛ in q̄ vltimo dissoluunꝭ. Empedocli auteꝫ alia qdeꝫ pꝫ, ꝙ vsqꝫ ad elemēta h̄nt gn̄ationē ꝛ corruptionē, ipsoꝝ aūt talium, quo mō genereꝭ ꝛ corrūpaꝭ coadunata magnitudo, neqꝫ manifestum, neqꝫ sibi competit dicere, nō dicenti etiā ipsius ignis elementum esse. F

Cōm. 171. ¶ Leucippus quātū ad ea, q̄ clare dicit. illud cōtigēs. vꝫ. ꝙ motus ois sit. ꝯcedit. at Empedocles, quantū ad ea, q̄ explicite ꝓtulit, nō dicit illud ꝯtingēs, ſꝫ h̄ā sequiꝭ. ꝛ sic Aristo. quasi videꝭ iter eos dirām quādā colligere. Hoc ꝓponit. o. ꝛ ad coꝝ. s. Leucippi ꝛ Democriti positiōes, qbus explicite vtunꝭ, illud fere videꝭ ꝯtingēs, qđ dictū est, dixit fere, ga etiā ipse adijcit q̄daꝫ quę nō explicauit Democritus, vel dixit fere, ga plura alia sequunꝭ. Alijs ꝟo illud cōtingēs videꝭ min⁹, veluti Empedocli corruptio ꝛ alteratio nō patēt. Cuius rei explanationē subscribit. o. Nā his Democriticis ꝛ Leucippicis corpora idiuidua erāt prima corpoꝝ figura tm̄ diria, ex qb⁹ ōia primum gn̄anꝭ, ꝛ in q̄ vltimo dissoluunꝭ. Empedocli autē ꝙ alia habeāt gn̄ationē ꝛ corruptionē exceptis elementis, pꝫ. Ipsoꝝ autē elemētoꝝ taliū, quō genereꝭ, ꝛ corrūpaꝭ coadunata magnitudo, neqꝫ manifestū, neqꝫ sibi cōpetit dicere nisi asserat ipsi⁹ ignis eē elemētū, ꝛ cęterorū silr. Sic igiꝭ Leucippus ꝛ Democritus manifeste pōt oiuꝫ assignare cāꝫ, nā oē ens vel est factū ab atomis, aut atoma ign̄abilia, at Empedocles ꝛ si saluet gn̄ationem mistoꝝ, gn̄ationē elemētoꝝ nō vꝫ saluare, nisi aut dicat illoꝝ esse elemēta, aut nō gn̄ari cōtra sensum. G

Recognes ¶ Epilogat nūc cōparationeꝫ positionum, ꝛ acceptat (vt Philoponus inqt) magis positionē Democriti q̄ illaꝫ Empe. nam Demo. fecit talia ꝑncipia, q̄ sibi suffecerant ad oēs motus. at Empe. ꝑ eius ꝑncipia oēs mot⁹ saluare nō pōt. Dicens eni ꝙ elnta sint ipassibilia, ꝛ ꝙ passiones sint coꝝ differētię, alterationē elemētoꝝ vel mistorū saluare nō pōt, elemētoꝝ qdē nō, qm̄ ipatibilia sunt ſm coꝝ passiones, mistoꝝ minime, ga mista nō alterātur, elntis existib⁹ inalterabilib⁹. Amplius dicens elnta H impatibilia ꝛ ſm subām, ꝛ ſm passiōes, gn̄ationem mistoꝝ saluare pōt, dicēdo illam fieri elntoꝝ ꝯcretiōe. At gn̄ationē ipsoꝝ elntoꝝ facere non pōt, qm̄ nō supponit ipsis elemētis aliqua simpliciora, ꝑ q̄ elnta gn̄ari, ꝛ corrumpi possint. At Democritici possunt gn̄ationē vtrāqꝫ saluare, qm̄ possūt dicere mista fieri ex q̄tuor elntis, elemēta ꝟo generari ex atomis illis prioribus. Ampli⁹ saluare possunt alterationē. s. atomoꝝ trāspōne, vel trāsfiguratiōe. Dicētes eni atomos ipatibiles, ipsaꝝ pōne, ꝛ trāsformatione passiōes fieri dicere videnꝭ. Patet igiꝭ

I duos esse modos qbus fit pati, qm̃ aut ꝑ poros, aut per vacuũ (inqt) Et ad coꝝ positiones, h̃ est ad coꝝ Democriticoꝝ suppõnes, qbus vtunt̃, fere videt̃ ꝯtingere, qḋ dicũt de facere ⁊ pati, ⁊ de alijs motib⁹, nã ponẽtes atomos oĩa saluare possunt. Alijs ṽo. s. Empedocleis videtur minus seq, qḋ dicũt de facere ⁊ pati, ⁊ de alijs motibus. Nã (vt inqt) his. s. Democriticis ṗma corpoꝝ sunt indiuisibilia ac atomi, formis diña solum, ex qb⁹ tãq̃ ex primis ṗncipijs cõponunt̃, q̃ fiunt, ⁊ in q̃ vltima dissoluunt̃ quę corrũpunt̃, ⁊ sic possunt saluare gñationem ⁊ corruptionem tã mistoꝝ q̃ elntoꝝ. Empedocli aũt alia qdẽ. s. mista manifestũ est, ꝙ hñt gñationez ⁊ corruptionẽ vsq ad elemẽta exclusiue, ipsoꝝ ṽo elemẽtoꝝ quõ generat̃ ⁊ corrumpitur concernata magnitudo, h̃ est (vt Philoponus inqt) quõ auget̃ ⁊ accumuletur aq̃ ex pluuia, aut aer ex aq̃, quę euaporat, aut ignis ex mã iflãmata, neq manifestũ est, neqz ꝯtingit dicere non dicenti, et ipsius ignis elementum esse eo prius.

K

Tex⁹ anti. com. 172. ¶ Similiter autem ⁊ aliorum omniuz, vt in Timęo scripsit Plato.

Dilucida: te. c. eiusdẽ. ¶ Similiter autem ⁊ aliorum omnium veluti in Timęo scripsit Plato.

Cõm. 172. ¶ Potest legi sic. Siĩr autẽ ⁊ alioꝝ oĩuz hoc est cęteroꝝ elemẽtoꝝ, nõ posuit principia priora, ⁊ sic nõ potuit saluare ipsoꝝ gñationẽ / veluti Plato ipsoꝝ gñationẽ scripsit in Timęo, saluãs illã per reductionẽ ad planities et indiuidua. Quib⁹ in ṽbis recentiores colligũt inter Platonem ⁊ Democritũ cõuenientiam, nam ambo elemẽta ex idiuiduis fieri ⁊ ad idiuidua resolui cõcedunt.

Recognes ¶ Iste textus dz legi cõtinuus ṗcedenti, vt Philoponus legit hoc pacto, nec ꝯtingit dicere ei, nõ dicenti ⁊ ipsius ignis elemẽtũ eẽ. Siĩr aũt ⁊ alioꝝ oĩum. s. aeris, aquę, ⁊ terrę, nõ ꝯtingit gñationẽ dicere, nõ dicẽti eoꝝ esse elemẽtũ, vt in Timęo scripsit Plato. Ubi dicit q̃tuor elemẽtoꝝ, elemẽta eẽ plana q̃ sunt trigona, ęqlatera, ⁊ rectangula, pyramidẽ ṽo nõ elementuz ignis dixit, sed semen, eodẽ mõ ⁊ terrę cubũ, ⁊ alioꝝ similr, aq̃ qdẽ octocedrum, aeris ṽo exocedrũ, ⁊ dicẽs plana eẽ elnta quatuor corpoꝝ, idiuisibilia dixit, nõ vlterius eniz diuidi h̃ in alia principaliora asseruit. Et sic Plato ⁊ Demo. ꝑ ꝑte cõuenire vident̃, in ponẽdo q̃tuor corpoꝝ simpliciora principia, ⁊ priora, vt saluarẽt eoꝝ gñationez ⁊ corruptionem, vt Philoponus exposuit.

L

Tex. anti. co. 173. ¶ Intãtũ eni differt vt nõ eodẽ mõ Leucippo dicat, ꝙ hic qdez solida, ille aũt planities, dicit idiuisibilia. ⁊ hic qdẽ / infinitis terminari figuris idiuisibiliũ solidoꝝ vnũqδqz, ille autem / terminatis. qm̃ idiuisibilia vtriqz dicũt, ⁊ terminata figuris. Ex his itaqz, generatiões ⁊ segregatiões. Leucippo eniz duo modi erũt, ⁊ ꝑ vacuũ ⁊ tactũ, hac eni ratiõe idiuisibile est vnũquodqz. Platoni aũt, ẜm solũ tactũ. vacuũ eni non esse inquit.

M

Dilucida: te. c. eiusdẽ. ¶ Differt eni adeo vt cuz Leucippo eodem nõ dicat mõ. Naz ille qdẽ ipsa indiuidua dicit corpora eẽ. hic ṽo planities. Et ille cõstitui ait vnũqδqz figuris idiuiduoꝝ corporũ infinitis. hic aũt finitis. Nã ⁊ ambo dicũt idiuidua ipsa figuris terminari, ex qb⁹ iã gñationes ⁊ corruptiões sunt. Leucippo qdez duo erant sane modi, ⁊ ꝑ vacuũ, ⁊ ꝑ plenuz. Nã rõne hac vnũqδqz diuisũ erat. Platoni aũt ꝑ plenũ solũ, cũ vacuũ nõ eẽ dicat. N

Cõm. 173. ¶ Quasi ꝯueniẽtiaz inter Leucippum ⁊ Platonẽ dedit, nũc quasi differẽtiã adijcit, ⁊ vt Auerroi placet, tres sũt differẽtię. Prima / ꝙ idiuidua q̃ gręce dicuntur adięreta apud Platonẽ sunt supficies, apud Leucippuz corpora siue solida, q̃ gręce dicunt̃ sterea. Secũda / ꝙ figurę qb⁹ differũt indiuidua sunt finitę, apud Leucippuz infinitę. Tertia / ꝙ Leucippus saluat gñationẽ ⁊ omnia vacuo ⁊ pleno, qa ex pleno cũcta fiunt, sed ex vacuo differunt, at Plato vacuũ negat, ⁊ plenum tm̃ cõcedit. illud qḋ dicit, ex qbus iã gñatiões ⁊ corruptiões sunt, ad idiuidua retulit, ex qbus ꝑꝑ differẽtias figurarũ, fiũt gñatiões ⁊ motus. Itẽqz ṽbũ illud plenũ gręce aphes est, latine tact⁹, sz apd̃ nos sonat plenũ, qḋ ideo aphes siue tact⁹ dr̃, qa eo cũctę vacuitates colligunt̃, cętera q̃ dicit, patẽt, nec oportet imorari, cũ non sint multũ de substantia rei. O

Recognes ¶ Cũ posuit ꝯuenientiã opionis Platonis cũ illa Democriti ⁊ Leucippi, hic affert diñaz. ⁊ dicit ꝙ Platonis opinio dissidet ab opione Leucippi ⁊ Democriti. ꝙ Leucippei quidẽ idiuisibilia, q̃ ⁊ ṗma elnta faciebant, solida hoc est corpora faciebãt. Plato ṽo ṗma elnta, q̃ fecit idiuisibilia, dixit eẽ nõ corpora, sed plana siue supficies. Scda diña est, ꝙ Democrit⁹ atomos figurari dicebat infinitis figuris. Plato aũt terminatis, potius autẽ vna figura illa terminauit, qm̃ oĩa ṗma elnta dixit eẽ trigona, at quę ṗ ex elntis fecit, dixit terminatis figuris terminari, qm̃ qnque. vz. pyramide, cubo, octocedro, duodecędro, ⁊ exacedro (inqt) Intãtũ eniz differt Plato, vt non eodẽ mõ Leucippo dicat, ꝙ hic qdez solida, ille autem planities dicit idiuisibilia. Hęc est ṗma coꝝ differentia. Assignat scdaz (⁊ inqt) ⁊ hic qdẽ. s. Demo. ifinitis terminari figuris idiuisibiliũ solidoꝝ vnũquodqz, ille autẽ. s. Plato terminatis, intellige aũt nõ ꝙ Democri. dicat ꝙ vnaqueqz atomus infinitas figuras hẽat, sed (vt Philoponus inqt) cõuersim itelligẽdũ est, ꝙ hic qdẽ dicat figurarũ vnãquãqz ifinitis indiuisibilib⁹ terminari, h̃ est vnaqueqz figura in ifinitis est atomis, vtputa sphęrica, cubica, ⁊ aliarũ vnaqueqz tãq̃ infinitę figurę sint. Et ꝙ ita itelligat pz statim, dicit eni qm̃ idiuisibilia vtriqz dicunt, ⁊ terminata figuris, qm̃ atomus vnaqueqz ꝓpriaz hz figurã. Tũc dat ꝯueniẽtiã ⁊ ꝯtinuet̃ sic, qm̃ idiuisibilia vtriqz dicũt, ideo inqt. Ex his itaqz gñatiões ⁊ segregatiões, hoc est corruptiões eẽ dicunt, differẽter tamen. Leucippo eni duo modi erũt, ⁊ per vacuũ ⁊ ꝑ tactũ. Dubitat hic Philoponus, ꝙ Aris[to] videt̃ iponere ꝯdictionẽ Democri. ⁊ Leucippo, qm̃ supius facere ⁊ pati dixit fieri in vacuo dissolutis atomis, ⁊ hic dicit fieri duobus modis, solo est ꝙ facere ⁊ pati aliqñ fiũt tactu. s. cũ atomi se tãgũt in vacuo, aliqñ fiũt ab alterãte exteriori per h̃ ꝙ mutat atomos exñtes in atomato, ⁊ sic gñari ⁊ corrũpi duplr fieri dicit, quare nõ ꝯdicũt hęc, ⁊ sic Democrito (vt inqt) duo modi erũt, ⁊ ꝑ vacuũ ⁊ tactũ, hac eni rõne idiuisibile est vnũquodqz hoc est vnaqueqz atomoꝝ, ⁊ ideo tactu ⁊ vacuo fiunt facere ⁊ pati, qm̃ atomi sunt indiuisibiles ⁊ ṗma corpora. q. d. fieri gñationem ⁊ corruptionem vacuo ⁊ tactu, qm̃ vnaqueqz atomoꝝ est qd indiuisibile. Platoni aũt vnus modus est, ẜm solum tactũ, quo plana se tãgũt, vacuũ eni nõ esse inquit.

P

Q

Tex. anti. com. 174. ¶ Et de indiuisibilib⁹ qdem planitieb⁹, diximus in prioribus sermonibus. de indiuisi-

A bilibus autem solidis quod amplius dicere accidit, relinquatur nunc.

Dilucida: t.c.eiusdē. ℂ Et de indiuiduis planitiebus diximus in prioribus rationibus, at de idiuiduis corporibus restat nūc aliquod accidens amplius quidem determinare.

Com.174 ℂ Nunc quasi epilogādo pponit, de indiuiduis corporibus q̄daʒ trāsigere. Nā q̄ superficies nō sint principia corpoꝝ nāliū. 3° cęli. disputatuʒ est satis. Qd̄ etiā corpora indiuidua nō sint, ⁊ hic, ⁊ alibi diximus, nūc ꝟo de his tm̄ dicamus prout nostro subseruit pposito. vʒ. dato q̄ sint, vtrum possunt agere ⁊ pati, bene igitur dixit aliquod accidens derelinqui pertractandum, quia actio ⁊ passio sunt passiones, ⁊ accidentia corporum.

Recognes B ℂ Excusat aūt se (⁊ inq̄t) Et de indiuisibilibus q̄dē planitiebus, diximus in prioribus sermonibus. s. 3° de cęlo, q̄ nō contingit nālia corpora ad superficies resoluere. De indiuisibilib⁹ solidis, q̄ atomi dicunt̄, qd̄ amplius dicere accidit, relinquant̄ nūc, q̄m in libro de idiuisibilibus dixit. Philoponus sex rōnib⁹ enitit̄ destruere atomos, quarum q̄nque ponunt̄ 3° libro de cęlo. 6ᵃ ꝟo ponit̄ 3° libro, ideo non opʒ imorari de his.

Text⁹ anti. com.175. ℂ Ut autem parum digredientes dicamus, necessarium est ⁊ impassibile vnumquodqʒ dicere indiuisibilium (non eniʒ possibile est pati, nisi per vacuum) ⁊ nullius factiuū passiōis. neqʒ eni durū, neqʒ frigidū, pos̄e est eē.

Dilucida: t.c.eiusdē. C ℂ Ut aūt paruʒ digrediētes dicamus, eē necessarium dicere vnumquodqʒ indiuiduuʒ non posse pati. Nam passionis actiuum pati non potest, nisi per vacuuʒ, quare neqʒ durum neqʒ frigidum esse poterit.

Com.175. ℂ Nūc exequit̄ ⁊ ostēdit p̄mo q̄ ad positionē eoꝝ seq̄t̄ indiuidua illa nō pati, ⁊ nō esse qualia, ⁊ arguit sic. oē qd̄ patit̄, ideo patit̄, q̄a in se cōtinet meatus, ⁊ vacuitates in q̄b⁹ influētia actiōis suscipit̄, sed illa idiuidua nō continent vacuū, neqʒ meat⁹, q̄a idiuidua sunt apud eos. igit̄ nō patiunt̄. q̄re neqʒ erunt q̄lia, vtpote neqʒ dura, neqʒ frigida, nec aliq̄d tale. ℂ Aīaduerte ꝟbū illō, q̄re neqʒ / gręce sonare, neqʒ enim. Sʒ ego ad sensuʒ trāstuli sic, vt eēt illatiuū, quo mō etiā Auerroes in paraphrase sentit.

Recognes ℂ Proposita excusatiōe, nunc q̄daʒ vult colligere ꝯ atomos, ⁊ hoc pponit (cū inq̄t) Ut autē hoc est, sed q̄si paruʒ digrediētes dicamus, necessariū est. q.d. q̄ nos parꝝ digrediendo debeamus dicere de atomis, necessarium est, q̄ impos̄e est dicere aliqd̄ indiuisibiliū pati, nisi per vacuū. ḡ si aliqd̄ indiuisibiliū patit̄, opʒ vt intra se hēat D porum vacuū, in quē agens p̄rimum intrās passionem inferat, qd̄ quideʒ negāt, quare nulla atomoꝝ pati pōt, ⁊ sic nulla atomoꝝ passionē aliquaʒ habere pōt, vtpote neqʒ calidū, neqʒ frigidū. Ex hoc infert, q̄ nulla atomus erit factiua passionis. pbat̄, q̄a cōclusuʒ est, q̄ nulla atomus passionem aliquā habeat, ⁊ sic neqʒ durā esse, neqʒ frigidā possibile est. Atomus ergo nec facit, nec patitur, non patitur quideʒ, q̄a intra se vacuum nō hʒ, non facit ꝟo, q̄m cum nullā habeat passioneʒ, ſm nullam facere potest. In cōmētarijs ꝟo aliter verba legimus, ⁊ expositio stare potest. Philoponus tamen verba hęc legit B modo, vt nunc diximus.

Tex. anti. cōmē.176. ℂ Quis hoc icōueniens sit, soluʒ dare circulari figurę calidū. necesse eni est, ⁊ ꝯriuʒ frigiduʒ aliū alicui adaptare figuraꝝ. Incōueniēs autē est ēt, si hęc q̄deʒ existunt, dico aūt caliditas ⁊ grauitas ⁊ duritia, frigiditas aūt ⁊ leuitas ⁊ mollities non existunt. Sʒ tamē grauius, ſm excessum dicit eē Democritus q̄dda idiuisibiliuʒ. quapp, ⁊ calidius. Talia autem existentia, non pati abinuicem impossibile est. verbi gratia, a multum excedēte calido leuiter calidum. E

Dilucida: t.c.eiusdē. ℂ Adhuc autē icōueniēs erit circulari figurę calidūʒ tm̄ p̄bere, nā ⁊ ꝯriuʒ qd̄ est frigidū, alicui alteri figurarūʒ necesse est accōmodare, sed erit icōueniens hęc q̄dem existere. vʒ. caliditatē ⁊ frigiditatē, grauitatē autē ⁊ leuitatē, duritiē ⁊ molliтiē non esse. Immo grauius ſm excessuʒ vnumq̄dqʒ idiuiduorum Democritus ait eē. q̄re patet q̄ ēt calidi⁹ sit. Sed talia entia non pati adinuiceʒ, ipossibile est, vtpote a valde excellēti calido mite frigidum non pati inconueniens est. F

Com.176. ℂ Qr aūt ſm positionē suā sit dicendū oppositū, vt' q̄ indiuidua agant, ⁊ patiant̄, deducit. p̄ cōcedit Leucippus circulari figurę ꝯuenire calidū, ⁊ sic ꝯcedit calidū, igitur ꝯcedendū erit, ⁊ frigidū cōtrarię figurę cōpetere. Nam (vt deducit Auer.) cuʒ aliq̄d ꝯriuʒ fuerit in aliq̄ gn̄e, necesse est īuenire in eo aliud ꝯriuʒ. 2° cęli. Sic igit̄ caliduʒ ⁊ frigidū opʒ esse. vltra calidū ⁊ frigidū sunt in rerū nā. igit̄ durū ⁊ molle, ⁊ graue ⁊ leue, q̄a (vt dicit Auer.) istę pcedunt illas, mō si posteriora sunt, ⁊ priora erūt, ⁊ non ecōtra, vt dī in postp̄dicis. Immo Democritus exp̄sse cōcedit hęc, naʒ vult vnūquodqʒ indiuiduoꝝ esse q̄d grauius cęteris, quū cętera sint grauia pp̄ illa, ⁊ sic opʒ concedere vnumqd̄qʒ eoꝝ esse calidius alijs, cū cā sit mag̃ talis q̄ⁿ causatū, ⁊ sic accipit̄ hęc suppositio. vʒ. q̄ indiuidua sunt calida frigida, dura mollia, lenia grauia, ⁊ cętera id genus. Tūc arguit. q̄cunqʒ cōtrarijs qualitatib⁹ afficiuntur, agunt ⁊ patiunt̄, sed indiuidua cōtrarijs qualitatibus afficiuntur. igitur agunt ⁊ patiuntur. De ratiōe primo tangit suppositionē. Secunda ibi. [Sed talia entia] Ponit rationis vim, vt placet Auerroi. G

ℂ Scd̄o (vt Philoponus inq̄t) Ari^{tes} ostendit q̄ Democritici nō sibiipsis cōstant. p̄mo q̄dē q̄m incōueniēs est dare circulari figurę calidū, ⁊ alteri figurę non dare frigidū, vn̄ dicit. Quis hoc incōueniēs sit solū dare circulari figurę calidū, nā necesse est ⁊ ꝯriuʒ frigidū alicui alteri figurarū adaptare. Est eni regula q̄ si vnū ꝯriorum est, ⁊ alteꝝ necesse est eē. Ubi pʒ ꝟbū, quis, nō esse aduersatiuū, sed potius ꝯfirmatiuū. Scd̄o argumentat̄ q̄ videat̄ absurduʒ, vt caliditas grauitas ⁊ durities insint atomis, frigiditas aūt leuitas ⁊ mollities nō. Democritici eni atomos aliquas posuerūt calidas, aliq̄s min⁹ calidas, aliquas graues, aliquas minus graues, aliquas ꝟo duras, aliquas min⁹ duras, hoc aūt Ari^{tes} p incōuenienti habet, naʒ si sunt calidę, opʒ vt sint frigidę, si graues, opʒ vt sint aliquę leues, si durę aliq̄, opʒ vt aliq̄ molles sint, hoc pacto legit ꝟba Philoponus. pp̄ qd̄ pʒ verba Ari^{lis} corrupte legi in codicib⁹ gręcis. Tertio argumentat̄, q̄m ponit atomos aliq̄s grauiores, ⁊ calidiores ali- H

I quas, aliquas vero minus graues, τ aliquas min⁹ calidas.
ꝙ incōueniēs est nō ponere illas pati, nā minus calidū
pōt pati a magis calido (inqt) Sȝ tñ grauius ſm exces-
ſum dicit eē Democritus vnūqḋq; idiuiſibiliū, ꝟ est ali
qḋ indiuiſibile, aut eni verbuȝ vnūquodq; corrupte le-
gitur, aut vnumqḋq; hoc est ꝗdeȝ idiuiſibilia itellexit,
quapp etiā aliqḋ calidius aliqḋ dicit, τ talia exiſtētia. ſ.
magis τ minus calida non pati abiuicē, impoſe est. Vbi
gratia a multū excedēte calido leuiter calidū, ex quo pȝ
ꝙ verbū[ſe tñ] ꝯfirmatiuum non aduerſatiuum est.

Text⁹ anti. cō. 177. ¶ Sed tamen ſi duruȝ est, τ molle. molle autem patiendo aliquid dicitur. quod eniȝ cedit, molle.

Dilucida⁹ te. c. eiuſdē. ¶ Q: ſi durum ſit, τ molle erit, molle vero eo quia patitur quicquam iam dicitur. Nam τ
K molle nuncupatur ſuſceptiuum.

Cō. 177. ¶ Secūdo arguit. ſi durum est vt ꝯcedit, quia indiuidua vocat ſterea / hoc est dura, erit τ molle, per ſimilem rationem contrarioꝝ, ꝙ ſi molle ſit, igitur paſſio erit, nā molle dicitur qḋ facile cedit, τ hoc est pati ab alio.

Recognes ¶ Quarto ſi aliqua atomoꝝ dura est, ergo aliq̄ est mollis, dico mollē in patiēdo, nam qḋ cedit, molle est, vt 2° huius hī. Ex his pȝ, ꝙ verbū[Sȝ tñ] cōfirmatiuū ſit.

Tex. anti. cōmē. 178. ¶ Sed tñ icōueniēs etiā est, ſi nihil exiſtit niſi ſolū figura. τ ſi exiſtit, vnū autē ſolū. Vbi gr̄a. hoc qdeȝ duꝝ, hoc aūt calidū. nec enim vna aliqua eēt, natura coꝝ. Silr autē impoſſibile est, τ ſi multa vni. idiuiſibile eni exiſtēs, in eodem habebit paſſiones. Quapp τ ſi pa-
L tiatur ſm ꝙ infrigidatur, ſm id τ aliqd aliḋ faciet aut patietur. Eodem autem modo τ de paſſionibus alijs.

Dilucida⁹ te. c. eiuſdē. ¶ Adhuc autē incōueniēs est, ſi nihil exiſtat, niſi figura tm̄, τ ſi exiſtat aliud qcq̄, vnū tm̄ ſoluȝ (vtpote aut duruȝ qdeȝ, aut calidum) tūc vtiqȝ nō erit coꝝ natura vna. Silr auteȝ ſi plura inſint vni, naȝ qḋ est indiuiduū in ſe paſſiones haberet, quare ſi patitur, vbi qdeȝ infrigidatur, ſic τ aliud quid vel aget vel patiet, eodē modo τ in cęteris paſſionibus.

Cōm. 178. ¶ Nunc q̄ſi reducit ipm ad ꝯtria, vt exponit Auer. τ placet, τ pōt ſic ordinari. Si idiuidua ſunt, aut nihil hn̄t pter figurā, aut qualitatē vltra figurā hn̄t, ſi nihil hn̄t, niſi
M figurā, incōueniēs est, qȝ tūc nō erunt actiua τ paſſiua, τ habet vna pars, τ ſi exiſtit aliqd aliud pter figuram, vtpote qualitas, vel vna ſola τ ſemper inuariabilr, aut plures. Si qdeȝ vna tm̄, vt frigus vel durū, tūc illa erit alterius gn̄is τ rōnis, qȝ intrāſmutabilis, τ p ꝯn̄s habet illamet pȝ, ꝙ. vȝ. neq; actio neq; paſſio ſint, cū nō poſſit eē p qualitatē itrāſmutabilē. Si vero plures habēt q̄litates, tūc idiuiduū plures pōt hr̄e paſſiōes, τ ſic ſm alterā infrigidabitur, τ ſm alterā indureſcet, τ ita erit diuiduȝ, τ ſic habet alia pars τ cōtradictio, τ quę ait, patent.

Recognes ¶ Quinto argumentat, aut atomo nihil pter figuram inexiſtit, τ tūc non erit patibilis, aut aliqua paſſio vltra figurā ineſt. Si aliqua ineſt vltra figuraȝ, aut vnicuiq; ppria, τ ſic iterū nullus poterit pati, niſi corrūpat. ¶ P. Tūc differrēt nā τ ſpecie, qḋ est cōtra eos, aut vnicuiqȝ plures inſunt, qḋ est impoſe, qm̄ vnaquęq; in eodē plures habebit paſſiōes, τ ſic poterit pati cū īfrigidat, τ poterit facere inſimul (inqt) Sȝ tñ incōueniēs etiā est, ſi atomis N
ipſis nihil exiſtit, niſi ſola figura, qm̄ nec faciēt, nec patientur, nō eni figura est de factiuis paſſionib⁹. Sin auteȝ pter figuram vnicuiq; atomo ineſt paſſio, vel vnicuiq; vna ſola ppria. v. g. vt altera ſit dura, altera calida, tunc atomoꝝ nō eēt vna nā, ſed q̄libet erit ſuę ppr̄ię naturę, τ ſic nō poterūt iuicē facere τ pati, quin corrūpant. Latius ꝯtrium autumāt, qm̄ dicūt eas icorruptibiles. ¶ P. Si vnaquęq; pprīā paſſionē habeat, tūc nullā aliā poterit pati, τ ſic nō erūt paſſiuę τ factiuę inuicē. Or nec habeat vnaquęq; plures paſſiōes, vt duas vł tres, aut plures pbat (τ inqt) Silr aūt impoſe est, τ ſi multę paſſio-
nes inſint vni atomo. ſ. calidū τ duꝝ, nā indiuiſibile magnitudie τ potētia exiſtēs, in eodē habebit paſſiones diuerſas. Aiaduerte (vt Philoponus notat) ꝙ Democritici ponētes atomos / ponūt vnāquāq; magnitudie, τ potentia idiuiſibilē. Alioqn nō eſſent pma τ ſimpliciſſima principia eoꝝ. Ideo Ari^{les} argumētat, ſi vnaquęq; atomus plures hȝ paſſiōes, tūc in eodē pūcto, plures habebit potētias, ita vt ſit poſe ꝙ ſm eūdeȝ pūctū τ potētiā infrigidet, τ patiat, τ ſm eādē faciet, qḋ ipſi hn̄t p impoſſibili, ſic eni atomus nō primū τ ſimpliciſſimū pncipiū erit, ſed multiplex potētia, τ virtute. Qua ratione pȝ, ꝙ Ari^{les} nō ducit ad illud icōueniēs, ꝙ idē faceret, τ pateret, ſed ad illud, ꝙ atomus nō eſſet primū τ ſimpliciſſimū pn^{m} potētia τ magnitudie, qm̄ faceret τ pateret, qḋ eſſe nō pōt niſi ſit potētia multiplex. Qḋ ſi ita est, digreſ-
P ſio Philoponi nō videt neceſſaria, in qua diſputat, vtꝝ in eadē tēpatura adſint diuerſę q̄litates paſſibiles, qm̄ argu^{m} Ari^{lis} est ad hoiem nō ſimplr. τ qȝ dixit, ꝙ tunc atomus infrigidaretur, τ faceret, addit. eodem aūt modo τ de paſſionibus alijs dici poteſt, ſicut de frigiditate exemplificauimus.

¶ Hoc eni τ ſolida τ planities dicētib⁹ idiuiſibiles, cōtingit eodē mō. neqȝ enim rariora, neqȝ denſiora est poſſibile gn̄ari, vacuo non exiſtente in indiuiſibilibus. Tex. anti. com. 179.

¶ Idem eniȝ τ corpora τ ſuperficies idiuiſibilia dicētibus cōtingit eodē mō, neqȝ eni rariora, neqȝ denſiora fieri poſſunt, ipſo vacuo nō exiſtente ipſis in indiuiduis. Dilucida⁹ te. c. eiuſdē.

¶ Colligit quaſi id in quo Plato τ Leucippus cōueniūt, τ vult ꝙ nemo coꝝ pōt ꝯcedere aliquod effici rari⁹ vel denſius ipſo vacuo nō exiſtēte in ipſis idiuiduis. Nam cū idiuiduū additū idiuiduo maius nō faciat, raruȝ non erit, niſi per vacui iterpoſitioneȝ iter indiuidua, τ ſic niſi vacuū ſit ipſis in indiuiduis, minime erit raruȝ vel denſum. Hęc igitur est eorum conuenientia. Auerroes tamē oſtendit vtroſq; oportere confiteri cōtradictoria, vt declaratum est de Leucippo, quę res patet. Com. 179. Q

¶ Philoponus exponit hūc textum duplr, vno mō ſic. Hoc eni. ſ. ꝙ neqȝ vnā neqȝ plures paſſiones hēat vnaqueqȝ atomus, accidit ēt his qui dicūt planities, nam ēt planities ſunt idiuiſibilia. ğ ſicut atomus nō pōt hr̄e ppriaȝ paſſionē, nec plures, ſic nec ſupficies. Oia eni abſurda q̄ cōtra primā poſitionē iducta ſunt, ēt ꝯ ſcḋaȝ induci poſſunt, qm̄ ſi vnā pprīā paſſionem planities vnaquęqȝ hēat, nō poterit pati. ſi plures, nō erit potētia p^{m} τ ſimpliciſſimū pn^{m}. Tunc Philoponus verba ſequentia legit illatiue. ſ. eniȝ pro igit / hoc pacto[Neqȝ igit rariora, neqȝ denſiora est poſſibile gn̄ari vacuo nō exiſte in indiuiſibilib⁹] τ accepit generari pro eē Philoponus, τ Recognes

vult ꝙ

A vult q̃ illud quod infert, ex dictis intulit, quoniam atomus est indiuisibilis & plena, nullũ hñs intra se vacuuz, ideo non potest aliquis esse maior, vel densior, cum rarum & densum nõ nisi īplexu vacui fieri existimãt. Aliter exponit Philoponus nõ corrũpendo textum (vt dicat) hoc eniz. s. neq; vnã, neq; plures habere passiões cõtingit eodem modo dicẽtibus, & solida, & planities indiuisibiles, vt expositum est. Nõ enim quo ad hęc prima verba est differẽtia expositionum. Deinde quoniam qs possz dicere in atomo vel superficie posse esse diuersas passiones ſm diuersas atomi particulas, vel ſm diuersas superficiei partes. Cõtra obÿcit, quoniaz non potest atomus vel superficies habere diuersas particulas, nisi possit eẽ rarior, & dẽsior, maior atq; mior, hoc aũt est falsum, qđ probat (& inquit) Neq; enim rariora, neqz densiora est possibile gñari, hoc est eẽ, vacuo nõ existẽte in
B indiuisibilibus. Ecce quõ verba non corrũpantur, quoniam ſm hanc expositionez Aristo^tis^ remouit tacitã obiectionem. In cõmentarÿs vero aliter intelleximus, & quidem non ab ratione.

Text^9^ anti. com. 180. ❡ Amplius autez inconueniens est, & parua quidem indiuisibilia esse, magna autez non. Nunc eniz, rationabiliter maiora magis cõfringunt͂ q̃ parua. hęc eni dissoluunt͂ facili^9^ paruis. Vbi gr͂a. magna. offendũt eni multa. Indiuisibilia autẽ omnino, quare magis q̃ magnis, inexistunt paruis.

Dilucida: te. c. eiusdẽ. ❡ Amplius autem & incõueniens videt͂ pua quidẽ indiuisibilia eẽ, magna vero nõ. Nunc qdez eni rõnabilius maiora frãgunt͂ magis q̃ pua ipsa. Nã magna qdẽ facili^9^ findunt͂,
C (emergũt eni ex plurib^9^) oino igit͂ idiuisibilia pp qd magis sunt pua ipsa q̃ magna?

Com. 180. ❡ Hactenus pertractauit, vtrum indiuidua ipsa possint agere & pati, nunc q̃ non sint talia simpliciter indiuidua probat & syllogiçat sic. Si parua illa idiuidua sunt indiuisibilia, magna etiam erunt indiuisibilia. Sed magna non sunt indiuisibilia. igitur neqz parua, syllogismus est a destructione ↄsequentis ad destructionem antecedentis (inquit) Amplius autez incõueniens, subaudi videt͂, parua quidem indiuisibilia esse, magna vero non, est igit͂ vis ista, si parua sunt idiuisibilia igitur magna. hęc cõsequentia ex cõmẽto declaratur, qa tam magnũ q̃ paruũ sunt eiusdem rõnis quantitatis. igitur ambo erũt p se di-
D uisibilia, vel idiuisibilia, eis enim quę sunt eiusdem rõnis, semper idem competit. 2° cęli. cõ. 49. destruit consequens. d. Nũc quidem eni rationabilius maiora frãguntur magis q̃ parua, nam magna qdem facilius findunt͂. Emergunt enim ex plurib^9^, & sic habetur q̃ magna sunt diuisibilia. qa sunt facile scissibilia. Tũc quasi dat consequens. d. Oino igitur indiuisibilia ꝑpter qd magis sunt parua ipsa q̃ magna? q. d. q̃ oportet ponere vtrũq; aut neutrum, verbum igitur in gręco codice est de, sz ad sensum latinuz sonat vt diximus, sic igitur patet non eẽ corpora indiuidua. ❡ Animaduerte q̃ paruitas & magnitudo nõ variãt rõnẽ diuisionis. Nã & paruum est quãtuz, & magnũ est quãtũ, igitur non variant rõnẽ diuisibilitatis, sed variant modũ diuidẽdi, nã paruitas interduz facit ad difficilẽ diuisionem, magnitudo ad facilem, aliqñ ecõtra, vt in paraphrase dicit Auerro. ꝑpter quod decepti sunt per fallaciam accidentis, eo quia paruitas non

est causa indiuisionis, sed difficilis diuisionis. E

❡ Textus iste satis p pulchre exponitur in cõmentarÿs, vbi verba illa [indiuisibilia aũt oino] lege sic. Indiuisibilia aũt oino quare magis inexistũt paruis, hoc est q̃re magis p̃dicantur de paruis corporibus, q̃ magnis, hoc est q̃ de magnis. q. d. quare parua corpora sunt dicẽda magis indiuisibilia q̃ magna, cum vtraqz sint in infinitum diuisibilia, & solum differant facile & difficile diuidi, vt Philoponus notat. Recognes

❡ Amplius aũt, vtruz vna oĩum sit nã illorũ solidoꝝ, an differũt altera ab alteris? quẽadmodũ si hęc qdẽ eẽnt ignea, hęc autez terrea ſm tumorem. Si eniz vna natura est oiuz? quid est diuidens? aut quare nõ fiunt tãgentia vnũ, quemadmodũ aqua aquam quãdo tangit? nihil enim differt posterior aqua a priori. Si autez alia, qualia hęc sunt. Et manifestum est, q̃ hęc ponendum est principia & causas ↄtingentium magis q̃ figuras. Tex. anti. com. 181. F

❡ Amplius aũt vtrum illoꝝ omniuz corporũ, vna sit nã, aut altera differt ab alÿs. Quẽadmoduz si corporeitate hęc qdẽ ignea sint, illa vero terrea. Siqdem enim vna sit omniũ natura, quid est distinguens, aut propter qd dum se tangũt, vnum non efficiuntur, veluti duz aq̃ aquaz tangit. non enim refert prius a posteriori. At si altera, qualia hęc? & manifestuz q̃ hęc statuenda sunt principia & causę magis accidentiũ, q̃ figurę ipsę. Dilucida: te. c. eiusdẽ. G

❡ Secundo arguit per argumentum diuisiuum sic, si B corpora sunt, vel erunt vnius naturę, vel differunt natura, si vnius naturę, tunc quando minima illa congregabũtur, tunc efficientur vnum continuum, veluti cum aqua occurrit aquę, aut ignis igni. Si differunt naturis, hoc est qualitatibus sensibilibus, vt exponit Auerroes, tũc differentię illę erunt magis dignę esse rerum principia & causę q̃ figurę, nam illę erunt magis actiuę, quę dicit patẽt. verbum corporeitas gręce est ogcos, latine est magnitudo, siue tumor, at sensus est ille. Com. 181.

❡ Sexto argumentatur contra Democritũ, & q̃rit vtrũ vna omnium sit natura illorum solidorum, hoc est vtrũ vna eademqz sit natura atomorum, quas Democri. posuit, an altera solida in natura differãt ab alteris solidis, ita q̃ atomi inter se differant natura. Dico differãt in natura, quemadmodum si hęc quidem essent ignea, hęc autem terrea ſm tumorem. hoc est si hę quidem atomi habeant molem & corporeitatem igneam, illę vero terream, vel aqueam. Si enim vna natura est omniũ atomorum, sicut vna natura omnium aquarum, vel oium igneum. Contra quęritur primo quid est diuidens, hoc est quid atomos diuisit in tot. Secundo, quare quando se tangũt, non coalescũt in vnũ cõtinuum, quẽadmoduz aqua quãdo tangit aquã. Sed dices, atomos pp paruitatem nõ coalescere, veluti neqz testa ↄfracta, testa eni cõfracta pp paruitatẽ pticulaꝝ, nõ põt coalescere, sz bene ↄtiguari. Ad remouẽdũ g̃ B, adiecit, p^m^ cũ dixit, qd est diuidẽs, B est qd est, qđ atomos ↄfregit, vt testã. Si enim detur licentia fingendi, non videtur posse causam afferri. Addit etiam. nihil eni differt posterior aq̃ a p̃ori, hoc est posterior aq̃, quę superuenit, & vnita est priori, nihil Recognes H

I ab ea differt, et ita vnita est ipsi. Si autem (vt inqt) hęc solida indiuisibilia sint alia atq3 alia in natura, tunc hęc erunt qualia, hoc est, ea per quę differunt, erunt qualitates vltra figuras, et manifestum est, q hos ponendū est principia corporum, non atomos. nam qualitates hę (vt Philoponus inquit) principaliores erunt.

Tex. anti. com. 182. ¶ Amplius aūt differētia nā, et facient et patienť, approximantia adinuicem.

Dilucida: te. c. eiusdē. ¶ Amplius ea quę nā differunt siue q agāt, siue q patiantur, inuicem se tangunt.

Cōm. 182. ¶ Tertio ad idē arguit, q̄ se tāgunt agere possunt et pati, diūa in nā, hoc est illa minima si differūt nā se tāgūt. igiť agūt et patiunť. de rōne tangit minorem tm̄.

Recognes K ¶ Cōfirmat, q nō differūt nā, qm̄ si differrent nā atomi eēnt similes et dissimiles, vt Philoponus assumit, et sic factiuę et passiuę adinuicē. Sed dices. hoc nō est contra Democritū, qm̄ ipse cōcedit cōsequens, dico q hoc est contra eum, quoniam nō posuit atomos factiuas et passiuas passione corruptiua, vt sequitur, quoniā si atomi essent, passiui corruptiue nō essent prima rerum principia. posuit aūt eas factiuas et passiuas pfectiue, et ptactu.

Text. anti. com. 183. ¶ Amplius aūt, qd est qđ mouet: si eni aliđ, passiuū. si aūt ipsum seipsum vnūqđq3, aut diuisibile erit, fm aliud quidem mouēs, fm aliud autem motum. aut fm idem contraria inerūt, et non solum materia erit nūero vna, sed et potentia.

Dilucida: te. c. eiusdē. ¶ Adhuc autem quid mouet, siquide3 enim alterum, passiua erunt. Si vo vnūquodq3 L idē se moueat, aut diuisibile erit (fm mouēs quidem aliud, fm motū vo aliud) Aut fm idem cōtraria inerunt, et non tm̄ fm materiā numero vnam, sed fm potentiā etiam.

Com. 183. ¶ Quarto arguit. si dantur hęc indiuidua, cu3 apud Democritū moueantur continuo in vacuo, qd mouet illa, q̄ret quis, si qdē alterū moueat illa, et non ipsa se moueāt, erunt passiua tm̄, et sic nō principia prima, quia erūt alia priora, vtpote mouentia, si vo vnumquodq3 idē se moueat, sequitur alterum duorum, aut q vnumquodq3 illorum sit diuisibile. v3. in partem mouente3, et partē motam, aut q eidem contraria insunt, tam fm subiectu3 et materiam, q̄ fm potentiam et rationem. Hoc est q vna met res fm eandem potētiam moueat, et moueať, quod est impossibile. ¶ Animaduerte q contraria in esse eidem est possibile fm materia3, quoniā materia est vna contrariorum, sed non fm potentia3, qa alterius contrarij est altera potētia, et alterius altera. ¶ Et in isto textu

M Error 3 recētiores ð motu gīuū colligitur error eorum, qui volunt idem realr, et formaliter esse mouens se, et motū a se, vt graue, et quando ifertur, q tūc idē eēt in actu et in potētia, cōcedūt hoc diuersimode. Est eni3 in actu virtuali, et in potētia formali, p3 hoc eē plasma, data eni hac solone argumētum Aristotelis cōtra Democritum esset nullū, dicerent eni Democritici q idē mouet se, et q idē est in actu et in po^a (vt dicunt) quare hęc distinctio est cōtra Ari^cm directe.

Recognes ¶ Hoc est 7^m argumentum, quod satis pulchre in commētarijs patet. Quo vo ad verba attinet (inquit) [et nō solum materia erit numero vna, sed et potētia] vno modo hęc verba legi possunt, vt destruat Ari^les per hęc cōsequens. q. d. falsum est q contraria insit eidem atomo, qm̄ materia, quę est atomus, non solu3 apud Demo. est vna numero subiecto, sed potentia ēt, vel (vt legit Philoponus) si atomus mouet et mouetur, non solū atomus erit materia vna, sed potestate erit vna, nam qua ratione potest se mouere et moueri a se, eade3 ratione et in cōtrarijs, contraria enim sunt actiua et passiua, quare eadem ratione eadem atomus simul contrariorum habebit potentiam, siquidem fm vnum et ide3 simul mouet, et mouetur, ergo eadem potentia erit fm quā facit, et patitur, hoc est fm quā calefacit, et calesit. quare et simul cōtraria erunt, hoc pacto Philoponus intellexit. in cōmentarijs tamen melius intelligitur, quoniam non videtur absurdum hoc quod Philoponus inquit, quoniam eadem est potentia contrariorum. N

Text. anti. cōmē. 184 O ¶ Quicūq3 igiť per poroꝝ motionē inquiūt passiōes ptingere, si qde3 et plenis poris superfluūt pori. Si eni patiť sic omne, et si nō poros habens, sed ipsum continuum exnš patietur eodem modo.

Dilucida: te. c. eiusdē ¶ Quicūq3 quidē igiť pp meatuū susceptiones dicūt passiōes euenire, siqdē illę eueniūt plenis meatibus, supfluent meatus. Nam si ratione hac patitur omne, q̄uis meatus nō habeat, sed sit vnum continuum existēs, eodem patietur modo.

Com. 184 ¶ Corpora idiuidua hactenus ɔfutauit, nūc meatus ipos refellit, et arguit p sic. repletis meatib' adhuc aliqd patiť ab agente, aliter meatib' repletis cessaret ois actio, Igiť meat' supfluūt, qa siue sint, siue non, oino actio et passio erūt q̄ dicit, patēt. ¶ Aduerte verbū illud susceptōes, P grece dici cinesin, latine vo motionem, siue motu3, at in pposito susceptionem transtuli, quia sic consonat.

¶ Hic redarguit positionem Empedo. qui dixit passionem fieri per poros, argumentum vo fm Philoponu3 sic fit, qui poros posuit non posuit ipsos vacuos, sed tenuissimo corpore repletos. scilicet aere. Hac enim ratione differūt, qui vacuum supponebant. Tunc argumētor, vel faciens facit, solum tāgendo labrum repleti pori, et sic supfluus est porus. nā faciēs tāgēs labrū, et nō igrediēs fecit. q̄ si poꝝ nō habuisset, tactu solo egisset. vł faciens facit ingrediendo porum, et hoc vel expellendo corpus, quod intus erat, vel agendo in illud corpus facit, non expellendo, quoniam tunc repleret illum poru3 illo expulso, et sic non posset amplius illud replemum pati, nisi rursus fieret nouus porus, et sic in isinitū. Si agit in corpus inclusum in porum, cum illud corpus nō habeat poru3, ergo passio fieri potest sine poro (inqt) per Q pororum motione3, exponit Philoponus, propterea q patiatur et mouetur corpus quod iporus est, cu3 faciēs tetigerit ipm. In cōmentarijs vo hn̄ exposita sūt hęc.

Text. anti. cōmē. 185. ¶ Amplius autē, qūo contingit de ispiciēdo accidere vt dicūt, neq3 enim fm tactus ptingit trāsire per transparentia, neq3 per poros, si plenus sit vnusquisq3. Quid enim differret ab eo qđ est nō poros habere: omne eni sic esset plenum. Sed et si vacua quide3 hęc sint, necesse aute3 sit corpora in se habere, idē continget rursum.

Dilucida: te. c. eiusdē. ¶ Amplius aūt quonam mō de ipsa visione ptingere pōt vt dicunt, neq3 eni3 a principio

per transparētia

A per tráſparentia tráſire ↄtin git,neqꝫ ꝑ meatus,ſi vnuſqſqꝫ plen⁹ ſit,qd eni refert meatus non habere:cũ totũ ipm ſil'r plenũ ſit,ꝙ ſi vacua quidẽ fuerint,corporib⁹ tñ in ipſis repoſitis,neceſſario idẽ rurſuꝫ eueniet.

Cõm.185. ℂ Nũc ꝙ ipſi meatus non proſint ad viſionem(vt dixerunt)declarat,ꝛ arguit ſic,cũ viſio fiat vel extra mittẽdo,vel intra mittẽdo,opꝫ vt ipm viſile tranſeat ad oculos,vel viſilis radius tráſeat ad viſile,tũc vel tráſit per diaphanũ ſua natura plenũ,aut meaticũ,ꝛ poroſum.Si per diaphanũ ſua natura plenũ,meatus ſupfluũt,ſi per diaphanũ meaticum,cũ contingat meatus ipſos repleri radijs,tũc amplius viſio fieri nõ poterit.Uel ſic.Ul'r viſio fit dũ pleni ſunt meatus,vel anteq̃ȝ ſint pleni,nõ anteq̃ȝ ſint pleni,qa tũc agens nõ intraret meatus,neqꝫ dũ
B pleni ſunt,qa tunc nõ poſſet viſio diu fieri,nam repletio fit ſubito(inqt)Amplius aũt quonã mõ de ipſa viſione ↄtingere põt id vt dicũt,q:.vꝫ.fiat aut extra mittẽdo,aut intra mittẽdo,neqꝫ enim a principio hoc eſt ante repletionẽ meatuũ per tranſparentia tranſire contingit viſile ipſ,aut radius,vnde verbũ illud a ꝓncipio,grȩce eſt cata tas archas/latine eſt ſm principia,ſiue origines,ꝛ ſic quaſi intendit vt dixi,tu ꝟo melius penſita,neqꝫ ꝑ meatus,ſi vnuſqſqꝫ plenus ſit,hoc eſt poſtq̃ȝ plenus eſt,aut dum plenus eſt,qd enim refert tũc meatus non habere: quaſi dicat nihil,cum totum ipſum ſimile plenũ ſit,verbum illud totũ,grȩce eſt pan/latine ſonat,vt dixi. Dicat quis ꝙ meatus ſunt vacui,ꝛ non pleni.Contra arguit,ꝙ vꝫ.ſi ſint vacui,ↄtigit repleri ipſos.Dicit ꝙ ſi vacua qdẽ fuerint,corporibus tñ in ipſis repoſitis,neceſſario idem
C rurſus euenit,ſic ſonat grȩca ſeries,lꝫ nõ ſic iaceat.

Recognes ℂ Ari^{les}(vt Philoponus inuit)loqtur more ꝑſpectiuoꝝ de viſiõe ꝙ fiat extra mittẽdo ꝑ hoc ꝙ radij viſuales exeãt ab oculis.ℂ P̄.Loquitur ẽt more antiquoꝝ,qui crediderunt radios viſuales eſſe corpora,reliqua in cõment arijs manifeſta ſunt.

Tex.anti. com.186. ℂ Si autẽ tanta ſint ſm magnitudinẽ/vt nõ ſuſcipiant corpus aliquod,ridiculũ eſt ꝑuũ quidẽ exiſtimare vacuũ eſſe,magnũ aũt nõ eſſe/neqꝫ quãtũcũqꝫ/aut vacuũ aliqd aliud exiſtimare dicere/niſi regionẽ corꝑis. Quapropter manifeſtuꝫ eſt,ꝙ omni corpori ſm tumorem ȩquale erit vacuum.

Dilucida: te.c.eiuſdẽ. ℂ Si autem hȩc ſm magnitudineꝫ talia ſint, vt non ſuſcipiãt corpus aliquod,riſu dignũ
D erit,paruuꝫ vacuum putare eſſe,magnũ ꝟo non,neqꝫ vacuum quoduis aut vacuuꝫ aliquod aliud putandum eſt dicere,prȩter corporis locum,nã omni corpori ȩquale eſt ſm continentiam vacuum ipſum.

Cõm.186. ℂ Sꝫ dicet qs ad rõnem tactã,dari parua vacua,q̃ pori dicunt̃,magna ꝟo nõ plena corꝑe dari,eſt ipoſ'e. Cõtra obijcit.o.Si aũt hȩc ſm magnitudineꝫ talia ſint in ꝑuitate,vt nõ ſuſcipiant corpus aliqđ,ridiculũ erit ꝑuuꝫ vacuũ putare eẽ,magnũ ꝟo nõ.Nã in his q̃ ſunt eiuſdẽ rõnis,qcqđ vni eſt ipoſ'e,cȩteris ẽt erit ipoſ'e.ꝛ.celi.cõmẽ.49.ℂ Sed dices.nunqd aliquo mõ vacuũ ſit poſſibile. R̃ndet.neqꝫ vacuũ qđuis exile,neqꝫ vacuũ aliqđ aliud magnũ putandũ eſt dicere,ꝑter locũ,grȩce ꝟbũ illud locũ eſt chora/latine regionẽ,tamẽ ꝯſonat magis vt dixi.

ℂ Sꝫ dices.4.phyſi.dcm̃ eſt/q: locus nõ eſt vacuum. B
R̃ndet.nã oĩ corpori ȩq̃le eſt vacuũ ſm ↄtinẽtiã.igĩ nõ dat̃ vacuũ ſimpl'r,ſed ſm ↄtinẽtiã,q locus dĩ,ſiue chora/verbũ illđ nã/grȩce eſt oſte/latine ſonat q̃re,nõ tñ ad ꝓpoſitũ eſt.Illđ ꝟo ſm ↄtinẽtiã,grȩce eſt hogcon/qđ eſt. Tũ ſm tumorẽ,Tũ ſm magnitudinẽ,meli⁹ aũt ſonat, Nõ q̃le vacuum.
vt diximus nos.ℂ Aduerte ꝙ vacuũ dari apđ Ari^{lem} dupl'r eſt.Uno mõ vt oĩ corꝑe careat,ꝛ ſic ipugnat̃ hic. Alio mõ ſm ↄtinẽtiã,qa põt ↄtinere illđ vel hoc corp⁹,ꝛ hoc ideo vacuũ dĩ,qa non plenũ certo corpore,qa põt eſſe cũ varijs corporibus.Nam dũ plenũ eſt aqua,igne vacat,ꝛ ſic regio ꝛ locus dicũtur vacui nõ vacuitate ſimpliciter,ſed ſm qd,pro quãto plenus vno vacat alio. F

Recognes ℂ Uerba illa[neqꝫ q̃tũcũqꝫ]legẽda ſũt ſic,ridiculũ ẽ ꝑuuꝫ qdẽ exiſtimare vacuũ,magnũ aũt nõ eẽ,neqꝫ quãtũcũqꝫ.qm̃ ſi ↄcedit̃ ꝑuũ,dꝫ ↄcedi magnũ,ꝛ q̃tũcunqꝫ amplũ,qm̃ ȩq̃ impoſ'e eſt vtrũqꝫ.Aut ſupple ridiculuꝫ eſt ꝑuũ qdẽ exiſtimare dicere,niſi regionẽ/h eſt locum corꝑis,nã accipe vacuũ ꝓ loco corꝑis nõ vĩ rõni diſſonũ,ꝛ qm̃ ↄceſſit vacuũ accipiẽdo vacuũ ꝓ loco,iſert,q̃propter manifeſtũ eſt,ꝙ oĩ corpori ſm tumorẽ/h ẽ ſm ↄcaui ei⁹ ↄtinẽtiã vacuũ qđ ẽ ei⁹ loc⁹,erit ȩq̃le.In cõmẽtarijs aliter legit̃,ꝛ põt expõ ſat̃ bñ ꝟbis accõmodari.

Tex.anti. com.187. ℂ Ul'r aũt poros facere/ſupfluũ. Si.n.nihil facit ſm tactũ,neqꝫ ꝑ poros tráſiẽs faciet.

Dilucida: te.c.eiuſdẽ. ℂ Omino aũt meat⁹ facere ſupuacaneũ eſt,ſiqdẽ.n.educẽs,neqꝫ ꝑ plenũ,neqꝫ ꝑ meat⁹ agit.

Cõm.187. ℂ Dubitaret qs vtrũ poſito ꝙ actio neqꝫ fiat ꝑ plenum, neqꝫ ꝑ vacuũ,pori ipſi ſint ponẽdi. R̃ndet.oĩno autem H
meat⁹ facere ſubaudi mõ q̃ faciunt antiq.vꝫ.q: ſint ſimpliciter vacui,ſupuacaneũ eſt,ſiqdẽ eni educẽs h eſt dato,ꝙ educẽs,neqꝫ ꝑ plenũ agat,neqꝫ ꝑ vacuũ,ſic.n.oĩno ſupuacanei ſũt,cũ ad actionẽ paſſionẽve nõ ꝓſint. Ari^{les} tñ ſi eos ↄcedit,vacuos qdẽ ſimpl'r nõ vult eẽ,lꝫ vl' ſm qd,ꝛ ſm ȩqualentiã,vt diximus.ℂ Animaduerte vt dixi Ariſtotelem plenum interduꝫ appellaſſe aphen,quod ideo eſt,qa continuum eſt,vt ſupra diximus ſatis. Quales pori apđ Ariſtotelem.

Recognes ℂ Iſti text⁹ inſil'r legẽdi ſũt ſm Philoponũ,in qb⁹ Ari^{les}(vt Philopon⁹ inqt)reſumit viꝫ rõnũ,h mõ,ſi faciens nõ põt tactu.facere.ḡ nec ꝑ poros faciet,nam ſolũ igredietur paciẽs,ꝛ poſtea nihil faciet,qm̃ tactu nihil facit. Si naũt poſtq̃ȝ igreſſuꝫ eſt faciet,lꝫ illic nõ fuerint pori, tactu vtiqꝫ faciet,q̃re ſupflui ſũt pori(inqt)Ul'r aũt poros facere,ſupfluũ eſt,qm̃ vel faciẽs tactu nihil fac̃,vel tactu aliqd facit,ſi nihil fac̃ ſm tactũ,neqꝫ ꝑ poros tráſiẽs,poſtq̃ȝ ſtabit intus,ꝛ repleuerit poros,nihil faciet intus,qm̃ tágẽdo nõ fac̃.Si aũt poſtq̃ȝ ſe fecerit intus tágẽdo plena q̃ ſũt circa poros fac̃,ẽt tũc poris nõ exñtibus G
coꝝ q̃ nata ſunt pati,h qdẽ patientur,h aũt facient,qm̃ ſi intus põt fac̃ in plenũ ſolo tactu,ꝛ ex̃ ẽt ſolo tactu fac̃ poterit,ꝛ ſic pori ſupflui ſũt.ℂ Sꝫ dices.ꝙ vſus poroꝝ eſt ad patiẽdũ ſꝫ ꝓfunditatẽ.Cõtra obijcit Philopon⁹ qm̃ vſus poroꝝ hñ ẽ,vt faciẽs paſſo appropinquet, vt cũ faciẽs igredit̃ ꝑ os,ꝛ ꝑ vẽtrẽ,nõ tñ ↄferũt ad faciẽdũ aliqd,lꝫ ſolũ,vt faciẽs,ꝛ patiẽs approximent̃,ꝛ vt ſe tágãt,ergo tactus ſatis eſt pro factione ꝛ paſſione.

Text⁹ anti. com.188. ℂ Si aũt tágẽdo/ꝛ poris nõ exñtib⁹,h qdem patient̃,h aũt faciẽt/adiuicẽ h mõ natoꝝ.

Dilucida: te.c.eiuſdẽ. ℂ Si aũt tactiõe meatib⁹ ipſis non exñtibus actio fiat ꝛ paſſio,eoꝝ q̃ hoc mõ apta ſunt.h quidẽ patient̃,illa ꝟo agent inuicem.

ℂ Sꝫ dices.ſi meat⁹ ad actionẽ nõ ꝓſunt,neqꝫ ad paſſio- Cõm.188.

I ne,nuz possint hęc pati,illa agere alio mō.̇Rn̄det q sic, vtpote cōtractiōe ipsa,& nō meatib9 existibus(inqt)Si autē tactione meatib9 ipsis nō existētib9 subaudi in gręco actio fiat & passio,tūc eoꝝ quę hoc mō apta sunt agere & pati,hęc quidem patientur,illa vo inuicem agent,& sic non poris actio sit & passio,sed cōtactione tm̄.

Text9anti. cōmē.189. ℂ Or ergo ita dicere poros/vt quidam existimāt/aut mēdaciū/aut inane est,manifestum est ex his. Diuisibilib9 aūt oino corporibus extitibus/poros facere,ridiculū est.ſm eniz q diuisibilia sunt,possunt separari.

Dilucida: te.c.eiusdē. ℂ Nō quidez igitur meatus ita dicere vt aliqui putant,sit vel mendacium,vel vanuz.ex his est perspicuuz. Adhuc corporibus ipsis

K vndiqz diuisibilibus existentibus,meat9 facere ridiculum est,nam quatenus illa diuisibilia sunt,separari possunt.

Com. 189. ℂ Propter duo meatus concesserunt antiqui,vt propter actionem & passionem,& propter distinctionem,credide runt enim partes non diuidi,nisi pro quanto ad vacuuz irent,& vacuum esse diuisionis causam, epilogat igitur nunc meatus ad vtrūqz superuacaneos esse(& inqt)Or quidem igitur meatus ita dicere,vt aliqui putant,sit vel mendacium.vel vanum,ex his est perspicuuz, & h quātum ad actionem & passionem,q vo quantum ad diuisionem etiā declarat.d.Adhuc corporibus ipsis vndiqz diuisibilibus existentibus,meatus facere,hoc est facere meatus ad saluandam corporum diuisionem,ridiculuz est,nam quatenus illa diuisibilia sunt,taliter possunt se-

L parari,subaudi possunt diuidi non existentib9poris.igit sic & separari.Hęc pauca de meatibus.

Recognes ℂ Epilogat,& recte in commentarys diximus,verū quo ad verba attinet (Aristoteles inquit) [poros facere, vt quidam existimant.] Addit,vt quidam existimant,quoniam(vt Philoponus optime inquit)non simpliciter poros destruit,nam sunt,vt diximus intestina/venę/arterię/& reliqua. Non tamen hęc necessaria sunt ad patiendum,sed vt faciens appropinquet passo,vt possit illud tangere.Ex his Aristoteles refutauit poros, pręter misit autem refutationem vacui aut ex quarto physicorum,aut qa eisdez rōnibus refutari potest.

Text9anti. com.9 0. ℂ Quo autem modo insit generare entibus & facere & pati,dicamus/accipientes principium dictum sępe. Si eniz est hoc quidem potestate,hoc autem actu tale,natum autez

M est non Tuz quidem pati,Tum autez non pati,sed vbiqz ſm q est tale,magis autem & minus ſm q tale magis est & min9,sic vtiqz poros aliquis dicet magis iesse,vt in metallicis extenduntur passiui venę continuę. Cōtinuum igitur vnumquodqz / & vnum existens,impassibile est.

Diluclda: te.c.eiusdē. ℂ Generatio vo & actio & passio quonā modo ipsis in rebus sint transfigamus principiū accipiētes,quod frequenter diximus. Si.n. est hoc quidem potentia,illud vo actu tale, aptum vo non ſm partem quidem pati.ſm partem vo non,sed sit vniuersaliter quantū

tale.minus vo & magis quatenus tale magis est & minus(qua ratione vtiqz meat9qs dicet magis,veluti in metallicis venę quędā eius quod passiuū est perpetuę porrigunt.) Cōnaturale itaqz vnūquodqz alicui,& vnū cuz eo existens,ab illo impassibile erit. N

ℂ Confutatis positionibus antiquorum de actiōe & passione,& de generatione,transiens nunc ad veritatem,talem probat cōclusionem.vz.nihil potest pati ab aliquo, quod sibi est cōnaturale,hoc est vel eiusdez speciei & naturę,vel congenitum.Ad quod probandum sumit tres suppositiones pro antecedente,& infert consequens propositum. Prima,entiuz aliquod est in actu,& aliquod in potentia.Secunda/omne passiuum est ſm se & quodlibet sui passibile,& non ſm partem sic,& ſm partem nō. Tertia/quanto patiens erit magis vel minus aptuz & affectum,tanto magis vel minus passiuuz est.vt exemplo metallorum declarat,in quibus sunt venę quędam continuę porrectę,propter quas redditur metallum passibilius,quibus acceptis pro antecedente, dat consequens. dicens.Cōnaturale itaqz vnumquodqz subaudi alicui, & vnum subaudi cum illo existens,ab illo subaudi impassibile erit, verbū illud cōnaturale,gręce est Symphyes, & Auerroes in sua glossa.Coadunatu intelligit.& ita vult q agens & patiens non debeant esse congenita,sed bene contigua,& se tangentia,forte & melius per Symphyes intelligit cōnaturale,idest eiusdem naturę,nam passum ipsum semper est contrariū agenti,modo contraria differunt natura & specie,& genere conueniunt,& quocunqz exponatur modo,stare potest. ℂ Animaduerte tamen q vtroqz modo exponendo,per accidens verbum Aristotelis falsum potest esse,nam paruus ignis pati potest a magno,& tamen natura conueniunt,hoc enim per accidens est,prout magnum contrariatur paruo.Itemqz calor naturalis agere potest in humiduz radicale,& hoc est per accidens prout nutrit se,vt diximus.ℂ Animaduertendum ex antecedente posse tribus syllogismis deduci conclusionem.Primo sic.agens est in actu,patiēs in potentia.igitur patiens non potest pati a sibi connaturali, Secundo sic.patiens patitur ſm se & quodlibet sui ab agente.igitur non a connaturali,aliter non ſm quodlibz sui pateretur.Tertio patiens magis affectum magis patitur,& minus affectum minus.igitur non a connaturali pati potest,nam connaturale ęque coafficitur cum sibi cōnāli. Unum igit enthymema est potētia tres sylli. Com.190. O P

Recognes ℂ Reprobatis positionibus priscorum,hic vult ꝓprias & veram opinionem exponere,quo modo facere & pati fiant,& vult hanc conclusionem q faciens & patiens nec debent esse vnum continuum,nec duo remota.Sed debent esse duo diuersa sese tangentia,aut immediate,aut per mediuz.Et ideo textus hi legi debent continui,& nō separati,vt in commentarys leguntur.Philoponus eni continuos legit.Aristotelem ergo primo accipit intētionem(& inquit)Quo autez modo generare,& facere,& pati insint entib9,dicamus.Dixit generare quo ad substantias,dixit facere & pati,quo ad qualitates ac passibiles affectiones.Hęc est intentio. ante vo q̄ conclusionem inferat,accipit suppositionem,quaz sępius hic,& in physicis accepit(& inquit)Accipientes principium dictum sępe,deinde accipiens suppositionem,loquitur suspensiue vsqz ibi[Cōtinuū igit]Suppō vo est q entiū alterū actu,alterū ptāte est,ptāte aūt ens dico qd ē aptū natū pati nō ſm qd sic,& ſm qd nō,sed qd totū est natum Q

pati,

A pati,non tñ ita aptũ totũ pati,qn possit ꝑm aliquid magis,ꝛ ꝑm minus pati.B suppõ,quę ꝑm Philoponũ vna est,ꝛ nõ tres,vt in cõmẽtarijs diximus,est vna dico,qa aliud ponitur in declaratione alteri⁹(inqt)Si eni B qdez potestate,hoc aũt actu est,exponit qd per ens potestate itelligat(ꝛ inqt)Dico aũt supple ens potestate,qđ natum est pati,nõ tũ qdem pati,tum aũt non pati,sed vbiq3 simpl'r est aptũ natũ pati,quatenus tale passiuu3 est,vt calidũ est actu calidũ,ꝛ aptũ ꝑm se totũ esse frigidũ,non tñ dico ita ꝑm se totũ aptũ pati,vt ęqualiter sit aptũ pati,naz magis ꝛ minus est aptum pati ꝑm ꝙ tale magis ꝛ min⁹ est aptũ pati.Põt eni pati magis ꝑm aliquã partẽ,minus ꝑm aliquã.vñ ꝛ pp hãc cãm poros dicet qs magis inesẽ,ꝙ̃ vt fiat passio,potius eni pori vidẽtur eẽ,vt passiuũ facili⁹ patiaꝰ in ptib⁹porosis,ꝙ̃ in partib⁹ nõ porosis,vt in metallicis ci⁹ qđ patiꝰ venę continuę extenduntꝰ,ꝛ tãꝙ̃ pori hñtur,vt facili⁹ patiantur in partib⁹ illis.Hęc est suppõ,nũc infert 9nẽ,ꝛ terminat suspẽsionẽ(ꝛ inqt)Continuũ igiꝰ vnũquodq3 ꝛ vnũ extra cũ ipso faciẽte ab illo est impassibile.Silr aũt ꝛ non appropinquãtia si sint factiuũ ꝛ passiuũ,neq3 sibiipsis,neq3 alijs.s.medijs,q̃ sunt apta facere ꝛ pati.Est eni mediu3 pati aptũ a faciẽte,ꝛ facere aptũ in extremũ passiu3.Exponit aũt se(ꝛ inqt.)Dico aũt,ꝙ ignis nõ solu3 calefacit aliqd tãgendo illud,sed ẽt si lõge sit,mõ mediu3 calefacit,aerẽ eni ignis,aer autẽ corpus.Lignũ calefacit,q aer aptus est facere in lignũ,ꝛ pati ab igne.Pz ğ ꝙ patiens nõ patiꝰ ab eo qđ est sibi 9tinuum,nec ab eo qđ est sibi remotũ,ğ ab eo,qđ ipm tangit,quando illud est aptum facere,ipm pati,vel a medio apto facere ꝛ pati. Hęc est C expositio huius.

Tex.anti. cõmẽ.191. ℭ Silr aũt/ꝛ non appropinquãtia neq3 sibiipsis neq3 alijs,q̃ facere nata sunt ꝛ pati.Dico aũt vt nõ solũ tãgẽs calefacit ignis,sed ꝛ si lõge sit.aerẽ eni ignis,aer autem corp⁹ calefacit natus ꝛ facere ꝛ pati.

Dilucidatꝰ te.c.eiusdẽ. ℭ Simil'r autez ꝛ quę nec sibiipsis,nec alijs appropinquãt,quę apta sũt agere ꝛ pati,dico autez hoc,qa nõ tm̃ ignis tãgẽs calefacit,sed si ꝓcul sit,nã ignis quidez aerem,aer ꝟo corpus aptum agere ꝛ pati,calefacit.

Cõm.191. ℭ Accepit añcedẽs ex trib⁹ cõstitutũ,ꝛ dedit vnu3 cõsequẽs,seu vnã ptẽ 9ñtis,nunc dat aliã,ꝛ q̃si vult ꝙ nihil patiaꝰ a cõnãli,neq3 a remoto vltra sphęrã passiõis,qđ est dicere ꝙ agẽs nõ sit nimis passo ꝓximũ,neq3 nimis D remotũ.Nã a ꝓximo pp cõnaturalitatez nõ patiꝰ a remoto pp distãtiã minime(inqt)Silr aũt nõ patiuntur supple ea ꝛ q̃ nec sibiipsis,nec alijs appropinquãt,alijs dico q̃ apta sunt agere ꝛ pati.igiꝰ op3 agẽs non eẽ nimis

Nota. ꝓximu3 passo,nec nimis remotũ.ℭ Aduerte ꝙ idez specie pati põt ab eodẽ specie vt paruus ignis ab igne magno.propterea dixit nec sibiipsis,ꝛ põt pati ab alio alterius speciei,ꝛ ꝓpterea dixit nec alijs. Exponit autez B, qa agens ꝛ per cõtactũ agere potest,ꝛ per mediu3,ꝓpea oportet vt tãgat omnino passum,aut per se,aut per medium,ꝛ hoc ait.dico autem qa non tm̃ ignis calefacit tãgẽs,sed si procul sit,cętera patent.ℭ Animaduerte ver

Nõ quid oion bum illud oion frequenter reddere causam,ideo trãslatũ,qa tãꝙ̃ reddat causam,ꝛ rem hãc latini ignorant.

Tex.anti. cõm.192. ℭ Existimare aũt tu3 pati,tu3 autez non,determinantes in principio hoc dicendu3. Si eni non vbiq3 diuisibilis sit magnitudo,sed B est corpus idiuisibile/aut latitudo,non vtiq3 erit vbiq3 passibile,ꝭ neq3 9tinuũ vllum.

ℭ Putare ꝟo aliqd parte quadã pati qdem, parte ꝟo quadã nõ,determinantes a principio rẽ hãc trãsigamus. Naz sigdem magnitudo nõ oi ex pte diuisibilis eẽt,sed aut corpus sit,aut magnitudo idiuidua,nihil vtiq3 oi ex pte passiuũ erit,imo neq3 9tinuum. Dilucidatꝰ te.c.eiusdẽ.

ℭ Ex his 9futat errores veterũ,ꝛ ꝓ pbat contra Democritũ patiẽs nõ eẽ cõpositũ ex corporib⁹ idiuiduis,q̃ atoma,sine adiecta nũcupanꝰ.Auerroi ꝟo videꝰ ꝙ Aril'ꝰ ꝓbet ꝙ corpus nõ patiꝰ per ptẽ aliquã sic,ꝛ p aliquam nõ,q̃ fuit vna suppõ.Et hęc expõ 9sonat pñ⁹ text⁹,mihi ꝟo videꝰ Aril'ꝰ 9futare errorẽ Democriti vt dixi,ꝛ petit,ꝙ oẽ patiẽs patiaꝰ ꝑm se,ꝛ qđlibet sui.Tũc arguit si corpus nãle ex idiuiduis cõponereꝰ,tũc nõ ꝑm qđlibet sui patereꝰ,qa nõ ꝑm partẽ idiuiduã,nã ꝓbatu3 est indiuiduũ nõ pati(inqt)Putare ꝟo aliqd pte quadã pati qdez,pte ꝟo q̃dã nõ pati,determinãtes a pñ⁹ rẽ hãc trãsigamus,ꝛ sic supponit B,ꝛ rẽ Democriti a pñ⁹ ptrãsit.o. Nam si qdẽ magnitudo nõ oi ex pte diuisibilis esset(vt Democritus credit dari atoma)nihil vtiq3 oi ex pte passiuu3 erit,imo neq3 9tinuũ,qm̃ ex idiuiduis nõ fit mai⁹. Expõ igiꝰ Auerrois 9uenit pñcipio lrę,non autẽ conuenit fini ꝛ conclusioni.ℭ Animaduerte verbu3 illud magnitudo gręce esse platos mõ etiã latine accipiꝰ pro magnitudine,ꝙ̃ꝙ̃ ꝓprie pro latitudine intelligatur. Cõm.192. F platos qd

ℭ Dixit,ꝙ id qđ est per nãm tale potẽtia nõ ptim qdem pati,partim ꝟo nõ,sed penitus q̃tenus est tale.Nũc ꝑm Philoponũ vult ostendere ad quã positionẽ sequaꝰ ꝙ corpus nõ sit penitus patibile,sed ptim qdẽ sic,ptim ꝟo minime(ꝛ inqt)Existimare aũt,tu3 pati,tu3 aũt non,determinãtes a pñ⁹ hoc dicendũ,B est ad quã põne3 B sequaꝰ.Posita ꝟo intẽtione(inqt)Si eni nõ vbiq3 sit diuisibilis magnitudo,ꝭ est corp⁹ idiuisibile,vt Democritici ꝛ Leucippei dixerunt,aut latitudo,vt Plato dixit, qui planities idiuisibiles posuit,corpus nãle non vbiq3 erit passiuũ,neq3 erit cõtinuũ.non passiuũ qdem vbiq3, qm̃ nõ erit passiuũ ꝑm indiuisibiles magnitudies,neq3 ꝑm planities,qm̃ indiuisibilia nõ sunt patibilia.nõ 9tinuu3 ꝟo,qm̃ indiuisibilia nõ possunt coalescere.Patet ergo ad qua3 positionem sequatur id quod patitur,non pati ꝑm totum simpliciter. Recognos H

ℭ Si aũt hoc mẽdaciũ/ꝛ omne corpus diuisibile,nihil refert diuidi quidez,tãgere autẽ/ aut vtiq3 diuisibile esse. Si enim segregari potest ꝑm tactus(vt aiunt quida3)ꝛ si nondum est diuisum/possibile erit diuisum esse. fit enim nullum,impossibile. Tex⁹anti. cõm.193. G

ℭ Qr si illud mẽdaciũ sit,ꝛ sit corpus oẽ diuisibile,nihil refert diuidere qdẽ,dũ 9tiguũ aut diuisibile sit,vbi nãq3 ꝑm tact⁹ segregari põt(vt aiũt qdã)si nõdũ diuisu3 sit,erit diuisibile. Nã põt eẽ diuisu3,cũ nullũ fiat ipoẽ. Dilucidatꝰ te.c.eiusdẽ.

ℭ Rñdet vni dubio,dcm̃ est ꝙ corpus nãle est diuisibile in semp diuisibilia,ꝛ ꝙ passum est diuisibile in semp diuisibilia,aliter nõ ꝑm se ꝛ qđlibet sui patereꝰ,ideo q̃ret qs vtrũ passu3 semp debeat in partib⁹ eẽ 9tinuũ ꝛ vnũ,an satis sit ꝙ sit vnũ 9tiguum,ad hoc vt sit passum Cõm.193.

I vnum, quasi q̄reret q̄s vtrū passo sit necessaria vnio ꝯti/
nuitatis in partibus, an vnio ꝯtiguitatis. R̄ndet ꝙ si illō
Democriti sit mēdaciū, ⁊ sit verū qd̄ diximus. vz. ꝙ oē
corpus sit semꝑ diuisibile, quātū ad passionem nihil re/
fert diuidere q̄dē, dūmō sit passū in ꝑtib⁹ cōtiguū, vel
potētia diuisibile. q. d. sufficere passo eē vel vnū ꝯtiguū,
vel ꝯtinuū. Cui⁹ cām subscribit. d. vbi nāq̄ cōtinuū pas/
sum pōt segregari ſm tactus, hoc est effici ꝯtiguū, si nō/
dum diuisum sit, erit diuisibile. Nam potest eē diuisum,
quo ipso posito in esse nullū fiat impossibile, q̄a nō poni/
tur in esse ſm actum completum, sed ſm potētiam mi/
stam actui. Sic igitur siue passum sit vnū contiguitate,
siue continuitate, quantum ad passionem nō refert. Hūc
locum ignorant nostri, ob malas translationes.

Recognes ¶ Hic textus satis expositus est in cōmentariis, sed q̄rit
Philoponus textu ꝓcedēti. Utrum in corpore sint pori
K determinati, ⁊ q̄dā argumētant̄ ꝓ. ꝙ sic, in dies fiunt su/
dores. ḡ sunt pori, ꝑ quos sudores excūt. Scd̄o dicūt me
dici ꝙ sunt q̄dā vnctiones rarefactiuę, ⁊ alię densatiuę
corpoꝝ, q̄ esse nō possunt, nisi pori eēnt. Rarefactiua. n.
vnctio porificat, ⁊ facit poros, ꝑ quos exhalat mā̄ apo/
stematum, densatiua ṽo tollit poros, ⁊ sic maturat, atq̄
ꝯglutinat, vel repcutit, vt vnctiones frigidę repcussiuę.
R̄ndebant q̄dam, ꝙ vnctio dr̄ rarefactiua, nō ꝙ faciat
poros, sed ꝙ oēs ꝑtes q̄ prius erāt densę, fiant rariores,
nulla porificatione facta. Siīi ratione aliqua vnctio est
densatiua, quatenus oēs ꝑtes, q̄ prius erāt rariores, facit
densiores. De sudori ṽo dicūt, ꝙ sudor est humiditas, q̄
per ꝑtē post partē fit ad cutim, nō ꝙ per poros exeat.
Cōtra obiicit Philoponus, q̄m hoc qd̄ dicūt de sudore
eēt verū, quādo humiditas eēt qualitas tm̄, q̄ migrādo
L se faceret ad cutim corporis, vt postea Ari^les dicet, sꝫ q̄m
humiditas, q̄ est sudor, est corpus humidū. ḡ nisi sit pe/
netratio corporis ꝑ corpus, opꝫ dare poros. ¶ P̄. Me
dici ex obseruatiōe sciūt aliquas medicias calefactiuas
appositas apostematib⁹ cutis porificare, ⁊ ꝯuertere ma
teriā in vapores, q̄ exhalāt per poros, aliquas eē medi/
cinas frigidas repcussiuas, q̄ poros cōstringēdo repcu/
tiūt mām ad iteriora, ꝯstat aūt hoc fieri nō posse nisi po
ri cutanei claudant̄, alii intus aut fiant, aut ꝑ antipista/
sim dilatent̄, vt per eos mā̄ defluxa retrocedat. ḡ opor/
tet concedere poros, non tamē vt dixerūt Empedoclei
propter passionem, vel rerum diuisionem.

Tex. anti. cōmē. 194 ¶ Aliter aūt, hoc ḡnari mō scissis corporib⁹,
incōueniēs est. destruit eñi hic sermo, altera/
tionē. Uidemus eñi idē corpus ꝯtinuū exi
M stens, quādoq̄ q̄dē humidū, quādoq̄ aūt
coagulatum, nō diuisione ⁊ cōpōne hoc pa/
tiēs, nec ꝯuersione ⁊ tactu, sicut ait Demo/
critus. neq̄ eñi trāsductū, neq̄ trāspositū,
neq̄ transmutatum ſm naturam, coagulatū
ex humido generatum est. neq̄ nunc sūt du
ra ⁊ coagulata, indiuisibilia tumoribus, sed
similiter omne humidum, quandoq̄ autem
durum ⁊ coagulatum est.

Dilucida: te. c. eiusdē. ¶ Actionē aūt illo mō inesse simpl'r ꝑꝑ cor/
pora ipsa idiuidua, est icōueniens, nō eñi hęc
alterationē iterimet, imo videmus idē cor/
pus existēs ꝯtinuū, humescere q̄dē interdū.
interdū ṽo arescere, ⁊ nō diuisiōe, ⁊ cōpōne
N id pati, sed nec conuersione, ⁊ tactu, vt De/
mocritus ait, q̄a nec translatū, neq̄ trāspo/
situm ſm naturam arefactū ex humido fit,
neq̄ quę magnitudine indiuisibilia sunt. du
ra sunt ⁊ arida, sed simil'r totū humidū est.
interdum tm̄ durum est atq̄ aridum.

¶ Secūdo ostēdit ꝙ ꝑ atoma saluari non pōt alteratio, Com. 194
vt dixit Democritus, ⁊ hoc ꝓponit. d. Fieri aūt hoc mō,
idest agere ⁊ pati inesse corporibus ipsis scissis hoc est ꝑꝑ
corpora idiuidua (q̄ schiçomena vocat. Quia sua natura
scissa ⁊ diuisa sunt, sꝫ ꝯgregatiōe vnū faciāt) est inconue/
niens, nō eñi hęc alterationē iterimit. Qd̄ declarat per
ea q̄ sensu visunt̄. d. imo videmus idē corpus ꝯtinuū ma
O nēs, humescere q̄dē iterdū, arescere ṽo iterdū, ⁊ nō diui/
sione ⁊ cōpositione atomoꝝ id pati, sed nec ꝯuersiōe ſm
situ, neq̄ tactu, hoc est ꝯgregatiōe noua iminēte, vt dice
bat Democritus, q̄a nec trāslatū nec trāspositū ſm nām
arefactū ex humido fit, ⁊ sic atoma ad alterationē nō ꝓ/
sunt. Sꝫ dices, nōne atoma sunt dura, videt̄ ꝙ sic ꝙ sūt
indiuidua. igit̄ nō apta scindi. igit̄ dura. obiicit cōtra. d.
neq̄ q̄ magnitudie indiuidua sunt, dura sunt ⁊ arida, vt
dixit Democritus, sꝫ sil'r totū humidum est ſm se ⁊ qd̄/
libet sui. Interdū tamen durum est atq̄ aridū. Sic igit̄
totū patiens oportet esse eiusdē rationis vel molle ſm
se ⁊ qd̄libet sui, vel durū ſm se ⁊ quodlibet sui, effici tm̄
interdum durum ex molli, econtra interdum.

Recognes ¶ Plato dixit fieri nō posse alterationē nisi ꝑ cōtactū, ⁊
ideo scisso corpore in ꝑticulas. Cōtra obiicit Ari^les (⁊ in/
quit) Aliter aūt hoc mō ḡnari. s. qualitatem, q̄ alteratio
prius scissis corporib⁹, icōueniēs est, nā destruit hic ser/
mo alterationē, hoc est hic sermo Platonis destruit sen
P sum quē habemus de alteratiōe. Uidemus eñi idē cor/
pus exñs ꝯtinuū nō fractū quādoq̄ q̄dē humidū, quā/
doq̄ aūt coagulatū vt lac, qd̄ alterat̄, patiēs hāc muta/
tionē, neq̄ diuisiōe, neq̄ cōtinuatione atq̄ cōpōne no/
ua, sed idē manēs, hęc ꝯ Plato. Cōtra ṽo Demo. (inq̄t)
Uidemus corpus fieri humidū ⁊ siccū, ⁊ tm̄ atomi, non
patiunt̄ in atomato ꝯuersionē, siue trāspōnem, neq̄ ad
extra tactū ab alio exteriori, vt ait Demo. neq̄ eñi trās/
ductū, neq̄ trāspositū, neq̄ trāsmutatū ſm nāꝫ, hoc est
subam lac coagulatū ex humido factū est, ⁊ q̄m q̄s pos/
set dicere atomos in coagulatiōe lactis fieri duras, ideo
inq̄t. neq̄ nūc sunt dura ⁊ coagulata idiuisibilia suis tu/
morib⁹ ac corporeitatib⁹. Sed sil'r totū atomatū ſm se
⁊ qd̄libet sui est humidum, quādoq̄ autem durū ⁊ coa
gula tū. ḡ nō est necessariū vt alteratio fiat, vt isti dicūt.

¶ Amplius aūt, neq̄ augumētationē possi/ Tex^t anti. com. 195.
bile eē ⁊ diminutionē. nō eñi qd̄cūq̄ erit fa/
Q ctū maius, siq̄dē erit appositio, ⁊ nō oē trā/
smutatū, aut misto aliquo, aut ſm se trāsmu
tato. Quę igitur est generare ⁊ facere, ⁊ ḡnari
⁊ pati adinuicem, ⁊ quomodo contingit, ⁊
quomodo inquiunt quidā, non cōtingit aūt,
determinatum sit hoc modo.

Dilucida: te. c. eiusdē. ¶ Amplius autē neq̄ auctio neq̄ iminutio
possibiles erūt. nō eñi qd̄cūq̄ erit maius fa/
ctū, si q̄dē erit appositio ⁊ totū non erit au/
ctū vel misto aliquo vl' ꝑ se corrupto. Quę q̄/
dē igit̄ sit ḡnare ⁊ agere, atq̄ ḡnari ⁊ pati i/
uicē, ⁊ q̄uo ꝯtingat, ⁊ q̄uo q̄dē dicāt aliq, sꝫ
nō sit

A nõ ſit, hoc determinatum ſit modo.
Cõm. 195. ¶ Tertio arguit. ſi auctio eſt appoſitio ⁊ non miſtio vel
corruptio, vt Democritus concedit, tũc datis atomis au/
ctio nõ eẽt (inqt) Amplius aũt neqȝ auctio neqȝ iminutio
poſſibiles eẽnt. hęc eſt ꝯ. quã ꝓbat. d. Nõ. n. qðcũqȝ erit
maius factũ. i. nõ q̃lȝ ps aucti erit aucta ſubaudi. igit̃ da/
tis atomis, non eſt auctio. ponit añs pᵐ. ſiqdẽ auctio erit
appoſitio ⁊ totũ nõ erit auctuȝ vel miſtiõe aliq̃, vel ꝑ ſe
corruptiõe. eſt igit̃ ſylls a pmo ad vltimũ ſic. Si auctio
eſt appoſitio ⁊ non miſtio vel corruptio, tunc non quęli/
bet pars aucti, erit aucta, ⁊ ſi non quęlibet pars aucti erit
aucta, tunc non erit auctio. deinde epilogat ⁊ patet.
pᵒ qð an idẽ agat in ſe. ¶ Nũc digrediẽdo q̃ recẽtiores pertractant trãſigamus.
Arguitur affirmatiua. Quęrunt itaqȝ pᵒ vtrũ idẽ poſſit agere in ſeipm, q· ſic ar
guũt pluribꝰ argumẽtis, nos ꝟo per duo arguimus. pᵒ de
B intellectiõe ⁊ volitiõe, q̃ ſunt actiones imanẽtes. igit̃ re/
Ordo qõnis. manẽt in agẽte. 2ᵒ de aqua calefacta, q̃ reducit ſe. ¶ De
dubio ſolẽt duo inqri. pᵐ eſt, vtrũ idem poſſit agere in ſe
actiõe intẽtiõali. 2ᵐ ꝟo, vtrũ idẽ poſſit agere in ſe actio/
Põ recẽtiorum. ne reali. ¶ Quãtũ ad pᵐ recẽtiores oẽs tenẽt ꝙ idem in
ſe agere põt actiõe intẽtionali. Primo, qa actꝰ itelligẽdi
Rõnes pᵃ ⁊ volẽdi ſũt duę actiões intẽtionales nouę. Igit̃ habent
agẽs ⁊ patiẽs, ⁊ agẽs nõ eſt phãtaſma ipm, qa nihil agit
extra genus. igit̃ agẽs eſt itells, ⁊ ille eſt patiẽs. igitur vt
2ᵃ ſupra. Scðo, viſio cauſat̃ a viſu ⁊ nõ niſi in ſeipſo. igitur
Impugñtio idẽ agit in ſe. ¶ Sȝ hęc poſitio eſt ꝯ maiorẽ ptẽ Phoꝝ.
pᵃ rõ Auerroes eni. 3. de aia. cõ. 4. ⁊ 5. recipit tãq̃ ipoſſe itelle/
ctũ agere in ſe, qa tũc idẽ eẽt in actu, ⁊ in poᵃ, ⁊ Ariſt. in li/
2ᵃ tera intulit ꝙ dato illo nihil eẽt imotũ. ¶ Ad h̃ et faciũt
C duę rõnes, quas recẽtiores ꝯ ſe faciũt, pma tũc idẽ eſſet
Rñſio recentiorum. in actu, ⁊ in poᵃ. ¶ Nec fieri põt (vt dicũt) ꝙ idem ſit in
actu ꝑ eſſentiã hoc eſt virtuali, ⁊ in poᵃ formali. ¶ Pri/
Replica pᵃ. mo, qa nõ poſſet ꝓbari motorẽ pmũ eẽ, dicerẽ eni cęluȝ
ipm eẽ pmuȝ motorẽ, ⁊ qñ diceres nihil mouet ſe, nega/
rẽ, qa fieri põt vt idem ſit in actu ⁊ in poᵃ diuerſimode.
Rñſio. ¶ Et ſi di ꝙ reſtat via ꝑ infinitatẽ, vel ꝑ hoc ꝙ moueri
eſt diſpõ accñtalis motori, ⁊ oẽ ꝑ ſe põt ſtare ſine poſte/
Replica. riori ⁊ per accñs, hęc nihil ſunt. ¶ Prima qdẽ nõ. quia
deũ ⁊ pmũ motorẽ eẽ ifinitũ, eſt creditũ, vel ſaltẽ nõ eſt
demõſtratũ apud oẽs, ⁊ per creditũ nihil demõſtratiue
ſcitur. Scða minime, qa apud Platonẽ moueri eſt diſ/
poſitio neceſſaria motori, qa deꝰ eſt, q ſeipm mouet, ⁊ ſic
oẽs demõſtrationes Ariſtis. de p motore ruerẽt ſtãte iſto.
2ᵃ rõ ¶ Scðo pncipalr arguo, qa in textu Ariſto. ꝯ Democri
tũ ꝓbauit idiuiduũ nõ ſeipm mouere. qa tũc idez eẽt in
actu, ⁊ in poᵃ. vbi igit̃ idẽ eſſe in actu ⁊ in poᵃ diuerſimo/
Põ ppria. de nõ ſit ipoſſe, rõ Ariſt. nulla eẽ. ¶ Propter hęc aduer/
tendũ eſt ꝙ formę vt forma eſt agere tm̃, vt in mã
D ꝟo eſt pati, vt Auer. tradit. 9. meta. cõ. 2. Ex hoc ſeqt̃ ve/
ritas q̃ſiti, ꝙ. vȝ. actiõe intẽtionali nihil agit in ſe. ꝓbat̃.
nihil agit actiõe intẽtionali, niſi ea q̃ eſt forma tm̃, ⁊ nul
lo mõ in mã. Sȝ forma vt forma nõ patit̃, ſed agit tm̃.
igit̃ actiõe intẽtionali nihil agit in ſe. de hac re plura di/
Ad argᵃ. ximus in lib. de ſuba orbis. ¶ Nũc ad argumẽta recen/
tioꝝ dicamꝰ. Et ad pmũ ꝙ itellectꝰ nihil agit in ſe. nã i/
tellectio nõ differt a re itellecta, modo res intellecta ſm
Ariſt. ⁊ Auerroẽ. eſt ꝑfectio ęterna itellectus, ⁊ non actio
noua, vt diſputamꝰ in libᵒ de itellectu, ſilr ⁊ de volunta/
te. Uel dicat̃, ꝙ cauſatur a phantaſmate. vt 3ᵒ de aia pȝ,
vel ꝙ cauſat intellectionẽ poſtq̃ eſt reductus in actu ab
intelligibili. ¶ Ad 2ᵐ de viſione dicemus. Uiſio eni nõ
eſt actio penitus intẽtionalis, ſed realis ꝑfectiua tm̃, ⁊ ꝓ/
pterea eſt a forma mãli, ⁊ ideo ſenſus agit in ſe vt ſenſus.
De actione reali 2ᵐ. recipit ꝟo vt in organo, ſȝ de h̃ poſtmodũ. ¶ De actiõe
ꝟo reali nũc dicamus. vbi debes ſcire ꝙ actionũ realiuȝ
q̃daȝ ſunt ꝑfectiuę vt ſenſationes ⁊ motꝰ locales, ⁊ hę q̃ E
nihil a ſubiecti ſuba remouẽt, quędã ſunt corruptiuę, vt ge/ Actio realis duplex.
neratio ⁊ corruptio, alteratio, auctio, ⁊ iminutio, de qbus
hactenus, tũc cũ recẽtioribus teneo aliqd poſſe agere in
ſe actione reali ꝑfectiua, nõ tm̃ ſm vnã ⁊ eãdẽ ptẽ. Sed Poſitio.
ꝑꝑ diuerſas ptes, vt graue rõne formę mouet ſe, ratiõe
mãę mouet̃ a ſe. nã rõne formę eſt in actu, rõne materię
eſt in poᵃ. itẽqȝ ferrũ rõne affectus ſibi a magnete tribu/
ti mouet ſe, rõne ferri ⁊ ſubiecti mouet̃, rurſum viſoriũ rõ/
ne viſus videt, hoc eſt agit viſionẽ, ratiõe oculi patit̃, vt
in libᵒ de ſenſu agẽte ſcripſimꝰ. ¶ Sȝ circa hęc dubita/ Dubitatio.
res, nã rõne entis in poᵃ nihil mouet̃, qa oẽ qð mouetur
eſt. 5ᵒ phyſicę auſcultationis. igit̃ rõne materię nihil mo
uet̃. Scðo, tunc ſtante hoc nulla eẽt via ꝓbãdi motorem
imobilẽ. dicerẽ eni cęlũ rõne formę ſe mouere, ⁊ ratione F
materię moueri. ¶ Aduertendũ pᵒ ꝙ imediata rõ q̃re Rõ mouẽdi
aliquid mouet̃ eſt forma, nõ qdẽ abſolute, ſed vt in mã, ⁊ recipiẽdi q.
eſt qdẽ forma, qa qð mouet̃ ⁊ qð eſt rõ motꝰ eſt in actu, pᵐ notabile.
⁊ oẽ qð eſt in actu, eſt tale ꝑꝑ formaȝ. ¶ Ex hoc colligit̃ Seq̃la.
ꝙ rõ q̃re aliqd mouet eſt forma, ⁊ quare aliqd mouet̃.
nã mouet̃ qdem vnũqðqȝ pro quãto eſt forma in mate/
ria. mouet ꝟo vt forma. ¶ Scðo aduertendum ꝙ vt Uñ forᵃ mouet ⁊ mouet.
forma moueat̃ hȝ a mã, qa ab illa conſtituit̃ in eẽ. igit̃ ⁊
ab illa fit potẽtialis. mã ꝟo mouet, vt in actu, qa forᵃ in
eſſe ꝯſtituit̃, ⁊ per ꝯñs in eſſe actuali. Ex hoc dat̃ ꝙ ſola
forma mãlis mouet ⁊ mouet̃, ideſt eſt rõ ꝓxima agẽdi
motũ ⁊ recipiendi, qa ipſa ⁊ eſt forᵃ, ⁊ eſt in mã, qa nãqȝ
forma mouet, vel eſt rõ mouẽdi, qa in mã mouet̃ vl̕ eſt
rõ patiendi motũ. ¶ Tũc ad pmũ dico ꝙ mouẽs eſt to/ Ad rõnes.
tuȝ graue, ⁊ mobile eſt totũ graue. Rõ ꝓxima agẽdi mo
tuȝ eſt forma, rõ ꝓxima patiẽdi illũ, eſt forma vt in mã,
remota ꝟo eſt mã ipſa, ⁊ ſic nõ eſt incõueniens aliqd in G
poᵃ eſſe rõnẽ recipiẽdi motũ non ꝓximã, ſed remotam.
¶ Ad 2ᵐ ꝯcedo, ꝙ cęlũ rõne formę primę mouet, ⁊ rõ/
ne cęli mouet̃. Illa tñ forma eſt actus tm̃, qa rõ motꝰ ſo/
luȝ, ⁊ nõ rõ recipiẽdi motũ, qa eſt forma tm̃, vbi aũt eẽt
forma ⁊ in mã ꝯſtituta, tũc eẽt gñabilis ⁊ corruptibilis.
¶ De actione ꝟo reali, ⁊ corruptiua, oẽs cõueniũt nihil De actiõe reali ⁊ corruptiua.
poſſe gñare ſe, nec per ſe, nec ꝑ accñs. vt di 2ᵒ de aia. De/
claratur ꝙ oẽ generãs, ſiue per ſe, ſiue ꝑ accñs nõ eſt. mo/ De gñatiõe.
do nihil põt eẽ ⁊ nõ eſſe. ⁊ hãc ꝯnẽ non dubito de corru/
ptione, alteratiõe, ⁊ auctiõe. cõis opinio eſt recẽtioꝝ, ꝙ
aliqd põt ſe corrũpere, alterare, augere, vel minuere nõ
per ſe, ſed ſaltẽ ꝑ accñs. ¶ De alteratione pȝ in aq̃ cale/ De alteratiõe.
facta, q̃ ſe per accñs reducit. ipſa eniȝ ob calorẽ eſt ꝓter/
nãliter rarior q̃ eẽ debeat, ⁊ ſic exit ꝓternãliter locuȝ in
quo erat. cũ aũt ſuę naturę dimittit̃, ipſa ab intrinſeco ꝑ H
ſe mouet̃ localiter a circũferẽtia ad cẽtrũ, ⁊ qm̃ cũ tanta
denſitate in tali mã nõ ſtat caliditas illa, per accñs cor/
rũpit̃, ⁊ par frigiditas ꝑ accñs gñat̃, qua e re videt̃ hęc
reductio eẽ ab intrinſeco ⁊ ab extriſeco, ab itrinſeco qdẽ
per accñs rõne motus localis. ab extriſeco ꝑ ſe. vbi eniȝ
illa nõ eẽt ab itrinſeco, nulla eſſet cã quare reduceret̃ ad
maiorẽ q̃ ſit, ⁊ ſi nõ ab extriſeco, in hyeme non reducta
eẽt ad maiorem q̃ in eſtate. Et ſi dicas tunc motꝰ localis
cauſaret frigiditatẽ, dicẽdũ ꝙ in ſubiecto apto nato fac̃ fri/
giditatẽ, aliqñ ꝟo caliditatẽ in calefactibili, qm̃ motꝰ nõ
per ſe, ſed per accñs eſt cauſa vtriuſqȝ. ¶ Sȝ dices. con/ Dubiũ an idẽ ſe generet.
tra hęc. nã tũc idẽ poſſet gñare ſe per accñs, nã gñata fri
giditate in aqua gñat̃ ⁊ intẽditur ſuba ⁊ forma aquę ſm
Auerroẽ. 3. cęli. cõ. 67. forte ꝯcederẽt aliqð totũ poſſe ge
nerare ſe ſm ptes diuerſas ⁊ ꝑ accñs. de his tñ latiꝰ dixi/
mus in libro de ſuba orbis. Et idẽ poſſit ſe corrũpere ꝑ De corruptione.
accñs, pȝ de calore vitali, qui humidũ reſoluendo ſe ne/
cat. Simili rõne ⁊ idẽ põt ſe minuere, per reſolõnẽ ptiũ

I materialiū. ¶ Sed dubitabis. q̄re aliqd pōt se mouere
Dubiū q̄re aliquid se moueri i loco: s3 nihil alterat. in loco p se, ⁊ nihil alterare vel augere se p se. vt dic̄ Au.
p̄mo cōmē. scdi phyſi. ¶ Dici pōt, qa alteratio est me-
diū gn̄ationis, mō n̄ aliqd posset se alterare per se. igitur
Solutio. gn̄are per se vt in p̄n° huius libri diximus. Per hec ad ar-
gumēta p3 solo. Multa tn̄ diximus in libro de ſuba or-
2° qō an ſile agat in ſibi ſimile. bis. ¶ Scdo q̄rit, vtrum ſile possit agere in ſibi ſimile.
Hic sunt tres positiōes pncipales. Prima vult q̄ simile
in qualitate ⁊ gradu ēt actione directa agit in ſibi ſile in
Prima pō qualitate ⁊ gradu, ſtāte tn̄ diſſilitudine in aptitudie, ve-
luti ptinēs frigidū vt sex pgelat aquā ⁊ reducit illam pp
aptitudinē eius ad maiorē frigiditatez, q̄3 sit illa medij.
2° positio. ¶ Scda positio est q̄ ppositio Ari^lis est q̄ ſile in qua-
litate ⁊ gradu nō agit in ſibi ſile in qualitate ⁊ gradu, nec
3° positio. aliter op3 Ari^lis ppōnē itelligere. ¶ Alij volūt q̄ ppo-
ſitio Phi est q̄ ſile in qualitate ⁊ gradu pdēſatiōe ⁊ ra-
K ritate ⁊ actione nō agit in ſibi ſile illiſmet actōe directa,
qcqd sit de actione reflexa. Ut ꝟo videatur q̄ positio ſit
p° rō vera. Arguo p tertia positione, ⁊ ꝯ ipſa3. ¶ Primo ac-
cipiendo q̄ ſile in qualitate ⁊ gradu agit in ſibi ſile, ſilr
⁊ pono q̄. a. calidū vt q̄tuor egerit in. b. paſſiu3 caliditatē
vt q̄tuor, ⁊ arguit̄ q̄. a. pōt vlterius agere in. b. nā. a. pōt
cōdēſari remanēte eadē caliditate ſub eodē gradu pci-
2° se. igit̄ facta pdēſatiōe. a. eſſet forti° q̄3 ante. ¶ Scdo, oē
agens fortius agit p lineas breues q̄3 lōgiores, qm̄ maio
rata diſtātia actio minorat̄, ſed in tali pdēſatione extre-
ma pūcta ipſius. a. ptinuo agerēt p lineas breuiores, qa
quāto plus appropinquarēt ad cētrū. a. tāto minus elon
garent̄ a medio puncto. b. igitur. a. continuo ageret in. b.
3° ¶ Tertio ſit. a. pedale terrę caliditatis vt quatuor, ⁊. b.
aliud pedale rarius. a. tātę potētię in caliditate. cū igitur
L eade3 caliditas vel ſilis in mā̄ denſa ſit fortior q̄3 in mā̄
rara, op3 caliditatē. b. eē intēſiorē caliditate. a. tūc argui-
tur. virtutes eiuſdē ſpēi ⁊ ęq̄ fortes poſſunt pducere cali
ditatē vt q̄nque. igit̄. a. pōt pducere caliditatē vt q̄nque.
4° ¶ Quarto, cū caliditas piūcta ſiccitati forti° agat q̄3 cō-
iuncta hūiditati ipſa eadē, vt obſeruatio docet de calore
ignis ⁊ aeris, ſit igit̄ caliditas ſiccitati piūcta vt q̄tuor, et
ſit. b. vna alia tātę potētię piūcta humiditati. quo admiſ-
ſo ſequit̄ q̄. b. caliditas ſit intēſior. a. caliditate, ſed. b. pōt
pducere gradū intēſiorē q̄3 vt q̄tuor. igit̄ ēt. a. cū ſit tātę
potētię, ⁊ habet̄ intētū. Hec ſunt pcipua argumēta p 3^am
Cōfutatio ſi-lr° p aliquos p° rō positione. ¶ Cōtra hāc poſitionē arguūt qdā. Primo,
qa potētia rei attēdit̄ penes multitudinē formę. ſ3 tanta
eſt multitudo formę in mā̄ rara, vt in eadē dēſa. igit̄ tā-
ta po°. maior pbat̄. qa po° paſſiua attendit̄ penes mul-
M titudinē materię. igit̄ actiua penes multitudinē formę. ⁊
per pñs forma vna ⁊ eadē nō eſt maioris potētię in rara
2° q̄3 denſa. ¶ Scdo, data hac poſitione aliqd calidum re-
miſſu3 poſſet gn̄are intēſiorē caliditatē q̄3 ignis ſūmus.
pbat̄ q̄ ignis ſūmus nō pōt gn̄are caliditatē intēſiorē
caliditate ſūma. ſed aliqd calidū remiſſu3 pōt itenſiore3
gn̄are q̄3 ſūma, qd declarat̄ ⁊ ſupponit̄ q̄ caliditas ſum-
ma ſit vt octo, tūc ſic. a. eſt calidū vt q̄tuor. igit̄ eſt remiſ-
ſum calidū, ſed p pdenſationē ptinuo ſit maioris poten-
tię ⁊ fortius agit. per opinionē igit̄ pdēſatu3 ad duplum
erit in duplo maioris potētię, ⁊ in duplo magis ⁊ fortius
aget, ſed iā agit caliditatē vt q̄nque. igit̄ tūc aget calidita
3° te3. vt. 10. ¶ Tertio ſequit̄, q̄ ſint aliqua duo ſilia in q̄-
litate, raritate, ⁊ dēſitate, ⁊ gradu, quo⁊ qdlibet pōt reli-
quū in infinitū intēdere. pbat̄. ⁊ pono q̄. a. condenſet̄ ad
duplū, qua facta. a. intēdet. b. in duplo, ⁊ q̄ in fine intēſio
nis. b. erit tātę potētię quātę eſt. a. qa ſicut. a. eſt in duplo
denſi° ita. b. tūc erit in duplo intēſius. ponat̄ igit̄ q̄. b. fa-
ctū intēſum ad duplū icipiat condenſari, ⁊ ſeqtur q̄ ſiat

maioris potētię q̄3. a. igit̄ poterit intendere. a. poſt q̄3 igit̄ N
a. erit alteratū ab ipſo. b. pono q̄ ite⁊ condenſet̄. a. ⁊ ha-
bet̄ circulatio ifinita in alterationib°. ¶ Quarto ſequit̄, 4°
q̄ caliditas piūcta humiditati eſt maioris potētię q̄3 ea-
dem piūcta ſiccitati, qd eſt ꝯ eos, ⁊ p3 pñia, qa caliditas
ignis piūcta humiditati aeris eſt in mā̄ denſiori. ¶ Ani- Pō ppa.
maduertēdū q̄ dū q̄rit̄, vtrū ſimile agat in ſile, q̄ſtio eſt p^m notabile
nō de rat ōe agēdi, ſed de agente ⁊ paſſo, ⁊ ſic teneri pōt
q̄ ſile agat in ſile, nō tn̄ rōne ſilitudinis ſed rōne pͬrieta-
tis, ⁊ q̄ pͬriū in pͬriu3 agat nō rōne pͬrietatis tm̄, ſed rōne
ſilitudinis, ⁊ ſic actio ſit rōne pͬrietatis ſilis vel rōne ſili-
tudinis pͬrie. ¶ Scdo animaduerte q̄ nec potentia acti- 2^m notabile
ua nec potētia paſſiua attendunt̄ penes multitudinē ma p° pars.
terię. actiua qdē nō, qa penes mām nō eſt actio. paſſiua
ꝟo minime, qa mā̄ eſt tāta nūc quāta ab ęterno. ¶ Am- 2°
plius potētia actiua nō ſeqtur multitudinē formę, q⁊ vel
multitudinē eſſentialē vel multitudinē accītalē. non eſ- O
ſentialē, qa forma ſm eſſentiā eſt idiuiſibilis, nec accītā-
lem, qa accītia ſe tenēt ex pte ſubiecti, ⁊ materię, vt dī p°
phyſico⁊. ¶ Rurſus potētia actiua attēditur penes re- 3°
ceſſu3 ab imo, vel acceſſu3 ad ſūmū. nā potētia eſt q̄da3
qualitas intēſibilis ⁊ remiſſibilis, ſed q̄libet q̄litas inten
ſibilis ⁊ remiſſibilis eſt latitudo, ⁊ oīs latitudo attēditur
penes receſſu3 ab imo vel acceſſu3 ad ſūmū ſm Ari^lem ⁊
Auerroē. ¶ Quarto, l3 formalr̄ potētia dicat̄ maior vel 4°
minor pp acceſſu3 ⁊ receſſu3, diſpoſitiue dici pōt maior
a forma pp diſpōnes diuerſas, vt qa in mā̄ denſiori, vel
qa piūcta ſiccitati vel alijs hd. ¶ His ſtātib° vī mihi q̄ Pō ppa.
poſitio Ari^lis ſit hęc, q̄ nullū ſile poſſit agere in ſile ſer-
uata paritate potētię vndecūq3 ſit illa potētia. vbi tamē
nō ſeruet̄ ſilitudo potētię, ſile pōt agere in ſimile q̄uoli-
bet ſiue in gradu, ſiue in forma, ſiue omnib° alijs modis, P
dēpta ſola potētię ſilitudine, hoc eſt ſile in po° nō poteſt
agere in ſile in potētia, nec ſi ſint eiuſdē gn̄is nec diuerſi
gn̄is, ⁊ hęc eſt poſitio Alexādri p° metheo. ⁊ Auerro. 4.
metheoro⁊. ⁊ oīum peripatetico⁊. ¶ Tūc ad argumē-
ta vtriuſq3 ptis. Ad p̄ma. oīa pcludūt p me, nam ibi non
ſeruat̄ potētię ſilitudo. Ad oppoſita. Ad primū p3 ſolo.
nō enim intēſio potētię h3 attēdi penes multitudinē for-
mę. vt p3. Ad auctoritatē ſatis p3 ſolo. Forma eni eſt p̄n-
cipiū agendi, non ppea ſeqtur q̄ po° actiua ſequat̄ eius
multitudinē, qa nō eſt cā̄ totalis. ¶ Ad 2^m diceret forte
aduerſarius q̄ illd eſt neceſſariu3, ppea qa l3 ignis ſūm°
ſit maior in forma, nō tn̄ maior in potentia. ve⁊ eſt tn̄ q̄
cuiuſlibet actiōis nālis eſt datus terminus ad maximū,
⁊ minimū, ⁊ ſic nō pōt agere niſi vſq3 ad octo, ponēdo q̄
illud ſit maximū. ¶ Ad 3^m dicerē, tādiu p pdēſationem
alternā illa poſſunt ſe augere, donec potētia agēdi veni-
ret ad ſūmū, tūc quū eſſent ęq̄les, ceſſaret actio. argu^m. n.
ſupponit nō dare maximum in potētia neq3 minimum. Q
¶ Ad 4^m, l3 argumētū ſit cōtra illos, non eſt cōtra me,
qa ego dico potētiā eſſe maiorē pp gradus. ¶ Quęrunt p^m dubiū.
hic p° vtrum caliditas realis poſſit ſe augere p antipiſta-
ſim q̄ eſt p aſſiſtentiā pͬrij. oēs reſpōdēt q̄ ſic. ſed de mō
eſt difficile. ¶ Aiaduertendū tn̄ q̄ vnaqueq3 q̄litas ſen
ſibilis, ⁊ maxie tactilis multiplicat ſe intētionalr̄ p lineā
ſphęralē vſq3 ad certū datū terminū, ita vt res ipſa ſen-
ſilis ſit, vt centrū ⁊ ſphęra ad quā terminant̄ linę ſenſi-
les porrectę a re ſenſili eſt, vt oriçon. ¶ Scdo aiaduer-
te q̄ intētio rei ſenſilis efficit in ſubto apto, ⁊ intētionem
qualitatis ⁊ qualitatē realē, vt caliditas intētiōalis ſphę
raliter multiplicata in mā̄ cauſat reale3 caliditatē, in ta-
ctorio intētionalē. p3, qa manus diſtans ab igne eſt rea-
liter calefacta, vt corpus alterabile, ⁊ intentionalr̄, vt ta-
ctoriū. ¶ Tertio aiaduerte q̄ ītētionalis q̄litas pōt re-
flecti a

A flecti a 9rio reali, vt intētio caloris pōt reflecti a reali frigiditate, ꝛ intentio frigiditatis a reali calore, est aūt h̄ reflexio reditus intētionis ad suā radicē. nec icōuenit accidens itētionale migrare de subiecto in subiectū, q2 cū sit intētionale, nō depēdet ab illo, sed ab agēte. ¶ Ex his p3 solutio dubij, q. v3. caliditas realis p intētionū reflexionē augetꝛ. nā cū spēs illę redeūt in radicē, inueniunt subiectum aptum calefieri. igitꝛ illę calefaciunt p supposita, ꝛ sic radix augetꝛ.

2m dubiū. ¶ Scōo dubitāt, vtrum virtus vnita hoc est in mā densa sit fortior seipsa in mā dispersa q̄ est rara. qdam simplr respōdēt q sic. Primo p vba Arilis in meteoris. Scōo, p obseruationē. nā caliditas man9 est minor caliditate aeris. ꝛ tn̄ q2 in mā densa, forti9 agit. Tertio, vt argutū est oē agēs fortius agit p breuiores lineas, q̄ per lōgiores. Alij volūt virtutē vnitā, hoc est in materia densiori eē fortiorē in resistēdo, ꝛ nō agendo, vel si est fortior in agēdo, nō est itelligēdū respectu effect9, sed respectu tēporis, nō eni op3 vt. a. calidū cōdēsatum fortius agat q̄ prius tā respectu tēporis q̄ respectu effect9. ꝛ sic soluitꝛ auctoritas, ꝛ obseruatio. Silr ad rōnē, l3 p lineas breuiores fortius agat agēs, nō tn̄ maiorē aut intensiorē effectū pducit, sed hȳ fortitudo itelligitꝛ penes tps, ꝛ nō penes effectū. Illō vo qō est melius apō plures est q pōt forma eē eiusdē potētię in rara ꝛ densa mā, vt calor pōt eē tātus in mā rara. vt quattuor, ꝛ in mā densa vt tria, nō tn̄ formę eiusdē rōnis possunt eē ęqlis potentię, quādo vna sit in mā densa ꝛ alia in mā rara eiusdē quātitatis. Si eni per possibile vel ipole quātus calor est in igne tātus in ferro ꝛ eō ęqlis erūt potētię. S3 nō est possibile, vt duę materię eiusdē quātitatis, quarum vna sit densa, altera rara, recipiāt formas ęqlis potētię.

C

3m dubiū. ¶ Tertio dubitāt, vtrū duo lumina e diuersis luminosis effluxa in mediū faciāt vnū intēsi9. Rñdēt qdā q in medio illa remanēt duo, ꝛ q nō se intēdūt. Prio, q2 faciūt duas vmbras vt pspectiui dicūt. Scōo, q2 tūc deberet apparere clarius ꝛ intēsi9 q̄ si ibi eēt vnū tm̄ lucidu3. ꝯńs est ꝯtra experientiā, q2 nō appet plus lucida vna cādela, q̄ si essent cētū accēsę. Tertio, tūc in medio lra melius legeretꝛ q̄ ppe alterā cādelā. Quarto, vnū pōt corrumpi altero remanēte. igitꝛ duo sunt. Alij tenēt q illa lumia in medio sunt vnū in eē, q2 vnū subiꝫ nō pōt habere plura accńtia numero. 5° metaph. sunt tn̄ plura repńtatiue, pp argumēta nūc tacta. ¶ Tūc ad primā ꝯcedūt illud totū facere duas vmbras, q2 est duo repńtatiue. ¶ Ad 2m ꝯcludit q in repńtādo sunt duo, ppea nō repńtantur vna cādela lucidior. ¶ Ad 3m rñdetꝛ, q in medio est debilius in repńtādo, q2 nō faciūt vnū repńtatione, l3 eē ꝛ pptrea est fm eē intensius. ¶ Ad 4m dicerē, q vno corrupto totū est aliud q̄ prius, remissi9 tn̄. tu vo rñde, vt placet, q2 problema est neutrum. Hęc de quęstione.

D

Qō de reactiōe 3a. ¶ Quęrūt 3° vtrū oē agens in agēdo repatiatꝛ, ꝛ arguitur q nō. Primo, q2 possibile est q aliqń actio ipsi9 agētis protēdatꝛ remotius q̄ possit actio ipsi9 passi.

p° rō

2a ¶ Secundo tunc esset idē nobili9 ꝛ ignobilius respectu eiusdem.

3a ¶ Tertio, idē eēt in actu ꝛ in po9. ¶ Quarto, tunc tales

4a essent infinitę actiones ꝛ reactiones, ꝛ vna actio infinita.

5a ¶ Quinto, tūc a pportione ęqualitatis, vel mioris inęqlitatis fieret actio ponēdo q sūme calidū ꝛ sūme frigidū ęque multos gradus habeāt, ꝛ sint vtreq3 vt. 10. tunc ponatꝛ sūmū calidū agere in summū frigidū, sequr q cu3 qlibet p casu3, sit vt. 10. q fiat actio a pportione ęqlitat. cū sint ęquales.

Ordo qōis ¶ In ista qōne breuiter. Primo dicam ea in qb9 cū recentiorib9 ꝯuenio. Scōo, ea in qbus disfero. Tertio, mouebo dubitationes contra dicta ꝛ soluam.

Cōia. ꝛ p° ¶ Quātu3 ad primū ꝯcedo cū recētiorib9 ad reactionē quattuor regri. ¶ Primo, q agēs agat in patiēs actione reali ꝛ corruptiua, cuiusmodi est alteratio. nā color agit in visu3, ꝛ tn̄ nō repatitꝛ. itēq3 itelligentia mouet orbē, ꝛ non repatitꝛ, q2 motus est actio realis pfectiua. Scōo, q agēs ꝛ patiens ꝯuenerint in mā. na3 sol alterat sphęram elemētariā, ꝛ nō alteratꝛ. Tertio, q agēs ꝛ patiēs debite applicentꝛ. ꝛ ecōtra. nā si agēs esset extra sphęrā actiuitatis passi fieret actio absq3 reactione. Quarto, regritꝛ contrarietas sufficiēs mutua agētis ad passiu3. nā si agēs excederet passu3 tā in actiuitate q̄ in resistētia actio fieret absq3 reactiōe.

E Cōditiōes reactionis

Scōm ¶ Scōo pncipalr cōcedo q actio ꝛ reactio sunt possibiles, qō pbant obseruationib9 ꝛ rōnibus.

p° diia ¶ Differo tn̄ p°, q2 nō a qualibet pportione maioris inęqualitatis ꝯuenit actio vel reactio. pbatꝛ. q2 nō qlibet excessus sufficit ad mouēdū. igitꝛ nec qlibet pportio maioris inęqualitatis sufficit ad alterādū. añs p3. p Arilem ꝛ Auer. p° cęli. cō. 116. vbi vult potētiā actiua3 terminari p maximū in qō pōt, q si qlibet excessus sufficeret ad motu3, nō terminaretꝛ p maximū in qō pōt.

F

2a ¶ Scōo, teneo q per quātū aliqua qualitas est actiua, p tātū est resistitiua, ꝛ ecōtra. p quātū aliq qlitas resistit, p tantū est actiua. pbatꝛ. per quātū aliqd est actiuū, p tātū sufficit se conseruare. p quātū sufficit se ꝯseruare. p tātū cōtrario repugnat. per quātū 9rio repugnat. p tantū resistitiuū est. igitꝛ a p° ad vltimū. per quātū qualitas pōt agere, p tātū ꝛ resistere.

p° rō

2a ¶ Scōo, p quātū agēs pōt agere. p tātu3 est forte. per quātū est forte, p tātū 9rio repugnat. ꝛ sic per tātum resistit.

3a ¶ Tertio, agere est 9riū remittere. igitꝛ agere est resistere. ꝯńtia deducitꝛ, q2 per quātū 9riū remittitꝛ, p tātum agēs supat 9rium. ꝛ p quātum supat, p tātū resistit.

G

4a ¶ Quarto, p quātū agēs pōt corrūpere, p tātum pōt se in esse custodire, ꝛ p quātū pōt se in esse custodire, p tantū resistit.

5a ¶ Quinto si qlitas nō per quātū agit, per tātu3 resistit, tūc frustra elemēta duplici qualitate cōponerentꝛ, deducit ꝯńtia3 Auerro. 4° metheoro. cō. 10.

Pō ppria. ¶ Ex his teneo fm Arilem ꝛ Auer. 4° metheo. cō. 10. ꝛ alibi, ꝛ fm Alexādrū q actio ꝛ reactio nō fit fm eādē3 qualitatē, vt si ignis agit in aquā, p caliditatē agit, ꝛ p humiditate3 ab aq patitꝛ, ꝛ ita si caliditas ignis remittit frigiditatē aquę, frigiditas nō reagit in caliditatē3, l3 hūiditas aq agit in siccitatē ignis, ꝛ nō ecōtra.

Qualr possibiles. ¶ Ex hoc sequitur q actio ꝛ reactio sunt possibiles fm diuersas qlitates, ꝛ nō fm eādē, ꝛ hāc positionē innuit Auer. 3° de aia. cōmē. 20. vbi voluit itellectum agere in phātasma, ꝛ ecōtra phantasma in itellectū ideo ifert. igitꝛ in itellectu sunt duę partes, altera qua agit in phātasma. altera p quā patitꝛ, q si fm idē eēt actio ꝛ passio. nihil valeret rō Auer.

Dubōnes ꝯ pōnem. ¶ Sed in hac positione occurrūt dubitatōes vt ppolui in tertio dicēdo3.

p° H ¶ Primo cōtra positionē, q2 data, tunc inter elemēta symbola nō eēt actio ꝛ reactio, ꝛ inter terram ꝛ ignē, q2 vtrūq3 eo3 est siccū. igitꝛ ibi solū fm duas qualitates fit actio ꝛ passio. v3. per frigiditatē ꝛ caliditatē, ꝛ nō reactio. hoc videtꝛ ꝯ Arilem dicentē. Or tact9 nālis est eo3 actiuo3 ꝛ passiuo3 inuicem, quo3 vltima sunt sil. mō ignis ꝛ aer se nāliter tāgūt, ꝛ per ꝯńs agūt ꝛ patiuntur inuicē.

2a ¶ Scōo, tūc nō qdiu duraret actio, esset reactio, imo valde cito reactio dsineret. nā cū ignis in aquā ageret. actio caliditatis in frigiditatē eēt velocior q̄ humiditatis in siccitatē. S3 q2 cū corruptione humiditatis corrūpitꝛ frigiditas, sequitꝛ stati3 q humiditas erit debilior siccitate, ꝛ sic nō vlterius erit reactio.

3a ¶ Tertio sequeretꝛ, q quando caliditas ꝛ frigiditas essent ęqles, silr humiditas ꝛ siccitas nō fieret reactio, tenet ꝯńtia p me. ꝯńs est falsu3. ꝛ cōtra experiētiā.

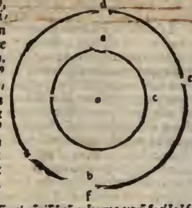
4a ¶ Quarto, oē agēs naturalē cōicans in mā cū passo in agēdo repatitꝛ. S3 sym-

I bolū est agēs nāle in mā cōicans cū alio symbolo passo.
5° igiē in agēdo repatiē. ¶ Quinto, mistio est alteratorum
vnio, sed hoc est impo̅le nisi eēt actio ⁊ reactio in oibus.
6° ¶ Sexto, ferrū proiectū in aq̄ calefacit aquā ⁊ frigefit.
igiē actio ⁊ reactio ſm eādē qualitatē. idē ⁊ de cibo alte-
Rñsiones rat ⁊ alteraē ſm vnā qualitatē. ¶ Ad hęc rńdeē. tenen-
Ad p^m do positionē Aristo ⁊ Auer. ⁊ Alexādri. ¶ Ad p^m cōcedo
q̄ quādo inter symbola elemēta est actio nō est reactio,
vt si ignis p excessum siccitatis ageret in aerē p defectū
humiditatis, aer nō reagit, q̄a nō per qualitatē, p quam
patiē. nec p qualitatē cōem. igiē nullo mō. Tunc ppositio
Phi est hęc, q̄ tactus ſm oēs ꝯditiones est iter acti-
ua ⁊ passiua mutuo. talis tactus ſm oēs ꝯditiones nō est
inter symbola, ſ3 sufficit q̄ vnū agat, ⁊ alterū patiaē. vñ
ppriē dcm̄ Aristo est verū quādo iter agēs ⁊ patiens est
Ad 2^m ꝯtrietas ſm ambas q̄litates. ¶ Ad 2^m ꝯcedo. semp enim
K reactio citius desinit, q̄ actio, q̄a a debiliori ꝯtigit virtu-
Ad 3^m te. ¶ Ad 3^m respōdet Auer. 4° metheoro. cō. 10. q̄ pp
illud elemēta nō limitāt sibi q̄litates ambas in sūmo. ſ3
pprias in sūmo. Scdariā vo remisse. ⁊ hoc vt fiat actio
Ad 4^m ⁊ reactio. ¶ Ad 4^m maior est vera seruatis oib^9 cōditio-
nibus, ⁊ pcipua est q̄ agēs ⁊ patiēs differāt in ambabus
Ad 5^m qualitatib^9. ¶ Ad 5^m rńdet Auer. vt supra. q̄ mistio est
possibilis. nā qualitates possunt frangi dupl'r p se, p pro-
priā corruptionē, ⁊ per viā sequele p corruptionē alicui^9
sibi nāliter ꝯiūcti. vñ pōt calor ignis remitti ab humidi-
Ad 6^m tate aeris. p hoc q̄ remittit siccitatē sibi ꝯiūctam. ¶ Ad
6^m ꝯcedo illud fieri p diuersas q̄litates p se, in aliis fit p
2° dubō viā sequelę, vt Suisetbus calculator declarat. ¶ Scđa
dubitaē, vtrū oēs qualitates pmę sint ęqualiter actiuę ⁊
Pō recentiorum. ęqual'r resistitiuę. ¶ Rńdent recentiores absq̄ distōne
quattuor q̄litates nō eē ęquales, nec actiuitate, nec resistē
L tia. Primo, q̄a Aristo appellat humiditatē ⁊ siccitatem
passiuas, frigiditatē ⁊ caliditatē actiuas. Ideo cōstituūt
duas latitudines resistētię ⁊ duas actiuitates ⁊ emergūt
Confutatio quattuor. at tu vide eos. ¶ S3 hęc positio vt diximus er-
ronea est. nam qualitas quātū actiua est, tantum resistit.
Pō ppria. ¶ Propterea aiaduerte q̄ eiusmodi qualitates pn̄t cō
parari ad mediū ⁊ ad cōtrariū. Siqdē comparanē ad
mediū hoc est ad tactū, ea est actiuior, q̄ magis mouet ta
ctū, ⁊ sic caliditas est maxima. Scđa est frigiditas. Ter-
tia est humiditas. Quarta est siccitas, ⁊ ppea duę sunt di
ctę actiuę calitas ⁊ frigiditas, q̄a sensibil'r mouēt tactū,
duę passiuę, q̄a hebetes sunt ad motū. Si vo cōparenē
ad ꝯtrium, vt caliditas ad frigiditatē, ⁊ hūiditas ad sicci-
tatē, ⁊ eꝯ. Tūc q̄libet est ęqualis. pbaē. q̄a q̄libet est de-
structiua sui ꝯtrij, ⁊ pseruatiua sui a suo ꝯtrio. quare q̄lib3
est ęq̄lis virtutis, ⁊ hoc ignorāt isti. ¶ Ad rōnes eoꝝ p
3° dubō. hęc p3 solo. ¶ Tertio dubitaē, vtrū agens quod agit in
M passum, possit repati ab illo. si mediet aliqd. Quidā rń-
dent q̄ reactio fit, quādo nihil mediat, nam si mediaret
aliqd, sit gratia argumēti aer, tūc aer simul frigefieret ⁊
Rño ppa. calefieret. ¶ Tenemus q̄ aliqd reagere pōt p mediū,
⁊ tūc cōcederem q̄ in illo medio iduciē frigiditas ⁊ cali
ditas, nō tñ calefit, vel est calidū, neq3 frigefit vel est fri-
gidū. cā est. q̄a neutrū illoꝝ pmanēter induciē, ideo neu-
Replica p° trū sufficit denoiare. ¶ Sed ꝯ hoc arguūt qdā. Primo,
motus specificaē a termino ad quē, vt dicit Auer. 5° phy
Scđa sicoꝝ. cō. 9. igiē si iduciē caliditas erit calefactio. ¶ Se-
cūdo aliqui tenēt q̄ latitudo acqriē successiue p partem
post partē ꝯtinuo aliā atq3 aliā, ⁊ tñ per illā aliqd cale-
Rñsio fit. ¶ Dici pōt q̄ motus specificaē a termino ad quē p-
manētem, aliter nō. ¶ Ad 2^m dōm q̄ apud illos diceē
illa calefactio, q̄a via ad calorē tādē pmanentē, nā l3 cō-
tinuo fit alia atq3 alia, tādē pmanet vltimus terminus,

vel dici pōt tutius q̄ calidū calefacit illud mediū vsq3 N
ad aliquā ptē, ⁊ frigidū frigefacit vsq3 ad aliā, tunc illę
partes medij agūt ⁊ patiunē inuicē reducendo se ad me
diū tēperamētū, qđ virtute agētis calidi remittit frigi-
dū, ⁊ virtute agētis frigidi remittit calidum. ¶ Quarto 4° dubō
dubitāt si reactio est possibilis siue ſm vnā, siue alias q̄-
litatē. tunc vna pars sil' calefieret ⁊ frigefieret. pbaē. ac-
cipiaē aliqđ agens qđ sit. a. cuius ps ppin
quior passo sit. c. ⁊ sit passū. b. tūc si. a. re- Suisetbus calculator
patiaē. a. b. hoc est ſm ptē. c. ppinquiorē
ipsi passo. sit igiē. a. calidū ⁊. b. frigidum,
tūc q̄ cito. b. remitteret caliditatē ipsi^9. c.
siue p se, siue per viā sequelę, tā cito. c. ps
cēt dissil'is in gradu residuo agētis, sed q̄
cito erit sibi dissil'is, tā cito residuū ipsius
a. qđ ipsi. c. est ꝯiunctū calefaceret. c. igiē O
simul. c. ps ipsi^9. a. calefieret ⁊ frigeface
ret, qđ est impo̅le. ¶ Ad hoc argu^m rń- Rñsio.
dēt multipl'r, mihi tñ videē q̄. c. ps est
a. b. ipso passo reagēte frigefacta, ⁊ certa
latitudine frigida, ⁊ tūc nego q̄. a. ita ci-
to sicut. c. est sibi dissimile, agat in. c. corrūpēdo frigidita
tem illā nō obstāte q̄ sit maioris potētię q̄ illud, nā ps
illa resistit in virtute totius. b. ⁊ ipsi^9. a. residuū nō bene
illi applicatur, q̄a est omnino continuum, ⁊ propter mul
tas causas, quas omitto. ¶ Per hęc ad argu^ta pncipalia
p3 solo. Hęc pauca de reactiōe ſm peripateticos.
¶ Probat q̄ nō solū alterationē destruunt, per hęc q̄ di- Recognes
cunt, sed ēt augumētationē, ⁊ diminutionē. vñ ingt. Am-
plius aūt neq3 augumētationē ⁊ diminutionē possibile
est eē, ⁊ sic nō solū alterationē, sed ēt augumētationē de P
struunt. ⁊ pbat hoc. ⁊ dicit, siqdē erit appositio, ⁊ nō oē
cui apponiē, sit trāsmutatū in maius, augumētatio non
erit, nō eni qđcūq3 erit factū maius. Dico nō erit quod-
cūq3 factū maius, siue misto aliquo, siue ſm se trāsmu-
tato. dixit [siue misto aliquo] s. cibo. Cibo eni imisto, fit
maius totū. dixit [siue ſm se trāsmutato] vt cū demuta-
tur aq̄ in aerē. Etenī in hoc oīs aquę particula maior fa
cta est. verū hoc nō auctio, ſ3 gn̄atio est. Qđ forte addit,
vt ostēderet (queādmodū Philoponus ingt) q̄ neq3 ge-
nerationē saluare pn̄t, nā si ex aq̄ aer fit, cū fiat ex certis
atomis, q̄ sunt in aq̄, nō oportebit aeris molē fieri maio
rem. Qr aūt auctionē saluare nō possint, p3. qm̄ siue fiat
additis qbusdā in poris, vt Empe. dicit, siue in vacuis,
vt Demo. aut tactis planitieb^9 (vt Plato dicit) nūq̄ au-
ctio fit, qm̄ solū pori aut vacua replebunē, ⁊ nūq̄ fit q̄li
bet ps maior. ¶ P. Dato q̄ sit porus vel vacuū maior,
nullū indiuisibiliū fiet maius, tūc epilogat, quid igiē sit
gn̄are, ⁊ facere, dixit gn̄are. s. in sub̄a, ⁊ facere in passioni- Q
bus, est eni gn̄are mutare sub̄am po^a in sub̄am actu. Fa
cere vo mutare q̄le potētia in id, qđ est quale in actu, ⁊
quid sint gn̄ari ⁊ pati, q̄ sunt cōtraria. Passiua eni facti-
uis cōtraria sunt, nam gn̄ari est duci de potētia sub̄a in
sub̄am actu. pati vo duci de quali potētia in quale actu,
⁊ quo mō contingit vnūquodq3 hoꝝ, qm̄ mā versa ſm
totū, ⁊ qūo inquiūt qdā, nō ꝯtingit aūt. Nā dicūt gn̄atio
nem ⁊ corruptionē fieri ꝯcretione, ⁊ secretiōe, facere vo
⁊ pati p poros vel vacuū, vel tactū, q̄ stare nō possunt.
¶ Circa p̄sentes Aristo determinationē, in cōmentarijs An sile faciat in sile.
quęriē vtrū simile possit a sibi sil'i pati. Ubi debes sci-
re q̄ qđ hęc pendet ex hoc dubio, vtrū vna ⁊ eadem si-
ue ęq̄lis forma sit ęq̄lis potētię in dēsa, ⁊ rara materia. Utrū vna vel ęq̄lis for^a in gradu sit ęq̄l in po^a in m̄a rara ⁊ densa.
¶ Prima positio dicit q̄ sic, nā (vt Aristo inquit in me-
theoris) potētia vnita est fortior seipsa vel sibi sil'i disp-
sa, mō vnita potentia est forma in mā densiori, dispersa

A ꝯo in mã rariori/hoc qđ Aricº ait, obseruatiõe ꝑspicuũ est. naꝫ caliditas manus minor est aeris caliditate, q̃a tñ est in mã densiori/ac magis vnita pollentior est. ℂ P̃. Potẽtia vnita passo applicata agit ꝑ lineas breuiores, vt in cõmẽtarijs pꝫ. Tũc si hęc suppõ est vera, pꝫ ꝙ simile in gradu põt facere in sibi sile in gradũ, vt si alteꝝ sit magis vnitũ ꝛ densius. Alterũ ꝯo dispersiuꝫ ꝛ rariuꝫ,
2ª positio. vt in cõmẽtarijs ꝓbatũ est. ℂ Alij ꝯo dixerũt, ꝙ quãta potẽtia est in mã rara, tãta erit in densa, q̃ꝛ forma est ęqualis in gradu, lꝫ sit melius disposita, ꝓbaꝛ. q̃ꝛ potẽtia formę est ipsa forma potẽs. ğ quanta est ipsa forma in gradu, tãta est eius potẽtia in gradu. Hãc ꝑtẽ in cõmẽtarijs ꝓbauimus multis argumẽtis. Et tũc iuxͣ hãc positionẽ opꝫ dicere, ꝙ sile in gradu nõ facit in sibi sile
B in gradu, q̃ꝛ tũc simile in potẽtia faceret in sibi simile
Põ ꝑpa. in poª. ℂ In cõmẽtarijs nos tenebamus, ꝙ sile in gradu põt pati a sili in gradu, mõ sit illi dissile in potentia, q̃ꝛ factiuũ assimilat sibi passiuũ in eo, in quo est illi dissimile. Factiuũ aũt potẽtia factiua est factiuũ, passiuum ꝯo potẽtia passiua. ğ faciẽs assimilare itẽdit sibi patiẽs
Qđ difficil' in poª. qđ est de mente Auer. ꝛ Alexãdri. ℂ Utrum ꝯo cũ silibus in gradu, stet silitudo potentiarũ, est qđ difficilis, ꝛ ꝑ vtraqꝫ ꝑte hꝫ fautores, cõiter autẽ teneꝛ pars affirmatiua. ℂ Ubi debes scire (q̃cq̃d in cõmẽtarijs di
Intẽsio potẽtię penes quid. ximus sequẽdo iuniores) ꝙ intẽsio potẽtię attendiꝛ penes effectũ, ꝛ penes cãm, penes effectũ q̃dẽ, illa poª diciꝛ maior ꝓm peripateticos, cuiꝰ effectus est intẽsior ꝛ maior, penes cãm ꝯo, cuius gradus sunt plures, vt supius diximus. Non eñi poª dř maior vel minor penes recessuꝫ vel accessuꝫ ad sũmuꝫ, vel ad nõ gradũ, nã dato ꝙ nõ deꝛ sũmuꝫ, vt in poª dei, vel nõ gradus, saltẽ ad imaginationẽ, aliqua poª penes cãm diciꝛ maior vel minor, ꝛ hoc non ob aliud, nisi q̃ꝛ eius gradus sunt plures vel pauciores. veluti multitudo pecuniarũ altera est altera maior, quo vnitates sunt plures. Cognosciꝛ aũt hęc graduũ pluralitas ex effectu, vt dř ꝑ de cęlo. Et tunc teneri
C põt, ꝙ lꝫ latitudo alicuiꝰ formę, vt caliditatis, ꝛ latitudo eius potẽtię sint idẽ ꝙ forma .s. caliditas, tñ altera latitudo dici põt maior, altera minor, ꝛ penes effectũ, q̃ꝛ a caliditate inquãtũ caliditas effectus mior ꝓficisci poterit, q̃ꝫ ab eius poª vt poª, ꝛ penes cãm, q̃ꝛ gradus potentię possunt eẽ plures, hęc ꝑ positione posita in cõmẽtarijs. ℂ Sed ꝯ hanc positionẽ tũc est vnũ dubiũ, nã si caliditas, vt octo in mã densa, ꝛ vnita poneret. hęc in mã aliqua vel aliquo passiuo posset agere calitatẽ vltra octo. ℂ P̃. Quęro de poª huius vel est p̃cise, vt octo, vel maior, si vt octo. ğ latitudo potẽtię correspondet latitudini formę, ꝛ sic habeꝛ intẽtuꝫ/si nõ correspõdet, q̃ꝛ est maior. ğ latitudo aliqua extẽderet se vltra gradũ octauum. Hoc eñi dubiuꝫ coegit primos dicere poᵃᵐ nõ eẽ maiorem, neqꝫ minorẽ forma, cuius est. Aiaduerte ğ ꝙ casus isti ficti, ꝛ cõmẽticij oẽs sunt impoſſes, naꝫ ꝓm peripate
D ticos nũq̃ põt calidũ esse in mã densa, nisi eo vsqꝫ, quo vsqꝫ eius poª fiat vt octo ponẽdo maximũ de quolibet g̃nato, ꝛ sic calidũ ꝓm tot gradus formę stare põt in materia densa, ꝓm quot poª eius factiua erit itẽsa, vt octo, ꝛ ita poterit esse, ꝙ gradus formę in tali mã erũt, vt quatuor, ꝛ ꝓpter materię condensationẽ poª factiua erit, vt octo. Quare cũ vlterius poniꝛ ꝙ augeaꝛ densum, dõm ꝙ stante eadẽ caliditate, casus est impoſſis. alioq̃n daretur maius maximo, q̃ꝛ poª factiua fiet maior q̃ꝫ vt octo, sic nã ordineꝫ seruauit in rebꝰ nãlibꝰ, vt essent in maximo, ꝛ minimo cõmẽsuratę. Ex hoc seq̃ꝛ ꝙ si i ferro fieret caliditas maior, q̃ꝫ req̃rat factiua poª vt octo, corrũpereꝛ ferrum, q̃ꝛ destruereꝛ ordo rerũ, nisi corrũpereꝛ

E tale densum. Sequiꝛ ẽt ꝙ si aliq̃ caliditas in gradu sit vt quatuor, in aliqua mã densa, si eius poª factiua sit vt octo, tale densum nõ põt augeri/nisi ad imaginationem mathematicoꝝ, q̃ꝛ si posset augeri, posset dari maius maxima poª. ℂ P̃. Nec possꝫ illa caliditas fieri maior, nisi minoreꝛ densitudo ꝓp eãdẽ cãm. Hęc sunt dicenda ꝑ positione posita in cõmẽtarijs olim. Nõ eniꝫ põt aliter dici, si velimus positionẽ illã sustinere. Sꝫ pulchriꝫ eẽt ꝑ veritate dicere in q̃õne, q̃ꝛ peripatetici nõ cognouerũt poᵃᵐ nisi penes effectuꝫ, ꝛ ita si potẽtia aliq̃ calefacit vt octo, coguntꝛ dicere, faciẽs eẽ vt octo calidum, q̃ꝛ dicere ꝙ sit minus calidũ ꝓp mãm densaꝫ, est ignotuꝫ, cũ nullo sensibili effectu id sciri põt. Nõ eñi video q̃õ peripatetici scire possunt in aliquo subto caliditatem eẽ ꝓm gradũ remissiorẽ, ꝛ ꝓm poᵃᵐ intẽsiorẽ, cũ in sensibꝰ
F nihil sit tale, quo id scire possint, q̃ꝛ nõ penes alterationem factã in tactu, nec penes ꝯgregationẽ homogeneorũ. Isti eñi effectꝰ arguũt potẽtię magnitudinẽ. ğ dicere ꝙ forma possit esse maior ꝓm gradũ q̃ꝫ sua poª, hoc est cõmẽtitiuꝫ ꝛ mathematicũ, nõ aũt sensibꝰ ꝯsonũ, ꝑ altera ꝑte sunt auctoritates, ꝛ rõnes. ideo veritas est difficilis, ꝛ cã est, q̃ꝛ Aricº nõ determinauit, nec eiꝰ aliq̃s gręcus expositor. nobis aũt satis sit locũ mõstrasse, dubiũq̃ꝫ
2ª q. in cõmẽtarijs ꝺ antipistica auctione. apeuisse. ℂ Scđo in cõmẽtarijs q̃riꝛ/vtrum calidum possit se augere ꝑ antipistasim, h est cõtrarij circũpositione. In cõmẽtarijs ğ definiꝛ hęc dubitatio ꝓm cõem modũ dicẽdi. Uerũ nũc dici põt, ꝙ calidũ circũstante frigido augeꝛ, nõ ex reflexiõe spẽrũ calidi illud calefaciente, sed q̃ꝛ ꝓhibita calidi sphęrica multiplicatiõe tota caliditas, q̃ erat ꝑ totã sphęrã multiplicata, remanet multiplicata per ꝑuã sphęrã, ꝛ hoc mõ sentiꝛ maior. il
G la eñi caliditas, q̃ erat multiplicata ꝑ sphęram d.e.f. circũdante frigido circa. a. c. b. calidũ, cuiꝰ centruꝫ est. o totũ remanet itra sphęraꝫ. a. c. b. ꝛ sic remãet maiꝰ cũ remaneat in miori subto, hęc est s̃nia Arilis ꝛ Alex. ꝑ metheo. ꝛ tu q̃re illic nr̃a

De repassione. cõmẽtaria. ℂ Tertio q̃riꝛ i cõmẽtarijs, vtrũ faciẽs i faciẽdo repatiaꝛ. Quidã ꝓbarũt hãc repassionẽ ridiculis argumẽtis, ꝑ q̃ꝛ oculus meus videt tuũ, tuus ꝯo meũ. Scđo/manus mea calida sentit frigiditatẽ tuę frigidę, ꝛ
H tua frigida sentit caliditatẽ meę. Tertio/duo amici ex iprouiso obuij mutuo afficiunꝛ. Quarto/lupus ꝛ agnus obuij contra afficiunꝛ, lupus enim lętatur, agnus tristatur. Quinto/duo gladij omnino similes, cuꝫ se ꝑcutiunt, se hebetant. Quę argumenta ridicula sunt, quoniaꝫ nullus peripateticus loquitur de talibus passionibus. Sic eñi dicere possemus deũ repati, q̃a amat nos, ꝛ nos euꝫ diligimus. Aricº eñi loquiꝛ de facere ꝛ pati, q̃ hic definita sunt, facere q̃dẽ ꝙ sit ducere ad passionẽ, siue ad passibilem qualitatẽ. pati ꝯo ꝙ sit duci ad illã. Ideo his ridiculis ꝑtermissis, ꝙ faciẽs in patiendo repatiaꝛ, ꝓbaꝛ physicis experiẽtijs. ꝑma de ferro ignito in aq̃ submerso, vbi pꝫ ferrũ infrigidari, aquã calefieri. Scđa de glacie posita in vola manus, q̃ liquefit, ꝛ manum ifrigidat. Tertia de duobꝰ gladijs, q̃ sese ꝑcutiẽtes se hebetant,

I vel frāgūt, idē de vasculis. Quarta de gutta supra car-
bonē diffusa, q̄ extinguit aliquā carbonis ptē, & ipsa in
vaporē vertit. Quinta de duob⁹ corporibus dēsis, quo-
rum alterū si sup alterū cadit, ambo cōdensant. pro hac
Com. 10. pte est auctoritas Auer. 4° lib. methebro. vbi pbat, q̄ si
nō eēt repati, mistio nō eēt possibilis. Ampli⁹ (vt Phi-
loponus exposuit) Aris^tes mouit, & soluit hanc q̄ōnē. q̄ oē
faciens in refaciēdo repatit. ¶ P. Libro 4° de gnatio-
ne aialiū. cap. 3. Aris^tes expsse reactionē pbat, pro altera
pte sunt argumēta fortissima, primū, q̄ si faciēs in faci-
endo repatit, ab eq̄li vel a minori proueniret factio, qd̄
Com. 71. Auer. 4° physico. negat, & Aris^tes in lib. de cā motuū aia-
liam. Scdm argu^m difficile est de pte repassa, qd̄ illa si-
mul calefieret, & frigefieret, vt in cōmentarijs deducit.
Tertiū argu^m qd̄ tāgit in cōmētarijs, est, q̄ si iter faciēs
K calidū, & patiēs frigidū mediaret aer, ille simul calefie-
ret, & frigefieret. Quartū arg^m est, q̄ si faciēs pateretur,
nūq̄ posset pfecte illud sibi assimilare, vel nūq̄ possz il-
lud intēdi ad sūmū, qm̄ semp relinq̄ret remissum. Alia
argumēta q̄ fieri solēt, sunt friuola. Debes scire q̄ istud
pblema est neutrū, & p omni parte defendi pōt, ideo in
his cōmētarijs de mēte Auer. & Alexandri tenui repas-
sionē. In cōmentarijs phisicis tenui opinionē calculato-
rū, & asserui repassionē priuatiuā, & nō positiuā. Et ideo
arbitror pblema istud posse p oī pte defendi. Uerū in
hac etate, cū legissem Philoponi cōmētaria in hoc lib°
reperi eū velle oē faciēs in faciēdo repati his cōditioni-
bus obseruatis. q̄ faciētis & patientis vna sit cōis mā, &
ideo celū facit in elatia, & nō repatit. Scdo q̄ sint con-
traria circa subtū, dico circa subtū qm̄ albū & nigrū non
faciūt, & repatiunt, qm̄ sunt ɔtraria (vt Philoponus in-
q̄t) circa potentiā visiuā, & nō circa subtū in quo sūt, nisi
L rōne subi pmi, vt complexionis, vt supius diximus.
¶ P. Calidū facit in luto exiccationē, & tñ non repatit
qm̄ nō sunt ɔria. Tertio q̄ sint approximata, nā si eēnt
remota nō inuicē facerēt, & paterent. His eni stantibus
Philoponus vult, q̄ oē faciens in faciēdo repatiatur, &
omne patiēs in patiēdo cōtra facit, nā Aris^tes nec Philo
ponus posuit aliā in hoc q̄sito ɔsiderationē. Tūc respō-
det ad argumēta quę destruūt repassionē. ¶ Ad pmaz
dōm q̄ in cōpositis ex mā & forma, nō est icōueniēs ab
equali & a minori ɔuenire passionē. Calidū eni patit a
frigido, qm̄ rōne materię est passiuū ab illo. Ecōtrario
etiā, qm̄ frigidū rōne cōis materię pati potest. Uerū est
tñ, q̄ si caliditas & frigiditas eēnt formę sepatę a mā, nō
inuicez facerēt & paterent. ¶ Scdo dico q̄ in motu lo-
cali mouens dz supare resistētiā mobilis vel medij. In
alteratione vel factiōe satis est, vt sint ɔria circa subtū,
& sit eoꝝ cōis mā. causa diuę est qm̄ in motu locali mo-
M uētis ad mobile vel ad mediū nō est contrarietas circa
idē subtū, nec semp mouēs & motū cōicant in mā. At fa-
ciens & patiēs & sunt ɔria circa subtū, & cōicant in mā. ĝ
in talib⁹ sic cōpositis cōtrarijs aliqd pōt pati ab equa-
li, & a minori pp causas dictas. ¶ Ad 2^m in cōmentarijs
diximus, veꝝ nō recedēdo ab his, q̄ Philoponus dixit
cap. de augumētatione, possumus dicere, q̄ sicut mēbꝝ
auget totū apposito nutrimēto alicui sui pti, qm̄ virtus
augumentatiua est in toto. Diminuit v° totū, apposito
diminutiuo alicui sui pti, sic. b. cuz applicat ipsi. c. pti to-
tius. a. totū. a. calidū remittit in caliditate, nō eni est ab-
surdū fm ptez fieri applicationē, totum aūt diminui, vt
dictū est, quā rōnē nullus aiaduertit. Huic est cōsona
experiētia, qm̄ apposito ipsi igni calefactibili fm aliquaz
sui partē, totius auget. ĝ apposito infrigidanti alicui sui
parti, totus dz diminui. ĝ pars. c. non diminuit ipso toto

a. existēte eque intenso, vt prius, sed totū. a. remittit ap- N
plicato remittēte ipsi. c. eius pti. ¶ Ad 3^m de medio, di-
ci pōt, q̄ si corpora illa ɔria sint remota sufficiēter, per
antipistasim alrū alteꝝ augebit, sin aūt sint ppiqua suf-
ficiēter paruo aere itermedio, in tali corpore medio fiet
q̄daz q̄litas remissa media, q̄ vtrisq̄ cōparata hēbit ra-
tionē alterius ɔrij, & sic rōne alterius pōt facere in alte-
rū, & ecōtrario, & sic in vtrūq̄, declinabit aūt ad lat⁹ for-
tioris faciētis. ¶ Ad 4^m dōm, q̄ nūq̄ cōplet gnatio al-
terius ɔrij, semp eni remanet remisse genitū, veꝝ redu-
cit sicut aqua calefacta a ɔtinente virtute celi. Cum eniz
calidū assimilauit sibi passūz vltra mediā latitudinem,
postea virtute celi ɔtinens reducit ipm eousq̄ quousq̄
fieri pōt, vt dcm̄ est de aq̄ calefacta, qd̄ expositor Tho.
aperuit 2° h°. Uel fortasse reducit a motu, nā calidū mo-
tu inflāmat, frigiduz v° frigefit. ¶ Sed circa hęc sunt Dubōnes
dubitatiōes. p°, qm̄ si calidū patit a frigido rōne ipsius in mā & re
materię, tūc rōne materię calidum resistet ipsi frigido, passione.
respectu eniz eiusdē est pati & resistere, si rōne mātę erit O
resistētia, cū mā nullius sit resistētię, tota latitudo frigi-
di corrūperet subito. Dicēdū q̄ facere & agere est rōne
actus, pati rōne materię. resistere v° rōne ɔrietatis vel
incōpossibilitatis, vel indispōnis, vel ineptitudis. Frigi-
duz eni patit a calido, & calidū a frigido, q̄a sunt in mā,
calidū v° facit, atq̄ agit in frigidū & ecōtrario, qm̄ act⁹
vel in actu, resistit aūt alteꝝ alteri & eɔrio, q̄a ɔriūm vel
icōpole, vl' ineptū, vl' idispositū, & sic nego q̄ rōne eius-
dez sit resistere & pati. Resistere eni potius ad agere, q̄
ad pati reducit. ¶ Scda dubitatio, si ab eq̄li vel mino-
ri posset ɔuenire actio, tunc cū calidū vt q̄tuor applica-
ret frigido vt q̄tuor posset facere, & agere in illud, & sic
nūq̄ posset dari cōplexio tēperata in actiuis cōtra me-
dicos, dicēdū q̄ lz ab equali actio & factio ɔuenire pos-
sit, nō tñ nisi sint ɔria & eiusdē cōis materię, & inuicē ap-
proximata mō calidū vt quatuor, & frigidū vt q̄tuor nō P
sunt ɔria, stant eni simul cū numerus graduum vtriusq̄
nō excedat numerū latitudinis alterius, vt in metaphy-
sicis disputationib⁹ diximus. ¶ Tertia est, dato q̄ cali-
duz, vt octo agat in frigidū vt vnū, vtrū repatiat ab il-
lo, videt eni q̄ sic qm̄ est illi ɔriū, & eiusdē materię, & il-
li approximatuz, dicēdū q̄ nō qm̄ in p° instāti applica-
tionis frigidū illō pfecte eēt ipsi calido, vt octo assimila-
tuz, q̄re nō sufficit, q̄ sint ɔria eiusdē materię, approxi-
mata, sed opz vt agens sit aptū generare priūs min⁹ se,
modo minus frigido vt vnū nō est gnabile. Alię ēt q̄ō-
nes esse possunt, sed satis sit aperuisse viā. Ex his pz, q̄
illa opinio Auer. q̄ repati sit possibile fm diuersas q̄li-
tates, nō est peripatetica. Aris^tes eni & Philoponus ad h°
vt faciēs repatiatur, nihil aliud necessarium esse voluit
nisi q̄ sit approximatum contrarium, & eiusdem mate-
rię. Hactenus de repassione.

Q ¶ Reliquum aūt est videre de mistione, fm Tex. anti. com. 196.
eūdem modū methodi. hoc enim erat tertiū
ppositoꝝ a principio. Scrutandū autem, &
est, quid est mistio/ & quid miscibile/ & quib⁹
existit entiuz/ & quomodo. Amplius autem
vtrum est mistio, an hoc/mendacium?

¶ Cęterum aūt per eūdem doctrinę moduz Dilucidat' te. c. eiusdē.
de mistura est considerādum. nā coꝝ q̄ ppo
sita sunt a principio, hoc erat tertium. Cōsi-
derandum sane & quid mistura ipsa sit, & qd
miscibile, & qualibus entiuz insit, & quomō,

A item vtrũ mistura sit, aut mendacium.

De mistõe Coñi. 196 ¶ Hactenus de tactu, actione, & passiõe, nũc de tertio, qđ græce est mixis, latine vero (vt placet Materno) mistura siue mistio. de mistura itaq; agẽdo pponit intentionẽ in gñali & speciali. In gñali pponit de mistura dicere modo doctrinę eodẽ quo in cęteris duobus pcessit, vtpote diuidendo, & cõponendo, & dubitãdo. In spãli pponit q̃tuor q̃sita. Primum, quid mistura ipsa sit. Secũdũ qđ miscibile hoc est, & qualibus entium insit, verbum illud qualibus græce est tisin, sed græca series sic itelligit. Tertium, & quõ mistura ipsa fiat. Quartũ, an mistura sit vel ne. In soluendo hęc quatuor quęsita, non seruat hunc ordinem. Sed alium, quem dicemus.

Recognes ¶ Nunc de mistione. vbi (vt Philoponus aiaduertit) debes scire q ipsa mistio vlior est tẽperie, & appõne, & reliquis aggregationib⁹, q̃ ex plurib⁹ fiũt. Hic tñ genus p specie accipit. s. mistio pro tẽperie, & sic vult Philopon⁹ q Ari[les] agat hic de tẽperie. Alij vero dixerũt mistionem eẽ subarũ elemẽtaliũ, tẽperiem vero qualitatũ, vt medici, vnionẽ eni formaꝝ subaliũ, græci mixin, latini mistionẽ appellãt. Unionẽ vero qualitatũ crasim, latini temperiem, siue tẽperation ẽ. Medici inepte cõplexionẽ. Sed vtcũq; sit, gnque de mistione pponit, qđ est mistio, & qđ miscibile, & quibus entium existit, & quo mõ, & an mistio sit, an ipsam esse sit mendacium.

Tex. anti. cõ. 197. ¶ Impossibile eni est aliqđ alterũ alteri misceri, sicut dicũt quidã. Existẽtibus eniꝫ adhuc mistis, & nõ alteratis, nõ magis nunc mista esse inquiũt q̃ prius, sed similiter se habere. altero aũt corrupto, nõ mista esse. sed hoc qdem esse, hoc autem non esse. mistionẽ autem similiter habentium esse. Eodẽ aũt modo, & si ambobus conuenientibus, corruptũ est mistorum vtrũq;, non enim esse mista, nullatenus existentia.

Dilucidã: te. c. eiusdẽ. ¶ Impossibile nãq; est alterũ q̃dpiã alteri misceri veluti qdã autumãt. remanentib⁹ qdẽ eni adhuc miscibilib⁹ ipsis & non alterati, nihil magis nũc q̃ prius misceri fatent, imo eodẽ se habere mõ. At altero corrupto, mistura nõ erit, sed vnũ qdẽ erit. Aliud nõ erit. mistura aũt est eorũ quę pariter afficiũtur. Eodem vero modo & si ɔcurrentib⁹ vtrisq;, vtrũq; miscibile corrumperetur, misceri eni nõ dicunt, quę nullatenus remanent.

Coñi. 197. D ¶ Quęstio an res sit, est pma q̃stionũ. z° posterioꝝ. ppea pmo an mistura sit q̃rit. Auerroes autem videt velle q Ari[les] p quęrit q̃ sint miscibilia, & arguere videt q non sint res, q̃ nullatenus in mistura afficiunt, qa tũc nõ esset mistura, sed ɔgregatio, neq; miscibilia ita sunt, vt vnum corrumpatur, alterum remaneat, quia mistura est eorũ quę pariter afficiuntur, neq; miscibilia sunt ea quę in mistura corrumpuntur. nam nulla est mistio eorũ quę nõ sunt. Multa verba hic transtuli non ad significationẽ, sed ad sensum, quia græca series id expostulat, vt pꝫ gręcas literas degustantibus.

Recognes ¶ Sicut dicit Philoponus, an est, primum pblema est, dubitat ergo Ari[les] an mistio sit, & pbat q nõ, qm necesse est, q̃ miscent, quũ ad minimũ sũt duo, aut vt vtraq; in mistione seruent, aut vtraq; pdant, aut alterũ qdem seruetur, alteꝝ vero perdat, non eni est aliud mẽbrũ pter hęc. Quare si nullo hoꝝ modoꝝ mistio esse põt, mistio nihil erit, nõ põt ergo dici, q vtraq; seruent, qm tũc nõ esset mistio, nõ eni differrẽt a priorib⁹, hoc eniꝫ mõ nullũ eoꝝ eẽt magis postea q̃ antea mistũ. Si vero vtraq; perdant, nec dici possent mista, q̃ eni miscent, opus est vt sint, ad hoc, vt misceant. Si autẽ alteꝝ seruet, alterũ perdat, hoc pacto nõ põt esse mistio, qm opus est, q sint ea, q̃ miscent. Sed in tali casu, hoc qdem eẽ di. s. qđ seruat. Hoc autẽ nõ esse, qđ perdit. At mistio est eoꝝ, quę silr se hñt, & sunt, vt dictum est. Nõ eni si alteꝝ corrũpit, alterum seruat, silr se hñt & dixit fm eũdem modũ methodi, qm prius opiniones veteꝝ, deinde ppa ponet, vel dixit hoc, qm prius dubitãdo, & postea determinando vt est eius modus. hęc est dubitatio per quã videtur q mistio non sit. E F

Tex. anti. cõm. 198. ¶ Hic igit sermo videtur determinãdo q̃rere, qđ differt mistio a gñatione & corruptione, & quid miscibile a gñabili & corruptibili. Manifestum enim est q oportet differre, si est mistio. quapropter his existentibus manifestis, quęsita soluentur vtiq;.

Dilucida: te. c. eiusdẽ. ¶ Sermo qdeꝫ igit huiusmodi q̃rere videt, quo mistura ipsa a gñatiõe atq; corruptiõe discrepet, & quo miscibile a gñabili atq; corruptibili. nam si quideꝫ sit, pꝫ eaꝫ ab illis differre oportere, insuperq; euidẽter his stãtibus, quę q̃rebantur, persoluentur iam.

G Cõm. 198. ¶ Pro solõne q̃õnis primo motę (vt dicit Auerro.) vna est pcognitio. vꝫ. an mistura a gñatione & corruptiõe discrepet, & miscibile ab ipso corruptibili. opꝫ enim h supponere, hoc est q differat, si ipsa mistura sit, estq; talis iquisitionis vtilitas alia, q dũa hac pcepta. cętera q̃sita tollunt. & sic ex hac pcognitione duo habentur. vꝫ. rei veritas in se, & vtilitas ad cętera q̃sita. verba patent.

Recognes ¶ Ostẽdit qualis est hęc dubitatio, nam lꝫ hęc dubitatio sit an sit mistio, tñ determinãdo videt q̃rere alia q̃sita, vt qđ differt mistio a gñatione, & corruptiõe, & qđ miscibile & gñabili & corruptibili. Causa aũt q̃re videt h q̃rere hęc dubitatio est, qm mistio videt differre a gñatione & corruptione, & miscibile a gñabili & corruptibili. ergo (vt inqt) his existẽtib⁹ manifestis. s. q gñatio dñt a mistione, & gñabile a miscibili, q̃sita accepta, & q̃ possunt accipi, soluent. Dixit autẽ notãter q hic sermo videt quęrere determinãdo hãc dũam, qm sermo ille directe quęrit an sit mistio. Uerũ nõ potest sciri an mistio sit, nisi hęc determinentur.

Tex. anti. cõmẽ. 199. H ¶ At vero nec mãm igni misceri dicim⁹, neq; misceri cũ ardet, neq; ipsam suis particulis, neq; igni. sed ignem quidem generari, hanc autem corrumpi.

Dilucida: te. c. eiusdẽ. ¶ Uerũtamen neq; materiaꝫ igni misceri dicimus, neq; misceri cuꝫ cõburat, neq; ipsaꝫ seipsa particulis, neq; igni, sed ignem quidẽ generari. ipsam autem corrumpi.

Coñi. 199. ¶ Q mistura a gñatione differat. Primo probat. qa formã non dicimus misceri materię. & formam dicimus generari ex materia. igitur mistura non est generatio. quasi sic arguat. ex forma & materia fit generatio. ex forma et

I materia nō fit mistura. igitur in tertia figura mistura nō est generatio, ⁊ per consequens neqȝ corruptio. De ratione tangit vim minoris trā. ⁊ verba patent.

Recognes ℂ Scdm Philoponuȝ Aristoteles hic duo facit simul, qm̄ demōstrat q̄ gn̄atio ⁊ corruptio differāt a mistione, ⁊ ponit exempla eoꝝ, q̄ superius dicta sunt. s. q̄ neqȝ vtrisqȝ corruptis est mistio, neqȝ vtrisqȝ seruatis, neqȝ seruato altero. Exponit aūt Philoponus at vo/hoc est, neqȝ. n. scȝ mām cū igne mistā esse dicimus. Nō eni miscent ligna cum igne, sed corruptio qdeȝ est lignoꝝ, gn̄atio vo ignis (vn̄ inqt) At vo/hoc est, neqȝ eni mām cū igne misceri dicimus. Cuius cām affert, qm̄ supple, neqȝ dicimus lignū misceri igni, cū ardet, sed corrūpi, ignē vo gn̄ari. ⁊ hoc eē pōt exemplū ei⁹. s. q̄ vno saluato, altero corrupto, nō fit mistio. Scdo dicit, neqȝ ipsaȝ mām. s. lignū di-

K cimus misceri sui pticulis, ⁊ hoc est exēplū eius, q̄ neqȝ vtrisqȝ corruptis fit mistio. q. d. neqȝ dicimus lignū cuȝ ardet, misceri suis pticulis, ita vt ex ipsis fieri possit vna flāma, qm̄ particulę illę, ⁊ lignū ipm corrumpunt̄, ignis vo gn̄at̄. verbū illud [neqȝ cū igne] (vt Philoponus inquit) aut suꝑflue ponit̄, aut dȝ sic itelligi, q̄ neqȝ pticulę ligni miscentur in flāma, sicut neqȝ dicebamus illas misceri cum igne.

Tex. anti. comē. 200. ℂ Scdm autem eūdem modum, nec corpori cibum.

Dilucida. te. c. eiusdē. ℂ Eodē vo mō nec corpori nutrimētuȝ.

Com. 200. ℂ Qr vo differat ab incremento, syllogiȝat sic. ex nutrimento ⁊ corpore nutrito fit incremētum. ex nutrimento ⁊ corpore nutrito nō fit mistura. igit̄ mistura nō est incrementum. De ratione tangit minorem trā.

Recognes ℂ Fortasse hoc est exēplū etiā eius qđ dixit q̄ mistio nō est/hoc qdeȝ saluato, illo vo corrupto. Uel fortasse per

L hoc vult innuere differentiam inter mistionem ⁊ auctionem. vt Philoponus inquit.

Text⁹ anti. com. 201. ℂ Nec figurā cerę mistā figurare tumorem. neqȝ corpus ⁊ albuȝ, neqȝ totaliter passiōes ⁊ habitus possibile est mista esse rebus. saluata enim vident̄. Sed tamen neqȝ albuȝ ⁊ disciplinam contingit misceri, nec aliud non separabilium aliquod.

Dilucida. te. c. eiusdē. ℂ Neqȝ figurā cerę mistā, neqȝ figurę corp⁹ mistū, neqȝ corpus ⁊ albuȝ, neqȝ penit⁹ passiones ⁊ habitus misceri possunt subiectis.

M nā saluari vident̄, ēt neqȝ albū ⁊ disciplinaȝ, neqȝ iseparabiliū aliqđ misceri ꝯtingit.

Com. 201. ℂ Qr mistura nō sit alteratio, pbat̄ per iductionē. Prio/ qa nō dicimus figurā cerę misceri, neqȝ ꝯ corpus cerę ū figurę misceri. Scdo/neqȝ dicimus albuȝ ⁊ corpus misceri in tertio. Tertio/neqȝ dicimus passiōes, vt sunt q̄litates passibiles, neqȝ habitus, vt dispōnes, ⁊ id gen⁹ misceri subiectis siue reb⁹. cuius cām dicit, qa hęc eniȝ isunt subiectis illęsa ac salua. Sȝ in mistura miscibilia aliqua ratione afficiuntur. quare hęc non miscentur. Adhuc addit q̄ affectiones non possunt inuicem misceri, neqȝ inseparabilium aliquod, quandoquidem hęc saluata manent. miscibilia vo aliquo modo afficiuntur.

Recognes ℂ Ponit exēpluȝ eoꝝ q̄ vtraqȝ saluant̄, ⁊ simul ostēdit, q̄ mistio nō est eoꝝ q̄ sunt in subto, ⁊ q̄ differat ab alteratione (vt Philoponus inqt) vn̄ dicit. Neqȝ figurā cerę dicimus tumorē mistā figurare. q. d. q̄ cū tumor. s. sigillū figurat figurā cerę, nō dicimus hoc fieri mistione,

N qm̄ est hoc qdeȝ subtū, illud vo forma, neqȝ corp⁹ ⁊ albuȝ mista eē dicimus, neqȝ oino passiones, ⁊ habitus siue accidētia possibile est mista eē reb⁹. s. subtis. dixit passiones. s. corporeę, habitus vo aiales. ⁊ cā est, qm̄ accn̄tia nō miscent̄ subtis. Dicit etiā q̄ neqȝ albuȝ ⁊ disciplinā, neqȝ aliud iseparabiliuȝ aliqđ misceri dicimus, ⁊ est exēplū hoc eius, q̄ vtraqȝ saluant̄. q. d. albū ⁊ disciplina ⁊ si sint in eodē subto. s. aiali, nō dicunt̄ misceri, ⁊ induxit hoc exēplū (vt Philoponus inqt) ad demonstrandū q̄ quę in eodē subto sunt, misceri nō pn̄t, cuȝ neqȝ faciunt, neqȝ patiunt̄ adinuicē, ⁊ ad demōstrandū q̄ miscibilia debēt esse sepabilia. Pōt aūt ad demōstrādū hęc, exemplū accipi accōmodatius de flauo ⁊ dulci, q̄ sūt in melle (vt Philoponus inqt) ⁊ non miscentur, quoniam nec factiua ⁊ passiua sunt, neqȝ separabilia.

Text⁹ anti. cō. 202. ℂ Sed hoc dicunt non bene, qui omnia quā-

O doqȝ simul esse dicunt/⁊ mista esse. non eni omne omni miscibile est, sȝ oportet existere separabile vtrūqȝ mistorum. passionum autem nulla separabilis.

Dilucida. te. c. eiusdē. ℂ Dicunt tamen circa hoc non bene ⁊ omnia interdum simul esse profitentes, ⁊ mista eē, non enim quodlibet cuilibet miscibile est, sȝ esse oportet miscibilium vtrūqȝ separabile. passionum autem nulla separatur.

Com. 202. ℂ Ex his increpat Anaxagorā, q̄ omnia simul fuisse interdum, ⁊ mista, ⁊ non excepit accidentia, nec affectus, ⁊ errauit. nam omne miscibile est separabile. passiones nō sunt separabiles. igit̄ nō miscibiles. ⁊ sic omnia simul fuisse, ⁊ mista, est falsum, saltem de affectionibus.

Recognes ℂ Colligit Philoponus, q̄ ad hoc vt aliqua misceantur,

P nō debent vtraqȝ saluari/neqȝ eē inseꝑabilia, sed per se subsistere posse. ⁊ ob hanc rē neqȝ qualitas cū subto miscet̄, qualitas eni nō separabilis est, neqȝ forma cū materia neutrī eni separabile est. Ex quibus haberi pōt qb⁹ inest mistio. s. q̄ opus sit, vt ipsa possint ꝑ se subsistere.

Tex. anti. com. 203. ℂ Qm̄ autē sunt entiū hęc quidē potentia, hęc autēȝ actu, contingit mista esse aliqualiter ⁊ nō esse/actu quidē existente alio generato ex ipsis, potentia autem quid vtriusqȝ eorum q̄ erant anteq̄ miscerentur/⁊ non perdita. hoc autem sermo quę siuit prius.

Dilucida. te. c. eiusdē. ℂ Qm̄ aūt eoꝝ quę sunt, hęc qdē sunt potentia. illa vo actu: ꝯtingit mista, mō quodā eē ⁊ mō alio non eē. actu qdē est qđ ex his gn̄at̄ alterꝝ. Potētia vo sunt miscibilia vtraqȝ ad

Q id qđ ꝓhabebant anteq̄ miscerentur vel frustillarent̄, q̄rebat eniȝ hoc sermo prior.

Cō. 203. ℂ Ex his soluit ad qōnē. petebamus eni qualia mista sūt, ⁊ qualia miscibilia, declaratū est eni q̄ mista nō sūt corrupta per diāȝ. vȝ. inter gn̄ationē, ⁊ misturā, nec saluata actu penitus, per diāȝ inter misturā ⁊ alterationeȝ ⁊ auctionē. igit̄ mista sunt po°, ⁊ mistū actu. mistuȝ qdem est actu, qa ex mistis gn̄atur, oē eni genitū actu est. mista sūt po°, qa possunt effici ⁊ deduci ad illud qđ ꝓhabebant, et sic mista sunt in dispōne media, ⁊ sic pȝ qualia sint mista vel miscibilia ipsa, ⁊ sic tollit̄ q̄stio mota prius. vȝ. quę ⁊ qualia sunt miscibilia ⁊ mista. ℂ Animaduerte q̄ text⁹ grecus si de verbo ad verbum interptaretur, non eēt in-

A telligibilis, ego vero ad sensum sic transtuli, non quidem mutando verbum, sed orationẽ. si vero capis ipm inepte, quere translationes veteres.

Recognes ¶ Soluit nũc q. et vult, ꝙ miscibilia in misto maneãt in potẽtia, nõ autẽ actu, vez per potentiam nõ est intelligendũ (vt Philoponus inquit) et posterius dicetur aptitudinẽ, q̃uo in igne potentia est aer, nec habitũ, sicut dormiẽs est potentia geometra, sed qm̃ nõ sincere in misto sunt, et h̃ pacto aq̃ et vinũ miscent̃ in tẽperamẽto. Utrũq; eni in tẽperamẽto castigate agit, ita q̃dẽ vtraq; potentia saluantur, actu vero neutrũ, naz qd̃ pfectũ est, potentia quidẽ est vtrũq; eoꝝ, ex q̃bus mistũ est, actu vero neutrum, quare solutũ est dubium. s. ꝙ partim quidem saluata sint, ea quę mista sunt, partim vero minime.

Tex. anti. cõmẽ. 204 ¶ Uident̃ autẽ quę miscent̃ prius, et ex sepa ratis ꝯuenictia, et poña separi rursus. Neq; B manẽt igit̃ actu/vt corpus et albũ, neq; corrũpũt̃, neq; alterũ, neq; ambo. saluat̃ eniz potentia eoꝝ. Ideo hęc q̃dẽ relinquant̃.

Dilucida: te. c. eiusdẽ. ¶ Uident̃ autez mista ex separatis prius coire, et separari rursus possibilia. igit̃ nec actu remanẽt, veluti corpus et albũ nec corrũpũtur alterũ vel ambo. remanet eniz ipsoꝝ potentia, ideo hęc quidem remanent.

Cõ. 204. ¶ Nũc quasi ad formã q̃onis respõdet. Arguebat̃ enim si miscibilia sint, vel entia, vel non entia. Rñdet dicens. Qz mista sunt actu et potentia. sunt quidem actu, q̃a aliquãtulum esse habent ĩ misto ipso. potentia vero, pro quãto virtus eoꝝ saluatur in mistura, et quę dicit patent.

¶ Exponit quasi solonẽ dataz (vt Philoponus innuit) et C dicit. Uident̃ aũt quę miscent̃ et ex prius separatis conuenientia, et possibilia separi rursus. q. d. his mistio inest, q̃ quidẽ et ipsa p seipsa pexistebãt, et post mistionẽ ẽt separari sunt apta p nãm. Exponit aũt Philoponus hęc dupliciter. Uno mõ, ꝙ mista sint, nõ quę oĩno ac pfectã in mistura formã perdãt, sed solũmõ sincerã, quã pfecte integraz rursus ac pprĩã assumere possunt, vt de mistura vini et aq̃, vbi aqua et vinũ solũ sincerã formã pdũt, non tñ oĩno, qm̃ iterũ possunt illã assumere, vt solet fieri diuisio p quẽdã modũ artificialẽ. Et s̃m hãc expõnẽ Philoponus velle videt̃, ꝙ elñta remaneãt in esse remisso/nõ simplr̃ corrupto, qm̃ rursus possunt fieri pfecta, et intẽsa, vt est opĩo Auer. Aliter velle videt̃, ꝙ mista sint illa, q̃ prius fuerũt separata, et postea possunt separi non ꝙ ipsa possint pfici, qm̃ sunt actu corrupta, sz qm̃ sũt apta nata separi quãtũ est ex se, et sic velle videt̃ ꝙ elñta nõ manẽt in eẽ remisso in misto, sed solũ in aptitudine, qm̃ D ex misto sunt apta fieri elñta. Ideo ꝯcludit Aristoteles neq; manẽt igit̃ actu, vt corpus et albũ, neq; corrũpunt̃, neq; alteꝝ, neq; ambo, et sic differt ab alteratione, et a gñatione. Saluat̃ eni potentia eoꝝ ĩ misto, vel qm̃ in misto nõ sunt sincere et s̃m eẽ perfectũ, vt pma expõ Philoponi dĩc, vel qm̃ ex misto fieri possunt elementa vt secũda expositio intelligit, ideo (vt inquit) hęc quidem relinquãtur, quę de dubitatione mota sunt.

Tex. anti. cõmẽ. 205. ¶ Cõtinuaz autẽ his q̃stionem diuidẽdum, vtrũ ne mistio ad sensuz aliq̃d sit, vt quando ita in parua diuidunt̃ q̃ miscent̃, et ponũtur hoc modo adinuicem/vt nõ manifestũ vnũquodq; sit sensui, tũc mista sunt.

Dilucida: te. c. eiusdẽ. ¶ Sed his annexa dubitatio ptractanda est, vtrũ mistura sit aliquid ad sensuz: Quãdo E eniz miscibilia ita in minima frãgunt̃ et iuxta se ponuntur mõ tali, vt singuluz seorsum eẽ sensu non discernatur, tunc miscentur.

Cõm. 205. ¶ Iuxta q̃onẽ p̃ncipalẽ solutã, petit vtrũ mistura sit aliquid hoc est vnio ad sensum: verbũ illud annexa/gręce est synechés/latine ꝯtinua, sed ad sensuz trãstuli. verbuz illud ptractãda/gręce est diçreteon/hoc est dicẽduz clarius tractãda. Arguit ad partẽ affirmatiuã, et sumit quasi vim maioris. d. Quãdo eni miscibilia ita in minima, vel parua (magis iuxta gręcũ) frãgunt̃, et ita iuxta se ponuntur, mõ. vz. tali, vt vnũquodq;. subaudi seorsuz eẽ sensu non discernatur, tunc miscẽtur. adde minorẽ, sz in vniõe minimorum ad sensum est eiusmodi. igitur mistura est vnio ad sensum, verbum illud gręce delon/latine feci discernatur, vt clarius esset.

F

Recognes ¶ Mouet nũc dubitationẽ annexaz his (vt Philoponus exponit) q̃d nã sit mistio, sunt eniz duo modi mistionis, pmus ꝙ mistio sit pticularũ minimaꝝ vnio ad tantã puitatẽ reductaꝝ, vt nõ discernat̃ aliud ab alio, vt cũ farina tritici cũ farina ordei miscet̃. Alius modus est, ꝙ mistio sit eoꝝ adinuicẽ taliter vnitoꝝ, vt q̃dcũq; vnius tãgat q̃dcunq; alterius, vt lateres in theatro. q. d. scd̃s modus est, nõ quãdo multa sit̃ ordea tãgũt multa tritici, sz quãdo ita miscent̃, ꝙ vnũq̃dq; tangit vnũq̃dq;, vt in lateres in theatro. vñ dicit. Cõtinuã aũt his q̃onẽ diuidẽduz, hoc est determinãdũ, vel dixit diuidẽdũ (vt Philoponus inquit) ꝙ q̃ si p diuisionẽ dubitãda sit. nã q̃rit quid sit mistio, et deducit sermonẽ p diuisionẽ. vtrũ ne mistio G ad sensuz aliq̃d sit, vt quando ita in pua diuidunt̃ q̃ miscent̃ et ponunt̃ hoc mõ adiuicẽ, vt nõ manifestũ sit sensui vnũquodq;, tũc sint mista. Est ergo primus modus, vtrum mistio sit vnio corpoꝝ paruorum, quoꝝ nulluz per se sensum discernere potest.

Tex. anti. cõmẽ. 206. ¶ Aut non est, sed est vt q̃cũq; secus q̃zcũq; sit particulã mistoꝝ: Dicit̃ igit̃ illo mõ, vbi gratia ordeũ mistũ esse frumẽto, quãdo q̃dcunq; secus quodcũq; ponetur.

Dilucida: te. c. eiusdẽ. ¶ Aut non, sed est quãdo q̃libet pars eorũ q̃ miscentur, est iuxta quãlibet. dicitur quidez igitur illud, hoc est ordeum misceri tritico, quoties quodlibet iuxta quodlibet ponit̃.

Cõm. 206. ¶ Respõdet ad dubitationẽ per positionẽ alioꝝ, quod notat illa particula, aut quę est nota solonis non certe (et inquit) Aut non, hoc est mistura nõ est oĩum paruoꝝ ad sensum, sed tũc est mistura, quãdo q̃libet pars eoꝝ q̃ miscentur est iuxta quãlibet, hoc est quando quodlibet vnius tangit quodlibet alterius, ppter quod infert. dicitur quidem igitur illud, hoc est ordeum misceri tritico, quoties quodlibet iuxta quodlibet ponit̃, et sic nõ suffic̃ H vt tñ sensu nõ discernatur vnũquodq;, imo oportet vt quodlibet vnius sit cum quolibet alterius.

Recognes ¶ Hic tangit 2um modum, quo q̃s põt dicere esse mistionem, ꝙ sit vnio multoꝝ sic se habẽtium, q̃d vnũquodq; tangat, vel iuxtaponat̃ alteri, siue illa sint minima insensibilia, vel sensibilia (et inq̃t) Aut non est mistio illo mõ, sed est, vt quęcũq; secus quãcũq; sit particulã mistorũ, ita. s. vt taliter vniant̃, ꝙ vnũquodq; ponat̃ iuxta alterũ, siue sint parua, siue magna. Tũc ponit exẽpla et inquit. dicit̃ igit̃ illo mõ. vbi gr̃a ordeum mistum frumẽto, quando quodcũq; granum ordei tangit quodcunq; granum frumenti. Et sz Philoponus velit hoc exẽpluz

I ꜰesse primi modi, mihi videt̃, ꝙ sit secūdi modi.

Tex. anti. comē. 207 ℂ Si aūt est oē corpus diuisibile, siqdē ꝛ est corpus corpori miscibile, homeomerā quācūqꝫ vtiqꝫ oportebit partē fieri secus quācūqꝫ. Qm̄ autē nō est in minima diuidi, nec cōpositio idē quod ꝛ mistio, sed aliud, manifestum est ꝙ neqꝫ ſm parua saluata oportet quę miscentur dicere mista esse. compositio enim erit, ꝛ non crasis nec mistio.

Dilucida. te. c. eiusdē. ℂ Si vero corpus oē diuisibile est, siqdem est ꝛ similare corpus corpori miscibile, partem vtiqꝫ vnāquāqꝫ iusta vnāquāqꝫ fieri oportebit, qm̄ autē nō est in minima diuisibile, ꝛ

K neqꝫ mistura idē est quod cōpositio ſꝫ aliud. perspicuuꝫ erit ꝙ nec ſm parua saluata opꝫ dicere miscibilia misceri, esset eniꝫ cōpositio ꝛ non contemperatio, neqꝫ mistio.

Com̄. 207. ℂ Soluit ad dubitationē ſm positionē alioꝝ, nūc soluit ad illā ſm ꝓpriā positionē. ꝛ ꝯclō textus hęc est. ſꝫ pua saluata nō est mistura, q̄ est p̄ma suppositio. ꝛ arguit hypotheticę sic. si corpora sūt diuisibilia in minima, mistura est ſm parua saluata, destruit āñs, ſꝫ corpora nō sunt diuisibilia in minima. igit̃ mistura nō est ſm pua saluata (ingt) Si vero corpus oē diuisibile est. subaudi in minima, siqdē est ꝛ similare corpus corpori miscibile, partē vtiqꝫ vnāquāqꝫ iusta vnāquāqꝫ fieri oportebit. i. mistu-

L ra erit ſm pua saluata, ꝛ qa qs posset dicere corpus esse diuisibile in minima, nō aūt miscibile nisi cū corpore alterius spēi, vt rōnē faceret vlem, adycit, siqdē est ꝛ similare corpus corpori miscibile. Tūc destruit āñs. d. Qm̄ aūt nō est in minima diuisibile, ꝛ neqꝫ mistura idem est qđ cōpositio, ifert opp^m ꝯñtis. d. perspicuū erit ꝙ nec ſꝫ parua saluata opꝫ dicere miscibilia misceri. cui⁹ rōnem subscribit. d. eēt eni cōpositio, ꝛ nō cōtēperatio neqꝫ mistura. hęc est p̄ma suppositio. Uerbū crasis apđ ineptos

Crasis qd. est cōplexio, trāstuli tn̄ ꝯtēperatio. ℂ Sꝫ circa hanc rōnem est dubitatio de forma, qa ab opposito āñtis nō infert̃ oppositū ꝯñtis, vt dr̃ 2° topicoꝝ. Scđo de mā, quia videt̃ ꝙ oē corpus sit diuisibile in minima, qm̄ cōpetit corpori, vt nāle est, ꝛ sic videt̃ minor falsa, q̄ fuit oppo^m āñtis. Dici pōt (vt ex verbis Auer. colligi pōt) ꝙ duplex est mistura. s. quātitatiua ꝛ q̄litatiua, mistura quantitatiua est vnio corpoꝝ minimoꝝ, ꝛ saluatoꝝ. at mistura q̄litatiua est mistura reꝝ alterataꝝ, vt dicemus. vult igitur

M Auer. ꝙ Ari^{les} velit ꝙ cōpositio minimoꝝ nō sit mistura ꝓprie ꝛ qualitatiue, sed large. ℂ Tūc ad dubitatiōes dicerē, vt colligit̃. 7. physico. cō. 6. ꝙ in terminis cōuertibilib⁹ argui pōt destructiue, ꝛ ꝯstructiue. ꝑ ꝯñtiā in ipso 2° topicoꝝ. mō isti termini ꝯuertunt̃. vꝫ. eē diuisibile in parua, ꝛ eē miscibile paruis saluatis. ℂ Et sic pꝫ ad p^m. ℂ Ad 2^m dicendū, ꝙ omne corpus physicuꝫ sua natura est diuisibile in minima, non tamen oportet vt in mistura semꝑ diuidatur, ꝛ hoc Aristoteles intelligit.

Recognes ℂ Scđm Philoponū hic Ari^{les} redarguit hos mistionis modos, ꝛ accipit duo ꝓloquia, quoꝝ primum est, ꝙ oē corpus est diuisibile in ifinituꝫ. Scđm vero, ꝙ mistio est aliud a cōpositione. p̄mum ꝓloquiū accepit, vt demonstratū in physicis, 2^m vero sumit, vt per se notuꝫ, ꝛ de cōi hoīum cōsensu. His q̄ stantib⁹ redarguit illos mistionis modos, p̄mo ꝓbādo ꝙ nō sit mistio appōne minimoꝝ vel quoꝝūcūqꝫ corpoꝝ iuicē, ꝛ vtit̃ syllis hypotheticis. primus syll's est, si aūt oē corpus est cōtinuū ꝛ diuisibile in ifinitū, hoc fuit ꝓloquiū, ꝛ si est corpus corpori miscibile, vt primus ꝛ scđs modus mistionis dicit, homeomerā quācūqꝫ ptē vtiqꝫ oportebit fieri sec⁹ quācūqꝫ, hoc est ois pars oī pti homeomera fiet, qđ est absurdū, nō eni cum corpus corpori miscet̃ pōt ois pars oī parti fieri homeomera, nisi penetratio fieret. ℂ P. Dato ꝙ nō fieret penetratio, adhuc nō q̄libet pars misti eēt mista, qm̄ non corpus qđ miscet̃, erit mistū. Scđs syll's ē, qm̄ autē nō est in minima diuidi, sed oē corpus est diuisibile in ifinitum, vt primū ꝓloquiū dicit, nec cōpositio est idē qđ mistio, vt 2^m ꝓloquiū dicit. Manifestum est ꝙ neqꝫ ſm parua saluata (vt dicit p̄mus modus) opꝫ q̄ miscent̃, dicere mista eē, qm̄ (vt inquit) cōpositio atqꝫ iustapositio erit, ꝛ non crasis, nec mistio.

O ℂ Neqꝫ habebit eandē rōnē cū toto ps. Dicimus aūt siqdeꝫ opꝫ mistum est aliqd mistum homeomerū esse. ꝛ quemadmodū aq̄ pars aqua, ita ꝛ temperati. Text anti. com̄. 208.

ℂ Neqꝫ pars ſm rōnē eādeꝫ se habebit toti. dicimus aūt, siqdem mistionem oportet eē aliquid, miscibile similare esse, ꝛ veluti pars aquę aqua est, sic contemperati. Dilucida. te. c. eiusdē.

ℂ Scđo arguit ad eandē suppōnē sic. Si mistio est compositio ſm minima saluata oīno, tūc totū ꝛ ps nō essent eiusdē rōnis in mistura. ꝓbat̃. qa minimū est corpus aliquātum, ꝛ tāgit suū cōpar nō per qđlibet sui. igit̃ ſm ptē, quare pars eius miscibilis est, ꝛ nō totū. igit̃ ratione differūt pars ꝛ totū, ꝛ q̄ dicit, patēt. ℂ Aduertendū ꝙ Com̄. 208.

P minimū nāle est qđdaꝫ totū quātitatiuū, cū sit quantū, ꝛ per ꝯñs hꝫ ptes, certū est ꝙ quādo cū alys miscet̃ minimis, nō tangit̃ ab illis ſm se, ꝛ qđlibet sui, qa tunc eēt penetratio corpoꝝ, q̄re eius pars est miscibilis, ꝛ totū nō. ꝛ sic totū erit alteri⁹ rōnis a ptib⁹. ℂ Aduerte 2° ꝙ si totū minimū sit toti minimo miscibile. adhuc totū eēt alterū a ptib⁹. naꝫ totū qđ secabat̃ in minima erit alteri⁹ rōnis a minimis, cū minima sint miscibilia, ꝛ totū non.

ℂ Pręterea argumētat̃ 3° syllō hypothetico (ꝛ ingt) Si subaudi mistio est minimoꝝ corpoꝝ, neqꝫ habebit eandeꝫ rōnē cū toto pars, hoc est seqtur ꝙ nō q̄libet ps misti erit mista. tūc destruit ꝯñs, ꝛ dicit. Dicimus autē siqdem opꝫ mistū esse aliqd, mistū homeomeruꝫ eē, h est, ꝙ quēadmodū pars aquę est aqua, ita ps temperati ac misti est tēperata ac mista. Cōsequentiā autē ꝓbat Philoponus, quoniam minimum vnūquodqꝫ est misti ps, ꝛ tamen non est mistum. Recognes

ℂ Si autem ſm parua cōpositio eēt mistio, nihil ꝯtigeret hoꝝ, ſꝫ soluꝫ qdē mista ad sensuꝫ. ꝛ idē huic qdē mistuꝫ, si nō videt qs acute. Lynceo auteꝫ non mistuꝫ videbitur. Tex. anti. com̄. 209.

Q ℂ Si aūt ſm parua cōpositio est mistura, nihil hoꝝ contingeret, sed tm̄ ad sensum mista esse, ꝛ idem. hinc quidem esse mistuꝫ, si non acute videt. Lynci vero non mistum. Dilucida. te. c. eiusdē.

ℂ Tertio arguit. si mistura esset cōpositio minimoꝝ saluatoꝝ, tūc mistura eēt ad sensum, ꝛ si ad sensuꝫ tūc simpliciter nihil eēt mistū, at in respectu, vt respectu ifirmę visiōis mistum, respectu lyncis nō mistū. vba patēt. Com̄. 209.

ℂ In cōmentarys hic signat̃ tertia rō, siue quarta. veruꝫ ſm Philoponuꝫ, hic remouet̃ q̄ſi dubitatio, qm̄ posset dici, ꝙ mistū non est homeomerū, ꝛ sic nō opꝫ ꝙ q̄libet Recognes

pars

A pars misti sit mista. Contra obijcit, quoniam si totũ mistum non est homeomerum, tunc mistio eẽt apparẽs, et nõ existẽs, ⁊ sic lynceo non erit mistio.

Text⁹ anti. cõmẽ. 210. ¶ Neq₃ diuisiõe, vt quęcunq₃ ps secus quãcũq₃ sit. impossibile eni₃, ita diuidi. Aut igit̃ non erit mistio, aut dicẽdum hoc/quomodo contingit fieri/rursus.

Dilucida⁹ te.c.eiusdẽ. ¶ Neq₃ diuisiõe sic vt q̃l₃ ps qual₃ iuxta sit. nã est ipo͛le sic diuidere. igit̃ aut nõ ẽ mistura, aut dõm rursus qũo ꝯtingat fieri illud.

Com̃. 210. ¶ Quarto arguit. nihil põt diuidi sic, vt q̃l₃ vnius ꝯtangat q̃l₃ alteri⁹. igit̃ mistura nõ est aggregatio minimorũ saluatoꝝ. añs p₃. q̃a tũc eẽt penetratio, h̓ eni est penetratio q̃n q̃libꝫ vni⁹ est iuxta q̃l₃ alteri⁹. ꝯñtia p₃. nam

B. aliter mistura eẽt iuxtapositio, ⁊ nõ pfecta vnio, ⁊ sic p₃ hęc suppõ. v₃. q̃ mistura nõ est vnio minimoꝝ saluatorũ, ex hac suppõne pcedit ad veraꝫ solutionẽ dubõnis, ⁊ pmo repetit vim dubõnis. d. Igit̃ aut non est mistura, aut dicendum rursus quo modo cõtingat fieri illud.

Recognes ¶ Postq̃ pbauit q̃ mistio non fit appositione, nũc pbat q̃ nõ fit diuisiõe (⁊ inq̃t) Neq₃ mistio fieri põt diuisiõe, h̓ pacto. s. vt q̃cũq₃ mistoꝝ sit iuxta q̃cunq₃, q̃n h̓ fieri nõ põt, nisi miscibilia sint diuisa ad minima, mõ hoc est impossibile corpora ita diuidi, cum sint in infinitum diuisibilia. Hęc Philoponus.

Tex. anti. com̃. 211. ¶ Sũt itaq₃ (vt diximus) entiũ hęc q̃dẽ factiua, hęc aũt ab his passiua. Hęc igit̃ cõuertunt̃/quoꝝ eadẽ mã est, ⁊ factiua adinuiceꝫ ⁊ passiua abinuicẽ. hęc aũt faciunt/ipassibilia existẽtia, quoꝝ nõ est eadẽ mã. Hoꝝ igit̃, nõ

C est mistio. Ideo neq₃ medicinalis facit sanitatẽ, neq₃ sanitas mista corporibus.

Dilucida⁹ te.c.eiusdẽ. ¶ Sunt itaq₃ (vt dixim⁹) entiũ, hęc q̃dẽ actiua. illa ṽo ab his passiua. ꝯuertunt̃ q̃dẽ igit̃ ea, quorũcũq₃ eadẽ est mã, h̓ est actiua sunt inuicẽ, ⁊ ab alijs passiua. agũt aũt impassibilia existentia ea, quorũcũq₃ materia non est eadem. horum quidem igitur non est mistura, propter quod cum medicinalis sanitateꝫ agat, sanitas corporibus nõ mista est.

Cõm. 211. ¶ Cępit soluere ̃fm põnẽ ꝓpriã, nũc exeq̃tur, ⁊ p̃ petit q̃ mistura nõ ẽ coꝝ, q̃ nõ reciproce agũt ⁊ patiunt̃. Ad hãc petitionẽ declãndã sumit q̃ actiuoꝝ ⁊ passiuoꝝ q̃dã cõueniũt in mã, q̃dã differũt mã, tũc vult misturaꝫ nõ esse

D coꝝ, quę in mã non cõicant. ⁊ verba patent.

Recognes ¶ Reprobatis modis falsis de ipsa mistiõe, nunc transit ad ꝓpriũ modũ. ⁊ ex cõmẽtarijs, q̃ dicit. clara sũt. Philopon⁹ tñ vult, vt Ari^{les} dicat q̃d sit mistio, ⁊ quoꝝ. ṽba tñ vltima obscura sunt (cũ inq̃t) [Ideo neq₃ medicialis facit sanitatẽ, neq₃ sanitas mista corporib⁹] itelligit Philopon⁹, ideo neq₃ ars medica facit sanitatẽ in corporibus subaudi miscẽdo se corporib⁹, q̃n dato q̃ faceret i corporib⁹ sanitatẽ, nõ pp̃ h̓ diceret̃ mista corpib⁹, q̃n nõ cõtra patit̃ a corporib⁹, neq₃ sanitas ẽ mista corpib⁹. s. si faceret in corpore sanitatẽ, q̃n nõ cõtrapatit̃. Aut fortasse verba corrupte legunt̃ ⁊ debent sic legi, neq₃ medicinalis faciẽs sanitatẽ est mista sanitati in corpibus, q̃d mihi magis placet. Ex his vult hic, q̃ mistio nõ ẽ coꝝ q̃ inuicẽ nõ faciũt ⁊ repatiũt̃, q̃d est p⁹ suppõ in cõmẽtarijs.

¶ Factiuoꝝ aũt ⁊ passiuoꝝ q̃cũq₃ sunt facile diuisibilia, multa q̃dẽ paucis ⁊ magna paruis cõposita/nõ faciũt mistionẽ, s₃ augumentationem dominantis. transmutatur eni₃ alteru₃, in dominans. Ideo gutta vini, decies mille amphoris aq̃ nõ miscetur. soluit̃ enim spẽs, ⁊ transmutatur in omnem aquaꝫ. E Text⁹ anti. com̃. 212.

¶ Actiuoꝝ aũt ⁊ passiuoꝝ q̃cũq₃ facile diuidunt̃, multa q̃dẽ paucis ⁊ magna paruis cõposita, misturã nõ efficiũt, s₃ pdominãtis incremẽtũ, ꝯuertit̃ eni alteꝝ in pdominãs vt vini stilla inumeris aq̃ amphoris nõ miscet̃. species eni euanescit, totũq₃ in aquã ꝯuertit̃. Dilucida⁹ te.c.eiusdẽ. F

¶ Scdo petit q̃ nõ miscẽt̃, q̃ oĩno magnitudib⁹ ⁊ potentijs nõ sũt ꝓportiõata, dclat p ex^m, q̃a stilla vini non miscet̃ in multa aq̃, sed in illã ꝯuertit̃, q̃a sua forma euanescit, ⁊ mã ꝯuertit̃ in subaꝫ aq̃ (inq̃t) Actiuoꝝ aũt ⁊ passiuoꝝ q̃cũq₃ facile diuidunt̃. multa q̃dẽ paucis/hoc ẽ plura corporeitate paucis corporeitate, ⁊ magna ṽtute paruis virtute non miscentur, cętera patent. Com̃. 212.

¶ Scd₃ Philoponũ huiusq₃ Ari^{les}, dixit q̃d sit mistio, ⁊ quoꝝ, q̃n coꝝ q̃ sũt eiusdẽ mãę. S₃ q̃n nõ oĩa, q̃ sunt eiusdẽ mãę miscẽt̃, nõ eni lapis, ⁊ lignũ miscibilia sũt, iõ vult dclare, q̃ miscibilia sũt coꝝ, q̃ sũt eiusdẽ mãę. Et exponit eẽ q̃ facile diuisibilia sũt, h̓ ẽ, q̃ bñ termiabilia sũt, bñ aũt termiabilia sũt hũida. q̃ vult dclare, q̃ pacto humida sint miscibilia, ⁊ h̓ ẽ expõ Philoponi, veꝝ in cõmẽtarijs ponit̃ optima expõ, quã lege. At ̃fm Philoponũ Ari^{les} vult humida eẽ miscibilia, cum sint ꝓportiõata, ita vt alterũ in alterũ facere possit, ⁊ ecõtrario ab illo pati, taliter, vt non conuertat̃ in dominans. Recognes G

¶ Qñ aũt potentijs adęquant̃ aliqualr̃, tunc trãsmutat̃ vtrũq₃ in dñans ex suipsi⁹ nã. nõ generat̃ aũt alterum, sed medium cõmune. Tex. anti. cõmẽ. 213.

¶ Qñ aũt aliq̃ rõne coęquant̃, tũc trãsmutat̃ q̃dẽ vtrũq₃ ex sua nã in mediũ ̃fm pdñiũ alteri⁹ neq₃ alteꝝ efficit̃, sed mediũ ⁊ cõe. Dilucida⁹ te.c.eiusdẽ.

¶ Petit 3° q̃ miscibilia sint s₃ po^{ss} ꝓportiõabilia, h̓ est nec ęq̃ potẽtia nec sic q̃ aliũ ex toto pdñet̃, s₃ ꝓportione q̃dã coęq̃ta, õ q̃ dicem⁹. illõ ṽbũ i me^m s₃ pdñiũ alteri⁹, gręce ẽ cra toun, latine pdñans, s₃ sic nõ sonat, ꝓpea illo mõ trãstuli. ¶ Ex his trib⁹ petitiõib⁹ p₃ solo q̃õnis ãnexe, vtrũ. v₃. mistura sit vnio ad sensuꝫ. p₃ q̃ nõ vnio q̃ntitatiua, sed qualitatiua, ꝯsurgens. s. ex actione ⁊ reactiõe, ⁊ fractiõe miscibiliũ inuicẽ. Hęc de q̃õne annexa. Com̃. 213. H

¶ Cępit declare mistionẽ eẽ hũidoꝝ. ⁊ dixit, eẽ hũidoꝝ nõ quorũcũq₃, q̃n nõ coꝝ, quoꝝ alteꝝ penit⁹ alterum exupat, q̃n sic nõ mistio, s₃ auctio vl̃ corruptio eẽt, nũc addit, q̃ sit coꝝ, quoꝝ alteꝝ ad alteꝝ ẽ excessiuũ, s₃ ñ q̃ illõ exupat, s₃ q̃ pñt sil̃ stare i 3° medio ex vtrisq₃ ꝯpo^{is}, ⁊ hęc est Philo poni expositio. ideo concludit q̃ manifestum sit, quęcunq₃ facientium contrarietatem habẽt, hęc. s. quę humida sunt, ⁊ alterum exuperat alteruꝫ non omnino, sed aliquo modo sunt miscibilia, quoniam hęc sunt inuiceꝫ passiua. Quo ṽo ad verba attinet, dixit [ali qualiter] quoniam oportet vt alterum exuperat alteruꝫ non omnino, sed aliquo modo, vt dictum est. Ex hoc loco colligi videtur, q̃ contraria non possunt esse ęqualia in misto, ⁊ sic nõ datur ęquale ad pondus. Recognes

¶ Manifestũ est igitur q̃ hęc miscibilia sũt, Tex. anti. com̃. 214.

I q̄cunq₃ faciētiū/contrarietatem habent.hęc enim sunt abinuicem passiua.

Dilucida: te.c.eiusdē. ℂ Manifestum igit̄ est hęc esse miscibilia,q̄cūq₃ eorum quę agunt contrarietatem hn̄t. nam hęc sunt abinuicem passiua.

Cō.214. ℂ Soluit in gnāli q̄ sint miscibilia,⁊ q̄ōnē annexā.vz.an mistura sit ad sensuz,nūc in spāli redit ad declarāduz q̄ sint miscibilia,⁊ vult miscibilia eē,q̄cūq₃ st̄ ꝯria,⁊ actiua ⁊ passiua.nā h̄ sūt passiua abinuicē,⁊ p ꝯn̄s miscibilia.

Tex.anti. cōmē. 215. ℂ Et parua autem secus parua posita,miscētur magis.facilius enim in seinuicem ⁊ citi⁹ transeunt.multum autē/⁊ a multo,tardius hoc operatur.Ideo ⁊ bene determinabilia diuisibilium ⁊ passiuoꝝ,miscibilia sunt.di

K uiduntur enim in parua hęc facilius.hoc.n. erat bn̄ dtermīabilis eē. vbi gr̄a.hūida, miscibilia maxie corpoꝝ.bn̄ determinabile eni, maxie hūidū diuisibiliū/si n̄ viscosū sit.Hęc eni āpliorē vtiq₃ ⁊ maiorē tumorē faciūt.

Dilucida: te.c.eiusdē. ℂ Parua autē ⁊ paruis iuxtaposita miscētur magis,facile enim ⁊ magis inuicem conuertuntur.multum autem a multo tardius agit illud.Ideo miscibilia ea diuisibilium ⁊ passiuoꝝ sunt,quę bene terminabilia sunt, quando quidem illa facilius in parua diuiduntur.Nam hęc est eius quod bene determinabile est,ratio.veluti corpoꝝ humida maxime miscibilia sunt,quia humidum eoꝝ quę diuisibilia sunt,maxime bene termi-

L nabile est,nisi viscosum sit.facerent eni hęc maiorem iam ⁊ ampliorem tumorem.

Com.215. ℂ Quę sint bene ⁊ facile miscibilia nūc declarat.d.Parua autem ⁊ paruis iuxtaposita, miscentur magis. cuius causam adijcit.Facile enim ⁊ magis inuicem conuertūtur.multum enim a multo tardius agit illud,hoc est tardius conuertitur,nec obstat q̄ similis est proportio totius ad totum,⁊ partis ad partem.nam non sunt cętera paria,quando quidem pars melius parti applicatur,q̄ totum toti.ℂ Ex hoc in speciali declarat q̄ humidū est maxime miscibile,nisi sit vnctuosum,siue viscosum, vt nouus expositor declarat,⁊ recte.nam sic non misceret̄, sed supernataret maiorem faciens amplitudinē ⁊ hui⁹ syllogismus est.bene termiabilia facilius miscibilia,hu-

M mida bene terminabilia,vt secūdo huius dicetur.igit̄ bene miscibilia sunt,accipit maiorez.d.Ideo miscibilia ea diuisibilium ⁊ passiuorum sunt,quę bene terminabilia sunt,hęc est maior,quaz probat.d.Quando quidez ea facilius in parua diuiduntur.nam hęc est eius quod bene determinabile est ratio,siue esse siue definitio.bene eniz terminabile secūdo huius describitur q̄ sit facile diuisibile.hęc est maior,⁊ eius declaratio.deinde sumit minorem ⁊ conclusionem.d.veluti corporum humida maxime miscibilia sunt,hęc est conclusio.deinde minorē addit.d.quia humidum eorum quę diuisibilia sunt,maxie bene terminabile est,cętera patent.⁊ sic in generali q̄ id sit facile miscibile accipitur,⁊ in speciali,q̄ sit humidū. hęc latius in 2° declarabuntur.

Recognes ℂ Dum declarauit,q̄ mistio nec s̄m appositionē nec s̄m diuisionē in parua fit,nunc dicit q̄ l₃ nec appositio,nec diuisio sit mistio,tamen ad mistionem conferunt,⁊ dic̄. N
Et parua autem secus parua posita,miscētur magis,facilius enim in seinuicez ⁊ citius transeunt,hoc est,faciūt ⁊ contra patiuntur.Multum autem ⁊ a multo tardius hoc operatur.patet ergo q̄ diuisio in parua confert ad mistionez.Ex hoc infert,q̄ bene terminabilia de numero diuisibilium ⁊ passiuorum bene supple,⁊ facilius miscibilia sunt,quoniaz in parua facilius diuidant̄,⁊ q̄ in parua facilius diuiduntur eo patet,quia hoc.s.facili⁹ in parua diuidi erat bene terminabilis esse ⁊ ratio,vt patebit secūdo huius.Et sic patet per genus,q̄ bene miscibilia sunt bene terminabilia,per speciem ꝟo, q̄ humida sint maxime de numero corporuz miscibilia. cā aūt, quoniam maxime humidū de numero diuisibilium est maxime ⁊ bene determinabile,modo nō sit viscosum,
nam viscosa humida ampliorem ⁊ maiorem tumorē faciunt,non autem facilez mistionē.Uiscosa intelligit glutinosa,vt oleum,viscum,picem liquidam,⁊ q̄cunq₃ talia.Hęc enim ꝑpter glutinositatem difficulter diuisibilia sunt,difficulterq₃ separabilia,⁊ dilabuntur cuz ipsis, quę infunduntur,⁊ non in profunduz permeant,⁊ ob id neq₃ miscentur,quo fit vt cū coeant,nullo pacto misceantur,sed solum molem ampliorez faciunt.ℂ Dubitat autem hic Philoponus,quoniaz non videtur,q̄ paruū a paruo facilius patiatur,magnum ꝟo a magno tardi⁹, quoniam particulę ad particulam eadem proportio videtur,totius ad totum,⁊ sic diuisio in parua nihil cōferre videtur ad mistionem.ℂ P̄.Potentia vnita fortior est seipsa diuisa.ergo totum facilius in totum facit,⁊ ab ipso patitur,q̄ si vtrūq₃ esset diuisum.Uidemus eniz in grauibus,cum diuiduntur, eorum grauitatem non sentiri proportionabiliter,vt in auro,quod si diuidatur in sollicula vix particulę grauitas sentit̄.Philoponus ridet,⁊ si recte percepi,quę ipse dixit,velle videt̄, q̄ aliquod totum in parua diuisum cuz alio toto contrario & in parua diuiso facilius misceantur.Ea ꝟo tota nō diuisa facilius faciant ac repatiantur ad corruptionem, ⁊ sic tota in parua diuisa facilius faciunt,⁊ repatiūtur factione ⁊ repassione facientibus ad mistionem,in qua nō q̄ritur alterius corruptio.eadem ꝟo non diuisa facili⁹ faciunt ⁊ patiuntur factione,⁊ repassione facientib⁹ ad corruptionem alterius.Huius rei experientia est,naz ignis quo magis est vnitus calidior est,⁊ ideo magnum lignū in magna fornace proiectum confestim accenditur,non autem in minori flāma paruius lignum s̄m proportionem,id pati poterit.ergo duo tota contraria in parua diuisa facilius faciunt,⁊ repatiuntur factione ⁊ repassione facientibus ad mistionem.Eadem ꝟo integra facilius faciunt,⁊ patiuntur factione,⁊ passione faciētib⁹ ad corruptionem.Hęc ex Philopono.

Dilucidatio Philoponi (margin)

O P Q

Tex.anti. cōmē. 216. ℂ Quando autem alterum solum passiuum erit,aut vehementer,hoc autem valde paruū, aut nihil amplius erit mistum ex ambobus, aut parum.quod quidem cōtingit circa stānum ⁊ ęs.Quędam enim balbutiunt adinuicem ⁊ ancipitia sunt.

Dilucida: te.c.eiusdē. ℂ Quādō aūt alterū tm̄ sit passiuuz,aut valde,alterū aūt paruz valde,aut nihil ampli⁹ est mistū ex ambob⁹,vel parū,q̄ō quidē contingit circa stānū ⁊ ęs.balbutiuntur eniz q̄dam entium inuicē ⁊ confunduntur.

ℂ Quę

A Com̃.216. ¶ Quę male miscibilia sint, declarat et vult q quę male proportionabilia sunt in passione, vt q vnum passiuum sit omnino vel multũ, alterum vel nihil, vel parum, hec male miscentur, veluti circa stãnũ, qđ est valde passiuũ, et es, qđ est parum passiuum; hoc declarat p sile in orõne. nam oratio est mistura literarum, modo in tali mistura aliquę lr̃e prolatione excellũt alias, vt in balbutiẽte, et inde fit mala literarum mistura et confusio.

Recognes ¶ In cõmentariis optime hi duo textus exponunt, verum debes scire, q stãnũ male miscetur eri (vt Philoponus inquit) qm stãnum est aereum, atq; plenum aere, et ideo stãnum est paratum in mutationem aeris, ppterea cum calefit ab igne euaporat, et aerescit, et sic nõ potest eri misceri, et solũmodo colorat es, quoniam non per totã eius substantiam concedit, sed superficiẽ colorat, et ideo non miscentur leue sed imperfecte, quędam enim entium q̃ miscentur, balbutiunt adinuicem, et ancipicia sunt, h est

B male mista sunt, modo quo syllabę in balbutientib⁹. videntur enim aliqualiter, et mista remisse, veluti in balbutientibus syllabę ea quę imperfecte miscentur, dico remisse, quoniam alterum se habet, vt subiectum susceptibile, alterum vt species, et forma. Quod in his contingit scz stãno et ęre, nam stannum se habet vt passio sine materia existens, es vero vt subiectum, quoniam euanescit stãnum, et aerescit, et ideo solũ colorat es. Ex his vult habere balbe misceri, quę sic se habẽt, vnde (vt Philoponus inquit) ex his, quę verbis accidunt, ostendit idem rebus accidere.

Tex. anti. cõmẽ.217. ¶ Uidentur eni aliqualr̃ et mista remisse, et vt alterũ qdẽ susceptibile, alterũ autẽ spẽs. quod in his contingit. Stãnuz eni vt passio aliqua existens sine materia/eris, pene eua-

C nescit/mistum omne colorans solum. Idez aũt hoc, contingit et in aliis.

Dilucida: te.c.eiusdẽ. ¶ Uident nãq; aliquãtulũ et debilr̃ mista, et alterum quidem vt susceptibile. alteruz autẽ vt species, quod quidez, et in his euenit. stãnum eniz vt passio quędam eris, sine mã fere euanescit, et mistuz omnibus, tm̃ colorat, contingit vo hoc idem et in ceteris.

Cõ.217. ¶ Crederet forsitan aliqs q stãnum et es, et ea quę sic se habent, vt alterum summe passiuum sit, alteruz summe impassiuum, nullatenus miscerent, ideo declarat q aliquantulum miscentur, verum in mistura stãni cum ęre alterum se habet vt forma, stãnum. vz. es autem vt materia et subiectum, ppter qđ in eorum mistura parũ stãni restat, imo solus color, et multum eris. et vt dicis in his, in

D ceteris etiam idem spectari potest.

Text⁹ anti. cõmẽ. 218. ¶ Manifestũ est igit ex his quę dicta sunt, et q est mistio, et qd est, et quare est, et quę miscibilia entium. quoniaz sunt quędam talia, qualia sunt abinuicẽ passibilia/et bene determinabilia/et bene diuisibilia. Hęc eniz, neq; corrupta eẽ necessariũ est quãdo mista/neq; adhuc simplr̃ eadẽ eẽ quę prius, neq; cõpositionẽ eẽ mistionem eorum/neq; ad sensuz. Sed miscibile quidez est, quando hñ determinabile existẽs passiuũ fuerit et factiuuz/et tali miscibile. ad homonymum enim miscibile. Mistio autem est miscibilium alteratorum vnio.

B

Dilucida: te.c.eiusdẽ. ¶ Perspicuũ igitur ex his q̃ dicta sunt: et qd est mistio, et q fit, et pp quid est, et eorum q̃ sunt, qualia miscibilia sint, quoniam sunt res quales q̃dam eiusmodi, quę inuicẽ aptę sũt pati, beneq; determinabiles, facileq; diuisibiles, quas neq; corrũpi est necesse dum misceñt, neq; easdẽ simplr̃ adhuc eẽ, q̃ perant. itẽq; nec misturã eẽ cõpõnem earũ, neq; ad sensuz. erit itaq; miscibile qdẽ duz hñ termi- F nabile existẽs, passiuũ fuerit ac actiuũ, et miscibile tali. hoc est ad similare miscibile. mistura vo vnio est eorum q̃ alterata sunt.

Com̃. 218. ¶ Tria epilogat, p⁹ circa misturã absolute. d. Perspicuũ igit ex his q̃ dicta sũt, et qd est mistura, et q fit mistura, et pp qd ẽ mistura, h quo ad misturã in se. Epilogat 2° circa miscibile. d. et pz ẽt q eorum q̃ sũt, q̃lia miscibilia sĩt, qm̃ sũt res q̃les q̃dã eiusmodi, vt calidę frigidę, et id gen⁹, q̃ inuicẽ aptę sũt pati, beneq; terminabiles, facileq; diuisibiles, q̃s neq; corrũpi est necesse duz miscent, neq; ẽ necẽ adhuc simplr̃ eẽ, q̃ perãt. h q̃ ad mista ipa. epilogat 3° q̃ ad misturã in re⁹. d. itẽq; nec ẽ necẽ misturã eẽ earum rerũ q̃liũ cõpõnẽ, neq; ẽ necẽ misceri ad sensuz. h q̃ ad misturã in respectu. Tũc concludit finẽ libri. d. erit itaq; miscibi- G le qdẽ, dũ hñ terminabile extñs, passiuũ fuerit ac actiuũ, et miscibile tali q̃le ipz est, h est miscibile ad similare, non simplr̃, sz i gñe. mistura vo vnio eorum q̃ alterata fuerunt. Hęc est lib. pmi s̃. ¶ Ex his pz q tm̃ elnta sũt miscibilia sm oẽs cõditiões Aris. et si q̃ miscibilia erũt, ops eẽ vl elnta, vel in vtute elntorum misceri. ¶ Auer. narrat hic positionẽ Auic. quã sectari vĩ, qa illã non refellit (et ingt) Et Auic. in smõe suo sup cap⁹ in smõe Aris. voluit dicẽ q modus Aris. est q miscibilia sũt in po⁹ in misto, et illa eẽ in suis eẽntiis, q̃s hñt separata, et sic voluit Auicẽ. q elnta remanẽt eẽntialr̃ in misto et sm formas ac eorum eẽntias, q̃s. vz. hñt in ppriis sphęris. Sz s̃. qa Arist. dixit, mista eẽ in misto in po⁹ et nõ in actu. Rñdet et dic p̃. q eẽntia ẽ po⁹, qua elntũ põt multa. Dic 2° q h eẽntia q̃ est po⁹, ẽ cã in reb⁹ tã simplicib⁹ q̃ mistis caliditatis, et frigiditatis. q̃litates eni p⁹ sequunt formas, sz q̃litatũ passiuarum, vt siccitatis et hũiditatis cã est mã, qa a mã est pati, sed de hoc als. Sed s̃ h adhuc obiicies, qa po⁹ di de po⁹ passiua, et nõ de for⁹. Rñdet et alteri⁹ modi, qa analogice dĩ po⁹, q̃ est pparãs h est passiua, qua aliqđ reddit habile ad re- H cipiẽdũ motũ, et trãsmutationẽ. hoc est po⁹ dĩ equoce de po⁹ passiua et de for⁹. et sic nõ male essentia et forma elnti vocat potentia. Adhuc contra, quia si elementa essent in misto sm essentias, igitur non differt esse elementi in misto, ab esse eius in sphęra propria. Respondet. et ista essentia saluatur in mistione et frangantur siue remittunt accidentia. et sic differt elemẽtum in misto, et a se in sphęra, quoniã in sphęra habet esse cõpletum et perfectuz ac intensum in essentia et qualitatibus. at in misto habet eẽ perfectum in essentia, non autem in qualitatibus. naz q̃litates eius in misto remittuntur. Deinde declarat quid est eẽntia elemẽti, et vult q essentia elnti sit forma substãlis eius carens noie pprio, dicit. In aqua eni frigida nõ est essentia, hoc est ipsa aqua non est pura essentia, sed est effectus essentię, hoc est formę, vel frigiditatis, quę vulgo forma dicitur aquę. aqua enim non est eẽntia hoc

Digressio Auerrois

I est forma pura, sed effectus essentię, hoc est effect⁹ resul/
tans ex cōpōne formę cū mā. est dico effectus eēntię/ ꝟ
est pōderositatis, ⁊ etiā cętera accñtia sunt effectus eēn/
tię. aliter ⁊ aliter. accñtia eni fluūt ab essentia. aq̄ ꝟo cō/
ponitur ex essentia, ⁊ sic eēntia est forma aq̄. ❡ Sed di/
ces. oēs essentiā aq̄ vocant formā, ⁊ formā dicūt eē pon/
derositatē siue grauitatē, aliquādo frigiditatē. igit̃ essen
tia erit accñs. Rñdet ꝙ hoies nō hñtes nomē illi⁹ essen/
tię illā eēntiā vocāt noie pōderositatis. vñ. 4. cęli. graui/
tas dicit̃ forma substātialis elemētoꝝ, sumētes nomen
ab effectu, ⁊ silr aliqñ vocāt essentiā noie frigiditatis, vt
Alexāder. tūc cōcludit ꝓpositū. d. Et illa eēntia (lȝ frigi/
ditas remittatur) saluat̃ in aqua, ⁊ ita in mistiōe. Ex his
ꝯcludit Auicēna ꝙ elñta sunt actualr̃ in misto ꝺm essen/
tias, sed remissa ꝺm qualitates, ⁊ sic saluāt̃ eēntię in mi/
stura, qbus elemēta ipsa possunt redire ad eosdem effe/
K ctus. hoc est ad esse cōpletuȝ in ꝓpria sphęra. ⁊ hoc nisi
fuerit impediēs. vbi eni sit impediēs, dato ꝙ mistuȝ re/
solua̅tur elñta nō redeūt. ꝓpter hęc verificat Auicenna
dctū Ari^lis. ꝙ miscibilia nō sunt actu in misto. qa qualita
tes sunt remissę, ⁊ sunt potētia, hoc est eēntia, q̄ est poten
tia. Hęc nūc Auer. tenet, ⁊ ꝟ notat Auer. has paraphra/
ses in iuuētute fecisse, nā 3° cęli. ꝯdicit huic positioni, vt
p^a qō de for dicemus postmodū. ❡ Circa hęc plures emergūt dubi
mis elñtoꝝ tationes. Quarum prima est/ vtrum formę elementarię
possint intendi ⁊ remitti. Et lȝ de hac qōne, ⁊ alijs pluri/
ma dixeriȝ in libello de mistura facto ꝑ defensiōe Auer/
rois, tamē bonuȝ erit aliqua scribere, vt si aliqua, q̄ tunc
non dixerim, occurrant, adijciam. Et si qua minus casti/
gata dixerim, etiam corrigam, ⁊ sequar in hoc ordinē re
Pō Auer. centiorum. ❡ Circa hāc quęstionē est positio Auerro. 3°
L cęli. cō. 67. vbi supponit nullā formā sub̃alem perfectaȝ
intendi vel remitti, sunt autē formę substantiales ꝑfectę
Prima rō. formę mistorū. Et per hanc verificat dictū Ari^lis in p̄di/
camentis, cū dicit substātiam non suscipere magis ⁊ mi/
nus. Secūdo/ supponit accidētia saltēȝ q̄daȝ intēdi ⁊ re/
mitti. hoc docet experientia. Ex his infert ꝙ elemētarię
formę sunt quasi medię inter substantias ⁊ accidētia. cū
accidentibus enim cōueniūt ꝙ suscipiūt magis ac mi⁹,
cum substantijs ꝟo, qa aptę sunt constituere subiectum,
quod informant in specie. tunc positio Auerro. est ꝙ for
2^a rō. mę elementarię intēdūtur ⁊ remittuntur. ❡ Mouetur
autem Auerroes ad hoc vnica ratione pro nūc, ⁊ arguit.
si qualitates elemētoꝝ intēdantur ⁊ remittunt̃. igit̃ for/
mę. ꝯñtia declarat̃. qa si forma ignis pōt remanere ꝑfe/
cta sua caliditate remissa in vno gradu, pariter pōt rema
nere remissa in duob⁹ ⁊ sic in oībus. naȝ oēs gradus sunt
Dubōnes eiusdē rōnis. ❡ Cōtra hāc positionē surgūt oēs. Et pri/
ꝯ Auer. mo. qa tunc in medio essent plures formę elementarię, ⁊
p° ita in pluribus spēbus. nam q̄libet dat esse. ❡ Secūdo/
2° nihil est magis tale in noie elemēti. igit̃ elementū nō su/
3° scipit magis ⁊ minus. ❡ Tertio/ nullū elementuȝ posset
M alterari pura alteratione. non eniȝ posset alterari nisi re/
4° missa qualitate, ⁊ per ꝯñs etiā remissa forma. ❡ Quar/
to/ tūc vnū elñtuȝ non posset imediate fieri ex alio. nam
dū ex aqua fieret ignis, oporteret aquam remitti, ⁊ sic cō
uenire ad mediuȝ, ⁊ per ꝯñs non imediate, qa imediate
5° tale est esse absq̧ medio. ❡ Quinto/ tūc ex duob⁹ elñtis
posset mistū effici. nā cū ignis non possit aquā calefacere
nisi remittēdo formā aquę, ⁊ introducēdo formaȝ ignis,
in medio calefactionis erit vnū mistū ex duobus elñtis.
6° ❡ Sexto/ tūc in omni generatione mistoꝝ eēt multitu/
do mistoruȝ media. nam semp ex noua ꝓportiōe forma/
rum elemētorum eēt vnuȝ nouū mistū, sed in quolibȝ i/
stanti trāsmutationis est alia. igitur in quolibet esset alia

mistio. cum igitur in tempore transmutationis sint infini N
ta instātia. igit̃ mista īfinita. ❡ Septimo/ tūc aer in hye/ 7°
me esset plus aqua q̄ȝ aer. nā in eo plures sunt qualitates
aquę. ❡ Contra rationes Auerrois dubitatur. Et primo Dubōnes
contra primam. qa tunc inter contradictoria daret̃ me/ ꝯ rōnes.
dium. nam inter substantiam ⁊ accidens datur mediuȝ, p°
sed substantia nō est in subiecto. accidēs ꝟo est in subie/
cto, sed hęc sunt contradictoria. ❡ Secūdo/ mediuȝ est 2°
eiusdem generis cū extremis. 10. metaphysicę. Sȝ sub/
stantia ⁊ accidens non possunt esse eiusdem generis. igit̃
inter ea non est mediū. ❡ Tertio/ omnis differentia ꝺm 3°
formam substantialeȝ variat speciem. 8. metaphysi. igit̃
si forma ignis reciperet magis ⁊ minus, tunc ignis differ
ret a semetipso specie. Sic igitur p̄ma ratio quę erat ele
menta remitti atq̧ intendi, quia media, nulla est. ❡ Cō/ Du⁹ ꝯ 2^m.
tra secūdam instant. Primo/ qa ea data probareȝ formā p°
misti posse esse sine tota dispositione qualitatiua. nam si O
potest esse sine parte. igitur sine tota, sic arguit Auerro.
❡ Secūdo per idē mā posset esse sine forma, quia sine 2°
hac ⁊ sine illa. igit̃ sine forma. ❡ Tertio/ per idē corpus 3°
eē potest sine loco. ❡ Quarto/ si for⁹ elemētaris remitte 4°
retur, vel ad remissionē alterius qualitatis vel ambaruȝ
nō vnius tm̄. nā dū ḡnat̃ ignis ex aqua remittuntur am/
bę. nec ambarū, vt in generatiōe aeris ex aqua. ❡ Quin 5°
to/ tunc generatio elementi esset alteratio, quia est remis/
sio vel motus. quia successiua. ❡ Pro responsione est cō/
sideranduȝ ꝙ impertinens est nostro proposito illud ꝓ/
blema. videlȝ. vtrum elementū limitet sibi vtrasq̧ qua/
litates in summo, vel alteram tm̄. Primo/ qa Auerroes
varijs locis sustinet vtrasq̧ positiones, vt 4° metheoro.
ꝙ non. ⁊ in secūdo huius ꝙ sic. Secūdo/ quia neutra ha/
rum est necessaria. Sed illud accipiendum est tanq̄ȝ ne/
cessarium alteram saltem qualitatem esse elementi pro/ P
prium accidens ⁊ essentiale, quod tribus coniecturis de/
claratur. Primo/ quia antiqui semper elementū quodli/
bet definiunt per eiusmodi qualitates, quod eē non pōt,
nisi quia qualitates illę sunt differētię essentiales, vel ꝓ/
pria accidentia elementoꝝ. Secundo/ omnis species dȝ
habere aliquod accidens propriuȝ, quo mediante exer/
ceat propriam operationē. modo videmus ignē exerce/
re operationē propriā mediante calore, ⁊ aquam medi/
ante frigore. igitur calor igni. frigus aquę, ꝓpriū accidēs
erit. Tertio/ videmus vigente calore ignē multiplicari.
vigēte ꝟo frigore, multiplicari aquā. Ex his sumit Auer
roes qualitates primas eē ꝓprias ⁊ essentiales passiōes
elementoꝝ. Tunc per hęc rō Auerrois efficax est. nam
si pōt forma elemēti perfecta esse absq̧ parte accñtis ꝓ/
prij ⁊ essentialis, pōt ⁊ absq̧ toto. pars enim ⁊ totuȝ sunt Q
eiusdē ratiōis ⁊ ęqualis essentialitatis respectu subiecti,
⁊ hinc sequit̃ ad remissionē qualitatū remitti formas, et
ꝺm esse, ⁊ ꝺm essentias. ❡ Tunc ad rationes. Ad p̄mam
dōm medium bifariam dici, remissione, quo mō calidū
remissum, qd̄ est tepidum, dicitur remissione mediuȝ, ꝟ
quandoq̧ dictū est ab Auerroe mediū permutatiōis, qꝛ
non potest fieri mutatio de extremo in extremū, nisi p̄us
veniat in tale medium. Aliud dicitur mediū formę, quā/
do. vȝ. prima extrema sunt ita in medio proportionata,
ꝙ merentur formam vnam specificaȝ, quomodo mistu
ra equi medium forme est, quia talis est extremoruȝ fra/
ctio, ꝙ mereatur formam equi. Tunc dicendum ꝙ si
elementa veniunt ad medium permutationis, tale me/
dium non differt ab extremis, imo essentialiter est sua
extrema remissa, lȝ accidentaliter sit in specie medij. si
ꝟo faciunt medium formę sic tale medium non est in
pluribus speciebus, sed in specie illius formę tm̄.

❡ Ad secundam

A ¶ Ad secundum dicenduz / ꝙ in nomine elementi, quod
est in sphęra ꝓpria nihil est magis tale, at in nomine ele-
menti, quod est in mistura aliquod est magis igneuz, ali-
quod minus, vt medici narrant. ¶ Ad tertium respon-
det Auerroes secundo de anima. cōmē. 115. ꝙ elementū
nō potest alterari pura alteratione. Sed bene alteratur
alteratione mista generationi. potest tamen alterari de fi
gura in figura, ꝛ in alijs eiusmodi. ¶ Ad quartum dice-
rem elementum imediate posse effici ex alio per caren-
tiam medij formę, non autem per carentiam medij ꝑ-
mutationis. ¶ Ad quintum dicendum ex duobꝰ elemē-
tis effici posse mistum, quod est mediuz quoddam per-
mutationis, non autem mistum quod sit mediuz formę.
¶ Ad sextum dicendum / infinita mista quę sunt media
ꝑmutationis fuisse genita, non tamen mista infinita, nec
quę sunt media permutatiōis, nec media formę, vel (vt
peripatetice loquar) infinita mista in potentia quę sunt
B media permutationis fuerunt genita. non autem infini-
ta actu. ¶ Ad septimum respondet Auerroes secūdo de
anima. cōmento. 115. semper in aere ꝛ aqua esse vapores
ꝛ illos nunc calefieri, nunc frigefieri. ꝛ sic aer nō est cor-
pus simplex. sed mistum imperfectum, quod vno tēpo-
re virtute vaporum fit magis aqueum alio tempore mi
nus. ¶ Tunc ad rationes contra rationem. ¶ Ad pri-
mam dicendum / ꝙ medium est multiplex, vel partici-
patione / vel negatione, ꝛ medium participatiōe duplex.
vel participatione formarum, vel conditionum. forma-
rum quidem, vt rubeuz, nam ꝑticipat albo ꝛ nigro. par-
ticipatione conditionum, vt simia, est eniz mediuz inter
brutum ꝛ hominem, pro quanto in quibusdam imitatur
hominez, in quibusdaz brutuz. Auerroes igitur tenet for
mas elementarias esse re vera substātias. naz in subiecto
non sunt. tamē quantū ad aliquas conditiones sectantur
formas accidentales, ꝛ inde medię dictę sunt. ¶ Ad 2m
C similr. mediuz eniz participatione formarū est eiusdem
generis cuz extremis. aliter nō. ¶ Ad 3m dōz oēm diffe-
rentiā substantialez perfectaz esse specificaz, sed substā-
tialem imperfectā minime. ¶ Ad rationes contra secū-
daz. ¶ Ad primam dicendum / ꝙ qualitatiua dispositio
est essentialis misto, non quidez sub omni gradu, sed sub
certo modo, ꝛ pondere. qualitas ꝟo elementi est sibi es-
sentialis ſm se, ꝛ quodlibet sui, similiter ꝛ argumēta de
materia, ꝛ de loco tolluntur. ¶ Ad quartam dicendum
formam elementi remitti, ad remissionem ambarum si
ambas sibi limitet, vel alterius si alteram. vel propor-
tionis, si sibi limitet proportionez. ¶ Ad quintā dicēdū
ꝙ nec esse successiuum est de ratione motus nec esse mo
mentaneum tollit rationez motus. naz auctio est momē-
D tanea, ꝛ tamen est motus. generatio elementi est successi-
ua gradualiter ꝛ quantitatiue, ꝛ tamen non est motus.
Sed differunt tñ, quia generatio est in subiecto ente in
potentia. motus ꝟo in subiecto ente in actu, ꝛ tu vide co
An elnt a remaneant foialr i misto. q. z. dicillū nostrum de mistura, ꝛ plura alia iuenies. ¶ Se-
cundo quęrunt / vtrum elementa remaneant formaliter
in misto. videtur ꝙ non. per verbuz Aristotelis, duz di-
cit remanere virtutes eoruz. ¶ In oppositūz est Aristo-
teles dum dicit, mistura est vnio eorū, quę alterata sunt.
igitur non corrupta. ꝛ sic manent formaliter. ¶ Ad hāc
quęstionez respondet Auerroes tertio cęli. cōmento. 67.
ꝙ elementa remanent formaliter, hꝫ est ſm suas formas
in materia. tali videlicet modo ꝙ ex formis ipsoruz mi-
stura quędaz resultat, quę est mediuz formę (vt dictum
est) vel equi vel bouis vel alicuius talis. ¶ Sed contra
hanc positionez omnes conueniūt ꝙ sit falsa, ꝛ argumē-
ta īfinita adducanť, vt in libello de mistura scripsimus,

nunc ꝟo tñ quattuor pręcipuas assumemus. Primo, for E
ma elementaria nata est constituere compositum per se
subsistens in genere substantię. igiť si sunt plures formę
elementarię in misto, q̄libet constituet suppositum, ꝛ sic
in omni misto essent plura supposita, vt suppositum aq̄,
suppositum ignis, quorum q̄libet natum est per se sub-
sistere. Secundo / omnez substantiaz corporeaz conseq-
tur sua propria dimēsio, quę est propria passio illius, vt
in libro de substantia orbis. Sed forma elementi quan-
tūcūqz remissa cum materia constituit substantiam cō-
positam. igitur ipsam consequitur sua propria dimēsio,
sed eadem propria dimensio non est pluriuz subiectoꝝ.
igitur in vno subiecto erunt plures dimensiones, vt alia
misti ꝛ alię elementoruz, ꝛ mistio erit cōpositio. Tertio /
mistum generatur ex elemento, ꝛ corrūpitur in illud. igi- F
tur talis est incōpossibilitas inter formaz misti ꝛ formaz
elementi, qualis est inter terminuz a quo generationis, et
terminuz ad quez. igitur forma misti ꝛ forma elemēti in
eodez subiecto non cōpatiūtur secuz. Quarto / si quattuor
elementa vel quattuor formę elementorū essent coextē-
sę in materia, tunc in quolibet pūcto materię essent qua-
tuor formę. igitur penetratio saltez substantiaruz, quę est
impossibilis. Multę rationes fieri possunt, sed hę nunc
satis, quia in libro de mistura diximus. ¶ Pro solutiōe
tamen ad hęc argumenta. Animaduertenduz primo, ꝙ
elementa in misto nec simpliciter manent, nec totaliter,
ꝛ simpliciter corrumpuntur. Manent quidem ſm for-
mas substantiales, sed quia non intēsas ſꝫ remissas, ideo
manent in potentia. corrūpuntur autez actu, quia nō ma
nent ſm compositionez formę cum materia, vnde bene
manet inhęrentia formę ad materiaz. Sed non īforma- G
tio faciens per se vnuz ex materia ꝛ forma, quoniam for
ma misti existens in actu ꝛ non potentialis ad vlteriorē
formaz sola informat materiaz, ꝛ tollit informationes cę
teraruz, sic ꝙ forma misti informat materiaz medianti-
bus formis oīum elementoruz, taz substātialibus, q̄z ac-
cidentalibus, neqz distinguuntur hę formę loco ꝛ subie-
cto, quia omnes coextensę sunt eodem in loco, eademqz
in parte subiecti, neqz dimensiones illaruz sunt diuersę,
sed sicut omnes materię vnaz faciunt materiaz per con-
tinuationez / sic omnes dimensiones inuicez continuanť,
ꝛ redduntur omnes quantę vna dimensione cōmuni ꝓ-
pria formę misti. Ex his sequitur ꝙ forma elementi ali-
ter est in misto, aliter in proprio elemento, sunt enī in mi
sto, vt dispositiones, ꝛ propterea fuit necesse esse sub eē
remisso. Non eniz dispositio debet esse ita intensa in ꝓ-
prio subiecto, vt est in subiecto extraneo. naz in subiecto
proprio est propter se, ꝛ vt constituat speciez. In alieno
ꝟo est, vt disponat. Secūdo sequitur ꝙ eiusmodi dispo-
sitiones in misto non dant nomē, neqz definitionē, neqz H
mistum ipsum denominant denominatione speciei, qa
cuz non informent, non reponunt in specie. ¶ Per hęc
ad argumenta. Ad primuz dicendum / ꝙ forma elemen-
taria nata est constituere indiuiduuz in specie, quādo in-
est materię ſm esse perfectuz, ꝛ gratia sui, ꝛ non vt dispo
sitio ad vlteriorez formaz, sed vt informans, ꝛ sic nō opꝫ
ipsuz mistum esse quattuor supposita, aut in quattuor spe-
ciebus. ¶ Ad secūdum dicenduz omnem substantiam
corporeaz, ꝛ omnez formaz substantialez perficientem
materiaz, ꝛ informantez consequi proprias dimēsionez.
Modo nec ex materia misti ꝛ forma elementi fit suba
composita in specie elementi, nec forma ipsa elemēti in-
format materiaz. Sed disponit tñ ad vlteriorē formaz,
ideo dimensio eius est illa vltimę formę. ¶ Ad tertiuz
dicenduz / ꝙ quando generatur mistuz ex elementis cor-

I rumpuntur omnia elementa, non quidē corruptiōe tol-
lente formas elementorū, aut inhęrentias earū ad ma
terias suas, sed tm̄ tollente informationē ⁊ denoīatiōnē
speciei. nā in ipso misto remanent elementorū formę
⁊ materię, non quidē loco separatę, sed cum inhęrentia
priori, subtracta informatione ⁊ denominatiōe specifica
elementi. nā forma misti aduenit, q̄ sola informat, ⁊ de-
nominat, vnde nulla est pars misti quę sit ignis vł aqua
aer vel terra, sꝫ in qualibet parte misti sint omnes. Pa-
tet igitur ꝙ forma misti ⁊ forma elemēti esse nō possunt
in eodē eodē modo, sed sunt incōpossibiles incōpossi-
bilitate que est inter formas perficientes. ¶ Ad quartū
quidā tenent non esse incōueniens substantiarum pene-
trationē concedere. sed corporꝝ penetratio est impossibi-
lis. Aliter dici pōt ꝙ elementa etsi maneāt in misto ſm
formas tā substātiales q̄ꝫ accidētales, nō tamē ſm ma-
terias coextensas, ⁊ ꝓpterea non est ibidem proprie lo-
K quendo penetratio corporū de p̄dicamento substantię,
cū ex materia ⁊ forma elemēti in misto nihil fiat per se,
sed tm̄ per accidēs aut per ꝯgregationē. Ad hoc autē vt
sit penetratio vel corporū vel formarū, oportet vt vel
corpora vel formę ęqualiter, ⁊ eadē ratione recipiātur
in eodē loco, modo sola forma misti per se recipiẗ in ma
teria vt informans, cęterę vt dispositiones. Multa alia
An mistio sit possi.q. 3ª. tetigi in libro de mistura. Nūc hęc satis. ¶ Tertio q̄rūt
vtrū mistio sit possibilis, ⁊ videtur ꝙ non, q̄a tunc vel
naturalr̄, vel violenter, non naturaliter, q̄a vel leuia nāl-
liter descēderēt, vel grauia nāliter ascenderent, vel am-
bo essent. In contrarium Aristoteles est in textu.
Sēsus.q. ¶ Pro solutione q̄ōnis aiaduerte. Primo ꝙ q̄stio pōt in-
telligi vno modo, vt possibile sequitur ad inesse, ⁊ neces-
se esse, vt in libro de interp̄tatione dicitur solē lucere eē
possibile, q̄a necesse est solē lucere, ⁊ hoiem currere est
L possibile, si de inesse hō currit, ⁊ hoc modo quęstio non
est dubia, q̄a de inesse est aliquod mistū. igitur potest eē
mistio. Alio modo intelligi pōt pro contingenti, quod di-
stinguitur cōtra inesse, ⁊ necessario inesse, qua rōne dici-
mus hoiem currere esse possibile si nō currit, ⁊ sic ꝯtin-
gens ⁊ possibile sumūtur vel pro eo q̄ non est, ⁊ potest
esse, vel pro eo q̄ est, ⁊ pōt nō esse, ⁊ sic iterū dupliciter
intelligi pōt. Uno modo vt sit sensus ꝙ nulla sit mistio,
⁊ quęraẗ vtrū possit esse, ⁊ sic q̄stio nō habet locū, quia
semper fuit mistio, ⁊ semꝑ erit mistio. Alio modo vtrū
ex puris elementis possit de nouo ꝓficisci aliqua mistio,
p̄ª positio. ⁊ sic q̄stio intelligitur. ¶ De q̄ōne sunt duę positiones,
vna est ꝙ ex puris elementis non pōt proficisci aliqua
mistio de nouo, quēadmodū ex pura materia nō ꝓfici
scitur cōpositū, sed quēadmodū ex materia nō pura fit
cōpositū, hoc est ex materia quę ꝑerat cum aliqua forª,
M fit cōpositum corrupta forma priori, sic ex elementis fit
mistū, non ex puris elementis, sed ex elemētis corrupta
mistura priori cū qua erant. Imaginātur enī isti ꝙ si-
cut materia nō datur sine forma, ita nec elemēta sine mi
stura, ⁊ ꝙ sicut ex materia fit compositū corrupta for-
ma priori, sic ex elemētis fit mistū nouū, corrupta prio-
ri mistura. Coloratur autē hęc positio, q̄a vt secūdo huiꝰ
dicetur, tria sunt ex parte materię. vꝫ. prima mā, quę est
subiectū primorꝝ cōtrariorꝝ, ꝑma cōtraria, q̄ sunt mate
ria elementorꝝ, elemēta q̄ sunt mā mistorꝝ, vt igiẗ mate-
ria nūq̄ꝫ est absq̄ꝫ cōtrarijs, ⁊ cōtraria nūq̄ꝫ absq̄ꝫ elemē
tis, ita elementa nūq̄ꝫ absq̄ꝫ mistura eē poterūt, ⁊ vt vnū
compositū fit ex materia corrupta forma priori, sic mi-
stū ex elemētis corrupta priori mistura. Pro hac posi-
tione arguiẗ. Primo oē essentialiter ordinatum in aliud
tāq̄ꝫ in suas perfectiones, nūq̄ꝫ est absq̄ꝫ illo, nisi violen-
ter. sed elementa ordinantur in mistū, vt in ꝓpriā perfe N
ctiones, vt 3º cęli. com. 67. igitur nūq̄ꝫ erūt absq̄ꝫ mistio-
ne. Secūdo partes eēntiales alicuius nūq̄ꝫ eē p̄nt absq̄ꝫ
illo. sed elemēta sunt ꝑtes eēntiales misti. igiẗ nunq̄ꝫ ele
mēta esse poterūt absq̄ꝫ misto. Tertio ꝑfectibile nunq̄ꝫ
eē pōt absq̄ꝫ ꝑfectione sua, sed elemēta sunt ꝑfectibile,
mistura ꝑfectio. igiẗ elemēta nūq̄ꝫ erunt absq̄ꝫ mistura.
Sic igiẗ pꝫ ex elementis ꝓficisci mistū, vt ex mā cōpo-
situm, non tm̄ ex elemētis puris. Alij ⁊ fere oēs tenent ele-
mēta esse pura, ⁊ ex his puris mista ista ꝓficisci, vt enī
corruptio siue dissolutio est ad elemēta pura, sic mistu-
ra est ex elementis puris, nō tamen ipsis remanētibus
in actu, sꝫ refractis ſm qualitates ⁊ formas. ¶ Aiaduer-
te ꝙ possibile, vt scribit Auer. p̄ cęli. com. 124. aut est ex
se hoc est ab intrinseco, aut ab extrinseco. possibile ab in-
trinseco est rōne materię ⁊ subiecti, possibile ab extrīse- O
co est ratione agētis. Mistura itaq̄ꝫ est possibilis ab in-
trinseco, ⁊ ab extrinseco. ab intrinseco quidē, q̄m elemē-
ta sua natura ordinanẗ ad mista veluti materia in suam
formā, vt dicet Ari[les] 2º huius. ⁊ sic mistio est possibilis
ex parte subiecti, ⁊ materię. ab extrinseco vō, q̄a ex par-
te agentis. elemēta enī cū sua natura possint misceri, ali
quod agēs est, quod potest illa miscere. Sed q̄d sit illud
agens ex parte cuius mistura est possibilis ab extrinse-
co, est difficultas. In mistura enī quę imediate fit ex ele
mentis, quidā volunt agens esse elemēta ipsamet virtu
te ꝓportionis siue fractionis. Imaginanẗ enī ꝙ quoties
elementa reducūtur ad vnū locū, tunc agunt ⁊ patiun-
tur, atq̄ꝫ reducta ad fractionē generāt mista. ¶ Sꝫ cō-
tra hoc instant. Primo q̄a elementa ꝓducerent aliquid
nobilius eis, q̄a mistū quātūcūq̄ꝫ minimū semꝑ est ex-
cellentius elemētis. Secūdo quia tunc effectus eēt sine
agente, q̄a in instāti generationis misti elemēta desinunt P
esse. Tertio tūc nulla esset causa, quare magis ab elētis
generareẗ mistū. a. q̄ꝫ mistū. b. q̄a elemēta sunt causę vni-
uersales. Quarto elemēta nō intendunt formā misti, sed
magis sibi sile generare. ¶ Quicq̄d sit de positiōe ipsa.
hęc argumenta nō valent. Primū non, q̄a ab elementis
proficisci potest nobilius virtute cęli. ⁊ vti a causa secun-
da. Secundū minime, q̄a elemēta manēt, vel dato ꝙ de-
sinant, satis est ꝙ primū instās esse misti sit primum nō
eē elementorꝝ. Tertiū nec valet, q̄a elemēta virtute fra
ctionis generāt, mō fractiones sunt diuersarū specierū.
Quartū sꝫ elemēta vt elemēta nō intēdāt formā misti,
vt redacta ad fractionē bene intendūt. ¶ Propterea ar
guo cōtra hāc positionē. Primo q̄a elemēta non virtu-
te ꝓpria veniunt ad locū misture. igiẗ non virtute ꝓpria
generant mista. Secūdo tunc res euenirent de necessita Q
te materię, ⁊ nō de necessitate agētis. cōtra Ari[lem] vbiq̄ꝫ.
Alij dicūt elementa misceri ⁊ mistū efficere virtute semi
nali, ⁊ virtute cęlesti, hoc est ꝓpter cęli aspectū. Sꝫ hęc
positio vera est de misto, q̄ nō fit nouiter ex elemētis,
sed a semine. Quęstio nostra est de mistiōe noua, q̄ ime-
diate fit ex elemētis. iccirco videtur mihi ꝙ imediatum
agens est calor cęlestis multiplicatus in sphęra elemen-
taria vt dicit Auer. 12. meta. cō. 18. quando enī elementa
virtute caloris cęlestis veniūt ad locū misturę etiā vir-
tute eiusdē reducūtur ad minima per actionē ⁊ passionē
eorꝝ mutuā, qua rōne mista ab eis ꝓficiscūtur. Est autē
calor iste varius, prout stellę ipsę varia rōne cū sole mi-
scentur. cū enī cęlestis mistura sit varia, etiā inde va-
rius calor ad nos mittitur, ⁊ inde varia fit hic elemento-
rum agitatio. Hic enī calor generat (vt dicit Auer.) aia-
lia ex putri mā orta, quādo. s. multiplicaẗ ad nos. ¶ Sꝫ
hic accidūt dubitationes. Prima q̄d est forma mistiōis

A ad quã elementa ordinanť. ¶ Ad hãc respõdent qdaꝫ
ꝙ est forma corporis. Imaginanť eniꝫ elemẽta ipsa cor/
rũpi in mistura, τ ex eoꝝ corruptione generari formam
mistionis, quę dicitur corporeitas, τ hanc eandeꝫ nume/
ro profitenť remanere in viuo τ mortuo. de hac re pro/
lixe diximus alibi. Propterea nũc videtur ꝙ forma mi
stionis sit forma specifica rei miste. verbi gratia. equi. illa
eni forma equi est specifica equi, sibiqꝫ propria, τ mistio
nis forma, vt quidẽ educta de potentia materię virtute
misturę dicitur forma mistionis, vt ꝟo p̄hens equo no/
men τ definitioneꝫ dicitur specifica. ¶ Secũda dubita/
tio, quomodo fit mistio? Respondent tenentes formas
elemẽtorũ non remanere in misto, ꝙ miscibilia primo
diuidunť in paruas partes, deinde agũt τ reagunt inuiceꝫ
tãdiu ꝙ oium illarũ particularũ formę subales elemen
tarię corrũpuntur, τ tunc de totali illarũ massa cõposita
educit formaꝫ misti, per cuius eductioneꝫ materię illaꝝ
B redduntur continuę, quę prius erant contiguę, cũ stabãt
sub formis elementarijs. propterea concedũt primo ad
generationeꝫ misti non sufficere partiũ iustapositioneꝫ,
sed continuationeꝫ. concedunt secundo ꝙ non fit diuisio
miscibiliũ in infinituꝫ, sed stabit ad partes minimas. cõ/
cedunt tertio ꝙ ois mistio est generatio, non autẽ econ/
tra. naꝫ mistio est corruptio multorũ τ generatio vnius
continentis omnia illa virtute τ potentia, non autẽ sem/
per generatio est hoc. quia multotiẽs aliquid generať, τ
non corrũpuntur miscibilia illo modo. Sed hęc positio
est confutata iaꝫ in libro nostro de mistione, τ in isto li/
bro. τ secũdo huius. textu com̃. 45. mouet Aristoteles q̃/
stioneꝫ hanc, τ soluit eaꝫ textu cõmenti. 46. τ. 47. τ ide,
τ vult ꝙ miscibilia nec totaliter corrũpunť in misto, nec
totaliter remanẽt, sed corrũpũtur ſm excellentias, τ re/
manẽt ſm refactiones, τ tu lege locũ illũ. Ideo dicẽdum
aliter ſm Aristo. τ Auer. ꝙ cũ elemẽta ꝯueniũt ad mistu
C rę locũ, diuidunť ad minima, donec iustaponanť, tũc tã/
diu agũt τ patiunť, quousqꝫ in cuiuslꝫ elemẽti mã indu
cunť per gñationẽ formę alioꝝ elemẽtoꝝ priori forᵃ nõ
corrupta. ad quaꝝ formaꝝ gñationeꝫ sequiť cõtinuatio
materię elñtoꝝ oium, τ nõ extensio, nec penetratio. Sic
igiť minima ignis tãdiu agũt in minima aquę τ eꝫ, ꝙ in
materijs vtrorũqꝫ formę iducunť priorib⁹ nõ corrupt, τ
sic facto, forma misti educiť de poᵃ materię illis p̄indu/
ctis. Ex hoc p̄mo sequiť ꝙ nõ semꝑ mistũ imediate ꝑfi/
ciſciť ab elemẽtis tãq̃ ex termio e quo, vt quãdo ex ani
mali cadauer, vel ex semine aial generať, tũc eni ex mi/
sto mistũ fit tãq̃ ex termino a quo, nõ aũt ex elñtis. iter/
duꝫ ꝟo imediate mistũ aliqđ fit ab elñtis facta in mini/
mis iustapositis gñatione formę priorib⁹ nõ corruptis,
D vt qñ rana fit in media regione aeris. Secũdo sequiť ꝙ
formę priores lꝫ nõ corrũpanť simpl'r desinũt iformare
materias ac specificare, τ icipiũt disponere ꝑ forma mi/
sti, ecõtra aũt qñ mistũ corrũpiť, formę illę desinũt dis/
ponere ad tertiũ, τ iformare ac specificare icipiũt. semꝑ
tñ remanent ſm inhęrentiã. Tertio sequiť interdum ex
vno elemẽto mistũ initiari. ex quatuor tñ semper cõsta/
re, vt si virtute cęli in aere generenť tria elemẽta, vt da/
to ꝙ in media regione aeris nõ sit neqꝫ aqua neqꝫ terra
ex solo aere nõ cõcurrente a p̄ncipio altero elñto posset
mistuꝫ generari, qñ cęlũ ex vna parte illius aeris possꝫ
gñare ignẽ. ex alia parte aquã. τ ex alia pte terrã. qb⁹ iui
ceꝫ iustapositis poterũt inuicẽ per alterationẽ misceri τ
ex eis mistũ generari, τ sic initiatiue mistura vno ab ele/
mẽto inciperet, dispositiue ꝟo a quatuor. ¶ Tertia du/
bitatio est cuꝫ elementa ad minima diuidantur, quid est
diuidens illa? Respondet ꝙ sicut aqua τ vinum se diui/

E dunt suis grauitatibus per motum localem, τ ignis diui
dit ligna per motuꝫ alterationis, ita elementa venientia
ad mistura se diuidunt per alterationeꝫ, ac etiaꝫ per mo
tuꝫ localeꝫ, τ sic ipsamet elementa se diuidunt ꝓpter gra
uitates τ leuitates, τ ꝓpter q̃litates actiuas τ passiuas.
¶ Responsio hęc deficit nisi suppleatur. semper eni sese di/
uiderent τ semper ad minima, ꝓpterea dicenduꝫ ꝙ di/
uidens est generans, sed mediantibus qualitatib⁹ moti/
uis τ alteratiuis. Ex hoc patet cur elemẽta magis in vna
parte q̃ alia diuidũtur. hoc quideꝫ eniꝫ est ex parte agẽ/
tis siue generantis, qa generans nõ ęqualiter applicatur
ipsis, ideo ibi diuidit, vbi melius applicať, ex parte etiã
passi, quia ipsum passum diuisibile non est vniformę in
resistentia, potest etiaꝫ esse ex parte cęli, τ constellatiõis.
F ¶ Quarta dubitatio est, vtruꝫ ex mistis possit mistum
effici. Respondent quidaꝫ ꝙ sic, propter contrarietateꝫ
quã habent mista inuiceꝫ, vt in metallis constat, τ liquo/
ribus, quę inuiceꝫ miscentur. ¶ Sed ꝯtra obijciũt. Pri/
mo, elementa non inuiceꝫ miscentur pro generatione ele
menti. igitur nec mista pro generatione misti. Secundo,
vnuꝫ elementuꝫ non est in potentia reuersionis in alte/
ro elemento. igitur nec vnuꝫ mistuꝫ in altero. Tertio, nõ
potest forma vnius elementi esse dispositio ad formam
alterius elemẽti. igitur nec forma vnius misti ad formã
alterius. Ego ꝟo dico mistum mistura prima non effici,
nisi ab elementis, quoniam ex eis primo constat, τ in illa
vltimo resoluitur. mistura quodaꝫ modo secunda mistũ
potest ex misto componi, vt animal ex membris cõpo/
sitione secunda. Sed ex prima materia τ prima forma
G compositione prima. τ sic argumenta nulla sunt, omnia
enim concludunt non effici mista ex mistis compositio/
ne prima, sed bene compositione secunda effici possunt,
τ per ideꝫ patet mistuꝫ non posse misceri elemento, nisi
mistura secunda τ quasi iustapositione quadaꝫ, mistura
ꝟo prima minime. ¶ Quinta dubitatio, vtrũ mistio sit
naturalis. Respondent quidaꝫ ꝙ est naturalis naturali/
tate cõmuni, non autem naturalitate propria, veluti natu
ralitate cõmuni graue ascenderet ad implenduꝫ vacuũ,
non autẽ naturalitate propria. Mouentur autem quia
nulla species naturaliter ſm se ordinatur in altera, mo/
do elementa sunt species τ perfectę. igitur in nullaꝫ aliã
ordinãtur. Mihi videtur ꝙ sit naturalis naturalitate ꝓ/
pria ex parte miscibiliuꝫ, quia elementa ipsa naturaliter
ordinantur in mista veluti materia in composita. Secũ/
do, naturalitate cõmuni ex ordine naturę vniuersalis, q̃
est constitutio vniuersi. Tertio, ex parte agentis, qđ sua
natura miscet elementa ad generationem tertij. ¶ Tũc
ad argumentuꝫ patet ꝙ mistio est naturalis, nec incon/
H uenit grauia ascendere, vel leuia descẽdere propter mo/
tum naturę vniuersalis, vel forte ꝙ vniuersale agens ge
nerabit grauia τ leuia ex vno elemẽto, vt diximus. Hęc
de mistura. Multa alia diximus in libro nostro de mi/
stura, quę debent conferri cuꝫ his, τ restabit totius posi/
tionis Aristotelis veritas, etiaꝫ aliqua addemus in scđo
huius. circa expositionẽ Aristotelis, quę erunt vtilia his
omnibus. Hęc de primo libro.
¶ Epilogat (τ inquit) manifestuꝫ est igitur ex his, quę di/ Recognes
cta sunt, τ ꝙ sit mistio, hoc est in subsistentia rerũ, τ nõ
(vt quidaꝫ putant) apparens solũ modo, τ non existẽs,
τ quid est, vt postea dicet, τ quare est, ꝓpterea ꝙ cõmu/
nis materia subiecta sit, his quę miscẽtur, τ sint ęque fa/
ctiua, τ passiua abinuiceꝫ, τ quę entiũ miscibilia, ꝙ neqꝫ
solida, neqꝫ omnia humida, sed quatenus sunt bene ter/
minabilia τ diuisibilia, non existentia glutinosa, neqꝫ di/
labantia in diuisione, τ quomodo fiat. Hęc enim. s. mista

I non necesse est, vt corrupta sint, neq̃ vt sint simpliciter
eadē, quoniã mistio non est corruptio. permanent enĩ
vtraq̃ potentia quidẽ, quę quidẽ erant, anteq̃ misce-
rentur, actu ꝟo nequaq̃. Amplius patet quid nõ est mi-
stio, nã neq̃ necessariũ est mistionẽ esse cõpositionẽ,
neq̃ ad sensũ, sicut cogunt̃ dicere, qui dixerunt mistio-
nẽ esse q̃libet particulã secus q̃libet. Sed hoc est q̃-
re miscibile quidẽ est, quando bene determinabile exi
stens passiuũ ⁊ factiuũ fuerit, ⁊ tali miscibili aptũ mi-
sceri, dico tali miscibili, quia ad homonymũ, hoc est ad
vniuocũ, ⁊ sibi simile in genere. Sumpsit enim homo-
nymum pro vniuoco (vt dicit Philoponus.) mistio ꝟo
est miscibilium alteratorum vnio, hoc est vnio per al-
terationẽ, quando enĩ quę miscentur, alterata fuerint;
K ita vt vnũ quoddã totũ homęomerũ ex eis fiat, tũc
vnita sunt, ⁊ mista. vnde Philoponus definiens mistio-
nẽ inquit, mistio est vnitio miscibiliũ quę alterata sunt
ſm qualitatẽ, quę sunt factiua ⁊ passiua, neutro quidẽ
ſm actũ manente eodẽ, potentia ꝟo vtrisq̃. ¶ Circa
finẽ huius in cõmentarijs quęritur primo, si formę ele-
mentarię intendi ac remitti possint. Ubi animaduerte,
ꝙ positio Auerro. est difficilis, ⁊ ideo iocunda, nam (vt
Plato inquit) difficiliora iocundiora sunt. Est enim pro-
babilis, nam argumenta quę sunt cõtra ipsã nõ demõ-
strant, vt in nostris libellis q̃plurimis patet. Est tamen
verũ ꝙ nullus ante me ausus est ipsam defendere, oẽs
L enim tanq̃ falsam, ⁊ contra Aristotelis mentẽ dereliquẽ-
runt, putantes ipsã esse Auerrois inuentũ, atq̃ cõmen
tũ. In hac autẽ ętate assero positionẽ huiusmodi eẽ,
vt dixi, probabilẽ, habere tamen difficultates, q̃ semꝑ
in dies accrescent, ⁊ propterea si quis vult tenere oppo
sitũ, solũ respondeat ad argumentũ vnũ Auer. quo
argumentat̃ ꝙ tunc forma substantialis elemẽtaria pos
set stare sine omni gradu suę proprię qualitatis, vt ignis
sine omni gradu caliditatis. Nã nullam aliã habebit
difficultatẽ. Ideo dicendum ꝙ proprium est duplex,
quoddã concomitatiuũ, quod quidem Phi dixerunt
fluere ex principijs speciei. Alterũ dispositiuũ, per qd
forma inducitur in materia, per cuiusq̃ certã latitudi-
nẽ conseruatur in materia. Tunc dico ꝙ qualitates pri
mę non sunt proprię elementis prima ratione, quoniam
non fluunt ex principijs specierũ eorũ, sed secunda ra
M tione. Non enĩ potest forma ignis fieri in materia nisi
pręcalefacta, ⁊ exiccata, nec conseruari, nisi stantibus ca
liditate ⁊ siccitate in materia sub certis mẽsuris. Ad for
mam ergo dicendũ ꝙ quando propriũ primo modo
intenderetur ac remitteretur forma, cuius est, oportet vt
intendatur ac remittatur, quoniã propriũ est ſm se ⁊
quodlibet sui essentiale ipsi formę, ⁊ de hoc proprio ar-
gumentũ Auerrois valet. At qualitates sunt ꝓprię ele-
mentis non hac ratione, sed secũdo modo, ideo possunt

An for^e elementorũ intensibiles,

N intendi ac remitti forma nec intensa, nec remissa, vt pa-
tet de formis mistorũ, quarũ dispositiones intendunt̃
ac remittuntur, ipsę ꝟo perfectę sunt. Quare facile po-
sitio opposita defendi potest. ¶ Ulterius in cõmenta-
rijs quęritur an in misto maneant substantiales formę
elementorũ. Animaduerte ꝙ positio Auerrois lʒ sit ꝓ-
babilis, vt nos in q̃plurimis locis demonstrauimus, ta-
men satis bene positio opposita teneri potest. Possum⁹
enĩ dicere, ꝙ forma mistiõis, ꝟbi gratia anima bouis,
est virtualiter quęlibet forma elementaria, simplex ta-
men, virtute multiplex, cõplexio quoq̃ bouis, est qua-
litas simplex formaliter, virtute ꝟo omnis elementaria
qualitas, vnde sicut sanguis apud Aristotelẽ est oĩs hu
O mor, ⁊ anima omnis forma, sic complexio oĩs qualitas,
nã est complexio instrumentũ animę adęquatũ ⁊ sic
est instrumẽtaliter multiplex, sicut ⁊ anima est vna for-
ma virtute multiplex. Contra hanc positionem non in-
uenitur argumentum vrgens, quoniã non valet, ꝙ da-
ta hac positione, tunc complexio esset qualitas simplex,
nam concedo ꝙ est qualitas simplex formaliter, cum
sit vna forma qualitatiua, vt ꝟo instrumentum animę,
quę est forma mistionis, est virtute multiplex, potẽs ca
lefacere, ⁊ humectare, ⁊ exiccare. Sed dubium est anti-
quum, ꝙ tunc hęc complexio in omnibus mistis esset
ęqualis. s. aut ęque calida, aut ęque frigida, aut id gen⁹,
P aut ęqualiter omnia hęc. Amplius omnes homines es-
sent eiusdem complexionis specificę ⁊ gradualiter, q̃m
in omnibus esset qualitas simplex. Amplius mistio eẽt
corruptio elementorum, vel miscibiliũ, ⁊ generatio for
mę misti, corruptio etiam qualitatum miscibiliũ, ⁊ ge-
neratio complexionis, quę videntur contra Aristotelẽ
⁊ Philoponum ⁊ Alexandrum. Sed hęc non cogũt, pri
mum quidem non, quoniam lʒ in omnibus sit formali-
ter ęqualis, non tamen virtualiter ęqualis, quoniam in
alijs est virtualiter magis humida, in alijs magis sicca,
in alijs est tẽperatior. Scdm minime, quoniam non est
in omnibus virtualiter eadem, vt dictum est. Tertium
concedo ꝙ mistio est corruptio multorum ⁊ generatio
Q vnius virtualiter ꝯtinẽtis omnia illa corrupta. Ex cor-
ruptione enim formarum elementorum vel miscibiliũ
generatur forma misti, ex corruptione ꝟo qualitatũ mi
scibiliũ generatur complexio, nec contra hoc sunt ver-
ba Aristotelis. pro hac parte est illud argumentum ꝙ si
miscibilium formę remanerent in misto, tunc cũ mistio
fieret ex mistis, multę formę mistorum nec intensę nec
remissę manerent in eadẽ materia, veluti in electuario
fieret. Quod cum sit absurdũ, dicere oportet oĩa misci-
bilia corrũpi, ⁊ mistũ gñari. Uerũ de his in 2°.

An i misto subales elementorũ formę maneant.

¶ Finis Primi Libri Aristotelis, de generatione ⁊ cor-
ruptione.

A

¶ Tralatio vetus Secundi de generatione & corruptione Aristotelis ex græco recognita, ad. R. P. D. Guillermum Briconetuz Episcopum Meldensem.

Text. anti. primi comẽ.

De mistione igitur/& tactu/& de ipso facere & pati, dictũ est quo modo inexistunt reb⁹ transmutatis secundum naturam. Amplius autem de generatiõe & corruptione simplici, quo modo & cuius est/& propter quaz causam. Similiter autez & de alteratione/dictuz est quid alterabile, & quaz habet differentiaz eorum vnũquodqz. Reliquum autem est, considerare circa vocata elementa corporum.

B

a'iter vtriq3 ipsorum adinuicem

de vocatis elementis.

¶ Eiusdez Aristotelis de generatione & corruptione Liber Secundus/interprete & expositore Augustino Nipho.

Dilucida: te.c.eiusdẽ.

De mistura quidez igitur & tactu deqz agere & pati, quo mõ his, quę per naturam transmutanť. insint, dictum est, itemqz de generatione & corruptiõe simplicibus, quo modo & qua ratione sint, etiam quã ob causam. similiter aũt dictum est, & qd est alterabile in alteratiõe, & quã habeat differentiam ab eorum vnoquoqz. Cęterum autem de his quę corporum elementa nuncupantur, transigendum est.

C

Cõmẽta⁹ primũ.

Epilogat omnia quę in libro p̊ perscrutatus est, & q̃ nunc dicturus est, pponit. Sz circa intẽtionẽ huius scdi dubitabis. nã de q̃tuor elemẽtis tractat Liber de cęlo. igiť de his nõ est agẽdũ mõ. aliter Ari^{les} hic eẽt superfluus. Rñdet Auer. 3. cęli. cõmen. p̊. q᷑ de quatuor elñtis consideratur in libro cęli. & in libro de generatione. aliter tamẽ atqz aliter. in libro cęli eniz consideratur vt partes mũdi, & vt spẽs subti illius libri. at in libro de generatione cõsideratur, vt partes misti generabilis & corruptibilis. atqz vt causę generabiliũ & corruptibiliuz, & sic nõ superflu: t cõsideratio. Vba Aristotelis hic patent.

D

Recognes

Cum Ari^{les} in p̊ libro egit de gñatione atqz corruptiõe in cõi, & de auctiõe/ac alteratione, & de alijs, nũc vult agere speciatim de gñatiõe & corruptiõe. s. elemẽtorum. Et circa hęc p̊mo epilogat oia, q̃ in libro p̊ ptractauit. Scdo pmittit intẽtionẽ ad dicẽda, ibi z° [reliquũ aũt] Epilogãdo autẽ nõ seruat ordinẽ/quẽ obseruauit in p̊ duz de illis seorsuz egit, qm̃ in epilogo nõ est is ordo necessarius, g in narratione est obseruatus, vt 3° rhetoricorum colligiť. vñ dicit. De mistione igiť & tactu, & de ipso facere & pati dcm̃ est quonã mõ isunt reb⁹ nãlib⁹, quę trãsmutabiles sunt secundum nãm. dcm̃ est gdẽ (vt Philoponus ingt) vl'iter, nõ. n. de his egit speciatiz, sed gñatiz. ¶ P. Dcm̃ est de his nõ p se, sed p accñs, q̃tenus nec gñatio, nec corruptio, nec auctio, nec alteratio eẽ possunt sine illis. Dixit etiã quo mõ insunt reb⁹, ga tactus, agere, & pati insunt reb⁹ nãlib⁹ pp qualitates alteratiuas/hoc est primũ eorum, q̃ dixit. Deinde epilogat z^m (& ingt) Amplius aũt dcm̃ est de gñatione, & corruptiõe simplici, quo mõ est, & cui⁹ est, & pp quã cãm est. ¶ Philoponus p gñationẽ simplicẽ itelligit generationẽ entis perfectioris, cuiusmodi est gñatio ignis respectu gñatiõis terrę, ga est ignis gñatio simplex, terrę Vo secundum gd. ¶ Quę expõ mihi nõ placet, appellat. n. hic simplicẽ gñationẽ oẽz gñationẽ, q̃ non est alteratio, aliter epilogus nõ eẽt pfectus, ptermisisset eni gñatiõez substãtię iperfectioris. g p simplicẽ gñationẽ itelligit generationẽ in suba, q̃ cõparatione gñationũ accñtium dĩ simpl'r, veluti suba dĩ ens simpl'r cõparatiõe accñtis. dixit quõ est, ga est p mutationẽ totius in totũ nullo sensibili remanẽte, vt Philoponus aiaduertit, & dixit, cuius est, ga dixit gñationẽ eẽ entis in po^a. qd Vbuz in Philoponi gręco codice non legiť. Dixit & pp quã cãm, ga pp mãm, q̃ est cõis cũ oiuz eorum q̃ gñant, & corrũpunť, q̃. n. sunt sine mã, gñabilia nõ sunt, & sic itellexit Philopon⁹, hoc est secundum eorum, q̃ dicta sũt in lib. p̊. Epilogat 3^m (& ingt) Sil'r aũt & de alteratiõe dcm̃ est lib. p̊ gd alterabile sit, qm̃ dcm̃ est alterabile eẽ corpus sensibile affectũ q̃litatibus passibilib⁹, & quã hz diĩaz, h est, & dcm̃ est eorum vnũqdqz, q̃ alteranť quã diĩaz hz, h est quã q̃litatẽ passibilẽ. Appellat eni qualitatẽ passibilẽ diĩam, q̃ten⁹ corpora gñabilia talib⁹ q̃litatib⁹ differũt, vt dicit Alexan. Philoponus Vo aliter legit lrãz ga aliter Vba Ari^{lis} habebat. dicit eni eẽ dcm̃ de alteratione gd alterabile est, qd est subtũ alterationis, & quã diĩam hz vtrũqz ipsorum alterabiliũ adinuicẽ, ga dcm̃ est, q᷑ alterũ sit actiuum, & alterũ passiuũ. Hęc de epilogo. Deide pmittit intẽtiõez quasi pęmiũ, & dicit, reliquũ est cõsiderare in h z° libro supple tu (vt Philoponus suppleuit) de gñatiõe & corruptiõe circa vocata elñta, q̃ sunt de numero corporum, g intẽtio est agere de gñatiõe, & corruptiõe elñtorum corporaliũ, qd dicit (vt Philoponus notat) ad diĩaz elñtoruz nõ corporaliũ, q̃ sunt mã, & for⁹. Uel Vba legant h pacto, reliquũ aũt est ɔsiderare de elñtis vocatis, quę sunt corpora, q̃ vocanť elñta, nõ sunt aũt, ga vera elñta sunt mã, & for⁹. Uerbũ eni circa gręce est περὶ, quod exponi põt pro de/veluti circa apud nos quãdoqz accipiť pro de. ergo itẽtio erit agere de corporeis elñtis. s. quo ad generationẽ & corruptionẽ eorum, & in idẽ venit. h de itẽtiõe,

E

Quę Philoponus.

Refutatio.

F

G

¶ Generatio enim & corruptio, omnibus natura consistentibus substantijs, non sine sensibilibus corporibus inest.

Tex. anti. com. z.

¶ Generatio quidem enim & corruptio substantijs omnibus per naturam subsistentib⁹ non insunt sine sensilibus corporibus.

Dilucida: te.c.eiusdẽ.

H

¶ Qr ɔsideratio de elñtis sit transigẽda, declarat & syll's est. de causis gñationis & corruptiõis est ɔsiderandũ. ponit minorez. d. Gñatio quidẽ eni & corruptio substantijs oib⁹ per nãm subsistentib⁹ nõ insunt sine sensilib⁹ corporibus, h est absqz elñtis. conclusio erit q᷑ de elemẽtis est agenduz. Et in h appet differentia inter elñta cõsiderata hic. & in libro cęli. nã in libro cęli cõsideranť vt effect⁹ cęli. hic aũt ɔsiderantur vt causę, vt dixit Auerroes.

Com. z.

¶ Nos in cõmentarijs imitati expõnẽ Diui Thomę diximus Ari^{lem} hic assignare cãm q᷑ de elñtis sit agẽduz, Philoponus Vo, si q̃ dixit, recte intellexi, velle videť q᷑ Ari^{les} postq̃ pmisit intẽtionẽ, hic psequať, iuxta cui⁹ expositionẽ opz legere/Vbũ eni qd gręce est ταρ latine q̃si sit executionis nota. Ari^{les} g secundum Philoponuz exequẽ

Recognes

I do, sumit hāc suppōnez quasi ex his, quę in p̄ dicta sūt, perspicuā. vz. q̄ gn̄atio τ corruptio insint substantijs oibus, q̄ per nām ɔsistūt nō sine elntis, q̄ sunt corpa sensibilia. nec aliter probat illā, sed solū ex his, q̄ dicta sunt p̄ bus, vult illā eē pbatā. Sed dices, cur Arīles non dixit, oē qd̄ gn̄atur, τ corrūpit eē sensibile corpus, sʒ dixit nō eē absqʒ sensibilib⁹ corporibus. Philoponus assignare vi causas, pmā qdē qa aliq dixerūt cęlestia corpora generari τ corrūpi, q̄ nō sunt corpa sensibilia, quū non sint mista, non tn̄ sunt sine sensibilib⁹ corporib⁹, q̄ expō non placet, qa q ponit cęlestia corpora gn̄ari, asserit ipsa nō eē simplicia, sed mista, vt dixit Empedo. Melius autē exponit τ dat 2am cām, q̄ Aristoles hoc dixit pp virtutes nāles, q̄ gn̄ant τ corrūpunt in corporib⁹ nālib⁹, q̄ virtutes nō sunt sensibilia corpa, veruʒ nō sunt sine sensibili-
K bus corporib⁹, cū sint collocatę in ipsis sensibilib⁹ corporib⁹, vt in subto, nā tactiles q̄litates, cū gn̄antur, nō pn̄t gn̄ari, aut corrūpi sine sensibilib⁹ corporib⁹. ¶ Sed in

Ɔdictio i dictis Arīlis h̄ tollitur.

dictis Arīlis est ɔdictio, qa 7° physi. voluit Arīles potentias τ vitas nō gn̄ari vel corrūpi, sed solū corpa, hic asserit virtutes ac potētias gn̄ari. R̄ndet Philopon⁹, q̄ in libro physicoꝝ Arīles locutus est de gn̄atione simplr, q̄ gn̄atione virtutes τ corpoꝝ po^e minime gn̄ant. Hic ṽo ampliat ṽbuʒ gn̄atio, ēt ad gn̄ationē ſm qd. accepit eni gn̄ationē cōiter dictā ad oēm gn̄ationē tā corpoꝝ q̄ potentiarū corporaliuʒ. ¶ Ergo suppō est, q̄ gn̄atio insit rebus nālibus oib⁹ nō sine corporibus sensibilibus.

Suppō.

Tex. anti. com. 3.

¶ Hoꝝ aūt subiectā mām, hi quidē inquiunt esse vnā, puta aerē ponētes / aut ignē / aut aliqd mediū hoꝝ τ corpus existēs / τ separabi-
L le. Hi aūt plures ſm numeꝝ vna, nā hi qdeʒ ignē τ terrā. hi aūt τ hęc, τ aereʒ tertium. hi autem τ hęc, τ aquā / quartuʒ, vt Empedocles, ex quibus congregatis τ segregatis aut alteratis, contingere generationem τ corruptionem rebus.

aliter hi aūt τ aquā hoꝝ quartuʒ

Dilucida: te. c. eiusdē.

¶ Mām igit his subiectā, alij vnā qdeʒ esse narrāt. veluti aerē aut ignē, aut hoꝝ mediuʒ aliqd, qd τ seorsuʒ existit, pfitētes. Alij ṽo numero plura vno, sed hi qdē ignē atqʒ terraʒ. Alij τ hęc atqʒ aerē tertium. Alij auteʒ τ hoꝝ aquaʒ quartum / quēadmodū Empe-
M docles. Ex quibus segregatione τ cōgregatione atqʒ alteratione in rebus ipsis generationem τ corruptionem euenire ait.

Cōmen. 3. ¶ Hic dē ꝓposito prosequit, τ lʒ de, gręce vtplurimum aduersatiua sit. hic tn̄ executionis nota est, τ de mā ipsa narrat positiones dici solitas. τ verba patent.

Recognes ¶ Imitati expōnē Diui Thomę in cōmētarijs diximus Arīlem de intētiōe pmissa nūc exeq. Scdm ṽo Philoponuʒ, cū pmisit suppōnē, ostendit q̄ nec elnta oia sit, nec aliqd vnū coꝝ, est subtū pmū coꝝ, q̄ gn̄ant, τ corrūpuntur, sed q̄ gn̄ationis, τ corruptionis pmū subtū est pma mā. In ostēdendo ṽo, q̄ nec oia, nec plura, nec vnū elemētoꝝ est gn̄atiōis, τ corruptionis pmū subtū, p̄ narrat opiniōes veteꝝ, τ dicit. Hoꝝ aūt. s. corpoꝝ gn̄abiliuʒ et corruptibiliū subtā mām / hi qdē dicūt eē vnaʒ, q subdiuisi sunt, nā alij dixerūt oiuʒ cōem māʒ eē aerē, vt Diogenes apollinates, τ Anaximenes. Alij ignē, vt Heraclitus ephesius, τ Hipparc⁹. Alij aquā, vt suppleuit Philoponus, quēadmodū Thales, τ Hippon. Alij autē (vt Anaximāder) posuit aliquod mediū hoꝝ, qd qdeʒ est τ corpus, τ sepabile ab his elntis. nec exposuit, quoruʒ sit mediū an aq̄ τ terrę, an aeris τ ignis, an oiuʒ / qa in libro physicoꝝ dcm̄ est, τ p corpus separabile itellexit nāle, τ nō mathematicū, vt recte Philoponus inqt. Hę sūt opiniones coꝝ, q mām subtā dixerūt eē vnā. Deide narrat coꝝ opiniones / q mām subtā fecerunt plures, τ dicit, hi aūt dixerūt mām ſm nūerū eē plures vna, nā hi qdem ignē τ terrā, vt Parmenides mām cōeʒ fecerūt. Hi aūt τ hęc duo / τ aerē tertium cōeʒ oiuʒ māʒ dixerūt vt Ionchius Tragicus. Alij τ hęc τ aquā quartū oiuʒ cōeʒ materiā assignauerūt, vt Empedocles, q dixit reb⁹ nālibus ɔtingere gn̄ationē τ corruptionē, gn̄ationē qdē ɔgregatis, corruptionē ṽo segregatis, aut alteratis, vt p̄ hui⁹ dictū est. Aiaduersione dignū q̄ lʒ hē opiones differāt, vt perspicuū est, oēs tn̄ in hoc cōueniūt, q̄ cōmunis materia sit corpus existens in actu, tam si vnuʒ, q̄ si plura sit vt perspicuum est.

N

O

¶ Quę igit prima principia τ elnta bn̄ hʒ dicere / sit cōprobabile, ex qb⁹ trāsmutatis aut ſʒ cōgregationē τ segregationeʒ / aut ſm aliam trāsmutationē ɔtingit gn̄ationeʒ eē τ corruptionē. Sʒ faciētes qdē vnā mām extra p̄dicta, hāc aūt sepabilē τ corporeā, peccāt. Impossibile eni est, sine ɔrietate eē corp⁹ h̄ sensibile existēs, aut eni leue / aut graue / aut calidūʒ / aut frigidum necesse est esse infinitū hoc, qd quidam dicunt esse principium.

Text⁹ anti. com. 4.

¶ Erit qdē igit cōprobabile dicere prima se habere vt principia τ elnta, ex qbus siue cōgregatiōe τ disgregatiōe, siue alia mutatiōe trāsmutatis, gn̄atio τ corruptio sint. Sed facientes mām vnā extra dicta, τ hāc corporeā separatā, aberrant. Nā absqʒ cōtrarietate tale corpus sensibile existere nō potest, qa aut leue erit, aut graue, aut frigidum, aut calidūʒ infinitū illd qd qdā principiū eē aiunt.

Dilucida: te. c. eiusdē.
P

Com. 4. ¶ Ut autē dcm̄ est positiones oēs de mā reducuntur in duas, qa vel oiuʒ rerū mā est vna. vel plura. Nūc ostendit quātū ad qd bn̄ dixerūt dicētes elnta esse rerū māʒ, τ quātū ad qd errāt dicentes oiuʒ mām eē vnā, τ separataʒ. Dicētes qdeʒ igit plura, hoc tn̄ bn̄ aiunt q̄ congregatione gn̄ant τ disgregatiōe corrūpunt res ipsas. Dicētes ṽo mām vnā τ sepatā hoc errāt q̄ ponūt eā corpus sensibile τ separatū. Naʒ ipossibile est eē corpus sensibile τ absqʒ ɔrietate, vt nō leue neqʒ graue neqʒ calidum, aut id genus. ṽba patēt. ¶ Aiaduerte q̄ illud p̄nm materiale qd volunt eē mām, posuerūt corpus apeiron h̄ est infinituʒ, non quideʒ per totius occupationem, sed p abstractionē a sensilib⁹ differentijs, τ ꝓpterea apeiron hoc est nō determinatū certa data forma eē volunt.
Q

Recognes ¶ Cū narrauit duas opiones alterā coꝝ, q plura, alteraʒ coꝝ, qui vnū māle p̄nm oiuʒ posuerūt. Nūc vult disputare has pōnes, τ p̄ ostēdit qd ponētes mālia p̄n° plura bene, τ qd male dixerūt. Et in cōmentarijs ṽba sunt exposita vno mō. At ſm Philoponum aliter exponūtur. vult eni ponētes plura mālia pncipia, hoc bn̄ dixisse, q̄ corpora p̄⁹ sint pncipia, τ elnta. Ideo legit ṽba hoc pacto, Quę igit corpora pma, ex qb⁹ trāsmutatis aut ſm cō-

A gregationē, et ſegregationē, aut ſm aliā trāſmutationes, ɔtingit gñationē eſſe, et corruptionē eſſe pncipia et elēta rerū, q̄ fiunt, bñ ſe habeat dicere ſit cōprobabile. ḡ pma corpora ex qb⁹ alia fiūt, vocare pn et elēta rōnabile ē.

Tacuit aūt qd male dixerūt, qa (vt Philoponus inqt) tāq̄ ɔſequēs manifeſtū omiſit, et eſt p̄ illa corpa ſubijci gñationi, et corruptioni rerū. Hec eni tāq̄ apte falſuʒ omiſit. ḡ q illa p̄, ex qbus cetera fiūt, ſint dicēda pn et elēta, bene dixerūt, ſed q illa p̄ ſubijciant, vt mā, gñationi, et corruptioni, h male dixerūt, hec Philoponus de poſitiōe eoꝝ, q poſuerūt mālia pn plura. Deīde redarguit Anaximādrū q poſuit vnū māle pncipiū corpus in actu, ſed aliud, et ſeparatū ab elētis. et argumētat ſic ſm Philoponū, tale corpus mediū eſt ſenſibile. ḡ non pōt

B exiſtere ſine ɔrietate. ḡ opʒ, vt ſit aut leue/aut graue, aut frigidū/aut calidū, illud tale corpus qd ipſi appellāt iſſinitū. Quare opʒ dicere ipſuʒ eē elētuʒ. h vltimū ɔñs (vt Philoponus inqt) tacuit Ari, qa facile pōt ſubaudiri. Quo ad verba attinet, Ari dixit [hāc aūt ſepabilēʒ et corporeā] qa (vt Philoponus inqt) ſi poſuiſſent vnam materiaʒ ſeparataʒ a corporibus incorporeaʒ et iformē, bene dixiſſent, qa hec eſt poſitio Ariſtotelis.

Tex. anti. com. 5. ¶ Ut aūt in Timeo ſcriptū eſt, nullā hʒ determinationē. Nō eniʒ dixit manifeſte, pandecches ſi ſepat ab elemētis. Nec vtit ad vlluʒ/ dicēs eē ſubtū aliqd vocatis elētis/prius. vt aurū, operib⁹ aureis. Certe et hoc nō bñ dī/ hoc mō dcm̄. Sʒ quoꝝ qdē alteratio eſt/ita

C eſt, quoꝝ autē/gñatio et corruptio/impoſſibile illud enūtiari ex quo gñatū eſt. Sed tñ inqt, lōge veriſſimū eſſe/aurū dicere vnūquodqʒ eſſe ſed elemētis exiſtētibus ſolidis, vſqʒ ad planities facit diſſolōnē. Impoſſe autē eſt, materiam primam/planities eſſe.

Dilucida: te. c. eiuſdē. ¶ Sed vt in Timeo ſcribit res hec nullā hʒ determinationē. nō eni apte dixit an omnicapax ab his q̄ elēta vocant, ſeparet, verū non recte vtit aſſerēs ſubtuʒ illud eē prius his q̄ vocant elēta veluti aurū aureis opib⁹. hoc eni rōne iſta explicatū non bñ dī, niſi eorum quoꝝ alteratio eſt, ita ſit. Sʒ de illis quoruʒ

D gñatio et corruptio ſunt, quibus mediantib⁹ res fiunt, impoſſibile eſt enūtiari. Cum ipſe aſſerat longe verius aurum dici eſſe q̄ vnūquodqʒ. Facit tamen elementorum corporeoꝝ reſolutionem vſqʒ in ſupficiē. Impoſſibile autem mām primā planitiē eſſe.

Com. 5. ¶ Nūc breuib⁹ qd Plato in Timeo dicat, apponit (et inquit) Sʒ vt in Timeo ſcribit, res hec. ſupple tu nullā hʒ determinationē. Nō eni apte dixit. an pādecches hoc eſt omnicapax ab his q̄ elēta vocant, ſeparet. Ecce q̄uo de ſepatione materie nihil certum aſſerit Plato in Timeo. ¶ Aīaduerte q pandecches grece venit a pan, et decbome, h eſt oīa capiēs. ppea dici pōt omnicapax. Repbēdit tñ ipſuʒ p̄ de ſimilitudie. Per quā materiā deſcripſit dicēs. veꝝ nō recte vtit aſſerēs ſubtū illud eſſe prius illis que vocant elēta veluti auruʒ eſt prius aureis opib⁹, vt idolis/et anulis/et ceteris q̄ ex auro efficiūt. Et h arguit

E dicens. h eni rōne iſta explicatū non bñ dī niſi reſpectu eoꝝ quoꝝ alteratio eſt, ita ſit. ſed de illis quoꝝ gñatio et corruptio ſunt, qb⁹ mediātib⁹ res ſupple fiūt, ipoſſe eſt illas metaphorā enūtiari. cū etiā ipſe aſſerat lōge veri⁹ auruʒ ſuſcipere nomē entis q̄ vnūqdq qd ex auro fit. Sic igit ſi exēpluʒ illud de auro cōparat ad alterationeʒ recte facit, ſed ex hoc nō hʒ intētū. maxie cuʒ ipſe velit aurū dici verius et actualius ens q̄ ex eo facta, ſic enim notat materiā eſſe ens in actu. Sʒ ſi exēplū illud eſt ad generationē, nullū eſt, et per dicta ſua, et p rōnē tactā, vnum tñ dicit inexcuſabile, q. vʒ. elēta reſoluant ad ſupficieʒ. nā ſic materia erit planities ſiue plana res, qd nō ſtat cū principijs nature. ¶ Animaduerte q textuʒ hūc fideliter trāſtuli. mutaui tñ nōnullas particulas nulli⁹ momēti vt ſenſus grecus expoſtulat, et vt facili⁹ itelligeret.

Recognes F ¶ Textus iſte obſcure legit in cōmētarijs, Philoponus tñ vult, q cū Ari refutaſſet eos, q māle pn vnū ɔſtituerūt, nūc Platonē carpat. et Philoponus vult q Ariſtoteles p carpat Platonē ex eo, qa in Timeo loquens de mā, aſſerit mām eē pn rerū nāliū, nō tñ determīat, vtrū poſſit ſepari a corporeis elētis, q̄ ſūt ignis/aer/aq/ et terra, an nō: vñ inqt. vt aūt in Timeo ſcriptū eſt, illud qd de mā ſupple dicit Plato, nullā hʒ determinationē. Qd exponit, et dicit. Nō eni dixit manifeſte māʒ, quam pādecches appellat, ſi ſeparat ab elētis corporeis. Dico notanter elētis corporeis, qa Plato poſuit elēta mathematica, vt cubos, et ſupficies, q̄ arbitrat et elēta rerum, vt dicemus. Philoponus defendit Platoneʒ, et dicit, q lʒ Plato nō dicat manifeſte/nec eiſdē verbis, qbus Ari vſus eſt, tñ dicit q̄dā ex qb⁹ colligit de mā id, qd Ari de ipſa tradit. Scdo icrepat Platonem ex eo, qa ipſe in mūdi origie aſſerit mām eē ſubtū oīuʒ eoꝝ, q̄ fiunt, et tñ

G loquēs de gñationib⁹ rerū ad nihil eoꝝ, q̄ fiūt, vtit materia, ſed aſſerit oīa, q̄ fiūt, ex ſupficieb⁹ fieri, vñ dicit. nec ad vllū eoꝝ, q̄ fiūt ſupple. vtit ipſa mā, quā in p̄ reruʒ factura poſuit māle oīuʒ rerū pn. et hoc inqt, nec ad vlluʒ eoꝝ q̄ fiunt vtit mā, dicēs mām eē aliqd ſubtuʒ vocatis elētis prius, h eſt in p̄ mūdi origie. d. Dico mām elētis eē ſubtū, vt auꝝ operib⁹ aureis, ad gñationeʒ nullius rei poſtea ea vtit, ſed ſupficieb⁹, et hic eſt ſcds Platonis error. Tertio icrepat Platonē, q ipſe voluerit materiā eē principalē ſubaʒ eoꝝ q̄ fiūt ex ipſa, et ea q̄ fiunt, potius a mā denoiari q̄ a formis. Contra obijcit Ari, q hoc qd Plato dicit, falſuʒ eſt in gñatiōe ſubarū, ſʒ bñ in alterationib⁹. In alteratione eni pncipale eſt mā, et id qd denoiat fieri eſt ſubtū, dicimus eni parietem fieri albū, et nō albedinē fieri. At in gñatione ſube dicimus hominē fieri, et nō mām fieri hoieʒ. vñ dicit. Certe et h non

H bñ dī h mō dcm̄. ſ. qd mā ſit ad ea, q̄ ex ipſa fiūt, vt auruʒ ad opera aurea. Sʒ quoꝝ qdem alteratio eſt, ita eſt de auro/ad ſua opa, quoꝝ autē gñatio et corruptio ſunt, impoſſe eſt illud qd fit, enuntiari ac denoiari ab eo, ex q̄ gñatuʒ eſt. Sʒ tñ Plato inqt longe veriſſimū eē dicere aurū eſſe vnūqdqʒ eoꝝ, q̄ ex ipo fiūt, nō tā in alteratione, q̄ in gñatione ſubali, et in h errauit. Ultimo icrepat Platonē, q elēta corporea reſoluerit ad ſupficies tāq̄ ad ppriā materiā. et h inqt, ſed elētis exiſtētib⁹ ſolidis ac corporeis vſqʒ ad planities facit diſſolōnē veluti ad materias pprias, hoc aūt (vt inqt) eſt ipoſſe. ſ. mām p̄m planities eē. ¶ Philoponus defendit Platonē in hoc. et dicit nō eſſe credēdū q Plato p ſupficiē voluerit māʒ ſumēdo ſuperficiē geometrice, ſʒ bñ ſumēdo ſupficiē phyſice. ſ. p mā ſupficiata, ac dimēſionib⁹ extēſa. Qd Auer. etiā ɔcedit in libro de ſuba orbis. Ex hoc pʒ ſolō ad 2m, nam Plato in gñationib⁹ pticularib⁹ rerū vtit ſuperfi

Philopon⁹ defendit Platonē.

I cleb⁹, pro quāto sumunť ꝑ mā supficiata vt ita loquar,
accepit eni supficiē physice, ⁊ nō geometrice. Ad aliō ar
gumētū Ari^lis de denoīatione laborat Philoponus sol
uere, ⁊ si recte pcepi eius vba, inuit hāc distōnē ꝙ cōpo
sitū denoiari a mā pōt itelligi/aut fm ornatū/aut fz ne
cessitatē, tūc vult cōpositū denoiari a for^a fm ornatū,
hō eni dicit ab ei⁹ aīa fm ornatū, ab eius mā di fm ne
cessitatē, silr in gnatiōe mā fit fm necessitatē, cōpositū
vo ⁊ forma fm ornatū, hoc pacto Philopon⁹ defendit
Platonē. Ueꝝ (vt mihi videť) hęc nō est Platonis de
fensio, sed reductio eius opinionis ad opionē Ari^lis.

Text⁹ anti. cōmē.6. ℂ Nos aūt dicimus esse aliquā mām corpo
rum sensibilium sed hanc non separabilem/
sed semper cū contrarietate, ex qua generā
K tur vocata elementa.

Dilucida: te.c. eiusdē. ℂ Nos vo vnam corporum sensilium mate
riam esse dicimus, non tn̄ separabilem, imo
cum ea semper contrarietate, ex qua illa quę
vocantur elementa, generantur.

Cōmē.6. ℂ Quę de mā dixit plurib⁹ in locis, nūc breuiter pstrin
git, de ea duo asserēs. Prio/ꝙ sit vna oium elntoꝝ. Se
cūdo/ꝙ nūꝗ̄ denudeť a pmis ipsis ꝯrijs, ex quib⁹ elnta
cōbinanť. An mā sit vna disputatū est pluries, sz an ex
polieť interdū a pmis qualitatib⁹, dubitabile est. ꝓ ga p^a
cōtraria gnanť ⁊ corrūpunť. igiť aliquādo desinūt etiā
in mā, aliquādo icipiūt esse in illa. Scdo/nulla ꝯria sunt
materię coęterna. igiť vbū Phi falsū est. Rñdet Auer.
2° auscultationis physicę. cō.15. ꝙ Ari^les itelligit ꝙ pua
L tio coęterna materię nūꝗ̄ denudať a pmis ꝯrijs, mō pri
uatio siue sit forma gnica siue priuatio, denudať qdē ab
his vel illis ꝯrijs. nūꝗ̄ tn̄ a cōtrarijs denudať specifice
tentis, sicut mā semp hz formā ⁊ nūꝗ̄ est sine for^a, habz
eni semp formā, ga nūꝗ̄ est veꝝ dicere ipsā esse absq̄
forma, for^a semp caret, ga illa vel illa caret. Qz autē mā
nūꝗ̄ denudeť a ꝯrijs, pz. ga nūꝗ̄ denudať a formis ele
mentoꝝ. ⁊ illę sunt in mā mediātib⁹ primis ꝯrijs. igitur
nūꝗ̄ a ꝯrijs. ℂ Tūc ad argumēta. Ad p^m ꝯcedo ꝙ hęc
vel illa incipiūt vel desinūt esse in mā. nūꝗ̄ tn̄ mā denu
datur a contrarijs specifice tentis. ℂ Ad 2^m/Sorticolę
aiunt nō valere. a cōtrarijs denudať mā. igiť mā denu
dať a cōtrarijs. ga in prima ille terminus ꝯrijs determi
nate teneť. in 2° cōfuse. tu vo responde, vt supra.

Recognes ℂ Uult Philoponus ꝙ Ari^les nūc ppriā opinionē, quā
hz de mā, exponat, ⁊ hoc vt inter ipz, ⁊ Platonē cogno
scať dria. Quę vo de mā dicit (vt i cōmētarijs dixim⁹,
M ⁊ Philoponus inuit sūt duo.) Quoꝝ pmū est, qō ꝑ ge
neratiōe ⁊ corruptiōe oiu sensibiliū corpoꝝ suppone
da est vna qdā mā. Scdm vo/ꝙ ista mā, q̄ supponiť,
nūꝗ̄ per se subsistit, sed semp cū aliqua cōtrarietate est
cōmista, ex qua ꝯrietate, cū mā semp gnanť elnta. Sed
dices, nō videť veꝝ elnta fieri ex mā ⁊ ꝯrietate, ga tūc
elnta nō hrent aliā formā q̄ ꝯrietatē, inuit Philopon⁹
in suis vbis solonē, ꝙ Ari^les velit ex ꝯrietate fieri eln
Quęstio in cōmētarijs q̄ h recognoscitur. ta, vt ex disponēte, nō aūt simplr. ℂ In cōmētarijs q̄si
uimus/vtrū mā sit sepabilis ab oi ꝯrietate, ⁊ per ꝯrieta
tē itelligimus duas q̄litates, quaꝝ cōbinatione constat
elntū, vt calidū ⁊ siccū, qb⁹ ignis cōstat. Calidū ⁊ humi
dū, qb⁹ ꝯstat aer, ⁊ in alijs silr. Peripatetici, vt Diuus
Thomas, ⁊ Philopon⁹, dixerunt ꝙ mā sit sepabilis ab
omni ꝯrietate successiue, nō aūt sil. Sz qd sit dicēdū de
rigore logico, nō est leuis qō. Sorticolę ꝯcedūt hāc, mā
est sepabilis ab omni ꝯrietate, ⁊ negāt illā, ab oi ꝯrietate
mā est sepabilis, ga p^a ppō ęquipollet huic mā pōt cū
aliqua cōtrarietate nō eē, ⁊ hoc pp negationē inclusam N
in illo termino sepabilis, q̄ pcedēs vlem affirmationē,
facit eā ęqpollere pticulari negatiōi. At 2^a ppō huic nō
ęquipollet, sz virtute illi⁹ signi oi, accipiť ille termin⁹ ꝯ
rietate vliter. ⁊ sic hęc est falsa, ab oi ꝯrietate mā est se
parabilis, ga esset sensus, ab hac ꝯrietate mā est sepabi
lis, ⁊ ab illa ꝯrietate mā est sepabilis, ⁊ sic d singulis, qō
falsū est. Cōtra hāc captiūculā diximus in ludicris, ꝙ
sicut apō intellectū formalr ꝯcipientē nulla est dria iter
has ab oi ꝯrietate est mā sepabilis, ⁊ mā est separabilis
ab omni ꝯrietate/ita nec iter illas in voce, qm̄ ea, q̄ sunt
in voce, his q̄ sunt in aīa, subordinenť. Qz aūt apō itelle
ctū illas formalr ꝯcipiētem nulla sit dria, pz. ga itellect⁹
illas formalr ꝯcipiēs, semp ꝯcipit illū ablatiuū ab oi ꝯ
rietate, vt casuale illi⁹ termini sepabilis, cū vbiq̄ posit⁹
in voce semp regať a parte post. q̄ intells formalr cōci
piens illas, semp ablatiuū illū ꝯstruit eodē mō apō suā O
ꝯceptionē cū illo termino sepabilis. Qua rōne fit, vt hę
sint synonymę ab oi ꝯrietate mā est sepabilis, ⁊ mā est
sepabilis ab oi ꝯrietate. q̄re sicut in 2^a ille termin⁹ ꝯtra
rietate supponiť in illa ppōne ab intellectu determiate,
siue particulariter, ita in p^a, ⁊ sic de rigore logico vtraq̄
est vera, de qb⁹ in ludicris. Et si q̄res, pp quid nō refert Enūda.37.
terminos pręponere, ⁊ postponere in ppōnibus, signa
vo ⁊ negationes refert. Causā assignauim⁹ in ludicris, Enūda.25.
ideo de his hactenus.

ℂ Determinatū est aūt de his, certi⁹ in alijs. Tex. anti. cōmē.7.
Sed tn̄ qm̄ ⁊ hoc modo sunt ex mā corpo
ra prima, determinādum est ⁊ de his.

ℂ Decisum autem est diligentius de his ali Dilucida: te.c. eiusdē.
bi. nūc vo quo modo prima corpora ex ma
teria sint etiam differendum est.

ℂ Quasi se excusat. nā de elemētis dcm̄ est ad plenū. igť Com.7.
nō est res hęc repetēda, excusat igiť se, ⁊ ppoꝛit intētio P
nē ad dicēda. ⁊ dicit. Decisū aūt est diligētius de his in
alijs, vt in .3. cęli. nūc vo quo mō p^a corpora ex mā sunt,
etiā differendū. ℂ Sz circa hęc duplr dubitať pmo cur Dubita^o p^a
ptractatio de elntis facta in 3° ⁊ 4° ⁊ 2° cęli. est hacriue
stera/hoc est diligētior atq̄ certior, q̄ ea q̄ hic tangitur.
ℂ Scdo/cur elemēta ab Ari^le p^o dicanť corpora, cū ⁊ 2°
cęlestia priora sint. ℂ Ad p^m rńdent/ꝙ de elntis in libro R^o aliq̄rū.
cęli discussū est sub rōne vliori, vt inquātū corpora mo
bilia ad locū, hic vo vt mobilia ad formā. mō cōius est
mobile ad locū q̄ ad for^am. igiť diligētiori ⁊ certiori mō
de his est dictum ibi. cū vlia sint certiora min⁹ vlibus.
ℂ Meli⁹ aūt dr̄ ꝙ certiori ⁊ diligētiori modo de his est R^a ppa.
determinatū ibi q̄ hic, qm̄ in ordie ad plura q̄sita, vt in
ordine ad mūdū, vt sunt ptes mūdi in ordine ad motū, Q
put hęc sursū, hęc deorsū ferunť. in ordine ad acciden
tia p se, vt sunt figurę, ⁊ in ordine ad pn^a. vt an ex indiui
duis vel supficieb⁹. In ordie ad locū, ⁊ in ordie ad cęlū,
an recipiāt cęlestes impssiones, ⁊ hęc gręce hacriuestera
nūcupať pertractatio, ac de elntis hic nulla alia rōne, ni
si vt causę gnationis ⁊ corruptiōis, ⁊ vt gnabilia ⁊ corru
ptibilia. pp hęc pertractatio minus curiosa dr̄. ℂ Ad 2^m R^o ad 2^m
rńdēt/ꝙ pma dicunť corpora respectu gnatoꝝ, ⁊ sic mo
tus ⁊ qualitates sunt pores respectu illoꝝ. ℂ Meli⁹ aūt R^a ppa.
dicendū ꝙ vti elnta vocanť more antiquoꝝ. qui illa sto
chia dicūt, ga putauerūt non pura, sed mista. Sic more
alioꝝ antiquoꝝ qui vocāt hęc hylia, hoc est materias, p^a
dicunť corpora. ℂ Et ꝙ nō debeāt dici p^o respectu gna Cōfirma^o
biliū. pz. ga si sunt prima via compositionis sunt vltima
via resolonis, ⁊ sic nō magis prima q̄ vltima. itēq̄ ⁊ si

A dicantur prima, qa partes mistoꝝ. Mista dicentur prima, qa tota. est enim totū prius parte, vti forma ꝓor materia, ⁊ ita prota formata, hoc est prima corpora dicātur, more veterū. Hęc de excusatione, ac intentione.

Recognes ℭ Non recedēdo ab introductione, quā in cōmētarijs fecimus. Arist. vt Philopono ꝯsonat ꝑmittit excusatōez, qua ꝑmissa, ꝓponit intētionē, ꝟba sic lege (vt Philoponus inqt) ꝙ ⁊ si ostēsuz sit elnta eē ex mā inquātū suscipit ꝯrietates, vt pꝫ ꝑ physicoꝝ. cū hoc nō sufficiat ad doctrinā, determinādū est de his ꝯrietatib⁹ nunc, quęnam sint, ⁊ quot, ⁊ qūo aduenietib⁹ materię ꝓficiuntur elnta (inqt) Determinatū est aūt de his. s. mā ⁊ ꝯrietatib⁹ diligētius in alijs, vt ꝑ physicoꝝ, hęc est excusatio. Deinde ponit intētionē, ⁊ dicit, sed tn̄ qm̄ ⁊ hoc mō quo dcm̄ est ꝑma corpora. s. elnta sunt ex mā hoc mō. s. inquātum suscipit ꝯrietates determinādū est ⁊ de his. s. ꝯrietatib⁹, quibus mā suscipit formas elntoꝝ, ⁊ q̄ sunt, ⁊ quot sint (vt

B exponit Philoponus) nā illud qd̄ in libro physico. dcm̄ est, nō sufficit ad hanc doctrinā, cū sit nimis cōe. Ex his sequit̄ primā qōnē motā in cōmētarijs ꝭm hāc Philoponi expōnē nō esse necessariā, qa de mā ⁊ ꝯrietatibus nō in libris de cęlo, sed in ꝑ physico. est dcm̄ (vt Philoponus inqt) assignat aūt cām Philoponus cur de mā ⁊ ꝯrietate exqsitius dcm̄ est libro physico. q̄ȝ hic. qꝛ ibi est dcm̄ de mā seorsum, ⁊ de ꝓuatiōe seorsuꝫ, ⁊ de ꝯrietate seorsum. at hic solum de modo quo materia recipit elementorum formas mediātib⁹ qualitatib⁹ disquirit.

Tex. anti. comi. 8. ℭ Principiū qdē ⁊ primū existimantes esse mām insepabilē qdē, subiectā aūt cōtrarijs. neqꝫ enim calidum materia est frigido. neqꝫ hoc calido, sed subiectum amborum.

C

Dilucida: te. c. eiusdē. ℭ Et de his qdē principiū putātib⁹ eē ⁊ primū mām isepabilē qdē subtā tn̄ ꝯrijs, nō. n. frigido calidū mā est. neqꝫ calido frigidum. Sꝫ qd̄ est vtriſqꝫ subtum, differendum.

Com. 8. ℭ Nūc exequit̄, ⁊ ꝑ sumit mām esse insepabilē a primis corporib⁹, ⁊ ꝑmis ꝯrijs subtū, qd̄ declarat, qa nec calidū est mā frigidi, nec ꝯ frigidū est mā calidi. Sꝫ vtriſqꝫ est subtū qddaꝫ cōe, qd̄ vocat̄ hyle, hoc est mā.

ꝑ dubita° ℭ Dubitari solet. qūo mā est subtū ꝯrioꝝ. Primo videt̄ ꝙ non, qa ꝯria sunt qualitates ⁊ subtū qualitatū est cōpositū. nō ꝑ° mā. ℭ Scd̄o, qa 2° de aīa. di cōmēto. 4. ꝙ accn̄s inest enti in actu, forma subalis materię.

2° ℞° aliq̄rū. ℭ R̄ndent qdaꝫ ꝙ tā mā q̄ȝ cōpositū dicant̄ subta ꝯrioꝝ, sꝫ aliter atqꝫ aliter cōpositū qdē subtū dī primū ꝭm resolōnez. Mā ꝟo primū subtū dī ꝭm cōpōnez.

D Alij ⁊ rectius dicūt ꝙ mā est subtū remotū, cōpositū ꝟo est subtū ꝓximuꝫ.

R° ꝓpa. Alij ꝙ mā sit subtū partiale, cōpositū ꝟo totale. Ego ꝟo dico ꝙ Aristo. nō distinguit nūc īter ꝑma ꝯria put sunt accn̄tia, ⁊ prout sunt subę, propterea indistincte loqtur, donec res hęc pateat. insup prima ꝯria vt accidētia sunt, ⁊ iterminata sunt in mā, ⁊ prima ꝯria, vt ꝟo sunt termiata sūt in compositis coꝝ, ⁊ sic tollitur q̄stio omnino.

Recognes ℭ Uerba hęc [⁊ de his] Philopon⁹, vt visuꝫ est cōstruit cum verbo ꝑcedenti. In cōmētarijs ꝟo ab illo ꝟbo [⁊] fecimus notaꝫ excutionis. vn̄ Philoponus ꝯtinuat hęc verba ꝙ cū ꝓposuit determinare de ꝯrietatib⁹, exequitur, ⁊ determinat ꝑ quę sunt ꝑn° elntaria (vt Philoponus inqt) ⁊ nō ꝑn° factiua. Et vult ꝙ primū elntariū ꝑncipiū est mā, 2ᵐ for° quę est ꝯrietas. 3ᵐ sunt ipsa elementa q̄tuor. Cur ꝟo dicant̄ hęc elntaria ꝑn°, dicemus. ꝓponit g̃ ꝙ mā sit primū elntariū ꝑnᵐ. ⁊ dicit. ꝑnᵐ quideꝫ ⁊ primū existimātes eē mām, qa quis posset dicere si mā sit primuꝫ elntariuꝫ ꝑnᵐ. g̃ a principiatis ⁊ a secūdarijs

E principijs sepabile, hoc remouēs (inqt) Insepabilem qdem. s. a ꝯrietatib⁹, quę sunt scd̄aria ꝑncipia, ⁊ ab elntis, quę sunt tertia elntaria ꝑn°, subtā aūt ꝯrijs, q̄ sunt secundaria ꝑn°. Qd̄ mā sit cōtrarijs subta, ꝓbat, ⁊ dicit. neqꝫ enī calidū mā est ipsi frigido, nec hoc. s. frigidū est materia ipsi calido, sed ipsa est vtriſqꝫ subtū, vt sumit ex lib. physicoꝝ. sic igit̄ pꝫ mām eē subtam ꝯrijs. Sed cur sit primū inter elntaria ꝑncipia. Philoponus assignat causam, ex eo qa mā ipsa incorruptibilis est, ꝯrietas ꝟo, q̄ est forma naturalis, est corruptibilis, quoniam ꝭm hāc est ipsum corrumpi.

Tex° anti. comi. 9. ℭ Quapꝓ primo qdeꝫ potētia corpus sensibile, principiū est. secūdo autē, cōtrarietates. dico aūt. ꝟbi grā caliditas ⁊ frigiditas. tertio auteꝫ, iam ignis ⁊ aqua ⁊ talia.

Dilucida: te. c. eiusdē. ℭ Quare corpus sensile potētia, ⁊ qd̄ est pricipiū primo loco est. Scd̄o ꝟo sunt ꝯrietates. Dico aūt vt frigiditas ⁊ caliditas. Tertio aūt sūt ignis ⁊ aq̄ sil' atqꝫ cętera id gen⁹.

F

Com. 9. ℭ Accepit mām eē iseparabilē ⁊ subtū ꝑmū ꝯrijs, nūc ex hoc ꝯcludit ordinē ꝑncipioꝝ gn̄ationis, ⁊ vult ꝑmū ꝑncipiuꝫ esse mām, qd̄ dī corpus sensile po°, ⁊ ꝑnᵐ ꝑ excellentiā. Scd̄o loco sunt ꝯrietates, q̄ primitus in mā ipa ꝑ gn̄atione recipiunt̄. Tertio, mediātib⁹ his sunt q̄tuor elemēta, q̄ ꝑ° corpora nūcupant̄, ⁊ sic Auer. narrat in paraphrase huius. tria rerū ⁊ gn̄ationis ꝑn°, ordine tn̄ q̄dam, primū oīuꝫ est ꝑ° mā, quę iccirco ꝑᵐ oīuꝫ dī, qa ipsa pro sui eē nihil ꝓsupponit, ⁊ cętera oīa supponūt ipsam. ꝑnᵐ scd̄o loco sunt ꝑ° ꝯria, quę ideo scd̄o loco hr̄itur, ꝙ ꝑmā supponūt mām, ⁊ ipsa supponunt̄ ab elntis ꝑnᵐ. Tertio loco sunt elnta ipsa q̄ tertio loco sunt, qa mām, ⁊ ꝑma ꝯria supponūt. sꝫ ipsa ab oīb⁹ mistis supponunt̄.

Dubita° ꝑ° 2° ℭ Sed dubitat̄ ꝑ, quo gn̄e causę hęc tria dicant̄ ꝑn°. ℭ Secūdo videt̄ ꝙ ꝑ° ꝯria sunt tertio loco, qa ꝑma ꝯria sunt accidētia, ⁊ accn̄tia sunt post substātias.

℞° ad ꝑᵐ G ℭ Dōm ꝙ h̄ tria oīa subeūt rōneꝫ ꝑncipij mālis, vn̄ vt Auerro. inqt. ꝑncipiū māle vnū est, qd̄. vꝫ. est primū ⁊ itransmutabile. Illa alia duo reducunt̄ ad illud ꝓ quāto ꝓparāt illud ꝓ receptione formę vltimę.

Ad 2ᵐ ℭ Ad 2ᵐ dici pōt, ꝙ ꝑma ꝯria nomē ꝑncipij sibi cōparāt, vt iterminata sunt. nā sic ꝑmit⁹ in mā recipiunt̄, ⁊ sunt dispōnes eius, vt ꝟo terminata, ꝯsequuntur formas. ⁊ potius ꝑncipiata dicunt̄.

Error quorūdam. ℭ Ex h̄ apparet quomodo non recte intelligunt prima cōtraria esse principia formalia primoꝝ corporum. non enim h̄ Aristo̅ dicit, nec est ad propositum. ⁊ propterea qui quęrunt vtrū ꝑma cōtraria sint principia formalia elntoꝝ, frustra q̄rūt. cū in textu res hęc nō habeatur.

Recognes H ℭ Optime in cōmētarijs hic textus cū ꝓximo continuatur, vt etiaꝫ Philoponus cōtinuat, ideo lege, quapꝓ primo loco qdē mā, q̄ est po° corpus sensibile, ꝑnᵐ est. Est quidē ꝑmo loco, nō dignitate (vt Philoponus inqt) sed quo est subtū ꝯrietati siue formę māli, ⁊ per po° corpus sensibile, itelligit mām (vt exponit Philoponus) ⁊ dicitur po° corpus sensibile, qa ꝭm suipsi⁹ rōnē est actu incorporea, po° tn̄ corpus sensibile, ⁊ ꝑ sensibile corp⁹ nō mathematicū itelligit, sed sensibile hoc est physicuꝫ vt exponit Philoponus. Scd̄o auteꝫ loco ꝑnᵐ sunt ꝯrietates, qa in mā sūt, vt calidū, ⁊ frigidū, ⁊ id genus. Tertio loco sunt ignis ⁊ aq̄ ⁊ talia, q̄ (vt Philoponus dicit) non sunt ꝑn° simplr̄, sed solū respectu mistoꝝ. Intendit aūt Philoponus ꝑ ꝑ° ꝯria, formas n̄ales, nō ꝙ velit substātiales formas elntoꝝ esse ꝑmas ꝯrietates, vt Alexāder

I opinabat̃,sed donec determinet̃,ita asserit.Et p princi/pia intellexit elẽntaria principia,q̃ sunt ptes toti^9,queqꝫ dicunt̃ partes cẽntrales a nr̃is.Et sic cessant oẽs dubitationes quę in cõmentarijs mouebantur.

Tex.anti. com̃.10. ¶ Hęc eni transmutant̃ adinuicez,ꝛ non est vt Empedocles/ꝛ alij dicũt.neqꝫ eni vnq̃ eẽt alteratio. Cõtrarietates autẽ,nõ transmutant̃.sed non minus ẽt vt corporis,qualia ꝛ quot,dicẽdũ principia,alij eni supponentes,vtunt̃,ꝛ nõ dicũt quare aut talia/aut tot.

Dilucida: te.c.eiusdẽ. ¶ Hęc q̃dẽ eni adinuicẽ trãsmutant̃,ꝛ nõ vt Empedocles ꝛ alij aiũt.nã nec alteratio erit nec ꝯrietates trãsmutabunt̃,q̃q̃ etiam non

K minus dicendũ sit q̃ corporis principia sint talia ꝛ tot.nam alij sunt quidem qui suppo/nẽtes vtunt̃,ꝛ nõ dicunt qualia ꝛ quot.

Cõmẽ.10. ¶ Dixit el'nta esse pñ^a ꝛ trãsmutari.q̃s põt dicere tunc h̃ est positio Empedoclis.nã Empedocles ait.q̃tuor el'nta esse pñ^a ꝛ trãsmutari.nã lite gñant̃,amicitia corrũpunt̃. Rñdet Ari^les ꝛ ait.q̃ positio sua differt ab illa Empedoclis,q̃a Empedocles dic̃ illa transmutari respectu tñ.at subã ęterna sũt.Sꝫ ipse ponit ea alterari in q̃litatibus,ꝛ aliquãdo trãsmutari in substãtijs.dicit tñ q̃ dato q̃ ele/mẽta nec in qualitatib^9 alterarent̃,nec in subã transmu/tarent̃,adhuc opꝫ ꝯcedere illa esse pñ^a talia,hoc est mã/lia,ꝛ tot,q̃ quatuor.cuius rõnes ait.d. Nã alij sunt q̃dẽ qui supponẽtes vtunt̃,ꝛ non reddunt cãm,quare sint ta/lia hoc est mãlia,ꝛ tot,ꝛ sic siue sic siue aliter,hęc opꝫ eẽ

L principia mãlia,ꝛ quatuor,quę dicit patent.

Recognes ¶ In cõmentarijs v̓ba hęc exponunt̃ vno mõ/ab expositorib^9 nostris ẽt alio mõ. Uerũ ẽm Philoponũ h̃ pa/cto ꝯtinuent̃,q̃ cũ Ari^les assignauit ordinez in el'ntarijs pncipijs,ꝛ dixit mag̃ eẽ p̊ loco inter mãlia pñ^a ꝯstituendaz.Scdo v̓o ꝯrietates siue nãles el'ntoꝝ formas.Tertio v̓o el'nta ipsa,ꝛ assignauit cãm,cur ꝯrietates iter elementaria pñ^a scdo loco hñda sint,hac in parte assignat cãm,cur 3° loco el'nta ipsa hñda sint pncipia ꝛ ꝯrietates scdo,ꝛ asserit hoc eẽ p tanto,q̃a el'nta ipsa cũ sint cõpo/sita ex mã,ꝛ ꝯrietatib^9,sunt p se corruptibilia,ꝛ gñabi/lia.Cõtrarietates v̓o non,nisi p accñs,q̃tenus sunt par/tes el'ntoꝝ,quę per se corruptibilia ꝛ gñabilia sunt,ꝛ sic el'nta magis recedũt a rõne pncipij,cũ magis accedant ad corruptibilitatẽ.Cõtrarietates v̓o cũ magis accedãt ad rõnẽ pncipij,q̃ est ipsa semp manere,iure scdo loco cõtrarietates,el'nta ipsa tertio iter el'ntaria pñ^a cõstitu/enda sunt.vñ dic̃. Hęc eni.s.el'nta ipsa trãsmutant̃ adin/

M uicẽ,ꝛ nõ est de his dicẽdũ vt Empe.ꝛ alij dicũt,q̃ asse/rũt ipsa nõ eẽ in substantijs trãsmutabilia,nã si ita dice/ret̃ nõ eẽt in eis alteratio.Cui^9 opp^m appet sensibus.sic igit̃ el'nta trãsmutant̃ in substãtijs ꝛ p se,ꝯrietates autẽ ipsę q̃ sunt nãles el'ntoꝝ formę,nõ trãsmutant̃ p se,cuꝫ frigidũ nõ suscipiat calidũ,nec siccũ humidũ,trãsmutã/tur aũt per accñs,quo sunt ptes el'ntoꝝ,q̃ per se trãsmutant̃(vt inquit Philoponus)g̃ ꝯrietates scdo loco,el'nta tertio cõstituẽda sunt.Sꝫ dices,si ꝯrietates nõ trãsmu/tant̃,nõ vident̃ eẽ el'ntaria pñ^a;q̃si respõdẽs inq̃t.Sed nõ minus ẽt vt corporis sunt ꝯstituẽda pñ^a.q.d.lꝫ cõtrarietates nõ trãsmutent̃ p se,nõ minus,vt corpis gñabilis ꝛ corruptibilis dicendũ est ipsa eẽ pñ^a ꝛ qualia,ꝛ q̃t sint pñ^a,nã(vt inq̃t) alij supponẽtes ipsas ꝯrietates esse principia,vtunt̃ ipsis,vt principijs,verũ in hoc defece/rũt,q̃a nõ dixerũt quare sint pñ^a,ꝛ cur talia,ꝛ tot sint ꝯ/rietates,quę sunt pncipia.g̃ nos sufficiẽtius dicemus ꝯ/ N
rietates eẽ pñ^a,non obstãte,q̃ non trãsmutent̃ p se,ꝛ q̃les sint,ꝛ quot sint hę ꝯrietates,quę sunt pñ^a. Ex his habes rõnem ordinis,ꝛ pmium ad dicẽda/hoc pacto verba h̃ Philopon^9 exposuit,lꝫ alię expõnes nõ displiceãt,

¶ Qm̃ igit̃ quęrimus sensibilis corpis prin/cipia(hoc aũt est tãgibile)tãgibile aũt cuius est sensus tactus,manifestũ est q̃ nõ oẽs ꝯ/rietates corporis spẽs ꝛ principia faciũt/sed solũ quę ẽm tactũ.nam ꝛ ẽm ꝯrietatẽ diffe/rũt,ꝛ ẽm tãgibilẽ cõtrarietatẽ.Ideo neqꝫ albedo ꝛ nigredo,neqꝫ dulcedo ꝛ amaritudo,similr̃ autem neqꝫ aliaruꝫ sensibiliũ contra/rietatum aliqua,facit elementum. Tex.anti. cõmẽ.11.

¶ Qm̃ igit̃ quęrimus sensibilis corporis prin/cipia(hoc aũt est tactu)tactile aũt id est cui^9 tactus sensus est,manifestũ etiam q̃ nõ oẽs ꝯrietates causant principia ꝛ spẽs corporis, sed tñ hę,quę sunt ẽm tactũ.eteni ẽm ꝯrietatem differunt,ꝛ ẽm tactilem repugnãtiam, quo fit vt nec albedo ꝛ nigredo nec dulcedo ꝛ amaritudo,insuperqꝫ nec alioꝝ sensiliũ contrarietas aliqua el'ntum causabunt. Dilucida: te.c.eiusdẽ. O

¶ Dixit p̊ma ꝯria esse causas el'ntoꝝ,ꝛ q̃a ꝯria p̊ma sunt in multiplici dr̃ia,vt.2.de aĩa tãgit̃,q̃daꝫ eni sunt p̊^a con/traria in visu,vt albũ ꝛ nigrũ,q̃dam in gustu vt dulce ꝛ amarũ.dixit q̃ p prima ꝯria,quę sunt pñ^a corpoꝝ intelligit p̊ma ꝯria in tactu,ꝛ huius syll'o est,q̃a taliter de p̊mis cõtrarijs est itelligendũ,q̃uo ꝛ de sensili corpore itelligi/mus.Sꝫ p sensibile corpus de quo in hoc libro agit̃,in/telligit̃ ẽm tactũ.igit̃ ꝛ de ꝯrijs primis tactus intelligit̃. Cõmen.11.

¶ Aiaduerte q̃ v̓bũ illõ causant,grece est piusin/taite faciũt,sed q̃a facere ꝯuenit agẽti.causare v̓o oĩb^9,meli^9 sonat causant.Ex hoc ꝯcludit nullã cęteroꝝ sensiliũ ꝯrietatẽ cãre el'ntuꝫ,nec vt mã,nec vt forma.ꝛ res tota pꝫ. P

¶ Philoponus hoc pacto textũ hũc cũ priori ꝯtinuat,q̃ cũ Ari^les dixisset tria esse el'ntaria pñ^a,nunc pponit dicere q̃nam sint specificę ꝯrietates,quas assumẽs mã,sim/plicia pficit corpora.pcedit aũt ad hoc agẽdũ(vt Philoponus inq̃t)methodice valde,ꝛ p demõstratiuã cõsequẽtiã hoc mõ,nos q̃rimus pncipia corporis nõ perpetui.g̃ q̃rimus principia corporis gñabilis ꝛ corruptibi/lis,corpus gñabile ꝛ corruptibile est quale. Nõ eni esse põt aliq̃d corpus gñabile ꝛ corruptibile nõ quale,cum gñatio ꝛ corruptio materię sint ẽm passiões.g̃ opꝫ esse quale.(¶ P̃.Corpus gñabile est mãle,mãle est mobile,motus autem nãlis fit/aut grauitate/aut leuitate.g̃ corpus mãle opꝫ eẽ graue aut leue,sed grauitas ꝛ leuitas sunt qualitates corporis.g̃ q̃rimus pñ^a qualis corporis.Ultra/corpus quale est sensibile,sensus eni qualita/tuꝫ sunt comphẽsiui,ꝛ oẽ q̃d hꝫ qualitates sensus ip̃e su/scipit,quare cũ nos q̃ramus pñ^a corporis,ꝛ nãlis ꝛ sensibilis,ꝯrietates quęrẽdę sunt sensibiles.Sẽsibiles v̓o/q̃ sunt primę materię.s.primę,ꝛ cõissimę,q̃ per oĩa corpora gñabilia discurrãt.Tales aũt sunt tactiles,nam lꝫ visus sit dignior,tactus est p̊or ꝛ cõmunior,cũ ip̃o ablato cęteri sensus auferant̃,ꝛ ipso posito,non ponant̃ alij oẽs. Quare tactiles differẽtię ac ꝯrietates primę sũt,sũt ꝛ cõiores,nã colores nõ cõpetunt oĩbus,tactiles v̓o oĩbus,quibus colores isunt. Amplius soni non oĩb^9 cõpe/ Q

A sunt, tactiles vero oibus, qbus & soni isunt. ¶ P. Odores nō oibus cōpetūt, tactiles vero oib⁹, qbus odores insunt. Insup neq; gustabiles oib⁹, cū non elntis, at tactiles oibus isunt. g̃ tactiles sunt primę & cōissimę. Quare hę potissimū accipiendę sunt pn^a. Ex his sequit̃ q̃ ɔ̃rietas in alijs sensib⁹, vt albedo & nigredo nō sunt p̃ncipia ponēda corpoꝝ gn̄abiliū (ingt) Qm̄ igit̃ quęrimus sensibilis corporis principia. Cui⁹ cām assignauit Philoponus, qa quęrimus p̃ncipia corporis nālis gn̄abilis, & corruptibilis. g̃ q̃rimus principia corporis q̃lificati. g̃ corporis sensibilis. Hoc autē. s. corpus sensibile est tāgibile, cui⁹. s. est sensus tactus, nā oē sensibile quocūq; sensu, est sensibile sensu tactus, Tuz qa sensus tactus est prior & cōior cęteris sensib⁹, Tum qa cōtrarietates ac sensibilia sensu tactus sunt sensibilia priora & vliora sensibilib⁹ cęteroruz
B sensuuz, ideo ɔcludit, q̃ nō oēs ɔ̃rietates faciūt p̃ncipia & spēs corporis sensibilis/hoc est, sunt ea, ex qb⁹ fiūt p̃ncipia & spēs sensibilis corporis, sed solū ɔ̃rietates, q̃ sunt s̄m tactū, nā (vt ingt) istę differūt & s̄m ɔ̃rietatē absolute, & s̄m tāgibilē ɔ̃rietatē. Calidū eni & frigidū nō solum sunt ɔ̃ria simplr̃, sed ɔ̃ria erga sensuz tact⁹. At albū & nigrū lz sint ɔ̃ria simplr̃, nō tñ sunt ɔ̃ria s̄m tāgibilez ɔ̃rietatē, quę est iter actiua & passiua. Ex his ɔcludit. q̃ neq; albedo & nigredo, quę ɔ̃ria sunt in visu, neq; dulcedo et amaritudo, q̃ sunt ɔ̃ria in gustu, neq; aliq̃ aliaꝝ sensibilium ɔ̃rietatū, quę sunt alioꝝ sensuū facit elntū/hoc est, est illud ex quo vti e p̃ncipio elemētario fit elntuz. est g̃ rō, quęrimus p̃n^a sensibilis corporis, sensibile corp⁹, est tangibile. g̃ quęrimus p̃n^a tangibilis corporis. ɔ̃rietates circa quas versat̃ tactus sunt p̃n^a tangibilis corporis. g̃ cōtrarietates has, vt elntaria p̃n^a quęrimus, hoc modo
C exponit Philoponus, quę expositio non multum differt ab ea, quę in cōmentarijs assignata est, nisi q̃ hęc resoluit textum in syllogismos.

Tex. anti. cōmē. 12. ¶ Quāuis prior, visus est tactu. vt et subtuz prius. non tñ est corporis tangibilis passio/ s̄m q̃ tāgibile est, sed s̄m aliud/etsi fuerit natura prius.

Dilucida. te. c. eiusdē. ¶ Et lz visus ipso tactu prior sit, ita vt etiam illius subtū prius sit, nō tñ tale subtū erit tactilis corporis quatenus tactile, passio. Sed quatenus illud est aliqd̄ aliud, & si tactu aliquid natura prius contingat esse.

Com. 12. ¶ Dubitaret forsitan qs an prima ɔ̃ria visus sunt p̃n^a corpoꝝ, & videt̃ q̃ sic, qa visus est prior tactu, & ita sensibi-
D le sensu visus est prius tactili, tūc sic. eis cōpetit mag̃ rō principij, qbus magis cōpetit primitas, sed visile est p̄us tactili, vt visus prior tactu. igit̃ magis hz rōnē principij. Rñdet q̃ aliqd̄ pōt dici prius simplr̃, qd̄ nō est p̄us re^a huius. mō lz visile sit prius tactili qa cōius, non tñ prius respectu elntoꝝ, & corporis tactilis, qd̄ p̃ncipalr̃ intenditur. verba patent. ¶ Aiaduerte q̃ adiecti particulas q̃sdaz, quas gręca ɔstructio expostulat, nō tñ superfluunt.
Nota p̄. ¶ Aiaduerte vt ex verbis Auer. cō. 7. colligit̃, q̃ tactile vno mō est cōius visili. alio mō visile tactili. In gn̄abilibus qdē tactile cōius est visili qa oibus gn̄abilibus cōpetit. Sed in corporib⁹ ipsis visile prius est, qa cōpetit cęlis & gn̄abili, & sic aliqd pōt eē prius in gn̄e, qd̄ est po-
Nota 2^a sterius in specie. ¶ Itēq; aiaduerte etiā eodē cōmento q̃ siue sic siue aliter, visile fine & forma/hoc est pfectiōe & nobilitate prius est tactili. at cōtra tactile prius est illis s̄m mām & originē, qa in his quę cōpetunt tactile p̄cedit vt mā, & talem prioritatem quęrimus, qa nos de principijs materialibus tractamus. ¶ Animaduerte etiam q̃ subtū sensus qd̄ nostri obiectū vocāt, gręce dicit̃ hypocimenon/hoc est subtū siue obiectū siue incidens. E

¶ In cōmētarijs per pulchre textus iste exponitur, q̃. s. Ari^{les} remoueat tacitā dubitationē, dēm est eni tactum tāgibiliaq; ipsa priora cęteris esse, ideo iter p̃n^a elntaria statuēda sunt. Mō hoc vr̄ falsuz, visus tactu, & visibile tangibili semp prius est. Rñdet, & dicit. Quis prior visus est tactu, vt etiā subtū visus. s. visibile sit prius subto tactus. s. tāgibili, nō tñ visibile est passio corporis tangibilis, quatenus tāgibile est, sed potius s̄m aliam rōnez, scz qua corpus tangibile est diaphanū terminatū, vt dr̄ in libro de sensu. Est enim color extremitas diaphani in corpore terminato. sic igit̃ visibile non est passio corporis tāgibilis vt est tāgibile, & si sit nā & vr̄itate prius ipso tangibili. Quo vero ad verba attinet, debes scire, q̃ visibile vt visibile simplr̃ est prius tāgibili dignitate & vr̄itate, dignitate qdē, quo visus est tactu ipso dignior. Uliter vero, quo competit gn̄abilib⁹, & cęlestib⁹. Tactile vero est prius visibili origine, quatenus in gn̄abilibus visibiles qualitates sequunt̃ tāgibiles, & cōitate, qa tāgibile competit oib⁹ gn̄abilib⁹, vt mistis, & elntis, visibile, non nisi mistis. Quo vis autē mō sit, cū nos q̃ramus p̃ncipia generabiliū corpoꝝ, & ɔ̃rietates visibiles non sunt gn̄abilium/vt gn̄abilia sunt. igit̃ cōtrarietates visibiles nō possunt accipi vt elemētaria principia generabilium. Recognes F

Text^a anti. com. 13. ¶ Ipsoꝝ aūt tangibiliū, diuidēdū est primo quę primę differētię & ɔ̃rietates. Sūt autez cōtrarietates s̄m tactū/hę, calidū/frigidū/humidum/siccū/graue/leue/durū/molle/lubricum/aridū/asperū/lęue/crassuz/subtile. Horum autē, graue qdē & leue/neq; actiua sunt/ neq; passiua. nō eniz faciēdo aliqd aliō, neqz patiendo ab alio, dicunt̃. Opz autē actiua & passiua abinuicē/eē elnta. miscent̃ eni, & trāsmutant̃ in seinuicē. Calidū aūt & frigidū/& siccū/& humidū, hęc qdē qa actiua sunt, hęc autē qa passiua dicunt̃. Calidū eni est, qd̄ cōgregat homogenea. segregare. n. qd̄ inquiūt facere ignē, cōgregare est ea q̃ eiusdē tribus sunt. cōtingit eni tollere alienigena. Frigidū autē, qd̄ coniungit & ɔgregat similiter & syngenea & quę nō eiusdem tribus. G

Dilucida. te. c. eiusdē. ¶ Ipsoꝝ itaqz tactiliū quales primę qualitates atqz ɔ̃rietates sint diuidendū est primo. Sūt aūt s̄m tactū ɔ̃rietates hę calidū/frigidū/humidū/siccū, graue/leue. molle/durum. lubricū/aridū. asperuz/lene. crassum/subtile. Hoꝝ itaqz graue quidem & leue/nec actiua/ nec passiua sunt. Nō eni qa in aliud qd̄dam egerint, vel ab alio patiant̃, nūcupant̃. Lz elemēta esse opz adinicē actiua atqz passiua, cū misceant̃ atqz trāsmutent̃ inuicē. At calidū & frigidū/& durū atqz molle dicunt̃ qdem, hęc qdē talia, qa actiua sunt. illa vero, qa passiua. Calidū eni id est qd̄ cōgregat cognata. H

I nam disgregare, quod quidē ignē facere autumant, est cōgregare cognata. accidit enim alienigena excipere. Frigidum vero id est qđ ɔiūgit & ɔgregat silr & cognata & alienigena.

Com. 13. ¶ Hactenus fecit suppōnes, nūc ɔsequit. & p̄mo enumerat differētias oēs tactiles, & sermo pȝ. deinde ponit dr̃as inter has. & vult harū quasdā nec eē actiuas nec passiuas vt graue & leue, ꝗꝗ elnta actiua sint atq; passiua. Quedā actiue sunt, vt calidū & frigidū. Calidū gdem, ga ꝑ se cognata ɔgregat, & alienigena ꝑ accidens disgregat. Frigidum vo ga ꝑ se & cognata & alienigena cōgregat ꝑ se & indifferenter. Et verba Aristotelis patent per se.

Dubōnes ¶ Sed circa hec q̃res. Primo ga videt̃ ꝙ graue & leue agant, quia sunt principia motus. ¶ Secūdo videt̃ dubium vnde calidū hȝ ꝙ congreget, & vnde qđ disgreget.

K Amplius videtur ꝙ disgregare cōpetat per se calido, qr ei competit per se rarefacere, & hoc est disgregare.

Solones. ¶ Ad p̄mus dici pōt ꝙ Aristoteles loquit̃ de agere & pati, vt in primo libro loquutus est. vȝ. ꝑ alteratione. Mō graue & leue non per se alterationis sunt p̄ncipia sed per accidēs. Per se autē sunt principia motus localis. ¶ Ad 2m dicūt gdaȝ ꝙ calidū ɔgregat & disgregat, ga rarefac. cum eni calidū rarefaciendo calefacit, & rarefaciēdo subtile euaporare facit, quo fit vt leuia sursuȝ moueat & grauia deorsuȝ. Sȝ hoc nō placet. nā ab eo qđ competit per accidens nō sumit̃ p̄dicatum per se. Sed rarefacere calido competit per accidens. Propterea videt̃ mihi ꝙ calidū cōgreget & disgreget, ga calidū. Nec alia rō est. Ad

L 2m videtur mihi ꝙ per se competit sibi cōgregare similia, quia congregare est actus forme, modo ipsū calidū videtur formalius ceteris. Tu vo considera.

Recognes ¶ Conclusit eē q̃rendū, vt elntaria p̄nª ɔ̃rietates tangibiles, ga vo (vt Philoponus ingt) he plures sunt, vt eligant̃, q̃ prime harū sint, & q̃ magis hn̄t rōnē p̄ncipij, enumerādę oēs sunt. Vult aūt Philoponus Arilem iter oēs has, q̃ enumerabunt̃ eas eē eligēdas, q̃ & sunt vtiores, & nō in alijs ɔtentę, & actiuę ac passiuę. Enumerat aūt contrarietates septē, vt calidū frigidū fit p̄ª. siccū humiduȝ 2ª. leue graue 3ª. durū molle 4ª. ariduȝ lubricū 5ª. asperum lene 6ª. 7ª vo tenue crassum. vn̄ dicit. Ipsoruȝ autē tāgibiliū diuidendū est p̄ quę p̄mę dr̃ię, & ɔ̃rietates sunt, Deide supple tu eligēdę q̃ sunt elntaria p̄nª. ꝓposita intētione & ordie, exponit oēs, & dicit. Sunt aūt ɔtrarietates s̄m tactū hę, calidū frigidū, & cętere alię, q̃ enumerant̃ ab eo. Hec de enumeratiōe. ¶ Verꝫ accidit q̃-

Qō. stio ga rarū & densum vident̃ eē tāgibiles q̃litates, & tñ

Solutio. Arilesipsas ꝑtermisit. ¶ R̄ndet Alexāder eas Arilemꝑtermisisse, ga reducunt̃ ad graue. & leue, qm̄ rarū est leue, & densuȝ graue, Philoponus vo dicit has reduci ad

M tenue ac crassuȝ, naȝ tenue, qđ s̄m qualitateȝ cōsiderat̃, nō aūt s̄m quātitatē, videt̃ idē eē cū raro. vt corpus qđ tenui dicta vsum est, tenue est, & rarū, dēsuȝ vo ad crassum, naȝ crassuȝ nō ꝑ quoslibs poros ingredit̃, sȝ ꝑ maiores, tale aūt quodā mō est densuȝ, cū sit multo corpore ad paucā molē cōpactum. Deide facta ɔ̃rietatū enumeratione, ponit iter eas dr̃as, vt eligat, q̃ sint a nobis accipiendę, vt elntaria p̄nª (vt Philoponus cōtinuat) & dic̃. Hoꝝ aūt graue gdē, & leue, neq; actiua sunt, neq; passiua. sup. alterationis, cuiꝰ cām affert, ga nō faciēdo vl̄ patiendo. s. alteratione dicunt̃, nō eni graue applicatuȝ leui (vt Philoponus ingt) agit in eo ꝓducēdo grauitateȝ, nec ecōtrario. at elntaria p̄nª, quę hic vocat elnta, oportet eē actiua & passiua abinuicē, qm̄ elntaria p̄nª, vt primo huiꝰ dcm̄ est, nō sunt mālia p̄ncipia elntoꝝ vel mistoꝝ, nisi misceant̃ inuicē, in elntis simplicibꝰ gdē ꝑ cōbinationē, in mistis ꝑ refractionē, mō hec fieri non possunt, nisi elntaria p̄nª sint actiua, & passiua. g̃ graue & leue abyciēda sunt a nūo elntarioꝝ p̄ncipioꝝ. Deinde eligit ꝑꝑ hanc rōnē calidū & frigidū, & humidū & siccū. & dicit. Calidū aūt & frigidū, & siccū & humidū eligenda supple sunt, vt mālia p̄nª, hec gdeȝ ga actiua sunt calidū & frigidū. Hec aūt. s. humidū & siccū, ga passiua dicuntur. Qđ vo ita sit. ꝓbat (vt Philoponus ingt) ꝑ earū definitiones, quas accipit, vt ab oībꝰ ɔcessas. Calidū enim est qđ ɔgregat homogenea. Sȝ ɔ̃. ga nō potest homogenea ɔgregare, nisi alienigena disgreget. g̃ calidū est id, qđ facit vtrūq;. R̄ndet, & ingt, segregare eni qđ (ingunt) facere ignē, est ɔgregare ea, q̃ eiusdē tribus, ac eiusdeȝ generis sunt, & ita ꝑ se calidū est ɔgregatiuū, per accn̄s & q̃si ex ɔsequēti disgregatiuū, ga vt dicit. Calidū ɔtigit tollere sine disgregare alienigena, vtpote quo est ɔgregatiuū homogeneoꝝ. Deide definit frigidū, vt ex definitiōe pateat ip̄m eē actiuū, & dicit. Frigidū aūt est qđ & srgenea, hoc est similaria, & q̃ nō sunt eiusdē tribꝰ, hoc est alienigena ɔgregat. sup. eq̃ ꝑ se. Ex his seqt̃ vtrūq; eē actiuū. N O

¶ Humidū autē, indeterminatum ꝓprio termino, bene terminabile existēs. Siccū autē, bene terminabile proprio termino, difficulter autem terminabile alterius. Textus com. 14.

¶ Humidū vo ꝓprio iterminatū termio, bn̄ terminabile existit. Siccū aūt terminatū bn̄ termio ꝓprio, difficile ab alio termiabile ē. Aliud dat̃ te. c. eiusdē.

¶ Nūc de passiuis loqtur. d. Humidū vo ꝓprio termio interminatū, bn̄ termiabile existit. subaudi alieno termino. Et ꝑ ɔn̄s passiuū est. Siccū vo terminatū bn̄ termio ꝓprio. difficile terminabile est. subaudi ab alio, mō terminari termio alteriꝰ & termiari ꝓprio termio, cū vtrūq; sit termiari, iportāt passionē, & sic eiusmodi passiua erūt. Com. 14. P

¶ Sȝ dubitabis vn̄ humidū termiet̃ termino alieno. vn̄ siccū terminet̃ ꝓprio. ¶ R̄ndēt ꝙ humidū h̄ habȝ ab istabilitate partiū, q̃ fluūt & refluūt. cū eniȝ ꝑtes fluūt & refluūt, ideo recipiūt terminationē a cōtinēte, aq̃ enim & aer, vinū, & oleū, & cetera id genus terminant̃ termino ɔtinētis. At sicca vt terra, lapides, metalla, & id genꝰ, cuȝ partes nō fluāt, nec refluāt, nō termio ɔtinentis sȝ ꝓprio terminãt̃. ¶ Aiaduerte tñ ꝙ (vt diximꝰ) humidū ideo hȝ ꝑtes instabiles, ga humidū, & nulla est alia cā, & iō terminat̃ termino alieno, ga humidum. Nec est alia rō. nisi ga humidū est humidū. Silr siccuȝ eo hȝ ꝑtes stabiles, qr siccū est tale, & nulla alia est cā. Verū est tñ ꝙ hec sūt duo ꝓpria q̃ his cōpetūt ordie quodā, vt humido gdem p̄mo fluxus & refluxus partiū. 2º terminari ab alio. Sicco aūt p̄ partiū stabilitas. 2º termiari ꝓp̄o termio. ¶ 2º aiaduerte ꝙ tā terminari ꝓprio ꝙ̄ alieno termio iportāt passionē. nā per terminū figurā itelligūt. mō pȝ ꝙ figura est veluti q̃dā forma ipsi terminato, & termiatū veluti mā. Siue igit̃ a se siue ab alio pȝ ꝙ termiari est pati, ga est figurā recipere. Et sic isti termini de p̄mario sigto importāt passionē. ¶ Sed circa hec dubitares, ga videtur ꝙ genus nō sortiat̃ nomē a rōne spēi. Mō humiduȝ et siccū s̄m rōnē gn̄is sunt passiua, s̄m rōnem spēi, h̄ est vt terminant̃ figura sunt passiua, mō in plus est passiuū ꝙ̄ termiari. Silr argui pōt de calido & frigido. ¶ Diximꝰ in p̄mo huius. & addimus ꝙ hę q̃litates possunt cōparari ad tactū, qđ est earū mediū. Ad sua ɔ̃ria, vt singula ad ꝓpriū cōtrariū. Et possunt cōparari iter se. Sigdem ad tactū, cū calidū & frigidū maxie imutent tactū, maxime Qō R̄º aliq̃rū R̄º ꝓpa Q Nota Dubitatio Responsio

sortiant̃

A sortiunt nomē actiuaꝝ. humidū ⁊ siccū parū imutēt, sortiuntur nomē passiuarū. Si cōparant ad ꝓpria contraria, sic oēs sunt actiuę oēsq; passiuę. nā oēs sunt ꝯtrariorum corruptiuę ab eisq; corruptibiles. Et sic oēs sunt actiuę ⁊ passiuę. At si cōparent gñatim inter se humidū ⁊ siccum vz. ad frigidū ⁊ calidū, sic speciatim illę sunt passiuę ab aliqua opatione. Istę actiuę ab alia opatiōe. ❡ Tūc pȝ solo ad argu^m. hęc enī nō dicunt actiua ſm rōnē gñis. sȝ cōparata ad spēm. Illa nec passiua nisi eodē mō. Nec inconuenit spēs cōparatas spēb^o sortiri nomē gñis ab operatione specifica.

R.° Auer. ❡ Auerroes aūt cō. 9. vult ꝙ eiusmodi dicant actiua, illa passiua ſm interp̄tationē nominū. Nā thermon, hoc est calidū, psychron, hoc est frigidum apud grecā linguā sic dicunt ab illa actiōe q̄ est ꝯgregare.

B Zeron, hoc est siccū, ⁊ hycron, hoc est humidū, sic grece dicunt a terminari termino alieno vel proprio. Et sic hęc actiua, hęc passiua dicta sunt non ſm rē, q2 sunt ſm rē oia passiua ⁊ oia actiua, sed ſm noia, ac noium deriuatione. Nec est incōueniens aliqđ dici tale ab interp̄tatione noium, quę accipiunt partim ad placitū, partim ab aliqua proprietate, quod simplr̄ non est tale.

Recognes ❡ Eligit nūc humidū ⁊ siccū ex eo q2 sunt passiua. Quod ꝓbat ex eoꝝ definitionib^o ab oib^o ꝯcessis. ⁊ dicit. ꝙ humidum est illud, quod proprio termino male terminabile est, bn̄ aūt terminabile alieno. Siccū v̄o illud, quod bene terminabile ꝓprio, male autē terminabile alieno. Ipsum v̄o male ⁊ bene terminabile (vt Philopon^o inquit) passionum sunt significatiua. vnde dicit. Humidū autem indeterminatū proprio termino est, hoc est male terminabile proprio termino. bene terminabile. sup. alieno existens. Siccum autē bene terminabile ꝓprio termino, difficulter hoc est male terminabile termio alterius. at bene terminabile, ⁊ male terminabile, vt Philoponus addit passionum nomina sunt.

C Qōnes pulchrę. ❡ Sed multę hic occurrunt q̄stiones, quaꝝ multę in cōmentarijs sunt disputatę. Quarum prima est, quia non videtur has definitiones esse assignatas per primas differētias, ac per primas opatiōes. Calidi enim ꝓpria ⁊ p̄ma opatio est calefacere, frigidi frigefacere, sicci exiccare, humidi humectare. Scđo, q2 respectu ꝓpriaꝝ opationū oēs sunt actiuę, q2 calefacere est caliditatē ꝑducere ꝑ corruptionem frigiditatis, frigefacere est frigiditatē agere in aliquo ꝑ corruptionē caliditatis, q̄ erat in illo. Siḿi ratiōe humectare ⁊ exiccare sūt agere, quia humectare est ꝑducere humiditatem in subiecto sicco, ⁊ siccare est ꝑducere siccitatē in subiecto humido, ergo respectu primaꝝ opationū oēs sunt actiuę. Tertio dubitat Philopon^o, q2 nō videt ꝙ calidū ⁊ frigidū sint actiua solū modo, sed etiā passiua. Patitur enim calidum a frigido, ⁊ ecōtrio. ❡ P̄. Nec humidum ⁊ siccum videntur solū. passiua. Si. n.

D omnia elementa adinuicem transmutantur, necesse humidum ⁊ siccum adinuicem agere. ❡ P̄. Ipsemet Aristoteles dicit hic terrā in aquam trāsmutari. Mō hoc fieri nō pōt nisi humidū agat in siccū. eodē mō aq̄ transmutat in terrā, quod nec fieri potest nisi agente sicco in humidum. Non enim frigidum aqua agit in frigidū terrę vel econtrario. ergo humidum ⁊ siccum sunt actiuę. ❡ P̄. Dubitatur tertio, q2 respectu tactus oēs sunt actiuę, ⁊ asperum ⁊ lene, ⁊ graue ⁊ leue, ⁊ id genus, oēs enim mouent tactū. Adhuc contraria sunt actiua ⁊ passiua adinuicem, sed omnia sunt contraria. ergo oia sunt actiua ⁊ passiua cum suis contrarijs. Quęrebamus etiā in cōmentarijs alias quęstiones, quę bene sunt disputatę. Ulterius dubitat Philoponus speciatim, quia nō videtur siccum esse bene proprio termino terminabile, nā cinis in siccitate existens diffluit. ❡ P̄. Flāma est sicca, ⁊ terminatur, ac configuratur figura cāmini, ⁊ quod magis est, omnia elementa terminari vident termino alieno, cum non habeant figuram, nisi a continente, vt dicit in libro de cęlo.

E Declatio Philoponi ❡ Pro solutione Philoponus dicit, ꝙ hęc quatuor possunt comparari simpliciter, ⁊ respectu misti. Si enim comparantur ad mistum, humidū ⁊ siccum passiua sunt, ⁊ vt materię se habent. Calidum v̄o ⁊ frigidum, vt actiua. exemplum in constructione lateꝝ ⁊ testarum apparet, vbi patet humidum ⁊ siccum ꝯcurrentia materiam testarum efficerent, frigidum v̄o conglutinat, cum v̄o ponuntur in fornace, calidum trāsmutat, ⁊ facit testā, quia facit euaporare ptes rariores ineptas generationi testę, ⁊ cōgregat partes aptas generationi, ⁊ sic respectu mistorum humidum ⁊ siccum materiam efficiunt, frigidum ⁊ calidum formam.

F Omne enī mistum fit in medio elementorum, ac vniuersi, vtpote circa terram, cum omnia participent terra. Mō ex hac sola fieri non possunt, cum terra per se incolligibilis est, ⁊ ideo eget aqua colligente, ⁊ permiscente ipsā. Hęc v̄o duo cōmista lȝ sint continua, exquisitam compationem ac cognationem non habent, cū sint alienigena, indigere ergo frigido ea ꝯgregante, ⁊ calido specificante ac cōplente generationem, quatenus corrigit faciendo euaporare partes generationi ineptas, ⁊ faciendo cōgregationem partium aptarū generationi, qua ratione in hac mistura humidum ⁊ siccum materię rationem habēt. Calidum v̄o ⁊ frigidum formę. ergo ratione habita ad mistum humidum ⁊ siccum subeunt rationem materię et passiui, ⁊ calidum ⁊ frigidum rationem actiui. Sin autē

G comparentur ad generationem eorū, quę fit adinuicē, omnes pari modo actiuę ⁊ passiuę sunt. Quia ergo Aristoteles respexit ad has sub ratione, qua veniunt ad mistionem, iure alias actiuas, alias passiuas appellauit. cū ratione habita ad mistionem, humidum veniat sub ratione, qua bene alieno termino est terminabile, siccū v̄o sub ratione qua male alieno, ⁊ bene proprio terminabile est. At frigidum venit sub ratione, qua siccū ⁊ humidum permista bene conglutinat, ac congregat, ⁊ sic venit ad mistionē vt est alienigenorum congregatiuū, calidum v̄o, vt est specificatiuū, ⁊ quasi correptiuū, quo constituit similia, ⁊ diuidit dissimilia. Infra autem ⁊ in 4° metheororum respexit ad hęc, quatenus ex inuicem generantur, ⁊ ita appellat omnia actiua, ⁊ omnia passiua. hęc ex Philopono, ⁊ quidē perpulchre. Ego v̄o possum dicere diffusius, vt pro parte in cōmentarijs patet,

H ꝙ ratione habita ad potentiā, cui^o sunt obiecta, omnes istę qualitates sunt actiuę, etiā graue leue, durū molle, ⁊ id genus, rōne habita ad mistorum generationē, aliquę sunt passiuę, quę q̄dē ad illā cōcurrunt sub rōne materię, ⁊ ſm opationes p̄ncipalr̄ importātes passiōes. Aliq̄ actiuę, q̄cūq; ꝯcurrūt sub rōne formę, ⁊ ſm operatiōes importātes actionē. Sin aūt comperent ad generationē elemētoꝝ simplicem, sic solū quatuor sunt actiuę, ⁊ passiuę. Cęterū aūt nec actiuę, nec passiuę, nō enim durū ⁊ molle concurrunt, vt principia in generatione aliqua, nec cętera id genus. ❡ Tūc ad rōnes. Ad primam patet solutio, Aristoteles dedit has definitiones respectu mistorum, quia hoꝝ elementaria p̄ncipia q̄rimus, vt ꝓposuit, modo respectu mistoꝝ hę sunt ꝓprię, ⁊ p̄mę operationes. Alię v̄o opationes sunt respectu gñatiōis simplicū, ⁊ ꝑ idē pȝ ad 2^m, ⁊ ad 3^m, ⁊ 4^m. ❡ Ad 4^m p̄ncipalē pȝ solo, ēt q2 dcm̄ est oēs eē actiuas respectu potētię tactiuę. ❡ Ad 5^m dōm, oia q̄ agūt ⁊ patiunt, eē contraria, nec posse agere aut pati nisi sint cōtraria. Cōtra v̄o

I non sequitur, qa multa sunt cõtraria, quę non sunt actiua, nec passiua, vt contraria circa visum, et alios oēs sensus pter tactum. ¶ Ad 6m dubitationē de cinere dicē Philoponus, q cinis potest terminari, veluti harena, qa potest accumulari, non sic aqua, nisi habeat alienum terminum, quia habet quãdam ppriam cõpositionem vt harena, cū vo dicit cinerem fluere, nõ dicit nisi per equiuocationem, potius eni est sparsio, q̃ fluxus ad illud de flãma dicit q ls flãma possit figurari figura ac termino cãmini continentis, etiã est proprio termino bene terminabilis, vnde flãma posita in plano ppriam habet figuram. In cãmino vo violentum, vt sonitus eius ostēdit. ¶ Ad auctoritatem Arilis dōm q ratione habita ad naturã, ac ordinem vlem,

K omnia elnta alieno termino terminantur, rõne vo habita ad naturaz eorum particularem, ad nãm.s. misti, quę ex his fit. Alia sunt terminabilia male vel bene, alia cõgregatiua, vt dictum est. Unde potest solo hoc pacto reduci ad normam, quia elemēta vel qualitates tangibiles, aut possunt cõsiderari fm naturam cõmunem, et sic omnia sunt passiua, cuz omnia et figuram celi, et alterationes ab illo recipiant, aut fm naturam particularem, et sic aut ratione habita ad tactū, et sic omnia sunt actiua 2° de ala. aut ratione habita ad generationem mistorum, et sic actiua dicuntur, quę ad illã concurrunt fm operationes principaliter significatas p nomina actionem principaliter significantia, vt calidu et frigidum, quę vo concurrunt fm operationes significatas per noia principaliter passionem significantia, di-

L cuntur passiua, vt humidum et siccuz. Aut ratione habita ad generationem propriam simplicium, et sic omnes qualitates primę sũt actiuę, et omnes passiuę. Ex his sequitur q 9gregare et terminari termino sunt pmę operationes elementorum respectiue, qa respectu gñatiōis mistorum, cum fm illas primo cõcurrant, cum quo tñ stat has opationes nõ eē pmas simplr, cuz calefacere et frigefacere sint ante congregare, humectare, et exiccare ante terminari proprio vel alieno termino. ¶ P. Ante hęc sunt rarefacere et condensare fm aliquos vt ante cõgregare. Ante vo terminari sunt fluere, et constringere, respectu tñ generationis misti illę sunt pmę opatiōes.

Tex. anti. cõmē. 15. ¶ Subtile autem et crassum, et lubricū et aridum, et duruz et molle, et alię differentię, ex his sunt. Quoniam enim repletiuum est hu-

M midum, qa non est terminatuz qdem, bñ determinabile autez existēs, et qa sequit ad tãgens, subtile aūt repletiuū, subtiliuz eni partiuz, et qd paruarum partium repletiuuz, totum enim totū tangit, subtile autez maxime tale est, manifestū est q subtile quidē erit humidi, grossum autem sicci.

Dilucida. te.c.eiusdē. ¶ Tenue vo et crassum, lubricum, et tenax, siue aridū, et duruz ac molle. et cetere differentię ex his sunt. Nam cuz replere sit humidi, qa non quidem terminatuz est, sed terminabile, et continens sectetur. Sit autez tenue ipsum replens (per paruum enim est) et per paruum sit replens (totum enim totuz tangit) tenue autē maxime tale est. manifestum q tenue humidi erit, crassum sicci.

Cõmē. 15. ¶ Quia multas tactilis assignauit differentias, docet nūc reducere illas. Et hoc proponit. d. Tenue vo et crassum, lubricum et tenax, et durum et molle, et cetere differentie ex his sunt. hoc est ad humidum et siccuz reducunt tãq̃ species ad genera. Et pmo hoc syllogiçat de tenui et crasso. Et facit vnuz enthymema, quod potest resolui ad syllogismum, et ad prosyllogismum sic. omne replēs humi-

N

dum est. tenue replet. igitur tenue humidum. prosyllogiçatur maior sic. quod non termino proprio terminat, sectatur figuram continentis, est humidum, vt per diffinitionem patet. Sed replens termino proprio nõ terminatur, sed figura cõtinentis. igitur replens est humiduz. Minor prosyllogiçatur etiã sic. omne perparuū replet. tenue perparuum est. tenue replet. minor prosyllogiçat adhuc. omne totum tangens totum perparuuz est. tenue totum tangit totum. igitur tenue perparuuz est (Inquit)

O Nam cum replere sit humidi. hęc eni est syllogismi pncipalis maior. vz. omne replens humidū est. replere grece est anaplesticon, quod cum latine dictuz non sit repletiuum, replere transtuli. hęc est maior principalis syllogismi. Deinde tangit minorem prosyllogismi probantis maiorem hanc. Et inquit. quia non quidez replens ipm terminatuz est, sed terminabile, et continens sectet. Hoc grece sic dicitur hacoluthin aptomeno. Et est sensus q figurat ad figuram cõtinentis, siue cõtangentis. Hęc est minor prosyllogismi maioris. Deinde tangit minorē syllogismi principalis. d. Sit autē tenue ipsum replēs. Hęc est minor. et hanc prosyllogiçat. d. perparuum enim est, et hęc est minor prosyllogismi. et perparuū replet. hęc est maior. prosyllogiçatur adhuc minor huius sic. totū enim paruum tangit totum. tenue maxime tale. i. maxime tangit totum. et ita tenue maxime paruum. Tunc infert conclusionem principalem. d. Manifestuz q tenue erit spe-

P cies humidi. crassum autem sicci. ¶ Animaduerte q illud quod grece dicit micromeres, hoc est paruaruz partium siue paruipartile, dixi perparuū, vt clarius erit.

¶ Cum demonstrauit, q duę sunt primę contrarietates altera actiuorum, altera passiuorum, nunc reliquas oēs vult in has reducere, et hoc pponit, et dicit. Subtile aūt et crassum, et lubricum et aridum, et duruz et molle, et alię differentię, ex his sunt, hęc est cõclusio. Quo vo ad verba attinet, addit [et alię differentię] vel propter lenitatē, et asperitatem, quas prius enumerauit, nunc non. vel propter alias differentias, quas postea per diuisionem sicci et humidi assignabit. Dixit [ex his sũt] vt Diuus Thomas inquit, quia hęc sunt, vt effectus illoruz, subtile eni est effectus humidi, sicci vo crassum. Philoponus autem vult hęc contineri sub illis, vt in suis generib. Hac conclusione posita, eam pbat syllo, qa oē repletiuuz est humidum. tenue siue subtile est repletiuum. ergo tenue

Recognes

Q est humidū (inqt) Qm eni repletiuū est humidum, hęc est maior, quã pbat. pmo qa repletiuū pprio termio nõ bñ terminabile est, alieno vo bñ terminabile exiñs. 2° qa sequitur tangēs, hoc est figurat figura 9tinentis, et sic pz maior. assignat minorem, et inqt. Subtile aūt. sup. oē est repletiuū, pbat. qa qd est paruaz ptiū est repletiuū, et subtile est paruaz partiū. ergo est repletiuū, q aūt qd est puaz ptiū sit repletiuū, pbat. qa qd totū tãgit, totuz est repletiuū, qd est puaz ptiū, totū tãgit totū. g qd ē puaz ptiū est repletiuū, et sic pz minor, tunc dat 9nē. s. qd subtile sit humidi, crassuz vo sicci. s. vt Philopon dicit pp 3tias causas, qa crassuz nõ est bene repletiuum, nec alieno termino bene terminabile. Sz occurres de cinere, et harena, quę sunt repletiua, et puaz ptiū, et tamē nõ attinet ad humidū, sed ad siccū. Dōm q ea, q̃ Arilis dicit, debent intelligi simplr, et non comparabiliter. Cinis enim

A enis ⁊ harena sunt repletiua comparabiliter rõne habita ad lapillos, ⁊ ad ramenta lignoꝝ, simpliciter aũt nõ. At farina (vt Philoponus inqt) repletiua est, cuz penetret per porulos valde paruos, per quos vnuz penetrat, ideo farina attinet ad humiditatem. Ex his sequitur, ꝙ Ari[les] vult subtile esse humidi, quo attinet ad illud, non quo est simpliciter in genere illius (vt voluit Philoponus) tu vo in his animaduerte.

Tex. anti. cõmẽ. 16. ¶ Rursum autem lubricum quidem humidi (lubricum enim humiduz aliquid passuz est, velut oleum) aridum autem sicci. Aridũ enim est, qđ pfecte siccuz, adeo vt ⁊ coagula- B tũ sit pp defectionez proprię humiditatis.

Dilucida: te. c. eiusdẽ. ¶ Amplius autẽ lubricuz quidẽ humidi est. nam lubricum humidũ quoddã est qđ passum est. veluti oleum. Aridum vo est sicci. nam aridum est perfecte siccuz, ita vt etiam gelicidia humoris defectu sint.

Com. 16. ¶ Reducit lubricum ⁊ aridum ad humidum ⁊ siccum. nam lubricum superaddit humido tenacitatem quãdã, propterea qa passum est a sicco. ⁊ inde sortitur aliquam siccitatem ⁊ tenacitatem. veluti oleum. Aridum vo superaddit sicco excessum siccitatis. Signum affert ex gelicidijs, in qb[us] humor totalr euanuit vt in crystallo. ¶ Animaduerte vt bñ dixit Auer. ꝙ hęc sunt noium interptamẽta, quę accipiunt̃ ab aliqua proprietate, ⁊ partiz a voluntate, vt in libro de interpretatione dicitur,

Recognes ¶ Quo quidem modo subtile attineat ad humidũ, crassum ad siccum, ex hisce patet. Qz autem lubricuz ad hu- C midum, ⁊ aridum ad siccum attineant, nunc pbat (⁊ inquit) Rursus autem lubricũ quidem humidi est, hoc est ad humidũ attinet, vt viscus, pix, oleuz, cera liqda, ⁊ id genus, pbat. qa lubricũ est humidum, qđ passum est a sicco aliquid, vt tenacitatem, vt oleum. Addit enim humido tenacitatem, quã a sicco passum est. Qz autem aridum attineat ad siccuz, pbat. Aridum eni est, qđ est pfecte siccum, adeo vt ⁊ coagulatum sit ppter defectũ humidi proprij, vt crystallus, cui[us] propria humiditas euanuit prima frigiditate loci. ergo lubrica attinẽt ad humidum, arida vo ad siccum.

Tex. anti. com. 17. ¶ Amplius molle quidem humidi, duꝝ vo D sicci est, molle enim qđ cedit in seipsuz ⁊ nõ obsistit, qđ quidẽ facit humidum. ⁊ ideo nõ est humidum molle, sed molle humidi. duꝝ autẽ sicci. Durum eniz est, quod coagulatũ est. coagulatum autem, siccum est.

Dilucida: te. c. eiusdẽ. ¶ Adhuc molle quidem humidi. durum vo sicci sunt. Nam molle est id qđ valde cedit, ⁊ nõ resistit, qđ quidẽ facit humiduz. Propter qđ ⁊ humiduz nõ ipsius mollis est, sed molle humidi. At duruz sicci erit. nam duꝝ gelidum est. gelidum vo siccum.

Cõm. 17. ¶ Reducit molle ⁊ duꝝ, ⁊ vt dcm̃ est ab iterptatione nominũ (inqt) Adhuc aũt molle qdẽ humidi. Duꝝ vo sicci spẽs sunt. Nã molle est id qđ valde cedit, ⁊ non resistit, qđ qdez facit humidũ, hoc est qđ est humido accõmodatuz. ¶ Animaduerte ꝙ hypicon gręce, latine sonat subijciens, sz hic sonat cedẽs. Itẽqz antiristamenon gręce, latine sonat surgẽs, ꝯsonat tñ magis hic pro resistere. Propterea isert ꝙ ⁊ humidũ non ipsi[us] mollis est spẽs. Sed E magis eꝫ molle ad humidũ reducit̃. naz molle pricipat humidi pprietate. ⁊ nõ eꝫ. Itẽqz oẽ molle est humidũ, ⁊ nõ eꝫ. ¶ Animaduerte ꝙ fecit Ari[les] hic dñiaz hãc, ⁊ nõ in alijs. qa apđ quosdã grecos malacon ⁊ hygron ꝯfundebant̃ ⁊ nõ differebãt. In ceteris nulla fuit dñia. nos autẽ Nota latini sępe molli p humido vtimur. cetera patẽt. ¶ Dubitares forte, qa siccũ vi poti[us] spẽs duri. nã oẽ siccuz durũ, ⁊ nõ eꝫ. cũ cęlũ duꝝ ponat̃, ⁊ nõ siccũ. Itẽqz cur subticuit aspeꝝ ⁊ lene. Dubitatio. ¶ Rñdẽt qdã ad pmũ ꝙ duꝝ cui[us] coagulatio est a sicco est siccũ. Duꝝ aũt cęleste nõ ẽ siccuz. nec duꝝ cui[us] coagulatio est a frigido, aut sicco ⁊ frigido sil̃. nã metalla dura sunt, ⁊ nõ sicca. R[esponsi]o aliqrũ ¶ Ego aũt credo ꝙ cęlũ nõ sit duꝝ. quãdo qdẽ duꝝ ab Ari[le] ponat̃ q̃litas tactilis. nisi durities dicat̃ ęquoce, ⁊ sic ppo[situm] nõ õstruit. R[esponsi]o ppa. Dicerẽ quoqz oẽm duritiẽ effici ob defectũ humidi, ⁊ p ꝯñs a sicco, defectũ dico actualẽ nõ potẽtialẽ, ⁊ sic metalla erũt actu sicca, pp actualẽ defectũ humoris. Utꝝ vo F sint potẽtialr humida, medicis omitto. ¶ Animaduerte ꝙ gelidũ ⁊ coagulatũ hic non differũt. voco eni geliduz oẽ priuatũ humore actuali. Et hoc alchimici coagulatuz siue ꝯgelatũ vocant. Melius tñ diceretur constans, esset enim cõe pluribus, sed noia grãmaticis omitto.

Recognes ¶ Quo qdẽ mõ lubricũ ad humidũ, ⁊ aridũ ad siccũ attineãt, ex hisce ꝯstat, quõ vo molle ad humidũ, ⁊ duꝝ ad siccũ attineãt, nũc exponit, ⁊ dicit. Ampli[us] molle qdẽ humidi, hoc est ad humiduz attinet, duꝝ vo sicci est, ⁊ ad siccũ attinet. Qz molle attineat ad humiduz, pbat, quia molle est qđ cedit in seipꝫ, ⁊ nõ obsistit tãgẽtib[us]. Immo G cũ cõprimit̃, ad se retrahit̃. Mõ hoc idẽ facit humidũ, ergo attinet ad humidum. Ueruz Ari[les] quasi obiter, ex hac declaratiõe, colligit ꝙ in plus est humidũ q̃ molle, cũ oẽ molle ad humidũ attineat, nõ aũt omne humiduz molle est. Aq̃ eni humida est, q̃ non est mollis, metalla quoqz hũida sũt, ⁊ nõ mollia (vt Philopon[us] autumat) Qz aũt durum ad siccuz attineat, pbat. qa durũ expiratione humidi pprij est coagulatum, ⁊ ita siccuz, ⁊ sic patet quatenus hęc ad illa reducuntur.

¶ Dicuntur autem siccum ⁊ humidũ, multifariam. opponitur enim sicco, ⁊ humidum ⁊ vdum. ⁊ rursus humido, ⁊ siccum ⁊ coagulatum. omnia autem hęc, sunt sicci ⁊ humidi primorum dictorum. Tex[t]. anti. com. 18. H

Dilucida: te. c. eiusdẽ. ¶ Dicunt̃ aũt siccũ ⁊ humiduz multifariaz. nã sicco ⁊ vduz ⁊ humidum opponuntur. Atqz ẽt humido siccũ ⁊ ꝯgelatũ. Sunt vo hęc sicci ⁊ humidi eoꝝ quę prima dicta sũt.

Cõmẽ. 18. ¶ Declarata reductiõe, remouet dubiũ. possz. n. qs dicere vtꝝ humidũ ⁊ siccũ sint vno tm̃ mõ dicta. ¶ Rñdet ꝙ humidũ multiplr dr̃, ⁊ siccũ silr. Udũ eni ⁊ humiduz ambo humida dicunt̃. qa ambo sicco opponunt̃. siccuz ⁊ cõgelatum ambo sicca, qa humido opponuntur. Propterea concludit ꝙ vdũ ⁊ ꝯgelatum, quę sunt humidi ⁊ sicci, etiã sunt enumerãdę iter primas tactiliũ dñias.

Recognes ¶ His reductis, nũc subdiuidit siccũ ⁊ humidũ. Ubi debes scire, ꝙ siccũ est triplex, aliđ qđ in supficie est siccũ, vt assatũ, ⁊ lapis supfusa aq̃. Aliud qđ in pfundo est siccũ, vt valde elissatũ, ⁊ coagulatuz. Aliđ qđ in vtroqz est siccum, vt lapis absolute. Aristoteles primo probat ꝙ siccum sit multiplex, argumento (vt inqt Philoponus) a contrario, quia habet duplex ⁊ fortasse triplex oppositum, ergo ipsum est multiplex. vnde dicit. Dicuntur

I autē siccū, ⁊ humidū multifariaꝫ nō ęquiuoce (vt Phi-loponus inuit) sed multiplicitate spērū, ꝓbat. ⁊ pmo ꝙ siccuꝫ sit multiplex loco ab opposito (⁊ inqt) Opponiť eni ipsi sicco, ⁊ humidū, ⁊ vdū, supple m, ⁊ ꝑfusuꝫ. Intelligit eni (vt arbitror) ꝑ humiduꝫ, qđ in vtroqꝫ est humidū. s. ⁊ in sup̄ficie, ⁊ in ꝓfundo, ⁊ ideo ꝑ excellētiaꝫ, qđ in vtroqꝫ est tale, erit dicendum simpliciter humidū. ergo siccum est multiplex. Qꝫ autem humiduꝫ multiplex sit, probat eodē loco a contrarijs, ⁊ dicit. Et rursus humido opponiť siccū simpliciter, quod est siccū in superficie ⁊
K in ꝓfundo, ⁊ eidem opponiť coagulatum, qđ est siccum in profundo, ⁊ supple ēt eidē opponiť siccum in superficie, qđ de licentia dicatur exiccatū. ğ humidum multiplex est, ⁊ addit. ꝙ omnia hęc sunt sicci ⁊ humidi, quę prima genera dicuntur. Nam humidū in vtroqꝫ ⁊ vdū, quod est humidum in superficie ⁊ perfusuꝫ, quod est humidum in profundo, sunt sub ipso humido tāqꝫ sub genere. Simili ratione siccum in vtroqꝫ, ⁊ exiccatuꝫ quod in superficie siccum est, ⁊ coagulatum, quod in ꝓfundo siccuꝫ est, sub ipso sicco sunt, tāqꝫ sub genere, ergo siccū ⁊ humidum de multis speciebus dicunť.

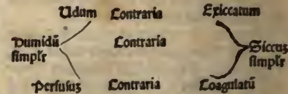
Text⁹ anti. comē. 19. ¶ Qm̄ enim vdo opponitur siccum ⁊ vduꝫ quidem est qđ habet alienigenaꝫ humiditatem superficietenus, perfusum autē qđ in ꝓ-fundo, siccū aūt priuatur hac, palā est ꝙ vdū
L quidem erit humidi, oppositū autem siccuꝫ primi sicci. Rursus autē humidū ⁊ coagulatuꝫ similr. humidū eni est, qđ habet ꝓpriam humiditatem in profundo. coagulatum aūt priuatur hac. Quapropter ⁊ horuꝫ erit hoc quidem sicci, hoc autem humidi.

Dilucida. te. c. eiusdē. ¶ Et qm̄ vdo opponiť siccum, ⁊ vdum quidem est qđ exteraꝫ superficietenus humiditatem habet, infusuꝫ autē in ꝓfundo. Siccū autēꝫ qđ hac ipsa priuať, manifestū ꝙ vduꝫ erit humidi. Huic autē contrariuꝫ siccū erit primi sicci. Adhuc autē humectuꝫ ⁊ congelatum similr. Humectū qdem eni est qđ hꝫ propriaꝫ humiditatē in ꝓfundo. ꝯgelatuꝫ illud est quod hac ipsa priuatur. Quare ⁊ horuꝫ erūt, hoc qdē humidi. Illud ꝟo sicci.

Com. 19. ¶ Humidi duę sunt spēs primę. vdū. vꝫ. quod dieron di-
M ciť. Et infusuꝫ qđ ⁊ veuregmenon. dieron illud di. qđ in superficie humorē hꝫ. Et hoc duplr vel a nā tale est. ⁊ h per licentiā madidū appello. vel ab alio. ⁊ hoc voco madefactū. veuregmenon est, qđ in profundo humorē hꝫ. ⁊ hoc duplr, vel per nām ⁊ dicatur humectū. vel ab alio, ⁊ dicať humefactū. Sic ipsius sicci duę sunt species, q̄ geminatę erunt q̄tuor. nā quot modis diciť vnū oppositorū, tot ⁊ alterꝫ dici necesse est. Uerꝫ hęc noie carent. hanc multiplicitatē ostendit. d. Et qm̄ vdo opponiť siccum, ⁊ vdū quidē est, qđ exterā superficietenus humiditatē hꝫ. Infusum qđ hꝫ in ꝓfundo. Siccū quod hac ipsa vtraqꝫ priuať, manifestū ꝙ vdū erit spēs humidi. huic autēꝫ ꝯtrarium siccuꝫ, qđ nomen nō hꝫ, erit species p̄mi, hoc est generici sicci. ad vduꝫ igiť opponiť quoddam siccū nomē non hn̄s. Adhuc aūt humectū, qđ gręce per carētiaꝫ nominū hygron diciť, ⁊ est species infusi, ⁊ cōgelatū similr opponuntur. humectum quidē eni est quod habet ꝓpriā ⁊ naturalem humiditatem in profundo, cōgelatuꝫ huic oppositū est illud, qđ hac ipsa priuatur. In cęteris omisit explicare oppositiones, qa patēt. Et concludit, quare ⁊ horꝫ erūt hoc quidem species humidi, vt vdum ⁊ infusum. illud ꝟo sicci, qđ nomen non habet. Hęc de multiplicitate humidi ⁊ sicci, ⁊ oppōne breuibus dixit. N

¶ Accepit ꝙ siccum ⁊ vdum opponantur, ⁊ ꝙ coagulatum ⁊ humidum similiter, nunc hęc probat, ⁊ primo ꝓbat primum, deinde secūdum, ⁊ in probando primum, primo illud proponit, ⁊ dicit. Quoniam enim vdo opponitur, siccum. s. quod in vtroqꝫ est siccum, est ergo ꝯclusio vdum ⁊ siccum in vtroqꝫ opponuntur, probat, ⁊ sumit tres suppositiones, prima est, ꝙ humidum simpliciter, quod in vtroqꝫ est humidum, habeat superficietenus alienigenam humiditatem, patet, quia cum eam habeat in vtroqꝫ, etiam in sup̄ficie habeat, necesse est. Secunda est, quod perfusum est illud, quod habꝫ humiditatem in profundo, patet ex quid nominis eius. Tertia est, ꝙ siccum simpliciter in vtroqꝫ est, quod priuatur, hac. scilicꝫ vtraqꝫ humiditate, cum sit siccum simpliciter in vtroqꝫ. Ex his infert duo, ⁊ ꝙ vdum sit humidi, hoc est attineat ad humidum tanqꝫ illius pars, ⁊ quod ipsi vdo, oppositū sit siccū simplr in vtroqꝫ, quod est species primi ⁊ cōmunissimi sicci, quod est ꝯclusio proposita. Deinde probat secundam, ⁊ primo proponit illam. ⁊ dicit. Rursus autem humidum. scilꝫ simpliciter quod est in vtroqꝫ, ⁊ coagulatum quod est siccum in ꝓfundo. Similiter opponuntur, vt siccū in vtroqꝫ, ⁊ vdū, quod probat per duas suppositiones. Quaruꝫ p̄ma est, ꝙ simpliciter humidum quod in vtroqꝫ est humidum, est etiam quod habet propriam humiditatēꝫ in profundo, patet. quia si habet in vtroqꝫ, etiam in profundo habet. Secunda est, ꝙ coagulatum est, quod priuatur intima humiditate. ergo opponuntur, sicut ⁊ definitiones ipsę opponi videntur, hinc concludit, ꝙ coagulatū erit sicci, humidum in vtroqꝫ ꝟo erit sicci, ⁊ sic opponi videntur. Quo ꝟo ad verba attinet, debes scire ꝙ humidum in profundo ⁊ humidum in superficie differūt dupliciter. primo, quia quod est humiduꝫ in profundo, nō est humiduꝫ nisi propria ⁊ naturali humiditate, vt metalla. Humidum ꝟo in superficię humidum est extera ⁊ alienigena humiditate. Secūdo differunt penes locū humiditatum, quia alterum in superficie, alterum in ꝓfundo humiditatem habeant. At humidum simpliciter in vtroqꝫ, partim natura, partim alienigene humorē habet. Simili ratione ⁊ de siccis differētię sunt. Que ꝟo in cōmentarijs ddiximus, pulchre dicta sunt, sꝫ hęc ex Philopono collegimus. Q

Recognosce: (right margin, beside "¶ Accepit…")
O (right margin, beside "tatem in profundo, patet…")
P (right margin, beside "quod probat per duas suppositiones…")

Text⁹ anti. com. 20. ¶ Manifestū est igiť ꝙ ⁊ oēs alię differētię, reducunť ad primas q̄tuor. hę aūt nō amplius in minores. neqꝫ eni calidū est, qđ siccuꝫ, vel qđ humidū. neqꝫ humiduꝫ, qđ calidum, aut qđ frigiduꝫ. nec frigiduꝫ ⁊ siccuꝫ subinuicē, nec sub calido ⁊ humido sunt. Quapropter necesse est, quatuor esse has.

¶ Manifestū

A Dilucida: te. ceciis idē. ¶ Manifestū igiť q̄ cęterę oēs differētię in
has primas quatuor reducunť. Hac ṽo nō
amplius in pauciores. Nō eni calidū est qđ
humidū. vel qđ siccū. neq3 humidū qđ cali-
dū. vel qđ frigidū. neq3 frigidu3 τ qđ siccū,
neq3 subinuice3, neq3 sub calido τ humido
sunt, q̄re necesse est has esse quatuor.

Cōmē. 20. ¶ Cōcludit nūc q̄tuor eē primas q̄litates. τ itēdit sic ar-
guere. non pn̄t eē plures q̄3 q̄tuor, nec pauciores q̄3 qua-
tuor. igiť tm̄ q̄tuor sunt. q̄ nō plures, declatū est, q̄a cęte-
rę alię reducunť ad humidū, τ ad siccū. graue ṽo τ leue
actiuę q̄litates nō sunt. q̄ non pauciores. pbat. quia nec
actiuę ad passiuas, nec passiuę ad actiuas. nec actiua τ
passiua ad actiuā. nec passiua τ actiua ad passiuā reduci
B pn̄t. τ sic sunt q̄tuor p̄e qualitates tm̄. Et q̄ dicit. patent.
¶ Dubitares forte cur Aristo. ptermisit rarum τ dēsu3.
¶ Rn̄det Alex. h̄ fecisse, q̄a rarū τ densu3 reducunť ad
graue τ leue. aut ad durū τ molle. ¶ S3 c̄ obijcit Auer-
roes, rarū nō pōt reduci ad molle. q̄a vitrū est rarū τ du-
rū, neq3 dēsu3 ad graue. q̄a nubes dēsę sunt, leues τ mol-
les. meli⁹ igiť dōm q̄ tacuit has, q̄a nō sūt actiuę nec pas
Q̄ōnes siuę. sed c̄sñtes has. ¶ Solēt q̄ri duę q̄ōnes. p̄ vtrū tm̄
q̄tuor sint p̄e q̄litates. ¶ Scđo/vtru3 harum duę actiuę
p̄ qđ sint calidū τ frigidū. duę passiuę hūidū τ siccū. ¶ Quā-
tu3 ad primu3 vi q̄ pauciores sint, imo vna, q̄a qđ p su-
perabundātiā oī vni soli cōpetit. Videť ēt q̄ plures, q̄a
Ordo q̄ōis lux τ mot⁹, raritas dēsitas, figura τ cęterę id gen⁹. ¶ In
isto q̄sito p̄ disputabiť de q̄litatib⁹ celestibus. ¶ Scđo/
de q̄litatib⁹ elītoȝ, q̄. v3. cōpetāt elītis. ¶ Tertio/q̄li-
Pō recētio tates q̄ dicanť actiuę, τ quę non. ¶ Quarto/de pposito.
rū h̄ q̄litati ¶ Quātū ad p̄mū tenēt recētiores cęlo τ stellis tres cō-
b⁹ cęli. petere q̄litates: motū/lucē/τ iflūetiā. q̄ q̄dē eis isint mo-
C tus, τ lux oēs c̄ueniūt, vt Aristo. 2° cęli, τ Auer. cō. 42. τ
De cęlo isit in libro metheo. De aūt iflūetia τ alia ab illis. declarāt. p̄
influentia. q̄a cęlū nō eēt cā oīum q̄litatū. nā p motū τ lumē solum
causat calorē. τ sic cęterę q̄litates nō eēnt a cęlo. ¶ Se-
cūdo/cęlū c̄seruat terrā in loco sibi nāli, τ nō nisi p iflu-
entiā. ¶ Tertio/terra melius afficiť terra de nocte q̄3 de
die, vbi minus illuminať. igiť ab iflūetia meli⁹ afficitur.
¶ Quarto/cęlū mouet ignē, τ nō p h̄ q̄ cęlū iret igne3,
nec p h̄ q̄ sit illi c̄tinuū. nec p lumē, q̄a nō est aptu3 mo-
uere. igiť p iflūetiā, q̄ est q̄litas intētionalis alia a motu,
τ lumine. ¶ Quito/in viscerib⁹ terrę pcreanť q̄dā τ nō
a calore multiplicato i aere τ aq̄. igiť ab iflūetia. ¶ Se-
xto/multę res nāles a spē ppria sortitę sunt idiotropias
D ac virtutes insensibiles. igiť a maiori cęlū. ¶ Septimo/
Ptolomęus p̄ apotelesmatū ponit Saturnū frigidum/
Martē siccū, τ cęteros cęteris modis affectos, τ nō per
Pōnis vis de iflūetia. q̄litates sensiles. igiť p influētiā. ¶ Tenēt igiť q̄ in cęlo
sunt duę q̄litates q̄ nobis igenerāt calorē. lumē siue lux
τ mot⁹, τ ambę sūt sensiles. q̄ eni sol luceat, cęterę q3 stel-
lę, p3. q̄ ṽo moueanť varijs motib⁹. istis sensilib⁹ etia3
dep̄hēsu3 est. Vltra/has adhuc ponūt aliā insensilē siue
intētionalē, quā iflūetiā vocitāt. Est aūt hęc non vni⁹ ge-
neris, s3 τ frigefactiua q̄nq3, iterdū calefactiua, iterdum
humefactiua, τ q̄nq3 exiccatiua, ac cęteris modis actiua.
Signum efficax. ¶ Astipulanť huic astrologi q̄dā, q̄a in ęstatis cōsistētia
sępe spectatū est magnū frigus, qđ eē nō pōt, nisi a con-
stellatiōe, q̄ nobis mittit itētionale3 affectionē, q̄ in aere
apto infrigidari frigiditatē efficit. Sīli rōne τ in hyeme
visus est q̄nq3 calor. vt hyeme pxima. 1505. vbi frigus
nō pcepimus, qđ eē potuit a c̄uentu triū planetarū Sa-
turni/Jouis/τ Martis in cancro, q̄ affectionē illā effecit
occultā. ¶ S3 obijcies p̄. q̄a si cęlū p iflūetiā terrā c̄ser-
E Dubōnes c̄ se. uaret sic multiplicatā in sphęra terrę, tūc terra nālr ascē-
deret, q̄a agēs nāle corporeū fortius agit in ppinquu3 q̄3
in remotū. igiť iflūetia cōseruatiua terrę fortior erit ppe
cęlū, q̄3 in sphęra terrę. igiť locus ṽsus ignē τ cęlū aptius
est terrā magis c̄seruare. igiť terra deberet ascēdē ṽsus
cęlū. Scđo/tūc ignis nō c̄seruareť in loco nāli, q̄a ibi in-
Rn̄siones eorum. fluētia terrę c̄seruatiua viget. ¶ Rn̄dēt τ tenēt q̄ elīn-
ta locanť p eiusmodi iflūetiā a cęlo ad cētrū terrę diffor-
miter multiplicatā. ¶ Vbi aī aduertēdū q̄ iflūetia cale-
factiua multiplicať vsq3 in sphęrā aq̄ exclusiue. Na3 vt
caliditas realis est multū actiua τ parū resistitiua, sic ad
minimā distātiā illa calefactiua iflūetia multiplicať. iō
nō nisi ad sphęrā aq̄, τ q̄a frigiditas magis resistit, τ mi-
nus agit, sic multiplicať ei⁹ iflūetia vsq3 in cētrū. Itēq3
sicut hūiditas fortius agit q̄3 siccitas. sic iflūetia illius ad
F minus multiplicať vt vsq3 ad sphęrā terrę exclusiue. et
q̄a siccitas maxīe resistit. ideo illi⁹ iflūetia maxīe multi-
plicať vsq3 in cētrū. ¶ Tūc p hāc fictionē saluāt elīnto-
rū sitū. q̄a eni calefactiuę iflūetię maxīe vigēt in sphęra
ignis. pp qđ iflūetia frigefactiua ibi impediť ab effectu,
quē nata est c̄seruare, ideo ibi ignis sit⁹ est. Deide aer. q̄a
adhuc iflūetia viget calefactiua, τ viget valde humefa-
ctiua. deide aq̄. deide terra p siles rōnes. ¶ Tūc p3 ad
dubitatiōes. Ad p̄mā dico q̄ l3 sit iflūetia terrę sic ppe
cęlū, tm̄ ibi terra gn̄ari nō pōt. q̄a est ipediēs. vt iflūetia
ignis. ¶ Ad 2m dōm/q̄ iflūentia calefactiua ibi fortior
est, ideo ibi ignis collocať. ¶ Ampli⁹ p̄ncipalr 2° tenent
Quid h̄ lu-ce dicāt. q̄ lux cęlestis, τ lux elīntaria differūt spē, q̄a illa est p̄ q̄-
litas, elīntaria ṽo 2a. ¶ Tertio tenēt q̄ l3 lux, τ mot⁹ p
De ordine se isint cęlo, mot⁹ est prior luce, τ cęlo p̄us ihęrens. Tu3
eoȝ q̄ cęlo insunt. q̄a mot⁹ circularis est p̄mus motuū. 8. physi. Tum q̄a p
G motū imediati⁹ agit, q̄3 p lucē. Tum ēt q̄a mot⁹ est istrm
p qđ p̄ cā p prius agit. ¶ Quarto/tenēt q̄ lux est p̄or i-
fluētia. Tu3 p̄. q̄a iflūetia est fortior cū lumine q̄3 sine lu-
mine. Tu3 ēt/q̄a actio lucis est manifestior. h̄ dicūt recē-
Impugn̄do tiores in p̄ pte q̄siti. ¶ Hęc τ si colorate dicta sint, mi-
hi tm̄ pbabilr τ veri⁹ oiu3 istoȝ vi oppo^m. Et p̄ pbo q̄
De iflūetia vltra calorē a luce τ motu causatum nō est alia iflūetia.
¶ Prio/q̄a mot⁹ cęli est oīb⁹ vita q̄ p nām subsistūt. 8.
physico. s3 mot⁹ nō causat nisi calorē. igiť nulla est iflūe-
tia pter calorē. ¶ Scđo/Aristo. in 2° cęli tractās cęli oīa
accn̄tia, iflūetię nihil meminit. igiť ibi erit diminut⁹. q̄a
ptermisit vnū accn̄tiū eēntialiū. ¶ Tertio/Aristo. in lib.
metheo. assignās causas oiu3 impssionū ex calore solum
assignat ex pte cęli, τ ex vapore ex pte terrę. Nō valde
H facile sibi fuisset assignare causas ex iflūetia. Et sic h̄ mē-
te Aristo. nō est dubitādū circa h̄, q̄a nullibi dixit τ pter-
De locatiōe elīntoȝ. misisset, vbi sibi fuisset neciu3 dicere. ¶ De locatiōe ṽo
elīntoȝ, vt mihi vi, valde errant. Aristo. eni in 4° cęli τ 3°
physico. de loco elīntoȝ loquēs, nūq̄3 aliđ vult nisi elītū
c̄tētū locari p supficiē elīnti c̄tinētis, cui⁹ cām subscribit
Auer. 4° physi. cō. 42. q̄a elītū c̄tētū q̄escit in elīnto c̄ti-
nēte, τ mouet ad illđ vti in finē, τ formā. veluti ferrū ad
magnetē, τ nūq̄3 iflūetię meminit. ¶ S3 arguiť per rō-
nē. p̄/iflūetia frigefactiua est pollētior in sphęra ignis q̄3
in sphęra terrę p eos. igiť semp in sphęra ignis erit vio-
lētia. vel saltē ignis violēter aliquaten⁹ ibi collocaretur.
¶ Scđo/vel illa iflūetia recipiť in pleno vel in vacuo.
nō in vacuo, q̄a nō dať. Si in pleno tūc in aere, τ igne, τ
aq̄ recipeť. τ sic violētū eēt ppetuū. vt illa iflūetia violē-
ter esset in illis ppetua. ¶ Tertio/non pōt realis frigidi-
tas terrę stare in eodē subto cū caliditate ignis. nec illius
siccitas cū hūiditate aeris vel aq̄. igiť iflūetia frigefacti-
ua nō pōt stare cū reali caliditate ignis in eodem subto.

I nec īfluētia exiccatiua cū reali hūiditate aeris. tenet cōse quētia. qa īfluētia illa est fortior q̄ eiusdē realis q̄litas, qa est a cā polleñtiori, vt a cęlo. ⁋ Quarto, īfluētia calefa ctiua multiplicat̄ vsq3 in cētrū. vt p3 pp illa q̄ ibi gn̄ant, tur, q̄ nō gn̄arent̄ nisi ad illa p̄ueniret calor cęlestis q̄ est cūctis vita. 12. metaph̄. cō. 18. igit̄ nō tm̄ vsq3 in sphęrā aq̄ exclusiue, imo vsq3 in fundū aq̄. pp pisces ibidē geni tos. ⁋ Quinto, frigiditas causat̄ p puatonē causa℞ cale faciētiū. s3 ppe cęlū adsunt oēs causę calefactiuę vt mo tus ⁊ lumē. igit̄ nullo mō ibi pōt frigiditas cāri. ⁋ Ul terius nō vi℞ ve℞ q̄ lux cęlestis, ⁊ lux elr̄ntaria differant specie. p̄, qa q̄cūq3 p̄ueniūt in aliquo accn̄te eētiali spe cifico nō differūt spē eētialr̄. sed lux cęlestis, ⁊ lux eln̄ taria p̄ueniūt in illo eētiali accn̄te, vt in actuare diapha nū. igit̄ nō differūt spē. Scđo vtręq3 gn̄ant calorē essen tialr̄. Tertio, vtręq3 sunt obiectū visus eētialr̄. igit̄ non differūt specie. ⁋ Uī̄ ēt eē pbabilr̄ dicendū q̄ lux cęlo prius īsit q̄ motus, qa pōt ītelligi in eē illi motu non in existēte, vt qn̄ cęlum qescit. adhuc lucere ītelligi potest. ⁋ Propter hęc p̄ declamus opposita ho℞. Scđo ad ra tiōes rn̄debimus in ꝯ̄riū. De p̄ vī fm Ari^lem eē dōm cę luz agere in nos lumine ⁊ motu. Is nāq3 calorē efficit in sphęra hac eln̄taria, quo cūcta sūt ⁊ agūt. Ue℞ iste calor nō est semꝑ idē ⁊ ęq̄lis. Est enim nūc intēsus, nūc remis sus, nūc gn̄atiuus, nūc īterēptiuus, ⁊ varius ac vari⁹ p̄ut stellę varys rōnib⁹ configurant̄ ⁊ ad luminaria ⁊ īter se vna, cū multiplex sit cęlestis mistura, ⁊ calor iste lumine ⁊ motu causatus vari⁹ existit. Ex h̄ seqtur q̄ īfluētia ⁊ ca lor, nō differūt nisi rōne. vt eni p̄ductiuus caloris ī subie cto apto calefieri calor est, vt ꝯ̄o aptus efficere oīa, quę virtute cęli fiūt, īfluxus siue influentia dici pōt. ⁋ Scđo seqtur̄ q̄ oēs stellę apđ Ari^lem īfluūt calorē, vt Auer. de clarat. 2. cęli. cō. 42. ve℞ aliq̄ dicunt̄ īfluere frigiditatē, aliq̄ siccitatē, aliq̄ humiditatē, nō q̄dē simplr̄, s3 in respe ctu, vt dicit. Et sic p̄ut cū luminarib⁹ varys ꝯ̄figurationi bus ꝯ̄stituunt̄, sic variāt calorē, cū nūc frigidiorē facien tes in respectu, nūc humectiorē, nūc sicciorē, ac varys ra tionib⁹ variū. De h̄ in libro cęli ⁊ in libro de suba orbis satis. ⁋ Tūc ad rōnes ꝯ̄ hoc. Ad p̄^m dico q̄ cęterę q̄lita tes nō fiūt īmediate a cęlo, nisi in respectu. s3 bn̄ media te. Calor eni cęlestis eleuans vapores ab aq̄ in media re giōe gn̄at gelicidia, ad q̄ frigiditas sequit̄ maxia, silr̄ ele uās exhalatiōes in septētrione gn̄at vētū septētrionalē ad quē sequit̄ frigus. Et sic calor ille īmediate frigiditatē nō gn̄at. s3 bn̄ mediate. Et si īmediate fiāt illę a cęlo, non fiūt nisi in respectu. Silr̄ de cęteris dicat̄. ⁋ Ad 2^m ⁊ ad 3^m patebit rn̄sio p ea q̄ dicā de locis eln̄to℞. ⁋ Ad 4^m di cēdū q̄ mouet ignē p influētiā nō distictā a calore cęle sti. ⁋ Ad 5^m dōm q̄ penetrat illuc calor cęlestis cātus p lumē, qđ calefacit terrā p ptē post ptē. ⁊ p motū varys fi guris lumē illđ variādo. ⁋ Ad 6^m negat̄ silītudo, qa in illis nō sufficit q̄litas sensibilis p specie illa℞ ꝯ̄seruāda, sed cęlo satis sunt lumē ⁊ mot⁹. ⁋ Ad 7^m Ptolemęus lo quit̄ de illis in respectu. Ex his seq̄t̄ q̄ nulla q̄litas p se, ⁊ imediate fm eē simplr̄ efficit̄ a cęlo p̄ter calorē. Cęte rę vel fiūt in respectu, vt in hyeme frigus, i vere humor, in ęstate calor, in autūno siccū. vel fiūt simplr̄ ⁊ hoc me diate, vt qn̄ p calorē cęlū p̄ducit ea ad q̄ cęterę sequūtur q̄litates. ⁋ De his aliq̄ tetigi in libro nr̄arū calamitatū. De locis eln̄to℞ ꝯ̄o Auer. 4° cęli. cō. 23. in fine apte loq̄ tur. Uult eni q̄ eln̄tū ꝯ̄tinēs sit for^a ⁊ finis eln̄ti ꝯ̄tenti. ⁊ hoc pp q̄litatē symbolā. vt ignis ꝯ̄tinet aerē pp calorem symbolū, aer aquā, aq̄ terrā pp idē. Et ppea nō op3 po nere aliud p̄ter symbolas, ⁊ cōes qualitates p̄ locatione eln̄to℞. nec op3 locū eē omnino in omnib⁹ similē locato, sed satis est. vt sit illius conseruatiuus per aliquid eius. N

Marginal notes, left: De luce p̄pria pō. Confutatio de luce. — K — De ordine eo℞ q̄ cęlo insunt. — decla^o pōis q̄^m ad oia. — L — M — De locis eln̄to℞.

⁋ Tūc ad rōnes. Ad p̄mā q̄ erat 2^a, dico q̄ terra ꝯ̄serua tur in loco nāli p symbolū, nō p aliđ. ⁋ Ad 2^m dōm q̄ nec meli⁹ nec peius terra afficit̄ fm nām terrę, qa semꝑ ꝯ̄tinet̄ ab aq̄, s3 bn̄ p accn̄s. Et p hoc soluit̄ p̄blema. v3. quare in estate sit frigiditas. Rn̄det̄ q̄ illud est qa calor euariat⁹ pp motū ꝯ̄figurationū stella℞ igenerat grandi nes vel vētū septētrionalē ad q̄ sequit̄ frigus. ⁊ sic illđ fit mediate. h̄ de locatiōe eln̄to℞. ⁋ Ulteri⁹ dico q̄ quali tas p̄^a ⁊ 2^a nō differunt specie, nisi accn̄tali, vt calor cęle stis ⁊ eln̄taris. nō aūt essentialr̄. Propterea lux cęli, ⁊ lux eln̄taria accn̄talr̄ differūt spē. nō aūt eētialr̄. Ulteri⁹ ēt dico q̄ lux est p̄or motu, ⁊ est posterior. fm subtū q̄dem mot⁹ p̄or est, qa īsequit̄ quātitatē seu corp⁹ in eo q̄ quā tu3. lux īsequit̄ cęlū in eo q̄ q̄le. mō quātū est p̄us quali. O S3 fm prioritatē ꝯ̄ñtię lux prius cęlo inest, qa pōt ei in esse moto, ⁊ nō moto. ⁋ Et p hoc p3 ad rōnes. h̄ de p̄^a p te q̄siti. ⁋ Quātū ad 2^m tenēt q̄dam q̄ tactiles q̄litates tm̄ eln̄tis cōpetūt. qa tactiles competūt, ⁊ nullę nō tacti les. vt Ari^lem enūerauit in lr̄a. Aly ꝯ̄o tenent q̄ cōpetant eis tactiles, ⁊ visiles. Qr q̄dē eis competāt tactiles, ex te xtu p3. q̄ ꝯ̄o visiles declarāt, ⁊ supponūt colorē nō esse aliđ q̄ luminis reflexionē, siue lumē opacū, s3 lumē pōt reflecti a terra, ⁊ effici opacū ab illa. igit̄ terra pōt eē co lorata. ⁋ Scđo cuicūq3 cōpetit posterius eidē cōpetit prius. s3 eln̄tis cōpetit tactile, qđ est posterius. igit̄ visile qđ est p̄us. Eis tm̄ neq3 sapor, neq3 odor, neq3 sonus com petere pōt. Sapor q̄dē ⁊ odor nō cōpetūt, qa hęc sequū tur misturā prima℞ qualitatū. De sono est dubiū. qa so nus est subiectiue in aere, qa fractio est in fracto, ⁊ motus in mobili. Mō sonus vel est fractio ⁊ mot⁹ aeris, vel nō si ne motu ⁊ fractione. igit̄ est in aere. Forte q̄ sonus subiecti ue est in aere, denoīatiue in corꝑe duro. Et tunc iuxta hęc op3 dicere eln̄tis cōpetere q̄litates sensiles tactu, visu, et auditu. nō tm̄ oēs oib⁹. Ue℞ tenēdo q̄ color causetur ex mistura q̄litatū p̄ma℞. dici pōt q̄ eln̄tis subiectiue compe tūt tactiles ⁊ auditiles q̄litates. visiles ꝯ̄o nō. cu ꝯ̄o q̄re in 2° de aīa. h̄ de 2° pte. ⁋ De 3° tenēt oēs q̄ actiōe rea li ⁊ alteratiua siue corruptiua solę q̄tuor tactiles sūt acti uę ⁊ passiuę, vt calidū frigidū, humidū siccū. Declarat̄. qa visiles nō sūt inuicē actiuę ac passiuę, nisi itētionalr̄ in vi su, auditiles, gustatiles, odores ēt in proprios sensus. De tactilib⁹ solę illę sūt actiuę ⁊ passiuę, qa solę illę agunt ⁊ patiunt̄ inuicē. cęterę cū sit stare possint p̄rimę, nō dicun tur actiuę ⁊ passiuę. Ex his p3 p̄ q̄ graue ⁊ leue nō dicūt̄ actiuę ⁊ passiuę ad sensū datū. qa solū motū efficiūt, ini cem tm̄ approximatę nō agūt ⁊ patiunt̄. Itē ēt vel lumē ⁊ mot⁹, ⁊ si p̄ducāt calorē. qa nō agūt cū ꝯ̄rietate, qa pn̄t stare cū frigiditate. ⁋ S3 ambigūt q̄ sit cā remissiōis ⁊ intēsiōis cętera℞ q̄litatū si non sunt actiuę neq3 passiuę, vt vn̄ albedo itēdit̄ ⁊ remittit̄. Rn̄dent eiusmodi q̄lita tes itēdi ⁊ remitti p itēsionē ⁊ remissionē sua℞ causarū hoc est p̄portionū p̄ma℞ q̄litatū ad q̄s sequunt̄. h̄ de 3°. ⁋ De 4° Ari^les in lr̄a vult q̄tuor eē p̄mas q̄litates acti uas nō inuicē reducibiles, nec coincidētes. ea℞ dico q̄ ge nerātis ⁊ corruptibilib⁹ cōpetūt, vt calidū frigidū, humi dū ⁊ siccū. Istę dicunt̄ p̄^e, nō q̄dē simplr̄, s3 respectu gn̄a biliū, qa lux est p̄or respectu cęli. actiuę pp graue ⁊ leue, ⁊ cęteras id gen⁹, q̄ nō dicunt̄ actiuę nisi ęquoce. nō coin cidētes, qa spē essentialr̄ differunt, nec in alias reducibi les, qa cęterę reducunt̄ in has q̄tuor, ⁊ ipse in nullas nec inuicem, vt in textu deductū fuit. Dicunt̄ etiam priores alys ⁊ tpe ⁊ cā. Tpe q̄dē, qa pn̄t alicui inesse sine alys, ⁊ alię nō sine ipsis. Cā ꝯ̄o nō q̄dē p̄ncipali s3 dispositiua, qa redactę ad certā p̄portionē sunt instr̄m quo for^a mi sti, vel

Marginal notes, right: N — O — 2^a ps q̄ q̄li tates sint eln̄to℞. — P — 3^a ps est, q̄ sint actiuę. — Q — 4^a ps quot sint.

A

Dubitatio. Re͞s expo͞rio Re͞sp͞p͞a

sti, vel generãs formã g͞nat ꝯ͞ntia, ꝛ cętera 2ᵃ accidentia. ¶ Dubitãt quo mõ calidũ est effect᷑ p͞mi calidi. cũ calidũ sit effect᷑ solis, q͞ nõ est calidus. sil͞r ꝛ in cęteris dicat᷑. ¶ Rñdet expositor Ari͞lis loq͞ de qualitatib᷑ actiuis ꝛ passiuis inicẽ, mõ lʒ lux stellaꝝ causet calorẽ, nõ tñ agit ꝛ patit᷑, q͞a nõ cõicat in mã. ¶ Meli᷑ dici põt ꝙ calidũ est effect᷑ p͞mi calidi a quo causat᷑ inquãtũ tale, modo a stellis calidũ nõ ꝓficit᷑, iquãtũ stellę sũt, sʒ vt lucidę vł motę. ¶ Per hęc ad argumẽta patet solutio. ¶ Ad primum enĩʒ patet. q͞a dicũtur primę per negationeʒ prioris, ꝛ non positiuę. ¶ Ad secũdũʒ patet solutio. Hęc de q͞stione prima.

2ᵃ q͞ð q͞ ẽ ð actiuis ꝛ passiuis.

¶ De secũda q͞stione arguitur ꝙ omnes quatuor sunt actiuę, quia omnes sunt contrarię. Secundo omnes sunt formę. igitur omnes agunt. In contrariũ est Aristoteles, qui harum quatuor duas esse actiuas, duas passiuas asserit.

p͞ᵃ positio. B

¶ In isto quęsito respondent q͞dam ꝙ hę quatuor qualitates possunt tribus modis comparari. Uno modo calidum ꝛ frigidum inuiceʒ comparando. Secũdo humidum ꝛ siccum. Tertio illa ad hęc vt calidum frigidum ad humidum siccum. ¶ Tunc tenẽt omnes esse actiuas ꝛ passiuas comparando quãlibʒ ad suum contrarium, vt humidum ad siccum vel econtra. Et calidum ad frigiduʒ vel econtra. ¶ Dicunt secundo ꝙ neutra est actiua vel passiua comparando ad suã cõpossibilem nisi per accidens, vt comparando calidũ ad humidum vel siccum, ꝛ frigidum similiter ad illa. quia possunt stare cum illis. Dixi nisi per accidens, quia calidum agit in humidum per accidens, quando corrumpit aquam. vʒ. corrumpendo frigiditateʒ eius. ad cuius corruptionem sequitur remissio ipsius humiditatis. ¶ Dicunt tertio ꝙ quo ad actiuitatem duę sunt actiuę, calidũ videlʒ ꝛ frigidum, quia fortius agunt. Quo ꝟo ad resistentiam duę passiuę sunt. vʒ. humidum ꝛ siccum. Illę enim sunt parum resistentes, ꝛ multum agentes. hę contra multũ resistentes, ꝛ remisse agentes.

C Confutatio

¶ Sed hęc positio est contra Aristotelem in litera. non eniʒ vocat illas actiuas, quia plus agũt, neqʒ illas passiuas, quia plus resistunt. Sed quia illę quidem congregant. Istę (vt ita dicam) congregantur, quia terminantur ab alio quodam. Itemqʒ etiam probatum est ꝙ per quãtum qualitas est actiua per tantũ resistit.

Propria põ.

¶ Propterea animaduertẽdũ est ꝙ hę quatuor qualitates possunt comparari vel quęlibet ad suum contrarium, vel geminatim inter se, vt calidum frigidum ad humidum siccũ, vel omnes ad operationes, quę ab his proficiscuntur, vel ad tactuʒ, cuius sunt subiectum siue obiectum. Siquidem comparẽtur ad sua contraria, omnes sunt actiuę ꝛ passiuę, vt bene dixerunt, quia omnes possunt contraria corrumpere, ꝛ ab eis corrumpi. Si geminatim inter se, nec dici debẽt per se actiuę, nec per se passiuę. quia omnes compossibiles, nisi tñ per accidens. ac per viam sequelę. Si ad tactum

D

sic omnes sunt actiuę, ꝛ omnesqʒ per se. Lʒ calidum et frigidum magis, q͞ʒ humidum ꝛ siccum, quia illę fortius immutant. hę remissius. Si ꝟo ad opera, sic duę sortitę sunt nomen passiui, vtpote humidum ꝛ siccum, quia hę potius congregantur q͞ʒ congregent. duę nomen actiui, vt calidum ꝛ frigidum, quia ambę congregant. Hęc in expositione literę dicta sunt. ¶ Sed ambiges. quia agere ꝛ pati sunt cum alteratione corruptiua, modo congregare, ꝛ congregari non sunt cum alteratione corruptiua. Potest enim agens congregare nihil corruptiue alterãdo. similiter ꝛ congregari etiam non corruptiue patiendo. ¶ Respondetur ꝙ a rõne generis omnes sunt actiuę, ꝛ omnes sunt passiuę, actiuę quideʒ, quia omnes suorum contrariorum sunt corruptiuę, passiuę ꝟo, q͞a oẽs a suis contrarijs aptę corrumpi. a ratione speciei, ꝛ comparando vnum par ad alterum par, vt calidum ꝛ frigidum ad humidum ꝛ siccum, sic duę sortitę sunt nomen passiui, vt humidum ꝛ siccuʒ, quia aptę terminari, ac cõgregari, duę actiui, quia aptę congregare. ¶ Tũc ad formaʒ dico ꝙ duę sunt actiuę ꝛ duę passiuę a nomine speciei. Nec oportet vt operatio sit corruptiua, vt habẽt nomen a specie, sed vt habent nomen a genere.

E

Probleũ dubiũ an mistũ dissilař possit eẽ ꝑpetuum.

¶ Secundo dubitant, vtrum mistum dissimilare quod etherogeneum dicitur, vt animal vel lapis existens in sua naturali dispositione. ac temperata complexiõe sibi ſm speciem possibili sit aptum corrumpi ab intrinseco remoto omne agente extrinseco. ¶ Respondent quidam ꝛ sapientes, ꝙ siquis esset temperatus simpliciter complexione ſm speciem, ꝛ in aere temperato, ꝛ in cibis ꝛ pom temperatis, ab intrinseco nunq͞ʒ corrumperetur. Probãt quia omnis distemperantia prouenit ab aliqua sex rerum non naturalium. sed tale temperatuʒ omnes res naturales temperate perficeret, dormiret naturaliter quãtum sibi competit, tantũ ederet quantum vrgeret necessitas. ꝛ in cęteris similiter. igitur restauraret tale quale, ꝛ tantum quantum. hęc res pertractatur a medicis.

F

Mihi autem videtur ꝙ corrumperetur ab intrinseco salteʒ per accidens, quia cum partes sint dissimilares erunt inuicem actiuę ꝛ passiuę. ꝛ sic aptę disponi ad corruptioneʒ, quare continuo erit aliud atqʒ aliud, ꝛ per cõsequẽs non restaurabit tale quale vel tantum quantũ. ¶ P. Calidum ageret in humiduʒ radicale illud exiccando. ergo nunq͞ʒ posset restaurari quale prius, vel quantum prius. Unum tamen dubium est grande, quia ex cibo ꝛ pom ꝛ alijs temperatis fieri potest sperma temperatuʒ, ex quo fieri potest puer temperatus, ꝛ talis ꝛ tanti humidi, qualis ꝛ quanti fuit pater in pueritia, quare cum sperma sit superfluum nutrimenti. Uidet᷑ ex nutrimento fieri posse humidum tale ꝛ tãtũ, quale ꝛ quantum fuit illud puerile, ꝛ sic potest restaurari tale quale, ꝛ tantum quantuʒ,

G

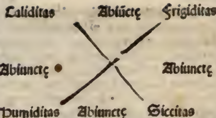
hoc est difficile, medicis relinquo. esset tamen lõgeuuʒ ꝛ corruptibile corruptione nãli. Et sic patet ad dubiuʒ. Et consequenter ad argumenta in principio facta.

Recogn͞es

¶ Duę (vt dictũ est a Philopono) ꝯditiones sunt, vt q͞litates dicant᷑ p͞mę, ꝛ oẽs alię ꝯtineant᷑ sub ipsis, ꝛ ipsę sub nullis. Hinc Ari͞les ꝯcludit, ꝙ q͞tuor tñ sunt p͞ᵉ q͞litates, calidũ, frigidũ, ꝛ humidũ ꝛ siccũ, ꝛ hoc ꝓponit, ꝛ ꝓbat (ꝛ inq͞t) Manifestũ est igit᷑, ꝙ ꝛ oẽs alię diię, reducant᷑ ad primas q͞tuor, tãq͞ʒ sub eis cõtẽta, ꝛ hęc est altera conditio. Hę aũt nõ amplius in minores, tãq͞ʒ in sub illis ꝯtentę, p͞ma ꝯ͞nis ps ex dictis pʒ, 2ᵃᵐ ꝟo ꝓbat, ꝛ dicit. Neqʒ enĩ calidũ est qð siccũ, ꝛ sic calidũ non ꝯtinet᷑ sub sicco, vel qð humidũ, ꝛ sic nõ ꝯtinet᷑ sub humido, neqʒ humidũ est calidũ, hoc est tãq͞ʒ sub eo ꝯtentũ, aut qð frigiduʒ tãq͞ʒ sub eo ꝯtentũ.

H

Probat hęc Philoponus, calidũ. n. nõ est sub sicco (vt inq͞t) q͞a nõ oẽ calidum est siccũ, aer enĩ calidus est, qui nõ est siccus, eadẽ rõne humidũ nõ est, cũ sub illo ipm calidũ nõ ꝯtineat᷑, aliqð enĩ calidum est, ꝛ nõ humidũ, vt ignis. Sili rõne, nec humidũ est sub calido, q͞a aq͞ est humida, q͞ non est calida, nec sub frigido, q͞a aer humidus est q͞ nõ est frigidus. Insup (vt Aristoteles inq͞t) nec frigidũ ꝛ siccũ sunt subinuicẽ, cũ nõ oẽ frigidũ sit siccũ, vt aq͞, nec oẽ siccuʒ frigidũ vt ignis, nec frigidũ ꝛ siccũ sub calido ꝛ humido sunt. Frigidũ enim sub calido nõ est, q͞a nullũ ꝯ͞riũ sub altero est, nec sub humido, q͞a ignis nõ est humidus. Sili rõne siccum nõ est sub humido, q͞a suũ ꝯ͞riuʒ est, nec sub calido, q͞a terra sicca est, q͞ sub calido nõ est. Ergo istę q͞tuor sibiinuicẽ suppositę nõ sunt. Sʒ penitus abiũctę, atqʒ auersę, ꝛ sic pa

I

tet secũda cõditio. Querit Alexãder cur Ari. ptermisit asperũ et leue. Rñdet pmo qa asperũ reducit ad siccum, ac coagulatũ, leue autẽ ad humidũ, nã humidũ est quid eq̃le, At lene saltem in eius supficie eq̃le est. Melius (vt inquit Philoponus) dicit Alexander, q hec 2rie tates neq3 actiue sunt, neq3 passiue, cum non sint q̃litates. Sunt eni potius in pdicamẽto põnis. Et si non sunt q̃litates, nec actiue nec passiue esse possunt. ¶ In commentarijs disputatio magna fit de q̃litatib9 celestibus, vbi l3 ea, q̃ diximus, pulchre dicta sint, tñ determinatio q̃siti est aliquo pacto obscura, p dilucidatiõe igit sumamus pmo q celu3, siue celestes stelle nihil agunt in his inferiorib9, nisi calorẽ imediate. pbatur. qa celũ est cunctis vita. Uita autẽ nõ nisi calore cõsistit, ergo imediate agit calorẽ. Ex hoc sequitur ceteras stellas, quas mathematici frigidas, vel humidas, vel siccas appellant, ẽt calore3 causare, vex ceteras qualitates efficere dicunt in respectu, q calor aliq̃s vnius vi frigiditas respectu caloris alterius, vel siccitas, vel humiditas, vt calor martis respectu caloris Ueneris videtur siccitas, calor Ueneris videtur et Lune respectu caloris Solis et Martis humiditas, oẽs tñ sunt calores, nec tibi hoc videat importunũ, cũ ante Hippocratẽ in elñtis nulla alia q̃litas fuit cognita nisi caliditas, quã varijs respectib9 dixerũt esse oẽm qualitatẽ. Secũdo sumamus calorẽ istũ causari mediãte motu et lumine, nõ eodẽ mõ. Mediãte eni lumine p totũ, etiã vsq3 ad viscera terre, ad q̃ l3 non puenit lumen, qa tñ lumen calefacit terrã, caliditas illa per ptes terre post ptẽ ducit vsq3 ad viscera. p motum xo, qa mouẽdo ignẽ et supmã aeris ptẽ attritiõe calefacit, hec aũt q̃ sunt ifra aeris supmam pte3, et ifra igne3, cũ nõ moueant a celo, nõ calefiũt attritione. Uex quia varijs motib9, stelle varijs modis figurant, inde varie fiũt misture luminũ, et sic calor hic nõ est semp equalis. Mediãte ergo motu calefacit celũ dupl'r, aut mediãte motu imediate aliqua mouẽdo, ac trituratiõe mediãte, calefaciendo, aut varijs figuris stellas afficiendo, vt lumẽ mistũ varie. g stelle mediãte motu agũt calore3 q̃tenus mediãte motu aliq̃ mouent. illa calefaciendo, vel quatenus mediãte motu lumẽ ab illis emissu3 nõ eq̃liter ad hec venit. Mediãte xo lumine, quo illuminãdo imediate vel mediate calefacit hec. Ex quo seqtur q calor ifra supmu3 aeris et ifra ignẽ nõ fit hic nisi a solo lumine, l3 nõ sine motu illud variante. Tertio sumo q l3 stelle imediate nõ agãt, nisi calorẽ, tñ mediantib9 causis secũdis agunt oẽs qualitates. Calor eni celestis diffusus in his inferiorib9 oia agit, aqua eni agente in terrã, cum aq̃ ex terra facit aquã et sic facit frigiditatẽ, et humiditatẽ mediãte forma aque, cũ aere agẽte in aquam facit aereas qualitates, imo cũ hoie facit hoiem, et oia hois accidentia, hec est opio Ari.le Ex quib9 p3 dilucidatio q nihil est in stellis pter lumẽ et motũ, et nihil a stellis multiplicat pter calorem, qui est immediate caloris tñ effectiuus, mediante xo est oium eox productiuus, que hic fiũt. ¶ Uerũ in hac dilucidatiõe occurrit q̃stio, pp qd in rebus generabilibus pter formas, et qualitates elñtarias dant virtutes occulte, vt magneti trahere ferrum. Reubarbaro educere cholerã, stellis aũt nullã virtutes pter lucem, vno mõ dici põt, qa virtus stelle eiusq3 forma est pstantior forma misti, ideo plura põt agere vno instrumẽto, et sic possunt medici defendi. Alio mõ dicere possumus peripateticos in mistis nullã posuisse virtutem nec occultã, nec manifesta3 pter formas substantiales eox, et pter qualitates elemẽtarias. Tunc dõm, q reubarbarũ educit cholerã sua caliditate, nõ qua caliditas est, sed qua est instr̃m eius sbalis forme. Sili ratione magnes trahit ferrũ qualitate manifesta, q̃ in ei9 cõplexione pdominat, vt qa calidus, nõ simpl'r, sed q̃ eius caliditas est instr̃m eius forme, et sic argumentũ supponit falsu3. ¶ De locatione xo elementox, aiaduerte q elemẽtũ supius est corpus locãs elñtu3 in ipso 2tentum rõne sue supficiei, et rõne sue qualitatis symbole, et rõne situs, quẽ h3 in vniuerso. Supficies qdẽ corporis continẽtis, locus est corporis 2tenti, quo corpus 2tinẽs locat 2tentũ quantitatiue. q̃litas symbola, qua locat illud q̃litatiue, ac symbolice. distãria xo ad celũ, qua locat illud formal'r, ac cõpletiue. Nõ eni corpus per solas sui supficiem posset locare nãle corpus, qa sic indifferẽter poss3 locare oẽ nãle corpus, qd est cõtra experiẽtias, qa ignis per sui 2cauã supficiem nõ põt locare nãliter aquã vel terrã. nec per sui qualitatẽ symbolã solã, qa tunc aer ad ignis 2cauũ moueret, vbicũq3 poneret, qd nõ crederẽ. ¶ P. Sicut per symbolã locaret, ita per dissymbolam cõtrariaret. g nisi dissymbola regularet ex celi distantia, per symbolã solã nunq̃ corpus 2tentũ nãliter locari posset in 2tinente. Qua rõne fit, q 2tinẽs corpus contentum locet, oibus illis, sed pncipal'r, ac cõpletiue non, nisi per distãtiam circũstantionatã ad celum. Ex his sequit. nõ est necessariũ ob locationẽ elementox ponere influentiã pter lumen, et motũ, cu3 ad illã sufficiat distãtia, que nõ est forte nisi qualitas symbola ad celũ sic distans. Hec est opiõ Auerrois, et Auicẽne, et aliox pbox. ¶ Ulterius q̃ritur in cõmẽtarijs, vtru3 alie q̃litates pter tangibiles possint inee elemẽtis. Aiaduerte, q intẽtionaliter oẽs q̃litates possunt cõpetere elñtis, vt subiectis, q̃ñ possunt eẽ subiecta oium intẽtionũ qualitatum aliax sensuu3, vt p3 discurrẽti. Realiter xo nõ, nisi son9 in aere, et lumen reflexũ in terra, qd non est color. Cũ ẽt queritur, que actiue, et que passiue, et cur quatuor, sepi9 in recognitionibus hisce patuit.

¶ Cũ aũt quatuor elñta sunt, eox autẽ quatuor: sex 2iugationes sunt, 2ria aũt non nata sunt 2iũgi (calidũ eni et frigidũ eẽ idẽ: et rursus humidũ et siccũ, ipole est) manifestũ est q quatuor erũt elñtox 2iugatiões: calidũ et siccũ: calidũ et humidũ: et rursus frigidu3 et hũidũ: et frigidũ et siccũ. Et sequunt fm rõnem simplicia apparẽtia corpora, ignẽ et aere3, et aquã, et terrã (ignis eni calidus et sicc9 est. aer aũt, calidus et humidus. velut. vapor enim aer. aqua autem frigida est et humida, terra autẽ frigida et sicca) vt rõnabil'r distribuant differentie primis corporibus: et multitudo eorum sit fm rationem.

¶ Dõ xo q̃tuor sint elñta, est qa hox q̃tuor sex sunt 2iugationes. Cõtraria autem 2stare nõ possunt (calidũ eni et frigidum cõstare, et rursus

Margin notes (in order, keyed to letters): K — De q̃litatib9 celestib9. L. M. De virtutib9 occultis. N. De locatione elñtox. O. P. An alie q̃litates possint inesse elñtis. Tex. anti. cõmẽ. 21. Q. aliter cal di et sicci et calidi et humidi: rursus frigidi et humidi: et frigidi et sicci. Dilucidatio textus.

A rursus siccu3 τ humidū, ipoſe est) Manifestu3 ēt φ q̄tuor erunt ipsoꝝ elntoꝝ ɔstantie. vtpote calidi τ sicci. τ calidi τ hūidi. Jteq3 frigidi τ sicci. τ frigidi τ humidi. Et hec rō cōsentanea est his simplicib⁹ corporib⁹ q̄ vident. v3. igni τ aeri. τ aq̄ τ terre. Jgnis qdē eni calidus τ siccus est. Aer vo calidus τ humidus, na3 aer est veluti euaporatio. Aq̄ aūt frigida, τ hūida. Terra vo frigida τ sicca. vt igit rōnabile est diias primis corporibus distribuē, ita mltitudo coꝝ erit s3 rōnē.

Cōmē. 21. B ℭ Uenatus est numeꝝ qualitatū, nūc venat ex illis nūerū elntoꝝ. Et ponit hāc ɔnē. q̄tuor sūt elnta. τ syllogi3at sic. ɔstātie qualitatū sunt quatuor tm̄. elnta sunt cōstātie qualitatū. Jgit elemēta sunt quatuor tm̄. Maior declarat. qa omnes quatuor termini oppositi sex modis cōiugant, sed quatuor tm̄ cōstant, vt in exēplo.

E aūt quatuor elntoꝝ siue elemētariarū q̄litatū sex cōiugationes sunt. Hec est 2ª suppō. Deide ponit 3ᵃᵐ. τ dicit. cōtraria aūt nō nata sunt cōiugari, qd ꝓbat. τ dicit. Calidū eni τ frigidū esse idē siue ɔiugata, τ rursus humidu3 τ siccū eē ɔiugata ipossibile est. Ex his trib⁹ ɔcludit numerū possibiliū ɔiugationu3 (τ ingt) Manifestū est, φ q̄tuor erunt elntoꝝ. idest qualitatū elntariarū ɔiugationes, Quarū pma erit calidi τ sicci. 2ª erit τ calidi τ humi di. 3ª erit τ rursus frigidi τ humidi. 4ª vo erit τ frigidi τ sicci ps ergo φ q̄tuor sunt ɔiugationes. Deide p sensum accōmodat has q̄tuor sensibilib⁹ corporib⁹. τ dicit, τ he sex q̄tuor ɔiugationes sm rationem ad simplicia corpora sequunt. s. ad ignē, τ aerē, τ aquā, τ terrā. exponit quo sm rōnem sequant ad illa q̄tuor sensibilia corpora. τ dicit. Jgnis. n. calidus τ siccus est, τ sic p⁹ ɔiugatio accommodatur igni. Aer aūt calidus τ humidus, τ sic 2ª ɔiugaF tio accōmodat aeri. Probat autē φ aer sit calidus, τ de alijs nihil ꝓbat, qa (vt Philoponus ingt) fuerūt aliqui qui opinati sunt aerē eē frigidū, τ humidum, ideo ꝓbat aerē esse calidū, qa est veluti vapor, cōstat autē vapore3

Aer

calidum — cōstās — humidum

cōstās — incōstans — incōstans — cōstās — Aqua

siccum — cōstās — frigidum

Terra

ℭ Hec regula declarata ē 2º topicoꝝ. nunc aūt supponatur. Scdo idē ꝓbat a signo, quia sensu tm̄ quatuor appa rēt. igit tm̄ q̄tuor sūt elnta.

Dubitatio. C ℭ S3 dubita bis. qa hec rō non ꝓbat nisi quatuor posse esse, qa aīt sex eē ɔiugatiōes, τ q̄tuor cōstātias. Jgnis et τ de sex q̄tuor psit ɔstare.

Solutio. ℭ Dicēdū φ in spē gcqd est pose reperit i aliquo in diuiduo. Si igit pōt eē cō stātia calidi τ sicci, in aliquo D idiuiduo erit, τ sic hī ignis. Et de ceteris codē modo. verba patent.

esse calidum, cū a calitate gnet celesti. deide ac cōmodat alias alijs. τ dicit. Aq̄ autem frigida τ humida, deniq3 terra ē frigida, τ sicca, τ sic rōnabiliter numerus ɔiugationū G est p nūero ele mentoꝝ, vt prime diie elemen tarie rōnabilr p mis corporib⁹ distribuant, τ multitudo eorum. scil3 elemētoꝝ sit s3 rōnē sicut ē sm sensū. Ex his ps φ Ariſˢ non ꝓbauit nūeꝝ eln toꝝ p numeru3 cōbinationū s3 expōnē Philoponi, s3 ꝓbauit H solū φ quatuor sint cōbinationes poses, dein

Recognes ℭ Jn cōmētarijs ponit ɔclo, τ syll's, qui illa3 ꝓbat, τ ois sunt bene dicta, ptinuet g̃ textus, φ cū Ariſˢ determina uit ɔrietates siue qualitates ɔrias, qb⁹ elnta ɔstāt, nunc ex cōbinatione illaꝝ ɔcludit numerū elntoꝝ. Ad cuius deductionē sumit tria, pro toto añcedēte, ex qb⁹ conclu dit q̄tuor esse illaꝝ ɔiugationes, quas postea adaptat q̄tuor elntis. Et (vt Philoponus ingt) per elnta intelligit hic q̄tuor ɔrietates elntarias. s. calidū, frigidū, siccum, τ humidū. vñ dicit. Qm̄ autē q̄tuor elnta sunt, idest quatuor elntarie qualitates, que vt Philoponus ingt. ideo elnta dicta sunt. qa imediate post mām sunt principia τ elnta. Hec est p⁹ suppō. Deide ponit 2ᵃᵐ (τ ingt) Eoru3

de p sensu3 accōmodauit illas q̄tuor corporib⁹ apparetibus nobis. τ ostēdit, φ ille numerus corpoꝝ est rōnabilis, qa ɔuenit illis q̄tuor ɔiugationib⁹. ergo solu3 ꝓbauit, φ ea, q̄ apparent sensib⁹. s. q̄tuor corpora, quoꝝ qdlibet est cū duplici q̄litate, cōuenit rōni. ℭ Unde Ariſˢ supponit ad sensu3 q̄tuor eē corpora, τ supponit ad sen sum vnūqdq3 illoꝝ ɔstare sua ɔiugatione. s. duplici q̄li tate. ꝓbat aūt hec q̄ sensui subiacēt ɔuenire rōni. s. quia ɔiugationes nō possunt esse plures. Et ppea dixit φ iste q̄tuor ɔiugationes sm rōnē sequuntur ad q̄tuor sensibi lia corpora, vt intuat, q̄ sensib⁹ subiacent, ɔuenire ratiōi. Jn cōmētarijs vo sequuti sumus expōnes latinoꝝ, q̄ sic vbis Ariſˢ ɔueniunt, sicut celū terre. Aduerte φ Phi

An Ariſˢ ꝓbauit 4ᵒʳ eē elnta.

I loponus ꝓbat aerē esse calidū pluribus rōnib⁹, p̊ ga est leuis, mō leuitas daꝛ calido, qd̄ ꝓbaꝛ, nā ignis calidus ⁊ siccus leuis est, ⁊ nō rōne sicci, alioquin terra eēt leuis. g̊ rōne calidi. 2° elīnta ꝯtermina hn̄t aliquam ꝯueniētiam, nō enī essent hn̄ approximata, nisi in aliquo ꝯuenirent. Cū igiꝛ aer differat ab igne ꝑ humidū, opꝫ vt cū eo ꝯueniat, ⁊ cū nō possit cum igne cōicare per frigidū. ergo ꝑ calidū. 3° videmus ꝙ trāsmutatio ex aq̄ in aerē fit ꝑ calidū, nā aqua cū calefit, euaporādo vertitur in aereꝫ, vt Ari^les dixit in metheoris. pꝫ igiꝛ aerem eē calidum.

Text⁹ anti. cōmē. 22. ℂ Oēs enī ⁊ qui simplicia corpora/elemēta faciunt, hi qdē vnū, hi aūt duo, hi aūt tria, hi aūt quatuor faciūt. Quicūqꝫ igiꝛ vnū soluꝫ dicūt eē/ deide dēsitate ⁊ raritate alia gn̄ant,

K hīs ꝯtingit duo facere pricipia/ ⁊ rarū ⁊ densuꝫ/ aut calidū ⁊ frigidū. hęc enī actiua, vnuꝫ autē supponiꝛ, quēadmoduꝫ materia.

Dilucida- te. c. eiusdē. ℂ Omnes enī ⁊ q simplicia corpora elīnta faciūt. hi qdē vnū. Alij aūt duo. alij tria. alij q̄tuor faciūt. Quicūqꝫ qdē igiꝛ vnū tm̄ eē asserūt, deide cetera ꝯdēsatiōe ⁊ rarefactione gn̄ant, hīs euenit ꝓfiteri duo eē pricipia ⁊ raruꝫ ⁊ densuꝫ, aut calidū ⁊ frigidū. Sūt qdē enī hęc actiua. vnū tm̄ subijciꝛ, veluti mā.

Cōm. 22. ℂ Positiones antiquoꝝ de elīntis nūc narrat. sed vn̄ ad hanc reꝫ veniat. Auerroes ⁊ cęteri expositores Ari^lem ad hoc deuenire dicūt, vt ostēdat nō plura eē elīnta q̄ quatuor.

L Astipulaꝛ aūt huic, ꝙ cū ꝯclaserit elīnta esse q̄tuor, subscribit positiones antiquoꝝ cuꝫ vna ꝑticula q̄ reddit cām apud gręcos vtplurimuꝫ. o. pantes gar, ꝟ est. Oēs enī. vbi videꝛ apte reddere cām. Sed siue ad hoc deueniat ad suū ꝓpo^m cōfirmet, siue vt positiones antiquorū ꝯfutet. certū est eū narrare pōnes veterū, ⁊ illis ꝯdicere, ⁊ ga res facilis est, ⁊ sępissime enarrata, raptiꝫ in hīs scribamus, ꝯtenti solū apta trāslatiōe. De elīntis itaqꝫ auctores q̄tripartiti sunt. Alij enī vnū elīntū eē aiūt. ⁊ illud faciūt physicaꝝ reꝝ mām ⁊ subtū, qd̄cūqꝫ illd̄ sit. veꝝ ex ꝑte for^e duo dicūt vt raꝝ ⁊ dēsuꝫ. aut calidū ⁊ frigidum. Illd̄ vnū subtū est. ꝟ duo res ipsas formāt. Alij faciunt. duo. Alij tria. Alij q̄tuor, nemo excessit numerū quaternariū. Et hoc ga plura quatuor esse non possunt.

Recognes ℂ Duo accepit ⁊ ꝓbauit Ari^les, ⁊ ꝙ non sunt plures quatuor qualitates, nec plures q̄tuor ꝯiugationib⁹, ⁊ ꝙ non sunt plura quatuor elīntis sensibilib⁹, ſm Philoponum

M Ari^les nūc vult ostēdere ꝑ auctoritatē Phōꝝ, q de elīntis opinati sunt, ꝙ illas q̄litates induxerint/ aut quasdā/ aut oēs, ⁊ ꝙ elīnta etiā iduxerint, naꝫ lꝫ nō sint locuti eo mō quo de illis Ari^les est loquut⁹, tn̄ numeꝝ q̄ternariū nō excesserūt. s. nec in elīntis, nec in qualitatib⁹. vn̄ dicit. Oēs enī ⁊ qui simplicia corpora elīnta faciunt, hi quidē vnū, hi autē duo, hi aūt tria, hi aūt q̄tuor faciūt, ⁊ sic numerū quaternariū nō excesserūt. Deide ostēdit quo mō vsi sunt elīntis, ⁊ q̄litatib⁹. ⁊ dicit. Quicūqꝫ igiꝛ vnuꝫ solum dicūt eē, ⁊ deide ex illo vno res gn̄ant dēsitudine, ⁊ raritudine, hīs ꝯtingit duo facere ꝓn^a formalia, ⁊ rarū. s. ⁊ densum, aut calidū ⁊ frigidū. s. calidūꝫ ꝑ raro, frigidū pro denso, hęc enim (vt inquit) actiua sunt, vnum autem supponitur, quemadmodum materia. Hęc igitur ꝓma opinio sic elementis, ⁊ qualitatibus vtebatur.

Tex. anti. cōmē. 23. ℂ Qui autem moꝝ duo faciunt/ vt Parmenides ignē ⁊ terram, media/ misturas faciūt horum, puta aerem ⁊ aquam.

N ℂ At qui moꝝ duo asseuerarūt, quēadmodū Parmenides igneꝫ ⁊ terrā, hoꝝ media materiam ꝓfitenꝛ vt aerem ⁊ aquam. Dilucida- te. c. eiusdē.

ℂ Parmenides ex ꝑte formę ait eē duo. vꝫ. ignē ⁊ terrā, ex ꝑte mā̄ę ponit media, q̄ recessu ab extremis migma/ hoc est mistionē appellat. Et lꝫ pluraliter scribaꝛ singulariter legi. Et sic ex parte cōtrarij ponit extrema, ex ꝑte medij ponit aerem ⁊ aquā materiā. ℂ Animaduerte ꝙ migma gręce est coitus mulieris a viro, ⁊ sic migma pro mā accepit, ⁊ ita materiā transtuli. ga sic sonat. Cōm. 23.

ℂ Scd̄o loco exponit q̄uo elīntis, ⁊ qualitatib⁹ vtebatur Parmenides. ⁊ dicit. Qui autē moꝝ duo faciūt, vt Parmenides ignē ⁊ terrā, elīnta inter hęc collocata ⁊ media, faciūt misturas ex extremis vtpote aerē ⁊ aquā. ꝯtrietates vō (vt Philoponus ingt) induxerūt calidi ⁊ frigidi. hoc g̊ pacto Parme. elīntis, ⁊ eoꝝ ꝯtrietatib⁹ vtebaꝛ. Recognes

ℂ Silr̄ aūt ⁊ qui tria dicūt/ quemadmodum Plato in diuisiōib⁹, mediū enī misturaꝫ facit. Et fere eadē dicūt, ⁊ q duo, ⁊ qui tria dicunt. ꝑterq̄ ꝙ hi quideꝫ in duo diuidūt medium, hi autem vnuꝫ solum faciunt. Tex. anti. cōmē. 24.

O

ℂ Silr̄ autē ⁊ tria dicētes. quemadmodum Plato in diuisiōib⁹. Facit enī medium mistionē. ⁊ fere eadē volunt. nisi ꝙ hi qdē medīū in duo icidūt. hi vō vnū solū faciunt. Dilucida- te. c. eiusdē.

ℂ Plato cū Parmenide tria ꝓn^a facit, magnū ⁊ paruū, ⁊ vnū. Et facit mediū migma/ ꝟ est mistionē. Addit tamē driam ꝙ Plato mediū facit vnū tm̄. Parmenides mediuꝫ vnū in duo incidit. ℂ Aiaduerte tamē ꝙ vnū Plato ponit ex parte formę. Magnum vō ⁊ paruuꝫ ex parte materię. Sed de positione Platonis nihil nunc, quoniam Simplicius vult Platonem idem sentire, cū Aristotele, de quo al's. Nunc tamen hoc accipias ꝙ Aristoteles duo principia Platonis videtur ponere ex ꝑte formę. Migma ex parte materię, nisi in tam breuibus verbis ęquiuocasset circa verbum migma. Cōm. 24.

P

ℂ Ostendit quo pacto Plato vtebaꝛ elīntis, q̄si alio mō ab Ari^le, ⁊ ab oib⁹ alijs, (vt Philoponus exponit) ⁊ dicit. Silr̄ aūt ⁊ qui tria dicunt elīnta, quēadmodū Plato in diuisionib⁹, eodē de elīntis loquunꝛ, vt Parmenides, saltē in ꝑte, lꝫ drat, ⁊ hoc exponit. Mediū eniꝫ misturaꝫ facit. Plato enī (vt Philoponus dicit) duo q̄daꝫ supponit ꝓn^a magnū ⁊ paruū. Aliud tertiū supponit, qd̄ qdem dixit eē misturā ꝯtrietatis, magni. vꝫ. ⁊ pui. vnde Plato magnū ⁊ paruū vocauit formales drias, quas ꝓmū ipsa mā suscipit. misturā vō vocauit mām, ⁊ ꝟ inquit, ⁊ fere eadē dicūt, Plato ⁊ Parme. ⁊ q duo ⁊ qui tria dicunt, q duo dicūt. s. Parme. q duo extrema posuit terrā ⁊ ignē, qui tria. s. Plato, q posuit tria. s. magnuꝫ ⁊ puuꝫ, ⁊ misturā. Dixit aūt Parme. posuisse duo, ga media q̄ ponit nō cōnumerauit iter elīnta, Plato vō posuit tria, ga mediū inter elīnta cōnumerauit. ꝓpterea dicit ꝑter quā ꝙ hi. s. Parme. in duo diuidūt mediū. s. aerē ⁊ aquā. Plato verū mediū facit, vnū. s. misturā. Q̄uo aūt Plato ponebat mediū illud mistū ex magno ⁊ paruo, qd̄ est non leuis. Philoponus tm̄ dicit, ꝙ Plato vult misturā illā eē medīū nō ex magno ⁊ ꝑuo mistū factū, sed eo ꝙ in illo medio sunt magnū ⁊ puuꝫ ſm ꝑtē, q̄si velit illd̄ mediuꝫ est mediū nō cōpositiōe, sed ꝑticipatiōe. nā ꝑ illd̄ medium intelligit mām dimēsionatā, vt supius dcm̄ est, q̄ ꝑtici- Recognes

Q

A pat saltē po⁹ magno ꝛ ꝑuo. Per magnū ꝟo ꝛ ꝑuuꝫ itel/ligit formas nobiliorē ꝛ ignobiliorē. Uerū alibi h̄ Platonis opio aliter exponit̄, sed nō refert. Notat hic Philoponus ꝙ Ari^les hic meminit Platonis, non ꝙ Plato introduxerit aliq̄ ꝓncipia dictoꝝ q̄tuor, calidi. s. ꝛ frigidi, ꝛ sicci ꝛ humidi. Sꝫ eius meminit ꝓmo, vt inueret ꝙ Plato in ꝓncipiis ēt quādā ꝯrietatem speculat̄ velut ꝛ Ari^les. Scd̄o meminit Platonis ꝓp silitudinē rōnuꝫ, q̄ est ad Parme. nā ambo vnū ꝓn^m ꝯrietatū supposuerūt, veluti Parme. tertiū qd ex igne ꝛ terra supposuit aereꝫ ꝛ aquā, ita Plato māim dixit tertiuꝫ ꝓn^m ꝯrioꝝ iterme/diū dixit ipsaꝫ eē, q̄ñ vtrisq̄ꝫ subta est ſm ꝑtē, ꝛ ꝓp hoc miscellā vtrisq̄ꝫ, q̄ vtraq̄ꝫ suscipit, appellat Plato in diuisionib⁹, his ḡ de causis Platonis opionem itroduxit. Sꝫ q̄rit Philoponus qd Ari^les ꝑ diuisiones itelligit, cū

B dixit Platonē hęc dixisse in diuisionib⁹. Alexāder dicit ꝙ Ari^les itelligit ꝑ diuisiōes ea, q̄ in sophista dicta sunt, vocās diuisiōes ea, q̄ ibi dicta sunt. Philoponus ꝟo dicē ꝓmo ꝙ diuisiōes inscriptę a Platone sub hoc titulo nō hn̄tur. Scd̄o dicit, ꝙ in sophista nihil tale Plato dicere videt̄, qd̄ hic de ei⁹ mēte dcm̄ est. tādē dicit eē dicēdum cū Alexādro in vltima expōne. Dicit eni Alexander, ꝙ Ari^les ꝑ diuisiōes itelligit dogmata non scripta Platonis. q̄ Ari^les vocat diuisiōes hic. ibi eni Plato dixit hęc q̄ Ari^les hic narrauit. Quo ꝟo ad ꝟba attinet, debes scire ꝙ illa ꝟba [ꝛ fere eadē dicūt ꝛ q duo, ꝛ q tria dicunt] ꝛ reliq̄. Philoponus dupl̄r exponit, ꝓ ꝙ hęc de Platone ꝛ Parme. intelligant̄, nā Parmeni. duo ꝓn^a dicebat, mediū ꝟo illoꝝ nō ꝓn^m appellabat. Plato aūt tria ꝓncipia dicebat, q̄a mediuꝫ ēt ꝓn^m appellabat. Et sic vtriq̄ꝫ ꝯueniant in ponēdo mediū ꝛ extrema, lꝫ Plato oīa ꝓn/

C cipia appellet. Parme. solū duo, est tñ dr̄ia, vt Ari^les inquit. ꝙ Parme. mediū illō diuisit in duo. s. aerē ꝛ aquā. Plato ꝟo illud mediū seruauit idiuisibile. Aliter exponit, ꝛ vult ꝙ ꝟba hęc. nō de Platone intelligant̄, sed de Parme. q posuit duo extrema ꝛ mediū ꝛ de illis, q posuerūt ignē ꝛ terrā ꝛ aerē, vt superius patuit. hi eni hoꝝ mediū aquaꝫ posuerūt. At Parmenides posuit duo extrema, ꝛ duo media. diximus eni sup⁹ Parme. posuisse duo ꝓn^a formalia, ignē ꝛ terrā, ꝛ mediuꝫ hoꝝ, qd̄ in duo diuidit̄. s. aquā ꝛ aerē. Jon chius tragicus, posuit ꝓn^a tria ignē ꝛ terrā ꝛ aerem, mediuꝫ ꝟo aquā. De his ḡ loquit̄ Ari^les hic. ꝛ dicit. ꝛ fere eadē dicūt, ꝛ qui duo. s. Parme. ꝛ q tria. s. Jon chius ꝓn^a dicunt, dicūt inquā fere eadem, q̄a ambo ponūt extrema ꝛ mediū, affert ꝟo dr̄iam (ꝛ inquit) pręterq̄ ꝙ hi q̄deꝫ. s. Parmenidistę in duo diui/

D dūt mediū. hi aūt. s. Jonci vnū solū faciūt. nā Parmenidistę mediū diuidūt in aquā ꝛ aerē. Jonci ꝟo aquā ponunt tm̄. quę cum non faciant ad rem, non est amplius elaborandam in his.

Text⁹ anti. com. 25. ¶ Quidaꝫ aūt ꝛ moꝝ quatuor dicūt, vt Empedocles. congregat autē. ꝛ hęc in duo, igni enim omnia alia opponit.

Dilucida⁹ te. c. eiusdē. ¶ Alij ꝟo moꝝ quatuor aiunt, veluti Empedocles. Reducit tamen hęc ꝛ sic in duo. naꝫ igni alia omnia contraponit.

Cōmē. 25. ¶ Empedocles ꝯcedit q̄tuor ex parte materię, reducit tamen oīa illa in duo, ꝓ quāto ignē facit in vno ꝯrio, cętera tria ꝓ altero ꝯrio. De positiōe Empe. hęc satis.

Recognes ¶ Ostendit quo pacto Empe. vtebat̄ elñtis. ꝛ dicit. Quidam aūt ꝛ moꝝ q̄tuor dicunt, vt Empe. veꝝ hoc pacto istis vtit̄, ꝙ hęc q̄tuor in duo reducit. nā igni ipsi omnia alia tria opponit, nā (vt Philoponus inquit) ignem dixit esse calidum, alia ꝟo tria frigida, ꝛ sic reducit illa q̄tuor in duo. E

Text⁹ anti. com. 26. ¶ Non est autem ignis ꝛ aer ꝛ vnūquodq̄ꝫ ꝓdictoꝝ, simplex, sed mistū. Simplicia aūt talia q̄deꝫ sunt, nō tñ eadē. vbi gr̄a. qd̄ simile igni est, igneū nō ignis, ꝛ qd̄ aeri aereū. similiter aūt, ꝛ in alijs. Ignis aūt est supabūdātia caliditatis, quēadmodū ꝛ glacies frigiditatis. Cōgelatio eni ꝛ arsio, superabūdantię quędā sunt, hęc q̄dē frigiditatis, hęc aūt caliditatis. Si igit̄ glacies est cōgelatio humidi ꝛ frigidi, ꝛ ignis erit arsio calidi ꝛ sicci. Jō nihil ex glacie gn̄at̄, neq̄ꝫ ex igne.

Dilucida⁹ te. c. eiusdē. F ¶ Uerū ignis ꝛ aer ꝛ vnūq̄dq̄ꝫ dictoꝝ, simplex minime est. sed mistū. Sūt eniꝫ simplicibus silia, nō tñ hęc. veluti igneū igni simile est, non ignis. Et aereū, aeri. Sil̄r ꝛ in cęteris. Sꝫ est ignis caloris excessus. veluti glacies frigoris. Nā cōgelatio ꝛ vstio excessus sunt q̄dam. hic quidē frigoris. Ille ꝟo caloris. Qꝛ si glacies humoris ꝛ frigoris cōgelatio est. ignis quoq̄ꝫ calidi ꝛ sicci vstio erit. q̄re nec ex glacie, nec ex igne q̄cq̄ꝫ gn̄abitur.

Com. 26. ¶ Sūt qui hęc ad Empedoclē referūt, dicētes Empedoclez voluisse elñta eē dupl̄r, pura q̄dem, ꝛ ipura siue mista. Quę q̄dē oculis ꝓsentia sunt, ipura ait. nō simplicia. sed simplicib⁹ silia. Nā simplicia in excessu cōsistunt, vt ignis excessus est caloris ꝛ sicci. Glacies siue aq̄ excessus frigoris ꝛ humoris. Sumit hic crystalluꝫ ꝓ aqua purā, vt mihi videt̄. ¶ Tūc ex his ꝯcludit genituras effici nō

G a puris elñtis, sed ab iperfectis atq̄ꝫ mistis. Non. n. possunt extrema in misturā venire, nisi remittant̄. ꝛ hoc est eē mistū. Mihi ꝟo videt̄ Ari^lem hęc dicere ex ꝓpria intentione. Declarauit eni q̄tuor eē elñta. tūc ꝯ ipm obyci pōt ꝙ plura q̄ꝫ quatuor sunt, vt ignis carbo, ignis flamma. aer calidus. aer frigidus. aq̄ dulcis, aq̄ amara, terra alba, ꝛ terra nigra, q̄ specie. ꝛ idiotropia differunt. Huic Phs r̄ndet quatuor eē elñta simplicia. hęc eni nō elñta, sed mista saltē impfecte nūcupant̄. Naꝫ ignis purus est cui⁹ ꝯstātia est ex excessu caloris ꝛ sicci. Aq̄ ꝟo ex excessu humoris ꝛ frigoris. Propterea ꝯcludit ex aq̄ ꝛ igne nihil generari, qd̄ itelligo ipsis stātib⁹ in sua puritate. Opꝫ enim reduci ad mediuꝫ, si ex his aliq̄d fiet. ¶ Dubitant hic ꝛ recte, vtrū sit in rerū nā aliqd̄ elñtuꝫ purū seorsum a quocūq̄ꝫ alio. ¶ R̄ndent q̄dā ꝙ nō, imo volunt ꝙ sicut mā nūq̄ꝫ inuenit̄ nisi vt ꝑs cōpositi, sic nec elñtū, nisi misti pars. ꝛ vt mā semꝑ formę est ꝯiuncta, sic elñtuꝫ

H semꝑ misto subest. Persuadēt h̄ signo. nam Aristoteles ex ꝑte materię tria principia fecit. vꝫ. subtū ꝓmū. ꝓ⁹ contraria. ꝛ elñta, vt igit̄ mā nunq̄ꝫ absq̄ꝫ ꝯrijs. ꝛ ꝯria nunq̄ꝫ absq̄ꝫ elñtis, ita elñta nūq̄ꝫ absq̄ꝫ mistura. elñta igit̄ esse nō possunt, nisi partes sint mistoꝝ. Et sic elñta pura concedūt. sed nō seorsum ab ipsis mistis. Hęc positio in libello de mistura ꝯfutata est. ¶ Nūc ꝟo contra eam arguo. Primo vbi est dare aliq̄d ꝑicipāe, dꝫ dari aliq̄d ꝑ essentiā. Mistū est tale ꝓp elñta, igit̄ ꝛ elñta sunt talia ꝑ essentiā. igit̄ seorsuꝫ. ¶ Scd̄o, q̄tuor sunt ꝯstantię ꝓmarum qualitatū possibiles in sūmo. igit̄ possibile est eē q̄tuor indiuiduā elñtoruꝫ talia in sūmo, sed oē possibile in

I specie,est de facto in aliquo indiuiduo.igitur de facto sunt
quatuor indiuidua ex qualitatib⁹ quadrupliciter cõstantib⁹ in sum-
mo,et ita quatuor pura elemẽta.¶ Tertio,quatuor sunt mo-
tus simplices et puri.igitur quatuor corpora simplicia et pu-
ra.Et sic tenemus eẽ quatuor elemẽta pura.et aliqua eẽ im-
pura.¶ Ad argumentum patet solo,nõ enim argumentum consimiliter est vere.
¶ Aduerte quod Alexãder vult ignẽ in sphera propria non
multum calefacere,quia est in materia rara.Sed ignis in materia hic
agit valde,quia in materia densa.Et sic vult definitionem ignis
eẽ intelligẽdã de igne isto.¶ Cõtra hoc nõ arguit Auerro.
nunc,sed promittit se pertractare rem hãc.Alij vero tenent
quod ille ignis summe ageret.et hoc quia est intensus secundum formã
et secundum qualitatem,et est agens naturale.igitur si sibi applica-
K retur passum,ageret.res ista eget consideratione.
Recognices ¶ Philoponus in cõmẽtarijs huius loci,obscure loquitur,
tamen ex his,quae dixit,possumus eligere duas expõnes,primo quod
Aristo.remoueat vnũ dubiũ an simplicia corpora quae
sunt sensibilia corpora,sint simplicia elementa. Respondet
quod nõ,quoniam simplicia elementa sunt formae elementorum quae sunt coniu-
gatiões duarum qualitatũ,hec enim dicuntur simplicia elemen-
ta.At simplicia ipsa corpora,licet sint simplicia corpora nõ
sunt simplicia elementa,cũ simplex elementum sit,quod nõ cõpo-
nitur ex alijs elementis.Nõ simplicia corpora cõponuntur ex
materia,et coniugatiõe tanquam ex elementis.igitur illa licet sint simplicia cor-
pora nõ possunt dici simplicia elementa.Iuxta hãc expõnẽ
lege verba(inquit)Nõ est autem ignis et aer,et vnũquodque pre-
dictorum simplex elementum,licet sit simplex corp⁹,sed est mistum
L ex elementis priorib⁹.scilicet materia et forma,quae sunt simplicia elementa.
verũ sunt talia simplicia,hoc est silia simplicib⁹ elementis,quan-
tenus ex his fit mistũ ex eis cõpositum,nõ tamen eadẽ ipsis
simplicib⁹ elementis,probat hoc,exẽplo quodã simili.et dicit.
Verbi gratia,quod est simile igni,nõ est ignis,sed igneũ,et quod
est simile aeri,nõ est aer,sed aereũ,similiter autem et in alijs.quia si-
mili,quod est simile simplici elemento,nõ est simplex elementum,
quia dixit.Simile igni nõ eẽ ignẽ,sed igneũ,exponit,quid est
proprie ignis(et inquit)sed ignis,quod est proprie ignis,est cor-
pus,in quo superabũdat caliditas,sicut glacies hoc est proprie
aqua est corpus,in quo superabũdat frigiditas,quod autẽ aquam
sit corpus in quo superabũdat frigiditas,probat.quia conge-
latio,quae abũdat in aqua,est superabundãtia frigiditatis,et
quod ignis sit corp⁹ inquit abũdat caliditas,probat.quia in igne
abundat arsio,quae est excessus caliditatis.ideo cõcludit,si
igitur glacies/hoc est aqua est corpus in quo est congelatio hu-
midi et frigidi,hoc est,in quo hec sunt in excessu,et ignis
erit corpus in quo est arsio,siue excessus calidi et sicci,hinc
concludit,nec ex glacie/hoc est pura aqua,neque ex igne puro
aliquid fieri nisi refrãgantur.Hec est vna expõ quae colligi
M põt,ex Philoponi cõmentarijs.scilicet quod licet corpora sensibi-
lia sint simplicia corpora,nõ sunt simplicia elementa.Alia ex-
positio quae colligi põt,est quod Aristo.velit declarare an hec
sensibilia corpora,quae nobis videntur simplicia,et pura,sint
simplicia corpora,et respondet quod hec corpora simplicia,quae apud
nos eẽ videntur pura,nõ sunt pura,sed mista,et quasi silia
corporib⁹ puris,sed ignis purus est,in quo excessus calidi est,et
glacies siue aqua pura,in qua est excessus frigiditatis. pro-
batur.quia congelatio et arsio sunt superabundãtiae,arsio quidem
ipsius caliditatis,congelatio vero frigiditatis,modo hec sunt in
aqua pura,et in igne puro,nõ enim sumpsit congelationẽ et ar-
sionẽ proprie,vt in mistis,sed pro excessib⁹,ideo cõcludit,
quod glacies,siue aqua est congelatio/siue excessus humidi et
frigidi,et ignis est excessus siue exarsio calidi et sicci,et quia
hec hoc pacto sumpta nõ sunt remissa,ideo ex eis sic in-
tẽsis nullũ mistum fieri põt nisi fiãt impura.igitur prima expo-
sitio quaerit.vtrum simplicia hec corpora,sicut sunt simpli-
cia corpora,ita sint simplicia elementa.2° vero quaerit/vtrum hec

corpora,quae videntur simplicia corpora,sint in rei veritate N
pura corpora,nolo tamẽ te latere verba hec eẽ obscura,et
Philoponum illa nõ exponere,vt solet.¶ Quaerit Phi- Quod Philo
loponus vtrũ corpora pura sint dabilia seorsum per se sub poni.
sistẽtia,et nõ in mistis. Respondet primo secundum Timaeum quod si
ignis definitur visibili,et terra tãgibili,tunc nullum erit cor-
pus vel elementum purum,cũ purũ elementum nec videri nec tãgi
possit.Secundo respondet per Arist.quod dentur,quia nihil prohibet il-
la dari.igitur possibile est illa eẽ,sed possibile aliquando eueniet,
maxime si nihil est,quod prohibet,aliae rõnes assignantur in
cõmẽtarijs,fusores asserũt per artẽ fusoriã se posse elige-
re elementa pura a mistis.Alij dixerunt,quod terra pura est pro-
pe centrũ.ignis purus prope caelũ aer purus prope ignẽ.sed
de aqua pura vbi sit,nullus determinat.Immo Aristo.
2° libro metheo.asserit nullibi reperiri aquam puram.
Propterea problema neutrum esse põt an dentur pura
hec corpora seorsum ab ipsis mistis. O

¶ Existẽtibus autẽ quatuor simplicib⁹ corpori- Textus vnde
bus,vtraque duorum vtriusque locorum sũt.Ignis comm. 27.
enim et aer,eius qui ad terminũ fertur.terra autẽ
et aqua,ei⁹ qui ad mediũ.Et extrema quidẽ et
syncera,ignis et terra,media autẽ et mista ma-
gis,aqua et aer.Et vtraque autẽ vtrisque cõtra-
ria.igni.n.contrariũ aqua,aeri autẽ terra.hec.n.ex
cõtrarijs passionibus constituta sunt.

¶ Quatuor autẽ existẽtibus corporib⁹simplici- Dilucidati-
bus.Vtrũque duorum,vtriusque locorum ẽ.Ignis te L. eiusdẽ.
quidem enim et aer eius sunt,quod in extremũ fertur.
Terra autẽ et aqua illius,quod in medium. Et
extrema quidẽ ac purissima,ignis et terra sunt. P
Media autẽ et inuicem mista,aqua et aer.Atque
vtraque vtrisque cõtraria.Igni quidẽ enim aqua
contraria.Aeri autem terra.Sunt enim hec
contrarijs e passionibus constituta.

¶ Nũc loca elementis ipsis consignat.et vult quatuor elementis esse Cõmẽ. 27.
consignãda duo loca,vt igni et aeri vnũ.Terrae et aquae alterum.
Et hoc(inquit)Quatuor existẽtibus corporib⁹ simplicibus,
Vtrũque duorum,vtriusque locorum est.hoc est,pro singulis duo-
bus est statuẽdus vnus locus.Ignis quidẽ enim et aer ei⁹ lo-
ci sunt,quod in extremũ collocatur.Terra autẽ et aqua illius,
quod in medio mũdi reponitur.¶ Sed contra.quoniam cuilibet corpo-
ri per se vnus cõpetit per se locus. Respondet quod nõ dam⁹ has
locorum duas vniformiter.Et hoc(inquit)Et hec extrema Q
quidem ac purissima sunt ignis et terra. Et extrema lo-
ca sumũt.Media autẽ et inuicem mista,aqua et aer.Et hec
mista loca sumũt.vt aqua mediũ nõ simpliciter,sed in respe-
ctu.aer extremũ non simpliciter,sed in respectu. Addit tamen quod
sunt alternatim contraria,vt ignis aquae,et aer terrae.Sic igi-
tur patet duo esse loca simpliciter,et duo in respectu.et qua-
tuor elementa,et quatuor loca.

¶ Aptauit corpora simplicia quatuor ipsis cõiugatiõib⁹ Recognices
at nũc adaptat quatuor corpora quatuor locis,supponit autẽ
quatuor corpora eẽ et loca duo extrema eẽ,et duo in respectu,
deinde ex motib⁹ adaptat hec ipsis corporib⁹ simplici-
bus.vnde dicit.Existẽtib⁹ autẽ quatuor simplicib⁹ corporibus,
tanquam ad sensum manifestis,et supple existẽtib⁹ duob⁹ locis
extremis,vtraque duorum extremorum locorum scilicet loca vtriusque
corporis,quae sũt conterminia.quod exponit(et inquit)Ignis enim et
aer sunt eius loci extremi,qui ad terminũ,hoc est ad fi-
nem continẽtis,fertur,hoc est vergit,non enim fertur locus,sed

A vergit ad finē cęli. Terra aūt ⁊ aqua sunt eius extremi loci, qui vergit ad mediū, ⁊ qz videt̄ extraneū dare vnū locū duob⁹ corporibus, ideo q̄si soluēdo (inq̄t) Et extrema q̄dez ⁊ syncera/hoc est simplr̄ talia fm motum (vt exponit Philoponus) sunt ignis ⁊ terra, media autem ⁊ mista fm respectum talia sunt aqua ⁊ aer, ⁊ sic sunt duo extrema loca, ⁊ duo media loca, ⁊ sic pz q̄uo q̄tuor corpora sensibilia possunt rōnabilr̄ adaptari q̄tuor locis, q̄ per motū sunt reperibiles. Deinde adaptat hęc quatuor sensibilia corpora ordini ɔ̄trarietatū, ⁊ dicit. Et vtraq̄z aūt eoꝝ q̄ sunt in vna dualitate, sunt ɔ̄tria vtrisq̄z eoꝝ q̄ sunt in alia, q̄ enī sunt in dualitate eoꝝ q̄ vergūt ad cōtinens vltimū, sunt ɔ̄tria vtrisq̄z eoꝝ, q̄ vergunt ad mediuz, nō q̄dez sit̄, sed singula singulis, vt igni ɔ̄triuz est aq̄. aeri autē terra. Sed dices. subhęc nihil est ɔ̄triū. Rn̄det fm Philoponuz, q hęc sunt ɔ̄tria, qz sunt ex ɔ̄trarijs passionib⁹. q. d.
B hęc sunt ɔ̄tria non fm eoꝝ subas, sed fm q̄litates, ex qb⁹ sunt eoꝝ differētię. Uez de his postea dicetur.

Text⁹ anti. cōmē. 28. ℂ Sed tm̄ simplr̄ (quatuor existentibus) vno vnumquodq̄z est. terra eniz sicco magis est q̄z frigido, aqua autem frigido magis q̄z humido, aer autem humido magis q̄z calido, ignis autem calido magis q̄z sicco est.

Dilucida⁹ te. c. eiusdē. ℂ Et lz simplr̄ q̄tuor existant, vnūq̄dq̄z vno est. Terra q̄dē enī sicco magis est, q̄z frigorī. Aq̄ v̄o frigore magis q̄z hūido. Aer hūido magis q̄z calido. Ignis calido mag̃ q̄z sicco.

Cōmē. 28. ℂ Dixit elmīta esse ɔ̄trārias qualitatū, vt ignē ɔ̄trāriaz calidi ⁊ sicci, ⁊ cętera id genus. Nūc declarat qualr̄ sint cōstantię (⁊ inq̄t) Et lz simplr̄ elemēta q̄tuor existant iuxta numeꝝ q̄tuor ɔ̄trāriarū, tn̄ vnumq̄dq̄z eoꝝ est vna q̄lita-
C tate magis. h̄ est icōstātia vna qualitas exupat. vt p exēpla ostēdit, ⁊ totū pz. ℂ Sz hic plures emergūt q̄ōnes.

Qō d̄ nūo elntoꝝ. p̄ª ℂ Prima. vtrū tm̄ quatuor sint elnta. ⁊ videt̄ q nō sint quatuor. Primo/qz quot mot⁹, tot sunt elnta. Mot⁹ sunt tres. p̄ cęli. a medio. ad mediū. ⁊ circa medium. igit̄ elnta tria. ℂ Scdo/elntū ignis nō est. Tuz p̄/qz si eēt, esset in sphęra sua lucidū. Tuz qz in eo eēnt aialia q̄dā, vt in cęteris. Uidet̄ ēt q plura q̄z q̄tuor. Primo/qz cęlū est elemētū p̄ metheo. Scdo/quot sunt planetę tot sūt elnta. sed planetę sunt quinque. igit̄ ⁊ elnta. ãncedēs vł Auerro. 2° cęli. cō. 44. stellę hn̄t qualitates siles vniciq̄z elntorū. Jn ɔ̄triuz est Ari^{les} in lr̄a. ℂ Jn isto q̄sito. p̄ aiaduerte q stichion gręce/latine elntuz dr̄. q̄z q̄z etiā aliq̄ elemētū a gręco v̄bo hyle/h̄ est mā deducāt. vt p mutationez lr̄ę
D y/in e/q̄si hylementū. ⁊ tūc elntuz erit dctū. qō v̄bum sic deduci grāmaticis omitto. Stichion siue elntū gręce/siue latine, vt in pposito sumit̄ est corpus simplex in qō mistū p̄ resoluit̄, ⁊ e quo p̄ cōpositum est. 3° cęli. vt ignis/aer/aq̄/⁊ terra. quot v̄o alijs modis accipiat̄, alijs locis

Ordo q̄ōis relinquo. ℂ Jn isto q̄sito igit̄ p̄ vidēdū est vn̄ accipienda distictio, ⁊ numerus elntoꝝ. Scdo quot sunt elemen-

Pō ātiq̄ꝝ. ta. ℂ Quātū ad p̄^m tenent q̄dā simplr̄ q sumi dz numerus elntoꝝ a q̄litatib⁹ tactilib⁹, ea rōne qua cōbinabiles sunt. Mouent̄ ad hoc ppea, qz penes eas sumi debz, penes quas fit ɔ̄trietas actio ⁊ passio. Eiusmodi sunt q̄litates tactiles.

Confutatio ℂ Sz vi mihi q hęc rn̄sio sic simplr̄ dicta sit isufficiēs, qz vel numerus ⁊ oīa elntoꝝ accipi debz a priori, aut a posteriori. Si a priori, tūc dz accipi ab eorū formis subalib⁹ ⁊ nō ab accn̄tib⁹. Si a posteriori, cū elemēta nō tm̄ hęc habeāt pro pprijs accn̄tib⁹, non tm̄ penes illa distinguunt̄. ℂ Ari^{les} eni in libro cęli tribus mo-
E dis accepit numeꝝ elntoꝝ a motib⁹, vt in p̄ cęli, qz eniz quatuor sunt mot⁹ recti simplices, vt ad mediū simplr̄, ⁊ ad mediū in respectu. itēq̄z a medio simplr̄, ⁊ a medio in respectu. q̄tuor ɔ̄clusit eē elnta. ℂ A situ ɔ̄trioꝝ, vt in 2° cęli. vbi accepit si vnū ɔ̄triū est in reꝝ nā, ⁊ reliquū, terra est in reꝝ nā. q̄ in extremo ɔ̄triat̄ igni fm situ. ignis igit̄. vbi extrema fm situ sunt, duo opz eē media, quoꝝ vnū cū altero eorum, ⁊ alteꝝ cū altero coordinat̄. igit̄ q̄tuor. ℂ Itēq̄z a qualitatib⁹ motiuis, vt 3° ⁊ 4° cęli. vt a grauitate simplr̄, a grauitate in respectu, a leuitate simplr̄, ⁊ a leuitate in respectu. igit̄ q̄tuor. sic igit̄ nō tm̄ penes cōbinationes tactiliū qualitatū. igit̄ numerus ⁊ oīa elntoꝝ colligit̄ a priori penes formas, a posteriori quatuor modis. Uno mō a numero accn̄tiū ɔ̄sideratoꝝ in pn̄ti lib°
F ⁊ sic a numero cōbinationū tactiliuz. Alio mō a numero accn̄tiū ɔ̄sideratoꝝ in libro cęli, ⁊ sic trib⁹ alijs modis sumi pōt. Ex qs pz solo scōe pn̄s. vz. q q̄tuor tm̄ sunt elnta. Tuz p numero cōbinationū tactiliū, ⁊ sic q̄tuor sunt elnta, qz vt visuz est in lr̄a quatuor sunt ɔ̄trārię. Tum p numero motuū. Tuz p numero situū. Tuz ēt p nume-

p̄ª dubita⁹ ro qualitatū motiuarū. ℂ Sz hic emergūt dubitatiōes.

Pō ātiq̄rū Prima/an sit elntuz ignis. ℂ Antiquoꝝ q̄dā negauerūt elntuz ignis seorsuz existere. Jmmo dixerūt iteruallū h̄ ad cęlū vsq̄z eē plenum aere, sed ps illa aeris, q̄ ppe cęli ɔ̄cauū existit, cum sit purior, magis ignea existit, ideo ab

Confutatio aliq̄b⁹ ignis dicta est. hęc narrat Ari^{les} p̄ metheo. ℂ Sz ɔ̄ hoc obycit Ari^{les}, ⁊ possunt rōnes ei⁹ reduci ad q̄tuor, ⁊ ad vnū signū. Prima/mot⁹ simplr̄ sursuz est. igr̄ ignis est. nā nō pōt existere accidēs ppriū ⁊ eēntiale alicuius, nisi illud subiectū sit. Scdo/terra est igit̄ ignis. p regulā ɔ̄trioꝝ. 2° topicoꝝ. si vnū ɔ̄triuz est ⁊ reliquū. Tertio/leuitas simplr̄ est, igit̄ ignis. Quarto/cōbinatio calidi ⁊ sicci
G est possibilis. igit̄ ignis est. signuz v̄o est assignatum ab Auer. 4° cęli. cō. 32. vbi dicit. ptes eni ignis ⁊ mot⁹ earuz ad supius, demōstrat ignē esse, veluti si non videremus aquaꝝ congeriem, q̄ mare dr̄, ⁊ videremus q oēs fluuij currūt ad mediū, qō est iter aerē ⁊ terrā, sciremus q mediū illud est locus oiuz aquarū, ⁊ ita mare, sic in pposito videmus oēs ignis pticulas vndiq̄z sursuz ferri, ⁊ oēs petere cęli ɔ̄cauū, ⁊ si mot⁹ non sit frustra, scire possum⁹ ibi oēs ignes cōgregari, ⁊ p ɔ̄ns eē ignē puꝝ. ℂ Aiaduertendū q q̄dā recētiores ɔ̄cedūt elnta esse, sz tm̄ in misto, veluti mā est, sed in cōposito, ⁊ vt nō dat̄ mā seorsuz a cōposito, ita nec elnta seorsuz a mistis, ⁊ tūc volunt in cōcauo cęli eē ignē nō puruz, sed mistū. Jmmo eē ibi aerē puriorē, ⁊ a p̄dn̄o igneū. Et tūc argumēta oia ɔ̄cluderēt dari ignē, nō seorsuz a mistis, sed in mistura. Sz de h̄ diximus in p̄ lib° ⁊ in libello de mistura.

2° dubita⁹ ℂ Scdo dubitant. quare ignis in ppria sphęra nō lucet, ⁊ tm̄ hic ex̄ sphęrā lucet. Rn̄det Auer. 4° cęli. cō. 32. q quēadmodū congelatio aq̄ accidit, nō ea rōne, qua aqua, sed q̄tenus sibi cō
H misti sunt vapores terrei, ⁊ sic q̄tenus mista est, sic ignis nō quatenus ignis lucet, sed q̄tenus ipse miscetur terreo denso, ⁊ sic vt ɔ̄gelatio aq̄ accidit per dispōnē extraneaz ei, ita lux accidit igni p dispōnē extraneā, sed elnta quando sūt in loco nō possunt hr̄e dispositionē extraneā, ⁊ ita nec ignis lucere, nec aq̄ ɔ̄gelari possunt proprijs in locis.

3° dubita⁹ Alexāder ℂ Tertio dubitāt. q̄uo differūt ignis in sphęra propria, ⁊ ignis hic nr̄. Rn̄det Alexāder (vt narrat Auerroes 4° cęli. cōmēto dicto, ⁊ p̄ cęli. cō. 91. Et in h̄ 2° de gn̄atiōe. cō. 21.) q ignis dr̄ ęquoce de nr̄o, ⁊ illo q est i sphęra ppria. Primo/qz illę est vitę conseruatiuus, iste nr̄ vitę corruptiuus. Scdo/qz ille nō calefacit, iste calefacit in sūmo. ℂ Aiaduerte q si Alexāder intēdit ęquocationē eēntialem, nō vere dicit, qz ois ignis oi igni eiusdez est speciei.

I Si vult ęquoce dici per accidens, verū dicit, p̄ma enī rō
valet pro quāto radij solares ad nos descēdētes pertrāse-
untes per ignē illū assumūt aliquā impſſionē, & sic pp il-
lum calefaciūt, & qa stellę p̄bēt vitā, ideo calor ille viuifi
cat, iste nr̄ corrūpit pp mistionē. Scda rō ēt declarat̄ p
Auer. in cōmēto libri cāticoꝝ. cō. 15. vbi vult illū ignem
nō hr̄e actu calorē, qa calor est accidēs huic igni sensibili
put in corpore est terreo, ille tñ est aptitudinalr̄ calidus,
Uel dici pōt, vt dixit Philoponus de aere ꝙ ille ignis ē
calidissimus, nō tamen calefaceret, p̄mo qa nō eēt reple-
tiuus poroꝝ nostroꝝ corpoꝝ. 2° qa non esset adhesiuus
nostris corporib⁹ cū sit elōgatum a terra. Ueꝝ de h alī
4° dubita° bi. ℂ Quarto dubitāt quonā mō cōstantię qualitatū se
hnt ad elnta ipsa. Ad hoc in libro metheo. rn̄dimus, ꝙ
K elnta possunt ꝯsiderari in fieri, & in facto esse. Si in fieri,
sic subeūt rōnē causę mālis, pro quāto. vz. p̄parāt ad eē
formaꝝ. Si in facto eē, ita sunt formę saltē accidentales
ipsorum, etiā virtutes effectrices, saltem instrumētarię.
ℂ Tūc ad rōnes. Ad p̄mā pz ꝙ motus sunt tres in gñe,
sed q̄tuor in specie. ℂ Ad p̄m pz solo. Primo, qa nō opz
vt luceat. Scdo, qa vt qdā aiunt illō decoratū est dęmo
nib⁹, q̄ apud Platonicos sunt aīalia ppetua, veꝝ de h in
libro de dęmonib⁹ pquirat̄. ℂ Ad 2m ēt bñ ꝯcedūt q̄li-
tates elntoꝝ esse siles qualitatib⁹ planetaꝝ, nō tñ opor-
tet vt sint tot, veluti multa mista a pdominio sunt simi
lia elementis, non propterea oportet vt in numero con-
ueniant. Ad cętera similiter patet solutio.

2° qō de symbolis. ℂ Scdo p̄ncipalr̄ q̄rūt, vtrum caliditas ignis & caliditas
aeris sint eiusdē spēi spālissime. Silr̄ de humiditate aq̄
& aeris, & de frigiditate terrę & aq̄, & de siccitate ignis & ter
Pōnes extremę. rę q̄ri pōt. ℂ Sūt in q̄sito positiones duę extremę & cō-
tradictorię, qdā asserūt ꝙ sic multis argumētis, & alij ꝙ
nō, & ambo nesciūt qd velint. Ignorāt enī & rōnes disti-
Pō ppria. L ctionū & ꝯuenietię. ℂ Propterea aīaduertēdū ꝙ aliqua
sunt eiusdē spēi in rōne obiecti, q̄ nō sunt in rōne subiecti
eiusdē spēi, vt visus aqlę, & visus hoīs in rōne subti diffe
rūt specie, qa subtū visus aqlę, vt visoriū differt specie a
subto visus hoīs, nā visoriū differt specie a visorio. at in
rōne obiecti specie ꝯueniūt, nā visus aqlę mouet̄ ab eo-
dez obto spē, a quo mouet̄ visus hoīs, vtpote a colore, &
ita vterqz visus in rōne subti spē differūt, in rōne obti cō
ueniūt. Silr̄ caliditas ignea, & caliditas aerea in ratione
subti differūt specie, qm̄ ignis subtū ignee caliditatis dif-
fert spē a subto aereę caliditatis, at in rōne obti ꝯueniūt
specie, qa caliditas ignea & caliditas aerea sub eadē rōne
obiecti mouēt tactū, igit̄ subeūt eādē rōnē obti, q̄ ꝟo re
cētiores dicūt, metaphysicā nō sapiūt. Et p hęc argumē-
ta vtrinsqz ptis psoluunt̄. ℂ Tertio q̄rūt, vtrū in elntis
3° qō d̄ q̄litab⁹ vtualib⁹. sint ponēdę qualitates virtuales distinctę ab actualibus.
p̄° positio. ℂ In hoc q̄sito sūt duę pōnes extremę. Prima vult ꝙ
M in elntis sunt tot q̄litates virtuales, quot actuales, vt in
igne q̄litates actuales sunt caliditas & siccitas, & totidem
virtuales. Silr̄ in cęteris dicat̄. Scdo dicit vtuales dif-
ferre ab actualib⁹, ꝙ illę magis ac min⁹ recipiūt. hę mi-
nime. Persuadēt hāc pōnez. p̄ qa in mistis sunt eiusmo-
di qualitates virtuales, vt in pipe caliditas vtualis, & in
cęteris id gen⁹. Scdo, qa aqua calefacta reducit se, & nō
nisi per frigiditatem virtualem. Tertio, quia elemēta cō
seruātur in locis proprijs per eiusmodi virtutes. ꝙ ꝟo
illę non intendantur, nec remittantur. argumento patet
ꝙ aliter aqua calefacta non reduceret se.

2° positio ℂ Secūda ꝟo positio tenet ꝙ in mistis eiusmodi virtu-
tes dant̄ alię a formis subalib⁹, & qualitatib⁹ p̄mis, in ele
mētis minime. Primū pz de vino & pipe, & cęteris id ge
nus, q̄ actu qdez fortasse frigida sunt, virtute ꝟo calida.
Scdm ꝟo pbant plurib⁹ rationibus, quas omitto nunc. N
ℂ Ego ꝟo cū his ꝯcedo in elntis q̄litates virtuales nul ppria pō.
las eē, pp rōnes quas tāgūt, nec in mistis eas ꝯcedo ali-
as eē ab actualib⁹, qbus ꝯseruat̄ forma in mā. Ubi cau-
sa. cōplexio pipis pōt ꝯsiderari, vt talis qualitas, & sic ge
nerat sibi silē, vt frigiditatē si a p̄dn̄io actu sit frigida. Et
pōt ꝯsiderari vt instrm̄ formę pipis, quo illa exit in oēs
opationes, in quas pōt in mā apta illas recipe. Si p̄mo
mō, sic est qualitas actualis, & semp sibi silē gn̄at. Si 2°
mō qualitas virtualis dicet̄, & sic instrm̄ formę pōt gn̄a-
re oē in qd pōt forma in subiecto apto effici, & sic qualita
tes elementorum, nec in se, nec respectu formę dici pos-
sunt virtuales, at qualitates mistorum, & si non simpli-
citer dicuntur virtuales, respectu formę virtuales dici
possunt, pro quāto exeūt in effectus spē dissimiles a se.
ℂ Tūc ad rōnes pz. Ad p̄mā qdē, qa in mistis & elemen- Ad rōnes
tis nō est silē, qa forma misti est alteri⁹ gñis a forma ele
O mēti. ℂ Ad 2m ꝟo diximus ꝙ aq̄ reducit se p accńs, in-
quantū. vz. mouet̄ ad centrū. Nā aq̄ calefacta est rarior
q̄z dz, cessante aūt calefaciēte, ipsa mouēdo se ad cētruz
extra qd p̄ternālliter facta est, ꝯdēsat̄. Ad ꝯdensationem
ꝟo cū auxilio ꝯtinētis sequit̄ frigiditas, & ita p accńs in-
quātū reducit se ad pristinū locum se ifrigidat. Uel dici
pōt ꝙ aqua calefacta se ifrigidat, pro quāto mouet se ad
sui mediū, nā mot⁹ in corpore apto ifrigidari frigefacit,
in corpore apto iflāmari, calefacit p̄ metheoro. ℂ Ad 3m
patuit solo in alia qōne, vbi de locatiōe elntoꝝ disputa-
tum est. ℂ Quarto q̄runt, vtrū qōlibet elntū in nāli dis- 4° qō. vtrū elm qōlibz
positione exńs determinet sibi vtrasqz p̄mas q̄litates in limitet sibi
sūmo. Circa q̄sitū dici pōt ꝙ aut qōlibet elntuz vtrasqz ambas in
sibi in sūmo limitat, vel neutrā in sūmo, vel alteram tm̄. summo.
quicūqz elnta pura, & seorsuz existere negāt, cogunt̄ con
cedere neutrā in sūmo elntuz hr̄e, cū quo tñ volūt alterā
elemēto prius ineē, etiā si ambę sint remissę. Mouēmur P
ꝯiectura accepta terra, qa si aliqd elntum deberet esse in
sūmo tale, maxie eēt terra in sūmo sicca, vt Aristo̊ testat̄.
Nō terra non est in sūmo sicca, quin sibi humiditas sit
admista, aliter nō eēt ꝯtinua. Mouent̄ etiā p ꝟba Aristo̊,
tex. cō. nostri. 26. vbi voluit nullū elntuz esse simplex ac
puꝝ, sed eē silē elemēto, hęc opinio disputabit̄ postmo-
dū, quādo q̄ret̄ vtrū elntuz habeat qualitatē aliquaz in
sūmo. Auerroes aūt in isto q̄sito varius inuenit̄, nā 3° cęli
cō. 67. (inqt) ꝙ ignis nō est ignis in actu, nisi in calore et
siccitate, q̄ sunt in sūmo, idē & in cęteris, & sic scda positio
est, ꝙ qōlibet elntuz sibi limitat vtrasqz in sūmo. 4° ꝟo
metheoroꝝ. cō. 10. exp̄sse vult nulluz elntuz limitare sibi
vtrasqz in sūmo, qa tūc inter ꝯtria elemēta nō posset esse
actio & reactio, vt deducit, vt nec ignis in aquā, nec aq̄ in
ignē agere posset, qa ęqpotētes essent in vtrisqz contra- Q
rijs. Propterea tenet qōlibet elntū alterā tm̄ sibi limita
re in sūmo, & alterā remisse. veꝝ circa remissionem duę
sunt positiones, nā alij dicūt remissam eē alterā p admi-
stionē ꝯtrij. alij eē remissaz p simplicitatē, q̄ dista pendet
pp positiones diuersas, quas als enarrabo. In isto quę-
sito Auerroi non multū tribuo, qa ipse in ipsi⁹ positione
nō est cert, cū ꝯtria dicat. Propterea (saluo meliori iudi-
cio cum ptestatione dicēdi aliter, si aliter occurrit) dico
qōlibet elntū in nāli dispōne ꝯstitutū, & seorsum a misto
exńs, sibi a specie sua limitare vtrasqz q̄litates in sūmo,
alterā tñ per prius & essentiali⁹. Ubi cā. ignis est in sūmo
calidus & siccus, sz p prius & eēntialius calidus q̄z siccus,
aer ęqualr̄ in sūmo calidus & humidus, sed per prius hu
midus, & secūdo calidus, & hoc p regulam Aristo̊ in poste
riorib⁹. vz. ꝙ quādo duę passiōes p se cōpetūt vni subie
cto, necesse est vt ordie quodā cōpetāt, vt vna p prius, &

A altera p posterius, non enī possunt duo ęque ꝑmo alicui inesse, dixi in nāli dispōne cōstitutū, qa ꝑternāliter ex̄tra bas nō sibi limitat, dixi seorsuꝫ a misto, iuxta positiones veriores, q̄ tenet elnta pura dari in ꝓprys sphęris, dixi a specie, qa calidū vt calidū nō magis igni cōpetit q̄ aeri, lꝫ ignis essentiali⁹ per spēm ei⁹ sibi calidū limitet, q̄ aer, qm̄ hęc insunt p se a pte subei, ꝛ formę subei. Et hoc dixit Arił dū ingt. ꝛ lꝫ simplr quatuor existūt vnūqdqꝫ vno est, terra qdeꝫ enī sicco magis hoc est p prius, ꝛ eēntialr⁹ est q̄ frigore ꝛ reliq̄. Uñ verbū illō magis, qd̄ gręce est mallon, qñqꝫ sonat p prius, ꝛ qñqꝫ itensius, hic ꝧo sonat per prius. hāc positionē ideo teneo, qa ad eas minora seqūnt. Et ēt qa nō pōt facile assignari, vñ sit remissio illius qualitatis, nisi ad volūtaria deuenerīs. Sꝫ ꝫ hoc arguūt, qa tunc aer nō eēt ꝯueniens locus habitationi aialiuꝫ. Rñdet Auerro. 2° de aia. cō. 115. ꝙ aer nō sentit ab aialib⁹, nisi quādo sibi admiscent corpora extra nām, vt
B vapores. qa ꝧo in aere aialia oriunt a ꝯsuetudine cōnālis est aialibus. Tūc dico ꝙ aer lꝫ sit ęque calidus sicut ignis, qa tñ est ęque humidus, ideo calor ille humiditati ꝯiunctus efficit ꝯueniēs habitationi. Et cū arguūt ꝙ est in mā densiori. Rñdeo ꝙ nō est in mā densiori ꝯueniēti siccitati. Sꝫ humida cōnāli aialibus, ꝛ sic pp humiditatē aeris, ꝛ ꝯnālitatē calor ille nō sentit, ꝓportionabilr enī humiditas est maior q̄ densitas, ꝓpterea hebes est, ꝛ ideo est ꝯueniēs habitationi aialiuꝫ. Ad formā igit dicerē ꝙ lꝫ caliditas sit densiori in mā, qa excessus humoris est summus, ideo caliditas illa nō sentit, nā multo maior est humiditas q̄ densitas. ℂ Sꝫ ambigunt dato ꝙ altera tm̄ qualitas cōpetat elnto in summo, q̄ est qualitas summa ignis, ꝛ q̄ ceteroꝝ elntoꝝ. Primus expositor velle videt ꝙ terrę nō cōpetat maior siccitas q̄ igni. Dicit 2° ꝙ nec humiditas aeris est maior humiditate aq̄. Dicit 3°
C ꝙ aqua nō est frigidior terra. Immo terra est oīum frigidissima, primū ꝓbat, qa caliditas humorem ꝯsumit, sed ignis est calidissimus, ꝛ primus motui cęli. igit maxime siccus. Scdm̄ ēt pꝫ apud ipm̄. ꝓ; qa in aqua est frigiditas faciēs ad se fluere humorē, caliditas aeris nō facit. 2°; qr sensu aqua humidior pcipit. Tertiū ēt ꝓbat, qa frigiditas causat ex distātia a cęlo, modo terra est distātissima, igit frigidissima. Nouus expositor videt distinguere de duplici frigiditate. vꝫ. cęlesti ꝛ elntaria, vt de calore dīc Auer. 12. meta. cō. 18. Nō dicit ꝙ frigiditate cęlesti terra est frigidior aq̄, ꝛ aq̄ est frigidior terra frigiditate elemētaria, vt 2° cęli. cō. 94. ꝛ lꝫ hec concordia eē possit de frigiditate, de ceteris nō ꝯuenit. Propterea dici pōt vel ꝑm rē ipsaꝫ, vel ꝑm positionē illoꝝ, q tenent in quolibet elnto nāliter ꝯstituto ꝑdnāri alterā tm̄. Si ꝓ mō, sic qdlibet elntū limitat sibi vtrasqꝫ in summo, siqdem est in na-
D turali dispōne ꝯstitutuꝫ, ꝛ tunc nec aer est humidior aq̄, neqꝫ ecōtra, ꝛ in ceteris de ceteris idē. Sꝫ ad dcm̄ Phi, dico ꝙ Arił vult alterā ineē magis / hoc est p prius, vt aeri p prius humiditatē, aq̄ frigiditatē, ꝛ de ceteris ideꝫ, vñ elnta sunt ęqualr talia, vt q̄cunqꝫ frigida, ęqualr frigida, q̄cūqꝫ humida ęqualr humida, q̄cunqꝫ sicca ęqualiter sicca, q̄cūqꝫ calida ęqualr calida, nō tñ eodē ordie, nā ignis ꝓ calidus, aer ꝓ humidus, aqua ꝓ frigida, terra ꝓ sicca. Sꝫ dices. qd̄ est ꝓ tale, est maxie tale, sed aer est ꝓ humidus, igit maxie humidus, ꝛ per ꝯñs cetera sunt minus humida. Dico ꝙ illud qd̄ est maxie tale in ordie ad subiecta, est intēsissime tale, sed non in ordine ad passiones, vt lꝫ hō sit ꝓ disciplinabilis, ꝛ p prius q̄ risibilis, nō ꝓpterea magis disciplinabilis q̄ risibilis. Sꝫ si respondemus ꝑm positionē eoꝝ, dicimus ꝙ ignis est maxie calidus, aer maxie humidus, aq̄ maxie frigida, terra maxime sicca. ꝙ

E qdē ignis sit maxie calidus, oēs cōcedunt, ꝛ Arił ꝓbat, qa maxie ꝯgregat iter silia, ꝙ ꝧo aer sit maxime humidus, ꝛ magis q̄ aqua Arił ꝓbauit. qa magis terminabilis termino alieno, q̄ aq̄. est enī aqua plus solida, aer ꝧo terminabilis maxie termino alieno. Nec valet argu^m 2^m. qa humiditas aeris minus sentit pp ꝯnālitatem, ꝛ qa cū calore est vitę ꝯueniēs. 2° de aia. com. 115. primū etiā tollit, qa frigiditas aq̄ nō magis facit fluere, imo facit humorē crassiorem ꝙ aqua sit frigidior terra, pꝫ. qa frigiditas aq̄ magis ꝯgregat inter silia ꝛ dissilia q̄ terra. Et argu^m de distātia est solutū p nouū expositorē, ꝙ ꝧo terra sit siccior igne, pꝫ. qa minus termiabilis termino alieno, nec calor facit euaporare humidū, nisi ꝯiun-
F ctū frigori. vꝫ. aqueū, non autē humidū quatenus humiduꝫ. Uñ pace expositoris dixeriꝫ, nō bñ pcepit, q̄ Arił ꝑmisit, accepit enī vñ humiditas dicat, vñ caliditas, vñ frigiditas ꝛ siccitas, ꝛ tunc p rōne ꝛ definitiōe illoꝝ ordinauit illas in elntis, ꝛ eas maxie elntis cōuenire dixit, q̄bus maxie cōpetunt illoꝝ definitiones. ℂ Obiter 5° q̄rūt / vtrū leuitas aeris ꝛ ignis sint eiusdē spēi, ꝛ de grauitate aq̄ ꝛ terrę silr. ℂ Recētiores tenēt. ꝓ ꝙ differūt specie. 2° ꝙ leuitas ignis ꝛ aeris sunt ęq̄ intēsę, quando sunt ignis ꝛ aer in nāli dispōne ꝯstituti. Silr grauitas aquę ꝛ terrę. ℂ Sꝫ nō est iustū ꝯdēnare aliquē absenteꝫ. ꝓ ꝛ 2° cęli. ꝓpterea rōnes eoꝝ iduc̄aꝫ, post modū dicam aliter. ꝙ igit leuitas ignis ꝛ leuitas aeris differūt spē, arguunt ꝓ. qa tūc ex pte grauitatis ꝛ leuitatis nō posset ꝯcludi numerus elntoꝝ. 2° tūc ad eūdē locum simplr mouerent, qa reꝝ eiusdē spēi idē est locus simplr. 3° q̄ sic se hñt, ꝙ
G vna trahit alicubi, quo altera nō trahit, differūt specie. lꝫ leuitas ignis trahit ad locū, ad quē nō trahit leuitas aeris. igit differūt specie. Quarto / leuitas aeris nāliter collocat in sphęra aeris, ꝛ nō leuitas ignis. igit differūt specie. Quinto / diuersoꝝ corpoꝝ differētium specie, diuersę sunt virtutes spē. igit non pōt eadē specie leuitas igni, ꝛ aeri ineē. ꝙ ꝧo leuitas aeris sit ęque itēsa, vt illa ignis. ꝓbat ꝓ, qa vel est summa, vel remissa si summa, habet intētuꝫ. si remissa, tūc aer esset mistus in q̄litate motiua, ꝛ sic nō eēt puꝝ elntū. Scdo / qdlibet elntum dꝫ limitare sibi qualitatē aliquā motiuā in summo, veluti aliquā alteratiuā. Tertio / ois virt⁹ cōpetēs alicui subiecto puro, ꝛ p se cōpetit sibi ꝑm oēm rōnē, ꝛ in summo mō leuitas competit aeri, ꝛ in nāli dispōne ꝯstituto. igit in summo. Hęc sunt argumēta ꝛ vires istoꝝ. ℂ Sꝫ pace istoꝝ dixerim. ꝓbare vident verba Arił ꝙ leuitas ignis ꝛ aeris. silr grauitas aq̄ ꝛ terrę sunt eiusdē spēi. ꝓ / q̄cūqꝫ definitiōe sunt eadē, specie sunt eadē, lꝫ leuitas aeris ꝛ ignis definitiōe sūt eadē. igit specie, minor declarat, nā ꝓ cęli tex. 2 cō. 17. leui-
H tas sic deefinit leue est qd̄ natuꝫ est ferri a medio, graue ꝧo, qd̄ natū est ferri ad mediū, mō hę definitiōes cōpetūt illis. igit spē ꝯueniūt. 2° ois nā cęlestis neutra ē eiusdem spēi omni naturę, vt 2° cęli. cō. 49. igit ois nā leuis omni naturę leui, ꝛ ois grauis omni graui. 3° q̄cūqꝫ comparant in grauitate ꝛ leuitate, ꝯueniūt in illis ꝑm spēm, sed terra ꝛ aq̄ cōparātur in grauitate, ꝛ aer ꝛ ignis in leuitate, igit conueniūt in illis ꝑm spēm, minor pꝫ. 4° cęli. tex. cō. 26. ꝛ 27. ꝛ ꝓ cęli. tex. cō. 17. ℂ Propter hęc ꝛ alia q̄ diximus in libro cęli, videt eē dicenduꝫ apud Aristo. ꝛ Auerroē, ꝛ Simpliciū, ꝛ Alexandrū, ꝙ grauitas ꝛ leuitas possunt accipi p formis sbalib⁹ elntoꝝ, ꝛ p accidētibus illis formis ꝯiūctis. vt ꝓ cęli. cō. 17. ꝛ 2° de aia. comē. 108. Si p formis, sic sicut forma ignis ꝛ forma aeris differūt spē, ita leuitas a leuitate, quando qdē forma est leuitas, si ꝧo accipiant p accidētib⁹ ꝯñtib⁹ formas, sic sūt eiusdē spēi, ꝛ solum differūt ꝑm magis ꝛ min⁹, hoc tenet

5° qd̄ ð q̄litate mo^{ti}.
Pō recentiorum.
Arg^m p positione.
Confutatio
Pō pp̄a.

I Auerroes expsse 4° celi.cō.3.d.graue autē & leue fm cōparationē est illud in quo nō est pura grauitas,neqz pura leuitas,sed vtrūqz,est eni grauius alio,& leuius alio,& reliqua,idē.Et cōmē.6.d.Illō aūt qō est minoris grauitatis,est ex gñe grauis simplr,& nō differūt,nisi fm magis & minus:pp illō qō miscet cum eis ex altero 9rio qō est leue,& reliqua.Et cōmēto.16.dicit.Est ga graue & grauius fm cōparationē eiusdē gñis sunt,sz differūt fz magis & minus,vt aq̄ & terra,q̄ sunt in gñe grauis simpliciter,sed differūt fm magis & minus,& silr ignis & aer,qui
Nota sunt ex gñe leuis simplr,& accipit genus p specie. Uerūz p soľone ad argumēta aiaduerte.p̄ q̄ grauitas & leuitas possunt duplr accipi.vel in rōne qualitatū,& sic sūt (vt dixit Auer.)oēs leuitates eiusdez spēi,& oēs grauitates silr.Si in rōne instrumēti,euz vt sic sortiant dīaz &
K esse a formis agētib⁹,differūt specie aliquo mō. Tūc ad primū dico q̄ ex parte leuitatis & grauitatis pōt colligi numerus elntoꝝ,accipiēdo illas p substātijs,nō p accñtibus,ga sic ex numero motuū accipiuntur,vt pz in cōmēto illo.17.primi celi. Ad 2ᵐ dico p̄ q̄ bñ mouerent ad eundē locuz simplr si essent equales in gradu in vtroqz,& eiusdez spēi in rōne instrumēti mō(vt Auer.dixit)leuitas aeris est remissa,& in rōne istrī differt specie ab illa ignis. Ad 3ᵐ codē mō dicas,quādo eni essent equales in gradu,& eiusdē spēi in ratione instrī,tūc quo vna traheret,& alia etiā. Ad 4ᵐ codem mō dicēduz q̄ differūt loco nō specie,sed fm magis & minus,vñ vt leuitas,ita & locus,est eniz elntoꝝ duplex locus,& a medio,& hic leuib⁹ cōpetit,& ad mediū,& hic grauib⁹,ita ēt duplex qualitas motiua.leuitas & grauitas. Ad 5ᵐ ma
L ior est vera de accñtib⁹ & virtutib⁹ & passionib⁹ pprijs,& essentialib⁹,mō leuitas est qōdā accñs cōe igni & aeri. Tunc ad pmā p alia 9ne Auerroes 9cedit q̄ aer nō est simplex in qualitate motiua,sz mistus,est tñ simplx penes qualitates alteratiuas. Ad 2ᵐ negaret maiorez Auerroes,ga motiua qualitas nō est ppria passio & essentialis,sed cōe qōdaz. Ad 3ᵐ silr intelligit,quādo cōpetit illi subito per se,vbi aūt cōpetit cōiter,nō oportet. Sz ambigeo vñ aer hz remissam leuitatē,& cū admi
Dubitatio Solutio. stione grauitatis,ignis xo non. Ad hoc dici pōt illud eē ppter duo. Prio pp formas subales,ga forma ignis differt a forma aeris.Scđo pp qualitatuz pportionē,ga ignis 9stat pportiōe calidi & sicci,aer xo pportiōe calidi & humidi,mō ad pportionē primā sequit qualitas illa intēsa,ad 2ᵐ xo qualitas illa remissa.Hec sunt q̄ pbabilr sustineo,q̄ si aliter aliqñ videbit,aliter ēt dicere nō recusabo.Ego eni cū in nālib⁹ nihil certi habeo,illō
M defendere enitar,qō magis p tūc 9sonat,semp tñ cū ptestatione dicendi aliter,si aliter occurret,ptinacitas eni in opinione non est digna Philosopho.Hec de qōne.
6ᵘ qō d̄ elntoꝝ puri⁽ᵗᵉ⁾. Sexto q̄runt vtrū sit dare aliqō elntuz purū,hec dubitatio est tacta supius,vez ga a recentiorib⁹ hic specia
Pō alchimicoꝝ. tim tāgit,ideo aliq̄ ēt adijciam. Alchimici aiūt nullū elntum esse puꝝ,nec in suba,nec in qualitate.Immo oē esse mistū mistiōe elntaria,dici tñ elntuz,nō gdē simpliciter,sed a pdñio. Hāc positionē videt sentire Auic. vt Auerroes narrat p̄ de gñatiōe.cōmē.vltio,& est expsse Cōstantini.libro de elntis,& videt Auerro.2° de aia. cō.115.& Aristo.vt in hoc 2° pz.tex.cō.nñi.26.Addunt tñ q̄ fieri pōt vt elntum puꝝ extrahat ex quolibet misto. Immo fingūt 5ᵃᵐ essentiā e quolibet misto extrahi pos
Pō 9ria. se. Cōtrariā positionē tenēt oēs & 9cedunt dari extrema saltē aliqua in pte pura,vt ignē & terrā,& hoc subaliter & qualitatiue,de medijs xo aiunt,aerē & aquā subaliter esse pura,oia tamē qualitatiue mista.Primū pbant,

ga ignis & terra sunt in locis extremis,sed mistiones fiūt in intermedijs.Secūdum patet,quia hec elementa sunt in medio,ideo mistionem habere debent.Sed certe(vt diximus al's)in hac re nihil certi est,& nec opiniones nec argumenta sunt necessaria,vt patet consideranti. N
Sz circa hec occurrūt dubitatiōes.Prima,vtrū caliditas pōt in ifinitū intēdi inquātū caliditas.Scđa,dato q̄ sic penes gd accipit puritas elnti.Tertia,vtrū caliditas vt caliditas possit in ifinitū remitti. Ad primā rñdent aliq q̄ repugnat caliditati vt caliditas est,itēdi in ifinituz,& hoc pbāt.Primo,ga sicut celuz ad extēsionez, ita caliditas ad intēsionē,sed repugnat celo vt celum est in ifinitum extēdi,igit caliditati repugnabit intēdi.Secūdo,qō sibi nō pōt 9uenire,eidē repugnat,sed caliditati intēsio in ifinitū 9uenire nō pōt.igit sibi repugnat,minor declarat,ga si posset cōuenire,aliquando 9uenisset, vel aliquando 9ueniet,p regulā de possibili.Tertio,qō est indifferēs ad finitū & ifinitū,sibi nō competit finitas nec ifinitas.igit fm se non pōt crescere in ifinitū. Ani Dubōnes
Pō q̄rūdā ad pmā.q.
maduerte apud Auerroē plurib⁹ in locis q̄ aliqua ppositio est vera per se,& falsa p accñs vel sub alijs verbis aliqua est vera p rōnē generis,q̄ est falsa p rōnē spēi,&
Pō ppā O
est aliq̄ est vera reduplicatiue,q̄ est falsa simplr siue absolute,loquor de reduplicatione ad bonū sensum, quatenus nō distinguit a specificatione.verbi cā.hec est falsa absolute.oē aial pōt videre,q̄ reduplicatiue est vera.vz. omne aial pōt videre inquātū aial,ga ēt talpa pōt videre inquantū aial.Silr hec est falsa absolute.ois mot⁹ potest velocitari in infinitū,q̄ reduplicatiue est vera.vz.ois motus pōt velocitari in ifinitū inquantum motus,sic in pposito hec est falsa absolute.ois caliditas pōt in infinituz intēdi,q̄ tñ est vera reduplicatiue.vz.inquātū caliditas.pbatur.gcgd nō repugnat spēi,nō repugnat indiuiduis sub rōne spēi,mō infinitas nō repugnat spēi,linea eni finita & linea ifinita sunt eiusdē spēi.similr & caliditas finita & caliditas ifinita. Ad primū rñdeo q̄ silitudo nō est cōueniens,ga extēsio cōpetit celo vt quātū,intensio cōpetit caliditati vt quale,mō quātū per accidēs cōpetit celo,q̄le per se caliditati. Ad 2ᵐ nego minorez. Ad pbationē dicas regulā illā de possibili eē verām in possibili absoluto,& nō reduplicatiuo,nā pōt talpa videre in eo q̄ aial,nūq̄ tñ vidit nec videbit.5° meta.tex.cō. 27. Ad 3ᵐ 9cedo maiorē,q̄ sibi nō cōpetit altez fm inclinationē nālem,attamē sibi nō repugnat,& hoc sufficit ad ppōnez de possibili reduplicatiuo. Ad 2ᵃᵐ dubitationē rñdent hi ijdē,& volūt q̄ si caliditati quātū est de se cōpeteret posse in infinitū intendi,adhuc penes eē infinite intēsuz nō deberet sumi puritas elnti ignis,& sic in ceteris.pbant.ga hec infinita intensio eēt pternaturalis igni vel elemēto,& sic penes hāc nō dz attendi ei⁹ puritas. Sed hec positio est de directo cōtra Auerroez, nā ipse ponit formas elemētoꝝ intēdi & remitti pportionabilr fm intēsionē & remissionē qualitatū,quo stāte sequit q̄ si ignis nō esset infinite calidus,esset remisse calidus,& sic remisse ignis,& ita alteri cōmistus,& per consequēs nō purus. Propterea dōm ifinitā intēsionē caliditati simplr & absolute repugnare,lz nō repugnet reduplicatiue,ppterea elementum potest esse purus,dato q̄ caliditas non sit infinite intensa,& sic puritas elemēti penes simplicitatem elementorum attenditur,ita vt illud simplex dicatur elementum,quod ex pluribus nō 9stat elementis. Ad tertiam dici potest vt ad primam, verum quia questio illa potest extendi ad materiaz de minimis,volo hec satis esse & sic de questione.
P Solones ad argᵃ p̄ pōnis.
Rᵒ ad 2ᵐ p̄ Q
Confutatio
Pō ppria
Soluit q̄stionē,nam dixit vnūquodqz elntoꝝ cōstare Recogn
duplici

A duplici qualitate, ideo q̄ritur, vtrū vtraq3 illaꝝ cōstet ęq̄liter. Respōdet (vt exponit Philoponus) ꝛ dicit, sed tñ q̄tuor exn̄tib⁹ q̄litatib⁹, calido/humido/frigido/ꝛ sicco, vnūquodq3 sensibiliū corpoꝝ simpl'r ↄstat vno, hoc est vna illaꝝ. Greci vtunt̄ accusatiuis absolutis, nos ꝟo nō, ꝛ genitiuis etiam loco ablatiuoꝝ, ideo cōes translationes non bene se hn̄t. Exponit qḋ dixit (ꝛ inq̄t) Terra enī cōstat sicco magis q̄ frigido. aq̄ aūt frigido mag' q̄ humido, aer aūt humido magis q̄ calido, ignis aūt calido magis q̄ sicco est cōstās, ꝛ sic vnūqḋq3 simpl'r vno ↄstat. S3 pp̄ qd elntoꝝ vnūquodq3 ↄstat duplici q̄litate, Philoponus bonā affert rōnē. ¶ S3 cur ↄstat altera magis ac simpl'r, cām nō affert. Dicit eni3 q̄ elnta q̄tenꝰ sūt abiuicē trāsmutatiua, catenus op3 q̄litatibus ↄ̄rijs pticipare, q̄ten⁹ ꝟo vicina, caten⁹ necesse est ea cōlcare in aliqua ꝟbi cā, ignis aeri vicin⁹ est, ꝛ q̄ten⁹ ei vicinus est, cōicabit cū ipso ſm aliquā q̄litate3 vtpote ſm

Cur elntu3 ↄstet dupli ci q̄litate, ꝛ vna pn̄r.

B caliditatē, quatenus ꝟo vtrūq3 in alteꝝ trāsmutat̄, necē est ipsa ſm aliā differre qualitatē, q̄a ꝟo impossibile est duo ęqueprimo cōpetere alicui, nisi ordine quoda3, iō omne elntū altera tm̄ p̄ncipal'r ↄstabit. Aliogn duo erūt ad idem ęqueprimo ęqualiter cōparata. ¶ Dubitā̄t aliqui/q̄a nō videt̄ q̄ aeri magis humiditas tribuenda sit q̄ aquę, q̄a vt obseruatio docet, aq̄ multo plus humefacit. R̄ndet Philoponus q̄ humidū ſm eā rōnē qua ip3 descripsit Ari[les], magis aeri, q̄ aquę cōpetit. Est eni3 humidū qḋ p̄p̄o termio male termiabile est, hn̄ aute3 alieno, mō hęc definitio vi3 magis aeri cōpetere, aer. n. ꝛ magis q̄ aq̄ fundit̄, ꝛ magis diffluit, ꝛ male terminabilior est ipsa aq̄, aqua eni ꝛ si diffluat, aliquē terminū iterdū dimissu3 desup̄ tā̄q̄ cōpacta seruat. aer aūt p̄fundit̄ facile, q̄re quo ad rōnē humidi aeri vi3 humiditas mag' eē tribuēda. Tūc ad arg^m dicit q̄ aqua per accidēs magis

An aer sit mag' humidus aq̄.

C humefacit nostra corpora. p̄mo/q̄a constat ex crassioribus partib⁹, ꝛ ideo est magis repletiua coꝝ poroꝝ qui sunt in nobis, aer ꝟo q̄a est ex tenuiorib⁹ p̄tib⁹, ideo facile diffluit. Scđo/q̄a aq̄ cōnate q̄si se h3 ad terrā, ꝛ facile cū ipsa colligat̄, ꝛ cū nostra corpora terrena sint, cū terra magis participā̄t, ab aq̄ magis humefiūt, quę sua pte natura facile est cum terrenis p̄miscibilis. hęc ex cōmentarijs Philoponi. Qꝫ ꝟo ignis sit principaliter calidus, aqua simpl'r frigida, terra ꝟo maxime sicca. Ari[les] tā̄q̄ nota ad sensu3 supponit, sensib⁹ eni p3 igne3 eē magis disgregatiuum etherogeneoꝝ q̄ p̄prio termino terminabilis sit. Aquā etiam eē etherogeneoꝝ congregatiuam magis q̄3 humidā etiam sensibus subiacet. Terrā etiam eē magis proprio termino terminabilē, magis q̄3 etherogeneoꝝ cōgregatiuā, ēt sensib⁹ ↄstat, ideo hęc sup

D ponit. In cōmentarijs q̄siuimus vtrū tm̄ q̄tuor sint elemēta, vbi dicebam⁹ Ari[lem] p̄basse tm̄ q̄tuor eē elnta, vt p̄ rōnes tactas in cōmētarijs declarauim⁹. At vt ex cōmētarijs Philoponi p̄spicuū est, Ari[les] nō p̄bauit tm̄ q̄tuor eē elnta, s3 supposuit q̄tuor eē nota ad sensu3, postea ea adaptauit q̄tuor ↄiugatiōibus, ꝛ q̄tuor locis, ꝛ q̄tuor motib⁹, ꝛ q̄tuor ↄ̄rietatib⁹. ꝛ h̄, vt ondēret ea q̄ sensibus subiacēt ꝺ elntis, ↄuenire rōni. Pōt ēt dici/q̄ l̄3 p̄pō tm̄ q̄tuor sūt elnta, ęq̄pollet illi q̄tuor sūt elnta, ꝛ nō plura, vl' q̄ iterp̄tat̄ p̄ illā, q̄tuor sunt elnta, ꝛ nō plura. mō l̄3 iterp̄tatio ſm qualē3 ei⁹ p̄tē non p̄bat̄ ab Ari[le], q̄a vbiq3 Ari[les] supposuit ei⁹ p̄mā p̄tē, vt notā ad sensu3, nullibi n. p̄bauit, q̄ q̄tuor sint elnta, s3 supposuit vt p̄ se notū ad sensu3. p̄bat̄ tm̄ q̄ ad ei⁹ 2^{am} p̄tē, q̄a Ari[les] p̄bauit, q̄ nō p̄nt eē plura, q̄a p̄les ↄiugatiōes nō sūt pōles, plura loca q̄ q̄tuor nō sūt pōsia, p̄les mot⁹ q̄ q̄tuor nō sūt pōles p̄les q̄litates motiuę nō sunt pōles, plura q̄ q̄tuor ↄ̄ria

E nō p̄nt eē, nisi vni eēnt p̄la ↄ̄ria. q̄ illā exclusiuā nūq̄ p̄bauit Ari[les] ſm oē3 ei⁹ p̄tē, sed solū ſ3 alterā. s. q̄ nō sūt plura q̄3 q̄tuor, ad hūc sensu3 p̄cedē pōt Philoponi interp̄tatio/vt p3 legēti. Aiaduerte q̄ q̄ vellet, posset dicē, q̄ nō pōt p̄bari ignē eē simplicē ꝛ puꝝ ab oī mistione abiūctū, nō eni valet p̄⁹ rō, quā fecim⁹ in cōmētarijs, q̄ l̄3 mot⁹ sursu3 simpl'r est, h̄ arguit aliq̄d moueri sursum simpl'r, vbi p̄dn̄at ignis, nō q̄ sit purus ignis, nec valet 2⁹, q̄a hn̄ volo q̄ ignis sit, s3 in alio, vnū. n. ↄ̄riū arguit alteꝝ eē, vel in se, vl' cū alio, nec val3 3⁹, q̄a si simpl'r leuitas est, nō seq̄t̄ nisi ignē, vl' in se vl' in aere. nec valet 4⁹, q̄a si illa cōbinatio ē pōlis, ignis ē, s3 cū alio cōmistus, ꝛ sic rōnes illę nō ↄcludūt ignē eē puꝝ, ꝛ seorsu3 ab omni alio, p̄ idē tollit̄ signū Auerro. illō. n. arguit eē locū, vbi oēs ignes ↄgregant̄ nō puri, s3 ipuri, sic de mari, qḋ non est loc⁹ purę aq̄. Postea in cōmētarijs q̄rebam⁹/vtrꝫ caliditas aeris ꝛ ignis sit eiusdem spēi. Vbi debes scire q̄

F Philopon⁹ in p̄ hui⁹ asserit, q̄ caliditas ignis, ꝛ caliditas aeris dn̄t spē, ꝛ sic de alijs symbolis, p̄bat p̄ sile in mistis, in q̄b⁹ sūt multa calida, q̄ spē dn̄t. nā alia ē, q̄ in vino caliditas, ꝛ alia, q̄ i pip̄e, castoreo, aut balsamo, ꝛ silibus, ꝛ tunc ↄcedit, q̄ velut cū ex vino sanguis ḡnat̄, tota vini caliditas corrūpit̄, ꝛ alia q̄dā ſ3 spē3 in sanguie caliditas ḡnat̄, ita ēt (vt inq̄t) accidit in ḡnatiōe elntoꝝ, q̄ ḡnant̄ iuicē. Et si dices, cur Ari[les] appellat vbiq̄ caliditatē symbolā q̄litatē aeris ꝛ ignis. Dō3 q̄ h̄ est. p̄/q̄a cōueniūt in noīe. 2⁹/q̄a nō sūt ↄ̄rię, l3 sint spē abiūctę, vt album ꝛ dulce. Caliditas aūt ꝛ frigiditas dicunt̄ ↄ̄rię. sil'r siccitas ꝛ hūiditas, q̄a nec noīe ↄueniūt, ꝛ sūt iuicē corruptiue. at caliditas ignis, ꝛ caliditas aeris nō sunt iuicem corruptiuę, nisi p̄ accn̄s, Pōt tm̄ l̄3 positio ēt intelligi, vt in cōmētarijs dixim⁹, q̄ sūt eiusdē spēi, vt obta, differūt spē vt accn̄tia, q̄ten⁹ eaꝝ p̄p̄a subta dn̄t spē. Quęrebat

G etiā in cōmētarijs/vtrū qōl3 elntū limitet sibi ābas q̄litates in sūmo. Vbi dixim⁹ hypothetice q̄ sic, vtpote si darent̄ elnta pura, ac seorsu3 a mistis, ꝛ in n̄ali dispōne collocata, cathegorice ꝟo Philopon⁹ tenet q̄ aer est humidior aq̄, q̄a min⁹ p̄p̄o termio termiabilis, alieno ꝟo mag'. tenet ēt q̄ ignis est calidior aere, q̄a mag' etherogenea apt⁹ segregare. Ampli⁹ q̄ aq̄ sit frigidior terra, quia magis ↄgregatiua. terra aūt siccior, q̄a minus alieno termino termiabil', mag' ꝟo p̄p̄o, ꝛ sic vult alteꝝ eē altero mag' in vna q̄litate itēsiue, ꝛ nō solū ſm p̄us. Hoc aute3 tenet Philopon⁹, q̄a nō asserit h̄ q̄tuor corpora esse pura, s3 mista. Si eni aq̄ ē aere min⁹ hūida, ē q̄a h3 aliq̄d ꝺ terrestri sicco, ꝛ si terra ē min⁹ frigida aq̄ ē, q̄a h3 nō nihil ꝺ igneo, ꝛ exhalabili, ꝛ sic nō vult elnta eē pura nisi q̄ ad sensū, ꝛ h̄ arbitror eē dō3 cathegorice. Dato aūt q̄ elnta eēnt pura, aer hn̄et caliditatē ita itēsam sic ignis, ꝛ sic de alijs, nō sentiūt aūt, p̄p̄ causas Philoponi, q̄ dictę

H sūt de hūiditate aeris, nec illa caliditas ignis puri sentiret̄, imo datis elntis puris, caliditas aeris magis sentiret̄ illa ignis. Tu3 q̄a ignis eēt p̄tiū subtilioꝝ, ꝛ ita minus repletiuus poroꝝ nr̄i corp̄is, eēt ēt suapte natura minus nr̄is corporib⁹ associabilis, cū oīno sit alteri⁹ nāę ab aq̄, q̄ magis ↄstam⁹ q̄3 igne. Argu^{ta} Diui Tho^e, q̄ vir ↄ̄riu3 p̄bare, in cōmētarijs sūt soluta, ꝛ facili⁹ soluunt̄, quū. n. p̄bat q̄ ignis est siccior terra, q̄a caliditas exiccat mag'. dōm. q̄ terra ē siccior igne, q̄a alieno termio min⁹ terminabilis, magis aūt p̄p̄rio, nō enim est siccior p̄pter frigiditatem, sed p̄pter spēm, qua limitat sibi maiorē siccitate3. Nō fortior est virt⁹ formę specificę q̄3 virtus q̄litatis manifestę. cū ꝟo p̄bat, aqua est humidior aere, p3 q̄ nō, q̄a aer minus p̄p̄rio termino termiabilis est, alieno mag' q̄3 ignis. q̄re aūt sentit̄ hūiditas aquę, cā assignata

I est a Philopono, q͛a aqua est crassiorū partiū ⁊ magis repletiua, ⁊ q͛a est sua nā magis associabilis terrenis corporibus. Cum ꝟo dicit, q͛a frigidū facit fluere humidū, dici pōt ꝙ aq̄ est humida ꝑꝑ spēm, q̄ nō req̄rit tātā humiditatē, quātā aer. ¶ P. Frigidū facit exhalare humidū via cōpressionis, vt pꝫ in crystallo. Calidum ꝟo via exiccationis. Quare pro dilucidatione si respondebim⁹ ad questionem casu posito. s. ꝙ elemēta sint ab oī mistura separata, ⁊ in naturali dispōne ↄstituta, vnumquodq̄ elementū limitat sibi vtrāq̄ in sūmo, lꝫ nō eque primo. Si aūt ad q̄ōnē respōdebim⁹ simpl'r, q̄tenus elnta sūt nūc simpl'r, dicem⁹, ꝙ ignis est calidior aere, ⁊ magis calidus q̄ siccus, vt ex actionibus qualitatum constat, ⁊ ꝙ aer est humidior aq̄, ⁊ magis humidus, q̄ calidus, vt ē actionibus constat, ⁊ aqua est frigidior terra, ⁊ ꝙ magis

K frigida q̄ humida, vt iterum actiones ostendunt, terra ꝟo siccior igne, ⁊ magis sicca q̄ frigida, vt etiam actiones ostendunt. Utrum ignis sit in summo calidus, aer in summo humidus, aqua in summo frigida, terra in sūmo sicca, credo ꝙ non, q͛a nullum elementum in rei veritate est purum, ⁊ ideo Ari[les] ⁊ Philoponus solū locuti sunt comparatiue, vt ꝙ ignis sit magis calidus q̄ siccus, aer magis humidus q̄ calidus, absolute de his non locuti sunt. Querebatur etiam in cōmentarijs, vtrum leuitas aeris, est eiusdē speciei in igne ⁊ aere, ⁊ similiter de grauitate in aqua ⁊ terra. Ubi animaduertendum ꝙ in opinione Auerrois, quā defendim⁹, oportet supponere ignē ⁊ terrā reperiri pura quo ad qualitates motiuas, ⁊ alteratiuas. Intermedia ꝟo non reperiri pura quo ad motiuas, lꝫ forte, nec quo ad alteratiuas. Tūc hoc stante, pos

L sumus dicere primo leuitas ⁊ grauitas possunt considerari vt qualitas, absolute, nulla habita rōne ad formas, nec ad elementa, quorum sunt instrumēta, ⁊ possunt cōsiderari, vt instrumenta formarum. Prima ratione leuitas aeris ⁊ ignis est eiusdē speciei, ⁊ nō differt nisi ſm magis, ⁊ minus. Secūda ꝟo ratione, differūt specie. Caliditas enim magnetis, ⁊ caliditas vini differunt specie, vt instrumenta formarū, vt qualitates ꝟo, sunt eiusdē speciei, ⁊ non differunt nisi ſm magis, ⁊ minus, hic est vnus modus satis probabilis, secundo dicere possum⁹, dato ꝙ non reperiantur elemēta pura, nec extrema nec media, ꝙ leuitas predominans in illo igneo, quod nos appellamus ignem, ⁊ leuitas predominās in illo aereo, quod nos aerem dicimus, iterum sunt eiusdem speciei, ⁊ solum differunt ſm magis, ⁊ minus, nam illa leuitas

M ignei, est intensior, lꝫ non in summo q̄ illa aerei, ⁊ sic de grauitate, vt ꝟo instrumenta formarum, differunt spē, vt dictum est, ⁊ sic non oportet concedere pura elementa nec extrema, nec media, nec in alteratiuis, nec in motiuis qualitatibus. Sed tūc est vnum dubium pulchrū, vtrum dato igne puro in alteratiuis, ⁊ motiuis, moueretur precise ad concauum, an vltra, non vltra, quia nō esset locus naturalis eius. Si precise ad concauum, igitur mistum precise esset ita sursum motiuum, sicut purū bene, qᷦ patet, quia igneum illud quod in concauo manet, precise ad illud mouet̄, ⁊ sic habetur ꝓpositum. dicēdū ꝙ igneum illud, quod mouet̄ ad ↄcauū ⁊ manet in cōcauo, non manet simpl'r nāl'r ſm ꝓpriā nām, sed nā cōi ad euitandū vacuū. At si daret̄ ignis purus, maneret illic, ⁊ moueret̄ ad eū locū nāliter vtroq̄ mō, ⁊ natura ꝓpria, ⁊ natura cōmuni, ⁊ hec est differentia.

Tex. anti. com. 29. ¶ Quoniam autem determinatū est prius, ꝙ simplicibus corporibus ex se inuicem generatio est, simul autem ⁊ ſm sensum videntur generata) nō eni esset, alteratio. ſm enim tangibilium passiones, alteratio est) dicēdū est q̄s modus adinuicē transmutationis, ⁊ vtrū omne ex omni gn̄ari possibile sit, an hec quidē possibile, hec autē impossibile. N

¶ Quoniam determinatum est prius in corporibus ipsis simplicibus generationem reciprocam esse. simul autem per sensum gn̄ari probibent̄, nō eniꝫ eēt alteratio (ſm eni tactiles passiones alteratio est) dicendū quis modus reciproce transmutationis corū sit, ⁊ vtrū q̄ōlibet ex quolꝫ fieri possit, aut hec quidē possunt, illa autem non possunt. Dilucidac te. c. eiusdē.

¶ Tractat nunc de elementoꝝ reciproca generatione, et primo questionem an est solui vult, partim per dicta 3° celi. partim per sensum. que dixit in celo, patent, at ꝑ sensum sic declarat̄, elementa alterari sensu perhibet̄, nam ea alterari per qualitates tactiles est qualitates tactiles tactu perhibētur, igitur ea alterari sensu patet, sed declaratum est ea non posse alterari, nisi generent̄ ⁊ corrūpātur, quare si patet alteratio, saltē per accidēs patet generatio, ea igit̄ gn̄ari reciproce supponat̄, ꝓpterea querit, vtrum q̄ōlibet ex quolibet fieri possit, an quedam effici possunt e quibusdam, quedam ꝟo non. Com. 29. O

¶ Cū demōstrauit q̄tuor eē elnta, ⁊ ꝙ vnūq̄dq̄ hꝫ arctā q̄litatē ꝓpriā, que alteri ↄriat̄, nūc vult loq̄ de gn̄atione ipsoꝝ, ⁊ ꝑ ꝓmittit suā intētionē, postea exequtur, in ꝓmittēdo eius intētionē, supponit vnū. s. ꝙ elnta ex inuicē generent̄, ⁊ h̄ partiꝫ, vt ꝓbatū 3° de celo, ꝑtim ex sensu, ꝑtim rōne, vn̄ dicit. Qm̄ aūt determinatū est prius. s. 3° libro de celo, ꝙ simplicib⁹ corporib⁹ insit gn̄atio ex inuicem, h̄ est reciproca, l̄ra est suspēsiua vsq̄ ibi [Dōꝫ est] est ḡ suppō, ꝙ elnta pn̄t reciproce gn̄ari ex inuicē, ꝓbat hāc ꝑtiꝫ sensu ꝑtiꝫ rōne, sensu q̄dē, dicēs. simul aūt ⁊ ſm sensuꝫ vident̄ gn̄ata. s. ex inuicē, cadit eni sub sensu, ꝙ calidū fiat ex frigido, ⁊ vice ꝟsa, ⁊ humiduꝫ ex sicco, ⁊ vice ꝟsa, ⁊ sic de alijs. rōne ꝟo (cū inq̄t) Nō enim eēt alteratio, Alexāder ꝑ alteratione gn̄atione itellexit, qᷦ nō placet, q͛a tūc ꝓbatio eēt eiusdē ꝑ idē. eēt eni sensus, si elnta reciproce nō fierēt ex inuicē, tūc nō eēt gn̄atio reciproca, mō h̄ idē est. Meli⁹ ḡ Philopon⁹, ꝑ alterationē itelligit alterationē, q̄ fit ſm q̄litates, ⁊ q͛a q̄s posset dubitare ſm q̄s q̄litates fiat alteratio, ideo exponit. ſm eni tāgibiliū passiōeꝫ fit alteratio. q. d. loq̄r de alteratione, q̄ fit ſm tāgibiles q̄litates. De hac eni seq̄t̄, ꝙ si mutua gn̄atio nō fit, nec mutua alteratio est, q̄ ſm tactiles q̄litates fit. mō h̄ est ↄ sensū, ⁊ ↄ declarata in ꝑ lib. ↄ̄triā nō probat, q͛a pꝫ, nā si elnta mutuo nō gn̄ant̄ mutuo non alterant̄. nō eni pn̄t alterari in q̄litatib⁹, q̄n alterent̄ in substātijs, vt supponit ꝑ hui⁹. Dixit aūt notāter, ꝙ si nō eēt gn̄atio, nō eēt alteratio q̄ fit ſm tāgibiles passiōes, quia posset eē alteratio itētiōalis, vt alteratio diaphani a lumine, ⁊ alię a scia, vt pꝫ 7° phy. Sꝫ dubitat̄ q͛a albi in nigrū, dulcis in amaꝝ sūt alterationes, ⁊ tn̄ nō sūt ſm tāgibiles passiōes. Hoc dub[m] mouet Philopon⁹ iuxta suam expōnē ſm meā nō est nec̄iū, q͛a Ari[les] addit illō ꝟbuꝫ nō ad demr̄andū oēꝫ alterationē eē ſꝫ tāgibilia, sed ad demr̄andū, ꝙ ea alteratio nō est, q̄ est ſm tāgibilia, q͛a si alię sint, nō sūt ad ꝓpo[m], tn̄ r̄ndet Philopon⁹, ꝙ ad q̄litates alioꝝ sensuū nō ē alteratio ꝑ se ꝑ, sed ↄsecutiue, q͛a ↄseq̄t̄ ad alteratiōeꝫ tā gibiliū. Ad mistiōeꝫ. n. calidi ⁊ frigidi, P Q

A Egidi, ꝛ būidi ꝛ sicci, ꝛ colores, ꝛ sapores, ꝛ oēs sensibiles q̄litates sequunt̄. His declaratis, ponit ↄ̄clōnē, ꝛ terminat suspēsionē (ꝛ igr̄) Hōz ē gs modus adinuicē trāsmutatio ēnis, ꝛ vtr̄ oē elm̄tū ex oī elm̄to gn̄ari posse sit, an h̄ qdem possibile, hęc aūt ipose, dicit autē hęc pp̄ Platonem (vt Philoponus inqt) q̄ supposuit terrā itrāsmutabilem.

Text. anti. com. 30. ¶ Q2 igit̄ omnia nata sint adinuicē trāsmutari, manifestū est. Gn̄atio eniz in contraria ꝛ ex cōtrarijs. elemēta autē oia, habēt ↄ̄rietatē adinuicē, q2 differētię sunt cōtrarię. His eni ambę ↄ̄rię, vt igni ꝛ aquę. hoc eni siccū ꝛ calidum, hoc autē frigidū ꝛ humidū. His aūt, altera solū. verbi gratia. aeri ꝛ aquę, hoc eni

B calidum ꝛ humidum est, hoc autem frigidum ꝛ humidum. Quapp̄ vl'r quidē manifestuz est, q̄ oē ex oī generari natū est.

Dilucida: te.c.eiusdē. ¶ Q2 quidez igitur omnia inuicem apta sint transmutari, p3. nā gn̄atio in cōtraria ꝛ ex cōtrarijs est, elemēta autē oia habēt inuicē contrarietatē, cū differentię contrarię sint, his q̄dem eni vtreq3 cōtrarię, veluti igni ꝛ aq̄. naz hoc quidē siccuz ꝛ calidu3, illud vo humidum ꝛ frigidū, his vo altera sola, veluti aeri ꝛ aquę, nam hoc quidez calidu3 ꝛ humidu3. illud vo frigidu3 ꝛ humidū/ p3 igit̄ vniuersaliter q̄libet ex quolibet eē aptum gn̄ari.

C

Cōm. 30. ¶ Nunc probat quodlibet gn̄ari ex quolibet, ꝛ arguit sic q̄libet contrariū est aptū gn̄ari ex suo ↄ̄rio, sed q̄libet elementū est cōtrariū cuilibet elemēto. igit̄ q̄libet elementū effici pōt ex quolibet, maior p3 p̄ se, ꝛ per definitionē ↄ̄rioꝝ, ↄ̄ria enim sunt, vt. 10. metaphy. dicit̄, q̄ sunt apta inuicem trāsmutari, minor declarat̄ inductiōe, q̄m quędaz elemēta sunt ↄ̄ria in vtrisq3 qualitatib9, vt ignis ꝛ aqua, aer ꝛ terra, q̄dam in altera tm̄, vt ignis ꝛ aer, aq̄ ꝛ terra, ꝛ sic oia sunt ↄ̄ria saltem in altera. q̄ dic̄ patēt.

Recognes ¶ Soluit 2m pblema. s. q̄ quodlibet elemētum fieri possit ex quolibet, ꝛ syll's ſm Philoponuz est, contraria ex inuicem fiunt. Non eniz quoduis in quoduis, vt demōstratum est in libro physico. elementa sunt contraria, q2 differentię ipsorum sunt contrarię. ergo elementa fiunt ex inuicem, hoc est quodlibet ex quolibet.

Tex. anti. cōmē. 31. ¶ Jaz autez ſm vnūquodq3 non difficile est videre, quomodo quidem omnia ex omnibus erunt. Differt autem ipso citius ꝛ tar-

D dius ꝛ facilius ꝛ difficilius. Quęcūq3 eniz habent symbolum adinuicem, velox horu3 trāsmutatio est. q̄cūq3 aūt non hn̄t tarda. q2 facili9 est vnū q̄ multa trāsmutari. Vbi gratia, ex igne q̄dē erit aer/ altero facili9 trāsmutato, hoc eniz erat/ calidū ꝛ siccū, hoc aūt/ calidū ꝛ humidū, quapp̄ si vincat̄ siccū ab humido, aer erit. Rursus aūt ex aere/ aqua erit, si vincat̄ calidū a frigido. hoc eni erat calidū ꝛ humidū, hoc aūt frigidū ꝛ humidū. quapp̄ trāsmutato calido, aqua erit. Eodē modo ex aq̄ terra, ꝛ ex terra ignis. hn̄t eni ambo ad ambo symbola, aqua eni humidū ꝛ frigidum, terra aūt frigidū ꝛ siccu3. quapropter victo humido terra erit. Et rursus quonia3 ignis quidem calidus ꝛ siccus est, terra autem frigida ꝛ sicca, si corrumpetur frigidu3/ ignis erit ex terra.

B

Dilucida: te.c.eiusdē. ¶ Quomō ia3 res fit ſm vnūquodq3, nō est difficile videre, erūt enim oia quidē ex oib9, differt tm̄ illud penes velocius ꝛ tardius, facilius quoq3 ꝛ difficilius, quęcūq3 q̄dē eni cōmuniones adinuicem habent, horum trāsmutatio velox est. Quęcūq3 vo nō habēt, tarda est, nam facilius est vnū q̄ multa trāsmutari, veluti ex igne quide3 erit aer, illo facilius transmutato, nam illius quidem erat

F calidum ꝛ siccum, huius vo calidum ꝛ humidu3, vnde si siccū ab humido exuperabitur, aer erit. Amplius autem ex aere aqua, si calidum e frigido deuincet̄, erat enim illud humidū quide3 ꝛ calidum, hoc autez frigidum ꝛ humidū, vnde calido resoluto, aqua erit, simili aute3 modo ex aqua fit terra, ꝛ ex terra ignis, vtrūq3 eni ad vtrūq3 cōiones habet, aqua quidē enim frigida ꝛ humida est, terra aūt frigida ꝛ sicca, idcirco humido exuperato, terra erit. Amplius qm̄ ignis q̄dem

G siccū ꝛ calidū, terra aūt frigidū ꝛ siccum, si corrumpit̄ frigidū, ignis erit ex terra.

Cōmē. 31. ¶ Hactenus q̄ q̄libet elementum ex quolibet trāsmutari possit, declarauit. verum quodlibet fieri ex quolibz nō est vno mō, sed quoddam ex altero fit velocius, ꝛ ex altero tardius, quoddaz ecōtra. (hoc inquit) Quo modo subaudi res ia3 fit ſm vnumquodq3 vniuersal'r ex quolibet effici, non est difficile videre, q2 cognito solum q̄ sint cōtraria, illud dep̄hendit̄, erūt eni oia q̄dē ex oibus, hac. v3. ratione, quia contraria sunt, differt tamē illud penes velocius ꝛ tardius, facilius quoq3 ꝛ difficili9. Ad huius declarationem p̄mittit duas cōclusiōes. s. Quęcūq3 quidem enim cōmuniones adinuicem habent, hoꝝ trāsmutatio velox est, hęc est prima, q̄cunq3 autem non habent cōmunionem, eorū generatio tarda est. Hęc est secunda conclusio. ¶ Animaduerte q̄ symbolum gręce/ latine est cōmunio, habent autem elementa cōmunionē, quoties in altera qualitatum differunt, ꝛ in altera conue-

H niunt vt ignis ꝛ aer, quę sicco differunt, calido cōueniūt, q̄ si in vtraq3 conuenerint, non symbolum haberēt, sed essent eadem. Ex his Auerroes infert elementorum generationes dupliciter esse, q2 vel ſm alteram qualitate3 tm̄, vel ſm vtrasq3, hę conclusiones sic ex litera traduci possunt, facilius vnū q̄ plura transmutantur, ꝛ difficili9 plura q̄ vnum, sed cōmunicantia elementa transmutātur in altera tm̄. contraria vo in vtrisq3, igitur communicantia facilius, contraria difficilius inuicem transmutantur, minorez ꝛ maiorem quasi exemplis manifestat, ꝛ res tota patet. ¶ Animaduerte quoq3 vt magis videbitur in quęstionibus q̄ aliter Auerroes in paraphrase transmutationē in cōuenientibus facilez dicit, aliter expositoꝝ. ¶ Auerroes enim inter cōuenientia transmuta- De facili9 trāsmutationis. Pō Auer.

I tionem facilem facit, qa altera tm̃ corrūpitur. Altera eadem manet, mō vnuz q̄ plura facilius est transmutare, at expositor vult nullam vnam numero remanere, esse tamen facilem transmutationem, quia elementum corrumpendum minus resistit per vnam, q̄ per duo.

Pō expositoris. ¶ Sz circa hoc expositoris v̄buz dubitat̃, qa p quātum vnū 3riuz vni resistit, p tātū duo duob⁹. Silis eni ꝓportio est vnius ad vnū, & duoꝝ ad duo. Igit̃ si elm̄tū cōueniēs resistit p vnū, cū aliud sibi ꝯueniēs agat p vnū. Tāto tpe resistit vnū vni agēti, quāto duo duob⁹. Res hęc latius in qōnib⁹ declarabit̃. Nūc v̄o dici pōt q vnū resistit vni tm̃, & nō reagit, & ꝓpea citior est trāsmutatio, at quādo vnū agit in alteꝝ p duo, & illud patit̃ p duo, cum ibi sit actio & reactio, nō sunt silia, nec cętera paria, & propterea plus resistit vnū per duo q̄ vnū per vnū alteri p

K vnum tm̃. Nouus expositor aliam causam minoris resistentię assignat, & de hoc dicetur in q̄stione.

Recognes ¶ Nūc trāsit ad p̄mū ꝓblema, in quo q̄rebat modū trāsmutationis coꝝ ex iuicē, & supponit f̄m Philoponum hāc suppōnē, q elm̄toꝝ q̄daz hn̄t cōez q̄litatē, quā symbolum nolauit, vt ignis & aer caliditatem, & sic de alijs, quędam nullaz cōem habēt, vt ignis, & aqua, & aer, & terra. Tūc ponit diias gn̄ationū, & dicit. Ex q̄cūq; hn̄t cōmunez qualitatē, facile ex inicē trāsmutant̃. Quęcunq; nullā difficilius ex inuicē gn̄antur, hę sunt duę diię gn̄atiōis. In cōmētarijs fit q̄stio 3 expositorē, si vtraq; corrūpitur qualitas in hn̄tib⁹ symbolū, quo mō dr̄ hęc velocior illa in qua est gemina 3rietas, & q̄q̄ m̄lta dici possint, breuib⁹ dōm, q facilior est trāsit⁹, qa in qb⁹ ē symbolū, ꝯtingit alterum vna sola qualitate superante fieri transitum. Cum eni raro accidat elementuz qd̄ est alteri

L in duabus contrarium, vt illud in duabus superat, ideo hęc gn̄atio dicit̃ difficilis. at qn̄ elm̄tū est in vna 3rium, plerūq; accidit ipsum superare vicinū, ideo hęc gn̄atio est facilior, & frequētior, cū illa exupatio facili⁹ accidat.

Text⁹ anti. cōmē. 32. ¶ Quapp manifestū est, q circularis erit generatio in simplicibus corporib⁹. & facillim⁹ hic modus transmutationis, quia symboluz existit in his quę deinceps.

Dilucida: tex. eiusdē. ¶ Quare patet in simplicibus corporib⁹ circulo eē gn̄ationem. & modū hunc trāsmutādi esse facilem, quoniaz his quatenus coordinata sunt, cōmuniones competunt.

Cōm. 32. ¶ Quidam exponunt circulo, hoc est perpetuo, vt sit sensus, quare patet in simplicib⁹ corporib⁹ circulo esse gn̄ationē, hoc est perpetuo. Naz ꝓprie perpetuitas mot⁹ in

M circulatione cōsistit, sed hęc conclusio multo remote ex dictis ort̃, & maxime cū hac latius dicet. Propterea mihi videt̃ q Ari^{les} cōcludat generationem in altera qualitatum eē circularē, est eni elementū dupl'r possibile ex elemēto generari vt dixit Auerroes, aut symbolice, aut 3rie (inquit) Quare p3 in simplicib⁹ corporib⁹, quoties subaudi generent̃ symbolice generationē esse circulo, et p3 etiaz modum hunc symbolicum trāsmutandi esse facilem, quoniam symbola insunt his quę sunt deinceps, sic iacet series gręca, transtuli tm̃ ad sensum sic, quoniaz his quatenus coordinata sunt, non qdē positura, sed circulo, cōiones competūt. Sic igit̃ vult elemēta quoties symbolice generent̃, circulo gn̄ari & facilius.

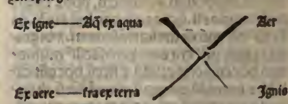
Recognes ¶ Epilogat (& inqt) Quapp manifestuz est, q circularis erit generatio in simplicib⁹ corporibus, h̄ est, q qōlibet elm̄tuz pōt fieri ex quolibet, & 3 etiā, & hoc fuit 2^{m} ꝓblema, & manifestū est, q facillimus est hic modus trāsmutationis quādo trāsmutant̃ inuicē quę hn̄t symbolū, qa symbolū existit his, q̄ deinceps vt igni & aeri, aeri & aq̄, aquę & terrę, & sic quādo trāsmutatio fit de vno symbolo ad symbolū facilis est modus. N

¶ Ex igne aūt aquā, & ex aere terrā, & rursus ex aqua & terra aerē & ignem contingit qdez generari, difficilius autem, quia plurium est trāsmutatio. necesse eni est si erit ex aq̄ ignis, corrumpi & frigidum & humidum. Et rursus si ex terra aer, corrumpi & frigidū & siccum. Similiter autem & si ex igne & aere aq̄ & terra, necesse est ambo transmutari. Hęc igitur tardior generatio est. Tex. anti. cōmē. 33.

¶ At ex igne aquam, & ex aere terraz. itemq; ex aqua & terra aerem & igne3 cōtingit quidem generari, difficilius tamen. qa plurium est trāsmutatio, necessariū eni erit vbi ex aq̄ fit ignis. tā frigidū q̄ humidū corrūpi. itēq; vbi ex terra aer, corrumpi etiā frigus & siccū. Similr autē vbi quoq; ex igne & aere aq̄ et terra, necesse est vtraq; trāsmutari. hęc quidem igitur generatio tardior est. Dilucida: te. e. eiusdē. O

¶ Ut Auerroes dixit duplex erat gn̄atio elementorum vna symbolica, altera diaphorica, & rursus diaphorica vel simplex, vt quando ex igne solo aqua sola fit, vel gemina, vt si ex igne & aere simul, aqua & terra fierēt sil. de symbolica dictū est eā fieri circulo & facile. de diaphorica nūc eam in recto fieri, & difficile declarat. argumento q plura corrūpi difficilius est, q̄ corrūpi pauciora. s3 q̄cunq; diaphorice generantur f̄m plura corrumpuntur & generantur, igitur recte & difficulter generantur, & quę dicit, patent. penes quid attenditur velocitas & tarditas generationis, in quęstionibus dicemus. Com. 33. P

¶ Epilogauit ꝓblemata, nūc epilogat, quę īterposuit inter solōnes illoꝝ. & dicit. Ex igne aūt aquā, & ex aere terrā seorsuz, & rursus ex aq̄ & terra aerē & ignē insil' contingit qdem gn̄ari, difficilius aūt, cui⁹ cām affert, qa est trāsmutatio pluriū in plura. ꝓbat q̄ dixit, & p ordinē (& inquit) Necesse est eni, si erit ex aq̄ ignis corrumpi & frigidū & humidū aquę, & gn̄ent̃ calidū & siccū ignis. Et rursus si ex terra generet̃ aer, necesse est corrūpi & frigiduz & siccū terrę, & gn̄ari calidum & humidū aeris. hęc de p̄, de scdo inquit. Similr autem & si ex igne, & aere generatur insimul aqua & terra, necesse est ambo transmutari, vt totum aerem in terram, & totum ignem in aquam. Quare concludit hanc generationem tardiorez esse. hic est epilogus totus. Recognes Q

¶ Si autem vniuscuiusq; alterum corrumpetur, facilis quidem erit, non autez in seinuicez trāsmutatio. sed ex igne quidē & aqua, erit terra & aer. ex aere v̄o & terra, ignis & aqua Tex. anti. cōmē. 34.

A aqua. Quādo enī aquę corrūpetur frigidū, ignis aūt siccū, aer erit. relinquit̄ enī hui⁹ q̄dez calidum, huius aūt humidum. Quādo aūt ignis quidē calidū, aquę autē humidum terra. q̄a relinquit̄ huius q̄dez siccū, hui⁹ aūt frigidū. Silr autē τ ex aere τ terra, ignis τ aqua. quādo enī aeris corrūpet̄ calidū, terrę aūt siccū, aqua erit. relinquit̄ enim huius q̄dez humidū, hui⁹ ꝟo frigidū. Quādo aūt aeris humidū, terrę aūt frigidū, ignis. quia

B relinquitur huius q̄dem calidū, huius aūt siccum. quę quidem erant ignis.

Dilucida: te.c.eiusdē. Ꞇ Or si cuiusq; alterū corrūpatur, facile q̄dē fiet, non tñ coꝝ generatio reciproca erit, sꝫ ex igne q̄dez τ aqua, taꝫ terra q̄ꝫ aer erit, ex aere ꝟo τ terra tā ignis q̄ꝫ aqua, quādoq̄dē enīꝫ aquę corrūpit̄ frigiditas, ignis autē siccitas, aer erit. remanet enī huius q̄dē calidūꝫ. hui⁹ autem silr humidū, quādo ꝟo ignis quidez calidū, aquę humidū, terra erit, q̄a illius q̄dē siccum, illius ꝟo frigidū relinquunt̄. silr aūt τ ex aere τ terra. ignis τ aqua. Quādoq̄dē enī aeris corrūpit̄ calidū, terrę aūt siccuꝫ, aq̄

C erit. nam huius q̄dē humidū, illius ꝟo frigidū derelinquunt̄. Quādo autem aeris q̄dē humiduꝫ, terrę aūt frigidū, ignis erit, nā huius quidē calidum. illius autē siccum remanent. quę quidem erant ignis ipse.

Com.34. Ꞇ Generatio p̄ma sui diuisiōe diuidi pōt in simplicem τ geminā, simplex q̄dē erit, quādo ex vno vnuꝫ tm̄ fit, gemina ꝟo quādo ex duob⁹ duo, aut ex duob⁹ vnuꝫ, τ simplex erat duplex, symbolica, τ diaphorica. sic gemia duplex erit, symbolica quādo ex duob⁹ elnt̄is ꝫrijs in ambab⁹ qualitatib⁹, tertiū fit vtrisq; symboluꝫ, τ diaphorica quando ex duob⁹ ꝫrijs in oībus, duo fiunt ꝫria illis in oīb⁹ vt ex igne τ aere, fiūt aq̄ τ terra, de gn̄atiōe elntorū gemina τ symbolica vult nunc eā eē possibilē τ facilem, ait tñ illā nō esse reciprocaꝫ, q̄m lꝫ ex duob⁹ possit tertiū effici, non tñ ex vno, duo effici poterūt, τ h̄ inq̄t. Or si cuiusq; duoꝝ elntoꝝ simplr ꝫrioꝝ, alterum hoc est altera tm̄ qualitas corrūpat̄, facile q̄dez gn̄atio tertij symboli

D eis fiet, nō tñ coꝝ gn̄atio reciproca erit, sed ex igne q̄dez τ aqua, tam terra q̄ꝫ aer aqua erit, ex aere ꝟo τ terra, taꝫ ignis q̄ꝫ aqua. Contra autem ex vno solo duo simul minime generari possunt, nec enim ex terra sola ignis τ aq̄ simul, nec ex igne aer τ terra, τ in cęteris silr, ꝟba text⁹, q̄a bene translata sunt, nō indigent expositione.

Recognes Ꞇ Uerba hęc vno mō in cōmentarijs itelleximus, τ dubio ꝑ cui expositio illa satis ꝯsonat ꝟbis, at nūc Philoponus exponit q̄ velit Ari^les declare quartā gn̄ationeꝫ, q̄ fit q̄n duo elnta corrūpunt̄, q̄ ꝫria sunt, τ gn̄at̄ tertiuꝫ vtriusq; symbolū, illis prioribus sil' corruptis, τ hoc dicit. Si aūt vniuscuiusqꝫ elntoꝝ ꝫrioꝝ alterū, hoc est altera q̄litas corrūpat̄ altera seruata, facilis q̄dē erit trāsmutatio illoꝝ in tertiū, nō aūt erit facilis trāsmutatio coꝝ inuicē, cū sint ꝫria, q̄ inuicē difficile trāsmutant̄. vt dictum est, vel sic legat̄, si aūt vniuscuiusq; elntoꝝ ꝫrioꝝ corrūpet̄ alteꝝ. idest altera q̄litas, facilis q̄dē erit gn̄atio tertij vtriusq; symboli, nō aūt erit illoꝝ ꝫrio iuicē trāsmutatio, sed erit ex eis tertiū, q̄a altera sola corrupta non pōt vnū ꝫriuꝫ ex altero gn̄ari, nec cōtra. Et exponit quo mō

E erit gn̄atio in casu posito q̄ sint ꝫria τ agant inuicem ex qua actiōe corrūpat̄ altera q̄litas (τ inq̄t) Sꝫ ex igne q̄dem τ aq̄ inuicē in oīb⁹ ꝫrijs erit iterdū. s. ap. terra, τ interdū aer. Ex aere ꝟo τ terra iuicē agētib⁹ iterdū q̄dem ignis, iterdū ꝟo aqua fiet. τ dat modū, τ p̄ q̄uo ex igne τ aqua ꝫrijs iuicē agētib⁹ fit nūc aer nūc terra, τ dicit. Q̄n enī aq̄ corrūpet̄ frigidū, τ seruet̄ humidū, ignis aūt corrūpetur siccū, τ seruet̄ calidū, aer erit. nā (vt inq̄t) relinquit̄ hui⁹. s. calidū. hui⁹. s. aquę, humidū. τ sic erit aer. q̄n autē ꝫ ignis q̄dē calidū corrūpetur, aq̄ auteꝫ humidum erit terra, q̄a (vt inq̄t) relinquit̄ hui⁹. s. ignis siccū, huius aūt. s. aq̄ frigidū. ḡ erit terra. idē declarat ecōtrario (τ in-

F quit) Silr aūt τ ex aere τ terra iuicē agētib⁹ generabit̄ nūc q̄dē ignis, nūc ꝟo aq̄. naꝫ (vt inq̄t) quādo aeris corrumpet̄ calidū, τ seruet̄ humidū, terrę aūt corrūpetur siccū, τ seruet̄ frigidū, aqua erit, relinquit̄ enī hui⁹ q̄deꝫ, scꝫ aeris humidū, huius ꝟo. s. terrę frigidū. ḡ aqua erit, quādo ꝟo ꝫ aeris humidū corrūpit̄, terrę aūt frigiduꝫ, erit ignis, q̄a relinquit̄ hui⁹ q̄dē calidū. s. aeris, hui⁹ auteꝫ siccum. s. terrę, q̄ q̄dē erāt ignis. Dicit Alexāder, q̄ tales generatiōes sunt faciles,

Ignis — Aer

Aqua — Terra

q̄a in p̄ma gn̄at̄ idē numero aer, ex corruptiōe soli⁹ sicci ignis, τ soli⁹ frigidi aqua, nā in gn̄atiōe ignis ex aq̄ corrūpūtur vtręq;. τ generant̄ vtręq;. In gn̄atione aeris ex

G igne τ aqua, lꝫ corrūpant̄ duę, nō generantur duę. Sed hāc expōnē repꝛhendit Philoponus, q̄a si corrumpitur ignis siccū, generabit̄ humidū. nō enī pōt vnū cōtrariū corrūpi, quin generet̄ aliud. ḡ generat̄ humidū, τ aliud humidū restat ex corruptiōe aq̄. ḡ erūt duo humida, alterū ex corruptione aq̄, derelictū alteꝝ genitū ex corruptione ignis. erūt ēt duo calida, q̄m cū corrūpit̄ frigidū aq̄. gn̄abit̄ calidū, cū nō possit corrūpi vnū ꝫriuꝫ, q̄n generet̄ alteꝝ, τ alteꝝ calidum remanebit ex corruptione ignis, ḡ remanebūt duo calida, τ duo humida, τ sic ideꝫ aer nūero est ex duob⁹ calidis, τ duob⁹ humidis. Philoponus ḡ vult q̄ generent̄ duo aeres numero diuersi, sꝫ specie siles, nā corrupta ignis siccitate. mox supuenit humiditas, τ fit aer vnus nūero. Corrupta ꝟo aq̄ frigiditate supuenit statim calidū, τ fit aer. τ sic est vnus aer spē, τ duo nūero, τ h̄ pacto intelligit Ari^les, q̄ ex illis duob⁹

H ꝫrijs corruptis generet̄ nūc aer, nūc terra, nō vnus nūero aer, vel vna nūero terra, sed idē aer spē, τ eadē aqua spē. Sꝫ ꝫ hāc expōnem est dubitatio, q̄a tūc qualitates duę corrūperent̄, τ duę generarent̄, q̄a fiūt duo aeres. ḡ hęc gn̄atio nō erit facilis. R̄ndet Philoponus q̄ quando vnū ꝫriū in alterū trāsmutat̄, circa idē ꝯsiderat̄ ois transmutatio, h̄ est gn̄atio duarū qualitatū τ corruptio duaꝝ. at in casu trāsmutatio duaꝝ, hoc est gn̄atio duarū τ corruptio duaꝝ nō cōsiderant̄ circa ideꝫ, sed circa diuersa, τ sic vtraq; ē facilis. s. illa vni⁹ aeris ex corruptione ignis, τ illa alterius aeris ex corruptione aquę, q̄a cū vtraq; sit facilis, nō videt̄ difficiliores gn̄atione vni⁹ contrarij ex altero. Quo modo ꝟo possit defendi Alexander post ea dicetur.

Ꞇ Confessa autē τ sensui, ignis generatio. maxime enī ignis sꝫ āma, hęc aūt fumus ardēs, fumus autem ex aere τ terra. Tex. anti. com.35.

I Dilucida: te.c.eiusdē. ¶ Sēsui ꝟo ⁊ hęc ignis gñatio initiꝛ, maxie quidē eni eius, q est ignis flāma, hęc aūt est fumus accēsus, at fumus ex aere, ⁊ terra est.

Coñ.35. ¶ Rē hāc sensu approbat. per hoc ꝙ sensu videm⁹ ignē gñari ex terra ⁊ aere, maxie de igne flāma, ⁊ arguit sic, flāma est fumus accēsus, fumus accēsus est fact⁹ ex aere ⁊ terra. igiꝛ flāma ex aere ⁊ terra erit in p̊ᵃ figura. ¶ Ani maduerte ꝙ vapores terrestres aeri cōmisti sūt fumus ſm ꝓhos. qa igiꝛ flāma fumus est ⁊ accēsus, ideo ex ae re est ⁊ terra, de cęteris nō habemus sensuꝫ, ſꝫ rō dictat eē sic in alijs. Expositor dicit ex duob⁹ fieri tertiū, qñ il Sēsus ꝑ pōnis Ap. la duo ita se hñt, ꝙ altera actiuaꝝ vincit alteraꝫ, ⁊ altera passiuaꝝ alteraꝛ, vt qñ ex igne ⁊ aqua fit terra, necesse ē vt aq̄ frigiditas vīcat ignis caliditatē, ⁊ ignis siccitas aq̄ humiditatē. Sed si ambo illa ꝯria ęq̄lia sint, ex actione illoꝝ tertiū nō fiet, qa illa nec agere possunt, nec pati, qa ab ęq̄lib⁹ nō ꝓuenit actio. Si ꝟo vnū eoꝝ alteꝝ supat
K in vtrisqꝫ, nec ex eis potest tertium effici, quia superans conuertet superatuꝫ in sui speciem, potest etiā si alterum eoꝝ super alterū in altera tm̄, generari tertiū, vt si ignis superans aquam in calore, hoc est magis calidus ꝗ̄ aq̄ frigida, dato ꝙ ęqualia sint in humore ⁊ sicco, pōt aer ge nerari, vt pꝫ in aqua bulliēte, vbi aer generatur.

Recogñes ¶ Quę dicit clara sunt ex cōmētarijs, sed dices an flāma sit solū ꝯiugatio sicci ⁊ calidi, sicci.ſ.terrei, calidi ꝟo ae rei. videꝛ ꝙ nō, qa tūc eēt ignis purus. dōꝫ ꝙ flāma (vt inqt ꝓhiloponus) aeris ⁊ terrę, veꝝ dī ignis ꝓdominā ter, quatenus in eo ꝓdominaꝛ siccū qđ hꝫ ex corruptio ne terrę, vt calidū qđ hꝫ ex corruptiōe humidi aeris, tñ flāma hꝫ de oībus vt de calido aereo, ⁊ sic hꝫ de aere, ⁊ de sicco terreo, ⁊ sic habꝫ de terreo. Aristoteles autem exemplificauit in elemētis impuris, quia forte pura ele menta non dantur, vt superius disputauimus.

Tex.anti. coñ.36. L ¶ In his aūt quę ꝯiter sunt, nō ꝯtingit corru pto in vtroqꝫ altero elñtoꝝ fieri trāsmuta tionē in vllū corpoꝝ, qa relinquunꝛ in ambo bus aut eadē/aut cōtraria. ex neutris autem ꝯtingit gñari corpus. Vbi grā. si ignis qdem corrūpaꝛ siccū, aeris aūt humidū, relinquiꝛ in ambobus calidū. Si autem ex vtroqꝫ ca lidū, relinquunꝛ ꝯria/siccū ⁊ humidū. Siłr aūt, ⁊ in alijs. In omnibus enim his quę ꝑ consequentiam existunt, hoc quidē idē, hoc
M autem contrarium.

Dilucida: te.c.eiusdē. ¶ In his aūt q̄ deinceps sunt, nō ꝯtingit altero corrupto in vtroqꝫ elñtoꝝ gñationeꝫ fieri in vllum corpoꝝ; qa remanēt in ambobus, aut eadeꝫ aut ꝯria, ex quoꝝ neutro corpus gñari potest, veluti si ignis qdē siccū, aeris ꝟo hu midū corrūpūtur relinquitur sane in vtrisqꝫ calidum. Si aūt in vtroqꝫ calidum, remane bunt cōtraria, siccū. vꝫ. ⁊ humidū. siłr auteꝫ ⁊ in alijs, in omnibus nāqꝫ talibus erūt hoc quidem idem, illud ꝟo contrarium.

Coñ.36. ¶ Quo mō ex duob⁹ elñtis ꝯrijs tertiū gñeꝛ docuit, nūc ꝙ ex duob⁹ elñtis symbolis tertiū nō gñeꝛ declarat. ⁊ B ꝓponit. o. In his aūt q̄ deinceps sunt, ⁊ symbola nō con tingit altero q̄lī corrupto in vtroqꝫ gñationē elñtoꝝ fie ri in vllū corpoꝝ, vt in igne ⁊ aere altera q̄litas deficiet, nihil fiet, qa remanēt in ambob⁹, aut eadē si corrūpunꝛ N cōtrarię. vꝫ. siccū ⁊ humidū, aut restāt cōtraria, si corrū punꝛ symbolę, ex quoꝝ neutro corpus gñari potest, ex vna nō, qa ex vno nihil fit. ex cōtrarijs minime, qa opꝫ q̄litates esse constantes. modo duo contraria cōstare nō possunt, ꝙ si totuꝫ elementum corrūpaꝛ a toto, vt totus aer corrumpatur ab igne in vtrisqꝫ, nihil fit tertiū, ſꝫ cor ruptum conuertetur in speciem prędominantis. ratione hanc exponit per exempla ⁊ totum patet.

¶ Alexāder intelligit ꝙ Ariˡᶜˢ velit ꝓbare ex duob⁹ elñ Recogñes tis symbolis nō posse fieri tertiū, quia si expellimus ab vtroqꝫ vnā corruptā qualitatē, q̄ derelinquunꝛ, aut con trarię inuenienꝛ, aut eędē, ex ꝯrijs nihil cōbinaꝛ. ex vna nihil fit. sed ꝫ, qa si vtrūqꝫ trāsmutatur ſm caliditatem, erit terra ⁊ aq̄. ex igne qdeꝫ terra, ⁊ aere ꝟo aq̄ ⁊ in alijs eodē mō. Defendit ꝓhiloponus Ariˡᶜᵐ, ꝙ ipse non ne gasset hęc fieri, sed ꝯsiderauit derelictas q̄litates, ex his eni q̄ derelinquunꝛ, nullū tertiū elñtuꝫ eē pōt, qa vel il lę sunt ꝯrię, vel similes, ⁊ sic ex eis nihil fit, attñ qa corru O ptio vnius est gñatio alteri⁹, si ignis calidū corrumpitur fiet elñtuꝫ illi symbolū, vt terra, ⁊ si aeris calidū fiet aq̄, ⁊ sic ex eis corruptis fiūt elñta, sed Ariˡᶜˢ dixit ex q̄lita tibus q̄ relinquunꝛ nullū fieri tertiuꝫ, hęc solo est opti ma. Et ꝑ hāc pōt defendi expō Alexandri supi⁹ assigna ta, nā Ariˡᶜˢ attēdit solū ad qualitates derelictas, nō aūt ad corruptas, ⁊ ideo dixit ex illis ꝯrijs gñari vnū nūero aerē vel vnā nūero terrā, qa solū respexit ad q̄litates, q̄ relinquunꝛ vt patuit. Aīaduerte ꝙ Ariˡᶜˢ supposuit ap plicatiōes fieri elñtoꝝ aliquando ꝯrioꝝ aliqñ symboli P coꝝ, vñ ꝟo fiāt istę applicatiōes, ⁊ a qb⁹ causis, nō ex posuit. tñ eniꝫ illas fieri aliqñ accepit, sed an a cęlestib⁹ an ab alijs causis nō curauit exponere, supponēdo ꝗ̄ ap plicatiōes hasce ꝯtingere, ⁊ tales, ꝙ elñta inuiceꝫ appli cata nō totałr corrūpanꝛ, respexit ad qualitates dereli ctas ex actiōe ⁊ reactiōe eoꝝ in applicatiōe, vt pulchre ꝓhiloponus inqt, ⁊ inuenit, ꝙ quando ꝯria elñta ex aliq̄ cā applicanꝛ, in p̊ᵃ applicatione rōne habita ad qualita tes seruatas, gñatur ex illis vnū tertiū vtriqꝫ symboluꝫ ⁊ facile. In 2ᵃ applicatiōe rōne habita ad q̄litates serua tas, gñatur aliud symbolū. Quādo ꝟo ex aliqua cā sym bola ⁊ ꝯtermina elñta applicanꝛ, rōne habita ad q̄lita tes seruatas nulluꝫ gñabiꝛ, qa seruatę q̄litates sunt aut ꝯrię, ⁊ sic ex eis nihil fit, aut similes, ⁊ sic etiam ex eis ni hil fit, nō autem respexit ad corruptas, qa cū corruptio Q vnius semꝑ fit gñatio alteri⁹, elñtis inuicē ex aliq̄ causa applicatis, siue symbolis, siue cōtrarijs, semper elemen tum/vel elementa fiunt, ⁊ sic potest, ⁊ Alexāder, ⁊ ꝓhi loponus defendi.

¶ Quaꝑꝑ simul manifestū est, ꝙ q̄ ex vno in Tex⁹ anti. coñ.37. vnum transeunt, vno corrupto generantur. quę autē ex duob⁹ in vnū, pluribus. Oē ergo omnia ex omni generantur/⁊ quo modo in uicem generantur, dictum est.

¶ Quare sił pꝫ ꝙ q̄ ex vno in vnū qdeꝫ tran Dilucida: te.c.eiusdē. seūt, vno corrupto gñanꝛ, q̄ autē ex duob⁹ in vnuꝫ, plurib⁹ corruptis gñanꝛ. Oō quideꝫ igitur oīa ex omni generentur, ⁊ quo quideꝫ mō generatio fiat reciproce, dictum est.

¶ Concludit ex dictis duplicem esse generationē. vꝫ. sym Coñ.37. bolicam ⁊ diaphoricam, symbolica ea est, quando vno corrupto fit alterū, vt in aere corrupto humore fit ignis, diaphorica ꝟo, quando vtrisqꝫ corruptis, alterum ex al tero fit,

A teroſit, vt quãdo ex igne aqua, corruptis enim in igne calido ꝛ sicco, fiunt frigidum ꝛ humidũ, quod est aqua, deinde epilogat ꝛ sermo patet.

℄ Quãq̃ que in cõmẽtarijs diximus, hñ dicta sint, Philoponus inqt, qꝫ ꝯclusa rõne, Ariſt. resumit p̃dicta (ꝛ inquit) Quapp simul manifestũ est, qꝫ q̃ ex vno in vnum trãseũt, vno corrupto, h̃ est vna qualitate corrupta aliõ generat̃, vtpote in his, q̃ adinuicẽ hñt symbola, q̃ auteз ex duob' elñtis in vnũ tertiũ trãseunt, plurib' corruptis scз duob', trãseunt, supplẽda autẽ est lr̃a, qꝫ eodẽ duab' corruptis vnũ ꝯ̃riuз transit in suũ contrariũ, nam quando ex vno contrario fit aliud contrarium, due corrũpũtur in eadem materia, ꝛ due generantur.

Text' anti. com.38. B ℄ Sed tñ adhuc, ꝛ sic iſpiciemus de eis. Si eniз est nãliuз corpoꝝ mã, vt ꝛ videt̃ qbusdaз/aqua ꝛ aer ꝛ q̃ talia sunt, necesse est, aut vnũ eẽ, aut duo hec, aut plura. Unum itaqз oia esse nõ est possibile. Ubi grã aerẽ oia/aut aquã, aut ignem, aut terrã, siqdẽ trãſmutatio est in contraria. Si enim erit aer, siqdeз permanet/alteratio erit ꝛ non generatio.

Dilucida: te.c.eiusdẽ. ℄ Uerũtamen iteꝝ ꝛ sic inspiciemus de his. Si eni est nãlium corpoꝝ mã, quẽadmodũ etiã qbusdã videt̃ aquã eẽ ꝛ aerẽ ꝛ cetera id genus, necesse est aut vnũ, aut duo, aut plura eẽ hec. vnũ quideз vtiqз esse omnia, non est poẽe, veluti aerẽ oia, aut aquaз, aut ignẽ, aut terrã, siqdẽ trãſmutatio ẽ i ꝯ̃ria, nã si aer C erit, cũ qdẽ pmãeat, alt̃atio erit, ñ aũt gñatio.

Cõm.38. ℄ Cõueniũt oẽs qꝫ Ariſt. nũc de mã elñtoꝝ ptractat, sed vñ ad rẽ hanc accedat, nouus expositor ait. ad h̃ Ariſtotelem accedere, vt ostẽdat tñ q̃tuor eẽ elñta. Meli' aũt videtur cũ p̃mo expositore qꝫ Ariſt. ad h̃ accedit, ppea q̃ de gñatione elñtoꝝ egit, nũc ostẽdere dз q̃le sit subtũ gñationis, eiusdẽ eni sciẽ est p se ꝯsiderare accñs p se, ꝛ subiectũ p se, vt in posteriorib' diximus. ostẽdit itaqз subtũ gñationis elñtoꝝ nõ eẽ corpus in actu, ꝛ h̃ pponit. d. Uerũtamen iteꝝ ꝛ sic iſpiciemus de his, ꝛ sic h̃ est ꝯsiderãdo subiectũ elñtoꝝ q̃le est, ostẽdit p̃ qꝫ nõ possit mã elemẽtoꝝ eẽ aliqđ elñtoꝝ, ꝛ s̃m paraphrasiз Auer. Aristo. arguit sic, si mã elñtoꝝ est aliqđ corpus actu, vel est vnũ elñtoꝝ, vel aliqđ p̃ter elñta, si elñtũ, aut remanet, aut in aduẽtu alterius corrũpit̃, si corrũpit̃, nõ est mã, q̃ mã eo q̃ mã, dз manere, q̃ est ps rei. si remanet, tunc erit actu illa res genita, ꝛ sic oia erũt aer, vel oia erunt ignis. vel aliqđ tale, ꝛ gñatio erit alteratio tñ (inqt) Si eni est D nãlium corpoꝝ mã, quẽadmodũ etiã qbusdã vĩ aquaз eẽ, ꝛ qbusdã videt̃ eẽ aereз, ꝛ cetera id genus, necesse est aut vnũ eẽ, aut duo, aut plura eẽ hec, qꝫ nõ vnũ. declat. ꝛ p̃ ponit ꝯñtis falsitateз. d. Unũ qdẽ vtiqз eẽ oia, nõ est possibile, veluti nõ est possibile oia eẽ aerẽ, aut aquam, aut ignẽ, aut terrã, siqdem trãſmutatio est in ꝯ̃ria, nam si aer erit, cũ qdem pmaneat, alteratio erit, nõ aũt gñatio. ℄ Sз dubitat̃ de forma argumẽti, nõ eni videt̃ argũm in aliqua figura. ꝛ vident̃ supflue ppõnes. ℄ Amplius hec ꝯñtia Auer. ꝛ expositoris, vз. si aer remanet, oia eẽnt aer, mihi dubia est. Nã eodẽ mõ arguo, si prima mã remanet eadẽ numero, oia essent mã. Auerro. ꝛ expositor velle vident̃ formã sylli Ariſt. eẽ hypothetici disiũctiui vt visuз est, tũc ad ꝯñtiaз dicerẽt, qꝫ valet p tãto, q̃ qñ mã reꝝ est ens in actu, totũ eẽ rei est mã, vt 2° de aia declarauit Auer. cõ. 8. p̃ diñaз inter mãm reꝝ nãliũ ꝛ artificialiũ. Propterea valet. si aer actu remanet, totũ esse geniti erit mã, ꝛ sic possunt teneri. Ego dico qꝫ hec expositio bona est, ꝛ pulchra, non tñ ad textũ Ariſt., nec põt applicari lr̃e, vt pз docto lectori. Propterea videt̃ mihi qꝫ rõ Ariſt. est vna ꝛ enthymema hoc pacto, si est aliquod elñtuз subtũ gñationis elñtarie, tũc gñatio eẽt alteratio, ꝯñtia deducit̃ sic, ois trãſmutatio cuius subtũ est corp' idẽ numero actu, ꝛ de ꝯ̃rio in ꝯ̃riũ est alteratio, sed si elemẽtuз remanet idẽ numero, subtũз gñationis eẽt idẽ numero corpus actu, ꝛ de ꝯ̃rio in ꝯ̃rium. igit̃ gñatio est alteratio. Tũc ponit duas ppõnes. p̃ma/siqdeз trãſmutatio est in cõtraria/hoc est iter ꝯ̃ria, ꝛ per hãc vult habere maiorẽ hãc. ois alteratio est de ꝯ̃rio in ꝯ̃riũ. subaudi subiecto existẽte ente in actu, deide ponit minorẽ. d. Nã si aer erit, cũ qdẽ permaneat. ecce qđ tetigit minorẽ, dat ꝯñem d. alteratio erit, nõ aũt gñatio. Ecce quõ tetigit vim maioris ꝛ mioris ꝛ ꝯñis. ℄ Sз dices. supfluit ppõ p̃ma, qꝫ impoẽe sit vnũ eẽ oia. dicẽdũ qꝫ h̃ supfluit ad syllm, nõ autẽ ad terminos, q̃ hoc dixit remouẽdo vnũ dubiũ, qr posset qs dicere, nullã eẽ mãm, q̃ oia sunt vnuз, ꝛ idem est terminus a quo ꝛ ad quẽ. Cõtra hoc obijcit. d. eẽ impossibile oia eẽ vnũ, pp hec mihi facili' lr̃a hec vĩ eẽ exponẽda, qꝫ Ariſt. p̃ remoueat positionẽ dicẽtiũ oia eẽ vnũ, ꝛ hãc remouet p hoc. q̃ ois transmutatio est inter ꝯ̃ria, ꝛ sic non sunt idem terminus a quo, ꝛ terminus ad quem, ceterum erit enthymema, hec mihi videntur.

Recognic ℄ Scdm Philoponũ, Ariſt. de mã gñatiõis vult loqui, ꝛ qdẽ pp duas causas, p̃/q̃ dixit de mã quasdã põnes veteꝝ, qui opinabant̃ mãm eẽ elñtũ vel elñta, sз cũ disseruisset, nõ ad oẽs, sed solũ ad Anaximãdri positioneз, ad tĩmeũ redarguit, ideo nũc post demõstratione elñtorũ, G que ipse posuit, exponit oẽs de elñtis opiones, ꝛ q̃s veteres opinati sũt, ꝛ q̃s possibile est necessitate diuisiõis sequi. est ḡ p̃ma cã/qꝫ ideo de mã rursus repetit, vt oẽs opiones narret, ꝛ pfecte reprobet. 2° q̃ pposuit tria esse pn̄'. s. mãm ꝯ̃rietatẽ ꝛ elñta, ꝛ dixit de elñtis, ꝛ cõtrarietate pfecte. ḡ de mã restat nũc dicẽdũ eẽ pfecte. Hec est necessitas capituli. Ponit et̃ Philoponus diuisioneз in qua oia dicenda ꝯtinent̃, hoc pacto, eoꝝ q ponũt rerum nãliũ pñ' corporea, necesse est aut dicere vnũ/aut dicere plura. si vnũ, aut illud est p̃ter q̃tuor, vt dixit Anaximãder, aut aliqđ q̃tuor, vt Heraclit', ꝛ Thales, ꝛ alij, ꝛ q̃uis mõ ponat̃, aut illđ est trãſmutabile, aut intrãſmutabile. Trãſmutabile qdeз nõ põt poni, q̃ nõ poterit habere rõnẽ materie. Sin aũt intrãſmutabile, aut hз rõnẽ materie, aut nõ hз rõnẽ materie. nullus ão dicit illđ eẽ intrãſmutabile, ꝛ nõ hře rõnẽ materie, he sunt opiones H eoꝝ, q dixerũt vnũ, eoꝝ aũt qui dixerũt plura, aut quatuor, aut pauciora q̃ q̃tuor posuerũt, ꝛ quouis mõ dicatur, necesse est illa ponere, aut trãſmutabilia, aut intranſmutabilia, vt dictum fuit in positionibus eoruз, qui dixerũt vnum. His p̃missis, Aristoteles p̃mo accipit intẽtionẽ (ꝛ inqt) Sз tñ adhuc ꝛ sic inspiciemus de eis. s. iterũ. vt pp illas causas, q̃s diximus. Deide exequit̃. ꝛ narrat positionẽ antiquoꝝ (ꝛ inqt) Si eni est nãliũ corpoꝝ mã, vt ꝛ vĩ qbusdã aqua/ꝛ aer/ꝛ q̃ talia sunt, necesse est aut vnũ eẽ, aut duo hec/aut plura. narratis positionib', incipit reprobare p̃mã, ꝛ p̃ pponit ꝯñẽ (ꝛ inqt) Unum itaqз oia esse nõ est possibile. hec ppõ dз itelligi causaliter h̃ pacto vnũ oib' subijci. s. elñtis, ꝛ mistis p eoꝝ generatiõe impoẽe est. Ubi grã aerem eẽ oia/h̃ est subijci oibus, aut aquã, aut ignẽ, aut terraз, impoẽe est, h̃ pacto Philoponus in argumẽto p̃misso añ textũ itellexit. Deinde pbat ꝯñẽ, ꝛ p̃ p̃mittit vnã suppõnẽ, cuius vĩus s̃m

I ꝓhiloponū seruiet postea vt videbit̃, ⁊ legat̃ h pacto,
dico eē impoſſe vnū elntoꝝ eē mām oib⁹, ſiqdē trāſmu
tatio eſt in cōtraria. Sꝫ quo ex hac ſuppōne ſequat̃ nō
poſſe eē vnū elntuꝫ mām oib⁹, hic nō ꝓbat, ſꝫ ſuppōne
⁊ enthymemate ſic derelictis ad poſterius declaranda,
ſumit aliud argᵐ cōtra poſitionē, ⁊ dicit. Si eni erit aer,
vel ꝑmanet itrāſmutabilr̃ in aduentu alterius elnti, vel
corrūpit̃, ſupponēs qd ꝑmaneat (inqt) Siqdeꝫ perma
net, alteratio erit, ⁊ nō gñatio, ꝯñtiaꝫ derelinqt vt ꝓbatā
ex definitione alterationis. h eſt ꝑmū argumētū, contra
ponētes vnū elemētoꝝ ſubyci oib⁹, ⁊ ꝑmanenter.

Tex. anti. coñ. 39. ¶ Simul aūt neqꝫ ita videt̃, vt aq̄ ſit ſimul ⁊
aer, aut aliud qdcūqꝫ. Sed erit aliqua ꝯrie
tas ⁊ differētia, cuius habebit aliqd alteram
K particulā. verbi grā. ignis caliditatem.

Dilucida: te.c.eiuſdē. ¶ Simul aūt ſic videt̃, vt ſil' aqua ⁊ aer eēnt,
aut aliud quodcūqꝫ. ſed eſt aliqua contrarie
tas ⁊ differentia, cuius alterum membrum
habet ignis, vtpote caliditatem.

Coñ. 39. ¶ Scdo arguit. ſi aliqd elntū eēt mā elntoꝝ, tunc aqua ⁊
aer eēnt ſil', aut aliud qdcūqꝫ eēt ſil' cū altero, deſtruit cō
ſequēs. d. Sꝫ eſt aliq̄ ꝯrietas ⁊ dria iter elnta, cui⁹ diffe
rentię alterum membrū habet ignis, vtpote calidūꝫ, ha
bet enim ignis calidū, aqua frigidum, ⁊ ſic nullo mō poſ
ſunt eſſe ſimul, aliter contraria eſſent ſimul.

Recogñes ¶ Per idē argūᵐ (vt Philoponus inqt) reprobat eorum
poſitionē, qui dicūt plura illoꝝ ſubyci oibus, ⁊ innuit (vt
mihi videt̃) duo. ꝑmū eſt, eoꝝ reprobatio ꝑ argūᵐ nunc
L factū. zᵐ eſt, noua q̄ſi reprobatio. ꝑmū dat nobis intelli
gere ꝑ verbū illud [ſimul] zᵐ dat nobis itelligere ꝑ illō
verbū [Sꝫ erit aliq̄ ꝯrietas] ꝑ argūᵐ nūc factū reproba
tur illa poſitio, qa ſiue vnū, ſiue plura illoꝝ ponant̃ oi
bus ſubyci, ſemꝑ ſeqtur, vt gñatio ſit alteratio, qa ſemꝑ
quod ſubycit̃, eſt q̄ſi ſpecificatū, ⁊ ens in actu ſpecifico.
per nouū argūᵐ, qa duo elnta nō poſſunt ſubire rōnem
vnius materię, cum nō poſſint eē duo elnta, quin aut in
duab⁹, aut in altera ſint ꝯria. ḡ nō poſſunt ſubire rōnem
vni⁹ materię. vñ dicit. Simul aūt neqꝫ ita videt̃, vt aq̄
⁊ aer, aut aliud qdcūqꝫ elntoꝝ ſimul iūcta. ſup. eē poſſit
vna mā oib⁹ cōis ꝓpter rōnē aſſignatā qa ſunt in actu
corpora ſpecificata. Deide tāgit zᵐ (⁊ inqt) Sed hoc eſt
qnimo erit inter ea aliq̄ ꝯrietas ⁊ dria, aut in duab⁹, aut
in altera qualitate, cuius drię ac ꝯrietatis aliqd coꝝ ſiue
M vnuꝫ coꝝ habebit alterā. particulā, ſubaudi, ⁊ aliud alte
raꝫ, vt ignis qdē caliditatē, ⁊ aliud elntuꝫ ꝯſimultaneuꝫ
in rōne materię habebit frigiditatē, vt ſi ſuum ſimulta
N neū ſit aq̄, vel terra, at ſi ſuū ſimultaneū ſit aer, ignis ha
bebit ſiccū, ⁊ aer humidū. ḡ nō poſſunt ſubire rōnē vni⁹
principy h pacto itelligenda ſunt verba. Nā illō ꝟbuꝫ
[ſed] in alio codice legit̃ [δ' ἂν] qd ꝓ ſed, vel ꝑ qnimo, in
tellexit, vt patet intuenti grecoꝝ expoſitiones.

Text⁹ anti. coñ. 40. ¶ Sed tamē, ⁊ nec ignis eſt aer calidus, eteni
alteratio tale, ⁊ non videtur.

Dilucida: te.c.eiuſdē. ¶ Preterea nec ignis aer eſt calefact⁹. eteniꝫ
eiuſmodi alteratio eēt, qd qdē nō conſtat.

Coñ. 40. ¶ Quidam cauillando reſpōdebāt aerem effici nūc hoc
cōtrariū nunc illud per quādā euariationem ſui, ſic ꝙ ſi
ſupercaleſit, eſt ignis, ſi frigeſit, eſt aqua, ⁊ ſic videt̃ oiuꝫ
quaſi materia. Cōtra obycit, qa tunc eiuſmodi trāſmuta
tio eēt alteratio, ⁊ non vera generatio, qd qdē nō cōſtat.
Immo totū oppoſitū videt̃ ⁊ ſenſu ⁊ ratione.

Recogñes ¶ Scdo ꝑncipalr̃ argumentat̃ cōtra poſitionē eoꝝ, q di
xerunt vnū elntoꝝ eē mām, nā ſit illud grā argumenti N
aer, ⁊ ex eo fiat ignis, cū aer ꝑmaneat, vt accepim⁹, tunc
ignis nō erit niſi aer factus calidus, nā cū aer ꝑmaneat,
gñatio ignis ex aere, erit mera alteratio, ⁊ aer cū mutat̃
ad ignē ipſo ꝑmanēte aere, vt poſitū eſt, ignis erit aliud
nihil q̄ꝫ aer ſupcalefactus, pluſq̄ꝫ erat. Mō hoc eſt con
tra ſenſuꝫ, qa videmus aerē, cū ex eo ſit ignis, ipꝫ corrū
pi (inqt) Sꝫ tñ ⁊ nec ignis eſt aer calidus, ſicut ſeqtur, ſi
aer ſit illud elntuꝫ, qd oibus ſubycit̃ ꝑmanēs, ⁊ ꝙ ſeq
tur, ꝓbat. Eteniꝫ tale hoc eſt gñatio ignis ex aere altera
tio eſt, cū ꝑmaneat aer, mō ⁊ hoc nō videt̃, imo eſt con
tra ſenſuꝫ. Quo ꝟo ad verba attinet, ꝟbuꝫ illō [Sꝫ tñ]
nō aduerſatiue tenet̃, ſed eſt vt ꝑnᵐ nouę ratiōis. Aiad
uerte ꝙ hęc rō pōt fieri cōtra eos, qui dicūt plura elnta
ſubyci oib⁹, naꝫ ēt ad eos ſequit̃ gñatiōnē eſſe alteratio
nem, ⁊ ita ſi ponent̃ aq̄ ⁊ aer rerū ꝑn⁹, ſequit̃ ꝙ ignis nō
eſt niſi aer ⁊ aqua calefactę, vt patet deducenti.

¶ Simul aūt rurſus, ſi erit aer ex igne calido Text⁹ anti. cōmē. 41.
in cōtrariū tranſmutato erit. exiſtet igit̃ aeri O
hoc, ⁊ aer erit frigidum aliqd. Quapropter,
impoſſibile eſt ignē aerē calidū eē. ſimul eni
idem, frigidum ⁊ calidum erit.

¶ Simul aūt ⁊ ſi ex igne aer eſt, calido tran Dilucida: te.c.eiuſdē.
ſmutato in cōtrarium erit. igitur aeri hoc in
erit, eritqꝫ aer frigidum qddam. quare ignis
aer ſupercalefactus eſſe non poterit, erūt. n.
ſimul calidum ⁊ frigidum.

¶ Eūdeꝫ cauillū ꝯfutat, ꝙ dato illo adhuc ſeqtur, ꝙ con Coñ. 41.
traria eēnt ſimul. ꝓbat̃. per vnā maximā oē tranſmuta
bile in aliud, pōt retrāſmutari ex illo, vt ſi ex aere ſupca P
lefacto ignis eſt, cōtra etiā ex igne calido aer eē poterit,
igitur calidaꝫ ignis inerit aeri, ⁊ ſic ſimul aer eēt calidus
⁊ frigidus, ⁊ ſic nō potuit ignis gñari ab aere calefacto,
ſed circa hāc rōnē duplr̃ dubitat̃. Primo, qa aer non eſt
frigidus, ſed calidus ⁊ humidus. Scdo, qa ois gñatio eſt
corruptio alterius, igit̃ ſi ex igne ſit aer, nō remanebit ca
lidū ignis in aere. ¶ Ad ꝑᵐ expoſitores aiunt Ariſtᵉᵐ lo
quutū eē exēplariter, ⁊ non vere, ⁊ placet. ¶ Ad zᵐ aliq
dicūt Ariſtᵉᵐ loquutū eē ex hypotheſi. dato. vꝫ. ꝙ quādo
ex aere fiebat ignis, idē erat ignis ⁊ aer, qua in re ſil' cali
dū ignis, ⁊ aeris frigidū erūt. Sꝫ hoc nihil eſt, hęc enim
rō nō differret a ꝑma. Propterea videt̃ argūᵐ eē ex hac
hypotheſi. vꝫ. ꝙ gñatio rei ſit ꝑ remanētiaꝫ eius ex quo
res ſit, nō eni aliter antiqui (cōtra quos arguit) intellige
bāt gñationē. Tūc a ꝑmo ad vltimū valet, ſi ex aere ꝑca
lefacto ignis eſt, ꝯ ex igne calido aer erit, per maximam. Q
oē id ex quo aliquid gñatur, pōt ex illo regñari vltra. ex
igne calido aer erit, igit̃ ignis remanet ſub aere, ꝑ aliam
maximā. oē ex quo aliud ſit, in aduētu illi⁹ remanet, ignis
remanet, igit̃ calidū ignis ⁊ frigidū aeris ſil' erūt, hoc vl
timū ꝯſequēs eſt impoſſibile, igit̃ primuꝫ antecedens, ſꝫ
primū añcedēs eſt ꝙ ex aere calefacto erat ignis, igitur
hoc eſt falſum, ⁊ ꝑ ꝯſequēs eius oppoſitum erit verum.
¶ Aiaduerte ꝙ thermon grece. latine calidū dr̃, ego tñ
tranſtuli ſupcalefactū, qa ſic conſonat ſenſui.

¶ Preterea data hac poſitiōe, tūc accidet duo contraria Recogñes
eſſe in eodē, ⁊ ꝓbat̃ ꝯñtia ponēdo per caſuꝫ ꝙ vice ver
ſa ex igne fiat aer, tūc caſu poſito, aer fiat calidus, ⁊ non
pōt fieri calidus, niſi prius erat frigidus, nam tranſmu
tatio (vt accepit) eſt de cōtrario in ꝯrio, ⁊ ſic nō pōt aer
fieri calidus, niſi prius fuiſſet frigidus, ⁊ cū in tali gene
ratione nec ſuba corrūpit̃ ignis, nec ſuba aeris generet̃

ſm

A ſm hãc poſitionem,qa gñatio non eſt niſi alteratio, aer ꝓus exiſtẽs frigidus,calefit,ꝛ cũ nõ perdat,qđ habebat, detinebit ḡ frigiditatẽ ꝛ acqrit caliditatẽ.ḡ duo ꝯ̄ria in eodẽ.Ecce ꝙ in hac rõne viſus eſt ſuppõne prius acceptã.ſ.ꝙ trãſmutatio fit de ꝯ̄rio in ꝯ̄riũ.vñ dicit.Sil̃ autẽ cum primo abſurdo rurſus ſi vice ꝟſa erit aer ex igne, nõ niſi calido in ꝯ̄rio tranſmutato erit ꝑ ſuppõnẽ,igitur in termino trãſmutatiõis qua ignis fit aer,aeri inexiſtet hoc.ſ.calidũ,nam in fine erit aer calefactus.ḡ ꝛ aer erit aliqđ frigidũ,qa nõ põt mutari in calidũ,niſi erat frigidus per ſuppõnẽ,ꝛ cũ nõ admittat illud,qa tunc gñatio nõ eſſet alteratio,ḡ ſimul erit calidus ꝛ frigidus, quapꝑ (vt inqt)Impoſſe eſt ignẽ aerẽ calidũ eſſe,ſimul eñi idẽ aer frigidũ ꝛ calidũ erit.Aiaduerte(vt Philoponus inquit)ꝙ Ariſtoteles loquutus eſt ex ſuppõne,qa reuera cum ex igne fit aer,non ſm calidum tranſmutatio fit,ſed ſm humidum ꝛ ſiccum.

B

Text' anti. cõmẽ.42. ¶ Aliud aliqd igitur ꝓter ambo idem erit,ꝛ aliqua alia materia cõmunis.eadem autẽ eſt ratio,ꝛ de omnibus,ꝙ non eſt vnum horũ ex quo omnia.

Dilucida: te.c.eiuſdẽ. ¶ Igiẽ aliud qđdã.ꝓter ambo idẽ erit,atq̃ alia quedam cõmunis materia.eadem autẽ ratio ꝛ de ceteris eſt,cum nullum hoꝝ vnũ ſit,ex quo cuncta eſſent.

Cõm.42. ¶ Cũ nullũ elñtoꝝ quatuor mã ceteroꝝ eẽ poterit. Tũ ꝙ gñatio alteratio eẽt.Tũ ꝙ ꝯ̄ria ſil̃ eſſent in eodẽ,reſtat vt ſit aliđ qđdã ꝓter ambo vnũ atq̃ idẽ,qđ cõis mã nuncupaẽ,ꝛ vt dixit de aere ꝛ igne,ꝛ in ceteris vult eſſe intelligẽdũ.¶ Aiaduertẽdũ vt declat Auerro.12.meta.cõ.14.ꝛ alibi.ꝙ mã eſt idẽ ꝛ vnũ numero ꝯ̄rioꝝ,ꝛ hoc ꝑ priuationẽ ꝯ̄rioꝝ,eſt ẽt cõis,qa caret forma iđiuidua. In hoc eñi differt vnum numero priuatione,ꝛ vnũ numero poſitiuũ,qa qđ eſt vnum numero poſitiuũ,nõ poteſt eẽ cõe.ꝑ metaph.at vnũ numero priuatiuũ põt eſſe cõe.hec duo inuens ait idem ꝛ cõmunis materia.

C

Recognes ¶ Ex dictis ꝯcludit ꝓmũ qđ videẽ de mã(ꝛ inqt)Aliud aliqd igiẽ ꝓter ambo.ſ.aerẽ ꝛ aquã idẽ erit,ꝛ aliqua alia mã cõis vtriſq̃,ꝛ ſicut dixi,ꝙ nõ eſt aer mã aq̃,eadem eſt rõ,ꝛ de oib' elñtis,ꝙ nõ eſt vnũ hoꝝ,ex quo vt ex mã omnia alia fiant.primũ ergo ꝑdicatum de mã,eſt ꝙ ipſa nõ ſit aliqđ elñtoꝝ quatuor,ſed qd cõe oibus.

Tex. anti. cõmẽ. 43. ¶ Sꝫ tñ neq̃ aliđ aliqd ꝛ ꝓter hec,velut mediũ aliqđ aeris ꝛ aq̃,vel aeris ꝛ ignis,aere qdẽ ꝛ igne groſſi',illis aũt ſubtili'.erit.n.illđ, aer ꝛ ignis cum contrarietate.

Dilucida: te.c.eiuſdẽ. ¶ Inſuꝑ etiã neq̃ aliđ qđdã ꝓter hec velati mediũ qd aeris ꝛ aq̃,vel aeris ꝛ ignis. Aeris qdẽ ꝛ ignis craſſius,ceteroꝝ autẽ tenui', erit eñi illud aer ꝛ ignis cum cõtrarietate.

D

Cõm.43. ¶ Syll's erat.ſi corpus actu erat mã q̃tuor elñtoꝝ,vel illud erat aliqđ elñtoꝝ,vel mediũ,ꝙ nõ ſit aliqđ elñtorũ docuit,ꝙ nõ mediũ,nũc declarat,ꝛ iſert,erit enim aer ꝛ ignis cũ ꝯ̄rietate/hoc eſt nõ admittẽs ꝯ̄rietatẽ.Cõſequẽtia ꝓbaẽ per maximaꝫ antiquoꝝ mã remanet ſub genito ſm eẽ ſuũ qđ hꝫ(inqt)Inſuꝑ etiã neq̃ aliud qđdã ꝓter hec,velati mediũ qd aeris ꝛ aq̃ vel aeris ꝛ ignis.aeris qdẽ ꝛ ignis craſſius ſiue denſius.aq̃ autem ꝛ terre tenuius.Dixit hec.qa apud veteres de corpore medio fuerunt due poſitiones.Nã alij dixerũt illud medium eſſe ignis ꝛ aeris,ꝛ tunc dixerunt,eſt denſi' ignis, ꝛ rari' aeris.Alij illud eẽ mediũ terre ꝛ aque,vtpote denſius aq̃, ꝛ rarius terre.ꝓpter hec dixit illa duo.

E

Recognes ¶ Cũ ꝯcluſit mãm nõ eſſe aliqđ quatuor elñtoꝝ,ſꝫ qđdã cõe,iueſtigat illud cõe quid ſit,ꝛ vertit ſe in hoc loco ad Anaximãdri opinionẽ,qui voluit illđ cõe eẽ qđdã intermediũ aeris ꝛ ignis,aut aq̃ ꝛ aeris.Cõtra quã poſitionẽ argumentaẽ,qm̃ tũc illud mediũ erit aer vel ignis cũ ꝯ̄rietate.Quo ꝟo ad ꝟba attinet,ſcias,qa Philopon' legit diſiũctiue,hoc pacto.ſ.aer vel ignis.Sꝫ quo mõ valet hec ꝯñtia,ſi mã erit itermediũ,tũc illud erit aer,vel ignis,vel alioꝝ aliqđ cũ ꝯ̄rietate.Alexãder exponit,ꝙ illud itermediũ fiet aliqđ elñtoꝝ ꝛ in eo erunt duo ꝯ̄ria. Deducit aũt ꝯñtiaꝫ,qa vbi poniẽ hoc mediũ eẽ mãm, opꝫ dicere ꝙ illđ mediũ fiat ignis vel aer diuerſa diſpoſitione,ignis qdẽ rarefactiõe,aer ꝟo cõdẽſatione. Si ḡ rarefactiõe fit ignis,fit calidũ,eſt eñi eſſe ignis in caliditate,ſi fit calidũ.ḡ fuit frigidũ,ꝛ cũ nõ corrumpatur cũ fit ignis,nõ eñi eẽt mã,nec ꝓnm.ḡ ipſo remanente frigido, fiet calidũ.ꝛ ſic ſil̃ erit calidũ ꝛ frigidũ.Sil̃i rõne deducẽ,ſi fit aer,vel aqua,vel terra.ḡ ſi mã eẽt illđ mediũ, illud fieret aer vel ignis cũ ꝯ̄rietate,hoc eſt recipiendo duo ꝯ̄ria inſimul.Aliter deducit Philoponus,ſi hoc intermediũ eſt mã,hoc raritudie fit ignis,nõ enim dĩt ab igne niſi raritudie ꝛ denſitudie,cũ igiẽ nõ differt niſi raritudie ab igne,ḡ oia alia,que in igne ꝯſideranẽ hꝫ,cum ſola raritudie differat ab eo.Erit igiẽ ſiccũ hoc mã.Sil̃i rõne raritudie ꝛ denſitudie alia gñanẽ ex ipſo,ꝛ ſic denſitudinẽ aſſumens fit aer,q̃re q̃cũq̃ ſunt in aere erũt in ipſo,humiditas aũt eſt vnũ eoꝝ,q̃ inſunt aeri.ḡ hoc corpus eſt humidũ,ꝛ erat ſiccũ,ḡ ſi fit aer vel ignis,vel aliqđ elñtoꝝ,quũ nõ fiat aliquod illoꝝ,niſi raritudie vel denſitudie,oia ꝯ̄ria eoꝝ hꝫ.Uel tertio dici põt breuius nõ differendo ab illa Alex.Si medium ſit ignis.ḡ erat frigidũ,qa oĩs mutatio eſt ex ꝯ̄rio.Iteꝝ ſi ſit aqua,erat calidum.ḡ ſi ſit omnia elemẽta,oportet vt in eo ſint oia contraria.ergo ſi ſit aer,aut ignis,oportet ipſam habere in ſe contrarietatem.

F

G

Text' anti. com.44. ¶ Sꝫ priuatio,alteꝝ ꝯ̄rioꝝ.Quapropter nõ contingit illud,ſolum eſſe vnq̃,vt inquiunt quidam infinitũ ꝛ compꝛhendens.

Dilucida: te.c.eiuſdẽ. ¶ Etiam priuatio cõtrariorũ alterũ exiſtit,ꝓpter qđ neq̃ ſeorſum illud eſſe põt,nec iterdum,velati quidam autumãt,illud eſſe indeterminatum,ꝛ ſimiliter continens.

Com. 44. ¶ Quidã dixerũt illud mediũ eẽ ꝓuatũ ꝯ̄rijs,apiron hoc eſt infinitũ,vel melius iterminatũ,ꝛ periechon ideſt cõtinẽs.¶ Cõtra obijcit Ariſtoteles.ẽt ꝓuatio ꝯ̄rioꝝ alterũ exiſtit,vel ſaltẽ ſemꝑ eſt annexa alteri ꝯ̄rioꝝ,vt ꝓuatio calidi frigidũ eſt,vel cũ frigido annexa.igiẽ neq̃ ſeorſuꝫ ab oibus ꝯ̄rijs illud mediũ eẽ põt,neq̃ iterdũ hoc eſt certo dato tpe.ſed ſemꝑ cũ altero ꝯ̄rioꝝ dꝫ ꝑmanere.¶ Animaduerte ꝙ poſitio antiquoꝝ põt dupl'r intelligi.Uno mõ ꝙ mediũ illđ ſit corpus actu ꝑ formã ſubalẽ ꝓpriaꝫ ꝛ ſpecificã,ſit tñ iterminatũ reſpectu elñtoꝝ.ꝛ hoc modo nõ põt ſtare.qa eo ipſo ꝙ hꝫ formã ſpecificã,hꝫ aliquod ꝯ̄rioꝝ ſemꝑ annexũ tãq̃ eẽntiale ſibi.Aut põt intelligi ꝙ corpus illđ ſit mediũ per priuationẽ,qa ſm ſuã eẽntiã nullã formã ſpecificã icludit.ꝛ ſic dici põt apiron hoc eſt interminatũ,ꝛ periechon hoc eſt ꝯtinẽs oẽs formas in po'.Et tũc hec eſt poſitio Auer.in libro de ſubã orbis.vbi tenet materie eẽ coeternã trinã dimẽſionem,ꝛ forte corporeitatẽ de gñe ſubẽ.¶ Et contra hoc rõ Ariſtotelis nulla eſt,qa bene cõcederem talẽ mãm eẽ ſemꝑ

H

I cum aliquo cõtrario, ⁊ aliqua forma, nõ tñ est terminatũ, imo est priuatũ, q̄a ẜm sui essentiam nullũ habet. tu ꝟo vide in libro meo de substantia orbis.

Recognes ¶ Duxit Aristo ad hoc ꝙ si illud mediũ eẽt mã, tunc hẽret in se ꝯ̃ria, q̄a ergo posset q̄s dicere, h̄ nõ eẽ absurdũ ẜm Philoponũ, nũc demõstrat illud eẽ absurdũ. Nã alterũ ꝯ̃rioꝝ est priuatio, vt eni supius dcm̃ est, duoꝝ ꝯ̃riorum alterũ est priuatio, vt nigrũ, alterũ habit⁹, vt albũ. ergo si duo ꝯ̃ria possent eẽ in eodẽ, tũc priuatio ⁊ habit⁹ possent eẽ in eodẽ, nã ꝯ̃rioꝝ alterũ est priuatio, ⁊ alterũ habitus (inq̄t) Sꝫ alterũ ꝯ̃rioꝝ est priuatio, ⁊ alterũ subaudi est habitus, q̄ cũ nõ possint stare sil̄, nec ꝯ̃ria stabũt sil̄. q. d. sed illud ꝯ̃ñs est falsũ. q̄a alterũ ꝯ̃rioꝝ priuatio est, alterũ habitus, q̄ simul stare nõ possunt. Jdeo isert illud in-

K termediũ nõ posse aliq̃n stare solitariũ, vt q̄daꝫ aiũt, dicẽtes ipm esse infinitum ꝯtinens, vnde volunt tale itermedium aliquando stetisse solitarium extra ꝑmas qualitates (vt exponit Philoponus) qḋ est falsum.

Tex. anti. cõmẽ. 45. ¶ Similiter igit̃ quodcũqꝫ hoꝝ, aut nullũ. Si igitur nullum est sensibile prius his, hęc vtiqꝫ erunt omnia.

aliter nõ magis aer vel ignis erit. neqꝫ sensibile his prius ¶ Igit̃ quodcũqꝫ horum non magis aer vel ignis erit, neqꝫ sensile his pri⁹. quare omnia erunt hęc.

Cõmẽ. 45. ¶ Ex his ꝯcludit. ꝙ siue dicat̃ mediũ illḋ eẽ iter aereꝫ ⁊ ignẽ. siue iter aquã ⁊ terrã, non magis erit aer vel ignis, q̄a mediũ est vtrũqꝫ extremũ, ꝑꝑ quod nihil erit sensile prius quatuor elñtis, ⁊ ꝑ ꝯñs oia elñta erũt hęc q̄tuor, et nihil aliud. Et h̄ inq̄t. Qḋcũqꝫ hoꝝ sit, vel mediũ aeris ⁊ ignis, vel mediũ aquę ⁊ terrę, non magis aer vel ignis erit, imo aer ⁊ ignis simul, neqꝫ erit sensile corpus prius his quatuor. quare oia erunt hęc, ⁊ nulla alia. Hũc textũ

L mancũ habent nostri, propterea non intelligunt.

Recognes ¶ Aiaduerte ꝙ in gręcis codicib⁹ est dr̃ia. Philoponus eni habebat sic [Silr̃ igit̃ qḋuis hoꝝ, aut nullũ, si igitur nullũ sensibile est prius his, hęc vtiqꝫ erũt oia] Jn q̄b⁹ ꝟbis ẜm Philoponũ ꝯcludit id, qḋ ex reprobatione est dcm, nã cũ ordo vniuscuiusqꝫ q̄tuor elñtorũ eiusdẽ honoris est, necesse est vnũquodqꝫ coꝝ eẽ mãm, aut nullũ coꝝ, si igit̃ in vno ostenderimus, ꝙ non possit eẽ mã ad alia, patet ꝙ nullũ ipoꝝ erit cęteroꝝ mã (inq̄t) Silr̃ igit̃ qḋcũqꝫ hoꝝ ponẽdũ est mã, aut nullũ, nã cum non maior rõ sit de vno, q̄ꝫ de altero, opꝫ vel vt vnumqḋqꝫ ponat̃ mã, vel vt nullũ, sed non vnũqḋqꝫ. g̃ nullũ, sꝫ q̄a nos ꝓbauimus ꝯ Anaximãdrũ nullũ sensibile corpus prius his eẽ mãm. g̃ hęc oia erũt mã. Qḋ quidẽ est veꝝ (vt Philoponus inq̄t) respectu mistoꝝ. Elñta eniꝫ hęc

M sunt mã mistoꝝ. Jn nostro ꝟo codice habetur, vt in cõmentarijs legimus, ideo aliter ibi intelleximus.

Tex. anti. cõmẽ. 46. ¶ Necesse est igit̃, aut semꝑ manẽtia ⁊ imutabilia inuicẽ, aut trãsmutabilia, ⁊ aut omnia aut hęc q̄dẽ, hęc autẽ nõ, vt in Timęo Plato scripsit. Qꝫ igit̃ transmutari inuicẽ necesse est, demõstratum est prius. Et ꝙ nõ silr̃ cito aliud ex alio dcm̃ est prius, q̄ñ hñtia q̄dem symbolũ citius gñant̃ ex seinuicẽ, nõ habentia autẽ tardius. Si igit̃ ꝯ̃rietas vna est ẜm quã trãsmutãtur, necesse est duo eẽ. mã eniꝫ mediũ est, insensibilis ⁊ iseparabilis exñs. Q̃ñ autẽ plura vident̃ eẽ, duę vtiqꝫ erũt, q̄

minime. Duab⁹ aũt exñtib⁹, nõ possibile est tria eẽ, ẜꝫ q̄tuor, quẽadmodũ videt̃, tot eni cõiugatiões erũt, sex eni exĩstẽtib⁹, duas ipossibile est fieri, quia cõtrarię sunt adinuicẽ. De his igitur, dictum est prius. N

¶ Necesse est igit̃ aut ipa semꝑ manere, atqꝫ inuicẽ itrãsmutabilia eẽ, aut transmutabilia, ⁊ vel oia, vel q̄dã q̄dẽ, q̄dã aũt nõ. Quẽadmodũ in Timęo Plato scripsit. Qꝫ quideꝫ igit̃ mutuo trãsmutari necesse sit, declaratuꝫ est prius. ꝙ ꝟo nõ ęq̄ cito aliud ex alio fit, dictũ est prius. nã q̄ q̄deꝫ symboluꝫ hñt, celerius mutuo fiũt. q̄ ꝟo nõ hñt, tardius. Siq̄dẽ igit̃ vna est ꝯ̃rietas, qua transmutant̃, necesse duo eẽ. nã mã est mediuꝫ insensibile, ⁊ separabile. ꝙ si plura eẽ videntur, duę vtiqꝫ erũt, q̄ minime. Exñtib⁹ aũt duabus, nõ pñt tria eẽ, ẜꝫ quatuor, vt videt̃. tot eni sunt ꝯstantię. Sex enim existentibus, duę fieri nõ possunt. quia contrarię inuiceꝫ sunt. de his quidem igitur dictum est prius. Dilucidatio c. eiusdẽ. O

¶ Epilogat tria declarata. Primũ, ꝙ oia elñta sunt mutuo trãsmutabilia (⁊ inq̄t) Necesse est igit̃ aut ipsa semꝑ manere, atqꝫ inicẽ itrãsmutabilia eẽ, aut transmutabilia esse, ⁊ si trãsmutabilia sunt, erũt vel oia, vel q̄daꝫ q̄dẽ, q̄daꝫ aũt nõ, quẽadmodũ in Timęo Plato scripsit. Ubi voluit terrã nõ trãsmutari ꝑꝑ suoꝝ triãguloꝝ latitudinẽ. ꝙ quidẽ igit̃ mutuo trãsmutari necesse sit, declaratum est prius. hoc est ꝑmuꝫ. ¶ Aiaduerte ꝙ sępe allela transtuli mutuo vel reciproce, tñ latine sonat inuicẽ. Et h̄ q̄a gręca series expostulat. ¶ Scdm qḋ epilogat est, ꝙ nõ ęque cito qḋlibet fit ex quolibet (⁊ inq̄t) Qꝫ ꝟo nõ ęque cito aliud ex alio fit, dcm̃ est prius. Nã q̄ q̄dẽ symboluꝫ hñt, celerius mutuo fiũt. q̄ ꝟo nõ hñt symbolũ, tardius fiunt. ¶ Tertiũ qḋ epilogat est, ꝙ q̄tuor sunt elñta tm̃. (inq̄t) Siq̄dẽ igit̃ vna est ꝯ̃rietas, qua transmutant̃, necesse est duo elñta esse, q̄ñ ꝯ̃rioꝝ ꝯ̃ria subiecta sunt (⁊ h̄ inquit) Nã mã est mediũ isensile, ⁊ seꝑabile, qḋ duob⁹ ad minus subijcit̃. ⁊ ꝑ ꝯñs opꝫ ad minus elñta esse duo. Qꝫ si plura elñta vident̃ q̄ꝫ duo, erũt duę ꝯ̃rietates, q̄ minime eẽ possunt. vna ꝯ̃rietas nõ põt eẽ triũ, exñtib⁹ autem duab⁹ ꝯ̃rietatib⁹, nõ possunt eẽ tria, sꝫ ad minus q̄tuor, vt ẽt videt̃ ad sensuꝫ. Tot eni sunt ꝯstãtię. sex eni exñtibus ꝯiugationib⁹, duę eẽ nõ possunt, q̄a ꝯ̃rię inuicẽ sunt. Deide remittit se ad dicta. ⁊ pꝫ. ¶ Aiaduerte apud gręcos ꝙ differũt enantiotes. ⁊ enantion, quẽadmodũ apḋ nos ꝯ̃rietas ⁊ ꝯ̃riũ. nã ꝯ̃rietatis duo sunt ꝯ̃ria. ⁊ nõ plura. q̄a vnius relatiõis sunt duo extrema. ꝓpterea hñ dictuꝫ est, ꝙ si vna est ꝯ̃rietas, erũt duo ꝯ̃ria. ⁊ si duę, erunt quatuor, ⁊ q̄a q̄tuor possunt sex modis cõiugari, quoꝝ quatuor tm̃ sunt possibiles, ideo q̄tuor possunt eẽ elemẽta. Cõm. 46. P Q

¶ Sꝫ circa hoc caplm plures emergũt q̄ões. Prima, vtrũ qḋlibet elñtuꝫ possit imediate in qḋlibet trãsmutari. ¶ Aiaduerte p̊ ꝙ sensus q̄õnis est. vtruꝫ ex quolibet elñto possit imediate gñari qḋlibet elñtuꝫ ab agẽte nãli. ꝟbi causa. vtrũ ex igne possit imediate gñari aq̄ aer ⁊ cętera id genus, nõ tãq̄ꝫ ex mã. sed tãq̄ꝫ ex termino a quo, ⁊ tãq̄ꝫ ex mã alteratiõis. ¶ Scdo aiaduertẽdũ ꝙ illud syncathegorema. qḋlibet. tenet̃ pro g̃lib⁹ singuloꝝ. non ꝑma q̄ō. Nota p̊. Nota 2⁰

A antē pro singulis geneꝝ,idest nō ꝑ indiuiduis elntoꝝ
oium,sed ꝑ spēb⁹.Primo/ga nullū elntū actu existens
pōt ex aliquo elnto gnari,ga nihil pōt bis gnari. Scdo/
ga nō qōlibet elntū totale pōt in qōlibꝫ totale trāsmu/
tari.non enī ptes centrales terrę,neqꝫ ptes superficiales
ignis.cū nō possint corrūpi,ꝛ ita sensus est ꝙ oē elntum
fm spēm pōt ex quolibet alio elnto fm spēm gnari,vt/
pote ignis ex aqua,ꝛ terra ex aere,ꝛ eↄ.Et hęc est decla/
Nota 3ª ratio recētioꝝ.Tertio aiaduerte ꝙ ex textu nō acci/
pit qōlibet elntū posse trāsmutari in qōlibet imediate.
sed tm̄ qōlibet esse aptū trāsmutari in qōlibet. Ueꝝ sen
sus Arilis(vt dicūt)est qōlibet effici ex quolꝫ imediate.
ꝓma pō Et ꝓꝑea qō hꝫ locum.Jn isto qsito doctissimi viri te/
nent qōlibet posse ex quolibet gnari,sed nō immediate.
Et hoc ga textus Arilis nō dicit.Scdo/ga 5° physico.me/
diū est in qō trāsmutabile p̄ trāsmutat.Mō elntoꝝ ali/
qua sunt extrema,ꝛ aliqua media.igit nō pōt ex aq̄ effi/
B ci ignis vel ex igne terra,nisi prius trāsmutabile trāsmu
Dūa pōnū tet in mediū.Ueꝝ aliq ponunt ex quolibet effici qō/
libet elntū imediate p carētiā elnti medij.nō tn̄ p caren
tiā corporis medij vt exhalationis vel vaporis. Alij be/
ne ↄcedunt mediū effici imediate ex medio.at extremū
ex extremo non,nisi fiat prius transmutatio in medium.
Argumēta Sꝫ vtcūqꝫ sit,ꝙ nō dent talia mista media,arguunt
recētiores.Prio/ga iter aerē ꝛ aquā nō dat aliqō mediū
vt vapor,ga vapor est subalr aqua vel aer. Scdo/quia
exhalatio eleuata ab argēto viuo est subalr argentū vi/
uum.igit q̄ exhalat ab aq̄ est aqua.Tertio/frustra h po/
nunt vt pbāt.Quarto/vapor ꝛ aqua differūt fm magis
ꝛ minus.Quinto/nō est dria specifica nisi pp opationes.
Qō vo qōlibet imediate possit in qōlibꝫ trāsmutari.de/
clarāt.Prio/ga qōlibet elntū hꝫ magis cōem ꝛ sufficiē/
tem ↄrietatē ad aliud.Scdo/similr ex aqua imediate fit
Decla° pᵉ ignis,vt pꝫ quando faber ꝓijcit aquā in flāma.Aiad/
pōnis. uerte ꝙ hęc qō est ac si q̄reret vtrū ex pane possit ime/
C diate effici sanguis,ꝛ tūc est distinguēdum ꝙ duplex est
po° p̄ cęli.cō.124.ab itrinseco ꝛ ab extrinseco.ab itrinse/
co ex pane pōt imediate effici sanguis,ga mā panis pōt
imediate recipe formā sanguinis,ꝛ sic po° ab intrinseco
panis pōt imediate mutari in sanguinē.Sꝫ po° ab extri/
seco.vꝫ.medioꝝ ꝛ agentis nō potest panis trāsmutari in
sanguinem.Quia ꝑ hac re necessaria sunt plura media.
Tunc tenent ꝙ ex terra fit aqua,ex aqua aer,ex aere
ignis.Jtēqꝫ ex igne terra,ex terra iteꝝ aq̄,ꝛ reliq̄.Jtēqꝫ
ꝙ ab intrinseco ex quolibet pōt fieri qōlibet,nō tamen
ab extrinseco nisi ordie quodā.Tūc ꝙ nō dent corpora
media vel dent,nihil ad rē.Tn̄ rōnes ↄ nos nō valent.
Prio/in textu nō habet plus q̄ diximus. Scdo/lꝫ qōli/
bet elntū habeat mām ꝛ ↄriū,nō sufficit,nisi ꝑ possibi/
li ab itrinseco.sed ꝑ possibili ab extrīseco opꝫ dicere illa
fieri ordie quodā.Ad experiētiā de fabro.dōm ꝙ illa ge
D neratio fit per media fm nām,nō aūt fm sensū.Ue
Pō ꝑpria. rū ꝓbabilior positio est tenere qōlibet elntū effici ime/
diate ex quolibet ꝛ aptitudie,ꝛ po°.ꝛ rō demōstratiua ē,
ga si opꝫ ꝑesse mediū vt quādo ex aqua fit ignis opꝫ ꝓ/
generari aerem,vel aer ꝓgenerat vt mediū ipsius fieri,
vel vt mediū facti eē,nō vt mediū ipsius fieri,ga tūc ge
neratio illa nō eēt simplex.sed multiplex vt gnatio ho/
minis ex semine.Sꝫ neqꝫ vt mediū facti eē,ga tūc elntū
esset mistum,ga in mā essent plura elnta vel plures for/
mę elntarię.Tūc ad rōnes positionis,lꝫ text⁹ nō di/
cat,nec ponat ↄriū.imo potius elicit ꝓpositū.Ad 2m
quinti physico.veꝝ est de medio trāsmutationis.modo
ignis ꝛ aqua sunt extrema,aer mediū ꝑticipatiōe ꝓpter
symbolū.Jtēqꝫ ignis ꝛ terra sunt extrema situ,ꝛ positu/

E ra,aer ꝛ aq̄ media positura ꝛ situ.Et hęc positio est con/
sona expositorib⁹,ꝛ Auerroi,ꝛ Alexādro.siquis tn̄ vult
2ª qō tenere ↄriū,teneat.Hęc de qōne.Scdo q̄rūt/ vtrum
in hntib⁹ symbolū sit facilior trāsitus.Recētiores mul/
Nota p̄ ta ↄgregant hic,ꝛ bona,lꝫ nō ad mentē Arilis.Jdeo
aiaduerte.Primo/ꝙ Arilis hęc facile,difficile,citius,ve/
locius,ꝛ tardius ꝑ eisdē accipit.nō enī facit vim in ver/
Nota 2ª bis.Scdo/aiaduerte ꝙ ↄclusio Arilis est itelligenda
de elntis,vt elnta sunt.Et cęteris paribus.Dico vt elnta
sunt,hoc est in ordie ad p̄mas qualitates.pp multos ca/
sus iunioꝝ.dico cęteris parib⁹,ga vbi nō eēnt cętera pa
ria ex pte rari ꝛ densi,ꝛ ex pte alioꝝ,ↄclusio posset nō eē
Nota 3ª vera.Tertio/aduertendū est ꝙ velocius pōt exponi
apud Arilem quādoqꝫ penes effectū,vt 6° physico.velo/
cius est qō in ęq̄li tpe maius,vel in minori ęq̄le ꝑtrāsit,
F vel agit.quādoqꝫ penes cām vt velocius est qō hꝫ ꝓpor
tionē maioris inęqualitatis q̄ habeat aliō ad suā resistē/
pō expoʳⁱˢ. tiā.Tūc vt patuit in lrā,expositor p̄mus voluit nullā
vnā numero qualitatē remanere eādē numero in gnato
ꝛ corrupto.ait tn̄ iter symbola eē faciliorē,citiorē,vel ve/
lociorē trāsmutationē,ꝑ quāto elntum corrūpēdū mi/
nus resistit p vnā qualitatē,q̄ p duas.Et sic vult trāsmu
Confutatio tationē esse velociorē penes cām.Pace expositoris
dixerim.hec expositio est ↄ textū.Arilis enī ꝓbat ꝓposi/
tū suū ex hoc,ga facilius est vnū q̄ duo trāsmutare vel
efficere.igit accipit velocitatē penes effectū,ꝛ nō penes
cām.Scdo ↄ ipm faciunt argumēta recētioꝝ.Prio/
ga sicut duoꝝ ad duo,ita vnius ad vnū ꝓportio est.Se/
cūdo/sicut vnū corrūpit,ita vnū agit in hntib⁹ symbolū.
igit velocitas est ęqualis.Propterea tenet Auer.ad
Arilis mētē inter symbola eē velociorē trāsmutationem
penes effectū,ga per gnationē elnti symboli a symbolo
pauciora corrūpunt,vt Auer.ait.ꝛ Arilis ingt.Aiad/
G uerte tn̄ ꝙ penes effectū aliqō esse veloci⁹ siue facili⁹ est
dupl r.Jn ꝓposito illud vocat Arilis facilius,ꝛ veloci⁹,
ꝛ citius ꝓductū,qō pro sui eē facto pauciora corrūpunt,
ꝛ pauciora gnant.Et hoc cōsonat textui gręco,vt patuit
in nostra cōmētatiōe.Cętera vo q̄ adducunt recētiores,
Qō 3ª curiosa sunt,lꝫ extra limites text⁹.Hęc de qōne.Ter/
tio q̄runt,vtrū ex duob⁹ elntis dissymbolis tertiū ↄtin/
ꝑ itē qōis gat gnari.Omissis argumētis.aiaduertēdū p̄ ꝙ nihil
ꝓhibet ex duob⁹ vel trib⁹ elntis symbolis proficisci ter/
tiū,quoties aliqō tertiū aget in duo vel tria elnta assimi
lando illa sibi.cā vbi.sit ignis tripedus,agatqꝫ in terrā,
aquā,ꝛ aerē vnipedos.Patet tūc ex his tribus pedib⁹ il/
loꝝ triū ꝓficisci ignē.Jtēqꝫ si agāt tria elnta inuicē,vt/
pote terra,aq̄,ꝛ aer,agent in aquā ꝛ corrūpāt illi⁹ humi/
H ditatē.ꝛ aqua in aerē ꝛ corrūpat illius caliditatē.mā re/
manebit frigida.igit ꝛ humida,ꝛ sic aq̄ erit,ꝛ non aliud
elntū a trib⁹,sed vnū ex trib⁹ rōne duoꝝ,q̄ corrūpun/
tur.Sꝫ sic nō itelligit q̄stio,nec Arilis sic loquit.Sꝫ qō
est quo mō ex actione pluriū inuicē possit tertium ꝓfici/
sci.hoc aūt itelligi nō pōt in symbolis.Ad hoc enī vt 3m
proficiscat ex actione duoꝝ ꝓpa inuicē,opꝫ vt alterum
exuperet alteꝝ in vna,ꝛ exuperet in altera.vbi cā.si
ignis aquā excedit in humiditate,ꝛ excedat in caliditate
fit terra frigida ꝛ sicca.Et si aq̄ superat ignē in siccitate,
ꝛ exuperat in frigiditate,proficiscit aer calidus ꝛ humi/
dus.At in symbolis fit actio tm̄ fm vnā,e qua nō potest
Sol. qōis. elntum ꝓficisci.His expositis pꝫ solo q̄stionis.vꝫ.ꝙ
duob⁹ elntis dissymbolis inuicē mutuo agentib⁹ p actio/
nē eoꝝ ꝓpriā ac reciprocā ↄtigit gnari tertiū cū vtrisqꝫ
altera in qualitate symbolū,vt ex actiōe ignis ꝛ aq̄ inui/
cem ↄtingit,ꝛ terrā,ꝛ aerē effici.Similr ex actiōe aeris ꝛ
aq̄ ꝓficiscitur ꝛ ignis,ꝛ aq̄.Hęc ↄ declarat ꝑ tāto in

I litera,ga possunt elnta dissymbola ſm alteraȝ exupera/
ri,⁊ ſm alterā exuperare,⁊ ꝑ ꝯñs ꝯtigit ex eis corruptis
p^a dubita^o. per cōbinationē qualitatū remanētiū effici tertiū.❡ Sȝ
ambigit expositor ꝑmus ꝙ nō videtur verū ꝙ corrupta
frigiditate terrę ⁊ humiditate aeris fiat ignis,ga nec ter/
rę siccitas,nec aeris caliditas videnť ad gñationeȝ ignis
posse sufficere.Ignis eniȝ multo calidior est ꝙ̄ aer,⁊ sic/
Solutio. cior ꝙ̄ terra.❡ Rñdent gdā ꝙ nō opȝ totalr frigidita/
tē terrę corrūpi,nec humiditatē aeris.sed post corrūpū/
tur.ga caliditas illa,lȝ nō sufficiat,nec siccitas, intēdunť
2ª dubita^o a virtute cęli,⁊ luce solis,⁊ aliaꝝ stellaruȝ.❡ Scdo am/
bigunt quo mō humiditas aq̄ sit ꝯueniēs generatiōi ae/
So.q̄rūdā ris.❡ Rñdent gdā eā remanere ⁊ fieri ꝯuenientem per
Confutatio actionē caloris.❡ Sȝ hoc stare nō potest.ga vel differt
humiditas aquę specie ab humiditate aeris, vel nō.Si
K differt specie.nullo mō fit ꝯueniens,nisi corrūpatur. Si
nō differt specie,nō opȝ effici ꝯueniētē.ga sua nā est con
Sol.ppa. ueniēs.❡ Propterea dicas.illā eē sua nā ꝯueniētē,⁊ nō
effici aliter ꝯueniēteȝ,nisi per frigiditatis corruptionem.
3ª dubita^o ❡ Tertio ambigūt quo mō pōt vnū elntū exuperari ⁊
Rñsio exuperare alteꝝ.❡ Rñdēt ꝙ pōt esse ꝙ terra ꝑ suam
frigiditatē citius corrūpat caliditatē aeris,ꝙ̄ humidita/
teȝ eiusdē.⁊ ecōtra aeris humiditas citius remittat terrę
siccitatē,ꝙ̄ frigiditatē.Et tūc ex illis ꝯstabit quoddā re/
misse aqueū,qd postmodū per auxiliū extrinsecū ⁊ itrin
Dubō 4ª secū erit aqua pura.❡ Dubitāt vltimo ⁊ satis ad rē vñ
est ꝙ ignis agēs in aquā,nō corrūpit eam ſm vtrūqȝ,ex
Solutio. quo est illi ꝯ̄riius penitus.❡ Ad hoc dōm rē hāc esse ex
ꝯtingentia actiōis,⁊ nō ꝑ se.ꝯtingit eni iterdum ignem ⁊
aquā instaponi.nō tñ agere inuicē.aliquādo agere.sȝ al/
teruȝ penitus exuperari.aliqñ agere ⁊ pati mutuo,⁊ ſm
quicꝙ̄ exuperari.⁊ ſm gcꝙ̄ exuperare. ⁊ hoc est a cęle/
L sti ꝯstitutiōe.Cęlestis eniȝ ꝯstitutio q̄ aerę fauet gñatio/
ni.potest fauere generationi humoris,⁊ generationi calo
ris,⁊ inde restabit humor ⁊ calor ex illorum actione,ve/
luti in sūmo vere euenit,quo tpe aer icrescit.Cęterę dubi
tatiōes recētioꝝ.hic patēt. Hęc de quęstione.
Recognes ❡ Cū ꝯclusit quatuor elnta eē mām mistoꝝ,ſm Philo/
ponū epilogādo mouet qōnē de illis q̄tuor elntis(⁊ in/
quit) Necesse est igiť q̄tuor elnta aut semꝑ manentia ⁊
imutabilia iuiceȝ eē mām mistorum,vt dixit Empedo.
aut trāsmutabilia,⁊ si trāsmutabilia,aut oia,vt ostendi/
mus,ga ꝯ̄rietatē hñt,aut hęc gdē.s.ignis aer, ⁊ aq̄ tran/
smutabilia,hęc aūt nō.s.cęlū ⁊ terra,vt in Timęo Pla/
to scripsit.Soluit epilogādo(⁊ ingt)Oz igiť q̄tuor elnta
necesse sit iuicē trāsmutari,demōstratū est prius,ga ha
bēt ꝯ̄ria.⁊ dcm̄ est prius,ꝙ nō ęque cito aliō ex alio,qm̄
habētia gdē symbolū citi^o gñanť ex inuicē,nō habētia
aūt tardius est.Scdo epilogat numeꝝ eoꝝ(⁊ ingt)Si
igiť ꝯ̄rietas vna est,ſm quā trāsmutanť,tūc duo sūt ele/
mēta,qm̄ mā eoꝝ nō pōt poni tertiū elntuȝ iter ea,cuȝ
M sit mediū ⁊ iseꝑabilis,⁊ insensibilis exñs,⁊ sic nullā ptē
ꝯ̄rietatis hīe pōt,sed qm̄ sensu videnť plures ꝯ̄rietates
vna,hoc eni sensu pȝ.ḡ ad minus duę erūt ꝯ̄rietates.At
duab^o ꝯ̄rietatibus exñtib^o,elnta non possunt eē tria,ga
vni ex ęquo ꝯ̄riarenť duo vel in eodē eēnt plura cōtra/
ria.ḡ sunt q̄tuor,vt sensu pȝ,ꝙ q̄tuor sint elnta ⁊ nō plu
ra.Alia rōne ꝓbat.ga tot erūt cōiugationes.s.q̄tuor,sex
eni exñtib^o,cū duę sint impoles,cū ꝯ̄rię sint iuicem qua
tuor erūt.In gb^o verbis ꝑ duas rōnes ꝓbauit q̄tuor eē
elnta.p^o/ga duę ꝯ̄rietates sunt.2°/ga q̄tuor cōbinationes
sunt possibiles.Veꝝ hę rōnes nō ex simplr necessarijs
ꝓcedūt,sed potius per accōmodationē ad ea,q̄ sensib^o
patēt.Oz eni duę sint ꝯ̄rietates tm̄,ex his,q̄ sensib^o sub/
iacēt,accepit,ga sensu pȝ plura ꝙ̄ duo eē ꝯ̄ria. Accepit
etiā ꝯ̄rietates nō posse eē plures duab^o,⁊ sic ꝑma ratio N
partim ex sensib^o,ptim ex suppōne ꝓcessit.Scda ēt su/
mit q̄tuor eē ꝯ̄ria ⁊ nūꝙ̄ ꝓbauit,sed tāꝙ̄ ad sensuȝ notū
illud accepit,⁊ sic istę rōnes nō ex simplr necessarijs ꝓ/
cedūt,sed ex suppōnib^o.❡ P.Si gd ꝓbāt,ꝓbant non
plura ꝙ̄ q̄tuor eē elnta,sed elnta eē q̄tuor,nō ꝓbāt,sed
sumūt,vt supius dcm̄ est.In cōmētarijs q̄rimus/vtruȝ
qōlibet elntuȝ possit gñari ex quolibet elnto.Ubi p^o de/
bes scire,ꝙ cū q̄ritur/vtrū,qōlibet elntum gñari possit
ex quolibet elnto,illa pticula ex/dicit habitudineȝ ma/
terię.verū cū duplex sit mā,alteratiōis,⁊ gñationis,hic
dicit habitudinē materię alteratiōis,nō eni pōt vnū ele
mētuȝ eē mā gñationis alterius.Tūc vidēdū est de ri/
gore logico,vbi in cōmentarijs diximus,ꝙ qō est vera/
tenēdo illud syncathegorema/ qōlibet/vt distribuit illū
terminū elntuȝ,nō ꝑ singulis idiuiduis elntoꝝ,sȝ ꝑ sin/ O
gulis speciebus,hęc in cōmētarijs.Verū nūc dicimus,
nec isto mō illa ꝓpō de rigore logico est vera,nō enim
qōlibet elntuȝ ſm spēm pōt fieri ex quolibet elnto ſm
spēm,ga ignis ſm spēm nō pōt fieri ex igne ſm speȝ,cū
nō sit ibi ꝯ̄rietas.q̄re nec in hoc sensu ꝓpō est vera.Alij
dixerūt,ꝙ veꝝ pōt,⁊ vbuȝ significās motū acqsitiuuȝ
ampliāt subtuȝ pro eo qd est vel erit,significās vo mo/
tū deꝑditiuuȝ ampliat subtū pro eo qd est vel fuit.Cum
eni dicimus,hō gñatur,hęc ęgpollet illi,res q̄ est vl' erit
hō generať,cū vo dicimus hō corrūpiť,hęc ęgpollet il/
li,res q̄ est,vel fuit hō,corrūpiť.Tunc dicunt ꝙ illa est
vera,qōlibet elntuȝ pōt gñari ex quolibet,ga sensus est
quęlibet res,q̄ est vel erit elntuȝ pōt gñari ex quolibet
elnto.Sȝ nec hic modus placet.p^o/ga adhuc stat arg^m ꝯ̄
primū modū,qm̄ nullū elntuȝ siue qd est siue qd nō est P
pōt fieri ex quolibet elnto,ga nō ex seipso.2°/ga peccāt
in logica/hñ veꝝ est illa vba ampliare subtū ad disiun
ctuȝ,quādo ꝓpō est pticularis,vel idefinita.Sȝ qñ est
vlis ampliat ad copulatū,alioquin duę ꝯ̄dictorię essent
simul verę.vȝ.quodlȝ elntū pōt gñari ex quolȝ elnto,⁊
qōdaȝ elntuȝ nō pōt gñari ex quolibet.Prima eniȝ ve/
ra est,ga qōlȝ elntuȝ,qd est vel erit,pōt gñari ex quolȝ
elnto,nā pro elnto,qd erit,est vera.Scda ēt vera,ga q̄/
dam elntum nō pōt gñari ex quolibet elnto,elnto sum/
pto pro eo,qd est elntū.Ex his pȝ hāc ꝓpōnē,quodlibȝ
elntuȝ pōt gñari ex quolibet elnto de rigore logico esse
falsam.De rigore vo physico,sensus est,dato vno eln/
to,ex eo fieri possunt alia oia ꝑter ipsuȝ,vt dato aere,ex
eo possunt fieri ignis,aq̄,⁊ terra,⁊ sic de singulis.q̄cūqȝ
dato possunt fieri oia ꝑter ipm.Veruȝ de sensu physico
Themistius 5° physico.tenet,ꝙ ex extremo elnto non Q
pōt fieri extremū elntuȝ,nisi fiat elntuȝ mediū,nō eniȝ
ex aq̄ fieri pōt ignis(vt ingt)ga ꝑgenereť aer.Auer.aūt Com.10.
ibi reprobat hāc Themistij positionem,⁊ vult,ꝙ ime/
diate elntuȝ pōt fieri ex alio tā extremo ꝙ̄ medio.Dixi/
mus 5° physico,elnta duplr ꝯsiderari posse,aut vt sunt
in locis ꝓprijs,⁊ sic elntuȝ nō pōt fieri imediate nisi ex
sibi vicino,ex remoto vo fit mediāte gñatiōe elnti me/
dij.Aut vt sunt extra ꝓpria loca,⁊ sibiinuiceȝ imediate
applicata,⁊ sic elntuȝ pōt fieri imediate tā ex sibi vici/
no,ꝙ̄ ex sibi extremo,nā cū extremum applicať extre/
mo,⁊ suꝑ illo obtinet,ex illo imediate fit,vt pȝ in expe/
rientia de aq̄ ꝓiecta in igne,cū ignis obtinet totalr suꝑ
aquā.Tu vo lege,ea,q̄ illic diximus. In cōmētarijs,q̄/
ritur/vtrū in hñtibus symbolū gñatio sit facilior,⁊ lȝ in
cōmētarijs bene dcm̄ sit,tñ aiaduerte(vt Philoponus
ingt)ꝙ hic nō accipiť facile ⁊ difficile ꝑ velociori ⁊ tar/
diori ꝓprie,vt 6° physico.describiť.naȝ velocitas ⁊ tar/
ditas,vt de eis loqtur Ari^{les}.6.physi.sunt aut mot^o con/

A tinuus, aut affectiones mot⁹ ↄtinui. ℂ P. Non loqmur de veloci ꝛ tardo, facili ꝛ difficili penes cām, nō eniȝ de illa ↄsiderat nālis, vt p̄mo huius dixim⁹. Ergo ↄsiderat qd facile, ꝛ qd difficile gn̄at. tunc tenet Philoponus, ꝙ respectu eiusdē subi facili⁹ ex symbolo fit symbolū q̄ꝫ ex ↄ̄rio ↄ̄riuȝ, nā effectus in gn̄atiōe symboli ex symbolo est vna qualitas, effectus in gn̄atiōe ↄ̄rij ex ↄ̄rijs sunt duę q̄litates, mō hic effectus est maior. ꝛ hinc gn̄atio dr̄ difficilior. vn̄ Philoponus vult Ari^lem respexisse ad q̄litates nō corruptas, sed ad q̄litates ex corruptiōe derelictas, ꝛ qa in gn̄atiōe symboli ex symbolo qualitas derelicta ex corruptiōe genita est vna, ac paucitate effect⁹ gn̄atio dicit̄ facilior. In gn̄atiōe vo ↄ̄rij ex ↄ̄rio q̄litates derelictę genitęq̄ꝫ sunt duę, ideo rōne habita ad effectus magnitudineȝ dr̄ maior gn̄atio, ꝛ ita difficilior. g̃ velox, tardū, facile, difficile, citius, ꝛ serius nō penes tp̄s, nō pe- B nes cām, sed penes maiorē vel minorē effectuȝ mēsurat Philopon⁹. dicit̄ igit̄ gn̄atio difficilior, qa pluriū q̄litatuȝ facilior, qa vnius vel paucioꝝ. Addit aūt penes eandeȝ mām, qm̄ penes diuersas mās, nō erit vna gn̄atio, sed duę, qn̄ ergo in gn̄atione vna q̄litas relinquit̄. hęc generatio dr̄ minor ꝛ facilior, qn̄ in gn̄atiōe duę derelinquunt̄, hęc dr̄ maior ꝛ difficilior. nec valet hęc ↄ̄n̄a hęc gn̄atio est facilior, g̃ in minori tp̄e, qm̄ q̄libet est in non tp̄e, ꝛ per minima, vt scpi⁹ in libris nr̄is decl̄m est. Ex his pȝ error Auerrois, ꝛ iunioꝝ, cū dicūt gn̄ationē symboli ex symbolo eē faciliorē, qm̄ in hac minora corrūpūtur. Si eni hoc eēt veꝝ, potius argueret̄ faciliorē eē corruptionē q̄ꝫ gn̄ationē. Philopon⁹ eni attendit solū ad eas qualitates, quę relinquunt̄, quęue p gn̄atiōe sufficiunt. Queri̇t̄ ēt in cōmētarijs vtrū ex actiōe ꝛ passiōe duoꝝ ↄ̄rioꝝ elm̄toꝝ inuicē possit aliud, ꝛ tertiū ex illis genera- C ri, vt ex actione ꝛ passiōe inuicē ignis ꝛ aquę possit fieri terra vel aer, ꝛ ex actiōe aeris ꝛ terrę inuiceȝ possit fieri ignis vel aq̄. De ↄ̄rijs vo elm̄tis loquor pp casus in commētarijs enarratos, tenebamus in cōmētarijs, ꝙ sic, nā ignis pōt agere in aquā humiditatē corrūpēdo ꝛ gn̄ando siccitatē, ꝛ aqua in ignē corrumpendo caliditatē, ꝛ sic ex q̄litatib⁹ derelictis fiet terra. pōt etiā fieri aer, si ignis corrūperet aq̄ frigiditatē, ꝛ aq̄ corrūperet ignis siccitateȝ. Nūc vo dicerē, ꝙ aut de elm̄tis loquimur vt elm̄ta, ꝛ vt agūt pprijs virtutib⁹, aut vt agunt virtute stellaꝝ fauentiū diuersis qualitatib⁹, hoc est vt elm̄ta virtute cęlesti dotata. Si eni loqmur de elm̄tis inuicē agētib⁹ virtute ppria, ꝛ quo elm̄ta sunt casus est impossis, nō eniȝ pōt agere ignis in aquā eius humiditatē corrūpēdo, qn etiā corrūpat frigiditatē, qm̄ si obtinet supra vnā, obtinet supra ambas, cū oēs sint ęq̄les, ꝛ sic ignis corrūper aquaȝ generādo ignē, ꝛ nō tertiū. Sin aūt cōtra aq̄ obtinet sup ignem, obtinet supra vtrasq̄ꝫ, ꝛ sic ex igne gn̄abitur aq̄, ꝛ nō tertiū. At si ↄsideremus hęc elm̄ta inuicē agere ꝛ pati virtute stellaꝝ ꝛ vt dotata virtute cęlesti, imagiabile ē D saltē ↄstellificationē fauere siccitati ignis, vt ignis possit humiditatē aq̄ remittere vsq̄ꝫ adeo vt sit ↄueniēs terrę vel terreo. Cōtra vo aq̄ virtute stellaꝝ poterit corrūpere calidū ignis vsqȝ adeo, vt ↄueniat terrę vel terreo, ꝛ sic gn̄abit̄ vna terra spē, ꝛ duo numero ſm regulas Philoponi supius assignatā ↄ Alexādrū. Qd̄ qdem tertiū nō erit pura terra, vel qa nullū elm̄tuȝ reperit̄ puruȝ, vel qa postea a virtute cęli complet̄ eius gn̄atio, vt qdam autumāt, vel qa satis est, vt sit p̄dominātē terra. Queri̇t̄ etiā vtrū elm̄tuȝ ↄ̄riū per duas alteri elm̄to ↄ̄rio per duas magis resistat q̄ꝫ ↄ̄riuȝ per vnā ↄ̄rio p vnā, vt vtrū ignis magis resistat aquę, q̄ꝫ aeri. quādo ex corruptione ignis dȝ aq̄ gn̄ari Diuus Thomas dicit ꝙ sic, q̄r maior est resistētia p duas q̄ꝫ per vnā. Cōtra obijcit inquiens, qm̄ per quātum resistit igni, per tot ꝛ tantū agit aqua. Philoponus dixit ꝙ duę qualitates in eadeȝ mā magis resistūt duab⁹ qualitatib⁹ q̄ꝫ si illę resistentes essent in diuersis subis, ꝛ pōt esse causa, qa virt⁹ vnita fortior est dispersa. g̃ illę duę q̄litates in eodeȝ subo magis resistūt v̄tute vnionis. Sȝ ↄ adhuc fieri pōt qō, qm̄ si q̄litates ignis virtute vniōis magis resistunt, q̄litates aq̄ virtute vnionis forti⁹ agūt. g̃ ęqualis videtur resistentia vnius ad vnā in symbolis, ꝛ duaꝝ ad duas in cōtrarijs. Hoc argu^m ↄ Philoponū, ꝛ Diuuȝ Thomā est fortissimū. pōt tn̄ dici, ꝙ vnio virtutis lȝ faciat ad agēdū ꝛ ad resistendū, lōge magis facit ad resistēduȝ q̄ꝫ ad agēdū, vt experiētia est pbatuȝ, ꝛ sic q̄litates ignis vnitę magis sunt resistitiuę, q̄ꝫ qualitates aq̄ vnitę sint actiuę, ꝛ ppea dato ꝙ qualitates aq̄ vnitę obtineant supra ignis q̄litates, est ibi magna resistētia, ꝛ lōge maior q̄ꝫ sit vni⁹ q̄litatis ad vnā, ꝛ q̄ꝫ sit duaꝝ ad duas in diuersis subis. Si vo tu meli⁹ habes, melius dicas, hęc mihi vident̄ p defensione Philoponi, ꝛ Thomę. E F

ℂ Cū aūt cuȝ trāsmutētur adinuicē, ipossibile sit principium aliqd̄ esse hoꝝ, aut in extremo, aut medio, ex his manifestuȝ. In extremis igit̄ nō erit, quoniā ignis aut terra cēnt oīa. ꝛ eadeȝ est rō, ac si dicamus ex igne aut terra eē oīa. Amplius aūt neq̄ꝫ mediū, vt videt̄ qbusdā, aer quidē ꝛ in ignē trāsmutari ꝛ in aquā, aqua autē in aerem ꝛ in terrā, vltima autē nō amplius in seinuicem. Tex. anti. com. 47.

ℂ Cū autē eoꝝ quę mutuo trāsmutant̄, principiuȝ aliqd̄ nō sit, siue in extremo, siue in medio. ex his patet. In extremis qdeȝ igit̄, non erit, qa cuncta vel ignis erunt, vel terra, ꝛ eadem rō est. Si dicamus ex igne vel terra eē cūcta. Qd̄ aūt nō mediū veluti quibusdā videtur, vt ꝙ aer quidem tā in ignē q̄ꝫ in aquā transmutetur. Aqua vo tam in aereȝ q̄ꝫ terram. Manifestum est, extrema eniȝ nō amplius inuicem transmutabuntur. Dilucidatio te. c. eiusdē. G

ℂ Auerroi videt̄ ꝙ Ari^les hic velit declarare nullum eē aliud elm̄tuȝ p̄ter hęc, expositori vo ꝙ de elemētis nūc pertractet ſȝ opionē alioꝝ, qcqd sit, pponit qd̄ dixit. d. Cū aūt eoꝝ q̄ mutuo trāsmutant̄, p̄n^m nō sit aliqd̄ ipsoꝝ elm̄toꝝ, siue eoꝝ quę sunt in extremo, siue eoꝝ q̄ sunt in medio. ex his pȝ. In extremis qdē igit̄ nō erit, qa cūcta vel ignis erūt, vel terra, ꝛ eadē rō est ad hoc. Si dicam⁹ ex igne vel terra eē cūcta. Et sic nō pōt eē extremum. ꝙ nō mediū, declarat. d. Qd̄ autē nō mediū quēadmodum videt̄ qbusdā, vt ꝙ aer qdē tā in ignem, q̄ꝫ in aquā transmutet̄ (suppleui particulā illā vt ꝙ, qa gręca ↄstructio exposcit) Aqua vo tā in aerē q̄ꝫ terrā, suppleui manifestuȝ est. extrema eni nō inuicē trāsmutabunt̄, qd̄ est incōueniens. Cōmutaui particulam de, gręcam in eni, vt sensus esset clarus. Recentiores expositores, ꝛ veteres latini propter malas translationes hic peruerse exponunt, q̄ꝫq̄ꝫ ad sensum non magna differentia sit. Com. 47. H

ℂ Scdm̄ Philoponū cuȝ Ari^les demōstrauit vnuȝ ex q̄tuor intrāsmutabile manēs, nō posse eē māle p̄ncipium alioꝝ, nūc ostēdit, ꝙ neqȝ trāsmutabile exn̄s, māle p̄ncipiū alioꝝ esse pōt, vt sit ostēsum, ꝙ neqȝ vt intrāsmuta- Recognes

I bile, neqꝫ vt trāſmutabile poſſibile eſt vnū q̄tuoꝛ elntorum eē cęteroꝝ mãle pñm, ꝛ p̄mo oſtēdit ꝙ nullū extremoꝝ vt trāſmutabile eſſe poſſit cęteroꝝ mãle pñm, ꝛ dicit. In extremis igit̄ nō erit, q̄ñ aut ignis, aut terra eēnt oia.

Dubitatio Philoponi. ❡ Sed dubitat Philopon⁹, q̄ñ nō videt̄ ꝯñtia valere, niſi p̄ſuppoſita itrāſmutabilitate elnti extremi, nā ſi elntuꝫ extremū eſt trāſmutabile nō vꝫ ſi ſit mãle pñcipiū oium, vt oia ſint ignis vel terra, q̄ñ nullū hoꝝ manet, cū ſupponat̄ trāſmutabile eē.

Pª ſol. Ari. ❡ Rñdet vno modo Philoponus, ꝙ ſupponit̄ eē trāſmutabile non ſimplr, ſed ſm remiſſionē q̄litatū, ꝛ ſic ſequit̄, ꝙ oia eſſent ſm ſubam ignis vel terra, nō aūt ſm eē ꝑfectū ꝛ intēſum, ſꝫ ſm eē remiſſuꝫ, ꝛ trāſmutatuꝫ, quā reſpōſionē Auer. in paraphraxe aſſignauit. Sed Philoponus refellit hanc rñſionē, naꝫ ſi oēs ignis q̄litates corrūpunt̄, nō remanet ignis, ꝛ ſic nō poſſunt eē oia ignis, ſed ſi corrūpant̄ in parte,

K ꝛ in pte relinquant̄, nō eſt poſſibile, vt cętera elementa ſint ignis, q̄ñ nō pōt humidū aeris ꝑfectuꝫ ꝛ intēſuꝫ, ſtare cum ſicco ignis imꝑfecto, neqꝫ perfecto.

2ª rñº Philoponi. ❡ Aliter dicere videt̄, ꝙ Ari[les] velit nō oia fieri ignē vel terrā, ſꝫ ſequi oia fieri ex igne, vel terra, ꝛ h̄ Ari[les] inuit cū īngt, ꝛ eadē eſt rō, ac ſi dicamus ex igne, aut terra eē oia, ꝛ ſic ſequit̄ oia eē igneꝫ non formalr, ſed cauſalr, hoc eſt oia fieri ex igne vel terra, ꝛ hęc eſt dr̄ia inter p̄mā poſitiōeꝫ, ꝛ hanc, ꝙ ad dicētes elntuꝫ extremū itrāſmutabile eſſe mãle pncipiū cęteroꝝ, ſeqtur formalr oia alia eē ignem vel terrā. ad dicētes vo extremū elntuꝫ trāſmutabile eē mãle pñm, ſeqtur oia eē ignē vel terram cauſalr, hoc eſt oia eē ex igne vel terra.

Refutatio Philopōi. ❡ Sꝫ ꝯ hāc reſpōſionē obijcit Philoponus, q̄ñ oia fieri ex igne q̄ñ ex eius mã, nō videt̄ abſurdū, ꝑ ſe. n. manifeſtuꝫ eſt ex mã ignis oia fieri poſſe. ḡ oia fieri ex igne ſaltē rōne ſuę materię nō videtur impoſſe.

So. Phil. ❡ Propterea Philoponus tādē velle vi,

L ꝙ hęc Ari[lis] rō nō inducat̄ tāq̄ʒ neceſſaria, ſed vt apparēter ꝓbabilis, q̄ñ vera ꝛ necīa rō eſt, q̄ñ quolibet elemētū fit ex quolibet, cuꝫ qdlibet ad qdlibet ꝯrietatē habeat, ꝛ ſic nō magis vnū erit mãle pñm cęteroꝝ q̄ʒ qdlꝫ. Scdo oſtēdit, ꝙ nullū medioꝝ manēs trāſmutabile eē pōt mãle principiū cęteroꝝ. ꝛ dicit. Amplius autē neqꝫ mediū, vt videt̄ q̄buſdā. ſ. Thaleti aq̄, Anaximeni aer. Anaximeni eni videt̄ aer q̄dem ꝛ igneꝫ trāſmutari ꝛ in aquā, Thaleti vo videt̄ aq̄ trāſmutari in aerē ꝛ terraꝫ; vtriſqꝫ aūt videt̄ vltima nō amplius inuiceꝫ trāſmutari. q̄ñ nec ignis in terrā, nec terra in ignē. Sed Ariſto[les] has poſitiones eē falſas accepit, nō autē ꝓbauit q̄ñ poſtea illas deſtruet, nūc vo, vt apte falſas derelinquit, ex eo, q̄ñ ſi ponit̄ elntuꝫ mediū eſſe mãle pñm, cū nō magis

M alteꝝ q̄ʒ alteꝝ ſic ponēduꝫ, duo erūt mãlia pñª, ꝛ ſic materiale pñm non erit vnū, qd̄ oēs negant. Sꝫ forte hęc, q̄ dixit, nō duę poſitiones ſunt. ſ. Thaletis ꝛ Anaximenis, ſed vna, q̄ dicebat elnta media eſſe mãlia pñª; ꝛ vtraqꝫ, Aerem. ſ. ignis ꝛ aq̄. Aquā vo terrę ꝛ aeris. Cōtra quam proximo textu obijcit, vt videbitur.

Text⁹ anti. cōmē. 48. ❡ Oportet enim ſtare, ꝛ non in infinitum ire hoc in rectitudine ad vtraqꝫ. infinitę eniꝫ cōtrarietates, in vno erūt. Sit eni terra. g. aqua y. aer. a. ignis. p. Si ergo. a. trāſmutatur in. p. ꝛ. y. contrarietas erit eorū quę. a. p. ſint hęc, albedo ꝛ nigredo. Rurſus, quia in. y. ꝛ. a. erit alia. non enim idem. e. ꝛ. y. ſint auteꝫ ſiccitas ꝛ humiditas. ʒ. quidem ſiccitas. b. autem humiditas. Quapropter ſiquideꝫ manet albuꝫ, exiſtet aqua humida ꝛ alba. ſi aūt non, nigra erit aqua. in ꝯrīa eni trāſmutatio. N

Neceſſe eſt igit̄, aut nigrā, aut albā eē aquā. Sit itaqꝫ primum. ſimiliter igit̄ ꝛ. p. ʒ. exiſtet, ſiccitas. Erit igitur igni, tranſmutatio in aquam. contraria eni exiſtit. ignis enim primum quidem nigrum erat, deinde autē ſiccū. aq̄ autē humida, deīde vo alba. Palam itaqꝫ eſt, ꝙ oib⁹ ex ſeinuicē erit trāſmutatio. ꝛ in his, ꝙ. g. terrę exīt ꝛ reliq̄ duo ſymbola nigrū ꝛ humiduꝫ. hęc eni nōdū ꝯiūcta ſūt.

Dilucidate. c. ciuſd. ❡ Opꝫ quidē eni ſtare, ꝛ nō illud ad īſinituꝫ ire ſm rectitudinem vtrūqꝫ in latus. Eſſent eni infinitę ꝯrietates in vno. Sit eni terra in O quo. g. aqua in quo. y. aer in quo. a. ignis in quo. p. Si itaqꝫ. a. trāſmutet̄ in. p. ꝛ. y. etiaꝫ ipſoruꝫ. a. p. ꝯrietas erit, ſint hęc albedo ꝛ nigredo. Amplius ſi ꝛ. a. in. y. erit alia. nam nō eſt idem. p. ꝛ. y. Sint autem ſiccitas ꝛ humiditas. Siccitas quidem. ʒ. humiditas. b. Siquidem igitur manet albuꝫ, erit aqua humida ꝛ alba, ſi autem nigra erit aqua. nam tranſmutatio in contraria eſt. Neceſſe igitur vel albam vel nigram eſſe aquam. ſit primū P alba. Similiter igitur ꝛ ipſi. p. inerit. ʒ. ſiccitas. erit igitur ipſuꝫ. p. quod eſt in quo ignis trāſmutatio in aquam. Cōtraria enim ſunt. ignis quidem enim primo niger erat, deinde ſiccus. aqua vo humida, deinde alba. Manifeſtum itaqꝫ ꝙ omnibus reciproca inerit trāſmutatio, ꝛ in his, quoniam ipſi. g. terrę cętera inſunt, ac duo ſymbola nigrum ꝛ frigidum. Hęc enim non coniunguntur ibi.

❡ Quidam dixerunt ꝙ materia elementorum eſt medium elementum vt aer, vel aqua, obiecit contra illud Ariſtoteles, quia tunc extrema non inuicem tranſmutari poſſent vt ignis ꝛ aq̄, vel aer, ꝛ terra. Com. 48. ❡ Reſpōdere pōt aduerſarius ꝙ extremuꝫ, vtpote ignis, trāſmutat̄ in aliud mediū, vtpote in elntuꝫ quintum, ꝛ illud ſextū, Q ꝛ ſextū in ſeptimū. ꝛ ſic in infinituꝫ. Et ſic non opꝫ extrema inuicē tranſmutari. ❡ Contra obijcit Ariſtoteles. d. Opꝫ quidē eniꝫ ſtare, ꝛ nō illud ad infinitum ire ſm rectitudinē vtrūqꝫ in latus, hoc eſt ſurſum, ꝛ deorſum. Et hoc probat enthymematice. d. Eſſent enim infinitę contrarietates in vno, hoc eſt ſi nō ſtaret̄ in elntis. Hāc conſequentiam nō deducit. Sed circa eam talē ſeruat ordinem. primo demonſtrat omnia elementa inuicē trāſmutari. Deinde enthymema nunc factū deducit. Circa primum talem intendit rationem apud Auerroem, ꝛ expoſitorem, quęcunqꝫ ſunt contraria, reciproce tranſmutātur. Sed omnia elementa ſiue habeant ſymbolum, ſiue non, ſunt contraria vel in ambabus qualitatibus vel in altera. igitur omnia elementa inuicem tranſmutant̄. Et hoc eſt ꝯ rñſionē dicētē ꝙ mediū ſolū ad extrema, ꝛ extrema ad mediū trāſmutant̄. Extrema aūt iter ſe nō trāſmutant̄. Ad hui⁹ declarationē diſponant̄ termini, ꝛ fig⁹.

A ¶ Inquit. Sit enim terra in q̄ g. aqua in quo y. aer i quo. a. ignis i quo. p. hęc est terminorum dispositio, hui⁹ ratio est. qa ge/ grece terra est, iō per. g. voluit gen/ hoc ē terram. Ydor vero grece aq̄ est, ideo p. y. aquā nominat. Aer

B grece / latine etiam aer di, iō p. a. aerē. Pyr vero grece / latine ignis, ideo p. p. ignē vult. Dispositis terminis, accedit ad ꝓbationem minoris syllogismi tacti (et inquit) Si itaque a. aer trāsmutet̃ in. p. ignem ⁊. y. aquā. etiam

C ipsoꝝ. a. p. hoc est aeris ⁊ ignis, erit ɔ̄rietas per maximā. oīs transmutatio est inter ɔ̄ria. Sint hęc albedo ⁊ nigredo, ita vt aer sit albus, ignis sit niger. Amplius si ⁊. a. aer trāsmutet̃ in. y. aquā, erit alia. nā nō est idem. p. ignis ⁊. y. aqua, ⁊ per ɔ̄ns ad vtrūqz nō hʒ eādem ɔ̄rietatem. Sint aūt hęc qbus ɔ̄riant̃ aqua ⁊ aer siccitas ⁊ humiditas, ita q̄ aer sit siccus. aq̄ vero humida. siccitas qdem. ʒ. humiditas. h. ¶ Aiaduerte p̊ q̄ grece siccitas/ ɔerotes di. ideo Ari[les] per. ʒ. vult itelligere siccum. Humiditas vero ygrotes appellatur, ideo Ari[les] per. y. vult itelligere humidū. Ego vero ne sit confusio inter. y. ignē, ⁊. y. humidū, trāstuli h. a qua litera incipit dictio nr̄a humidū. ¶ Scd̄o aiaduerte vt bene expositor notat q̄ istę q̄litates non sunt ꝓprie elemētoꝝ. sed vtitur eis Aristo. exēpli causa. naʒ vt dicit Auerro. 2° de aīa. cō. 67. exemploꝝ nō intēdit̃ nisi manifestatio. ⁊ Aristo. p̊ prioꝝ. exēpla ponimus non vt ita sint. sed vt sentiāt qui discunt. Auerroes autē in para/

D phrasi. 35°. vtitur veris exemplis. sed vn̄ Aristo. vtatur falsis exēplis. si potuit vti veris, nō dicit. Pōt tn̄ dici H laute egisse, ꝓꝓ antiquos, qui forsitan de qualitatib⁹ elementoꝝ, nō ita sentiūt, ꝓpterea vtit̃ falsis exemplis, vt habeāt licentiā dicēdi in hoc q̄ocunqz placet. qa accepit aquā eē albā (inqt) Siqdem igitur manet albū. subaudi quando ex aere albo sicco fit aq̄, erit aqua humida ⁊ alba. Sinaūt manet, ꝓpea q̄ aer aq̄ sit dissymboluʒ. nigra erit aq̄. nā trāsmutatio in cōtraria est/ hoc est de ɔ̄rio in ɔ̄rium. Necesse est igit̃ in tali trāsmutatione vel albam vel nigrā eē aquā. Sit aūt primū/ hoc est. exēpli causa alba, ⁊ rōnabilr̄, qa aer ⁊ aqua sunt symbolica elīta, quare opʒ vt in altera saltē coeant, ⁊ nō in siccitate, hn̄ igitur dem̄ q̄ sit alba. Sic igit̃ habetur q̄ aqua est alba humida. Silr̄ igit̃ ⁊ ipsi. p. inerit. ʒ. siccitas ꝓꝓ similē rōnē. Et per hęc minoꝝ patet. vʒ. q̄ ignis ⁊ aqua sint ɔ̄ria. Cui ad/

E dit ɔclusiones d. Erit igit̃ ips p. qd̄ erat positus i quo ignis trāsmutabile in aquā. Deinde repetit minorē. d. Cōtraria enim sunt. Ignis qdē eni p niger erat. Deinde sicc⁹. aqua vero humida. deinde alba.

F Repetit ɔ̄nē d. Ex oib⁹ his ɔ̄riis reciproca inerit transmutatio. ⁊ in his hoc est ēt symbolis, qm̄ ipsi. g. terrę, cętera insunt, hō ē duo symbola nigrū ⁊ frigiduʒ. Per nigruʒ eni symbola est igni. Per frigiduʒ symbola ē aq̄.

G Forsitan q̄ grēca lr̄a falsa est, ⁊ vbi di psychron/ hoc est frigidū, dʒ legi ygron/ hoc est humidū. Nā de frigido nihil meminit, ⁊ placet mihi. ideo inqt. Qm̄ ipsi. g. terrę cętera insunt. ac duo symbola nigrū ⁊ humidū. hęc eni nō ɔiungunt̃ ibi. hoc est in aere, sed tm̄ in aqua. Sic igit̃ patet ɔclusio. vʒ. q̄ oīa elementa tā ɔ̄ria q̄ȝ symbolica reciproce trāsmutant̃. Et debes scire q̄ Aristoteles accepit extrema f̄m differētiā, vt bene nouus notat expositor ⁊ Auerroes, ⁊ nō extrema fʒ sitū. ⁊ sic ignis ⁊ aq̄ extrema sunt. Aer ēt ⁊ terra. quęqz nō cēnt extrema f̄m posituram.

¶ Dicebāt antiqui q̄ extrema. s. elīta nō trāsmutantur, Recognes qm̄ nec ex inuicē, nec ex aliqs vlterioꝛib⁹, ⁊ q̄ media trāsmutent̃. Cōtra obycit Aristo. ⁊ p̊ supponit extrema nō trāsmutari ex vlterioꝛib⁹, deide hoc dimittēs, ostēdit, q̄ nō solū media mutent̃ ad extrema sed ēt extrema inuicem trāsmutant̃. de p̊ (inqt) Opʒ eni stare, ⁊ nō in infinituʒ ire in rectitudie ad vtraqz. s. sursuʒ, ⁊ deorsuʒ. Tāgit vero rōneʒ breuib⁹ (⁊ inqt) Infinitę eniʒ ɔ̄rietates in vno erūt. qd̄ qūo sequat̃, postea exponet hęc de suppōne, postea transit ad ostēdēduʒ extrema posse inuicē transmutari, ⁊ nō solū media ad extrema, sed extrema ad extrema, ⁊ sūma rōnis est, qm̄ sunt contraria, ⁊ sic ostēdit, q̄ vnūquodqz elītoꝝ ad reliq̄ ɔ̄rietateʒ habeat, ⁊ sic non

H solū media adinuicē, ⁊ ad extrema trāsmutant̃, sʒ extrema adinuicē. Disponit ḡ terminos, vocās vnūqd̄qz elementū a lr̄a, quę est in ꝓncipio nois greci, vt sit terra. g. aqua. y. aer. a. ignis. p. his stantib⁹, sumit, q̄ aer non f̄m eādeʒ oppositionē trāsmutat̃ in ignē ⁊ aquā, aliogn aq̄ ⁊ ignis essent idē (⁊ hoc inqt) Si ergo. a. aer trāsmutatur in. p. ignē, ⁊. y. aquā, aeris ad ignē ɔ̄rietas erit eoꝝ, q̄ sunt a. aer, ⁊. p. ignis, sint huius ɔ̄rietatis contraria albedo et nigredo, ita vt aer albus, ignis niger sit, rursus quia ⁊. a. aer transmutari pōt in. y. erit alia oppō, qm̄. p. ignis, ⁊. y.

I aqua nō sint idē. ḡ alia oppōne aer ꝯriaꝛ igni, & alia aq̄. Sint aūt ꝯria oppōnis ad aquaꝫ siccitas, & humiditas. s. ita vt aer siccus, aqua humida sit, & vocet̄ siccitas qdeꝫ ꝫ. humiditas vo vocet̄. h. patet ḡ hęc suppō ꝙ alia contrarietate aer in ignē, & alia in aquā transmutat̄. Ex hac ostēdit ꝙ aq̄ ꝯriaꝛ igni. & dicit. Quapp̄ siqdē cū aer trāsmutat̄ in aquā remanet in ipsa albū, qd erat aeris qualitas, aqua in fine trāsmutatiōis existet humida, & alba, humida qdeꝫ sua nā, alba vo in casu, in quo albū maneret, qm̄ si nō maneret albū, aq̄ in fine trāsmutatiōis ei⁹ ex aere, erit nigra, qm̄ ois trāsmutatio est in ꝯria. ḡ necesse est aquā aut eē nigrā, aut albā, ponat̄ ergo primū. s. ꝙ sit alba, qm̄ ad vim rōnis nō refert qcqd ponat̄, & tunc pꝫ aquā & ignē eē ꝯria, qm̄ ignis est niger, aq̄ vo iā manet alba p̄ casuꝫ. Or si aq̄ & ignis sint ꝯria trāsmutari poterūt, & sic habet̄ p̄mū. vñ dic. Silr igit̄ & ipsi. p. igni siccitas. ꝫ. inexistet. ḡ erit igni trāsmutatio in aquaꝫ, qm̄ aq̄

K igni ꝯria est, ignis qdē p̄mū, qa nō p̄ casuꝫ nigrum erat, deinde aūt siccū. s. postq̄ aer mutatus est in ignē, aq̄ aūt p̄mo humida, deide vo aere mutato in aquā, alba erat, ergo ignis pōt trāsmutari in aquā & ꝫ, qm̄ ꝯria. Eodem mō dici pōt ꝫm aliā opinionē. Si aq̄ elmtuꝫ mediū mutet̄ in terrā & aerē, nā nō ꝫm idē transmutabit̄, alioquin terra & aer ideꝫ essent. ḡ ꝫm aliud in aerem, & ꝫm aliō in terrā trāsmutat̄. In aerē qdē ꝫm humiditatē & siccitatē ita vt aq̄ humida, aer siccus sit. In terrā vo ꝫm album & nigrū, ita vt aer albus, terra nigra sit. Or si ita est, aeris ad terrā ꝯrietas est, qm̄ aer albus, terra nigra est. ḡ inuicem trāsmutari pñt. patet itaq; ꝙ oib⁹ ex seinuicē transmutatio est, & in his ēt, qm̄ & g. terrę inexistūt reliq̄ duo symbola nigrū & humidū, humidū p̄ qd cū aqua conue-

L nit & ab aere differt nigruꝫ p̄ qd differt ab aere, & ab aq̄. Hęc eni. s. nigrū & humidū in elntis alyis nōdū, vt cōiūcta accepimus. Quare aer pōt mutari in terrā & ecōtra-

Du⁹ Alex. rio, & sic oē ex omni trāsmutari pōt. ¶ Sꝫ dubitat Alexander, qm̄ nō videt̄ recte ꝯclusuꝫ de oib⁹, ꝙ extremū mutet̄ in extremū, sed de igne ꝙ mutet̄ in aquam, & de aere ꝙ mutet̄ in terrā, at ꝙ ignis mutet̄ in terrā vel ꝫ, hoc nō demōstrauit. ḡ non recte vlīter īmlit qdlꝫ extre-

Solutio. muꝫ & mediū fieri ex quolibet. ¶ Dōm ꝙ implicite, ꝫ vlīter est demōstratū, qm̄ accepit terrā eē humidam, & nigrā. ignē vo siccū & nigruꝫ, & sic sunt ꝯria saltē in altera, q̄ ꝯrietas sufficit ad trāsmutationē, quo mō vo terra & ignis, vno mō sint extrema, alio mō nō sint extrema, in cōmētaryis p̄spicuū est. Amplius cur vsus sit exēplis falsis, etiā in cōmētaryis notauimus. Patet ergo nō solum media elementa mutari adinuicem, & ad extrema, sed etiam extrema ad extrema.

M

Text⁹ anti. com. 49. ¶ Or aūt in infinituꝫ non possibile est ire (qd futuri ostēdere, ad hoc prius venimus) manifestū est ex his. Si eni rursus ignis quod est in quo. p. in aliud trāsmutat̄, & nō reuoluitur. vbi grā. in. x. cōtrarietas q̄dam in igne & x. alia existet p̄ter p̄dictas. nulli eni idē supponitur. t. l. a. i. ipꝫ. x. coꝝ q̄ sunt. g. y. a. p. Sit ergo ipsi. p. c. s. ipsi. x. c. ergo oib⁹ existet. g. y. a. p. trāsmutātur eni in seinuicē. Sed hoc qdeꝫ, sit nōduꝫ demōstratuꝫ. sed illud manifestuꝫ, ꝙ si rursus. x. in aliud, alia erit ꝯrietas & ipsi. x. & igni. p. silr autē semp̄ cuꝫ adiecto cōtrarietas aliq̄ existet his q̄ ante. Quapp̄ si infinita sint, & ꝯrietates īfinitę vni existent.

N Diluidde te. c. xxiiii. ¶ Or autē in infinitum ire nō sit possibile (qd quidē in futurū declarare pollicentes, antea in illud deuenimus) ex hisce patebit. Naꝫ si iterꝝ ignis q positus est in quo. p. in aliō trāsmutet̄, & nō ecōtra, vtpote in. x. ꝯrietas q̄dā igni & ipsi. x. inerit alia ab his q̄ dictę sūt. naꝫ x. non supponit̄ eē idē alicui coꝝ q̄ appellata sunt. g. y. a. p. Inerit itaqꝫ ipsi. p. ipsuꝫ. c. ipsi vo. x. ipsuꝫ. f. igit̄ ipsuꝫ. c. oibus. vꝫ. g. y. a. p. inerit. trāsmutant̄ eni mutuo. Verū an hoc qdē sit, nōdū demōstratū est. Illud tm̄ ꝯstat, ꝙ si rursus ipsum. x. in aliud transmutet̄, alia

O ipsi. x. & igni. p. cōtrarietas inerit. Silr auteꝫ semper ad additionē vnius, vna ipsis prioribus emerget cōtrarietas. quare si īfinita sūt, & cōtrarietates infinitę inerunt vni.

Figura

Quintum	x	ꝭ Qualitas ignota Nigrum
Ignis	p	Calidum Album C Qualitas addita
Aer	a	Humidum Album C Qualitas addita
Aqua	y	Frigidum Album C
Terra	g	Siccum Album C

P

¶ Nūc enthymema p̄positū deducit. & supponit vnū. vꝫ. ꝙ semp̄ vno elnto addito supra q̄tuor, vna excrescit ꝯrietas. cui⁹ ꝯrietatis vnū mēbrū dat̄ elnto addito. & alterū mēbrū dat̄ priorib⁹ oibus. vbi scā. si vltra q̄tuor, det̄ Com. 49.

Q quintū, emerget vna ꝯrietas, cui⁹ vnū membrū vtpote. f. dabit̄ illi qnto, alterꝝ vtpote. c. dabit̄ cęteris q̄tuor. Hęc suppositio declarat̄. qa opꝫ oia alia transmutari in illud quintū datū p̄ suppōnē declarataꝫ p̄ximo textu. Igit̄ illud quintū erit ꝯriuꝫ cęteris q̄tuor vel in vna tm̄, vel in ambab⁹. & qcqd dicat̄ erit p̄positū, tm̄ magis cōsonū est vt solū in vna cōtrariet̄. nā ita se hꝫ ad igneꝫ, vt ignis. ad aerē, quare vt ignis aeri in vna est ꝯrius, sic datū quintuꝫ in vna ꝯriat̄ oibus, & sic opꝫ oibus alyis dare symbolū, & dissymbolū, vt ꝯueniant, & differāt. Primo itaq; p̄ponit intētū, tāgens vtilitatē eius, qd p̄ximo dixit (& inqt) Or aūt in īfinitū ire, nō sit possibile, qd qdē in futurū declarare pollicētes, antea in illō, qd nūc diximus deuenimus. ex hisce patebit. Hęc series gręca, & sic ꝯsonat. p̄posita intētione exeqtur (& inqt) Nā si iterꝝ ignis, q supple positus est in quo. p. in aliud trāsmutet̄, & non ecōtra, vtpote in. x. quintū elementū datū, ꝯrietas q̄daꝫ igni & ipsi

x. inerit

A x.inerit alia ab his quę dictę sunt. Hęc est grçca cōstructio, ppter quā vba q̄dā mutaui, nihil tamē omisi, nec adieci. Reddit causam.d.nam.x.nō supponit̄ esse idem alicui eorum quę subaudi appellata sunt.g.y.a.p.ꝛ pcōsequens cū sit quintū. oportet vt habeat aliā contrarietatem, inerit itaq; ipsi.p.igni, ipm.c.qd est vnum membrū illius cōtrarietatis inter.x.ꝛ.p. Ipsi vo.x.inerit.f.qd est alterum mēbrum eiusdem cōtrarietatis. Tūc infert.igit̄ ipm.c.oibus.vz.g.y.a.p.inerit. Cuius cām subdit.d.transmutantur eni mutuo omnia in omnia, ꝛ sic illa quatuor omnia in illud quintū. ꝛ per ꝯsequēs opz illa quatuor habere illaz qualitatem.c.symbolicaz cū quinto elemento, vel esse in oibus cōtraria, qd non consonat. Sed q2 aliquis ambigere pōt an quatuor elementa possint in illud quintuz datū trāsmutari vel ne, subscribit excusationez.d.

B Uez an hoc quidem fit.vz.q̄ q̄tuor illa possint trāsmutari in datum quintuz, nōdum demonstratum est. Illd tñ constat q̄ si rursus ipsam.x.in aliud.vz. sextū trāsmutetur.alia ipsi.x.ꝛ igni.p.cęteris q; omnibus cōtrarietas inerit. Similiter autez vno superaddito, vna ipsis prioribus emerget cōtrarietas.hęc est suppositio, ꝛ declaratio eius. Tunc arguit, si vno addito vna excrescit contrarietas. igitur additis duobus, duę excrescēt.igitur trib° additis, tres erunt.igitur infinitis additis, infinitę excrescēt contrarietates in vno quolibet (inquit) Quare si infinita sunt elementa, ꝛ contrarietates īfinitę erūt in vnoquoq; elementorum. Et sic patet ratio Aristotelis.

Recognes ¶ In prima rōne accepit, nō posse pficisci fm rectū in īfinituz, q2 tūc eēnt infinitę ꝯrietates, nūc istud declarat

C (ꝛ inqt) De aūt in infinitū nō possibile est ire in rectuz.s. aut supra ignē, aut sub terrā (qd futuri ostēdere, ad hoc prius venimus.s.proximo textu) manifestum ex his, q̄ nunc dicemus, posita ergo intentione, ꝛ ordine, prosequitur (ꝛ inquit) Si eni rursus ignis, qd est in quo.p.in aliud quintū elmtuz trāsmutet̄, ꝛ nō reuoluit̄. vbi cā.in elmtum quintū qd sit.x.cōtrarietas q̄dam in.p.igne ꝛ.x.quinto elmto alia existet, pter duas pdictas. Cui° cā est (vt inqt) q2 ipm.x.quintuz elmtum nulli idē supponit̄ eoꝝ.q̄ sunt.g.y.a.p. De si cōtrarietas ignis ad quintuz elmtuz sit alia, sit g̊ ipsi.p.igni q̄litas inexistēs.c.ꝛ.f.ipsi.x.quinto elemēto, vt pote.f.malū, qd quinto elmto inesse ponit̄.c.vo qd igni ꝛ cęteris elmtis inest, sit bonū. De si ita sit.c.g̊ oibus.p.y.a.p.existet, cuius causa est, q2 hęc elemēta inuicē transmutant̄, ꝛ oia in oia. Addit tñ hoc nondum eē demonstratū.s.q̄ oia mutent̄ in illd quintū, ꝛ inuicē, veꝝ illd est manifestū, q̄ si rursus.x.quintuz elemētū mutet̄ in aliud.s.

D sextū. Adhuc alia erit ꝯrietas, cui° altera particula erit, ꝛ ipsi.x.ꝛ igni.p.cęteris q; alijs addita. Silr aūt semp, atq; adiecto ꝯrietas aliq̄ existet ijs, quę añ. Quapp si īfinita elmta sint per additionē facta, ꝛ ꝯrietates īfinitę vni existent.

Dubitatio. ¶ Quęrit Philopon° vtruz vno elmto posito vltra q̄tuor, vna ponat̄ ꝯrietas, vī q̄ non, q2 vna ꝯrietas est duoꝝ elemētoꝝ.g̊ duab° existētibus cōtrarietatib°, quatuor erunt elementa, quare non vno elemento posito, ponitur vna contrarietas, sz vna qualitas. ¶ P. Si vno elemēto posito, vna ponitur cōtrarietas, tūc q̄tuor elemētis positis, quatuor erunt contrarietates, ꝯsequēs est falsum, quoniam Aristo. posuit quatuor elemēta, ꝛ solum duas contrarietates posuit.

Rñsio. ¶ Rñdet Philopon°, q̄ siue vno elemēto posito ponat̄ vna cōtrarietas, siue vna qualitas contraria cęteris, idem absurdum sequitur, quoniaz quouis modo intelligatur, sequitur q̄ si infinita essent elementa, infinitę essent qualitates vni. Aliter respondet ꝛ melius q̄ Aristotelis consequentia tenet in casu suo, q̄.s.ponatur aliud elementum vltra quatuor, qd generetur ex igne, ꝛ non vertatur generatio. Ubi eni

B non conuerteretur generatio, oportet vt quintuz elementum habeat q̄litatē oppositā vtrisq; vel alteri qualitati ignis, ꝛ sic dabitur alia contrarietas noua illo addito. at Aristoteles fm veritatem posuit quatuor elmta, nō aūt quatuor contrarietates, quoniam generatio in eis ꝯuertitur. verum de hac dubitatione postea in cōmentarijs quęre. Secundo quęritur, vtrum sit verū q̄.c.qualitas, quę ponitur ipsi° ignis, sit cęteris elementis sub igne cōmunis.s.quā qualitatem appellauimus bonū, nō eni vī necessarium, q̄ si.c.bonum inest igni, q̄ cęteris inee debeat. Arist. pbauit.c.cōez eē igni ꝛ alijs trib°, supponēs q̄tuor elmta posse trāsmutari in quintū, si daret̄. De si pñt

F trāsmutari in quintū oia illa q̄tuor, opz vt saltē in vna q̄litate oia illa sint quinto elmto ꝯria, ꝛ sic oia illa q̄tuor habebūt.c.cōez q̄litatē, p quā ꝯria sūt ipsi quinto elmto, ꝛ p quā trāsmutari pñt in illd.g̊.c.q̄litas.s.bonū cōis ē oib° q̄tuor elmtis, ꝛ ita vnūqdq; elmtoꝝ tres hēbit q̄litates. vnaz qdē cōez symbolā oib°, alias vo fm ordinē assigñtū iā. Philopon° vo h idē pbat, q2 fm.c.ignis nō dīt a trib° elmtis, quoniaz sufficienter differt ab illis per calidum ꝛ siccum. ergo si non differt fm.c.ab illis.c.ipsuz erit symbola qualitas omnibus illis. ¶ P. Dicit etiā Philoponus q̄ si elementa quatuor non transmutent̄ in quintū datū, nec transmutari possint. Adhuc.c.qualitas addita igni, omnibus post ignem cōpetere debet, quoniam (vt inquit) ignis fit ex oibus alijs sub ipso elementis, ꝛ non fm.c.qualitatez. ergo.c.qualitas est omnibus symbola,

G ꝛ sic siue quatuor elemēta trāsmutent̄ in quintū, siue non, semp sequitur dato quinto elmto.c.q̄litatez q̄ ignis inest, oibus post ignē inesse, ꝛ ppterea Aristo. inquit, transmutant̄.n.adinuicē, hoc est illa q̄tuor in quintū, sed hoc qdez sic nōdū demōstratū.q.d.q̄ siue illa q̄tuor in quintū mutent̄ siue nō, illd manifestū, q̄ si rursus.x.in aliud.s.sextū trāsmutet̄, siue reciprocatiōe. Alia erit ꝯrietas cui° altera q̄litas inest ipsi.x.ꝛ ipsi.p.igni, ꝛ oib° alijs post ignez, vt pbatū est. Silr aūt semp cū adiecto ꝯrietas aliq̄ existet ꝛ his, quę ante, quare si infinita elemēta sint, ꝛ ꝯtrarietates infinitę vni existūt, hoc est (vt Philopon° exponit) īfinitę q̄litates ꝯrietatū vni elmto inexistūt. Sūpsit eni ꝯrietates p qualitatib°, q̄ sūt particulę ꝯrietatum.

Text° anti. cōmē.50. ¶ Si aūt hoc nō erit neq; diffinit̄ aliqd, neq; gñari. oportebit eni si erit aliud ex alio, tot trāsire ꝯrietates ꝛ ampli° plures. Quapp in q̄dā qdē, nūq̄ erit trāsmutatio. vbi gr̄a. si īfinita media sint. necesse est autez si īfinita sint

H elmta. Ampli° aūt, neq; ex aere i ignē trāsmutatio fiet, si īfinitę ꝯrietates sunt. Fiūt aūt ꝛ oia vnū. necesse eni oēs existere in īferiorib° quidem.p.quę superioꝝ. his autē, quę inferioꝝ. Quapropter omnia vnū erunt.

Dilucida te.c.eiusdē. ¶ De si hoc fit, nihil definiri cōtinget, nihilq; generari. Oportebit enim si aliud ex alio fit, tot pertransire contrarietates, ꝛ etiam plures. quare in quędam quidem non erit transmutatio, vt si infinita media intersint. quod oporteret, siqdē elementa infinita sint. Amplius autem neq; ex aere ad ignem trāsmutatio erit. siquidem infinitę sint contrarietates. Pręterea fierent ꝛ omnia vnū, necesse

I est eni oēs inesse inferiorib⁹ qdē ad.p.eas q̄
sunt superiorum. His autē eas quę inferio-
rum. quare omnia vnum erunt.

Com.50. ¶ Nūc destruit cōsequēs illatum. ꝛ pmo infert in gñali
impossibile vnū. deinde in speciali tria impossibilia (ꝛ i-
quit) Or si hoc sit, tūc nihil definiri cōtinget, suppleui cō-
tinget, qa deficit verbum more attico. nihilq̧ generari.
deducit de gñari.o. Oportebit eni si aliud ex alio sit, tot
pertransire contrarietates ꝛ etiam plures, idest non tot
quin plures, qa sic exponitur infinitum. 3° auscultatiōis
physicę. de definitione etiam deduci potest per idez, qa
elementum definitur per eiusmodi qualitates. modo cū
hę sint infinitę ꝛ ignotę, nihil scietur. Deinde infert p or-
dinem tria impossibilia in speciali ad datuz consequēs.
Dicit primo. Quare in quędaz quidem non erit trāsmu-
tatio/hoc est extremi ad extremuz, vt si pro quia a te po
K nuntur infinita media, qd oportet esse, siquidem elemē-
ta infinita sint. Primuz igitur inconueniens erit, q̄ nullū
extremum elementuz ex alio extremo fiet. Secūduz q̄
nec ex medio ad extremum (inquit) Amplius aūt neq̧
ex aere ad ignem subaudi transmutatio erit. siquidē infi
nitę sunt in quolibet contrarietates. Oportet enim infini
ta corrumpi, ꝛ infinita generari. Tertio infert q̄ omnia
elemēta essent vnuz. Declaratur. omnes qualitates oiuz
essent in vnoquoq̧, aliter in vnoquoq̧ non essent infini-
tę, quia sibi deessent aliquę. sed ad omnes qualitates in-
esse alicui sequit̄ omnes formas eidē inesse. quia formę
vel sunt qualitates/vel receptę in materia illis mediāti-
bus. igitur si in vnoquoq̧ essent omnes qualitates ꝛ for-
mę, oia essent vnuz. ꝛ vnuz omnia (inquit) Pręterea fie-
rent ꝛ oia vnum. Necesse est enim omnes inesse inferio-
ribus quidem ad.p. quod volumus esse ignem, eas quę
L sunt superiorum. his vo quę supra.p. necesse est eas in-
esse, quę sunt inferiorum. quare omnia vnum erunt. Et
per hęc patet tota ratio Aristotelis. ꝛ tu circa literaz con
sidera, nam multum circa verba laboraui.

Recognes ¶ Nūc destruit consequens (ꝛ ingt) Si autē hoc. s. īfinitę
ꝯtrię q̄litates insunt vni elnto, neq̧ erit definiri aliquid,
neq̧ generari, generari quidem non, quoniaz oportebit
si erit aliud ex alio tot transire contrarietates, ꝛ adhuc
plures, addit autem [ꝛ adhuc plures] vt Philopon⁹ no-
tat, ne quis credat finitas, nam cum dixit, tot posset qs
credere, finitas esse pertrāseundas, ideo addit, ꝛ adhuc
plures, qa infinita sic exponunt̄, tot. vz. ꝛ adhuc plura.
Declarat autem extremuz elementum non posse muta-
ri in extremum fm ordinatam transmutationez quę fit
de extremo ad elementū mediū, ꝛ de illo ad aliud sic p-
cedendo vsq̧ ad vltimū, ꝛ dicit. Quapp in quadā qdez
elemēta. s. extremi ad extremū, nūq̄ erit trāsmutatio. s.
M dato q̄ pcedat̄ ordinate ab extremo ad extremū p oia
media. v. g. si īfinita elnta media sint, sicut data opione
eoꝝ, necesse est eē īfinita elnta. nā datis elntis medijs i-
finitis, vt dari opz illa positiōe ꝯcessa, ordiata gñatio q̄
est extremi ad extremū p oia illa media (vt Philopon⁹
exponit) erit ipossis, qm̄ nō ꝯtigit īfinita ptrāsire. ¶ P.
Neq̧ trāsmutatio eē poterit medij ad extremū, vtpo-
te ex aere in ignē, si īfinitę ꝯrietates sūt in eodē, opz eniz
Dubitatio pcurrere p īfinita, qd est ipossibile. ¶ Dubitat̄ aūt qm̄ non
vi necesse cū ex aer fit ignis vt p oēs ꝯrietates pcurrat̄,
sed soluz fm vnam, cęteris tām̄ symbolis manentibus.
p° solo. ¶ Rñdēt nōnulli, q̄ argm̄ Arilis valet in casu, qm̄ vbi
īfinita elnta darent, in vno elnto eēnt īfinitę qualitates/
hoc est impossibile, quoniam non datur infinitum, ꝛ sic
non datur aer, nec aliquod elementuz q̄ si non dat̄ aer,

ex aere non potest fieri ignis. ex impossibili enim sequit̄ N
quodlibet. ¶ Contra obijcit Philopon⁹, quoniā Arilēs Obiectio Phi
loquitur hypothetice supponēs ipsa subsistere, nā sup- loponi.
ponens ea subsistere, cōsiderat vtrū possibile sit illa ex
inuicē fieri. ¶ Propterea Alexāder rñdet, q̄ sequit̄ nō R.° Alex.
posse elnta transmutari, qm̄ supponit Aristoles illud qd
postea dicet. s. q̄ datis elntis īfinitis, oia eēnt vnū elntū.
At si oia vnū sunt, nulluz fit ex alio, nec hęc rñsio valet,
qm̄ Arilēs intulit q̄ si ignis fieret ex aere, oporteret īfini-
ta pcurrere. ¶ Philoponus aūt aliter dic̄, q̄ Arist. loq- Philoponi
tur in ordiata trāsmutatione, q̄ est ex extremo ad extre- rñsio.
mū p gñationē oiuz medioꝝ, tūc dic̄, q̄ ex aere nō pōt
fieri ignis, qm̄ si ex aere dbeat fieri ignis, dbuit aer pus
eē genitus, sz aer nō potuit eē genit⁹, qm̄ oportuisset īfi-
nita prius fuisse genita, qd est impossibile, ꝛ sic nec extremū
ex extremo fieri pōt in ordinata gñatiōe quę fit per oia
media, nec extremi ex medio, cū mediū illud nō potuit
fieri/nisi ēt infinita fuissent genita. ¶ Dubitat ēt Philo Dubitatio.
ponus, qa non videt̄ veruz, vt omnia elementa sint ea- O
dem, quoniā oia ad omnia habere ꝯrietatez sequit̄, ꝛ sic
non sunt eadē. ¶ Rñdet Philoponus q̄ hoc Arilēs in- Sol. Phi
fert ex dato ipossibili, nā si īfinitę q̄litates erūt in vnoquoq̧ loponi.
elntoꝝ, nulla pōt esse in aliquo eoꝝ. quę nō sit in alio. g̃
oēs, quę sunt in vno, sūt in vnoquoq̧. Aliogn nō īfinitę
inerūt vni, q̄ si oēs q̄ sūt in vno, sunt in singulis, eadem
erūt omnia, qm̄ elementa non differunt nisi qualitatib⁹,
¶ Philoponus autem enitit̄ dare aliā solonē, sed nihil Declaratio
est. Tu eni debes supponere, q̄ aliud est cōcedere aliqd pulchra.
simplr, aliud vt sequēs ad positū, vt in dialecticis ludi-
cris diximus, dato. n. q̄ elntū extremū ꝯuertat̄ in aliud, ꝛ
nō eꝫ, ꝛ illd in aliud, ꝛ sic in īfinitū illatuz ē, īfinitas q̄lita-
tes inesse vnicuiq̧ elntoꝝ īfinitoꝝ, vt diximus, ꝛ postea dis
putabimus, h ꝯcesso. s. q̄ vnicuiq̧ elntoꝝ īsunt infinitę
qualitates ꝯrię, sequit̄ p° elntuz nullū posse definiri, qm̄
cū nō definiat̄ nisi p q̄litates, illis existētibus īfinitis, non
pōt definiri, seqtur ēt nullū elntū posse fieri ex alio fm
ordinatā gñationē, qm̄ nō extremi ex extremo, qm̄ non P
ꝯtingit infinita media ptrāsire, nec extremi ex medio si-
ue ignis ex aere, qm̄ nō potest ignis ex aere fieri, nisi aer
prius fiat, mō hoc est ipossibile, nisi potuissent infinita eē fa
cta. Seqtur 3°/oia elnta esse eadē, ꝛ vnum, qm̄ nō diffe-
rūt, qa si differrēt, eēt qa aliq̄ qualitas erit in vno q̄ non
erit in alio, mō hoc est falsum, qm̄ tunc nō inesēt infinite
vnicuiq̧ contra positionem. Ecce quō Arilēs disputauit
hic fm regulas obligationū doctrinaliū, de qbus nos in
ludicris dialecticis diximus. ¶ Aduerte q̄ duplex ē Gñatio 2ᵉ
elementorum generatio, altera ordinata, de qua supius di elntoꝝ.
ximus, quādo aqua fit ex terra/ꝛ ex aqua aer, ꝛ ex aere
ignis, ꝛ iterum ex igne terra, ꝛ sic semp circulo, in qua pz
nō posse elntuz extremū fieri ex extremo, nisi gñatis oi-
bus medijs. Altera vo est inordinata, q̄ raro accidit, vt
quādo ex extremo fit extremum nō gñatis ordiate me-
dijs, vtpote cuz gñaret̄ ignis ex terra vel aqua imedia- Q
te, Arilēs ergo fm Philoponum locutus est semp in ge-
neratiōe ordiata, pbauit eni datis elntis īfinitis, nullum
elntuz in ordiata gñatiōe fieri posse, qm̄ nec extremuz,
nec mediū, vt deductū est, qm̄ semp oporteret p īfinito-
rū gñationē ptrāsire. ¶ Dicet g̃ qspiā, vtrū datis īfinitis Pulchra du
elntis, elntū fieri possit ex elnto saltē gñatiōe inordina- bitatio.
ta, de q̄ nec Alexāder, nec Philopon⁹ locuti sūt, dico q̄
minime, qm̄ dati īfiniti elnti, illa eēnt vnū elntū, qm̄ non
pnt differre p q̄litatē, qm̄ oēs eēnt in singulis eędē, ꝛ sic
elnta sūt eadē, quo ꝯcesso/alteꝝ ex altero fieri non pōt
nec ordinata nec inordinata gñatiōe. Arilēs ergo non cu-
rauit ptē istā tāgere, qa ex his q̄ dicit, pspicua est.

¶ Admirabitur

A Tex. anti. com. 51. ℭ Admirabiť autē aliqs dicentes plura vno elemēta corpoꝝ vt non transmutenť inuicez/ sicut Empedocles inqt,quõ cõtingit eis dicere comparabilia elementa. Sꝫ tamē dicit sic. Hęc enim ęqualia omnia.

Dilucida: te.c.eiusdē. ℭ Admirabiť aũt vtiqꝫ qspiã dicentes elñta eē plura vno corporꝫ, vt nõ trãsmutenť inuicem, veluti Empedocles (inqt) quõ ipsis ꝯtingit dicere elñta eē cõparabilia. ꝛ tñ ita cõcedunt. nã hęc ęqualia omnia dicunt.

Cõmē.51. ℭ Confutauit Ariˢ hactenus positionem dicētiuꝫ elñta crescere in infinitum, hac ꝟo in parte eaꝫ (quę dicit illa intrãsmutabilia esse) refellit. annectiť autem hęc cõsideratio his quę nunc dixit. dixit enĩ. verum an hoc quidez sit, nondum demonstratum est. qa igitur res hęc aliq̃ in
B
pte supposita fuit, nunc igitur bene eam declarat. Et ppõnit intentionem suã. ꝛ causam intentionis sub forma admirationis. d. Admirabitur autem vtiqꝫ quispiam dicētes elementa esse plura vno corpoꝝ, argumēto. vꝫ. vt nõ transmutentur inuicem, veluti Empedocles, quo modo ipsis contingit dicere elementa eē cõparabilia. q. d. quod dici non potest. ꝛ tamen ita cõcedunt ꝛ dicunt. Nam hęc omnia ęqualia eē supple volũt. Hęc est dubitatio) vtruꝫ hęc stent simul, elementa sunt transmutabilia, ꝛ elementa sunt cõparabilia. nã Empedocles negat primũ, ꝛ cõcedit zᵐ. ℭ Aduerte ꝙ ideo Empedocles voluit plura eē elñta, ad hoc vt nõ trãsmutenť, qa si vnũ eēt apd eũ, nõ põt gñatio eē reꝝ. De h in libro physicoꝝ satis.

Recognes C ℭ Probauit Ariˢ, ꝙ nec vnum, neqꝫ plura vno possint esse mãlia nãlium principia, nũc pbat, ꝙ neqꝫ quatuor, vt Empedo. dixit, quoniã (vt Philoponꝰ inquit) vel vt transmutabilia, vel vt intrãsmutabilia erunt rerum naturalium principia, si vt trãsmutabilia, tunc erũt materialia principia mistoꝝ, ꝛ hęc est opinio Ariˢ, si vt intrãsmutabilia, erit opinio Empedo. pbat ergo elñta nõ posse esse intransmutabilia, ꝛ sic non erũt rerum nãliuꝫ principia vt intransmutabilia. Qꝫ autez elemēta nõ sint intransmutabilia, eo patet, qm̃ admirabile est, ꝙ sint intrãsmutabilia ꝛ comparabilia, vt ipse Empedo. cõcedit (vnde inqt) Admirabiť aũt aliquis dicentes plura vno elemēta corporuꝫ, quę non trãsmutantur inuicem, sicut Empedo. inqt. quo mõ contingit eis dicere elemēta eē comparabilia, ꝛ tamē Empe. dicit sic, in suo carmie, hęc eniꝫ ęqualia omnia. vnde vno loco dicit hęc esse oia ęq̃lia, alio dicit esse intransmutabilia, cum ponit illa
D
principia prima. Quę videntur stare non posse.

Tex. anti. Com. 52. ℭ Si ergo ꝯm quãtũ, necesse est idē aliqd eē inexistēs in oibus cõparabilibꝰ/ quo mensurantur. Vbi gratia. si ex aquę pugillo, erunt pugilli aeris decem. idē aliquid igitur erãt ambo, si mensurantur eodem.

Dilucida: te.c.eiusdē. ℭ Siquidem igitur ꝯm quantum, necesse est aliquod vnuꝫ inexistere cõparabilibꝰ omnibus, quo mensurentur, veluti si ex aquę pugillo vno, aeris essent decem, vnuꝫ itaqꝫ inerit vtriqꝫ siquidem illo mensurentur.

Com. 52. ℭ Contra Empedoclem arguit. ꝛ ostendit ꝙ hęc nõ stent simul. vꝫ. ꝙ elemēta sint comparabilia, ꝛ ingenerabilia. Et arguit primo de cõparatione in quãtitate molis. Deinde in quãtitate ꝟtutis. Et arguit hypothetice sic. si elementa sunt cõparabilia, elemēta conueniunt in quãtitate. si elementa conueniunt in quãtitate. elementa conueniunt in materia. si elemēta conueniunt in materia. elñta transmutabilia sunt. quare si comparabilia sunt, trãsmutabilia erũt. E ℭ Sed dubitať. quia aliqua possunt eē cõparabilia in qualitate, vt duo alba. ꝛ aliqua in proportione, vt quantum hoc calefacit, tantuꝫ hoc infrigidat, ꝛ aliqua in quantitate, vt duo ęqualia. Hęc distictio est Auerrois. cõmento. 37. (Dubitatio circa rõnē) ℭ Empedocles voluit elementa esse comparabilia ꝯm ęqualitatem. vt supposuit Ariˢ. naꝫ aliqua possunt esse comparabilia ꝯm qualitatem. h dupliciter. vel qualitate corruptiua, vel qualitate perfectiua, quę sunt comparabilia ꝯm qualitatem corruptiuam oia sunt corruptibilia. ꝛ hoc modo elementa apud Auerroem non sunt comparabilia ꝯm totum, cum ꝯm totum sint perpetua. sed bene partes elementoruꝫ sunt compa
F
rabiles ꝯm qualitates, quia sunt inuicē transmutabiles. Si ꝟo aliqua comparentur in qualitate spiritali, bene possunt esse ęterna, vt stellę comparabiles sunt in luce, ꝛ alijs. Item comparabilia ꝯm proportionez, non sunt vere comparabilia, quia ibi nõ est vera equalitas, nec vera vniuocatio. ideo Empedocles voluit elementa esse comparabilia ꝯm qualitatem. (Rñsio.) ℭ Tũc Auerroes deducit enthymema sic, si elementa sunt comparabilia, elementa conueniunt in quantitate, tenet consequentia per opinionem Empedoclis. vltra si elementa conueniunt in quantitate, elementa conueniũt in materia, deducitur, qa quę proportionantur ꝛ conueniunt in quantitate, oportet cõuenire in genere quanti. sed genus quanti est cuius materia est vna numero. igitur oportet conuenire in materia. cętera patent. ℭ Sed dubitatur etiam/ vtrum vnus pu
G
gillus aquę sit ęqualis ꝯm quantitatē decem pugillis aeris. ℭ Respondet Auer. ꝙ sunt ęquales ꝯm quantitatē generis, non autem ꝯm raritatem ꝛ densitatem. Nã (vt declaraui in libro de substantia orbis) decem pugilli aeris non habent plus de materia, q̃ꝫ vnus aquę, nec plus de quantitate. habent tamē ipsam quantitatem maiorez vel minorem. Et hoc est dicere ꝯm terminos, non autez ꝯm naturam dimensionis. ꝛ tu quęre illic.

Recognes ℭ Qꝫ autē elemēta esse non possint ęqualia nisi trãsmutenť, pbat, qm̃ vel erũt ęqualia magnitudine, vel q̃litate. p̃ g. pbat. ꝙ elñta eē nõ possint ęq̃lia magnitudie, qm̃ vel erũt ęq̃lia magnitudibꝰ totalibꝰ vel partialibꝰ, non totalibus, qm̃ hoc videť manifeste contra sensum, nam terra videť maior aqua, cũ in cõcauitatibꝰ terrę aq̃ resideat, ꝯstat aũt terrã eē sua concauitate maiorem. Aer ẽt videtur maior terra ꝛ aqua simul iunctis. ergo nõ possumus intelligere elemēta esse ęqualia ꝯm magnitudines
H
totales. Sin autem ꝯm magnitudines partiales, h sciri non põt nisi ex trãsmutatiõe partiũ inuicē, ex eo eniꝫ qa videmus, ꝙ eadem mã ꝛ ęq̃lis, extēsa facit aerē, cõtracta facit aquã, scimus ꝙ aeris quędam maior portio est ęqualis aq̃ minori portioni. g̃ nõ stant siĺ elñta eē ęq̃lia ꝛ intransmutabilia, cum non possit haberi hęc ęqualitas nisi partium inuicem transmutatione. vnde dicit. Si g̃ ꝯm quantum, cum non possit hoc eē ꝯm totales magnitudines, necesse est idem aliqd eē inexistēs oibꝰ cõparabilibꝰ. s. ptibꝰ, quo mēsurenť. Vbi grã. Si ex aquę coty-la/ siue vrceo erũt aeris cotylę/ siue vrcei decem. cuꝫ hoc haberi non possit, nisi partiũ illaꝝ trãsmutatiõe. igiť aliquid idē erãt ambo si eodē mensurenť. s. eadē ꝛ ęqualis mã, q̃ extēsa fit aer, contracta erat aqua. In cõmētarijs aliter diximus ꝛ quidez de mēte Auer. sꝫ hęc expositio est facilior. Notat hic Philoponus Ariˢᵐ in metheoris ꝓportionē aq̃ ad aerē sumpsisse ex ptiũ trãsmutatiõe, (Cotyla Urceus Mensura põderis. 9. vnciaruꝫ.)

I ꝗ quā eniȝ dixit, hȝ aqua tanta proportionem ad aerē, qui
ex ipsa fit, eandem par est totum aerem ad totam aquā
habere. Uerum de hoc in libris metheororum.

Text' anti. cōmē. 53. ¶ Si autē nō sic fm quātuȝ comparabilia/ vt
quātuȝ ex quāto, sed quātū possunt. Vbi gra
tia. si pugillus aq̄ ęqualr̄ potest īfrigidare vt
decem aeris, ⁊ sic fm quātuȝ nō fm ꝙ quā
tuȝ cōparabilia/ sed fm ꝙ possunt aliq̄d, erit
autē ⁊ nō quāti mēsura cōparare fm poten
tias, sed fm ꝓportionē. Vbi grā. vt hoc cali
dū hoc albuȝ. Hoc autē vt hoc, significat in
K quali q̄dem simile, in quāto autē ęquale. In
conueniens aūt videtur, si corpora imutabi
lia existētia nō proportione cōparabilia sint,
sed mensura potentiarum/ ⁊ eius qđ est esse
ęquale calidum aut simile, ignis tm̄ ⁊ aeris
multiplex. Idem enim plus, quia homoge
neum/ talem habebit rationem.

Dilucida: te. c. eiusdē. ¶ Si autē non sic cōparabilia sunt fm quan
tuȝ, ita vt sit quātum ex quāto, sed fm quan
tum qđ possunt, veluti si aq̄ pugillus tātū in
frigidare potest, quātuȝ decem aeris, ⁊ sic sit
fm quātum, nō quatenus quanta cōparabi
lia, sed quatenus aliq̄d possunt, nō erit vtiqȝ
⁊ per quāti mēsuraȝ cōparare potētias. sed
L per ꝓportioneȝ/ veluti ꝙ hoc calidū. illđ al
buȝ sit. nā vt illud in quali quidē simile. hoc
significat in quāto ęquale. Incōueniēs itaqȝ
videtur corpora nō cōparabilia existētia ꝓ
portione. sed mēsura potētiarū fm id qđ est
⁊ ęquale caliduȝ/ vel tm̄ ignis simile ⁊ aeris
plurimum incōmutabilia existere. Nā plus
idē existēs genere, talem hȝ rationem.

Cōmē. 53. ¶ Ut bene dixit Auerroes, ęqualia siue cōparabilia tri
fariā sunt, aut quātitate, quo mō vnus aquę pugillus est
ęquale pugillis. 10. aeris, nam ex vno fiūt illi. 10. aut ęq̄
litate potentiarū, q̄a quātuȝ pōt infrigidare pugillus vn⁹
aquę, tātū decē possunt aeris. Aut ꝓportione sicut quan
tus acutus est sonus, tātū stilus, ⁊ quāta albedo, tāta cali
ditas, differūt ħo, q̄a ęqualia ꝓportione sunt dissilia in
forma, sed ęq̄lia po^a, in forma similia sunt, sed gradu dis
M similia, at ęqualia quātitate, sunt dimēsiua mēsura ęqua
lia, non qualitate, nec gradu, sed potius extēsione. Ari^{tes}
igit̄ ꝓbauit ꝙ si elnta sint ęq̄lia fm quantitatē, opȝ ipsa
trāsmutabilia eē, q̄a opȝ in gn̄e cōuenire, ⁊ q̄cūqȝ gene
re ꝯueniūt, in mā ēt cōuenire necesse est, ⁊ sic trāsmuta
bilia erūt. Nūc arguit de alijs, ⁊ pōt tota rō sic ordinari.
elnta sunt ęqualia apđ Empedoclē siue cōparabilia, vl
fm quātū molis, vel fm quātum potētię, vel fm ꝓpor
tionē, si fm quātū molis. igit̄ trāsmutabilia, vt declaratuȝ
est, si fm ꝓportionem, tūc nō dicent̄ comparabilia fm
quantuȝ, sed fm rationem, ⁊ sic contra Empedoclem, si
fm quātū potentię ea comparantur fm quantum potē
tię, quę sunt ęqualia potentia, vel differētia fm magis ⁊
minus, sed ęquale/ ⁊ magis/ ⁊ minus/ sunt eiusdem gene
ris, igitur talia cōparabilia erunt eiusdem generis, sed q̄
sunt eiusdē generis, sunt in mā cōuenientia, igit̄ in mā cō
uenīunt. q̄cūqȝ in materia ꝯueniunt, sunt trāsmutabilia, N
quare si elnta sunt cōparabilia fm quātuȝ potētię, erunt
trāsmutabilia. Circa hāc rōnē sic ꝓcedit, ꝙ p̄mo destru
xit primū mēbruȝ in textu p̄cedēti, deide destruit 2^m. d.
Si aūt nō sic cōparabilia sunt fm quantū. vȝ. molis, ita
vt sit quātuȝ ex quāto. vȝ. 10. aeris ex vno aq̄, sȝ fm quā
tum qđ possunt, veluti si aq̄ pugillus tātū īfrigidare po
test, quātū possunt deceȝ aeris, ita vt sic sint cōparabilia
fm quātū, non quatenus quāta cōparabilia, sȝ q̄ten⁹ ali
quid possunt, ħ dupl'r. subaudi itelligi pōt, vel fm eādē
po^e spēm, vel fm diuersas, qđ est dicere fm ꝓportionē,
⁊. q. d. si cōparabilia sunt fm ꝓportionē, non erit vtiqȝ ⁊
per quāti mēsuraȝ cōparare potētias, si q̄deȝ per ꝓpor
tionē sint cōparabilia, veluti ꝙ hoc calidū, illud album
sit, nā vt illud est in quali q̄dē sil'e, ita ħ in quanto dī ęq̄
le, igit̄ comparabilia fm ꝓportionem, nō dicent̄ ęqua
lia cōtra Empedoclē. ¶ Aduerte ꝙ l'ram transtuli de O
verbo ad verbū, q̄a nō confisus sum in illius itellectiōe,
sigs tn̄ vellet, ad sensum forsitan sic iterp̄tarer, veluti si
aq̄ pugillus vnus tātū infrigidare pōt, quantū ⁊ decē ae
ris possunt, ⁊ ita sit fm quantuȝ comparare, non quate
nus quanta comparabilia, sȝ quatenus aliquid possunt,
quare non erit ⁊ per quanti mensuraȝ comparare potē
tias, siquidem illud sit fm proportionem, ⁊ tunc sermo
patet, mutaui enim verbuȝ alla/ in verbum siquidem, si
cut sępe accidit ipso in sensu gręco. Sic igitur elementa
si sunt ęqualia quantitate, transmutabilia erunt, si ħo ꝓ
portione, non dicentur simpliciter comparabilia, sed cō
posita, quo quidem modo Empedocles non loquit̄. De
inde destruit tertium, vel magis ex ipso dato infert pro
positum. d. Inconueniens itaqȝ videtur corpora non cō
parabilia existentia proportione, sed mensura potentia
rum fm id quod est, ⁊ ęquale calidum, vel tm̄ simile in P
calore ipsius ignis, ⁊ tm̄ plurimum in qualitate aeris, in
cōmutabilia existere, idest videtur impossibile aliq̄ esse
comparabilia fm potentias per magis ⁊ minus, ⁊ eē in
transmutabilia, nam plus idem genere existens cū ipso
minus tali, talem habet rationem ⁊ comparationē in ge
nere, modo quęcūqȝ genere conueniunt, etiam in mate
ria conueniant, ⁊ sic sunt transmutabilia. Nec potui lite
ram gręcam seruando verbum clarius traducere, vnde
⁊ antiqua translatio vix intelligi potest. Siquis autē ad
sensum hanc eandem vellet latinam, sic dicerem, incon
ueniens itaqȝ videtur corpora non comparabilia ꝓpor
tione, sed fm ęquale ⁊ inęquale in potentijs non trāsmu
tari inuicem, quandoquideȝ plus ⁊ minus in generis ra
tione conueniant, verba tamen trāslata in textu sunt nul Q
lo diminuto, sȝ oratio sit aliquantuluȝ euariata. ¶ Mo Dubitatiōes expositoris
uet expositor dubitationes cōtra determinata. Primo/
quia terra ⁊ cętera elementa sunt comparabilia cuȝ stel p^a
lis fm ęquale ⁊ inęquale in quantitate, ⁊ tamen non est
eadem materia vtrorūqȝ. duodecimo metaphysicę. Se 2^a
cundo videtur ꝙ non omnia comparabilia fm poten
tias communicent in materia. Nam ignis ⁊ sol sunt cō
parabiles in calefactione fm magis ⁊ minus, ⁊ tamen
non communicant in materia, vt dictum est. Tertio du 3^a
bitatur ab alijs, quia videtur ꝙ ęqualitas proportio
nis sit vera ęqualitas, quia ęqualitas proportionis vel
est in numero, vel in magnitudine, sed vtraqȝ est fm
idem genus, nam omnis numerus omni numero est
eiusdem generis, ⁊ omnis dimensio omni dimensioni.
Quarto videtur ꝙ non omnia eiusdem generis commu 4^a
nicēt in materia, vt dicit Auerroes hic, ⁊ Aristoteles sup
ponit. Nam omnes stellę sunt eiusdem generis apud
Auerroeȝ. ⁊ tamen non conueniunt in materia, quia tūc
essent

A Expō p̄pa essent ꝯparabiles. ¶ Ad p̄mū r̄ndet Auerroes in cōmento vt dc̄m fuit ꝙ equale ⁊ inequale accipiunt̃ dupl̄r vel sm̄ quātitatē, vel sm̄ extēsionē, hoc est sm̄ terminos, si sm̄ quātitatē, sic vnus pugillus aque est eq̄lis sm̄ quantitate decē pugillis aeris. Nā vnus pugillus nō hʒ plus de quātitate q̄ decē pugilli, nā quātitas est coeterna materie, nihil plus quantitatis vel est aut erit, q̄ ab eterno fuit. Si v̄o sm̄ terminos, sic decem aeris habent quantitatem plus extensam, hoc est sub maiori termino, q̄ vnus aque. Tūc ad formā diceret Auerro. ꝙ stelle ⁊ elemēta non sunt cōparabilia sm̄ equale ⁊ inequale accepta a dimensione interminata, vel terminata, cū in his non conueniat, sed sm̄ dimensionem analogice dictam.

Rñsiones expositoris ¶ Refert tñ expositor duas r̄nsiones. prima r̄ndebat ꝙ Ari^{les} loquit̃ hic de cōparabilibꝰ sm̄ subam ⁊ subiectū, ꝗ est mām quātitatis, ⁊ nō sm̄ extēsionē ipsaꝝ. Que r̄nsio

B Confutaꝰ p̄e nō placet, q2 Ari^{les} peteret. Sumit eni. q̄cūq; ꝯueniunt quātitate cōueniūt mā, eēt eni dicere q̄cūq; ꝯueniūt materia, ꝯueniūt mā, qd̄ est ridiculū. ¶ Aliter r̄ndet sʒ mē-

2ᵉ tē ppriā, ⁊ vult ꝙ Ari^{les} loquit̃ de cōparatiōe sm̄ rarū ⁊ densuʒ, q2 p hoc euariata mā elnta ad inuicē trāsmutant̃, ⁊ vocat hāc cōparationē sm̄ quantitatē, q2 rarū ⁊ densuʒ nō addūt sup ptes materie q̄litatē, q̄ eentialr̄ sit qualitas, sʒ potius sitū in ptibꝰ materie ad discēsionem p

Confutatio maiorē ⁊ minorē quātitatē. ¶ Sʒ ꝯ hanc r̄nsionē dubito, q2 vel ipse p rarū ⁊ densuʒ itelligit qualitates sequentes calidū ⁊ frigidū, vt dicit Auer. 7. phys. cō. 15. vel itelligit per rarū ⁊ densuʒ gtiū quāti iuxtapositionē, vel elōgationē, vt loquit̃. 4. phys. 84. Si primū, tunc cōparatio eēt in quali, ⁊ nō in quāto, ꝯ Aristo. in lra. Si 2^{m}, talis

C cōparatio pōt inueniri in stellis, ⁊ sic vel v̄buʒ Aristo. est falsum, vel opʒ ponere in stellis mām. Propterea mihi videt̃ ꝙ si responsio eius sit aliq̄, dʒ reduci ad illā Auer. ¶ Ad 2^{m} r̄ndet ꝙ Arist. loquit̃ de cōparatione sm̄ potentiā vniuoce acceptā in vtroqʒ, talis aūt nō est poꝰ calefactiua solis, ⁊ ignis, sed bñ elntorum iter se. ¶ Ad 3^{m} r̄ndet Auer. ꝙ equalitas pportionis nō est vera equalitas, nec vera cōparatio, nā ad verā cōparationē requiritur vniuocatio saltē generis. 7. physico. Tūc ad formaʒ dico ꝙ numerus ⁊ quātitas nō est genus vniuocū, sʒ genus analogū, vt declaraui in libro de substātia orbis, pp̄ter qd̄ numerus itellectuū equiuoce dī cum numero lapidum. ¶ Ad 4^{m} respondet Auerro. 2. celi cōmen. 49. vbi vult stellas nec esse eiusdem generis, nec diuersi generis, quoniaʒ genus non competit celestibus ⁊ eternis proprie, cum sumatur omne genus a materia, sed si sunt eiusdem generis, illud est equiuoce.

Recognes D ¶ Hic textus obscurus est, obscureq; a Philopono legitur, pōt tñ sic ordinari clarius q̄ʒ in cōmētarijs, nō autē recedēdo ab illis, q̄ ibi diximus, cū pbauit ḡ ꝙ elementa nō sunt equalia magnitudie, nūc pbat ꝙ nō sint eq̄lia qualitate. ⁊ argumēti vis est. Si sint equalia q̄litate, vel seruata eadē specie, vt si ignis ⁊ aer essent eq̄les, qm̄ vterqʒ calidus, sʒ ignis magis, aer minꝰ, aut erūt qualitate eq̄les sm̄ diuersaʒ spēm, qd̄ dupl̄r esse pōt, aut dispata, aut ꝯria, cōtraria qdē vt ꝙ ignis sit ita calidus, vt aq̄ frigida, dispata v̄o vt ꝙ ignis sit ita calidus sicut aer albus, vel aqua nigra, ⁊ sic erunt tria mēbra. vel qualitate eadeʒ spē, vel dispatis vel ꝯrijs, p̄mo mō dicunt̃ eq̄les in forma, ⁊ in gradu ineq̄les. 2° ⁊ 3° mō dicunt̃ equales pportiōe. ostēdit ḡ Ari^{les} elnta non posse eē equalia q̄litate eiusdē spēi, qm̄ essent trāsmutabilia, qm̄ mā q̄ est intensius calida, fieri pōt remissius calida. Et sic habet̃ cōtra Empe. nec tertio mō qm̄ eēnt trāsmutabilia, qm̄ cōtraria sm̄ subtū sunt q̄ cōueniunt in eadē mā, ⁊ q̄ circa illā transmutari possunt, nec 2° mō, qm̄ non equalia, sed similia erūt dicēda, naʒ silia sunt, quoꝝ qualitas est eadē, aut simpl̄r, aut pportione, ⁊ sic male Empedo. appellauit elnta equalia, debuit eni dicere ea eē silia (igit̃) Si aūt nō sit cōparabilia, hoc est equalia sunt, vt quātum dī equale ei, qd̄ est ex quāto. Sed sunt cōparabilia siue equalia sm̄ quātū, qd̄ pñt, hoc est sm̄ qualitates ⁊ potētias, vel hoc est seruata eadē qualitatū spē. v̄.g. si pugillus aq̄ equalr̄ pōt infrigidare vt decem aeris, ita vt sint equalia in forꝰ, ⁊ in equalia in gradu. dic̄, ꝙ si hoc pacto erūt cōparabilia ⁊ equalia, tūc sic erunt elnta eq̄lia sm̄ quantū, ꝙ nō pprie sm̄ quātū ⁊ magnitudineʒ erūt eq̄lia, sed erūt equalia sm̄ ꝙ pñt aliqd, hoc est potiꝰ in potentijs ⁊ formis, q̄ʒ in magnitudinibꝰ, hoc est p̄mū mēbruʒ, dat 2^{m}, ⁊ dicit. Erit aūt ⁊ ea cōparare hoc est dicere eē equalia sm̄ potētias, q̄ accipiunt̃ nō per mēsuraʒ quāti, nec seruata eadē spē, sed sm̄ pportionē potentiarū, hoc est sm̄ qualitates dispatas. v̄.g. vt hoc calidū, hoc album, ita vt quātū ignis sit calidus, tātū aliud sit albū, hec sunt duo mēbra, tacuit tertiū, qm̄ destruit̃, sicut primū, destruit ḡ 2^{m} mēbruʒ, ⁊ dicit. Hoc aūt ita se hēt, vt se hʒ hoc v̄bi cā ignē ita se hēt, vt se hʒ aqua, in q̄li signt simile, in quāto v̄o signt equale, quare cū illa se habeant sm̄ pportionē in quali, ḡ potius sunt silia q̄ʒ eq̄lia, cuiꝰ ꝯriaʒ dixit Empe. destruit post hoc 2^{m} mēbrū, ⁊ dic. Inconueniens aūt videt̃ ꝙ corpora sint cōparabilia, hoc est equalia nō pportiōe sicut calidū ad albū, sʒ mēsura potentiarū, hoc est variata spē sm̄ magis ⁊ minus, ⁊ eiꝰ qd̄ est eē equale calidū aut simile, vtpote ignis tm̄, ⁊ aeris multiplex, hoc est seruata spē sm̄ rōneʒ, variata v̄o sm̄ magis ⁊ minus, dico eē incōueniēs elnta sic eē, ⁊ esse immutabilia, qm̄ idē hoc est eadē mā est, q̄ est plus, ⁊ que minus, nā homogeneū ⁊ qualitas eiusdē spēi talē habebit rōnē ꝙ eaꝝ vna sit cōis mā, que pōt nūc magis, nunc minus denoiari. elnta ḡ nō pñt esse equalia in dissimili qualitate, qm̄ nō equalia, sed pportiōe similia dicentur, nec equalia in spē, dissimilia sm̄ magis ⁊ minꝰ, qm̄ hec esse nō possunt nisi trāsmutabilia sint, cū eoꝝ sit cōmunis mā, q̄ aliquādo plus, aliqn̄ minus est. tacuit tertium ꝙ nō possint eē equalia pportione ꝯriaꝝ qualitatū, qm̄ apte patet, ꝙ cū ꝯria sint circa idē subiectū, sint trāsmutabilia. Dicit Philoponus, ꝙ elnta eē equalia ⁊ itrāsmutabilia non pōt dici nisi 2° mō, ita vt sint equalia pportione qualitatū dispatarū, hec eni eē possunt, ⁊ nō transmutabilia, veꝝ (vt inqt̃) sic dicēs nō equalia, sed pportione silia dicit, qd̄ est cōtra Empedo. qui elnta equalia esse dixit ⁊ nō silia. Quare Empe. nō sibiipsi ꝯstat, cum ꝯria suis fundamentis asserat. Hec expō clara est, ⁊ ex Philoponi cōmentarijs apertissime habetur.

(Margin, right column: E; F; G; H)

Tex. anti. com. 54. ¶ Sed neqʒ augumētatio vtiqʒ erit sm̄ Empedoclē, nisi sm̄ additionē. igne eni augetur ignis. Auget aūt puluis ppriū genus, ethera aūt ether. hec autem adijciuntur. Videntur autē nō sic augeri que augentur.

Dilucida: te. c. eiusdē. ¶ Insup etiā neqʒ auctio vtiqʒ erit sm̄ Empedoclez, nisi sm̄ adiectionem. Auget nāqʒ ignis ipse ignē, terra v̄o ppriū genus qdeʒ, ether aūt ethereʒ, sed hec adijciunt̃. mō non sic increscere videntur, que augentur.

Com. 54. ¶ Cū dicere elnta esse intrāsmutabilia, ⁊ cōparabilia sʒ equalitatē hactenus implicare declarauit ꝯ Empe. nunc ꝙ ꝯdicat hec positio pncipijs nature, ostendit. p̄ quia de-

I struit auctionē, pro quanto dicere cogit̄ auctionē fieri p adiectionē, & nō p aggnationē, cū ipse neget gnationem oino. ¶ Aiadüite q chthon grece/latine est terra, lȝ apō quosdā sit puluis, ego tñ ad mētē trāstuli terrā. ęther vo latine est ignis elntatus, sed qa iterdū sumit̄ p cęlo apō Platonem, trāstuli ad verbum, quę dicit patent.

Recognes ¶ Cum demōstrauit q Empedo. nō sibiipsi ꝯstet, cū dicat elnta intrāsmutabilia & ęqualia inuicē eē, quę nō cōstent, nūc ostendit, q nō est auctio fm spm, nisi q ęquoce dicit̄ fm appositionē, nō autē ea, q est gñatio partis maioris, ꝗ sit deperdita, cū elnta itransmutabilia ponat, intēdit aūt p puluerē terrā, p ętherem ignē, reliqua quę Philoponus ingt, clara sunt ex cōmentarijs.

Tex. anti. cōmē. 55. K ¶ Multo aūt difficilius est eidēȝ tradere de generatione fm nām. Quę eniȝ generantur fm naturā, aut semp, aut multuȝ. Ea autē q nō semper & multum, ab euentu & fortuna. Quęnā igit̄ cā existit eius qd est ex hoie hominē/aut semper fieri/aut frequenter/ex frumēto frumētum, sed non oliuam:

Dilucida: te. c. eiusdē. ¶ Sȝ multo est difficili⁹ sibi de gñatione tradere fm nām. Nā q nā fiūt, oia vel semp ita fiūt, vel vtplurimū, at q extra semp & frequēter sunt, ab euētu & fortuna ꝯtingūt, q igitur causa est q ex hoie vel semper vel frequēter hō fit, & ex tritico triticū, non autē oliua.

Com. 55. L ¶ Qr nō possit saluare gñationē ostendit. vbi aduertēdum (quicqd velit expositor) q Empedocles ponēs elnta incorruptibilia ac ingñabilia, saluauit gñationē ex pte agētis, dixit eni tūc rē gñari, quoties euētu vel fortuna elnta cōgregant̄, tunc corrūpi, quoties euētu vel fortuna disgregant̄, nam litem & amorem nō distinguit a fortuna & casu. Syllogiȝat mō cōtra eū sic. quę a casu & fortuna accidūt, extra semp, & frequēter accidūt, quę eueniūt a natura gñatiōe, semp & frequēter sunt, igit̄ quę gñant̄, nō casu generantur & fortuna, & cū non detur alia cā apud eū, tolletur oino generatio. & quę dicit, patent.

Recognes ¶ Cōclusio textus fm Philoponum est, q Empe. longe difficilius pōt saluare corpoꝝ mistoꝝ gñationeȝ, vt hominis tritici, vel alterius ponēdo elnta ipsa itrāsmutabilia, p declaratiōe gñ hui⁹ ꝯnis, pmittit, q ea q fiunt H generatione nāli, fiunt aut vt sp aut plerūqȝ, q vo casu vl fortuna, fiūt extra semp & frequēter. Tūc argumētat̄, si elemēta nō eēnt trāsmutabilia, tūc mista fierēt sola elemētoꝝ aggregatiōe, mō h est fieri fortuna vel casu, qd M eni fit aggregatiōe, cū nō fiat ex agente determinato, fit ex eo qa cōtingit elnta aggregari, & sic fortuna vel casu, qm fortuna vel casu elnta ꝯgregant̄, vñ dicit. multo aūt difficilius est eidē Empe. tradere de gñatione fm nām, exponūt aūt, qnaȝ sit gñatio fm nām (& ingt) Quę eniȝ gñantur fm nām, aut semp/aut multū fiūt, ea aūt q non semp & vt multū, ab euētu & fortuna fiūt. Tūc argumentat̄ (& ingt) Quęnā igit̄ causa existit ei⁹ qd est ex hominē hoieȝ aut semp fieri aut frequēter. & ex frumēto frumentum, sed non oliuam, nō enim pōt eē elntoꝝ ꝯgregatio, cum illa casu fiat, vt dictum est.

Text⁹ anti. com. 56. ¶ An & si ita cōponat̄ os: non eni vt cōtingit conueniētibus aliqd generat̄, quēadmoduȝ ille inquit, sed rōne aliqua. Quę igitur horū causa: nō eni ignis/aut terra. Sȝ tamē neqȝ amicitia/neqȝ lis. ꝯgregationis enim solū il- N la, hęc autem segregationis causa. hoc auteȝ est substantia vniuscuiusqȝ.

¶ Aut si qa sic cōponit̄ os, nō ppca ꝯtingenter ꝯuenientib⁹ aliqd fiet, veluti ipse sentit, sȝ rōne quadam, quę igitur horum causa: Nō enim ignis iā vel terra, nec etiam amicitia & lis. Nā hęc ꝯgregationis, illa disgregationis est causa. mō hoc est suba vniuscuiusqȝ. Dilucida: te. c. eiusdē.

¶ Remouet (vt mihi vr) tacitā respōsionē, dicebat enim Empe. res gñari cōpōne mēbri cū mēbro, Cōtra obijcit, qa cū hęc cōpositio sit vel semp vel frequenter, habēt aliquā cām p se, mō illa causa p se eē nō pōt aliquod elementoruȝ, qa elementa videntur veluti materia, & causata, qa ipsa recipiūt congregationem, nec eē possunt lis & amicitia, nā hęc congregationis, illa disgregationis est causa, modo congregatio & disgregatio nō sunt reꝝ substantię, sed relationes. Propterea ait. nec etiam amicitia & lis sunt causę rerum, nam hęc ꝯgregationis, illa disgregationis est causa, at hoc qd est reruȝ eē est suba vniuscuiusqȝ, & sic lis & amicitia nō pnt eē causę subaꝝ reruȝ. Com. 56. O

Recognes ¶ Cōplet rōneȝ refutando respōsionē, q pro Empe. dari posset, q fiūt eniȝ quęnā causa sit, vt nāli gñatione hō ex hoie/aut semp/aut plerūqȝ fiat. Rñdet an & si ita cōponat̄ os. q. d. q homo fit, qm ꝯtingit ita elemētis venientibus cōponi os, & cęteras partes hois, hoc reprobat, qm homo vel os nō vt cōtingit ꝯuenientib⁹ elntis generatur, vt ille dicit, sed rōne aliqua/hoc est sed aliq causa naturali & rōnabili agēte, vt patre & matre. refutata rñsione, argumentatur alio mō (vt Philoponus vult) & satis in cōmentarijs perspicuum est. P

Tex. anti. cōmē. 57. ¶ Sed nō solum mistio & separatio mistoꝝ, quēadmodū ille ingt. fortuna. n. in his noiatur sȝ nō rō. est eni misceri vt cōtingit.

Dilucida: te. c. eiusdē. ¶ Neqȝ ēt mistio tñ & mistoꝝ separatio, veluti ipse ait. Fortuna nāqȝ in hisce nūcupabit̄, nō aūt rō. Nā & misceri ꝯtingenter est.

Com. 57. ¶ Cōfutat 3ᵃᵐ cām gñationis, nā saluare videt̄ illā ppter misturā, nā mistura nō rō siue causa dici pōt, sed potius fortuna, qa ipsum misceri ꝯtingenter fit, veluti fortuita. ¶ Aiaduerte q qtuor modis Empe. enisus erat saluare gñationē. p̊ pp euētuȝ & casuȝ, & hoc ꝯfutauit p hoc, qa res nāles nō essent semp vel frequēter. 2° pp cōpōnem, Q nec hoc dici pōt, qa hęc nulla videt̄ causa, cū sit accidēs rebus. 3° ppter amorē & liteȝ, & hoc non, qa hęc sunt causę relationū tñ, non substātię. vltimo ppter misturaȝ, & contra hoc intulit, q tunc incideret cum prima.

Recognes ¶ Quę dicit, Ari^{les} ex cōmentarijs patent, Philoponus tñ pbat q mistio non pōt eē causa gñationis mistoꝝ sola, qm mistio solā miscibiliū medietateȝ facit, nō autem transmutationem substātię, neqȝ instrumentoꝝ formationē. Est eniȝ mistio non simpliciter generatio, sed miscibilium, quę alterata fuerunt, vnio.

Text⁹ anti. cōmē. 58. ¶ Nā igit̄ existētiū/causa est ita hęc, & vniuscuiusqȝ nā hęc est/de qua nihil dicit. Nihil igit̄ de nā dicit. sed tñ & bonū hoc est, & optimuȝ. Hic aūt mistionē solū laudat. Eteni & elemēta segregat nō lis, sed amicitia, q natura priora sunt deo. dij autem, & hęc.

¶ Nā

A Dilucidatio c. eiusdē.

C Nā itaq3 sane rex causa est eox q sic se habeāt, z vniuscuiusq3 nā hęc. de qua nihil ait. Ūñ de nā nihil ingt, cū tamē ipsa z bonū sit atq3 optimū. Laudat tamē misturā, ga non lis, sed amicitia disgregat elementa, quę sunt natura priora deo. dei autem hęc.

Cōm. 58. C Ex dictis q̄si obiter iterponit q̄ sit rerū cā, z vult q rerū causa sit forma z mā (z ingt) Nā itaq3 sane B est forma rex est causa eox q sic se habeāt, z vniuscuiusq3 nā hoc est mā, forma eni dī nā simplr, sed mā hęc nā, vt dī 2° physico. de qua nā materię nihil ait, neq3 de nā simpliciter, quę est forma aligd ingt, cum tamē ipsa sit bonū z optimuz. qō gręce agathon dicitur, laudat tñ misturam, ga nō lis ꝯtia misturę disgregat elemēta, sed amicitia disgregat elnta quę sunt nā priora deo siue cęlo, qō apud ipm est deus, qñquidē hęc elementa sunt dij z rex causę atq3 principia. C Aduerte q amicitia disgregat z congregat elemēta. disgregat eniz elementuz dissimile a dissimili, vt aquam a terra, z congregat simile cū simili, vt ignis partes cum igne, z terrę portiones cum terra, sed de istis nihil nunc.

B

Recognes

C Cū pbauit, q nec amicitia, nec mistio cā est mistorū, cōcludit q nā causa est, vt res nāles ita ex sibi silib' generentur, z vniuscuiusq3 nā est hęc cā, vt hoc fiat ex hoc sibi sili, de qua nā Empe. nihil dicit, z pōt itelligere per nām ipm agens nāle, hoc eni est causa, vt vnūqōq3 fiat ex sibi sili, z pōt intelligi forma, q̄ est sūba, z eē rei optimum, hęc eni cā est, vt illud qō gñatur, fiat a sibi simili in spē, qm a forma est silitudo specifica eius qō gñatur cū eo a quo gñatur, z hoc magis mihi placet, qm statim subdit, nihil igit de nā dicit, z tñ debuit dicere, ga B nā est bonū z optimū, bonū. s. ga forma, ga autem finis, est optimū. ptermittit g̃ formā siue nām, q̄ est tota rei substātia, z mistionē laudat, tāq3 per ipsaz sit ipm mistum, laudat dico mistionē, qm z elnta segregat, nō lis, sz amicitia, q̄ est elntox mistio, q̄ elemēta sunt ipso deo. s. sphęro priora. Ipsa tñ elnta apud eū dij sunt, z sic de'. s. sphęrus ex elemētis fit p hoc q ipsa amicitia fuerunt cōmista. g̃ amicitia est pferenda liti, qm p ipsaz sphęrus fact' est. Appellauit aūt Empe. sphęrū deū, qm est oīum rex principiū, elnta xo deos sphęro priores, qm pn' sunt illius amicitia. Ex his vult hic q despexit formā, quę est bonū, z optimū, mistionē xo laudauit, z amicitiā. Aristoteles autē (vt Philoponus ingt) potius litē laudat stante positione Empe. qm nō possunt elnta venire ad sphęri misturā, nisi sepatis qualitatib' ab eis, nō eniz sphęrus qlitatib' elemētarijs isignit, hęc aūt sepatio lis est. g̃ lis est pferenda, tāq3 causa prior ipsa amicitia.

C

D

Text' anti. cōmē. 58. C Amplius aūt de motu dicit simplr. nō eni sufficit dicere q amicitia z lis monēt, si non hoc sit amicitię eē q motu tali, liti aūt q tali. Oportebat igr, aut dfinire, aut suppone, aut demrare, aut certe, aut molliter aliqualr.

Dilucidatio c. eiusdē. C Adhuc autez de motu simpliciter profert, non eni sufficit narrare q amicitia z lis moueant, nisi hoc fuisset amicitię rō taliter mouere, litis autem taliter, oportebat itaq3 vel definire, vel supponere. vel ostēdere, z hoc aut efficaciter. aut aliquātulum leuiter.

Cōmē. 58. C Qz xo de motu locali errauerit ostēdit. p̃ ga insufficienter loquit, nā de motu narratiue processit, asserens q amicitia cōgregationis motu mouet, lis xo disgregationis, z de hoc nullā affert cām, qō erroneū videt, nisi congregare amicitię cōpetat p rōnē amicitię veluti graui p nām grauis descēdere, z liti p nām ac rōnē litis ꝯueniat disgregare. qō non videt, pp qō si sufficiēter de his tradere cupiebat, oportebat eū vel pcedere p definitionez vel supponere, z hoc est accipe hęc, vt p se nota. Aut ostēdere, z B vel efficaciter. vz. p demōstrationē, aut aliquātulū leuiter. hoc est dialectice. C Aduertēdū q in doctrinis trib' modis pcedimus tradēdo de q̄stis, aut definiēdo, z hoc via diuisiōis z cōpositionis pcedendo, vt 2° dicit posteriox. aut supponēdo, z hoc est ponere pn' vel p se nota, vel demōstrata ab alijs artib' supiorib'. p̃ posteriox, vel syllogizādo, qō duplr fit, aut demōstratiue, aut dialectice, z cū nullo istox modox pcesserit Empedocles, ideo errauit in mō tradendi de motu. — E — Nō pcessu in doctris. — F

Recognes C Repbēdit nūc Empe. de motu (z ingt) Ampli' autem de motu dicit simplr q amicitia mouet ad cōgregationē, lis xo ad disgregationē, mō hoc videt diminute dictū, qm nō sufficit dicere q amicitia z lis mouēt, si non hoc sit amicitię eē. s. q motu tali moueat, liti autez tali, z cū hęc nō sint eē illox, ideo ingt, q oportebat eum aut definire q̄dā prius de motu, aut supponere q̄daz prius de motu, qbus suppositis, oportebat (vt ingt Philoponus) aut ex illis suppōnibus z definitionib' simplr demonstrare, ac certe, aut molliter aliqualr saltē rōnibus dialecticis. vñ dicit Philoponus, q eius g vult tradere aliquā doctrinam, huius sunt opa pn' supponere, veluti q triangulox tres sint spēs, z q a pūcto ad pūctum sit rectā ducere. Termini xo definiuntur, vt quid sit punctus, qd circulus in geometria, q̄ xo post pn' ōmrant.

G Tex. anti. com. 59. C Amplius aūt qm vident z vi z pter nām moueri corpora, z fm nāz. Vbi gratia. ignis superius qdez nō vi, inferius autē vi, vi autē ei qō fm nām ꝯriuz est. Est autez vi moueri, est igit, z fm nām moueri. Hoc igit amicitia mouet: an nō. cōtrariū eni est terraz superius, z segregationi assimilat. z magis lis, causa est eius qui fm nām motus q3 amicitia. Quapp z vliter pręter nām amicitia erit magis. Simpliciter autez si amicitia aut lis mouet, eorum corporum nullus motus est, neq3 mora. Sed inconueniens est.

Dilucidatio c. eiusdē. C Amplius aūt qm vident corpora z violētia, z pręter nām, z fm nām moueri (veluti ignis sursuz qdem nō violētia. deorsum xo violētia, cui violētię ꝯrium est id qō est fm nām, z sic est aligd moueri violētia, z aligd etiā est moueri fm nāz.) Scdm hunc itaq3 amicitia mouet: an nō. nā terrę sursum ferri ꝯriū est. Iteq3 segregationi assimilat, iō magis lis causa erit motus naturalis, q3 amicitia, atq3 z oino amicitia motus pternaturalis magis causa erit. Simplr tñ nisi amicitia vel lis moueat, talium corpox neq3 motus, neq3 qes erunt, qō quidē est incōueniens. — H

Cōm. 59. C Reprehendit 2° Empedoclē, ga voluit motū esse du

I plicem, nãleʒ ⁊ violẽtum, ⁊ amicitia sit causa mot⁹ nãlis, lis vo cã ꝑternãlis. Cõtra obÿcit ꝙ magis lis est cã motus nãlis q̃ amicitia. ꝓponit aũt hoc in for⁹ qõnis, ⁊ fac vnũ antecedẽs, cui apponit qõneʒ loco ↄñtis, añs est ꝙ corpoꝝ hęc mouenť violẽter, illa nãliter, vt per exẽpla approbat, ex hoc infert qõneʒ, vtrũ amicitia sit cã mot⁹ nãlis corpoꝝ, an lis (inqt) Amplius aũt qñ videnť corpora ⁊ violẽtia. ⁊ ꝑter nãm, ⁊ ſm nãm moueri. exemplificat de motu violẽto ⁊ nãli, ⁊ ꝑtermittit mot⁹ ꝑternãlis exemplũ, ⁊ lege suspẽsiue vsq; ibi ſm hunc, ⁊ sermo pʒ.

Aduerte ꝙ oĩs motus q nõ est ſm nãm vocať pręternãlis, vt motus ignis in ꝓpria sphęra, q est ad motuʒ cęli. motus vo cui⁹ pñm est intra, est nãlis, cui⁹ vo pñm ex, passo nõ ↄferẽte vim, est ↄ nãm. His acceptis petit quęstionẽ ꝑ modũ ↄñtis. ↄ. Scðm hunc itaqʒ amicitia mo
K uet. hoc est vtrũ moueat ſm hãc nãm, ⁊ per nãm? Rñdet ꝙ nõ. p̊ q̈a terrã sursuʒ moueri est violẽter, mõ si cõgregare est mot⁹ nãlis, terra nãliter cõgregareť sursuʒ. 2⁹, q̈a motus nãlis assimilať disgregationi, qñ in disgregatione elñta mouenť ad sua loca. Ideo ↄcludit duo. p̊, ꝙ lis videť cã magis mot⁹ nãlis, q̈a cã est segregatiõis, q̃ est vel motus nãlis, vel ei silis. 2⁹, ꝙ amicitia magis est causa motus ꝑternãlis, siue violẽti, q̈a cõgregat ↄria in vno, qõ fieri nõ põt, nisi vel vi vel ꝑter nãm. Addit tñ ꝙ siue sic, siue sic apud Empedoclem nisi lis ⁊ amicitia sint, neqʒ motus, neqʒ quies erũt, qõ reputat impossibile. Ecce igiť quo mõ de causa motus non bene tradit, sʒ contraposite loquitur. pro quãto litem motus ꝑternaturalis causam posuit, ⁊ amicitiam motus naturalis, cum magis sit econtra, vt declaratum est.

Recognes — Quia Empe. laudauit amicitiã, qñ est causa mot⁹ ſm
L nãm, litem vo vituperauit, qñ est causa motus violenti, ideo Ari^les ostẽdit ↄ litem eẽ cãm motus nãlis. Amicitiam vo violẽti, ꝓcedit aũt Ari^les hoc pacto, q̈a p̊ distinguit motus, in violẽtũ, ⁊ nãlem, ↄcludẽs, ꝙ q̈a violent⁹ est, ⁊ nãlis motus sit. Deinde ostẽdit intẽtũ, de p̊ma parte dicit. Amplius autẽ, qñ videnť ⁊ vi, ⁊ ꝑter nãm moueri corpora. s. elñta ⁊ ſm nãʒ. Philoponus ꝑ elñta moueri vi ⁊ ꝑter nãm idẽ itelligit, quasi alteꝝ alteri⁹ sit expositiuũ. In cõmẽtarÿs vo aliter itelleximus. exponit aũt diuisionẽ (⁊ inqt) vbi grã. ignis sursum qdeʒ non vi sed natura ferť. deorsum vo vi. Addit quo mõ se habẽt hi motus. ⁊ dicit. Ui aũt motus, ei motui qui est ſm nãʒ ↄrius est, est autẽ vi moueri. igiť erit moueri ſm nãm, si eni violẽtuʒ est, nãle opʒ esse, violentuʒ eni nãle supponit. His expositis, q̃rit, hoc igiť. s. motu nãli amicitia mouet? Empe. dicebat ꝙ sic, cuius carmẽ refert Philopo
M nus. Ari^les autẽ rñdet ꝙ non (⁊ inqt) an non. p̊mo (vt inquit) qñ terrã moueri sursum est ↄriuʒ siue cõtra nãm terrę, mõ amicitia mouet elñta ad cęli cõstitutionẽ sursum. ḡ potius est causa motus violẽti. 2⁹, qñ nãlis motus est silis segregationi, qua elñta a miscella soluta ad ꝓpria loca ferunť, cõcludit ⁊ hoc est ḡ lis magis cã est eius, qui ſm nãm mot⁹ q̃ amicitia, ⁊ sic amicitia est vľr causa motus ꝑter nãm magis q̃ lis. Aduersiõe dignũ per amicitiã elñta a ꝓpriÿs locis moueri ad misturaʒ, ⁊ sic quo a locis feruntur, violẽter moueri videnť, quare amicitia potius violẽti mot⁹ causa est. Per litẽ elementa mouenť a mistura ad ꝓpria loca, ⁊ sic quo in ꝓp̊a loca ferunť nãli motu mouenť. q̃re lis nãlis motus cã est. Ultimo Ari^les refellit qõ vis dicatur, qñ siue elñta moueanť a lite, siue ab amicitia, elñta non mouebunť nisi a motore extrinseco, ⁊ sic non nãliter moueri vel qescere videbunť (inqt) Simplr aũt si amicitia aut lis elementa mouet, sic ꝙ a suis ꝓpriÿs naturis ad ꝓpria loca non feranť, coꝝ corpoꝝ quę elñta dicunť nullus mot⁹ est na
N turalis, neqʒ mora, siue qes nãlis, qõ ẽ absurdũ, ⁊ cõtra sensum. Quare oĩno Empe. errauit hęc Aristoteles.

Amplius aũt ⁊ videntur mota. Segregauit eni lis. ductus est aũt supius ęther, non a lite, sed quãdoqʒ qdẽ inqt vt a fortuna. Sic eniʒ fuit currẽs, tũc frequenter autem aliter. Quãdoqʒ aũt (inqt) natũ eẽ ignẽ supi⁹ ferri. Aether autẽ (inqt) igrediebať terrę ꝓfundas radices. Simul aũt ⁊ mũdum silr habere (inqt) in lite nunc, ⁊ prius in amicitia. Quid igiť est id qõ mouet primũ, ⁊ cã motus? nõ eni amicitia ⁊ lis, sʒ cuiusdaʒ mot⁹ hę causę sunt. si aũt est, illud principium est. — Tex. com. 60.

O Iteꝝ aũt ⁊ hęc quideʒ moueri videnť (q̈a lis disgregat) ęther vo duci sursuʒ, nõ a lite, sed interdũ qdẽ inquit, veluti a fortuna. Nã ita tũc deus ↄstituit, pluries tñ aliter. Interduʒ vo inqt. ignẽ ipsum aptitudine sua sursum ferri. Nũc ⁊ telluris (inqt) ęther penetrabat ad imuʒ, simul aũt ⁊ mũdum pariter se habere ait. in lite nũc, ⁊ prius in amicitia. qd igiť est primuʒ mouẽs. ⁊ causa mot⁹, nõ eni iam amicitia ⁊ lis, sed cuiusdaʒ mot⁹ illę causę sunt. Si aũt est, illud principiũ est. — Dilucida: te. c. eiusdẽ.

P Nũc q̃ varie de motuũ cã locutus sit enumerat, ⁊ p̊ sumit ꝙ hęc elñta mouenť sic ad sua loca, q̈a lis disgregat. Aliqñ dicit ꝙ ęther sursuʒ ducitur, nõ a lite, sed a casu ⁊ fortuna, q̈a deus ita tũc cõstituit, lʒ pluries aliter motus sit, vbũ theon, aliq trãstulerũt currẽs, ego trãstuli theon ꝓ deo, q̈a sic ẽt sonat apud Empedoclis carmina. Iteꝝ interdũ ait, ignẽ moueri aptitudie sua sursuʒ. Cõtra a casu ait ipm penetrare ad imũ, ⁊ radices terrę ꝓfundat, deficit quoqʒ, q̈a ponit mũdũ nũc in lite esse, nũc in amicitia, ⁊ nullã affert cãm hui⁹ mutatiõis, nõ eniʒ põt esse lis ipsa vel amicitia, quoniam hę sunt causę motus particularis, modo simpliciter totius entis, sic igitur deficit, q̈a varie loquitur de causa motus, secundo. quia motus totius causam primam non tradere potest. — Com. 60.

Recognes — Scðm Philoponũ Ari^les duo facit, q̈a p̊mo ostẽdit, ꝙ quę Empe. dicit de motu nõ ↄstanter dicunť, ⁊ hoc per pulchre pʒ in cõmẽtarÿs. 2⁹ ostẽdit, ꝙ ea, q̃ de mũdo dicit, ducũt ad vnũ pñm qõ est aliud a lite, ⁊ amicitia, nam asserit mũdũ nũc se hře in lite, nũc in amicitia, ⁊ esse silr
Q se hñs. Querit ḡ. qd est illud qõ mouit ipm mũdũ similiter se hñtẽ, ⁊ qd est cã mot⁹ eius. s. ꝙ ipse silr se hñs fuerit prius in lite, nũc vo in amicitia. Nõ eni causa huius variatiõis eẽ põt amicitia vel lis, qñ lis ⁊ amicitia cãę sunt cuiusdã mot⁹. s. ei⁹ qõ est elñta separi, atq; cõgregari, nõ aũt sũt cã motus simplr, quo mũdus idem manẽs sit nũc in lite, ⁊ prius in amicitia, ideo ↄcludit, si autẽ cã huius mot⁹ mũdi. s. quo sit nũc in lite, ⁊ prius in amicitia est, cũ nõ sit, neq; lis, neq; amicitia, illõ pñcipiũ est, ⁊ primus mot⁹ circularis, ⁊ ꝑpetuus, ⁊ sic ꝑter mũdum erit motus cęli ꝑpetuus, qõ Empe. negaret, hoc pacto Alexãder, ⁊ Philopon⁹ exposuerũt vba hęc. Quęrit Alexander qũo Empe. eodẽ mõ mundus se habere dicat, ⁊ nũc ⁊ prius. Rñdet ꝙ dicit ipm eẽ eũdem subro, sed alterũ atq; alterum ratione, quoniã cõgregatiõe, ⁊ disgregatione aliud

A ferre alius est atq3 alius, non enim congregatione vel segregatione mundus in substãtia variatur.

Tex. anti. cõmē.61. ℂ Incõueniens aũt est, ꝛ si aia ex elementis, aut vnũ aliqd eoꝝ. alterationes eni aię, quo mõ erũt. Ubi grã. musicũ esse/ ꝛ rursus sine musica/ aut memoria/ aut obliuio. Palaꝫ siquidē est ꝙ si ignis aia sit, passiões inerũt ei q̃cũq3 igni ẜm ꝙ ignis. Si aũt mistũ corporales. haꝝ aũt nulla, corporalis est. Sed de his, alterius opus est contẽplationis.

Dilucida: te.c.eiusdē. ℂ Incõueniēs autē erit etiã aiam ex elemẽtis esse. aut vnũ qđdã ipsoꝝ. Naꝫ quo mõ erũt aię alteratiões, veluti eē musicũ, ꝛ rursus immusicũ. aut memoria ꝛ obliuio.

B Manifestũ est eni ꝙ si aia qdē ignis sit, affect⁹ inerũt ipsi quicũq3 igni insunt. q̃tenus ignis est. Si vo mistũ corporei erũt, s3 hoꝝ nullus est corporeus. veꝝ de his opus ē alteri⁹ ꝯsiderationis.

Cõmē.61. ℂ Qđ nõ potuit saluare aię affectiões, siue passiões, siue opera. q̃ grece pathea dicunẽ, nũc ostẽdit, ꝛ arguit. si elemẽta sunt reꝝ p̃n⁹, tũc aia eēt ex elñtis, vel eēt vnũ3 elñtoꝝ, vtpote ignis vel aq̃ vel aliqd tale, destruit ꝯñs, qa si aia esset elñtũ, tũc oēs opatiões aię eēnt elmtarię, vt si sit ignis, oēs erũt ignee, si aqua, oēs erũt aquee, si ex elemẽtis, tũc eius operationes essent corporee, mõ videmus nullas aię opationes eē corporeas, ꝛ organicas, vt in libro de aia patuit, q̃re nõ põt eē nec elñtũ, nec ex elñtis,

C ꝛ sic illa nõ sunt p̃ncipia oium reꝝ. ℂ Aiaduerte ꝙ hęc ratio cõtra Empedoclem, duplr põt habere viꝫ, vel qa per eius positionẽ de p̃ncipijs nõ põt saluare aię passiones, ꝛ hoc mõ exponere vĩ Auerro. vel qa per eius positionē de principijs nõ potest saluare oē ꝓductũ eē ex illis, qa aia qđdã productũ est, ꝛ non est ex illis, sed a deo sublimi, vt in libro de intellectu scripsimus, ꝛ huic fauet cauda textus, ꝛ forte ꝙ his ambobus destruit positionē eius, vt expositori ꝛ Auerroi placere videtur.

Recognes ℂ Scdm Philoponũ Ari^{cis} ẜm vnã expõneꝫ reprobat opinionē Empe. quãtũ ad illud, qđ dixit de aia. dixit n. ꝙ oia fiũt ex q̃tuor elñtis, ēt aia. Cõtra obijcit (vt Philoponus inqt) nã si aia est ex elñtis, eadē passiones habebit, quas hñt elñta, at hoc est ꝫ sensuꝫ. qa videmus aiaꝫ nullam corporeã passionē hře, musicũ eniꝫ ꝛ imusicum memoria ꝛ obliuio, artes atq3 scię, nulli elñtoꝝ accidũt, nõ enim sunt corporee passiones, neq3 sensibiles. ℂ P. Uidemus ꝙ elñtoꝝ passiões nõ sũt aię, vt raritas, densitudo, caliditas, ꝛ cetere id genus elñtoꝝ passiões sũt, ꝛ

D non aię. Aliter exponit Philoponus rõneꝫ, ẜm Empe. elemẽta intrãsmutabilia sunt, aia vo trãsmutaẽ ẜm scientiam ꝛ ignorãtiã, virtutē ac viciũ. g̃ aia nec est elñtuꝫ, nec ex elñtis. Hęc ex Philopono, verũ quę Ari^{cis} dicit, in cõmẽtarijs meli⁹ exponunẽ. ℂ Aiaduerte ꝙ hic colligiẽ ꝙ intellectiua aia sit oino imãlis, qm si erit materialis, eius opatiões p̃me ꝛ ꝓprię erunt mãles, sic enim Ari^{cis} argumẽtaẽ. d. Si aia erit mistũ, operatiões erunt corporales. g̃ a pari si aia erit mãlis, eius ꝓpę opatiões erũt mãles, quare cũ nõ sint ꝓprię eius opatiões materiales. ipsa erit imaterialis, ꝛ ita incorruptibilis.

Tex. anti. cõm. 62. ℂ De elñtis autē ex qbus corpora constituta sunt quibuscũq3 quidē videtur eē aliqd cõe aut trãsmutari in seinuicē, necesse est si alteꝝ hoꝝ ꝛ alteꝝ ꝯtingere. Quicũq3 aũt non faciunt ex inuicem generationem neq3 vt ex vnoquoq3, nisi sicuti ex pariete lateres, incõueniens. quomodo eni ex illis erunt, carnes ꝛ ossa ꝛ aliorum quodcunq3.

E

Dilucida: te.c.eiusdē. ℂ De elñtis vo, ex qbus corpora ꝯstãt, quibuscunq3 quidē videẽ subesse aliqđ cõe, vel ea mutuo trãsmutari, necesse est si alteꝝ hoꝝ fit, ꝛ alteꝝ euenire, quicũq3 autem eoꝝ non reciprocam faciunt generationē, neq3 velut ex vnoquoq3, nisi vt ex pariete lapides, incõueniens aiũt, quomodo nãq3 ex illis carnes erunt, ꝛ ossa, ꝛ cetera id genus.

Cõm. 62. ℂ Tractaturus Arist. de elñtis ẜm veritatē, p̊ submemīnit duaꝝ positionũ de his, ꝛ qd hñt dicere ꝯñter. 2° loco

F mouet qõnē ẜm veritatē. ℂ Ad huius euidẽtiaꝫ est animaduertẽdũ ꝙ due de elñtoꝝ gñatiõe extitere positiones, p̃ma ꝙ sunt mutuo gñabilia, ꝛ ꝙ qđlibet fit ex q̊libet, ꝛ tũc hęc hꝫ ꝯcedere ꝙ oibus cõis subsit mã, ꝛ ꝙ si se sequuntur, subest eis materia, igitur reciproce trãsmutari possunt, ꝛ econtra reciproce transmutari possunt. igiẽ subest cõis mã. 2° fuit positio Empedoclis, q voluit elñta nõ trãsmutabilia eē, ꝛ tũc hñt dicere misturam eē veluti parietē ex lapidib⁹, ꝛ elemẽta gñari ex misto veluti ex pariete lapides, ꝛ tunc nõ pñt assignare cãm cur partes similares ex elñtis cõstẽt. hoc est vt ita loquar p̃ambulũ ad inq̃sitionē veritatis, quã de elñtis ꝛ gñatiõe mistoruꝫ ex eis dicturus est (inqt) De elñtis vo subaudi ita p̃accipiendũ. ꝙ qbuscũq3 qdē videẽ subesse aliquod cõe, vel qbuscũq3 videẽ ea mutuo trãsmutari, necesse est si alteꝝ hoꝝ fit, ꝛ alteꝝ euenire, qa si cõe subest eis, transmutabilia sunt, ꝛ econtra si transmutabilia, cõe suberit.

G Hęc est prima positio de elñtis. deinde narrat scđam. d. Quicũq3 aũt eorum non reciprocaꝫ faciunt generatiõeꝫ neq3 velut ex vnoquoq3, hoc est neq3 aiũt quodlibꝫ effici ex quolibet, nisi vt ex pariete lapides, inconueniens dicere coguntur, ꝛ quę subscribit. patent.

Recognes ℂ Mihi videẽ, ꝙ Ari^{cis} cõparat positionē eius ad illaꝫ Empe. ꝛ dicit. De elñtis aũt ex qbus. s. mista corpora cõstituta sunt, ita subaudi dicẽdũ est, ꝙ qbuscũq3 qdeꝫ vĩ oibus elñtis esse aliqd cõe, vt est mã, aut trãsmutari in seiuicē, necē ē si alteꝝ hoꝝ dicaẽ, ꝛ alteꝝ ꝯtigē. si. n. ꝯcertũẽ, est elñt cõis mã. g̃ sibiinuicē trãsmutãẽ. ꝛ eꝯrio sibiinuicē trãsmutãẽ. g̃ ē eis cõis mã, si d elñt Ari^{cis}. Quę vo Empe. dicere cogiẽ, subscribit (ꝛ inqt) Quicũq3 aũt non faciũt ex inuicē gñationē, vt Empe. qui elñta ipsa inuiceꝫ intrãsmutabilia dicit, ꝛ etiam vt ex vno itrãsmutabilia. Hic eniꝫ elñta ponit duplr intrãsmutabilia, qa nõ transmutanẽ ex vna cõi mã vel ex vno oia, neq3 inuicem, s3

H solũ trãsmutationē elñtoꝝ asserit, vt ex pariete. s. disgregatione, hic dicit incõueniēs. Exponit aũt absurdũ (ꝛ inquit) quo mõ eni ex illis elñtis erũt carnes, ꝛ ossa, ꝛ aliorum qđcunq3. Hęc eni esse nõ possunt ex elñtis, cũ hęc non sola elñtoꝝ aggregatiõe fiant, sed vera gñatione in suba, sic igiẽ ꝙ elñta intrãsmutabilia oino dicũt, nõ pñt verã mistoꝝ gñationē saluare. possunt ēt legi hęc verba ẜm Philoponum sic, qcunq3 aũt nõ faciũt ex inuicē generationeꝫ sic vt ex vnoquoq3 vnũqđq3 fiat, sed excernanẽ ipsa inexistentia actu, vt ex pariete lateres, hi (inquit) non possunt ex ipsis carnem, ꝛ os facere, vt postea deducet. Hoc pacto legit Philopon⁹, ꝛ mihi placet.

I Text[us] anti. com̃.63. ¶ Habꝫ aũt qḋ dicit̃ q̃stionē ⁊ ex alterutris generantibus, quomõ generatur ex eis aliud aliquid p̃ter hęc. dico autẽ. Vbi gratia. Si ex igne est aqua, ⁊ ex hac generat̃ ignis. est eni aliquid cõe subiectuꝫ. sed vtiqꝫ ⁊ caro ex eis gñat̃, ⁊ medulla. hęc aũt, quo mõ gñantur?

Dilucida: te. c. eiuſdẽ. ¶ Vex qḋ dcm̃ est, q̃stionẽ hꝫ, data ⁊ ipsorũ reciproca gñatione, quomõ ex ipsis generet̃ alterũ quoddam p̃ter ipsa. Dico aũt vt si ex igne aqua fit, ex hacqꝫ ignis fiat (qa eis com mune subijcit̃) dato q̃ ex eis caro ⁊ medulla fiãt, quonã modo hęc generantur?

Com̃.63. ¶ Cõstituto p̃ambulo, quęrit de modo quo generant̃ mista ex elñtis, ⁊ etiã an generet̃ mistũ ex elñtis, ⁊ sic q̃stio videt̃ duplex. Petit p̃ si ex elñtis possit fieri mistuꝫ ali-
K qḋ (⁊ ingt) Verũ qḋ dcm̃ est qõnē hꝫ. Vbi cã. supposita ipsoꝝ elñtoꝝ reciproca gñatione ꝑm veritatē, quo modo fiue an ex his generet̃ alterũ qḋdaꝫ p̃ter ipsa vtpote mistũ, verbũ illḋ data ⁊ ipsoꝝ reciproca gñatiõe, sic trãstuli, vt eẽt clarius. qa aliter vix itelligibile est. aut iuxta gręcũ, vex qḋ dcm̃ est. q. hꝫ, quo mõ ex his quę reciproce gñantur alterũ qḋdam p̃ter ipsa generet̃. ⁊ totũ stare põt. exponit qõnis sensuꝫ ⁊ addit nouã qõnẽ. d. Dico autē vt si ex igne aqua fit, ex hacqꝫ ignis fiat, qa eis subijcitur cõe, dato q̃ ex eis caro ⁊ medulla fiãt, h̃ est soluta p̃ma qõne, quonã modo hęc generentur, ⁊ sic duplex est q̃stio. vtrũ. vꝫ. ex elementis possit aliqḋ p̃ter elemẽta generari. 2° dato q̃ sic, quo mõ illud generetur.

Recog̃nes ¶ Mouet qõnē ad eos, qui elemẽta ex alterutris generant, vt sũt peripatetici, ⁊ hoc ꝓponit, hꝫ autē hoc qḋ a peripateticis dĩ de elñtis, qõnē, qõnem dico ad eos, q̃
L ex alterutris elñta gñant, ⁊ qḋ ꝑm Philoponũ est, quõ ex elñtis gñat̃ mistũ. videt̃ eni p̃a facie q̃ non possit generari, qm̃ cũ elñtũ fiat ex altero, nõ videt̃, vt ex eo possit fieri tertium, cum elemẽtũ non fiat, nisi ex elemẽto, ⁊ ex elemento nõ nisi elemẽtuꝫ fieri videat̃, ⁊ sic nihil p̃ter elemẽtuꝫ ex eis fieri videt̃ (vt Philopon[us] exponit.)

Tex. anti. com̃.64. ¶ Illis eteni qui dicunt vt Empedocles, qs erit modus? necesse enim est compositionẽ eẽ, sicut ex lapidibus ⁊ lateribus paries est. misturaqꝫ hęc, ex saluatis vtiqꝫ elñtis erit, ꝑm parua autem adinuicem cõpositis. Sic itaqꝫ caro, ⁊ aliorum vnũquodqꝫ.

Dilucida: te. c. eiuſdẽ. ¶ Illis nãqꝫ, qui vt Empedocles sentiũt, qs modus cõuenit, necesse est eni cõpõne illud esse, veluti ex lateribus, ⁊ lapidib[us] paries fit,
M ⁊ tũc mistuꝫ illud ex elñtis erit, saluatis quidem, ꝑm parua tamen inuicem confractis, ⁊ sic iam caro ⁊ aliorum vnumquodqꝫ fiet.

Com̃.64. ¶ Obycit nũc his qui Empedoclẽ sequunt̃. sic q̃ vł nullus modus dari põt, quo mista ex elemẽtis sint, vel modus ille erit cõpositio, quo modo ex cõpositione lapidũ ipse paries fit. Sꝫ hoc stare nõ potest, qa tunc elementa remanerent actu in misto, solum quãtum ad hoc variata. q̃ essent cõfracta per minima. ⁊ tunc sequit̃ inconueniens datum primo huius q̃ aliqua essent mista ad oculos hebetes, q̃ nõ essent ad oculos lyncis.

Recog̃nes ¶ Primo g̃ ponit absurduꝫ cõtra rõnẽ Empe. decide ponit obiectiones ꝯ eos qui dicũt elñta trãsmutabilia. Argumentat̃ ergo ꝯ Empe. opinionẽ, q̃ dicebat elñta eẽ itrãsmutabilia, hoc pacto, si elñta sint itrãsmutabilia, tũc mista fient ex elñtis ꝑm cõpositionẽ, sicut ex lapidib[us] ⁊ lateribus paries est. Ultra mistura est compõne veluti paries ex lapidib[us] ⁊ laterib[us]. g̃ mistura erit ex elñtis saluatis, refractis tñ ad minima, mistura est ex elñtis saluatis, refractis tamẽ ad minima. g̃ caro, ⁊ alioꝝ vnũqḋqꝫ fiet ex elñtis saluatis, refractis tñ ad minima. g̃ a p̃o ad vltimũ, si elñta sunt intrãsmutabilia, caro, ⁊ os, ⁊ id genus erit ex elñtis saluatis, refractis tamen ad minima. N

Tex. anti. cõme. 66. ¶ Cõtingit itaqꝫ nõ ex quacũqꝫ parte carnis generari ignẽ ⁊ aquã, quẽadmoduꝫ ex cera
O gñabitur vtiqꝫ, ex hac qdẽ parte sphęra, pyramis aũt ex alia aliqua, sed cõtingebat ex alterutro alterutrũ gñari. ita hoc iã gñat̃ ex carne, ex quolibet ambo. Eis autẽ q̃ illo mõ dicũt, nõ contingũt, sed vt ex pariete lapis ⁊ lateres, alterutrũ ex alio loco ⁊ parte.

Dilucida: te. c. eiuſdẽ. ¶ Pręterea ꝯtingeret nõ ex q̃cũqꝫ p̃te carnis ignem vel aquã fieri. quemadmodũ ex cera fit vtiqꝫ, ex parte qdẽ hac, sphęra. ex q̃dã vero alia, pyramis fieret. Sꝫ ꝯtingebat ex alterutro alterutrũ fieri, mõ qdeꝫ igit̃ hoc illud ex
P carne fit, vt ex quacũqꝫ parte ambo, at his q̃ illo mõ aiũt, non ꝯtingit, s̃ vt ex pariete lapides ⁊ latera vtrinqꝫ ex loco alio atqꝫ p̃te.

Cõm e. 66. ¶ Scdõ arguit hypothetice a destructiõe ꝯñtis sic. si mistus eẽt per cõpositionẽ, tũc nõ ex q̃cũqꝫ p̃te carnis elemẽta fierent. deducit̃ ꝯñria per duo exẽpla. p̃m de cera, in cuius vna p̃te sphęra fit, in altera pyramis figura, vbi ꝯstat ex vna parte fieri sphęrã, ex alia pyramideꝫ, ⁊ hoc qa illę figurę sunt ibi saluatę. 2m exemplũ est de pariete, in quo lapides sunt cõmisti cõpositione, vbi patet lapides non generari indifferenter ex quacunqꝫ parte parietis, destruit consequens. d. Sꝫ ꝯtingebat ex alterutro quo vis alterutrum fieri, quo modo elementa fiũt ex q̃cunqꝫ carnis data parte. modo tenentibus misturaꝫ esse per cõpositionem hoc accidit. quę dicit, patent.

Recog̃nes ¶ Destruit vltimũ ꝯñs, ⁊ ostendit, q̃ ex elñtis saluatis, refractis tñ ad minima nõ fit mistuꝫ. s. caro vel os, qm̃ tũc non ex quacũqꝫ p̃te carnis ꝯtingeret gñari ignẽ, ⁊ aquã,
Q ⁊ qḋlibet elñtuꝫ. ꝓbat Philoponus ꝯñtiã, qm̃ ita fit mistum ex elñtis saluatis, refractis tñ, vt dom[us] ex lapidib[us] ⁊ laterib[us] saluatis, refractis tñ, sed lapis non fit ex quauis p̃te domus, vt pꝫ. g̃ nec qḋlibet elñtuꝫ fiet ex q̃libet parte carnis. At hoc eẽ falsuꝫ ostẽdit (cũ ingt) nã subaudi quẽadmodũ ex cera gñabit̃ vtiqꝫ ex hac qdeꝫ parte sphęra, siue pila, vel corpus sphęricũ, pyramis autẽ ex quadã alia parte siue corpus pyramidale, ꝯtigebat aũt anteq̃ ex illa p̃te fieret sphęra, fieri pyramidẽ, ⁊ anteq̃ ex altera fieret pyramis, fieri sphęrã, sicqꝫ ex alterutra parte indifferẽter gñari alterutrũ. s. sphęrã vel pyramidẽ, ita quoqꝫ hoc. s. elñtuꝫ gñatur ex carne. ⁊ subaudi ex quolibet, hoc est ex quauis p̃te indifferẽter ꝯtingit fieri ambo, hoc est oia. At eis, qui illo mõ (vt Empe.) dicunt, nõ ꝯtingũt. s. oia elñta fieri ex qualibet p̃te carnis idifferenter, sed cõtingit ita ex carne fieri elñta, vt ex pariete lapis, ⁊ lateres, alterutrũ. vꝫ. ex alio loco, ⁊ parte. s. lapis ex ea parte, vbi lapis erat, ⁊ lateres ex ea parte, vbi lateres erãt. Aduerte q̃ Ari[stote]les in hac rõne supponit, ex q̃

A nis minima carnis parte fieri q̄ttuor elnta, qđ Philoponus pbat, qm̄ posse est eādē carūculā, cuȝ combusta fuerit, ignē, vel aerē fieri cū putruerit, terrā effici, cū v̄o humida suba dñata fuerit, possibile est dissolui in aquaȝ. g̊ ex quauis parte carnis oia elnta fieri possunt. At si mistio fieret ex elntis saluatis, refractis tñ ad minima, tūc nō eēt possibile ex qualibet parte carnis fieri oia elnta, qm̄ (vt Philoponus deducit) aliqd eēt in ipsa carne, qđ tm̄ est ignis, ⁊ aliqd qđ soluȝ est aqua, ⁊ sic ex ea pte vbi eēt solū ignis, nō nisi ignis fieri posset, ⁊ ex ea, vbi soluȝ est aq̄, solū aqua, quę sunt contra sensum. Hęc est dubitatio contra Empedoclem, ⁊ eius sequaces.

Text⁹ anti. cōmē. 66. ¶ Similr autē ⁊ facientibus vnā eoꝝ mãȝ/habet aliquā quęstionem, quomō erit aliqd ex ambob⁹. Vbi gr̄a. ex calido ⁊ frigido, aut ex B igni ⁊ aq̄. si eni est caro ex ambob⁹/⁊ neutrū eoꝝ, neqȝ rursus cōpositio saluatoꝝ, qd relinquit̄ nisi mãȝ eē qđ ex illis est: alteri⁹ eniȝ corruptio, aut alteꝝ facit/aut materiam.

Dilucida: te. c. eiusdē. ¶ Silr aūt ⁊ his qui vnā eoꝝ mãm faciunt, q̄dam emergit dubitatio, an aliqd ex vtrisqȝ erit, frigido. vȝ. ⁊ calido, aut igne ⁊ terra. Nā si caro ex vtrisqȝ sit, sitqȝ minime illoꝝ aliqđ, neqȝ rursus sit seruatoꝝ cōpositio, qd restat p̄ter mãm, qđ ex illis sit: nā altero corrupto vel alterum sit, aut materia restat.

Com. 66. ¶ Mouit q̄ōnes simplr, nunc 3° mouet q̄ōneȝ ad homi- C neȝ, hoc est ad semet (⁊ inqt) Silr aūt ⁊ his q vnā eoꝝ mãm faciūt, vt peripatetici, q̄daȝ emergit dubitatio, an vȝ. aliquid ex vtrisqȝ erit, frigido. vȝ. ⁊ calido, aut igne ⁊ terra, verbū emergit nō est in gręco, sed gręce est hechei hoc est hȝ, qđ cū apud nos minime ꝯsonet, emergit loco verbi hȝ, trāstuli. deīde facit argu^m dubitationis (⁊ inqt) Nā si caro ex vtrisqȝ sit, veluti mediū qddā, sitqȝ minime illoꝝ aliqđ seorsuȝ, qa aliter non eēt mistū, neqȝ rursus sit cōpositio/hoc est cōbinatus amboꝝ, qd restat p̄ter mãm, qđ possit dici eē ex illis, nā altero corrupto, vl' alteꝝ fit, aut mã sola restat. gręce verba ista non sic hn̄tur, sed sic. nā alterius corruptio aut alterū facit, aut ma-

Nota p̄. teriā, sed vt trāstuli, clari⁹ est. ¶ Aiaduerte q̄ ad distūctiuā sufficit vnā partē eē veraȝ. mō hęc ppō est vera, p prima pte, qa corruptio vnius est gn̄atio alterius, p 2° Nota 2° v̄o est falsa, qa nūq̄ ex corruptione alicuius, restat sola mã, qa nūq̄ mã pōt stare sola sine for^a. ¶ Aiaduerte 2° D q̄ arg^m Arist. est pulchrū ⁊ difficile, ⁊ vis eius est, quādo elnta veniūt vel sunt in misto, aut remanēt, aut corrumpunt̄, si remanēt seruata, tūc mistura eēt cōpositio tm̄, si corrūpunt̄, cū corruptio vnius sit gn̄atio alterius, generabit̄ alteꝝ elntuȝ ex illis corruptis, vel mistū, ⁊ sic mistio erit gn̄atio ⁊ corruptio, ⁊ non mistura.

Recogn̄es ¶ Dubitat Ari^{les} nūc ꝯ se, ⁊ argumētat̄ sic ṡm Philoponuȝ, si caro ex vtrisqȝ est ꝯtrys elntis, ⁊ caro neutrū eoꝝ, ex qbus est, nec est cōpositio eoꝝ saluatoꝝ ex qbus est, caro nihil est, nisi mã, qm̄ corrupto ꝯtrio, aut ꝯtrium fiet, aut mã, quare si vtraqȝ nō saluant̄, neqȝ alteꝝ, materia erit. In qb⁹ patet quęstionem hanc eē, quo mō elementa manent in naturali misto, quā quęstionem mouerunt Auer. ⁊ Auicēna in suis libris.

Tex. anti. cōmē. 67. ¶ Quapp qm̄ est ⁊ magis ⁊ minus calidū ⁊ frigidū, quandoqdē simplr est alteꝝ actu/ E potētia alteꝝ erit. quādo aūt nō oino, sed vt quidē calidū frigidū, vt aūt frigidū calidum (qa quę miscent̄, corrūpunt excellētias adinicē) tūc neqȝ mã erit, neq̄ illoꝝ cōtrarioꝝ alterutrū actu simpliciter, sed medium.

Dilucida: te. c. eiusdē. ¶ Et qa calidū ⁊ frigiduȝ ⁊ ṡm magis ⁊ ṡm minus sunt, ppea qn̄ simplr qdeȝ alteꝝ actu est, alteꝝ erit potētia. Qn̄ aūt nō simpliciter actu, ſȝ vel vt calidū frigidū, vel vt frigidum calidū (cū quę miscent̄ excellētias corrūpāt inuiceȝ) fit vt neqȝ mã sit, neqȝ illoꝝ ꝯtrioruȝ alterum actu simpliciter, sed medium.

Com. 67. ¶ Soluit nūc ad q̄ōnē, vbi aiaduertēdū q̄ ex elntis phi- F sici mistum, pōt trib⁹ modis itelligi, vel q̄ alteꝝ alteri simplr p̄dominet̄, ⁊ hoc mō nō mistum fit, ſȝ corruptio elnti exuperati erit gn̄atio elnti exuperantis. Aut q̄ ambo ęque excellēter remaneāt in ipso misto, ⁊ hoc modo mistura cōpositio est, aut q̄ ambo restent simplr po^a, ⁊ sic non restat, nisi sola mã sub forma misti, ⁊ sic erit gn̄atio misti. Quare cū his modis nō fiat mistura, opȝ vt mistuȝ ita fiat ex elntis, vt eoꝝ nullum simplr remaneat in actu, neqȝ simplr in po^a, sed partim in actu, p admistionē formaꝝ ⁊ qualitatū, ⁊ partiȝ in po^a, p remissionē illarū. ita vt mediū fiat participās naturis oium elntoꝝ ex parte formaꝝ, ⁊ qualitatū, quo fit vt tale mistum sit aut calidū frigidū, hoc est remisse calidū, ⁊ excellēs frigidū, vel ꝯ frigidū calidū, hoc est remisse frigidum, ⁊ excellēs calidū. Et hoc inqt, ⁊ qa calidū ⁊ frigidū ⁊ ṡm mag ⁊ minus sunt, hoc est qa possunt intēdi, ⁊ remitti. ppea quando simplr qdē alteꝝ actu est, vt p̄dominās penit⁹, alteꝝ erit potētia, ⁊ corruptū, ⁊ sic nō fit mistura, sed ꝯuersio, subaudi tu quādo vtrūq̄ remanet in po^a simplr, nec sic fit mistura, sed erit corruptio elemētoꝝ, ⁊ gn̄atio misti. G Tūc ponit mēbrum veꝝ. d. Qn̄ aūt nō simplr actu, sed vel vt calidū frigidū, hoc est vel vt calidū aliquātulum, frigidū a dn̄io, vel vt frigidū. s. aliquantulū, calidū a dominio, cū ea quę miscent̄, excellētias corrumpant, ⁊ sese remittāt (⁊ per hoc voluit refellere tertiū mēbruȝ) fit vt neq̄ mã sit sub forma misti sola cęteris elementis corruptis, neq̄ illoꝝ ꝯtrioꝝ alteꝝ actu simplr p̄dominet̄ alteri, sed mediū, qđ vtriusq̄ participet nã. ¶ Aiaduerte q̄ Nota p̄ lr̄a hęc paucis mutatis nō differt a gręca serie, illa p̄s litterę. quādo aūt sic gręce iacet ad v̄bum, quādo aūt non simplr, sed vt qdē calidū frigidū, vt v̄o frigidū calidūȝ (qa quę miscent̄ corrūpūt inuiceȝ intentiōes) tunc neq̄ mã erit, neq̄ illoꝝ ꝯtrioꝝ alteꝝ actu simplr, sed mediuȝ. Ego v̄o (vt res clarior eēt) paucis mutatis illo mō transtuli. ¶ Aiaduerte q̄ apud medicos refert dicere. a. cor- Nota 2° pus est calidū frigidū, ⁊. a. corpus est frigidū calidū, naȝ terminus additus a parte post dicit p̄dn̄iuȝ, a pte v̄o an̄ H dicit subdominiū. Propterea sensus p̄mi est q̄. a. corp⁹ sit calidū minus q̄ frigidū. Sēsus secūdi est q̄. a. corp⁹ sit minus frigidū q̄ calidū, ⁊ hȝ rōnē, qa a parte post additū, videt̄ eē vltimū denoians, ⁊ hoc mō loquēdi vtit̄ Ari^{les} vt patuit. ¶ Et lȝ de mistura multa diximus in fine De mistura dubō primi libri, ēt ⁊ in libello nr̄o de mistura, qa nouus expositor de ipsa q̄daȝ tāgit, ēt nō est malum repetere quę diximus, q̄ritur igit̄ quo mō elementa remanēt in misto.

R̄: ^o noui expositoris. ¶ R̄ndet nouus expositor q̄ elnta remanēt v̄tualr ṡm formas, ⁊ formalr nō primo ṡm qualitates, ṡm formas quidē, qa formę elntoꝝ per se ordinant̄ in formā misti, igit̄ adueniente forma misti, illę desinunt, ⁊ hęc oib⁹ illis

I in virtute equalens remanet, formalr᷑ ꝟo non, ꝑmo ſm qualitates, qa miſtū ↄgregat formalr᷑ qualitates ꝑmas, τ eas ſaltē remiſſas ↄſeruat, que qa ꝑ elẽntis inſunt, ſcḋo τ quaſi ꝑ accñs miſto ↄueniēt, τ ſic formalr᷑ nō ꝑ.

Replice. ℂ Sed contra hec obucies, qa a pari aer erit miſtus, qa hꝫ calidū non ꝑ, igit̃ videt̃ participare igne, τ per ↄñs erit miſtuꝫ ex igne. 2° tunc nō tm̄ mā diceret̃ qd cōe elẽntis, ſed etiā forma miſti, qa in illa ↄtinent̃ veluti in mā.

Expō ppa. ℂ Rñdet nouus expoſitor ꝙ q̄litates hñ̄ poſſunt vel abſolute, vel in ordine ad aliud, ſi abſolute, ſic ignis hꝫ calorē, aer humorē, aqua frigus, terra ſiccū, nam hñt hec abſolute τ nō in ordine ad aliud. Si ꝟo in ordine ad aliud hoc dupliciter, vel in ordine ad corpora, quibus primo inſunt, τ ſic inſunt miſto, τ ꝑꝑea miſtū dr̄ ꝑcipare naturis elẽntorū, qa qualitates ꝑme ei inſunt, in ordine ad elẽnta, τ hoc

K mō calidū nō ineſt aeri, nō enī aer calidus eſt in ordine ad ignē. Aut in ordine ad alias qualitates, τ hoc mō calidum ineſt aeri in ordie ad humidum, qa eſt minus calidus q̄ꝫ humidus, τ frigidū ineſt terre in ordine ad ſiccū, qa terra eſt minus frigida q̄ꝫ ſicca, τ ſic nō opꝫ, vt aer ſit calidus in participādo igne, aqua ꝟo frigida in participādo aq.

Alia expō ℂ Aliter ēt videt̃ dicere ↄcedendo ꝙ aer participet igne, ſed tūc negat ↄñtiam ꝙ aer ſit miſtū ex igne, qa nō q̄libet participatio forme eſt miſtura.

Ad 2m ℂ Ad 2m ↄcedit ꝙ forme elẽntoꝝ hñt mām cōem τ formaꝫ miſti, in vtriſqꝫ enī ↄtinent̃ in potētia, ſed aliter atqꝫ aliter, qa in materia cōtinentur in potentia mere paſſiua, at in forma miſti cōtinent̃ in po° aliquo mō actiua, ꝑ quāto for° miſti pōt exercere opa formaꝝ elẽntoꝝ quo mō mā non pōt exercere. Et ꝑpterea non ſequit̃ ꝙ corruptis elẽntis, nihil reſtat ꝑter mām, imo reſtat mā cū forma miſti, q̄ ē

Replica cuiuſdaꝫ cōis illis formis. ℂ Sꝫ ↄ hec obijcit qdā, nā ignis eſt calidus per ſe ꝑ, τ aer eſt calidus per ſe nō ꝑ, vt pꝫ de mente Ariſto. circa ꝑnm. igit̃ aer eſt calidus per nām ignis, qꝛ nihil cōpetit alicui per ſe nō ꝑ, niſi per nām illi⁹ cui illud

L cōpetit per ſe ꝑ, vt pꝫ ꝑ poſterioꝝ. τ 2° metaph. vbi vult ꝙ oē calidū ſit ꝑꝑ ignē, vt pꝫ Com. 4. τ ēt. 12. meta. cō. 51.

De ꝑmi° τ ordie qualitatum. ℂ Miror hūc hoiem, cū enī ſtudiū eius erat in ↄdicendo, nō aiaduertit ad diſtōnē noui expoſitoris. ℂ Nouus enī expoſitor vult calidū per ſe ꝑ cōpetere aeri, quia nō in ordine ad corpus alicuius elẽnti, nō tm̄ per ſe ꝑmo in ordine ad alterā qualitatē, eſt enī regula poſterioriſtica ꝙ quādo due paſſiōes inſunt alicui per ſe, opꝫ vt altera per ſe ꝑ, altera ꝑ ſe ſecūdo iſit, nō qdē in ordie ad aliū extrinſecū, ſed ad alterā. Et ſic ↄcederet ambas q̄litates per ſe ꝑmo cōpetere elẽnto per priuationē corporis, cui ꝑ inſint, nō tm̄ per ſe ꝑ inter ſe, qa vna prius, altera poſterius. Tūc ad formā ↄcederet ꝙ ignis eſt calidus per ſe primo, per priuationē corporis prioris, τ aer ſilr, ſed ꝟ differunt, ꝙ calidū igni ineſt per ſe ꝑ, τ in ordine ad corpus, τ in ordine ad qualitatē, at aeri per ſe ꝑ per ꝑuationē corporis prioris, nō aūt per ſe ꝑ in ordie ad q̄litatem.

M Et ꝑpterea cetera corpa q̄ ſunt calida ꝑ accñs in ordine ad ignē, participāt igne, τ hoc nō intellexit arguens.

Confutatio pōnis noui expoſitoris ℂ Sꝫ lꝫ hec dicta noui expoſitoris hñ ſint colorata, non ſunt ad mētē Arilis. Arles enim manifeſte voluit, ꝙ nec ſimplr᷑ vnū elẽntuꝫ ꝑdominet̃ alteri, quia tūc eēt gñatio elẽnti, τ nō miſtio, nec eſt corruptio oiuꝫ elẽntoꝝ, qa tūc nihil eoꝝ remaneret, niſi mā cū forma miſti. τ ſic eēt generatio miſti, nō miſtura. Propterea ↄcludit ꝙ elẽnta remanent ſm formas τ qualitates remiſſas, qa miſtū eſt mediū eoꝝ. Scḋo tūc nō tm̄ ex elẽntis eēt miſtū, cuius ↄtiū dixit Ariſto. tenet ↄñtia, qa per ipm ita itellectiua ↄtinet ſenſitiuā, τ vegetatiuā, vt for° miſti ↄtinet formas elẽntorū, igit̃ vt for° miſti facit miſtū, qa ↄtinet virtute elẽntoꝝ

N formas, ſic aia itellectiua eēt miſtura ſenſitiui τ vegetatiui, qḋ non concederet Arles. ꝑpter hec dicat̃ iuxta noſtrā expoſitionē, qa illa eſt vera intētio Ariſtotelis.

Recogito ℂ Ad dubitationē, quā fecit ↄ ſe, rñdet, τ cōcedit, ꝙ caro nec eſt alteꝝ ex quib⁹ eſt, nec cōpoſitio eoꝝ ſaluatoꝝ ex quibus eſt, τ tm̄ non eſt mā, qm̄ eſt mediū extremoꝝ ex quibus eſt, qḋ mediū cōparatum ad calidū in ſūmo eſt frigidū, cōparatuꝫ ad frigidū in ſūmo eſt calidūꝫ, cōparatū ad ſiccū in ſummo eſt humidū, cōparatum ꝟo ad humidū in ſummo eſt ſiccuꝫ. vñ dicit. Quapꝑ qm̄ eſt τ magis τ minus calidū, τ frigidū etiā magis τ min⁹, τ ſiccuꝫ, τ humidū ſilr. q. d. qm̄ eſt dare ſimplr᷑ calidūꝫ, τ calidū ſm cōparationē, ideo ſequit̃, ꝙ quādo aliqd eſt alteꝝ ↄrioꝝ ſimplr᷑ actu. ꝟ. g. ſimplr᷑ actu calidūꝫ, tūc illḋ erit po° alterū. ſ. frigidū, τ econtrario, ſi aliqḋ eſt ſimplr᷑ actu frigidū, tunc erit po° calidū, quādo ꝟo aliqd fuerit

O alteꝝ ↄrioꝝ nō oino, hoc eſt actu ſimplr᷑. Sed cōparatione. ſ. vt calidū frigidū, hoc eſt, ſed frigidū, vt calidūꝫ tm̄ cōparatuꝫ ad extremū frigidū, vt aūt frigidum, calidū, hoc eſt, vt cōparatum ad extremū calidū, erit frigidū (qḋ accidit qm̄, q̄ miſcent̃, corrūpūt excellētias adinuiceꝫ) tūc miſtum qḋ fit ex elẽntis. ſ. caro, vel os, vel tale aliqd, neqꝫ mā erit neqꝫ illoꝝ ↄrioꝝ alterutrū actu ſimpliciter, ſed mediū. Sic igit̃ patet miſtū nec eē alterum extremoꝝ, neqꝫ cōpoſitionē, ſed mediū, qḋ ad extrema comparatū eſt calidū/frigidū/ſiccum/τ humidum.

Tex. anti. cōmē. 68. ℂ Scḋm ꝟo ꝙ eſt potētia magis calidūꝫ q̄ꝫ frigidū/vel cōtra, ſm hāc rōnē duplr᷑ magis calidū potētia q̄ꝫ frigidūꝫ/vel tripliciter, vel ſm alium talem modum.

P

Dilucidate. c. eiuſdē. ℂ Uerum quatenus potentia magis calidū erit, aut frigidum, aut aliter, eatenus ratione illa, aut dupli, aut tripli potentia calidūꝫ aut frigidum, vel modo quouis alio tale erit.

Com. 68. ℂ Rñdet ad quaſdā tacitas qōnes. ꝑma eſt. miſta ſūt ex elemētis. igit̃ miſta ſunt media, mediū eſt ꝑ equediſtantiaꝫ ab extremis. igit̃ oia miſta eē equalia in q̄litatibus. Rñdet ꝙ miſta non ſunt equalia, qa variant̃ penes exceſſus qualitatū inuicē (τ hoc ingt) Ueꝝ quaten⁹ miſtū ipm eſt po° magis calidū, aut frigidū, aut aliter. vꝫ. ꝑ exceſſuꝫ alterius ↄrij, eatenus rōne illa dupli aut tripli potētia calidū, aut frigidū, vel modo quouis alio tale erit, τ ſic nō eſt mediū per equediſtātiā, τ partile ſiue pūctuale, ſed ſumit differentiā penes proportionū differentias, quibus cōtraria ſe ſuperant in miſtura. ℂ Aiaduerte ꝙ verbum illud, aut aliter/grece eſt enantion/hoc eſt ecōtra, ſiue contra, qḋ qa melius illo modo ſonat, ita trāſtuli, cetera hñ τ iuxta ſeriem grecā tranſlata ſunt.

Recogito ℂ Iſte text⁹ obſcure legit̃ a Philopono, τ in cōmētarijs

Q exponit̃ vno mō, tm̄ aliter τ facilius exponi pōt, dictum eſt enī miſtū. ſ. carnē eē mediuꝫ cōparatione, nō tm̄ ſimpliciter calidū actu, ↄ. qm̄ miſtū vnū dr̄ magis calidum altero in duplo, τ triplo, τ ſexqaltero. q̄ eſt ſimplr᷑ calidū actu. Rñdet, ꝙ miſtuꝫ non dr̄ ſimplr᷑ in duplo, τ triplo magis calidū altero, ſed po° dr̄ magis calidū q̄ꝫ alteruꝫ miſtū ſit frigidū, ſilr᷑ dicit̃ in duplo magis humidūꝫ q̄ꝫ aliud miſtū dicatur ſiccū, abſolute tm̄, τ actu/nec calidū/nec frigidū/nec humidū/nec ſiccū dicit̃. vñ dicit. Scḋm ꝟo ꝙ eſt vnū miſtuꝫ po° magis calidū q̄ꝫ frigidum, vel cōtra ſm hāc rōnem vnū miſtū dicit̃ duplr᷑ calidū magis po° q̄ꝫ frigidū altero miſto. ſ. in ꝑportiōe dupla, vel triplr᷑. ſ. ꝑportiōe tripla, vel ſm aliū talem modū. ſ. proportionē ſexquialteraꝫ. non ergo ſequitur miſtū eē ſim

A

Text.anti. comē.69.

ex liciter actu altero calidius, sed po^s tm, ac virtute.

¶ Erunt itaqꝫ mista alia ex contrarijs, aut ex elemētis. ⁊ elemēta, ex illis potētia aliqualr existētib⁹, nō ita ꝟo vt mā, sed ſm pdictū modum. ⁊ erit ita quidē mistio, illo ꝟo modo materia, quod generatur.

Dilucida. te.c.eiusdē.

¶ Sꝫ mistoꝝ erunt alia ex ꝫrijs aut elntis, ⁊ ex illis potētia quodāmō existētib⁹ elnta, nō sic tñ, vt mā, sed mō dicto. Eritqꝫ qđ fit sic qdē mistura, modo ꝟo illo materia.

Cōmē.69.

¶ Soluit 2^am dubitationē, nam dcm̄ est ꝙ elnta sūt mā ipsoꝝ mistoꝝ, posuit eni tria per ordinē, mām cōem, ꝫria, ⁊ elnta, q̄ ola ex pte materię cōstituit, ⁊ mō dcm̄ est ꝙ in mistura sunt elemēta, quodāmō in po^s, igit mistura est mā elemētoꝝ, ⁊ sic ꝫdictio. Rñdet ꝙ mista sūt ex elemētis tāꝗ ex mā, ⁊ elemēta ex mistis tāꝗ ex ente in po^s, non tñ tāꝗ ex mā. Nā mistum est ex elntis tāꝗ ex mā cōpositionis, qa elnta (vt dixit) aliquo mō remanēt in misto, at elnta sunt ex misto, nō tāꝗ ex mā, sꝫ tāꝗ ex termino a quo (inqt) Sꝫ mistoꝝ erunt alia ex ꝫrijs aut elemētis, ⁊ hoc tāꝗ ex mā ex qua. ⁊ ecōtra ex illa potentia quodā mō existētibus erūt elementa, nō sic tñ vt materia, sed mō dicto, hoc est vti e termino a quo, addit tñ ꝙ illud qđ fit ex elntis erit, vno mō mistura ⁊ terminus ad quē, alio mō mā, saltē alterationis. ¶ Aiaduerte ꝙ mistū est ex elemētis dupl'r, ⁊ vt ex mā, ⁊ vt ex termio a quo, vt mā qdē, qa aliquo mō remanent in misto, vt patuit, vt ex termino a quo ꝟo, qa formę elemētoꝝ corrūpunt, nō simplr in aduētu formę misti, sed ꝑ quāto desinūt iformare mām, ⁊ sic quodā mō corrūpunt, at elnta ipsa sunt ex mistura tāꝗ ex termino a quo, qa elemēta cū ex misto fiūt, desinūt disponere mām misti, ⁊ corrūpit illa for^a, ⁊ icipiūt iformare mā ppas, ⁊ sic mistuꝫ nō hꝫ rōnē mā, nisi alteratiōis, ⁊ nullo mō cōpōnis.

De misto ⁊ ipis elnt.

B

C

Recognes

¶ Hic Ari^tes infert ex dictis. p^o ꝙ mista sint alia ab elntis, ⁊ sic ipm mistū nō est ipsa elntoꝝ cōpositio, vel ipsa elemēta composita, vel ipsa elemēta collectiue sumpta, vt dixit Empe. (⁊ hoc inqt) Erunt itaqꝫ mista alia ab ipsis ꝫrijs, aut ab ipsis elemētis, ⁊ sic nō sunt elnta collectiue sumpta. Addidit aūt (aut ex elntis) qm̄ elnta sunt inuicē cōtraria ꝑ accñs. s. ꝑ qlitates (vt Philopon⁹ inqt) ipsa qualia sunt ꝑ se ꝫria, ppea ait aut ex ꝫrijs. s. per se, aut ex elemētis, q̄ sunt ꝫria per accñs. 2° infert, ꝙ elemēta fiūt ex misto, non tñ eo mō, quo fiūt ex mā, qm̄ elnta fiūt ex mā, quę est ad illa in po^s aptitudinali, ex misto ꝟo fiūt, qđ est ad illa in po^s intēsionali (vñ inqt) ⁊ elemēta sunt ex illis mistis po^s existētib⁹ aliqualr in ipsis mistis, non ita ꝟo vt mā, quę est in po^s ad illa aptitudinali, sꝫ mistū est po^s elemēta ſm dcm̄ modū pmo hui⁹. s. intēsionali ⁊ sic mistio, vt caro, erit id qđ gñatur ex ipsa. s. ignis vl aq potētia, ita. s. vt dcm̄ est intēsionali, mā ꝟo erit id qđ generat ex ipsa. s. ignis vel aqua po^s illo mō. s. aptitudiali.

D

po^s ſm philopo.

¶ Philoponus in cōmētario distinguit de triplici po^s, nam videmus ꝙ mā est in po^s ad elemēta, ⁊ mistuꝫ est in po^s ad elemēta, ⁊ dormiēs geometra est in po^s ad geometrandū, ideo triplicem po^am distinguit ſm Ari^tem, ꝙ alia sit aptitudinalis. s. qua mā ipsa est in po^s ad elementa, qm̄ in mā est oimoda carētia elementoꝝ, ⁊ sola ipsi inest aptitudo, ⁊ hac po^s mā dicit potētia ipsa ꝫria. Alia ꝟo habitualis, ꝙ insit ipsi subto habit⁹, nō aūt actus, et hoc pacto geometra dormiēs est po^s ad geometrandū. Tertia dicunt intensionalis, qđ aliqd non sit actu extrema, sed illa ꝯfuse, castigate, atqꝫ remisse, in po^s tñ ad intensiōes atqꝫ excessus, ⁊ hoc pacto Philoponus vult ꝙ mistū sit ipsa cōtraria po^s. s. intēsionali, qm̄ nō ꝑtinet elementa ſm excellentias, sed remissa ab excessib⁹. Qđ an sit verū, postea dicemus. Dicit aūt hęc potētia intēsionalis, quoniā medium est in potentia ad intēsiones extremorum, cum illa contineat remisse, ac castigate.

E

Text.anti. com.70.

¶ Qm̄ autē ⁊ patiunt contraria ſm eaꝫ q̄ in primis determinationē (est eni actu calidū potentia frigidū, ⁊ actu frigidū, potētia calidū) quapp si nō coęquent, transmutant in seinuicē. similr aūt ⁊ in alijs ꝯtrarijs. Et primo quidē elementa ita transmutant, ex his autem carnes ⁊ ossa ⁊ quę talia, calido quidem facto frigido, frigido autē calido quando ad medium veniunt.

F

Dilucida. te.c.eiusdē.

¶ Qm̄ aūt ⁊ ꝫria patiunt vt in primis determinauimus, argumēto. vꝫ. ꝙ actu calidū est potētia frigidū, atqꝫ actu frigidū potētia calidū. Silr aūt ⁊ in alijs cōtrarijs, iure nisi cōmensurent, mutuo trāsmutabunt, ⁊ ita elnta erūt penitus corrupta, sed carnes ⁊ ossa ⁊ cętera id genus ex his sunt, calido. vꝫ. frigefacto, ⁊ frigido calefacto, quando ad mediū se reducunt.

Cōm.70.

¶ Solutis duab⁹ qōnib⁹ tacitis, in pte hac declat ꝙ elemēta remanēt in misto quoties ad mediū se reducunt, ⁊ syll's est hypotheticus a destructiōe ꝯñtis sic si elemēta in misto nō se reducūt ad mediū, penitus corrūpunt, sꝫ elemēta nō penitus corrūpunt, qa ex illis pficiscuntur partes similares. igitur elnta in misto reducūt se ad mediū. añs pꝫ, qa si elnta nō se reducūt ad medium in ipso misto, vel remanēt ſm excellētias, vel totalr corrūpuntur, nō remanēt ſm excellētias, qa mistura eēt compositio. igit totalr corrūpunt. ⁊ sic hꝫ añs (inqt) Qm̄ autē ⁊ ꝫria patiunt. subaudi mutuo ſm determinationē factā in primis. Argumēto. vꝫ. ꝙ actu calidū est potētia frigidum. atqꝫ actu frigidū po^s calidū, similr aūt in alijs contrarijs, iure nisi cōmēsurent ſm debitā rōnem pportionū, mutuo trāsmutabunt, ⁊ ita elemēta erūt penit⁹ corrupta. est igit hypothetica. si elnta i misto non sunt ad mediū reducta, erūt penitus corrupta. ¶ Aiaduerte tamē circa ꝟba, ꝙ multa ꝟba mutaui a cōi cōsuetudie translationis. ꝟbuꝫ illud argumēto. vꝫ. qđ est redditiuū cause, ⁊ valet ad qm̄, vel qa, vel enī, qđ gręce est gar, sed nihil momēti est, cū sit ad ornatū. verbuꝫ illud iure, gręce est oste, latine quare vel quapp, qđ cū non bñ hic sonet, ita fecimus illđ latinū. ꝟbū illud penitus gręce est proton, latine pmū vel totaliter, sonat ꝟo magis vt fecim⁹. verbum illud corrupta, metauallei, hic tñ sonat, vt diximus. ¶ Aiaduerte quoqꝫ ꝙ lrām trāsposui, ⁊ ad ornatū orationis, ⁊ ad clariorē sonū. destruit deide ꝯñs. d. sꝫ carnes ⁊ ossa, ⁊ cętera id genus ex his sunt, calido qdē frigefacto hoc est remisso, ⁊ cū frigido cōmisto. frigido ꝟo calefacto, quādo ad mediū veniūt, hoc est se reducūt. nam mistū in his mediū existens, neutrū illoꝝ est. hęc est vis oppositi consequentis, quod cum suspensiuum sit, adde oppositū antecedētis pdictum, ⁊ habetur intētum.

G

H

Recognes

¶ Ut Philoponus inqt, Ari^tes docet quādo elnta inuicē trāsmutant, ⁊ quādo mistionē pficiūt, ⁊ dicit, ꝙ quādo

I alterum excedit alterꝫ oino, tunc qđ min⁹ erat, in maius transmutatꝫ a potẽtiori exuperatuꝫ, quãdo vo cõtraria coequanꝫ, tunc mistũ perficiũt, nã vtroqꝫ agẽte ⁊ patiẽte in alterũ, excellẽtię quidez corrũpuntur, ⁊ mediuz gd eorꝫ fit. legit aũt Philoponus verba copulatiue sic, qm̃ autẽ ⁊ patiunꝫ contraria ſm eaz determinationẽ est dicta in primis. s. capitulo de facere ⁊ pati, ⁊ qm̃ alterũ cõtrariorꝫ actu est potentia alterũ, vt actu calidũ potentia frigidũ, ⁊ actu frigidũ potẽtia calidũ, quapropter hoc ẽ ideo, si nõ coequanꝫ, sꝫ alterꝫ oino alterũ vincit, trãsmutanꝫ in seinuicez. s. minus, qđ vincitꝫ, in maius, ⁊ sicut dixit in calido ⁊ frigido, silr intelligẽdũ est, ⁊ in alijs contrarijs. s. humido ⁊ sicco, subaudiẽdũ vo est, ꝙ quando alterꝫ nõ oino vincit alterꝫ, tũc perficiũt mistũ, verꝫ ordine quodã ad mistionẽ ꝓficiscẽdo, naz p̃mo gdẽ elnta inuicẽ ita trãsmutanꝫ, nõ gdez alterꝫ alterꝫ oino vincendo. Deide ex his fiũt carnes, ⁊ ossa, ⁊ q̃ talia sunt calido quidẽ frigefacto, frigido aũt calefacto, ⁊ h quãdo ad mediũ veniũt. Cũ eni ad mediũ veniunt, calidũ remittitꝫ, ⁊ fit quodã mõ frigidũ, frigidũ ẽt remittitꝫ, ⁊ fit ꝑ parte calidũ, ⁊ sic refractis excellẽtijs, mediũ erit, qđ est mistum ipsum. Patet igitur quãdo elemẽta trãsmutanꝫ, ⁊ quãdo perficiunt mistum.

Tex. anti. cõmẽ. 71. ¶ Hic enim neutrum. medium autem multa ⁊ non indiuisibile.

Dilucida⁹ te. c. eiusdẽ. ¶ Nam in his neutrum est, est autem mediũ multa ⁊ non indiuisibile.

Com. 71. ¶ Reperit respõsionem ad quęstionem tacitam datam. erat enim quęstio. mediũ est per ęquedistantiã ab extremis igitur est indiuisibile. Respõdet ꝙ medium nõ est per ęquedistantiam, quia non est vnum sed multa, ⁊ nõ indiuisibile, sed diuisibile, vt dictum fuit.

L

Tex. anti. cõmẽ. 72. ¶ Similiter aũt ⁊ siccum ⁊ humiduꝫ ⁊ alia talia, ſm medietatem faciunt carnem ⁊ os ⁊ alia huiusmodi.

Dilucida⁹ te. c. eiusdẽ. ¶ Similiter autem ⁊ humidum ⁊ siccũ ⁊ cętera id genus ſm mediocritatem faciunt carnes ⁊ ossa ⁊ id genus.

Com. 72. De ęq̃li ad pondus. ¶ Qz declarauit in qualitatib⁹ actiuis, idẽ declarat in passiuis, qđ cũ sit fere idẽ tãq̃ manifestũ relinquatꝫ. ¶ Animaduerte ꝙ mediũ est duplex, ęquale ad põdus (vt medice loquar) quõ eẽt vnũ mediũ calidũ vt q̃tuor, frigidũ vt quatuor, humidũ vt q̃tuor, ⁊ siccũ vt quatuor, ⁊ hoc q̃ ad qualitates alteratiuas, quo ad motiuas vo ęqualr leue ⁊ graue. tale mediũ eẽt simplr ęquale ad põdus siue

M ad mensurã. Aliud est mediũ ęquale ad iustitiã, hoc est tali ęqualitate ęquale, quali sufficit ꝓ optima operatiõe misti. ⁊ ꝓpterea dr̃ ęquale ad iustitiã, hoc est ad debitaz

Põ Gal. rõnez meriti pro opere. volebat itaqꝫ Gale. vt sibi nunc Auer. ipõit, ꝙ corpus tẽperatũ sit mediũ simplr ⁊ ęq̃le ad põdus, ⁊ ꝙ hoc sit possibile, ⁊ aliquãdo fuit.

Confutatio ¶ Cõtra hoc obijcit Auerro. ꝑ multa vba, ex q̃bus põt argui.

p̃⁹ Primo, in oi misto opꝫ alterꝫ ꝑdominari alijs, aliter nõ eẽt mistio, sed cõpositio. igitꝫ elnta ⁊ miscibilia nõ pñt eẽ

2⁹ ęqualia ad põdus ibi. ¶ Scdo, in misto vnũ miscibile se habet vt forma, ⁊ alterum vt materia. aliter non esset

3⁹ vnio vera. ¶ Tertio, in omni misto alterum elementuꝫ

4⁹ denominat totum ipsum. ¶ Quarto ab ęqualibus non prouenit actio. Sed res hęc an sit vera, vel ne illa sit Galeni positio posterius forsitan dicetur.

Recogñes ¶ Reddit cãm eius qđ dixit, ⁊ declarat quale mediũ sit mistũ ipm, ⁊ ꝯtinuatꝫ sic, dico mistũ eẽ mediũ, hic enim

N neutrũ, hoc est, qm̃ in tali trãsmutatiõe, in qua alterꝫ alteri coequatꝫ, neutrũ est ſm excessum oino. Addit tamẽ quale mediũ (⁊ ingt) Mediũ aũt multa ⁊ nõ indiuisibile. Exponit Philopon⁹ ꝙ mediũ illud quod resultat ex elntis, nõ est indiuisibile ſm spẽm, sed multa ſm spẽm, qm̃ põt eẽ caro, os, ⁊ id genus, q̃ specie dñt, ⁊ nõ solum calidũ ⁊ frigidũ cũ sic ad mediũ reducuntur, faciũt mistuꝫ, sed ⁊ silr siccũ ⁊ humidũ, ⁊ alia talia ſm medietatem faciũt carnẽ ⁊ os, ⁊ alia hm̃. Philopon⁹ refert singula singulis hoc pacto, silr aũt ⁊ siccũ ⁊ humiduꝫ ſm medietatẽ faciũt carnẽ ⁊ os, ⁊ alia talia, faciũt alia hm̃. cũ reducunꝫ ad medietatẽ, velut dulce ⁊ amarũ, cum ad mediũ reducunꝫ, faciũt qđdaz mediũ mistuꝫ, qđ est sile illi, qđ ex elemẽtis ꝓficiscitꝫ, vt Philopon⁹ exponit.

Tex. anti. cõmẽ. 73. ¶ Oia aũt mista corpora, q̃cũqꝫ circa mediũ locũ sunt, ex oib⁹ cõposita sunt simplicibus. Terra eni inest oib⁹, qa vnũqđqꝫ est maxime ⁊ multum in proprio loco terrę.

O

Dilucida⁹ te. c. eiusdẽ. ¶ Oia vo mista corpora q̃cũqꝫ circa mediũ locũ sunt, ex cũctis cõstant simplicib⁹. terra gdez enim oibus inest, quia vnumqđqꝫ est maxime ⁊ frequẽter ei⁹ in loco proprio.

Com. 73. ¶ Qz cũcta mista ex elntis cõstẽt. Et p̃ ꝙ ex terra, ⁊ syllo͞s sic cõponitꝫ apud Auer. q̃ nãliter sunt in aliquo loco, necessario, aut sunt illõ corpus extñs in illo loco, aut in eis ꝑdominatur illi⁹ loci corpus. oia mista sũt maxime hoc est naturaliter, ⁊ vt in pluribus in loco terrę. igitꝫ vel oia erunt composita ex terra, vel in omnibus terra ꝑdominabitur. Sermo perspicuus est.

Recogñes ¶ His habitis, Arĩs (vt Philoponus ingt) intẽdit ꝓbare ꝙ oia mista corpora ex q̃tuor elntis cõponatꝫ. Facit aũt

P hoc (vt Philopon⁹ ingt) qm̃ redarguẽs positionẽ Emp. sumpsit, ꝙ ex oi pticula misti. vtputa carnis fit qđlibet elntum. ideo h nũc ꝓponit dicere. Quo vo ad vba attinet, Arĩs ingt [q̃cũqꝫ circa mediũ locũ sunt]

An mista fieri possint solũ circa terram. ¶ Quę oi dixisse gdam asserũt differẽtia eorꝫ, quę fiũt in media aeris regiõe. In media eni regiõe, vt aiũt, coitu humidę ⁊ siccę exhalatiõis mista fieri videnꝫ. Quã expõnẽ Philoponus reprehẽdit, ꝙ illa nõ sint mistę naturę, neqꝫ vnũ quid mistũ ꝑficiũt, sed ſm appõnẽ adinuicẽ iuxtapositę sunt, ⁊ sic Philoponus velle videtꝫ mista ꝑfecta fieri nõ posse nisi circa terrã, quã opionẽ Auerro. asserit in paraphrasi, ꝓpterea Philoponus ait hęc vba addita eẽ ad ostendendũ ꝙ oia nãlia mista corpora fiũt circa mediuꝫ, qđ est terra. ego vo dcm̃ Arĩs itelligo eẽ verꝫ vt in plib⁹, qm̃ etiã in media aeris regiõe fiũt mista ꝑfecta, vt lapides, ⁊ ranę, ⁊ vermes. Arĩs g̃ ꝓbat ꝙ oib⁹ mistis inest terra, qm̃ vnũqđqꝫ circa ꝓpriũ maxime abũdat, ꝓpriũ

Q autez mistis, quę sunt circa terram, est terra, ergo vnũquodqꝫ maxime abundat terra.

Tex. anti. com. 74. ¶ Aqua aũt qa opꝫ terminari composita. sola autez est simpliciũ bñ terminabilis aqua. Amplius aũt ⁊ terra sine humido nõ põt cõmorari, sed hoc est qđ ꝯtinet. si eni auferatur ex ipsa oino humiduꝫ, decidet vtiqꝫ. Terra igitꝫ ⁊ aqua, ꝑꝑ has insunt causas.

Dilucida⁹ te. c. eiusdẽ. ¶ Aq̃ vo qa cũcta mista opꝫ gdez esse terminata, sed sola aq̃ inter simplicia bñ terminabilis. amplius ẽt terra sine humido cõmorari non põt. nã h est qđ ꝯstipat. Si eni auferretꝫ

A ex ipsa penit⁹ humor, decideret sane. terra q̄dez igit̃ ⁊ aqua pp̄ has insunt causas

Com̃.74. ❡ Qꝫ ex aq̄ ꝯstent, arguit. oē terminatum vel est aq̄, vel aquā hn̄s, sed mista sūt termiata. igit̃ vel sūt aq̄ vl̃ aquā habētia. Scd̄o mistū constat ex terra. igitur ex aq̄. tenet consequentia, q͞a terra sine humido nō pōt cōmorari in aliquo, humidum enim est quod cōstipat. propter quod si auferretur terra in puluerem decideret.

Recognes ❡ Philoponus ex his ꝟbis vnam rōnē facit, hoc pacto, aqua iter simplicia est maxie terminare apta, terra ꝟo ab aq̄ maxie est terminari apta. ḡ mista cōstat aq̄ (inq̄t) Aqua aūt. s. inest mistis, q͞a opꝫ cōposita esse terminata. Qꝫ aūt sine aq̄ hoc fieri nequeat, ostēdit, cū inq̄t. sola aūt aq̄ inter simplicia est hn̄ terminatiua, sumpsit eni termi nabile ꝓ terminatiuo, hoc est p̄mū accipit 2ᵐ (⁊ inquit) Amplius aūt ⁊ terra sine humido nō pōt cōmorari, ter-
B minat̃ eni terra ipsa aq̄, velnti glutino quodaꝫ. ideo ad-dit, sed hoc est, qd̄ ꝯtinet, ⁊ glutinat, nam si ex ipsa terra oino auferr̃ humidū, decidet vtiqꝫ terra, q͞a igitur terra est maxie terminabilis aq̄, ⁊ aq̄ maxie terminatiua, terra ⁊ aqua pp̄ has isunt causas. Sꝫ dubitat̃, q͞m terra nō est maxime terminabilis, cū sit sicca, vt supius dictum est. ❡ P̄. Aer videt̃ magis humidus ipsa aq̄. ḡ est mag̃ terrę cōglutinatiuus. R̄ndet Philoponus, ꝙ aq̄ dr̃ terminatiua terrę, quatenus est illius ꝯglutinatiua, non tn̄ ita terminatiua, ꝙ terra, vt sicca nō sit terminata, sed dr̃ terminabilis ꝑ ipsaꝫ aquā ad misturā solidā. Ad 2ᵐ dic̃ ꝙ aqua est magis terminatiua terrę q̄ꝫ aer, q͞m cum sit corpulētior, hęret ⁊ vnit̃ terrę, aer ꝟo ꝓpter leuitatē ⁊ ꝑtium tenuitatem, facile diffluit.

Tex. anti. com̃.75. ❡ Aer autē ⁊ ignis, q͞m ꝯria sunt terrę ⁊ aq̄. terra eni aeri, aqua ꝟo igni ꝯria est, vt cōtigit
C subam substātię ꝯriam eē. Q͞m igit̃ gn̄atio-nes ex ꝯrijs sunt, isunt aūt altera extrema cō trarioꝝ, necesse est ⁊ altera inesse. Quapp̄ in omni cōposito, oia simplicia inerūt.

Dilucida: te. eiusdē. ❡ Aer ꝟo ⁊ ignis, q͞a terrę ⁊ aq̄ ꝯria sunt. terra q̄dē eni aeri. aqua aūt igni ꝯria est, mō. vꝫ. quo esse potest substantia substātię cōtraria; quia igitur generationes ex cōtrarijs sunt, inest autem contrariorum extremum alterū; necesse est ⁊ alterū inesse. misto igit̃ in quolibet omnia simplicia inerunt.

Com̃. 75. ❡ Qꝫ aūt in mistis sint aer ⁊ aqua. pbat. in misto sunt terra ⁊ aq̄. igit̃ aer ⁊ ignis. deducit ꝯn̄tiaꝫ, q͞a ꝯria eē debēt
D in eodē. sed aer est terrę cōtrarius ignis aquę. ⁊ sunt terra ⁊ aq̄ in mistis. igit̃ ignis ⁊ aer. pbat maiorē, q͞a generationes debēt eē ex ꝯrijs, quare si amboꝝ ꝯrioꝝ alteꝝ extremū inest ipsis mistis, necesse est alteꝝ ineē. ❡ Sꝫ
Dubitat° ꝯ rōnē Ari^{lis} occurrit dubitatio, q͞a si cōtraria debēt eē in eodē. tūc nullū elm̄tū eēt simplex, q͞a vbicūqꝫ ineēnt calidū ⁊ siccū, eidē inessent frigidū ⁊ humidū. ꝑ regulaꝫ ꝯrioꝝ datā in textu. q͞a ꝯria debēt eē in eodē, ⁊ gn̄atiōes
2° etiaꝫ debēt eē ex ꝯrijs. ❡ Scd̄o dubitāt. q͞a vapor ⁊ cometa, ⁊ cętera id genus sunt mista, ⁊ tn̄ nō sunt in terra.
Solutio. ❡ Ad p̄mū Auer. intuit r̄nsionē ꝙ mistū nō dꝫ hr̄e qualitates intēsas ⁊ excellētes, vn̄ vis rōnis est, in misto sūt terra ⁊ aq̄ refracte. igit̃ aer ⁊ ignis. añs pꝫ. ꝑ definitionē misti. ꝯn̄tia ꝟo declarat̃ per hoc, q͞a ꝯria refracta debēt eē in eodē. itēqꝫ q͞a gn̄atiōes mistoꝝ sunt ex ꝯrijs refractis, ⁊ sic pꝫ ad formā. nō eni est simile. ❡ Ad scd̄m dubiū est, an illa sint mista, forsitan eni sunt elemēta ipura,
E ⁊ nō mista, sed si sunt mista. sunt imperfecte mista. de q̄bus nihil Ari^{les}. loquitur enim de perfectis.

Recognes ❡ Philoponus declarat hāc rōnē sic, elm̄ta nō veniūt ad misturā, nisi frangant̃, aq̄ ⁊ terra nō frangunt̃ inuicē. ḡ si veniūt ad misturā, opꝫ vt frāgant̃, ⁊ cū nō frāgantur adinuicē, q͞m stant sil', cū alterū cōglutinet alteꝝ. ḡ opꝫ terra ab aere. ⁊ aq̄ ab igne frangat̃, ⁊ ita si terra ⁊ aqua sunt in misto, opꝫ vt aer, ⁊ aq̄ etiā in misto sint. Quo ꝟo ad ꝟba attinet. dicit [vt ꝯtingit subam subę ꝯriā eē] q͞m (vt Philoponus inq̄t) subę sunt ꝯrię s̄m qualitates, nō autē s̄m subtuꝫ in quo cōicāt. Sꝫ obijcit Philoponus, q͞m caliditas ⁊ siccitas sunt forma ignis, forma ꝟo suba est, ⁊ sic elm̄ta s̄m subas sunt ꝯria. R̄ndet Philoponus
F ꝯcedendo totū ꝙ elm̄ta sint ꝯria s̄m subam, illud ꝟo, qd̄ in p̄dicamētis dicit̃, asserit eē itelligēdū in substātijs mistis, ex q̄b⁹ pꝫ opionē Philoponi eē illā Alexandri, contra quā nos in multis locis argumētati sumus, ideo nūc trāseat. Ari^{les} ḡ dicit, vt ꝯtingit subam substātię eē contrariā, q͞m nō nisi s̄m qualitates subę sunt cōtrarię, non aūt s̄m substātias formales, nec s̄m subtum cōe.

Tex. anti. com̃.76. ❡ Testificari aūt videt̃, ⁊ nutrimētū vniuscuiusqꝫ. oia eni nutriunt̃ eisdē ex q̄bus sunt. oia autē ex multis nutriunt̃. eteni q̄cūqꝫ vident̃ vno solo nutriri, vt aq̄ plātę, multis nutriuntur. mista est enim aquę terra. Ideo rustici tentant irrigare miscentes.

Dilucida: te. eiusdē. ❡ Astipulari aūt huic videt̃ ⁊ cuiusqꝫ nutrimentū. nā oia q̄dē his ipsis ex q̄b⁹ sunt, enutriunt̃. Sꝫ nutriunt̃ plurib⁹, eteni q̄cūqꝫ q̄dē vno solo ꝑcipue enutriri vident̃. vꝫ. plātę ex aq̄, plurib⁹ enutriunt̃. naꝫ ex aqua terrę
G cōmista enutriunt̃, vn̄ ⁊ agricolę hęc cōmiscentes irrigationem obseruant.

Com̃. 76. ❡ Nūc hoc idē Ari^{les} ꝓbat a signo, vt placet Auerroi, vl̃ ab effectu, vt placet expositorib⁹, ⁊ cōponit̃ signum sic. Ex his ipsis res enutriunt̃, ex q̄bus sunt. sed res oēs mistę ex quatuor elm̄tis enutriunt̃. igit̃ ex quatuor elementis sunt. minor ꝓbat̃ per locū a minori, q͞a plātę min⁹ videt̃ ꝙ ex plurib⁹ enutriant̃, ⁊ tn̄ enutriunt pluribus, vt pꝫ per agricolas, q̄ ꝑparātes pabulū plātis cū aqua miscent terrā, ⁊ nō purā, sed fimū. maior ꝓbat̃. ab Auer. et expositore, q͞a nutrimētū trāsmutat̃ in nām nutriti ꝑ calorē vitalē, non aūt posset trāsmutari, nisi nutritū eēt ex
Dubitatio. his, ex q̄b⁹ est ⁊ nutrimētū. ❡ Sꝫ ambiges, q͞a ex hac ꝓbatione nō habet̃ nisi ꝙ mista sunt ex aqua ⁊ terra tn̄,
R̄nsio. nō aūt ex igne ⁊ aere. ❡ R̄ndet Auer. ꝙ hęc rō supplei dꝫ veluti illa supius facta, ꝙ q͞a adsunt terra ⁊ aq̄. igit̃ ⁊ alia duo aer ⁊ ignis aderunt, per similem rationē, quę supra dicta est. verba patent.

H Recognes ❡ Circa p̄sens testimoniuꝫ dicit Philoponus, ꝙ agricolę nō quāuis terrā miscent ꝓ nutrimēto plātarū, sꝫ stercorosam, q̄ q̄deꝫ ⁊ aerea, ⁊ ignea participat substātia. Irrigare ergo est terram stercorosam miscere cum aqua, vt autumat Philoponus.

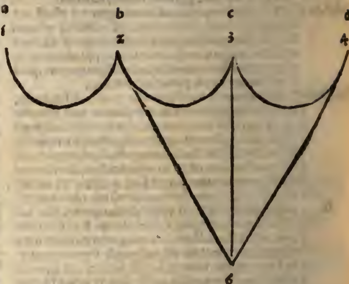
Tex. anti. com̃.77. ❡ Q͞m autē est nutrimētuꝫ q̄deꝫ materię, qd̄ autē nutrit̃ ꝯiunctum materię, forma ⁊ species, rōnabile est solū simpliciū corporū nutriri ignē oiuꝫ ex seinuicē gn̄atoꝝ, queadmo

I dū & priores dicūt. solus eni3 est & maxime
speciei ignis, qa natus est ferri ad terminu3.
vnūquodq3 eni natū est ad sua3 ipsius ferri
regione3. forma autē & species oium, in ter-
minis. Qr igit oia corpora ex omnibus con-
stituta sunt simplicibus, dictum est.

Dilucidat' te. c. eiusdē. ¶ Qm̄ aūt nutrimētū materię cōparatur, qd
nutrit vo formę & speciei materię cōiūctę, ra-
tionabile iā īter simplicia corpora tm̄ enutri-
ri ignē, inter oia nāq3 q̄ mutuo fiūt, quemad
modū & prisci sensere, solus & pcipue ignis
spēi comparat. argumēto. v3. q aptus est in
rerū terminū ferri. est vo qdlibet aptum in
suiipsius regionē duci. at spēs & forma in ter
K minis oium est, q quidē igit oia corpora ex
oibus simplicibus cōponant, dictum est.

Cōm. 77. ¶ Obiter q̄si & extra dicta, q īter elnta ignis maxie enu
triri videt. pbat. qd formę maxie cōparat, maxime enu
triri videt, argumēto. v3. q nutrimētū est vti mā, nutri-
bile veluti for' materię cōiūcta, vt disputatū est p huius.
S3 ignis cōparat for' materię cōiūctę. igit maxie enutri
ri videt. mior psyllogizat, qd sua nā est aptum moueri
ad formā, est maxie p nām for'. S3 ignis est p nām ma
xime aptus ferri in formā, qa ad cęlū qd est maxie oiu3
rex forma. h intēdit, l3 nōnulla vba adiciat q̄ nō pnt le
uiter reduci in syll'm. vba patēt. Deide epilogat & sermo
Qō pma ps. ¶ S3 circa hęc plures emergūt qōnes. pria est cir-
ca pmā Arl'is hypothecicā. v3. vtrū si infinita eēnt elnta,
infinitę eēnt q̄litates & īfinitę 3rietates, & videt q h cōdi
tionalis nō valeat. nā quēadmodū hęc non valet. q̄tuor
sunt elnta. igit q̄tuor 3rietates, vel mille sunt elnta. igit
mille 3rietates, nec valebit. īfinita sunt elnta. igit īfinitę
L 3rietates. Scdo data cōditionali, tūc vnū īfinitū eēt ma-
ius altero. cōñtia deducit. qa plura sunt 3ria, q̄ 3rietates.
In opp'm est Arl'es in lra. ¶ Ad hui' qōnis euidētiā ani-
maduertēdū q hęc cōditionalis pōt declarari physice, et
Phyca rō mathematice. ¶ Physice qdē qa quot q̄litates tot eln-
ta eē opz, vñ si quatuor sunt p' & pcipuę qualitates, qua-
tuor opz eē elnta. Nā cū elntu3 nō ex vna pma cōstet q̄-
litate, opz vt sex sint cōbinationes, q̄tuorq3 cōstātes e q-
bus cōstāt quatuor ipsa elnta, qua ratiōe fit, vt si q̄tuor
sint elnta, quatuor erūt q̄litates, atq3 & duę 3rietates, qm̄
quide3 3rietatis duo sint termini contrarij, q̄ rō docet, si
sex sunt elnta, tres eē 3rietates, atq3 sex 3rias q̄litates, si
octo elnta, q̄tuor 3rietates atq3 octo q̄litates. igit si īfini-
ta elemēta, īfinitę 3rietates atq3 īfinitę q̄litates, semp p-
M cēdēdo fm pportione3 duplā q̄litatū ad 3rietates quod
Mathe'ca ratio. erat intentum. Mathematice vo, per duas regulas, pri-
ma. summa cōbinationis accipitur duplato numero pe-
nultimo progressionis. ¶ Uerbi causa. quatuor sunt q̄-
litates contrarię, accipio numerum ternarium in. c. con-
stitutum, & ipsum duplabo, & tota summa erunt sex, qui
numerus est combinationum. Secunda regula erit du-
cendo vltimum in penultimum vt. d. in. c. hoc est quatu-
or in tria, & sumendo dimidium totius ductus, videlicet
sex, & tot erunt combinationes. igitur per primam & se-
cundam regulam combinationes erunt sex; & quoniam
duę non sunt constantes. igitur quatuor erunt constātię
& tot elementa, quę ratio docet esse infinitas qualitates
atq3 contrarietates, si sunt elementa infinita, & sic pri-
ma conditionalis patet.

¶ Exemplum.

¶ Tūc ad rōnes. Ad primā & scdam p3 solo. nā silitudo N
nō valet. nā quocūq3 finito est dare maius, vel fm rem,
vel ad imaginationē, sed nō quocūq3 īfinito est dare ma-
ius, pp qd fit q mūdus si fuisset ęternus, nō plures fuis-
sent dies pteriti, q̄ anni, neq3 horę plures q̄ dies, silr l3
in numero finito plura sint 3ria q̄ 3rietates, in numero Qō 2°
tm̄ īfinito īfinita sunt 3ria, & īfinitę 3rietates. ¶ Secūda
Arl'is hypothetica fuit. si īfinitę eēnt 3rietates, nihil gńa
ret. videt q hęc nō valeat. Primo, qa si essent īfinita 3-
ria, qdlibet corrūperet sibi pximū, & sic eēt gńatio in īfi-
nitū. añs p3, qa non videt rō q 3ria sibiīuicē approxi-
mata deductis īpedimētis, nō agāt & patiant īuicem, vt O
Arl'es ait. p & 2° huius. Scdo, si q̄tuor sunt elnta gńaren-
tur inuicē. & si sex essent, silr gńarent inuicē, & si cētū & si
mille. igit si infinita essent, adhuc gńarent inuicē. ¶ In
3riū est Aristo. ¶ Aiaduertēdū q hęc hypothetica pōt
facile deduci supponēdo q l3 vni tm̄ vnū sit 3riū p & p
se, tm̄ quātū ad resistētiā ēt illud qd nō est 3riū resistit, vt
humiditas aq̄ resistit caliditati ignis ne ita cito cōsumat
aquā, silr siccitas terrę resistit eidē caliditati p eādē rō-
nem, q̄ rō docet q si elemēta essent īfinita, qdlib3 elntu3
haberet īfinitas qualitates fm quas qdlibet 3riaret cui-
libet, & sic hō qualitates īfinitę in eodē existentes, q̄uis P
fm oēs nō 3riarent vni, tm̄ fm oēs resisterent vnicuiq3
corrūpēti, & ita ex oib' aggregaret vna īfinita resistētia,
rōne cuius nō posset ab aliquo corrūpi, & sic nullū elntū
esset corruptibile, & p cōñs nullū gńabile, cum gńabile &
corruptibile īuicē cōuertant p cęli. & sic p3 2° conditional.
¶ Tūc ad primā diceret Arist. q ex ppōne iplicāte 3-
dictionē sequit vtrūq3, qa ex ipossibili sequitur qdlibet. &
ideo sequtur q agerēt & nō agerēt. ¶ Ad 2'm p3 q silitu- Q
do nō valet. ¶ Tertia hypothetica Arl'is fuit, si īfinitę Qō 3°
essent qualitates, vnū tm̄ eēt elemētū. Contra. qa multa
nō sunt vnū, īfinita sunt multa, si essent. igit nō sūt vnu3.
Secūdo, si elnta sunt q̄tuor. illa nō sunt vnū, si. 10. sūt, mi-
nime sunt vnū. igit si īfinita sunt, nō erūt vnū. hęc hypo
thetica facillime deducit. qa illa q̄ hñt infinitā cōuenien-
tiā īter se, nō differūt, nec sunt diuersa, quia ex opposito
sequit oppositū. nā si differūt nō hñt īfinitā cōueniētia3.
at si elnta essent īfinita haberēt infinitas q̄litates siles, &
sic īfinitę cōuenirēt īter se. igit nō differrēt. S3 q̄ nō diffe
runt nec sunt diuersa & sunt, vnū sunt. igit si elnta erūt ī-
finita,

A finita, elementa erunt vnum. Et autem infinitę essent q̄/
litates symbolę siue similes. patet. quia non possunt fm
ambas qualitates plura elementa esse contraria, qa tūc
vni essent plura contraria ęque primo, quod est incōue/
niens. ¶ Tunc ad rationes. Ad primam patet solutio.
quia ex impossibili seqtur quodlibet. seqtur enim ꝙ es/
sent plura, ⁊ ꝙ essent vnū. ¶ Ad 2m patet argm peccarę
per fallaciā dissimilitudinis. Hęc de hypotheticis Aristo/
4a qō. telis. ¶ Quarto q̄runt circa minorē syllogismi Arilm. ar
guebat enī sic. oīa nutriunt ex illis, ex qbus sunt. oia nu/
triūtur ex oibus elemētis. igit oia constant ex oibus ele/
mentis, q̄runt igitur vtrū omnia nutriantur ex oibus ele
mentis, ⁊ videt ꝙ nō. Primo, qa nutritio fit solū ex mā,
sed mā est simplex. igit nutritio ex simplici fit. aīs pba/
B tur, primo p Arilem. cap. de auctiōe. d. Et omne qd nutri/
tur ex potētia tali enutrit, modo solū mā est potētia ta/
le. Secūdo, nutrimētū in nutritione corrumpitur. in cor/
ruptione nihil remanet pter mām primā. Tertio nutri/
mentū efficitur sub forma nutriti, ⁊ nō fm formā. igitur
fm mām. ¶ Scdo pncipalr arguunt ꝙ fames calidi ⁊
sicci, sitis frigidi ⁊ humidi sunt appetitiones. Tertio, re/
stauratio est humidi deperditi enutritio. igit ex simpli/
ci fit nutritio. Hęc dubitatio certe nō facilis est, lz tacta
Positio recentioꝝ. sit in caplo de auctione. ¶ Quidaz cōpatriotę nri olim
in studio Neapolitano militātes, addicti doctrinę primi
expositoris, sic saluare enitebant nutritionez pficisci ex
elemētis ipsis vel misto. Imaginant enī nutrimētuz ab
aīa nutritiua ⁊ calore nāli cōtinuo affici hoc mō vt prio/
res dispōnes elemētarię per partē post partē corrūpan/
tur, ⁊ nouę mēbro ɔuenientes inducant, sicqz tādē in in/
stāti nutritionis aiūt formā nutrimēti corrūpi cū suis q̄/
C litatibus, ⁊ mēbri formā gn̄ari atqz qualitates mēbri cō
generari etiā, ⁊ cū mēbrū nō simplex sit, sed mistū, gn̄a/
tio quoqz ipsius mista erit saltē ex virtutib9 elemētoꝝ.
Confutatio ¶ Sed videt mihi pmo hoc peccare, ꝙ formā genera/
ri de nouo in mā nutrimēti credūt, ⁊ priori continuari in
loco resolutę. hoc enī falsum est. Primo, ꝙ tunc nutritio
eēt simplex gn̄atio, vt caplo de incremēto diximus. pro/
batū est, qa per illā forma subalis accipit eē post nō eē,
quę est ens simplr. Secūdo, nō potest assignari agēs cō
tinuans, ⁊ qcqd detur, potest dari in omni generatione, ⁊
sic ois generatio esset adgeneratio. Multa etiā diximus
Pō ppria. in caplo de incremento, quę hic supponant. ¶ Propte/
rea aīaduertendū pmo. ꝙ nutrimentuz est mā cōuersio/
nis nutriti, eo qa materia nutrimēti quādoqz erit sub for
ma eadem numero quę est nutriti sub ęquali extensiōe,
anima enī nutritiua membri cū calore aīali, disponit nu/
trimētum modo tali, vt quādoqz eius mā sit apta infor
mari forma nutriti, ⁊ forma nutriti effici in mā nutrimē/
ti, nec generata nec corrupta. ¶ Scdo aīaduertenduz ꝙ
D in nutrimēto ipso sunt quattuor formę elementarię actu,
quattuor quoqz qualitates, non tn̄ eiusdē materiā infor/
mantes vel denoīantes, nec eidē formalr inhęrentes, sed
illam dispositiue afficiētes. qua rōne fit, vt cōcoctio, ⁊ p/
paratio in nutrimēto, vt cōuertatur in nutritū nihil aliō
fit nisi ęquatio noua, atqz noua pportio formaꝝ ⁊ quali/
tatum, quę cōuenit vt forma mēbri cōseruet in illi9 ma/
teria. talē enim efficit dispōnem calor animę virtute aī/
mę qua mēsura, ⁊ pportione acqsita forma mēbri loco
materię resolutę de nouo icipit tantū materię nutrimēti
informare, quātū. vz. erat deperditum, quo fit, vt nec for
ma de nouo in illius mā incipiat esse, nec nutritio erit ex
simplici, de nouo qdem non fit forma in illius mā, quo/
niam forma illamet mēbri migrat (vt ita dicaz) in tanta
materia, quanta erat resoluta, nec ꝯo nutritio ex simpli/
ci videtur, quia illamet elementa siue formę illę elemen/ E
tarię qualitates quoqz eędem soluta proportione ⁊ ęq̄/
tione euariatę remanent. Et hoc modo fit nutritio, quaz
pauci norunt. ¶ Tunc ad primam respondent Neapo/ Rn̄o Neapolitanoꝝ
litani ꝙ materia nutrimenti nutrit in ratione subiecti, at
caro ipsa in ratione partis. ¶ Sed hęc responsio nō est Confutatio
intelligibilis, qa vel de carne loquuntur quę est ipse ci/
bus, vel de carne genita ex cibo. Si de carne pro cibo lo
quūtur, tunc illa non nutrit in ratione partis, quandoq/
dem illa nō est pars, imo corrumpitur. ⁊ est cōtraria nu
trito, si de carne pro carne genita loquūtur, tunc illa prę/
fuit fm formaz. igitur nō nutrit, sed potius nutrit. Pro/
pterea dicas ꝙ caro ipsa pro cibo nutrit, vt in fine facta
est similis pter ęquationez nouam elementoꝝ, sed ma
teria affecta illa ęquatione nutrit vt subiectuz. Et p idez
respondere potes ad cętera alia. ¶ Quinto quęrūt vtrū 5a qō
inter elementa solus ignis nutriatur. ⁊ videtur ꝙ nō, qa F
vel nutritione propria vel nutritione cōmuni, non nutri
tione propria, quia ppria nutritiōe tn̄ animata enutri/
untur, si nutritione cōmuni, tunc non tn̄ ignis, cum qd/
libet possit nutriri ex quolibet, quia quodlibet ex quoli/
bet generari potest. Secūdo, omne quod augetur nutri/
tur, quodlibet potest ex quolibet generari. igitur ⁊ nutri/
ri ⁊ augeri. ¶ In contrariuz est Aristoteles. qui ait. solū
ignem inter elemēta enutriri, qa solus gerit vicez formę
cętera vicem materię. ¶ Ad quęstionem respondent q/ Rn̄sio pa
dam, ꝙ Aristoteles loquitur in nutritione communiter
accepta quę conuenit rebus inanimatis, ⁊ tunc dicunt ꝙ
inter elementa solus ignis enutritur per conuersionē cę/
terorum elementorum in sui substantiam. Argumēto vi
delicet ꝙ solus ignis conseruatur atqz confortatur eodē
in subiecto per conuersionem alterius elementi in seipz,
vt patet quoties aquę modicum supra magnum proy/
citur ignem ipse enim enutritur ab illo, ⁊ increscit, quod
sane cęteris elemētis non competit. ¶ Sed hęc respon Confutatio
sio deficit. Primo, quia non reddit causam, sed rei quę/ G
sitę tn̄ experientiam tradit. Secundo, quia etiaz si aqua
corrumperet ignem, ⁊ in sui naturam illum conuerteret
procuidubio ex illius corruptione increscceret aqua ipa,
⁊ conseruaretur. ¶ Propterea animaduertendum ꝙ vt Rn̄o ppa.
generatio dicitur simpliciter pter tria, vel quia est rei
simplicis qua ratione mistum fm quid ⁊ elementū sim/
pliciter generaretur. vel quia ad substantiaz, quo modo
generatio substantię esset simpliciter, illa accidentis fm
quid, vel quia est ad ens perfectius, qua ratiōe diximus
generationez ignis ex aqua esse simpliciter generationē
ignis, fm quid ꝯo corruptionem aquę, sic enutritio vna/
met erit simpliciter, ⁊ fm quid, ignis quidez ex aqua nu H
tritio est simpliciter, aquę ꝯo diminutio fm qd. Ex his
accipitur quo modo solus ignis iter cętera elemēta enu/
triri dicatur. videlicet absolute ac simpliciter, quia solus
ille gerit vicem formę, qa solus est perfectior. cętera enu
triri dicuntur fm quid, quia gerunt vicem materię atqz
imperfectioris. ¶ Per hęc patet solutio. bene concedit
cętera enutriri, sed nō simpliciter, sed fm quid, quando
quidem non simpliciter sint, sed fm quid, vicez materię
gerentia non vicem formę. ¶ Sexto quęrunt quod est 6a qō.
principale agens in mistione ipsa, hoc est vtrum qualita
tes primę ipsęqz formę substantiales elementarię sint p
se ⁊ pncipales causę effectiuę mistionis, ⁊ vr ꝙ sic. Prio
per Arilem in libro de sensu. dicentē. Et ignis non agit in/
quātū ignis, sed vt calidus. igitur caliditas est pncipalis
causa. ¶ In ɔtrariū videt ꝙ accidēs non est causa sub/
stātię principalis. ¶ Circa hoc q̄sitū rn̄dent qdā simplr, Pria pō.
ꝙ formę substātiales elementarię non sunt causę mistio/

I rę nec per se nec dispositiue. Primo/quia mistum effici
potest sine actione elementorū, vt quando fit homo ex
homine. Secūdo/qa formę per se elementarię non intē-
dunt nisi sibi similia in specie, ⁊ per accidens formā mi-
sti. Secundo dicunt/ꝙ qualitates primę sunt causę agen
tes instrumentales ad generationem misti, pꝫ/qa medi-
antibus eis tāq̃ mediantibus instrumentis materiā dis-
ponentibus primę causę effectrices agūt formam misti.
Reprehēsio ❡ Sed hęc positio peccat dupliciter. Primo/qa apud
Auerroem formę elementarię concurrunt ad misturā
dispositiue veluti qualitates ipsę, ⁊ fortasse essentialius.
vt declarauit. primo huius. cōmento vltimo. ⁊ tertio cęli.
cōmento. 67. ⁊ nos disputauimus. Secūdo peccat quia
qualitates asserit esse principia instrumentaliter effecti-
ua, ⁊ p consequēs nullę erunt dispositiones materiales,
K quia vt materia non concidit cum agente, ita nec dispo-
Pō ppᵱa. sitio materialis cum dispositione effectiua. ❡ Ideo pro
mente Auerrois tenemus formas ⁊ qualitates cōcurre-
re ad generationē misti non principaliter, sed aliter atq̃
aliter. In fieri quidem enim concurrunt effectiue instru-
mentaliter. In facto esse concurrūt dispositiue materia-
liter, veluti virtus seminalis in generatione fętus, cōcur-
rit in fieri effectiue instrumentaliter, in facto esse cōuer-
titur ad virtutem dispositiuam, atq̃ corporis conserua-
Dubiōnes. tiuam. ❡ Sed ambiges vtrum calidum sit principale
agens calefactionis, an instrumentale, ⁊ si instrumenta-
le, an virtute formę substantialis, an virtute superiorū.
Secundo/vtrum aliqua causa possit dici prior alicuiᵒ ef-
Rᵒ pma. fectus, cuius ipsa nō sit causa quatenus talis est. ❡ Rñ-
dent quidam sine distinctione ꝙ calidum non est causa
principalis, sed instrumentalis calefactionis, similiter ēt
L ⁊ generationis substantię. probant. quia agens depēdēs
inesse ⁊ conseruatione ab aliquo, agit ⁊ efficit virtute il-
lius, quia sicut res inesse, ita effectione atq̃ operatione.
Sed accidens dependet. Tum a substantia. Tum a cę-
lo. igitur agit ⁊ virtute substantię ⁊ virtute cęli. Et pro-
pterea patet apud eos q̃litates non esse principales cau
Rñᵒ ppᵱa. sas mistorum. ❡ Animaduerte tamen ꝙ hęc responsio
sic simpliciter prolata, est falsa. ideo distinguendum est
pᵃ distō. de instrumento, quoddam est omne illud quod depen-
denter agit, qua ratione omnis causa secūda dici potest
instrumentum, ⁊ ita solus deus erit causa principalis, cę
terę causę cum agant dependenter, erūt causę instrumē-
tales. Alio modo instrumentū dicitur illud quod per se
non conuenit cum effectu, sed ad effectū concurrit, vt di
rectum ac motum a principali, ⁊ sic securis causa est in-
zᵃ distō. cisionis. ⁊ serra sectionis. Uel generalius instrumentum
M vno modo potest capi pro causa secunda. alio modo pro
parte per quam totum agit, quo modo Aristoteles or-
gana sensuum vocat instrumenta. Tertio pro causa acti-
ua ad dispositionem pręuiam, quo modo calor est instru-
mentū generationis substantię, quia agit ad pręuiā dis-
positionem, per quam substātia efficitur. Quarto instru
mētum est, quod non mouet nisi motum, vt instrumen-
tum artis, e quo tractum est nomen ad cętera alia, tunc
patet ꝙ calidum est instrumentum calefactionis accipi-
endo instrumentum pro causa secunda, est tamen causa
principalis prout distinguitur contra rationē instrumē-
ti tertio ⁊ quarto modo. non enim calidum pręparat ad
calefactionem nec calefacit motum, sed calefacit per se.
❡ Ad zᵐ dicendum/ꝙ aliqua potest esse causa pma prī
cipalis, ⁊ cōmunis alicuius effectus, cuius illa nō est cau
sa vt talis. verbi causa. cęlum est causa calefactionis cō-
munis prima, ⁊ principalis, qđ tamen non calefacit q̃te-
nus tale, quia non quatenus calidum. ❡ Tunc patet ad

argumentum factum in principio quęstionis. Hęc de q̃- N
stione. ❡ Septimo quęrunt/vtrū sit possibile natura- 7ᵃ qđ ð ęq̃-
liter dari mistū vel contemperatum ęquale ad pōdus, li ad pon-
⁊ intelligo pro nunc per ęquale ad pondus mistū corpᵘ, dus.
in quo quatuor primę qualitates alteratiuę, ⁊ duę moti-
uę sint ad mediū reductę, ita vt in ipso tātum sit de cali-
do quantū de frigido, ⁊ tantū de humido quātū de sic-
co, ⁊ tantū de graui, quantū de leui. ⁊ arguitur ꝙ sic, vt
si corpus calidū alteretur donec fiat frigidū aliquando
deueniet in mediū iuxta definitionē medij datā 5ᵒ phy-
sicę auscultationis, mediū est in qđ cōtinue trāsmutabile
prius deuenit q̃ in extremū. Eodē mō arguit̃ de humi- O
do respectu sicci, ⁊ de graui respectu leuis. Scđo arguūt
de oleo qđ in duobᵘ grauitat ⁊ in duobᵘ leuitat. igit̃ ęq̃le.
idē de ligno dubitant. naꝫ ꝫm vnam medietatem graui-
tat ⁊ ꝫm aliam leuitat. Tertio/media latitudo caliditatis
nō repugnat medię latitudini frigiditatis, neq̃ media la
titudo humiditatis repugnat medię latitudini siccitatis,
neq̃ etiā media latitudo grauitatis repugnat medię lati-
tudini leuitatis. igit̃ oēs istę latitudines ꝫm gradus me-
dios in eodē subiecto possunt esse. igit̃ aliqđ corpus pōt
esse mistū ex his ꝫm gradus medios. qcqđ enī est possi-
bile in gñe de facto, vel de ꝯtingēti aliquādo erit in aliq̃
spē, ⁊ in aliquo indiuiduo spēi, tale aūt erit ęquale ad pō-
dus. Quarto/si vnū contrariū est in rerū nā, ⁊ alterū ēt
erit. pmo cęli. tex. cōmē. 44. ⁊ zᵒ cęli. tex. cōmēti. 18. sed
corpus ęquale ad pōdus, ⁊ inęquale sunt cōtraria. igitur
cū detur inęquale ad pōdus, dabitur ⁊ ęquale. Quinto/si P
mensuratū est in rerū nā. mensura ēt debet esse in rerū
nā. qa mensuratū refert̃ ad mensuram. relatione reali. 5.
metaphysicę. sed corpus inęquale ad pōdus mensurat̃
per corpus ęquale ad pondus. ⁊ in rerum natura reperi-
tur inęquale ad pondus. igitur ⁊ ęquale ad pondus. Se-
xto. vbicūq̃ datur maius ⁊ minus, ibi datur ęquale, quia
non fit transitus de extremo ad extremū sine medio. 5ᵒ
auscultationis physicę, sed datur calidissimū, ⁊ minime
calidū. igitur ęquale, ⁊ sic de cęteris. ❡ Ad oppositum
est Auerroes pluribus in locis. ❡ In hac qōne Galenᵘ, Pō Gal.
vt ei Auerroes imponit, ⁊ vt dicit primo de cōplexioni-
bus. cap. vltimo. ⁊ in secūdo eiusdē. cap. pmo. complexio
temperata est in medio totius latitudinis caliditatis/fri-
giditatis/humiditatis/⁊ siccitatis. Mouetur autem Ga-
lenus argumento a tactorio, qa vbi hominis temperati
tactorium non esset temperatū simpliciter ⁊ ęquale ad
pondus, nō haberet perfectū iudiciū de tactilibus, imo
semper erraret. ❡ Sed cōtra positionē Galeni surgūt Replicę.
recentiores ab Auerroe accipientes, ⁊ potissimū vno ar Q
gumento mouentur, qa vbi est adęquatio in qualitatibᵘ
alteratiuis, erit inęqualitas in motiuis, vbi cōtra erit ęq̃-
litas in motiuis, erit inęqualitas in alteratiuis. ❡ Pro- Pō recen-
pter hoc argumentum recentiores nostri addunt ꝙ da- tiorum.
to ꝙ mistū aliqđ eēt ex ęq̃libᵘ qualitatibᵘ in gradu, non
pōt eē ex ęq̃libᵘ in virtute, cū caliditas frigiditate, ⁊ hu-
miditas siccitate agētiores sint, ⁊ vbi essent ęq̃les in gra-
du ⁊ v̄tute, nō possent eē ęq̃les in resistētia, qñquidē q̃li-
tas agētior minᵘ resistat, ⁊ econtra q̃ plus resistit, minus
agit, ⁊ si essent p imaginationē ęq̃les in gradu virtute ⁊
resistētia, nō possunt eē ęquales ꝫm ęq̃litatē dimēsiuā,
qa si frigiditas vt q̃tuor esset eiusdē gradus ⁊ virtutis,
cū caliditate vt quatuor, debꝫ esse in maiori quāto, qa lꝫ
quātitas nō sit actiua, cōcurrit tñ ad actionē, cū in maio-
ri quāto sit maior virtus ꝫm efficaciā ⁊ nō formal̃r ꝫm
gradum. 8. physicoꝶ. cōmen. 61. ⁊ sic impossibile est eē
ęquale ad pōdus. cōtra Galenū. ❡ Sꝫ pace hoꝶ dixe- Confutatio
rim h fundamētū videt̃ dubium. Primo/quia cum in-
tensa

A tensa caliditate potest stare intensa grauitas, vt patet de ferro ignito, & aqua feruente, quę sunt intense calida, & tamen sunt etiam intense grauia. item intensa leuitas potest stare cum intensa caliditate, & cum intensa frigiditate vt patet in igne, & in aere frigidissimo tempore hyberno. Ambo enim hęc sunt intense leuia, & tamē vnū est intense calidum, & alterū intense frigidū. igitur intense leuitas & grauitas possunt stare cum intensis frigiditate & caliditate. igitur & medię latitudines istarum qualitatum. videlicet grauitatis & leuitatis stare possunt cum medijs latitudinibus caliditatis & frigiditatis, & sic potest dari corpus ęquale secundum gradualem mensuram omnium, quod dicetur ęquale ad pondus. Causa errandi fuit, quoniam istę sex qualitates nō habent essentialem ordinē nec essentialem

B dependentiam. Propterea possunt stare in medio secundum medias latitudines. Secūdo, quia dubium est an potētia sequatur multitudinē formę. itemque an actiuitas & resistentia sint coęquę inuicem.

Rationes Auerrois. ¶ Propterea Auerroes ad hoc propositum & contra Galenū adducit tres rationes. Prima colligitur ab eo in hoc secūdo. cōmen. 48. & 4. metheoro. cōmen. 10. & 10. metaphy. cōmen. 23. In omni

1ª rō mistione oportet prędominari alterum miscibiliū, quia a proportione ęqualitatis non prouenit actio, sed idem elementum quod prędominatur in misto etiam in misto genito per talem mistionem oportet prędominari, & sic de primo ad vltimū in omni mistione prędominabitur aliquod

2ª rō elementorum. ¶ Secūda ratio tangitur primo cęli. cōmē. 7. si daretur mistum ęquale ad pōdus quo ad omnes qualitates alteratiuas & motiuas. vbique positum tale mistum quiesceret in medio. s. leuium & grauiū, quę ratio non est intelligenda, vt recentiores credunt, & vt intelligit Gandauensis, quod videlicet Auerroes velit tale mistum quiesce

C re in quocunque loco, quia hoc est falsum, descenderet enim tale mistum in loco ignis, & ascenderet in loco terrę, sed voluit dicere, vt se exponit illic, quod staret in medio duorum contrariorum, & moueretur in cęteris, & hoc ait esse inconueniēs, pro quanto tale corpus non inuenitur, vt sensui

3ª rō. patet. ¶ Tertio arguit in secūdo colliget. capite vltimo. ex pluribus non potest effici vnum, nisi vnum fuerit illorum vt actus ac forma, & alterum vt materia ac potētia, hoc autem esse non poterit, nisi alterum alteri prędominetur, vbi nanque omnia elementa in misto essent ęqualia, non esset maior ratio quod vnum deberet esse vt actus, quam alterum. & sic vel omnia haberent rationem actus, vel omnia haberent rationem potentię. quo sequitur, vt ex illis nō

Medicorum consilium. fieret mistum per se vnum. ¶ Animaduerte tamen quod peritissimi medici volunt Galenum non esse spernēdū, sed exponendum. Propterea dicunt complexionem esse

D triplicem, vnam quę resultat merito miscibiliū, qua videlicet forma misti in materia ipsa inducitur vel construitur, quā quidam & non indocte vocant inatam, alij naturalem, alij primā appellāt, est & alia quę (vt ita loquar) influitur a corde per spiritus ipsos vitales, quā influētē vel influxā dicunt. erit & tertia ex his cōposita ex innata quidē vt potentia, influxa vero vt actu adueniunt & quartam, quā vocant totalem, quia resultat ex omnibus particularibus membrorum complexionibus coalteratiōe vel coalternatione omnium membrorum, dicta quoque vna nō simpliciter, sed attributione ad vnū.

Cōsiliū in- ter Gal. & Auer. ¶ Tūc his habitis peritissimi medici dicūt primo quod neque prima complexio, siue inata, siue naturalis, quę resultat ex mistione prima est ęqualis, imo forte declinans ad frigidum, neque cōplexio secunda influxa est ęqualis, quia etiam declinat ad calidum & humidum. dicunt secūdo quod illud temperamentum quod in cute resultat ex vtrisque, inata videlicet & influxa, reddit autem quo ad qualitates primas suas alteratiuas actuales vere mediam gradualiter in homine temperato, et per ęquidistantiam gradualem ab extremis, & hoc sensit Galenus. vnde & Auerroes ipsemet. secundo colliget. capite primo. ait errorem Galeni de complexione esse paruum, quia sic intelligendo Galenum, sua positio est necessaria. Dicunt tertio ad mentem Galeni, quod cōplexio omnium membrorum vna aggregatione vel attributione facta computatione caliditatis, frigiditatis, humiditatis, & siccitatis omnium membrorum, correspondent temperamento pōderali. & sic positio Auerrois & illa Galeni stāt simul. Auerroes enim loquitur de complexione prima, siue dicatur innata, siue naturalis. nam hęc propter rationes tactas non potest esse ęqualis pondere. Galenus

E

vero loquitur in alijs, quod est necessarium in homine temperato vt visum est. ¶ Sed pace tantorum dixerim. cōtra hoc consilium militant prima & vltima ratio Auerrois. Accipio enim complexionem innatam & influxam, vel sunt ęquales ponderaliter in cute, vel inęquales, si ęquales, tunc resultans complexio non erit vna, itemque tunc ambę erunt, vel vt actus, vel vt potentię. Si vero inęquales, tunc ex his non potest proficisci ęquale. Propterea si rationes Auerrois valent, oportet negare omnem ęqualitatem ponderalem, tam videlicet in prima, quam in secunda complexione. Restat respondere ad argumentum Galeni de tactorio, quod nonnulli acuti medici mirum in modum colorant, quod vide si placet. ¶ Ad colorem igitur eorum dicunt in casu argumenti vbi obiectum esset medium inter ęquale ad pondus, & tactorium calidum vt quinque, quod tale obiectum ageret in tactoriū per frigiditatem, & quod tactorium iudicaret sibi impressum ab obiecto, & non de ipso obiecto secundum se. ¶ Sed hęc responsio stare non potest. Primo, quia sensibile positum supra sensum non efficit sensationem. secundo de anima. igitur nec iudicium, & per consequens multo minus qualitas existens in tactorio efficere potest sensationem, & sic tactorium non poterit diiudicare de qualitate sibi impressa ab obiecto. Secundo sensibile sentitur, quia causat sensationem in sensorio, sed qualitas existēs in tactorio non agit in illud, quia nulla forma agit in subiectū in quo est. igitur sensationem non efficit. Signum autem est quod medicorum peritissimi volunt, & ita docet obseruatio quod ethicus propriam febrem non sentit, & hoc quia in subiecto habituata est. igitur nec tactorium sentiet impressionem, sed per impressionem obiectum percipiet. ¶ Propterea mihi videtur pro nunc saluo meliori iudicio, & cum protestatione dicendi aliter, si aliter occurret, quod in illo casu tactorium iudicat tale obiectum habere frigiditatem in se, & ita est quod tale obiectū habet frigiditatem, ideo non decipitur sensus circa hoc. Iudicare autē vtrum in tali obiecto frigiditas exuperet caliditatem vel contra, non pertinet ad ipsum inferiorem sensum, sed ad superiorem virtutē, quęcunque sit illa, sed ad tactū solū pertinet diiudicare si in tali obiecto sit caliditas vel frigiditas, circa quod nō potest tactus ipse errare stantibus tribus cōditionibus declaratis. in 2º de anima. ¶ Sed circa hęc quęritur. Primo, an aliquod corpus nāle esse pōt, & de facto ita est quod sit ęquale ad pōdus saltē in qualitatibus motiuis. ¶ Secūdo, dato quod esset vtrum sibi competeret aliqua operatio naturalis, vt motus, vel aliquod id genus. ¶ Ad primam respondent quidam non imperiti medici quod lignum & oleum sunt ęqualia ad pondus inter qualitates motiuas. Mouentur ad hoc propterea quod grauitant in duobus, & in duobus leuitant, & ita ęqualia sunt. ¶ Recentiores respōdēt quod oleū non est ęquale ad pondus, quia non secundum vnam medietatē quiesceret

Margin notes (right column): E — Confutatio — F — Rº Jacobi foroliuiensis. — Confutatio — G — Rūº ppa — H — Dubiōnes 1ª 2ª — Rº ad 1ª apd aliqs. — Marsilius.

I in aere ⁊ ſm aliam in aqua, ſic eniʒ debet eſſe ęquale ad
pondus. primo celi. cõmento 7º. Sed totum ſupernatat
aquę propter viſcoſitatem. De ligno vero volunt ꝙ dato
ꝙ in eo eſſet tantuʒ de graui, quantum de leui, non pro-
pterea erit ęquale ad pondus, quia vnum corpus vbi erit
leuitas vt tria, ⁊ grauitas vt tria erit ęq̃le in motiuis, non
tamen ad pondus, quia non ſunt ibi qualitates illę ſm ea-
rum dimidia, ⁊ ſic volunt in ligno eſſe de vtroqȝ ęquale,
Rñſio. ſed nõ dimidium. ¶ Forte neqȝ oleum neqȝ lignuʒ ſunt
ęqualia ad pondus in motiuis. oleum quideʒ non, quia to-
taliter ſupernatat in grauibus propter vnctuoſam viſco-
ſitatem. Lignuʒ vero minime, quia eſt magis graue q̃ le-
ue, ꝙ vero quieſcat in medio, illud eſt per accidẽs, ⁊ q̃ſi a diſ-
poſitione preternaturali, quia. vʒ. eſt valde poroſuʒ pluribꝰ
meatibus affectũ, qui (ne detur vacuum) aere implent̃,
K ⁊ propterea ſupernatat. Signum huius eſt vas ęneum,
quod poſitum in aqua non deſcendit, lʒ ſit magis graue
q̃ leue, eo quia eius concauum aere plenum eſt.
Jacobus marſilius ¶ Ad ſecundam dubitationem reſpondent recentiores,
ꝙ dato tali miſto ęquali ad pondus, eſt dicenduʒ ei cõ-
petere motum circularem, eſſet enim in medio elemen-
torum ⁊ circa centrum medium circulariter moueretur.
Nam cum partes circũferentiales appetant moueri ad
medium, ⁊ non poſſunt recte moueri. igitur circulo mo-
Rñſº ppa. uebuntur. ¶ Ego vero credo huic corpori nullam conue-
nire operationem, ⁊ hoc quia ſi eſſet, eſſet corpus pręter
naturale ⁊ violentum. Propterea dico ꝙ in medio prę-
ciſe quieſceret. Nam omne quod mouetur ab alio mo-
uetur. modo nihil eſt in corpore iſto qđ moueat circulo,
niſi anima, modo anima in hoc eſſe nõ poteſt. ¶ Ad ar-
gumentum eorum dico, ſicut de terra, ꝙ terra tota quie-
L ſcit, quia eius centrum eſt mundi centrum, ⁊ partes per
accidens quieſcunt ad quietem totius, ſic in hoc corpo-
Jacobꝰ eſt. re. ¶ Unde vero tale corpus ęquale ad pondus eſſet p-
ternaturale, periti medici arguunt, quia duorũ inęqua-
lium ad aliquod tertium non poteſt eſſe ęqualis habitu-
do, cum igitur extrema cuiuſqȝ contrarietatis. videlicet
calidi, frigidi, humidi, ſicci, grauis ⁊ leuis ſint inęqualia,
atqȝ inęqualis perfectionis, ideo nulla forma naturalis
miſti poteſt ſibi naturaliter ęqualiter ſibi limitare de il-
Confutatio lis extremis. ¶ Sed hęc reſponſio ſtare non poteſt. naʒ
hac conceſſa, tunc ignis eſſe non poſſet ęqualiter ſumme
leuis ⁊ ęqualiter ſumme calidus, nec terra ęqualiter gra-
uis, ⁊ ſicca in ſummo, ⁊ conſequentia deducitur per di-
cta eorum, quia quęcunqȝ ſunt inęqualia perfectione, ad
tertium minime eẽ poſſunt ęqualia. Et ſic forma ſubalis
ignis nõ poterit ęqualr̃ de eis ſibi limitare, qua rõne fit,
vt nõ poſſit ignis eẽ ęq̃lr̃ leuis ⁊ calidus in ſũmo. Pro-
M pterea ꝙ miſtuʒ ęq̃le ad põdus corpus ſit pternãle, nõ
alijs cauſis diſcas, niſi per cauſas Auerrois tibi recitatas.
¶ Tũc ad rõnes. Ad primã dicerẽ cõiter rõnẽ illaʒ cõclu-
dere, eẽ poſſibile ęq̃le ad põdus in via, ⁊ nõ in termino,
violẽter ⁊ nõ nãliter. vt per hęc pʒ. ¶ Ad 2m de oleo ⁊ li-
gno pʒ ſolutio per dicta in dubitationibꝰ. ¶ Ad 3m me-
dias illas latitudines eẽ cõpoſſibiles ſm cõſiderationẽ
mathematici vleʒ, non autẽ in corpore nãli, ⁊ nãliter p-
pter cauſas Auerrois aſſignatas. ¶ Ad 4m dicẽduʒ vt
Auerroes ait. pmo phyſicoꝝ. cõmẽto. 41. ꝙ aliqua ſunt
contraria ſm famoſitateʒ, vt vacuũ ⁊ plenũ. Aliqua ſm
rei veritatẽ q̃cũqȝ ſunt eiuſdem generis. Auctoritas Ari-
ſtotelis intelligẽda eſt de contrarijs ſm rei veritatẽ, cu-
iuſmodi nõ ſunt ęquale ad põdus, ⁊ inęquale, nam ęq̃le
ad põdus eſt priuatio. ¶ Per idem ad 5m dicendũ ęq̃-
le ad pondus eſſe menſuram ad imaginationem geome-
trę. Non autem ad imaginationem naturaleʒ. ¶ Ad vl-
timum dicenduʒ ꝙ illa propoſitio eſt in quãtitatibꝰ ma- N
thematicis, ⁊ in naturalibus ratione vniuerſali, ⁊ quãti-
tatiua. In naturalibus raro eſt vera, vt datur ſphęra cę-
leſtis maior ſeptima, vtpote octaua. ⁊ datur minor ſepti-
ma, vtpote ſexta, ⁊ tamẽ nõ põt dari ſphęra ęqualis ſe-
ptimę, ⁊ in ſpẽbus ideʒ poteſt explicari, vt datur aliqua
ſpecies maior equina, ⁊ alia minor, ⁊ tamen nunq̃ ęqua-
lis. Hęc de hac quęſtione ſatis. Multa alia tangunt re-
centiores in hac materia, quę cuʒ in medicina pertractẽ-
tur. hęc in generali dixiſſe ſatis ſit nobis. Et ſi nobis con-
tingat aliquãdo in hac eadem materia loqui, diligentius
explicabimus. Nunc vero nimia lectionum copia, necnõ O
negociorum multitudine curſim in hoc libro contingit
ſcribere. veruʒ (ſi deus concedet vitam) ponderoſius et
vberius ſcribemus in omnibus Ariſtotelis libris.
¶ Quoniam poeta (vt Philoponus inquit) dixit ꝙ nos Recognit
oẽs ignis comedat, allegoriʒat Ariſtoteles h ex eo, quo-
niam ignis ſolus ex ſimplicibus maxime dicitur nutri-
ri. Cauſa eſt, quoniam ipſe aſſimilatur formę, quę pprie
nutritur, nutrimentum vero materię. Et autem ignis ex
ſimplicibus magis formę aſſimiletur, patet. quoniã ter-
minus hoc eſt locus eſt forma corporis locati. vnde cę-
lum quia eſt locus ignis, eſt forma ignis, ⁊ quia ignis eſt
continens cętera elementa propinque vel remote, ideo
eſt cęteris elementis formalior, ⁊ ſic aſſimilatur magis
formę, ⁊ hac ratione dicit̃ magis nutriri. Sic ergo alle-
goriʒat dictum poetę. Et per formam (vt Philoponus
inquit) nõ ſubſtãtialem, ſed ſm ſimilitudineʒ intelligit.
¶ Animaduerte, ꝙ ex cõmẽtarijs Philoponi colligi- De miſtione
tur eius poſitio de miſtione, vult eniʒ ꝙ miſtio ſit vnio
qualitatum primaruʒ formaliter remanentium in me- P
dio ſm eſſe remiſſum. Hęc enim vnio, vt eſt qualitatũ
eſt complexio, vt eſt virtutum elementoruʒ eſt miſtio.
Nec ſequitur ſm Philoponum in miſto eſt calidum,
ergo ignis, quoniã (vt inquit) lʒ omnis ignis ſit calidus,
non tamẽ omne calidum eſt ignis, ſed omne caliduʒ in-
tenſum eſt ignis. Sequitur ergo ex hac opinione ꝙ mi-
ſtio eſt mediuʒ, ⁊ complexio, alia atqȝ alia ratione, me-
dium quidem extremorum, complexio vero, vt vnio quali-
tatum, miſtio vt vnio virtutuʒ. Hãc poſitionem Egidiꝰ
primo huius, ⁊ Damianus monachus in techna ſecuti
ſunt. Ego vero dicerem, ꝙ miſtio põt conſiderari in fieri,
⁊ in facto, in fieri quidẽ, ſic eſt mediuʒ extremoꝝ, vnio,
⁊ miſtio, ⁊ hoc pacto caliditas ⁊ cęterę q̃litates ſunt actu
in miſtione ſm eſſe remiſſum, ⁊ ſm hunc modum lo-
quitur Ariſtoteles in hoc 2º. Si autem loquimur in facto
eſſe, ſic miſtio eſt ſimplex qualitas, mediũ, complexio,
⁊ miſtio. Simplex qualitas quidem, quoniaʒ nõ eſt quod
compoſitum ex diuerſis qualitatibꝰ remiſſis, ſed eſt quod
ſimplex, ſicut q̃libet elementi qualitas, eſt vero medium,
non cõpoſitione extremoꝝ remiſſoꝝ, ſed cõparatione, Q
vt rubrum, nam vt rubrũ cõparatum ad nigrum, eſt al-
bum, cõparatum vero ad albuʒ eſt nigrũ, ſic miſtio cõpa-
rata ad calidũ eſt frigida, ad frigidum vero eſt calida. Eſt
aũt cõplexio, quatenus cõtinet qualitates elemẽtoꝝ po-
teſtate, poteſt eniʒ forma miſti mediãte cõplexione ca-
lefacere, exiccare, ⁊ cętera id genꝰ facere. Eſt vero miſtio,
quatenus potẽtia cõtinet qualitates, vt virtutes elemẽ-
toꝝ ſunt. Et hoc mõ loquutus Ariſtoteles pmo huius,
dũ dixit elemẽta cõtineri in miſto potentia. Ex his ſeq-
tur, ꝙ miſtio in fieri eſt, vt diſpoſitio ad miſtionẽ in fa-
cto eẽ, qm̃ in inſtãti, in quo inducit̃ forma ſubalis miſti,
miſtio illa dñnit, ⁊ miſtio alia icipit, q̃ erit cõplo, ⁊ iſtiʒ
formę iducę. Nõ tñ credas me hanc põnẽ aſſerere, vt
certam, ſed vt probabiliorem, quę mihi videtur nunc.

¶ Quęritur

A An solus ignis nutriatur.

¶ Querit in cōmentarijs cur Aristo. velit, q solus elementorum ignis nutriri dicat. Et licet, q̄ in cōmentarijs diximus, recte dicta sint, ex Philoponi tn̄ cōmētarijs colligit, q solus ignis elntorum dī nutriri, qm̄ gn̄atio ignis elementi ex ceteris sola videt similis nutritiōi, quatenus ignis solus videt eē, vt forma ceterorum, cū oia mediate vel imediate ptineat. cetera vero vt mā. Et sic licet ex quolibet elemēto fiat qdlibet, sola tn̄ generatio ignis, ex quouis elemēto assimilat nutritioni, qm̄ solus ignis vī eē, vt forma, cetera vero, vt mā.

Si elntarie q̄litates sint agētes mistionem.

¶ Querit insup, vtrū q̄litates elntarie sint cause effectiue principales mistionis. Aiaduerte q teneri pōt q q̄litates elementarie tā in fieri q̄ in facto cōcurrāt dispositiue māliter, aliter tn̄ atq; aliter. In facto qdem, vt pseruātes, in fieri vero, vt pparantes. Sed dices si qualitates pcurrant dispositiue māliter, qd erit agēs in mistione. Dōm q quādo misto fit ex misto mediāte semine vel mediāte aliquo pportionali semini, vt agēs pcurrit calor seminalis, qui dī virtus semialis, hic eni nō elntarius est, sed vitalis, et hic cōcurrit, vt instrm principalis agētis, a quo semē decidit. Qñ vero mistum

B

fit imediate ab elntis, agēs generās est calor celestis, vt diximus p̄ huius, applicās vero factiua passiuis est agēs sine quo nō, ve de his diximus p̄ huius. Querit insup pter hec, vtrū pter cōplexionem i misto sint alie q̄litates elemētarie, et vī q sint, qm̄ ad sensum pcipit caliditas in carne. Dicēdū, q pter complexionē que est q̄litas simplex, in misto sunt alie q̄litates elntarie causate a qualitate, q̄ est cōplexio, ve ex illis nō fit cōplexio, ideo est vna tn̄ cōplexio in misto, et plures q̄litates. In cōmentarijs q̄rit vtrum detur cōplexio equalis ad pōdus, vbi datur qdā psiliū iter Phos et medicos, circa qd debes scire, q cōplexio nō est nisi q̄litas simplex, imediate orta a p̄mis q̄litatib⁹, ideo vnio cōplexionis inate cū influxu trāsmisso a corde fm Phos nō est cōplexio, nec vnio cōplexionū mēbrorum per coalterationē est cōplexio, qm̄ nulla harū imediate pficit ab elntis. Potius eni sūt

C

aggregationes accidentium, vel subor q̄lium, vt paries est compositio lapidum et laterum. Hec satis.

Text⁹ anti. com. 78.

¶ Quia vero sunt q̄dam gn̄abilia et corruptibilia et gn̄atio existit in eo q est circa mediū loco, dicēdū est de omni gn̄atione silr quot et que eius principia. facilius enim sic singularia inspiciemus, quando de vniuersalibus accipiemus prius.

Dilucida: te.c. eiusdē.

¶ Qm̄ autē quedam generant et corrūpunt, et gn̄atio ipsa eo in loco accidit, qui est circa mediū, dicēdum de gn̄atione omni similiter, et quot et que sunt eius principia. nam cum de vniuersalibus primo acceperimus, perfacile erit sic particularia considerare.

D

Cōm. 78.

¶ Nūc de causis gn̄atorum et corruptorum (qd erat tertiū ppositū a p̄ncipio) pponit dicere. Ante tn̄ q̄ rē exequat, meminit duorum q̄ pdeclarauerat. erāt enim tria pposita de gn̄atione et corruptione, et de nā gn̄atorū et corruptorum, et de causis horum. Epilogat illa duo dicēs, Qm̄ autem quedā gn̄ant et corrūpūtur, subaudi tali mō q generatio differt a ceteris trāsmutationib⁹, et hoc fuit p̄mū. et generatio ipsa eo in loco est, q est circa mediū, hoc est et generabilia et corruptibilia sunt, ea q̄ sunt infra celū, et circa mediū mundi. vz. elementa et mista, et hoc fuit z^m ppositum, restat tertiū, qd pponit dicēs. Dicēdum de gn̄atiōe oi similr, et quot et que sunt eius p̄ncipia, hoc erat tertium, et affert vtilitatem huius tertij dicens. Nam cū de vniuersalibus primo acceperimus, perfacile erit sic. et per eadē viam particularia dicēda in libris particularib⁹ post cōsiderare. Hec de intētione, et causa intentionis. E

Recognes

¶ Cū dixisset qdnam sit gn̄atio, et quō ab alijs trāsmutationib⁹ dist, cum dicturus sit de pticularib⁹ gn̄ōnib⁹ rerum, vt d̄ gn̄one mistorum ipfectorum i metheorologia, de gn̄ōne mineraliū, d̄ gn̄ōne plātarum, d̄ gn̄ōne aialiū, resumit p̄us sermonem de vli gn̄atione, q̄rēs qt nam sint p̄n⁹ vlia eorum q̄ fiunt, et corrūpunt, et q̄lia. Ex his eni particulariū generationū principia sciemus, qm̄ (vt Philoponus inqt) q̄t vlium gn̄ationū p̄n⁹ sunt, tot etiā particularium eē oportet. Legat autē sic textus, q vero sunt q̄dam gn̄abilia et corruptibilia, et gn̄atio existit in eo loco, q est circa medium. Et sunt subaudi q̄dam sempiterna, quorum nulla generatio est, dicēdū est de omni gn̄atiōe silr, h est de generatiōe in vli, et quot, et que sint eius p̄n⁹. Cām affert, et dicit. Facilius enim sic singularia ispiciemus, quādo de vniuersalibus accipiemus prius. F

Tex. anti. com. 79.

¶ Sūt igit et numero equalia, et genere eadē principia q̄ et in sempiternis et in primis. h eni vt mā est, hoc aūt vt forma. opz aūt et tertiū adhuc existē. nō eni sufficiētia sūt ad generādū duo, queadmodū neq; in primis.

Dilucida: te.c. eiusdē.

¶ Sūt qdem igit in his principia et numero equalia, et gn̄e eadē his. q̄ quidem et in sempiternis et primis visunt. nam hoc qdē veluti mā. illud vero veluti forma sunt. Opz autē et tertiū subaudire. nō enim ad gn̄ationem duo sufficiunt, queadmodū neq; in primis.

Com. 79.

¶ Prosequit et pponit talē pnem. tria sunt p̄ncipia rerum gn̄abiliū et corruptibiliū. et syllogizat sic. p̄n⁹ sempiternorum corporum sunt tria, mā, forma, et efficiēs. p̄n⁹ gn̄abiliū et corruptibiliū sunt numero eq̄lia, et eadē gn̄e principijs sempiternorum. igit p̄n⁹ corruptibiliū sunt tria. Primo ponit minorē. d. Sūt qdem igitur in his p̄n⁹. subaudi, et numero equalia, et gn̄e eadē his q̄ qdem et in sempiternis et primis visunt. Hec vis minoris, deinde tāgit vim maioris. d. Nā subaudi in celestib⁹, h quidem est veluti mā, illud vero veluti forma. Opz aūt et tertium subaudire. Non eni ad generationem duo sufficiunt, quemadmodū neq; in primis sufficiunt illa duo sine efficiente. G

Recognes

¶ Exequit, et dicit, q in sempiternis. s. celestib⁹ aialib⁹, et in primis corporib⁹. s. elntis, principia sunt numero eq̄lia, q tria, mā, forma, et factiua causa. et gn̄e eadē. qd exponit, et dicit, qm̄ in sempiternis, ac celestib⁹, hoc, vt materia est, hoc autē vt forma, vt forma qdē aia est, q̄ itelligentia appellat, vt mā vero celeste ipm corpus, que est aie subtm. Addit q opz adhuc existere tertiū. s. effectiuā cām. Cuius cām affert, qm̄ ad generādum celeste corpus nō sufficiūt duo tn̄. s. mā et forma, quemadmodum neq; in p̄mis corporib⁹. s. elntis duo sufficiūt ad eorum generationē, sed opz eē factiuā cām. H

I

Dubō p⁹

Solutio.

¶ Sed q̄res sub qua rōne celi mā, et mā elnti sunt eiusdem generis. ¶ Rndet Philopon⁹ sub rōne subiecti, nā mā celi, et mā elntorum sub rōne subti eiusdē gn̄is sunt. sub rōne vero qua ad formā referunt, nō sunt eiusdē generis, qm̄ mā gn̄abilium est forme, cui cōpetit hre pūm, et sic est mā po⁹ pria existens. Mā vero celorum, est forme, cui nullū priū debetur, ideo est subtum semp actu specificatū.

Dubō z⁹

Solutio.

¶ Sz q̄res vnde mā generabiliū hz, vt sit po⁹ existēs cōtraria, mā vero celorum nō. ¶ Philoponus ait q hoc pōt eē pp differentiā

I formaꝝ,qm̄ cęlestiū forma nō hꝫ cōtrariū,sed est sem
piterna semꝑ eodē mō se hñs,ideo cęloꝝ materia semꝑ
actu est.Forma ꝟo generabiliū semꝑ hꝫ ꝯriuꝫ/aut posi
tiuū/aut priuatiuū/aut ꝑ se/aut per accñs,ꝛ ideo accidit
Alia solo. huic materię,vt sit poᵃ existēs cōtraria.❡ Ait ēt ꝙ pōt
esse hęc differētia ꝓpter naturas materieꝝ.s.ꝙ mā ge
nerabiliū sua nā est poᵃ ꝯria,mā cęloꝝ sua nā nō existit
3ᵃ dubitaᵒ. potentia ad ꝯria.❡ Sꝫ dices mā cęloꝝ est melior,atqꝫ
Solutio. perfectior mā gñabiliuꝫ.ḡ nō sunt eiusdē gñis.❡ Rñ
det Philoponus ꝙ melius ꝛ peius nō variāt rōnē gene
ris,qm̄ rōnale ꝛ irrōnale differūt ꝭm melius ꝛ peius,et
4ᵒ dubō. sunt eiusdē generis.❡ Sꝫ adhuc dubitabis,qm̄ Ariˡᶜˢ
alibi dixit.s.libro de cęlo ꝙ non est ad gñationē cęli ne
cessaria causa factiua,qm̄ cęlū cū eius forᵃ est nexio li
Solutio. gatū.❡ Rñdet Philoponus,ꝙ in gñabilibꝰ tertia cau
sa necessaria est ꝓ gñatione,in sempiternis ꝓ ꝑmanen
tia ꝛ eē,ꝛ ita ꝟba sic legēda sunt,nō eni sufficiētia sūt ad
gñanduꝫ/hoc est ad essendū,ꝛ ꝑmanēdū duo,quēadmo
duꝫ neqꝫ in primis corporibus.s.elementis ad generan
K dum sufficiunt duo.

Textᵘ anti. comē. 80. ❡ Ut mā igiꝭ,generabilibꝰ qḋ possibile eē ꝛ
nō esse/causa est.Hęc eni ex necessitate sunt,
vt ęterna.hęc aūt nō sunt ex necessitate.Ho
ruꝫ aūt,hęc qdē impoſe est nō eē,hęc autem
impoſe eē,qa nō ꝯtingit circa necessariū ali
ter se habere.Quędā ꝟo eē ꝛ nō eē possibi
le est.qḋ est,gñabile ꝛ corruptibile.qñqꝫ.n.
est hoc,quādoqꝫ autē nō est.Quapꝑ neces
sariū est,gñationē ꝛ corruptionem eē circa
possibile eē ꝛ nō.Ideoqꝫ vt mā qdē,hoc est
causa gñabilibus,vt aūt cuius gratia,forma
L ꝛ spēs.hęc autēꝫ est ratio vniuscuiusqꝫ sub
stantię.Opꝫ autē adesse ꝛtertiuꝫ,qḋ oēs q
dem somniant,dicit autem nullus.

Dilucidaᵗ. te.c.eiusdē. ❡ Ut qdē igiꝭ mā,generabilibus ipsis causa
est eius qḋ est eē ꝛ nō esse.nā eoꝝ q̄ sūt,hęc
quidē necessario sunt,veluti sempiterna.Il
la ꝟo nō sunt ex necessitate.hoꝝ aūt hęc qui
deꝫ impoſe est nō eē.Illa ꝟo impoſe est eē,
qa nō ꝯtingūt ꝓter necessariū aliter se habe
re.q̄daꝫ ꝟo ꝛ esse ꝛ nō eē possibilia sunt,qḋ
quidē est ꝛ generabile ꝛ corruptibile.naꝫ h̄
est quidē interdū.Est autē nō interdū,qua
re circa possibile eē ꝛ nō esse necesse est gña
M tionē eē ꝛ corruptionē.Ideo ꝛ vt qdā mā,
hoc est causa generabilibus,vt autem cuius
gratia,forma est ꝛ species.nam hęc est ratio
substātię cuiusqꝫ.Opꝫ autem ꝛ tertiū adꝩ
cere,ꝙ oēs somniant.Sed asserit nemo.

Comē.80. ❡ Secūdo arguit sic.q̄cūqꝫ hñt māꝫ,hñt formā ꝛ agēs.
gñabilia hñt mām.igiꝭ formā,ꝛ agēs.De rōne ꝑ tangit
minorē,ꝛ illius ꝓbationē dicens.vt qdē igiꝭ mā gñabi
libus ipsis causa eiꝰ qḋ est eē ꝛ nō eē,est minor.gñabilia
hñt mām.hāc minorē declarat per diuisionē reꝝ.d.Nā
eoꝝ q̄ sunt,hęc qdē necessario sunt,veluti sempiterna.Il
la ꝟo nō sunt ex necessitate,subdiuidit neciā.d.Horum
aūt hęc qdeꝫ impoſe est nō eē,vt necessaria eē,vt deus,
cęluꝫ,ꝛ ꝓpōnes necessarię.Illa ꝟo impoſe est eē,vt hy N
pocentaurus,tragelaphus,ꝛ ꝓpōnes īpossibiles,q̄ ideo
necessaria sunt,qa nō ꝯtingūt ꝓter necessariū aliter se ha
bere,exponit quę sunt nō necessaria.d.Quędā ꝟo ꝛ esse
ꝛ nō eē possibilia sunt,qḋ qdem est generabile ꝛ corru
ptibile,nā hoc qdē est interdū,est aūt nō interdū.tūc cō
cludit minorē.d.Quare circa possibile eē ꝛ nō eē neces
se est gñationē esse ꝛ corruptionē,ꝛ sic patet minor.vꝫ.ꝙ
omne gñabile ꝛ corruptibile hꝫ mām.deide accipit ma
iorē.d.Et ideo vt qdeꝫ mā,hoc est causa gñabilibus,vt
aūt cuius gr̄a forma ꝛ spēs.nā hęc est ratio substātię cu
iusqꝫ.Opꝫ aūt ꝛ tertiū adꝩcere,ꝙ oēs somniāt,sed asse
rit nemo distincte ꝛ apte.❡ Sꝫ circa hęc dubitaꝭ.Pri Dubōnes
mo/ꝯ primā rōnem,qa Ariˡᶜˢ probat ꝯneꝫ ꝑ magis du ꝑᵃ dubitaᵗ
biū.ambiguū est eniꝫ an corpora cęlestia habeāt mām O
ꝛ formā ꝛ agens.Scdo/qa mediū est sophisticū,qa mā
dr̄ ęquoce de mā cęli,ꝛ mā gñabiliuꝫ,similr̄ ꝛ forma de
formis,vt in liᵒ de suba orbis dr̄.❡ Scdo ꝑncipalr̄ du 2ᵃ dubō.
bitaꝭ ꝯ scdaꝫ rōnē,qa esse ꝛ nō eē mā sola non vr̄ causa,
qa volūtas est causa ꝯtingētię,q̄ non est mā.❡ Tertio 3ᵃ dubō.
dubitāt,qa plura q̄ꝫ tria videnꝭ eē reꝝ nāliū ꝑnᵃ,vt ma
teria ꝛ forma ꝛ agens ꝛ finis,vel videnꝭ tria alio mō.vꝫ.
mā ꝛ forma ꝛ priuatio.ꝛ Ariˡᶜˢ videꝭ varius hic ꝛ in libᵒ
physicoꝝ.❡ Ad ꝑmū aiaduertēdū ꝙ in libro cęli q ꝑce Solōnes.
dit hūc demōstratū est,cęlū moueri motu circulari,vbi
etiā demōstratū est,in omni motu oportere eē tria,subꝫ
formā ꝛ agēs,ꝛ qa hoc declaratum est in libro cęli,ideo
vtiꝭ illis declaratis vt suppōne.❡ Expositor nouus ait. Rᵉˢ expositoris noui.
ꝙ ideo hęc rō valet,qa motus ad formā sumit origineꝫ
ex motu ad vbi,ꝓpterea q̄cūqꝫ ꝑnᵃ ꝯcurrūt ad motum
localē,debēt ꝯcurrere ad gñationē.cū igiꝭ ad motū loca
leꝫ ꝯcurrāt illa tria ꝑnᵃ,ꝛ ad gñationē ēt,vt ꝯcurrāt,ne
cesse est.Sꝫ vt diximus,nisi Ariˡᶜˢ h̄(vt declaratū sup
ponat)ꝑ ignotius ꝓcederet.❡ Ad 2ᵐ.ꝑmus expositor Ad 2ᵐ
innuit rñsioneꝫ,ꝙ.vꝫ.mā dr̄ nō ęquoce de cęlesti ꝛ gña P
bili,sed analogice,qḋ etiā Auer.in cō.50.Mō analogia
tollit sophisticationē syllogismi.❡ Aiaduerte tñ ꝙ mā Nota
cęli,ꝛ mā gñabiliū possunt ꝯsiderari in rōne poᵉ,q̄ est ra
tio metaphysica ꝛ in rōne poᵉ trāsmutabilis,q̄ est rō phy
sica.Siqdē ꝯsiderenꝭ in rōne metaphysica/h̄ est in rō
ne potētię,sic sunt eiusdē spēi,ꝛ rōnis,qa vtraqꝫ potētia
est ad actū.at si in rōne physica/h̄ est in rōne poᵉ trāsmu
tabilis,sic rō materię nō est eadē vtriusqꝫ,qa mā cęli ꝭm
doctrinā Ariˡᶜˢ ꝛ Auerro.est in poᵃ ꝭm dimidiuꝫ contin
gētis tm̄,hoc est ad eē tm̄,ꝛ mā corruptibiliū est poten
tia ꝭm vtrūqꝫ,vꝫ.ad esse ꝛ non eē,vt dicit Ariˡᶜˢ.Silr̄ ꝛ
forma pōt duplr̄ cōsiderari in rōne metaphysica prout
dat esse tm̄.ꝛ vt referꝭ ad poᵉᵐ,ꝛ sic forma cęli,ꝛ forma
corruptibilis vnius sunt rōnis.at si in rōne physica cōsi
derenꝭ,sic forma dicꝭ analogice de forma cęli ꝛ corru
ptibili.Silr̄ quoqꝫ ꝛ agēs pōt cōsiderari in rōne ꝑnci
pij,ꝛ in rōne motoris,ꝛ eodē mō,vt diximus.❡ Ad 2ᵐ Solō ad 2ᵐ
dubiū catholicus dꝫ discordare a Phō.nā Phs vult ꝙ
causa ꝯtingētię sit sola mā,vel in se,vel inquātū ꝑticipa Q
tur,ꝓpterea volūtas humana est ꝯtingēs,qm̄ participat
mā,qa saltem est in mā,vel ꝑsupponit cognitionē,cuius
ꝑnᵐ fuit phātasma in mā cōstitutū,ꝑꝑ qḋ volūtas libe
rata penitus a mā,vt volūtas dei,ꝛ cęteraꝝ itelligētiaꝝ
sunt necessarię,qa nec sunt in mā,nec ꝑnᵐ cognitionis est
in mā.Catholicus ꝟo,qa ponit qcqd est citra deū cōtin
gens,ꝛ solū deū necesse eē,cogitur ponere deuꝫ ad extra
cōparari ꝯtingēter,ꝓpterea libere ꝛ ad vtrūqꝫ,qa obtū
intellectus est ꝯtingēs.at ad itra cōparari necio,qa obtū
est necesse esse.Sꝫ hęc altioribus relinquo.❡ Ad 3ᵐ qc
quid velit expositor nouus,Ariˡᶜˢ (vt mihi videꝭ) de ꝑn
cipys

A cipijs loqtur ꝑ se, cuiuſmodi nō eſt ꝑuatio nō inicē redu
cibilib⁹ saltē ſm rōnē, qđ dico ꝓꝑ finē, ꝗ penit⁹ cum for⁹
ipa coīcidit. tu ꝟo lege dicta noui expoſitoris, ⁊ placebūt.
Recognes ¶ Scđm Philoponū exponit hęc tria pn⁹ in ipſis gn̄a-
bilibus, ⁊ p̊mo qd ſit mā in gn̄abilib⁹. 2⁰ ibi [vt aūt cu-
ius gr̄a] exponit formā. 3⁰ ibi [Opȝ aūt adeſſe] exponit
factiuā cām. De p̊ma dicit, ꝙ in gn̄abilib⁹ id, qđ eſt poſ
ſibile eē, ⁊ non eē, cā eſt, vt mā. Et ꝟ ꝓponit, ⁊ dicit, igit̄
in gn̄abilib⁹ ⁊ corruptibilib⁹ cā vt mā eſt id, qđ eſt poſ-
ſibile eē, ⁊ nō eē, ⁊ ꝑ poſſibile eē ⁊ nō eſſe itelligit id, qđ
eſt ſubiū potēs recipe eē, ⁊ nō eē. ſ. ad vtrūqȝ, ꝓbat hoc
ex diuiſione reꝝ, ⁊ dicit. ꝙ rerū aliq̄ ſunt ex necitate, vt
ſempiterna, alię ꝟo nō ex necitate. Sēpiternaꝝ ꝟo alię
ſunt ipoſe nō eē, q̄cunqȝ ſemꝑ ſunt, alię ipoſe eē, q̄cunqȝ
nihil ſūt ꝑter ꝯceptionē (vt Philopon⁹ inqt) vt figmen-
ta, q̄ nihil ꝑter ꝯceptionē ſunt. Alię deniqȝ ſunt, q̄ ſunt eē
⁊ non eē poſſibiles, ⁊ hę ſunt res gn̄abiles ⁊ corruptibi-
B les, q̄ interdū qdē ſunt, iterduȝ ꝟo nō ſunt. Ex hac diui-
ſiōe ꝯcludit ꝙ gn̄atio ⁊ corruptio non ſint niſi circa res
poſes eē ⁊ nō eē. Tunc ꝯcludit id, qđ accepit, ꝙ. ſ. id qđ
eſt poſe eſſe ⁊ non eē. cā ſit vt mā. Quo ꝟo ad ꝟba atti-
net, dicit, qa nō ꝯtigit circa neciuȝ aliter ſe hr̄e. ſ. quin ſit
duplex. ſ. impoſe eē, qđ eſt neciuȝ nō eē, ⁊ impoſe nō eē,
qđ eſt necium eē. Quid igit̄ ſit mā in gn̄abilib⁹ ⁊ quare,
pȝ. Quid ꝟo forma dicit, forma aūt ⁊ ſpēs in gn̄abilib⁹
eſt finis ⁊ cui⁹ gr̄a, q̄ eſt rō ⁊ definitio vniuſcuiuſqȝ ſubę
definibilis. Quid ꝟo cā factiua ſit, exponit, ⁊ p̊mo ꝙ ne
ceſſaria ſit, ⁊ dicit. oportet autē ad eſſe tertiuȝ, qđ oēs q-
dem ſomniant, dicit autē ipm diſtincte nullus.

Tex. anti. cōmē. 81. ¶ Sȝ hi qdē ſufficiētē exiſtimauerūt cām eē
ad gn̄andū, ſpērū nāȝ, quēadmodū in Phę
done Socrates. eteni ille icrepās alios vt ni
hil dicētes, ſupponit ꝙ ſunt entiū, hęc qdem
ſpēs, hęc aūt ꝑticipatiua ſpērū. ⁊ ꝙ eē qdeȝ
C vnūqđqȝ dr̄ ſm ſpēȝ, gn̄ari autem ſm ſuſce-
ptionē, ⁊ corrūpi ſm abiectionē. Quapꝑ ſi
hęc vera ſūt, ſpēs exiſtimat ex neceſſitate cau
ſas eē ⁊ gn̄ationis ⁊ corruptionis. Hi autē,
ipſam mām. ab hac enim eſſe motum.

Dilucida: te. c. eiuſdē. ¶ Alij qdē putāt ad gn̄andū ſufficientē cām
eē ideaꝝ nām, quēadmodum in Phędone
Socrates, ille nāqȝ alios icuſans tāqȝ nihil
dicētes, ſupponit eoꝝ q̄ ſunt, hęc qdē eē ide-
as. illa ꝟo ideaꝝ ꝑticipia, ⁊ cuȝ vnūqđqȝ q-
dē eē dicat̄ ideę ꝑticipatiōe, illius ꝟo ſuſce-
ptiōe gn̄ari, corrūpiqȝ abiectiōe eiuſdē, iure
ſi hęc vera ſint, ideas ⁊ gn̄atiōis ⁊ corruptio
nis cauſas extimādas eē aiūt. Alij ꝟo mām
D ipāȝ ſufficere, argumēto ꝙ ab ipa mot⁹ exiſtit.

Cōm. 81. ¶ Quia efficiētē cām ſomniātes tetigerūt, nunc duas de
agēte ſomniatiōes affert. Prima fuit Socratis ⁊ Plato-
nis in Phędone. Alia phyſicoꝝ. ¶ Ad euidentiā primi
aīaduertēdū ꝙ Plato ideas poſuit ex ꝑte agētis, ⁊ ex ꝑ-
te formę. Exiſtimauit eni reꝝ has eē ꝑ eētiam formas.
Has eē ꝑticipes illaꝝ, tūc vult ꝙ res ꝑticipes ſint illarū
participatiōe. generent̄ illaꝝ ſuſceptiōe, corrūpant̄ illa-
ruȝ abiectione. imaginant̄ eni (vt Themiſtius inqt in p̊
de aīa. ca. 23). Ideas eē formas reꝝ a formādo. non ab
informādo. nā quēadmodū e luce eſt illumiatio, ſic a for
ma formatio, ⁊ quēadmoduȝ gn̄atio luminis eſt e pn̄tia

E lucis, illi⁹ corruptio ab abſentia, illiuſqȝ eē illuminatuȝ a
participatiōe lucis. Sic reꝝ eē eſt ꝑticipatiōe ideaꝝ, il-
laꝝ gn̄atio eſt illaꝝ formatio, illaꝝ corruptio illarū pri-
uatio. Eſt aūt formatio ab ideis ꝑueniens in aīalib⁹ vita
ſenſitiua, in plātis vegetatiua, in reb⁹ inanimatis forma
particularis. Utrum ꝟo hęc ſiue formatio ſiue ſuſceptio
ſit creatio formę ab ideis facta, vel ſit gn̄atio, in lib⁰. 12.
metaph. ⁊ in lib⁰ de itellectu diſputauim⁹, ⁊ ſic ideę erūt
reꝝ formę formātes, nō iformātes rerū agētes cauſę in-
formatiōes hr̄ētes. Hęc eſt p̊⁹ poſitio de agēte. Secūda
poſitio fuit phyſicoꝝ dicētiū nullā eē cām agētē pręter
mām, ſed mām ſufficere ad generationeȝ. argumento ꝙ
ab ipſa motus eſt generationis ⁊ corruptionis. Quę ait.
patēt. Laborare hic de poſitione Platonis inutile ē, ma
xime cū in p̊mo de aīa, ⁊ alibi rem hanc tetigi.

¶ Hic narrat duas poſitiōes de factiua cā, nā Plato fa- Recognes
F ctiuā cām nō diſtinguit a formis, quas ideas appellat in
Phędone. Anaxagoras ꝟo nō diſtiguit a mā, vel meli⁹
dicamus ꝙ Plato factiuā cauſam nō ponit ꝑter ideas.
Anaxa. ꝟo factiuā cām nō aſſerit vltra mām. Quidam
ſic Platonis ꝟba itelligūt, vt iacēt, ꝙ gn̄atio fiat ſm ſu
ſceptionē ideę in ꝓpria mā. corruptio ꝟo ſm abiectio-
nē. Poſuit eni Plato vnā ideā vniuſcuiuſqȝ ſpēi, q̄ eſt vna
nūero forma oīum idiuiduoꝝ, vt Auer. credidit de itel-
lectu reſpectu oīum hoīuȝ, ⁊ voluit ꝙ hō ſit, cū illa idea
ineſt materię, cū ꝟo abeſt, corrūpit̄. Fit aūt idea in mā,
qn̄ in ea iducunt̄ oēs diſpōnes, ⁊ quantę ⁊ q̄les, qb⁹ illa
ſit in mā. Abeſt ꝟo, cū diſpōnem diſproportionat̄, ⁊ vt
dcm̄ eſt de hoīe, ita quoqȝ in oīb⁹ aīalib⁹, ⁊ oīb⁹ cōpoſi-
tis nālib⁹. Themiſti⁹ ꝟo aliter intellexit pōneȝ Plato-
nis, vt in cōmētarijs ꝑſpicuū eſt. Quo ꝟo ad ꝟba atti-
net, Ari^les dixit [ſi hęc vera ſūt] itelligēs, vt ꝟba ſonāt, G
qm̄ ſm ſenſuȝ itellectualem, ꝟba illa pn̄t aliter itelligi,
ꝓpterea ait, ſi hęc vera ſunt, vt ꝟba ſonāt, tūc opȝ dicē
ſm eū ſpēs eſſe cauſas gn̄ationis ⁊ corruptionis, ⁊ ſic ꝑ-
ter ideas factiuā cām nō meminit Plato. Anaxa. ꝟo po
nens mentem primaȝ oīum rerum cauſam, materiā ſuf-
ficere ad generationem aſſerit, ꝙ ab ea ſit motus, ⁊ ſic
ſibiipſi non conſtat, vt Philoponus indicat.

¶ Neutri aūt dicūt bn̄. Si eni ſunt cāę ſpēs, Anti. tex. cō. 82. 83. 84. ⁊ 85.
quare nō ſemper generāt cōtinue, ſed quan-
doqȝ quidē quādoqȝ autē non exiſtentibus
⁊ ſpeciebus ſemper ⁊ participatiuis.

¶ Sȝ neutri bn̄ dicūt, ſiqdem eni eſt cā idea, Dilucida: te. c. eiuſdē.
exn̄tib⁹ ſemꝑ taȝ ideis q̄ȝ aptis ꝑticipare, ꝓꝑ
quid nō ſemper perpetuo generāt, ſȝ iterduȝ
quidem ſic. interdum autem non. H

¶ Obijcit Ari^les ꝯ vtroſqȝ, ⁊ p̊mo ꝯ Platonem, ⁊ rō eſt Cōm. 82.
hypothetica apud Auer. ſic, ſi idea eſt cā gn̄ationis vna
cū ſubto apto participare hoc eſt ſuſcipe ⁊ abijcere, tūc
perpetuo ⁊ ſemꝑ idea gn̄aret. ꝓbat ꝯn̄tiaȝ, qa agēte ęter
no ⁊ paſſo ęterno, effectus eſt ęternus, vt in 3⁰ de aīa. de-
clarauimus ad mētē Themiſtij. Tāgit aūt Ari^les argu^m
in forma q̄ōnis, ⁊ res pȝ. ¶ Aīaduerte, vt ex Auer. para- Nō ꝑ rōne
phraſi, ⁊ nouo expoſitore colligit̄, ꝙ Plato duo pn̄⁹ ſuf-
ficiētia ponit ad gn̄ationē. vȝ. ex ꝑte agētis formas, quas
ideas gręce vocat. dictas formas a formādo nō iformā-
do ex ꝑte materię, illud qđ gręce dr̄ methecticon, ꝟ eſt
participās, ſiue ſuſceptiuū. Inquātū qdē ponit hęc p̊nci-
pia ſufficere, pȝ nō eē neceſſarias diſpōnes, qb⁹ median-
tibus ideę generēt, quatenus ꝟo ponit formas ⁊ ſepara-
tas, etiā neceſſarium non eſt illas debite paſſo applicari,
hinc patet vis rōnis Ariſtotelis agēte ⁊ ſubiecto ꝑpetuis

I existentibus sufficienter affectis, ac debite applicatis, effectus erit perpetuus, ꝛ sic gñatio erit semper.

Recognes ℂ Textus isti perpulchre in cōmētarijs legunt̄, nec Philoponus aliter exponit, vex vba illa[ꝛ qm̄ dereliquūt p̄ncipaliorē cām, auferūt eni qd gd erat eē ꝛ formaz] p̄ mō exponunt̄, q̄ isti auferēdo factiuā cām, auferūt formaz, qm̄ forma nō fit necessitate naturę, s; a factiua cā, ꝛ hęc est vna expō Philoponi. Alexāder itelligit p formā ꝛ qd quid erat eē, factiuā cām, qm̄ oē qd facit, nō facit nisi vt actus est, tale aūt est forma, ꝛ qd quid erat eē. Philoponus tertio p formā ꝛ qd quid erat eē/intelligit finalem cām, qm̄ dicētes mām eē cām gñatiōis solam, neqꝫ mentem/neqꝫ naturam supponunt pręcognoscentem finem, sed coguntur dicere ea, quę fiunt ex re quadam casuali fieri. Melius Alexan. vt dicetur.

Tex. anti. com̄. 83. K ℂ Amplius aūt in qbusdā videmus aliā cāz esse. sanitatem enim medicus facit ꝛ doctrinam doctor, existēte ꝛ sanitate ipsa ꝛ doctrina ꝛ participatiuis. similiter autez ꝛ in alijs s̄m potentiam operatis.

Dilucida: te. c. eiusdē. ℂ Amplius aūt in qbusdā agentē cām aliud qōdam existere videmus, sanitatē eni efficit medicus, ꝛ doctrinam doctor, q ꝛ a sanitate ipsa, ꝛ a doctrina, ꝛ a participe aliud sūt. sil̄r autem in cęteris facultate operantibus.

Com̄. 83. ℂ Secūdo arguit vt in arte, ita in nā, sed in arte agēs est aliud ab ipsa forma, ꝛ a subiō, igitur ꝛ in nā. aut sic. vt in arte ita in nā, sed in arte agētia p̄xima ꝛ pticularia concurrunt p̄ter formas. igit̄ in nā (inqt) Amplius aūt in qbusdā, subaudias agētez cām aliud qōdā existere videmus, subaudi a forma ꝛ participe, sanitatē eni efficit medicus, ꝛ doctrinā doctor, exn̄te sanitate ꝛ doctrina ꝛ pticipe. sic gręce ad vbū iacet, s; vt clarius eēt trāstuli, qui doctor ꝛ medicus aliud sunt ꝛ a sanitate ꝛ doctrina ꝛ pticipe, similiter autem videtur in cęteris facultate operantibus. vt in mechanicis ꝛ actiuis. hi enim artifices facultate operant̄, pro quanto habitu disciplinę, qui est facultas quędam, quę gręce dicitur dynamis.

Tex. anti. cōmē. 84. ℂ Si autē mām qs inquiet gñare pp motū, nālius vtiqꝫ dicet ita dicētib⁹. alterans enim ꝛ transformās, magis causa est generatiōis ꝛ in omnibus assueti sumus hoc dicere efficiens, similiter ꝛ in his quę natura/ꝛ in his quę ab arte sunt/qd vtiqꝫ mouens est.

Dilucida: te. c. eiusdē. M ℂ Siqs vo mām ipsaz pp motū gñationem efficere asserat, nāli⁹ certe p̄fitet̄ his q mō illo loquebant̄. nā alterās ꝛ trāsformās gñationis magis causa existit, ꝛ in oib⁹ tā simil̄r his q̄ nā sunt, q̄ȝ his quę ab arte, illud agens nūcupare assolemus, qd motiuū existit.

Com̄. 84. ℂ Nūc exequitur de 2ᵃ pōne. Primo tn̄ cōparat positiōez physicoꝝ ad illā Platonis, ꝛ vult q̄ positio physicoruz qui dicūt mām eē cām gñationis pp motū, h̄ est pp inclinationē ꝛ dispōnes quas habz ad formas, nālior est illa Platonis. nā mā cū motu magis ꝯuenit cuz vero agēte, qm̄ quidē agēs in oib⁹ p motū definit̄. ℂ S; dubitares forte, qa dīa in gñe maior est q̄ȝ dīa in spē, sed mā differt in gñe ab agēte, quādoqdez mā est potētia passiua, agēs actiua po^a. S; hęc differūt genere, vt pȝ. at idea et agēs physicū nō differūt gñe, qm̄ vtrūqꝫ in genere potētię conuenit. Dici potest q̄ Aristoteles non dicit veriorē esse positionem physicorum. sed naturaliorem, quia seruat motum, quo definiri solet in physicis agens. N

ℂ S; tn̄ neqꝫ hi iuste dicūt. materię eniz est, pati ꝛ moueri. mouere autē ꝛ facere alteri⁹ potētię. Manifestū aūt ꝛ in his q̄ arte ꝛ nā generant̄. nō eni ipsa facit aqua animal ex se ipsa, neqꝫ lignū lectū/sed ars. Quocirca ꝛ hi dicunt non recte, propter hoc, ꝛ quoniā derelinquunt principaliorem causam. auferūt eni, qd quid est esse/ꝛ formam. Text. anti. cōmē. 85.

ℂ S; neqꝫ hi recte sentiūt. nā materię qdem est pati ac moueri. mouere autez ac efficere est alterius potētię, ꝛ pȝ hoc tā in his, q̄ arte, q̄ȝ his q̄ nā fiūt, non eniz aqua ipsa aīal facit ex seipsa, neqꝫ lignū lectuz, sed ars ipsa, quapropter isti dicūt non recte. Tuz p̄pter hoc. Tum qa principaliorem causam omittunt. Auferūt eniz qd quid erat eē, ꝛ formam. Dilucida: te. c. eiusdē. O

ℂ Arguit mō cōtra positionē. Primo, qa mā ꝛ agēs non concidūt, vt syllogiset̄ sic. ea nō concidūt, quoꝝ vnum mouet ꝛ agit, alterum mouet̄ ꝛ pati̅t. S; agēs mouet ꝛ agit, mā mouet̄ ꝛ pati̅t. igit̄ nō concidūt. minor declat̄. in nā auctoritate Thaletis, qa aq̄ seipsa non facit aīal. ꝛ in arte, qa lignū seipso nō facit lectū. Ampli⁹ hęc positio vī deficiēs, qa omittit p̄ncipaliorē causam, formam. vȝ. quod est qd quid erat esse, ꝛ quidditas siue ratio. Cōm. 85.

ℂ Amplius aūt ꝛ potētias attribuūt corporib⁹, p̄pter quas ꝛ generant valde organice/auferētes cā q̄ s̄m spēm cām. Qm̄ eni natū est (vt inqunt) calidū qdem segregare, frigidū aūt ꝯgregare/ꝛ alioꝝ vnūqdqꝫ, hoc qdē facere, hoc autem pati, ex his dicunt ꝛ p hęc omnia alia generari ꝛ corrumpi. Text. anti. cōmē. 86. P

ℂ Adhuc aūt ꝛ potētias corporib⁹ tribuunt, p̄pter quas instrumētalius agūt auferentes videlȝ cām s̄m speciem. cum enim aptuz sit (vt aiunt) calidum disgregare, frigidū autez congregare, ꝛ cęteroꝝ id genus hoc quidez agit. illud vo patitur, ex his ꝛ p̄pter hęc cętera alia generari ꝛ corrumpi inquiunt. Dilucida: te. c. eiusdē.

ℂ Tertio arguit, ꝛ pōt argu^m intelligi s̄m expositorē, vt sit ratio secūda clariori modo exposita, ꝛ pōt lr̄ę ꝯsonare, ꝛ pōt itelligi apud Auer. vt hęc sit tertia rō ꝛ noua, ꝛ lr̄ę magis ꝯsona, ꝛ rō est hypothetica sic. si solis corpib⁹ insunt potētię, quatenus mā, tūc sola agētia istr̄alia erūt, ꝛ p̄ncipale qd per excellētiā dr̄ s̄m spēm non erit (inqt) Adhuc aūt ꝛ potētias corporib⁹ tribuūt, pp quas instr̄alius agūt, auferētes. vȝ. cām s̄m spēm. est igit̄ vis hypothetice si potētię tribuunt̄ corporib⁹, vt instr̄alius agāt. igit̄ sola instr̄a agūt, verbū illud instr̄alius gręce est lian organicos/hoc est valde organice. ego aūt vsus sum vno vbo, vt clarius eēt. declarat hypotheticā. d. Cū eni aptū sit (vt aiūt) calidū disgregare, frigidū autē ꝯgregare, ꝛ cęteroꝝ id genus/h̄ qdez agit. illud vo pati̅t, ex his vti ex mā, ꝛ p̄pter hęc vti p̄pter instrumēta cętera alia ꝛ gñari ꝛ Cōmē. 86. Q

A ri ꝛ corrūpi inquiūt. Est igiť hypothetica. ſi corporib⁹ inſunt virtutes, tūc non datur aliqđ agens principale.

Recognes ℂ In cōmētarijs ꝟba expoſita ſunt ſm Auer. Philoponus: ꝟo ꝛ Alexāder aliter exponūt, dicūt eni ꝙ Ari^les ħ narrat de factiua cā 3^am pōnem, q̄ eſt Parmenideoꝝ, q dixerūt qualitates. ſ. calidū/frigiduʒ/ꝛ ceteras eē cauſas inſtrumētarias, auferētes cām pncipalē, q̄ eſt cā factiua ſm formā (vt ingt) Ampli⁹ autem ꝛ potētias attribuūt corporib⁹, pp quas dicūt fieri gñationes, tāq̄ p organa auferētes cā, q̄ eſt cā ſm ſpēm/ħ eſt factiuā pncipaleʒ, vt Alexā. ꝛ Philoponus expoſuerūt. Mouenť autem qm̄ viderunt calidū quo calidū eſt ſegregare diſſimilaria, frigidū ꝟo, quo frigidū, ꝯgregare, ꝛ alioꝝ vnūqđq; viderunt/hoc quidem facere, hoc aūt pati, quo talia ſūt.

B Ex his dicunt/ꝛ per hęc omnia alia generari ꝛ corrumpi/quę eſt tertia poſitio de factiua cauſa.

Text⁹ anti. com. 87. ℂ Videť aūt ꝛ ignis ipſe motus ꝛ pati. Amplius ꝟo/ſimile aliqd faciūt, vt ſi qs ſerrę ꝛ vnicuiq; inſtrōꝝ attribuat cām eoꝝ q̄ generanť. neceſſe eni eſt ſerrāte diuidi, ꝛ icidente coęq̄ri. ꝛ in alijs ſilr. Quocirca ſiqdē maxime facit ꝛ mouet ignis, ſed quo modo mouet non videť/qm̄ deterius q̄ organa.

Dilucida? te. c. eiuſdē. ℂ Sed videť ignis ipſe ꝛ moueri ꝛ pati. Adhuc aūt ſimile faciūt quēadmodū ſiqs ſerrę iſtrumētoꝝq; vnicuiq; auctoritatē tribuat agendi. erit eni neceſſe tūc ſerra ipſa exiſtēte diuiſionē eſſe, ſcalpello quoq; ꝛ ſculptionē, ꝛ ſimilr in cęteris id genus, quare ꝛ ſi maxime

C agat atq; moueat ignis, modū tñ quo efficacius inſtrumētis moueat, nō aiaduertunt.

Cōm. 87. ℂ Deſtruit ꝯñs. erat eni hypothetica. ſi corporib⁹ inſunt virtutes, nō dabiť agens pncipale. deſtruit mō ꝯñs. p̊, q: videť ignis ꝛ moueri ꝛ pati in ꝑpria ſphęra a cęlo. igiť vltra vires nāles corporib⁹ phyſicis tributas eſt virtus cęli pncipalis. 2°, ſi hęc erant inſtrā, tunc opʒ dare cauſas principales, qa inſtrā ſine pncipalib⁹ nō agūt, vt oſtēdit exēplo. ppter hoc ꝯcludit ꝙ iſti ꝯcedūt ignē magis agere q̄ cętera, ꝛ tñ nō vident vñ ſibi hoc cōpetat. ħ auteʒ adijcit, qa opʒ hoc igni cōpetere, qa agit in virtute cęli. ꝛ per ꝯñs opʒ eē aliqđ agēs principale. ꝛ qa lrām trāſtuli ad ſenſum, ideo lege. ſed videtur ignis ipſe ꝛ moueri ꝛ pati ſubaudi a cęlo. igiť cęlū eſt pncipalius agēs. hęc eſt pma rō. Deide arguit 2°. d. Adhuc aūt iſti phyſici ſiłe faciunt quēadmoduʒ ſiqs ſerrę inſtroꝝq; vnicuiq; aucto-

D ritatē tribuat gignēdi ſiue agēdi/hoc eſt poteſtatē agēdi ſine artifice/gręce ꝟbuʒ ꝟbo reddēdo eſt/quēadmoduʒ ſi qs ſerrę ꝛ vnicuiq; inſtrōꝝ attribuat cām eoꝝ q̄ fiunt, qđ cū minus ſonet mō illo trāſtuli, ſiqs tñ barbarie afficereť ſic pōt legere. declarat falſitatē ꝯñtis. d. Erit enim neceſſe tūc, ſubaudi ſerra ipa exñte diuiſiōes eē, ſcalpello quoq; ꝛ ſculptionē, ꝛ ſilr in cęteris id genus. Sʒ ꝟbuʒ ꝟbo eſt, erit eni neceſſe ſerra exiſtente incidi, ꝛ ſcalpente delere, qđ nō ſonat. nā ꝟbum illud prionos pro ſerra ſumit, ꝛ xeon p ſcalpello ſiue iſtrō tali. deide iſert incōueniēs. d. Quare ꝛ ſi maxie agat atq; moueat ignis, moduʒ tñ quo cęteris inſtrīs, vt ſerra ſcalpello, ꝛ id genus, agat. nō videt. ℂ Aiaduerte ꝙ chiron gręce eſt latine peior, ſiue minus cū omega, ſed cū omicron ſumiť ab operari, ꝛ ſic trāſtuli efficacius ſiue operoſius ꝛ ſic ſonat.

Recognes ℂ Scdm Philoponū ꝛ Alexā. Ari^les hic obijcit ad Parmenideos. p̊, qm̄ ignis nō ſolū videť agere pp calidū inſtrumētalr, ſed ꝛ moueri ꝛ pati, cuius ꝯriū dixerunt. vñ Alexā. ꝛ Philoponus velle videnť hoc argu^m eē ad hominē, nō ſimplr, qm̄ ſm opionē Ari^les ignis ꝛ facit, ꝛ patitur, ſm aūt Parmenideos nō ignis facit, ꝛ patiť, ſʒ calidū. 2° ſi potētię agūt, vt inſtrā, opʒ aliqđ eē factiuuʒ, vt pncipale faciēs, vñ dicit. Amplius ꝟo Parmenidei aſſerēdo potētias in eē corporib⁹ nālib⁹, vt inſtrā faciūt aliqd ſimile, vt ſi quis ſerrę ꝛ vnicuiq; iſtrōꝝ attribuat cām eoꝝ quę gñanť. q. d. ꝙ Parmenidei ſic dicētes, attribuūt illis potētijs rōnē cauſę inſtrālis, veluti ſerrę ꝛ alijs inſtrīs. q ſupple ſicut neceſſe eſt aliq̄ artifice ſerrāte/ħ eſt vtente ſerra lignū diuidi, ꝛ aliq̄ artifice incidente, coęquari ac dolari lignū, ꝛ ſilr alijs inſtrīs vtente, ſic ſubaudi neceſſe eſt aliquo agēte pncipali potentijs illis vtēti, illas agere, vt organa. Videnť eni ꝟba hęc obſcura/niſi ſic ſuppleanť. tūc ꝯcludit, quocirca ſiqdē maxie

F facit ꝛ mouet ignis, ħ eſt ſi ignis mouet, vt factiuū pncipale, quo mō mouet, nō videt, ſupfluit vnū [ſʒ] in ꝟbis, vt patet. Qz autem oporteat vt ignis moueat vt principale probat, quoniam ſi ignis vt principale non faceret, potentię elntarię deterius agerent, q̄ organa, qm̄ agerēt nō regulata a forma agentis pncipalis, ꝛ ſic agerēt corruptiue ꝛ nihil gñando. Sūpſit aūt ignē in exemplo oiuʒ elntoꝝ, ꝛ oiuʒ nāliū corpoꝝ, quoꝝ ſunt illę potētię. Aiaduerte ꝙ q̄litates elntarię, niſi agerēt, vt regulatę a formis elntoꝝ, oia corrūperent. imo corrūperent eaꝝ ſubtū (vt ingt Philoponus.) ℂ P. Si aliqd generarēt, illud eēt ſolū accñs, ꝛ nō ſuba, cū nihil agat ſubaʒ niſi ſit ſubſtātia, aut inſtrumētuʒ regulatuʒ a ſubſtātia, ꝛ ſic niſi eſſet agens principale potentię illę agerēt deterius, quoniam irregulariter, ꝛ non niſi accidentia.

Text⁹ anti. cōmē. 88. ℂ Nobis aūt ꝛ vlīter prius dcm̄ eſt de cauſis, ꝛ nūc determinatum eſt de mā ꝛ forma.

G Amplius aūt qm̄ ſm lationeʒ mot⁹ demōſtratum eſt ꝙ eſt perpetuus, neceſſe eſt his exiſtentibus ꝛ generationē eē continue. Latio enim faciet generationeʒ actualiter, quia adducit ꝛ abducit generans.

Dilucida? te. c. eiuſdē. ℂ Nobis ꝟo gñatim ꝛ de cauſis dictum eſt. nūcq; de mā ꝛ forma definitū. inſupq; ꝛ motuʒ celeſtē ſempiternū eē demonſtratū fuit, his exñtib⁹, neceē ē ꝛ gñationē eē ꝑpetuā. motus. n. celeſtis ꝑpetuo generationē fac, argumēto ꝙ generans ipſuʒ adducit ꝛ abducit.

H Com. 88. ℂ Cōfutatis poſitionib⁹ his de agente, nūc ꝓſeqtur de eo ſm pōneʒ ꝓpriā, ꝛ facit enthimema, vbi in añcedēte ſumit tria. d. Nobis ꝟo ꝛ de cauſis gñatim dictuʒ eſt in 2° phyſicoꝝ. nūc ſpecialiʒ de mā ꝛ forma definituʒ eſt. Inſuperq; ꝛ tertio motū cęleſtē ſempiternū eē. in libro cęli demōſtratuʒ fuit. Hęc ſunt tria. ℂ Aiaduerte ꝙ motus cęli gręce ab Ari^le in libro cęli. phoras nūcupať. eo quia fert ſtellas. ego tñ tranſtuli motū cęleſtē, qa nobis aliter nō ſonat. Iſtis trib⁹ acceptis iſert ꝯſequēs. d. His exñtibus, neceſſe eſt ꝛ gñationē eſſe ꝑpetuā, ſiue (vt ſophiſtice loquar) ꝑpetuā eē gñationeʒ, qđ ꝓbat dicēs. Mot⁹ enim cęleſtis, q ꝛ phoras dr̄, perpetuo ſiue actualiter gñatiōeʒ facit, argumēto ꝙ generās ipm ſiue ſolē adducit ad apicem noſtroꝝ capitū, ꝛ ab apice nrō abigit. docet eni obſeruatio ꝙ cū ſol accedere incipit ad nos, vt in vere ipſo primam arietis parteʒ decurrens, generatio rerū icipit,

I ipso xo recedente (qd̄ fit in autumno) decurrēte eo per primam libꝛę partem, corruptio incipit.

¶ In cōmentariys optime legit̄ text⁹ hic, quo xo ad verba attinet, verbū actualr̄ gręce est ἐνδελεχῶσ, latine xo sonare pōt continuo, vel sempiternalr̄, cū xo dicit, q̄a latio adducit, ⁊ abducit generās, p̄ generās solē intelligit, vt in cōmētariys diximꝰ, ⁊ Philoponꝰ exposuit.

Text⁹ anti. cōmē. 89. ¶ Simul aūt manifestū est / q̄ ⁊ priora bene dicta sunt, primā trāsmutationū lationē / sed nō gñationē dicere. multo enī rōnabiliꝰ, ens nō enti gñationis cām eē / q̄ȝ nō ens enti eē, qd̄ fert̄ igit̄ est, qd̄ generatur autē nō est. ꝓpter qd̄ ⁊ latio prior est generatione.

Dilucida: te. c. eiusdē. ¶ Simul autē pȝ mobiliū ea bñ priora eē dicēduȝ, q̄ latione mouētur, nō autē q̄ gñatione. itēq̄ȝ multo rōnabiliꝰ est ꝑmanēs eē causam gñationis illius qd̄ nō ꝑmanet, q̄ȝ nō ꝑmanēs cā sit ꝑmanētis, sed qd̄ q̄dem fert̄ ꝑmanet: qd̄ aūt generat̄, non permanet, vñ ⁊ latio generatione ipsa prior est.

K

Com. 89. ¶ Enthimema probat. p̄ / q̄a qd̄ est prius essentiale est cā oīum posteriorꝫ. sed in libro cęli. ⁊ in. 8. physicorꝫ. declaratū est q̄ motus cęli sit prior. igit̄ est cā oīum aliorum motuū. de rōne tangit minorē tm̄. d. Simul aūt pȝ mobiliū ea bñ priora esse dōm, q̄ subaudi latione mouent̄. non aūt ea est dicere priora, q̄ mouent̄ gñatiōe, in tra nslatione omisit xbū dicere, q̄a non sonat. vel forte, ⁊ sic melius iuxta gręcū. simul antē pȝ, q̄ si p̄ora bñ dicta / B est descripta sunt mutationū p̄ma est dōȝ lationē. nō aūt gñationē, sed siue sic. siue sic. Ari^{les} vult habere q̄ motꝰ cęli sit prior alys, ⁊ per ꝯñs q̄ sit cā cęterorūȝ. Scd̄o arguit. duorꝫ quorꝫ vnū est ꝑmanēs alterū defluēs illd̄ est causa magis dicenda. qd̄ ꝑmanet q̄ȝ qd̄ nō ꝑmanet. Motus cęli ꝑmanet, gñatio trāsit. igit̄ motꝰ cęli magis generatiōis cā est. q̄ȝ ecōtra. ¶ Aiaduerte q̄ on gręce / latine ens est. sed hic p̄ permanēte sumit, silr̄ ⁊ verbū est. ⁊ cętera id genus, aliter sensus esset obscurus.

L

Recognes ¶ Vult Philoponus ostēdat, q̄ iure in physico auditu est dcm̄ motū circularē eē priorē qualibet trāsmutatione, ⁊ q̄ sit cā gñatiōis ⁊ corruptiōis. vñ dicit. Sil̄ autē cū his, q̄ dicta sunt in hoc lib°. manifestū est, q̄ ⁊ priora bñ dicta sunt. i. q̄ in physico audit̄ dicta sunt. vȝ. p̄mam lationē / q̄ est motus cęlestis, eē cām trāsmutationū ⁊ primaȝ, sed nō gñationē dicere cām p̄mę latiōis. ⁊ p̄maȝ, ⁊ intelligit per p̄mā lationē p̄mū corpus, qd̄ p̄ma latione fert̄, p̄ gñationē xo qd̄ gñatur, ita vt sit sensus, q̄ bñ dicuȝ sit in physico auditu, qd̄ p̄ma latiōe fert̄, eē causaȝ eiꝰ, qd̄ gñat̄, vice xo versa nō, cuiꝰ rōnē dicit. Multum

M

enī rōnabilius est ens cām eē gñationis nō entis, q̄ȝ vice versa nō ens eē cām gñationis entis. Sȝ qd̄ fert̄ est, ⁊ q̄dē semp, qd̄ aūt gñatur nō est, nisi postq̄ȝ genitū est. ergo qd̄ fert̄. potius eius qd̄ gñat̄ cā est, q̄ȝ vice xsa. ⁊ accepit verbū igit̄ / pro sed, aduersatiue enī tenet̄. Cōcludit etiā ꝑꝑ eādē cām, q̄ latio prior est gñatione, qm̄ qd̄ fert̄ prius est, ⁊ cā eius. qd̄ generat̄. q̄re quę 8° physico. dicta sunt, bñ dicta sunt. vel sic, ⁊ q̄dē magis iuxta xba, simul aūt manifestū est. q̄ ⁊ priora, q̄ in physico auditu dicta sunt, bñ dicta sunt, lationē. i. motū cęlestē eē p̄maȝ trāsmutationū, sed nō gñationeȝ dicere eē p̄mā trāsmutationū. Or aūt latio sit p̄ma ⁊ gñatione prior, p̄bat, qm̄ multo rōnabilius est ens nō enti eē gñationis cāȝ, q̄ȝ vice versa nō ens enti eē. Sȝ qd̄ fert̄, est, qd̄ aūt gñat̄, non est. ḡ subaudi qd̄ fert̄, cā est eius, qd̄ gñat̄, vltra subaudi qd̄ fert̄ cā est eius, qd̄ gñat̄. ḡ prius est eo, qd̄ gñat̄, tunc oībus his subintellectis cōcludit, ꝑꝑ qd̄ ⁊ latio prior est gñatione, qm̄ qd̄ fert̄, prius est eo, qd̄ generatur.

N

Tex. anti. cōm. 90. ¶ Om̄ aūt suppositū est ⁊ demōstratū continuā eē rebꝰ gñationē ⁊ corruptionē, dicimus aūt lationē cām eē gñationis, manifestū est q̄ vna exñte latiōe, nō ꝯtigit fieri ambo, q̄a cōtraria sunt. Idē enī ⁊ similr̄ se habens semper, idem natum est facere.

Dilucida: te. c. eiusdē. ¶ Cū suppositum sit atq̄ȝ ostēsum ꝑpetuaȝ rebus existere gñationē atq̄ȝ corruptioneȝ, diximusq̄ȝ gignēdi lationem causaȝ eē, dicimus q̄ vna quidem existente latione, non vtrasq̄ȝ fieri ꝯtingere. ꝯtria enī sunt, nā idem ⁊ semꝑ similr̄ se habēs, idē natū est agere.

Cōmē. 90. ¶ Deductū est ꝑ̄ horam / hoc est lationē siue motū cęlestē cām eē perpetuę gñationis. nūc vult q̄ latio vniformis q̄ motus diarius est, quo totū firmamētū ⁊ planetę mouent̄ ab ortu in occasuȝ, nō est cā ꝑpetuę gñationis, atq̄ȝ ꝑpetuę corruptiōis. ⁊ syll̄s sic cōponit̄. ꝯtria nō ꝑficiūtur ab vniformi ⁊ eodē mō semꝑ se hñte. gñatio perpetua ⁊ corruptio ꝑpetua sunt ꝯtria. ⁊ motꝰ diarius vniformis. igit̄ nō ꝓueniūt a motu diario ambę. resumit p̄mo q̄ fecit. d. Cū suppositū sit atq̄ȝ ostēsum ꝑpetuā rebꝰ existere gñationē atq̄ȝ corruptionē, vt patuit in p̄ huiꝰ. quia gñatio vnius est corruptio alterius, ⁊ q̄a mā est ęterna ⁊ agēs ęternū, diximusq̄ȝ primo textu gignēdi lationeȝ cām eē, dicimus subaudi nūc q̄ vna q̄dē existēte latiōe nō vtrasq̄ȝ. vȝ. gñationē perpetuā ⁊ corruptionē perpetuā fieri cōtingere. Hęc est ꝯ. deīde tāgit viȝ minoris. d. cōtraria enī sunt. deide apponit vim maioris. d. Nā idē ⁊ semꝑ silr̄ se hñs, idē natuȝ est agere. hic igit̄ pȝ e motu diario nō effici vtrasq̄ȝ. ¶ Sed q̄res p̄mo. vtrū ab aliq̄ agente nō variato nec transmutato possint imediate ꝓgredi plura ⁊ diuersa, vt cōiter dī de agente nāli, ꝓpositio Ari^{lis} est vera. ⁊ ab oībꝰ cōcedēda. de agente ꝑ itellectuȝ sic ꝓpō nō est vera, expositor nouus dat cām, quia agens ꝑ intellectū agit itelligēdo / hoc est inquātū intelligit res. agēs xo nāle ꝓut est, atq̄ȝ eē hȝ. ⁊ q̄a itell̄s vnus pōt plura intelligere absq̄ȝ sui variatiōe. igit̄ plura agere. sed cū idē non possit plura eē. ideo agēs nāle non pōt plura agere. dicit tm̄ q̄ siue sic / siue sic / ꝓpositio Ari^{lis} est vlis. vȝ. idē quatenus idē semꝑ, idē semꝑ facit. q̄a lȝ agēs per itellectū vnū manēs possit plura agere nō agit q̄tenus idē. sed per diuersas rōnes itelligēdi, quas ideas dicūt, vt notat Auer. 12. meta. cō. 18. ⁊. 35. ⁊ sic ꝓpō Phi dupliciter hȝ locū. Tuȝ q̄a loquit̄ de agēte nāli, cuiusmodi est motꝰ diarius. Tuȝ q̄a ait idē quatenus idē facit̄ ideȝ, qd̄ est verum in oī agēte. Sȝ (vt diximus) Theologus ⁊ Phs discordāt. Phs enī vult ab ęterno simplr̄ agēte siue per itellectū, siue ꝑ nām nō euenire nouū nisi aliq̄ nouitas sit / vel ex ꝑte agētis / vel ex ꝑte subiri recipiētis / vel ex ꝑte vtriusq̄ȝ / vel ex ꝑte terty extrinseci ab vtroq̄ȝ. vt declarat Auer. 12. meta. cō. 11. ⁊. 8. physicę auscultatiōis cōmen. 8. ⁊. 6. ⁊. 15. ex ꝑte vtriusq̄ȝ q̄dē, vt si ignis appropinquet stuppę ⁊ stuppa igni. ex ꝑte agētis tm̄. vt si ignis stuppę appropinquet. ⁊ nō eȝ. ex ꝑte subiti xo. si contra stuppa appropinquat igni. ex ꝑte extrīseci. vt si agens sit per itellectū, ⁊ ꝓ̄cōceperit agere pro certo dato tp̄e, tunc adueniēte tp̄e, ⁊ facta mutatiōe in aliquo extrīseco effe

O

An idē faciat sp̄ idē.

P

Q

Diia Theologi ⁊ phi.

A ctus exibit in actuz a volũtate antiqua. vt dicit. Mouet᷑ aũt Phi ad hoc duob⁹ pncipys, quoꝝ pmum est. ꝙ ois relatio noua reqrit nouũ fundamẽtũ, vel ex pte agẽtis/ vel recipiẽtis/ vl̓ vtriusqꝫ, aut tertij extrĩseci. vt Auerroes dicit. locis dictis. Scḋo/ qa omne agẽs qḋ ꝯtigenter agit. ideo agit. qa vel est in mã, vel mouet᷑ ab aliquo materiali, vel aliquo mõ mã ꝑticipat. si igit᷑ est agẽs ꝑ itellectũ ꝛ penitus liberatũ a mã, nõ põt diuersa agere, quia est nec̃ium, ꝛ nec̃iuz ad qḋcũqꝫ cõparat᷑, nec̃io se hꝫ. si in mã ꝯstitutũ, agit semꝑ ex aliqua variatiõe. theolog⁹ aũt qa cãm totalẽ ꝯtingẽtię ꝛ variatiõis ponit volũtatẽ. naz hęc est pma ppõ ꝯtingẽtiũ. volũtas vult diuersa, ꝛ nulla est cã, nisi qa volũtas, ꝛ tũc seqtur ꝙ agẽs ꝑ itellectuz

B ꝛ volũtatẽ põt agere ꝯ̃ria, ꝛ nulla alia cã, nisi qa agit itellectu ꝛ volũtate, ꝛ sic theologus ponit duo pn͡a ꝯ̃ria. pᵐ/ põt aliqḋ agens nouũ agere nulla facta nouitate ex parte agẽtis, nec ex pte passi, nec ex pte vtriusqꝫ, nec ex parte extrinseci, vt de agẽte per itellectũ ꝛ volũtatẽ, ꝛ causa est, qa relatio effectus ad ipm est real̓r idẽ cum effectu, ꝛ sic sil̓ est effectus ꝛ relatio, nisi forte sit ordo rõnis. 2ᵐ/ pręcipua causa cõtingentię est voluntas. maxime cõtingentię agẽdi, forsitan eni ꝯtingẽtię patiẽdi mã ipsa ẽ cã, ꝛ in his apparet q̃ꝫ diminute sit locut⁹ expositor nouus, qui simpl̓r loquẽs, inter Phos, ꝛ Theologos nullã facere videt᷑ differẽtiam. verũ de re hac multa scripsim⁹ nostra in adolescẽtia in libro destructio destructionum.

Recognes ¶ Textus isti ꝫm Philoponũ nõ possunt diuidi, ideo ꝫ Philoponũ dicamus ꝙ Ariˢ᷈ mouet. q. quo pacto latio circularis cã esse possit gñatiõis ꝛ corruptiõis, qm̃ gñatio ꝛ corruptio sunt duę trãsmutatiões inuicem ꝯ̃rię. ideo

C q̃rit᷑ qd haꝝ cã sit, nõ eni latio eẽ põt, qm̃ vnũ inquãtũ vnũ nõ põt eẽ cã factiua ꝯ̃riaꝝ trãsmutationũ. ḡ aut generatio erit semꝑ, aut corruptio erit semꝑ, deide cũ dic̃. [Opꝫ aũt multos eẽ ꝛ ꝯ̃rios] Scḋm Philoponũ soluit dubitationẽ, ꝛ dicit, ꝙ necesse est dicere aut duos eẽ motus ꝫm duas latiões ꝯ̃rias, aut vnã qdẽ lationem, diuersam aũt pp motus inęq̃litatẽ. vñ inqt. Opꝫ aũt multos eẽ, ꝛ ꝯ̃rios motus, multos dico aut latiõe/ aut inęq̃litate, qm̃ ꝯ̃rioꝝ ꝯ̃rię sunt causę, latiõe qdẽ multos, vt duę sint lationes ꝯ̃rię, quaruz altera gñationem/ altera ꝟo corruptionẽ faciat. Inęq̃litate ꝟo multos, ita vt vna sit latio, ppterea ꝙ semꝑ eodez mõ se hꝫ ad id, qḋ mouet᷑, inęq̃lis ꝟo ad nos, ꝙ iterdũ qdẽ ad nos ꝓpinquet, interduz ꝟo distet, vt accessu. vꝫ. gñet, recessu ꝟo corrumpat. Ex his ifert, ꝙ latio pma q̃ est mot⁹ stellaꝝ nõ errãtiũ, non

D sit cã gñationis ꝛ corruptiõis, qm̃ vna exñs ꝛ eadẽ nullaz ad nos facit diñaz. Sed q̃ circa obliquũ circulũ, qm̃ (vt inqt) in hac ꝛ ꝯtinuũ inest/ hoc ẽ sempiternũ ꝛ inęq̃le, qḋ est moueri vno motu q̃si duob⁹ ad nos. Quo eniz illi inest inęq̃le/ ꝯ̃riarũ trãsmutationũ cã est, gñatõis. vꝫ. ꝛ corruptiõis. Quo ꝟo illi inest sempiternũ/ ei⁹ q̃ est ꝫm gñationẽ ꝛ corruptionez cõtinuitatis cã est. Cui⁹ cãm affert, ꝛ dic̃. Necesse eni si erit semꝑ ꝯtinua gñatio, ꝛ semꝑ continua corruptio, semꝑ aliqd moueri, vt nõ deficiant trãsmutatiões hę, nõ tñ vna latione quo ad nos, sꝫ duabus, vt accessu, ꝛ recessu, q̃tenus nõ ꝯtingat alterũ. s. generatio tñ, vel corruptio tñ. Deinde sequunt᷑ illa ꝟba [Cõtinuitatis igit᷑ totius latio] quę exponunt᷑ aliter ꝫm Alexan. ꝛ aliter ꝫm Philoponũ. Dictũ est eni ꝙ lationi obliquę duo isunt, cõtinuitas siue sempiternitas, ꝛ p̄sentia ad nos, ꝛ absentia, nũc dat cãm hoꝝ, ꝛ ꝫm Alexã. cã ꝯtinuitatis motus obliq est vniuersi latio, qua mouetur cęlũ stelliferꝝ. Scḋm ꝟo Philoponũ cã ꝯtinuitatis motus oblig est latio totius/ hoc est tota solis sphęra, q̃ sempiterne mouet᷑. Cã ꝟo p̄ñtię ad nos, ꝛ absentię est obliquitas circuli, ac inclinatio/ per quã qñqꝫ sit ꝓcul, qñqꝫ

B ꝓpe, tũc epilogãdo cõplet rñsionem (ꝛ inqt) Inęq̃li ꝟo distãtia exñte, h̄ est inęq̃li exñte circulo quo ad nos, inęqualis erit circularis motus, ideo ꝯcludit, ꝙ si accedẽdo ad nos gñat, recedẽdo corrũpet. Amplius si in sępe accedendo ad nos, sępe generat, in sępe recedendo sępe corrumpet, quoniam contrariorum contrarię sunt causę, quare infinities accedendo infinities generabit, ꝛ infinities recedendo ifinities corrumpet, ꝛ sic tã gñatio q̃ꝫ corruptio successiõe, ꝛ circulo perpetua erit. ¶ Quęrit Philoponus cur elõgatio solis facit corruptionẽ, accessio ꝟo gñationẽ, ꝑsertiz cũ ęstate non sola gñatio, sꝫ corruptio fieri videat᷑. ꝛ hyeme eodẽ mõ. ¶ P. Accedẽte nõ oĩa gñant᷑, ꝛ recedẽte nõ oĩa corrũpunt᷑. Rñdet Philoponus, ꝙ Ariˢ᷈ ꝓductionẽ melioris subę vbiqꝫ ꝑ excellentiã gñationẽ vocauit, productionẽ ꝟo deterioris, vocauit corruptionẽ/ quatenus ꝑ talem deterioris subę gñationẽ melior suba corrũpit᷑, qm̃ ꝟo (vt ĩ plurib⁹) accedẽte sole ad nos, ꝓductiones fiunt melioꝝ subarũ vt fructuũ, aĩaliuz, ꝛ melioꝝ elñtoꝝ aeris ꝛ ignis, recedẽte ꝟo hęc pereunt, dato ꝙ alię fiãt, adhuc corruptio boꝛuz dicitur, illoꝝ ꝟo gñatio ꝑ excellẽtiã. veꝝ de his postea.

F

¶ Sed circa expõnez Philoponi dubitat᷑, qm̃ Philoponus vult, ꝙ solus mot⁹ obliquus sit cã gñatiõis ꝛ corruptionis, ꝛ ꝯtinuitatis haꝝ. Cõtra dubitat᷑, qm̃ tũc motus vniuersi suꝑflueret. qm̃ nõ eẽt nec̃iuz ad gñationez vel corruptionẽ, qa ad has satis est obliqtas motus quo ad nos, nec ad ꝯtinuitatẽ, ꝛ ꝑpetuitatez earum, qm̃ satis est motus totius sphęrę solis. ḡ mot⁹ diurnus est superfluus, ꝛ ꝑ hoc argũᵐ Alexãder exposuit illo mõ, vt dcm̃ est. In cõmẽtarys dcm̃ est, ꝙ diurnus mot⁹ cã est continuitatis vl̓is, obliquus ꝟo ꝓxima, ac magis ꝑticularis, ꝛ sic possunt Alexander, ꝛ Auer. ex vna, ꝛ Philopon⁹ ex altera ꝯcordari. ¶ Tertio dubitat᷑, qm̃ Ptolemęus liᵒ Centu˞ dicit. ne ꝑmittas. 119. cõiunctiões. In his eni posita est cognitio eoꝝ, q̃ fiũt in mũdo, ꝛ gñatõis, ꝛ corruptionis, a qb⁹ ꝯiũctionib⁹, vt pꝫ, exclusit solẽ ꝛ lunã. Ariˢ᷈ aũt generationẽ ꝛ corruptionẽ tribuit solis motui tñ. Dõm ꝙ Ariˢ᷈ negasset illa, qm̃ alys stellis paruaz/ aut nullã vim ꝑhuit, possunt tñ ꝯcordari, qm̃ Ariˢ᷈ loqtur in gñationib⁹ ꝛ corruptionib⁹ q̃ accidũt ordinate, et vl̓r in anno. Ptolemęus ꝟo loquutus est de generationibus ꝛ corruptionibus particularibus inordinatis, quę accidunt extraordinarię in anno.

Dubitatio Philoponi

Dubitatio in expõne Philopõi.

Centuᵐ. lib.

G

¶ Quocirca aut gñatio erit semꝑ aut corruptio. Opꝫ autem multos esse ꝛ contrarios motus, aut latione/ aut inęqualitate, contrariorum enim contrarię causę. — Tex. anti. cõ. 90. ꝛ 91.

¶ Quare vel gñatio semꝑ erit, vel corruptio iccirco oportet plures esse motus atqꝫ causas, aut. vꝫ. latione ipsa, aut variatione, quandoqdem contrarioꝝ cõtrarię sunt causę. — Dilucida: te. c. eiusdẽ.

H

¶ Potest syll̓s factus formari cathegorice, vt dcm̃ fuit, ꝛ hypothetice, si hypothetice, sic formabit᷑, si a motu diurno vniformi ꝛ ęquali ꝑficiscunt᷑ gñatio ꝛ corruptio, vel gñatio semꝑ erit vel corruptio. vult itelligere ꝯñtis destructionẽ, ideo dat oppᵐ añtis. o. Iccirco subaudi si am hę sunt, semꝑ opꝫ plures esse mot⁹ atqꝫ causas, dico plures, aut. vꝫ. latione ipsa ita ꝙ sint duę lationes, aut variatione, ita ꝙ sit vna, sꝫ nõ vniformis, sed varia cui⁹ cãm repetit, qñquidẽ cõtrarioꝝ ꝯtrarię sunt causę. — Com. 91.

¶ Ideoqꝫ nõ prima latio/ causa gñationis ꝛ — Tex. anti. cõmẽ. 92.

I corruptionis est, sed q̄ circa obliquū circulū. in hac eni͂, et ꝯtinuū inest, et moueri duobus motib⁹. Necesse eni͂ si erit semꝑ cōtinua generatio et corruptio, semꝑ aliqd moueri, vt nō deficiāt trāsmutationes he. duob⁹ autē, vt nō solū cōtingat alterꝝ. Cōtinuitatis igit̄ totius latio cā est, pñtie vo et absentie inclinatio. ꝯtingit eni͂ quādoqȝ fieri longe, qñqȝ vo ꝓpe. Inequali vo distantia exñte, ineq̄lis erit motus. Quocirca si in adueniēdo et in ꝓpe eē generat, et in recedendo et lōge fieri idipsum corrumpit. Et si in sepe aduenien-

K do generat, et in sepe recedēdo corrūpit. contrarioꝝ eni͂ contrarie sunt cause.

Dilucida: te.c.eiusdē. ¶ Quo fit vt nō prima ipsa latio gñatiōis et corruptionis cā sit, sed ea q̄ circa obliquum est circulus. hec nāqȝ et ꝑpetua est, et variatione gemina existit, q̄ si ꝑpetua sit semꝑ generatio ipsa atqȝ corruptio, necesse est eam eē motationē qdē semꝑ, ne. vȝ. desint transmutatiōes ipse. geminā vo, ne alterꝝ tm̄ ꝯtigat. igit̄ ꝑpetuitat̄ qdē toti⁹ cā est latio ipsi⁹, accessus vo atqȝ recessus obliquitas eiusdē. hac eni͂ euenit vt iterdū qdeȝ lōge fiat. iterdū vo ꝓpe. internallū nāqȝ ineq̄le cū sit, variū efficit motū, q̄re si accessu et vicinitate ge-

L nerat, recessu et lōginqtate idē ipm̄ corrūpet, atqȝ si frequēti accessu gñabit, frequenti recessu corrūpet, nā ꝯrioꝝ cause ꝯrie sunt.

Com. 92. ¶ Motus celestis, q greçe phoras (vt diximus) nūcupatur, duplex est, alter qdē diarius, ab ortu. vȝ. in occasuȝ. in. 24. horis. Alter huic (vt ita loquar) opposit⁹ ab occasu in ortū, quo mouent̄ oēs planete, et duo lumiaria, stelleqȝ ipse fixe varijs tēporib⁹ ꝑm naturas ꝓprias. primo nāqȝ motu oēs mouent̄ nā quadā cōi, et (vt alijs placet) motu raptus. Mot⁹ diarius vniformis. qdē et regularis. regularis qdem, qm̄ respectu centri ꝓprij semper eq̄lis, vniformis vo, q quo ad nos semꝑ horis. 24. ꝑficitur. Mot⁹ vo huic ꝯrius regularis qdē est, q singule stelle respectu cētri ꝓprij eq̄les arquus describūt saluatis sal-

M uādis, nō tn̄ vniformis, q respectu cētri nr̄i ineq̄les arquus describūt. Insupqȝ sol cui potissimū gñandi auctoritas tribuit̄, ad apiceȝ nr̄oꝝ capitū vario motu mouet̄, q accedit, et recedit, quo fit vt motus solis in zodiaco sit perpetuus vno mō, et geminus alio mō. ea eni͂ rōne qua circa cētrū ꝓpriū ꝑpetuus est, et vniformis ac regularis, perpetuus est. rōne vo, qua ad apicē nr̄oꝝ capitū varie se hȝ. geminus existit. vlterius motus ille q sit gñatio est vnius, alteri⁹ corruptio, vno mō vnus et ꝑpetuus est. altero mō geminus. ea rōne qua nūq̄ deest alicui pti mūdi perpetuus est, ea ratiōe qua cōparat̄ diuersis gemin⁹ mot⁹ est, vt ad nos gñatio, ad illos corruptio, vel cōtra. Ex hoc pȝ, motū hūc q simul est gñatio et corruptio motui solis in obliquo eē tribuēdū. nā vt ille ꝑpetuus et geminus existit hic ꝑpetuus et geminus est, et hec Phs ait. q̄ perspicua sunt trāslatiōe tn̄, verꝝ quia multi barbarie magis afficiunt̄, vt ne credāt me vba fugere, lego lr̄am

N more barbarico. Ideo et nō pma latio cā est gñationis et corruptionis, sed q̄ est circa obliquū circulū, et sic phora duplex est, pma diaria, et obliqua. In hac eni͂ et ꝯtinuum vnū est, et moueri ꝑm duos mot⁹, et sic est vnitas et duplicitas, necesse eni͂ si semꝑ est perpetua generatio et corruptio, semꝑ aliqd qdē moueri, vt nō deficiāt trāsmutationes ipse. duo vo. subaudi est phora illa obliqua, vt nō alterꝝ accidat tm̄. vȝ. vel gñatio vel corruptio. ꝑpetuitatis qdeȝ igit̄ totius latio cā est, hoc est ꝑpetuitas latiōis. appropinquādi aūt et recedēdi. subaudi cā est obliqtas. cōtigit eni͂ interdū lōge fieri, interdū ꝓpe. ineq̄li eni͂ existēte distātia, ineq̄lis erit motus. syllogiçet̄ igit̄ sic. ꝑpetu⁹ et geminus effect⁹, perpetuā et geminaȝ hȝ cām. gñatio et corruptio est ꝑpetuus et geminus effect⁹, et motus diari⁹ nō est cā gemina. igit̄ gñatio et corruptio nō sunt a motu diario, tunc adde ꝯstantiā, et sunt a motu celi. igit̄ a motu

O solis obliquo, tūc infert intētuȝ pncipale. d. Quare si accedēdo, et ꝓpe eē gñat, et recedēdo et lōge fieri, idē ipsum corrūpit, et si frequēter adueniēdo gñat, et frequēter recedēdo corrūpit, cōtrarioꝝ eni͂ ꝯrie sunt cause. h modo de vbo ad vbū legēda est lr̄a, verꝝ sensus grecus, est vt trāstuli. ¶ Sȝ dubitat̄. q. 12. metaph. Arist. voluit q̄ motus diarius est cā ꝑpetuitatis gñationis, sed obliquus est cā pluralitatis. hic vo solū obliquum ponit cām, vnde et Auer. in paraphrasi. vult motū diariū eē cām perpetuitatis gñatiōis. ¶ Dici pōt q̄ mot⁹ obliquus est cā pxima, et gñationis et corruptionis et perpetuitatis illaꝝ. motus diarius est cā ꝑpetuitatis remota, pro quāto mediāte motu ipso obliquo agit in gñatione perpetuitatē, quia nisi ille eēt, sol oi die nō discurreret ꝑ capita nostra. Dubitatio. Solutio.

Tex. et com. 93. ¶ Et in equali tempore, corruptio et generatio, que ꝑm naturam.

Dilucida: te.c.eiusdē. ¶ Itemqȝ et tempore equali et generatio et corruptio ꝑm naturam mensurabuntur.

Com. 93. ¶ Ex his declaratis īfert ꝯñtia q̄daȝ, pmū q̄ tps gñationis eq̄le est tēpori corruptionis. declarat̄. q gñatio accessū mēsurat. corruptio vo recessū, sȝ accessus et recessus solis sunt equales. nā sol e pmo pūcto capricorni accedere ad nos incipit per sex mēses, vsqȝ ad primū punctū cancri. hinc per sex alios recedit rediēs in primū ca-

P pricorni. adycit ꝑm nām, q multis ꝑtib⁹ terre, ꝓpter ꝑticulares dispōnes, non fit equalis mensura generatiōis et corruptionis, hoc enim non est ꝑm naturā cōem, sȝ ꝑ accidens, ꝓpter terre idiotropias. verba patent.

Recognitio ¶ Quia dixit tps gñationis esse equale tēpori corruptionis, nūc (vt Philoponus inqt) se exponit, et inqt, et ineq̄li tēpore corruptio et gñatio est, nō itelligēdo de oi generatione et corruptiōe, sed de ea, q̄ est ꝑm nām. ¶ Sȝ q̄rit̄ hic qd ꝑ gñationē, et qd per corruptionē Aristo. itelligat, vna rñsio est ꝑm Philoponū, q̄ Aristo. per gñationem intelligat auctionē statiuā, q̄ procedit ab ortu vsqȝ

Q ad ꝯsistentiā, ꝑ corruptionē vo intelligit diminutioneȝ, que est a ꝯsistētia vsqȝ ad finē vite, tūc vult tēpora harꝝ esse eq̄lia, qñ generatio et corruptio fuerant ꝑm nāȝ, nā si corruptio fiat violēta, nō fiet per eq̄le tps ipsi gñationi et per violētā corruptionē intelligimus nō solū eaȝ q̄ extrinsec⁹ accidit ferro vel casu, sed q̄ euenit ob delictū, et inordinationē cibi. ¶ Sȝ cōtra hāc solonem dubitat Philoponus, qm̄ auctio statiua nō vr̄ attribui accessui solis ad nos, auctio eni͂ fit accedēte et recedēte sole. Silr̄ nec corruptio videt̄ attribuēda recessui, cū sole accedente fiāt et diminutiōes et auctiōes. ¶ Rñdet Philopon⁹ q̄ lȝ in accessu solis, et in recessu vtraqȝ fiat, auctio mag accessui attribuit̄, qm̄ ipo accedēte pluriū auctiōes cer- Dubiū qd ꝑ gnōnē intelligit̄. Obiectio Philopōi. Sol. Philoponi.

A nanť q̄ꝫ diminutiōes, ipso ꝟo recedēte, pluriū diminutiones, vt fructuū, herbaꝝ, ⁊ ceteroꝝ id gen⁹. Attribuiť ergo auctio accessui, q̄tenus eo fit frequētius, ⁊ meli⁹. diminutio ꝟo recessui sīli ratiōe.

Dubiū Philoponi. ℭ Sed adhuc dubitat Philoponus, qm̄ vita humana ꝯtingit vsqꝫ ad. 120. annos, ⁊ tñ auctio nō pōt ꝓcedere nisi ad annū. 40. multi eni ꝓcesserūt vsqꝫ ad. 120. annos, nullus autē vsqꝫ ad 60. annos auctionē habuit.

Sol. alioꝝ ℭ R̄. Equiuocasset de ḡnatione ⁊ corruptiōe, qm̄ in p̄n⁹ loquutus est de ḡnatione ꝓ ortu, ⁊ de corruptiōe ꝓ interitu. Alij ꝑ ḡnationē ⁊ corruptionē ꝓprias intellexerūt, ꝑ generationē q̄dē, q̄ est mutatio de nō esse ad eē, ꝑ corruptionē ꝟo itellexerūt mutationē, q̄ est de esse ad nō eē, ⁊ tūc veꝝ est qđ Arist. inquit, nā cū ḡnatio vnius sit corruptio alterius, ⁊ ecōtrario,

B ꝑ quātū generať aliqđ, per tātū corrūpiť aliđ, ex q̄ illud fit.

Obiectio. ℭ Sꝫ ꝯ obijcit, qm̄ sic intelligēdo nō erit eiusdē rei tp̄s ḡnationis ęq̄le tēpori corruptiōis eiusdē rei. ℭ R̄. Aristo. postea dicet generationē aliquā fieri plurib⁹ periodis, ⁊ corruptionē sīlr, qđ non pōt intelligi de ḡnatione ⁊ corruptiōe ꝓprie dictis.

3⁹ expō. ℭ Propter hęc alij dixerūt Aristotelem ꝑ ḡnationē itellexisse ꝯceptionē, vt velit dicere q̄ per quātū tp̄s vteꝝ gerit, per tātū ⁊ corrūpiť. Nō generatio h̄ pacto aliquādo durat plurib⁹ periodis, vt elephāti, nā elephātus geriť in vtero plurib⁹ ꝑiodis, aliqñ ꝟo vno, aliqñ minore tp̄e, nec itelligas ꝑ ꝯceptionē semꝑ gestationē ꝓprie q̄ fit in vtero, sed oēm ꝓductionē, q̄ pōt durare tēpore, vel periodo. Sꝫ dubitat Philoponus cōtra hāc expōnē, nā cuꝫ corruptio sit duplex

C violenta, ⁊ nālis, q̄ corruptio est tēpore ęq̄lis generationi elephāti. Potest dici, q̄ corruptio nālis, nā elephātus, ⁊ oē qđ nāli corruptione corrūpiť, aut moritur, tāto tēpore corrūpiť, quāto fuit ꝯceptus. Ante eni illud tp̄s hñ diminuebať, veꝝ cum venit tp̄s corruptiōis nālis, tūc ęq̄li mora stat in corruptiōe fere insensibili. obseruaui eni in multis senib⁹, qui mortui sunt morte nāli, febrē fere insensibilē, durare aliqñ nouē mēsib⁹, de qua credebāt non febricitare.

4⁹ expō. ℭ Nō est dissonū rōni Aristotelem vniter eē loquutū de ḡnatiōe ⁊ corruptiōe, tā de ea, quę est mutatio de nō esse ad eē, q̄ꝫ de auctiōe, ⁊ etiā de ꝯceptione, q̄ maturatio dici pōt. ecōtrario ꝟo de corruptionibus, ⁊ sic attribuit ḡnationē solis accessui sic vniter acceptā, nō q̄ illo accedēte non fiat corruptio, sed qm̄ illo accedēte pluriū ḡnatiōes fiunt. Corruptio ꝟo attribuiť soli recedēti, q̄ eo tempore plurium corruptio cernať. Uerum de his in cōmentarijs.

Tex. anti. cō. 94. ⁊ 95 ℭ Ideo ⁊ tēpus ⁊ vita vniuscuiusqꝫ, numeruꝫ habent/ ⁊ hoc determinātur. oiuꝫ eni est

D ordo. Et oē tēpus ⁊ vita mēsuranť ꝑiodo.

Dilucida⁹ te. c. eiusdē. ℭ Amplius ⁊ tēpora ⁊ vitę singuloꝝ numerū hñt, quo. vꝫ. ꝯstitutę sunt, nā oium est ordo, ⁊ oē tp̄s ⁊ vita circuitu mēsuratur.

Com. 94. ℭ Scdo infert oia entia ⁊ oia viua certo ac cōstituto termino designari a cęlesti motu, syllogizať, quoꝝ est ordo ⁊ tp̄s motu ⁊ circuitu cęli mēsurantur. oium nā ꝯstātium est ordo ⁊ tēpus. igiť circuitu cęli mensurantur.

Recognes ℭ Ex his infert q̄si corollarie, q̄ tēpora, hoc est vitę singuloꝝ viuētiū numerū hñt. s. periodoꝝ vel tēporum, ⁊ hoc tēpoꝝ vel periodoꝝ nūero oia viuētia determinātur, cām affert, qm̄ oium est ordo, ac mēsura. ℭ R̄. Oē tp̄s ⁊ vita mensurať periodo sīlis. Sꝫ dices vtrū eadeꝫ periodo oia viuētia mēsurenť. Rñdet q̄ nō eadē oia, sed hęc q̄dē minore periodo, hęc aūt maiore, qm̄ (vt inquit) periodus alijs est annus, alijs maior periodus q̄ꝫ annus, alijs minor, vt eni inq̄t Philoponus, alia quidē

E est vita hoīs, alia ꝟo equi, veꝝ (vt Philoponus inquit) vniuscuiusqꝫ spēi determinatū est tp̄s, spēi eni humanę determinata est q̄dā vita, quā nō est poſſe ꝑgredi aliqđ singulariū, vniuscuiusqꝫ aūt singulariuꝫ nō eadē est vita, sed alia, nullo aūt eoꝝ vitā spēi superexcedēte, aut itelligi pōt q̄ Aristoteles ꝑ hęc verba soluat q. nā dcm̄ est, q̄ sol accessu generet, recessu ꝟo corrūpat, hinc possꝫ credi q̄ vitę oium spērū viuētiū essent ęq̄les, sic vt equus ⁊ hō, ⁊ plāta oēs ęq̄li tp̄e viuāt. Ideo soluit, q̄ lꝫ oē viuēs determinato tp̄e viuat, tñ nō eadē specie vitę, nec eodē tēpore viuūt oia. Alterius eniꝫ spēi aliud est vitę tp̄s, causa aūt est hūia humida in quāto ⁊ quali, vt lib⁹ de lōgitudine vitę dī. Intelligit aūt per periodū (vt Philopon⁹ inq̄t) motū compositū ex accessu ⁊ recessu solis, totum

F enim hoc periodum dicit.

Tex⁹ anti. cōmē. 95. ℭ Sꝫ tñ non eadē oia, ꝫ hęc q̄dē minori/ hęc aūt maiori. his eni annus, his autem maior, alijs aūt minor periodus est mensura.

Dilucida⁹ te. c. eiusdē. ℭ Nō tamē eodem omnes. nā hę q̄dem minori. ille ꝟo maiori, q̄a huic quideꝫ ipse. alijs maior. alijs minor circuitus mēsura est.

Com. 95. ℭ Remouet dubiū, nā quis posset obijcere, si motu ⁊ cęli circuitu vitę cōmensuranť, oēs essent ęq̄les, q̄a accessus ⁊ recessus ęquales sunt, vt dcm̄ est. Rñdet. nō tamē eodē circuitu oēs vitę mensuranť. nā hę q̄dē minori. illę ꝟo maiori, q̄a huic q̄dē vitę ipse circuitus, q̄ vnl⁹ est anni mēsura est/ alijs maior/ alijs minor circuitus mensura est. adeo q̄ animal est, qđ vno die viuit tm̄, ⁊ sic negatur consequentia. q̄a lꝫ accessus ⁊ recessus sunt ęq̄les, tamen adhuc in cęlo sunt speciales causę, quibus vitę cunctis constitutę sunt, vt dicemus.

Tex. anti. cōmē. 96. ℭ Apparent aūt ⁊ ꝺm sensuꝫ, cōfessa his rōnib⁹ q̄ a nobis dictę sunt, videmus eni, q̄ aduenientę quidē sole generatio est, recedente

G autē diminutio/ ⁊ in ęquali tempore vtrūqꝫ. Equale enim tempus generationis ⁊ corruptionis quę ꝺm naturam.

Dilucida⁹ te. c. eiusdē. ℭ Apparēt aūt ⁊ hęc ꝺm sensuꝫ his rōnibus, quas mō diximus. Nā videmus accedente sole, generationē eē, recedēte, corruptionē, ⁊ tp̄e ęquali vtrāqꝫ, est eni tp̄s ḡnationis ęq̄le ꝺm naturam tempori corruptionis.

Com. 96. ℭ Incipit accedere sol e p̄ma capricorni parte, quia inde dies icrescere icipiūt. Accedit iā ipso igrediēte p̄mā arietis. accessisse dī, cū in p̄maꝫ cancri labiť, ⁊ q̄a sensu videmus ipso accedēte generationes reruꝫ ędi, ipso recedente, corruptiones effici, patet q̄ ea quę ratione dicta sunt,

H sensibus concordant, ⁊ quę dicit patent.

Recognes ℭ Cū dixit, q̄ ęq̄le est ḡnationis tēpus tēpori generationis, hoc (vt inq̄t Philoponus) ꝓbat ex singularib⁹. Ueruꝫ quo ad ꝟba attinet, cū dixit corruptionē, addit quę ꝺm naturā, qm̄ vt (Philoponus inq̄t) ⁊ in animalib⁹, et annis fructibus est violentum fieri.

Tex. anti. cōmē. 97. ℭ Sed ꝯtingit sępe in minori corrūpi, ꝓpter adinuicē cōmistionē. inęq̄li eni exñte mā ⁊ nō vbiqꝫ eadē, necesse est generatiōes inęq̄les esse, ⁊ has q̄dē citiores, has autē tardiores. Quocirca accidit propter horum gene-

I Dilucida: te.c.eiusdē. rationem, alijs fieri corruptionem.

¶ Uerum in minori accidit rē generari ppter reciprocam ꝯiugationē. Nā mā existente varia, & nō vbiqꝫ eadē, & generationes varias esse necesse est, bas qdē. vꝫ. celeriores. Illas vo longiores. Hinc euenit vt ppter hāc causaꝫ hoꝝ generatio illorum fiat corruptio.

Cōmē. 97. ¶ Refellit dubiū, nā posset qs dicere, tūc oēs vitę rerū essent ęq̃les. Rñsum est, q̄ per accñs sunt inęq̃les, & est rōne materię, & hoc declarat.d. Uerum in minori tpe accidit rē generari vel pcedere ad pfectionē, q̄ est virilitas: ppter reciprocā elemētoꝝ ꝯiugationē, q̄ innumeras habet variatiōes. Nā mā existēte varia per formas elntorū, & nō vbiqꝫ.i.in omni specie aialis eadē p cōplones, & gñationes, siue vitas & ętates varias eē necesse est, bas quidē. vꝫ. celeriores, illas vo lōgiores, tūc cōcludit. hinc euenit, vt pp hāc cām. vꝫ. materię variationē hoꝝ generatio. illoꝝ fiat corruptio, & est vt tps, qd est vita alicuius, sit mors alteri⁹, vt hō viuens nālī cursu annis. 70. sit excedēs vitā canis q vixit annos nouē.

Dubōnes ¶ Multa & recētiores & expositores de piodo. & vitę tēporib⁹ addūt in Aristo. declarationē, q̄ cū nec astronomiā, nec phiam sapiant, omitto, pptereа p̄ qd Arist. p gñationem itelligat, explanamus & qd p corruptionē. Scdo quot gnātiones sint reꝝ. 3° vñ varietas euenit in tpib⁹ gnonū. 4° qd sit circuit⁹ qui grece piodos dr vniuscuiusqꝫ entis naturę.

Quid p generationē. ¶ Quātū ad primū, dr q̄ Arist. p gnātionem itelligat accessū ad pfectionē quo mō accedens in virilitatē, gnāri diceret. Hinc quoqꝫ recedēs corrūpi, & sic gnātio ē motus pfectiuus, corruptio motus deperditiuus. Ex his seq̄t

L q̄ vnicuiqꝫ enti nālī, tps gnātionis est ęq̃le tēpori corruptionis p nām, dico p nāꝫ, qa pōt virilitas eē minor cremēto per accñs. Sequit̄ 2° q̄ vniuscuiusqꝫ duę sūt nāles ptes suę pdurationis, vna q̄ dr gnātio siue iuuētus, altera quę dr corruptio siue virilitas, ab ortu vsqꝫ ad finē

Quot modis gñatio. augumēti durat pma, hinc in finē durat scda. ¶ Ulteri⁹ aiaduertendū q̄ gnātio pōt accipi p opōne, & corruptio pro priuatiōe opationū, quo mō diceremus, q̄ sole accedente ad apicē nostroꝝ capitū generatio est, qa stirpes & aialia mouet ad opa vitę, & gnāre dr, recedēs vo, qa priuat aialia & stirpes opibus vitę, corrūpere dicit̄. Et & ēt mō tps generationis nāle ęquale est tēpori corruptiōis, dixi naturale, ppter particulares cōditiones regionū, & rerum viuentiū, & alia contingentia. Hęc de primo.

Solo 2° q̄ stiōis q̄t generatōes sit rerum. ¶ Quantū ad 2ᵐ aiaduertēdū vt Ari^les^ in libro de bistoria aialiū narrat. q̄ vitę multiplices sunt, put varijs tēporib⁹ numerant̄, nam alijs lōga, alijs breuis, alijs media, & horum alijs fm spēm, alijs fm īdiuiduum. Hinc

M fit q̄ fm spēm vnicuiqꝫ tps gnātionis est ęquale tēpori corruptionis. vt si canis vita. 9. est annis, gnātio erit quatuor cū dimidio. corruptio tātūdeꝫ. Uerum fm indiuiduū nō opꝫ, qa pp pticulares ꝯditiones. pōt aliter eē. & & 2°.

Solo 3°. ¶ De 3° vo dicamus q̄ cā diuersitatis vitaꝝ duplex est, vna ex parte materię, mistura siue cōplexio. altera ex pte cęli apud Ari^lem^ motus solis. Ex parte qdeꝫ materię, determinata & certa ac ꝯstituta formaꝝ & qualitatū elemētoꝝ pportio, cā est spēi, & indiuiduo sub ratiōe spēi, vt dato tāto tēpore viuant, sunt enim aptę fm spēm tanto tpe cōseruare formā in mā, vt cōplexio & mistura canis formā canis annis bꝫ. 9. cōplexio & mistura bois. animam bois annis. 70. nec ex parte materię est petēda alia causa, ex parte cęli sol existit solus, & fm Aristotelē, & fm Ptolemęū, causa pdurationis vitę fm spēm, cum enim canis ędit̄ calculet̄ verus motus solis, vt (causa xbi) sit N in pmo pūcto cancri, dico q̄ redimus solis nonies in primū pūctū cācri est cā tantę pdurationis. vꝫ. nouē ad annos. nā suo motu & sua luce alterat aerem calefaciēdo, q calor in mā dispositā p cōplexione canis, pparat māꝫ p ꝯseruatione aię canis per nouē annos. quiqꝫ calor in mā disposita pro forma bois, pparat vt forma bois ꝯseruet̄ vsqꝫ ad annos. 70. vnde sol & cōplexio causę sunt vitę, q̄ fm spēm tāto pdurat tpe. Et hoc ait phs, sol & hō generant hoiem. Hinc pꝫ q̄ motus solis ex pma parte cācri in genitura canis habꝫ duas partes. vna dr accessus, quo vꝫ. ipse in primū capricorni quater cū dimidio accedit, quo tpe canis generat̄ / hoc est crescit ad pfectioneꝫ. hinc ad finem hoc est vsquequo redeat in ptem primā cancri alia pars est corruptio. Patet ēt q̄ tēpora vitaꝝ, & generationū & corruptionū spērū nō sunt ęq̃lia, qa lꝫ sol ęq̃liter moueat̄, cōplexiones & mā nō sunt ęq̃les. Hęc de tē- De vita indiuidui. pore vitę fm specieꝫ. Sed vñ est q̄ Socrates. 70. annis

O Plato. 40. viuat. cū tps spēi sit ęquale oib⁹: res hęc trāscendit phiam nālem, nec Ari^les^ curauit explicare cām aliā pter mām, qa nō erat physicū, sed astronomicū negocium. Dici tñ pōt, vt recētiorib⁹ satisfaciā, etiā indiuiduū aliquādo non sequi tps suę spēi. & ex parte sua. & ex parte cęli. Sua qdē (qa fm Ptolemęū in libro apotelesmaton, vt declaraui in nostro tessarologio) pōt hō volūtate multa agere, q̄ sibi cęlum nō pollicebat̄, vt aliq̄ tota vrbe diluta in abissum, oēs hoies perecūt, qb⁹ oib⁹ ex cęli ꝯstitutione sic mori nō erat pmissum. Itē vt accidit etiā volentibus ire per mare, & alijs causis, vñ & Ptolemeus in lib. c. enūciatoꝝ ait. q̄ qui hñt arietē aut libraꝫ in horoscopo, hi suę mortis cā erūt, nō ex cęlo, sed ppria volūtate. Dico 2° q̄ hō sua volūtate pōt multa euitare, q̄ nō euitādo, pōt breuiorē hēre vitā, q̄ suę spēi cōueniat. iuxta verbū Ptolemęi. aia sapiēs pōt multa auertere & reliqua. Dico 3° q̄ multis cōferre pōt, q̄ sibi ventura sūt,

P & multis obijcere, ne ita acerrime accidāt. q̄ oia in rōnibus & cōmētationibus Ptolemęi relinquo. Ex his pꝫ q̄ a se hō pōt pp multa accñtia terminū vitę abbreuiare, q̄ a cęlo & a specie sit constitutus. Ex parte cęli vo, quoniam dator annoꝝ, qui gręce aphetа dicitur magis vel minus distat in genitura indiuidui a loco anęretę / hoc est interfectoris, & propter eclipses in locis vitę occurrē-

Q tes, & propter alias causas, quas in tessarologio, & in libro de creticis explicaui. Hęc de tertio.

Sol. 4°. ¶ De 4° pꝫ qd sit periodus siue circuitus, est enī motus solis, quo redit ad partem, quā tenebat geniturę tpe. In quibusdā cōtractus ad annū pp cōplexionē spēi. in quibusdā ad nouē annos, in alijs ad alios plures. Et & quātum ad spēm, quātū vo ad indiuiduū periodus est motus siue tēporis, quo apheta siue sol sit, siue sit luna, siue aliqs alius, accedit per motū diariū ad locū anęretę dādo cuilibet gradui ascēsioni partē pportionaleꝫ vitę fm spēm, vt in qbusdā annum, vt in hoib⁹, in qbusdaꝫ plus vt serpentibus. In qbusdā minus, vt in canib⁹. In qbusdam minimū, vt in ephemero, vt dicit̄ in libro de historia aialium. Aristoteles igit̄ dū dixit generationē mēsurari periodo solis in speciebus loquit̄, nō in indiuiduis. Sed de his quędam in quęstionibus addemus.

Recognес ¶ Hoc qd hic dicit (vt Philoponus inqt) non ad primo dictuꝫ audiēdū est, sed ad id, qd supius dcm̄ est, cū eniꝫ dixisset, q̄ & tēpora ordinata sūt spēi vniuscuiusqꝫ, & in loco dicit, q̄ accidit plerūqꝫ in minori tēpore, q̄ ordiatum sit fm spēm, mori. Intēdit ergo huius rei cām assignare. i. cur qdam singulariū pmoriant̄ non adimplentia nālem periodū. & dicit, sed ꝯtingit sępe in minori tē-

A pote singulare corrũpi q̃ sit ordinatũ ſm spẽm pp ad/
inuicẽ cõmistionez. Exponit Philoponus pp cõmistio/
nez mẽstrui mulieris cũ semine viri, qm̃ (vt Philopon⁹
inqt) postq̃ cõmista sunt semina, ɔtigit matrez in vtero
ferẽtẽ vti inordinato regimine, ⁊ sic nascet̃ fetus debil̃,
qui nõ põt ptingere ad tempus vitę, qd̃ est ſm spẽm or/
dinatũ, nã (vt inqt) inęquali exñte mã, ⁊ nõ vbiq3 in oĩ
singulari eadẽ, necesse est generatiões, hoc est vitas in/
ęquales eẽ, ⁊ has qdẽ citiores, has aũt tardiores. ideo cõ
cludit q accidat ppter hoꝝ generationẽ, ac vitã sic lan/
B guidã fieri alijs corruptionẽ citiorẽ. q.d. q põt nasci lã/
guidus aliqs, ⁊ sic fieri põt, vt corrũpat̃ añ tp̃s speciei.
Aliter exponi põt vbũ [pp adiuicẽ cõmistionẽ] vt p cõ
mistionẽ intelligat̃ in cęlestib⁹, qm̃ (vt Philoponus in/
quit) nõ solũ sol, sed alia erratica, ⁊ inerratica operãtur
circa generationẽ, l3 nõ tm̃ vt sol (vt inqt) sępe enim ob
talẽ ipsaꝝ inuicẽ cõplicationem, inęq̃lis fit mã. Mate/
ria aũt exñte inęquali, vita erit inęq̃lis, põt ẽt vbũ cõ/
mistio, intelligi p cõplexiõe, q̃ cũ nõ sit oĩbus vna, ideo
vita non erit oĩb⁹ ęq̃lis, verba illa [quo circa accidit pp
hoꝝ gnãtionẽ, alijs fieri corruptionẽ] obscura sũt, ⁊ pñt
intelligi, q pp gnãtionẽ hoꝝ diuersimode subaudi na/
toꝝ, accidit alijs fieri corruptionẽ ẽt diuersimode, qm̃
C sicut nõ oĩu3 gnãtio est ęq̃lis, sic non oĩu3 corruptio est
De vita specifica ⁊ individuoꝝ. ęq̃lis. ¶ Ex his colligit̃ ſm Philoponu3, q vnaqueq3
spẽs viuẽtis limitat sibi certum tp̃s suę durationis, vltra
qd̃ nullũ eius singulare pgredi põt, l3 citra illud corrũpi
possit. Cã autem est differẽtia humidi in quãto ⁊ quali,
vt libro de causis lõgitudinis ⁊ breuitatis vitę dicit̃, qa
eni3 humanũ humidũ differt in quãto ⁊ quali ab humi/
do equino, ideo humana spẽs limitauit sibi tãtã vitam,
eqna vo tantã. Causa aũt quare humidu3 humanę spẽi
fuit ita cõstitutũ, eqnũ3 vo illo mõ, est ex diᷓa formaꝝ,
quę nõ pñt stare in mã, nisi cũ humido sic ſm spẽ3 ɔsti
tuto. g̃ differẽtia tẽpoꝝ vitę spẽrũ pficiscit̃ ex diᷓa hu/
midoꝝ in quanto ⁊ quali, diᷓa vo humidoꝝ in quãto ⁊
q̃li ex diᷓa formaꝝ ſm spẽ3, q̃ nõ pñt stare in materijs
nisi mediãtib⁹ hũidis sic cõstitutis. Singulare vo spe/
ciei põt citra tp̃s spẽi corrũpi, pp diᷓam cõmistionũ se/
minũ maris ⁊ fęminę, aut pp diᷓa3 cõmistionũ aliarum
stellaꝝ a sole, quę variãt mãm ex qua cõstituitur spẽs.
Aut ex diᷓa cõplexionũ in eadẽ specie, aut ex diᷓa regi/
D minis in vita. Ex quo sequitur q p se oĩb⁹ idiuiduis eius/
de3 spẽi vita est ęquelõga, p accñs aũt nõ est ęq̃lis, hęc
sunt, q̃ physice colligunt̃ ex Philopono. Astronomice
vo in cõmẽtarijs multa pulchra dicuntur, quę satis pa
tent. Tu intelligas periodum aliter Philoponum, ali/
ter nos sumpsisse.

Tex. anti. cõmẽ. 98. ¶ Semp vo (vt dcm̃ est) continua erit gene
ratio ⁊ corruptio, ⁊ nunq̃ deficiet pp qua3
diximus cã3, hoc aũt, rõnabilr̃ ɔtingit. Qm̃
eni in oĩb⁹ inquimus qd̃ melius est, deside/
rare nãm semp, melius aũt eẽ q̃ nõ eẽ, eẽ au/
tem quot modis dicimus in alijs dcm̃ est, h̃
autẽ in oĩb⁹ ipoẽ existere, propterea q lõge
a pñcipio distãt, reliquo mõ cõpleuit omne
deus, ɔtinuã faciẽs generationẽ. ita eni3 ma/
xime cõtinuabitur esse, qa pxime est substã/
tię, fieri semper generationem.

Illucida. t. eiusdẽ. ¶ Semp vo quẽadmodũ dictum est gñatio
atq3 corruptio ppetuę sunt, ita vt nũq̃ defi/
ciãt, ppter ea3 quã diximus cãm. Qd̃ etiam
E alia causa rõnabile est. nã cũ in oĩb⁹ nã3 ipa3
dicimus semp oprare meli⁹. sit aũt eẽ ip3 me
lius q̃ nõ eẽ (qd̃ esse quot modis dicatur, in
alijs dcm̃ est) sit aũt illud in oĩb⁹ ipoẽ in eẽ,
pp lõgã e pñcipio distãtiã, mõ alio ppetua/
uit totũ de⁹, ppetuã. v3. faciẽdo gnõnẽ. Mõ
eni isto maxie ppetuabit̃ eẽ ip3, qa peculia/
rissimũ subtis ipsis est, semp effici p gnõnẽ.

¶ Nũc arguit gñationẽ eẽ ppetuã, p entihimema cui⁹ añ/ Com. 98.
cedẽs est tres ppõnes. p̃ᵒ, nã appetit meli⁹ de possibus.
2ᵒ, eẽ est meli⁹ q̃ nõ eẽ. 3ᵒ, eẽ semp est ipoẽ ſm idẽ nu
F mero, s3 poẽ ſm idẽ spẽ, qa res e pñᵒ inñitum distãt, vt
nõ possint illi⁹ ppetuitatẽ ſm numeꝝ cape. Ex his īfert
q de⁹ cõpleuit totũ eẽ faciẽdo ppetuã gñationẽ, qa mõ
isto maxie põt esse ppetuari, qm̃ ipsis subtis semp effici
p gñationẽ est maxie ɔueniẽs siue pximus, qd̃ addit ad
diᷓa3 alioꝝ, q̃ nõ sunt per gñationẽ, sed ad cęteroꝝ ince/
ptiones, vt accidẽtia ipsa. Hęc rõ syllogistica põt resol/
ui in tres syllogismos, qb⁹ cõcludit̃ hęc cõclusio. gñatio
est ppetua. Tu vo cõsidera, qa nõ est nimia cura.
¶ Assignauit cãm ob quã semp est gñatio, ⁊ mãle3, ⁊ fa/ Recognes
ctiuã, ⁊ mãlẽ qdẽ dixit semp gñatiõis cãm, ex eo, qa ge
neratio vnius est corruptio alteri⁹. Factiuã vo, sempi/
ternũ motũ cęlestẽ, eo eni q cęlestia corpa semp mouẽ/
tur, nũq̃ mot⁹, aut gñatio deficiet, nũc (vt Philoponus
inqt) finalẽ cã3 assignat, ob quã semp est gñatio, ⁊ tex⁹
resoluit̃ in syll'os, p̃m⁹ est, qd̃ meli⁹ est, desiderat nã esse
G ẽ meli⁹ q̃ nõ eẽ. g̃ eẽ ip3 desiderat nã. scd̃s eẽ qd̃ ẽ poẽ,
desiderat nã, eẽ ppetuũ s3 spẽ3, est poẽ gñabilib⁹. g̃ eẽ
poẽ ſm spẽm desiderat nã. Uel scd̃s syll's est iste, duo/
rũ id, qd̃ est poẽ cõpleuit, ac fecit de⁹, eẽ ppetuũ s3 spe/
ciẽ est poẽ gñabilib⁹, ⁊ nõ est poẽ eẽ ppetuũ s3 nũeꝝ.
g̃ eẽ ppetuũ ſm spẽ3 de⁹ fecit gnãbilib⁹, nõ aũt ſm nũe/
ru3. Terti⁹ faciẽs gnãbilia ſm spẽm ppetua, facit d3 ge/
nerationẽ ppetuã, p quã gnãbilia ſm spẽ3 sũt ppetua,
de⁹ fecit gnãbilia ſm spẽ3 ppetuã, q̃ eẽ non pñt ppetua
sine gnãtiõe. g̃ fecit gnãtionẽ ppetuã. vñ dic. Semp vo
(vt dcm̃ ẽ) ɔtinua erit gnãtio ⁊ corruptio, ⁊ nũq̃ dficiet
pp cã3 quã dixim⁹. s. mãlẽ ⁊ factiuã, h̃ aũt rõnabilr̃ con
tigit ẽt pp cã3 finalẽ, q̃ est vt seruet̃ eẽ s3 possibilitatẽ. Tũc
tãgit p̃mũ syllm̃, ⁊ dic. Qm̃ in oĩb⁹ inqmus, qd̃ meli⁹ ẽ,
desiderare nãm semp, s3 eẽ est meli⁹ q̃ nõ eẽ. g̃ eẽ semp
desiderat nã. Hic est p̃mus sylls. deide tãgit scd̃m, ⁊ di/
cit, esse aũt quot modis dicimus, in alijs dictũ est, vt 2ᵒ
de aĩa, ⁊ 8ᵒ physicoꝝ. s. eẽ idẽ numero, ⁊ eẽ idẽ specie. h̃
autez. s. esse idẽ nũero in oĩbus ipoẽ est, ide3 eni3 nume
H ro semp est deus, ⁊ substantię sepatę, ⁊ corpora cęlestia.
In his vo, quę sunt in mã, esse idẽ numero semp est im
possibile, ppterea q longe distent a pñcipio. s. deo. Deo
eni3 ppinquiora sunt corpora cęlestia, remotissima sunt
generabilia, ideo cõcludit q deus reliquo mõ. s. ſm spe/
cie3 semp compleuit generabilia, nã faciẽdo illa perpe/
tua ſm spẽm, fecit quoda3 mõ media inter generabilia
ſm numeꝝ accepta, ⁊ cęlestia ſm numeꝝ ęterna. Fecit
autẽ deus hęc ſm spẽm perpetuã cõtinuã faciẽs gene/
rationẽ, ita eni3 (vt inqt) maxime cõtinuabit̃ ac perpe/
tuabit̃ eẽ, qa pxime est substãtię generationẽ fieri sem/
per, ⁊ per hęc inuit tertiũ syllm̃. Quo vo ad verba atti/
net, debes scire (vt inqt Philoponus) q deus fecit sem/
piterna ſm numeꝝ. s. corpora cęlestia, quę ſm substãtiã
intrãsmutabilia sunt, ſm locũ trãsmutabilia. Fecit ⁊ ea

I quę secundum substantiam & numerum sunt intransmutabilia ut generabilia, ut perfectus esset mundus, fecit secundum speciem generabilia esse perpetua. Secundum numerum transmutabilia, ideo dicit relliquo modo .s. faciendo 3^m, compleuit omne hoc totum mundum deus. ut .n. mundus esset perfectus, in eo debebat triplex genus entis adesse, secundum numerum simpliciter ęternorum, secundum numerum simpliciter corruptibilium, secundum speciem vero ęternorum, horum trium, primo propius propinquissimum est quod est ęternum secundum numerum, ab illo vero longe distat, quod est secundum numerum generabile, medium est secundum speciem ęternum, sic enim deus faciens mundum processit ordinate, non ab extremo ad extremum sine medio, cum vero dicit, quia proxime est substantię fieri semper generationem, per substantiam deum

K mundi opificem intelligit, propter hoc enim quod generabilia fiunt semper, sunt proxima ipsi deo secundum esse considerato, per generationes vero sunt proxima deo secundum perpetuitatem accepto, deus enim est esse perpetuum, cui generabilia sunt proxima quo ad esse eius per ipsum fieri, quo vero ad eius perpetuitatem per eius generationem

De[us] est causa mundi secundum Philoponum — (ut Philoponus annotabat.) ¶ Colligit hic Philoponus secundum Aristotelem deum esse mundi opificem, atque effectiuam causam, hęc de causa finali, tunc repetit causam factiuam perpetuę generationis, & quamuis deus licet finalis causa perpetuę generationis sit, ut generabilia deo appropinquent quo ad illius esse, & illius perpetuitatem, tamen eius causa factiua est circularis motus, ut dictum est.

Tex. anti. c. 99. & 100. ¶ Huius autem causa ut dictum est sępe, circularis latio. sola enim continua.

Dilucida. te. c. eiusdem. ¶ Huius autem ut dictum est pluries, causa est circularis latio. hęc enim sola perpetua existit.

Comme. 99. ¶ Repetit causam generationis & corruptionis assignatam. videlicet circularem lationem, quę res patuit.

Tex. anti. comme. 100. ¶ Ideo & alia quęcunque transmutantur adinuicem secundum passiones & potentias. verbi gratia. simplicia corpora imitantur circularem lationem. quando enim ex aqua aer generatur, & ex aere ignis, & rursus ex igne aqua, secundum circuitum dicimus circuire generationem, quia rursus reuertitur. Quocirca & recta latio assequens circularem, continua est.

L

Dilucida. te. c. eiusdem. ¶ Hinc fit ut cętera alia quęcunque mutuo transmutantur secundum potentias & passiones, veluti simplicia corpora, sectentur circularem motum: nam cum ex aqua aer fit, exque aere ignis, iterum & ex igne aqua, circulo dicimus generationem conuerti. quia econuerso vertitur. Insuper etiam & horum motus rectus circularem sectans, perpetuus est.

Comm. 100. ¶ Soluit problemata. primum quare generatio elementorum vna dicitur circularis, ut illa quę est ex symbolis semper, ut quando ex aqua aer fit, ex hoc ignis, ex igne terra, ex hac aqua, ex hac aer, ex hoc ignis, & sic in infinitum. Respondet quod causa huius est motus circularis, nam cum natura

M inferior sectetur superiorem inquantum potest, ideo cum cęlum moueatur circulo & generatio symbolica circularis erit. 2^m est / quare recta generatio ut dissymbolica est perpetua. Respondet, quia hęc sectatur motum cęli, nam accedente sole crescunt elementa superiora, & inferiora diminuuntur, & recedente, fit econtra, & hoc perpetuo. Et quę dicit clara sunt. ¶ Aduerte quod generationem vocat phoran, abutitur enim verbo. sed accipit phoran pro generatione.

Recognes ¶ Hic textus optime exponitur in commentariis, verum Philoponus quo ad verba Aristotelis dicit, quod Aristoteles per potentias intelligit qualitates motiuas, per passiones qualitates alteratiuas, vel aliter dicit, quod per potentias intelligit qualitates actiuas calidum & frigidum, per passiones vero qualitates passiuas humidum & siccum. Ego vero per potentias substantiales formas intelligo, per passiones vero qualitates passibiles, per rectam vero lationem Philoponus intelligit generationem in rectum. Est .n. generatio 2^x circularis, & recta, circularis est elementorum, recta vero est hominis ex homine, & sic in infinitum. Hęc .n. dicitur ęterna, quando imitatur circularem, quatenus ex homine fit semen primo, & post semen embrio, & post embrionem puer, post puerum adolescentulus, post adolescentulum fit vir, ex viro vero iterum fit semen, & embrio, & sic deinceps. Hęc ergo generatio reuera in rectum est, quia vero imitatur circulum, habet sempiternitatem. Aduertendum vero quod generatio elementorum ex inuicem dicitur simpliciter in circulo, quando in illa non potest fieri processus in infinitum (ut probatum est) ideo oportet ut retrocedatur. Generatio vero hominis ex homine est in rectum, quia procedit in infinitum, verum habet non nihil circularitatis, & ea ratione, procedit in infinitum. N

Tex. anti. comme. 101. ¶ Simul autem manifestum est ex his / quod quidam quęrunt, quare vnoquoque corporum in propria lato regionem, in infinito tempore non distant corpora. Causa enim huius est, adinuicem transmutatio. si enim vnumquodque maneret in sua ipsius regione / & non transmutaretur ab eo quod prope, iam vtique distaret. Transmutantur igitur, propter lationem duplicem existentem. quia vero transmutantur non contigit manere vllum corporum in vlla regione ordinata. Ob igitur est generatio & corruptio, & propter quam causam, & quid generabile & corruptibile, manifestum est ex his quę dicta sunt. O

Dilucida. te. c. eiusdem. ¶ Simul autem patet ex his id quod quidam dubitant, propter quid singulis corporibus ab infinito tempore in propriam regionem latis, ipsa eadem composita corpora non distant? Huius enim causa est mutua horum transmutatio. Si enim vnumquodque in suiipsius regione permaneret, neque a sibi vicino transmutaretur, destitissent tandem, transmutantur quidem igitur propter eam lationem quę gemina existit. Propter conuersionem vero in nulla vna regione ordinata eorum aliquod permanere contingit. propter quid quidem igitur est generatio & corruptio: & propter quam causam. & quid generabile, & corruptibile, perspicuum ex his est, quę dicta sunt. P

Comm. 101. ¶ Soluit 3^m problema. videlicet propter quid per infinitum antea tempus singula corpora elementa per suas regiones delata sunt, & nunquam ceciderunt, ac nunquam inuicem distarunt, sed semper fuerunt contigua, & propriis in regionibus. Mouit problema hoc propter Empedoclem, qui voluit illa quandoque confundi per amicitiam (inquit) Simul autem patet ex his id quod quidam dubitant ut Empedoclici propter quid singulis corporibus ab infinito tempore antea in propriam regionem latis, ipsa eadem supple composita & coordinata nunquam distant sed semper sunt contigua, ac in suis regionibus. Hoc est problema. ¶ Aduerte quod textus singulariter scribitur in gręco. videlicet propter quid vnoquoque corporum, sed ego transtuli pluraliter, quia verbum ecastos significat multitudinem. ¶ Respondet quod causa est mutua horum transmutatio. nam si vnumquodque in suiipsius regione permaneret, neque a sibi vicino transmutaretur, destitissent tandem. subaudi eorum transmutationes. Et sic quantum ex vna parte de eis corrumpitur, tantum ex alia generatur, & propterea tenentur in ęqualitate semper. vbi autem de eis corrumperetur, & nihil regeneraretur, generationes & transmutationes eorum tandem destitissent, quia essent omnino & penitus corrupta. at quia est generatio & corruptio, ideo species & esse totale in eadem regione conseruatur absque confusione. Tunc epilogat causam huius mutuę transmutationis (& inquit) Transmutantur quidem igitur propter eam transmutationem, quę gemina existit. videlicet propter motum solis per zodiacum. Q

Propter

A Propter ɔuersionẽ vero eoꝝ mutuã in nulla vna regio-
ne ordinata eoꝝ aliqđ ꝑmanere ɔtingit,qꝛ ꝑtes se tangẽ-
tes ɔfundunť.nã q̃tum vnum accipit de nã ꝓping,tan-
tum etiã accipit de loco eius,ꝛ ꝑmiscet ei, vt videmus
ꝙ terra ꝛ aq̃ euaporãtes,tendũt ad locum aeris,ꝛ ꝑmi-
scenť cum eo,ꝛ silr qñ ignis ꝛ aer frigore inspissantur,
vadunt ad locũ terrę ꝛ aquę,ꝛ ꝑmiscenť cum eis.quo fit
vt elementa nõ sint vbiq̧ pura.nã in partibus in q̇bus
Dubõnes. se ɔtangunt,permiscenť inuicem,ꝛ ɔfunduntᷓ. ¶ Sed
dubitant.vtꝝ partes elementi nõ tangentes elementuꝫ
sibi vicinum aliqñ corrũpantur.vĩ ꝙ sic.aliter aliquod
corruptibile esset,qđ nunq̃ corrumpereť ɔ̃ Aristotelem
ꝑmo cęli.Ur etiam ꝙ nõ.qꝛ illis non põt applicari cor-
rumpens.Scđo,totum elemẽtum põt corrumpi.igiť to-
tum aliqñ corrumpeť.aliter aliqđ corruptibile esset, qđ
nũq̃ corrumpereť.Ad hęc dici põt.vt rñdet Auerroes
B supra cõmẽ.xxxvj.ꝙ elemẽta sũt corruptibilia ꝭm par-
tes.ꝛ sic nulla est pars,qn illa qñq̧ corrumpať.Tũc ad
ꝑm̃ dicendũ ꝙ lꝫ sibi non potest applicari agens,tñ ipsa
ĩspissata,vel leuificata venit ad locũ suę corruptiõis.põt
eni constellatio aliqua succedere quę certam datã ignis
partẽ in concauo inspisset ꝛ faciat descendere ad locum
suę corruptionis.Siliter de terra pars superficialis cor-
rumpitur,ꝛ alia succedit ꝛ gñatur ex alia parte,adeo ꝙ
qñq̧ centrales ꝑtes erunt circũferentiales. ¶ Ad scđm
diceret Auerroes ꝙ totum nõ est corruptibile,ideo non
opꝫ vt totum aliqñ corrumpať.Et si dĩ totum est cõpo-
situm ex mã ꝛ forma.igiť totum est corruptibile.qcq̇d
velint sorticolę circa illud sincathegorema totuꝫ.dico ꝙ
totuꝫ est corruptibile.nec opꝫ vt totum aliqñ corrũpať.
C sed satis est ꝙ aliqđ ĩdiuiduum eius semꝑ corrumpatur
ad hoc,vt species nõ frustreť.Et hoc vult dicere Auer-
roes.ꝙ totum nõ est corruptibile hoc est ita ꝙ aliqñ sit
Qõnes ꝛ ꝑ̇ vtruꝫ ꝑpetua sit gña° corruptũ.Deide epylogat,ꝛ totum pꝫ. ¶ Sed circa hęc
sunt qõnes.ꝑ̇ vtrum ꝑpetua sit generatio ꝛ corruptio.
Et arguũt ꝙ non.qꝛ solus motus localis est perpetuus.
¶ Secũdo.qꝛ nulla generatio est ꝑpetua.Ad oppositũ
Põ sorticolarum. est Aristoteles ĩ lr̃a. ¶ Captiũculatores ꝛ sorticolę quę-
stionẽ soluunt logice tantũ,quo in sensu Aristoteles non
loquiť.Unde volũt ꝟbuꝫ ꝑpetuo multipliciter exponi.
vno q̇dẽ modo ꝓ eo qđ est sine itercisione.ꝛ sic ɔcedunt
ꝑpetuo esse generationẽ.qꝛ sine intercisiõe est aliqua ge
neratio.vꝫ.illa aquę sub polis.ꝛ hęc aeris sub ęquatore.
Et forte sub hoc sensu aliqua vna nũero generatio ꝑpe-
tuo est.Alio modo exponiť sic.perpetuo a.est.ante qđli-
bet tp̃s fuit a.ꝛ post quodlibet temp⁹ erit a.igiť ꝑpetuo
est a.quo in sensu etiã nãliter loquendo ɔcedunt ꝑpetuo
esse generationẽ.nam ante qđlibet tempus fuit genera-
tio,ꝛ post quodlibet tẽpus erit generatio.igiť ꝑpetuo est
D generatio. ¶ Tertio põt exponi.perpetuo est a.sic.sem-
per ꝛ oĩ tempore finito est a.igiť ꝑpetuo est a.quo quidẽ
in sensu catholici ɔcederẽt perpetuo esse motũ,qꝛ semꝑ
ꝛ omni tp̃e fuit motus.nam verbũ semper distribuit tẽ-
pus,modo ante mũdi creationẽ nõ fuit tẽpus. ¶ Quar-
to exponitur.in ĩfinitis temporibus,quoꝝ quodlibet est
ęquale vni certo dato est a.igiť perpetuo ẽ a.quo in sen-
su Aristoteles ĩtelligere vĩ apud eos.Et hoc modo ꝑpe-
tuo est generatio,tam ꝭm quid,q̃ simplr,ꝛ tam elemẽ-
Cõfutatio. ti,q̃ misti.vt pꝫ in coꝝ libris. ¶ Sꝫ pace hoꝝ dixerim
hę videntur captiones.ꝑ̇ qꝛ nec grãmatice,nec logice lo-
quunť.scđo nec quoq̧ physice.grãmatice quidẽ non,qꝛ
ꝑpetuum vbiq̧ pro ɔtinuo accipiũt.Unde Plini⁹.xj.li-
bro hystorię nãlis,capite.lij.ĩnq̇t.Igiť vitę breuis signa
ponit raros dentes,prælongos digitos,plũbeũ colorẽ.
pluresq̧ in manu iscisuras,nec ꝑpetuas, vbi ꝑpetuas ac-

cipit ꝓ ɔtinuis.ꝛ hoc vbiq̧ alij oẽs.logice ꝟo minime,
qꝛ Aristoteles in libro cęli,ꝛ in physica auscultatione.cũ E
ꝓbat perpetuo esse motũ,siue sempiternũ.ꝓbat ꝑ hoc
qꝛ nõ ĩcepit,nec desinet.igiť ꝑpetuo est a.apud Aristote
lem sic exponeť,nec ĩcepit,nec desinet a.igiť ꝑpetuo est
a.Qꝛ si velint ɔtendere ꝙ dꝫ exponi modo illo.volunta-
rie loquenť,quãq̃ apud eos hoc non multũ videať incõ
ueniens,cũ sępissime ꝓpria loquanť auctoritate.Qđ ꝟo
nec physice.declaratur.qꝛ Phs in lr̃a vult generationẽ
esse sempiternã,ꝛ tp̃s generatiõis esse ęq̃le tẽpori corru-
ptionis.Igiť vĩ velle ꝑpetuam successiuam,ꝛ ɔtinuã eẽ
gñationẽ,hoc est sempiternã. ¶ Propter hęc ꝛ alia plu- Rñ° ꝓpria.
ra vĩ mihi ꝙ de rigore physico dupliciter põt verifica-
ri ꝙ ꝑpetuo siue sempiternaliter est generatio.vno mo-
do accipiẽdo gñationẽ ꝓ accessu reꝝ ad ꝑfectionẽ, qua
rõne accessum aĩalis e genitura ad ɔsistẽtiã vsq̧ gñatio-
nẽ diceremus,ɔ̃ ꝟo recessum e ɔsistentia in corruptionẽ F
diceremus corrũpi.quo in sensu ꝑpetuo ꝛ sempiternali-
ter est generatio,qꝛ ꝑpetuo ꝛ sempiternaliter ẽ accessus
reꝝ ad ꝑfectionẽ,qꝛ vł in nostra regiõe sub tropico can-
cri,vel in illa sub tropico capricorni.accedẽte nãq̧ sole,
accessus fit reꝝ in regiõe nostra,recedẽte fit accessus il-
lic.Sicq̧ de corruptiõe diceremus.nã recedẽte hinc fit
reꝝ recessus.recedẽte illinc,fit illic rerum recessus.ꝛ sic
sempiternaliter est accessus,ꝛ sempiternaliter est reces-
sus.igiť ꝑpetuo sempiternaliter est gñatio,ꝛ ꝑpetuo sem
piternalr est corruptio.Et hęc de gñatione ꝛ corruptiõe
vniuersali totius mundi.Põt etiã ꝟificari ꝛ in gñatione
ꝑticulari certę datę rei,vt hoĩs ꝛ equi vel eiusmodi.vt in
ꝓxima digressione circa textũ est declaratũ.Et sic de ri-
gore physico Aristoteles ĩtelligit. ¶ Tũc ad argumẽta G
pꝫ solutio. ¶ Consequẽter scđo quęrunt vtrũ solũ ɔ̃riũ 2ª qđ đ cãis corruptõis
ipsum sit causa corruptiõis.Et vĩ ꝙ nõ.auctoritate Ari-
stotelis ꝑ̇ auscultatiõis physicę.ꝛ septimo metaphysicę.
Materia inquit est quo res põt esse ꝛ nõ esse.igitur mã
est ꝑ se ꝑncipiũ corruptiõis.Scđo,Auerroes in libro de
substãtia orbis ait dimẽsionẽ esse ꝑncipiũ corruptionis.
igiť nõ tantũ ɔ̃riũm.In ɔ̃riũ est quod cõiter dĩ.oẽ quod Ordo qõis
corrũpitur e suo ɔ̃rio corrumpiť. ¶ Circa hanc difficul-
tatẽ tria sũt vidẽda.ꝑm̃ eni de causis corruptionis. 2m̃ de
causis ęternitatis. 3m̃ de causis longitudinis ꝛ breuitatis
vitę.vel ꝑmanẽtię reꝝ. ¶ Quantũ ad ꝑm̃ recẽtiores fere Põ recentiorum.
oẽs aiunt causam corruptiõis esse tantũ ɔ̃riũ.ꝛ hoc vel
ĩtrinsecũ,vt in mistis,ꝛ dissimilaribus,vel extrĩsecũ,vt
in simplicibus,ꝛ similaribus.ꝛ ĩtelligũt per ɔ̃riuꝫ,illud
qđ ɔ̃riať corrumpendo formaliter vel virtualiter, in se
vel suis q̃litatibus,vt accumulate exponũt.Propter qđ
inferũt quę minus ɔ̃rietatis ꝑticipãt.diutius ꝑdurare,ɔ̃
ꝟo quę multum ɔ̃rietatis.vt simplicia diutius ꝑdurant
mistis.qñ q̇dẽ simplicia nõ nisi extrinsecũ hẽãt ɔ̃riuꝫ.
Itẽq̧ similia diutius ꝑmanẽt dissimilaribus.qꝛ dissimi H
laria ab ex̃ ꝛ ĩtra ɔ̃riuꝫ habẽt.ꝛ dissimilaria partiũ pluri
mę ɔ̃rietatis,sũt citi⁹ corruptibilia. ¶ Sꝫ pace tantoꝝ Cõfutatio.
dixerim,hi ꝓpriã vocẽ non ꝑcipiũt.nam vel qđ quęrit
e q̇bus.vꝫ.ꝑncipijs corꝑibus inest hęc passio,quę corru
ptibilitas appellať.vel q̇bus e causis hic effectus q̇ cor-
ruptio est,corporib⁹ inest.vbi q̇dẽ de effectu est qđ,cuꝫ
corruptio nõ ꝑ se a nã ĩtendať,sed gñationis gratia, vt
Aristoteles ait.illę ipsę causę corruptiõis erũt,quę ꝛ ge-
neratiõis.ɔstat aũt generatiõis tria esse ꝑncipia.vꝫ.mãꝫ
formã ꝛ ꝑuationẽ q̃tuorq̧ causas.vꝫ.mãm formã finẽ,
ꝛ efficientẽ.vt in libro auscultatiõis physicę declaratuꝫ
est.Qꝛ si de affectiõe sit qđ.tria sunt ꝑn⁹ corruptibilitas
apud Auerroem in libro de substãtia orbis.vꝫ.mã ipsa
dimẽsio,ꝛ ɔ̃riũ in se vel suis in q̃litatib⁹,quę eni corpoꝝ

I māam habent dimēsione iterminata pręaffectā, ante for/
mę receptionē, τ ɔ̄rium suę formę p se, vel q̄litatib⁹ for/
mę, ipsa p se corruptibilia sūt. hoc est apta nata corrūpi,
vel pati affectū corruptōis. Hęc igr̄ affectio siue passio,
quę corruptibilitas nūcupatur, his ipsis e p̄ncipijs i cor/
poribus ꝑficiscit̄, qb⁹ corruptibilia corpa dīfiniunt̄. De/
finiunt̄ aūt e p̄ncipijs itrinsecis, mā. vz. dimēsione, τ q̄li/
tatibus ɔ̄rium hn̄tibus. vt Aristoteles expressit de q̄lita/
tib⁹, ipsas vocans dr̄ias essentiales, τ p̄n⁹ formalia corpo
rū physicoꝝ. de mā satis in libro physicoꝝ. At dimēsio/
nē adiecit Auerroes, quā ex verbis Aristotelis in pluri/
bus locis enisus est deducere. Propter quę nō male re/
centiores aiunt affectiōes idiuiduoꝝ ex pte māę fluere
p̄ncipijsq̄ idiuiduoꝝ, quę sunt mā, dimensio, τ q̄litates
K ɔ̄riuꝫ hn̄tes. affectiōes specieꝝ ex p̄ncipijs specieꝝ, quę
Pō Auicē. forte sunt ptes formę tm̄. ¶ Illud tm̄ attentiōe dignum
ꝙ Auicēna credit hāc affectionē, quę est corruptibilitas
posse corpibus iesse ex sola mā. etiā nullo ɔ̄rio sibi cōpe/
tente. qua rōne cęlū ait corruptibile esse. ipsum tm̄ nunq̄
Egidij pō. corrūpi, qꝛ effectus corruptiōis e ɔ̄rio ꝓuenit. ¶ Cuius
etiā positiōis Egidi⁹ noster esse vr̄ in tractatu de mā cęli.
asserit eni cęlū hr̄e māam, τ eiusdem speciei cuꝫ mā gn̄a/
biliū, cęlum tm̄ ait esse incorruptibile, qꝛ mā cęli satiatur
forma illius pp ɔ̄rij carentiam. Sed hęc res pluribus in
qd Auer. locis ɔfutata est. ¶ Nūc ꝟo ad Auerrois mētē ita sup/
ponas, illa tria esse corruptibilitatis causas siue p̄n⁹ con/
uertibilia. nā vnū ifert oīa reliq̄. vbi eni est mā nāl'is, ibi
est τ dimēsio, τ q̄litas ɔ̄rium hn̄s. nā materia quę nō in/
fert illa duo, nō dr̄ mā nisi ęquoce, τ in rōne metaphysi/
ca, quę est rō potentię, τ non in rōne physica, quę est rō
trāsmutabilis potentię, qua. vz. rōne Auerroes pluribus
L in locis cęlestibus māam dedicat, eaq̄ʒ e mā ɔstare dicēs.
De causis Et de corruptiōis, ac corruptibilitat̄ causis satis. ¶ De
ęternitatis. causis ęternitatis corpoꝝ vel reꝝ trāsigamus. recētiores
Pō recen/ simili rōne tenēt hr̄e ɔ̄rium itrinsecū vel extrinsecū for/
tiorum. maliter vel virtualiter esse cām corruptiōis. igr̄ nō hr̄e
ɔ̄rium aliquo mō cā est ęternitatis, qm̄ gdem ɔ̄rioꝝ ɔ̄rię
Auicennę sint causę. ¶ Auicēna vt diximus, τ Egidius volūt cor/
τ Egi. pō. pora ꝑ tanto nō corrūpi, pro quāto carent ɔ̄rio. Est eniꝫ
ɔ̄rium cā effectus corruptiōis. causa ꝟo affectus corru/
ptionis est mā, qm̄ quidē cęluꝫ est ęternū τ corruptibile.
ęternū gdem, qꝛ ab effectu corruptiōis capi non pōt. cū
ɔ̄rium nullatenus hēat. corruptibile ꝟo, qꝛ māam habet
Pō Auer. physicā. ¶ Ueꝝ de causis ęternitatis sentiēdū est apud
Auer. vt de causis corruptiōis. qm̄ gdeꝫ ɔ̄rioꝝ sint oppo
sitę causę. erat ipsa res affectiōe corruptibilis, qꝛ hꝫ māꝫ
dimēsionē, τ ɔ̄rium. erit p idē affectione ęterna, qꝛ caret
M mā, dimēsione, τ ɔ̄rio. erat ipsa res effectu corruptibilis
q̄tuor ipsis e causis. erit effectu ęterna e carētia illorum.
De cāis p/ Hęc pauca de ęternitat̄ causis. ¶ Et de causis pmanen
manentię. tię siue lōgęuitatis agamus. Iuniores pmanētię sex cau
Positio re sas afferūt, similaritatē partiū / Medij ɔtinētis ɔueniē/
centioꝝ. tiam / calidi cū humido bonaꝫ cōmistionē / resistētię for/
titudinē / latitudinē cōplexionis siue mixturę / atq̄ʒ in vi/
Pō ppā. uentibus bonā calidi cū hūido ꝓportionē. ¶ Mihi aūt
vident̄ generatim esse duas tm̄ causas, ab extriseco gdē
medij conuenientiā. qm̄ gdem res a medio ɔ̄rio τ corrū/
pant̄ τ ifirment̄. ab itrinseco aūt latitudinē misturę. Qm̄
eni mistura ē ampla magnęq̄ʒ latitudinis, sub cui⁹ quo/
libet gradu pōt forma in mā pmanere, indiuiduū illius
diutius pdurat. Propterea metalla τ lapides sunt lōgę/
uiora hoībus, qꝛ coꝝ mistura amplior existit. at in viuis
speciatim eē pōt tertia cā, bona. vz. ꝓportio calidi cum
humido, hoc est tēperantia ad iustitiā, vt Aristoteles tra
dit in libris de longitudine τ breuitate vitę, vbi nāq̄ʒ al/

teꝝ illoꝝ nimiū superexcresceret, vt calidū supra humi/ N
dum, vel eɔ̄. ꝓculdubio cita est dissolutio. ¶ Causę ꝟo, Cōfutatio
q̄s recētiores afferūt peccāt, vel qꝛ coincidūt, vel qꝛ fal/ recentioꝝ.
sę, vel qꝛ supfluunt. coincidūt gdem vt tertia, τ sexta. vt
ɔsideranti pꝫ. Falsę ꝟo. nam multę arbores similiores
sunt multis aīalib⁹, quę tm̄ vita breuiores sūt. Supfluūt
aūt, qꝛ resistere ɔ̄rio nō causa est, sed effectus, cuius cām
quęrimus. Hęc de causis pmanētię. τ p ɔn̄s de tota qō/
ne satis. Nā solutio argumentoꝝ ɔstat. ¶ Scōo / vtrum 2ᵃ qō ō ęter
vita humana possit ppetuari vel ꝓlongari. Qꝛ possit p/ nitate vitę
petuari, declarat̄ auctoritate Aristotelis 3° topicoꝝ, vbi hoīs.
dr̄ in triualis mactare patres est sacrificiuꝫ. qꝛ si nō ꝑpe
tuarent̄. Scōo / ex cibo ligni vitę pōt tale q̄le humidum
restaurari. igr̄ vita hūana ppetuari. Qꝛ ꝓlogari. declarāt.
qꝛ cōplexio vna hꝫ vnū terminuꝫ. Sed vna complexio
pōt ɔuerti in aliā. igr̄ pōt ꝓlōgari. Scōo / medici scribūt
libros de retardāda senectute. igr̄ τ de ꝓlonganda vita.
Tertio / tradūt alchimici ꝙ per qntam essentiā, auꝝ po/
tabile, atq̄ʒ lapidē Phoꝝ pōt homo san⁹ viuere, vt Ar/ O
naldus de villa noua tradit. igr̄ τ vita ꝓlongari. ¶ In ɔ̄/
rium est. ɔstituit deus terminos eius, quos nemo p̄terire
pōt. idem τ Aristoteles 2° de aīa. ¶ Circa qōnē p̄ vidē/ Ordo qōis
duꝫ de p̄ma parte an vita hūana possit ppetuari. scōo de
secūda pte, an possit ꝓlongari. ¶ Quidā simpl'r tradūt Pō primo
vitam humanā non posse ppetuari tribus rōnibus. p̄ qꝛ
semp mā appetit aliam formā. Scōo, qꝛ facta ac cōple/
ta hoīs auctiōe, hoc est postq̄ʒ venit ad statū, calor nālis
cōtinuo agit desiccando humidū radicale. Tertio / ipossi
bile est hoīeꝫ poni in aere ita tempato, qn ab illo ɔtinuo
resoluat̄. ¶ Aiaduertēdū ꝙ catholici τ physici differūt
pp ɔ̄ria p̄ncipia. catholicus gdem mortem hoīem intra/
re ait pp peccatuꝫ. Bestię. n. mortales sunt. qꝛ quodlibet P
illaꝝ hoc est forma τ corpus mortalia sunt. at homo aīa
gdem imortalis est. Corpore ꝟo mortalis. sꝫ qm̄ forma
trahit ad se corpus, humana aīa sm̄ sui nām corp⁹ red/
deret imortale, sed pp peccatū mors hoīem itrauit. phy
sici ꝟo mortē nālem aduenire aiunt pp caloris extinctio
nem, τ totalis humidi resolutionē. p̄ternālem ꝟo ob cau Auerroes
sas p̄ternāles. ¶ Unde Auerroes 3° metaphy. cōmēto
xv. miꝝ est quo mō qui idiget cibo τ potu, remaneat in
ęternū. Cibus eni τ potus nō sūt necessarij nisi vt restau
rent corruptū. quo modo igr̄ remanet ęternuꝫ illud qō ē
innatū corrumpi. Amplius / physicus sequit̄ ɔuenientias
sensuum. oībus eni sensibus experit̄ oē quod nutrit̄ tan/
dem extingui. catholicus reuelationi initit̄, modo reuela
tum est, in statu inocētię vniuersali oēs fuisse imortales,
itemq̄ʒ post resurrectionē aīas resumere corpora imor/
talia. His p̄ncipijs catholicus τ physicus differūt. Sed Q
qm̄ catholicus sustinet veꝝ τ possibile, ideo rōnes factę
nullę essent. p̄ma gdem nō, qꝛ lꝫ mā appetit formā sem/
per. hoc est pp formę iperfectionē. modo aīa est nobilis/
sima formaꝝ. igr̄ naturaliter satiat capacitateꝫ materię.
¶ Ad 2ᵐ diceret ꝙ facta ɔsistentia pōt homo restaura
re tale q̄le ꝓpter cibi τ medij tēperieꝫ. Ex ligno eni vitę
humidū fuisset restauratū tale / q̄le ex loco paradisi cōti
nens fuisset temperatū. ¶ Et per idē pꝫ ad 3ᵐ. Aer eni
paradisi fuisset simpl'r tēperatus. hęc de p̄. ¶ Quantuꝫ De ꝓlōga
ad scōm astronomi τ medici differūt ēt quo ad p̄ncipia. tione vitę.
¶ Medici gdeꝫ tm̄ res iferiores ɔsiderantes, cōplexio Pō medi
nū alternatiōes affirmāt. τ ꝙ qui cholericus nascit̄ pōt corum.
flegmaticus effici, vel melācholicus, vel sanguine⁹. Et h̄
pp vsum ciboꝝ, τ sex reꝝ non nālium. hoc gdem ꝑ tan/
to asserunt, ꝑ quāto supponūt oēm vitę perdurationeꝫ
effici a restauratione humidi. τ hanc ex solis cibis sex re/ Pō astro/
bus nō naturalibusq̄ʒ. Astronomi ꝟo attendēdo ad cām nomorum.

A supernaturalē hoc est ad cęlestē, asserunt oīa hic euenire e stellis ipsis. pp quod hunc breuioris esse vitę, illū longioris aiunt. qꝛ in huius qdem genitura, anacreticę ptes hoc est lętalia loca citius inambulant ad aphetica hoc ē vitalia. In illius xo tardius. Et tunc ↄ̄siter cōplexiones radicaliter pmutari negāt, sed bene apparēter, vbi a cęlo ↄ̄stitutū sit. qua rōne fit, vt qui cholericus exoritur, e cęlo sibi ānī. lx. statuti sint, siue ad aliā ↄ̄uertaṫ cōplexionē, siue in eadē persistat, annos sibi e cęlo pręfixos nō pmutabit. qñ qdem vis cęli pollētior sit viribus terrenis. Forsitan eni nec cōplexio mutabilis est, nec vita plōgabilis. ¶ Ptolemęus aūt qui peripateticus est, vt asserit ipse in libro magnę ↄ̄structionis, astronomū versari ait circa mediū iter necessariuꝫ ⁊ ↄ̄tingens. ppter qd multa posse hoīem affirmat in prohęmio apotelesmaton ↄ̄tra ↄ̄stitutum a cęlo, multa quoqꝫ quę a cęlo non pmittunṫ. Et sic ↄ̄cederet ⁊ ↄ̄plexionū alternationē. ⁊ vitę plongationē. qñ qdem cęlum nō agat nisi cū causis scḋis, ⁊ causę scḋę, vtplurimū subdanṫ volūtati ⁊ rōni hūanę. De secūdo. Rōnes xo in ↄ̄riū p hęc solutę sūt. ¶ Tertio quęrūt vtrꝫ cuiuslibet substātię corruptibilis sit determinatus periodus sue durationis hoc ē ad maximū ⁊ ad minimū. Quę q̄stio ⁊ si sit cōis, speciatim de aīalibus ⁊ de hoīe maxie audiaṫ. ¶ Sorticolę quorꝫ studiū est in captionib⁹ tenēt. pͦ q nō est dare maximū tp̄s per quod homo pōt durare, nec maximū p quod nō pōt, nec minimum p quod pōt. igr̄ minimū per quod nō pōt. ⁊ hoc loquēdo de hoīe in eo q hō. Qꝛ qdeꝫ nō detur maximū per quod pōt. pbatur pͦ. qꝛ tūc excessus diuisibilis pderenṫ in īstāti. Scḋo, tūc rei pmanētis daretur vltimū instans eē. Qꝛ xo nō detur maximū per quod nō pōt. pꝫ, qꝛ tunc nō posset durare per hoc, ⁊ posset durare p maius. Qꝛ nec minimū p quod pōt, etiā declaraṫ, qꝛ quātolibet tpe modico dato pōt fieri corruptio. Scḋo dicunt periodos spērꝫ esse differētes, vt Aristoteles tradit in libro de hystoria aīaliū maxie. viͦ. tradit eni viuere oues ad. xiiij. annos vsqꝫ. capras ad. xi. canes ad. xv. boues. xx. equos ad qnquagesimū annuꝫ. asinos ad. xxx. mulos ad annos. lxxx. camelos ad qnquagesimū. ⁊ in aliꝫ silr. Dico fm speciē. qꝛ qdlibet īdiuiduū moriṫ itra annos suę spēi, vt equus ifra qnquagesimū, ⁊ quodlibet indiuiduū caprę ifra. xi. ⁊ in cęteris id genus. Tertio dicūt esse piodos īdiuiduos, vt aliū cholerici, aliū melācholici, ⁊ aliū aliorꝫ, quē īdiuiduū similis cōplexionis nō excedit, q tñ īdiuidui piodo itra illum suę spēi ↄ̄tinentur. Sꝫ vñ piodus, ⁊ de causis piodi, nihil dicūt. ¶ Sed aīaduersione dignū apud Auerroem vt legimus pͦ cęli. cōmē. cxvi. q potētia q̄libet terminatur p maximū qd pōt, ⁊ cū potentia pdurandi sit potētia, iustum est vt termineṫ p maximum qd pōt, ⁊ ita opꝫ ↄ̄cedere dari maximū tēpus per qd pōt viuere, ⁊ minimū. maximū qdem qꝛ iter oīa quę pōt hoc est maximum, ⁊ minimū esse, qꝛ inter omnia q̄ pōt hoc est minimū. Pro solutione tñ ad rationes debes scire q apud Auerroem cuiuslibet generati datur maximū, ⁊ minimū. ⁊ sic sequṫ q nō quilibet excessus potentię sufficit ad ↄ̄seruādū, sicut nō quilibet sufficit ad mouendum, nā datur minim⁹ qui sufficit, cuius qdem dimidium nō sufficeret. ¶ Tunc ad pͫ diceret Auerroes, q potētia potens conseruare excedit resistentiam, cū cōstituiṫ in illo maxio, vel in illo minimo. ⁊ tunc si diuidereṫ, nec sufficeret, nec esset, qꝛ erat minimus, qui desinit esse subito. ¶ Scḋo debes scire q corruptio fit p resolutionem humidi naturalis. hęc aūt resolutio fit per minima, quorꝫ quodlibet resoluiṫ subito. Ex hoc sequiṫ q resolutio nō est continua, sed bene successiua, successiua qdeꝫ, qꝛ alia atqꝫ alia in certo dato tēpore. Non continua xo, E qꝛ nunc vnū minimuꝫ subito fit, nūc fit aliud. ⁊ sic successiua intercise. Secūdo sequiṫ q cū humidū naturale est reductum ad minimū cuꝫ quo pōt stare vita, tūc est maximuꝫ tempus, qꝛ sub hoc vel vsqꝫ ad hoc pōt, ⁊ sub nullo maiori. Tunc nego q detur vltimū instans tpis. Sed bene est deuenire ad minimū humidū cum quo pōt stare vita. ⁊ cum dicis. cū hoc pōt. ⁊ imediate post hoc non pōt. nego hanc. qꝛ nunc pōt ⁊ imediate post hoc cū eodē humido potest. nam resolutio nō est continua, lꝫ successiua. ¶ Sꝫ dices. applicet in hoc instanti in quo est facta reductio ad minimum ↄ̄rium corrumpens illi minimo, tūc in hoc instāti applicatiōis est. ⁊ imediate post hoc nō erit. igitur est vltimū. ¶ Rñdeo q pͫ instans applicati esse est pmuꝫ non esse illius humidi. Et sic nego q in instanti applicationis tale humiduꝫ sit. ¶ Sed adhuc dices. illa applicatio vel est ad ens vel ad non ens. hoc est F ad minimum illud, vel ad corruptum esse minimi. Dicendum q est ad ens in potētia ⁊ non ad ens actu quod est minimum. Sed bene est minimū genitum, ⁊ hoc satis. ¶ Adhuc replicabis omnem corruptionē pręcessit alteratio. 6ͦ physicorum. ¶ Rñdetur illud esse verum vel respectu diuersorum, vel respectu eiusdeꝫ. ¶ Ad tertium diceret Auerroes nō in quantūlibet tēpore modico posse esse corruptionem, imo postq̄ res genita est, habet certum tempus suę durationis, intra qd corrumpi non potest. Ut si nunc exoritur socrates, nō potest imediate post hoc corrumpi. Sed est dare certum minimū tempus sub quo potest, ⁊ sub nullo minori. ¶ Ad argumentum diceret q potentia fortior non posset corrumpere in minori q̄ minimum, diceret tamen fortior, quia in ęquali tempore potest corrumpere duplum minimū. Sic igitur de mente Auerrois vita animalis est termini nota per maximum, ⁊ per minimum.

¶ Hic textus optime exponiṫ in cōmentariꝫ, verꝫ epilogum fecimus, Ibi trāsmutanṫ igr̄ phiIoponus xo epilogū fecit ibi q igr̄ est gnō ⁊ corruptio verꝫ istud nō refert. Aiaduerte q Philoponus dicit, q g ponūt elementa itrāsmutabilia, vt Empedocles, coguṫ dicere elemēta nō semp fuisse in eisdē regionibus. Tu xo intelligas, hoc ideo eē, qñ aliqñ ex his fuit miscella pp amicitiā, ⁊ sic nō fuerūt in suis locis, aliqñ xo redierūt in eorꝫ loca p litem, fm tñ Aritͫ semp elemēta fuerūt fm spēm in suis locis, qm ↄ̄tinuo generanṫ fm ptem, ⁊ corrumpunṫ fm ptem. Quo xo ad verba attinet, Philoponus p latione duplicem exītem intelligit lationeꝫ solis per obliquum circuluꝫ, quę accessu ⁊ recessu duplex est. Aliter etiam intelligit, q solis latio est duplex, qm sol moueṫ motu pmi mobilis ab ortu in occasum, ⁊ pprio motu ab occasu in ortum. Preterea dicit Aristoteles qꝛ xo transmutanṫ, nullum eorꝫ contingit manere in regione ordinata subaudiaṫ, qn in tali regiōe sit aliqd alteri⁹ elemēti. semp. n. elemētū primū effumat, aut migrat ad regionē sui vicini. Et cū dixit in regiōe, addidit, ordinata, qm regio vnicuiqꝫ elemēto est ordiata p loco ei nāli ab ipso deo, vel natura. Ex qbus xbis colligiṫ nō dari elementa pura, qm vnūqdqꝫ in ppria regiōe ordinata sibi p loco, hꝫ nō nihil elemēti primi vel remoti. Tunc epilogat fm Philoponuꝫ, ⁊ ingt, q igr̄ est generatio ⁊ corruptio, pbatum est, ⁊ pp quā cām sit gnatio, ⁊ corruptio, probatum est ex eo, qꝛ materia est potentia cōtraria, ⁊ quid generabile ⁊ corruptibile ē mōstratū est, qm est id qd pōt eē, ⁊ nō esse. ex his pꝫ q iste est epilogus totius, primus xo epilogus ē pticularis, ⁊ ppositi capituli, ⁊ sic q̄ Philoponus ingt, nō aduersanṫ his, q̄ dixim⁹ in cōmētariꝫ.

Margin notes: Pō ptole. — De piodo. Qō 3ª. — B — Pō sorticolarum. — C — Pō Auer. — D — G Recognes — H

I Text' anti. comē. 102. ¶ Qm̄ aūt necesse est esse aliquid mouens si motus erit/ vt dictū est prius in aliīs, ⁊ si sp̱ ꝙ opꝫ aliqd semp̱ esse/ ⁊ si ꝯtinue/ vnū idē ⁊ imobile ⁊ inalterabile ⁊ ingenerabile.

Dilucida' te. c. eiusdē. ¶ Qm̄ necesse est esse aliqd̓ mouēs, si motus erit, queadmodū in aliīs prius dcm̄ ē. ⁊ si sp̱ est, opꝫ ꝙ aliqd sit sp̱. Et si ꝑpetu⁹ existit, illd̓ vnū ⁊ imobile erit, ⁊ igñabile, ⁊ inuariabile.

Com. 102. ¶ Obiter ⁊ q̄si extra ꝓpositū de motoribus cęli idagat̄, icidit forte in hoc, qꝛ accepit tanq̄ȝ suppositionē cęlū moueri ꝑpetuo ab vno motore ꝑpetuo, ⁊ qꝛ pluribus motibus mouet̄ ⁊ ꝑpetuo, et supposuit plures esse motores, ⁊ perpetuos, ꝓpterea labit̄ ad hęc. Potest etiā esse ꝓpterea qꝛ accepit generationē eē a motu cęli, ⁊ vitas, ⁊ ꝑmanentias. ne qs credat illa esse e motu tm̄ virtute motus, K icidit in declarandū generationē, vitas, ⁊ ipsa esse a motibus virtute motoꝝ. Facit igr̄ enthymema. motus est ⁊ semp̱ ⁊ perpetuus. igr̄ motor est semp̱ ⁊ ꝑpetuus. hoc est ingenerabile, ⁊ itransmutabile, ⁊ inuariabile. Proponit aūt hoc sub forma suspēsiua qm̄, quę tm̄ non tenet̄ suspēsiue. Et facit tria enthymemata. quę in vnū reducūt̄. Et ingt. qm̄ necesse est esse aliqd̓ mouens, si motus erit. hoc est pᵐ. ⁊ remittit se alibi. vt in 7° ⁊ 8° physicoꝝ. Et si semper est motus, opꝫ ꝙ aliqd̓ mouens sit semp̱. hoc est 2ᵐ. ⁊ si motus perpetuus existit, illud vnuꝫ erit ⁊ imobile, ⁊ igenerabile, ⁊ inuariabile. hoc est tertiū. ex qbus pōt fieri hęc hypothetica. si motus est, ⁊ semp̱, ⁊ ꝑpetuus, erit aliquis motor, ⁊ semp̱, ⁊ ꝑpetuus, hoc est igenerabilis, imobilis. ⁊ inuariabilis. qd̓ fuit pᵐ nostꝝ enthymema. ¶ Animaduerte ꝙ synech̄es gręce, latine ē ꝯtinuus, tm̄ hic magis sonat ꝑpetuus, ꝓprie eni ꝑpetuum cōtinuum est.

L Recogn̄es ¶ Scd̓m Philoponū cū Ari^{cs} dixisset sempiternę gn̄onis factiuā cām eē circularēꝫ lationē cęli/ in hac p̱te vult ostendet̄, ꝙ ⁊ circularis lationis est aliqua cā abstracta ꝑpetuo mouēs imobilis, sempiterna, ialterabilis, ⁊ vna s̄m numeꝝ, ex qua depēdet ⁊ cęlū/ ⁊ mūdus. Fecit autē hoc, vt Philoponus inuit, de sui ꝯsuetudie, quēadmodū fecit in physicis, ⁊ in libro de aia. In physicis. n. cū disseruisset de nāli motu/ in 8° libro reduxit illū ad quandaꝫ abstractā cām, imobilē, atq̄ȝ sempiternā. In libro 2° de aia ex rōnibus, q̄ de aia sūt, cucurrit ad mētē, ita q̄ꝫ ⁊ in hoc loco/ cū dixisset sempiternę gn̄onis cām eē motū cęlestē, trāsit ad cām illius simpl'r abstractā. Hęc est itentio ⁊ causa itentionis s̄m Philoponū. in cōmētariīs 2° aliter dixim⁹, quę nō ab rōne dicta fuerūt. s̄m g̊ Philoponū vniuersus Ari^{lis} sermo est iste, si est vnus motus M ꝯtinuus ac sempiternus, necē est eē aliqd, qd̓ ꝑpetuo moueat, vnū ⁊ idē nūero. Sed est motus sempiternus ⁊ ꝯtinuus, igr̄ est qd̓ ꝑpetuo mouet, vnū nūo ⁊ imobile, ⁊ ialterabile. Arist. aūt nō sic in vnū, hypotheticū syll'm facit, sed sumit tres hypotheticas, ⁊ ingt, qm̄ aūt necesse ē esse aliqd mouēs/ si motus erit. est g̊ ꝑma hypothetica/ si motus est, necē est aliqd̓ mouēs eē/ vt dcm̄ est prius in aliīs s. 7° libro p̄hicoꝝ. Deide ponit scd̓aꝫ, ⁊ dicit, ⁊ si motus ē semp̱, necē est supple ꝙ opꝫ aliqd̓ mouēs semp̱ eē. hęc ē scd̓a. deinde affert tertiam, ⁊ dicit, ⁊ si est motus ꝯtinue, supple necē est, ꝙ sit vnū ideꝫ, ⁊ imobile, ⁊ ialterabile, ⁊ igenerabile. Ubi pꝫ v̓ba Aristotelis eē suspensiua/ ⁊ carere termino suspensionis, naꝫ (vt Philoponus ingt) ex his v̓bis Aristoteles itendit vnū syll'm hypotheticum, cuius tacuit positionē antecedētis, quę est assumptio, ⁊ positionē ꝯn̄tis, quę est conclusio, in hūc modū, si mot⁹ est, ⁊ sempiternus, ⁊ ꝯtinuus, necesse est aliqd esse, quod ꝑpetuo moueat vnū ⁊ idem nūero, imobile/ ialterabile/ ⁊ igenerabile. Sed motus est/ ⁊ sempiternus. ⁊ cōtinu⁹, ergo aliqd est qd̓ ꝑpetuo mouet. vnum ⁊ idē nūero, imobile, inalterabile, ⁊ igenerabile. Tacuit ergo assumptionem hoc est positionē antecedētis, qꝛ declarata est alibi, ⁊ positionem consequētis innuit. N

¶ Et si multi circulares mot⁹/ multa qdē/ oīa aūt aliq̄liter eē hęc necesse sub vno p̄cipio. Text' anti. comē. 103.

¶ Et si plures circulares motus sint, plures quidem erunt; omnes tamen ipsos ratione aliqua necesse est esse sub vno principio. Dilucida' te. c. eiusdē.

¶ Scd̓m enthymema est. si sūt plures motus cęlestes necesse est ꝯtineri oēs illos motus sub vno p̄ncipio. Ingt. Com. 103. Et si plures circulares motus sint, plures quidem erunt ⁊ diuersi, oēs tamē ipsos tales motus rōne aliqua, necesse est esse sub vno p̄ncipio. ¶ Animaduerte ꝙ expositores nostri sic formāt enthymema. si plures sunt motus cęlestes, plura sunt mouentia reducibilia ad vnū ꝑmum O tm̄. Et lꝫ sensus sit verus, non tm̄ est ad seriem gręcā conueniens. Nam verbum pasas, latine omnes, cum sit generis feminini, ciniles refert, idest motus, qui ē gręce feminini generis, ꝓpterea cū verbo illo motus construit̄. ¶ Ulterius animaduerte ꝙ Aristoteles per p̄ncipium, quod gręce est arches. pōt intelligere ꝑmum motorem, vꝫ. deum ipsum, ⁊ ꝑmū motū. ⁊ vtroq̄ȝ modo sensus stare pōt. si intelligat eos reduci in ꝑmū motorem, verum est, qꝛ omnes intendunt ꝑmū motorem vtl ꝑmū fineꝫ. ⁊ sic ꝯtinent̄ sub ꝑmo aliqua rōne, vt sub rōne finis. ⁊ si intelligat ꝑmū motum, etiā veꝝ est. qꝛ omnes motus cęteroꝝ orbium sunt ordinati ꝓpter motum diurnū, vt declarat Auerroes scd̓o cęli pluribus locis. maxie cōmen. P 66. ⁊ 71. ⁊ ita continentur sub illo aliqua ratiōe. quia saltem s̄m ordinem. ¶ Ueꝝ ꝓpter recētiores, ⁊ studiosos scholares (lꝫ de hoc multa diximus in commentationibus nostris. 12. libri metaphysicę,) aliqua dicā ex dictis Auerrois. 12. metaphysicę. cōmen. 44. ꝙ cęteri motus secundariī ꝯstituti sunt in nobilitate ꝑꝑ situm eorum cū ꝑmo. nam qui sunt ꝓpriores diurno motui sunt cursu velociores, circuitione tardiores, sub̄a nobiliores, sublimitate ꝑstabiliores. Ueolociores quidem cursu, qꝛ in minori vel ęquali pertransēūt ęq̄le vel maius spatiuꝫ. Circuitione 2° tardiores. qꝛ in maiori tēpore cōplent suuꝫ circulum. cum enim velociori sunt ꝓping, velocius moueri debēt orbes, cum 2° appetant assimulari ꝑmo. tardiori circuitione peragrant, vt per talem tarditateꝫ magis conueniant cum ꝑmo mobili. vt dicit Auerroes 2° cęli. Digressio. Q cōmen. 66. nec obstāt hęc. qꝛ pōt saturnus velocius moueri q̄ȝ luna, ⁊ tardius circuire. qꝛ luna circuit in mense, saturnus in annis circiter. 30. modo potest circulus saturni excedere circulum lunę maiori excessu, q̄ȝ anni. 30. superant mensem. Substantia autem sublimiores, qꝛ motor mouens motu ꝓpinquiori ad ꝑmuꝫ, est nobilior motore, qui mouet motu remotiori a ꝑmo. Sublimitate ꝑstabiliores, qꝛ eminentia loci facit sublimitatē. Sed hęc quomodo ⁊ qualiter in 12° metaphysicę perquirantur. sat sit nunc scire ꝙ omnes regulantur ⁊ ordinantur aliq̄ ratione per motum diurnum.

Recogn̄es ¶ Secundus syllus hypotheticus est s̄m Philoponū, si multa fuerint, q̄ tali ꝯtinuo ⁊ sempiterno motu mouentur, necesse est ⁊ ea, q̄ mouent, multa esse, coordinata tm̄, ⁊ dependentia ab vno principio, e quo ꝯstitutionem ⁊ ordineꝫ hn̄t. Unde dicit. ⁊ si multi circulares motus sūt, quibus mouent̄, necesse est multa qdeꝫ esse quę mouēt,

A omnia aũt aliquo mõ necesse est esse hęc sub vno princi
pio, e quo ⁊ ordinẽ ⁊ constitutionẽ hñt. Quo ꝟo ad ver
ba attinet, verba illa gręca πλείους μὲν, πάσας δὲ,
ad cãs, siue ꝑncipia retulit, nos aũt in cõmẽtarijs ad mo
tus retulimus. Philoponus ꝗdem, ad ꝑncipia, qm̃ ꝑnci
pium apud gręcos fęminini generis est. nos aũt ad mo
tus, tanq̃ ad ꝓxime dictũ, addidit ãt [quodam mõ] qm̃
illud ꝑncipiũ, a quo cuncta dependẽt (vt Philoponus i
quit) oia ↄtinet quodã mõ ſm locũ, non ꝗdem rõne sui,
sed rõne ꝑmi mobilis, cui⁹ est primus motor, vel dixit
[quodã mõ] quo ad ordinẽ, qm̃ ꝑmus motor ẽ ꝑor illis
origine ⁊ nã cum sit a se, cętera ab ipso, nõ aũt simplr, s.
tpe, qd̃ est eẽ simplr ꝑus, hic est ergo scd̃s hypotheticus
syllus, vbi ẽt positio antecedẽtis, ⁊ ↄñtis desũt, ⁊ ideo est
suspẽsiuus sermo sine termino. debes aũt illa supplere.
ꝑ quę dat itelligere ꝙ siue vnus, siue plures sint motus
B sempiterni, deueniendũ sit ad ꝑ^m ꝑn^m imobile oino.

Tex. anti. cõmẽ. 104 ¶ Continuo aũt existente tẽpore necesse mo
tum continuuz esse, si ꝗdẽ ipossibile tp̃s sine
motu esse, ↄtinui igitur alicuius nũerus tem
pus. Circularis ergo, quẽadmodum in his
quę in principio determinatum est.

Dilucida: te. c. eiusdẽ. ¶ Sed ꝑpetuo existẽte tpe, necesse est motuz
perpetuum esse, qñ quidez ipossibile est tp̃s
sine motu esse, tempus eni numerus est ali
cuius perpetui, q᷑ circularis, quẽadmodum
in rõnibus a pricipio dictis, ↄ̃terminatũ est.

Com̃. 104. ¶ Ponit nunc antecedẽs hypothetice sic, sed motus est,
⁊ semꝑ ⁊ perpetuus, igitur motor est ⁊ semꝑ ⁊ ꝑpetuus,
C ꝓbatur positio antecedẽtis, q᷑ tẽpus perpetuum est, qd̃
est numerus motus perpetui, ⁊ nõ ponit añs, sed proba
tionẽ eius loco positionis añtis, vt sermo sit breuior, ⁊ di
cit, sed ꝑpetuo existẽte tpe, necesse est motum ꝑpetuum
esse, hoc nõ est positio antecedẽtis, sꝫ eius ꝓbatio, quam
exponit. d. Qñ ꝗdem impossibile est tp̃s sine motu esse.
Tẽpus eni numerus est alicuius perpetui, q᷑ est nũerus
motus circularis, vt. 4°. phisicę auscultatiõis ↄ̃termina
tum est. Sic igr̃ pꝫ totus syllus. ¶ Aduerte ꝙ pticula
ara gręce, latine est ꝗ, vel igr̃, interdũ ꝟo reddit cãm vt
Nota hic, ideo trãstuli illo mõ. ¶ Aduerte ꝙ Aristoteles no
uit motũ diurnũ, ⁊ motũ obliquũ, ⁊ motũ obliquũ dini
sit ſm appẽntias, q̃s narrat. 12° meta. Oẽs tñ ponit con
cẽtricos. Ptolemęus ꝟo certos. ponit dyariũ, ⁊ obliquũ,
⁊ eum secat in eccẽtricos, ⁊ cõcentricos, ⁊ extrisecos, q̃s
narrauit in libro magne ↄpositiõis, motũ trepidationis
D stellaꝝ fixaꝝ, quẽ posteriores adinuenerũt, Arist. nõ co
gnouit, ⁊ Ptolemęus nõ asserit, cũ ponat auges fixas so
lis, sed res hęc omittat, lꝫ multa de hac re dixerimus in
libro de nostraꝝ calamitatuꝫ causis, ⁊ si deus mihi vitę
longitudinẽ ꝓ̃stabit, aliqñ disputabimus in re hac.
Recognes ¶ Philoponus nõ recedit ab his, quę in cõmentarijs di
ximus, vult. n. ꝙ cũ Aristoteles prętermisisset positionẽ
antecedẽtis in ꝑ̄ syllo, quę potẽtia ↄtinebaẽ in eo, nũc il
lius assumptiõis ꝓbationẽ affert ex tpe, ⁊ ita ſm Philo
ponum vult ꝓbare, ꝙ motus sit ↄtinuus, ⁊ hoc probat
ex tempore, cum. n. tẽpus sit ↄtinuum, necesse est ⁊ motũ
ↄtinuum esse. ꝓbaẽ ↄñtia, qm̃ tempus motus mẽsura ẽ,
talis aũt est circularis, ergo tẽpus mensura est circularis
motus, quare si tp̃s est ↄtinuum, circularis motus est cõ
tinuus. ingt, ↄtinuo aũt existẽte tẽpore, necesse est motum,
cõtinuum esse, siꝗdem (vt ingt) ipossibile est tẽpus sine
motu esse, ⁊ motum supple sine tẽpore, cuius cãm affert

E qm̃ tp̃s est numerus alicuius motus ↄtinui. s. circularis
ideo cõcludit, circularis ergo motus, tẽporis numerus ẽ,
⁊ circularis erit ↄtinuus. quẽadmoduꝫ in physicis dictũ
est. Quo ꝟo ad verba attinet, ꝟbum [igiẽ] ꝓ eni accepit,
vt legit Philoponus. Supponit autem tempus esse con
tinuum ex libro physicorum.

¶ Continuus aũt motus vtrum est q᷑ quod Tex. anti. cõmẽ. 105.
mouetur ↄtinuũ est: an in quo mouetur ve
lut locũ dico aut passionẽ. Mãifestũ itaq̃,
ꝙ eo ꝙ id quod mouetur. quomodo eni cõ
tinua passio, nisi quia res cui accidit cõtinua
est. Si autẽ ⁊ eo ꝙ id in quo, solo loco hoc
existit, magnitudinẽ eni aliquã haber. huius
autẽ quod circulare est, solũ continuũ. quo
circa, idẽ sibi ipsi semper continuũ est. Hoc
igitur est quod facit continuũ motũ, circula F
re corpus quod fertur. motus aũt, tẽpus.
¶ Utrũ autẽ motus sit perpetuus, q᷑ perpe Dilucida: te. c. eiusdẽ.
tuũ ẽ mobile, vel id in quod mouet. dico vt
locũ ⁊ passionẽ. Manifestuꝫ itaq̃ illud eẽ,
q᷑ mobile est perpetuũ, qũo eni passio ꝑpe
tua est, nisi res cui accidit, perpetua sit, sed si
ꝑ id i quo est, motus ipse ꝑpetuus sit, eo mo
bili qd̃ in loco moueẽ, tantũ erit. Nã magni
tudinẽ hꝫ. Huius aũt solũ quod circulare ẽ,
ꝑpetuũ est, q᷑ ipsum sibi ipsi ꝑpetuũ est, qd̃
igiẽ facit motũ perpetuũ, corpus qd̃ circulo
ferẽ est. Huius ãt motus facit tp̃s ꝑpetuũ.
¶ Soluit q̃õnẽ, vtꝝ motus sit ꝑpetuus ꝑꝑ ꝑpetuitatem Com̃. 105.
mobilis cui iest, an ꝑꝑ ꝑpetuitatẽ termini ad quẽ, vtpote G
ꝑꝑ ꝑpetuitatẽ loci, vel passiõis, quę acgriẽ ꝑ motũ. Rñ
det qd̃ ꝑꝑ mobile, ⁊ nõ ꝑꝑ oẽ mobile, sed solũ ꝑꝑ mobi
le in loco, ⁊ nõ ꝑꝑ oẽ mobile in loco, sed solũ ꝑꝑ mobile
in loco circulare, ꝓpterea q᷑ hꝫ solũ est ꝑpetuuz, qd̃ facit
motũ ꝑpetuũ, ⁊ mot⁹ cęli ꝑpetuus, facit tp̃s ꝑpetuũ, ⁊ sic
est iste ordo, ꝙ mobile ꝑpetuũ facit motũ ꝑpetuũ, ⁊ mo
tus facit tp̃s. ⁊ ꝟba patẽt, vtꝝ ꝑ illis, ꝗ volũt ꝟba vt ia
cent, lego lr̃aꝫ more eoꝝ. Motus ãt ꝑpetu⁹ est, vtꝝ sub
audi sit ꝑpetuus ipso mobili existẽte ꝑpetuo, hꝫ est ꝑꝑ mo
bile, an ꝑꝑ id in qd̃ mobile moueẽ, vt dico ꝑꝑ locuꝫ vel
passionẽ. Rñdet mãifestũ itaq̃ qm̃ ꝑꝑ mobile, subaudi
motus ꝑpetuus est. cui⁹ cãꝫ subscribit. d. Qũo eni passio
ꝑpetua est, nisi ꝑꝑ rẽ cui accidit, ꝑpetua sit, q̃si dicat. nul
lo mõ. Si ꝟo ꝑꝑ id in quo, hꝫ est solo loco est, magnitudi
nẽ eni hꝫ, sꝫ hęc lr̃a põt exponi vno⁹ de termino ad quẽ H
sic, si ꝟo ꝑꝑ id in q̃. i. ꝑꝑ terminũ ad quẽ mot⁹ ipse dicaẽ
ꝑpetuus, hꝫ. i. motus ꝑpetuus est talis solo loco, magnitu
dinẽ eni hꝫ solus locus. Sꝫ hęc expõ nõ ↄsonat sequẽti
bus ꝟbis, iõ lege sic. si ꝟo ꝑꝑ id in quo hꝫ est ꝑꝑ mobile
cui iest, motus ipse sit ꝑpetu⁹, hꝫ. i. tale mobile erit qd̃ so
lo loco est motũ. Et huic ↄsonat, qd̃ subscribit. d. Hui⁹ ãt
ꝑpetuũ est solũ qd̃ circulo subaudi moueẽ. Deide reddit
cãm, q᷑ ipm sibiipsi, hꝫ est ꝑ hꝫ qd̃ circulare est, ⁊ hñs nãꝫ
ꝑpetuã, sꝑ ꝑpetuũ est, vñ pticula illa oste in gręco reddit
cãm, igr̃ corp⁹ qd̃ circulo ferẽ, illud est, qd̃ motũ ꝑpetuuꝫ
facit, motus ãt talis corpis subaudi facit tp̃s, ⁊ sic pꝫ sen
sus q̃õnis. nr̃a igiẽ trãslatio nõ differt a ꝟbis. Sꝫ ambi
ges forte, q᷑ mot⁹ est ꝑpetu⁹ ẽt a motore. 12° meta. cõ. 41.
Dõm ꝙ ꝑ mobile non intelligit subm motus tñ, sed id

I quod per se mouet a principio in eo, τ sic in ipso mobile claudit subiectum, τ motorem.

Recognes Dubitatio Philoponi. Solutio. ℂ Philoponus ad vbũ exponit, vt nos in cõmẽtarijs diximus. dubitat tñ, qm̃ id qd̃ auget magnitudis additiõe crescit, τ hoc ɔtinua additiõe auctio est ɔtinua. ergo nõ ẽ verũ motũ esse ɔtinuũ ei⁹ qd̃ mouet ɔtinuitate. ℂ Dõm, φ Aristo. accepit hic ɔtinuũ ꝑ ꝑpetuo, cui⁹ est semꝑ deinceps aliqd accipere. Augmẽti at nõ est sꝑ aliqd accipere deinceps. nõ .n. in ĩfinitũ augescit quod augetur. reliqua ex cõmentarijs clara sunt.

Text⁹ anti. cõmẽ.106. ℂ Qm̃ aũt in cõtinue motis ſm generationẽ aut alterationẽ aut vniuersal'r transmutationẽ/videmus deĩde existens τ generatũ hoc post hoc/vt non deficiat, considerandum est vtruȝ est aliquid quod ex necessitate erit/an

K nihil/sed omnia contingit non fieri.

Dilucida⁹ te.c.eiusdẽ. ℂ Quonȝ aũt in his q̃ ꝑpetuo vel ſm gñationem, vel alterationẽ, vel q̃cũq̧ trãsmutationeȝ mutant, videam⁹ deiceps ens, τ gñari hoc post illud, quatenus nõ deficiant, ɔsideratione dignũ, vtrum aliqd̃ erit; quod necessario erit, vel nihil: sed cuncta ɔtingẽter generant.

Com.106. ℂ Mouet secundaȝ .q. vtrũ omne qd̃ generat, necessario generat, cũ qõnis est, q2 q̃ circulo sunt, ne⁹cio sũt, sed quę generant, circulo sunt, q2 vnũ post aliud, igr̃ dignũ cõsideratiõe est vtꝝ quę generant, necessario generant, tangit minorẽ sylli facietis qõnem. d. Quũ aũt in his quę ꝑpetuo, vel ſm gñationẽ, vel alterationẽ, vel q̃cũq̧ trãsmutationem mutent, videamus deiceps ens, τ generari semꝑ hoc post hoc, quatenus nõ deficiant, hęc est minor sylli facientis qõnẽ, subdit qõnem per modũ ɔclusionis

L d. Considerandũ vtrum aliqd̃ erit, qd̃ necessario erit, vel nihil, sed cuncta ɔtingẽter fiunt. Est igit qd̃ vtrum oẽ qd̃ gñatur ɔtingẽter, an necessario fiat. ℂ Aiaduerte φ verbum illud q̃cũq̧ gręce est olos, qd̃ latine est oino, qd̃ cũ nõ sonet, trãstuli q̃cũq̧ trãsmutationẽ, quod idem est.

Recognes ℂ Cum ostendisset in pręassumptis, φ inest generationi ɔtinuum, qm̃ in his quę generant est ipsum deinceps, τ ipsuȝ fieri ſm post p̃ᵐ, nũc (vt Philoponus ingt) quęrit si est ipm ex necessitate eẽ in his q̃ gñant, ita vt neċe sit ad p̃ᵐ ɔsequi zᵐ, aut nihil qd̃ fit, est neċe, sed oia ɔtingẽtia, vt ɔtingat qd̃ fit, fieri, τ nõ fieri. Uñ ingt, qm̃ autẽ in cõtinue motis ſm gñationem, aut alterationẽ aut vl'iter quãuis trãsmutationẽ videmus deide exñs, τ generatuȝ hoc post hoc, vt nõ deficiat, considerandũ est vtrum in

M talibus est aliquid, quod ex necessitate erit, ita vt necesse sit ad p̃ᵐ conseq zᵐ, aut nihil, hoc est nullum zᵐ neċe sit consequi ad p̃ᵐ/sed oia. s. scd̃a in generationib⁹ contingat nõ fieri: hęc est qd̃ (vt exponit Philopon⁹) τ nos in cõmẽtarijs. Quo vo ad vba attinet, cum dixit [in continue motus ſm gñõnem] non dixit generationẽ esse motum simpl'r, sed qm̃ sine motu gñatio non est, iure dixit in his quę mouent ſm gñõnem, vt Philoponus ingt.

Text⁹ anti. cõmẽ.107. ℂ Quęda eni quędam, mãifestuȝ est τ mox, ipm eni erit, τ ipm futuꝝ/aliud ꝑꝑ hoc. quod eni veꝝ dicere φ erit, opȝ hoc esse qñq̧ verum φ est. quod aũt nunc verum est dicere φ futurum est, nihil prohibet non fieri. futurus enim incedere quis, non incedet.

Dilucida⁹ te.c.eiusdẽ. ℂ Quędã eni quędã, pȝ. nã duo sunt, τ id qd̃

N mox erit, τ id qd̃ futuꝝ alteꝝ erit, ꝑꝑ hoc, qd̃ quidẽ eni veꝝ est dicere φ erit, opȝ hoc esse aliqñ veꝝ φ fit, qd̃ aũt nũc veꝝ est dicere, φ futuꝝ erit, nihil ꝓhibet nõ fieri, de futuro. n. aliqs deambulatur⁹, aliqñ nõ deambulabit.

Com.107. ℂ Soluit, τ innuit diuisionem talem φ eorum quę futura sunt fieri, quędã simpliciter dicunt futura fieri, vt effectus, qui e causis ꝓficiscuntur nãlibus, vt vapor e pluuia, τ e vapore nubes, τ cętera id genus, quędam quę ꝓficiscunt ab agente a ꝓposito, quod dĩ agens ꝓpter hoc, vt incessus siue deambulatio, quę fit ab homine ꝓpter sanitateȝ. Eoꝝ vo quę simpliciter e natura ipsa, causisq̧ nãlibus futura sunt, quędam sunt ꝓximo futura fieri. vt qñ causę ꝓmitiuę ad esse ita sunt propinquę gñatiõi alicuius, vt nõ possint ĩpediri, τ causę impeditiuę ita remo-

O tę, vt non impediant. Quedã sunt a remotis futura fieri, vt qñ promotiue erunt remotę, impeditiuę ꝓximę. Respondet nunc Aristoteles φ quędam necessario erũt, vt ea quę proximo futura fieri sunt simpliciter, τ nõ a ꝓposito, quę vo remotę, vel a proposito, nõ opȝ, vt omnino futura sint necessario. Ingt. Quę quidem enim quędã subaudi sint necessario generanda pȝ, τ subaudĩ in in gręco, nã eoꝝ quę erunt, duo sunt, τ id quod mox erit. vȝ. absq̧ rõne τ proposito. Et id quod futurum alteꝝ erit, ꝓpter hoc, idest ꝑꝑ rationem, dixit alterum, q2 omne quod erit ꝑꝑ rationem, aliquo modo est, sed erit alterum vt ambulans, vel scribens. quod quidem veruȝ est dicere φ erit, opȝ hoc esse aliqñ verum, φ fit, nam tale est quod de ꝓximo est futurum fieri, vt quando sunt omnes causę ꝓmotiuę proximę, τ impeditiuę remotę. Quod autem nunc

P verum est dicere φ futuruȝ erit, vt est id quod erit propter rationem, τ propositum, nihil prohibet nõ fieri. De futuro enim aliquis deambulaturus, etiam omnib⁹ causis promotiuis proximo positis, aliqñ nõ deambulabit. Et hoc q2 effectus proficiscitur a causa libera, τ cõtingẽti. Sed dubitares. nam de necessitate omne futuꝝ erit, q2 hęc est necessaria. futurum erit, quę adęquate significat futurum fore, igitur de necessitate omne futuruȝ erit. Ambulans est futuꝝ, igitur de necessitate ambulãs erit. Respõdetur φ ex maiori de necessario, τ minori de inesse, conclusio sequitur de necessario conditionali cõditione addita a parte prędicati, vt Alexander/Phylopo- nus/τ Auerroes declarant p̃ priorum. Ideo dȝ sic inferri conclusio φ de necessitate ambulans erit quatenus futurum. Replicę τ defensiones sunt tactę primo priorũ.

Q ℂ Animaduerte tñ φ de hac materia multa dixim⁹ in libro destructio destructionũ, τ in libro de interpretatione, quę lȝ sint dicta in nostra adolescentia, nunc nõ reuoco, imo addo φ hęc est positio p̃ncipis mathematicoꝝ Ptolemęi in libro apotelesmaton. Et in libro centũ enũciatoꝝ. Ipse eni in hac re ɔcedit tria verissima ſm Philosophiã. Primũ aliquod põt hoi euenire, qd̃ nec a cęlo, nec a nã est sibi ꝓmissum, vt submersio, τ abissatio. Periere eni sępissime omnes ciues abissatione vrbis, quibus oĩbus particulatim non erat e cęlo talis mors promissa, nec e causa aliqua sibi connata, vt ostẽdit Ptolemęus in proęmio apotelesmaton. Scd̃m est φ multa põt homo per prudentiam auertere eorum, quę cęlum sibi ominatur, qñ seipsum ante aduentum illoꝝ se prępárauerit, vt sciens futuram pestem in vrbẽ aliquam, põt eam euitare, dato φ a cęlo τ a causa nãli sibi ꝓmittat, vt declarat Ptolemęus in libro centum enunciatoꝝ. Tertiuȝ est φ sęua vẽtura nos possum⁹ mitescere, τ optima accelerare.

idẽ

A idem Ptolemeus ibidem. Argumenta vero et obiectio-
nes quorũdã astronomastroꝝ, siue captiũculatoꝝ, nunc
omitto, qa satis i locis dictis diximus. Sz si alš occurrer mi-
bi res B, et cũ maiori ocio, forte multa pulchriora addã.
Recognes ℂ Soluit qõnez sm Philoponuz, qꝫ quędam cõtingen-
tē euẽtuz bñt, q̄dã vero necessariũ. Qz qdem quędaz con-
tingẽtē euẽtũ habeãt, probat (vt Philoponus dicit) du-
pliciter ex vsu illoꝝ noiuz erit, et ipsius futuꝝ est, et ex ipsis
reꝝ naturis. 2o ibi[Vlr aũt, qm̃ ipro itellu ḡ pmi aiad-
uersiõe dignũ, qꝫ in his, q̄ fiũt, his noib9 vtimur, erit, et fu
tuꝝ est, dicimus eni ignis cõburet, et futura est ignis cõ-
B bustio. Ex vsu ergo hoꝝ noium pbat primo qꝫ in gña-
tionibus quędam non fient necessario, quędaz aũt fient
necessario, quoniã in his, quę nũq̄ȝ sunt, sed in futuꝝ tẽ-
pus fore potentia dicunt, ꝯsueuimus vti ipso futuꝝ eē,
et ipso erit, aliter tñ atqꝫ aliter, nã ipo erit, vtimur in his,
quę ordiate sese sequunt necc̃io, dicim9.n. qꝫ post ver erit
ęstas, et qꝫ necesse sit eē aliqñ ęstatē. Ipso aũt futuꝝ esse
vtimur in his, quę se nõ necessario sequunt, vero enim
existente ipso futuꝝ esse, põt et non euenire, qõ quidē di
ximus futuruz esse, et non eueniente non mẽtitur, qui id
futurũ eē dixit. Cui9 cãm exponit Philopon9, qm̃ ipz fu
turũ eē in ęquali est cũ ipso ꝯtingit. Posse vero et cõtingit
nõ ad euentuz vocant, sed nõ pbibitaz aptitudinē, pos-
sibile est eni lignũ cõburi, et si nũq̄ȝ cõburat, et virgo po
test coire cum viro, et si nunq̄ȝ cum viro coeat, et si dixe-
C rimus semine deiecto qꝫ futuꝝ sit oriri spicaz, et pole est
oriri, vera existe negatiõe, ꝯtigit non oriri, qm̃ ꝯtingens
erat euẽtus. Pz igit ex vsu illoꝝ noiuz q̄dã fieri necc̃io,
quędã nõ necc̃io (vñ dicit) Qz eni q̄dã s. eoꝝ q̄ gñant, nõ
ex necessitate erũt, manifestũ est, et moꝝ. Cuius rõnē ex-
ponit ex vsu noiuz vbi erit, et vbi futuꝝ eē, et dic. ipsum
eni erit, et ipm futuꝝ eē pp hanc cãm aliud sunt, ac alio
mõ vtimur. Dico pp hãc cãm, qm̃ vbo erit vtimur in
his, q̄ necessario fiũt hęc post hęc. Vbo aũt futuꝝ eē, vti-
mur in his, q̄ nõ necc̃io fiunt hęc post hęc, et B exponit (et
ingt) qõ eni est veꝝ dicere, qm̃ erit, opz B eē quandoqꝫ
veꝝ qm̃ est, vt si veꝝ est dicere erit ęstas post ver, opz
vt aliqñ sit ęstas, qõ aũt est nũc veꝝ dicere, qm̃ futuruz
est, nibil pbibet non fieri, qm̃ (vt ingt) futurus incedere
quis, nõ incedet. ḡ differũt futuꝝ eē, et erit, qm̃ ipso erit
vtimur, in his q̄ necc̃io hęc post hęc fiunt, ipso aũt futuꝝ
esse vtimur vlius, qm̃ tã in his, q̄ necc̃io, q̄ȝ in his, quę cõ
Excerpta ex his pulchra. tingẽter hęc post hęc fiẽt. ℂ Ex B loco accipit sm Ari-
stotelē hãc ꝯñtiaz valere, nauale bellũ erit. ḡ aliquando
necessario hęc est vera, nauale bellũ est. hęc tñ nõ valet,
nauale bellũ est futuꝝ. ḡ necc̃io aliqñ hęc est vera, naua-
D le bellũ est, et tota cã est apud Philoponũ, qm̃ ex vsu lo
quẽdi grecoꝝ ipso erit vtimur in his, quę necc̃io fiũt hęc
post hęc, ipm futurũ eē ęqualet ipsi ꝯtingere, qõ põt eē,
et nõ eē. Vtruz vero hęc dñia sit sm vsuz loquẽdi nostrũ,
quęstio est logica, vel grãmatica, satis aũt est habere ex
vsu hoꝝ noium colligere aliqua fieri necessario. s. in qb9
vtimur ipso erit, aliqua non necessario, in qbus vtimur
ipso futurũ eē, et sic ex vsu hoꝝ noiuz pz nõ oia gñari ne
cessario, quę possunt gñari aut futura sunt gñari.

Tex. anti. c.108.109. t.110. ℂ Vlr autē qm̃ ꝯtingit q̄dã entiũ eē et nõ eē,
manifestũ estqꝫ et q̄ gñant ita se habebũt, et
nõ ex necessitate B erit. Vtrũ igit oia sint ta-
lia, an nõ, sz q̄dã necesse est simplr fieri.

Dilucida: te.c.eiusdē. ℂ Qm̃ aũt vlr iã ꝯtingit q̄dã entiũ, et eē et nõ
eē, manifestũ qꝫ et q̄ gñant sic se hñt, et nõ ex
necessitate illo mõ erũt. vtrum oia talia sint:
an nõ, sed quędam necessario sunt fieri.

E Cõm.108. ℂ Repetit quęstionē vel potius subdiuidit q̄stionez. vz.
vtrum omne gñabile necessario generabitur, vel q̄dam
non necessario generabuntur, affert causam quęstionis,
qa generabilia sunt tot modis quot possibilia, mõ arguo
sic. possibile esse et non esse, contingenter erit, omne gene
rabile est possibile esse et non eē, igit omne gñabile ꝯtin-
gens. Respõdet qꝫ quędam gñabilia non erunt generã-
da contingenter, sed necessario, verba patent.

Recognes ℂ Philoponus hos text9 nõ diuidit, ideo legam9 nũc il-
los simul, et dicamus qꝫ cuz Aristoteles demonstrauit ex vsu
illoꝝ noium erit, et futurũ eē, nõ oia fieri necessario, nũc
idē ondit ex rerũ dñia, nã entiũ hęc qdē ex necc̃itate hñt
eē, et impole est ipsa nõ eē, hęc vero pole est et eē, et nõ eē,
eodē mõ se habebit et in his, q̄ gñant, vt hęc qdē ex ne-
F cessitate generẽtur, illa vero ꝯtingẽter, nã si qd ex necc̃ita-
te se hz, velut sol in ariete eē, B ex necc̃itate eē hz, nõ eniz
pole est ipz nõ eē ibi, pz qm̃ qñ nondũ erat, ex necc̃itate
ibi existet, et ipole est non fore ibi. Sili mõ qõ cõtingẽ-
ter habet eē, ꝯtingentez habebit gñationē ceu pole eē et
nõ eē. Exẽpli cã. si eē domũ, aut grãmaticũ, aut fabrum
ꝯtigẽter est, et hoꝝ gñatio ꝯtigẽs est, pole.n. erat et nõ eē
neqꝫ gñari vnũqdqꝫ hoꝝ, vt si nõ necc̃iuz hz eē hęc spi-
ca, sz ꝯtingebat et nõ eē, pz qꝫ hui9 gñatio nõ ꝯsecuta est
ad seminis in terrã piectionē, sz ꝯtingit et nõ ꝯseq. vñ di-
cit. Vlr aũt qm̃ ꝯtingit q̄dã entiũ eē et nõ eē, manifestuz
est qꝫ et quę gñant, ita se habebũt, et ita in illis nõ ex ne-
cessitate B erit, sic igit in his, q̄ ꝯtigẽter sũt, id qõ gñabi-
le est, nõ necc̃io gñabit. Sz declaratis aliud mẽbrũ, q̄rit
vtrum igit oia sint talia, vt. s. ꝯtingẽter gñent. soluit et in-
nuit aliõ mẽbrũ, et dicit, an nõ, sz q̄dã necesse est simplr
fieri, et sic ipz fieri in ipsis gñabilib9 est, quẽadmodũ est
G in eē eoꝝ, nã sic ineē hęc qdē ipolia est nõ eē, hęc autez
polia, ita et circa gnõnē. s. q̄daz necc̃io gñabunt. vbi gr̃a.
ꝯuersiones solis p signa necesse est fieri, qm̃ nõ est pole
nõ ꝯtingere. Ex semie vero piecto fieri spicã pole est nõ
fieri, qm̃ spicaz pole est nõ eē. q̄re ex ipo eē accipit dñia
in fieri, qm̃ quę necc̃io sũt, añq̄ȝ erãt, necc̃io erãt fieri. quę
ꝯtingẽter sunt, añq̄ȝ erãt, nõ necessario erãt fieri, et sic ex
dñia rerũ pz nõ oia fieri necessario. ℂ Sz dices, de9 ne-
Dubitatio pulchra. cessario est, et tñ de9 nõ necessario erat fieri. ḡ nõ est ve-
Solutio. rũ qꝫ oē necessario fiat, sicut est. ℂ Dicẽdũ qꝫ vba Ari-
stotelis intelligenda sunt in eis, in quibus cadunt fieri,
et factum, modo non sic est in deo.

H Tex. anti. cõmē.109. ℂ Et est quẽadmodũ ineē, hęc qdē ipossibi-
lia nõ esse, hęc autem possibilia, ita et circa ge
neratione. vbi gr̃a. conuersiones necesse est
fieri, et nõ possibile est non contingere.

Dilucida: te.c.eiusdē. ℂ Et est veluti inesse, hęc quidem impossibi
lia nõ esse. Illa vero possibilia sic et circa gene
rationem, veluti conuersiones quidē neces-
se est fieri, et non possunt non contingere.

Cõm.109. ℂ Exponit rationem qꝫ sicut reruz hę sunt necessarię, vt-
pote quę ita sunt, qꝫ nõ possunt non eē, vt cęlum, et intel-
ligẽtię. Alię sunt possibiles esse et nõ eē, vt gñabilia quę-
dam, sic et circa generationem, quędam necessario fiunt,
vt conuersiones, vt quando ex aqua generatur vapor, et
ex ipso vapore, nubes, et ex hac aqua, et cętera. Sic igit
gñatio conuersiua necessaria erit, et qõ est generabile cõ-
uersiue, necessario gñabitur. verba patent.

Tex. anti. cõmē.110. ℂ Si autē qõ prius necesse est fieri si qõ po-
sterius erit. vbi gr̃a. si domus, fundamentũ

I si vo hoc. lutu3, nuquid ergo si fundametu3 factu, est necesse et domu fieri/ an no adhuc/ si no et illud necesse sit gnari simplr: si ante3 hoc, necesse et fundamento gnato/ gnari domu. Sic eni erat qd prius se hns, ad posterius. Quare si illd erit, nece illd prius gnari.

Dilucida: te.c. eiusde. ¶ An aut sicut prius necesse est fieri, si posterius sit, vt si domus est, fundametu est. et si h sit, lutu et, sic cotra si fundametu est, necesse est et domu fieri. an no adhuc, nisi id ipsum

K necesse sit simplr fieri. Nam vbi illd necesse sit, et fundameto facto, domu3 effici necesse erit. Sic eni erat prius se hns ad posterius, quare si illd erit, necesse est prius id gnari.

Com. 110. ¶ Petit tertio. vtru in his q fiut a pposito, couersim necesse sit fieri posteri9 facto priori, veluti facto posteriori necesse est fieri prius. vbi ca. veluti facta domo, necesse est fieri fundametu, ita e3 facto fundameto, necesse est effici domu. Aut simplr pot ee qstio. vtru ois gnatio sit couersiua: vt queadmodum ex fundameto necessario domus est, sic ecotra ex domo, fundametu necessario erit. Rndet q no vniuersalr, s3 tuc quado id qd fit necio fit, vt si domus eet necio facieda, valet ecouerso si domus est, fundametu3 est, et si fundamentu est, domus est. Addit cam. d. Sic eni3 erat prius se hns ad posterius in ge-

L neratione simplr necessaria. Et p hoc notat q in his q a pposito fiut, no est querfio, na in eis q fiut a pposito, nihil simplr fit, s3 tm put subiacet pcoceptioni. At in gnatione nali, et circulari, facto posteriori fit et prius, et econtra facto priori fit et posterius, et tu intellige vno vel pluribus medijs, sm spem. v3. vel idiuiduu, vt dicemus.

Recognes ¶ Scdm Philoponu Arilem qrit/ vtru in qb9 est necessariu sm suppone/ in his et simplr neciu3 qsiderabit. In qua qone alter3 supponit, alteru querit, supponit eni in his, que qtingunt ee, et non ee, necessariu sm supponem inueniri, quatenus in eis dicimus posteriori existente, ex necessitate pcessisse prius, in fructib9 eni gnatis ex necessitate pcessu fuit semen, qd qde necessariu ex suppone

Duplex necessarium. noiatur. ¶ Vn Philoponus notat hic q duplex sit necessariu, alter3 simplr, qtenus dicim9 ad prius/ posteri9 ex necessitate sequi, alter3 ex suppone, qtenus si posterius euenit, necio qd prius est, subsistit. Necessario qdem ex suppone oia q gnant adiuice pticipat, necio aut simplr no oia pticipat, qm non oia ex necessitate sunt. Querit g Arilem vtru in qbuscuq3 est neciu3 ex suppone, in his et simplr necessariu cosideret. Ad qua qone respodet, q in qb9 est simplr necessariu, in his est neciu3 ex supposi-

M tione, et no couertit, qm in aliqb9 est ipm ex suppone necessariu, in qb9 no est ipm simplr necessarium. vn ingt, Si aute qd prius necesse est fieri, si quod posterius erit, nuquid subaudi ecotrario. Vbi gra, si est domus, necesse est pfuisse fundametu, et si h necesse sit pfuisse lutum, nuqd g ecotrario si fundamentu factu est, nece est et domu fieri. Est g qo vtru in qbuscunq3 est ex suppone necessariu, in his sit simplr neciu3. Rndet. et dic an no adhuc, nisi et illd nece sit gnari simplr, na si h sit, vt sit simpliciter necio gnabile, nece est, et fundameto gnato, generari domu, sic eni erat qd prius est se hns ad ipm posterius subaudi in talib9, q simplr necio fiut. Quare (vt ingt) Si illud posterius erit, necesse est illud prius generari, subaudi in talib9, que simplr necessario fiunt, ideo

concludit in talibus, que simplr necessario gnant, h couerti. s. q si necesse est gnari qd postea, et gnari qd prius, necesse est, et si qd prius, et qd posteri9. igitur et gnari necesse est. Sic igit patet in quibuscuq3 est fieri simplr necessario, in his esse necessario fieri ex suppone, et no ecotrario. Exponit aut Arilem qre in his que simplr necessario fiunt, qd posterius est, necio fiat, facto priori, et dic. s3 no pp illd, h est, qa positu3 est illd prius, seqt tale posteri9, s3 qm tale posteri9 sua na positu est necio futur3, vtpote qa est ex sempiternis. Ex his cocludit/ q in sempiternis, h querunt. s. q posito priori. ponat posterius et q. (vn ingt) In qb9 igit, qd postea est nece ee. i. simplr necessariu, in his ordo querit, et semp priori gnato/ nece est gnari qd postea, et q facto posteriori, fit qd prius. Patet g

N

O in qbuscuq3 est simplr necio fieri, in his esse necio fieri ex suppone, et no ecotrario. Hec d qone. ¶ Obycit aut Philopon9 q Arilem, qm in physicis gnabilib9 et corruptibilib9, multa gnone necias hnt no pp seipsa, s3 pp pcedetia. velut ad nutritione alteratio ex necitate sequit, no q ipsa pp seipa3 necia3 heat gnone, s3 pp pcedetem nutritione. ¶ P. Ad multa supra digestiua po... comesta seqt necio tarda digestio no pp seipa3, s3 pp pcedente comestor3 multitudine. Ampli9 ad aqua cu terra qfusam, limus ex necitate seqt, no qde pp seipm, s3 pp pcedete qfusione, et alia multa sut, in qb9 ad prius, posteri9 ex necessitate seqtur, no pp seipsa, s3 pp prius, et neq3 oino querit, non enim si digestio tarda est, et multa comesta sunt, ob plura eni alia qtingere pot, vt ob solicitudies/

Obtiones Philoponi q Arilem

P vel ob curuitatem stomachi, et alias causas, et ad iugulatione quidem ex necessitate sequit mors, no tn si mors est, et iugulatio pcessit, hec sunt, que Philoponus contra Arilem inducit, et insoluta omittit. ¶ Ad q facile rnderi pot, q aliq ppo e vera p se, q est falsa p accns, vt Auer. dic. Tuc dr3 q in physicis gnonib9, qd seqt nec neciam gnone h3 pp prius p se, et iquatu prius, nec pp seipz, sed accidit hre necia3 gnatione pp pcedens, qm est tale, et sic p accides, veluti motus, vt motus potest velocitari in infinitum, non tn, quia celestis. et h satis e his q Arist. ait.

Defensio Arilis

¶ Si igitur necesse generari qd postea, et qd prius necesse. et si qd prius, et qd posterius igitur necesse. sed no propter illud, sed quonia suppositu est ex necessitate futurum.

Text9 anti. come. 111.

¶ Or si necesse est generari posterius, etiam prius necesse est esse, et si prius et posterius, igitur necesse erit, sed non ppter illud, h qa quod supponitur, ex necessitate erit.

Dilucida: te.c. eiusde.

Q ¶ Ex his ifert duo. pm q in his q a proposito fiut valet e priori ad posteri9, et e3, vt si dom9 est, et fundametu, et e3, s3 no eode mo, qa a posteriori ad prius valet simplr, simpliciter eni seqt dom9 est, igit fundametu, at e3 no seqt simplr, s3 qa sub3 est neciu. ¶ Vbi aiaduerte q i his q a pposito fiant, e posteriori ad prius illatio est necia sm qsitia3. a priori ad posterius necia sm qsitis necessitate, qm necessarium sequit ad qdlibet, sm necessitate consequentis. Et hoc sub alijs vbis Aristoteles innuit.

Com. 111.

¶ In qbus igitur qd postea necesse ee/ in his couertitur, et semper priori generato/ necesse est generari quod postea.

Text9 anti. com. 112.

¶ In quibus igitur posterius necesse est ee, in his conuertitur, et semper priori facto, necesse est prius fieri posterius.

Dilucida: te.c. eiusde.

A com.112. ¶ Infert secundo q̄ vbi posterius seq̄tur ad prius necessitate ꝯsequētię, in his cōuertit̄ a posteriori ad prius necessitate cōsequētię. Si enim ad vaporem sequit̄ pluuia necessitate consequentię, econtra etiam ad pluuiā vapor sequitur necessitate consequentię.

Tex. anti. cōmē.113. ¶ Si igit̄ in ifinitū tēdāt ad iferi⁹, nō erit necesse eoꝝ q̄ postea sūt, h̄ gn̄ari simpl'r, ꝭ neq̄ ex suppōne. semꝑ eni alteꝝ, anterius necesse erit. Ideo ⁊ illud necesse generari. Quocirca si nō est principiū infiniti, neq̄ primū erit aliq̄d ꝑpter qd̄ necesse erit generari.

Dilucida. te.c.eiusdē. ¶ Siqdē igit̄ in ifinitū ꝑcedūt ad iferi⁹, non erit nec̄e qd̄ ē posteri⁹, simpl'r fieri. Immo B neq̄ ex suppōne. Sēꝑ.n. alteꝝ anteri⁹ ex necessitate erit, vt ⁊ illd̄ necessario fiat, q̄ si infiniti nullum sit principium, neq̄ primū erit quo quic̄q̄ necessario fiat.

Com.113. ¶ Disputaturus Ari^{tes} an gn̄atio sit ꝑpetua, ꝑponit duo. Primū est, q̄ si in gn̄andis ꝑcedat̄ in ifinituz, qd̄ posterius fit, nec simpl'r hoc ſm nām necessario fit, nec nec̄io fit ex suppōne, h̄ est ex ꝑposito (⁊ hoc ingt) Siqdē igit̄ in infinitū ꝑcedūt ad iferius, hoc est alteꝝ post alteruz, nō erit necesse qd̄ est posterius, simpl'r fieri. imo neq̄ ex suppōne. ¶ Aiaduerte q̄ ꝟbuz cato, gręce quāq̄ ꝑ post sumit̄, ita vt sit sensus si gn̄atio ꝑcedit in ifinitū hoc est, q̄ semꝑ generet̄ alteꝝ post alterum, qd̄ posteri⁹ est, nec simpl'r nec̄io hoc est ſm nām, nec ex suppōne ⁊ ꝑposito nec̄io erit, syllogiçat ꝯnē sic, si posteri⁹ nec̄io fit. p̄us ne- C cessario fit, vt diximꝰ. Sz ifiniti nullū est prius. igit̄ posterius erit nullū, ⁊ ꝑ ꝯn̄s posteri⁹ nō nec̄io gn̄at̄ (ingt) Semꝑ eni alteꝝ anterius ex necessitate erit, vt ⁊ illd̄ posterius necessario fiat, ⁊ sic in gn̄atiōe posterioris necessario p̄generat̄ p̄us. hęc est maior, q̄ si infiniti nulluz sit principiū, neq̄ p̄mū erit quo q̄c̄q̄ nec̄io fiat. Est igit̄ rō. vbi nō est p̄us, posteri⁹ nō fit. In gn̄atiōe ifinita non est p̄us, igit̄ nec posteri⁹. ¶ Aiaduerte q̄ ꝑ hoc vult hr̄e q̄ gn̄atio recta nō est ifinita, ⁊ tota rō est, q̄a tūc eēt necesse gn̄ari posterius generato priori, mō prius non datur.

Recognes ¶ Cū sumpsisset duplex significatuz ipsi⁹ necessarij, h̄ q̄dez simpl'r, hoc ꝟo ex suppōne, ⁊ ostēdisset. In his q̄dez, quę ex necessitate simpl'r sunt, ꝯuerti ꝯn̄tiam, q̄ꝛ posteriori facto, opz ⁊ prius factū eē, ⁊ p̄cedēti facto, opz ⁊ posterius ꝯseq̄, in ꝯtingētib⁹ ꝟo nō ꝯuerti vlterius ꝯn̄tiaz, nā in his q̄dē posteriore exñte, necesse est ⁊ p̄mū factuz eē. p̄mo ꝟo existēte nō vlterius necesse est posteri⁹ eē, in hac pte vult ostendere (vt Philopon⁹ ingt) q̄ simpl'r necessarium in solis his est, quę circulariter mouent̄, et non in his, quę in recto. Qz aūt impoē sit in his, q̄ in recto inesse simpl'r necessariū, ꝑbat ex diuisiōe. Nā qd̄ in D recto mouet̄ aut ifinita aut finita rectitudie mouet̄, mō probat, q̄ simpl'r necessarium nō est in his, quę in recto mouentur infinita rectitudine, deinde probat, q̄ nō est in his, quę in recto mouentur, finita rectitudine. Qz simpliciter necessarium nō insit his, quę in recto mouentur infinita rectitudine, probat ex eo, q̄ꝛ simpl'r necessariū diximus esse q̄n ad p̄cedēs ex nec̄itate posteri⁹ seq̄t̄, sed in ifinito neq̄ est p̄cedēs neq̄ posteri⁹. Infinitū.n. p̄n° ac fine caret. ḡ in his, q̄ mouent̄ in recto ifinita rectitudine, nō pōt simpl'r nec̄iuz sumi, ꝑꝑ eādez rōnem neq̄ in his q̄ gn̄ant̄ poē est simpl'r nec̄ium sumere si ifinita rectitudie generent̄, q̄ꝛ in eis oīno neq̄ p̄cedēs neq̄ posterius est accipe. Ex his pōt ꝑbari q̄ nec nec̄iuz ex suppositiōe accipi pōt in his, q̄ gn̄ant̄ in recto ifinita rectitudine, q̄ꝛ diximꝰ nec̄ium ex suppōne accipi, q̄n facto posteriori fit p̄cedēs. At cū in talib⁹ neq̄ posteri⁹ nec p̄cedēs sit, nō ḡ nec̄ium ex suppōne eē pōt. Quare ifinito nihil simpl'r fieri pōt. Hęc de gn̄atis. Siāi rōne fieri potest argu^{m} in generādis, q̄ nō sit simpl'r nec̄ium si ifinita rectitudie gn̄abunt̄, nō eni in talib⁹ erit posterius sequēs ad p̄cedēs, cū ifinito nihil sit posteri⁹, neq̄ p̄us. Qz igit̄ in his, q̄ ſm rectū in ifinitū mouent̄, nō isit simpl'r nec̄iuz, ex his pz. vn̄ dic̄. Si igit̄ in ifinitū tēdāt ad iferi⁹, h̄ est in rectū ad posteri⁹ ea q̄ gn̄ant̄, non erit necesse eoꝝ, q̄ postea sūt h̄ gn̄ari simpl'r, sed neq̄ ex suppōne, q̄ꝛ (vt ingt) in vtroq̄ mō semꝑ alteꝝ anteri⁹ eē necesse erit, ⁊ ideo illd̄ erit nec̄e gn̄ari an̄q̄ tale posteri⁹ fiat. q̄re ꝯcludit, si ipsi⁹ infiniti nō est p̄n^{m}, neq̄ p̄^{m} erit aliq̄d, ꝑꝑ qd̄ ipm posteri⁹ nec̄e sit gn̄ari. ¶ Sz dubitat Philoponus, q̄ꝛ Ari^{tes} supponit ifinitā rectā lineā, mō lz ifi^{m} careat p̄n° ⁊ fine, tn̄ est in ipo ifinito ipz deinceps, ⁊ h̄ post h̄ gn̄ari. vn̄ Ari^{tes} dic̄. tps eē infinitū, nec hr̄e p̄n^{m}, nec finē, dic̄ tn̄ in ipso ipz deiceps ꝯsiderari ⁊ p̄us ⁊ posteri⁹. ꝑꝑ h̄ Philopon⁹ dic̄ q̄ rō ꝑfecta d̄struēs simpl'r nec̄iuz in talib⁹ est ꝑbādo nihil fieri posse in ifinita recta linea, q̄ꝛ oē qd̄ fit, gr̄a alicui⁹ finis fit, at oē ifi^{m} sine fine est. ḡ nihil fieri pōt in ifinita recta linea. Hęc.n. rō nō supponit rectā ifinitā ⁊ aliq̄d fieri, ⁊ sic vult q̄ ꝑ ea, q̄ Ari^{tes} dicit, nō d̄struit̄ simpl'r nec̄iuz, vex dici pōt, q̄ Ari^{tes} argumentat̄ sumpto impossibili implicāte cōtradictionē, sumit eni rectā ifinitā eē, in qua aliq̄d gn̄at̄, ⁊ argumētat̄ q̄ si aliq̄d in tali recta ifinita generet̄ erit vel simpl'r necessariū, vl' ex suppōne, ⁊ sic iferet̄ ipoē vtroq̄ mō. q̄re argu^{m} erit ad aduersariū, qui sic posset dic̄e aut fingere. At arg^{m} Philoponi est simpl'r. ¶ Adhuc dubitat Philopon⁹ q̄ in gn̄one ifinita ⁊ ſz rectā lineā successio ē ipz simpl'r ex necessitate, q̄ꝛ necesse est ex hoie omnino fieri hoiem, nō eni ꝯtingit ex hoie non fieri hoiem. Rn̄det q̄ successio q̄dem, quę est ſm spēm, ſm quā ex hoie hō fit, ſm circulū fit, eo q̄ ab eodē in idez redit, qd̄ circulo propriū est. Ex hoie eni fit semē, ex semine embrion, ex embrione puer, ex puero vir, ex viro semen, ⁊ sic circulo mō in his, q̄ circulo fiūt, p̄dictum est nec̄iuz reperiri. Successio ꝟo quę non ſm circulū fit, sed in recta linea, talis est, quę in singularibus, ſm quā ex tantalo pelops ⁊ ex hoc atreus, modo hęc non vlterius necessariuz habent, nō enim si tantalus est, oīno pelops, neq̄ si sophronicus, iam ⁊ Socrates necesse est.

E F Qō Philoponi. G H

Text^{9} anti. cō.114. ¶ At ꝟo neq̄ in finē hn̄tibus, hoc est dicere vere, q̄ simpl'r necesse sit gn̄ari. ꝟbi gr̄a. domū, quādo fundamētū gn̄atur. quādo enim generat̄, si nō necesse semꝑ generari, accidet semper eē, contingens non semper esse.

Dilucida. te.c.eiusdē. ¶ Rursus ēt neq̄ in fines habentibus, illud verū erit dicere, q̄. vz. necesse sit aliq̄d fieri, vt domū, quādo fundamentū fit. Nā q̄n fit nisi hoc semper necessario fiat, accidet semꝑ esse, quod contingit non semper esse.

Com. 114. ¶ Pria suppositio fuit, si ꝑcedūt gn̄anda in ifinitū, posteri⁹ nō nec̄io fiet, ꝑpter rōnē tactam. vz. q̄a nec prius necessario factuz est. Scd̄a suppō est, q̄ si gn̄atio hz fines. vz. a parte ante ⁊ a parte post, nec gn̄ari posterius necesse erit generato priori, vt gn̄ato fundamento generetur domus, deducit. q̄a si semꝑ vno genito aliō fit, tūc quod semꝑ est, ꝯtigit nō semꝑ eē, vt gn̄atio q̄ est semꝑ ꝑ dcla-

I rata,ꝯtinget nō semꝑ eē.vʒ.tūc qñ deueniet ad vltimuʒ. Ex his vult hic ꝙ gñatio recta/nec est finita/nec īfinita, infinita nō,qa non haberet priꝰ,finita minime,qa esset dare vltimum,ꝛ sic semꝑ esse non semper esset.

Recogñes ¶ Cū oñdisset ꝙ in recta linea īfinita impoſe est.simplr necessariū supponi,nūc ostendit ꝙ nec in recta finita est possibile necessariā simplr hñi,hoc pacto/simplr ex necessitate fieri est impoſe nō fieri,qd aūt ipoſe est nō fieri semꝑ fit.At in recta finita semꝑ fieri ipoſe est,qd probatur(vt Philoponus inqt)qñ semꝑ fieri bifariā itelligiť,aut ſm vnā ꝛ ꝯtinuā gñationeʒ,aut ſm ipm iteꝝ,ac iterum gñari.Velut cū dicimus solē necīo in ariete fieri,ꝛ semꝑ in ariete gñari,nō qdē,qa in ariete semꝑ cōtinuo fit,sed eo ꝙ iteꝝ/ac iteꝝ,ꝛ hoc semꝑ,nō pōt ipsum semꝑ fieri intelligi ſm vnā ꝛ ꝯtinuā gñationē,qñ ꝯtin-

K git semꝑ eē,qd ꝯtingens est nō semꝑ eē,qd eniʒ in recta linea finita moueť,ipsa linea recta finita ac cōpleta/cessabit a motu,nec dici pōt ipm semper fieri semꝑ eē ſm iterū ac iteꝝ,ac sempiternā quādam reflexioneʒ,qñ in recta linea non est circulatio,quę sempiterna fiat.Tum ex ipsa euidētia/eo ꝙ nihil sit tale,ꝙ in recta linea sempiternā reflexionē faciat.Tuʒ ēt,qñ quod sempiterne moueť,sempiternū est,sempiternū ꝟo sempiternā habet poᵃᵐ/ꝛ nō interdū qdeʒ mouebiť.Interdū ꝟo non, sed semꝑ ſm ꝯtinuuʒ.motꝰ aūt qui ſm rectā lineā reflectitur,nō manet ꝯtinuus,sed in medio qes cōprębendiť.Ariˡᶜˢ ergo ꝓbat in linea finita recta nō esse semper fieri ſm vnā ꝛ ꝯtinuā gñationē.vñ dicit.At ꝟo/neqꝫ in finē hñtibus/h est dicere vere.s.ꝙ necesse simplr sit sꝑ gñari.hęc est ꝯclusio,quā exponit per exēplū,ꝛ dicit.ꝟ.

L g.domuʒ,quādo fundamētū gñať.Tūc exposita ꝯclusione,eaʒ ꝓbat.ꝛ dicit.Quādo eni gñatur in recta finita, scʒ semꝑ,si nō sit necesse semꝑ gñari,sed sit veniēdum tādē ad finē,accidet qd est semꝑ eē,eē ꝯtingēs nō semꝑ esse.Est g̃ ꝯsequētia,si in recta finita est gñari semper.g̃ in recta finita est necesse gñari.ꝓbatur ꝯñtia,qa si non esset necesse semꝑ gñari,id qd semꝑ eēt cōtingit nō semper eē,tūc destruit ꝯsequēs(ꝛ inqt)sed oportet gñatiōe semꝑ eē,si ex necessitate simplr est ciꝰ gñatio ꝛ ēt econtrario si gñari sit semꝑ,qa necesse est gñari.Causā af- N

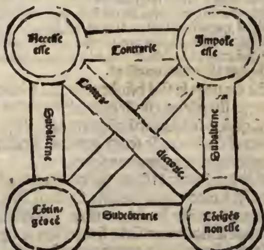
fert(ꝛ inqt)Ex necessitate eniʒ ꝛ semꝑ idē simul est,qa (vt inqt)qd esse necesse est,nō possibile est nō eē,vt pʒ in ꝑ prioꝝ.ideo concludit,quocirca si est ex necessitate, sempiternū est,ꝛ si sempiternū est,ex necessitate est.q̄re si gñatio sit ex necessitate,gñatio huiꝰ.s.hoīs ex homine,vł equi ex eq̄ in īfinitū ꝑpetua est,ꝛ si gñatio sit sempiterna,gñatio erit ex necessitate,pʒ g̃ nō eē semꝑ fieri in linea recta finita ſm vnā ꝛ cōtinuā gñationē.Supponit aūt nō posse eē semꝑ fieri in eadē ſm iteꝝ atqꝫ iteꝝ, ꝛ forte hęc ꝓbatio cōis est vtriqꝫ intētioni,vt pʒ cōsiderāti.Qꝫ si dicas,ꝙ pōt eē semꝑ fieri in linea recta ꝑ reflexioneʒ,hoc,remouit Philoponus,qa inter duos motus reflexos mediat quies.

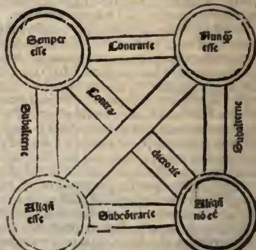
O ¶ Sʒ opʒ gñatiōe semꝑ eē,si ex necītate ē eiꝰ gñatio.ex necītate eni ꝛ semꝑ siľ.qd eni eē necesse est,nō poſe est nō eē.Quocirca si est ex necītate,sempiternū ē.ꝛ si sempiternū est,ex necītate.Et si gñatio igiť ex necītate sit,ꝑpetua gñatio huiꝰ.ꝛ si sempiterna,ex necītate. Tex.cō. cōmē.115.

¶ Opʒ aūt gnōnē semꝑ eē,si ex necītate ē alicuiꝰ gñatio.ex necītate.n.eē,ꝛ sꝑ siľ sē,qd.n.ē necesse eē,nō pōt nō eē,q̄re si ex necessitate ē, semꝑ est,ꝛ si semꝑ est,ex necessitate est,ꝛ si gñatio itaqꝫ ex necītate sit,sempiterna gñatio alicuiꝰ erit,ꝛ si sēpiterna sit,ex necītate ē. Dilucida te.c.euidē.

P ¶ Remouet dubᵐ,possʒ.n.qs dicē gnōnē ex necītate eē. nō tñ sempiternā,qa multa sūt ex necītate,q̄ nō sūt sempiterna,vt si ōcollatio est,necē est Socratē interire,nō tñ sempiternū ē Socratē interire.Rñdet ꝙ necē eē ē sempiternū,ꝛ syllogiçat sic.qd nō pt nō eē,ē necē esse,vt pʒ.qa negatio ꝑposita fač ęq̄le suo ꝯdictorio,h.n.ꝯdicūt necē ē eē,poſe est nō eē,igiť hęc ęqualēt.necesse est eē,nō possibile est nō eē,ꝛ sic pʒ maior,sʒ sempiternū est nō possibile nō eē,igiť sempiternū est necesse eē,ꝛ quę dicit,patēt trāslatione sola.¶ Animaduerte duas figuras has. Cōmē.115.

M

Q

Vt igiť valet aliqñ eē,igiť cōtigēs eē,ꝛ aliqñ nō eē,igiť ꝯtingēs nō eē,sic valebit semꝑ eē,necesse est eē.Nunq̄ eē,ipoſe nō eē,ꝛ sic Phs hñ dicit,ꝙ necesse eē ęqualet ad semꝑ eē,ꝛ sic necīuʒ est sempiternū.Ad argᵐ.ad formā dōm ꝙ illud est necīuʒ ex suppōne.Arist.loqtur in necessario simplr.¶ Sʒ ambiges.ꝓ/qa deus est necesse eē,nō tñ semꝑ eē,qa nō in instāti quolibʒ deus fuit,quia nō in instāti pñti deus fuit,ꝛ tñ deꝰ fuit necesse eē. Amplius vř ꝙ perpetuū,ꝛ necīū nō sint idē,qa omne quod est,dū est,necesse est eē,nō tñ oē qd est dū est,est perpetuū.¶ Rñdēt Sorticolę ꝙ necīuʒ ꝛ semꝑ eē/debent limitari a ꝟbo,sicut igiť hęc est de ꝑterito.deꝰ necīo fuit, ita illa.semꝑ deus fuit,ꝛ sic est sensus.in omni tēpore vel instanti ꝑterito deus fuit,ꝛ sic in alijs temporibꝰ.¶ Ad

Dubiōnes

A 2m ostendunt perpetuum & necessarium esse idem, quia necessarium pōt dupliciter capi, similr & perpetuum, sed in hoc errant. Nam apud Aristotelem bene necessariū cōuertit cum sempiterno. non tamen cum perpetuo. Nam apud Aristo. cōtinuum est perpetuum, qd grece est synechés, & tamen non omne continuum est sempiternum.

Text. anti. c. 116. & 117 ¶ Si igitur alicui⁹ ex necessitate simpliciter generatio fit, necesse circuire & reiterare. necesse enim est, aut finem habere generationē aut non. & si non, aut in rectum aut circulariter. Horum autem si erit sempiterna, non in rectum possibile est, quia nequaqꝫ est principium. neqꝫ si inferius vt ad futura accipiamus, neqꝫ superius vt ad generata. Necesse
B autem est esse principium non finita existente, & sempiternam esse. Ideo necesse est, circulariter esse.

Dilucida: te. c. eiusdē. ¶ Si igitur alicuius ex necessitate simplr, generatio fit, necesse est circuere atqꝫ conuerti, necesse est enim generationem vel fines habere, vel non, si non, vel in rectum, vel in circulo. Horum autem siquidem erit sempiterna, non in rectum esse potest, quia nequaqꝫ est principium, neqꝫ. vz. deorsum, vt si in generandis respeximus, neqꝫ sursum, si in his que generata fuerunt, at necesse est esse principium, nō finito existente eē & sempiternū,
C ideo necesse est ipsam circulo esse.

Com. 116. ¶ Ex his suppositionibus cōcludit intentum, q. vz. generatio sit circularis & cōuersiua (& hoc inquit) Si igit alicuius ex necessitate simpliciter (hoc est sm naturam) generatio sit, necesse est circuere atqꝫ conuerti, deducit consequētiam, quia si generatio est alicui⁹ necessaria & simpliciter, vel fines habet, vel nō, demonstrauit falsum eē eam habere fines per multas rationes, q si non habet fines, vel in rectum, vel in circulo, horum autē dato. vz. altero q sit sempiterna, nō in rectum esse potest, quia nequaqꝫ est principium, neqꝫ. vz. deorsum, vt si in generādis respexerimus, neqꝫ sursum, si in his que generata fuerunt aspexerimus, nullo enim modo dabitur principium, neqꝫ finis, at necesse est pncipium esse, & si non finitū existit tale pncipium, necesse est esse sempiternum, ita. vz. q aer sit infinities principiū generationis aque, & finis eiusdē. Ideo necesse est ipsam generationem circulo esse. Est igit ratio breuis. generatio est necessaria simpliciter alicuius, vel recta, vel circularis, non recta, quia non daretur pn-
D cipium, quod oportet dari, igitur circularis. ¶ Animaduerte q in circulari motu principium & finis incidunt in idem, & propterea in solo circulo potest dari principium infinities, quod appellat sempiternum.

Recognes ¶ Nunc ex his concludit intentum. Lꝫ soli motui circulari sit necessarium & semper fieri, nam si ostēsum est nec in his que in recta finita, nec in his que in recta infinita mouentur, simpliciter necessarium eē, patet q in his, q in rectum oīno mouentur, non inerit simpliciter necessarium. ergo si est ipsum semper fieri, oportet q his insit simpliciter necessarium, que circulo mouent. Sola enī circularis latio habet simpliciter necessarium, quoniam solus circularis motus sempiternus vnus est, & ꝯtinuus, partes vo motus ipsius numero quidem diuerse sunt, E specie vo eedem. Motus enim ab ariete in taurum, & a tauro in geminos, numero quidem non idē est, specie vo idem, & periodi reintegratione specie quidem eedē sunt, numero vo diuerse. Soli igit circulationi inest ex necessitate, & sempiterne, iterum & iterum fieri, quoniam nūqꝫ desinet sm annuam periodum in ariete fieri. Quare ostensum est ex his que dicta sunt, q necessariū simpliciter, siue sm continuum, & in sectilem motum consideretur, siue sm iterum & iterum, solum hic, que circulariter mouentur, insit. vnde dicit. Si igitur alicuius ex necessitate simplr generatio sit, cum nō possit esse aliq
F pacto sm rectum, necesse est circuere, & reiterare, & repetit pbationem breuibus. & dicit. Necesse enī est aut finem habere generationem aut non, & si non habet finem, aut non habet finē in rectum, aut circulariter, horum autem si erit sempiterna, nō in rectū possibile est, qd probat repetendo pbationem. & dicit, quia nequaqꝫ est principium. ¶ P. (vt inquit) Neqꝫ pōt generatio esse sempiterna, si inferius ad futura accipiamus, neqꝫ si superius ad preterita ac generata. Tūc reddit causam, & sumit [autem] pro enim. q. d. quoniam necesse est esse principium. Uel [autem] aduersatiue tenet quasi destruat illatum, vt sit dicere, sed necesse est eē principiū quouis modo dicat, quia in necessario simplr ex priori sequit posterius, in necessario ex suppositiōe, ex posteriori sequitur prius, vt dictum est. Tūc (ingt) q si generatio nō finita sit, & sempiternam eē necesse est, & si sempiterna est, cum nō possit eē in rectum, ideo necesse est circulariter eē. pp̄ter hec infert, q sit necesse cōuerti. vbi grā. si hoc posterius ex ne-
G cessitate est, & qd prius ergo ex necessitate erit, & ecōtrario etiā si hoc pcedens, & posterius necesse est generari, & hoc semper iam continuo. Hec Aristoteles.

¶ Conuerti igitur necesse erit. verbi gratia. si hoc ex necessitate est, & quod prius ergo. sed si hoc, & quod posteri⁹ necesse generari. Et hoc semper iam continue. Tex. anti. cōmē. 118.

¶ Conuerti igitur necesse est, vt si hoc ex necessitate fit, & prius igitur ex necessitate erit, etiā & si hoc, posterius etiam necessario gnabitur, atqꝫ hoc vtiqꝫ perpetuo semper. Dilucida: te. c. eiusdē.

¶ Ex predictis infert duo, primū in generatione ex priori sequitur posterius necessitate cōsequentie, & ecōtra. vt si pluuia est. oportet eē vapores, & si vapores, oportet eē nubes, & si nubes oportet esse pluuiam, & si pluuia est, necesse est esse vapores, & hoc perpetuo esse. Com. 117. H

¶ Nihil enim hoc differt dicere, per duo, aut multa. Tex. anti. com. 118.

¶ Neqꝫ enī hoc p duo aut plura refert dicere. Dilucida: te. c. eiusdē.

¶ Remouet dubium, quia si ex priori sequit necessario posterius, & econtra, sit imediate, vel plurib⁹ medys. Rn̄det q hec conuersio sit, vel per plura vel duo media. et non refert quantum ad rationem conuersionis. Cōm. 118.

¶ Cū ostendisset q simplr necessariū soli motui circulari inest, & ad hoc ostēdendū necessariā ꝯuersionē in hoc circulari motu circa duo qdam exemplificasset, nūc (vt Philoponus ingt) notat q 2m ꝯtinuum semp necessario & ad 2m 3m, & ad hoc 4m sequit, quoniam (vt ingt) nihil differt per duo, aut plura cōsiderare conuersionem fieri, & que ex necessitate consequētia, quare per hec dubium remouit circa exemplum assignatum. Recognes

¶ In circulari igitur motu & gnatione est, qd Tex. anti. cōmē. 119.

I ex necessitate simpliciter. ⁊ si circulariter, necesse generari ⁊ generata eē. ⁊ si necesse est, horum generatio circularis.

Dilucida: te.c.eiusdē. ¶ In motu igitur ⁊ generatione circularibꝰ, est id quod necesse esse simpliciter, ⁊ si circulo, necesse est vnũquodqz fieri, ⁊ factũ fuisse, ⁊ si necesse est, hoꝝ gñatio circulo erit.

Com.119. ¶ Scdm qd infert est, ꝙ necessario generari ⁊ circulo generari conuertunt (⁊ hoc inquit) In motu igitur ⁊ generatione circularibꝰ, est id qd necesse est simpliciter esse, ⁊ si circulo, subaudi, aliqd fit, necesse est vnũquodqz fieri ⁊ factum fuisse infinities saltem in specie, vt dicemus, ⁊ si necesse est. subaudi, vnũquodqz fieri, horum generatio circulo erit, ⁊ sic necessaria generatio, ⁊ circularis generatio conuertuntur, ⁊ necesse aliquid generari, ⁊ circulo generari similiter conuertuntur.

K Recognes ¶ Nunc (vt Philoponus putat) vniuersuz sermonē cōcludit. ⁊ dicit. In circulari igit̄ motu ⁊ generatione est, qd ex necessitate simpliciter. q.d. patet ex dictis in motu ⁊ generatione circularibꝰ esse ipm simpliciter necessariũ, hoc pacto ꝙ si fuerit circulariter factuz, necesse est generari, ⁊ generata esse, generari qdem in futurũ, generata vero eē in p̄terito, ⁊ ecōtrario si necesse est gñari ⁊ generata eē, hoꝝ gñatio circularis est. hęc in vniuersum.

Tex. anti. cōmē. 120. ¶ Hęc itaqz rationabiliter, quoniam perpetuus est circularis motus/ ⁊ qui cęli. quoniā hęc ex necessitate generantur ⁊ erunt, q̄cũqz huius motus sunt/ ⁊ q̄cũqz ꝓpter hunc.

Dilucida: te.c.eiusdē. ¶ Hęc vtiqz rationabiliter quidez sunt, quoniam sempiternus etiam aliter apparet circulo motus. vz. ille qui est cęli, fiunt enī hęc

L ⁊ erũt ex necessitate, q̄cũqz ipso motu sunt, ⁊ quęcunqz propter ipsum.

Com. 120. ¶ Confirmat hęc per rationem assignatam iam, dictum est enim ꝙ motus cęli est sempiternus, ⁊ ꝙ sit causa generationis, igit̄ ⁊ gñatio sempiterna erit, nā hęc fiunt ab illo motu veluti a cā effectrice, ⁊ ꝓpter illũ tanq̄ ꝓpter finem primuz. Arguit̄ igit̄ sic. procedens ab agente ⁊ fine ęternis est ęternũ. generatio a fine ⁊ agente ęterno, vt

M a motu cęli, igitur ęterna, quę dicit patent.

Recognes ¶ Cum ostendisset ipsuz necessariuz soli circulari motui accidere, ostēdit ꝙ hoc est rōnabilr̄ dictum tanq̄ ꝯsonũ existens his, quę alibi demonstrata sunt. Demonstratũ est enī. 8. physicę auscultationis ꝙ circularis motus solus sempiternus est. vnde dicit. Hęc quidez vtiqz rōnabiliter subaudi dicta sunt, quoniaz perpetuus est circularis motus, ⁊ qui cęli, hoc est cęlestis stellarũ fixaruz, q diurnus est (vt exponit Philoponus) quoniaz hęc idest alij motus cęlestes ex necessitate, generant̄ ⁊ erũt, quęcũqz huius p̄mi motus sunt, ⁊ quęcũqz ꝓpter hũc sunt. Quo vero ad verba attinet, debes scire ꝙ cęteri motus cęlestes ꝑficiuntur a p̄mo motu, ⁊ sunt ꝓpter primuz motum, perficiũtur quidem ab eo, qa a primo motore, qui mouet motu illo primo, perficiunt̄ enim a deo saltez, vt a causa effectiua vniuersali, sunt vero ꝓpter primuz motum, quoniaz sunt ꝓpter motorem, qui mouet illo motu tanq̄ ꝓpter finem. ergo recte dictuz est, ꝙ necius inest primo motui stellaꝝ fixaꝝ, cęteris aũt ꝓꝑ illum.

Text. anti. com. 121. ¶ Si enim quod circulariter mouet̄/ semper aliquid mouet, necesse est ⁊ hoꝝ circularem esse motuz. verbi grā. superiori latione existente, N circulari sol sic. Qm̄ aũt sic, hoꝝ ꝓꝑ hoc circulariter generantur ⁊ reiterantur. His aũt ita generatis, iterum quę ab his.

Dilucida: te.c.eiusdē. ¶ Ex si qd circulariter mouetur, semper aliquid moueat, necesse est ⁊ hoꝝ circularē eē motum, vt superiori latione existente, sol sic circulo existit, at quia hoꝝ ita sunt, propter O hoc circulo fiunt atqz iterum fiũt. his vero ita genitis, iterum generabunt̄ quę ab illis.

Com. 121. ¶ Remouet. q. tacitam, nam non videtur. sequi. est motꝰ cęli perpetuus, igitur generatio perpetua, quia motꝰ cęli est causa rerũ vniuersalis, mō a cā vniuersali ad effectũ particularem non valet argumētuz, nisi negatiue, vt declaratum est primo posterioꝝ. Respondet ꝙ lz sit causa vniuersalis ⁊ remota, tamē ex illa sequitur propositũ, ⁊ deducit a primo ad vltimum, vt Auerroes deducit h modo, si cęluz perpetuo mouetur, opz vt sol in orbe declini moueatur perpetuo ⁊ circulariter. Si sol mouetur perpetuo circulariter, opz vt anni tēpora currant perpetuo circulariter, ⁊ si anni tempora currũt circulariter ꝑpetuo, opz vt elementa, ⁊ res generentur perpetuo circulariter. Quę dicit patēt. ¶ Animaduerte tamē ꝙ in gręco codice forte est diminutio, ⁊ debet dicere, vt superiori latione existente, sol sic circulo existit, sol circulo existit P hoꝝ/ hoc est anni tēpora ita erunt, cętera patent.

Recognes ¶ Probat ꝙ dixerat. s. ꝙ si ipm necessariũ inest p̄mo motui diurno, insit cęteris ꝓpter illum. ⁊ dicit. Si enim qd circulariter mouet̄. s. motu diurno semꝑ aliqd mouet. s. quod intra ipz ꝯtinetur saltem motu raptus, necesse est ⁊ hoꝝ, quę mouent̄ ab illo, circularē esse motũ ꝓpriũ aliuz a motu cōmuni ⁊ a motu raptus, qm̄ motu cōmuni mouent̄ ab ortu in occasuz, motu ꝓprio vero cōtra ab occasu in ortũ. v. g̃. (vt inqt) superiori diurna latiōe existente/ sol circulari latione sic. s. cōtra ab occasu in ortuz moueatur. Quo vero valeat hęc ꝯñia, erraticę stellę mouent̄ motu cōi raptus ab ortu in occasuz. g̃ contra motu ꝓprio ab occasu in ortũ. Arilēs nō exposuit, sed tanq̄ expositā in 2° libro de cęlo omittit, ⁊ nos etiā supponamꝰ. Ex his infert ꝙ horaꝝ anni circulatio sit sempiterna. ⁊ dicit. Qm̄ autez sic. s. sol mouet̄ ab occasu in ortum ꝓprio motu, hoꝝ atqz anni tēpora ꝓpter hoc circulariter generantur ⁊ reiterant̄. vt ęstas, ⁊ hyems, ⁊ cętera id genus.

Q Tũc his stātibus, redit ad ꝓpositũ, ⁊ ꝯcludit ꝙ ꝓꝑ generationē horaꝝ anni sempiternā ⁊ circularem, gñatio ⁊ corruptio aīalium ⁊ plantaꝝ, ⁊ alioꝝ circulariter fit, ⁊ perpetuitatē possidebit, qm̄ (vt dcm̄ est) ab horaꝝ mutatione generatio ⁊ corruptio fit. vñ dicit. His aũt ita generatis, iterum ac circulo generabuntur, quę ab his, vt animalia ⁊ plantę, ⁊ cętera id genus.

Text. anti. cōmē. 122. ¶ Quare ergo hęc quidez ita videntur. verbi grā. aqua ⁊ aer circulariter generantur. ⁊ si nubes erit, oportet ⁊ pluere. ⁊ si pluet, oportet ⁊ nubem esse. hoīes vero ⁊ aīalia, non reiterantur in seipsa, vt rursus generetur idem. non enim necesse est si pater generatus est/ te generari, sed si tu illum. In rectũ itaqz videtur esse, hęc generatio.

Dilucida: te.c.eiusdē. ¶ Propter quid igitur interdum vtiqz hęc quidem sic videntur. vz. aquam ⁊ aerez circulo

A culo facta esse, vt si nubes quidem erit, oportet pluere, ⁊ si pluit, opz nubem esse. Hoies vo ⁊ aialia in seipsos nō reflectunť, vt iterū generetur idē. Nō eni necesse est si pater generatus est, te generari, sed si tu genitus es/ illū. In rectū itaqz videť hęc generatio.

Com.122. ¶ Dubitat Aristoteles, vtrum omnis gñatio perpetua sit circularis, ⁊ videť ꝙ nō, qa gñatio hominis ex homine est perpetua, nō tñ circularis. Naz tu es ex patre, nō aūt pater ex te (inquit). Propter quid igitur interdum vtiqz, hęc quidem sic videntur fieri circulo. vz. aquam ⁊ aerez circulo facta esse, vt si nubes quidē erit, opz pluere, ⁊ si pluit, oportet nubez esse. Homines vo ⁊ animalia in seipsos nō reflectuntur, ⁊ qd̄ subscribit, patet. Et sic videť ꝙ gñatio hoīs ex homine sit perpetua, ⁊ non circularis, ⁊ ita non omnis generatio perpetua est circularis.

B

Recognes ¶ Aristoteles nūc ꝓponit quādam dubitationez/cur nā in aere qdem, ⁊ aqua, ⁊ reliquis elītis, ⁊ necessaria est generatio circularis, ⁊ cōuertitur, eteni nube qdem existēte, erit aqua, ⁊ aqua facta, nubes ꝑiistit. In singularib⁹ vo non ita se hz. Socrate eniz existente ꝑfuit sophroniscus, sophronisco existe, non ex necessitate Socratis generatio seqtur. vnde dicit. Quare ergo hęc quidē ita videntur. Vbi gr̄a. aqua ⁊ aer circulariter generātur, ita ꝙ si nubes sit, oportet ⁊ pluere, ⁊ si pluet, opz ⁊ nubez eē, hoies vo ⁊ animalia nō reiteranť in seipsa, vt rursus generetur idem numero, nō enim necesse est si pater generatus est. s. sophroniscus, te generari. s. Socratē, sed contra/si tu es genitus, necesse est patrem eē genitum. Dubitatio ergo ꝯm expositionem Philoponi est, cur idem

C specie potest reuerti, vt cum fit ex aqua vapor, ex vapore iterum aqua fieri potest in specie, idē vo numero nō potest reuerti, quoniaz non pōt fieri iteruz Socrates si fuit corruptus, non eniz quęrit (vt alij exponunt) cur in elemētis generatio circularis eē potest, in aialib⁹ ⁊ plantis non pōt fieri. Sed ꝯm Philoponū quęrit cur in specie generatio fieri pōt perpetua ⁊ circularis, ⁊ idē specie reuerti potest, in indiuiduis vo nō potest generatio circularis fieri, nec idez numero pōt reuerti. Causa autem deceptionis est, quoniā Ari^{les} exemplificauit in elementis in prima parte q̄sīti. in scd̄a vo parte exēplificauit in aialibus, ⁊ hominibus, verū hęc fecit non sine cā, de prima eni parte q̄siti exemplificauit in elemētis, quoniam

D circulatio ꝯm spēm magis apparet in illis. De scd̄a vo parte exēplificauit in aialibus ⁊ hominibus, qm̄ secūda pars q̄siti magis apparet in illis. est ergo dubitatio, cur idem specie reuerti pōt, idem vo numero non. Rn̄det ergo, ⁊ dicit. In rectuz itaqz videť hęc generatio. s. q̄ est filij ex patre, illa vo quę est in specie vnius elementi ex alio videť circularis, ideo idez numero redire non pōt, sed bene idē specie. Diximus eni superius ꝙ generatio singulariū nō est ꝯm circuluz, ideo nec ipsuz necessariū, neqz ipm̄ cōuerti habet, aer autē ⁊ aqua redeūt, qm̄ nō ꝯm numerū fit ipsoꝝ reflexio, sed ꝯm speciem, nō enim idē aer nūero in reflexione regñatur, quę est ex aqua in aerem, sed idē specie. Simili mō dici pōt in aialibus et plantis, in illis eni idē nūero nō reuertiť, sz bn̄ idē spē.

Tex. anti. comē. 123. ¶ Principium autē intentionis rursus hoc, vtrū similiter omnia reiterantur: an non/sz hęc quidē numero/hęc autem specie solum. Quorum igitur incorruptibilis est substantia mota, manifestū ꝙ ⁊ numero eadē erūt. motus enim, sequitur quod moueť. Quoꝝ E
autem non/sed corruptibilis, necesse est specie, numero autez non reiterari. Ideo aqua ex aere, ⁊ aer ex aqua specie idem/non numero. Si autem ⁊ eadem numero, sed nō quoruz substantia generatur existens talis qualis potest non esse.

Dilucidatur c. eiusdē. ¶ Principium autem huius cōsiderationis tale est, vtrū. vz. omnia similiter reuertātur, an non, sed hęc quidem numero redeunt, illa vo specie tm̄. Ea quidem enim quoꝝ substātia incorruptibilis mota est, patet ꝙ ⁊ ipsa eadem numero erūt. Motus enim mobile ipsum sectatur, ea vo quoꝝ non, sed corruptibilis, necesse est specie redire, non aūt numero. Ideo aqua ex aere, ⁊ aer ex aqua, specie idem erit, non numero, at si eadem nume F
ro, non tamen ea quoꝝ substantia sit talis existens, qualia sunt possibilia non esse.

¶ Ad solutionem q̄stionis ꝑdictę, ait esse necessariuz scire solutionem huius q̄ōnis. vtrum. vz. idez numero possit reuerti. Respondet ꝙ nō, verum eorum quę redeunt sunt in duplici differentia, quędam ęterna, vt stellę, q̄dā corruptibilia, vt elemēta/⁊ hoies/⁊ animalia, vult tūc ꝙ stellę oriunť ⁊ occidunt, ⁊ eędem numero exoriunť, qa isti ortus ⁊ occasus sunt ꝯm motū, nō ꝯm substātiaz, naz substantia ęterna est, corruptibilia vo, vt elemēta, ⁊ aialia redeunt eadē ꝯm species. Propterea adijcit. at si eadem numero aliqua redeūt, non tñ ea quorum substan Com.123.
tia sit existens talis, qualia sunt possibilia nō eē, idest nō redeunt ea quę sui substantia corruptibilia sunt, quę dicuntur possibilia nō esse, cętera verba patent. Sed circa finez huius libri plures occurrunt q̄ōnes, quas ob negociorū multitudinē in aliud tēpus differo. Et sic de generatiōe ⁊ corruptione finis ad laudē dei intactęqz virginis. Neapolꝫ. 26. Octobris. M.D.V. G

Recognes ¶ Sed adhuc quęrit/vtrū omnia simplr̄ reuertātur ꝯm spēm solū, ⁊ nulla eadē numero, ⁊ hoc ingt. Principiuz aūt intētionis q̄stionis. s. motę rursus est hoc, vtrū similiter oīa reiterētur. s. specie, vt dcm̄ est de elemētis, ⁊ aialibus. Rn̄det ꝙ q̄cūqz qdem incorruptibilia existentia mouētur motu circulari, hęc ꝯm numeꝝ eadē manētia reflectunť, quoꝝ vo substātia corruptibilis est, hęc numero quidē nō ꝑmanent eadē, spēm vo seruant in reflexione. vn̄ dicit. An nō/subaudi eodē mō omnia redeūt, sed hęc qdem numero redeūt, hęc aūt specie soluz redeunt, ⁊ exponit mēbra, ⁊ accipit [igiť] pro eniz/⁊ dic̄, quoruz eni incorruptibilis est suba mota, manifestū est, ꝙ ⁊ numero eadē erūt in reflexiōe, vt stellę, q̄ occidūt, eędē numero oriunť, ⁊ cā est, qm̄ motus sequiť ad id, qd̄ mouetur, ⁊ sic reflexio dici pōt eadē, qm̄ id qd̄ reflectiť, est idē numero, quoꝝ autē suba non est incorruptibilis, sed corruptibilis, necesse est specie, numero aūt nō/reiterari, ideo cōcludit, ꝙ aq̄ ex aere, ⁊ aer ex aqua specie idez/nō numero redit. Addit, ꝙ si elemēta eadē numero redire dicanť, hoc diceť supponēdo ꝙ elemēta ꝯm subaz nō sint corruptibilia, vt dixit Empedocles. vn̄ dicit. Si autē ⁊ eadē numero elemēta redire dicanť, sed nō dicetur de eis quoꝝ suba exn̄s talis, qualis pōt non eē, idest qualis est corruptibilis, gñatur. q. d. nō diceť de eis sup/ H

I ponēdo eorū̄ subam eē corruptibilem, sed supponendo illam (vt dicit Empe.) eē ingenitam et incorruptibilem, sic eni supponēdo eadem numero redire dicenṫ. ¶ Du-

Dubō Philoponi ō resurrectiōe.

bitat hic Philoponus, et ante ipsz prius dubitauit Alexāder, aduersus Ari^lem^, si enim fm Ari^lem^ aia semp manet eadē numero, et factiua cā etiā semp manet eadē, pp qd fm aliquā plurimi tēporis periodum ex eadē mā eadez fm numez non redeūt, valet aūt hęc dubitatio pro tanto quoz Ari^les^ asserit eadez numero redire, quoz suba incorruptibilis est, in qua dubitatione Alexāder et Philoponus supponūt aiam humanaz remanere post mortem, et factiuā cām etiā remanere, p quam aia fuit vnita materię, et quęrūt pp quid idez hō numero fm plurimi

K tēporis periodū nō redit, vtpote hinc ad decem millia annoz, vt Plato existimauit, vel ad .49. millia annoz,

p^a^ pō ō resurrectiōe.

vt astronomi dixerūt. ¶ Rńdēt pmo q nōnulli pcesserūt fm regñationē magnū annū ptingere, in quo omniū entiū regeneratio fit, quē annū magnū ad .49. millia an-

L noruz extēdunt astronomi, quo tpe stellas fixas cōplere motū suū asserunt. Platonici circiter decē millia annoz eū eē affirmant. Quo tēpore helionora stella, q caput arietis mobilis est, quadrāgulū fere cōplet, vt in he-

Quę Philopon^9^ 2 p^am^ opinionē.

lionoricis figuris, 16. angulor dixinius. ¶ Cōtra obycit Philoponus, qm̄ hoc exñte eē vtiqz poteris et in sin-

M gularib^9^, quoz suba corruptibilis est regñatio, et fm nu-

Te. cō. 41.

merū reflexio, qd Ari^les^ hic negat, et primo de aia. Ideo Philoponus aliter dicit, ait eni q si daretᷓ itez Socra-

2ō Philoponi de resurrectiōe.

tes gñari non idē simplr et oino vtiqz et vnus cū Socrate, qui pmo genitus est, eē poterit, non eni (vt ingt) possest vnū et idē fm numez simplr deficere et redire, nō n. (ingt) eo q ex eisdē fit aliqd, vnū fm numez generaṫ, N sed eo q idē pmanet prius, et posterius exñs, iccirco sol quidez fm numez idē est. Socrates vo, vt dixi, nō idē est fm numerū, nō eni (ingt) si pmanet idiuidua forma, et mā permanet. Hęc Philoponus ad vbū, p quę dat itelligere expsse Ari^lem^ posuisse aiam humanā remanere post mortez. De resurrectione vo autumat post certam periodū, cui^9^ tēpus non determinauit, aiam illaz redire in mām, nō tñ redire idē numero, qm̄ lz redeat eadem indiuidua forma in mā, quę aia fuit Socratis, nō tñ re- O dit idem Socrates, qm̄ mā non redit eadem. s. prima, sed solum remota. Accidētia eni quę mām primaz redebant, eadē numero, non redeūt, sed eadez specie, ideo si redit aia eadē numero iterū in mā, cuz non redeat eadem mā prima, vult idē numero pcise non reuerti, cuz vo dicebaṫ q Ari^les^ negat reditū aię in ipsaz mās post exitū libro de anima pmo, dicēdū fm hāc positionez q negat reditū per motuz localez, vt posuerūt Pithagori- P ci, sed redituz per copulationē et informationē nō negauit, vt pz per Alexādrū et Philoponū hic. Quē et Auerroes cogiṫ ponere asserens vnam esse numero animam oium hominum, vt patet psideranti. Quę an Aristotelica sint, in libro de imortalitate aię determinatim^9^, nūc vo illud nobis certuz sit de decreto Alexandri, Philoponi, et Ari^lis^ humanā aiam eē imortalē, nō enlz ita dubitassent expositores, nec ita ad dubitationē respondissent, si mortalē aiam eē credidissent ad mentē Ari^lis^. Et Q de recognitionibus eoz cōmētarioz, quę in libris de generatione olim scripsimus, hactenus complete sunt Pisis, M.D.XXI. die 3° Aprilis.

¶ Augustini Niphi Suessani, ad Dominicum Grimanum, Cardinalium maximū, atqz etatis nostrę decus, De Infinitate Primi Motoris Liber.

Magna controuersia, Dominice Grimane Cardinalium maxime, inter Theologos, et nonnullos incidit Philosophorum, de amplitudine, ac potentia primi motoris, hoc est dei optimi maximi, finita, ne sit, an infinita. Sed potissimum quid de hac re philosophoruz princeps Aristoteles senserit. Theologi quidem ipsum satis probabilius conjecturis in sententiā suam trahunt, Contra. philosophi clarissimis testibus, et authoruz interptationibus pro se sentire asserunt, habentqz preterea nonnullas rationes, quę possunt iprobis et prophanis suspitionem ingenerare. At theologi vltra vires catholicas aliquātuluz euagati, aiūt amplitudinem dei esse infinitam, et non tm̄ esse inter credita enumerandum, sed inter ea quę ratione naturali colligūtur. Hinc me his diebus aliquot mei amici rogarunt, vt inter tantos sententiam quoqz meam afferrez. Placuit mihi huiuscemodi onus assumere. Tum vt exercerem vires ingenij mei (In magnis enim voluisse sat est) Tum q ad te etatis nostrę sapientissimum ac philosophorum Archedicheuz recurrere possum. Nam quę ambigue dixero, tu (modo bene dicta sint) apertissima ratione comprobabis. Quę vo pertinaciter (si iniqua erunt) modestis confutationibus sedabis. Quobrē Librum hunc tibi castigandum mitto, quem accurate legas rogo, vbi enim te fautorem habuero, maleuolorum latratus iure spernere posse videre. Vale. Et me ama (si me tuo amore dignum censes.)

A ¶ Caput primu3. In quo rationes probabiles pro parte affirmatiua inducuntur.

Qvoniam nāq3 rōnes ꝓbabiles solēt ꝓcedere demonstratiuas (vt inqt Arist. in pn° tertij metaphysice) Ratiōes ꝓbabiles ꝑ pte affirmatiua iducamus. ¶ Et p°. Ois virt° corporis eterni simplr est infinita (τ vt loquar more coꝝ/itēsiue τ extēsiue) de° est virtus corpis eterni simplr/qa celi ac totius vniuersi, qd est simplr eternū/vt nūc petar. Declarat maior. Nā virt° potēs ꝑdurare ꝑ certū tps/est aliquantula, τ ꝑ duplū in† duplo/τ ꝑ q̄druplū/q̄drupla. igit ꝑ ifinitu3 erit τ infinita. Dec rō vt Arist. 12. meta. cō. 41. τ 8. physices tex. cō. vlti. τ 78. ¶ Scdo/Ens q̄ nec eē/nec itelligi pōt simplici°/est ifinite po° ac vigoris/qm cū aliquātulo gradu cōpōnis est aliqs gradus ꝑfectiōis, τ cū subduplo gradu cōpōnis/est duplus gradus ꝑfectiōis, igit cū nō gdu cōpōnis/est ifinit° gradus ꝑfectiōis. deus est simplex. q̄ nihil excogitari pōt simplici°. Nulla eni itelligētia est liberata a po°/pter pmā. 3. de aia. cō. 5. in solone 3° q̄ōnis, τ vt inqt Arist. 8. metaph. ad vltīm. Ait eni3 ipm eē simplicissimū/qa mox est id qd est. ¶ Tertio/De° est maioris ꝑfectionis/q̄ ignis si eēt po° infinite. vel q̄ eēt ignis/vbi eēt diuisus in ptes ꝓportionales/in q̄ru3 q̄libet eēt aliq ꝑfectio, qa ꝯtineret illi°/vel ptiū illarū ꝑfectiōes τ aliqd vltra, igit ifinit°. ¶ Quarto/Duoꝝ ꝯtrioꝝ si alterū est in nā/τ alteꝝ/vt. 2. celi Auer. ꝓbat. cō. 18. S3 vigor finit°/τ vigor ifinitus/sūt ꝯtrij, τ vigor finit° est in rerū nā. igit τ ifinit°. ¶ Quito/Deus est maioris vigoris q̄ graue ꝑ infinitū spatiū distās a cētro/vt ꝯstat. S3 illud graue in fine mot°/eēt ifiniti vigoris/vt Auer. ꝓbat p° celi. cō. 88. igit τ deus. ¶ Sexto/De° est nā causis finitatis prius, τa, igit ifinitus/sicut nā ꝓuata causis gnōnis τ corruptionis/est eterna/vt in lib° de suba orbis. ¶ Septio/Deus est id q̄ maius in vigore/po°/τ ꝑfectione excogitari non pōt, igit ifinit°. Cōsequētia p3/qa itells pōt itelligi semꝑ vltra oē finitū. Añs ꝯstat. Eēt eni illō deo mai° itellectū plasma. ¶ Octano/In deo est nō g̃dus iꝑfectionis, igit infinit° g̃dus ꝑfectiōis. qa nō g̃dus iperfectiōis τ ifinit° gradus ꝑfectiōis/videnr idē eē. ¶ Ultimo/Auerro. 12. metaphy. cō. 41. idē testat/ꝑꝑ qd asserit eē ponēdū motorē mediū. Dec sunt argu¹⁰ ꝓbabilia ptis affirmatiue.

B

C

D ¶ Cap. II. In quo de primo omnium rerū principio/positiones antiquorum enarrantur.

Pithagorei (vt Speusippus) pmū oiu3 reꝝ pn^m in diminutiōe ꝯsisti autumāt/eēq3 lōge iperfect° pncipiatis τ causat. Argumēto ꝟo vtunt ex silibus in reꝝ pmordus ac seminib°. Semina eni stirpiū/aīaliū/τ hoiu3 lōge iperfectiora sūt stirpib°/aīalib°/τ hoib°/eo qa pn°. Un̄ τ Dippocrates/medicine monarcha/pn^m ibecille ait eē. Pithagoras ꝟo τ Empedocles in p° oiu3 reꝝ pn° posuere multitudinē. Empedocles qdē amorē τ odiū/ambo quoq3 dicēs vt agētia. Nā amor ꝯgregat/odiū ꝟo disgregat, ꝯgregare ꝟo τ disgregare mot° sūt. Pithagoras aūt/oiu3 reꝝ malū τ bonum pn° singit/qa ipo(?) est (vt dicit Auer. 12. metaph. cō. 52.) bonoꝝ τ maloꝝ ꝓuidētiā eē in vno, qua e re bonum de bonis/malū de malis ꝓuidet. bis ꝟo oib° ꝯtingit dicere pn^m nō eē amplitudis ifinite/pmis qdē, q̄ p° diminutionē dedicāt. scdis ꝟo q̄ multitudinē. Nā ifinitū cū totu3 sit τ oē, totūq3 τ oē occupans/vult tñ vnu3 eē. 3. auscultatiōis physice. Plato ꝟo oiu3 reꝝ ponens ideas/ifiniti etiā posuit spē3 τ ideā, illāq3 eē amplitudinē quādam imēsā/τ ifinitā. nāq3 ineē alicui vt accñs subto/nec alteri ꝯiūgi vt subtū forme, τ hāc pmū oiu3 reꝝ pn^m asserit, qd fortasse christiane religioni ꝯuenit. ¶ Dec aūt qa destructa sunt ab Aristo. 12. metaphy. in vltimo τ 3. physicoꝝ. τ 8. Auerroes etiā in li° destru° destru^m. disputatiōe 3° in solone. 12. dubij eadē refellit. q̄re nūc sat sit.

E ¶ Cap. III. In quo narratur latinorum omniu3 positio/τ Platonis/τ Auicenne.

Latini ꝟo oēs/q̄tuor eē i deo apd Aris. asserūt. Eēntiā/τ itellm/po^am q̄3 eēntie subordiatā, appetitū siue volūtatē itellectui, q̄ et catholici asserūt. Cū ꝟo h° q̄tuor sint vnū re. s3 rōne distiguūtur/ vt. 12. meta. cō. 39. sit aūt itells dei ifinit°. qa ifinite beat°/appetit° q̄3 ifinite get°/erūt τ eēntia τ po° ifinite. Persuadēt ꝟo hāc rē/petētes p° dei eēntiā/eē toti° entꝫ/veri/polis/τ excogitabilis, quā petitionē Auicēna ipse. 8. sue meta. cap. 6. vi suadē. ¶ Prio/q̄ cā vlissima entꝫ i eo q̄ ens/τ equoca/ꝯtinet ꝑfectionē toti° entꝫ/veri/polis/τ excogitabil. De° ē cā vt dcm ē, igit ꝯtinet ꝑfectiōe3 toti° entis/polis/veri/τ excogitabil. Maior eo p3/q̄ cā vlis dit a ꝑticulari. Nā pticularis supponit sui i actiōe effectū i pte eē/factū per actionē cāe vlis. Cā ꝟo vlissima toti° simplr nihil supponit. s3 cā toti° eē oino, q̄re vt pticularis cā ꝯtinet ꝑfectionē effect° s3 ptē. sic τ vlissima toti° eē τ polis/τ excogitabil. Mior ē ex Aris. ipo accipit. 12. meta. cū dicat a deo depēdē celū τ totā nā3. Qd et Auer. ibidē. cō. 51. affirmauit. ¶ Scdo/Ens ꝑ eēntiā simplr/ē toti° eē oiu3 ptcipātiū ꝯtētiuū. S3 de° ē ens simplr ꝑ eēntiā, eē aūt veꝝ/possibile/τ excogitabile/sūt entia ꝑ ꝑticipatiōe3. q̄re de° ꝯtinebit ꝑfectiōe3 entꝫ veri i effectu existꝫ/τ polis cāri. Maior ē Ar. 2. auscultatōis physice. τ 2. celi Auer. idē docet cō. 62. vn̄ τ Ar. inqt p° celi/tale eē cōicari reb°/bis qdem clari°/bis ꝟo obscuri°. Mior ē Ar. τ Platōis. ¶ Tertio/Cui nō est admista aliq̄ ꝓuatio entꝫ/vl polis/vl excogitabil/est ꝑfectio toti° entꝫ veri/polis/τ excogitabil, tale ē de°. Maior p3. Nā hō etsi sit ꝑfect° in spe. qa tñ sibi dsic ꝑfectio sube in eo q̄ suba (nā sube non repugnat ꝑfectio itells lune) iccirco ē iꝑfect°. ¶ Ampli°/s3 intells lune sit ꝑfect° in eo q̄ itells lune. qa tñ sibi dsicit ꝑfectio ois itells in eo q̄ itells. adhuc est iꝑfecta. ¶ Itēq3/s3 intellect° celi vltimi (vt orbis stelliferi) sit ꝑfect° vt itells/qa tñ sibi dsicit ꝑfectio toti° entꝫ in eo q̄ ens. adhuc ē iꝑfect°. Cū igit deo cōpetat ꝑfectio vt de°/τ toti° dei/τ entꝫ τ toti° entis. igit erit ifinit°, ꝑꝑ q̄ dic Auer. 3. de aia. cō. 5. τ. 14. q̄ solus de° est liber a po°. ¶ Quarto/De° est transcēdēs gen° τ mā3, q̄re erit toti° eē τ veri/τ polis/τ excogitabil. Añcedēs dclat pariter τ ꝯñtia. Nā limitat vnūqdq3. p°/qa recipit in mā. oē eni receptū recipit ꝑ modū recipiētis/τ limitat ab illo. vt dic Auer. 3. de aia. cō. 5. 2. qa ꝯtinet sub gñe vel spe. Nā cū oē tale possit definiri/τ definitio sit termin°, erit terminatū. qua e re albedo est 2° finita. Prio/qa in mā/ꝑꝑ qd sibi nō cōpetit ois rō albedinis. Scdo/qa posito q̄ ipa sit for° sꝑata. qa adhuc ꝯtcta est ad gen° vel spē3. ideo est finita. Esset eni infinita s3m qd, qa ei cōpeteret ois rō albedis, non tñ simplr. qa nō cōpeteret rō ois entꝫ. Tertio/limitat vnūqdq3/qa inniti vl depēdet ab aliq̄. a quo mēsurā sibi cōparat τ regulā. Cū itaq3 de° nullo hoꝝ limitet. erit oino ifinit°/τ imēsus. ¶ Quito/De° occupat totū eē veꝝ/pole/τ excogitabile, igit est toti° entis veri/polis/τ excogitabil. Añs p3/qa est gñalissima cā/τ cārū cā/vt diximus. P3 igit q̄ de° ē ꝑfectio toti° entis veri/polis/τ excogitabil. Cui adde maiorē. v3. q̄ oē ꝯtinēs ꝑfectionē ois entis/veri/pos

F

G

H

[Left margin:] ſale dupla

[Right margin:] Differētia vlis a particulari.

I sibilis/⁊ excogitabilis/est ĩfinita amplitudo/infinita ꝑfe
ctio/ac ĩfinita bonitas. Nã vt infinitũ corpus est/qđ totũ
spatiũ verũ/possibile/⁊ excogitabile occupat.3.phyfico
rũ.sic infinita ꝑfectio essentie erit.q̃ totius entis veri/pos
sibilis/⁊ excogitabilis occupabit. Hec positio est Lati
noꝝ/Auicẽne/⁊ Platonis/⁊ hec ratio est eorum.

¶ Cap.IIII. In quo iducunt̃ omnes rationes pro his ex
verbis Aristotelis,⁊ alijs modis.

OCtauo phĩce auscultatiõis ingt Arist.
tex.cõ.78. Impoĩe est vllũ fi
nitũ mouẽ ſ3 ĩfinitũ tp̃s. Ex h̃ arguit̃. Impoĩe
est finitũ mouẽ ꝑ tp̃s ĩfinitum. p̃mus motor
mouet ꝑ tp̃s ĩfinitũ, igit̃ nõ ẽ finitꝰ, ⁊ sic erit
infinitꝰ. Syll'us est ex maiori de necio/⁊ minori de inesse.
¶ Scdo/ibidẽ in fine ingt. p̃m aũt mouẽs/ꝑpetuũ habet
K motũ/⁊ ĩfinito tp̃e, manifestũ itaq3 est/ꝙ idiuisibile ⁊ i
partibile ẽ/nullãq3 magnitudinẽ hñs. Hoc enthimema
tex.cõ.vlti. Et ibidez paucis v̾bis supra ingt. ꝙ aũt fini
tã, ipoĩe ẽ ĩfinitã hr̃e poam. Hec eadẽ tradit.12.meta.tex.
cõ.41. Ex qbꝰ enthimema tale format̃. Deꝰ ẽ poa ĩfinita,
igit̃ nec corpꝰ/nec v̾tus in corpe. Quero igit̃/qđ itẽdit in
añte ꝑ poam ĩfinitã/vel in vigore/vel in duratiõe, nõ i du
ratiõe/qa oppm ꝯñtis staret cũ añte. Hec eñi copulatiua
est vera, aliqđ est ĩfinite poe in duratiõe/⁊ illđ ẽ corpꝰ vl̃
virtꝰ in corpe/vt celũ p̃mũ/qđ motu diurno mouet̃ (est
eñi corpꝰ/⁊ mouet ceteros orbes sẽpiterno motu ab or
tu in occasuz.⁊ eƷ) q̃re in añte ꝑ poam infinitã itelligit vi
gorẽ ĩfinite itẽsum, aliter nullũ cẽt enthimema. ¶ Ter
tio/Oẽ agẽs qđ suapte nã põt ponẽ effectꝰ ĩfinitos sĩl (l3
effectuũ icõpossitas ipediat illa sĩl poni) est ĩfinitũ in vi
gore. deꝰ suapte nã põt oẽs effectꝰ ⁊ ĩfinitos sĩl ponẽ in
L cẽ, igit̃ est ĩfinitꝰ vigore. Maior p3/qm̃ posse agere duo
sĩl suapte nã/est aliquãti vigoris, igit̃ q̃tuor. dupli vigo
ris, igit̃ si ĩfinita/erit ĩfiniti vigoris. Minor declat̃. Nam
deꝰ mouet ꝑ ĩfinitũ tp̃s, in q̃ fuerũt effectꝰ ĩfiniti/⁊ erunt
sĩl'r. q̃re vt eos ponit successiue ꝑꝑ effectuũ icõpossitatẽ.
nõ repugnabit eos ponẽ sĩl potissimũ cũ ĩfiniti effectus
ꝓfuerũt. qs deꝰ posuit in cẽ, ⁊ ita in deo sũt actu ĩfinite ꝑ
fectiões. ꝑ q̃s ĩfinita reduxit de poa ad actũ. ¶ Quarto/
Oẽ agẽs qđ v̾tute ꝓꝓa cõtinet ĩfinitas cãlitates ĩfinitoꝝ
effectuũ/est vigore ⁊ poa ĩfinitũ. deꝰ v̾o ẽ tale, igit̃ vigore
⁊ poa ĩfinitꝰ. Maior p3/qa plures ꝯtinẽ cãlitates, est ali
quãti vigoris. igit̃ ĩfinitas ꝯtinẽ/erit ĩfiniti vigoris. Mi
nor est Auer.12.meta.cõ.36. vbi ait oẽs formas cõtineri
actu in p̃ motore, poa v̾o in p̃a mã. ¶ Quinto/Oẽ itelli
gẽs actu ĩfinita itelligibilia, vel vnũ qđ equalet ĩfinitis/ẽ
infinitũ vigore. deꝰ itelligit vel ĩfinita intelligibilia actu
ſm viã cõez. vel sui eẽntiã/q̃ equalet ĩfinitis intelligibili
bus. equalet eñi ĩfinitis portiõibꝰ grauis vel leuis/si eẽnt
p̃ celi.cõ.57.⁊.59. ¶ Sexto/Oẽ finitũ vigore põt in sui
M vigore effici maiꝰ ꝑ additionẽ/vel itelligi fieri maius, vt
8.physice auscultatiõis.tex.cõ.78. deꝰ ẽ cui minime vel
addi vel itelligi addi põt, igit̃ ĩfinitꝰ. Hec est rõ Aristo.
ibidẽ fere ad v̾bũ. si recte sentis. vñ oĩ finito dato/deus
põt maiꝰ itelligere/⁊ volũtas maiꝰ appetẽ. Nã3 appetitꝰ
seqtur cognitionẽ/sicuti vmbra corpꝰ.12.metaph.cõ.39.
Mõ/maiꝰ deo nec aliqs itell'us itelligit, nec volũtas vnq̃
appetet. q̃re vigore ẽ ĩfinitꝰ. ¶ Ultio/Per quãtũ mã p̃a
distat a deo/ꝑ tãtũ econtra. Mã p̃ma distat a deo/ꝑꝑea
qa cõtinet ĩfinita in poa. In ĩfinitũ igitur deꝰ ẽ mã/ꝑꝑea
qa cõtinet actu ĩfinita. est eñi mã ĩfinite modice ꝑfectio
nis, igit̃ deꝰ infinite perfectionis. Multa alia argumen
ta plures ẽt captiũcule hincinde susurrant̃, que nõ sunt
digna ꝯsideratiõe. Preterea/siqs hec bñ cõuiebit̃ pote
rit ea ⁊ refellere, que ex̃ scribunt̃, ⁊ approbare/si op3.

¶ Cap.V. In quo Ioannis Gãdauensis positio explica N
tur cum suis rationibus.

IOannes q̃q̃ multiphariã loquat̃/⁊
in locis diuersis/diuersa ꝓ
fiteat̃. tãdẽ fundat̃ in duabꝰ postulatiõibus
q̃s Auerroẽ sentire credit. ¶ Quaꝝ p̃ma ẽ/
ꝙ v̾tus siue forma/siue res/est finita vel ĩfi
nita/vel quia est quanta/vel quãto attributa. Est quidez
quanta si dependet in esse ⁊ in cõseruari e materia quã
ta/vt forme materiales. Est v̾o attributa quanto. si sit for O
ma perficiẽs corpꝰ quantum ⁊ operãs per quãtum ⁊ in
q̃to ex̃ se, l3 nõ depẽdeat ab illo. vt itelligẽtie mouentes
stellas. He. n. l3 ꝯstituãt corpa celestia i cẽ/⁊ agãt ex̃ se ꝑ
illa/⁊ i illis. nõ dẽpẽdẽt ab eis nec i cẽ nec i ꝯſuari/⁊ ꝑꝑea
sũt libate a mã. vt Auer. ait p̃ phĩce auscultatiõis.cõ.63.
in fine. Hec peticio accipi p̃t ab Ax.⁊ Aui. p̃ phyꝝ.cõ.15.
vbi dicũt finitũ ⁊ ĩfim soli quãto ꝯuenire/vl̃ ꝑ se vl̃ ꝑ ac
cidẽs. ⁊.2. de gnõne.cõ.37. ⁊ i textu maxe idẽ. ¶ Petit 2o/ P
ꝙ p̃m oĩu3 reꝝ p̃nm. q deꝰ dĩ nec ẽ quãtꝰ, qa sit forꝰ depẽ
dẽs e corpe q̃to, nec qa attribuit̃ q̃to/ꝑ h̃ qa agat ex̃ se
ꝑ aliqđ corpꝰ celeste q̃tũ vl̃ i corpe q̃to. Pria ꝑs p3, qa
ex q̃ est oĩu3 p̃m. ẽ simpl'r idepẽdẽs. ⁊ h̃ ẽ ꝓbatũ.12.me
taph.tex.cõ.41.⁊.8.phyꝝ.te.cõ.78.⁊ tex.cõ.vlti. Est eñi
ꝓbatũ ip3 nec cẽ corpꝰ/nec v̾tutez i corpe/⁊ oĩno ex̃ ma
gnitudinẽ oẽ3. Q2 v̾o nõ sit corpi attributꝰ ita vt agat ex̃
se ꝑ corpꝰ/⁊ ꝑficiat ip3. testat̃ ꝑ Ax.2.celi tex.cõ.62. vbi
ingt. Videt̃ aũt optime qdẽ hñti existẽ qđ sine actione/ Q
ꝓpinquissimo v̾o ꝑ paucã ⁊ vnã. Idẽ ibidẽ tex.cõ.64.d.
qđ aũt ẽ optie se hñs, nihil idiget actione. Multe rões
Ioãnis p̃nt fieri ad h̃, q̃s nũc breuitati cã omitto. ¶ Ex
his Ioãnes opinat̃ deũ quẽ p̃mũ oĩu3 reꝝ finẽ autumat.
nec cẽ finitũ/nec ĩfim. Nã h̃ısũt formis/vl̃ qa sũt q̃te/vl̃
qa attribute q̃to, q̃ꝝ nullũ sit cõpetẽ deo. Est. n. ip̃e sepa
ratꝰ/⁊ tñ finis oĩu3. Et h̃ (vt ait) vı̃ exp̃ssa põ Auerro.8.
physice auscultatiõis.cõ.79. Ubi soluẽs 2am q̃õnez vult
deũ nec finitũ cẽ/nec ĩfinitũ. Hec Ioãnes opinatur.

¶ Cap.VI. In quo refellitur positio Ioãnis.

QUod deꝰ sit finitꝰ vel infinitꝰ/multiplici
rõne colligit̃. p̃/qa excedẽs finitũ.
2o/qa ꝑfectũ. 3o/qa optimu3. 4o/qa ꝯ Arist. ⁊
Auer. ⁊ oẽs famosas ꝓpõnes. ¶ Prima sic
ꝯstituit̃. Excedẽs finitũ/op3 v̾sit vl̃ finitum
vl̃ ĩfim (excedẽs. n. ꝯtinet excessuz/⁊ aliqđ vltra) igit̃ erit
quãtũ, qa tãtũ q̃tũ res excessa ⁊ illđ ꝑ qđ excedit vltra.
Q2 v̾o deus excedat oẽ ens. nemo ambigit. ¶ Scda sic/
Perfectũ ẽ finitũ vl̃ ĩfim, est. n. ꝑfectũ totũ ⁊ oẽ. p̃ celi.c.3.
Itẽq3/Perfectũ ẽ qđ p̃t opari, ⁊ ꝑfectũ simpl'r cuiꝰ corpꝰ
est simpl'r, vt.4.metheoꝝ in vltio. Et cũ oẽ opans sit vel
finitũ vl̃ ĩfim. p3 ꝙ oẽ ꝑfectũ ẽ tale. deũ cẽ ꝑfectũ simpl'r.
oẽs ⁊ phĩ ꝯcedũt. ¶ Tertia sic/Optimũ oẽ finitũ vl̃ ĩfi
nitũ. Nã 2o celi.cõ.3. Optimũ ẽ cuiꝰ in actiõe nõ ꝯtingit
labor. ꝙ deus sit optimũ, p3.12.meta.tex.cõ.36.⁊.39.⁊ in
ꝓlogo ẽt. ¶ Cõtra v̾o Auer. p3 qa i lio dstruo dstrum. i p̃o
disputatiõe/in solone dubij p̃mi rep̃hẽdit Algaçelez. qui
abnegauit in p̃ ente poam, cuiꝰ oppm oẽs antiq posuẽ/arꝰ
v3. ꝙ si poa est ꝑfectio in his, igit̃ in deo. ¶ P̃. Oĩa agen
tia apđ eũ.12.meta.cõ.44. reducũt̃ ad ip̃m, ⁊ agũt ⁊ sũt
ꝑticipatiõe eiꝰ.2.meta.cõ.4. q̃ v̾o talia sit ꝑ ꝑticipatiõez
⁊ ꝑ reductionẽ. op3 vt reducant̃ ad aliqđ tale ꝑ eẽntias,
q̃re deꝰ erit p̃m agẽs ꝑ eẽntiã simpl'r, ⁊ ꝑ ꝯñs q̃tus/finitꝰ
vl̃ ĩfinitꝰ. ¶ Ampliꝰ.8.physice auscultatiõis tex.cõ.vlti
mi. ⁊.12.meta.tex.cõ.41. fac Arist. talẽ vltimã ꝯnẽ. Pri
mũ aũt mouẽs ꝑpetuũ h3 motũ/⁊ ĩfinito tp̃e, igit̃ nõ est
corpꝰ vl̃ v̾tus in corpe, p3 Arist. loq de p̃ simpl'r, qa d il
lo ꝓponit, ẽt nullibi de eo dixisset, ⁊ ꝓsupponit i eo poam
cẽ, q̃re

A cē,q̄re opȝ vt ſit vł finit⁹ vł īfinit⁹ oīno,vt po⁹ ſua ē.nec potes fingere vt Joānes.Jnterdū ait Ariſ.ibi loq̄ de duratiōe.cēt eni nō trāſlatio,ſȝ euerſio,cū ⁊ greci codices ēt ita habeāt,vt dixim⁹. Nec Joānes ē audiēdus q̄ voluit demſ̄ationē illā octaui.⁊.12.meta.eſſe ppriā p̄ enti tm̄/⁊ nō ceteris motorib⁹/vt ī li° de ſuba orbis dixim⁹.Auer. eni in.12.meta.cō.41.⁊ ī 3° cap.de ſuba orbis.ponit eaȝ cōeȝ.vñ ⁊ Ariſ.ſoluta q̄ōne ī.12.moꝝ q̄rit/vtrū ſint ponēde plures tales ſubē īptibiles/⁊ īdiuiſibiles/ vt ē p̄m⁹ motoꝛ,cuȝ itaq̄ q̄rat de nūo ſepataꝝ ſubaꝝ,igit̄ ſupponit illa eſſe.Jtēq̄ ibidē.tex.cō.43.ꝯcludit,palā itaq̄ q̄ tot ſubas eſſe,neċe ē nā ſempiternas ⁊ imobiles ſm ſe/⁊ ſine magnitudīe pp dictā cāȝ,dicta ꝟo cā/nō eſt niſi demōſtratio facta.textu cōmē.41.⁊ ſic illa demōſtratio ē cōis oib⁹.hec cōtra Joannē/quantum ad ꝯcluſioneȝ.

Impugnat auctoꝛ Joannem.

¶ Cap.VII.Jn q̄ refellit̄ Joā.q̄tū ad poſtulationē ſuaȝ.

B IOannes (vt viſuȝ eſt)de rōnib⁹ cāe/ duas ipſi deo tribuit,rōneȝ p̄me foꝛ⁊/⁊ rōnē p̄mi finis,veꝝ rōnē agentī oīno ab eo remouit,niſi q̄ rōne finis/metaphoꝛice agēs interdū dī.Sȝ qm̄ iſtō ē q̄ſituȝ per ſe,iccirco raptiȝ aliq̄ de h̄ ꝯtrāſcam⁹,⁊ dico de mēte Auer.deū cē motoꝛē vt agēs/finis/⁊ foꝛ⁊,qō ex verbis Auer.multipharīā deducit̄.¶ Pͥo/p̄m⁹ motoꝛ ē eternus ⁊ abſolut⁹ab oī mā,igit̄ eſt p̄n^m nō ſolū tāq̄ motoꝛ, ſȝ tāq̄ foꝛ⁊ ⁊ finis.h̄ ꝯſētia ē Auer.10.meta.cō.7.circa finē.¶ Scdo/Qō ē pfectioꝛis actionis ⁊ melioꝛis/⁊ facit q̄ q̄ ſūt diuerſaꝝ actionū.ſint eterna ⁊ ꝯtinua/eſt agēs ⁊ mouēs vt agēs.de⁹ ē eiuſmodi.12.meta.c.32.¶ Tertio/ Qō ē ſuba p°/p°foꝛ⁊/p̄n^m ⁊ finis/ē mouēs vt agēs,de⁹ē tale.12.meta.cō.5.¶ Quarto/De⁹ ē p̄n^m foꝛmale/finale/⁊ mouēs.igit̄ agēs.Añs ē Auer.ibidē.cō.6.ī fine.¶ Quinto/Jmpoſſe ē aliquā ſubaȝ cē ſepatā/q̄ nō moueat oꝛbeȝ, igit̄ de⁹ ē agēs vt motoꝛ.Añs ē Auer.ibidē.cōmen.48.

Deus eſt motoꝛ vt agens.

C ¶ Sexto/De⁹ fac̄ p̄^m motū/eternū/vnū/ꝯtinuū/ ⁊ diurnū.igit̄ mouet vt agens.Añs ē ibidē.cō.43.¶ Septio/ De⁹ ē foꝛ⁊ q̄ſi finis cōis ⁊ vlis/hn̄s actionē cōeȝ/mouēs p̄mū mobile motu diurno.igit̄ mouet agēs.Añs ibideȝ cōmē.44.¶ Octauo/De⁹ ē ſepat⁹ a mā vt ſanitas ꝯcepta,igit̄ mouet vt finis ⁊ agēs.Añs eſt ibidē.cō.55.⁊.36. ¶ Nono.3.celi.cō.28.⁊.4.celi.com̄.22.Foꝛ⁹ māłis ⁊ eſt mouēs/⁊ ē mota.Jn eo q̄dē q̄ foꝛ⁹ mouet,cū de foꝛ⁊ rōne ſit mouere,mouet̄ ꝟo vt in mā,q̄a de rōne māe ē pati.vñ ⁊.9.meta.cō.2.Jn liberatis a mā/nō eſt paſſio/ſed actio.Tūc arguo/De rōne foꝛ⁊ ē mouere,igit̄ vbi potiſſimū ſaluat̄ rō foꝛme/in eo ⁊ rō motiua.Caȝ aūt in p̄ ſimplr ⁊ rō foꝛme/⁊ rō act⁹maxīe ſaluet̄/⁊ ipȝ maxīe mouebit.¶ Decio/Oē qō agit/agit ⁊ mouet vt ē in actu.3.auſcultatiōis phyſice.cō.17.⁊.9.meta.cō.20.De⁹ ē actus p eēntiā.igit̄ aget ⁊ mouebit p eēntiā.¶ Undecio/De⁹eſt in maxīo circulo.8.phyſicoꝝ.cō.84.vt in loco,⁊ potiſſimū in dextro illi⁹vt in pte oꝛiētali.2.celi.cō.15.vt in loco magꝭ ꝓpō.igit̄ ibi opat̄ ⁊ mouet,q̄a abſtracte ſubē apō Ariſ.⁊ Auer.nō ſūt in loco/niſi p oppōneȝ.¶ Duodecio idē arguit Auerro.in li° deſtru⁹ dſtru^m.diſputatiōe 3^a in ſol.¶ Tertiodecimo ſic/Qō dat entib⁹ ſepatis finē/dat cē/q̄a finis ⁊ foꝛ⁹ ſūt idē in illis/⁊ foꝛ⁹ dat cē.Jd ꝟo quod dat foꝛmā/eſt agēs,ſȝ de⁹dat finē illis/igit̄ eſt agēs/vide cū.Et his ⁊ alijs plurib⁹ ꝯſpicuuȝ ē deū agere ⁊ mouere vniuerſuȝ/motu ſimplici/⁊ cōi,quē diurnū vocāt,huic ⁊ Alexāder aphrodiſe⁹ ⁊ Simplici⁹ ī.8.phyſicoꝝ ꝯſentit. Plutarchus ēt ī li° de opiōnib⁹ phōꝝ inq̄t Aꝝ.deū foꝛmā itelligibilē dīc/⁊ eūdē iſidere ſphere vniuerſi dicit, vñ ſit vt effectiue ēt moueat.eiuſdē pōnis ē vbiq̄ diuus Thomas.12.meta.⁊.8.phyſicoꝝ.⁊ vbiq̄ de intentione

D

E Ariſt.⁊ multi alij/quos omitto.hec ſatis ꝯ eum.

¶ Cap.VIII.Jn q̄ p Joāne arg^m q̄dā inducuntur.

NOn eſt iuſtū ꝯdēnare quēpiā abſitem, niſi viſa cā errandi.2.celi.ppea rōnes q̄ pro Joāne facere ſolēt.trāſigamus. ¶ Pͥa/Motoꝛ appropͥat⁹ beat̄ ex ꝯtinua iferioꝝ,q̄a finis beat ea/q̄ ſūt ad finē.de⁹nō beat̄ p aliq̄ō extrīſecū/ſȝ ſeipō tm̄.vt 9° ethi⁊ dī.¶ Scda/Motoꝛ appropͥat⁹mouet̄ p accn̄s ad motū mobił.de⁹ ꝟo nec p ſe nec p accn̄s mouet̄.¶ Tertia/ Si p̄mus motoꝛ moueret/vt motoꝛ appropͥat⁹/nō differret a ceteris motoꝛib⁹nā ⁊ dignitate.Naȝ ſi differret/ h̄ eſſet rōne mobił,ſȝ mobile p̄^m nō dīt ſua nā a ceteris. oīa eni celeſtia q̄ntū coꝛp⁹cē ab Aꝝ.ponit̄.igr̄ nłła rōne dīt a ceteris.¶ Quarta/Si p̄m⁹ motoꝛ agit/vł pp fineȝ ꝯſeruandum/vel finem acq̄rendū.neutro modo poteſt ipſe/cum ſit perpetuus/non eget conſeruatione.⁊ cum ſit optimum/nullo eget.hec pro Joāne fieri poſſunt.

Conſilatiōes in ꝑte Joan.

F

¶ Cap.IX.Jn quo ſoluuntur he rationes.

RAtiones he lȝ ſint coloꝛate.tñ nō cōcludūt.⁊ ppea ad p̄mā rñdet Auer.3.celi.cō.17.q̄ motoꝛ beatur ex fine,q̄ eſt p^a ītētiōe/iccirco beat̄ ſeipō,nō aūt fine q̄ ē 2ª ītētiōe/q̄ eſt vt hec ꝯſuent̄ ⁊ ppetuo ꝑmaneāt,iccirco mouet p̄ pp ſe.2° pp hec,nō q̄dē vt ex his pficiat̄,ſȝ vt hec pficiat.¶ Ad 2^m varie ſunt poſitiōes.Quidā iuniores vt Suggerius ⁊ Bacco in q̄buſdā tractatib⁹ de motoꝛe p̄/⁊ celi mā,opinant̄ p̄^m motoreȝ ⁊ ceteras itelligētias p accn̄s moueri.Petūt eni p̄^m motoꝛē cē vniuerſi mobił celeſtis foꝛmā pficienteȝ/⁊ nō ꝯſtituā,⁊ itelligētias ſilr celos ꝯſtituere/⁊ ab eis nō ꝯſtitui/ ⁊ pficiētes/⁊ nō dependere,vt p̄ phyſicoꝝ.cō.63.⁊ alibi. Tūc arguūt/moto pfectibili p ſe mouet̄ ⁊ p° pfectio ſaltē p accn̄s.¶ Pͥo/Pͥm⁹motoꝛ ⁊ cetere itelligētie ſūt eiuſdē ſpēi ſaltē trāſcēdēter.2.celi.cō.49.igit̄ q̄cq̄d per accn̄s nō repugnat vni nec alteri.ſȝ cetere itelligētie mouent̄ p accn̄s.8.phyſi⁊.cō.52.igit̄ ⁊ p̄m⁹ ſilr.Joānes ꝟo vbiq̄ ⁊ oēs nr̄i ꝯtēpoꝛanei tenēt opp^m de mēte Ariſto.⁊ Auer.opinant̄ eni q̄ p̄m⁹ motoꝛ ceterēq̄ȝ itelligētie/nec p ſe/nec p ptes/nec p accn̄s mouent̄.Per ſe q̄dē nō,q̄a nō ſūt coꝛpa/vel diuiſibiles,oē eni qō mouet̄ ē coꝛp⁹vel diuiſibile.6.phyſico.Per ptes ꝟo minime,q̄a oēs ſt ſimplices ⁊ ptes nō hn̄t.8.meta.q̄a ſtatiȝ ſūt id qō ſunt. Qō ꝟo nec p accn̄s.Joānes p ꝟba Ariſ.8.phyſi.⁊ Auer.cō. 36.⁊.37.pbat/q̄a p accn̄s ꝯtigit nō cē,q̄a oē accn̄s eſt cōtigēs,qō pōt nō cē.¶ Scdo/Si p accn̄s mobiles cēnt. tūc p accn̄s diuiſibiles,vt p̄ cap.de ſuba oꝛbis.¶ Tertio/Si p accn̄s mouerent̄/cēnt foꝛme māles/ibidē ōducit Auer.¶ Quarto/Si p accn̄s,cū p accn̄s ſit duplex, vt qō mouet̄ p aliō/⁊ pōt ſeoꝛſuȝ moueri,vt eq̄ās in naui.vel qō mouet̄ p aliō ⁊ nō pōt ſeoꝛſuȝ moueri.Hoc dicit Auer.p̄ de aīa.cō.37.Uel igit̄ mouebant̄ p̄ mō/⁊ pȝ q̄ nō,q̄a ſeoꝛſuȝ moueri nō pn̄t,cū non ſint coꝛpa.Nec 2° mō/q̄a tūc cēnt vł foꝛ⁊accn̄tales/vel accn̄talr extēſe. ¶ Auerroes ꝟo iter hos ꝯſiliat.8.phyſi⁊.cō.52.ꝟſus finē.vbi de moto p accn̄s vł diſtiguere.Nā q̄dā mouet̄ p accn̄s ſubtiue/q̄a.vȝ.vna cū ſuo ſubto/ipm ēt recipit ⁊ ſubycit̄ motui/vt albedo qn̄ itelligit̄ in coꝛpoꝛe moto,⁊ aīe aialiū.He eni mouēt̄ p motū ſubtoꝝ,⁊ ipe pp ſubta ſubyciant̄ motui/⁊ tales ſunt foꝛme diuidue p accn̄s/ac coꝛpee/⁊ dicant̄ ꝯſtitute p ſubta.Q̄dā ꝟo mouet̄ p accidēs attributiue/nō q̄ ipm ſubyciat̄ motui.ſȝ q̄a ſubiectū eius mouet̄ ab alio/q̄ ab ipſo.⁊ hac rōne oēs intelligētie medie mouent̄ p accn̄s/qm̄ coꝝ ſubta/h̄ eſt/eoꝝuȝ oꝛbes mouent̄ a p̄ motoꝛe,q̄ mouet vniuerſuȝ celū p̄mo

Diluunt̄ cauillationes.

G

H

Moti p accidēs dī 2⁊.

I ꝛ motu diurno/ceteros ꝟo 2° ꝛ tāq̄ ꝑtes.12.meta.com.
44.ꝛ.2.celi.cō.71.Est eni celū vniuersuȝ/vt aial p̄ mo-
tuȝ/qd̄ cōi ꝛ diario mouet̄ motu,ceteri orbes velut mē-
bra/q̄ mouent̄ codeȝ motu vt mēbra sic igit̄ oēs medie
itelligentie mouent̄ ꝑ accn̄s attributiue/qa eaꝝ subiecta
mouent̄ ab vno alio motore/q̄ est ali⁹ ab eis,non ꝙ ipse
subijciant̄ motui.Qua fortasse rōne ꝛ via dic̄ Auer.celū
eē in loco ꝑ centrū.H̄ eniȝ est attributiōe ꝛ ꝑ accn̄s.Qua
Quō p̄mus motor dicat ꝛ pueniat cū ceteris itelligentijs. quidē e re/pȝ p̄mū motorē ꝛ ceteras itelligētias ꝯuenire
ꝛ differre,ꝯueniūt qdē/qm̄ nec ꝑ se nec ꝑ ꝑtes/nec ꝑ acci
dēs subiectiue mouent̄/vt argumēta Joānis cogūt.cēnt.n.
forme mr̄ales/diuisibiles/corpee/ꝛ id gen⁹.Differunt ꝟo
qa p̄mus motor minime mouet̄ ꝑ accn̄s attributione,qꝛ
ei⁹ p̄mū subtū/qd̄ est vniuersum/a nullo supiori motore
mouet̄ alio q̄ȝ a diario motu.ꝛ ꝓpea est penit⁹ p̄mus ꝛ i-
K mobilis oino/vt vbiqȝ Arist.cetere saltem ꝑ accn̄s attri-
butiōe mouent̄.ꝛ in hoc errarūt p̄mi q̄ posuerūt p̄muȝ ꝛ
Dubitatur. ceteras moueri ꝑ accn̄s.¶ Sȝ ambiges ꝛ rōnabil'r per
rōnes p̄me pōnis,qa oēs sūt ꝑfectiōes p̄me suoꝝ dicto-
rū,igit̄ mobiles ad mot⁹ illoꝝ.Itēqȝ/sicut medie ꝑ acci
dens attributiōe mouent̄/cur p̄mus nō.Nā subtū p̄mū/
est vniuersuȝ aggregatū ex orbib⁹,modo tale vniuersuȝ
mouet̄ motu diario a p̄/ꝛ motu s̄m successionē signoꝝ.
ecōtra q̄libȝ.vȝ.orbis a motore ꝓprio.igit̄ p̄mus motor
mouet̄ ꝑ accidens attributiōe ad ceteras intelligentias.
R̄nsio. ¶ Dici pōt ad p̄mā ꝑ doctrinā Auerro.9.meta.cō.2.ꝙ
forma in eo ꝙ forma/nō patit̄ ꝑ se a p̄ trāsmutato essen-
tial'r/sed ꝑ accn̄s/put ꝯstituit̄ ꝑ subta.Ubi eni subta cō-
stituūt formas/tribuūt ꝛ cōicāt eis ꝓpa eoꝝ,quoꝝ vnuȝ
est pati ꝛ moueri,reddunt̄ eni potentiales potentialitate
subtoꝝ/ꝛ ꝓpea reddunt̄ passibiles ꝛ mobiles passiue ꝓꝑ
L illa,ꝛ ideo ꝯcludit ibi/ꝙ forme q̄ nō sūt in mā/h̄ est/que
nō dependent a mā aliquo mō/nec essential'r patiuntur
nec accn̄tal'r,ideȝ p̄ de gn̄atiōe.cō.54.ꝛ sic pȝ ad formaȝ
argumēti.Perfectio eni p̄ma/mouet̄ ꝑ accn̄s ad motuȝ
subti,qm̄ cōstituit̄ in eē ꝑ illō vt dicit,at vbi ꝯstituit tm̄/
mouet tm̄/ꝛ nulla rōne mouet̄,cū quo tm̄ stat/has moue
ri attributiōe vt dixim⁹.¶ Ad 2ᵘᵐ multo difficiliorē/est
aiaduertendū/ꝙ oē ꝑ se est p̄us/ꝛ ꝑ accn̄s est posterius,
qa ꝑ accn̄s semꝑ ad ꝑ se/ꝛ nō ecōtra reducit̄.¶ Tūc di-
cēdū/ceteras moueri ꝑ accn̄s attributione,qa eaꝝ subta
ꝑ se mouent̄/vt mēbra a p̄.Et p̄m⁹ nō dī moueri ꝑ acci-
dens attributiōe,etsi ꝑtes sui vniuersi mouent̄ per se ab
p° ipsis itelligentijs.¶ Prio/e ꝑte agētis.Nā p̄m⁹ ē vt ars/
cetere vt artifices,mō ars est agens p̄ᵐ/artifex 2ᵐ vt.2.
physicoꝝ.cō.32.tradit̄.ꝓꝑ qd̄ celū imediate motū ab i-
telligētia ꝓpa.ē p̄ ꝛ mediate motū a p̄ arte ꝛ p̄ motore,ꝛ
2° nō ecōuerso.¶ Scdo/ex ꝑte finis.Nā p̄m⁹ nullū supio-
M reȝ motorē itēdit/cui appetit in agendo ꝯformari,cetere
mouent̄ ꝓꝑ p̄mū/cū q̄ desideria ꝯformant.2.celi.cō.58.
3° igit̄ cetere ad ipȝ ꝛ nō eȝ reducunt̄.¶ Tertio/ex parte
mobil.Nā p̄m⁹ mouet vniuersuȝ p̄/ꝛ tāq̄ sibi eq̄tū mo-
bile.ceteros ꝟo orbes vt mēbra ꝛ ꝑtes.cetere itelligētie
mouēt orbes p̄ ꝛ ꝑ se/ꝛ q̄libȝ suū ꝑ se p̄.igit̄ poti⁹ medie
reducunt̄ ad p̄mū q̄ȝ ecōuerso,q̄re medie pn̄t ꝑ accidēs
moueri/qa hn̄t aliqd̄ p̄us/ad qd̄ pn̄t reduci.at p̄m⁹ nō p̄t
ad p̄orē reduci/ꝛ ide nulla rōne pōt ꝑ accn̄s moueri,ꝛ ꝓ-
pterea dī penit⁹ imobilis,cetere ꝟo aliq̄ rōne mobiles.
Per hec facile tollunt̄ Joānis rōnes.oēs enim ꝓbāt eas
Ad p̄ncipale nō moueri ꝑ accn̄s subiectiue.¶ Ad p̄ncipalē pȝ sol.Deus
eni nō est motor approp̄at⁹,qa nullū vnū orbē mouet.sȝ
vniuersum p̄/ꝛ ceteros 2°.idcirco ab Auerroe motor vl'is
dī vbiqȝ.Hanc resol'onē de p̄ motore ceterisqȝ itelligen-
tijs pauci an̄ nos norūt/ꝛ ego multis in disputatiōib⁹/ac
lectiōib⁹ ex his ꝯsecut⁹ suȝ honorē/quo ceteri astātes ad-
mirati sūt.¶ Ad 3ᵘᵐ q̄dā poti⁹ rhetorici q̄ȝ ph̄i/vident̄ N
velle ꝙ p̄m⁹ motor sit approp̄at⁹ vel octauo celo apud
ꝑipateticos/vel nono apō astronomos/ꝛ tūc dicunt s̄m
duas pōnes/vna est Auerrois.2.celi cō.49.ꝛ Alexādri
aphrodisei/ꝛ Messalici/ꝙ celi nō dīnt spē/ꝛ ꝑ ꝯn̄s mo-
tores minime,vel spēs nō est p̄dicamētal'r dcā/sȝ equo
ce/s̄m p̄us ꝛ posteri⁹ ac trāscēdēter/ꝛ tūc ꝯcederēt ꝙ p̄-
mus motor nō dīt spē a ceteris/lȝ sit p̄m⁹ in spē.¶ Alia Opi.S.Th.
pō est Thome ꝛ Simplicij ꝛ ceteroꝝ fere oiuȝ ꝙ cele-
stia dīnt spē/ꝛ ita motores/ꝛ sic nll'o mō rō valȝ.¶ Ego
aūt p̄termissa nūc q̄ōne/an celi dīnt spē/an nō,qꝛ hec est
loco huic impꝑtinēs,miror hos,cū tm̄ i Aristotele ꝛ Pla-
tone ꝓfiteant̄,q̄uō velint apud Aristo.ꝛ Auerroē p̄muȝ
motorē eē approp̄atum.Primo eni/nusq̄ȝ legerūt apud
Aristo.nisi ꝙ vel moueat vniuersum/vel p̄mū mobile,ꝛ
minime apō Auerroē.nos eni nō minori studio vtriusq̄ȝ
auctoris codices ꝛ grecos ꝛ latinos absoluim⁹ q̄ȝ ipsi ꝓ- O
fitent̄,nec memini me legisse.ꝓꝑ que talē cū astrologis
ꝛ ph̄is ꝯsueui ponere amicitiā,ꝛ maxie ex verbis Auer-
rois.2.celi cōmē.71.ꝛ.12.metaphy.cōmen.44.ꝛ.41.ꝛ
vbiqȝ,ꝙ octo tm̄ sūt celi/ēt apud Ptolemeuȝ,sed hac ra
tione saluant̄ motuū appēdie/ꝙ p̄m⁹ motor est forma
mouēs vniuersuȝ/aggregatū ex oibus orbibus/qd̄ ē q̄si
vnum aial.2.celi cōmē.74.ꝛ.42.ꝛ.71.ꝛ hoc motu vl'i-
ꝛ cōi oibus,vȝ diario,quē oēs obseruāt.Deide singulus
orbis ꝓꝑe a foia motat̄/ut stellatus ꝛ 8⁹ a ꝓpria in cen-
tum fere annis/gradu vno apud Ptolemeū/ceteri a cete-
ris proprijs ꝑgratiōibus ecōtrario p̄/hoc est/ab occasu
in ortū,qd̄ est s̄m signoꝝ sequētiā.Trepidatio ꝟo quaȝ
recentiores post Ptolemeū obseruarūt ꝛ eā asserūt.for-
tasse nō est certa/de ea.n.cepit Ptolemeus ambigere/ꝛ
tādeȝ negat illā.sed de hoc in libro nr̄aꝝ calamitatū fac. P
His e reb⁹ ꝯstat p̄ motorē p̄mū/nō eē alicui orbi appro-
priatū,sȝ eē vniuersi aialis celestis formā primo.Cōstat
2° primū motorē ꝛ ceteros differre penes mobilia/ꝙ ce
teri mouēt orbes,que sūt ꝑtes primi mobilis prim⁹ mo-
uet vniuersuȝ/qd̄ est totū.¶ Ad vltimā p̄ncipalē/r̄ndet
Auerroes.12.meta.cōmē.36.ꝙ mouēt ꝓꝑ finē ꝯseruan-
dum,ꝛ cū dicebat̄/sui nā ꝑpetuum nō eget ꝯseruatione,
dicendū/ꝙ duplex est conseruatio(vt ita loq̄r)ꝯseruati- Cōseruatio duplex.
ua,mō quo corꝑa sana possia egrotari ꝯseruant̄.Ipsa.n.
qꝛ pn̄t cadere in morbū vel mortē ꝑseruant̄,ꝛ hec spēs
ꝯseruationis/tm̄ corruptibilibus cōpetit.Alia est coexi-
stitiua,qua rōne ꝯ̄ ꝯseruatur ex ꝓpōnibus in suiipsi⁹ ne-
cessitate,ꝯ̄ eni suapte nā est vera ꝛ necc̄ia,ꝛ ꝯseruat̄ a ꝓ-
positionib⁹/non qꝛ pōt cadere in falsitatē,sȝ qꝛ ꝑ depen
dentiam ab illis coexistit necc̄ia,q̄lis ꝯseruatio non repu
gnat enti necc̄io.ꝛ ꝓꝑ hāc mouet prim⁹,q̄q̄ȝ sempitern⁹;
ꝛ sui nā ꝑpetuus.Mouet eni vt ꝯseruet̄/nō ꝯseruatione Q
preseruatiua/sȝ coexistitiua/h̄ est vt coexistat sibi.Hanc
sol.capere potes 2° physi.cōmen.88.ꝛ.12.metaphy.cō-
mē.55.ꝛ 2° celi cōmē.17.ꝛ in libro destructio destructio-
nū disputatiōe.14.in sol.p̄mi dubij.Sūt q̄ pueriliter di-
cūt p̄ᵐ mouere vt ꝯseruet cetera,se ꝟo nō.qꝛ sui nā ꝑpe-
tuus.Sȝ hoc ad idē venit/qꝛ ꝯseruare hec/est suiipsius-
met ꝯseruatio/ꝛ ꝓpea opȝ vt dicat̄ vt diximus.hec eniȝ
liter se coincidūt.Hec de efficiētia primi motoris.

¶ Cap.X.In q̄ clarissimi viri Bessarionis pō explicat̄.

Bessarion Cardinalis Nicenus/nr̄a
tēpestate clarissimus/vtri
usq̄ȝ lingue peritus in libro 3°.in calūniatorē
Platonis iscripto capite.6.calūniatoris ar-
gumentū ꝓsoluens tale.vȝ/Si deus eēt ifini
tus/oēs res eēnt eq̄les/nam oēs infinito recessu a deo di
starēt,tale inquā argumētū ꝓsoluēs ducit̄ dicere/reꝝ ad
deum

A deū respectus bifariā dici, aut eni vt ad ens īfinitum, aut vt ad ens ceteris oībus pfectius ad sūmū. Qd si ad ens īfinitū referes, eque oēs res distant a deo in infinitū. Sz si vt ad pfectius, qm̄ qua pfectius est, nō ptendat īfiniti rōnez, nihil obstat res pro sua varia cōditione alias alys deo similiores esse, ppriorésq; hūi. multa alia aducit pro suipsius rōne, que omitto.

Cap. XI. In quo cōfutatur hec positio.

Acce tāti viri, quē etas nra sūmope extollit, vr̄ mihi cum Aristotele ꝛ phis hec stare nō posse. Pꝛio qꝛ deus est īfinitus vt pfectus in sūmo. nā infinitū agens, est infinituz vt pfectū in sūmo, deus est infinitum agēs igr̄ īfinitus vt pfectus in sūmo. Syllus est ex maiori reduplicatiua, ꝛ minori absoluta, ꝑ prioꝝ. Maior declarat̄ qꝛ deus est pfectū in sūmo, ꝛ deus est īfinituz ens agēs, ꝛ siqd est pfectū in sūmo simplr̄ apud eum est infinitū. igr̄ deus est īfinitū in eo ꝙ pfectuz in sūmo simplr̄.
B Scdo, vt pfect⁹ in sūmo, vel est finit⁹, vel īfinitus, nō finitus, qꝛ nō eēt in sūmo, igr̄ īfinitus. Tertio, Si recessus est mēsura reꝝ, vel recessus sunt a deo vt finitus est, vel vt īfinitus, si vt īfinitus hēo ꝫ ipm, si vt finitus. cum hoc sit falsum. mēsura eēt nulla, qꝛ fieret ꝑ id qd nō est. Rō āo que ipm coegit, apud phos valde leuis, ꝛ friuola ē. Nā phi mensurāt res interdū ꝑ recessum a non gradu entiū, siue ille sit pma mā, siue aliud, siue īfinite modicū ens, qd relinquo. tales aūt recessus a nō gradu, cū sūt finiti, sunt ineqles. ꝛ iō res sunt ineqles. Uerius itaq; vir iste cum rhetoricis certasset, q̄ cum phis.

Cap. XII. In quo positio Auerrois cōtinet̄.

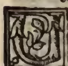
C Auerroes aūt in familia peripateticoꝝ auctor grauis pmum motorē tribus modis ɔsiderari posse contēdit. Uno mō, vt pmus ꝛ vltimus finis, ꝑ a ceteris itenditur. Alio āo, vt pma oium forma, vniuersi qdē realis, itelligētiaꝝ āo itentiōalis. Tertio demū vt motor agēsq; pmū ꝛ vlez motū, quē diariū vocāt. Tunc opinat̄ pmū motorem rōne qua finis vltimus, ꝛ prim⁹ est. neq; eē finitū, neq; infinitū. Nā finitū ꝛ īfinitum ei cōpetunt, qd vel formalr̄ est quātū, vel attributione. vt ꝑ phys. cō. 15. ꝛ 2° de gnōne cōmen. 37. ꝛ in libro de cā motuū aialium dr̄. Prim⁹ aūt motor rōne qua pmus finis ē. simplr̄ est sepatus, ꝛ nec alicui, nec vniuerso appropriatus, nec attributus, qua rōne ꝛ via non pōt quātus esse, nec formalr̄, nec attributiōe, ꝛ per ɔsequēs, non erit finit⁹ nec īfinitus. At si vel vt forma, vel vt agēs ɔsiderat̄. erit finitus, vt forma qdē. qꝛ tantā ꝛ talē formā dixeris. q̄tum ꝛ qle sbm. est eni deus vniuersi for⁹ equata, vniuersum āo, finitū est actione, ꝛ mole, per quā de⁹
D erit actiōe, ꝛ attributione finit⁹. Itēq;, si vt agens etiā ɔsideret̄. cū maximū in qd pōt ipm agens sit mensura potentie agentis. maxīa aūt actio dei sit finita, ꝛ eius potentia silr̄. pma ps pōnis accipit̄. 8. phice auscultationis cōmē. 79. Ubi dicit ꝙ si accipit̄ vt est vtus extra corpus, B est, vt finis sepatus oībus e corpib⁹, nec est finitus, nec īfinitus, 2ᵃ āo ps tradit̄ 3° de sba orbis capite vbi qōnē psoluit ad vbū, 3ᵃ aūt 2° celi accipit̄ cō. 63. vbi ait pportionē potētie pmi motoris ad pᵐ mobile esse finitā in qlitate, sz tpe esse eternam. Hec Auerroes vbiq; sentit.

Cap. XIII. In quo inducit̄ pᵃ rō Auerrois.

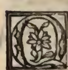
Auerroes 2° celi cō. 38. probat sic primū motorē non eē īfinitū, ꝛ inqt, ꝛ si ita eēt. inueniret̄ motus in instāti, ꝛ oē B est ipole. vñ enthimema pōt sic psici. Oē ens īfinite potētie actiue mouet in nō tpe, pmus motor est talis, igr̄ mouet in non tpe. Maior declarat̄. 8. physi. cōmē. 79. ꝛ ꝑ celi cōmen. 72. eo qꝛ qlis E est pportio motoris ad mobile fm excessum, talis est tēporis ad tps, ꝛ velocitatis ad velocitatē. Est eni pportio velocitatū, qlis pportio pportionū excessuuz potētiaꝝ motiuaꝝ ad suas resistētias, ꝛ eɔ. sed potentia īfinita vigore, ad mobile finitū est pportio īfinita, ꝛ motoris finiti ad mobile finitū est pportio finita. Igit̄ velocitas qua motor īfinitus mouet mobile finitū, erit in īfinitū maior velocitate qua motor finitus mouet mobile finitū. Igit̄ in non tpe. velocitas eni infinita non pōt esse nisi in non tpe. Nā iter quecūq; duo tpa, est pportio limitata. Hic itaq; est pmus deducēdi modus. Scdo deduci potest ex cōmen. 78. octaui physi. vt detur oppositū ɔsequētis. vz ꝙ īfinitus motor intēsiue moueat in tpe, vtpote in hora, imaginabile est vtutē finitam mouere in illo q̄tūcunq; F puo dato qd est ꝫ Aristotelem 2° celi cō. 63. Consequentiam pbo, accipiēdo vtutē aliquā finitā, ꝛ intelligo eam augeri ɔtinuo, vsq; quo moueat velocius motore īfinito, qd esse potest, itelligendo media resistentia ɔtinuo rarefieri. vt. 4. physicorum text. cōmenti. 71. Hanc quere. 8. physicorum tex. cōmenti. 78.

Cap. XIIII. In quo contra has Auerrois deductiones adducūtur calumnie.

Videntur he deductiōes tripliciter erronee. Primo, qꝛ supponūt falsuz, ꝑ. s. pportio velocitatū sit sicuti pportio pportionū excessuum potētiaꝝ ꝛ reliqua. B eni falsuz est in potētys agētibus. que agūt per cognitionē ꝛ volūtatē. tale agēs est de⁹, vbi eni deus ageret veluti calor (qui agit q̄tuz pōt) tūc fortasse qd intulit Auerroes. sequeret̄. Sed qm̄ deus agit ꝑ preconceptionē (nō eni q̄tū pōt, sz quātū precōcipit) iccirco iconueniēs nō sequr. ꝛ hec est rnsio Thome. 8. physi. G lectiōe. 21. Secūdo petit, accipit eni deū mouere immediate aliqd mobile, hoc nō est certū apd oēs. Tertio qd est eēntiale alicui. nō pōt ab eo auferri ꝑ potentiā ēt infinitam, sz successio in motu est ei eēntialis. 3° physi. cōmento. 6. igr̄ per nullam potētiam poterit ab eo auferri. Quarto, potētie nāles sūt determinate ad maximū ꝛ minimū, diceret itaq; aduersarius deū mouere vniuersū ob suā īfinitam potētiā. ꝛ ꝙ illud nō pōt mouere aliqua alia nālis. Nec est veꝝ, ꝙ q̄cūq; data, pōt dari maior ꝛ sic in īfinitū. qꝛ potentie nāles sūt determinate ad maximū. 8. phy. cōmen. 62. ꝛ. 6. physi. cōmē. 91. Quinto, captiunculatores siue sorticole, dicūt ꝙ data potētia infinita. nō seqt̄ motū in instāti. sz in īfinito puo tpe motus. nō tn̄ aliqs motus, nec in designato tpe. hoc aūt nō est iposH sibile, qꝛ de facto dat̄ in īfinito tardo tpe motus, vt de infinita ppinqua pte poli, igit̄ infinito puo tpe aliquis motus, qꝛ si vnū ɔtrꝫ est pole, ēt ꝛ alteꝝ. Ampli⁹, in motu alteratiōis signet̄ pᵐ instans nō eē calefactiōis, tūc in hoc instāti nō est calefactio. cū sit pmū nō eē, ꝛ pmū calefactū esse, ꝛ imediate an̄ hoc fuit, igr̄ an̄ hoc in īfinitū velox fuit aliqs motus, qm̄ nulluz fuit instans. gn iter illud ꝛ hoc fuit motus, igr̄ in īfinitum velox fuit aliqs motus. Peccāt igit̄ deductiōes, pᵒ qꝛ supponūt falsum, 2° qꝛ petunt, 3° qꝛ illud ad qd deducūt, nō est impole.

Cap. XV. In quo inducuntur replice nostre pro prima Auerrois ratione.

Uanq; rōnes Auerrois (vt dicemus) nō ɔcludāt. tn̄ vt igenia viroꝝ exerceant̄. ducā replicas, q̄s sepe in publicis locis facere solit⁹ sum, omittā quoq; q̄sdam replicas, q̄rundam captiūculatoꝝ. ꝑ credūt

I Auerrois rōnes itelligere ex sola cōmētoꝝ nūeratiōe,ꝛ
Auctor fauet Auerrois minime ꝟba ei⁹,nedū Aristotelis olfaciūt.❡ Prio.po
tentia dei q̄ coeq̄tur eēntie,est q̄ꝫ ꝑ ptes saltē graduales
diuisibilis,alr̄ frustra diceret̄ ifinita.nā lꝫ nō sit diuisibi-
lis ꝑ q̄ntū simplr̄,ꝑt diuidi ꝑ q̄ꝫᵐ.2° de gnōne cō.37.Tūc
arguo.De⁹ agit vel quātū sua po⁸ se extēdit.aut ſm ptē
poᶜ,si ſm totā po⁸ᶻ.cū illa sit infinita.igr̄ mot⁹ in nō tpe.
Si ſm ptē agit,ſm ptē nō.illa ps per quā agit.itelligat̄
eē.a.ꝛ illa ꝑ quā nō agit.itelligat̄ eē.b.Arist.eni vtit̄ his
diuisionib⁹.8.physi.tex.cō.78.Uel igr̄.b.est actiua.vel
nō,si nō.igr̄ in deo ptes potētie.a.ꝛ.b.nō erunt eiusdē rō
nis.Si actiua.ꝛ nūq̄ꝫ agit.tūc erit frustra i deo.Hō hec
exercitij est.❡ Scdo.De⁹ vel mouet ꝑ eēntiā,vel ꝑ po-
tentiā aliā ab eēntia,nō ꝑ potētiam aliā ab essentia(tūc
eni eēt agens pticipatiue).Si ꝑ eēntiam,igr̄ agit necīo
K quātū pōt,qm̄ ꝑ eēntiam agt̄,est eēntiaꝫ eē rōnē agēdi.
Sed eēntia est simplr̄ nece esse,igr̄ simplr̄ nece eē,ē rō
agēdi,ꝛ ꝑ ꝯn̄s erit ſm vltimū sue poᶜ,actum etiā est ſm
modum rōnis agēdi.❡ Tertio.accipiat̄ po⁸ dei,ꝛ q̄ro,
aut a po⁸ illa ē repugnās euenire motū in nō tēpore,vel
nō repugnās,si repugnans.igr̄ nō est aptus euenire,nisi
motus in tpe,igr̄ po⁸ illa erit finita.cum actio sit finita,ꝛ
nō pōt ifinita euenire.Si nō repugnās,igr̄ nō repugnat
eē aliqđ receptiuū illi⁹,q2 cuilibet posī extrinseco rn̄det
posē ab itrinseco,ꝑ celi cō.124.ꝛ qđ ē posē ab extrinseco
ꝛ itrinseco.aliq̄ hora erit in actu ꝑ Aristo.in ꝑorib⁹,ꝛ sic
incōueniēs seq̄t̄.❡ Quarto.Deus seclusa volūtate,agēt
in nō tpe.igr̄ cū volūtate sibi nō repugnat moue̅ in nō tē
pore.Cōsequētia deducit̄,q2 volūtas pōt ꝓportiōari sue
poᶜ motiue.si eni aliqđ fieri subest potētie alicui⁹ actiue.
etiā nō repugnabit subesse poᶜ volitiue sibi equate,cum
vtreq̄ꝫ sint ifinite.❡ Si ꝑt subesse volūtati eius.igr̄ pōt
L velle motū effici in nō tpe.Cōseq̄ns hoc est ipoē,igr̄ ꝛ
an̄s.An̄s erat,q̄ motus in nō tpe subsit poᶜ motiue.igit̄
h est ipoē,lꝫ hoc seq̄t̄ ex eo,q̄ de⁹ est ifinite poᶜ,quare
deū eē ifinite potētie est ipoē,q2 vt ꝑ prioꝝ tradit̄,ipos
sibile est qđ seq̄tur ad ipoē.❡ Scdo pn̄cipalr̄ ꝯ rn̄sio-
nē ꝑmā arguo,q̄ de⁹ mere necīo mouet.Nā vel de⁹ ita
agit q̄ alr̄ agere,vel egisse,vel actuꝝ fore,est iplicās ꝯ-
dictionē,vel ita q̄ ꝑt alr̄ agere,vel egisse,vel actuꝝ fore.
Si ꝑᵐ,igr̄ de⁹ est agēs simplr̄ necīum.Necīuꝫ.n.simplr̄
est,qđ nec est,nec fuit,nec erit alr̄,nec ꝯtingit eē vel fuis-
se,vel fore alr̄.Si scdꝫ.igr̄ variabilis,q2 si ꝑt velle actio-
nē alr̄ q̄ꝫ nūc agit,igr̄ efficit̄ de volēte nolēs,q2 de volen
te actionē.a.ꝛ nolens.a.tale aūt est variabile.Hāc rōneꝫ
tangit Auerroes 2° celi cōmē.34.vbi ait melius in eter-
nis eē simplr̄ necīuꝫ.ꝛ.8.physi.cō.15.vbi ꝓbat,q̄ si de⁹
fecisset mundū in tpe,eēt tūc transmutatus.ꝛ in libro de-
structio destructionum disputatione ꝑ⁸ in sol.scdi dubij.
❡ Ad idē,oē agēs qđ agit aliqđ actu.ꝛ pōt ager̄ alr̄.est
agēs in po⁸.Sꝫ de⁹ nō est agens in potētia,vt etiā cōce-
M dunt Theologi,ꝛ Aristo.11.meta.tex.cōmen.15.ꝛ.14.ꝛ
8.phisi.tex.cōmen.46.ꝛ.47.q2(vt dicit)egeret aliq̄ ex̄h-
bēte eū de potentia ad actū.❡ Itemq̄ꝫ,Oē qđ reducit̄
ad actū.reducit̄ ad aliquā ꝑfectionem,quā ꝑus nō habe
bat,ꝛ ita eget ex̄hente.Hec est ratio Auerrois 2° celi cō-
mento.37.ꝑpe finē,ꝛ in libro destructio destructionū di
sputatiōe ꝑ⁸ in sol.ad ꝑmū disputatōe 2° ꝛ 3°.ꝛ 8° physi.
cōmen.15.❡ Ad idē vt ex libro de bona fortūa colligit
rabi moses,si de⁹ pōt agere q̄cq̄ꝫ qđ nō agit,vel mouere
veloci⁹ q̄ꝫ mouet,sit illud.b.vel igit̄ ipm agere,est bonū,
vel malū,si malū.igr̄ ꝓducēdo ipm,erit prauus.Si bo-
num.igr̄ nō ꝓducendo,erit inuidus.His argumentis di-
cerent Aristoteles ꝛ Auerroes deuꝫ agere mere necessa-
rio,ꝛ ita si ifinitus vigore in nō tpe aget.hec quātū ad ꝑ-
mā Thome rn̄sioneꝫ.❡ 2° rn̄sio,vꝫ q̄ Auerroes petit. N
q2 supponit deū mouere imediate orbē vel vniuersum,
facile refellit̄.ꝑ q2(vt ꝓbatū est)idē est ꝑmus motor,ꝑ-
mus finis,ꝛ ꝑma forma.2° q2 rōnes Auerrois saltēꝫ erūt
de ꝑ motore,q̄ si esset alius vltra illū.sibi ignotus est.cu
ius illius actio latet.Phi enim q̄ ex sensib⁹,memorijs,ꝛ
obseruatiōibus deducūt ꝓpōnes,q̄s ꝑmissas vocant,ex
q̄bus tādē ꝯnes.cū ex sensibus obseruare nō possint ꝓ-
pinque vel remote illius aliquā actionē.ipꝫ abnegarēt.
Nec necītas ordinis ad ꝑmū finē cogeret.cū idem sit ꝑ-
mus motor.ꝑma forma,ac ꝑm⁹ finis.Nec alia rōne pōt
ꝓbari finē vlteriorē ꝑ motore.12.metaphy.cōmē.44.
3° vbi ponerent vltra ꝑmū motorē vniuersi aliquē aliū
vlteriorē.q̄ eēt totius vt finis,cum vt sic,nulla sibi cōpe
tat actio.que est mensura eēntie.ꝑ celi textu cōmen.116.
non pōt esse vel finitus vel ifinitus,ois eni potentia men
surat̄ ꝑ maximuꝫ qđ pōt,vel minimum qđ non pōt,vt O
ibidē Auerroes inq̄t.Hec satis etiā ꝯ scdam respōsionē.
❡ Tūc ad calūnias ab eisdē inductas eodē capite dica-
mus.❡ Pria q̄dē tollit̄ q̄ est syllus assumens an̄s ipos
sibile,idcirco seq̄t̄ ꝯn̄s ipoē.Et q2 ꝯn̄s est ipoē,ideo
hr̄ oppositūꝫ an̄tis.Hec rn̄sio est Auerrois ꝑ celi cō.52.
❡ Scda demit̄ ꝓpterea q2 Auerroes ait.8.physi.cōmē
to.78.q̄ ꝓpōnes Aristotelis sūt hipothetice,q̄si dicat,si
ꝟtus mouēs vniuersuꝫ motu diurno,eēt ifinita,posē erit
esse vel intelligi eē aliquā potētiam finitaꝫ.que mouebit
illud vel eq̄le,vel maius,vt deducit.Modo tale ꝯn̄s est
simplr̄ ipoē apud Phos,quare ꝛ an̄s.Erit igr̄ oppositū
an̄tis ꝯcedēdum.vꝫ,ꝟtus mouens vniuersum est finita,
qđ est opinio Auerrois.Cetere captiūcule vno ꝟbo de-
lent̄,q̄ auerroes hꝫ itentū q̄cq̄d dicat̄,qm̄ sciūt oēs ve-
lociorēꝫ nec esse,nec fuisse,nec fore,nec posse esse,vel fu- P
isse,vel fore motū celi,q̄ꝫ nūc est,vt rōnes Aristo.2° celi
tex.cōmen.35.ꝛ inde demonstrant,q̄re sciuꝫ erit q̄ a po
tentia que nec pōt,nec potuit,nec poterit,veloci⁹ moue-
re,q̄ꝫ mouet.prouenit motus celi.Talis aūt est finita,q2
maximū qđ pōt esse finitū,vt dictū est.Ex his pꝫ vis pri
me rōnis Auerrois,ꝛ oia que in illi⁹ subsidio dici pn̄t.

❡ Cap.XVI.In quo narrantur ea que dicerent theologi
circa hanc primam rationem Auerrois.

Quidam Theologoꝝ peritissimi ꝯ ra
tioneꝫ Auerrois afferūt Tho
me rn̄sionem.q̄ vꝫ deus mouet in certo da-
to tpe.q2 nō agit ex necītate nāe,sed ꝑ volun
tatem ꝛ itellectū,ꝛ nō tātum,quantū pōt.sed
quātū ꝑconcipit ꝛ vult.❡ At tūc ad replicas nr̄as dice-
rent q̄ deus agit ſm totā suā.potentiā,nō tn̄ ſm omnē
potentiā.dn̄t eni totū,ꝛ oē apud grecos,vt HOLON
ꝛ PAN,veluti etiā apud recētiores,vt totū cathegore- Q
matice,ꝛ sincathegorematice,ꝛ tn̄ nō ꝓp hec aget in non
tpe,q2 non ſm oēm rōnem potētie agit.❡ Ad scdam di
cunt deū per essentiam agere.nō tn̄ necīo,q2 essentia est
rō agendi,prout subest intellectui ꝛ volūtati.qđ eni agit
ꝑ essentiam que est nece esse,ꝛ non intellectus vel volun
tas.agit ſm vltimū sue potētie.talis rō agendi non est in
deo.Nā essentia in eo est voluntas,ꝛ intellectus.❡ Ad
tertiā aiunt q̄dam,q̄ seclusa volūtate a deo.deus mouet
in non tpe,vex potentia volitiua non pōt illi ꝓportiona
ri,q2 non pōt velle,nisi meli⁹.Alij ꝟo volunt,q̄ seclusa
a deo voluntate.adhuc deus ageret in certo tēpore.Naꝫ
ageret ꝑ cognitionem,ꝛ omnis cognitio est determinati
entis possibilis.modo motus in non tpe est res ipossibi-
lis.❡ Sed he rn̄siones stare non pn̄t.❡ Pria q̄dē nō,
q2 vel dei voluntas est necīa,vel contingens,vbi necīa,
deus ageret ſꝫ vltimū sue potētie,tā cū volūtate q̄ꝫ sine.

A Impugnat Theologos vi ꝑipatetic⁹.

Si ɔtigēs, igr̄ ɔtingēter pōt ꝓportiōari oī illi, qđ sue po tentie actiue subest. ℂ 2° vo minime, q2 si seclusa volū tate nō pōt agere nisi motū in tpe. igr̄ et̄ po⁹ ē finita, alr̄ posset itelligi po^am finitā moueri velocius q̄ moueat po^a ifinita p cremētū ꝓportionale po^e ptis, vt arguit Aristo. 8. phẏsi^r tex. cō. 78. ℂ Amplius, potentie mensurant̄ p maximū qđ pōt, vel minimū qđ nō pōt p celi tex. ɔmē. 116. z 2° celi tex. cō. 36. igr̄ si maximū qđ pōt po⁹ dei est termiatū ipsa erit finita, q2 sic mensurant̄ po^e. ℂ Rursus, po⁹ dei hec, est maior po^a motiua grauis etiā in ifini tū aucti. Sz po^a grauis in ifinitū aucti, est mouēs in nō tpe, igr̄ hec po^a, alr̄ i nullo eēt illa dei maior hac grauis, velut eadē eq̄lis. Propter qđ alr̄ aiūt q̄ seclusa volūtate de⁹ moueret in nō tpe, nō tn̄ in istāti. sz in ifinito puo tpe

B

mot⁹ esset ab eo. In ifinito. n. puo tpe mot⁹ nō est mot⁹ i certo dato tpe, z tūc dicūt deū cū volūtate posse velle in ifinito puo tpe motū, sz nūq̄ velit, cū agat rōne, z ꝓcon ceptiōe. z de possibilib⁹, qđ meli⁹. hec satis. ℂ Ad scđaz ꝑncipalē pz sol. ab eis vbiq̄, de⁹. n. simplr̄ ɔsideratus, pt velle vnico actu actiōes ɔrias, at ex suppōne agit nec io, z sic posito q̄ vel. a. nō pōt velle. b. vel. a (vti positis ꝓ pōnib⁹ ɔtingentib⁹ oīno seqr̄ ɔ) nō pp̄ h̄ pmisse st̄ nec̄ie. ℂ Ad scđaz ɔ idē negāt aīis, sz opz addere, q̄ nō agat z sibi deficiat aliq̄ rō agēdi. de⁹ āt si agit, z pōt alr̄ agere. n sibi deficit aliq̄ rō agēdi. ℂ Ad tertiā ɔ idē dōm, q̄ de⁹ semꝑ est in actu, z nō reducit̄ ad actū agentis, sz ad actū actiōis, qui est rei acte ꝑfectio, z nō agenti. ℂ Ad q̄rtaz ɔ illud, dicerēt q̄ anteq̄ res sit, nec est bona, nec mala, sz bonitatē sortit̄ ex eo q2 de⁹ vult eā, iō qđ de⁹ fac̄, id est bo nū facere, z qđ nō facit, bonū est nō facere p tūc, q̄ deus

C

nō facit. Hec dicerent theologi, qbus assentiendū est pp̄ diūam principiorū, quibus ɔclusiones inferunt.

ℂ Cap. XVII. In q̄ iducit̄ scđa rō Auerrois z declat̄.

Secūda rō ex vblis Auerrois colligit̄ 2° celi cō. 38. Si pm⁹ itaq̄ mo tor eēt ifinit⁹ vigore. igr̄ nō hēt po^am termi natā, z si nō hēt po^am termiatā. igr̄ nec nām termiatā, z si nō hēt nāz termiatā. igr̄ itelli gerent̄ ex sua nā motores ifiniti, z si motores ifiniti itel ligerent̄. tūc nō itelligerent̄ ex suo eē res ꝓprie ei, q̄re cū vltimū ɔñs sit ipoñe, erit et̄ z p^m añs. ℂ Obyciūt huic, p ɔ tertiā ɔñtiaz, q2 dimēsio mãe nō hz nām terminatā. z tn̄ ex ea nō itelligūt̄ ifinite dimensiōes termiate. ℂ Se cūdo dato q̄ ex deo itelligerēt̄ motores ifiniti vt ifinitis eq̄ualentes. nō vi seq pp̄ h̄, q̄ res nō itelligerent̄ ꝑpe ei, q2 adhuc dīet a ceteris. vt ifinitū a fi^to. ℂ Tertio. Deus vbi sit agēs sup̄i⁹, ɔtīet vires oīuz agētiū pticulariū, z tn̄ nō pp̄ h̄ erit idē oīb⁹ illis, q2 hz res ꝓprias. gb⁹ dīt ab il lis. Hec rō pt p declari, supponēdo q̄ ifinitū potēs agr̄.

D

ɔtinet portiones po^or ifinitorū agētiū, q̄rū q̄libet pt agr̄ tātū. q̄tū agēs vnū pticulare, ut vnā p quā pt agr̄ tātū, q̄tū agit motor ioui⁹, aliā p quā agr̄ pt tātū, q̄tū motor marti⁹, z sic tot q̄t pñt agr̄ oēs motores celestes, z gñabi les. Tūc facile deducit̄ enthẏmema. Si pm⁹ motor est, p est ifinit⁹ vigore, tūc nō hēt po^am termiatā, sz ifinitaz in actu, z si nō hēt po^am terminatā sz ifinitā in actu. igr̄ nec nāz termiatā, sz actu ifinitā. Et si nō hēt nāz terminatā, sz actu ifinitā, tūc itelligerēt̄ i eo ifiniti motores, q2 ifini te ptes siue portiōes nāles. q̄rū q̄libet eēt potēs agr̄. q̄tū agit vn⁹ motor pticularis, vt p suppōnē pz. z si sic, ipe nō hēt res. gb⁹ differret ab eis, adeo q̄ pter deū null⁹ alius eēt motor. p qđ eni differret portio p quā pt agere motū orbis saturni a motore saturni. nō. n. p terminū actionis, po^e. n. nō dīnt nisi p termios i q̄s pñt p celi cō. 116. Nō portio illa pt in tātū z eq̄lē terminū, igr̄ nō dīnt, z p ɔñs

motor orbis saturni nō erit nisi illa portio, q̄ itelligit̄ in deo, z sic i ceteris arguēdū, vñ nullū erit agēs pter deus. ℂ Ampli⁹, motores illi ifiniti q itelligunt̄ i deo. vl̄ exeūt ad act⁹, vl̄ nō. Si nō, erūt ociosi, qđ p hi negāt. si sic, tunc agēt tot actus, q̄t ceteri motores pticulares, z adhuc ifini tos ples, igr̄ ceteri nō st̄, alr̄ eadē actio vel erit bis, vel a plib⁹ z eq̄lib⁹ motorib⁹. q̄re de⁹ nō hz res gb⁹ dīt ab il lis, cū nō sint motores pter eū. ℂ Scđo ꝑncipalr̄ dedu cit̄, q2 ifi^m ens potens, occupat ifinitos motores poīes z excogitabiles, vt ifi^m corp⁹, ifinita loca extāia, poīa, z ex cogitabilia. Si igr̄ de⁹ eēt ifinit⁹, a p ad vltimū, i eo itelli gunt̄ ifiniti motores, z cū tot occupet, q̄t sūt, z pñt eē vel itelligi eē, nullus ali⁹ erit, q̄re nō hz res gb⁹ dīt ab alys.

ℂ Barruli gdā, aiūt deū eē ifi^m, nō tn̄ occupare totū, sic i eodē loco eē pñt duo corpa, q̄rū vnū occupet locū, alterū nō. Sz hi nō itelligūt vocē ꝓpaz, vbi. n. eēnt illa duo cor pora. illa eēnt alteri⁹ rōnis, z vīrtu. Auerroes āt arguit q̄ vbi de⁹ eēt ifinit⁹, i eo itelligūt̄ motores ifiniti, q̄rū q̄libet eēt eq̄potēs vni dato, z sic ceteri nō eēnt, q2 totū qđ pñt, ꝑhēt de⁹, z mō q̄ pñt, z h̄ est occupare, vbi. n. de⁹ ꝑhēt ēt tot q̄t pñt ifiniti. ceteri nō st̄, q2 eorū ꝑfectio eēt ꝑoccu pata. atq̄ (vt ita dicā) exhausta, q̄re nihil erūt. ℂ Argui tur igr̄. Si de⁹ est actu ifinit⁹, igr̄ i eo itelligunt̄ ifinite ꝑ fectiōes, q̄rū q̄libet est eq̄lis vni fi^to motori, igr̄ ꝑoccupat tot ꝑfectiōes, q̄t hēnt ifi^ti, si eēnt, z sic nihil est pter deū, q2 nulle res st̄. q̄s occupāt cetera. q̄ a deo nō st̄ ꝑoccupa te. Hec igr̄ deductio fortꝭ ē. ℂ Tūc ad obiones. p⁹ gdem delet̄, q2 ipse loqr̄ de re actu, q̄lis nō est dimēsio, ipsa. n. est in po^a. z ꝑpea est itermiata. ℂ Ad 2^m diceret Auerro es, q̄ vbi de⁹ eēt ifinit⁹. ipe dīet, q2 si differret. dīa. s. dīet, sz cū oīs dīa sit gñis diuisiua z spēi ɔstitutiua, tūc de⁹ re poneret̄ in spē, z p ɔñs eēt termiat⁹, q̄re vbi de⁹ eēt ifini tus, ipe eēt nō dīns, z p ɔñs nō hēt res, ꝓpas, gb⁹ differt a ceteris. ℂ Ad 3^m diceret, q̄ posito q̄ de⁹ sit ens supius z ɔtineat ꝑfectiōes ceterorū, q2 est finitus, hz q̄ dīt a cete ris. q2 saltē ɔtinet vīr z abstract⁹ vires ceterorū. vbi vo eēt infinitus, nihil hēt quo differret, z ɔtineret ac ꝑoccu paret ꝑfectiōes oium, z pticulariter, z vīr, z sic nihil erit preter ipsum. Hec de scđa ratione Auerrois.

E

Cauillatio quorūdā. Rñ̄detur cū nullum.

F

Ad argumēta

G

ℂ Cap. XVIII. Narrās rñ̄sionē Theolo^r ad hāc rōnē.

Theologi z fonticole ɔcedūt p deū nō differre, q2 q̄cūq̄ dīnt. ɔue niūt, sz volūt deū eē p diuersuz a reb⁹ causat, dīa eni. s. meta. st̄ aliqd idē entis. Sz diuer sa. z p i nullo ɔuenīūt, de⁹ itaq̄ nō dīt, z tn̄ est ali⁹ a ceteris, q2 seipso p diuersus ē. z p h̄ pz ad pmā de ductionē. Motores. n. q itelligunt̄ in deo p diuersi sūt a ceteris. ℂ Ad 2as dicerēt q̄ exeūt ad act⁹, si de⁹ vult, z si nō vult, nō exeūt, z qñ exhibūt ad act⁹, de⁹ ꝑducit actiōes ceterorū, sz sua rōne vult eos sic agr̄ vt pticlares, z po agē te vt vni motore, qđ p hi igrāt. ℂ Dicūt 2° q̄ tātū ē de⁹ z mūdus, q̄tū de⁹ sol⁹, q2 nihil ē deus z mūdus. qn illō sit deus sol⁹, z sic deus ꝑoccupat ꝑfectiōes oīuz, z ita ipse p nihil dīt ab alys. sz alia bene ab eo, cetere. n. res dīnt. q2 hñt limitatū eē, de⁹ vo nō dīt. sz ē diuersus, q2 hz eē ifini tum z illimitatū. z p h̄ pz 3^e rōnis solo. Hec theologi.

H Theologorū rñ̄sio z max̄ dim Tho.

ℂ Cap. XIX. In q̄ ɔtinet dīa Phorū z Theologorū.

Theologi gdā acutiores hīti voluere ꝑfectissimā rōnē atq̄ sim pliciorē, in q̄ q̄si i q̄dā definitiōe, siue descri ptiōe ꝑfectissima nob̄ poīez eē ɔceptū entis simplr̄ ifiniti. Est gdē simplicior hec rō, q2 ifinitū nec ē attributū, nec entis passio, vt bonū z verū, z vnū z silia, sz ē modus itrisec⁹ illi⁹ entitatis, q2 cū dī ens ifinitū, nō hī ɔcept⁹ q̄si p accīs ex sbo z passiōe, sz cōce

Opi. Sco.

I ptus ꝑ ſe ſibi in certo gradu ꝑfectiõis.ſ.īfinitatis/ſicͭ albe/
do itēſa nõ dicͭ ꝯceptuꝫ ꝑ accñs vt albedo viſibilis,imo
itēſio ē gdus itriſecꝰ albedis.ꝛ ſic hec rõ ē ſimplicior cete
ris.Perfectior ꝟo,qꝛ oēs ꝯceptꝰa nobis ꝯceptibiles ꝯti
nēs.Eſt āt poſīs/qꝛ aggregãdo oēs ꝑfectiões oiūꝫ reꝝ/ꝛ
eas attribuēdo deo.ſcimꝰ ipꝫ eē īfinitū.Deꝰ.n.hꝫ oēs has
ꝛ entitatē a ſe,igr̄ cū tota plenitudie,igr̄ cū īfinitate.Pro
baͭ ꝯña pꝰ/qꝛ nihil limitate hr̄/niſi ab efficiēte limitante
rē ad certū gdū.Sic igr̄ theologꝰ viēs h pñ/ꝙ deus hꝫ
oēs ꝑfectiões entiū i tota plenitudie ꝛ a ſe,voluit eē ſcitū
eē īfinitū ens,ꝛ ſic rõnē ſimpliciorē ꝛ ꝑfectiorē poſeꝫ eē/
ꝙ deꝰ ſit ens ſimplr̄ īfinitū. ¶ Phs āt qꝛ potētias diſcri/
bit ꝑ actꝰ/ꝛ mēſurat eas ꝑ vltia.diceret deū i rõne moto
ris eē finitū ens,ꝛ ꝙ rõ ꝑfectiſſima ē ꝙ ſit ens ſimplr̄ in
ſūmo.Qđ gdē ſit finitū ens/eo ſciret.qꝛ moueͭ i nõ tpe/
ē actꝰ entis ſimplr̄ īfiniti,qꝛ nulla vꝛ̄ꝰfinita pt moueͬre in
K nõ tpe/certū datū mobile,imo nec itelligi mouere.mouē
i tpe certū datū mobile/ꝛ nec poſſe nõ potuiſſe/nec poſe
fore mouē certū datū mobile i nõ tpe/eſt actꝰpoͤ limita
te ꝛ finite.Et qm̄ deꝰ mouet certū datuꝫ mobile in tpe/ꝛ
nec pt/nec potuit/nec poterit mouē i nõ tpe/imo nec itel
ligi.diceret phs ipꝫ eē limitatū ens/ꝛ finitū,ꝛ ꝙ ꝯceptus
entis īfiͫ/ē ipoſīs nob de aliq̃,imo plaſma/ſiue figmētū,
ꝛ nõ plus q̃ʒ hippocētaurꝰ/vel id genꝰ.Qꝛ ꝟo eiꝰ rõ ꝑfe/
ctiſſima ſit ens ꝑfectiſſimū i ſūmo.declaͭ,qꝛ poͤ mēſu/
ranͭ ꝑ maxꝰ in q̃ pñt/apđ Phos p̃ celi cõ.116.ꝛ nūc ſup
pono.Maximū āt qđ pt pmꝰ motor,quē vulgꝰ grecoꝝ
deū dicͭ/ē mouē vniuerſuꝫ hoꝝ.24.qđ nullus aliꝰ pt mo
tor.Itēqꝫ ē ſeipꝫ itelligē,qđ ē optimū ꝛ delectabiliſſimū
12.meta.Nec opꝫ apđ eos.ꝙ qꝛ deꝰ eſt ens ꝑfectiſſimū i
ſūmo ꝛ ſimplr̄ optimū.ꝛ a ſe i tota plenitudie.ſit ens īfi/
L nitū,qꝛ ſūmū ens ſimplr̄ i nã/nec ē finitū nec īfiͫ vt ſic,
qꝛ pt ſtare cū vtroqꝫ.Itēqꝫ īfiͭᵃ plēitudo,ñ ē poſīs i nã.ꝛ
ꝑpea ñ oꝫ deū eē īfiͫ,qꝛ ſūmū ꝛ a ſe i tota plēitudie ē ens
Qꝛ igr̄ phi hñt diuerſas ꝑmiſſas a theologis iđ iferūt di
uerſas ꝯnes ab eiſđ.q̃ gdē mõ dınt Theologi ꝛ phi, pꝫ.
¶ Cap.XX.In quo ponitur libri concluſio.

Philoſophoꝝ arguͫᵃ fortiſſima re
ſūpſimꝰ.q̃tū ꝓuin/
cia nr̃a ſuſtulit,arguͫᵃ q̃ꝫ theologoꝝ accerri/
ma apta ꝯiectura enarrauimꝰ.ꝯnē Theolo/
goꝝ tenemꝰ,illã Phoꝝ negamꝰ,veꝝ qꝛ nos
ꝯnē Theologoꝝ iter credita reponimꝰ.ꝛ ñ iter ea.q̃ nãlī
rõne attigunͭ (vt poſteriores aiūt)rõnes illoꝝ ſoluē co/
gimur,ne qs credat nos ꝯni eoꝝ herē ꝑꝑ argͫᵃ.q̃ nõ trã/
ſcēdunt metã diſputationis. Qui.n.vltra vires nãe eua/
ganͭ.dicūt deū eē ens ſimplr̄ īfiͫ / reponi iter ea q̃ rõne
nãlī attigunͭ,nos ꝟo q īfra limina nãe militamꝰ,illđ cre
dimus,at ꝑ rõnē nãlē attigi nõ poſſe adijcimꝰ. Nihil.n.
M eſt in rebꝰ oībus vel aliq̃.vel i deo nobis notū,qđ dictet
ipm eē ens ſimplr̄ īfinitū.at hñ eſt aliqd i rebꝰ nobis no
tū.vꝫ motꝰ vniuerſi i hoꝛis.24,q̃ ſciri põt motorē pmū
eē ens ꝑfectiſſimū in ſūmo,q̃ vlteriꝰ ꝯiectamꝰ ipſuꝫ bea
ri ſeipſo,ꝛ eē ſibi ꝛ ceteris btitudinē vt ꝑ rões nãles de/
duxit Ariſt.i meta.liᵒ.12.ꝛ nos illđ ſcripſimꝰ in cõmēta/
rijs nr̃is ibidē/ꝛ in libro de itellectu/ꝛ i cõmētarijs libri
de btitudine. Hec ſt que tã graui in re mihi videnͭ, que
tu q phs es ꝛ theologus/facile diiudicabis.
¶ C.XXI.In q̃ ſoluūͭ rões latioꝝ,q̃ enarrate ſt capite 3.

Quia (vt diximꝰ) Theologi tenēt ꝯnē ve
rã/ſꝫ ꝑſuadēt eã ꝑ rõnes diſputato/
rias(qđ mihi nõ plꝫ)idcirco ſoluēde ſt oēs,
Vbi aiaduertēdū ē ꝙ ipfectio(quã multi i/
epte ꝓuatiõnē vocāt)meliꝰcarētiã dixiſſent/
eſt multiplex,vna gdē ſpecifica, vt illa q̃ ſocrates caret
ꝑfectiõe platõis,veꝝ qꝛ ſibi nõ repugnat in eſſe.ſaltē ꝑ N
rõnē ſpēi h ē hoīs,qꝛ ſocrates inq̃ꝫͫ hõ/pt hīe ꝑfectiõeꝫ
platõis/ꝛ ceteroꝝ,iđ di carētia ſiue ꝓuatio ſꝫ ſpēꝫ.Per
ꝯñs ꝑfectio ſiue hicꝰ ſm ſpēꝫ erit.qñ rei ipſi nihil deficit
de ꝑfectiõe ſpēi ꝛ poſīs in ſpe,vt ſi vna eſt albedo nūero
tm̄.Huic.n.ſꝫ ſpēm nihil deeſt/ꝛ ē eēntialr̄ ꝑfecta. Alia
eſt ſm genꝰ,veluti talpa ſꝫ ſpēꝫ nõ caret ꝑfectiõe,at ſm
genꝰaīalis ſibi nõ repugnat viſus,iđ eſt ipfecta ſm genꝰ.
Alia ē ſꝫ trãſcendēs nãe,vt ſi eēt itelligētia 8ᵉ orbis,cui
nihil deeſt i rõne gñis/vl̄ ſpē/qꝛ tñ ſibi nõ repugnat mo
uere vniuerſuꝫ.24.hoꝛis inq̃ꝫ tū ens.iđ ē ipfecta/ꝛ caret
ꝑfectiõe aliq̃/ſaltē entis oīs nãe.Alia ē ipfectio ſꝫ trãſcē
dētiã itellꝰs/veluti lꝫ mūdꝰ ſit ꝑfectꝰ/ꝛ vltra vltimã ꝑfe
ctionē.8ᵉ celi nihil ſit.qꝛ tñ nõ repugnat itelli vlteriorē.i
O ambitu totiꝰentis itelligibilis caret ꝑfectiõe. ꝑ q̃tõ i eo
ꝙ ens itelligibile.ſibi nõ repugnat maioritas.Et hac rõ
ne Phi dicūt deū eē finitū/ꝛ ꝑfectū ſimplr̄ in nã,veꝝ qꝛ
ſibi nõ repugnat ꝑfectio entis itelligibilis.vꝫ eiꝰ.qđ i al/
tiori itelligereͭ gradu.iđ nõ īfinitū ſimplr̄ eē dicūt.qꝛ lꝫ
hēat ꝑfectiõeꝫ totiꝰentis nãe/ꝛ a ſe.nõ ꝑpꝑa ē ens ſimpr
īfinitū,qꝛ ſibi deficit ꝑfectio totiꝰ entis excogitabilis, ēt
a nõ gradu entis ꝑ finitū recedit. ¶ Tūc ad pͫ latioꝝ
pꝫ ꝙ deꝰnõ ꝯtinet ꝑfectionē totiꝰ entis excogitabilis,lꝫ
ꝯtieat ꝑfectionē totiꝰentis nãe/ꝛ poſīs.Probatio ēt pec/
cat,qꝛ lꝫ ſit cã vliſſima totiꝰentis factibilis/nõ tñ totiꝰen/
tis ſimplr̄,qꝛ nõ ſuūpſiꝰ,ꝛ eiꝰqđ i altiori gdu itelligereͭ,
cuiꝰꝑfectiõe caret i eo ꝙ ens ſaltē itelligibile. ¶ Ad 2ͫ
minor ſſa ē,qꝛ deū ē aliqđ poſſe itelligi deo maiꝰ,qđ nõ
itelligiͭ ꝑticipare deo,veꝝ tñ eſt ꝙ ipſe ꝯtinet ꝑ eēntiaꝫ
oē ens nãe ꝛ poſe,qđ factibile ē. ¶ Ad 3ͫ pꝫ ſolo,ꝙ deꝰ
ē ꝑfectū ens ſimplr̄ in nã,at ſibi deficit ꝑfectio eiꝰ,qđ in
altiori gradu itellr̄ remoueri a nõ gradu entis,qꝛ ſibi nõ
repugnat in eo ꝙ ens.ꝛ ad hūc ſenſum vult Auerroes cū
eſſe liberatū a poᵃ.i.ipfectiõe,qꝛ hꝫ ꝑfectionē totiꝰ entis
nãe,qꝛ ꝟo ſibi nõ repugnat in eo ꝙ ens ꝑfectio alterius
entis in altiori gradu ꝑfixi,iđ nõ ē īfinitū ſimplr̄. ¶ Ad
4ͫ dōm ꝙ deꝰ eſt ſpe/gñe/ſbã/ꝛ trãſcēdēti nãe illimita/
tus,nõ tñ īfinitus/qꝛ limitatus ꝑꝑ trãſcēdētiã itellectus.
Nã īfinita plenitudo repugnat eē/nõ tñ itelligi,q̃re ē li/
mitatus ſimplr̄.Sol.gnd pꝫ,nõ.n.occupat totū eē exco/
gitabile,qꝛ excogitari pt maiꝰ deo,lꝫ deo nihil ſit maius,
bene tñ occupat totū eſſe factū/ꝛ factibile vl̄ poſe fieri,
nõ totum eſſe itelligibile.ſic igitur rõnes he nulle ſunt.
¶ C.XXII.In q̃ ſoluūͭ rões latioꝝ q̃ ponūͭ capite 4.

Hanc rõnes ꝑ latinis diſſoluanͭ,q̃ capi
te ponunͭ.4. ¶ Ad pmã dōm in
ãnte ꝑ poͫ īfinitã itelligere eã.q̃ eſt infinita
iduratiõe,ꝛ negaͭ/ꝙ oppoſitū ꝯñtis ſtet cū
ãnte p̃ qꝛ celū 8ͫ nõ mouet ceteros.qꝛ moue
tur ipꝫ in cētū ãnis gradu vno ab occaſu i ortū,ꝛ motor
pmꝰ motu diurno mouet vniuerſuꝫ,lꝫ q̃libet ꝑs vniuerſi
moueaͭ ꝓꝑo motu/vt capite.9.dictū eſt. ¶ 2ᵒ dato ꝙ ce
lum 8ͫ ſecū rapiat oēs alios/mouēdo eos motu diurno,
dico ꝙ in ãnte dꝫ ſic dici pmꝰ motor ē poᵃ īfiͭᵃ in mouen
do tpe eterno a ſe,igr̄ nec corpꝰ nec vꝛ̄ꝰ in corpe, vbi eni
ipſe ē eternus.nõ recipieͭ i mã mediãtibꝰ dimēſiõibꝰ/ꝛ
ꝑ ꝯñs erit indiuiſibilis.vt deducit Auerroes p̃ de ſbã or
P bis.Celū ꝟo 8ͫ/lꝫ moueat ceteros/qꝛ nõ mouet a ſe/ſed
dependēter iđ nõ eſt hõa iſtãtia.vñ(vt dicit Auerroes
in libᵒde ſubã orbis)qꝛ itellīa mouet eterno tpe,ē vꝛ̄ꝰnõ
recepta mediãtibꝰ dimēſiõibus/ꝛ ſic idiuiſdua ꝛ in ꝑtibi
lis,ꝛ dimenſiões ipſa mediãte recipiunͭ/qꝛ mã celi reci
pit itelliam vt formã/nõ mediãtibꝰ dimenſiõibus/ſed
dimēſiões mediãte itellīa.eſt ſempiterna/nõ multa in
poᵃ/ꝛ vna nūero ſemp/non ꝑ ꝓuationeꝫ formaꝝ/ſed ꝑꝑ

Margin notes: Nõ militat ꝯ diuum Thomã.ſi bñ eiꝰ ꝑſpiciat dcã. — Doctor catholicꝰ hic laudandus. — Theologiũ acceptio in ſtricta nõ repugnãt logicam. — Vide Do. Caie in ſol. 2 ar.1.p.q.2.

Q

A vnā forāʒ nūo, quā singla celi mā hʒ. Hec dixim⁹ i libro de sb̄a orbis. ❡ Ad 3ᵐ dici p̄t p̄, q̄ de⁹ apō ph̄m nō agit imediate ad ex̄, ꝛ sic minor ē f̄la. Et lʒ moueat p̄ ifinitos ānos, i q̄ꝝ q̄libet ē aliq̄s effect⁹, ille nō ē imediate ab eo. sʒ tñ a cā vli. ❡ Ampli⁹, dato q̄ eēt imediate ab eo, adhuc negat̄ maior. albedo eni vna nūo in sphera visionis, p̄ōt ifinitas visiōes ifinitis oculis cāre, ꝛ tñ est eque p̄fecta. ꝛ sic lʒ agēdo duo sil' sit aliq̄ti vigoris. agēdo 4ᵒʳ nō erit maioris, q̄ꝛ p̄ vnā po³ᵐ agere p̄ōt ifinita vt albedo. ❡ Ad 4ᵘᵐ negat̄ minor, q̄ꝛ de⁹ nō agit imediate ad ex̄. sʒ rōne vlissima ɔcurrit ad oēs effcūs poles, ꝛ hac rōne vlissima oēs fore sūt in p̄ motore, vt rōe mot⁹ diurni, ꝛ in p̄ᵒ mā. Ul' dato q̄ imediate ageret ifinita. adhuc ñ oʒ eū ɔtinere cālitates ifinitas, vt d̄ albedie dedim⁹ exēplū. vna. n. rōne cāndi ageret oia. ❡ Ad 5ᵘᵐ sol. pʒ, de⁹ eni ñ itelligit nisi se, ꝛ ipse equalet ifinit, nō q̄dē in mēsura p̄fectiōis. sʒ in actu actiōis, veluti vna itelligētia nūero, vel

B vna albedo nūero, si eēt vna sola i mūdo. ipsa. n. equalet ifinit, nō in ḡdu ꝛ mēsura p̄fectiōis, q̄ꝛ sic eēt simpl'r ifinita, sʒ i actu actōis, q̄ꝛ nihil p̄ōt agere aliq̄, q̄ hec sola ñ ageret. ❡ Ad 6ᵐ. sic imagiatiua p̄t vltra vltimā sup̄ficiē mūdi, aliā ambiētē itelligere sine imaginari, lʒ sibi nihil corrñdeat i re. sic itell's vltra deū aliq̄d itelligere. ꝛ si sibi nulla res rñdeat, ꝛ sic cū itell's cogicat illi nihil corrñdē, volūtas nihil vlteri⁹ appetet. Tūc maior ɔcedit̄, ꝛ mior negat̄ de itellectiōe x̄a vel imagiaria. ❡ Ad 7ᵐ dōʒ q̄ nec mā recedit a deo p̄ ifinitā latitudinē, nec eō. Nā ɔtinet ifinita i po⁹ ḡnalissima, ꝛ nō p̄ ifinitas p̄uatiōes. Uñ de⁹ erit extremū itēsum toti⁹ entiū latitudis, mā vel nō ḡdus, vl' extremū remissi⁹, ceteꝛ res x̄o ordiate f̄ʒ accessuʒ ꝛ recessū ab his. vt i liᵒ d̄ btitudie dic̄ Auerroes, vñ ꝛ

C entiū ordo p̄ filiis ē cuidā latitudini difformi, ꝛ māe vniformit̄ difformi. q̄ʒ difformit̄ diffoꝛi, vt Auerroes ibidē. Hec satis p̄ rōnib⁹ latinoꝝ. ꝛ i h̄ appet q̄ x̄bū 2ᵃ celi, q̄ō Joānes p̄ se adduxit, ñ ē ad p̄poᵐ. p̄m⁹ eni motor nulla eget actiōe. q̄ assilet̄ alicui p̄ori, q̄ꝛ ipse ē p̄m⁹, ꝛ p̄pea hac rōne caret ope, at ceteꝛ itelligētie egēt, vt p̄ illas p̄ p̄filtes sint, in q̄ silitudie est bonū eoꝝ. Et sic pʒ ad rōnes oium p̄tiū, ꝛ ita hñ dem̄ est deū eē ifinitūʒ ens simpl'r eē veꝝ, sʒ nō demr̄abile, sʒ creditū tñ, q̄ꝛ nec rōnes ph̄oꝝ ɔcludūt, vt visum ē, nec rōnes theologoꝝ, nec rōnes Joānis, igitur creditū est hoc, quod theologi aiunt.

❡ Cap. XXIII. In q̄ soluūt̄ argu⁹ p̄babilia f̄cā in p̄n⁹.

Ceteꝝ ad rōnes p̄babiles. Ad p̄ᵐᵐ dōm q̄ maior ē f̄la, albedo. n. vni⁹ diei eq̄ p̄fcā ē q̄ʒ vni⁹ āni, ꝛ sic ɔcedo q̄ vitus potēs durare p̄ certū tp̄s, ē aliq̄tula, sʒ nō oʒ, q̄ si p̄ duplū sit dupla, vt de albedine dem̄, maxie q̄ñ nō ē ɔ̄riū applicatū sibi. ❡ Ad 2ᵐ pʒ q̄ itelli-

D gi p̄ōt mai⁹, ꝛ simplici⁹, nō q̄dē itellectiōe ɔposita. sʒ simplici, ꝛ ita nō p̄ōt appeti mai⁹, q̄ꝛ appetit⁹ seq̄t̄ cognitionē regulatā rōne recta, sic vmbra corp⁹. 12. meta. cō. 39. ❡ Ad 3ᵐ dōm q̄ cōp̄atiōe relatiua, q̄ue si eēt ifinitū, esset mai⁹ deo, vʒ in reᵘ medij, q̄ꝛ hʒ p̄portionē maioris inēq̄litat ad meᵐ ifinitā, de⁹ āt ad suū mobile finitā. at cōparatiōe absoluta, deus eēt mai⁹ illo ēt ifinito, nō p̄p h̄ moueret in nō tp̄e, q̄ꝛ nō hēet p̄portiōeʒ maioris ieq̄litatis ifinitā ad mobile suū, q̄ꝛ nō eēt ifinitū simpʳ in ābitu entis nāe, ꝛ entis simpʳ. ❡ Ad 4ᵐ itell'r maior de ɔ̄rijs, q̄ sit de p̄fectiōe vniuersi, cᵒ nō ē ifinitū, imo si eēt ifinitū, totus mūdus rueret. ❡ Ad 5ᵐ pʒ sol. p̄ dicta ad tertiū. ❡ Ad 6ᵐ nego añs, q̄ꝛ vna cā finitat est esse ens nāe, nā ip̄ʒ ifinitū repugnat enti nāe, de⁹ igr̄ q̄ꝛ ē ens nāe, ē finit⁹. ❡ Ad 7ᵐ pʒ sol. q̄ꝛ de⁹ p̄t iteᶦᶜ mai⁹ deo, q̄ō eē ē plasma, ac simplici itellectiōe nō ē plasma, sic i ex⁹ de mūdo dixim⁹. ❡ Ad 8ᵐ istā rā ē de calore vt octo, vbi ē ñ ḡdus

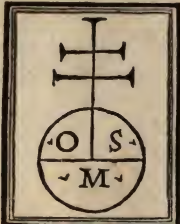
E frigoris, ꝛ tñ ñ ē ifiᵗᵉ itēsus. ❡ Ad x̄bū Auerrois mihi sp̄ fec̄ difficl'tatē, Nūc tñ aiaduertēdū q̄ mot⁹ celi, vʒ cōpositus ex diurno ꝛ p̄p̄o, hʒ duos motores, alteꝝ q̄ facit motū cōeʒ, q̄ diurn⁹ ē, alteꝝ p̄p̄uʒ, q̄ singl'o orbi facit p̄p̄uʒ. Uer. g. motor 8ᵉ, tribuit octauo motū ab occasu i oztū i cētū ānis ḡdu vno apō Ptolemeū, ꝛ sic i ceterj. ꝛ sic Auerroes p̄ istū celi motū, itēdit h̄ aggregatū ex ābob⁹ motib⁹, veꝝ vn⁹ hoꝝ fit a motore q̄ mouet ifinita motione, alter ab alio, q̄ mouet finita. ꝛ itelligit p̄ moue ifinita motiōe, mouere idepēdēter, q̄ꝛ p̄m⁹ q̄ mouet vniuersum cōi ꝛ diurno motu, mouet idependenter, ꝛ a se ꝛ p̄p se. at ceteri mouēt depēdēter, ꝛ ab alio, ꝛ p̄p aliuʒ, ꝛ h̄ vocat mouere finitū, q̄ꝛ sui nā eēt finitū, sʒ q̄ꝛ d̄pēdet ab ifinito in duratiōe. iō ē p̄petuū. Ex hac expōe nō hr̄ q̄ de⁹ sit ifiniti vigoris, sʒ q̄ sit ifinit⁹ tp̄e, ꝛ a se, ceteri x̄o eterni, sʒ ab

F alio, ꝛ hūc sensuʒ Joānes ignorauit, ꝛ ego lōgo tp̄e. Nūc x̄o pʒ ver⁹ itell's x̄boꝝ Auer. ❡ Et i h̄ appet Dñice grimane cardialiū maxie. q̄ūo tā i ḡui q̄sito p̄ neutra p̄te sūt demr̄ones, imo fortasse rōnabili⁹ ē credere de deo nihil posse demr̄ari positiue. sʒ solū p̄ negōnē. q̄to min⁹ p̄t rōe nāli sciri de eo, q̄ sit ens ifinitū simpl'r, hñ. n. sciri p̄t, q̄ ñ est finitū sic alia cāta ꝛ fortasse p̄p h̄ vulgares grecoꝝ, ꝛ āt q̄ ph̄i vocarūt eū ifinitū, h̄ ē ñ finitū sic cetere res, de⁹ eni ē idepēdēs ꝛ a se, cetere res d̄pēdet ꝛ ab alio. Ueꝝ posteriores theologi accept credit, q̄ i libris sacrj tradūt p̄didere eū eē ꝛ vigore, ꝛ tp̄e ifinitū, ꝛ simpl'r ens, ꝛ nos acceptam⁹ rē, sʒ h̄ eē creditū, ñ rōne nāli dm̄rabile. Tu x̄o q̄ idē ph̄s es eminētissim⁹, ꝛ theolog⁹ prestātissimus hec diiudica, ꝛ que tibi vident̄ ɔcedēda, confirmes, que x̄o delenda, eligas, grauiorē eni iudicē nūq̄ʒ audire recusabo Uale. ❡ Finis. 1504. Nouēbris 17ᵒ. Suesse ad laudē dei ꝛ v̄ginis intacte Marie Amen.

❡ Aristotelicum opus hoc Venetijs sūma cura ac diligentia impressum fuit, sumptib⁹ heredū. q. Dñi Octauiani scoti ciuis Modoetiensis, ac sociorum. Anno salutiferi partus virginei. M.D.XXVI. die. 28. Aprilis.

Registrum.

✠ A B C D E F G H I K L M N O P Q Omnes sunt quaterni, exceptis. P ꝛ Q qui sunt terni.

Euthici Augustini Niphi Philothei Suessani Auerroys de mixtione defensio ad etatis nostre decus episcopũ Alarinensem Jacobũ de Petruciis dei ac nature interpretez.

✠

Cum Priuilegio

¶ Euthici Augustini Niphi Philothei Suessani Auerroys de mixtione defensio ad etatis nostre decus episcopum Alarinensem Jacobum de Petrucijs dei ac nature interpretem.

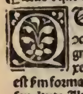
PEtieras. imo coegeras episcope religiosissime vt tibi mixturam elementoꝝ Auerroys declararem: nã inuenisse te asserebas omnes scriptores illi aduersari: ego vero non tm̃ vt tibi: cui summopere debeo: sed mihi etiaꝫ satisfaciam. libellum hunc mitto: quem tui nomine defensionem Auerroys de mixtura inscribo: nam tui ingenium atq; in disciplinis arguciam diu noui quamobrem clypeum contra oblatrantes te assumpturum fore scio. vale.

¶ Prohemium.

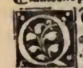
Ristoteles etsi in libro de gnōne et methcoris quedaꝫ scribat de mixtiōe: e quibus gs pōt de ea q̄dā vlia scire: spālr v̄o qūo elta veniant ad mixtionē: qūo ēt in mixto remaneāt: nō plane exposuit. Qua de re fuit occasio posteriorib⁹ diuersa sentiēdi. Intantū ꝙ nō solū diuersa scribunt: imo ꝛ ꝯtraria ꝛ ꝯdictoria. Sed qm̄ fere oēs latini ꝯdicūt Auicēne ꝛ Auerroy: quos vera dicere credimus: vt dicemus: visum est nobis libellū hunc facere: in quo maxime auerroeꝫ in hac re saluabimus. Hec ergo intentio.

¶ Que ꝛ quot sint positiones de proposito. Caput. I.

Ui de mixtione locuti sunt: oēs elem̄ta aliqua ex parte in mixto cōtineri ꝯcedunt: illo fulciti argūᵒ: qđ Aristo. in libᵒ de gnōne accepit: qꝛ. s. mixtio est entiū. Tunc dixerūt q̄dā elnta miscibilia remāere actu hoc est f̄m formas essentiales in mixto. Alij v̄o soluꝫ potētia seu v̄tute. Alij v̄o in hoꝝ medio consistētes dicunt elnta actu quodāmō ꝛ potētia quodāmō in mixto eē. ¶ Amplius dicentes elnta actu remanere in mixto ꝑtiti sunt. nā vetustissimi ea remanere: ꝛ quo ad formas intēsas: ꝛ q̄litates ꝑfectas ꝯprobare enitunt̄. Ueluti empedocles siculus ꝛ Asclepiades medicus. Democritus abderita: ꝛ ei⁹ imitator epicurus. crediderūt. n. idiuidua corpora eē reꝝ p̄nᵒ: ꝛ hec eē oīum reꝝ elta affirmāt. Alij v̄o lōge posteriores elnta actu manere q̄tum ad eoꝝ formas cū ipsis sectant̄. Sed q̄tum ad q̄litates remitti atqꝫ frāgi ꝛ ꝯfundi ꝯtendūt: veluti grauissimus vir ille Auicen. hisrabelita ēt: ꝛ fortasse auēpachus hyspanus ꝛ multi arabum. He sunt de ꝓposito pōnes sic in ꝯfuso enūcrate.

¶ Auicēne positio ꝛ fundamenta. Caput. II.

Uod elemēta nō maneāt ī mixto duplici actu. s. q̄tū ad formas p̄mas. s. subales ꝛ formas scdas. s. q̄litates ꝑfectas: nūc supponamus. Nā (vt Arist. ꝓbat in pᵒ de gnōne) sic nō eēt mixtio: sꝫ magis coaceru⁹. ¶ P. in multis locis sue p̄hie enisus est bonis rōnib⁹ ꝓbare corpora idiuidua nō esse reꝝ p̄nᵒ nec mixtoꝝ elta: que nūc a nobis tāq̄ digna ꝯcessu sint petita: sꝫ que dicat Auicē. in. 6. pᵉ p̄hie. breuib⁹ resumamus. credit itaqꝫ elnta h̄re duplex esse. alteꝝ q̄dē formale seu substātificū: quo. s. sunt spēs entis: ꝛ in certo p̄dicamēto ꝛ nūō. Alteꝝ v̄o accn̄tale ꝛ zᵐ: quo. s. ꝯiungunt̄ accidētibus ꝓprijs veluti calido. frigido. humido ꝛ sicco. Tunc dicit elnta nō manere in mixto vsquequaqꝫ quo ad esse zᵐ: imo ipsoꝝ corrūpunt̄ excellētie in vnoquoqꝫ f̄m medietateꝫ ad alteꝝ: e qb⁹ q̄litas resultat media: que est veluti mixti act⁹ dicta cōpactio vel (vt alij crassius loquunt̄) ꝯplexio. ¶ Ampli⁹ ait elm̄ h̄re duplex eē. alteꝝ q̄dē liberū. alterū ligatū atqꝫ partitū. liberū q̄deꝫ vocat qm̄ ignis: vel aliud q̄uis elntū ꝯsiderat̄ in sua spera: in qua nālíter locatus perseuerat. Et hoc pacto elnta nō manent in mixto. vocat aūt ligatū: qm̄ ab alio est alteratū: ꝛ aliud alterās ꝛ diuisim in ip̄m ꝛ ꝯ: ita vt p̄lm vni⁹ sit cū plurimo alterius. minimū ēt vni⁹ cū minimo alterius: ꝛ hoc mō cōcedit: ꝛ ꝓbat ea remanere in mixto. Ex qb⁹ gs perpēdere pōt in mixto duplicē esse vnionē: alteram q̄dē subaꝝ elntoꝝ: quā ipse mixtionē vocat. alteraꝫ v̄o q̄litatū: quā nr̄i (nescio cur) ꝯplonē vocāt. veri⁹ tēperatio. nā greci crases dicūt: nos temperatōes: sed hec ad grāmaticos. dicat̄ ḡ apud vsum ꝯplexio. est ḡ mixtio. nā p̄or ꝯplone. nā sicuti forme p̄ores sunt q̄litatib⁹: sic mixtio ꝯplone. Sunt ḡ ad mentem eius scriptitāt mixturaꝫ p̄cedere (veluti dispōnē) formā vltimā mixti. ꝯploneꝫ v̄o seq ꝛ ip̄aꝫ formā. nā ꝯplo est velut mixtio terminata. mō forma est cā terminatiōis accn̄tiū. Isti. n. volūt mixturā ꝛ ꝯplonē esse eādē: sꝫ modo diuerso. mixtio. n. est ꝯplo iterminata siue in poᵃ. ꝯplexio aūt est mixtio actu seu termiata. Sed an hec vera sint: p̄termittimus. Mouebant̄ aūt hi p̄mo: eo qꝛ nisi elta ꝑmanerēt: nō eēt mixtio: sꝫ corruptio. Scd̄o. qꝛ tunc mā̄ suscipet imediate formaꝫ mixti: qđ falsum est. nā sicut forme elntoꝝ sunt medie inter p̄mam mām ꝛ vltimā formā: sicut Auerroes ꝛ Aristoteles scribunt: sic dꝫ esse post mām ꝛ ante formaꝫ mixti. Tertio. tūc elnta rōnem elntariā ꝑderent. sunt ēt alie plures: sed he satis. Hec de pōne auicēne.

¶ Latinoꝝ positio illi extrema. Caput. III.

Atini fere oēs fuerunt in alio extremo. dixerūt. n. ꝯ Auicēnā elnta nullo mō actu remāere in mixto: sꝫ virtutibus. ꝛ hi partiti sunt. q̄dā. n. dixerūt q̄litates mixti ꝛ eltoꝝ esse eiusdē spēi. verbi cā calor mixti ꝛ calor ignis: ꝛ silr ī alijs. Alij dixerūt q̄litates mixti: ꝛ elntoꝝ differre spē. dicētes q̄litates in mixto et in elntis esse in spē similes: credunt ꝙ q̄litas ꝛ sit q̄litas ꝛ sit instr̄m sube. vt qualitas gnāt qualitateꝫ. vt instr̄m sube sic est v̄tus sube ꝛ gnāre pōt subam. Tūc volunt ex q̄litatib⁹ ijs resultare ꝯpactū quēdā: ḡ (ꝑ quanto est q̄litatū absolute resultāsqꝫ ab eis) est ꝯplo. ꝑ quāto v̄o est q̄litatū vt v̄tutes instr̄aqꝫ eltoꝝ est mixtio: ꝛ sic vnā reꝫ volunt esse mixturā ꝛ ꝯplonē. diuersam tm̄ rōne. nā vnio resultās ex q̄litatib⁹ iquantū q̄litates est ꝯplo. vnio v̄o resultās ex eis iquantū v̄tutes sube elntoꝝ est mixtio: et qm̄ suba est p̄or qualitate. iō rō virtutis sube est p̄or rōne q̄litatis absolute: ꝛ ꝑ ꝯn̄s mixtura est p̄or ꝯplone: p̄orem dico rōne ꝛ nā. Ex ijs perspicuum elnta nō manere actu in mixto: nec vllo mō penitus. ḡ v̄tute. ꝑ q̄to. s. remanēt qualitateꝫ: que sunt v̄tutes ꝛ instr̄nta eltoꝝ. Hui⁹ pōnis v̄r fuisse Trusianus monacus cartusiēsis in ꝯmēto techne ḡ fere ad verbuꝫ accepit a nouo expositore. pᵒ de gnōne in fine. Alij v̄o dixerūt q̄litates nō esse eiusdē spēi in mixto ꝛ elntis. Nā operatio arguit formaꝫ. Mō opōnes qualitatū mixti ꝛ elntoꝝ dn̄t spē. Nam elntoꝝ opatio est corruptiua. mixtoꝝ v̄o ꝑfectiua. vt dicit auerroes in. iz. p̄me p̄hie. ꝯmen. 18. ꝛ in lib. de suba orbis. capite. z. Tunc dicunt ꝙ elnta sunt in mixto v̄tualr. ꝓpter nālē ꝯueniētiaꝫ: que est forme mixti cuꝫ elntis: que non est vnius elnti ad aliud. Scd̄o. qꝛ forma mixti est perfectior atqꝫ p̄stabilior forma elnti: ita ꝙ forma elti est iferior ꝛ potentialior: ꝓpterea dn̄r elnta v̄tualr manere in mixto: veluti iperfecta ꝛ iferiora manent in sup̄iorib⁹. ḡ ꝯplo est qualitas ita simplex: sicuti q̄libet q̄litas p̄ma. Sed d̄r media ꝛ cōposita v̄tualr. ꝑ quāto v̄tutes q̄ttuor q̄litatū ꝯtinet. E qb⁹ ꝑspicuuꝫ mixtionē q̄ttuor elntoꝝ: eē formā mixti tantū simpliceꝫ: que forma est eque simplex: sicuti queꝉꝫ forma elnti: sed ꝑ quāto ꝯtinet q̄ttuor elnta in v̄tute. Tū ꝓpterea: qꝛ pōt exire in opōnes eoꝝ. Tū qꝛ nobilior: ꝑ tāto d̄r mixtio. qualitas v̄o mixti ꝓpa d̄r ꝯplexio: nō qꝛ resultet ex qualitatib⁹ p̄mis: cū ipsa sit eque simplex: veluti queꝉꝫ earū: sed qm̄ ꝯtinet quattuor q̄litates elntoꝝ. ꝑ quāto pōt exire in operatiōes earuꝫ. vn̄ ꝯtinere in v̄tute est duob⁹ modis. s. f̄m esse. vt qm̄ aliquid pōt ꝓducere aliud veluti celū elementa: aut secundum effectus: vt quādo potest producere operationem eius: ꝛ hoc mō forma mixti ꝯtinet v̄tute elnta: qꝛ pōt ꝓducere opera eoꝝ: ꝛ rōnalis aīa ꝯtinet sensitiuā ꝛ vegetatiuā. silr ꝛ ꝯplo ꝯtinet virtute qualitates p̄mas: qꝛ pōt

ꝓducere opera eoꝝ. vt calefacere. humectare. exiccare. ⁊ ifrigidare. Elñta ğ cõtinenť in ṽtute in forma mixti: ⁊ q̃litates in ↄplone: ⁊ sic elñta nõ sunt ptes mixti: nec q̃litates ↄplones: sed poᵃ ⁊ ṽtute ↄtinenť in eis. Ex ħs pſpicuũ elta nec q̃tũ ad coꝝ subas: nec quãtũ ad eoꝝ ſpẽcas q̃litates remãere in mixto: ſ3 solu3 q̃tũ ad eoꝝ opões. nam forma mixti põt exire in opões formaꝝ elñtoꝝ: ⁊ q̃litas mixti in opões q̃ttuoꝛ q̃litatu3. ğ ↄtinenť elñta in forma mixti: ⁊ qualitates in ↄplone poᵃ tñ ⁊ virtute. Hec põ vř expositoris ⁊ multoꝝ sequaciũ.

¶ Motiua pme positiõis latinoꝝ. Caput. IIII.

Positio pma a scda (vt visum est) solu3 dĩt: qm̃ pma ponit q̃litates mixti ⁊ elñtoꝝ eẽ eaſdẽ ſpẽ: ⁊ ex illis fieri tẽperationẽ: ẽm mixti ↄplonẽ: ⁊ hoc inquantũ q̃litates sũt. Adhuc ex eis iquãtũ ṽtutes ⁊ istra fieri mixtione3. Scda ṽo ponit elñta nec quo ad q̃litates: nec quo ad eẽntias remãere: sed solũ ẜ ṽtutes: ꝓ quãto forma mixti: ⁊ ꝓpter ↄueniẽtiã ⁊ pp nobilitatẽ continet formas elñtoꝝ. silr ⁊ ↄplexio q̃litates: tñ q̃litates mixti ait ſpẽ distingui a q̃litatibᵒ eltoꝝ. silr ⁊ formã a formis. Pro pma ğ põne solent gdã recẽtioꝝ adducere plures rõnes. Prima. nã caliditas mixti itẽdiẜa caliditate elẽti. ğ sunt eiusdẽ ſpẽi. Scdo. caliditas mixtoꝝ gnãt q̃nq3 caliditatẽ elñtoꝝ. ğ sunt eiusdẽ ſpẽi. añs pſpicuũ. nã metallũ ex cõcuſſu calefactũ interdũ gnãt calorẽ ⁊ ignẽ in stuppa. Tertio. tactᵒ nõ discernit iter calorẽ mixti ⁊ elemẽti. ğ sunt siles in ſpẽ. tз ↄñtia. nã tactus est iudex tactiliu3: queãdmodũ visus visiliũ. Quarto. grauitas mixti: vel leuitas est eiusdẽ ſpẽi cu3 grauitate ⁊ leuitate elñtaria. ğ ⁊ oẽs alie. añs pſpicuũ. Nã vt 4ᵒ celi ⁊ 4ᵒ metheoroꝝ scribiť: oleu3 supra terra ⁊ aq̃ leuitat: ⁊ hoc q꞉ est de nã aeris. Cõfirmãt. nã aliq̃d mixtũ est altero in aere grauius: q̃d nõ est ita in aq̃. ergo grauitas mixtoꝝ est eiusdẽ ſpẽi cu3 illa elñtari. Quinto. oẽ pñᵐ mouẽdi ad mediu3: vel a medio est leue: vel graue ğuitate: aut leuitate simplici elñtaria. Hec pſpicua est in pmo de celo: sed mixtũ oẽ vel a medio: vel ad mediũ nãliter ferť. ğ graue vel leue grauitate elñtaria. Ex ħs pſpicua est pma positio ꝙ. s. q̃litates mixti nõ tãtũ ṽtualr sunt siles q̃litatibᵒ elñtoꝝ: sed sunt formalr eiusdẽ ſpẽi. ¶ Ampliᵒ q̃litas actiua totalis mixti est cõposita ex reali caliditate ⁊ reali frigiditate: ⁊ qualitas passiua ex reali humiditate ⁊ reali ſiccitate. E quibus fit complexio mixti.

¶ Motiua scde põnis. Caput. V.

Quod aũt qualitas mixti nõ sit eiusdẽ ſpẽi cũ q̃litate elñtaria. Primo. q꞉ opõ ↄcludit formã: ſ3 opõ mixte q̃litatis ⁊ elarie nõ est eiusdẽ ſpẽi. vt oẽs testanť. ğ nec q̃litates. Scdo. tũc in quol3 puncto mixti eẽnt opposite q̃litates: vt calidũ ⁊ fridũ. Tertio. nullũ mixtũ põt hẽre in eodẽ q̃litates scdas diuersas. vt sapores ↄ̃rios. ğ nec q̃litates pmas. Quarto. quel3 q̃litas denolat sub3 in quo est. ğ si in mixto eẽnt oẽs q̃tuoꝛ q̃litates: tũc mixtu3 vnũ ⁊ idẽ eẽt rõne caliditatis calidũ: ⁊ rõne frigiditatis fridũ: ⁊ sic calidũ ⁊ fridũ. Quĩto. vbi est ṽtualr tale superfluit ibi eẽ formalr tale. Sed ↄplexio est ṽtualr oẽs qualitates elñtoꝝ. ğ superfluunt: si ibi essent actu.

¶ Argumẽta eius in quo ↄueniũt. Caput. VI.

Conueniunt elñta nõ ad esse ẽm formas in mixto: sed solũ ṽtute ⁊ ptãte. Hoc pmo ꝓbať ex ṽbis Arist. ğ pmo de gnõne. soluens q̃nẽ quo pacto miscibilia elñta sint in mixto: scribit (neq3 alterũ) . s. corrũpiť (neq3 ambo) . s. corrumpunť. (saluať .n. ṽtus eoꝝ) Ex ħs pſpicuũ. nã ṽtus rei non est forma rei: sed saluať ṽtus miscibiliũ. ğ nõ forma. ¶ Amplius ibidẽ ostẽdit ordeum nõ misceri frumẽto: ⁊ hoc q꞉ manẽt ẽm formas. ğ ex elñtis remanẽtibus ẽm formas nõ fit mixtio. Adhuc Halienᵒ pmo elñtoꝝ ait. Aristo. elñta ↄfusa fore extimaſſe q̃litatibᵒ solis: idq3 dogma eligẽdũ pp certitudinẽ: eo ꝙ ab iconueniẽti pſeruat. Rões aũt hoꝝ multe sunt: quas dicemus: qñ ↄ̃ auerroẽ arguemus. Hec sũt latinoꝝ põnes ⁊ rõnes vsq3 in tantũ dicte.

¶ Argumenta ↄ̃ pmã sectam. Caput. VII.

Prima secta (vt visum est) ↄcedit q̃litates eltoꝝ remãere in mixto: easq3 eẽ eiusdẽ ſpẽi: ait tñ elta nõ ad eẽ. S3 istud vř pluribᵒ rõnibᵒ mirabile. Primo. q꞉ Arist. in 2ᵒ de aĩa ex ꝓpa itentiõe oñdit corpora dura nõ posse se tãgere nisi mediet aer vel aq̃: ⁊ vtiť hac ratiõe. planicies corpoꝝ duroꝝ sũt humecte. ğ mediat aq̃. ꝓbat ↄñam. d. (humidũ aũt non est sine corpore: nec humectũ: ſ3 neceẽ est aquã eẽ aut hr̃e aquã) ṽtus ğ rõnis est planicies duroꝝ corpoꝝ in aqua positoꝝ sunt humide. ğ mediat aqua: q꞉ nõ põt humidũ esse absq3 aqua vel aere. Eodẽ mõ arguo. ĩ mixto est calor. ğ ignis. est humiditas. ğ aer. est friditas. ğ aqua. est siccitas. ğ terra. Iste ↄsequẽtie tenent in ṽtute rõnis Aristo. q꞉ nulla qualitas est absq3 ꝓpo corpore. Uñ simplicius vir grauissimus ingẽcur Arist. dixit (S3 neceẽ est aquã eẽ: aut hr̃e aquã.) Cui rñdet. ad humidũ gdẽ eẽ aquã. ad humectũ ṽo hr̃e refertur. Et sic vult ꝙ oẽ simplr humidũ est aqueum: ⁊ omne humectũ hẽat aquã. Modo ↄstat mixtũ eẽ humectu3. ğ neceẽ est ip̃m hr̃e aquã. Themistiᵒ ẽt ibidẽ ita scribit (superq3 mãifestũ vdis corporibᵒ semp humorẽ aliquẽ circũfundi ⁊ adherescere: nõ vř fieri posse. vt duo corpora solida de ↄcursu in aq̃ se tangãt) est ğ ṽtus rõnis corpora dura sunt hũore humecta. ğ mediat aq̃: q꞉ nõ põt fieri hũoꝛ in aliquo absq3 aq̃. Ex ħs pſpicuũ nõ posse in aliquo eẽ humorẽ formalr elñtariũ: nisi ibidẽ sit aq̃ formaliter. Magis aũt ħ neceũ est dicere p Alexãdru3 aphrodiseũ. q in ↄmen. de sensu plane scribit q̃litates pmas eẽ formas subales elñtoꝝ. Quare si in mixto sunt quatuor q̃litates: ⁊ ibidẽ q̃ttuoꝛ formas elñtarias esse neceẽ est: ſ3 (vt dicit) forẽ ille sint veluti accñs ĩ mixto. Scdo. pncipalr Ar. ꝑ celi. ita dicit (qm̃ aũt corpoꝝ. hec gdẽ sũt simplicia. hec aũt ↄposita ex his) ⁊ nõ loqť de ↄpõne ẽm q̃litates vel ẜ ṽtutes: q̃d declat. d. (dico aũt simplicia gdẽ: q̃cũq3 motᵒ pñᵐ hñt ẽm nãm. ⁊ magis exponens. subscribit. vtpote igne3 ⁊ terrã ⁊ hoꝝ ſpẽs ⁊ cognata his) Ecce q̃uo ponit mixta ex ħs formalr ↄponi: ⁊ hoc magis declarat p id q̃d subscribit. d. (neceẽ est ⁊ motᵒ eẽ. hos gdẽ simplices. hos aũt mixtos aliqualr. simpliciũ quide3 simplices. mixtos aũt ↄpositoꝝ) mõ nõ põt eẽ mixtio motuũ: nisi sit mixtio pnciᵖᵐ motuu3. Si ğ mixtũ moueť motu mixto. ğ ⁊ pñᵃ motᵒ erũt mixta: ⁊ q꞉ ꝗs dicet si pnciᵃ erũt mixta: tũc nõ magis eẽt motus vniᵘˢ q̃ alteriᵘˢ: ⁊ sic mixtum nõ magis deorsu3 q̃ sursu3 nãlr moueť. Rñdet ꝙ motᵒ est mixtus ex sursu3 ⁊ deorsu3 latione (moueri aũt ẽm pdñans) . q. d. l3 ille motus sit mixtus. a pdñio vergit versus locu3 elñti pdñantis in mixtura. Ex ħs perspicuu3 est elñta actu aliquo esse in mixto. Aliter hec dicta eẽnt supflua: ⁊ q velleť alr exponere: esset nõ gdẽ expositoꝛ: ſ3 puersoꝛ. Tertio. pncipalr grauitas mixti est eiusdẽ ſpẽi cu3 grauitate elñti. ğ in mixto ꝑst forma subalis elñti grauis. Añs ↄcedũt: ⁊ ↄñam ꝓbo. nã grauitas ↄcludit formã elñti: alr Aristo. in pmo celi nõ cõcluderet q̃tuoꝛ corpora simplicia. dicerem. n. esse aliquod graue: ⁊ nõ ꝓpter corpus simplex. nã simplex graue nõ dať: ⁊ sic

labor Aristo.frustra.Quarto.in pn° de celo inqt.(nã.n. ꝯitantiũ. hec qdẽ sunt corpora ⁊ magnitudines. hec aũt hñt corp⁹ ⁊ magnitudinẽ.hec aũt pn°hñtiũ sunt)Et oẽs exponũt:⁊ simplici⁹ibidẽ ꝙ corpora hñtia corpus ⁊ magnitudinẽ sunt mixta: que hñt elñta.ġ nõ tantũ q̃litates in mixto sunt:sed elñta. Quinto pncipalr.stante hac positiõe:tũc ꝯplo eẽt pori mixtiõe:qđ est ꝯ eos.⁊ pbat.nam por est q̃litas iquãtũ q̃litas:ꝙ inquãtũ instrm̃ sube.nam eẽ instrm̃ est accñs q̃litati inquãtũ q̃litas: ⁊ accñs est posterius eo:cui accidit.ġ nexus ex q̃litatib⁹ iquãtũ q̃litates por est nexu eaꝝ inquãtũ instrã: ⁊ sic ꝯplexio eẽt por mixtiõe.Sexto.instrm̃ ⁊ agẽs debẽt esse sil:sed q̃litates pme sunt instrã formaꝝ eltoꝝ. ġ forme ⁊ q̃litates debẽt eẽ simul:⁊ sic oẽs actu in mixto erũt. Septimo.vna for^a simplex nõ põt eẽ duaꝝ formaꝝ spẽ dñtiũ instrm̃:sꝫ q̃litas mixti est instrm̃ forme mixti.ġ nõ forme elem̃tarie. Octauo. Aristo.oñdit.2° de gñõ.q̃ttuor esse corpora in mũdo:qꝛ q̃tuor sunt ꝯbinatões poles.Tũc argo. in mixto q̃ttuor sunt poles ꝯiugatiões.ġ ibi actu sũt q̃ttuor forme eltoꝝ:aliter rõ Aristo.nulla: ⁊ maxie qꝛ ibidẽ Aris. ait aquã esse coagulatiõeꝫ fridi ⁊ humidi.Ignẽ vo arsiõnẽ calidi ⁊ sicci. Sed in mixto sunt defões hoꝝ. ġ ⁊ definita.Plato ẽt ait hoiem eẽ microcosmon:qꝛ i eo q̃tuor elñta spectant:atq̃ q̃ttuor q̃litates: qđ ẽt Plotin⁹ affirmat.Ex hijs concludemus nõ posse esse in mixto qualitates:nisi sint ibi forme elementarie.

¶ Argumẽta ꝯ secundã sectam. Caput. VIII.

Dixerunt elta nõ adeẽ mixto: nec q̃ ad formas substantificas: nec q̃ ad q̃litates.sꝫ tñ:qꝛ mixtuꝫ põt exercere opa eoꝝ:⁊ sic saluari fm vtuteꝫ. Sed ꝙ hec põ sit impolis oñdamus.Qꝛ vel elta sunt in mixto: qꝛ for^a ⁊ q̃litas mixti põt exercere effect⁹ ⁊ opa eoꝝ: vel qꝛ in mixto sunt nõ qdẽ q̃litates eiusdẽ spẽi cũ q̃litatib⁹ eltoꝝ:sed po^e ⁊ vtutes alteri⁹rõnis:distĩcte for^a ⁊ q̃litate mixti.Primo destruamus pmã ptẽ. 2° refellemus 2^am. Si ġ est(vt dicit p^a ps)tũc celũ eẽt mixtũ ex q̃litatibus pmis:⁊ ex formis q̃ttuor corpoꝝ:qđ Arist. falsuꝫ esse pbat in lib.celi.Et ꝯducit enthimema. nam lux solis põt exercere oĩa opa eltoꝝ. vt demrãt auerroes i 2° celi. ꝯ^10 42.Exercet pterea in autũno siccitatẽ:in hyeme friditatẽ:in vere hũorẽ:in estate calorẽ. ġ q̃litates q̃tuor vtute cõtinent in luce.ġ lux est ꝯplo solis: queadmodũ q̃litas mixti est ꝯplo mixti. Adhuc sol pducit sui pñtia ignẽ:sui absentia aquã:sua media dispõne media elta.ġ sol continet q̃ttuor elta:⁊ pp ꝯsileꝫ actionẽ: ⁊ pp nobilitatẽ. ġ pp sui subam ꝯtinebit eltarias formas:⁊ pp sui lucem q̃litates.ġ mixtũ tẽperatũ:queadmodũ mixtũ gnãbile.Rursum tũc aurũ eẽt ex metallis mixtũ.nã aurũ ⁊ pp nobilitatẽ ⁊ pp ꝯueniẽtiã in opando ꝯtinet oĩa metalla. vt dicunt alchimiste. ġ nõ tãtũ erũt q̃tuor corpora simplicia. Ampli⁹.tũc rõnalis aĩa eẽt mixtũ ex formis q̃tuor eltoruꝫ.nã põt in corpore hũano exercere actus formaꝝ q̃ttuor:⁊ est altior eis:esset ẽt mixta ex vegetali sensibili:et nãli aĩa:⁊ qꝛ põt vti opib⁹ eaꝝ:⁊ qꝛ nobilior. Hec aũt nõ dũ vidimus in aliquo libroꝝ Arist. Nũc ꝯ fm mẽbꝝ arguamus.Primo.qꝛ si sole po^e sint in mixto:⁊ nõ qualitates:nec for^e.tũc nõ poterũt in actũ opatiuũ deuenire ex po^a eiusmodi.Amplius.sicut res se hꝫ ad esse:ita ad operi:sꝫ ens in po^a nõ est ens pfectũ.ġ nõ põt agere. Rursuꝫ semp extimat spẽs mouens.vt in nono tradit p^e phie. ⁊ tertio auscultatiõis phice:cũ igit elñta nõ sunt ibideꝫ in actu:nec pñt agere:nisi recurram⁹ ad formã mixti: ⁊ sic erit pmũ membꝝ.Sed ꝙ hec põ(vtcũq̃ itelligat)sit ꝯ Aristo^lis arguo vbis ei⁹. Inqt ipe i fine pmi de gñõ.ꝯclu-dẽs quid sit mixtio ἡ δὲ μίξις τῶν μικτῶν ἀλλοιωθέντων ἕνωσις.i.mixtio vo mixtoꝝ: que alterauerũt vnio. Nec valet dicere(vt qdã aiũt)ꝙ(alteratoꝝ)vel alterauerũt)supple se:sit pteritũ.nã vbũ illud (mixtorũ.)dicit actuale qd:etiã eoꝝ est mixtio: que se alterauerunt.vt dicit textus.Sed nec vtutes:nec po^e se alterauerunt.ġ eaꝝ non est mixtio.Adhuc ibidẽ ait.(iõ gutta vini mille milijs amphoris aque nõ miscet. soluit.n.spẽs: ⁊ trãsmutat i totã aquã.)ġ miscibile dꝫ actu aliq̃ ex parte manere. Rursum oñdit que sunt facilia mixtu:⁊ vult ea eẽ que sunt facilia diuisione:cui⁹ sunt hũida.Si ġ miscibilia solũ vtute:vel po^a eẽnt in mixto:ad qd tãtope laboraret oñdẽs facilia ⁊ difficilia mixtu.Si quis pfecto ꝯsideret vba oĩa libri de gñõne:inueniet fere oĩa ꝯ hanc sectã:lꝫ ipsi valde glorient in vbis Aristo.faciũt ẽt cõtra hec vba Aristo.adducta in pximo capite ꝯ alios:⁊ inducemus postmodũ in opione Auerro.alia multa: ⁊ rões ei⁹ erigemus. Hec de põne latinoꝝ dicta satis.

¶ Auerroys positio ⁊ verba. Caput. IX.

Mouet hanc qõnẽ auerroes in 3° d celo ⁊ mũdo.ꝯmẽ.47.hijs vbis.Et querẽdũ est q̃ de cã nõ remanẽt for^e eltoꝝ in actu.s.in mixtis deferẽtes alias formas.s.mixtoꝝ:quas recipiũt: est ġ qđ ei⁹ cur for^e elñtales sub eẽ pfecto accepte nõ sunt dispões mãe ad recipiẽdum alias mixtoꝝ formas:⁊ arguit ꝙ debeãt eẽ.d.cũ iaꝫ posuistis ꝙ nõ sunt mãe ppe q̃busdã formis nisi p suas formas:q̃si sic arguat.for^e q̃b⁹ mãe p^e efficiuntur ppe mãe mixtis:sunt dispões:mediãtib⁹ q̃bus recipiunt in mã for^e mixtoꝝ.Sed for^e elñtarie sunt:q̃b⁹ mã p^a efficit ppa mixto.ġ mediantib⁹ formis elñtarijs recipiunt for^e mixtoꝝ.Et sic for^e elñtarie erunt actu in mixtis oĩbus.Deide soluit qõnẽ:⁊ pmo pbat ꝙ for^e elñtarie sub eẽ pfecto nõ precipiunt i mã:ita vt mediãtib⁹ eis recipiant for^e mixtoꝝ:⁊ inqt.dicamus igit ꝙ si esset ita vt diximus: ꝙ.s.preciperent sub eẽ pfecto:nece eẽt vt nulluꝫ ens gnãret ab eis.hoc est vt nullũ ens reciperet in mã mediãtib⁹ eis:ꝙ eẽt diuersum in for^a subali:sed tñ esset accñs.q.d.si for^e elñtarie primo essent recepte in p^a mã: tunc oẽ adueniẽs mãe:⁊ receptũ in ea illis mediãtibus: esset accñs.Enthimema hic nõ deducit:sed in plurib⁹ locis auscultatiõis phice:⁊ p^e phie deduxit: ⁊ in libello de suba orbis. Nã oẽ adueniẽs enti in actu pfecto:⁊ specifico est accñs. Hec est dñia inter formas accñtales ⁊ subales.vt idẽ declauit in 2° de aĩa.Scđo pncipalr pbat formas eltarias corrũpi hoc est remitti. Ad hoc vt mã mediãtib⁹ illis recipiat formas mixtoꝝ.⁊ inqt.⁊ iõ nece est cũ ex eis gnãtur vna for^a.vt corrũpant for^e eoꝝ fm medietateꝫ: hoc est fm ptẽ.q.d. ꝙ si mã mediãtibus eis dꝫ recipe formã mixti:ille remittunt fm eaꝝ subas aliq̃ ex pte.Deinde 3°. pbat ꝙ nõ corrũpunt ex oĩ pte:ita vt mã nuda recipiat formas mixtoꝝ:⁊ inqt:qm̃ si corrũperent fm totũ: tũc pma mã reciperet p ⁊ eẽntialr oẽs formas. 2° sequeret ꝙ nõ reciperet formas mixtoꝝ mediãtibus istis corporib⁹.Ex hijs põt capi formas eltarias nõ precipi sub eẽ itenso:sꝫ remisso in pte:nõ in toto:sꝫ qũo valeat hec rõ:dicemus in difficultatibus.Mouet auerroes statim qõnẽ ꝯ se ⁊ inqt.si igit aliqs dixerit seq ex hoc ꝙ forme subales eltoꝝ recipiãt magis ⁊ min⁹:qđ falsuꝫ ẽ. Nã hec dispõ est accñtiũ nõ formaꝝ subalium. 2° arguit:qꝛ declm̃ est in multis locis.vt in pdicamẽtis:ꝙ for^e subales nõ recipiãt magis ⁊ min⁹.Ex his duob⁹ vr declm̃ illud falsum. Rñdet ⁊ dicit.pmo ꝙ for^e subales eltoꝝ sunt diminute respcũ formaꝝ subaliũ pfectoꝝ. 2° dicit: ꝙ suũ eẽ est mediũ inter formas subales ⁊ accñtia. Ex his ifert 3°

q: quia hec sunt imperfecte: et medie inter substātias et accidētia. ideo nō fuit impossibile vt forme substātiales elemētorum miscerentur: ita vt ex collectiōe earū perueniat quedā alia forma: que dicitur mixtiōis: queadmodū cū albedo et nigredo miscētur: perueniūt ex eis multi colores medij: per hec verba denotat formā mixti esse nexū quattuor formarū: sicuti colorē mediū nexū extremorum refractorum: qd an sit ita: posterius dicemus. Deinde remouet errorē Auicēne. et primo narrat eū et dicit primo q hec determinatio latuit auicennā. dicit secūdo q ipse cōcessit formas substātiales nō recipere magis et minus. et ideo conclusit elemēta nō misceri nisi sʒ qualitates et nō sm substātias: quoniā mixtio est vnio refractorum. Modo soluʒ qualitates refrāguntur: ppterea soluʒ earum erit mixtio. Contra arguit primo: q tunc mixtum habebit plures formas elementorum perfectas et in actu. hoc aūt est falsum: quia tunc mixtū nō esset vnū: q vel ppter vnā formam: et hoc non: q adsunt quattuor perfecte: aut ppter contactum: quo mō continua vel contigua sunt vnū: et hoc minime: q tunc mixtū esset vnuʒ contactu et nō vera vnione. Secundo mixtū est vnum per se: vel ppter vnaʒ formam substātialē: vel ppter vnā formā accidentalē: non ppter accidēs: q tunc nō esset vnū per se. g est vnū propter formā substantialē: et sic nō sunt quatuor forme perfecte in vno mixto. Tertio arguit: q tūc quelibʒ esset distincta hoc est in alia parte materie ab alia. nā vnū punctum mīe habere duas formas perfectas est impossibile: et sic nō quelibet pars mixti est mixta. Quarto arguit. si remanēt forme elemētarie in mixto sub esse perfecto: vel qualitates etiā remanent sub esse perfecto: vel sole qualitates remittuntur. Si primū: tunc in mixto erunt quattuor elemēta perfecta. vt ignis. naʒ ignis nō est nisi compositio calidi et sicci. Si vero forme remanent et qualitates remittuntur: tunc possibile esset totā formaʒ esse absq tota sua qualitate. nā tota qualitas et pars sunt vnius ratiōis. g si pōt forma esse sine parte: et sine tota etiā esse poterit. Tunc de Auicēna ita scribit. paucitas vero exercitationis istius viri in nālibus et bona confidentia in pprio ingenio induxit illū ad istos errores. Sed ꝯtra auerroē arguet sic: q tunc figure elemētorum recipent magis et minus. Secūdo. recipiens debet eē denudatū a natura recepti. g mā stans sub forma elemēti nō pōt recipere formā mixti: q sunt eiusdē generis. Ad primā respōdet q figura sortitur conditiōes forme perfecte quantū ad recipere magis et minus. Ad zm ait recipiens debere denudari a spē recepti nō a toto genere. Et si dicas cōtra: q sic mā sub forma aque existēs posset recipere formā ignis. Respōdet in fine cōmenti: q omnes forme elemētarie sunt eiusdē ordinis in substantialitate. sic aūt nō sunt forme elemētarie cū formis mixtorum. debet g maior sic intelligi: q recipiens dʒ denudari ab omni forma eiusdē ordinis ad hoc q aliquā illarum recipiat: sic nō opʒ vt denudetur ab omni forma alterius ordinis. vñ dicit q nō opʒ recipiens denudari a toto genere cuius: qd dʒ recipe: sʒ tantuʒ ab eis que sunt eiusdē generis primi: nō aūt remoti. et idō nō potest mā manēte forma vnius elnti q̄tūcūq remissi recipe aliā formā elntarē: q tunc nō esset mixtio. vult g q materia dʒ denudari ab oī forma eiusdē generis proximi: et eiusdē ordinis. si debeat aliqd eorum recipe. hō sunt forme elntarie inter se: nō in cōparatione ad mixtū. Hec crasso mō est positio auerroys. Hec de pōne eius.

¶ Declaratio pōnis Auerro. Caput. X.

Sed lʒ hec sint ita. Adhuc restat in huius viri doctrina iquirere. Primo quid sit forma mixtionis. Secundo quid mixtio. Tertio quid complexio. Quarto quomodo mixtio est prior complexiōe: et an mixtio et cōplexio priores sint vltima forma mixtionis: an ꝯtra forma prior eis. Quinto. quomodo se habent inter se mixtio et cōplexio: et quomodo ad formā. Sexto. que fuit necessitas mixtionis in composito: et cur nō suffecerūt qualitates tm. Hec enim nō satis ipse expressit. ¶ Quantū ad primā videtur auerroes ex verbis hic acceptis velle formā mixtionis esse cōgregatū ex quattuor formis substantialibus: quēadmodū color medius apud eū est congregatū ex extremis cōfractis. Ex alio videtur contrariū. naʒ per formam mixti reponitur mixtū in spē. modo per illud congregatū nō videtur reponi mixtū in spē. Videtur g mihi saluo meliori iudicio: q forma mixti est duplex. disponēs materiaʒ ad vlteriorē formā: et perficiēs materiaʒ atq constituēs compositū in certa spē. Forma mixti disponens est mediuʒ quoddā formarū: qd est congregatū illud disponēs ad vltimā formā. vt dicit. forma mixti perficiens est forma vltima cōstituēs totū in certa spē. nā rationalis anima in homine apud auerroē vna sm rem est forma mixti et rationalis: sub alia tamē ratiōe. Inquātū. n. reponit hominē in genere et sequitur mixturaʒ dicitur forma mixti. Inquātū vero dat esse homini: dicitur specifica et rationalis et sic possunt verba eius glosari. ¶ Quantū ad zm dicendum: q mixtio est vnio formarum elementariarū. Sed quoniā in omni vnione opʒ aliquid eē vt actus: et aliqd vt potētia: opʒ in mixtione aliquā formā esse vt actum: aliā vt potētia. forma aūt que est vt actus est dominās et vincēs. forma vt potentia est victa et superata. ex qbus constituitur mixtio vna: et hoc in pluribus locis declarauit auerroes. Ulterius quid complexio. dicamus q est qualitatū vnio iterū quibusdā vincētibus: et alijs victis. Ex his sequitur q mixtio est natura prior complexione. naʒ sicuti forme priores qualitatibus: ita mixtio prior cōplexione. Nā lʒ sint in eodē instanti ambe: tamē vna est sm rōneʒ et naturā prior. ¶ Ulterius dicendū q complexio et mixtio vt interminate et in potētia precedunt formaʒ. vt terminate et actu sequuntur eam. nam vt interminate sunt dispositiōes reducibiles ad genus cause materialis. vt terminate sūt disposite per formā. Et quoniā prioritas nature est prioritas cause. vt dicit Auerroes in lib. de substātia orbis. ideo mixtio est prior complexione prioritate materie ad formā: et mixtio et complexio prioreʒ forma prioritate materie ad formā: et contra forma prior eis prioritate forme ad materiā. Tūc remanet declarare. vñ fuerunt necessarie forme elemētarie: et videtur q fuerunt primo necessarie ppter ordinē naturalē. nā sunt medie inter primā materiā et vltimā formā. Secūdo. q instrumēta nō pñt esse absq causis pncipalibus: et q qualitates sunt instrumenta: forme pncipales cause. ideo fuit necessarium formas preesse. Tertio ppter naturā mixti. aliter. n. mixtū nō esset mixtū. nam ex qualitatibus fit tantuʒ cōplexio. Hec igitur erant declaranda.

¶ Difficultates ꝯ auerroē ex dictis suis. Caput. XI.

Auerroes contra Auicennā arguit q si ibi essent forme perfecte: omne adueniēs esset accidens: tamē ponēdo eas imperfectas et remissas nō sequitur. Cōtra primo vnū subiectum hēre plus vna forma est impossibile. vt dicit in libro de substātia orbis. Scdo tota forma et pars forme sunt vnius ratiōis. vt ipse sumit contra Auicēnam. g tota forma elemētaria et pars eius sunt eiusdē spēi. g si nō repugnat forme imperfecte stare cuʒ alia forma. g nec forme perfecte. Et econtra. si repugnat forme pfecte et imperfecte: q sunt vnius rōnis. Tertio

Auerroes in pmo auscultatiōis phice.ꝯmē.69. ex ppria intētiōe sumit omne adueniēs enti in actu esse accidēs: qḋ si intelligis perfecto:nō hʒ intentū cōtra auicēnā. nā forma corporis est in potētia ꝯfusa ꝛ valde imperfecta. Circa has ꝯdictiōes debes scire ꝙ forᵃ subālis pōt dupliꝛ ꝯsiderari: vł in rōne disponētis: vel i rōne pficiētis. Ois forma disponēs ad vlteriorē formā est vel cōfusa ꝛ generica. vt forma corporis: vel remissa vt forma elemētaria. Similr omnis forma perficiēs: vel est pfecta: vel intensa: vt forme elemētarie intēse. Ex ijs sequiꝛ pmo contra auicēnā: ꝙ si forme elemētarie nō remittunꝛ in mixto. tunc omne adueniēs est accidēs. nam si nō remittunꝛ: ꝛ sunt specifice. ḡ perficiētes: ꝛ omne adueniens post esse perfectū est accidēs. Sequiꝛ secundo ꝙ si in mixto sunt remisse: sunt ibi vt disponētes ꝛ non vt perficientes: ꝛ sic nō omne adueniēs erit accidēs. Secūdo debes scire: ꝙ lʒ tota forma: ꝛ pars forme sint eiusdē rōnis inter se ꝯparate: nō tamē respectu tertij. Nā quātū ad esse disponēs subm vel perficiēs sortiunꝛ diuersas rationes: ꝛ sic respectu tertij differūt rōne. nā si capiꝛ sub esse perfecto perficiēte subʒ sortiꝛ rationē vnā. Si sub esse disponētis sortitur rationē aliam: ꝛ sic differūt ratione. Sic nō pōt dici de qualitate respectu forme elemētarie. nā qualitas est vel cēntialis dr̄ia elemēti: vel pprium accidēs. modo in eis que sunt eiusdē essentialitatis: quicqd competit vni competit ꝛ reliquo. ita.n. est tota qualitas essentialis toti forme: sicut pars parti: vt auerroes docet. secundo de anima. Quare si pōt forma esse sine parte pprij: ꝛ sine toto esse poterit: cū totū ꝛ pars sint eque essentialr forme. Modo forma perfecta elemētaria: ꝛ pars eius nō sunt eiusdē essentialitatis respectu māe: ꝛ ppterea non opʒ si mā per partē disponaꝛ: ꝙ per totā formam etiā disponatur: sed quo modo valeat ratio auerroys cōtra auicēnā: posterius dicemus. Nūc vō satis sit tollere in dictis eiᵘ cōtradictionē. Per hec ablate sunt repugnātie: cuʒ.n. dicit Auerroes vnū subm nō posse habere nisi vnā formā: intelligit de perficiēte: cum vō dicebaꝛ partē forme ꝛ totam esse eiusdē ratiōis: iam diximus verum esse: xis considératis inter se non respectu materie. Et diximus non esse ita in qualitatibus elementarijs. Cum etiā adducebatur verbū eius in pmo auscultationis physice: iam diximus illud verbum esse intelligendū post aduentū forme perficiētis: secus aūt est post aduentū forme disponētis: ꝛ hoc modo possunt solui omnes auctoritates Aristotelis. ꝛ Auerroys alibi. si īfinite essent. Ex his perspicua est differētia inter formas accidentales ꝛ substantiales. Nam subālis recipitur in materia prima subiectiue: lʒ dispositiue possit recipi etiā in ente in actu. accidentalis vero recipiꝛ soluʒ in ente in actu perfecto. secundo perspicuum quomodo generatio est transmutatio totius in totuʒ nullo sensibili remanente. vt primo perygeneseos scribit Aristoteles. hoc.n.(vt Auerroes scribit ibideʒ in paraphraxi eiusdem verbi. cōmen.24.) verum erit pro quāto nihil remanet in materia: qḋ sit subiectū essentialiter ei in qḋ est trāsmutatio: ꝛ pncipalr materia est subiectum generatiōis. subm aūt aliarū transmutationum nō est materia nisi remote. Intellige ergo nullo sensibili remanēte. vt subiecto pncipali: sed remanēte vt dispositione nihil prohibet. sic ḡ ablate sint difficultates auerroys ex eius dictis.

Difficultates ꝯtra motiua Auerroys facta pro pncipali proposito. Caput. XII.

Due rationes efficaces colliguntur. 3º celi ab Auerroe. Altera circa textus expositionē: altera circa digressionez. Prima ḡ est: elementū est ex quo componiꝛ res ꝛ in ea manet. ergo elementuʒ manet in mixto. Secunda vero est. si elementa non manerent in mixto: sed omnino corrumperētur adueniēte forma mixti: imediate susciperet omnē formaʒ sine ordine. he.n. due sunt rationes: qbus ipse pbauit elemēta remanere actu in mixto. Modo videꝛ ꝙ pma nulla sit. nam illa definitio elementi est pme māe. vt etiā ipse 5º pme phie. cōmē.4. dicit. elemētū.n. diciꝛ de causis intrinsecis: ꝛ potissime de mā pma. Secūda etiā nō valet. nā natura in fieri ꝛ trāsmutari seruat ordinē: sed in perfici ꝛ facto non seruat ordinē. Quādo ḡ natura ex elemētis facit mixtū seruat ordinē in transmutatione. nō aūt in perficiendo. Nam forma mixti pōt ita imediate perficere materiaʒ: sicuti forma elemēti: lʒ nō sic in fieri ꝛ transmutari. ḡ secunda ratio nulla. Sed viri sic dicentes (pace eorū) non recte reuoluerunt volumina Aristotelis. Nam lʒ illa definitio. quinti metaphysice competat materie: competit etiam omni cause materiali: etiam elemēto: ꝛ partibus: ꝛ ceteris. vt materia acceptis. Et ꝙ ita sit: lege verba Aristotelis 3º celi: q sic inquit. Sit itaqȝ elemētuʒ corporuʒ ad qḋ alia corpora diuiduntꝛ intus existēs potētia aut actu. hoc enim vero modo: adhuc dubitabile. ipsum aūt indiuisibile in altera spē. tale autē est elementum omne. In his verbis vnum habemus perspicuū. s. elementum manere in re: ꝛ per cōsequēs ꝙ definitio elemēti competit quattuor corporibus. Alterū dubium vtrū maneat actu vel potētia: nec Auerroys per illud pmum argumētum intendit pbare elemēta remanere in mixto. vt quidam male sentiunt: immo vult ꝙ per corruptionē figure non corrūpatur penitus: ita vt nec actu: nec potētia maneat: quia sic perderet rationē materie ꝛ elemēti. Per illud ḡ argumentū Auerroes nō vult probare: nisi ꝙ elemētuʒ penitus nō corrumpaꝛ: quia saltem dʒ remanere. vt sit pars mixti actu: vł potētia: ꝛ hoc nō tantū dicit Auerro. sed aristoteles. errant ergo in pmo: quia credūt auerroē per illud probare elementa remanere in actu: ꝛ non est ita. Circa secundā Auerroes supponit duo ꝙ fieri essentialiter ordinaꝛ ad factum: ꝛ transmutari ad mutatum esse: ꝛ hec est intentio Aristotelis. sexto physice auscultationis. Ponunt secundo fieri ꝛ factuʒ ita se habere: ꝙ quicquid est de essentia: ꝛ essentiale vni: ꝛ essentiale dʒ esse alteri. Nam si fieri est de essentia facti: ꝛ omne essentiale ipsi fieri erit essentiale facto. his duobus acceptis: ratio Auerroys tenet. Nam si natura essentialiter seruat ordinem in fieri: cum fieri sit propter factum: ꝛ in facto debet seruare ordinem: quare si elemēta. sunt partes factionis: erunt partes facti esse. Secūdo potest hec ratio Auerroys confirmari. Nam fieri est factum incompletuʒ. motus eniʒ ꝛ terminus motus sunt vnius spēi: ꝛ nō differunt nisi penes perfectuʒ ꝛ imperfectū. vt traditur quinto physice auscultatiōis. cōmento nono. ergo quicquid est essentiale vni est alteri nō repugnans ꝛ essentiale. ergo si ordo est de essentia transmutatiōis. erit etiam de essentia perfectiōis. Tertio dispositiōes fuerūt inducte ppter fieri: ꝛ fieri est ppter factū. ḡ dispositiōes sunt inducte ppter factū: tanqȝ ppter vltimū finē: sed adueniente fine vltimo: nō debent corrumpi media: que fuerunt propter illum finem: immo perficiuntur. aliter conarentur ad terminum non in futurum peruenturum. ergo frustra. Multe alie possunt esse rationes confirmantes rationem Auerroys. sed hec satis sunt. Hec de rationibus eius.

An elementa possint dum sunt separata venire ad mixtionem. Caput. XIII.

Ecētiores solent q̄rere an mixtio sit poſſis: quod mihi diſſonū est. nā mixtio est. ꝫ nullus dubitat an sit poſſibilis: ⁊ ꝓpterea vt mihi illud eē q̄ōne dignū: an. s. elēnta (dū in ꝓprijs sunt speris) poſſīt venire ad quēdā locum cōmunē. vbi inter se agant ⁊ patiantur. tā diu vt ad minima reducta. poſſunt formaliter misceri. Quidā perhypathericorum ponentes mixtum: ⁊ mundum eternū: ⁊ quodlibet generatum. dixerunt de facto mixtum eſſe: sed ipsum nunq̄ ex elēntis p̄mo ꝓdijſſe: sed ex mixto. vt hoiem ex spermate: ⁊ sperma ex cibo: ⁊ cibū ex terra mixta: ⁊ terrā mixtā: ex cadauere: vel altero mixto: cadauer ex hoie. Sicq̄ circulo oīa fieri infinita. Sed elēnta separata ad mixturā nouiter cōcurrere: tanq̄ extraneū: ⁊ innāle pretermittunt. sic ꝫ mixtū eſſe affirmāt: ⁊ per ꝯn̄s ipsū eſſe poſſibile nō negant. Elemēta tamē separata ad mixturā venire eſſe innāle: ⁊ nunq̄ factū enitunť ꝓbare. Primo. qꝛ locus ille cōis: vel eſſet sursum: vel deorsum: vel in medio hoꝝ: sursum non: qꝛ terra nāliter sursū nō mouetᷣ: deorsū minime: qꝛ ignis deorsum violenter ducitur in medio minime: qꝛ ambo violēter venirēt. Scdo. tūc in fundo maris poſſet ignis eſſe. nā multa mixta ibi fieri compꝫtū est. Ergo nō ex elemētis. Tertio. si fieret: vel potētijs elēntoꝝ cōcurrentibꝰ equaliter: vel aliqua p̄dominanti. Si p̄mū: tunc nō eſſet vnio. Nā ab equalibus: non prouenit actio. si a predominanti: tūc paruo tēpore duraret. nā cū sit agens naturale applicatū paſſo: corrūperet illud. His argumētis videtᷣ elemēta misceri eſſe ꝯtra naturam: ⁊ sic eſſe impoſe. naꝫ innaturale est impoſſibile nāe. Qꝛ mixtio non sit poſſibilis hoc modo perspicuum.

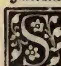
Argumēta ꝯ hāc pōnē ⁊ 2ª positio. Caput. XIIII.

Uod elemēta e ꝓprijs spꝭis poſſint de nouo misceri: multis argutijs q̄dā recētiores astruunt. Primo. qꝛ elēnta sunt mixti causa. vt mā cōpositi causa. ꝫ sicut mā frustra eſſet: nisi interdū ex ea fiat cōpositū: sic elēnta ociose eſſent: nisi quandoq̄ ex eis mixtū fieret. Scdo. pōt mixtū resolui ad elēnta. vt oēs testantᷣ. ꝫ ex eis fieri de nouo. Naꝫ vna met est via. Tertio. pōſſīt oīa quattuor elēnta ꝯcurrere ad vnū locū cōem. ibiq̄ agere ⁊ pati: atq̄ ad mediū redire: ⁊ sic ex eis fieri mixtum. Ex his perspicuū nō tantū mixtum eſſe ex elēntis: sed ipsū quādoq̄ ex elemētis reparari: atq̄ nouiter edi. Et lꝫ hec sit veritas. Fortaſſe argumenta hec nō cogunt. Primo. qꝛ fortaſſe dicerēt: ꝙ sicut materia nunq̄ inuenitᷣ: quin sit pars compositi: ita nec elementū q̄n sit pars mixti. Et tunc dicerēt elemēta eſſe ꝓpter mixtum: nō vt veniāt ad mixturā: sꝫ vt semper sint mixti partes.

Amplius mixtū resolui ad simplicia elemēta est creditū: nō tamē demonstratū: vel per se notū. Adhuc elementa poſſe cōcurrere: supponit ea quādoq̄ fuiſſe separata: modo illi volunt nunq̄ elemēta eſſe separata: quin sint partes mixti. Ideo nō poſſunt de nouo misceri: cum semper sint mixta. Hec positio ⁊ si sit contra Aristotelē: nō tamē video magnas demonstratiōes contra eam. Et ego cū multis annis reuolueriꝫ volumina Aristotelis ⁊ alioꝝ: nōdū vidi demonstratiōes contra hāc. videtᷣ ergo mihi fortaſſe Aristotelē supponere vnum. s. ꝙ elementa simplicia sint in rerū natura in ꝓprijs locis ⁊ speris. hoc .n. supposito ꝓculdubio elemēta poſſe venire ad mixturam sequitᷣ demonstratiue. Illa tamē suppositio pōt sic persuaderi. Primo. ꝙ omne tale participatiue est reducibile ad tale per eſſentiā: qḋ de ipso sit tale. Cū igitᷣ mixtum sit elementatum participatiue. ꝫ est aliqḋ elemētū per eſſentiā: qḋ seipso sit tale. Secūdo triplex est motus simplex in rerū natura. ꝫ triplex corpus simplex. vt graue. leue. ⁊ celū. Tertio. videmus ignē moueri sursum: vel qꝛ ibi est locꝰ ꝯseruatōis eiꝰ: vel qꝛ locus corruptōis. nō qꝛ locꝰ corruptiōis: q̄a tūc nō moueretᷣ nālr illuc. Si ibi est locus conseruatōis ignis. ergo neceſſe est ibi ignē eſſe. nā natura feciſſet frustra cōseruatiuū: quo nihil conseruaretᷣ. sicut frustra calciamētū: quo nullus pes calciatur. Quarto. quattuor sunt poſſibiles ꝯiugatiōes qualitatum naturaliū: ⁊ nihil est poſſibile in natura: quin sit in aliquo indiuiduo spēi illius. ergo si quattuor sunt poſſibiles coniugatiōes: de facto erūt quattuor indiuidua illorum. Hec eadē p̄suaderi poſſunt signis. Uidemus oēs aquas (vt dicit Auerroes) moueri ad mare: qḋ est locꝰ ꝯseruatiōis aquaꝝ: ⁊ videmus oēs ignes moueri sursū. ergo ibi dꝫ eſſe locus cōseruationis oīum igniū. Secundo. videmus ranas pluere: ⁊ hoc vidi neapoli. dū ibi inceperā studere artibus. Auicenna testatᷣ vitulum semel pluiſſe: ⁊ nos videmus tonitrua quottidie in media regione generari: que eē ex elemētis nemo dubitat: ⁊ alia multa solent induci. His ꝯceſſis. ꝓculdubio dici pōt nō tantū mixtū eſſe: sed vbi nullū mixtū eſſetᷣ: elemēta poſſent tali mō disponi. vt ex eis mixta fiant. Si ergo ignis ē terra ē: ē: qꝛ si vnū ꝯtrariū ē in rerū nā: ⁊ alterū: ⁊ si extrema ꝫ media.

Qua virtute elementa veniant ad mixtū: vel ad locū generationis mixti. Caput. XV.

Apientes fere oēs conuenere elemēta virtutibus proprijs non poſſe venire ad locū mixtionis: nec proprijs virtutibus (etiā si sint in loco mixtionis) mixtum generare. Tria .n. sunt in elemēto. s. forma. materia. ⁊ dispositio qualitatiua. perspicuū .n. est elementa: nec suis materijs: nec suis qualitatibꝰ poſſe ad locum mixtiōis venire: nec (etiā si veniſſent) mixtū edere. Qꝛ vero nec suis formis: persuadent. Primo. quia elemēta suis formis nō magis sunt apta generare hoc mixtum: q̄ illud. Nā sunt in potētia ad omnia mixta. omne aūt in potētia de se ad multa: eget aliquo exhēte de potētia ad actū vt ph̄i declararunt. Secūdo. elementa intēdūt suis naturis generare sibi similia. ꝫ mixta sunt genita ꝑter intentionē elemētoꝝ: ⁊ sic si alia virtute nō eēnt genita: eſſent a casu: ⁊ preter intentionē cuiuslꝫ agentis. Uliter ꝫ cōcludendū est elēta suis formis: nec venire ad locum mixtionis: nec mixtū generare. Sed tunc queres virtute cuius veniunt: ⁊ virtute cuius mixtum generēt. Secundo specialiter in doctrina Auerrois est difficultas quo mō concurrunt elementa ad mixtionem: an vt agētes virtutes: an vt materia: ⁊ dispositiones materiales. Ad p̄maꝫ. Plato in timeo credit elementa venire: ⁊ agere virtute anime mundi: quā deus in medio locauit. de qua Themistius in libꝰ de anima. ⁊ Alexāder satis. Auicēna ait virtutē illam eſſe colcodeā: que est inteᵃ spere actiuoꝝ ⁊ paſſiuoꝝ. Auerroes aūt ⁊ Aristote. ait virtutem illam eſſe celestē. hanc .n. appellat naturā vniuersi. virtus .n. ista fit ꝓut sol decurrit per orbē decliuē p̄ncipalr: ⁊ inquantū in tali decursu cū erraticis ⁊ fixis diuersimode figuratᷣ. Ex his eniꝫ figuris per calorē solis ⁊ eius radios fertur in aere virtus generatiua: cui elemēta obediunt: ⁊ ꝓpter quā veniunt ad locū generationis: ⁊ ꝓpter quā mixta generantᷣ. Hec enim virtus nō est influentia. vt quidā credunt: sed calor solis diuersimode actuatus. ꝓut diuersas capit actuatiōes a decursu solis per ꝫodiacū: ⁊ a diuersis cū reliquis stellis cōfiguratiōibus. Iste enim calor solis vehitur ad nos luce ⁊ motu: ⁊ alterat aerem continentem: qui postmodum mouet elementa ad locum generationis: ⁊ ad mixtionem: et hec

est positio Aristo. ꝛ Auerro. iz. metaph. ꝯmē. i8. ꝛ Ptho/
lomei in lib. apotbelesmaton. ¶ Ad zᵐ dōm elnta virtu
te bac celesti: ꝛ diuina ad locū cōem venire: v̄tute bac ēt
agere ꝛ pati iter se: ꝛ sic ad mixtionē ꝯcurrūt vt agētia: ꝛ
tā diu: q̄ꝫ diu frangunt: q̄bus fractis ꝛ ꝑ minima copula/
tis ꝯtinuat mā̄ ꝛ q̄ꝫtitas: ꝛ in eodē instāti virtute celesti
forma inducit mixti: que est forma ꝑme māe: que ꝑerat
elntis: elntis ꝯcurrentibꝰ. vt dispōnibꝰ mālibꝰ: nec elnta
remanēt ꝓprijs q̄ꝫtitatibus terminatis: ꝛ ꝓprijs formis
ꝑfectis: sed eidē māe insunt: cui inest forma mixti q̄ꝫtita
tibus ꝛ q̄litatibꝰ forme mixti vltime. ¶ Scdm ḡ auer/
roē elnta vt agētia instr̄alia veniūt ad locū cōem: ꝛ ꝯcur
runt ad mixtionē. In mixto v̄o eē remanēt vt dispōnes
māles: ꝛ sic de agētibꝰ ꝯuertunt ad māles dispōnes. Nā
ꝑmo erāt ꝑfecte suis formis: ꝛ suis q̄ꝫtitatibꝰ: ꝛ q̄litatibꝰ:
ꝛ sic erāt q̄si seipsis: deinde in mixto: q: sunt gr̄a forᵉ vlti/
me ꝛ ꝓpter illa: ꝛ dispōnes illius: cōuertunt ad nām ma
terie: eo q: fracte fuerūt ꝛ imperfecte. Aliter ḡ elnta age
bant: ꝛ alr̄ sunt in mixto. Ex ijs ꝑspicuuꝫ cur ex elntis di
uersa fiūt mixta. nā lꝫ ipsa sint eadē: tn̄ diuersis ꝓportōi
bus cōmiscent: cōmiscent aūt diuersis modis: q̄m v̄tus
celestis oi bora variat. vt dicit Ptboloꝰ. Multe alie du
bitatiōes fiūt a recētioribꝰ: que certe vtiles sunt ꝛ singu
lares: q̄s scripsissem: nisi q: nec addi: nec minui eis pōt:
ꝓpterea curiosus pergrat eas in libris de gn̄ōne. ¶ His
babitis facile est soluere argᵗᵃ ꝑme pōnis recitate capite
iz°. Primū q̄dē: q: lꝫ multe violētie ꝯcurrunt: tn̄ nāliter
elnta veniūt ꝛ agūt: sed qua naturalitate: dicemus post.
¶ Sdm ēt tollit. nā lꝫ elta possint nāliter (vt dicemꝰ)
venire ad locū ꝛc̄. nō opus est semꝑ vt veniāt. Interduꝫ
.n. ignis adest in terra: ꝓpter mixtionē. In media regiōe
est aliq̄ cōgelatio loco terre: aliq̄ būida: loco aque. ignis
v̄o fert in exalatiōe. ¶ Ampliꝰ nō opꝫ semꝑ oia miscibi
lia ꝯcurrere ꝓprijs formis ꝛ actu: sꝫ q̄nq꞉ vt sunt in alio
mixto. ex quo cuꝫ elntis fit mixtum. vt in medio maris.
¶ Tertiū ēt tollit. nā opꝫ semꝑ duo vel vnū elntū ꝑdo/
minari: ꝛ eē vt formā: ꝛ reliq̄ vt mām. Ex q̄bꝰ fit mixtio:
nec opꝫ vt statiꝫ corrūpant. naꝫ lꝫ sit actiuus: reliq̄ sunt
apta resistere: ꝛ maxime v̄tute celesti ꝛ virtute aie. Quo
miscibilia veniāt ad mixturā: perspicuū.

¶ Argumēta ꝯ positionē Auerroys. Caput. XVI.

Omnes fere latini ꝯdicūt Auerroy: ꝛ q̄dā viri acuti valde
arguūt. ¶ Primo. forᵉ elntaria nata est ꝯsti
tuere suppositū ꝑ se subsistēs i genere sube.
ḡ si sunt plures forme eltarie in mixto: que/
libet ꝯstituet suppositū: ꝛ sic in oi mixto essent plura sup/
posita: q: ibi erit suppositū aque: ꝛ suppositū ignis. quoꝝ
q̄dlꝫ natū est per se subsistere. ¶ Scdo. oēm subam cor/
poralē ꝯseq̄t quātitas: que est ꝓp̄a passio sube corporee.
vt auerroes in lib. de suba orbis: sed forma elti q̄ꝫtūcūq꞉
remissa cuꝫ mā ꝯstituit subam ꝯpositā. ḡ ipsam ꝯseq̄t ꝓ/
pria q̄ꝫtitas sicut passio ꝓp̄a: sed eadē ꝓp̄a passio non est
pluriū suboꝝ. ḡ in vno subo erūt plēs quātitates: vt alia
q̄ꝫtitas mixti ꝛ alia elti: ꝛ nō erit mixtio nisi in xp̄o. ¶ 3°.
mixtū gn̄ātur ex elntis vel eltoꝝ corrūpit in illa. ḡ talis
est icōpossibilitas iter formā mixti ꝛ formaꝫ elti: q̄lis est
iter terminū a quo gn̄ōnis: ꝛ terminuꝫ gn̄ōnis ad quē. ḡ
nō ꝯpatiunt se in eodē subo sil̄ forᵉ mixti ꝛ forma elnti.
¶ Hec tria argᵗᵃ sunt meliora ꝛ fortiora: que pn̄t tāgi ꝯ
auerroē. ¶ Arguūt alij ꝯ eūdē. Prio. q: tūc vnū indiui/
duū eēt in q̄tuor spēbꝰ. nā quelꝫ forᵉ subalis dat eē: ꝛ ibi
sunt q̄tuor forᵉ: imo q̄nq꞉. ḡ in q̄nq꞉ spēbꝰ. ¶ z°. tūc ignis
staret sub maiori dēsitate q̄ꝫ sit illa aque ꝯ auerroē in li°
de suba orbis. ꝛ ꝯn̄tia ꝑspicua de igne existēte i mixto ter/
reo. ¶ 3°. tunc forᵉ elntarie starent in mixto violenter: ꝛ
sic mixtū eēt q̄ddā violentū. ꝯn̄tia perspicua. nā nāliter
elnta iclinant ad ꝓp̄as spberas. ¶ 4°. ex pluribꝰ entibꝰ
in actu nō fit vnū. vt z° tradit de aīa. ¶ 5°. oēs forᵉ elnta
rie sunt in quolꝫ pūcto māe mixti. ḡ penetratio formaꝝ
subaliū. ¶ 6°. q̄n mixtū fit de nouo ex elntis: māe eltoꝝ
vel manēt cū formis eoꝝ: vel nō. Nō est dōm ꝙ nō. Nā
forᵉ nō pn̄t manere absq꞉ mā. Si sic: ꝛ oia fiunt simul in
mixto ꝑ totū. ḡ ille se penetrabūt. ¶ 7°. ex materijs elto
ruꝫ nō pōt resultare vna cōis mā. vt oēs scribūt. ḡ ex for
mis nō resultabit alia forᵉ. tꝫ ꝯn̄a ex sili. ¶ 8°. seq̄t ꝙ for
ma ignis staret in mā: quasi sine caliditate: q̄d falsuꝫ est.
ꝯn̄tia ꝓbat: q: in lapide pauca est caliditas: ꝛ in ipso forᵉ
est ignis. ¶ 9°. tūc nō quelꝫ gn̄ō vniꝰ esset corruptio alte
rius. nā q̄n mixtū generat vel corrūpit: tūc oēs forᵉ elta/
rie remanēt. ¶ Adhuc arguūt alij ꝑᵒ: q: si miscibilia re/
manerēt i mixto: tūc mixtū nō differret eēntialr̄ ab eln/
tis. ¶ Scdo auc̄te ꝓculi. causa est v̄tualr̄ in suo effectu.
Sed mixtū est effectus eltoꝝ. ḡ elnta sunt v̄tualr̄ in mix
to ꝛ nō formalr̄. Rursus arguūt alij. si miscibilia remāe
rent in mixto: tūc vna dispō eēt ad oēs formas: ꝛ sic vna
eēt respcū aque ꝛ respcū ignis dispō: q̄d est dissonū. Hec
sunt argᵗᵃ que solēt iduci ꝯ auerroē: q̄ꝫtū ad ꝑncipale.

¶ Solōnes argumētoꝝ ꝯ Auerro. Caput. XVII.

Pro solutiōe oium taliū: ꝛ similiuꝫ debes scire ꝙ forᵉ elta
rie alr̄ sunt in mixto: alr̄ sunt in ꝓp̄o elto. sunt
.n. in mixto. vt dispōnes: ꝛ ꝓpterea fuit nec̄iū
eas eē sub eē remisso. vt diximus. nō. n. dispō
dꝫ eē ita itensa in ꝓp̄o subo: queādmodū in subto extneo.
Nā in subto ꝓp̄o est ꝑꝑ se: vt ꝯstituat spēꝫ. In alieno v̄o
subto. vt disponat. forma ḡ eltaria est in mixto. vt dispo/
nēs mām ad vlteriorē formā: ꝓpter ordinē nāleꝫ. est v̄o
in ꝓp̄o elnto. vt ꝑficiēs ꝛ ꝯstituēs ꝯpositū in spē. ꝛ iō ibi
est sub eē perfecto ꝛ intenso. Ulterius debes scire ꝙ nul
la dispō denoīat subm: cuiꝰ est: nisi denoīatiōe cōposita.
Forma aūt ꝑficiēs reponit cōposituꝫ in spē. ꝛ iō ab ea su
mit dr̄ia eēntialis. ¶ His acceptis nō est difficile solue
re arguᵗᵃ inducta. ¶ Ad ꝑᵐ dōm: ꝙ forma eltaria nata
est ꝯstituere indiuiduū in spē: q̄n inest māe ꝭm esse perfe
ctū: ꝛ gr̄a sui: ꝛ nō vt dispositio ad vlteriorē formam: ꝛ sic
nō opꝫ mixtū esse q̄tuor supposita: vel sub quattuor spē
bus. Cū nō quelꝫ eaꝝ ꝯstituat mām in spē: sed potius di
sponit ad spēm. ¶ Ad zᵐ dōm: oēꝫ subam corporalē ꝑfe
ctā: ꝛ inductā in mā sui gr̄a: ꝛ nō vt dispōnem ad vlterio
rem formā: ꝯsequi ꝓpriam q̄ꝫtitatē terminatā: ꝛ boc mō
nō est in casu. sunt. n. forme elntarie (vt dicemus) dispo
sitiones gr̄a alterius inducte. ¶ Ad 3ᵐ dōm mixtū fieri
ex elntis: inquātum rō termini ad quē est forma vltima
mixti. Elementa v̄o esse terminuꝫ a quo: inquantum for
ma elementi est perfecta. Modo forma mixti vltima ꝛ
forma elemēti ꝑfecta sunt incōpossibiles: sꝫ forma mix/
ti cū forma elnti imperfecta vel remissa nō est incōpossi
bilis: imo vna ordinat ad alterā vt in terminū ad queꝫ.
¶ Ad 4ᵐ dōm: ꝙ nec vnū indiuiduū est in quatuor spe
ciebus: nec in mixto eē q̄tuor indiuidua. Nā lꝫ forᵉ eln/
taria det esse: nō dat esse ꝑncipalr̄: sed dispositiue ad alte
rum a quo est spēs ꝛ ꝑfectio. ¶ Ad 5ᵐ dōm. illud esse ve
rum quādo forma ignis est in mā dispositiue: vt. s. dispo/
sitio: ꝛ nō perfectiue vt perfectio. ¶ Ad 6ᵐ. elnta sunt in
mixto violēte ꝭm naturas ꝓprias. nāliter v̄o ꝭm ordinē
vniuersi. boc est ꝭm nām vlem. vt dicemus. ¶ Ad 7ᵐ di
cendū. formas elementarias esse in toto mixto: ꝛ in quo/
libet puncto materie mixti: ꝛ tamen non est penetratio:
q: nō sunt ibi ꝑncipaliter vt perfectiōes: sꝫ vt dispōnes.

vū ſicut q̄litates que ſunt in mixto: non ſe penetrant: q2 ſunt ibi diſpoſitiue ⁊ nō ꝑ̇ncipalr. Sic forme elemētarie nō ſe penetrāt. nā ſunt in mixto diſpoſitiue ⁊ nō ꝑ̇ncipaliter. Adhuc extrema ſunt in medio ⁊ in eodē ſubto: ⁊ in quolibet puncto ſubti: ⁊ tamē nō ꝓpter hoc ſe penetrāt. nā duꝫ vnū remittit̄: reddit̄ potēs recipere ſuū ꝯtrariū. ⁊ eodē modo eſt in ijs. ¶ Ad 8m dōꝫ ꝙ dū elnta veniūt ad locuꝫ cōem: Inter ſe agunt ⁊ patiunt̄: tādiu donec reducunt̄ ad ꝓportionē: que eſſe pōt diſpō vltime forme: ⁊ tunc virtute celeſti in ꝑ̇mo inſtanti inductiōis forme vltime: oēs mā̄e que preerant: fiunt vna: que ſimul tēpore recepit oēs formas elſtarias: ⁊ vltimā formaꝫ mixti: ⁊ ſic remanēt eedē mā̄e: non tñ ꝓprijs quātitatibus diuerſe: ſed vna materia oīuꝫ. ¶ Ad 9m dōm in lapide eſſe parū ignis. ⁊ ideo ibi eſt parum caloris: nec eſt incōueniēs ad remiſſionē qualitatis remitti formā vt dicemus. Et per hoc nihil ꝓhibet formā ignis eſſe in mixto in fundo maris. nam ibi eſt ſub eſſe remiſſo ⁊c̄. ¶ Ad 10⁹ dōm ꝙ qñ mixti deſinit eſſe: tunc deſinit ꝓut forma vltima eſt ratio termini a quo: ⁊ forma perfecta elnti eſt rō termini ad quē: ⁊ ſic ſi remanent: illud eſt alijs ratiōibus. ¶ Ad xi⁹ dōm mixtū nō eſſe tale per copulatū elntoꝝ. Sꝫ eſt tale ꝓpter formā vltimā ⁊ ꝓpter eam dr̄t a miſcibilib⁹. hec.n. eſt poſitio auerroys. qcq̄d dicāt alij. ¶ Ad 12m dicendū elnta eſſe in mixto quodāmodo in potētia: ⁊ quodāmodo in actu: ⁊ ſic virtualiter aliquo mō. hoc aūt poſt modū plene dicet̄: nūc ſatis ꝑ auctoritate ꝑculi. ¶ Ad vltimū ꝯcedo totū. eſt.n. vna diſpoſitio reſpectu omniū formarū elntariaruꝫ. nam forme elntarie inducunt̄ ſub eſſe remiſſo. Modo eſt iſte ordo ꝙ ſemper prior diſpoſitio eſt ꝓpter ſecundā vſqꝫ ad formā vltimā. vt auerroes ait. 12. prime phẏſic.

¶ Argumēta ꝯ fundamētū Auerroys. Caput. XVIII.

Auerroes ꝯtradicēdo Auicen. ꝓbat formas elarias remitti ad remiſſionē q̄litatū. nā ſi forma pōt ſtare ſine parte q̄litatis. ḡ ſine tota. nā eſt rō toti⁹ ⁊ partis. ¶ Cōtra hec totus mūdus fere īſurgunt. Primo. q2 in ꝑ̇dicā̄tis ſcribit̄ ſubās nō ſuſcipe magis ⁊ minus. ¶ Scdo. q2 tunc ad ſubam eēt motus. nā ois ſucceſſiua mutatio eſt motus. ¶ Tertio. tunc in medio eſſent plures forme elntarie remiſſe: ⁊ ſic mediū eēt in q̄ttuor ſpēbus. nā quelibet dat eſſe. ¶ Quarto. nihil eſt magis tale in noīe elti. ḡ elntū nō ſuſcipit magis ⁊ minus. ¶ 5° tūc nullū elntū poſſet alterari pura alteratiōe. nam non poſſet alterari niſi remiſſa qualitate: ⁊ ꝑ ꝯñs remiſſa forma. ¶ 6° tunc vnū elntū non poſſet imediate fieri ex altero. nā dū ex aqua fieret ignis. oporteret aquā remitti: ⁊ ſic venire ad mediū: ⁊ per ꝯñs nō imediate: q2 imediate tale eſt eſſe abſqꝫ medio. ¶ 7° tunc ex duobus elntis poſſet fieri mixtū. nam cū ignis nō poſſet aquā calefacere: niſi remittēdo formā eius: ⁊ ītroducēdo formā ignis: in medio calefactiōis erit vnū mixtum ex illis duobus. ¶ 8° ſequit̄ ꝙ in omni gnōne mixti eſſet multitudo mixtoꝝ media. nā ſemper ex noua ꝓportiōe formarū elntorum eſſet vnū nouū mixtū. Sed in quolꝫ inſtāti trāſmutatiōis eſt alia. ḡ in quolꝫ eēt alia mixtio: cuꝫ ḡ in tempore trāſmutatōis ſint infinita inſtantia. ḡ infinita mixta. ¶ 9° tunc aer frigidus in hyeme eſſet plus aqua: q̄ꝫ aer. nā magis ſunt q̄litates aque. Probauit auerroes intentum duplr̄. Tū q2 forme ille ſunt medie. Tū q2 ſi forma ꝑfecta poſſet ſtare ſine p̄te qualitatis. ḡ ſine tota. ¶ Inſurgunt illimet ꝯ hec argumēta. Primo. q2 tūc īter ꝯdictoria daret̄ mediū. Nā inter ſubam: ⁊ accidēs dat̄ mediū. Sed ſuba nō eſt in ſubto: accñs eſt in ſubto. Hec ſūt ꝯdictoria. ḡ vt ſupra. Adhuc mediū eſt eiuſdem generis cum extremis. x° ꝑ̇me phẏſic. Sed ſuba ⁊ accidens nō p̄nt eſſe eiuſdē generis. ḡ nec inter ea dari mediuꝫ. Rurſum omnis dr̄ia ſm̄ formā ſubalē variat ſpēm. 8. metaphẏ. ḡ ſi forma ignis reciperet magis ⁊ minus: tūc ignis dr̄t ſpe a ſemet. ¶ Cōtra ſecundā inſurgūt. nā eo dato ꝓbarem mixti formā poſſe eſſe ſine tota qualitatiua diſpōne. nā ſi pōt eē ſine parte. ḡ ſine tota. ſic arguit auerroes. ¶ 2° arguūt per idē mā̄ poſſet eſſe ſine forma. nā pōt eſſe ſine hac: ⁊ ſine illa: ⁊ quelꝫ cuilꝫ eſt eiuſdeꝫ rōnis. ḡ ſine for°. ¶ 3° ꝑ idē corp⁹ ſine loco. Nā pōt eē ſine hoc loco: ⁊ ſine illo. ḡ ſine toto loco. ¶ 4° ſi forma elſtaria remittit̄: vel ad remiſſionē alteri⁹ qualitatis vel ambaꝝ: nō vni⁹ tñ. Uel nō
nā dū generat̄ ignis ex aqua: remittunt̄ ambe: nec vni⁹ ambaꝝ
tñ. vt in gnōne aeris ex aq̄. ¶ 5° tūc gnō elnti eſſet alteratio. Nā dū ex aqua generat̄ ignis: aq̄ remittit̄. ḡ eadē eſt nūc minus aqua: ⁊ nūc magis: ⁊ ſic alteratio. Hec ſūt meliora argumēta: que ſolent fieri ꝯ auerroem.

¶ Defenſio pro Auerroe. Caput. XIX.

Nunc volum⁹ defendere veritateꝫ. Et primo ſuppono ad mentē auerroys nūc eē impertinēs an forma elſtaria limitet ſibi alteꝝ: vel ambas q̄litates in ſūmo. Nā ſiue ſic ſiue alr̄: nō tollit̄ ꝓpoſitū. ¶ Eſt pterea vtraqꝫ ps ꝓbabilis in opiōne hui⁹: ⁊ in locis diuerſis eurſis loquit̄ modis. ¶ Tūc dōm fundamentū auerroys eē vnū. In quo ipſe petit ſibi ꝯcedēdū alteraꝫ ſaltē q̄litatē eſſe elnti ꝓ⁹ accidēs ⁊ eēntiale. Ad h̄ adducere pōt plures ꝯiecturas. Primo. q2 q̄lꝫ eltuꝫ definit̄ per hs q̄litates. vt diſcutienti 2m de gnōne conſtat. Illud aūt eē nō pōt niſi: q2 q̄litates ille ſunt vel dr̄ie eēntiales: vel ꝓpa accñtia elntoꝝ. ¶ 2° ois ſpēs dꝫ hr̄e aliqḋ accñs ꝓpriū: quo mediāte exerceat ꝓpriā opationē. Mō nos videmus ignē exercere opōneꝫ ei⁹ ꝓpriam mediāte calore: ⁊ aquā mediante frigore. ḡ calor eſt propriū accñs igni. frigus aque. ¶ 3° videmus vigēte calore ignē multiplicari: ⁊ vigente frigore aquā. Ex ijs petit auerroes ſibi ꝯcedēdū qualitates eē ꝓprias ⁊ eēntiales paſſiōes elntoꝝ. Tūc rō auerroys eſt efficax. nam ſi pōt forma elnti perfecta eē abſqꝫ parte accñtis ꝓprij. pōt ⁊ abſqꝫ toto. nā pars ⁊ totū ſunt equalis eſſentialitatis reſpectu ſubti. Et ꝓpter hoc ſeq̄t̄ formas illas remitti ⁊ intēdi. Aduerſarij nec volunt: nec fortaſſe p̄nt hec itelligere: ſed affectu mouent̄. ¶ Tūc per ordinē. ad ꝑ̇maꝫ iam auerroys itelligit de formis ꝑfectis. vt ſunt forme mixtoꝝ ꝑfectoꝝ. ¶ Ad 2m ꝓ nūc ꝯcedo acq̄ſitioneꝫ forme elnti fieri ſucceſſiue ⁊ ꝯtinue: nō tñ eſſe motū. Nā mot⁹ apud auerroeꝫ nō dr̄t penes ſucceſſiuū ⁊ iſtātaneū. Augmentatio.n. apud eū motus eſt: ⁊ fit in iſtāti. ſic gnō elementi eſt gnō: ⁊ fit in t̄pe. Sed motus a mutatiōe dr̄t ratiōe ſubti. nā ſubm motus eſt ens in actu: ſubm mutatōis eſt ens i po°. Dr̄t etiā penes termīos a quo ⁊ ad quē. Nā generatio eſt a ꝑ̇uatiuo ad poſitiuuꝫ: motus de poſitiuo in poſitiuū: ⁊ hoc mō dr̄nt gnō elnti a motu. gnō.n. elnti eſt in mā̄: motus i mobili: gnō elnti eſt de ꝑ̇uatiuo in poſitiuum: motus de poſitiuo in poſitiuū. Sed an gnātio elementi ſit ſucceſſiua ⁊ cōtinua: alꝭ dicemus. Nunc vō ſit dcm̄ in tantū. ¶ Ad 3m dicendū vt diximus: ꝙ quādo elemēta ſunt in medio: p̄nt dupliciter eſſe: vel in medio ſimpliciter: vl̄ in medio ordinato ad formā mixti. Primo modo eſſentialr̄ mediū eſt ſua extrema remiſſa apud eum: ſed accidētaliter eſt in ſpē medij: vt dici ſolet de rubore ⁊ ceteris. qñ vō ſunt in medio ordinato ad mixti formā: iā dixim⁹ in ꝓ̇mo caplo. ¶ Ad 4m dōꝫ apud auerroeꝫ in noīe elti eē aliqḋ īdiuiduū magis ⁊ min⁹ tale: lꝫ h̄ nō